

ס פ ר

תלמוד עישר הספירות

מרבנו יהודה ליב הלוי אשלג זצ"ל

(מחבר פירוש "הסולם" לספר הזהר)

על עקרי חכמת הקבלה מהאר"י זצ"ל

מן הספרים: עץ חיים, מבוא שערים; ומשמונה השערים: שער הקדמות, שער מרשב"י, שער הכוונות וכו'. מחולק לששה עשר חלקים בסדר נכון מן הקל אל הכבד עם שני ביאורים מספיקים בצרוף שאלות ותשובות כראוי למתחילים, הנקראים:

הסתכלות פנימית

ביאור הקפי לכל ענין וענין הנושא ונותן בהרחבה רבה, מישבו מנהלו ומקורו אל הדעת להתקבל לכל מעיין בינוני המתקרב אל סף החכמה. מקומו בכל חלק אחרי דברי האריז"ל ו"אור פנימי".

אור פנימי

ביאור מקומי לכל המלים והענינים, הקשים והסתומים שבדברי האריז"ל, המובאים בכל דף ודף, בפשטות ובבהירות רבה בצביונם הרוחני, שלמעלה ממקום זמן וממקרים גשמיים ומקרבם לשכל של כל מעיין.

לוח שאלות ולוח תשובות

על עקרי פירוש המלים והענינים המובאים בתלמוד עישר הספירות בכל חלק וחלק בפני עצמו הטובים והנחוצים מאד לשינון ולזכרון. מקומם אחרי "הסתכלות פנימית".

כרך חמישי

כולל שני חלקים

חלק י"ג: תקוני רישא ודיקנא דאריך אנפין
חלק י"ד: מוחין דגדלות של זעיר אנפין

נדפס בישראל, תשס"ח (2007)

המכון למחקר ע"ש הרב אשלג
Ashlag Research Institute (ARI)

מסת"ב: 978-965-7065-54-9 ISBN:

www.kab.co.il
www.kab.tv
www.kabbalah.info

Printed in Israel

הסכמת הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל וצלה"ה

חיים שאול דוויך הכהן

ראש ואב לכל חכמי המקובלים

והמכוונים מהספרדים דפעה"ק ירושלים ת"ו

דף קכ"ה ע"ב, בהאי ספרא יפקון ישראל
מגלותא וכו'. ותקוני הוזה"ק תיקון ל'
בתחילתו האריך שם בזה, ובתיקון מ"ג
בתחילתו, שם כתב, שמבטל כמה גזירות
קשות מישראל ולקרב קץ הגאולה.

ולכן אנשי חיל עם קדוש, ותחזקנה
ידיכם לעשות חבירות קדושות, להרים
דגל התורה להחזיק בלימוד הקדוש הזה,
אשר על ידו אנו יוצאים מעבדות
לחרות, משעבוד לגאולה, ומאפלה לאור
גדול, והיה ה' למלך על כל הארץ, ויהיה
ה' אחד ושמו אחד.

ונזכה לראות בקרוב ירושלים נוה שאנן,
ומקדש על מכונן, וכהן בעבודתו ולוי בדוכנו,
בעגלא ובזמן קריב, ויקום בנו מקרא
שכתוב, כי עין בעין יראו בשוב ה' את
שיבת ציון, ובנין אפריון, וימלוך עלינו
במהרה מלך עליון, כ"ד התותם לכבוד
התוה"ק.

והנני מברך את כבוד אדמו"ר המחבר
שליט"א הנ"ל, בברכה משולשת האמורה
מפי אהרן ובניו הכהנים הקדושים פה
ירושת"ו,

כ"ד הצב"י חיים שאול דוויך הכהן
בעהמ"ח ס' איפה שלימה על ס' אוצרות חיים
וספר בניהו בן יהודע והו"ב על ספר שפת אמת
ועלי נהר (מקום החזות)

בעזה"י עיה"ק ירושלים סיון תרפ"ו

הן היום גדול נתכבדתי ראות פני כבוד
הרב הגאון המקובל האלקי כקש"ת אדמו"ר
יהודה הלוי אשלג שליט"א ורצה ממני
ליתן לו הסכמה על ספרו פנים מאירות
ומסבירות על העץ חיים הקדוש. וכשאני
לעצמי, אין בי לא דעת ולא תבונה, וקל
וחומר בדברים העומדים ברומן של עולם.
אמנם למען כ"ק תורת המחבר שליט"א,
באתי בהסכמת. ויהי רצון, שיפוצו
מענינותיו חוצה, וכסא תורתו יתגדל
בהוד והדר, להוציא כל ספריו, רזי דרזין,
חידושיין על אמינות התורה וסודותיה,
עפ"י מרן הקדוש האר"י החי. ויתקיים
בו, לא ימוש מפך, מורעך, ומזרע זרעך,
מעתה ועד עולם.

ואשרי כל מחזיק בידו, להוציא לאור
תעלומות, תורה יצאה בהינמא כי שכרו
גדול, עץ חיים היא למחזיקים בה, ובפרט
המחזיק להגדיל חכמת האמת ולהאדירה,
ולתחזק ביד לומדיה. כי הלימוד הקדוש
הזה ותפלה בכונה, מקרבים קץ הגאולה.
כמ"ש בזה"ק ברעיא מהימנא פרשת נשא

יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו

ב"ה. עיה"ק ירושלים ת"ו יום ער"ח תמוז תפז"ר לפ"ק

אם כי אני איני מהבקיאים בצפוני התוה"ק, בכל זאת, יהיו שורותי אלה נאמרים
לכבוד התורה ולומדיה, אחד מיקירי ירושלים וחכמיה, העוסק בתורה לשמה ומגלה
צפונייה, ה"ה האי גברא רבא ויקירא ידידי, הוא הקשור במוסרות לבבי, מאז בואו
לקבוע דירתו בעיר קדשינו עד עתה לא זיתי מחבבו, עד שהוקרתיו לאח ואחות
וצחצחות, כי אמר לחכמה אחותי את, ביראתו הקודמתו כקש"ת הרב הגאון
ר' יהודה ליב אשלג שליט"א, רב בגבעת שאול פרור ירושלים ת"ו.

האמת אגיד, שאני יודע מך ערכי, כי אפילו בפשט איני כדאי ליתן הסכמה, מכ"ש
דבר שלא בי הוא, אבל כולי עלמא מכירים את כבוד שר המסכים הנ"ל, הכהן הגדול
בלימוד הקבלה, ומפורסם שמו. ויה"ר מלפני אבינו שבשמים, שכל ברכותיו יתקמו,
ובעזה"ח המחכה לישועה קרובה.

הק' יוסף חיים זאנענפעלד

האב"ד לכל מקהלות אשכנזים בעה"ק ירושלים ת"ו
(מקום החזות)

הסכמות הרבנים הגאונים מארי דארעא דישראל וצלה"ה

אברהם יצחק הכהן קוק

הרב הראשי לארץ ישראל

בעז"ה, יום ט' לחודש טבת תר"ץ

הטועמו, יאמר דין הניין לי, אשרי יולדתו.

והנני בזה מבקש מכל עם ה' נבוני הלב תחרדים אל דברו, לקדושת תורה"ק הפנימית, מקור החכמה והבינה העליונה, לקחת באהבה רבה אל בתיכם ברכה, את הספר הקדוש והנכבד הזה.

הדברים היוצאים מפי זקן זה שקנה חכמה ודעת קדושים, והלוכו בקדושה ובטהרה, וראוי הוא להשתמש בכתרה של תורת אמת הגנוזה, בעבודה, לשם גבוה, אל מחזיקי ידיו בקודש לתמם את החזיון הנהדר, להאיר אור יקרו על כל דברי קודש, כתבי האריז"ל, יתברכו ממקור הברכות, כנה"י ונפש המדבר, מקרב לב ונפש בחין ערך הרב הגאון קדוש ה' המחבר שליט"א וקדושת ספריו הקדושים.

החותם בברכה נאמנה,

מהר הקודש מירושלים

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

הרב הראשי לארץ-ישראל

(מקום החותם)

הנני בא בדברי אלה, לבשורה טובה, לכל דורשי ה' ועוזי הכמהים וצמאים לדברי אלקים חיים, תורת אמת, האצורה בתביון עוז. חכמי הרוים, דברי הוזה"ק וכל החוננים על דגלו, ובריש כל אתון קדישין, אורות הקודש הגנוזים, וחתומין בעזקאין, טמירין, מתורת הרב רבינו קודש הקדשים האריז"ל, המסודרים, בכרך הנורא בספר הקדוש עין החיים, ע"פ תלמידו הרב הקדוש הרח"ו ז"ל כי האיר המזרח עלי'. ובא חכם אלקי, רב תבונות, אוצר קודש, הרב הגאון המקובל הדר הוא ובקודש נהדר מו"ה יהודה ליב אשלג שליט"א רב ומו"ץ בגבעת שאול פרוור עקו"ת ירושת"ו, והיה רוח ה' עליו לחבר מחברת הקודש מנה אחת אפים, בפנים מאירות, באורח קצר, ופנים מסבירות, בסיוול בפרדס באורחא אריכא בהסברה והמתקה, והרחבת דברים, לבאר כל סתום בהקדמות שרשיות הדק היטב, לאמתה של תורה ביסודות אמיתיים, הרחיב והעמיק, ומעלה בידו מרגלאין קדישין וכל חיך

עוד הסכמות מגדולי האדמו"רים וגאוני דורנו על פירוש "הסולם" לספר הזהר

אדמו"ר מגור זצ"ל; אדמו"ר מהוסיאטין זצ"ל; אדמו"ר מטשורסקוב זצ"ל; אדמו"ר מוידניצא זצ"ל. ולהבדיל בחלי"ח אדמו"ר מבלז שליט"א; אדמו"ר מסדיגורה שליט"א; אדמו"ר מסדיגורה פשמישל שליט"א וכו'. גדולי הרבנים הגאונים זצ"ל. ולהבדיל בחלי"ח מגדולי הרבנים הגאונים בדורנו שליט"א - נמצאים בספר הזהר עם פירוש "הסולם" חלק ראשון מהדורה ראשונה.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

הכנסת. ביהמ"ק: בית המקדש. בוצד"ק:
בוצינא דקרדנותא. בחי': בחינה. בחי"א:
בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד: בחינה ב'
ג'ד', בי"ע: בריאה, יצירה, עשיה. בכ"מ:
בכל מקום; בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר.
במ"ר: במדרש רבה. ב"נ: בר נש. ב"ן:
מספר (שם הויה במילוי ההיין) בס': בספר.
בס"ד: בספרא דצניעותא; בסייעתא דשמיא.
בסו"ה: בסוד הכתוב. ב"ע: בריאות עולם.
בע"א: בענף א'. בע"ה: בעזרת השם.
בעוה"ב: בעולם הבא. בעוה"ז: בעולם
הזה. בעוה"ד: בעונותינו הרבים. בעה"ח:
בעץ החיים. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל
מנת. בע"ש: בערב שבת. בעש"ק: בערב
שבת קודש. בע"ת: בעל תשובה. ב"פ: ב'
פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ברהמ"ז: ברכת
המוון. בר"ת: בראשי תיבות. ב"ש: ב'
שלישים; בית שמאי. בשכמל"ו: ברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג

ג"א: גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר);
ג' אלפים; ג' אמצעיות. גר"ע: גולגלתא ועינים.
ג"י: גימטריה, (צורפי האותיות למספרן). ג"ט
קר"ע פ"ח: (ו' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה,
טלא דבדולחא, קרומא דאוריא, רעוא דמצתא,
עמר נקא, פקוחו דעינין, חוטמא. ג"ע: גן עדן;
גלוי עריות. ג"ע אח"פ: גולגלתא, עינים, אוון,
חוטם, פה. ג"פ: ג' פעמים. ג"ר: ג' ראשונות.
ג"ש: גזרה שוה. ג"ת: ג תחתונות.

ד

ד': דף. ד"א: דבר אחר; דרך אמת. ד"ה:
דברי הימים; דבור המתחיל. דהו"ג: יהוד
וגבורה. דו"נ: דבר ונוקבא. דו"ק: התבונן
היטב; דייק. ד"ו: דפוס וולצבך. דחז"ל: דברי
חכמינו זכרם לברכה. דט"ר: דט' ראשונות.
דכ"ז דכל זה. דלפי"ז: דלפי זה. ד"מ:
דפוס מנטובא; דרך משל; דיני ממונות; דבר
מצוה. ד"נ: דיני נפשות; דם נדה. דנת"א:
דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ: דעל כן; דעל
כרחק. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב:
דע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. דפו"י: דפוס ישן. דצח"מ
דומם, צומח, חי, מדבר. ד"ק: דפוס קרימונה.
ד"ש: דרכי שלום. ד"ת: דברי תורה; דין
תורה. דת"י: דעת, תפארת, יסוד.

א"א: אברהם אבינו; אי אפשר; אריך אנפין;
אריך אפים. אב"א: אחר באחר. אב"ג: אנא
בכח גדולת. אבי"ע: אצילות, בריאה, יצירה,
עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג: אין גורמים;
ארבע גלויות. א"ד: אינו דומה; איכא דאמרי
(יש אומרים). אדה"ר: אדם הראשון. אדל"ג:
אפשר דלא גרסינן. א"ה, אר"ה, אוה"ע:
אומות העולם. אה"ל: אור הלבנה. אר"א:
אבא ואמא; אחד ואחד. אר"ח: אור חוזה.
ארי"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. אר"מ:
אור מקיף. אר"נ: אריך ונוקבא. אר"פ: אור
פנימי. אחב"פ: אחר בפנים. אח"ז: אחר זה.
אחז"ל: אמרו חכמינו זכרם לברכה. אח"כ:
אחר כך; אחרי כן. אח"פ: אוון חוטם פה.
א"כ: אם כן; אינו כדאי; אין כאן.
אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך. א"ל:
אמר ליה. אל"ה: ג' אותיות משם אלהים.
אמ"ר: אור מים רקיע. אנ"כ: אורות נצוצין
כלים. א"ס: אין סוף. אע"ג: אף על גב.
אע"פ: אף על פי. אעפ"כ: אף על פי כן.
א"ע: אינו צריך. אצ"ל: אין צריך לומר.
א"ק: אדם קדמון (שם עולם); אין קץ; אמר
קרא (כתוב במקרא). אקב"ו: אשר קדשנו
במצותיו וצונו. א"ר: אמר רב; אל רחום.
ארגמ"ן: אוריא, רפאל, גבריאל, מיכאל,
נוריא (שמות מלאכים). ארמ"ע: אש, רוח,
מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשלי"י:
אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת: אם תאמר; אל
תאמר; אל תקרא; אי תימא. א-ת (האותיות
מן א עד ת). אתב"ש: אחד מצורפי אותיות
הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו
שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל: אם תמצא
לומר. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת
אתערותא דלתתא.

ב

ב"א: בראשית א'; בן אדם; בנין אב; ברוך
אתה. בא"ד: באמצע דבור. באבי"ע: באצילות,
בריאה, יצירה, עשיה. באדר"ר: באדרא רבא.
באדר"ן: באדרא זוטא. בא"י: ברוך אתה ה'.
ב"ב: בראשית ב'. בגי"ד: בגין דא. בג"ה:
בינה, גבורה, הוד. בגי"כ: בגין כך. ב"ד: בית
דין. בד"א: במה דברים אמורים; בדרך אחרת.
בדר"ו: בדחילו ורחימו. ב"ה: בית הלל; ברוך
הבא; בית המקדש; בין השמשות. בהכ"נ: בית

ה

הי"ע: השם ירחם עליו. האר"י: האלקי רבינו יצחק. ה"ג: ה' גבורות. ה"ה: הוא הדין; הרי הוא; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד: הוא הוא דכתיב. ה"ח: ה' חסדים. ה"י: היה. ה"ם: הוד, יסוד, מלכות. (ג') אותיות משם אלהים. הל"ל: הוי ליה למימר. ה"מ: ה' מקיפים; הני מילי. ה"נ: הכא נמי. הנד': הנזכר. הנ"ל: הנזכר לעיל; הנזכר למעלה. ה"ס: הוא סוד. ה"פ: הכי פשיטו; ה' פעמים; ה' פרצופין; הכי פירושו; הברה פשוטה. ה"ק: הקדוש. ה"ק: הכי קאמר. הקב"ה: הקדוש ברוך הוא. הקסד"ז: הקדמת ספר הזהר. ה"ר: ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק: האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה' תחתונות. התפ"א: התפשטות א'. התפ"ב: התפשטות ב'.

ו

ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקום להתאריך. ואל"כ: ואם לא כן; ואהבת לדעך כמוד. ובעוה"ד: ובעונותינו הרבים. ובש': ובשער. וגר': וגומר (ראה וכו'). ודר"ק: דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל: ודי למבין. ול"ב: ודי לחכימא ברמיזא. והמשיכיל יבין. וזה"ד: וזה הדין. ור"ל: וזה לשונו. וכה"א: וכן הוא אומר. וכו': וכולה; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"נ: ולי נראה. ונלע"ד: ונראה לפי עניות דעתי. וע"ד: ועל דא. ועד"ז: ועל דרך זה. ועכ"ז: ועם כל זה; ועל כל זה. ו"ק: ו' קצוות. וש"נ: ושם נסמן. ו"ת ו' תחתונות. ותי': ותיקונים.

ז

ז"א: זעיר אנפין; זכות אבות; זה אומר. זאה"ל: זכור אותו האיש לטוב. זא"ז: זה אצל זה; זה אל זה; זה את זה; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז: זה בזה. זה"ז: זמן הזה. זה"ש: זה הוא שאמר. זר"ן: זעיר ונוקבא. זה לשונו; זכרו (וזכרנו) לברכה. זל"ז: זה לזה. ז"ח: זה חדש. זכ"ל: ז' כוכבי לכת. זלמ"ז: זה למטה מזה; זה למעלה מזה. ז"מ: ז' מלכים. זמ"ז: זה מזה. זמ"ן נק"ט: סדר ששת סדרי המשנה; זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זעה"א: זקני עם הארץ. זע"ז: זה אל זה.

ז"פ: ז' פעמים. זצ"ל: זכר צדיק לברכה. ז"ק: זרע קודש; זקף קטן. ז"ש: זה שכתב; שאמר. ז"ת: ז' תחתונות. זת"ז: זה תוך זה; זה תחת זה. זת"ח: זקני תלמידי חכמים.

ח

ח': חלק; חדש. ח"א: חלק א'; חכמים אומרים; חד אמר. ח"ב: חלק ב'; חכמה בינה. חב"ד: חכמה, בינה, דעת. חבת"ם: חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג: חלק ג'; חלופי גרסאות. ח"ד: חלק ד'. חד"ר: חסד דין רחמים. ח"ה: חלק ה'; חלול ה'. חה"ש: חלול השם. חה"מ: חול המועד. ח"ו: חלק ו'; חסד ואו; חס ושלום. חו"ג: חסדים וגבורות. חו"ד: חוקי ודורש, חלב ודבש. חוה"מ: חול המועד. חוה"מ"ס: חול המועד סוכות. חוה"מ"פ: חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל: חוץ לארץ. ח"ו: חלק ו'; חדש זה. חז"ל: חכמינו זכרם לברכה. חח"ן: חכמה חסד נצח. חכ"א: חכמים אומרים. חל"ה: חלק לעולם הבא. חנ"ה: חנוכה הבית. חנכ"ל שצ"ם: שבעה כוכבי הלכת; חמה, נהר, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס: חכמה סתימאה. ח"ע: חיי עולם; חתימת עדים. חע"ה: חיי עולם הבא. ח"ש: חצי שעה; חלול שבת. חש"ו: חרש, שוטה וקטן. חש"ח: חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א: טור א'; טעם אחר. טר"ד: טוב ורע. ט"מ: טומאת מת; טעמא מאי; טעמי מקרא. טנת"א: טעמים, נקודות, תגין, אותיות. ט"ס: ט ספירות. ט"ד: ט' ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גר"ד: י"ב המזלות; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה בתולה, מאזניים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים. ט"ת: ט' תחתונות.

י

י"א: יש אומרים; יש אוסרים; ירא אלהים; ירחמהו אל. יא"י: ישוב ארץ ישראל. יא"ל: יש אם למקרא; יש אם למסורת; יזכרם אלהים לטובה. י"ג: יש גורסים; יין גפן; מספר. י"ד: יש דורשים. י"ה: (ב') אותיות הראשונות משם הוי"ה. י"ה"א: ג' מלואים של שם הוי"ה. יודין הדין אלפין. י"ה"כ, יוהכ"פ: יום הכפורים. י"ה"ד: י"ה רצון. י"כ: יום כפור. יר"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה, חיה, נשמה, רוח, נפש. י"ט: יצר טוב; יש טעם; יום טוב. יר"ט: יום טוב. יול"א: יתברך ויתעלה לעולם אמן.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב : מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא גרסינן ; לשון גמרא. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א : לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה : לבנת הספיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל : לפני ולפנים. ל"ץ : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאור"א : לכל אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא. לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למז"ד : למה הרבר דומה. ל"נ : לי גראה ; לשון נקבה. לנ"ל : לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב, ס"ג, מ"ה בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט גדול. לפמשי"ה : לפנים משורת הדין. לפ"ע : לפי ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן. לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ; לא שגא ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו מאה"ג : מאור הגדול ; מאור הגולה. מארד"ל : מאמר רבותינו זכרם לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ז : מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן יוסף. מ"ג : מתווך גדול (כ"א שנים) ; מסורה גדולה ; מלת גוף. מג"מ : מצוה גוררת מצוה. מ"ד : מיין דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דכתיב ; מי דמי ; מה דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם. מדה"ר : מדת הרחמים. מדר"ש : מפני דרכי שלום. מ"ה : מספר הויה במילוי אלפין משום הכי ; מלך העולם ; מלאך המות. מה"ד : הדין. מהל"ל : מה היה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ; מנא הני מילי. מה"נ : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי השרת. מר"ל : מוציא לאור. מר"מ : מטי ולא מטי. מר"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מר"ס : מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב מוצי"ש"ק : מוצאי שבת קודש. מר"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה ז'. מוחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט : מקח טעות. מטטרין : שם

יט"ל : יש טעם לדבר. י"י : רמז על יחוד הו"ה ואדני. י"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כפור קטן. י"ל : יש לומר. י"מ : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. י"ס : יוד ספירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישס"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' : כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כן אמר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאור"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאור"ל : כל אומה ולשון. כאחז"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כדי דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא נוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כר' וכר' . וכולה : (ולאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כר"כ : כך וכך. כר"פ : כלל ופרט. כופר"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כף זכות ; כלי זיין. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תר"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך ; כמו כן ; כתוב כאן. כל"י : כלי זיין. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמור"ש : כמו שכתוב. כמשי"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן נראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנ"ד : כנוכר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוכר לעיל ; כן נראה לי. כנלע"ד : כן נראה לפי עניות דעתי. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פרשו. כצ"ל : כן צריך לאמור, "להיות לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשור"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט : כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון חכמינו זכרם לברכה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א'; עמוד א'; ענין אחר;
על אודות. עאכר"כ : על אחת כמה וכמה.
ע"ב : (הויה במילוי יודין); שם ע"ב. עבגע"מ :
עור, בשר, גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג';
עבודת גלולים; על גב. ע"ד : על דבר; על דרך;
על דעת. ער"ה : על דרך הכתוב; על דרך
האמת. -האמור. ער"ז : על דרך זה. ער"מ :
על דרך משל. ער"ר : על דרך רמז. ע"ה : עליו
השלום; עשרת הדברים; עם הארץ; עין הרע;
עבר ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם הזה.
עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש :
עליו השלום. ער"א : עובדי אלילים. עה"ב :
עולם הבא. עה"ז : עולם הזה. ערמ"ש : עול
מלכות שמים. ער"ג : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה
זרה; על זה; עם זה; עבר זמנו. ע"ח : עץ
חיים. ע"ט : על טעם; עצה טובה; עין טובה.
ע"י : עיין; עילאין. ע"י : על ידי. על יד.
ע"י"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר הקדש.
עיר"ט : ערב יום טוב. עיר"כ : ערב יום כפור.
עיי"ז : על ידי זה. עיי"מ : עבור, יניקה, מוחין.
עיקת"י : עיר קדשנו תבנה ותכונן. ע"כ : על
כן; עד כאן; עד כמה; עבודת כוכבים; עבד
כנעני. עכא"ר"א : על כל אחד ואחד; עם כל
איש ואיש. עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עם
כל זה. עכ"ר"ם : עבודת כוכבים. עכ"ל : עד
כאן לשונו. עכ"פ : על כל פנים. ע"ל : עין
לעיל. ע"מ : על מנת; על משקל; עשר
מאמרות; על מה; על מחצת; עשר מכות.
עמוד"א : עמודא דאמצעי'תא. עמ"ש : עין מה
שכתבתי; עד מאה שנים; עול מלכות
שמים. ענ"ב : עקודים, נקודים ברורים.
ע"ס : עשר ספירות; על סמך. עמס"ב :
ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. לע"ז : עובדי עבודה זרה.
עעכ"ר"ם : עובדי עבודת כוכבים ומולות. ע"פ :
על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"י"ט : על
צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר :
ערב רב. ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב
ראש חדש. ע"ש : עין שם; ערב שבת; על
שלחן. עש"א : עד שיבוא אליהו. עש"ה :
עין שם היטב. עש"מ : על שום מה.
ע"ת : ערוב תחומים; על תנאי.

פ

פ"א : פרק א'; פעם אחת; פרוש אחר. פא"פ :
פנים אל פנים; פה אל פה; פעם אחר פעם.
פ"ב : פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ :
פנים בפנים. פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין;
פרק ד'. פד"ה, פדה"ב : פדיון הבן. פו"א :
פנים ואחור. פו"ח : פנימיות וחיצוניות. פו"כ :

מלאך. מ"י : ב' אותיות משם אלהים. מכ"ש :
מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד : משל למה
דבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת
מצות לא תעשה; מסיח לפי תומו. מ"מ :
מכל מקום; מארי מתניתין; מארי מתיבתא;
מאי משמע; מראה מקום; מת מצוה; משנה
מקום. ממו"ה : מלך מלכי המלכים. ממ"ן : ממה
נפשו. מ"ן : מ"ן נוקבין. מנ"מ : מאי נפקא
מינה? מ"ס : מדת סדום; מר סבר; מוחא
סתימאה. מסה"ז : מסורת הזהר. מ"ע : מצות
עשה; מראית עין; מצות ערוב. מע"ה :
מעלה עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים.
מעל"ע : מעת לעת (יום שלום). מ"צ : משיח
צדק. מצפ"ן : שם הויה באותיות א"ת ב"ש.
מרע"ה : משה רבינו עליו השלום. מ"ש : מה
שכתוב; מאי שנא. משא"כ : מה שאין כן.
מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה תורה;
מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרינא; נביאים אחרונים. נא"כ :
נאמר כאן. נג"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים,
רפאים, עמלקים. נגה"ד : נגמר הדין. נ"ה : נמי
הכי; נר הברלה. נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד.
נהי"מ : נצח, הוד, יסוד, מלכות. נר"ג : נע
וגד; נעשה ונשמע. נוק' : נוקבא. נח"ש :
נח"י, חרם, שמתא. נ"ל : נראה לי. נ"מ : נפקא
מינה. נ"נ : נח נפש. נ"ע : נוקבי עינים; נשמתו
עדן; נוחו עדן. נ"צ : נחמת ציון. נק' : נקרא.
נ"ד : נפש רוח; נחת רוח; נביאים ראשונים.
נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י : נפש, רוח,
נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה.
נת"א : נקודות, תגין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים; סטרא אחרא; סתרי
אותיות. ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה) במילוי
יודין ואלף בואו; סנהדרין גדולה. ס"ד : סוף
דבר; סלקא דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא.
סר"ה : סוד הכתוב. סר"ס : סוף סוף. ס"י :
סימן. ס"י : ספרים ישנים; ספר ישן; סימן
יפה; ספר יצייה. ס"ל : סח לי; סבירה ליה.
ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ : סכנת נפשות.
ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק. ספ"י :
סבר פנים יפות. ספ"י : ספירה. ס"ת : ספר
תורה; סתרי תורה; סוף תיבה.

ש

שׁ: שורה, שעה, שיא: שמואל א'; שלישי
אמצעי: שלישי א', שיב: שמואל ב'; שער ב',
שב"ד: שליח בית דין, שב"ה: שמחת בית
השואבה, שבי"ב: שבירת כלים, ש"ג: שער
ג'; שיעור ג', שג"ע: של גן עדן, שה"ש:
שיר השירים, שוא"ת: שב ואל תעשה, שוי"ט:
שבת ויום טוב, שו"ש: ששון ושמחה, שר"ת:
שאלות ותשובות, ש"ח: שנאת חנם; שבת
חנכה, שי"ל: שיש לאמר; שיש לברך, ש"כ:
מספר, שכ"א: שכל אחד, שכא"א: שכל
אחד ואחד, שמרשב"י: שער מאמרי רבי שמעון
בן יוחאי, ש"נ: שם נסמן, שנגל"ה: שורש,
גוף, לבוש, היכל, שנא"ן: (ד') חיות
המרכבה) שור, נשר, אריה, אדם, שס"ה: מספר,
ש"ע: שלישי עליון; שמנה עשרה; שמיני
עצרת, ש"צ: שליח צבור, שצ"ם חנכ"ל: (ו')
כוכבי לכת) שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה,
כוכב, לבנה, ש"ר: שלוש רגלים; שם רע,
ש"ש: שם שמים, ש"ת: שמחת תורה;
שליש תחתון.

ת

ת"א: תרגום אונקלוס; תרוץ אחד, תא"מ:
תהלים, איוב, משלי, ת"ד: תיקונא דיקנא,
תה"ד: תפלת הדרך, תה"ר: תהומא רבא,
תה"ש: תפלת השחר, ת"ו: תם ונשלם,
תובב"א: תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן,
תובי"ל: תם ונשלם ברוך ה' לעולם, תוה"ק:
תורתנו הקדושה, תו"מ: תפארת ומלכות;
תרומות ומעשרות; תיכף ומיד, ת"ו שלב"ע:
תם ונשלם שבח לאל בורא עולם, תושב"כ:
תורה שבכתב, תשבע"פ: תורה שבעל פה,
ת"ו: תקוני זוהר, ת"ח: תא חזי; תקונים
חדשים; תלמיד חכם, תחז"מ: תחית המתים,
תכ"ב: תלת כלילן בתלת, תכ"ד: תוך כדי
דבור, תכ"ה: תורת כהנים, ת"ל: תלמוד
לומר; תרי לישני (שתי נוסחאות); תהלה לאל,
ת"מ: תפלת מנחה, תע"ס: תלמוד עשר
ספירות, ת"ע: תפלת ערבית, תרי"ג: (מספר)
תרי"ג מצות, ת"ש: תפלת שחרית; תא שמע,
תש"י: תפילין של יד, תש"ר: תפילין של
ראש, ת"ת: תפארת.

פרט וכלל, פו"ר: פריה ורביה, פ"י: פירוש, פ"י:
פושעי ישראל; פועל יוצא, פל"ר: פלוני, פלח"ק:
פתיחה לחכמת הקבלה, פמ"א: פנים מאירות,
פמ"ס: פנים מסבירות, פ"נ: פקוח נפש, פדיון
נפש, פס"ד: פסק דין, פ"פ: פתחון פה, פ"ק:
פרק קמא; פורים קטן; פרט קטן, פרי"א:
פרקי רבי אליעזר, פרד"ס: פשט, רמז, דרוש,
סוד, פ"ש: פסח שני; פרשת שקלים; פדיון
שבוים.

צ

צא"ל: צריך אתה לדעת, צ"ג: ציון ג'; צום
גדליה, צ"ד: ציון ד' וכדומה, צח"מ: צומח,
חי, מדבר, צ"ל: צריך לומר; צריך להיות,
צ"ע: צריך עיון, צעב"ח: צער בעלי חיים,
צע"ג: צריך עיון גדול.

ק

ק': קדוש; קמא; קהל; קטן, ק"א: קונטרס
אחרון, קב"ה: קודשא בריך הוא, קבור"ש:
קודשא בריך הוא ושכינתיה, קה"מ: קריאת
המגילה, קה"ק: קדש הקדשים, קה"ת: קריאת
התורה, ק"ו קל וחומר, קו"ח: קל וחומר,
קוש"י: קצו של יוד, קב"ד: קדם כל דבר,
קל"י: קליפות, קמ"ל: קא משמע לן, ק"פ:
קרבן פסח, ק"ק: קדש קדשים; קדשים קלים,
קק"ק: קדוש, קדוש, קדוש, ק"ש: קריאת
שמע; קבלת שבת.

ר

ר"א: רבי אבא; רבי אלעזר, ראב"ד: ראש
בית דין, ר"ג: ריש גלותא, רדל"א: רישא
דלא אתידע, ר"ה: ראש השנה, רה"י: רשות
היחיד, רה"ק: רוח הקדש, רה"ר: רשות
הרבים, ר"ח: ראש חודש, רח"ו: ר' חיים
וויטאל, ר"י: רבי יהודה; רבי יצחק; רבי יוסי,
רי"ו: מספר, ר"ל: רחמנא לשויבן; רחמנא
ליצלן; ראה לדבר; רצוני לומר, ר"מ: ראש
מתיבתא; רעיא מהימנא; ריש מתיבתא, רמ"ח:
מספר, רמ"ק: ר' משה קורדובירו, רע"מ:
רעיא מהימנא, רפ"ח: מספר, רשב"י: ר'
שמעון בר יוחאי, רשו"ד: ראה, שמיעה, ריח,
דבור, ר"ת: ראשי תיבות, רת"ס: ראש
תוך, סוף.

ש י ר

הבהיר ! ומן שחקים מזהיר
שמה : מבפנים לפרכת המסך.
סוד צדיקים שמה מתבהר !
ויאירו יחדיו האור והחושך.
טוב מאד, לחקור מפעליו,
ויאליו הזהירו משלוח יד
אז תשמעוהו, וכה תפגשוהו,
במגדל עוז, שם המיוחד !
ויערב לכם דבר אמת,
לדבר דבר בלי בר.
וכל שאתם תחזו לכם,
עייניכם תראנה ולא זר !

(מאת מרן המהר"ר רבי יהודה לייב הלוי אשלג זצוק"ל).

חלק יג

תיקוני רישא ודיקנא דא"א

* (א) נבאר עתה בפרטות, בחינת רישא דא"א, כפי אשר נתבארה בפ"ק דספרא דצניעותא וז"ל סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן בחד גלגלתא, מליא טלא דבדולחא וכו' פירוש הענין: כי עתיק יומין, שהוא הפרצוף היותר נעלם שבאצילות, בהיותו מתלבש גו סתרא אחרא שהוא א"א, אזדמן, רצונו לומר: נמצא ומושג על ידי שנתתקן באלו התיקונים דרישא דא"א. כי התיקונים והשערות ואברי הפרצוף, הם

אור פנימי

הרב שהמלכות גנוזה בו, כלומר, שאינו משמש עמה בשביל התחתונים, וע"כ היא נבחת לבחינת קו שמאל שלו, כלומר לבחינת גבורה המלוכשת במו"ס. וה"ס בוצינא דקרדינותא דגניז במו"ס. אמנם כלפי עצמו, ודאי משמש עמה, כי ע"כ נמשכים ב"ש התחתונים דנו"ה שלו לבי"ע, כמעט בשוה עם רגלי א"ק, דהיינו כמו ס"ג דא"ק מטרם צמצום ב', כנודע.

וזהו שמרמו הוזהר, סתרא גו סתרא אתתקן ואזדמן וכו'. כי להיות ראש דעתיק נעלם מאד מאצילות, כמו פרצופי א"ק עצמם, מחמת ה"ת דצמצום א' הגנוזה בו, כנ"ל, ע"כ אתתקן, דהיינו שנתלבש גו סתרא אחרא, דהיינו בבחינת המסך דצמצום ב', שה"ס שהעלה ה"ת בבחינת עינים, והוציא אח"פ שלו לחוץ, שאח"פ אלו נעשו לב' ראשים דא"א, אשר גלגלתא הוא בחינת האון שלו, ומו"ס הוא בחינת החו"פ שלו. ובזה תבין ג"כ מ"ש הרב לעיל (דף תר"ל אות ל"ד) שעתיק הוא מחצית הכתר העליון

(א) סתרא גו סתרא וכו' כי עתיק יומין שהוא הפרצוף היותר נעלם שבאצילות בהיותו מתלבש גו סתרא אחרא אזדמן וכו': פירוש, כי יש הפרש גדול בעתיק משאר פרצופי אצילות, מפאת המלכות דא"ק, כלומר המלכות דצמצום א', שהיא נגנוזה בראשו, ואינה מתגלית עוד בשום פרצוף מפרצופי אצילות. כמ"ש הרב לעיל (דף תרי"ח אות כ"ד) בסוד הכתוב אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה. כי המלכות הזאת, אינה מתגלית אלא מרישא דעתיק, ועל שם זה היא נגלית לראש פינה. שז"ס שאין בא"א אלא ט"ס, והוא חסר מלכות, דהיינו רק מלכות מבחי' צמצום א' שאינה נגלית בו, אלא המלכות הממותקת במדת הרחמים דצמצום ב', שהיא נחשבת בערך המלכות דצמצום א' כמו מלכות דבינה, בסו"ה ותלכנה שתיהן.

אמנם באמת, יש בראש דעתיק גם בחי' המלכות דצמצום ב', שעל ידיה הוא משפיע לכל פרצופי האצילות, והיא נבחת לבחי' קו האמצעי שלו, ולנה"י שלו. ולפיכך אומר

* מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"ג.

הממעטים את אור הגדול דעתיק, שנוכל להשיגו, ולהיותו מושג ונמצא עם התחתונים. כי כל אלו התיקונים של רישא דא"א, הם מלבישים את אור העתיק, אשר מתלבש בתוכם.

(ב) והנה ז' תיקונים יש בהאי רישא דא"א, שעל ידיהם מאיר העתיק המתלבש בתוכם. ואלו הם: ראשונה, חד גלגלתא, הוא גלגלתא דא"א הנקרא כתר דא"א. ב', היא טלא דבדולחא, והוא המוח דא"א הנקרא חכמה שלו. ג', קרומא דאורא אודרך וסתים, היא סוד הקרום אשר מקיף את המוח ומפסיק בינו ובין הגלגלת. ד', אינון עמר נקי תליין בשיקולא, הם בחינת אזנים, אשר השערות דרישא דא"א, שהם כעמר נקי, תליין מאחורי אינון אודנין, ואלו השערות תליין בשיקולא שוין.

(ג) ה', רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי, והוא מצח הרצון דא"א. ו', אשגחא פקיחא דלא נאים תדירא, והם עיינין דא"א. ז', נוקבא דפרדשקא, והוא חוטם דא"א. הרי נתבאר ז' תיקוני רישא דא"א הנזכרים בספרא דצניעותא פ"א.

(ד) ודע כי אע"פ שנתבאר סדר התלבשות ז"ת דעתוק ב"ס דא"א, והאמת, כן זה הוא עיקר התלבשותו העיקרי, אמנם ודאי, כיון שעתיק

אור פנימי

דב"ן, וא"א היא מחצית הכתר התחתון עש"ה. כי עתיק בירר לעצמו רק בחי' גלגלתא ועינים דכתר נקודים, ששימש שם בעת קטנות נקודים, שבהם לא קרה שום ביטול במשהו, כמ"ש שם. אבל אח"פ דכתר שנתעלו ונתחברו לראשו ע"י האור חדש דבקע לפרסא בעת גדלות דנקודים, אותם הוא הוציא לחוץ, ותיקנם וביררם בסוד עיבור י"ב חודש בשביל ב' רישין דא"א. כמ"ש הרב שם.

(ב) ז' תיקונים יש בהאי רישא וכו': דהיינו מהארת ז"ת דעתיק המאירים בהם. שהם ז"ס תג"ת נהי"מ ופירושם יתבאר להלן.

(ד) ז"ת דעתיק ב"ס דא"א וכו' מעט מעט בכניסת המוחין עד שמלביש כל ז' תחתונות דלחון: פירוש, כי ענין התלבשות ז"ת דעתיק ב"ס דא"א, אשר תג"ת מתלבשים בג"ר דא"א ובגרון, ונהי" דעתיק מתלבשים רק בגופא, הנה זה הוא בגדלות דא"א, אמנם אין המוחין נכנסים בו בבת אחת, כי בעת עיבורו אין מאירים בו אלא

ואחר שעתיק תיקן ב' רישין דא"א בסוד העיבור, כנ"ל. נולדו ויצאו למקומם, ואז נתלבש בהם, כמ"ש כאן הרב, ועי"ו אודמן ונתפשט האור דרישא דעתיק לתחתונים. והיינו עם כל התיקונים הנמשכים

הוא מתחיל להכנס ולהתלבש גו א"א דרך רגלי העתיק בראש דא"א, כאשר נולד א"א וירד אל הבריאה וחזר ועלה והלביש את העתיק מרגליו, ועלה עד ז"ת שבו. כנ"ל. והוא ממש דוגמת הז"א המלביש את או"א מעט מעט בכניסת המוחין שלו, עד שמלביש כל ז"ת דלהון, וכן הענין כאן, אלא שאין רצוני להאריך בו, כי הוא מקום גבוה ומשם תדענו ותבין ממוצא דבר.

(ה) ונחזור לענין כי הלא כאשר נכנסו רגלי העתיק תוך רישא דא"א, ודאי שבתחילה האירו שם בראשו כל הז"ת כולם הארה לבד, אמנם עיקר התלבושותו אינו רק בכל פרצוף הא"א כנ"ל, ונבאר הארה זו הראשונה ברישא דא"א איך היתה, והענין כמ"ש, כי ד' תיקונים אית ברישא דא"א, ובגו הני ד' תיקונים אתפשט בקדמיתא עתיק בז"ת דיליה. אמנם עיקר התלבושותו ברישא דא"א אינו אלא בתרין תיקונים קדמאין, כי הם ספירות גמורות דא"א, והם כתר וחכמה דיליה, אך שאר החמשה תיקונים, אינו רק הארה לבד כנ"ל, והבן זה.

* (ו) ועתה נבאר דרוש א' מדרוש א"א, והוא ביאור ג' רישין שבו, הקדמה כוללת י"ס דאצילות, והוא מיוסד ע"פ מאמר, תלת רישין אתגלפין דא לגו מן דא, והוא באדר"ז דף רפ"ח, וז"ל: תלת רישין אתגלפין דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא וכו'.

אור פנימי

בחי' נה"י דעתיק, דהיינו אור הנפש לבד, ונודע, שאור הנפש מתלבש בכלים דג"ר, ונמצא שאלו נה"י דעתיק המאירים לו בעיבור, המה מתלבשים רק בראש דא"א לבד. והוא ע"ד שנתבאר בעיבור דז"א, לעיל בחלק הקודם. אמנם יש עוד להקשות לכאורה, כי לפי"ז לא היה להתלבש אלא נה"י דעתיק בלבד, כמו בעיבור ז"א, ולמה מתלבשים כל ז"ת דעתיק ברישא. והרי אצל ז"א אומר דאחר שנכנסו חג"ת דעליון לתוך הראש, אז יורדים משם הנה"י לגופא. וכאן אומר שכל ז"ת הם בראש.

אמנם הענין הוא, כמ"ש הרב לעיל, (דף אלף ר"ה אות ר"ג) שאלו הנה"י המתלבשים בעת העיבור, אין הפירוש שחג"ת חסר לגמרי, אלא שהם בחינת נה"י בכל קצה מן הו"ק, שפירשו, חב"ד חג"ת דכלים, עם נה"י דאורות, ונה"י מתלבשים בחב"ד דכל כלי מהם. ועפ"ז תבין גם כאן, שיש לראש דא"א שבע בחינות נה"י מז"ת דעתיק, שהם: ג' בחינות נה"י דחג"ת דעתיק, המתלבשים בגלגלתא וקדומא ומו"ס, וד' בחינות נה"י, מנה"מ דעתיק המתלבשים באודנין ועיינין ומצחא וחוטמא, כמ"ש לפנינו.

* עץ חיים ח"א שער א"א פרק ב'.

(ז) הנה המאציל העליון אשר האציל עולם אצילות, הוא הנקרא בשם א"ס, לרוב העלמו עמוק עמוק מי ימצאנה, ואל מציאות הא"ס הוא הנקרא באדר"ז בשם עתיקא דכל עתיקין. והענין הוא, כי טרם התלבשותו אין מי ששייגנו כלל ועיקר, ולכן כדי שיהיה אפשרות בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו, נתלבש ונגנו בספירת הכתר, כנוצר בס"ה ובתיקתים, דאמר דא"ס טמיר וגניז גו כתר עלאה. ואחר התלבשותו בו, יש כח בתחתונים לקבל קצת הארה ממנו.

אור פנימי

של א"ק, המקובלים לו במסך דצמצום א', הם בפרצופי אצילות, כמו אור א"ס ב"ה ממש, כי הם נבחרים להם כאור בלי כלי, שהרי אינם מוכשרים לקבל את אור העליון, וזולת על ידי המסך דצמצום ב', וע"כ נבחן א"ק כולו לבחינת א"ס.

ונודע, שתחלת תיקון דצמצום ב' התחיל בעולם הנקודים, אלא שחזר ונתבטל בסבת אור החדש דבקע לפרסא הו דצמצום ב', כמ"ש שם. וע"כ הוא נצרך להתקן עתה מחדש, באופן שלא יארע עוד ביטול הפרסא כבזמן של שביה"כ, ותיקון זה בא עתה בג' רישין הנ"ל. הרי שג' הרישין הם השורש לצמצום ב', ועל שם השרשה הו שנשרשת בהם, הם נקראים בשם עתיקא, כלומר שנעתקו מבחינת הכלי קבלה דא"ק, וקבלו לכלי קבלה חדשים דצמצום החדש.

וזה אמרו "בהיותו מתלבש ומתעלם בתוכם אז נקרא הא"ס עתיקא דכל עתיקין, וגם הג' רישין עלאין עצמם נקראים עתיקא קדישא גם כן כי א"ק הנקרא בשם א"ס אל האצילות, כנ"ל, הנה גם הוא נבחן לעתיקא, ע"י שנעתק מא"ס ב"ה ע"י צמצום א', וגם הג' רישין נקראים עתיקא ע"ש צמצום ב' כנ"ל, ונמצא הא"ק, בהתלבשותו בהג' רישין, והתעלמו מהם מבחינת הכלי קבלה של עצמו, כי אינו משפיע להם מאור העליון, וזולת בכלי דצמצום ב', הנה נבחן בהם א"ק אז, לעתיקא דכל עתיקין. והרמוז בזה, כי המה סובלים עתה מב' מיעוטים, הן מבחינת ההעתק של א"ק, כי אינם

(ז) מציאות הא"ס הוא הנקרא באדר"ז בשם עתיקא דכל עתיקין וכו' כאשר הא"ס מתלבש במה שלמטה הימנו הנה הוא מתלבש בג' רישין אלו: פי' כי א"ק המתלבש מטבורו ולמטה בעולם אצילות, הוא הנקרא א"ס כמ"ש לקמן, כי כמו שצמצום הראשון הוציא את א"ס מבחינת א"ק, מפאת הצמצום שנעשה במלכות של ע"ס דא"ק, כי משום זה נסתר ממנו הא"ס ב"ה, ואינו יכול לקבל ממנו אלא בחינת קו דק ברת"ס, כמ"ש בחלק א'. כן על ידי צמצום הב' החדש שנעשה בעולם הנקודים, ונגמר לצורך עולם אצילות, הנה א"ק הוציא העולם האצילות לחוץ ממנו, ונעשה להם בבחינת א"ס ממש, כי לא יוכלו לקבל ממנו במדת כלי מלכות דצמצום א' שבו, אלא ע"י מלכות דצמצום הב', שבו נבדלו ונפרשו מן הא"ק.

והבן, כי כל הארה קטנה או גדולה, אינה נמשכת אלא מא"ס ב"ה עצמו, אלא שאין האור מקובל בלי כלי שפירושו, שבחינת הצמצום עצמו שנעשה בכלי מלכות, נבחן לבחינת כלי קבלה על אור א"ס ב"ה, דהיינו ע"י הווג דהכאה, הנעשה על המסך שבמלכות המצומצמת, כמ"ש בחלק א' ע"ש. ועל פי זה תבין, כי עתה אחר צמצום ב' שנוסף במלכות, אין כלי קבלה אחרת אל הפרצופים וזולת במסך המתוקן בצמצום ב', וזולת זה המסך נבחן אור העליון בהם, כאור בלי כלי לגמרי, ומסך דצמצום א' לא יספיק להם לכלי קבלה. הרי שכל האורות

(ח) ואמנם כאשר הא"ס מתלבש במה שלמטה הימנו כנ"ל, הנה הוא מתלבש בג' רישין אלו הנזכר כאן באדרא, ובהיותו מתלבש ומתעלם בתוכם, אז נקרא הא"ס עתיקא דכל עתיקין, וגם הג' רישין עלאין עצמן נקרא עתיקא קדישא ג"כ, בהיות א"ס מתלבש בתוכם.

(ט) וז"ש אח"כ הא ע"ק אשתכח בג' רישין, ופירוש אשתכח, רצונו לומר: שהוא נמצא לנו ונגלה אלינו בהיותו מתלבש גו אלו תלת רישין הנ"ל, שאם לא היה מתלבש לא היה נמצא ונגלה אל התחתונים. ונמצא כפי זה, כי עיקר שם ע"ק הוא הא"ס עצמו, שהוא מטבورا דא"ק ולמטה המתלבש בעתיק, אמנם בבחי' היותו מתלבש גו אינון ג' רישין, נקראו גם הם בשם ע"ק. וזכור כלל זה. ועם היות שאמרנו כי הא"ס מתלבש גו ג' רישין, ודאי כי אין הא"ס מתלבש באמיתות רק גו רישא עלאה דכלהו, שהוא עתיק, ורישא תנינא מקבל אור א"ס דרך מסך רישא עלאה, ורישא תליתאי מקבל דרך מסך ב' רישין, אך להיות כולן בבחי' ראשים, לזה אמר אור א"ס מתלבש בכולם, כי אלו ג' מקבלין עור א"ס יותר בזכות משאר אצילות.

אור פנימי

מקבלים אלא ע"י א"ק. והן מבחי' ההעתק של עצמם.

וזה אמרו "עיקר שם עתיקא קדישא הוא הא"ס עצמו שהוא מטבورا דא"ק ולמטה המתלבש בעתיק, אמנם בהיותו מתלבש גו אינון ג' רישין נקרא גם הם בשם עתיקא קדישא" דהיינו כנ"ל, כי הא"ק עצמו הוא עיקר עתיקא, כי בו היה הצמצום השורשי הא', אלא מבחי' היותו מתלבש מבחינת צמצום ב' חדש באלו ג' רישין, ועי"ז המה נעתקו גם מבחינת א"ק, הנה גם הם נקראים ע"ק.

(ט) אין הא"ס מתלבש באמיתות רק גו רישא עלאה דכלהו שהוא עתיק: נשמר בזה, כי נודע, שרגלי א"ק מסתיימים בנקודת עוה"ו, וכלהו פרצופי אצילות מסתיימים על הפרסא שממעל לבריאה, וא"כ איך אפשר שהא"ס שהוא, א"ק, יוכל להתלבש מטבור ולמטה תוך פרצופי אצילות. וע"כ מדייק "שאין הא"ס מתלבש באמיתות רק גו רישא עלאה דכלהו שהוא

עתיק, כלומר, ענין הקשר של א"ק עם פרצופי אצילות הם ע"י עתיק בלבד, כי הוא נבחן עוד לבחינות א"ק במקצת, ובו משמש גם המלכות דצמצום א', אלא בגניזה, כנ"ל (דף א' רצ"ז ד"ה סתרא) וע"כ ב"ש התחתונים של גו"ה שלו מתפשטים לבי"ע, ומסתיימים בקירוב עם רגלי א"ק, כנ"ל ע"ש. וע"כ יכול א"ק להתלבש בו. אבל בגלוי הוא משמש במלכות דצמצום ב', שה"ס תיקון הג' הנקרא קרומא דאורא, שה"ס רקיע המבדיל בין מים עליונים לתחתונים, בסוד הקו דאלכסונא שבתוך הא', אשר מים עליונים ה"ס גלגלתא ועינים העומדים למעלה מהרקיע, ומים תחתונים הם האח"פ שנפרשו מהם ויצאו לחוץ, וחוזרים ומתחברים ע"י הפרסא הזו, בסוד דשאיב מלעילא ויהיב לתתא, כמ"ש בחלקים הקודמים, וע"כ יש לו קשר גם עם פרצופי אצילות, ויתבאר עור לפנינו. ורישא תנינא מקבל אור א"ס דרך מסך רישא עלאה, ורישא תליתאי מקבל דרך מסך

(י) ונבאר עתה ג' רישין אלו והוא כי הנה נודע כי הסדר של הספירות הנמצאים הם כח"ב חג"ת נה"י, והם ט"ס נעלמות מאד, ולמעלה מאלו הט"ס יש בחי' אחרת הנקרא רישא עלאה דל"א, והוא הראש העליונה שבג' רישין אלו, ונקרא ע"י, ושאר הט"ס הנ"ל אשר תחתיו נקרא בשם א"א.

(יא) ונמצא כי הג' רישין הנ"ל, הנה הראש העליון שבהם הנקרא רדל"א הוא הנקרא ע"י, שהוא נוקבא דע"י כנ"ל, שהוא נקרא רדל"א ע"ש הספיקות שיש בה. וג"כ יש פי' אחר, כי הנה גופא דיליה אתלבש גו א"א, והוא מושג ונודע אצלינו ע"י א"א אך רישא דיליה דלא אתלבש גו א"א לא אתיידע כי אפילו א"א עצמו לא ידע ליה.

(יב) וב' רישין שתחתיו שעמהם הם ג' רישין, הנה הם כתר חכמה דא"א כנ"ל, כי כתר וחכמה שבו נקרא כל אחד מהם בחי' ראש, אבל מבינה דא"א ולמטה אינם מכלל הג' רישין הנ"ל.

(יג) וג' אלו נמנו ונתבארו כאן באד"ו. ג' רישין אתגלפין דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא, והתחיל לבארם ממטה למעלה, והתחיל ביותר תחתונה שבהם והוא חכמה דא"א. ואמר רישא חדא חכמה סתימאה דאתכסיא כו', ועליה ראש ב', והוא כתר דא"א וכנגדה אמר רישא עלאה קדישא עתיקא סתימאה דכל סתימין, ועליה ראש הראשונה ועליונה שבג' והוא הנקרא עתיק יומין וכנגדה אמר רישא דכל רישא, רישא דלאו רישא, ולא ידע ולא אתיידע כו'.

(יד) נמצאו שהם י' ספירות נעלמות בתכלית ההעלם ומתלבש בתוכם הא"ס והם עתיק ורדל"א, ותחתיו ט"ס מכתר עד יסוד ונקרא בשם א"א, ובין כולם הם י"ס שהם שורש ומקור וחיות אל כל האצילות כולו.

אור פנימי

ב' רישין: נודע, שכל ג' ראשים אלו, הם ב' הראשים התחתונים: שבחינת און שבו, בחי' כתר דנקודים, אשר בחינת גו"ע שבו, דהיינו בחי' הקטנות דכתר הוה, שמזמן הנקודים, לקח עתיק, דהיינו רישא עלאה הנקרא רדל"א, ומחציתו התחתון דכתר הוה, שהם אח"פ שלו, ששמשו בו רק בעת גדלות דנקודים, הם שנבררו לא"א, דהיינו

ב' ראשים התחתונים: שבחינת און שבו, נעשה לראש הנקרא גלגלתא, ובחינת חו"פ שבו, נעשה לראש הנקרא מו"ס. והנך רואה, שהגם שב' ראשים אלו דגלגלתא ומו"ס, הם באמת רק ראש אחד דפרצוף א"א, מ"מ הם נתחלקו לב' ראשים, אמנם צריכים להבין הדבר.

(טו) אמנם אלו הט"ס הנ"ל, אשר הם למטה מן רדל"א הנה הם אותן הט' היכלין הנזכר פרשת נח דף ס"ה, ובסוף פרשת פקודי דף רסח: ודף רסט. וז"ל אר"ש ארימת ידי בצלו לעילא כו' וכדין דא נהירו דמחשבה דלא אתיידע בטיש בנהרא דפרסה ונהרא כחדא, ואתעבידו ט' היכלין. והיכלין לאו אינון רוחין ולא אינון נהורין ולא אינון נשמתין ולא אית מאן דקיימי בהו כו'.

(טז) ואלו הט' שמכתר עד היסוד שהם למטה מהאי רדל"א, הנה הוא שקראה במקומות אלו ט' היכלין דלאו אינון רוחין ולא אינון נשמתין גם אלו הט' נזכרו באדרא דף רפ"ח ע"א פתח ר"ש ואמר אני לדודי ועלי תשוקתו וגו', עתיקא דכל עתיקין סתימאה דכל סתימין אתתקן ולא אתתקן כו' כד אתתקן אפיק ט' נהורין דלהטין מיניה מתיקוני, ואינון נהורין מתפשטין לכל עיבר כבוצינא דמתפשטין מיניה נהורין לכל עיבר כו'.

(יז) ובביאור לשון זה נסתפקתי במה ששמעתי ממורי זלה"ה, כי תחלה אמר אתתקן ואחר כך אמר אפיק נהורין דלהטין מיניה, ר"ל כי אחר שנתקן עתיק ע"י התלבשות ז"ת בא"א אז אפיק הני ט' נהורין דלהטין מניה כי באמצעות העתיק הנ"ל אפיק נהורין הנ"ל שהם ספירת כתר דאצילות הנקרא א"א, המתחלק לט' נהורין לבד. והנה אלו הט"ס דא"א, הם ט' נהורין דלאו אינון רוחין כנזכר במקומות הנ"ל.

אור פנימי

והענין, כי זה דומה להתחלקות ג"ר דנקודים לב' ראשים, שבארנו שם, שהוא מטעם ב' הרשימות דזכר ונקבה שנכללו בווג דנקבי העינים, כי היה שם בחי"ב דהתלבשות, שנשאר אחר הזדככות דפרצוף ס"ג דא"ק. וכן היה שם בחי"א דעביות, שהם נקראים זכר ונקבה הנכללים זה מזה, כמ"ש הרב אצל פרצוף ע"ב דא"ק. וזו"ן אלו נתלבשו בב' כלים: שהזכר נתלבש בכלי דכתר נקודים, והנקבה באו"א דנקודים (כנ"ל דף תי"ג ד"ה והנה הזכר) עש"ה. ועד"ו גם כאן, כי נשאר בחי"א דהתלבשות אחר הזדככות המסך דנקודים, והוא כאן בחינת הזכר. גם יש בחי' עביות דשורש

שהיא הנקבה. והם נתלבשו בב' כלים, הזכר שהוא קומת בחי"א, נתלבש בכלים דכתרא דא"א, והנקבה נתלבשה בכלי דמו"ס דא"א. וע"כ יש זווג מיוחד על המסך של הזכר הכלול בעביות דנקבה, ויש זווג מיוחד על המסך של הנקבה הכלול מבחינת הזכר. ונתבאר, שיש מסך מיוחד בראש הב' שנקרא גלגלתא, ומסך מיוחד בראש הג' שנקרא מו"ס, והם ביחד רק ראש אחד דא"א, כי הם בהי' זכר ונקבה שבראש א"א. וזה אמרו "ורישא תנינא מקבל אור א"ס דרך מסך רישא עלאה, ורישא תליתאי מקבל דרך מסך ב' רישין" כי כל תחתון יוצא ממסך דע"ס של ראש דעליון שלו,

(יח) ופ"א ששמעתי ממורי ז"ל, כי הט"ס הנ"ל נתחלקו בג' חלקים כי הנה הג"ר שבהם שהם כח"ב, נתפשטו בא"א, וחג"ת בז"א, ונה"י בנוקבא. ובוזה תבין למה בחי' מציאות או"א לא נזכר באדרא רבא אלא באחרונה באדר"ז, כי או"א במזלא תליין.

(ט) וזה מה ששמעתי ממורי ז"ל בענין זה, והוא, דע כי הנה ביארנו תחלה, כי הט"ס המקוריות עם רדל"א, הם י"ס מקוריות ושרשיות לכל האצילות, אבל ענין מציאת ספירת המלכות לא נתגלה עדיין עתה, אמנם נבאר תחלת הכל האי רדל"א. ובוזה תבין מעלת מלכות, כי היא עטרה בראש צדיק והיתה לראש פנה ויהיה לעתיד אורה גדולה מן השמש, והבן זה.

(כ) והנה המלכות דא"א לא היתה ניכרת, כמבואר אצלינו בהקדמת ביאור אדר"ז, כי לא היה בא"א רק ט"ס מכתר עד יסוד, כי רדל"א הוא בחי' עתיק, ונשאר א"א בבחי' ט"ס לבד. אבל מן האור של התפשטות נה"י דע"י המתלבשין בא"א משם נעשה בחי' המלכות דא"א, ונשלמו בו י"ס, ובוזה תבין, איך לעולם בחי' המלכות גדולה מהזכר העליון ממנה, ולכן נקראת עטרת בעלה.

* (כא) ונחזור עתה לבאר ע"פ סדר ששמעתי ממורי זלה"ה, כי ענין זה הוא ששמעתי ממורי זלה"ה בפרטות יותר, והרחבת דרושים כמ"ש בע"ה וזה החלי בע"ה. תחלה צריך לדעת, כי אין האורות הנ"ל יכולין התחתונים לקבל אורם, אם לא אחר התיקון שנתקנו בבחי' פרצוף כנ"ל, וכמבואר אצלי באורך, כי מתחלה היה אור שלהם רע ועצום, ואין כח בתחתונים לסובלו, וכאשר נתקנו, שהוא בבחי' פרצוף שלם,

אור פנימי

הנקרא פה דעליון. ונמצא הראש הב' דרך ב' מסכים, והוא מוגבל מהכחות הנקרא גלגלתא או כתרא, יוצא ממסך שבשניהם. כמ"ש עוד לפנינו. שבמלכות דרדל"א וראש הג' הנקרא מו"ס, (יח) כח"ב נתפשטו בא"א, וחג"ת בז"א, ונה"י בנוקבא. וכן אומר להלן (באות כ"ג) יוצא ממסך שבמלכות דע"ס דראש, הנקרא גלגלתא. ונודע, שכל מסך ממצט האור לפי מדתו ועל כן נבחן ראש הב' שהוא ממועט ביותר, מחמת שהאור עובר אליו דנוקבא דז"א ולכאורה תמוה, היכן מצינו

שאז נמשך האור דרך מסכים והתלבשות בתוך הלבושים, הנה נתעבה האור מעט, וגם נתמעט ויצא ונמשך דרך נקבים וצינורות וחלונות דקים ושערות דקים מאד בסוד הפרצוף, כי ע"י ב' דברים אלו, שהם: התעבות האור, וגם מיעוטו אז היה כח בתחתונים לקבל אור העליון, והרי נתבאר לך ענין התיקון הנזכר בב' אדרות מה ענינו.

(כב) ונתחיל לבאר סדר תיקונם, הנה אותו ראש העליון דל"א הנקרא עתיק יומין, הנה הוא הראשון שבכל י"ס הנ"ל הנקרא מקוריות ושרשיות לכל האצילות. אמנם בראש זה אין בו תפיסה כלל ולא נוכל להרחיב בו הדיבור והביאור הצריך לו, אבל דע, שהנה הוא כלול מ"ס שבו שהם כחב"ד חג"ת נה"י.

(כג) והענין, כי הנה כל אחד מהי"ס המקוריות והשרשיות הנ"ל כל א' וא' מהם כולל יו"ד כי כל דבר שנקרא ראש הוא כלול מ"י. והנה רישא עלאה כבר נתבאר שנקרא עתיק יומין, וכלול מ"י. אמנם ה"ט ספירות אחרות, חלוקים הם באופן זה: כח"ב שבהם, הם ג' רישין דעתיק, שהוא א"א. וחג"ת שבהם הם ג' רישין דז"א. ונה"י שבהם, הם ג' רישין דנוקבא דז"א אשר ענין זה תבין במה שהודעתך, כי ג' מוחין דנוקבא דז"א, הם בחי' נה"י, והבן זה מאד.

(כד) והנה ההוא רדל"א, הנה הוא מתלבש בא"א, שהוא בחי' כללות אותן ב' רישין תתאין מאותן הג' רישין הנזכר באדר"ז. כי נודע הוא,

אור פנימי

שיש ג' רישין לז"א או לנוקבא שלו. ועוד הרי גם בעתיקא, שהוא א"א, לא מצינו שיהיה, לו בינה לראש, כי הבינה יצאה מבחינת ראש שלו והיתה לבחינת גרון, כנודע. ואיך אומר שכח"ב ג' רישין דא"א.

והענין, כי הרב מוסר לנו כאן, מפתח מקורי, להבין על ידו כל בחינת המוחין והראשים שבאצילות, וע"כ מכנה אותם ע"ס מקוריות ושרשיות לומר, שאינם בסדר הרגיל הנוהג בע"ס דכל פרצוף, אלא שהוא סדר מופשט של ע"ס, שכל הפרצופים נמשכים אחריו מבחינות המוחין שבהם, שהם נקראים ראשים, וחם נתחדשו כאן על ידי התלבשות רדל"א בראש דא"א, רק

ויצא מזה הפרש גדול מפרצופי א"ק לפרצופי אצילות, אשר רק בא"ק יש ה' בחינות כח"ב זו"ן על שלמותם, אמנם בפרצופי אצילות, הם נבחנום לחג"ת ג"ה בלבד, שהם ה"ת וה"ג העומדים בקו אמצעי, והם נבחנום לג"ר, רק בהיות בהם הארת חכמה, וכבר דברנו מזה בחלקים הקודמים. ושורש דבר זה נעשה כאן במסך דצמצום ב' שברדל"א, שפירשו עלית ה"ת

שכל עליון וגבוה מחבירו, הוא מלובש בתחתון, כדי להאיר בו ולהחיותו. וכבר הודעתך לעיל, כי אלו ב' רישין תתאין שבג' רישין הנ"ל, הנה הם כתר חכמה דא"א, שהם ב' ספירות הראשונות, מן הט"ס מקוריות ושרשיות כנ"ל. ואלו התרין ראשין שהם כתר חכמה דא"א, הנה הם בחי' גולגלתא ומוחא סתימאה דא"א, הנזכר באדר"ז הנ"ל.

אור פנימי

תב"ד. כנ"ל. אבל בחו"פ שהם ת"ת ומלכות, הם בחינת גופא, הנקרא תג"ת נה"י. והטעם, כי המסך דה"ת העומד בנקבי עינים דעליון אינו פועל כלל בג"ר דבינה, להיותם בסוד הפץ חסד, כנודע, וע"כ הם ראויים להיות ראש, כי המסך דעליון אינו נוגע להם כלל. אמנם ז"ת דבינה, שהם צריכים להארת חכמה, המה מוכרחים לירד לבחינת תג"ת, כי הם שורש הזו"ן הצריכים להארת חכמה, וע"כ המסך דעליון ממעט אותם לבחינת גוף, כי כח הצמצום דה"ת העומדת במסך ההוא מפריש אותם מהארת חכמה, ונחשבים לגוף כלי ראש, והנך רואה שאפילו בע"ס דבינה עצמה יש תב"ד וחג"ת, שפירושם כי רק ג"ר דבינה ראויים לראש נשמה ורוח, להיותם תב"ד, ולא ז"ת דבינה, להיותם סובלים מצמצום דה"ת שבמסך דעליון. ונתבאר ההבדל שיש בכלי דבינה עצמה, בין ג"ר שלה, ובין ז"ת שלה. ועד"ז יש להבחין גם כן בהגוף, בין ג"ר דגוף שנקראים תג"ת, שהם יכולים לקבל מהבחי' שכנגדם מג"ר דבינה, ובין ו"ק דגוף שנקראים נה"י, שהם אינם יכולים לקבל אלא מז"ת דבינה.

ובזה תבין התיקון הא' דו' תיקוני רישא, שנקרא גולגלתא. כי ידעת, שהוא און, דהיינו כלי דבינה, והוא נתקן ע"י אור החסד דעתיק, הנמשך מג"ר דבינה, בסוד יומם יצוה וכו'. וענין תיקונו הוא, במה שעתיק תיקן אותו לבחינת רישא, שפירשו, ג"ר. כי להיותו בחינת ג"ר דבינה אינו סובל ממסך שבמלכות דראש דעתיק, וע"כ נעשה לראש גמור. וענין

לנקבי העינים, שהוציא אח"פ מכל המדרגות, ולא נשאר בבחינת ראש אלא גולגלתא ועינים ונקבי עינים, ואע"פ שבעת גדלות מוחזרים האח"פ למדרגתם, מ"מ עיקר בנין הפרצוף הוא מה שיצא עמו בעת קטנותו, כמ"ש בחלקים הקודמים.

ועם זה תבין מ"ש הרב, שאין בפרצוף רק ג' כלים לבד, שהם: בינה ז"א ומלכות, שנפש במלכות, ורוח בז"א, ונשמה בבינה, שהם נקראים מבחינת תיקון קיום תב"ד תג"ת נה"י, כי ג' הקוים שבכלי דבינה, נקראים תב"ד. וג' הקוים דכלי דת"ת, נקראים תג"ת. וג' הקוים דכלי דמלכות, נקראים נה"י. אבל לחיה יחידה אין כלים, שהם צריכים לכלי דכתר וכלי דחכמה, וב' כלים אלו אינם בפרצופי אצילות. כנודע. וע"כ הראש דכל פרצוף נקרא תב"ד, והגוף נקרא תג"ת נה"י. כנודע.

ותבין הדברים עם המתבאר לעיל, אשר רדל"א לקח מחצית כתר העליון שהם גו"ע, וא"א לקח מחצית הכתר התחתון שהוא אח"פ. ונמצא שחסר לא"א ב' הכלים העליונים שהם כתר חכמה שלקח עתיק, והחסרון הזה נוגע לכל התחתונים, ממנו, שהם הפרצופים דאבי"ע. כי הם מתחילים מבינה ולמטה, וחסרי כתר חכמה דכלים, ואין להם כלים לחיה ויחידה. אלא שהם מתלבשים תוך הכלי דבינה, כנודע. וצריכים להבין היטב ענין התלבשות הזה דחיה יחידה תוך הכלי דבינה.

והענין, כי כל תחתון הוא בחי' אח"פ דעליון, כנ"ל, שהוא לבד יכול להיות לבחינת ראש, שג' הקוים שלו נקראים

(כה) ואמנם תרין רישין אלו, מתחלקין ונעשין תלת רישין, מלבד הרישא עילאה דל"א, אמנם השנים לבדם נחלקים, ונעשין ג' רישין, וג' רישין אלו נקרא: גולגלתא, ומוחא, ואוירא. והם למטה מהאי רדל"א כנ"ל. לכן נבאר עתה המאמר הנ"ל שבתחלת אדר"ז דרפ"ח, מאמר תלת רישין אתגלפין דא לגו מן דא ודא לעילא מן דא כו'.

(כו) וכבר נתבאר לעיל, כי הם מתבארות שם ממטה למעלה, והם: רישא חדא הוא חכמה סתימאה שבא"א, שבתוך הכתר שלו. ולמעלה ממנו הוא ע"ק, לכן אמר בה רישא עלאה, לפי שהוא יותר עליונה מן האחרות הנ"ל, והוא כתר דא"א, הנקרא גולגלתא דיליה. ולמעלה מכולם רישא דכל רישין.

(כז) והנה ביאור ג' רישין אלו הוא כי הנה בכל ראש וראש מאלו ג', צריך שיהיה בו בחי' כלים, ובחי' עצמות ורוחניות שבו, וכפי זה יהיה ר' בחי'. וכל א' מאלו הו' בחי', מתחלק לג' אחרות, ונמצא כללותן עולה ח"י, אשר הוא סוד חי עולמים, כי מאלו הח"י בחי', מתפשט החיות בכל העולמות כולם, וגם בעולם אצילות.

(כח) ועתה נבאר ח"י בחי' אלו בע"ה. הנה רדל"א שהיא עליונה שבג' רישין, אינו בכלל ג' רישין הנ"ל שהזכרנו עתה, שנעשין ח"י בחי', כי רדל"א היא עליונה מאד, ואין בנו רשות לבאר ענינה, לפי שבתוך האי רישא מתלבש א"ס, ואינו דומה אל ב' רישין תתאין מיניה. לפי שאלו הב' רישין כל א' מהם יש בו בחי' כלי, ובתוך הכלי יש בחי' הרוחניות והעצמות שבה, ואחר כך הראש הב' בב' בחי', מתלבשות תוך הראש הג' בב' בחי', אמנם רדל"א שהוא בחי' מלבוש לא"ס, אינה מתלבשת תוך הראש הב', דוגמת הראש הב' המתלבש תוך הראש הג' כנ"ל, כי ראש הא' אינו כך לגו מן הראש הב', רק למעלה ממנו, כי לרוב רוחניותו כנ"ל אין ראש הב' יכול להלבישו.

אור פנימי

הלבשתו לחסד עליון דעתיק, קובע אותו שלא יוכל להפך טבעו לעולם, כי הוא צריך להיות תמיד בסוד ג"ר דבינה, דהיינו שלא יקבל לתוכו אלא בחינת אור החסדים בלבד. אמנם נתבאר, שבכלי דבינה כלול ג"כ בחינת ז"ת דבינה, שהם שרשי זו"ן הצריכים להארת חכמה, אשר הם מתמעטים ע"י ה"ת שבמסך דראש דעתיק, ונמצא שחלק מגלגלתא הזו, אינה יכולה להיות בבחינת רישא. ותדע, שז"ס תיקון הג' הנקרא קרומא דאוירא, כי אותו המסך שבמלכות דראש דעתיק, מתלבש שם, וסותם חלק מגלגלתא, ומוציא אותו מבחי' ראש לבחי' אויר, שפירשו רוח ולא נשמה,

(כט) וז"ש תלת רישין אתגלפין כו'. וביאר, כי הם בחי' דא לגו מן דא, ודא לעילא מן דא. פירוש: כי ראש הב' הוא לגו מן הג', ומתלבש בתוכה, כנודע. אבל ראש העליונה עם הב', אינו בבחי' דא לגו מן דא, רק בבחי' דא לעילא מן דא, כי הראש העליונה נקרא רדל"א, והוא לעילא מן ב' רישין הנקרא א"א, ואינה מתלבשת כלל, רק ז' התחתונים, כנודע, המתלבשין בא"א.

(ל) והנה אריך אנפין, הוא שם כולל ב' רישין, דהיינו כתרא ומ"ס, שאלו הם ב' רישין שתחת רדל"א. והנה כל ראש צריך שיהיה כלול מ', ולכן מתחלקין לב' בחי', והוא כי כל א' מב', יש בו בחי' י"ס, כי בכתר יש י"ס, וכן בחכמה סתימאה הנקרא רישא ממש.

(לא) והענין הוא כי הראש הראשונה שבהם, הוא בחי' כתר, ויש בה י"ס כנ"ל, והנה הוא מסבב את מ"ס, ונקראת גולגלתא באדרא, וכן מלת כתר מלשון כותרת, ר"ל מקיף, כי גולגלת מקיף המוח. ובתוך הגולגלת הזה יש בתוכו בחי' מוח סתום מאד מלבד מ"ס דא"א, שהוא תחת י' דכתר, לכן המוח הזה מאד עליון וסתום, ונקרא בשם אוירא עלאה, כנזכר בב' אדרות ובספ"ד, והאי אוירא הוא בין גלגלתא לקרומא דחפיא עליה דחכמה דמ"ס, ואתקרי בספ"ד בפ"ק קרומא דאוירא דאזדכך כו'.

(לב) ולמטה ממנו, יש בחי' חכמה דא"א, הנקרא באדרא מ"ס דעתיק. והנה המוח העליון ההוא שבכתר א"א, הנקרא בשם אוירא, אע"פ שבערך כתר עצמו הוא נקרא בשם מוח שבו, עכ"ז הוא נעשה גלגלתא ממש בערך חכמה דא"א, שהיא מ"ס דא"א, וע"כ גם המוח העליון ההוא הנקרא אוירא, נקרא גם רישא ממש בערך החכמה מ"ס דא"א.

אור פנימי

כי לא יוכל להיות שם בבחינת הגלגלתא שהוא חב"ד ונשמה, ונעשה לבחי' חג"ת ורות, וע"כ מכנהו הרב בשם מוח סתום שבתוך גלגלתא, כלומר, שנסתם ממנו הארת נשמה בגלגלתא ואין בו אלא אור הרות. אמנם עכ"ז עדיין נחשב לבחינת און, אלא לבחינת חג"ת דאון. וערכם כלפי הגלגלתא עצמה, הוא כמו ישויות לאו"א עלאין שהם שניהם בחינת בינה, אלא זה ג"ר וזה ז"ת. אמנם ראש הג' הנק' מ"ס, הוא בחינת חו"פ שיצא מעתיק, וע"כ הוא נחשב לבחינת זו"ן ממש, שהוא מקבל ממותא דאוירא שהוא בחי' רוח, ולפיכך אינו נחשב אלא לבחינת נפש. וזה אמרו "ואמנם תרין רישין אלו מתחלקין ונעשין תלת רישין מלבד רדל"א

לג) והרי נתבאר איך הב' רישין, שהם כ"ח שבו, נכללין בג' רישין ממש, והם: כתר רישא עלאה, ואוירא רישא תניינא, ומ"ס רישא תליתאי. מלבד רישא דל"א הנקרא ע"י, שאע"פ שבאדרא נקרא הכתר וחכמה דא"א בבחי' ב' רישין בלחוד, עכ"ז הם ג' רישין ממש. אשר אין מכללם רדל"א.

* לד) ועתה נבאר ג' רישין אלו אשר נקרא באדרא ב' בחי', ב' רישין לבד כנ"ל. הנה לעיל ביארנו, כי כל ראש וראש מאלו הג' רישין,

אור פנימי

וכו' וג' רישין אלו נקראים גלגלתא ואוירא ומ"ס והם למטה מהאי רדל"א דהיינו כמבואר, שגלגלתא עצמו נחלק לג"ר וו"ק, מחמת שהוא בינה שיצא מעתיק, שיש שם חילוק זה בין ג"ר שלו ובין ז"ת שלו. באופן שג' ראשים אלו הם בחינת גר"ן: שנפש במו"ס, ורוח באוירא, ונשמה בגלגלתא. כמבואר.

ותדע, שמכאן יצא שורש התחלקות המוחין דאו"א בשביל הו"ן, על ג' בחינות המכונים בג' אותיות צל"ם. כמו שהאר"ך הרב בביאורם (לעיל חלק י"א אות קא וקח) ע"ש כל ההמשך. כי ב' דצל"ם נמשכת מתיקון גלגלתא, ונבחת לבחינת ע"ב, ול' דהוי"ה, ולאו"א עלאין, ולבחינת אוירא, וכתב"ד. ול' דצל"ם נמשכת מתיקון של מוחא דאוירא, ונבחת לבחינת חג"ת, ולבחינת ס"ג, ולד' דהוי"ה, ולישסו"ת, ולבחינת י' דנפיק מאוירא ואשתאר אור. וצ' דצל"ם נמשכת מתיקון של מו"ס, ונבחת להוי"ה דמ"ה, ול' של הוי"ה, ולבחינת ז"א, וכו'. עש"ה.

וביאור הדברים: כי אע"פ שאמרנו, שג' הרישין הם נשמה רוח נפש, הנה זה מטרם דדעת דרדל"א אחזי נהוריה במוחא דאוירא, אמנם אח"כ, ע"י וווג עליון דע"ב ס"ג דא"ק, נמשך מוחין דחיה בא"א, ואז נבחן שבחינת הארת התחמה אינה מתגלית

ומכאן נמשכו כל ההבחנות שאומר שם הרב בין צ' ול"ם דצל"ם, שבחינת צ' דצל"ם, הוא או"פ, והוא בחינת ז"א המתלבש בט"ס שלו, ול"ם הם ב' מקיפים: של' הוא מקיף מבחינת ישסו"ת. וב' הוא מקיף מבחינת או"א. עש"ה באו"פ בכל

וכיור הדברים: כי אע"פ שאמרנו, שג' הרישין הם נשמה רוח נפש, הנה זה מטרם דדעת דרדל"א אחזי נהוריה במוחא דאוירא, אמנם אח"כ, ע"י וווג עליון דע"ב ס"ג דא"ק, נמשך מוחין דחיה בא"א, ואז נבחן שבחינת הארת התחמה אינה מתגלית

אשר כללותן ב' רישין בלחוד, הנה כל אחד מהם, יש בו עצמות וכלים, והם ו' בחי', וכל בחינה מהם כוללת ג', הרי הם כולם חיי בחי' כנ"ל אשר אין הרדל"א נכלל בכללותם כלל ועיקר.

לה) ואמנם למטה בסדר התלבשות רדל"א, הנקרא ע"י בתוך רישא

אור פנימי

ההמשך. ועד"ז ביאר גם כאן הרב את ג' הרישין להלן, כמ"ש לפנינו. ואלו הם הט"ס המקוריות והשרשיות דא"א: כח"ב תג"ת נה"י. שכח"ב הם בחינת השורש ל' דצלם, בכל הביאורים שביאר בו הרב. ונחשב לג' רישין דעתיקא, שהוא א"א, שהוא בחינת ע"ב דאצילות, וממנו נמשך השורש ד' דצלם, שהוא בחינת או"א עלאין בעת שמלבישים לג"ר דא"א, כלומר בעת שמשגיגים קומת ע"ב, דהיינו בעת העיבור דז"א כמ"ש שם, שג"ר דא"א עולים לעתיק, ואו"א נוטלים מקום ג"ר דא"א.

ותג"ת דט"ס המקוריות, הם ג' רישין דז"א, כלומר שהם בחי' ל' דצלם, שהם בחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה, להיותם שורשי הז"א, וע"כ נוהג בהם ענין י' דנפיק מאויר ואשתאר אור. כנ"ל. והם בחינת ישסו"ת. והו"ה דס"ג.

ונה"י דט"ס המקוריות, הם ג' רישין דנוקבא. כי הם בחינת ז"א שהם השורש ל' דצלם, שהיא או"פ דז"א, שממנו כל המוחין דנוקבא שלו.

וענין התחלקות זה הנ"ל דט"ס המקוריות, נוהג בכל בחינה ובחינה, כי הם כולם בג' רישין דא"א: שמו"ס הוא בחינת נה"י, ובחינת או"פ, הנקרא צ' דצלם, ובחינת הו"ה דמ"ה. ומוחא דאוירא, הוא בחינת תג"ת דט"ס המקוריות, ובחינת מקיף קטן הנקרא ל' דצלם, ובחינת הו"ה דס"ג, וראש הא' הנקרא גלגלתא, הוא בחי' כח"ב דט"ס המקוריות, ובחינת מקיף גדול, שהוא השורש ל' דצלם, והוא הו"ה דע"ב.

וכן הם נוהגים בחג"ת נה"י דא"א, כי

תג"ת שלו מלובשים באו"א וישסו"ת, שאו"א הם בחינת כח"ב דט"ס המקוריות, והם בחינת ס' דצלם ומקיף גדול, והו"ה דע"ב. וישסו"ת הם בחינת תג"ת דט"ס המקוריות, ובחינת ל' דצלם, ומקיף קטן, והו"ה דס"ג. ונה"י דא"א מלובשים בו"א, שהוא בחינת נה"י דט"ס המקוריות, ובחי' צ' דצלם ואור פנימי, והו"ה דמ"ה. וכן הם נוהגים בכל בחי' ובחי' מכל אלו הפרטים שחשבנו לעיל. כי בראש הא' דגלגלתא בלבדו, יש בו כל אלו הט"ס המקוריות, שהן ג' היות: ע"ב שהוא מקיף גדול וכח"ב. וס"ג, שהוא מקיף קטן ותג"ת. ומ"ה שהוא או"פ ונה"י. ועד"ז יש אלו הט"ס גם במוחא דאוירא בלבדו, ובמו"ס בלבדו, וכן באו"א עלאין בלבדם, ובישסו"ת, בלבדם, ובז"א בלבדו.

ובזה לא יקשה לך מ"ש הרב אשר כח"ב הם ג' רישין דא"א, בעת שבינה הוא בחינת גרון ולא ראש. כי אין הכוונה על פי סדר הספירות של פרצוף א"א, אלא ע"פ סדר מקורי כנ"ל, הנוהג בכל בחינה מא"א ובכל הפרצופים דאצילות, כמבואר. וענין קריאתם בשם ג' רישין, הוא ג"כ מאותו הטעם, כי אפילו בראש אחד מהם, יש ג"כ כל אותם ג' הרישין, שהם הנקראים חכמה בינה דעת, שחכמה היא ע"ב, ובחי' ס' דצלם לכל בחינותיה, ובחינת מקיף גדול, וכו'. ובינה שבו, הוא ס"ג ובחינת ל' דצלם לכל בחינותיה, ובחינת מקיף קטן וכו'. ודעת שבו, היא מ"ה ובחינת צ' דצלם לכל בחינותיה והוא או"פ וכו'.

לה) רישא תנינא הנקרא אוירא וכו' נמשכת

מבחינת האי רדל"א דעתיק יומין שלא

דא"א, יתבאר איך האי רישא תניינא, הנקרא אורא דיתבא על האי מ"ס, שהיא רישא ג' דא"א, הנה היא נמשכת מבחינת האי רדל"א דעתיק יומין, שלא יכלה להתלבש באריך אנפין, ואחזי נהוריה בהאי רישא ב', הנקרא אורא, והבן זה. ועיין למטה מה ענין האי אורא.

(לז) ונבאר תחלה בחי' העצמות אשר בג' רישין אלו, שהוא הרוחניות שבתוך כל אחד ואחד מהם, מתחלק כ"א וא' מהם, לג' בחי'. נמצא שהם ג' בחי', כ"א וא' מהם ג' ג', ובין כולם ט' בחי' של עצמות, וכנגדן ט' בחינות אחרות בסוד הכלים שלהם, ובין כולם הם ח"י בחי'.

(לז) ונתחיל בענין ט' בחי' העצמות, שהם ג' של ג' ג'. והנה סבת היותן ג' בחי' הוא, לפי שכבר נתבאר אצלינו, שכל בחי' אורות עליונים יש בהם ג' בחי': הא' הוא או"פ, ועליו יש אור עליון ממנו, הנקרא או"מ עליו, ועליהן אור עליון וגדול משניהם, והוא מקיף לשניהם.

(לח) והנה ג' בחי' אלו, הם ג' רישין הנ"ל, כי רישא עלאה דעתיקא, שהוא כתר הנקרא גולגלתא דא"א. הוא מקיף עליון הגדול מכולם. ותחתיו יש רישא תניינא, הנקרא אורא, והוא מוחא בערך הגולגלתא הנ"ל, וגם הוא נעשה גולגלתא בערך רישא תליתאי, הנקרא חכמה כנ"ל. וזו הרישא תניינא הנקרא אורא, הוא מקיף קטן, שהוא מקיף לאו"פ. ותחתיו יש רישא תליתאי הנקרא מ"ס דא"א, הנקרא חכמה דא"א, והיא סוד או"פ.

אור פנימי

יכלה להתלבש בא"א וכו'. כמ"ש לעיל (בדף אלף רצ"ז ד"ה סתרא גו סתרא) שיש ב' מיני מסכים ברדל"א: מסך מצמצום א' ומסך מצמצום ב'. ולעצמו הוא משמש במסך דצמצום א'. שמשעם זה הוא מתפשט גם בבי"ע כמו א"ק, ומבחינת מסך הזה אינו יכול להתלבש באצילות, שז"ס המלכות שנגנוה ברדל"א, בסו"ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. והיא בחי' המלכות התסרה בא"א, ואין לו אלא ט"ס, ומלכות שברדל"א משלימתו לע"ס. כלומר, שתתגלה לע"ל גם בא"א בסוד דמטי רגלים דאצילות לרגלי א"ק, כבודע, ורק אז נחשב א"א לשלם בכל ע"ס שלו. אמנם כדי

להשפיע לאצילות, משמש רדל"א בבחינת המסך דצמצום ב' שיש בו, שהוא בחינת ה"ת בנקבי עינים, שמבחינה זו הוריד אח"פ דכתר נקודים, ובירר אותם לג' רישין דא"א, שגולגלתא היא כלי דבינה, דהיינו בחינת און. והיא נחלקת לג"ר וו"ק, מכח בינה דאו"א, שג"ר שבה הם בחסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא, וחלק הג"ר הזה הוא נעשה לראש הא' דא"א הנקרא גולגלתא, וחלק ז"ת שבה, הנצרך להארת חכמה מתחת שהם שרשי ז"א נעשה לראש ב' הנקרא מוחא דאורא. וההפך ביניהם רב הוא, כי בחינת המסך שבמלכות דרדל"א המצמצם הארת חכמה, אינו שולט במשהו

(לט) והנה אלו הג' רישין, הם בחי' נר"ן שבא"א. כי גולגלתא, הוא נשמה. ואוירא, הוא רוח. וחכמה סתימאה, היא נפש. ואחר שנתבאר ג' רישין אלו בכללות, נבאר כ"א מהם בפרטות, והוא כמ"ש בסוד הכללות, שהם ג' בחינות, וגם כ"א וא' מאלו הג', כלול מג' בחינות אלו ג"כ, וזהו פרטן.

(מ) הנה ברישא עלאה הנקרא נשמה, ונקרא כתר דא"א, ונקרא גולגלתא דיליה, ונקרא או"מ הגדול, הנה יש בו ג"כ ג' בחי' אלו עצמן, והם: או"פ שבו, ואו"מ שעליו, ואו"מ עליון משניהן, ושולשתן נקרא נשמה, בערך כללות, ונקרא או"מ הגדול, ונקרא כתר א"א, ונקרא גולגלתא דיליה.

אור פנימי

כשהמדובר הוא מבחינת הכלים, אין בהע"ס, אלא בינה ז"א ומלכות, שמבחי' תיקון קוים הם חב"ד תג"ת ונה"י והכלים דחיה יחידה חסרים לגמרי. ואפילו בתכלית הגדלות הנוהג עד גמר התיקון, לא יכלו להשיג הכלים ההם דכתר חכמה. אמנם כשהמדובר הוא מבחינת האורות, הרי הם משיגים גם יחידה חיה, אלא שהם מתלבשים בכלי דבינה, תוך האור דנשמה. ואז מתחלק כלי דבינה לג"ר וז"ת, שג"ר שבהם הם בחינת הוי"ה דע"ב, וז"ת שבהם הם בחינת הוי"ה דס"ג, והם שניהם מבחינת כלים דבינה, שמבחי' תיקון קוין הם כלים דתב"ד. וכלים דז"א ומלכות, שמבחינת תיקון קוים הם תג"ת נה"י, הם נעשו להוי"ה דמ"ה. כנ"ל באורך עש"ה. ומבחינה זו הוא מחלק את ג' הרישין על ג' הויות ע"ב ס"ג מ"ה. אבל מבחינה הראשונה דכלים, אינם אלא בינה וז"א ומלכות, שבהם מלוכש נפש רוח נשמה. וההבחן בזה הוא, כי בחינת ע"ב שלהם, אע"פ שהם משפיעים הארת חכמה לס"ג כנ"ל, מ"מ הם עצמם נשארים בבחינת האור דג"ר דבינה, שהוא בחינת נשמה, והם נבחים לע"ב מחמת שהם המשפיעים הארת החכמה. והבן היטב. ג' בחינות וגם כ"א ואחד מאלו הג' כלול מג' בחינות אלו ג"כ: כבר נתבאר

על ראש הא' הנקרא גולגלתא, להיותו בחינת ג"ר דבינה. וכל שליטתו מתחיל להיות ניכר, רק בראש הב' הנקרא אוירא, מפאת היותו נצרך לחכמה והמסך מעכב אותה הימנו. והבן היטב.

וזה אמרו רישא תנינא הנקרא אוירא וכו', נמשכת מבחינת האי רדל"א דעתיק יומין, שלא יכלה להתלבש בא"א, ואחזי נהוריה בהאי רישא הנקרא אוירא והבן זה דהיינו כמסאר, שמקום התישבות המסך דבחינת צמצום ב', הנמשך מפאת שלא היה יכול להאיר ולהתלבש בבחינת עצמותו שהוא מצמצום א', כנ"ל, הנה גם הוא לא יכול להתישב בגולגלתא, כנ"ל, אלא דאחזי נהוריה בהאי אוירא, ושם נתישב המסך הזה דצמצום ב' ונעשה עליו הווג בשביל מוחא דאוירא. אבל אינו שולט כלום על גולגלתא, מטעם שהיא בחינת ג"ר דבינה, כנ"ל. והבן היטב.

(לט) הג' רישין הם בחינת נר"ן שבא"א כי גולגלתא הוא נשמה ואוירא הוא רוח ומו"ס הוא נפש: ולהלן אומר הרב, שגולגלתא הוא ע"ב, ואוירא הוא ס"ג, ומו"ס הוא מ"ה, שהם חיה נשמה רוח. שלכאורה סותר למ"ש כאן, שהם נר"ן, דהיינו ס"ג מ"ה ב"ן. וכבר נתבאר זה היטב לעיל, כי

(מא) והנה ג' בחי' אלו, הנקרא נשמה, הנה הם ג' שמות הוי"ה, וכ"א מהם הוא במילוי יודין כי גם כלל זה יהיה בידך, שכל בחי' הנשמה, הוא הוי"ה דיודין. אמנם ההפרש שיש בג' הויות האלו דיודין, הוא בענין הנקודות שבהם. והענין הוא, כי גם כלל זה יהיה בידך, שבא"א כל הויות שבו הם בסוד מילויין, וגם בסוד נקודות, כי כולם מלאים ומנוקדים. אבל ההפרש שבהם הוא, בענין סדר הניקוד איך הוא.

(מב) כי הנה בחי' רישא קדמאה, אור הפנימי הוא שם כזה: יוד יה יו יי. ואינו מנוקד רק ד' אותיות הפשוטות בלבד שבו, כזה: שהם חולם ביו"ד, וצירי בה"י, וקמ"ץ בוי"ו, וצירי בה"י. וניקוד זה הוא כפי תנועת האותיות, כנודע בספרי המקובלים.

אור פנימי

זה לעיל בארוכה, איך ג' הבחינות אלו: האותיות: נודע שד' אותיות הפשוטות או"פ, ומקיף גדול, ומקיף קטן, הם מבחינת הס"ס המקוריות והשורשיות, והם נוהגים בכל בחינה ובחינה, וע"כ כל ראש מחויב להיות בו ג' בחינות אלו בפרטיותו. ע"ל לעיל (דף א' ש"י ד"ה וענין).

(מא) ההפרש שיש באלו ג' הויות דיודין הוא בענין הנקודות שבהם: כי המילוי מורה על שיעור קומה של המדרגה התלוי בבחינת העביות שבמסך, וכיון שכל ג' הבחינות של הגלגלתא, הם קומת חכמה, שהיא ע"ב ובחינת או"א עלאין כנ"ל, הרי בהכרח שכל הג' הויות הם במילוי יודין בלי שינוי. אמנם הניקוד, מורה על המקור של המדרגה, אם הוא בחינתה עצמה, או מהתכללותו בעליון ממנה. או מהתכללותה מן התחתונים ממנה. גם השיעור של התכללות ההוא. וכיון שב' הבחינות התחתונות שבה אינן מבחינת גלגלתא עצמה, אלא ממה שהיא נכללת מן התחתונים ממנה, ע"כ נבחן ההפרש באופן נקודתם.

(מב) מנוקד רק בד' אותיות הפשוטות לבד כזה: חולם ביו"ד, וצירי בהי וקמץ בוי"ו, וצירי בהי. וניקוד זה הוא לפי תנועת

האותיות: נודע שד' אותיות הפשוטות או"פ, ומקיף גדול, ומקיף קטן, הם מבחינת הס"ס המקוריות והשורשיות, והם נוהגים בכל בחינה ובחינה, וע"כ כל ראש מחויב להיות בו ג' בחינות אלו בפרטיותו. ע"ל לעיל (דף א' ש"י ד"ה וענין).

(מב) כי הנה בחי' רישא קדמאה, אור הפנימי הוא שם כזה: יוד יה יו יי. ואינו מנוקד רק ד' אותיות הפשוטות בלבד שבו, כזה: שהם חולם ביו"ד, וצירי בה"י, וקמ"ץ בוי"ו, וצירי בה"י. וניקוד זה הוא כפי תנועת האותיות, כנודע בספרי המקובלים.

(מג) והנה יש אור ב' מקיף עליו, והוא הוי"ה במילוי יודין ג"כ, כזה: יוֹד הֵי וַיֵּן הֵי אִמְנָם מְנוּקְדָת בְּכָל י' אוֹתוֹתֶיהָ בְּנִיקוּד הַנִּלְ, כי ג' אוֹתוֹת יוֹד יֵשׁ בּוֹ ג' נְקוּדוֹת חוֹלָם. ובב' אוֹתוֹת הֵי יֵשׁ בְּכ"א מֵהֶם צִירִי, ובג' אוֹתוֹת וַיֵּן ג' קִמְצִין תַּחַת כ"א מֵהֶם נְקוּד קִמְצִין, ובב' אוֹתוֹת הֵי, יֵשׁ תַּחַת כ"א מֵהֶם צִירִי.

(מד) עוד יש אור ג' המקיף על שניהן, והוא ג"כ הוי"ה במילוי יודין, יוֹד הֵי וַיֵּן הֵי, אִמְנָם אֹפֶן הַנִּיקוּד הוּא: כי בד' אוֹתוֹת הַפְּשׁוּטוֹת, הֵם מְנוּקְדִים ע"ד הַתְּנוּעוֹת הָאוֹתוֹת, חוֹלָם, צִירִי קִמְצִין, וְשֵׁשׁ אוֹתוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַמִּילוֹי, כוֹלֵם מְנוּקְדִים בְּקִמְצִין תַּחַת כָּל אוֹת מֵהֶם.

אור פנימי

מורות ב' הנקורות חולם צירי שמתחת י"ה. ואז נבחן הו', שהוא ז"א, שיש לו נקודת הקמץ, שפירושו, שהוא מקומץ מהארת חכמה, ואין בו אלא חו"ג לבד. והצירי שתחת ה' תתאה מורה ג"כ על בחינת החו"ג מכוסים שמקבלת מה"י ראשונה, מבחינת אחורים שלה. וע"כ נקודתה כמו ה' ראשונה, והארה זו נבחת להארת כלים, הנקרא תנועת האותיות עצמן, כי האותיות הם כלים.

(מג) מנוקדת בכל יוד אוֹתוֹתֶיהָ בְּנִיקוּד הַנִּלְ כי ג' אוֹתוֹת יוֹד וְכִי: גם הוי"ה זו אינה מבחינת הגלגלתא עצמה, אלא מהתכללות המותא דאורא שהוא מקיף קטן, ושורש ה' דצלם, שבמקומה עצמה היא המקבלת להארת חכמה שבגלגלתא, והחסדים שבה מתגלים, כי מפסקת האחורים שבה, אשר אז נבחת נקודת הבינה בסוד סגול, שהיא ב' נקודות מלמעלה ואחת מלמטה המכריע ביניהן, הרומזת על הדעת המזווג חו"ב פב"פ, ומוציא הארת חכמה לחוץ המושפעת לבינה, כנודע. אבל גילוי זו והתהפכות זו של בינה מאחורים לפנים, אי אפשר להיות בכלי דגלגלתא, להיותה בבחינת ג"ר דכלי דבינה, שהיא נשארית תמיד בסוד אורא, שפירושו, חסדים מכוסים, כמו אורא עלאין, וכמו שפירש הרב ב"ר דצלם.

(מד) אוֹתוֹת הַפְּשׁוּטוֹת הֵם מְנוּקְדִים ע"ד תְּנוּעַת הָאוֹתוֹת וְכוּ' הַמִּילוֹי כוֹלֵם מְנוּקְדִים בְּקִמְצִין: הוי"ה זו היא מדרגת גלגלתא עצמה, וע"כ מנוקדת באותיות המילוי שבה בקמץין בלי שום הבחן ביניהם, והוא, כי בחינת הקמץ מורה על קמיצה, ונקודת הפתח הוא ההפוך ממנה, המורה על פתיחת האורות בהרחבה, ושיעור הפתיחה של החכמה תלוי במדת הקמיצה שבכתר, כי כתר פירושו ראש, ששם זוג דהכאה על העביות שבמסך, ולפי גודל מדת העביות וההכאה, נמדד מדת גדלה של הקומה, כמ"ש בחלקים הקודמים. אשר אח"כ היא מתהפכת ממעלה למטה ומתלבשת

(מה) והרי נתבאר ג' הויות, שיש ברישא עלאה הנקרא כתר גלגלתא דא"א, והם: בסוד או"פ, ומקיף, ועוד מקיף אחר על שניהן. אמנם בערך הכללות של שאר רישין, כל ג' בחי' אלו, אינם רק בחי' אור המקיף העליון שבכולם, והוא נשמה.

(מו) רישא תניינא, והוא הנקרא אורא יש בו ג"כ ג' הויות של שם ס"ג, גם כן על דרך הנ"ל ממש. ובנקודים הנ"ל, כזה: יוד הי ואו הי. יוד הא ואו הי. יוד הו ואו הי. אלא שבמקום כל נקודת צירי יש נקודת סגול תמורתן ושלשתן או"פ ומקיף ומקיף לשניהן בבחינת הפרטות, אבל בערך הכללות כל ג' בחי' אלו אינם רק בחי' אוה"מ הקטן שעל הפנימי, והוא רוח.

אור פנימי

בכלים, שה"ס הפתיחה של האורות, כי אין תפיסה באור בלי כלי, כנודע. הרי שהקמץ והפתח, הן ב' תנועות הפכות זו לזו, ועכ"ז ערך קומתן שווה מזו על זו, כי לפי גודלה של הקמיעה, כן גודלה של ההתלבשות, שהיא הפתיחה. ולפיכך כל אותיות המילוי שבהו"ה זו דבחינת גלגלתא עצמה, הן בקמצין, אבל אותיות הפשוטות, שאינן מורות על מדת עביות של המסך, אלא על בחינת הכלי עצמה, אין שינוי בניקוד שלהן, וגם כאן הן מנוקדות על פי תנועת האותיות, שמשמעותן בחינת חסדים מכוסים, ע"ד שנתבאר לעיל בד"ה מנוקד. ע"ש.

וע"כ נשארו כל הקמצין בה, כי בחינת המוחא דאורא הוא ס"ג וישו"ט, שהוא בחינת הכתר דו"א שהוא מ"ה ואו"פ, ועל יחס הכתר שבה שהוא בואו דס"ג כנודע, נבחן גם תנועת הווא עם קמצין, שהוא בחינת הכתר, כנ"ל בד"ה אותיות עש"ה. וכן המילוי יוד שבה, ששם שורש הכתר. וכן המילוי דה"ת שבה, ששם מקום הוואג. ותדע שכל ההפרש שבין ג"ר דאצילות ובין זו"ן, הוא, כי בחי' כתר דג"ר, הוא בג"ר דבינה. ובחינת כתר דז"א, הוא מז"ת דבינה. ומכאן נמשכים כל מיני ההבדל שבין ג"ר לז"א. כמ"ש במקומו. ועי' בדיבור הסמוך.

(מו) רישא תנינא וכו' ובנקודים הנ"ל אלא שבמקום כל נקודת צירי יש נקודה סגול תמורתן: כי כאן במוחא דאורא, הוא מקום גילוי החסדים, כי על אורא זו, סובב הכתוב, יהי אור, שפירושו בזה, דיווד נפיק מאור ומה דאשתאר הוא אור, שה"ס ירידת ה"ת מעינים לפה, ונתעלו אח"פ חדשים, וע"י עלית מ"ן דז"א, חזרת הבינה פב"פ עם החכמה, ואור החכמה מתגלה לחוץ לבינה, ונגלה שם אור במקום אורא. כנודע. ונמצא עתה שתנועת הצירי, שפירושה

מז) רישא תלתאי והוא הנקרא חכמה מ"ס דא"א, ויש בה ג"כ ג' הויות אחרות יוד הא ואו הי. יוד הא ואו הָא, יוד הא ואו הַא. במילוי מ"ה דאלפ"ן בנקודות הנ"ל של רישא תנינא. שהם סגול במקום צירי, ועוד נוסף באלו שינוי ב', והוא כי גם במקום ניקוד קמץ, הם באלו ניקוד פתח תמורת הקמץ, ושלשתן: או"פ, ומקיף, ומקיף לשניהם, בבחי' פרטיות. אבל בבחי' הכללות, כל ג' בחי' אלו אינם, רק בחי' או"פ בלבד שבג' רישין הנ"ל.

מח) וג' רישין הכלולין מן ט' בחי', הם בחי' נר"ן שבא"א כנ"ל, והויות הנשמה במילוי יודין שהוא ע"ב, והויות הרוח במילוי ס"ג, והויות נפש במילוי אלפין. ואמנם הפרש נקודתן, כבר נתבאר לעיל וכל אלו הם ט' הויות של העצמות והרוחניות שבתוכן.

מט) ועוד יש ט' בחי' אחרות דאחי"ה, הנקרא פלים שלהם, שבתוכם מתלבשים הט' הויות של העצמות, והם ט' שמות של אחי"ה, והם ממש ע"ד מילוי הט' הויות של העצמות. הרי בין כולם ח"י שמות, שהם ח"י העולמים כנ"ל.

* נ) אחר שביארנו בחי' הכתר והחכמה דא"א, שהם ב' רישין דיליה, אשר נתחלקו לג' רישין, כנ"ל בב' הפרקים אשר קדמו, וגם ביארנו דרך כללות, איך נתלבשו ז"ת דעתיק בשבעה תיקוני רישא דא"א. נחזור עתה לבאר ענין שבעה תקונין בפרטות. והנה כבר נתבאר שם, כי חסד דעתיק נתלבש בכתר דא"א, אשר הוא הגלגלתא, רישא קדמא דא"א.

אור פנימי

מז) מו"ס דא"א וכו' בנקודות הנ"ל מאחורים לפנים, באות גם במו"ס בתנועת של רישא תנינא שהם סגול במקום צירי הסגול. והקמץין שמשמשים בהויות דאוריא, וכו' באלו ניקוד פתח תמורת הקמץ: שהם בחינת הכתרים של המ"ה שהוא מו"ס, פירוש, כי מקום גילוי חסדים בשורשם, המה נתהפכו כאן לפתחין, שפירושם שלפי שהוא ע"י זווג פב"פ דחו"ב מרמו גודל מדת הקמיצה המשמשת בכתר דמו"ס בהתהפכות תנועת הצירי לסגול, כנ"ל. כן גודלו של האור הנפתח במו"ס, כנ"ל ובחינות הקבלה של הארת חכמה, מרומזת בהתהפכות הקמץ לפתח, כנ"ל ד"ה אותיות, עש"ה. ולפיכך בחינת ההתין שבהויות דמו"ס, שהן בחינת הבינה שנתהפכו

מט) שמות של אחי"ה והם ממש ע"ד מילוי הט' הויות וכו': כי הוי"ה אחיה, הם בחינת זכר ונקבה, שהזכר הוא המשפיע,

(נא) והנה מהראוי היה, שעתיק יומין לא יגלה הארתו העקרית, רק ברישא קדמאה שהוא הגלגלתא, ואחר כך תאיר זו הגלגלתא ברישא אחרא, שהיא מוחא סתימאה חכמה דא"א. אמנם לא כך היה, כי אם שהעתיק מתגלה בהני ב' רישין כחדא.

אור פנימי

והנקבה היא המקבלת. וע"כ אי אפשר להיות בנקבה תנועות אחרות ממה שיש בזכר. וע"כ כל התנועות של ט' השמות אהיה שוות לט' היות בלי שום הפרש ביניהן.

(נא) שהעתיק מתגלה בהני ב' רישין כחדא וטעם הדבר כי הנה אר"א דתחות דיקנא א"א, נמשך בהם חיות מהני ב' רישין: פירוש, כי משורש האצילות אין ברישא דא"א אלא ב' רישין, שהם גלגלתא ומו"ס, כי באמת אין לנו אלא ראש אחד דא"א, כמו בכל הפרצופים, אלא משום שעלו למ"ן ב' מיני רשימות, א' הרשימו דבחי"א דהתלבשות הנקרא זכר, וב' הרשימו דעביות דכתר שנקרא נקבה, ונכללו זה בזה, ע"כ יצאו ע"ס על המסך דבחי"א שבזכר בקומת ז"א, שהוא רוח, וקומה זו נקרא רישא דגלגלתא. וכן יצאו ע"ס על המסך דבחי"א הכתר, בהתכללות מהרשימו דזכר בקומת מלכות, שהיא נפש, וקומה זו נקרא מו"ס. הרי שמתחלת אצילות אין כאן בא"א אלא ב' ראשים זכר ונקבה, שהם גלגלתא ומו"ס.

וענין ג' הראשים שבא"א, הם נעשו מכח הו' תיקוני גלגלתא, שרדל"א תיקן אותם ברישא דא"א, ומכח רדל"א המה באים, כלומר מכח המסך דמלכות דראש ההוא, ולא מכח המסך דראש אריך אנפין,

כמ"ש לעיל, אשר המסך דרדל"א דבחינת צמצום ב', שהוא שורש כל המיעוטים שבפרצופי אצילות כלפי פרצופי א"ק, שמסבתו נקרא א"ק בבחי' א"ס, כנ"ל, הנה המסך הזה, אינו פועל כלום ואינו ממעט ומצמצם כלום לבחינת ג"ר דגלגלתא,

להיותה נתקן בבחינת ג"ר דבינה, שאין הצמצום דה"ת פוגם אותה כלל, כי כל הצמצום הזה הוא רק על אור חכמה, כנודע, וג"ר דבינה אינם מקבלים חכמה בלאו הכי, כי הוא תמיד בסוד השתוקקות אחר אור החסדים בלבד, בסו"ה כי חפץ חסד הוא כנודע.

ומכח התיקון הזה, נמצא כח המסך דרדל"א מתגלה באמצע ע"ס דגלגלתא, כלומר מתחת ג"ר שלה, והבדיל בין ג"ר דגלגלתא ובין ז"ת דגלגלתא, בסוד רקיע המבדיל בין מים עליונים למים התחתונים, כי על מים העליונים שהם ג"ר דגלגלתא אין כח הצמצום שבמסך שולט כלל, והוא כמו פוסח עליהם, וע"כ נבחנו למים עליונים, אלא, כל כחו מתגלה על ז"ת דגלגלתא, שהם בחינת ז"ת דבינה, והם צריכים להארת חכמה להיותם שרשי זו"ן, והמסך ממעט אותם מחכמה, ע"כ נבחנו שהם מתחת הרקיע הזה, כלומר שהרקיע שולט עליהם ומצמצם אותם. והרקיע הזה נקרא קרומא דאוריא, שהוא הראש הב' דא"א. והנה נתבאר שזה הראש הב' אינו מבחינת אצילותו דמסך דראש א"א, אלא מבחינת כח המסך דראש רדל"א, שפסח על ג"ר דגלגלתא, ונעשה לרקיע מתחתיה, והוציא ז"ת שלה לבחינת ראש בפני עצמה. וזכור זה היטב.

ולפיכך אנו מבחינים בעיקר רק ב' רישין בא"א, שהם גלגלתא ומו"ס, הבאים מסדר האצילות, מב' הרשימות הנכללות זו בזו ונעשים לזכר ונקבה דראש א"א, כנ"ל, שהם מבחינת המסך דמלכות דראש שלו. אבל בחינת הג' ראשים שבו, עיקר הבחנתם הוא רק לבחינת הווגים דגדלות דהיינו

(נב) וטעם הדבר, כי הנה או"א דתחות דיקנא א"א, נמשך בהם החיות מהני ב' רישין: גלגלתא, ומוחא, כמ"ש. ובענין דאו"א הויין שוין, כחדא נפקי וכחדא שריין, ולכן הוצרכו אלו הב' רישין להתגלות בהם העתיק, בהשוואת אחד ג"כ, ולכן החסד דעתיק נתלבש בגלגלתא, והגבורה במוחא היא חכמה, ואז נכלל החסד בגבורה והגבורה בחסד, והיו שוין.

(נג) גם אחר שהיסוד דעתיק עם החסד שבתוכו נתלבש במצח דא"א, כנ"ל, ומשם חזרו להאיר ולהתפשט בדיקנא במזלא שהוא תיקון י"ג, וגם בתקון הנקרא נוצר חסד, כנזכר, ונזכר בהאזינו דף רפ"ט ע"א והאי רצון אתפשט לתתא בדיקנא כו'. וגם הדיקנא עצמה היא בסוד יסוד, כי לכן הנשים שאין להם בחינת יסוד אין להן זקן, וכן ההוד שבו נגלה בדיקנא, כמ"ש באדרת נשא דף ק"מ ע"ב, ותניא הוד עלאה נפיק, ואתעטר ונגיד לאתאחדא בעילעוי, ואתקרי הוד זקן.

(נד) הרי כי רישא עלאה דעתיק אתגלייא בב' רישין דא"א כחדא, שהרי נגלה, בשבעה תקוני גלגלתא, וגם במוחא, ובדיקנא דנפקי ממוחא, כנזכר, ונמצא כי כמו שז"ת דעתיק מתגלים בשבעה דגלגלתא, כן הן מתגלים בדיקנא דא"א, ולא קבלתי סדרם בפרטות.

(נה) ודע והבן, איך כתר וחכמה האלו דברישא, הם דכר ונוקבא. ולכן, זו החכמה היא גבורה, כי היא נוקבא לגביה. ועיין היטב כי כולה מבירורי המלכים אתעבידת, ולהכי מינה נפקו, י"ג תיקוני דיקנא.

(נו) ובזה תבין, איך הכתר הוא רחמים גמורים, אך החכמה יש בה דינין, אלא שהם ניכפין. כנזכר באדרת נשא דף קכ"ח, כי האי מוחא שקיט ושכיך כחמר טב דיתייב על דורדייה הרי בפירוש כי יש בה דינין

אור פנימי

לצורך הבחן המוחין המתפשטים בסדר הזה, ואורא משפיע למו"ס, ע"ד שנתבאר לעיל בסוד הט"ס המקוריות, כדי להראות סדר התלבשות חיה יחידה תוך כלי הבינה, שעיקר גילויים הוא בות' דבינה, בבחינת ל' דצלם, כמ"ש לעיל. אמנם בסדר אצילות הפרצופים, נבחנים רק ב' רישין לבד, כמבואר. והנה מבחינת ג' רישין, הם נבחנים בבחינת זה תחת זה, כלומר, שגלגלתא משפיע הארת החכמה למוחא דאורא, ואורא משפיע למו"ס, ע"ד שנתבאר לעיל בסדר הנקודות דט' היות, ע"ש אמנם מבחינת ב' רישין, הם נבחנים בקומה שוה, כמו זכר ונקבה, להיותם ב' רשימות, הנכללות זו בזו, כלומר שצריכות זו לזו, כי הרשימו דזכר, אע"פ שהיא מבחינת מ"מ אינה ראויה לזווג להיותה מבחינת התלבשות, דהיינו רשימו הנשואת אחר הודככות המסך, שאינה ראויה עוד לזווג, כנ"ל בחלקים הקודמים, וע"כ היא צריכה

ושמרים, אלא שהם נחים ושקטים ונכפין שם במקומה. וכן בעל מערכת האלהות כתב, כי החכמה היא דין, ויש לו קצת סמך מזה.

(נז) והיות המוחא נקרא טלא דבדולחא, הוא, כי שרש המוחין הם ג', חו"ב ודעת, שהם שלשה אותיות יה"ו, ואם תמלאם באלפין, יו"ד ה"א וא"ו, הם בגימטריא ט"ל. והנה זו הגבורה דעתיק הגנוזה תוך מוחא דא"א, נקרא בוצינא דקרדינותא בכל מקום, ר"ל, נר החזק, כי הנר הוא אש, ואינו אור כמו החסדים, והוא נר אש החזק מצד הגבורה.

(נח) ואמנם שאר הגבורות, אפשר שיקראו כך דרך השאלה, אבל סתם בוצינא דקרדינותא היא זו הגבורה דעתיק, הגנוזה בהאי מוחא, וזו שרש לכל הגבורות כולם. וז"ש בפרשת פקודי דף רנ"ד ע"ב, ות"ח, שירותא דמהימנותא גו מחשבה בטש בוצינא דקרדינותא כו'. אשר נתבאר לעיל ענינו, והוא כי א"א, שהוא רישא ושירותא דמהימנותא, היה מברר בגו המחשבה דיליה, שהיא מוחא סתימאה, דביה כל הביורין שבשבעה המלכים בבחי' מ"ן, כדי לעשות מהם בחי' פרצופי אור"א כי אין בירור, אלא במחשבה. והנה הבוצינא דקרדינותא, שהיא הגבורה

אור פנימי

להתכללות העביות דנקבה, שעביתה אינה עכ"פ בחינה האחרונה דפרצוף העליון, שעליה שולטת ההודככות שבעליון כנודע. ומכא הרכב הזה נעשה המסך דזכר ראוי לזווג, וכן המסך דנקבה. וכיון שצריכים זה לזה ע"כ נחשבים לקומה שוה. (לעיל דף ש"ג אות י"ד. ודף שי"ט ד"ה לא מטי.) וע"כ הם מלבישים לחסד וגבורה דעתיק, שהם ב' הקוים ימין ושמאל שלו, שהם ג"כ קומתם שוה, ומכא זה יצאו גם אור"א בבחינת זכר ונקבה בקומה שוה, להיותם נמשכים מב' רישין דא"א, שאבא נמשך מגלגלתא, ואמא נמשכת ממו"ס. וזה אמרו "מהראוי היה שעתיק יומין לא יגלה הארתו העיקרית רק ברישא קדמאה שהיא הגלגלתא ואח"כ תאיר זו הגלגלתא במו"ס

דהיינו כנ"ל בבחינת ג' רישין בט' היות שלהם. "אמנם לא כך היה, כי אם שהעתיק מתגלה בב' רישין כחדא" דהיינו מטעם שכן

(נח) בוצינא דקרדינותא היא זו הגבורה דעתיק, הגניזה בהאי מוחא, וזה שורש לכל הגבורות כולם וכו' בכחה יכולה המחשבה

דעתיק שרש לכל הגבורות כולם, בכחה, יכולה המחשבה לברר הבירורים הנזכרים, כי כל הבירורים הם בחי' גבורות, ולכן הם מתבררים ע"י ההיא בוצינא דקרדינותא.

(נט) ואמנם ענין בטישה זו נתבאר וז"ס בוצינא דקרדינותא, שהיא הנותנת קצבה ומדה, ונקרא קו המדה. והטעם, כי החסד מתפשט בשפע בלי קצבה, אך הגבורה שהיא דין, נותנת קצבה אל השפע, שלא יתפשט

אור פנימי

דימין ושמאל, ובין הקו האמצעי. כי אין בחינת זווה אלא בקו האמצעי, כי קו אמצעי פירושו זווה, ששם בחינת המסך והעביות, שע"י הזווה עם אור עליון, היא מעלית אור"ח ומכריע בין ב' הקוים, ועיקר הקומה היא בקו האמצעי, כמבואר, אבל האור"ח מוציא הארה גם מן הקצוות, והארה זו אינה באה בחשבון עיקר הפרצוף, כמבואר בחלקים הקודמים.

וע"כ נבחן, שבגבורה דעתיק נמצא כח הצמצום והמיעוט של המלכות דצמצום א', הבלתי ממותקת במדת הרחמים. כי המסך הזה נמצא במלכות דראש עתיק, ופעולתה אינה ניכרת בראש דעתיק כלום, להיותה שם ממש למעלה, ואין כח עביות יכולה להתעלות למעלה ממקום מציאותה, אלא כל הכח דמלכות הוא מתראה ממעלה למטה בהגוף דעתיק, והיינו בקו שמאל בלבד, המתחיל מגבורה דעתיק, כי שם נחשבת לגנוזה, ולא בקו האמצעי דעתיק, שתשמש שם בזווה עם אור העליון, כי אז היתה מתגלית באצילות, כמבואר. וז"ש הרב, "סתם בוצינא דקרדינותא היא זו דגבורה דעתיק הגנוזה בהאי מוחא, וזו שרש לכל הגבורות כולם" דהיינו כמבואר שהיא המלכות דמדת הדין, כלומר שלא נמתקה במדת הרחמים דה"ר, להיותה מצמצום א', ומקומה הוא רק במלכות דראש דרדלי"א בלבד, ובחינת ממעלה למטה שלה אינה באה בהקו האמצעי להתגלות בבחינת הזווה, אלא היא בגניזה, דהיינו שעומדת בקו

לברר הבירורים: וצריך שתבין מאד ענין גניזו זה של הוצדק"ק במו"ס, וכן למה נחשבת לשורש הגבורות. והענין הוא, כי נתבאר לעיל (דף א' רצ"ז ד"ה סתרא) שב' בחינות מסכים נמצאים בעתיק, שהם בחינת מלכיות, א' הוא מצמצום א', ב' הוא מצמצום ב', שבא' אינו משמש עמה בגלוי לצורך פרצופי אצילות. אלא שהיא בו בגניזו, כמ"ש הרב לעיל (א' ש"ה אות כ"ג כ"ד) בסוד המלכות הגנוזה בראש דעתיק ואינה נגלית אלא לעתיד לבא, בסוד אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. עש"ה. ונמצא שאינו משמש עמה כל המשך דשתא אלפי שני, וע"כ אין בחי' מלכות בז"ת דעתיק ובז"ת דא"א, אלא בחינת עטרת יסוד היא המלכות שלהם, ע"ש. כי עטרת יסוד היא בחי' מלכות דצמצום ב', הנמשכת מבחינת נקודת החזה דז"א דנקודים, שמחמתה יצא המחזה ולמטה, מתחת הפרסא של אצילות, לבי"ע. כמ"ש בחלק הקודם. והנך מוצא, שכל בחינת המלכות שעתיק וא"א משמשים עמה באצילות, אינה אלא המלכות דצמצום ב', הנקראת עטרת יסוד. אבל המלכות ששמשה בפרצופי א"ק מטרם צמצום הב', שעוד לא נמתקה במדת הרחמים דה"ר, היא אינה נגלית בכל עולם אצילות, אלא שהיא גנוזה ברדלי"א. בסוד ראש פנה.

וגניזה זו פירושה, שאינה באה בבחינת המסך לזווה, ומ"מ היא נמצאת בבחינת הארה. והבחן הזה מתבאר בין ב' הקוים

יותר מהראוי אל המקבלים, ולכן בוצינא דקרדינותא, איהי מדיד ועביד כל אינון משיחין. הנקרא בזוהר פקודי דף רל"ג ובתיקונים דף ט"ו ובתיקונים כ"י ובזוהר חדש בואתחנן דקכ"ב.

(ס) והנה כל בחי' הגבורות נקראים ניצוצין, כי הם ניצוצות האש החזק ואמנם נקראים ניצוציו ג"כ לסיבה הנ"ל, כי לא ירדו האורות של המלכים למטה בבריאה, רק בחי' רפ"ח ניצוצין, להחיותם חיות המוכרח אז, והם חלקים מהאורות, דוגמת הניצוצות היוצאות מהאש, וגם נתבאר שם, כי הרפ"ח ניצוצין הם השכ"ה ניצוצין הנזכר בכל מקום, והם ש"ך לבד, ועם שרשם שהיא חמשה גבורות נקרא שכ"ה.

(סא) והנה כאשר זו הבוצינא בטש גו מחשבה, מעלה את הבירורין מבחי' השכ"ה ניצוצין הנזכר, ושם מתבררין, והטוב שבהם נתקן שם, והפסולת שהם הסיגים מתברר וזיק ליה, שאינו מהבחי' הראוי שם לעשות מהם בחי' או"א, ולכן זורקם, וחוזרת אחר כך להתברר גו מחשבה דאמא לצורך זו"ן. וכן עד"ז, עד שמתבררין תכלית הבירור בכל הפרצופין, והשאר נעשה פסולת גמור, כנזכר שם באורך. וז"ש ניצוצין זריק לש"ך עיבר, ובריר פסולת מגו מחשבה. כי המחשבה, בתוכה עולים המלכים וניצוצין, ושם מתבררין מגו מחשבה, ע"י ההיא בוצינא דקרדינותא, שהיא גבורה דעתיק אשר בתוכה.

(סב) ודע, כי החסד דעתיק, שבתוך כתר דא"א, נקרא אורא דכיא, והגבורה דעתיק שבתוך חכמה דא"א, נקרא בוצינא דקרדינותא. וז"ש באדרת האזינו דף רצ"ב ע"ב, מבוצינא דקרדינותא נפק ניצוצא פטישא תקיפא, דבטש ואפיק זיקין עלמין קדמאי, ומתערבי באורא דכיא כו'. פירוש הדברים: במה שהודעתך לעיל בריש פרקין, כי או"א מהני תרין רישין נמשך חיותם.

אור פנימי

שמאל, שתחתו הוא בגבורה דעתיק. הרי שהוא השורש לכל הגבורות כולם, כי כן נקרא המלכות דצמצום א', שכל הצמצומים הבאים אחריה נמשכים ממנה. ומקום עמידתה, הוא, בגבורה דעתיק המלוכש במו"ס, ולא בקו אמצעי, שהוא ת"ת דעתיק. וע"כ נחשבת לגנוזה. והבן זה. ותדע, שעל שם זה נקרא תיקון הב' בשם טלא

דבדולחא, שהוא מו"ס המתוקנת להלביש הגבורה דעתיק, ששם המלכות דצמצום א', וע"כ נמצא במו"ס הזה ב' המלכיות ביחד, א' מכח הלבשתו לגבורה דעתיק, וב' היא, המלכות דצמצום ב', שהוא עצמו משמש עמה. והם ב' גוונין נבדלים זה מזה בהרבה, וז"ס כעין הבדולח, כלומר שגוונין נבדלים מתראים בו. והבן. וע"כ נקרא טלא

(סג) ונמצא, כי זה החסד דעתיק שבתוך הכתר, הנקרא אורא דכיא, אפיק מיניה רוחא דגניז בעתיק יומין, שהוא יו"ד דנפק מאויר ואשתאר אור, וזו היו"ד, הוא אבא, יו"ד דשמא קדישא, אשר בתחילה היה גנוז בעתיק בזה החסד, ולכן כשיצא זו היו"ד מזה האויר, ונעשה ממנו בחי' אבא, לא נפק, אלא מלביש לחד דא"א, ואז בהאי אבא אתגניז האי אורא, ר"ל שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם.

אור פנימי

דבדלוחא, דהיינו על שם הבדולח המרומז בהמן שבמדבר, שנאמר שם ומראהו כעין הבדולח. וזה אמרו "הבוצינא דקרדינותא שהיא הגבורה דעתיק, היא השורש לכל הגבורות כולם ובכחה יכולה המחשבה לברר בירורים כי כל הבירורים הם בחינות גבורות ולכן הם מתבררים ע"י ההיא בוצינא דקרדינותא" פירוש: כי כל הבירורים הם מבחינת ז"ת דנקודים, שנשברו ונפלו לבי"ע, ונודע שהם כולם מבחינת המלכות דצמצום א' כי רק הג"ר נתקנו שם בתיקון קוים, שהיא בחינת המלכות דצמצום ב', אבל הו"ת היו שם בקו אחד זה תחת זה כמו פרצופי א"ק, כמ"ש שם באורך, ולפיכך מוכרחת הבוצינא דקרדינותא שהיא ג"כ בחינת המלכות דצמצום א' להתערב בבירורים. וז"ס הבטישה המובא במו"ס בבחינת הבוצינא דקרדינותא.

(סג) החסד דעתיק שבתוך הכתר הנקרא אורא דכיא, אפיק מניה חד רוחא דגניז בעתיק יומין, שהוא יוד דנפיק מאויר ואשתאר אור וזו היוד הוא אבא. ולכאורה תמוה, כי מדבר כאן מראש הא' שהוא גלגלתא וקראו אורא, שהוא ראש הב' כנ"ל. אמנם זה הוא מב' טעמים: א', משום שהרב מדבר כאן רק מבחי' ב' רישין בלבד. וכשמדובר הוא מב' רישין, נמצא מוחא דאורא עם הגלגלתא ראש אחד. ומו"ס לראש הב'. וטעם ב' הוא, כי נתבאר לעיל, כי הגם שהגלגלתא היא בחינת נשמה, מ"מ נקרא ג"כ אורא, כמ"ש הרב אצל ב'

דצל"ם שהיא בחינת או"א עלאין ובחינת אורא (לעיל דף א' ע"א אות קכ"ז) וכבר ידעת, שראש הא' הנקרא גלגלתא, הוא השורש של ב' דצל"ם, ולפיכך נקרא גם הוא בבחי' אורא, והוא מטעם היותו בבחינת חסדים מכוסים, ובו אינו נוהג ענין יציאת י' מאויר שישאר בבחינת אור, אלא במוחא דאורא, שהוא ראש הב' כמ"ש הרב אצל ל' דצל"ם. (בדף א' ע"ד אות קל"ד) אשר ל' שהיא בחינת ישו"ת, נקרא אור דאשתאר מאויר, אבל ב' שהיא או"א נקרא אור. עש"ה. והוא מטעם הנ"ל, כי בחינת הגלגלתא שהיא ג"ר דבינה, משתוקק תמיד רק אחר החסד, ונמנעת מטבעה מאור החכמה. וע"כ החסדים שלה המה מכוסים מהארת חכמה, ונקרא משום זה בשם אור. וזה שהדגיש הרב כאן להשמיענו, אשר ראש הא' נקרא אורא דכיא, כלומר שהוא דכיא להיותה בחינת ג"ר ונשמה, ומ"מ הוא בחינת אור ואור הרוח מבחינת מה שנמנעת מלקבל אור חכמה, כנ"ל. ומה שהוא נקרא הו"ה דע"ב, כבר נתבאר לעיל, שענין הזווג להוציא ה' מאויר נעשה רק בה, כי היא הממשכת את אור החכמה ומשפעת אותה למוחא דאורא, אלא שנקרא אור, משום שאחר שהיא משפעת את אור החכמה אל ראש הג' היא נשארת בבחינת אור, וראש הב' נשאר בבחינת אור. כמ"ש לעיל באורך.

וזה אמרו "ונמצא שזה החסד דעתיק שבתוך הכתר הנקרא אורא דכיא, אפיק מניה חד רוחא דגניז בעתיק יומין שהוא

(סד) וגם מבוצינא דקרדינותא שהיא גבורה דעתיק, נפק ג"כ מיניה חד ניצוצא, והאי ניצוצא אתגניז במעי אמא, הם בסוד הגבורות דבמעי אמא, הנמשכות אליה מגבורות עתיק. ואלו הב' בחי' שבאו"א, חוזרים גם הם לבורר החלקים הצריכין אל זו"ן, וכדין נפיק חד גלגלתא כו'.

(סה) גם נרמז ענין זו הגבורה, באדרת נשא דף קל"ב ע"א, ומהאי דיקנא אשתמודע כל מה דהוי ברישא, מאלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא דכליל כל עזקין כו'. פירוש מאמר זה נבארהו באורך לקמן, ושם תבין כי הדיקנא דא"א נתפשטה ממוחא סתימאה דא"א, אשר בתוכה גנוזה גבורה דעתיק.

אור פנימי

בגלגלתא, ומעלים את החכמה מאור דחסדים, כן נמשך העלם וגניזה זו גם לאבא עלאה, אשר דחסדים הם תמיד מכוסים בו בגניזה ואינם מתגלים בו, אלא שהוא משפיע התארת חכמה לישו"ת. כי כל ההבחנות האמורים לעיל בין ראש הא' לראש הב' נוהגים דוגמתם גם בין או"א עלאין לישו"ת. כנ"ל. והנה נתבאר היטב אופן המשכתו ואצילותו של או"א מן ראש הא' שנקרא גלגלתא.

(סד) מבוצינא דקרדינותא שהוא גבורה דעתיק, נפיק ג"כ מיניה חד ניצוצא, והאי ניצוצא אתגניז במעי דאמא: והיא ג"כ מבחינת שורש הגבורות, שהיא בחינת המלכות דצמצום א', כנ"ל אצל מו"ס באורך, עש"ה. והגבורה הזו היא ג"כ בגניזה באמא עלאה, כמו בעתיק ובמו"ס, כי היא אינה משמשת עמה בקו האמצעי שלה, אלא שהאו"ח העולה מהווג שעל המסך שלה בקו האמצעי, ממשיך הארה ממנה, ע"ד שנתבאר לעיל בגבורה דעתיק ובמו"ס עש"ה.

(סה) הדיקנא דא"א נתפשטה ממו"ס דא"א אשר בתוכה גנוזה גבורה דעתיק ונמצא כי גבורה דעתיק לא נתגלו הדינין

י' דנפיק מאויר ואשתאר אור וזו היוד הוא אבא יוד דשמא קדישא אשר בתחלה היא גנוז בעתיק בזה החסד, ולכן כשיצא זו ה' מזה האויר, ונעשה ממנו בחינת אבא, לא נפק, אלא מלביש לחסד דא"א ואז בהאי אבא אתגניז האי אוירא ר"ל שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם" והנך רואה, איך האריך הרב לפרש יציאת או"א עלאין מראש הא' שהיא כתרא דא"א בכל הבחינות שלו שנתבארו לעיל, כי אומר, שאחר שנעשה הווג בכתרא ונפיק ה' מאויר ואשתאר אור, הנה גם אבא עלאה נאצל מהווג הזה, אמנם לא מבחינת אור דאשתאר מאויר, אלא דוקא מבחינת ה' דנפק מניה. כלומר מבחי' דחסדים מכוסים שבגלגלתא, ששם נשאר ה' באויר, ולא מבחינת אור דאשתאר מאויר, כי זה ירד למוחא דאוירא, שהוא ראש הב' שזה נמשך לישו"ת, אבל אבא מקבל מראש הא' שבה נשאר ה' כנ"ל, וזה שמדגיש כי דוקא מה' נמשך אבא, ולא מבחינת העביות שבה, אלא מבחינת רוחא דגניז בעתיק יומין, דהיינו בחינת אוירא דכיא, דחסד דעתיק שבתוך ראש הא', אלא שמיחס אותו לה' כמו שמפרש אח"כ רצוני לומר שמאיר בו דרך העלם וגניזה מלמעלה עד שם" כלומר, כמו שאותו ה' נשאר למעלה

(סו) ונמצא כי גבורה דעתיק, לא נתגלו הדינין אשר בה, עד שנמשכו בדיקנא, ואמר כי הם אלף עלמין דחתימן בעזקא דכיא כו', כי הגבורה דעתיק נקרא אלף עלמין, והיא חתומה וגנוזה תוך החכמה, מוחא סתימאה דא"א, הנקרא עזקא דכיא.

(סז) והענין, כי נודע כי הגבורות נקראו אלהי"ם, והאחורים של אלהי"ם דמילוי ההין, הוא בגימטריא אלף, כזה: אלף, אלף למד, אלף למד ה"ה, אלף למד ה"ה יו"ד, אלף למד ה"ה יו"ד מ"ם. ואלו הם סוך האלף עלמין, שהוא אלהי"ם דההין בסוד האחורים דגבורה דעתיק, שנתלבשו ונסתמו במוחא דא"א, הנקרא עזקא דכיא כנודע. כי אין העליון מתלבש בתחתון אלא בסוד אחורים לבד, ולא הפנימיות, כנזכר.

(סח) והטעם, דע כי כל בחי' מוחא נקרא עזקא, לפי שהמוחין נחלקין לד' חלקים שהם חו"ב, ודעת הכולל חו"ג, כנ"ל. ואלו הד' מוחין, נעשים ארבע ווין מרובעין, כזה □ ונעשית מ"ם סתומה דלמרבח המשרה, הנקרא עזקא, כנזכר בתיקונים ריש תיקון ה' דט"ו ע"ש, איך

אור פנימי

אשר בה עד שנמשכו בדיקנא. נודע, שגבורה דעתיק היא כח המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א ואינה פועלת אלא בהגוף ובקו שמאל שהוא גבורה דעתיק, כנ"ל באורך, וכיון שגבורה דעתיק מלוכשת במו"ס, נמצא שהיא גנוזה גם במו"ס, כלומר שאין עליה זווה, כי גניזה פירושה שאין בה שימוש הזווה. וע"כ אין במו"ס גילוי דינים, אלא הוא בבחי' מוחא דשקט על שמריו, כלומר, כי הדינין שהם בחינת השמרים שביין אינם מתגלים בהיין, שהוא המוח, והוא משום שאין שום זווה על שמרים אלו, כנ"ל, כי היא גנוזה בו. אמנם בפרצוף השערות שם יש לה גילוי, כי הם בחינת ה' תיקונים תחתונים הנקראים מקיפין דכתר, המתחילים מתיקון ה' הנקרא לאלפים, עד תיקון ה"ג הנקרא ונקח. כמ"ש במקומו להלן. ושם יש לה זווה לבחינת המלכות הזו, בסוד עלית הד' תיקונים תחתונים למעלה ברישא, כמ"ש להלן. הרי שבמו"ס אין גילוי לגבורה זו, אלא בדיקנא, כי שם

היא נכללת בזווג. אמנם תדע, כי גם בדיקנא אינה מתגלה אלא בבחינת הארה, שהרי עיקר המלכות דכתר חסר שם, כמ"ש במקומו, וכל התגלותה שם הוא מבחינת ז"א אשר בה שהוא מגבורה ולמטה עד היסוד.

אלף עלמין דחתימן בעזקא דכיא וכו' שהיא אלקים דההין, בסוד האחורים דגבורה דעתיק שנתלבשו ונסתמו במו"ס דא"א הנקרא עזקא דכיא: כבר נתבאר לעיל בדיבור הסמוך, אשר גילוי גבורה הזו בדיקנא מתחלת מתיקון ה', הנקרא לאלפים, שהוא בחינת אחורים דאלקים דההין שבגימטריא אלף, וה"ס החכמה, דבחינת או"א הפנימים ששמשו בנקודים שנגנוה בסבת הגניזה דמלכות דצמצום א', כי ע"כ לא יש בא"א ובעתיק כי אם ט"ס, ועטרת היסוד נעשתה למלכות, שהיא בחינת המלכות דה"ת דצמצום ב', כנ"ל. ואלו או"א הפנימים שנגנוזו מכונים אלפים, בסוד ואאלפך חכמה וכו', ועליהם נעשה עזקא,

מבוצינא דקרדינותא אתעביד הך עזקא, והיא כעין חותם מרובע, הנקרא עזקא. ואמנם יש מוחין דכורין, ומוחין נוקבין, והמוחין דדכורא שהוא אבא, נקרא עזקא דכיא, יען נוטה אל החסד, ע"ד הנ"ל באוירא דכיא, ומוחין דאמא, נקרא עזקא רבא, בסוד מה תעשה לשמן הגדול.

(ט) והנה המוחין דא"א הם חכמה, כי הבינה שלו ירדה בגרון, ולכן נקרא עזקא דכיא. ולהיות כי זה המוחא דא"א, הוא המוח הא' שבכל האצילות, אשר בו התחילו המלכים להתברר ע"י ההיא גבורה דעתיק, כנ"ל, לכן נקרא עזקא דכליל כל עזקאן, כי כל שאר המוחין מתפשטין ונמשכים מהאי מוחא דא"א.

(ע) ואמנם כל אלו הגבורות שהם אלף עלמין הנזכר כאן, לא אתגלו בחינת גבורתם ותקפם בהאי מוחא, דהרי הוא שקיט ויחביב כחמר טב על דורדייה כנ"ל, עד שיצאו בדיקנא דא"א ושם נתגלו, כמ"ש בעלמא קדמא ע"ש, וז"ש, ומהאי דיקנא אשתמודע כו'. ואלו האלף עלמין הם שרש כל הדינין כולם, ומכאן נתפשטו בכל שאר המקומות. ובדיקנא, שם התחלת גילויים, כי לכן שערי הדיקנא הוי קשישין ותקיפין, ואמנם היותם אלף עלמין ג"כ הוא, כי המוח כלול מחו"ג, שהם ה"ח וה"ג כל אחד כלולה ממאה, הם אלף.

אור פנימי

שפירוש, כמו טבעת וחומה מעטר עליהם שלא יתגלו עוד, כי המסך שלהם הוא בחי' המלכות דצמצום א' שנגנוה ברדל"א. וכיון שאין עוד זווה עליה ע"כ גם הם נגנוו יחד עם המלכות הזו. וענין הגניזה הזו, הוא הן בזכר והן בנקבה, כי בחינת קומת האור עצמו, שהיא קומת חכמה שהיתה בנקודים, נגנוה בזכר, שה"ס ראש הא' הנקרא גלגלתא, המלבשת החסד דעתיק, שנתבאר לעיל אשר עתיק תיקן אותה בחסד עליון הנקרא יומם יצוה וכו', שהוא בחינת החסדים דג"ר דבינה שאינם מקבלים אור החכמה ונשארים תמיד בסוד אוירא, כנ"ל. ונמצא שבתוך אוירא דכיא זו, גנווה קומת או"א הפנימים שלא יוכלו להתגלות כמ"ש הרב לעיל, שאין או"א נמשכים מבחינת אור דאשתאר מאויר, אלא רק מבחינת רוחא דגניז בעתיק יומין, בבחינת ה'י שבאור, שע"כ יוצא אבא עלאה דאצילות בסוד ההעלם וגניזה. עש"ה. הרי שמקום הגניזה דאבא עלאה הנקרא אל"ף, הוא תוך הגלגלתא דא"א. שהיא נקרא משום זה עזקא דכיא, הסוגר על אבא עלאה דנקודים שלא יתגלה משם למטה באצילות. ובחינת הגבורה עצמה הנגנוה במו"ס, דהיינו במה שמלבשת לגבורה דעתיק, כנ"ל, היא מעלמת על אמא עלאה דנקודים, שלא תתגלה, כי בהגבורה הזו, נמצא בחינת המסך והעביות שעליהם יצאו קומת או"א הפנימים דנקודים, אשר בחינת האור נבחן על שם אבא, ובחינת המסך של הזווג נבחן על שם אמא. הרי שבחינת אמא עלאה נגנוה במו"ס. וע"כ נקרא מו"ס בשם עזקא רבה.

* (עא) התיקון השלישי, הוא קרומא דאורא, אודכך וסתים, כי אודכך כדי שיוכל לעבור אור האורא דבגו גלגלתא, להאיר דרך האי קרומא,

אור פנימי

וזה אמרו, "המוחין דכורא שהוא אבא נקרא עזקא דכיא יען נוטה אל החסד, ע"ד הנ"ל באורא דכיא. ומוחין דאמא נקרא עזקא רבה בסוד מה תעשה לשמך הגדול" דהיינו כמבואר שגניזה דמוחין דאבא, שהושרש בגלגלתא דארך אנפין, נקרא עזקא דכיא, כמו שנקרא אורא דכיא, אלא על שם הגניזה דמוחין דאבא, נקרא עזקא, כנ"ל, אבל הגניזה דמוחין דאמא שהושרש במו"ס, נקרא עזקא רבה, שאמא זו ה"ס שם הגדול המרומז בכתוב מה תעשה לשמך הגדול.

ובזה תבין, שמה שכתב מקודם לכן, שמו"ס נקרא עזקא דכיא, תיקן אח"כ, במה שמחלק בין מוחין דכורא למוחין דנוקבא. כי מקודם לכן כשכתב שמו"ס נקרא עזקא דכיא, לא ירד לחילוק זה אלא כתב סתם, כיון שהמסך שעליו נעשה הזווג נגנוז במו"ס, הרי כל קומת או"א הפנימים נגנוז בסבת גניזת הגבורה שם, וע"כ אפשר לקרוא גם את מו"ס בשם עזקא דכיא, כי גם קומת אבא נמנעת על ידו. אמנם עתה מחלק בין המוחין דאבא, שהם בחינת האור שבקומה, ובין מוחין דאמא שהיא בחינת המסך והעביות שעליהם נעשה הזווג להמשכת הקומה. ומבחינת התחלקות זו, נקרא מו"ס עזקא רבה, והגלגלתא עזקא דכיא.

וזה אמרו, "המוחין דכורא שהוא אבא נקרא עזקא דכיא יען נוטה אל החסד, ע"ד הנ"ל באורא דכיא. ומוחין דאמא נקרא עזקא רבה בסוד מה תעשה לשמך הגדול" דהיינו כמבואר שגניזה דמוחין דאבא, שהושרש בגלגלתא דארך אנפין, נקרא עזקא דכיא, כמו שנקרא אורא דכיא, אלא על שם הגניזה דמוחין דאבא, נקרא עזקא, כנ"ל, אבל הגניזה דמוחין דאמא שהושרש במו"ס, נקרא עזקא רבה, שאמא זו ה"ס שם הגדול המרומז בכתוב מה תעשה לשמך הגדול.

ובזה תבין, שמה שכתב מקודם לכן, שמו"ס נקרא עזקא דכיא, תיקן אח"כ, במה שמחלק בין מוחין דכורא למוחין דנוקבא. כי מקודם לכן כשכתב שמו"ס נקרא עזקא דכיא, לא ירד לחילוק זה אלא כתב סתם, כיון שהמסך שעליו נעשה הזווג נגנוז במו"ס, הרי כל קומת או"א הפנימים נגנוז בסבת גניזת הגבורה שם, וע"כ אפשר לקרוא גם את מו"ס בשם עזקא דכיא, כי גם קומת אבא נמנעת על ידו. אמנם עתה מחלק בין המוחין דאבא, שהם בחינת האור שבקומה, ובין מוחין דאמא שהיא בחינת המסך והעביות שעליהם נעשה הזווג להמשכת הקומה. ומבחינת התחלקות זו, נקרא מו"ס עזקא רבה, והגלגלתא עזקא דכיא.

וזה אמרו "כל בחינת מוחין נקרא עזקא, לפי שהמוחין נחלקים לד' חלקים: חו"ב, ודעת הכולל חו"ג, ואלו הד' מוחין נעשים ד' ווין מרובעים ונעשים ס' סתומה דלסרבה המשרה וזה רומז למ"ש לעיל באורך, אשר זה הראש הא' שנקרא גלגלתא,

עא) התיקון השלישי הוא קרומא דאורא אודכך וסתים, כי אודכך כדי שיוכל לעבור אור האורא דבגו גלגלתא להאיר דרך האי קרומא במו"ס אך עכ"ז הוא סתים: כבר נתבאר זה היטב לעיל (דף א' ש"ז ד"ה אמנם עש"ה ובדף א' ש"י ד"ה רישא) שהיא בחינת כח המסך דרדליא

במוחא סתימאה, אך עכ"ז הוא סתים, כי הומעט האור, ויכול ההוא מוחא לקבלו, משא"כ אם היה פתוח. ובתוך האי קרומא, מתלבש הת"ת דעתיק, כי הקרום החופה הוא דמיון הרקיע, שהוא ת"ת.

(עב) וז"ס הרקיע המבדיל בין מים למים, שהם חו"ג דעתיק המתלכשים בגלגלתא ומוחא, והת"ת, מפסיק בין שניהם, ומבדילם ומכריע ביניהם. כי הת"ת הוא ו' שבשם, כנודע, והוא דמיון הרקיע הנטוי כעין ו', כמ"ש נוטה שמים כיריעה, שהוא סוד זה הקרום כמו היריעה. והחו"ג, הם כדמיון ב' יודין בב' צידי הוא"ו. ונמצאו שלשתם צורת א', שעליה נאמר, יהי רקיע, ויהי מבדיל בין מים למים, שהם ב' יודין עלאה ותתאה.

(עג) ולפי שתמיד, הקרום שהוא הת"ת נוטה אל החסד, וגם הוא ענף הדעת הגנוז באוירא, לכן נקרא קרומא דאוירא ולא קרומא ומוחא ולפי שבאוירא, מתלבש הדעת דעתיק, שאינו מכלל הז"ת דעתיק, אלא נשמה שלהם, לכן לא נזכר, רק שבעה תקוני רישא ולא אמרו שמונה תקוני רישא, כי אין האוירא נכנס בסוג עמהם, כי הוא נעלם.

אור פנימי

עצמו, מבחינת המלכות הממותקת במדת הרחמים, שהוא בחינת ה"ת בנקבי עינים המוציאה אח"פ דכל מדרגה לחוץ. וכיון שאין שליטתו ניכר אלא בגוף, כי ברדל"א עצמו אינו שולט, להיותו שם ממטה למעלה, וכן אינו שולט על הגלגלתא אע"פ שהיא כבר למטה ממסך הזה, משום שאין שליטת צמצום יכול להגלות על ג"ר דבינה שהיא בחי' דגלגלתא, לפיכך נבחן, שכח המסך הזה מתישב, תחת ג"ר דבינה, וממעל ז"ת דבינה, ונתחלקה משום זה הגלגלתא, שהיא כלי דבינה, למים עליונים ולמים תחתונים, כי המסך הזה הנקרא רקיע, הופרס תחת ג"ר דבינה, שהם אינם סובלים ואינם נסתמים כלום מכת המסך, כי בלאו הכי אינם מקבלים חכמה, וע"כ נקראו מים עליונים, ובחינת י' עלאה שבא"ל. אמנם הרקיע הזה שולט על ז"ת דבינה, כי הם צריכים להארת חכמה להיותם שרשי ז"א, כנודע, והרקיע הזה שהוא המסך והקרומא, סותם אותם מהארת חכמה, ואינו מאיר

אלא בחינת חסדים מכוסים בסיתום מכת המסך, ונמצאים סובלים דין וצמצום מכוון, וע"כ הם נבחנים למים תחתונים, ובחינת י' תתאה דא"ל.

וזה אמרו "אזדכך כדי שיוכל לעבור אור האוירא דבגו גלגלתא להאיר דרך האי קרומא" כלומר שבחי' החסדים המכוסים שבגלגלתא הם יכולים לעבור למו"ס דרך הקרום הזה, כי המסך אינו מצמצם רק אור חכמה לבד, וכיון שהחסדים המכוסים שבגלגלתא הם בחינת מים עליונים, כנ"ל, דהיינו אור הנשמה, ע"כ הם מוזכרים את הקרומא מאד, ועכ"ז הוא סותם את המים התחתונים, כלומר שמורגש בו כח הדין בהיות החסדים באים מתחת הרקיע, משום שהם צריכים להארת חכמה דוקא, והוא מעכב את זה. וצריך שתזכור בכל העניינים האלו, אשר כל ההפרש מו"א דאו"י אל בינה דאו"י אינו אלא בהארת חכמה, ובהיות ז"א חסר מהארת חכמה, נבחן שעוד לא יצא ונאצל מבינה, כמ"ש זה היטב

עד) תיקון הד', אינון עמר נקי תליין בשקולא. דע, כי הנ"ה בכל מקום, יש להם ב' בחינות: א', הוא ראשי פרקי הירכין שהם למעלה מן היסוד. ב', התפשטותם למטה מן היסוד. וזולת זה יש להם בחי' פנימית שהיא גבוהה מן היסוד והם סתומים מבפנים, והיא תרין ביעי דכורא, ששם מתבשל הזרע, ומהם נמשך למטה מהם ביסוד, וכן הוא ג"כ בנ"ה של הנקבה.

אור פנימי

אור דאשתאר מאויר, וחסדים מגולים. דהיינו כל הבחינות האמורות בל', דצלם. ובוה תבין ההפרש מחלק נז"ה שהם למעלה מן היסוד, ומחלקי נז"ה שלמטה מן היסוד. כי אותם שלמעלה מן היסוד, הם בחינת ב' ואו"א עלאין ואוירא, דהיינו בחסדים מכוסים תמיד, ואותם שלמטה מן היסוד הם בחי' חג"ת וישסו"ת ובחינת אור דאשתאר מאויר, ובחסדים מגולים.

והנה התחלת נה"י דעתיק הוא מקרומא דאוירא ולמטה, כי ערך הראש הא' דגלגלתא כלפי ראש הב' דאוירא, הם כערך או"א עלאין אל ישסו"ת. שה"ס ב' ול' כנ"ל. וע"כ כמו שאו"א מסתיימים על החזה דא"א, ומחזה ולמטה מתחיל ישסו"ת, כנודע, כן הגלגלתא מלבשת לחג"ת דעתיק עד החזה, ושם בחזה עומד הקרומא דאוירא, המשמש שם כמו פרסא גו מעוהי, ומשם ולמטה הוא בחינת נה"י דעתיק. כי טעם אחד להם, שכמו שנקודת החזה נחשבת בא"א לסיום ג"ר דבינה, וע"כ מלישיש שם או"א, כן כאן בגלגלתא נבחן הסיום דג"ר שלה לנקודת החזה, וזכור שהגלגלתא נחשבת לבינה בערך רדל"א, אבל מבחי' עצמה היא כתר.

ונתבאר שמקום הקרומא, הוא בחינת חזה, ומשם ולמטה הוא נה"י. אמנם לפי"ז קשה מאד, איך אפשר שגבורה דעתיק יתלבש במו"ס, והרי מו"ס הוא למטה מקרומא דאוירא, ששם הוא בחינת החזה דעתיק, כמבואר. והענין מתבאר במ"ש לעיל (דף א' שי"ז ד"ה שהעתיק) כי מסדר

לעיל בחלקים הקודמים. וז"ס הסתיימא של המסך, שאינה ניכרת אלא במים תחתונים, שהם: ז"א, וז"ת דבינה, שהם שורשי זו"ן, אשר הארת חכמה היא עצם מהותם. ולפיכך המה סובלים מאד מן המסך הזה דקרומא דאוירא הסותם זאת. ובוה מתבארים גם המשך דברי הרב.

עד) עמר נקי תליין בשיקולא דע כי הנז"ה בכל מקום יש להם ב' בחינות: א' הוא ראשי פרקי הירכין שהם למעלה מן היסוד, ב' התפשטותם למטה מן היסוד: וצריך שתדע, כי כמו שכללות הפרצוף, מתחלק על ג' שלישים ראש תוך סוף, כן נה"י שהם בחי' סוף של הפרצוף, מתחלקים בעצמם ג"כ לרת"ס, כי כל ההבחנות שבכללות נהג ג"כ בהפרט, כנודע. וענין התחלקות הזו ע"פ ה"ס המקוריות, שנתבאר לעיל בבחינת ראש הפרצוף, נהג גם כן בבחינת נה"י של הפרצוף. כי גם בהם ג' כלים בינה ז"א מלכות, אשר מבחינת תיקון קוים נקראו חב"ד חג"ת נה"י, שהם ט"ס. וכמו שנתבאר לעיל אשר חב"ד, שהם הכלי דבינה בג' קוים שבה, המה מתחלקים לג"ר ולז"ת שג"ר הם בחינת ב' דצל"ם ואו"א עלאין וז"ת הם בחינת ל' דצלם וישסו"ת. ממש עד"ז מתחלק ג"כ התב"ד דנה"י, שהם ג"ש העליונים דנה"י, כי ג"ר דשלישים העליונים האלו הם בחי' ב', ואו"א עלאין, וחסדים מכוסים. וז"ת דשלישים עליונים הם בחינת ל', ונחשבים לחג"ת, וישסו"ת, ולבחינת

עה) והנה ב' תקוני אית ברישא, והם ב' אודנין וב' עיינין והמצח עומד ביניהם, כי הוא למטה מן האזנים וגבוה מן העינים, והוא בחי' היסוד דעתיק דגניז במצחא. והנה"ה בב' אודנין ובב' עיינין, שהם בשתי בחינות הנצח וההוד כנזכר, וזהו הענין שנקרא הנה"ה בחי' עינים.

עו) אמנם להיות האזנים דעתיק מקום גבוה מאד, כי הם ב' ביעין הסתומים, לא שלחו בהם יד ולא נזכר בשום מקום, לא בספרא דצניעותא, ולא בב' האדרות. וכבר ידעת מן א"ק, כי האזן שלו גבוה משאר הבחי' שלמטה ממנה, כי היא בחי' נשמה, כנזכר שם. וזהו טעם, חרשו נותן לו דמי כולו.

אור פנימי

ואצילות הפרצופים, נחשב רק ב' רישין בא"א שהם גלגלתא ומו"ס, שקומתם שוה, להיותם בחינת דו"ג דראש דא"א. וע"כ המה מלבישים לחד וגבורה דעתיק, שגם הם קומתם שוה. אמנם מבחינת תיקון המוחין הם נחשבים לג' רישין: גלגלתא ומוחא דאורא ומו"ס. ומבחינה זו אין קומתם שוה, אלא שהם זה תחת זה, שמוחא דאורא מקבל מגלגלתא, ומו"ס מקבל מאורא. כנ"ל באורך עשה.

ושוורש השינוי הזה הוא, מכח הב' מלכיות שבמלכות דרדל"א, שמלכות א' היא מצמצום א', שאינו משמש עמה אלא בגניזה, שפירוש, שאינה מתגלה בקו אמצעי שלו, ששם מקום הזווג, אלא שנמצאת בבחינת הקו השמאל בלבד, כנ"ל. והוא משמש רק במלכות דצמצום ב', והיא נמצאת בקו אמצעי שלו, כנ"ל. וזהו כל עיקר ההבחן מב' התיקונים הראשונים, שהם גלגלתא ומו"ס, לתיקון הג' הנקרא קרומא דאורא. כי ב' התיקונים הראשונים מלבישים הקצוות שלו, שהם לחד וגבורה דעתיק. ועל כן המה מקבלים מבחינת מלכות דצמצום א' הנמצאת בקצוות, כנ"ל. אבל התיקון הג' הנקרא קרומא דאורא בא מקו אמצעי דעתיק שהוא ת"ת, וע"כ אין בה רק המלכות דצמצום ב'. והבן זה.

והנך רואה, שענין ב' ראשים דא"א

וענין ג' ראשים דא"א, אע"פ שנמצאים במקום אחד, מ"מ המה ענינים נבדלים כי בחינת ב' ראשים מתוקנים ממסך שבמלכות דצמצום א', שמטעם זה הם בקומה שוה, ושניהם נקראים בשם עוקא, שפירושו ב' סתומה, שגלגלתא נקרא עוקא דכיא, ומו"ס נקרא עוקא רבה, כנ"ל באורך, וע"כ הם מלבישים לחד וגבורה דעתיק. אמנם ענין תיקון ג' רישין, הם נמשכים מתיקון הג' שהוא בחינת המסך המתקן במלכות דצמצום ב', שאין לה ענין עם המלכות דצמצום א'. וע"כ מכחה נבחנו ב' רישין מוחא דאורא ומו"ס לבחינת נה"י דעתיק, העומדים מחזה ולמטה שלו, כנ"ל, כי קרומא דאורא היא הפרסא שבחזה. וז"ס שאין מלכות נוגעת בחברתה כמלא נימא. כי אין להם שום חיבור זה עם זה. כמ"ש עוד מזה להלן.

וזה אמרו "הנצח הוד בכל מקום יש להם ב' בחינות: א' הוא ראשי פרקי הירכין שהם למעלה מן היסוד, ב' הוא, התפשטותם למטה מן היסוד. וזולת זה יש להם בחינת פנימית, שהיא גבוה מן היסוד והם סתומים מבפנים והיא תרין ביעין דכורא" והנך רואה איך הרב חושב כאן ג' בחינות של נו"ה. והנה ב' בחינות הראשונות כבר נתבאר לעיל, שהם בחינות ב' ל' דצלם,

(עז) ואמנם במקום בחי' האזנים נזכרים השערות דרישא היוצאות מכח האזנים, ומשם שרשם, ומשם מתפשטין. ולהכי בעי לאעברא שערא מע"ג אודנין, כנזכר באדרת נשא קל"ח ע"ב, ובתיקון ע' קכ"א ע"א. וטעם הדבר שלא יתאחזו הדינים באודנין במאד מאד, ויתחזק כחם בשרשם.

(עח) וכבר ידעת, כי נ"ה הם לבר מגופא, אשר לכן מתגלים בהם הדינים כנזכר בפרשת צו דף ל"ב ע"א בסוד וערבי נחל. ולכן, מהם יוצאין השערות שהם חוזק הדינים, מלשון אשר בשערה ישופני. ולכן נקראו שערות כמבואר בפסוק מקולות מים רבים כו', שהם גבורות מנצפ"ך.

אור פנימי

שנו"ה שלמעלה מן היסוד הם בחינת ס', ותב"ד, ואו"א עלאין, וחסדים מכוסים. ונו"ה שלמטה מן היסוד הם בחינת ל' ותג"ת וחסדים מגולים. ועתה נבאר הבחינה הג' שהיא הבחי' פנימית דנו"ה הגבוהים מן היסוד ונקראים ב' ביצי דכורא. כי נתבאר שהגם שמלכות דרדל"א מצמצום א', אינה מתגלה באצילות, מ"מ היא משמשת שם בגניזה, שפירושו בקצוות כנ"ל. ולפיכך גם אלו הנה"י דעתיק נבחים לקצוות ולקו אמצעי, אשר בימין ושמאל שלהם, נמצאת המלכות דצמצום א', והם הנקראים ב' ביצי דוכרא המבשלים הזרע. באופן שאותם ב' בחינות שיש בכללות הראש דא"א, שהם מתיקון הא' והב' שבגלגלתא ומו"ס הנקראים ב' עזקין. ובחינת תיקון הג' שהוא למוחין, כן ישנם אלו ב' בחי' גם בנה"י עצמם דעתיק, שבחי' ב' עזקין מתוקנים בפנימיות נו"ה, שהם נקראים ב' ביצי דוכרא, ובחינת תיקון המוחין בסוד ג' רישין הם חיצוניות נו"ה, הנחלקים לג' שלישים, ששליש א' הוא למעלה מן היסוד, וב"ש למטה מן היסוד. והבן היטב.

וזה אמרו "אמנם להיות האזנים דעתיק מקום גבוה מאד, כי הם ב' ביצי הסתומים לא שלחו בהם יד וכו'" דהיינו כנ"ל כי מלבד שהם משתמשים בתיקון המוחין לבחינת שלישים עליונים כנ"ל, הנה יש בהם עוד בחינת פנימיות דנו"ה שהם ב' ביצי דוכרא. וע"כ המה בחי' סתומות, כי נמשכים מב' עזקין, שה"ס הם' סתומה דל"כרבה המשרה, שיש בהמסורה. ולפיכך אין הוזהר עוסק מהם.

וזה אמרו "והנו"ה הם בב' אודנין וב' עיינין והמצח עומד ביניהם כי הוא למטה

ע"ט) ונמצא, כי כל בחי' הדינין הם שערות, וכולם הם מנ"ה, ששם הגבורות היכר הדינין כנ"ל, ובעלותם בסוד אור חוזר, שהם סוד הגבורות, פוגעים בשלשה מקומות, והם ג' רישין דא"א: גלגלתא, ואוירא ומוחא, ומתערבי בכולהו ונפקי מכולהו י"ג חוורתי, וי"ג נימין וי"ג תיקוני דיקנא, וכולהו מבחי' הנ"ה הנזכר, אלא שכפי תערובתם בהני ג' רישין, אשתנו שמייהו יען מתערבין עם אורות ג' רישין ונפקי כחדא, כי הרי אעפ"י שהכל מבחי' נ"ה כנזכר, עכ"ז הי"ג חוורתי הם מאורות של גלגלתא ג"כ, והי"ג נימין באוירא, והי"ג תקוני דיקנא ממוחא, כי גם מג' הראשין יוצאין אורות הנזכר ג"כ.

אור פנימי

ע"ט) הדינין הם שערות וכולם הם מנ"ה וכו' ובעלותם בסוד אור"ח וכו' פוגעים בג' מקומות וכו' ומתערבי בכלהו: וכן אומר לעיל, שבמקום בחינת האזנים, נזכר השערות דרישא, היוצאות מכח האזנים, ומשם שרשם ומשם מתפשטים ולהכי בעי לאעברא שערא מעל גבי אודנין. ע"ש. והיינו מכח הפנימיות דנ"ה שיש באודנין אלו, שהם בחינת ב' יע"י דוכרא. אשר בביעה שמאלית גניז שם כח העביות דמלכות מצמצום א', כי היא נמצאת בכל קו שמאל דז"ת דעתיק, וכמו שנגנוה במו"ס מכח הגבורה דעתיק שנתלבשה בה, כן נגנוה באזן שמאל, מכח ההוד דעתיק שנתלבש שם, אמנם כאן נחשבת לדינים להיותם מחוזה ולמטה דעתיק, ומחמום הדינים ההם מתבשל הורע, שה"ס החסדים המתגלים ביסוד דעתיק שלמטה מהם, כנ"ל, ששם מקום הזווג בקו האמצעי, המעלה אור"ח ומלביש קומת החסדים, כנודע. והנך מוצא שכל המלכות דצמצום א', מתערבת בהארתה גם בקו אמצעי, כי מכחה מתבשל הורע כנ"ל. אע"פ שהמסך ומלכות דקו אמצעי הוא מצמצום ב', שהיא הנקרא עטרת היסוד דעתיק (כנ"ל דף א' ש"ה אות כ"ג) וזה שאומר הרב שהארתה מתגלה, אע"פ שהיא עצמה נגנוה בראש דעתיק. כנ"ל (א' שכ"ז אות ע"ב) וטעם של הצורך להארת המלכות הזו הוא, משום שהמסך

דצמצום ב' הוא רק תולדה דמסך דצמצום א', וע"כ לא היה קיום להענף אם לא היה לו הארה מתמדת מן השורש שלו. והנך. והנה השערות בשרשם הם כח הדינים הגנוזים בפנימיות האודנין, שהם אינם מקבלים מיתוק וזווג להיותם גניזין בקו שמאל, כנ"ל, ושם זווג לא נעשה עליהם, אמנם האור"ח העולה מהזווג בעטרת יסוד דעתיק ממטה למעלה בתוך המצח דא"א, הוא מוציא הארה מנ"ה הפנימים שבקצוות שהם בב' האודנין שלמעלה ממנו, להיותו המכריע בין הקצוות, ונמצא כח הדין הגנוז באודנין מתערב ג"כ באור"ח העולה, וכיון שכל הדין הזה בא ממלכות הגנוזה, שמיתוק הזווג לא היה עליה, הרי היא נחשבת למותרי מוחא, כלומר, שאינם מקובלים שם בתוך הארת המוחין, ע"כ הם בוקעים ויוצאים דרך נקבי הגלגלתא לחוץ ומתגלים על הגלגלתא בסוד שערות רישא. אמנם כיון שהזווג עצמו מתחילתו היה כלול ג"כ בהארת המלכות הגנוזה באודנין, דהיינו מבחינת בישול הורע, כנ"ל. ע"כ יוצא בחינת מותרי מוחא גם מבחינת קו אמצעי ג"כ, כי קבל לתוכו כחות מסוד חימום הורע, ולפיכך יוצא שערות גם מתיקון המוחין שבקרומא דאוירא, וע"כ נולדו ויצאו השערות מכח כל ג' רישין בסוד י"ג נימין, כמ"ש לפנינו. הרי ששורש השערות הם רק בנ"ה הפנימים דאודנין,

(פ) והנה נ"ה נקראו ווי העמודים, שהם יכין ובוועז, ב' ירכין כדמות ב' ווין, וגם כי נ"ה מן הת"ת, שהוא אות ו' נפקו, ונעשו גם הם בחי' ווין, שהם השערות, אשר הם דמות ווין, ולכן שערות הראש נפקי מתתא לעילא, כדמות ווין כי הם עוברים דרך קרומא דאורא, שהוא הת"ת, ויוצאים לחוץ, ונעשים ווין כמדהו, והם אור חוזר, כי הם גבורות. ואלו הם סוד י"ג נימין דשערי דרישא, הנזכר באדרא, ובפ"ט וי' יתבאר ענינם וע"ש.

אור פנימי

השערות הם מנו"ה הפנימים שבאודין הבאים מב' רישין גלגלתא ומו"ס, בעוד שאין להם חיבור כלל עם תיקון הג' דקרומא דאורא, שממנו נתקנו ג' רישין דא"א, כנ"ל. (דף א' שכ"ח ד"ה עמר נקי) עכ"ז כיון שב' ביצי דוכרא האירו בסוד בישול הזרע, ע"כ נמצא כחם מעורב באו"ח העולה מן המסך שבעטרת היסוד דעתיק, והם פוגעים משום זה בכל ג' רישין ועושים בהם מותרי מותא, בסוד דינים הנקראים שערות, ובסוד חירותא שעליהם נאחזים, כמ"ש לפנינו.

(פ) כדמות ווין כי הם עוברים דרך קרומא דאורא וכו' ווין כמהו והם אר"ח כי הם גבורות: ענין השערות יתבאר להלן במקומו, שהם בחינת ג"ר דחכמה, שהיו צריכים להתלבש בגלגלתא ומותא סתימאה, בעת שנעשה הזווג על מסך דבחי"ג, הממשיך קומת חכמה. ומחמת התיקון דס' דצל"ם יצא האור לחוץ, ונעשה מקיף חוזר. כי האור נסתלק מן הכלים שלהם שהם השערות, ונעשו לאו"מ. וז"ש "כי הם עוברים דרך קרומא דאורא וכו'" כי זה התיקון דס' דצל"ם, נעשה בכח הקרומא דאורא, כנ"ל בסמוך, שע"ז נסתלק האור מהם, ונעשו בבחינות גבורות ווין. אמנם בשעת הזווג בעת שאריך אנפין ועתיק נעשו לאחד, אז מאיר בהם אור"מ, והשערות נעשו ליודין, כמ"ש להלן, כי אז בחינת הווין שבהם יורדים למו"ס.

ממלכות דעתיק הגנוזה שם וענפיה הם השערות מכל ג' רישין, וזכור זה. וזה אמרו "ואמנם במקום בחינת האזנים, נזכרים השערות דרישא היוצאות מכת האזנים, ומשם שורשם, ומשם מתפשטין ולהכי בעי לאעברא שערי מע"ג האודין" דהיינו כמבואר, כי שורש השערות הם בנו"ה דאודין הפנימים, כי השערות שיצאו מג' רישין בסוד י"ג נימין, הם ענפיה בלבד, מחמת שסייעה שם בסוד החימום ובישול דב' ביצי דוכרא, כנ"ל. וע"כ בעידנא דצלותא צריכים לאעברא שער מע"ג אודין, כדי שלא יתרבה כחם מכת נגיעתם בשורשם. ואז לא תתקבל התפלה ח"ו. והבן זה, כי סוד התפלה הוא בחינת העלאת מ"ן, וכיון שאין המלכות הזו שבפנימיות נו"ה דאודין ראויה לסוד הזווג, כנ"ל, לכן אם יתגלה כחה בהשערות בשעת התפלה, נמצא שהוא מעלה מ"ן גם מבחינת מלכות הזו, ואז אפילו המ"ן שהם ממלכות הממותקת נפסלים ג"כ, כי הם עולים יחד. וז"ס שאין התפלה מתקבלת, כלומר שלא ימשיך זווג בכח תפלתו. והבן היטב.

וזה אמרו "ובעלותם בסוד או"ח שהם סוד הגבורות, הם פוגעים בג' מקומות, שהם ג' רישין דא"א גלגלתא ואורא ומו"ס ומתערבי וכו' י"ג חירותא וי"ג נימין וי"ג תיקונא דיקנא, וכלהו מבחינת נו"ה הנזכר אלא שכפי תעורבתם בהני ג' וישין אשתני שמייהו" כלומר, אע"פ ששורשם של

(פא) וכבר ידעת, כי נצח כלול בחסד שהוא קו ימין, והוד כלול בגבורה, ולכן נ"ה אלו רמוזים בגלגלתא ומותא, שבהם חו"ג דעתיק, וטמירי תמן, ומתמן נפקי דרך ההוא קרומא, שהוא הת"ת, ויוצאים משם הנ"ה בבחי' ווין. וז"ס שנקראו השערות בתיקונים דף ק"ב ע"ב ב' ווין, כמ"ש, וכל נימא שיעורא דאת ר'. ונ"ל חיים, כי אלו השערות הם סוד זקן התחתון דעל תרין ביעין דעתיק, כי דוגמא זו נעשה הזקן דו"א, בנה"י דא"א וע"ש.

(פב) וז"ס ואלה המלכים כו' כי כבר הודענוך, כי השערות מבירור המלכים והגבורות ההם יצאו, ודרך נקבי השערות הללו, יוצא האור אל המלכים שלמטה מא"א להחיותם, כי האור מתמעט בצאתו ממעבר צר של נקבי השער כנ"ל. כי השערות הם התיקון האמיתי להחיות המלכים, ואז ע"י שערות אלו היה בהם כח לקבל האור ולא קודם לכן, רק עד זה התיקון הרביעי דרישא דא"א, אשר ממנו יצאו השערות כנזכר, ואז היה כח בהם לקבל האור.

אור פנימי

(פא) נז"ה אלו רמוזים בגלגלתא ומוחא, שבהם חו"ג דעתיק וטמירי תמן ומתמן נפקי דרך ההוא קרומא: פירוש, כי אלו השערות הם מקיף חוור, שכבר היה בכלים בעת שנעשה הזווג על מסך דבחי"ג, אמנם לא יוכל להשאר ולהתלבש בגלגלתא ומו"ס, מחמת ה"ם דצל"ם רכיב עליהו, וע"כ יצאו מגלגלתא מו"ס, ונעשו לאו"מ בבחי' שערות מעל גבי הגלגלתא. כנ"ל בסמוך הרי שהשערות הן בחינת האורות דנפקי מגלגלתא ומו"ס. וז"ש ומתמן נפקי דרך האי קרומא.

(פב) השערות מבירור המלכים והגבורות וכו' כי השערות הם התיקון האמיתי להחיות המלכים: כמ"ש לעיל, שהשערות הן ענפי ע"ב, דהיינו אותו ג"ר דע"ב שלא יכלו להתלבש בגלגלתא ומו"ס ויצאו לחוץ בבחינת מקיף חוור, וזהו בחינת האור ישר עצמו. והשערות, הם בחינת האו"ח והכלים דאח"פ שעלו מבי"ע, שהשלימו ע"ס דכלים לצורך המשכת האור הזה דע"ב. אלא כיון שהאור לא נתלבש בהשערות, כי נסתלק מהם לאחר הזווג, ע"כ נעשו בסוד גבורות, וגם הבודד"ק כלול בהם כנ"ל. וז"ש כי השערות הם עיקר התיקון לבירור המלכים כי חכמה נקראת אור החיה, וה"ס אורות דתחיה העיקרים, אשר אין המשכת חכמה באצילות, זולת ע"י השערות, כמ"ש לקמן.

(פא) נז"ה אלו רמוזים בגלגלתא ומוחא, שבהם חו"ג דעתיק וטמירי תמן ומתמן נפקי דרך ההוא קרומא: פירוש, כי אלו השערות הם מקיף חוור, שכבר היה בכלים בעת שנעשה הזווג על מסך דבחי"ג, אמנם לא יוכל להשאר ולהתלבש בגלגלתא ומו"ס, מחמת ה"ם דצל"ם רכיב עליהו, וע"כ יצאו מגלגלתא מו"ס, ונעשו לאו"מ בבחי' שערות מעל גבי הגלגלתא. כנ"ל בסמוך הרי שהשערות הן בחינת האורות דנפקי מגלגלתא ומו"ס. וז"ש ומתמן נפקי דרך האי קרומא.

תרין ביעין דעתיק וכו': כבר נתבאר זה לעיל, כי הם בחי' נז"ה דעתיק שלמעלה מיסוד, להיותם מתוקנים בבחינת ה' דצל"ם, וע"כ אין להם עסק לא עם הקטנות דמסך של היסוד, ולא עם הגדלות שלו. ע"ש. גם נתבאר, דתמן גניז האי בודד"ק, שה"ס מלכות דצמצום א', שמהם בחינות חימום להעלאת מ"ן. וז"ס שטוחנים מ"ן לצדיקים, כמ"ש להלן. ומכח החימום של המלכות דצמצום א', מתעלים אח"פ דחכמה,

פג) והנה לפני מלך, הוא תיקון הראשון. מלך, תיקון השני. ישראל, תיקון שלישי, כי ישראל הם סוד הת"ת. בני ישראל, הם נ"ה, בני הת"ת, כנודע, והוא תיקון הרביעי, כי עד זה התיקוי הרביעי, לא יכלו המלכים לקבל אור העליון.

פד) והרי נתבאר תיקון הרביעי ותיקון הששי, שהם ב' בחי, נ"ה, א' האזנים הסתומים בסוד ב' ביעין, אשר לכך לא נזכר רק בחינת השערות היוצאין מהם, אשר כנגד תיקון זה אמר בספרא דצניעותא, אינון עמר נקי תליין בשיקולא. ובחינה ב', הם ב' עיינין, וכנגדם אמר, אשגחא פקחא דלא נאים, ונטיר תדירא, שהם בחינת נ"ה הנגלים, כמו העינים שהם נגלים, והם בחי' הירכין, שהם החיצונים ואינם סתומים, והם למטה מן היסוד הגנוז במצח כמ"ש.

פה) תיקון הה' הוא רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאי, הוא מצחא דא"א, וביה אתגניז יסוד דעתיק. והנה בחי' נ"ה העליונים, שהם תרין אודנין תרין ביעין, דנחית מנייהו אל פי האמה, הוא יסוד דעתיק

אור פנימי

הרי שעיקר תחית המלכים תלוי רק ולמעלה, כי הנימין מכסים האור הגדול בהשערות. ההוא.

ובהיות עת רצון, אז מאירים הי"ג חירותא, באלו הי"ג נימין, והנימין מסתלקים מעל המצח והפנים, ואז נולד מצח הרצון דא"א כמ"ש בזהר דרדל"א פשיט חד טורנא בסימא יאה דאתכליל במצחא וכו', ואתרשים בו חד נהורא דאקרי רצון עכ"ל. פשיט פירושו: שנתגלה. טורנא בסימא יאה, הוא שם היסוד, מבחינת טיפת החד דמתגליא אפומא דאמה. כלומר בשעה שמשפיעים חו"ג מגולים בהארת חכמה. וזהו תיקון הה', אשר רעוא דרעוין אתגליא בצלותא דתתאין.

וזה אמרו "כי תמיד טפת החד גנוזה בפי אמת יסוד, וה"ס חסד דעתיק הגניז בגלגלתא דא"א, ומתמן נחית ואתגניז ביסוד דעתיק אשר במצחא דא"א גניזה, פירושה כיסוי החסדים מהארת חכמה, אשר גניזה זו מגלגלתא, שחסד דעהיק גניז בו, כנ"ל, שה"ס עזקא דכיא. וע"כ טפת חסד בבחינת

פה) יסוד דעתיק הגנוז במצחא ולכן גם במצח זה יש בו כח הדינין הנמשכים בו מנו"ה וכו' כי תמיד טפת החד גנוזה בפי אמת יסוד: פירוש, כי השערות רישא צריכים לכסות רק חג"ת דעתיק המלוכשים מקרומא דאורא ולמעלה, דהיינו ממצח ולמעלה בכל הראש, דהיינו במקום ג"ר דבינה ששם החסדים צריכים להיות מכוסים, אבל במקום ז"ת דבינה, שהוא מקרומא דאורא ולמטה שהוא מקום המצח וב' תפוחין קדישין, הם צריכים להיות בלי שערות, להיותם בחינת הסדים מגולים, שה"ס הפנים בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו. אמנם כשאין התחתונים כדאים, אז נמשכו אלו ט' נימין שבימין ושמאל דרישא, ששרשם ג"כ מנו"ה דעתיק, ומכסים על המצח ועל הפנים, ואז אין אור העתיק נגלה בא"א, אלא שהם בבחינת חסדים מכוסים כמו מקרומא

הגנוז במצחא, לכן גם במצח זה יש בו כח הדינין הנמשכין בו מנו"ה הנזכר.

פו) וז"ס מ"ש באדרת נשא דף קל"ז ע"ב ובהאזינו דף רצ"ג, כי מצח ונצח כלא חד באתוון רצופין. ר"ל, כי אות מ' דמצח התחלפה בנ' דנצח, יען הם אותיות רצופות באלפא ביתא, כי כן דרך הצירוף, והנה גם הם סמוכים הנצח עם היסוד אשר הם האזנים עם המצח, והוא כולא חד, כי נתגלו שם הדינין והגבורות כנודע, כי דרך היסוד יוצאין הה"ג אל"א שבא"א הדינין נכפים בחסדים ואינם מתגלים כי החסד גובר בהם, כי תמיד טיפת החסד גנוזה בפי אמת יסוד, כנזכר באדרת נשא דף קמ"ב ע"א, והוא סוד החסד דעתיק הגנוז בגלגלתא דא"א, ומתמן נחית ואתגנוז ביסוד דעתיק אשר במצחא דא"א, בסוד אור זרוע לצדיק.

פז) וז"ש באדרת האזינו, מצחא דאתגלי בעתיקא קדישא רצון אקרי, דהא רישא עלאה דא סתים לעילא דלא אתידע, פשיט חד טורנא בסימא יאי דאתכליל במצחא כו', והוא רישא כו' ואתרשים פה חד נהורא דאקרי רצון כו'. הרי מבואר בפירוש כי עתיק יומין נתלבש היסוד שבו: הנקרא חד טורנא יאה, בסוד ויהי יוסף יפה תואר בסימא, כי החסדים שבו נותן לנוקבא לבשם הגבורות ולהמתיקם. וזה היסוד אתלבש ואתכליל במצחא דעתיקא שהוא הא"א.

פח) והנה נקרא מצח הרצון, כי אתרשים ביה חד נהורא דאקרי רצון, ונהורא הוא אור, שהוא החסד, ונקרא רצון בסוד נוצר חסד, אותיות רצון, שהוא החסד הגנוז ונצור גו אמת היסוד, וע"ש טיפת חסד זו המתגלית ביסוד דעתיק הגנוז במצחא דא"א, נקרא מצח הרצון, והנה כל שאר החסדים נקראו רצון, וזה העליון שבכולם, נקרא רעוא דרעוין, ר"ל רצון שכל שאר הרצונות נאחזים בזה, ונתלים בו.

פט) ואמנם במצחא דז"א, שם נתגלו הדינין שנמצאו בו מן הנ"ה, כנזכר, כי גם שם הנה"י דא"א ואו"א הם במוחין דיליה, והיסוד נגנוז במצחא דיליה, ושם לזמנין נתגלו הדינין, וכמ"ש באדרת נשא דף

אור פנימי

הגניזו, יש תמיד ביסוד דעתיק אשר גלגלתא, כי נה"י דעתיק המלוכשים בא"א, במצחא, שהוא שפע תמידית, לא תשתנה מחולקים ג"כ לע"ס חב"ד תג"ת נה"י, שבי לעולם. ע"ד שנתבאר בראש הא' שנקרא אודנין ומצחא הם בחי' חב"ד ומקבלים

קל"ו ע"א, ותנא כד אתגליא האי מצחא אתערי כל מאריהון דדינא ועלמא בדינא אתמסר כו'. גם בדף קכ"ט ע"א קאמר דאף במצחא דעתיקא נהרין מיניה ארבע מאה בתי דינין, כד אתגלייא האי עת רצון, ר"ל שיש בו ת' בתי דינין, אלא שהם מאירים ונהרין, לפי שעת רצון שהוא טיפת החסד דיסוד דעתיק אתגליין תמן.

צ) אמנם היותם ת' דינין, יען כי שם סוד הדעת דא"א כנגדו בפנים, ובו הגבורות שהם שם הוי"ה א', וכל אות ממנה היא כלולה מק', הם ת' בתי דינין והבן זה. ונמצא יסוד דעתיק גו דעת דא"א ודעת דא"א גו מצחא דיליה.

צא) תיקון הז' הוא נוקבא דפרדשקא, והוא חוטמא דא"א, ובה אתגניז המלכות דעתיק יומין, וז"ש באדרת האזינו דף רפ"ט ע"א, ובהאי נוקבא דחוטמא דפרדשקא תליא ה' כו', כן המלכות נקרא ה', ולכן נפיק מינה רוחא לקיימא ה' דלתתא, שהיא בחי' מלכות. ולכן קאמר התם, דדינא בחוטמא תליא, דכתיב עלה עשן באפו כי עיקר הדינין מתגלין במלכות, שהיא נקבה וכולה דינין. ונודע, כי המלכות נקרא תהלה לדוד, וז"ש התם, והכא כתיב ותהלתי אחטם לך, כי תהלה דעתיק נתגלית בחוטם דא"א.

אור פנימי

מגלגלתא, והם בחי' ב' דצל"ם, וב' עיינין וחוטמא, הם בחינת תג"ת, ומקבלים מאוירא, והם בחינת ל' דצל"ם, שהיא חסדים מגולים בסוד אור דאשתאר מאויר. וב"ש תחתונים דנו"ה, ה"ס ב' נוקבי דפרדשקא. וזה שמדייק הרב כי לעולם טפת החסד גנוזה בפי אמת יסוד, שה"ס חסד דעתיק הגנוז בגלגלתא דהיינו כמבואר, שזה וזה הם בחינת חב"ד, והם בחסדים מכוסים.

צא) נוקבא דפרדשקא והוא חוטמא דא"א ובה אתגניז מלכות דעתיק יומין: כבר נתבאר לעיל שהיא בחי' ב"ש תחתונים דנו"ה דעתיק, וכיון שאין שם ג' קוים בב"ש תחתונים, ע"כ נבחת על שם המלכות, ולא בשם נה"י. וע"כ הם ב' נקבי, כנגד נו"ה, מחד נמשך חיין שהוא הימין שנקרא נצח, ומחד נמשך חיי דחיין, שה"ס השמאל שנקרא הוד. ומ"ש בסו"ה עלה עשן באפו זה סובב על חוטמא דז"א. כמ"ש בזהר.

וזה אמרו וע"ש טפת חסד זו המתגלית ביסוד דעתיק הגנוז במצחא דא"א נקרא מצח הרצון והנך רואה איך לעיל כתב הרב טפת חסד גנוזה בפי אמת יסוד. וכאן מדייק טפת חסד זו המתגלית ביסוד. והיינו בסוד עת רצון, שאז מאירים הי"ג חיורתא ב"ג הנימין והנימין מסתלקים מעל המצח

* (צב) אחר שנתבאר בפרקים שעברו ענין הג' רישין שבא"א, והם: גלגלתא, ואוירא, ומוחא. ואיך יש בכל בחי' מהם ג' בחי', שהם ג' היות כנ"ל, והנה בכל הוי"ה מהם יש ארבע אותיות, נמצאו י"ב אותיות בכל רישא, והכולל הם י"ג שהוא הרישא בעצמה, שיש בה הויה א' הכולל את השלשה היות שיצאו ממנה. וא"כ ודאי, שאלו הי"ג בחי' שנמצאו בכל רישא מהג' הנזכר, יתגלה מציאות הארתם בחוץ.

(צג) ואמנם היותם י"ג, הוא, כי כיון שלעולם אין כל הי"ס של העליון מתלבשים תוך הי"ס של התחתון רק הז"ת של העליון לבד, והג"ר נשארו מגולות, ונמצא כי הז"ת של העליון מתלבשות בכל הי"ס שבתחתון, ובודאי שהג"ר יאירו למטה, וא"א שהתחתון יהיה חסר מהארת הג"ר לגמרי, דא"כ איך היו בו עשרה גמורות, ולכן צריך שיהיה בתחתון שלשה אחרים, כדי שיקבלו הארה מן הג"ר של העליון, והרי הם י"ג. ולכן אין לך בחי' בעולם הן בא"א הן באו"א, ובזו"ן, שאין בו י"ג בחי', וזכור כלל זה ועוד יתבאר.

אור פנימי

(צג) ולכן צריך שיהיה בתחתון ג' אחרים כדי שיקבלו הארה מן הג"ר של העליון והרי הם י"ג: כבר ידעת, שיש רק ט"ס מקוריות. שהם בינה ז"א מלכות, אשר בתיקון קיום הם חב"ד תג"ת נה"י. אבל הכלים דכתר חכמה חסדים בפרצוף.

וזה אמרו "כיון שלעולם אין כל הי"ס ספירות של העליון מתלבשים תוך התחתון רק הו"ת של העליון לבד, והג"ר נשארים מגולות וכו' ובודאי שהג"ר יאירו למטה וכו' "פירוש, כל ראש כולל ע"ס, וכיון שיש בתחתון בחינת ראש, א"כ יש בו ע"ס, שהם חב"ד תג"ת נה"י, שהם בחי' תיקון קיום בג' הכלים בינה ז"א מלכות, כנ"ל אבל הוא חסר עוד יחידה חיה דעליון, שהם ב' המקיפים ל"מ דצל"ם, כי אינו מלביש אלא לז"ת דעליון, שהם אח"פ, כנ"ל. כי גלגלתא דא"א היא בינה, וכן כתר דאו"א הוא גרון שהוא בינה דא"א. הרי שכל

וטעם הדבר הוא, מפני שרדל"א לא נתלבש בא"א מבחינת מלכות שלו דצמצום א', כי היא נשארת גנוזה ברישיה. אלא שנתלבש בא"א, מבחינת מלכות דצמצום ב' הנקראת עטרת יסוד, שהיא עומדת בנקבי עינים, ומוציאה אח"פ לחוץ, שמטעם זה נחלק ספירת הכתר דנקודים לב' חצאים, אשר גו"ע לקח עתיק, ואח"פ הוציא לחוץ ותיקן מהם ב' רישין דא"א.

הרי שאין בא"א אלא מאזן ולמטה, והיינו מבינה ולמטה, וחסר ב' הכלים כתר חכמה שלקחם עתיק. ועד"ז נתקנו כל

(צד) ותחילה נבאר ענין תריין רישין העיקרים, שהם: גלגלתא, ומוחא, כי הם כתר וחכמה דא"א ספירות גמורות, ונאמר כי בודאי שכל ראש מאלו הב', יש לה י"ג תיקונין ואמנם מוחא היא המתגלית ומתפשטת ב"ג תיקוני דיקנא, כמ"ש. אך גלגלתא הוא מתפשט ברישא עצמה, כי הגלגלת הוא דמות מקיף הסובב כל הראש והפנים, וכל התיקונים אשר בהם הם תיקוני הגלגלתא.

(צה) אך המוחא שהיא תחת הגלגלתא, וגם שהיא פנימית עומדת בתוכה, אינה מגלה את תיקוניה במקום הגלגלתא, שהוא הראש והפנים, בחי' הסובב ומקיף את המוחא דלגו, אמנם היא מוציאה כחותיה למטה מן המקום הגלגלת, בסוד שערות היוצאין ממנה לחוץ בתיקוני דיקנא, כמ"ש, כי כל אחד מאלו הב' נחלק לי"ס פנימיות וי"ס מקיפות וע"ש מציאותם, אלא שג"כ נחלקות בבחי' י"ג תיקונין, כי הי"ס, הם עצמם הנחלקות לי"ג לסיבה הנ"ל.

אור פנימי

תחתון, נבחן לחסר ג"ר דעליון שהם המקיפים דל"מ. וזה אמרו "ובודאי שהג"ר יאירו למטה ואי אפשר שהתחתון יהיה חסר מהארת ג"ר לגמרי" פי': כי כל זמן שאין בחינת חיה בפרצוף, נחשב הפרצוף לבלתי שלם, ואינו מוליד, כנודע. וז"ש "ולכן צריך שיהיה בהתחתון ג' אחרים כדי שיקבלו הארה מן הג"ר דעליון והרי הם י"ג" פי': כי כלים חדשים, אי אפשר אל הפרצוף לקנות, אלא בשעה שהפרצוף משיג ג"ר דעליון דהיינו מקיפי ל"מ, שהם חיה יחידה, אז הם מוכרחים להתלבש בתוך הכלי דבינה, אמנם אז נחלקת הכלי דבינה לשנים: לג"ר ולז"ת, המכונים חב"ד חג"ת, שבחינת יחידה חיה מתלבשים בכחב"ד, דבינה, שנעשית אז לבחי' ס' דצל"ם. ובחינת נשמה מתלבשת בחג"ת דהיינו בז"ת דבינה, הנעשית אז לבחינת ל' דצל"ם. ונמצא שעתה נתוספו עוד ג' כלים בפרצוף, שהם כלים דחג"ת, שנעשו לבחי' ל' דצל"ם. ומבחינה זו נבחנו לי"ג אפילו מטרם שהשיגו ל"מ

דצלם, שהרי אלו חג"ת דבינה ישנם בפרצוף גם בקטנות, אלא שאינם עולים בשם, וע"כ יש י"ג ספירות: ע"ס יש להם מבחינת ג' הכלים בינה ז"א מלכות, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ, ונוסף עליהם אלו חג"ת שיתחלקו מבינה בעת השגת חיה יחידה, הרי י"ג.

צה) נחלקות בבחי' י"ג תיקונין כי הי"ס הם עצמם הנחלקות לי"ג לסיבה הנ"ל: דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך, שמתוך התחלקות הבינה לג"ר וחג"ת, נתוספים ג"ס חדשות, אשר התוספות הו' יש בה בהכרח גם בעת הקטנות, וע"כ הי' ספירות דגלגלתא נחלקות לי"ג: כי ע"ס יש בו מג' הכלים, שהם חב"ד חג"ת נהי"מ, ועטרת יסוד משלימתו לעשר. ועוד יש בו ג' תיקונים אחרים שהם דעת וב' תפוחין קדישין, כלומר בעת שתתחלק הבינה לג"ר וז"ת ויתגלה בו הלי"מ דצלם, אז יתגלה בו דעת דרדל"א בהאי אורא שבין כתרא ומ"ס וב' תפוחין אתפני משערו, ויתגלה בהם החכמה, בסוד חכמת אדם תאיר פניו.

צו) וא"כ נמצא, כי צריך שיהיו י"ג תיקוני גלגלתא, ואלו הם: גלגלתא, כתר. תרין אודנין, חו"ב. ב' עיינין, חו"ג. חוטמא, ת"ת. כי הוא דמות ו' ארוכה. ב' שפון, נ"ה, וכמ"ש בערבה הדומה לשפתים בסוד וערבי נחל, כנזכר פרשת צו דף ל"ב ע"א, א"ר יוסי הא תנינן ערבה דמיא לשפון, בהאי יומא מאי היא כו'. לשון, יסוד, ברית הלשון. פה, מלכות. הרי הם י' תקונין, כנגד י"ס שיש בכתר דא"א שהוא גלגלתא. ועוד יש שלשה אחרים להשלים הי"ג כנ"ל, והם: מצחא, דעת, ועוד ב' לחיים, ב' תפוחין קדישין. הרי הם י"ג דגלגלתא. (וני"ל חיים כי אולי ב' תפוחין הם בחי' הב' שיש לנ"ה כנ"ל, ולכן נמנו לבדם, והם בין החוטם והלשון, שהם ת"ת ויסוד באמצע, ושני תפוחין מן הצדדין בב' הקוים, וכנגדם שתי שפון בחי' התחתונה שבהם כנ"ל).

* צו) אמנם סוד הדעת דרדל"א הוא גנוז מאד ולכן הוא בסוד הפה דע"ק, הנזכר בזוהר דעת גניז בפומא, אך ג"ר שלו הם בסוד אור המקיף,

אור פנימי

מאד, כי אפילו בעת גדלות שה"ת יורדת מנקבי עינים דעתיק, ומקדומא דאורא, אל מקום הפה דא"א, ונעשים שניהם לפרצוף אחד מ"מ עדיין אין א"א נחשב לדעת אל הרדל"א מבחינת ראש אחד, דהיינו שגו"ע יהיו לחו"ב, וראש דא"א שהם אח"פ, יתחברו ויהיו לדעת אליהם, אלא עדיין נמצא הפרש גדול ביניהם, ואינם ראש אחד ממש, ונבחן שעדיין לא השיג את ג"ר דרדל"א. והבן. וזה שמסיים, אך הג"ר שלו הם בסוד אור המקיף כי אינם יכולים להתלבש וטעם הדבר יתבאר בדיבור הסמוך.

בינה דעתיק לא נתלבשה כלל, אמנם נמשך הארה ממנו מבחוץ עד מצח דא"א: וצריך שתזכור, כי כל עיקר התיקון שנתחדש כאן בפרצופי אצילות, הוא המעטת האור וגדלות הכלים, כמ"ש הרב לעיל (דף א' ש"ד אות כ"א) כי בנקודים היה האור גדול מאד, וע"כ נשברו ונפלו

צו) הדעת דרדל"א הוא גנוז מאד ולכן הוא בסוד הפה דע"ק וכו': כלומר, שהגם שדעת דרדל"א אחזי נהורא בהאי אורא שבין כתר למו"ס כנודע, דהיינו בעת שמוריד המסך מקדומא דאורא למקום הפה, שאז נחזרים האח"פ, שהם גלגלתא ומו"ס דא"א, לבחינת ראש דרדל"א, והמה נחשבים אז לבחינת דעת דרדל"א, המכריעים על בחינת גו"ע, שהם רדל"א, כנ"ל. מ"מ עדיין אינם נחשבים לגמרי לבחינת דעת דרדל"א, משום שאין כאן ביטול המסך לגמרי כמו שהיה בעת ירידת ה"ת מעינים בזמן הנקודים, כי כאן נתחזקו כל הפרסאות, באופן, שאפילו בעת הארת ע"ב ס"ג העליונים, המורידים את הה"ת מעינים, מ"מ המסך נשאר עומד בעינו, ואינו נתבטל, אלא שמספיק להמשיך הארת גו"ע דעליון לתחתון בבחינת עליה בלבד, שענינו יתבאר להלן, וע"כ עדיין הארת ג"ר דעליון גנוזה בשביל התחתון. וז"ש הדעת דרדל"א גנוז

* ע"ת ח"א שער א"א אמצע פרק ו'.

כי אינו יכולין להתלבש כנ"ל. בינה דעתיק, לא נתלבשה כלל. אמנם נמשכת הארה ממנה מבחוץ עד מצח דא"א, גם ברישא דא"א הוא דעת ידיה, ובתוכו יסוד דעתיק, וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ, ומכים זה בזה, וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שבחוץ נכנס לפנים.

צח) ואז הארה ההיא נמשכת עד למטה עד מצחא דא"א מבחוץ, ומאיר במוחין דילהון, ומשם נמשכין עד מצחא דז"א, ומתכפין הדינין והגבורות משם, מכח עטרה דגבורה, ששם בדעת, תוך מצח דז"א ומתבסמין, ומשם נמשכת עוד הארה ההיא עד עיינין דז"א, ואז יכול להגביה עייניו ולהסתכל במצח דא"א, ויורד לו משם אור גדול אחר כך. והנה ברדת כל אלו האורות מבינה דעתיק כנ"ל, בהכרח הוא שאור החכמה דעתיק תרד נעלמת בתוך הארת הבינה, ומאירה גם היא למטה במצחא ע"ד הנ"ל. כי יש שם חכמה דז"א, ומקבל הארה, כנ"ל.

אור פנימי

לבי"ע, פירוש: כי הגם שענין ה"ת בעינים נתחדש עוד בעולם הנקודים, ואו"א דנקודים היו משום זה אב"א, כמ"ש שם, מ"מ בעת הגדלות ע"י הארת ע"ב ס"ג דבקע לפרסא זו דצמצום ב', ואו"א חזרו לראש, הנה אז לא היה שום חילוק בין ג"ר דאו"א לז"ת דאו"א, כי אחר שה"ת ירדה מעינים, שהיא י' דנפק מאויר ואשתאר אור, הנה נפקא ה' גם מבחי' האויר דג"ר דאו"א. והיו גם הג"ר דאו"א בבחינת אור, שמשום זה אחר שנמשך זה האור ממעלה למטה אל הז"ת דנקודים, לא היה ג"כ שום הפרש בין הג"ר דז"ת שהם החג"ת, ובין הו"ק דז"ת שהם הנה"י, והיו החסדים מגולים בהארת חכמה גם בחג"ת, וז"ס שהאור היה גדול מאד, דהיינו האור דאשתאר מאויר, היה גדול מאד, מחמת התלבשות בג"ר דאו"א עלאין, כמבואר, וע"כ הכלים לא יכלו לסבול ונשברו. כמ"ש שם, עש"ה.

אבל עתה באצילות, נעשה תיקון גדול, המכונה הגבהת ירכין לעילא למעלה מיסוד, באופן, שאפילו בעת שאח"פ הרי, שהראש הנקרא חב"ד, אינו אלא כלי דבינה בלבד. וע"כ נעשה כאן תיקון ההתחלקות בין ג"ר דבינה, לז"ת שלה, בסוד א' כי המסך דעליון אינו שולט על ג"ר דבינה, וע"כ עומד המסך דנה"י דעליון רק אחר ג"ר דבינה, ונעשה תחתיהם לבחינת רקיע המבדיל את ז"ת דבינה

צט) ודע כי כבר בארתי לך, כי כללות רדל"א אחזי נהוריה בהאי אוירא שבין גלגלתא ומ"ס, וסוד האי אוירא, הוא סוד הנזכר בס"ה בכ"מ, יהי אור יהי אויר, כ' יצאה י' מאויר ואשתאר אור, לכן הקרום מפסיק בין האי אוירא למ"ס, כדי שיוכל לסובלו.

* (ק) והנה אע"פ שלעיל ביארנו כי ז' תיקוני רישא הם בלחוד, אשר בהם מתלבשים ז' תחתונות דעתיק, הענין הוא, כי אלו הי"ג הם בחינת הכתר דא"א עצמו שהוא הגולגלתא דיליה, שיש בה י' ספירותיה כנודע, ועוד ג' יתרים לסיבה הנ"ל, שיהיו י"ג. האמנם עתיק בעצמו אינו מתלבש בכל א' מהם, כי הם ספירות יתרות מהם, אמנם הוא מתלבש בבחי' היותר עיקרית מכולן, וגם כי הוא צריך ג"כ להאיר במוחא דא"א, ולכן אצלו יהיו כל אלו התיקונים נחשבים באופן אחר, שלא יהיו רק שש תיקונים דגולגלתא וא' דמוחא סתימא.

אור פנימי

לבחינת מים תחתונים, וג"ר דבינה נשארו בבחינת מים עליונים. כמ"ש לעיל בתיקון קרומא דאוירא. עש"ה. והנה נתבאר איך שהחב"ד דנה"י דעליון נתחלקו לב' בחינות למים עליונים ולמים תחתונים. ונודע שהם הנקראים ס"ל, דצל"ם, והם ב' תיקוני גלגלתא: הנקראים עמר נקי, ופקיחו דעיינין, שהרב מבאר אותם לעיל, כי הם ב' בחינות נז"ה שנתחלקו על היסוד, שאודנין הם בחינת ירכין שהם למעלה מן היסוד, ונבחנו לנז"ה סתימין. ועיינין הם בחינת ירכין שלמטה מן היסוד ונבחנו לנז"ה נגלים. עש"ה. והוא מטעם הנ"ל, כי האודנין הם בחינת ס' דצל"ם, שהם בחינת ג"ר דבינה הנפרשים לגמרי מן היסוד, כי אינם מתמעטים על ידו, מחמת שה"ת ושום צמצום אינו שולט על ג"ר דבינה, כנודע. וכן בעת גדלות שה"ת יורדת מעינים, ולי נפיק מאוירא ואשתאר אור, אין זה נוגע להם כלום כי מהם לא נפיק הלי, והם תמיד

בבחינת אוירא, כמ"ש הרב לעיל אצל ה' דצל"ם, ע"ש. וע"כ נבחנו שהם למעלה מן היסוד, כלומר שנפרשים ממנו לגמרי, כי אינו מתמעטים מבחינת הקטנות שלו, וכן אינם מתגדלים מבחינת הגדלות שלו. וז"ס דלא אדכרו אודנין בא"א, כי הם נשארים תמיד סתומים כמ"ש הרב. אמנם בחינת עיינין, שהם בחי' ז"ת דחב"ד דנה"י, הם נתקנו בבחינת ל' דצל"ם, דהיינו למטה מן היסוד כי עליהם שורה הצמצום של היסוד בעת קטנות בעוד ה"ת בעינים, להיותם בחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה, והקטנות מונעת אותם. וכן הם מקבלים מן היסוד בעת הגדלות, שה"ת יורדת מעינים, שאז יורד הלי' מאויר שלהם, ואשתאר בהו אור. וע"כ נבחנו העיינין לנז"ה גלויים, כי רק המה המתגלים בעת הגדלות. משא"כ האודנין נקראים סתימין כנ"ל, להיותם למעלה מן היסוד. כמבואר. ותיקון זה מכונה הגבהת ירכין למעלה מן היסוד, בציר דרובצת, שאז הירכין

* מבוא שערים ש"ג ח"ב אמצע פרק ח'.

קא) וזה פרטן, לפי שבעתיקא שהוא א"א, אין הב' אודנין שלו נחשבין לב' בחי' רק לאזן א', כמ"ש באדרא לית בה שמאלא בהאי עתיקא כלא ימינא, וכן ב' העינים נחשבין לעין א', כמ"ש באדרת נשא דף קכ"ט, ועכ"ד ב' עיינין אינון ואתחזרו לחד.

קב) והענין, כי בערך פרטיות הי"ס שבכל בחי', יחשבו לב' אזנים ולב' עינים כנ"ל וכיוצא, אך בערך כללות כל הראש כאשר היא, אין הב' אזנים או הב' עינים או ב' נוקבין דחוטמא, נחשבין רק לא'. וזהו הטעם שאמר פ"ק דספרא דצניעותא, אשגחא פקיחא, ולא קאמר אשגחן פקיחן, כי אין שם רק עינא חד וכן נוקבא דפרדשקא, דלא קאמר נוקבין בלשון רבים.

קג) וזה סדרן: דעת דעתיקא נתלבש תחילה באוירא, שהיא רישא תנינא דא"א. וגם שם עדיין היה מכוסה ונעלם ע"י הקרומא, וירד ונתלבש בפומא דא"א כנ"ל.

קד) והנה הפה יש בה י"ס פרטיות, כמבואר למורי ז"ל בהקדמת בראשית, ועכן ב' שפון ולשון, גם הם נכללים בפה, אשר שם נתגלה הדעת. וחסד נעלם בגולגלתא, וגבורה במוחא סתימאה, ות"ת בקרומא דאוירא, ונ"ה בתרין אודנין ותרין עיינין. ויסוד במצחא, ומלכות בחוטמא עם ב' לחיים ב' תפוחין קדישין, כנודע. כי פרצוף הפנים עם החוטם הוא, כמ"ש, אין מעידין אלא על פרצוף פנים עם החוטם, וכמ"ש אחר כך, הרי שז' תחתונים דעתיק, וגם הדעת שלו נתלבשו בז' תיקוני רישא דרך כללות, אך בדרך פרטות הם נמנין באופן אחר, כי הגולגלתא יש לה י"ג תיקונין לחודה כנ"ל. והרי נתבארו י"ג תיקוני גלגלתא, וכנגדם י"ג תיקוני מוחא שהם הי"ג תיקוני דיקנא.

אור פנימי

נגבהים. והבן זה היטב, כי זה כל החילוק בין ע"ס דנקודים שלא נתקיימו, ובין עולם התיקון. כי בנקודים, אשר נה"י דא"ק נתלבשו שם בג"ר, והנה בנה"י דא"ק עוד לא היה תיקון הנה דהגבהת ירכין למעלה מן היסוד, כנ"ל, אלא שנה"י שלו נבחנים לעומדים, ולא לרובצת, כלומר, כי עוד לא נעשה בו התיקון של הא' תוך הבינה, בסוד רקיע המבדיל בין מים עליונים למים תחתונים, אלא בעת הקטנות היו או"א דנקודים אב"א, ובעת הגדלות דנפיק י' מאויר ואשתאר אור, הנה נפקא היוד גם מן הג"ר דאו"א, וגם הן אשתארו בבחי' אור חכמה. כנ"ל, שזה גרם הביטול והשבירה. וכל זה היה מפני שא"ק עומד הוא, כלומר, שלא נעשה התחלקות בראשי ירכין שלו, שיהיו לבחינת ג"ר דבינה וס' דצל"ם, כנ"ל, שבוזה הם מתעלים ומתפרשים

קה) ואמנם עוד נבאר י"ג בחי' אחרות שיש בגולגלתא עצמה, אשר אלו הם סוד י"ב אותיות, שיש בג' ההיות שיש בג' בחינות דהאי גולגלתא הנ"ל. וכן י"ג תיקוני מוחא, שיש במוחא עצמה, זולת י"ג תיקוני דיקנא הנמשכים ג"כ ממנו, אלא שהם חוצה לו. וגם באוירא יש י"ג אחרים לבד.

קו) והנה נמצא, כי ג' בחינות י"ג יש בג' רישין אילין דא"א, שהם: גולגלתא, ואוירא, ומוחא. דכנגדם נזכר באדרת נשא, ג' בחינות של י"ג י"ג, ואלו הם, כי בדף קכ"ח ע"ב אמר, האי גולגלתא, חוורא דיליה אנהיר לתליסר עיבר כו', ודף קכ"ט ע"א אמר י"ג נימין דשערא קיימי מהאי סטרא ומהאי סטרא דגולגלתא כו', ובאדרת האזינו דף רפ"ח ע"ב אמר, בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה, מתפרש תלת זימנין לד' ד', והוא עתיקא כליל לון כו'.

קז) והנה זה פרטן, כי מגולגלתא יצאו י"ג תיקונין חוורין, הנזכרים באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, ולכן נקרא בחינת הגולגלתא תמיד רישא חוורא, ע"ש הני י"ג ארחין חוורין דביה, פנוים בלי שער, וזכור זה, כי רישא חוורא על גולגלתא דא"א נאמר.

אור פנימי

מן היסוד, ואינם מקבלים ממנו בחינת הגדלות שלו, ואפילו בגדלות נשאים באוירא שלה כמו בקטנות. אלא שנה"י היו בבחי' עומדים כדרכם, אשר גם ראשי הירכין שהם בחינת ג"ר דא"א, מקבלים גם כן מן היסוד את הגדלות שלו, שזה גרם לשבירתם, כמבואר. ובוה תבין דברי הרב בע"ח שער ח' סוף פ"ג, במה שמפרש שם, אשר דעת דנקודים הוא למעלה מחו"ב, משום דא"ק עומד הוא ולא רובץ, עש"ה. והוא כנ"ל, כי גם ראשי הירכין שהם בחינת ג"ר דא"א, מקבלים ג"ר מן היסוד דא"ק את בחינת הגדלות שלו, שבקעה לפרסא והוציאה ה"י מאויר, שהארה זו דאשתאר בסוד אור, היא הנקראת דעת המוציא הארת חכמה לחוץ, כנודע, ונמצאו או"א דנקודים שקבלו מהדעת הוה. עש"ה. וזה אמרו "בינה דעתיק לא נתלבשה

כלל, אמנם נמשכת הארה ממנה מבחוץ עד מצח דא"א" והוא משום דבינה דעתיק, עוד לא נעשה בה תיקון הוה דם' ול', כי ברדל"א מתלבש עוד בחי' מלכות דא"ק דצמצום א', כנ"ל, וע"כ הוא עדיין בבחינה עומד, כמו א"ק, כי זה התיקון דרובץ, דהיינו הגבהת ירכין למעלה מן היסוד, מתחיל מצמצום ב', כנודע. וע"כ לא יכלה הבינה דרדל"א להתלבש בא"א, שהוא כבר מתוקן בבחינת רובץ, ע"י נה"י דעתיק הנמשכים מצמצום ב', אלא עכ"ז נמשך הארתה תוך המצח דעתיק, שהוא בחינת הים' דצל"ם, כי אודנין ומצח, הם בחינת הים' דצל"ם, כנ"ל. כי מאחר שם' דצל"ם אינה סובלת כלום ממסך דעתיק, ע"כ יכול המצח לקבל הארת בינה דרדל"א, כי אין שום מסך ביניהם, אמנם אינה מקבלת מבחינת החכמה שבה, כי היא בחינת הים'

קח) ומאורא יצאו י"ג תיקונין, שהם י"ג נימין אחרנין דשערי, הנזכרים דף קכ"ט ע"א. וממוחא יצאו י"ג תיקונין אחרים, והם במוחא עצמו, הנחלק ג"פ לד"ד, כנזכר באדרת האזינו דף רפ"ח ע"ב. ועתה נבאר תחילה, ענין אלו הג"פ י"ג, דבתלת רישין הנ"ל, ובפרקים שאחר כך, נבאר ענין י"ג תיקוני דיקנא הנמשכים מן מוחא סתימאה.

קט) ונבאר תחילה י"ג אורחין חורין דאתגלו בההוא רישא קדמאה גולגלתא דא"א. והנה פי' חורין, ר"ל: כי הנה בגולגלת יש שערות, והשערות הם מגוונים שונים, או אדומים, או שחורים, או לבנים.

קי) ואמנם עור הגולגלתא עצמו, אשר בה צומחין השערות, הוא חלק פנוי בלתי שער, והוא לבן, דוגמת הנייר הלבן שכותבין ורושמים עליו האותיות שחורות בדיו, ונשאר לבנונית הנייר בין כל אות ואות, והכתיבה היא אשא אוכמא ע"ג אשא חורא. וכן בגולגלתא הזו, השערות הם האותיות, והעור של הגולגלת הוא הלבנונית של הנייר, ולכן נקרא האי גולגלתא, בחי' המקום הפנוי רישא חורא. כי על האי גולגלתא חורא דא"א, היא הנרמזת סתם בזהר רישא חורא.

קי"א) והנה אותו הלבנונית נעשה כמין ציור דרכים ואורחים ונתיבות, המפסיקין בין השערות, כי כיון שהשערות הם עשויים בהתחלקות י"ג נימין דשערי, כן יהיה מספר הנתיבות והאורחין המפסיקין של בחינת הלבנונית.

קי"ב) ואלו האורחין, הם ע"ד ההוא ארחא דאזיל בפלגותא דשערי, כנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א. והענין, כי ההוא ארחא

אור פנימי

שאינה מקבלת חכמה, כנ"ל, אלא הכוונה היא לאור החסדים בלבד, כי בבחינת אור החסדים אין שום חילוק והפרש בין בינה דרדל"א, לבחינת אודנין ומצח, שהם למעלה מן היסוד, ואין המסך דנה"י שולט בהם להפרישם מג"ר דרדל"א. אלא שהדבר אמור כלפי אור החסדים בלבד. כמבואר.

וזה אמרו "גם ברישא דא"א הוא דעת ידיה, ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ ומכים זה בזה, וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שמבחוץ נכנס לפנים" פירוש: כי הראש דא"א נבחן לדעת דעתיק בעת הגדלות, כנ"ל, כי א"א הוא

דבפלגותא דשערי אינו בכלל הי"ב אורחין, וההוא אורחא אתפלג לתרי"ג אורחין אחרנין כנזכר שם. אמנם אלו הי"ב אורחין, הם סובבים הגולגלת, מלבד אותו האורחא שיש באמצע הגולגלת ממש.

קיג) וזה סדר התחלקותם: ד' אורחין, הם נמשכין דרך לחי הימין, מכוון כנגדו למעלה בגולגלת באותו הצד של לחי הימין, וד' אורחין

אור פנימי

משתנית כנ"ל, אלא בחינת גדלות זו שהגיעה שם, בוקעת את הכלי הזה, ויוצאת לחוץ מן הכלי, דהיינו חוץ מן המצח. וזה שממשיך "ומכים זה בזה" כי אותה בחינת הגדלות שנכנסה במצח, מן בחינת החיבור עם הרדל"א, נבחנה להפכי גמור לבחינת או"פ שבמצח, כי או"פ הוא בבחינת חסדים מכוסים דוקא, בסוד כי חפץ חסד הוא, והוא באחורים על אור החכמה, כמ"ש הרב אצל ה' סתומה, שהיא תמיד בבחינת אוריא, והיפוכו היא בחינת הגדולה שנכנסת עתה במצח, שהיא בחינת הארת חכמה, כנ"ל. ולפיכך הם מכים ודוחים זה את זה, כדברי הרב.

ור"א, "וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שבחוץ נכנס לפנים" כי מחמת ההפכויות שביניהם, אין הארת הגדלות המיוחדת יכולה להיות שם תוך המצח, אלא יוצאת לחוץ וחפף על המצח בבחי' מקיף, וזה שמבחוץ, דהיינו מה שנעשה עתה לבחינת מקיף יכול ליכנס מבחינתו זו בחזרה תוך המצח, כי הוא מגדיל עתה החסדים המכוסים גופייתו, ומשבח אותם באופן שחסדים המכוסים ההם נמצאים יותר חשובים מהארת חכמה של עצמו.

והבן היטב, כי מטרם שיצא לחוץ מן הכלי, לא היה יכול להתגלות עם בחינת החכמה שבו, כי האו"פ היה בוטש בו ולא נתן אותו להתגלות, מפאת כי חפץ חסד הוא, שה"ס הם' דצלם שאינו מקבל שינוי לעולם. וע"כ הוא מוכרח לצאת לחוץ מכלי דמצח, ושם נתגלה בבחינת החכמה שבו,

בחינת אח"פ דעתיק, ומחצית נקודת הכתר התחתון דנקודים, שזה הוא מפאת ה"ת שעלתה לעינים, והוציאה אח"פ דעתיק לחוץ, וע"כ נבררו אח"פ אלו לג' רישין דא"א. ונמצא שבעת גדלות, בכח הארת הע"ב ס"ג הבוקעת לפרסא דצמצום ב', ומורידה ה"ת למקומה לפה דא"א, נמצא שג"ר דא"א מוחזרים לראש דרדל"א ונעשים לבחי' דעת דרדל"א, דהיינו לז"ת דראשו. וז"ש, גם ברישא דא"א הוא דעת דרדל"א. דהיינו ג' הראשים דא"א שבים אליו ונעשו לדעת שלו. וכבר נתבאר, שאינם נעשים ממש לדעת שלו, כי לא יוכלו להעשות לראש אחד ממש כי בחינת הירכין הסתומים דנה"י דעתיק שבא"א אינם משתנים גם בעת גדלות, וע"כ אינו יכול להלביש אפילו לבינה דרדל"א, שבה אין בחי' ה' סתומה, ואפילו ג"ר שלה, הם בבחינת הארת חכמה. כנ"ל, ומכ"ש שלא יוכלו להלביש החכמה דרדל"א. וע"כ נבחנים ג"ר דא"א גם עתה, רק לבחינת דעת גניז דרדל"א, כנ"ל.

וזה שממשיך "ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק" כי עתה אחר שירד המסך מקרומא דאוריא לפה דא"א, ונגלה ההארת חכמה בבחי' ל' דצל"ם, שהם תיקון דפקיתו דעיינין, כי נפתחו בהארת חכמה, כנ"ל, כי י' נפיק מאויר שלהם ואשתאר בבחינת אור, הנה זה גורם בחינת גדלות גם בם' דצל"ם שהוא בחינת מצחא, אמנם לא בפבימית המצח כי בחינת הם' אינו

אחרנין בגולגלת, כנגד צד הלחי השמאלי. וד' אורחין אחרנין בגולגלת, כנגד העורף באחורי הראש, הרי הם י"ב אורחין. וז"ש שם באדרא דף קכ"ח ע"ב, גליפין לד' עיבר דסטרא חד כו'. ויש עוד חד אורחא חוורא לעילא ברישא הגולגלתא, הכולל את כולם, ועמו הם י"ג אורחין חוורין.

אור פנימי

הנקרא משום זה אור גדול, נמשך ויורד למוחין דא"א וגם שם נעשה ההכאה והיא כמו בא"א, ומגלה האור במצחא דלהון בבחי' או"מ. ומשם יורד למצחא דז"א, בכל אותו הסדר כמו בא"א.

וזה אמרו "ומשם נמשכין עד מצחא דז"א ומתכפיין הדינין והגבורות ששם מכה עטרא דגבורה ששם בדעת תוך מצח דז"א ומתבסמין, ומשם נמשכת עוד הארה והיא עד עיינין דז"א, ואז יכול להגביה עיניו ולהסתכל במצח דא"א, ויורד לו משם אור גדול" דהיינו כנ"ל, כי קבלת האור דגדלות, הוא דרך המצח והדעת שבו, שהוא בחינת ב' דצל"ם ושם במצח אינו יכול האור הזה להתגלות בפנים, אלא מבוחין בבחינת או"מ, אבל מן המצח נמשכת הארה והיא עד עיינין דז"א, ששם הוא בחי' ל' דצל"ם, ואז משיג פקיתו דעיינין, כי הארת החכמה מתגלה בו, ויכול להסתכל ולקבל מהאור"מ אשר במצח דא"א.

וזה אמרו "בהכרח הוא שאור החכמה דעתיק תרד נעלמת תוך הארת הבינה ומאירה גם היא עד למטה במצחא ע"ד הנ"ל כי יש שם חכמה דז"א ומקבל הארה" דהיינו כמבואר, שהארת חכמה מתגלה בז"א בסוד פקיתו דעיינין, כי שם מקום הגילוי של האור"מ שבמצח, כי בפנים המצח אינו יכול להתגלות להיותו בחי' ב' דצל"ם, אבל בעיינין ובפנים, שה"ס ב' תפוחין קדישין הוא מתגלה. וזה שמדגיח, כי יש שם חכמה דז"א ומקבל הארה.

וזה אמרו "כי כללות רדל"א אחזי נהוריה בהאי אוריא שבין גלגלתא ומו"ס, וסוד האי אוריא הוא סוד יהי אור יהי אור

ואחר שנגלה שם מבוחין בבחינת אור מקיף, אז שולח הארתו לפנים, דהיינו בבחי' או"מ, המגדיל לחסדים מכוסים כמות שהם, שהוא בחינת גילוי חשיבותם והכפלת אורותיהם. כי מקודם לכן מטרים שיצאה ה' מאויר דל' דצל"ם, הגם שאין זה פוגע כלום בם דצל"ם, להיותם בבחינת חסדים מכוסים בלאו הכי, מ"מ, רוכב עליהם עכ"פ בחינת מיעוט באם שהיו מרוצים לקבל חכמה. אבל עתה, גם המיעוט הזה עבר מהם, וע"י זה משתבחים בחינת החסדים שבהם, וגם נכפלים, כי מתחברים בבחינת רדל"א, לפי שיעורם האפשרי, דהיינו מבוחנת האור החסדים. וענין זה נתבאר בדברי הרב (בשער הכוונות בדרושי התפילין) בענין המוחין דגדלות דז"א, ומשם תדרשנו. כי זו ההארה היוצאת ובוקעת את המצח, היא בז"א בחינת תפילין של ראש.

וזה אמרו "ואז הארה והיא נמשכת עד למטה עד מצחא דא"א וכו' עד מצחא דז"א וכו' ומשם נמשכת עוד הארה והיא עד עיינין דז"א ואז יכול להגביה עיניו ולהסתכל במצח דא"א ויורד לו משם אור גדול" כאן רמז סדר המשכת מוחין דגדלות לז"א, איך הוא נמשך מראש המעלות מבינה דעתיק, כי אחר שהארת בינה דעתיק באה בגלוי לתוך המצח דא"א, מפאת התחברות ג' רישין דא"א לאחד עם גו"ע שלהם שברדל"א, וג' רישין נעשים לדעת דרדל"א, כנ"ל, ונמשכה גם ההארת חכמה שבבינה דעתיק למוחין דא"א, ונעשה ההכאה כנ"ל, ומה שבפנים יצא לחוץ ופגע באור הגלוי דבינה דעתיק, ונעשה שם על המצח בחינת או"מ, הנה אור הזה המגולה בהארת חכמה,

קיד) ודע כי הח' אורחין הנמשכין בגולגלתא כנגד הפנים, ד' כנגד לחי הימין, וד' כנגד לחי השמאל. נמצא כי מקום הגולגלתא אשר כנגד החוטם הוא מפסיק ביניהם, ונמצאו ד' אורחין מצד ימין שכנגד החוטם, וד' אורחין מכנגד שמאל החוטם, ונמצא ח' אורחין כנגד הפנים, וד' אורחין לבד כנגד האחור. והנה דרך אלו הי"ג אורחין חוורין, יוצא האור של גולגלתא רישא קדמאה דא"א, ומאיר דרך הנהו אורחין בסוד המעטת האור, כדי שיוכל לקבלו.

קטו) והרי נתבאר לעיל טעם היות מספרם י"ג, שהם כנגד ג' הויות שיש בזו הגולגלתא. ולכן גם אלו נתחלקו לשלשה בחי': ד' אורחין דרך ימין, כנגד ד' אותיות הויה אחת. וד' אחרנין בשמאל הראש, כנגד ד' אותיות הויה אחרת, בשני צדדי הפנים. וד' אחרנין אחורי הראש, כנגד ד' אותיות הויה אחרת. וכללות כולם, היא חוורתא חדא כוללת כולם, ואית בה י"ב אחרנין, ועמה הרי י"ג.

אור פנימי

בסוד ס' דצל"ם אשר המסך דיסוד אינו פועל עליהם לא לגרעון ולא לשבח. (כנ"ל דף א' של"ט ד"ה בינה) עשה כל ההמשך. ותקון הזה עושה את הפרצוף בסוד י"ג. כי הוא ענין וא"ו שהוא בגי' י"ג כמ"ש הרב להלן. פירוש: כי ב' ווין הן ב"פ ו"ק, ו"ק זכרים וו"ק נקבות, וא' שבאמצע, רומזת על הגבהת ראשי ירכין לעילא, כי המסך דעליון שהוא הקרומא דאוריא, אינו שולט על ראשי ירכין אלו, שהם נתקנו בבחינת ג"ר דבינה בקביעות, בסוד כי חפץ חסד הוא, והם תמיד בחסדים מכוסים בשפע רב, אלא כל שליטת הקרומא דאוריא הוא על הז"ת דנה"י, שהם למטה מן היסוד, להיותם צריכים להארת חכמה, והם שנתמעטו מחמת המסך ויצאו בבחי' מים תחתונים, באופן, כי הקרומא דאוריא נעשה, בבחינת רקיע המבדיל תוך הנה"י דעתיק, וראשי ירכין נעשו בבחינת מים עליונים, וז"ת דירכין נעשו בבחינת מים תחתונים. ועז' רומזת הא' שבין ב' הווין.

והם נבחנו לוי"ק, רק בערך הבינה דרדל"א, שהחכמה בה בגלוי, וכיון

כי יצאה יוד מאויר ואשתאר אור" כן הוא מרמוז, שורש הגילוי של הארת חכמה בא"א, שמשם נמשך לז"א, כי אחר שירדה ה"ת מעינים עד לפה דא"א, וג' רישין דא"א, שהם אח"פ דרדל"א, נכללו ברדל"א לראש אחר, הנה אז אין הכללות הו מתגלה בגולגלתא דא"א, משום שהיא בבחינת ס' דצל"ם, אלא שהיא מתגלה במוחא דאוריא, ובו נבחן שיצאה ה' מאויר ואשתאר אור, שפירשו, כי ירדה ה"ת מן המסך שבקרומא עד לפה דא"א, וע"כ מקבל המוחא דאוריא כללות האור אשר ברדל"א, שה"ס גילוי אור חכמה, כנ"ל והבן היטב.

קיד) דרך אלו הי"ג אורחין חוורין יוצא האור של גולגלתא וכו' בסוד המעטת האור כדי שיוכל לקבלו: כבר נתבאר לעיל בדברי הרב (דף א' ש"ד אות כ"א) שע"י ב' דברים נעשה התיקון שיוכלו לקבל את האור, שהם התעבות האור והמעטת האור. ע"ש. ושורש תיקון זה נעשה בנה"י דעתיק המתלבשים תוך רישא דא"א, ע"י הגבהת ראשי ירכין דנה"י אלו למעלה מן היסוד,

קטז) ודע כי אלו הארחין, הם ג"כ בחי' ג' הויות, וג"כ ע"ד שנתחלקין בגולגלת עצמה, ומילויים ביודין. גם יש סיבה אחרת למה היו י"ג ארחין והוא, כי עיקר שרשם הם מן הז"א, ונדע כי הם בחי' ווין, ווי העמודים כנ"ל, וא"ו במילואה בגימטריא י"ג, ולכן כנגדה יצאו י"ג ארחין חורין.

קיז) וביאור זה הוא: כמש"ל, כי נ"ה דעתיק, אתלכשו בב' תיקוני רישא דא"א, יען יש להם ב' בחינות, והם: אודנין ועיינין. ושם הוא מקום חלק בלתי שערות, ועולה האור בסוד אור חוזר מתתא לעילא, ואז בעלותו הוא. פוגע בקרומא דאורא המכסה את המוח, כי שרש השערות ממותרי מוחא נפקו, ובעברם דרך קרומא דאורא שהוא הת"ת, הנקרא ר' כנ"ל, אז להיותם עוברים דרך שם, נעשו צורת ווין, שהם השערות צורת ווין. וא"כ נמצא, שיש ב' בחינות אל האורות האלו: א', בהיותם למטה יוצאים ממקומם עד הגיעם אל הקרומא, ועדיין לא היו בציור ווין שהם השערות, רק אורות לבנים וחורין. והב', אחרי עלותם דרך הקרומא שנעשו ווין, שהם השערות.

אור פנימי

שגלגלתא דא"א נתקנה בבחינת ג"ר דבינה בחדשים מכוסים כנ"ל, ע"כ נבחנו כל ג' הראשים דא"א בבחינת ו"ק כלפי האי בינה דרדל"א. כי אפילו בעת הגדלות אין הגלגלתא משנה את מדרגתה, כנ"ל, וכיון שהיא ראש הא' דא"א, ע"כ כל קומת א"א נחשבת לו"ק מחמתה בערך הבינה דרדל"א, כנ"ל. כי זה מראה ענין הלבשתו דא"א את ז"ת דעתיק, מחד ולמטה, שהוא חסר בחינת ג"ר דעליון, כי אינו יכול להלביש אפילו את הבינה דרדל"א. וע"כ הוא מרומז בואו, המורים על ו"ק בימין וו"ק בשמאל ואל' באמצע. וכל המיעוט הזה נעשה בסבת הגבהת ראשי ירכין דנה"י דעתיק למעלה מן היסוד, כמבואר, שזה העמיד את הגלגלתא שלא תקבל ההארת חכמה גם בעת גדלות כמו הבינה דרדל"א ונמצא על כן בבחינת ו"ק. והנה נעשה ע"י הא' הנ"ל שבתוך נה"י דעתיק, ג' בחינות: א' הוא ראשי ירכין שלמעלה מן היסוד, שהם בחינת ג"ר

דבינה וס' דצל"ם, ב' בחינת ירכין שלמטה מיסוד הבאים מז"ת דבינה, דהיינו השורשים אל זו"ן הצריכים להארת חכמה, שהם בחינת ל' דצל"ם, ג' הוא בחינת זו"ן דראש עצמם, שהם הצריכים להארת חכמה, שהם בחינת צ' דצל"ם. והבן ההפך בין ל' וצ', כי רב הוא, כי ל' דצל"ם, שהיא ז"ת דבינה, אינה צריכים להארת חכמה מחמת עצמם, להיותם בחינת בינה כמו ג"ר, אלא כדי להשפיע לזו"ן דראש, וע"כ אינם מתמעטים כל כך מחמת הרקיע שהוא הקרומא דאורא, ואינם נחשבים למים תחתונים ממש, משא"כ צ' דצל"ם שהיא זו"ן דראש, המה החשובים למים תחתונים, ונושאים כל הצמצום שנעשה מחמת הרקיע המבדיל. ולפיכך יצא מכאן ג' הויות: ב' הויות בימין ושמאל דגלגלתא, שהם ב' הבחינות דס"ל הנ"ל, שהם ח' אורחין חורין שמצד הפנים, שהויה מבחי' ס' עומדת לימין הגלגלתא, והויה דבחינת ל' עומדת בשמאל הגלגלתא. כי הם' אין בה

קידח) ולכן כנגד ב' בחינות אלו, נמשכו אלו הב' בחינות, שהם י"ג חוורתי וי"ג נימין דשערי: החוורתי מן המקום החלק, והשערות יצאו מן הקרום והכל מבחי' אור חוזר דנ"ה הנזכר.

קיט) ונמצא, כי כיון ששרשם ווין, שכל ו' במילואה וא"ו, שהוא בגימטריא י"ג, לכן בין השערות ובין החוורתי היו י"ג, והנה כיון ששרשם הם ד' בחינות, שהם: ב' אזנים, כ' עינים, לכן נתחלקו לכל סטר ד' תיקונים, והבן זה, בין בשערות בין בחוורתי.

קכ) ומ"ש באדרת נשא דף קכ"ח ע"ב, ד' מאה אלף עלמין, אתפשט חוורא דגולגלתא כו', לא איירי אלא באותם הד' אורחין בלבד, שאית באחורי גולגלתא, שמהם נתפשטו ת' אלף עלמין, וגם היא נמשכת מאחורוי ומתפשטים עד רישא דז"א, ושם מסתיימין, שהוא עד טבורא דלבא דא"א גופיה, שהוא חצי הת"ת דא"א.

קכא) גם הענין הוא, כי הרי יש הויה אחת באלו הד' אורחין דאחורי רישא, וזו ההויה היא במילוי יודין דע"ב, ונמצא כי יש בה ד' יודין, וכל

אור פנימי

שום כח צמצום ממסך דעליון, ע"כ עומדת בימין, משא"כ ה' שהיא בחינת ז"ת דבינה, שכת הצמצום רכיב עליה שלא תוכל להשפיע חכמה לזו"ן דראש, כנ"ל, משום זה נחשבת לשמאל. אמנם שניהם נחשבים לבחינת פנים דא"א, כי גם הויה דל' אינה נחשבת כל כך למצומצמת, משום שלעצמה אינה צריכה חכמה אלא להשפיע לזו"ן, כנ"ל, וע"כ נחשבת לבחינת פנים כמו הויה דס', אלא שהיא נעשה שם לבחינת שמאל.

אמנם, הויה הג' הנמשכת מל' דצלם שהיא זו"ן דראש, שעליה רוכב כל הצמצום דמסך דעליון, כנ"ל, היא כבר אינה יכולה לעמוד בבחינת פנים לא"א, אלא שעומדת באחורי הגולגלתא. והיא ד' אורחין חוירין שמאחורי רישא, והנה נתבאר היטב, איך בחינת הקרומא דאוריא, שנתקנה באמצעות נה"י דעתיק, וחילקה נ"ה שלו לב' בחי':

לנו"ה שלמעלה מיסוד הנקראים נ"ה סתימין, ולנו"ה שלמטה מיסוד הנקראים נ"ה נגלין, שהם סוד א' שבתוך וא"ו, והו שגרם שיצאו ג' הויות דחיותי על הגולגלתא, ב' הויות הנמשכות מל' בימין ושמאל בפנים, והויה הג' הנמשכת מל' שנמשכה באחורי רישא. שהם י"ג אורחין חוירין וחד דכליל כלהון.

וזה אמרו (באות קי"ט) "כיון ששרשם הם ד' בחינות, שהם ב' אזנים וב' עינים לכן נתחלקו לכל סטר ד' תיקונים והבן זה, בין בשערות ובין בחוורתי" דהיינו כמבואר, שבחינת הא' שבתוך ואו, שה"ס התחלקות נ"ה דעתיק לב' בחינות: לנו"ה סתומים שלמעלה מיסוד, שהם ב' אודינן, דהיינו בחינת ס' דצל"ם, ולנו"ה גלויים שלמטה מיסוד, שהם ב' עיינין, שהם בחינת ל' דצל"ם וצ' דצל"ם כנ"ל, והו שגרם להוציא ג' הויות בין בחוורתי ובין בשערות,

אחת כלולה מ', ועשר מ' הם ת', ונודע, כי החשבון כל מה שהוא בעולם העליון הוא יותר גדול.

קכב) ולכן בא"א, אלו הת', הם ת' אלפין עלמין, האמנם הצדיקים המושכים ומקבלים להם זו ההארה, אינם יונקים כולה כאשר היא, ולכן ברדתה אליהם מתמעטין, ואינם רק ת' עלמין לבד, ואינן ת' אלפין, כי אין חשבון אלפין אלא בא"א עצמו.

קכג) וז"ש ומנהירו דהאי חוורא ירתי צדיקיא לעלמא דאתי ת' עלמין, כי החוורא גופיה הוא ת' אלפין עלמין, אך הנהירו דיליה אינו רק ת' עלמין לבד, כי בא"א הם אלפין, ובא"א הם מאות. וז"ש בעלמא דאתי, כי שם הם מאות, בבינה הנקראת עלמא דאתי. וכבר ידעת, כי כל כתר מסטרא דאימא והאי גולגלתא, הוא בינה המקפת את החכמה, שהוא המוחא סתימאה, נקודה בהיכלה, לזה אמר דירתין להו צדיקיא בעלמא דאתי, שהיא הבינה.

אור פנימי

ד' תיקונים לכל סטר, אשר ב' היות של ס"ל יצאו מב' סטרין דפנים, והוי"ה דצ' יצאה לסטרא דאחור. כנ"ל.

ועדיין צריכים להבין ענין החיורתי והשערות עצמם מה הם, והנה מתחלה צריכים לדעת, מה הם נה"י אלו דעתיק המתלבשים בראש דא"א, המתחלקים לנ"ה סתומים ונגלים כנ"ל. וצריך שתזכור מ"ש לעיל (דף תרל"ז ד"ה עתה) שענין התלבשות נה"י דעליון במוחין דתחתון, אין הפירוש נה"י דבנין הפרצוף של העליון, אלא הם בחינת אור"ח שיצאו על המ"ן דתחתון בעת התכללותו בזווג דעליון, שהרב מכנה אותו חיצוניות דמלכות דעליון המתלבשת בתחתון (כנ"ל דף תתק"ג אות פ"ג, ועי' באו"פ שם) כי אפשר לקראו מלכות, ואפשר לקראו נה"י, כי הכונה היא על בחינת המסך המתקן בעטרת יסוד דעליון, ששם נכללו המ"ן דתחתון בעת הזווג ליציאת המוחין שלו, ומתוך שיסוד כולל נה"י אפשר לקראו נה"י, אמנם באמת

הם ע"ס שלמות של אור"ח, המלבישים לאור"י היוצאים על המ"ן דתחתון הכלול בעטרת יסוד דעליון. וכיון שהם ממסך דעליון, ע"כ נחשבים לנה"י דעליון, וכיון שהם מבחינת המ"ן דתחתון המלבישים על המוחין דאור"י שלו בעת יציאתם בעליון, ע"כ הם יורדים עם המוחין האלו, ומתלבשים בראש התחתון. עש"ה.

ובאלו נה"י דעליון המתלבשים עם המוחין בראש התחתון, נבחנים בהם ג' מקומות: א' בהיותם עוד בעליון, כלומר בעת שהתחתון נכלל שם בבחינת מ"ן. כנ"ל. וב' בעת יציאתם משם, שנתקנים בבחינת צל"ם מטרם כניסתם להעשות מוחין פנימים בראש התחתון, כמ"ש הרב לעיל (דף א' קס"ד אות קי"ז) ע"ש. וג' הוא כשהם מתלבשים בפנימיות הראש דתחתון ונעשים בו ללבושי מוחין.

ותדע, שבחינת החיורתי והשערות יוצאים באלו הנה"י בכל ג' מקומות הנ"ל, אלא כאן שהוא מקום גבוה מאוד, אין

קכד) וז"ש הה"ד ת' שקל כסף עובר לסוחר, כי היו ת' לסבה הנזכרת, כי הם ד' יודין שבהוי"ה דאחורי הראש, וגם הם מכסף, כי הויה זו היא דע"ב דיודין, וחסד בגימטריא ע"ב, והכסף הוא חסד. ולכן היו שקלי כסף ולא זהב. וגם כי הם בחי' החוורתי שהוא לבנונית הראש, לכן ככסף, ואינם בחינת שערות שהם שחורות או אדומות.

אור פנימי

אצילות היה אור החכמה מלוכש בע"ב בפנימית אלא כאן מחמת התיקון דקרומא דאורא היה מוכרח להסתלק מגלגלתא ולצאת לחוץ מכלי, ע"כ הוא מכונה בשם מקיף חוזר.

וזה אמרו (באות קי"ז) וא"כ נמצא שיש ב' בחינות אל האורות האלו: א' בהיותם למטה יוצאים ממקומם עד הגיעם אל הקרומא ועדיין לא היו בציור ווין שהם השערות, רק אורות לבנים וחיוורין והב' הוא אחרי עלותם דרך הקרומא ונעשו ווין שהם השערות. ולכן כנגד ב' בחינות אלו נמשכו אלו הב' בחינות שהם י"ג חירותי וי"ג נימין דשערי, החירותי מהמקום החלק והשערות מן הקרום" פירוש: כי נתבאר, שהשערות הם בחינת החכמה שיצאה מן הגלגלתא, ולא יכולה להתלבש בה מחמת תיקון הקרומא דאורא, אמנם בעת יציאת האו"ח מן המסך, ומסרם שפגע בהקרומא דאורא, הנה אז היה ראוי להמשיך ולהלביש אור החכמה בתוך הגלגלתא, כמו האו"ח שעלה מהמסך בפרצופי ע"ב הקודמים לפיכך נבחן בחינה זו לעצמה, ונקראת בשם חירותי, שהיא מגולית מעט בבחי' הכלי דגלגלתא עצמה, דהיינו בעור של הגלגלתא. אבל מבחינת פגישתה בקרומא דאורא שהוציאה בזה כל בחי' החכמה מגלגלתא לחוץ, הנה בחינה זו נקראת שערות, והיא בחינת מקיף לגמרי, דהיינו שאין להם שום חיבור עם הכלי דגלגלתא אלא במה שהם תלויים בה. משא"כ החירותי הוא בחי' העור דגלגלתא, והוא עכ"פ איזה שיעור קטן מן הכלי עצמה,

הרב מדבר אלא מבחינת מקום הג', דהיינו אחר כניסתם תוך הראש דא"א ומתלבשים בו בבחינת מוחין פנימים. והנה הרב מפרש כאן באות (פ') שבעלות האו"ח מתנא לעילא ופוגע בקרומא דאורא, נעשה שם בצורת ווין שהם השערות, והחירותא נעשה מאו"ח מסרם שהגיע לקרום, והשערות יוצאים מן הקרום, וכיון ששרשם ווין, וואו במילואה בגי' י"ג, ע"כ נעשו בסוד י"ג, בין השערות ובין החירותי. עש"ה. פירוש: כי המוחין דא"א, המלוכשים בנה"י דעתיק הם מבחינת קומת ע"ב, כנודע, וע"כ בכניסת המוחין לראש דא"א ונעשה הווג בעטרת יסוד דעתיק ומוציא בו קומת ע"ב, הנה לולא תיקון ההוא של קרומא דאורא, המעמיד לבחינת הגלגלתא בחסדים מכוסים, ע"י הגבהת ראשי ירכין דנו"ה דעתיק למעלה מן היסוד כנ"ל, היה צריך קומה זו היוצאת מן המסך ולמעלה, לגלות אור החכמה גם גלגלתא דא"א, כדרך כל הווגים דקומת ע"ב שיצאו בפרצופים הקודמים לאצילות. אלא כיון שכאן נעשה זה התיקון דקרומא דאורא המעלה ראשי ירכין המלוכשים בגלגלתא שלא יקבלו חכמה, נמצא בשעה שהאו"ח העולה מהמסך פוגע שם בקרומא דאורא, נסתלק ממנו בחינת אור החכמה מן הע"ב, שהוא הגלגלתא, כנ"ל. והנה אותו האור שנסתלק ויצא לחוץ מן הגלגלתא, הוא הנעשה בבחינת שערות החופפים על הגלגלתא ממעל עליו, בבחינת אור מקיף חוזר, שפירשו, שכבר היה בכלים וחוזר ויצא משם, כי בכל הקומות דע"ב שמלפני

קכה) ואמנם היותם שקלים הוא ג"כ כנזכר, כי שק"ל בגימטריא ת"ל: הת' הם הדי' יודין, והל' הם השם בעצמן פשוט, שהוא בגימטריא כ"ו, ודי' אותיות הרי שלשים. ולהיות, כי אין בשם רק היוד ראשונה לבד, כי שאר השלשה יודין באים בסוד תוספת המילוי, ולכן התחיל החשבון מתנא לעילא, כסדרן כנ"ל, כי המילוי גרוע מהפשוט, ולכן

אור פנימי

ושערות, שהם ע"פ ההתבנות של מל"צ דצל"ם, שב' הויות דימין ושמאל הם מ"ל דצל"ם, והוי"ה דאחורי רישא הם בחינת צ' דצל"ם. והוא מטעם, כי המ"ל שהם בחינת ג"ר וז"ת דבינה, אינם צריכים להארת חכמה, כי גם ל' אינה צריכה הארת חכמה לעצמה, אלא להשפיע לצ', וע"כ הם שניהם בחינת פנים. אלא הוי"ה דס' כוליה ימינא, כי היא מתוקנת בבחינת ראשי ירכין שלמעלה מיסוד, שאינה מתמעטת ואינה מתגדלת ע"י היסוד, וע"כ אין למסך דעליון שום שליטה עליה, ולכן היא בימין הפנים, אבל הוי"ה דל' שהיא עכ"פ צריכה להארת חכמה בשביל ליתן לצ', ע"כ נחשבת לשמאל אל ה', אבל היא נמצא ג"כ בפנים בשביל שאינה צריכה בשביל עצמה. ורק הוי"ה דצ' שהיא הצריכה להארת חכמה בשביל עצמה, ע"כ רק היא סובלת מן המסך בעיקר, והיא נמצאת משום זה באחורי רישא. ע"ש.

ולפיכך בבחי' החיורתי, שהם בחי' התארת חכמה דגלגלתא, בסוד העור הלבן שלה, שהיא מבחינת האו"ח מטרם שפגע בקרומא דאורא, והוא לא קבל ממנה בחינת המעטת האור, כנ"ל, הגה עיקר כחה נבחן, רק בהוי"ה הג' שלה, שהיא הוי"ה דאחורי רישא, כי ב' הויות דפנים המה רק בבחי' משפיעים להוי"ה דאחורי רישא, כנ"ל. וז"ש שד' מאה אלף עלמין דהתפשטות של החיורתי, אינם אלא רק מהוי"ה דאחורי רישא, ומאלו הדי' ארתיין דלכנונותא נמשכו ד' מאה אלף עלמין. כי הכוונה היא על התפשטות החכמה ממנה, כמ"ש הרב להלן,

והוא מטעם היותה מבחינת האו"ח מטרם שפגע וקבל את התיקון הקרומא, כנ"ל. אמנם לפי"ז יש לשאול, למה גם הם נתקנו בסוד י"ג, שהוא ואו במילואה כנ"ל, שמורה על בחינת ו"ק כלפי מה שאינה יכולה להלביש את הבינה דעתיק להיות גם הג"ר שלה בהארת חכמה, וע"כ הוא מתחיל מחסד דעתיק ולמטה, שע"כ נבחן לו"ק ימינים וו"ק שמאלים וצ' באמצע, המורה על תיקון דהגבהת ראשי ירכין בסוד מים עליונים מיסוד שהוא הרקיע שבתוך הא' כנ"ל, ע"ש, וכיון שהחיורתא היא מבחינת האו"ח העולה מן המסך תכף בתחלת יציאתו, מטרם שפגש עם תיקון הקרום שה"ס הא', נמצא שהוא אינו בבחינת י"ג, אלא לפי מדתו הוא יכול להלביש גם את בינה דרדל"א, שהרי עוד לא קבל את המעטת האור הבא מן הקרומא, וא"כ למה נתקן גם הוא בבחינת י"ג חיורתא. וע"ז ממשיך הרב ואומר "כיון ששרשם ווין, שכל ואו במילואה בגי' י"ג, לכן בין השערות ובין החיורתא היו י"ג" כלומר, כיון שהכלים הפנימיים דכללות הראש דא"א לא קבלו שום שינוי מחמת החיורתי ההיא, כי רק העור דגלגלתא לבדה קבלה הלבנונית הזו, וכל הראש נשאר מוגבל לפי תיקון הקרומא, ע"כ נבחן גם החיורתי עצמה ע"פ השורש הזה וגם הם נעשו בסוד י"ג.

וזה אמרו (באות ק"כ) "ומ"ש באדרא ד' מאה אלף עלמין אתפשט חיורא דגלגלתא וכו' לא איירי אלא באותם ד' אורתיין בלבד שאית באחורי גלגלתא וכו'" כי נתבאר לעיל, ענין התחלקות של ג' הויות דחיורתא

התחיל בש' דשק"ל, שהם הג' יודין של המילוי, כל אחת כלולה מי' שהם ש', ואחר כך היוד עצמה הראשונה, של שרש הו"ה כלולה מי', הרי ק' דשק"ל. ואחר כך כללות השם בעצמו, שהוא כ"ו, וד' אותיות הרי שק"ל. והבן זה.

אור פנימי

עש"ה. הרי, כי החיזותא הם שורש להארת חכמה של שערות רישא ודיקנא, שע"י מתגלה אור הפנים של א"א. וע"כ צריכים להבין ענין החיזותי בעמקות יתירה. ומתחלה צריכים להבין היטב דברי הרב לעיל (דף א' ע"ו אות קל"ט) בסוד חורש מצ"ל. וז"ל. והנה תחלה באה החכמה, ואח"כ הדעת, ואח"כ הבינה, שהם ג' אותיות צל"ם הנזכר, א"כ יהיה הסדר מצ"ל, שהם: חכמה, דעת, בינה. והוא נקרא ביחזקאל, יפה ענף וחורש מצל, שהוא ז"א הנקרא ארוז הלבנון ע"ש. והוא תמוה לכאורה, שז"א שהוא ענף של בינה ישפיע הארת חכמה אל השורש שלו שהוא בינה, ולמה נתהפך כאן הסדר.

והענין הוא, כי יש כאן הבחנה רבה וגדולה, הנמשכת מע"ס דאו"י. וצריך שתזכור היטב המתבאר לעיל בביאור ע"ס אלו (בדף ה' ד"ה וטעם) ע"ש כל ההמשך. ונתבאר שם, כי בחינת המשכת החסדים מן המאציל נקרא ספירת בינה דאו"י, ואחר שנאצלה בינה, המשיכה הארת חכמה לאור החסדים, שהמשכה הזאת נקראת ספירת ז"א דאו"י כי השינוי הזה שבאור החסדים, שקבל הארת חכמה, מבדיל את החסדים מן הבינה, והוא נק' ז"א. ע"ש. הרי שספירת בינה בעצם היא אור חסדים בלבד, בלי חכמה, וחסדים עם הארת חכמה, הוא ז"א. אמנם לאחר שנאצל ז"א, הנה הכרח הוא שבינה קבלה לתוכה גם הארת חכמה מספירת ז"א ממטה למעלה, הגם שאין לה ענין בהארת חכמה הזאת, בהיותה בסוד כי חפץ חסד הוא. ונמצא שמבחינה זו דהארת חכמה, נהפך הענף להיות שורש,

אשר התפשטות זו נמצאת בעיקר בד' ארחין דאחורי רישא, כמבואר.

וזה אמרו באות (קכ"ג) החיזותא גופיה הוא ת' אלפין עלמין אך הנהירו דיליה אינו רק ת' עלמין לבד, כי בא"א הם אלפין ובאו"א הם מאות וז"ש בעלמא דאתי, כי שם הם מאות וכו', וכבר ידעת שכל כתר הוא מסטרא דאמא, והאי גלגלתא הוא בחינת בינה המקפת את החכמה וכו' פירוש: כי אור חכמה, מכונה תמיד בשם אלפים, בסוד ואאלפך חכמה, ולפיכך החיזותא גופה שהיא בחינת ע"ב באור החכמה, כי היא לא קבלה המעטת האור מקרומא באוירא, כנ"ל, וע"כ הוא עצמה בחינת ת' מאה אלף עלמין. אבל צדיקא נוטלים אותה מבחינת הגלגלתא במה שהיא בחינת בינה המקפת את החכמה, כלומר, ממה שהיא בבחינת תיקון ה', שהוא בחינת התיקון דג"ר דבינה שאינה משנית דרכה, והיא תמיד בחסדים מכוסים, כנ"ל, וכיון שצדיקים אינם יכולים לקבל החיזותי אלא באמצעות ג"ר דבינה, כנ"ל, ע"כ מתמעט האור הזה להם, ואינו נבחן בבחינת אלפים, אלא בבחי' מאות, כי בינה בערך חכמה נבחנת בשם מאות. וזה שמדייק הוזהר, "דירתין לה צדיקא בעלמא דאתי". שהוא בינה, כלומר באמצעות בינה.

אמנם עדיין לא יצאנו ידי חובת הביאור במ"ש הרב שהחיזותא הם שורש להארת חכמה שבשערות, כמ"ש הרב (דף א' שס"ח אות קנ"ו) "ובהיות עת רצון אז מאירים י"ג החיזותי ב"ג הנימין, ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים וכו' ויאירו אור נפלא ב"ג תיקונא דיקנא"

קכו) ונודע, כי בהמשך הד' אורחין חורין לבדם אחורי רישא עד רישא דזעיר אנפין, גם נמשכין עמהם הד' נימין דשערי, כי הי"ג נימין דשערי נחלקים ג"כ ע"ד התחלקות הי"ג חוורתי, ונמצא שאחורי רישא, נמשכין ד' נימין דשערי וד' חוורתי, והם הת' עלמין הנזכרים בגימטריא ש"ק דשק"ל, כי הש"ק הוא שערות הנארגים, ובתוכם נקבים,

אור פנימי

כי מקום הארת חכמה הוא בז"א דאו"י, וז"א מאיר אל הבינה ממטה למעלה מבחינת הארת חכמה שלו. וזכור זה תמיד, כי זהו מפתח לכל המוחין של אצילות. ועם זה תבין, מה שפעם אומר הרב שאור הבינה הוא רחמים גמורים, ואין שום דינים נוהגים בה, ובכל מקום שאור הבינה מתפשט, בורחים החיצונים משם. ופעם אומר שדינין מתערים מינה, כמ"ש בזוהר. ועם הנ"ל תבין זה היטב, כי מצדה עצמה, שהיא בחי' חסדים בלי חכמה, אין שום דינים מתערים מינה, ואדרבה בכל מקום שאורה הגדול מתפשט בורחים משם החיצונים. אמנם מבחינת הארת חכמה שקבלה מז"א ממטה למעלה, כנ"ל, הנה מבחינה זו דינים מתערים מינה, והבן זה היטב.

גם תבין עם הנ"ל ענין ירידת הנקודות דס"ג למטה מטבור דא"ק, שע"י ירידה זו נתחבר בה בחינת ה"ת דא"ק, שע"כ נעשה צמצום חדש בסוד עלית ה"ת לעינים, שהוציאה את האח"פ דכל המדרגות לחוץ, כנודע. וז"ס ותלכנה שתיהן, כי ב' ההין נתחברו זו בזו, כמ"ש בחלק ז', ע"ש. ובאמת יש להקשות איך אפשר שנקודות דס"ג יתחברו עם ה"ת דא"ק ויתמעטו משום זה, אחר שהם בחינת אור דחסדים, כי הטעמים דס"ג לא ירדו למטה מטבור, משום שיש בהם בחינת ע"ב, אלא הנקודות דס"ג להיותם מבחינת אור חסדים בלבד, ע"כ יכלו לירד למטה מטבור, כמ"ש (בדף ש"צ ד"ה וס"ג) ע"ש. וא"כ למה נתמעטו משום זה, הלא ידוע שאין שום דין ועביות

יכולים לשלוט באור חסדים, שהרי עליהם לא היה צמצום כלל. ועם הנ"ל תבין זה היטב. כי בחי' ה"ת שנתחברה בה"ר, דהיינו בנקודות דס"ג, לא היה זה בעצם בחינתה, אלא בבחי' ההארת חכמה שיש שם בהכרח מבחי' ז"א דאו"י, שהארה זו נמצאת בה בהכרח, אלא שאינה עולית בה בשם, מחמת שאינה מבחינתה, ואין לה ענין בה, כנ"ל. אמנם כיון שהיא נמצאת בה, נעשתה הארה זו למקום אחיזה אל ה"ת דנה"י דא"ק שתוכל להתחבר שמה, בסוד ותלכנה שתיהן, ומשם ואילך, דינין מתערין מינה, דהיינו מכח החיבור דה"ת בה, כמבואר.

ועם זה תבין ביותר ענין התיקון של ה' דצל"ם מכח הקרומא דאוריא, שנתבאר לעיל, כי המסך שבפה דעתיק הבדיל ג"ר דבינה מז"ת דבינה עם הקרום הזה, כי העמיד המסך שלו תחת הג"ר דבינה בסוד רקיע המבדיל בין מים למים, שג"ר דבינה נתקנו בבחי' מים עליונים מתוך ה"ם המגבילים שלא יקבלו בתוכם הארת חכמה, אפילו בעת גדלות, שבוז הגביה את ה"ם הו' למעלה מיסוד, שפירושו שאינה מקבלת כלום מיסוד, לא מקטנותו ולא מבחי' גדלותו כמ"ש (בדף א' של"ט ד"ה בינה ע"ש). כי כל התיקון הזה הוא להבדיל את ג"ר דבינה שלא יהיה לה שום חיבור עם ז"א דאו"י, ולא תקבל עוד שום הארת חכמה ממנו. והבן היטב.

ונודע, שענין תיקון זה דמל"צ דצל"ם אינו נוהג רק בשעת עלית הפרצופים למדרגת העליון, דהיינו בעת שא"א נתחבר

שהם הלבנונית והחוורתא, ולכן נרמז במלת ש"ק. וז"ס וישם שק במתניו והבן זה. וז"ש עובר לסוחר בסוד ודר וסוחרת, היא גולגלתא דסחרה למוחא, ודרך בה עוברין השערות למעלה, וזהו עובר לסוחר והבן זה, ושאר ט' חוורתי נמשכין בצדדי הפנים.

אור פנימי

אלא רק גלגלתא ומ"ס בלבד כי מוחא דאוריא אינו עולה אז בשם, אלא הגלגלתא היא בחינת ס', והיא בחינת חב"ד תג"ת ואו"א עלאין, דהיינו עד הקרומא דאוריא, ומקרומא דאוריא ולמטה הוא בחינת ס' סתומה, הנקרא מוחא סתימאה, ועד"ז או"א, המלבישין מגרון דא"א, ולמטה, נבחן או"א לבחינת ס' דהיינו חב"ד תג"ת דבינה, כנ"ל. ומחזה ולמטה נבחן לבחינת ס' סתומה.

אלא בעת שיש הארת הע"ב ס"ג עלאין שטפת ע"ב מבטלת את הפרסאות וג' ראשים דא"א עולים ומתחברים לגו"ע שלהם שברדל"א, הנה אז מתגלה זה התיקון דמל"צ, המורים שענין ביטול הפרסא אינו מגיע לחב"ד דגלגלתא אלא לז"א שלה שנקרא מוחא דאוריא. כנ"ל. ועד"ז באוריא שעולים לג"ר דא"א, מתחלקים ג"כ למל"צ. ע"ד הנ"ל.

והנה אז, אין טפת ע"ב העליונה יכולה לבא לל' דצל"ם, כי היא בחינת בינה כמו ה' דצל"ם, דהיינו ג"כ בחסדים מכוסים כדרך הבינה שמשורשה אינה צריכה לחכמה, כנ"ל. ולפיכך באה תחלה הטפה דע"ב אל צ' דצל"ם שהיא בחינת ז"א והוי"ה דמ"ה, שמצד האו"י הוא נבחן לבחינת או"פ דחכמה כמ"ש לעיל. ואז עולה הארת חכמה מן ז"א אל הבינה, שהיא ל', ואחר שהל' קבלה הארת חכמה, יורדת ה"י מן האויר, ואשתאר אור. באופן, כמו שבבחינת ע"ס דאו"י, נמצא שהענף שהוא ז"א משפיע הארת חכמה אל השורש שלו, כן גם עתה, כשהארת הע"ב רוצה להוריד ה"י מאויר מן ה"ל דצל"ם, הנקרא מוחא

עם עתיק לפרצוף א', וכן או"א עולים לג"ר דא"א, וישסו"ת מתחבר עמהם לפרצוף א', וכן ז"א לאו"א. דהיינו בשעת הארת ע"ב ס"ג העליונים, שמתבטלים הפרסאות לשעת הווג, שאז כל תחתון מתחבר עם העליון שלו כי הצמצום ב' דה"ת בעינים מתבטל אז וכיון שכל תחתון הוא אח"פ דעליון, נמצא אז מתחבר אל העליון, לגו"ע שלו. כנודע. ואז נוהג ענין מל"צ דצל"ם, המורה, ששינוי הזה דביטול הפרסא וירידת ה"ת מעינים אינו פועל כלום ב' דצל"ם דכל פרצוף, אלא בל' שבו, ובה נבחן ירידת ה"ת, בסוד יציאת י' מאויר ואשתאר אור. משא"כ ה' דצל"ם נשארת בבחינת אוריא כמקודם, כלומר, שנשארת בבחינת חסדים מכוסים בלי שום שינוי. אמנם בבחינת מוחין הקבועים דכל פרצוף, דהיינו כמו שהרב מחלק אותם ע"פ הקומות דמ"ה, שעתיק לקח כתר דמ"ה, וא"א חכמה דמ"ה, ואו"א בינה דמ"ה, וז"א בבחי' נפש רוח דמ"ה. הנה מצד המוחין אלו אינם נבחנים בצל"ם, אלא בבחינת ס' ו' סתומה. כי הראש דא"א בערך עתיק, אינו אלא בינה וזו"ן, דהיינו אח"פ שלו, הנקראים מחצית הכתר התחתון, אשר הבינה מהם, נחלקת רק ע"פ ס' ו' סתומה, כי חב"ד תג"ת שלהם הם בחינת ג"ר דבינה, והם נקראים או"א עלאין, ובחינת ז"ת דבינה נקרא ס' סתומה, מטעם שמז"ת דבינה ולמטה כבר שולט המסך דעליון והם בבחינת ו"ק בלי ראש. וז"ש הרב שהאוריא נקרא מוח סתום שבגלגלתא. דהיינו להיותה ס' סתומה כנ"ל. ונמצא שראש דא"א מצד הקביעות, אינו נקרא ג' ראשים, בסוד מל"צ כנ"ל,

קכו) ודע, כי עיקר מה שמאיר א"א בז"א, הוא מן ההוא ארחא חדא אחרא דאזיל בפלגותא דשערי דא"א, כנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א וקל"ו ע"א, וזה, לבדו נמשך בהתמדה לרישא דז"א, בחד ארחא אחרא דיליה דבפלגותא דשערי דז"א ג"כ, ואין לו יניקה ב"ג חוורתי הנזכר רק מה"ג נימין דשערי מהד' דאחורי רישא דא"א, כנזכר בפרק שאחרי זה, אך הצדיקים, ירתי נהירו דילהון מהני ד' חוורתי הנמשכין אחורי רישא דא"א.

אור פנימי

מוכרחים תכף להסתלק מן הכלים הפנימים לבחי' מקיף חוזר, והלבושים של אותו חלק החכמה נעשו לשערות הבוקעים ויוצאים לחוץ בבחינת מותרי מוחא. הרי אשר בחינת החיורתי, הם שורש אל השערות, כי החיורתי היא מבחינת מו"ס, שה"ס משפיע אל הבינה, שמבחינה זו היא השורש. כנ"ל. ומכ"ש עתה, כי גם נסתלק האור תכף בפגעו בל' דהיינו בקרומא, כנ"ל, הרי ודאי שזה החלק דמו"ס מטרם שהגיע לבינה, הוא השורש של האור שנסתלק דרך השערות. ולפיכך צריכים השערות תמיד לקבל מן החיורתי.

קכו) עיקר מה שמאיר א"א בז"א הוא מן ההוא ארחא חדא אחרא דאזיל בפלגותא דשערי דא"א, וזה לבדו נמשך בהתמדה לרישא דז"א: פירוש, כי י"ג תיקונין הם: י"ב הם, מג' הויות, שהם י"ב אותיות, כמ"ש לעיל, וחד ארחא דכליל לכולהו, שהוא האי ארחא חדא דאזיל בפלגותא דשערי, שפירושם דג' הויות, הם הט"ס דנה"י דעתיק, שבהם המוחין דג' רישין דא"א, שהם חב"ד תג"ת נה"י, כמ"ש לעיל בבחינת מל"צ דצל"ם. וחד ארחא דכליל להון, הוא בחינת המלכות שבנה"י אלו, שעל המסך המתוקן בה, יצאו אלו הט"ס דנה"י דעתיק המלבישים המוחין אלו, ששם הג' הויות הנ"ל, ממטה למעלה. ולפיכך הוא כליל לכלהו ארחין, כי היא נושאת המסך, שעליה

דאזירא, הוא משפיע מקודם לל' שהיא מו"ס, ששם המקום דהארת חכמה וההארה עולה ממו"ס אל הל' שהיא מוחא דאזירא, ולי' יוצאת מן האזיר, ואשתאר אור.

וזה הרב בסו"ה יפה ענף וחורש מצ"ל, שמתחילה מקבל הדעת שהוא ז"א וצ' דצל"ם, והוא משפיע הארת החכמה לבינה, שהיא ל' דצל"ם, ונעשה הסדר מצ"ל. כנ"ל כי זה נבחן ליופי הענף, שהוא נעשה משפיע אל השורש שלו, וע"כ קראו הכתוב יפה ענף.

וזהו מעלת החיורתי, כי גם בבחי' סדר ביאת החכמה לא"א, נבחן ג"כ שבינה שהיא ל' דצל"ם קבלה חכמה מל' דצל"ם, שהיא מ"ה, ומו"ס. ונמצא, בעת ביאת החכמה אל מו"ס, עוד לא נעשה באור החכמה בחינת התלבשות של ב' ל', הדוחה ג"ר דחכמה מראש דא"א, כי התלבשות זו, היא באה אחר ביאת החכמה אל הבינה מן הז"א, שאז נעשה יציאת ה' מאזיר דל' ואשתאר אור, ולא נעשה יציאת ה' מאזיר דב', ונשארת בבחי' אור כמקודם לכן. אמנם מטרם שהגיע החכמה אל הל' דהיינו בעוד החכמה במו"ס, עדיין החכמה היא בגלוי בלי לבושים דמ"ל, והיא מתלבשת בו בכלים הפנימים, ובחינה זו נקראת חיורתי, דהיינו בעוד אור החכמה במו"ס. ואחר שהחכמה עולה ופוגשת בקרומא דאזירא, ששם בחינת ל' דצל"ם, אז מתחיל להתלבשות במ"ל והג"ר המגולים דחכמה

קכח) וטעם הדבר כי השערות הם ווין, להיות שרשם, ע"י שעוברים דרך הקרומא שהוא מהת"ת דעתיק כנ"ל, ולכן משפיעין בז"א. אך החוורתי הם מנ"ה עצמם, שהם העינים והאזנים, במקום שאין שם שערות, ולכן הצדיקים שהם מיסוד, יונקים מחוורתי דנ"ה שע"ג היסוד, והבן זה.

קכט) וז"ש באדרת נשא דף קכ"ח, ומהאי גולגלתא נטיפ טלא להווא דאיהו לבר, הה"ד שראשי נמלא טל כו', והוא, ז"א המלביש לא"א. ונמצא כי לפעמים בבחי' א', השערות גדולים ומעולים מן החוורתי. ובבחי' אחרת הוא להפך.

אור פנימי

החוורתי שהוא התלבשות מעט בעור, אלא מהשערות, כי הקוצי דשערי דא"א המגיעים בשעת גדלות ז"א, למקום העורף שלו, כנגד מוח הדעת, הם בוטשים במוחין שלו, דהיינו שהם משפיעים בו הארת חכמה, שהיא בחי' הפכית למוחין הפנימים שלו, ואז הארה זו אינה יכולה להשאר תוך המוחין שלו בפנימית, אלא יוצאת לחוץ ממצח בבחינת או"מ, הנקרא תפילין של ראש. הרי שהארות השערות דא"א המגיעים לז"א, אינם מאירים בו אלא בבחינת או"מ על המצח שלו. אבל הצדיקים, שהם בחינת נה"י דז"א, הם מקבלים מן החוורתי, שהם מתלבשים גם בפנימית היסוד באיזה שיעור, והוא מפאת היותם נה"י, ששם מקום גילוי של החסדים, כבודע. וזהו שמפרש הרב, שבחינת הצדיקים סובב על בחינת יסוד דז"א עצמו הכלול מנו"ה.

קכט) בבחינה א' השערות גדולים ומעולים מן החוורתי ובבחינה אחרת הוא להיפך: כמ"ש לעיל, שהשערות דא"א משפיעים לרישא דז"א, ומוציאים בו בחינת תפילין של ראש. אבל החוורתי אינם מאירים אלא לנה"י שלו, שהם הצדיקים. אמנם מבחינה אחרת החוורתי מעולים מן השערות, כי מה שנמשך מן החוורתי נמצא

יוצאים כל אלו הט"ס, שהם ג' הויות העושים י"ב ארחין. אמנם גם בה עצמה נבחן שהיא מתפשטת בעצמה לי"ב אורחין כמו הי"ב שממטה למעלה, להיותה בחינת המלכות שבהם, המתפשטת ממעלה למטה בכל אותה השיעור שהאור"ח שלה התפשט ממטה למעלה כנודע.

ונודע, שז"א הוא בחינת גופא דאצילות, ואו"א הם רישא דיליה. ולפיכך נבחן שעיקר אחיזתו של ז"א אינו בבחינת הי"ב אורחין שהם ממטה למעלה, אלא רק בהאי ארחא דאזיל בפלגותא דשערי, שהוא בחינת גופא המתפשטת ממעלה למטה. וז"ש "עיקר מה שמאיר א"א בז"א הוא מן האי ארחא חדא דאזיל בפלגותא דשערי.

קכח) השערות הם ווין וכו', לכן משפיעים בז"א אך החוורתי הם מנ"ה עצמם וכו', לכן הצדיקים שהם מיסוד יונקים מחוורתי דנ"ה שע"ג היסוד: פירוש, כל המקובל מחוורתי יש בו ענין של התלבשות מעט, כמו חוורתי דא"א שהוא מלוכש בעור של הגולגלתא כמ"ש לעיל. אבל המקובל משערות, אינו יכול להתלבש בהמקבל אלא בבחינת מקיפים, ולא כלום בבחינת פנימים. ולפיכך ז"א שעיקרו הוא בחינת תג"ת שדרכו בחסדים מכוסים כנודע, אינו יכול לקבל מן

קל) האמנם אע"פ, שהוא עיקר יניקתו מההוא ארחא דבפלגותא כנזכר, ג"כ מאירין הי"ג חוורתי בז"א, כי ה"ט חוורתי הנמשכין דרך פנים דא"א, עד דיקנא דז"א, ומכחם נעשו לז"א ט' תיקוני דיקנא, כמ"ש במקומו. ומהד' חוורתי דאחור נמשכין עד רישא דזעיר אנפין, ומאירים ברישיה ממש, ולמעלה ולא בדיקנא.

קלא) אמנם אחר שהאירה ברישיה, נמשכת אחר כך הארתה ג"כ ויוצאה לחוץ, ומשלמת לו י"ג תיקוני דיקנא לז"א, כי עוברת ובוקעת גולגלתיה מאחורוי, ומאירה בו, ועוברת אחר כך עד הפנים דיליה ג"כ, להשלים לו י"ג תיקוני דיקנא, כמ"ש במקומו.

* קלב) רישא תניינא, היא אוירא דגלגלתא, ממנה יצאו י"ג נימין דשערי, הנזכר באדרת נשא דף קכ"ט ע"א, י"ג נימין דשערי קיימי מהאי סטרא כו', ואלו הם זולת שאר שערות אחרים שבראש יותר קצרים מהם, שהם אלף אלפים כו', כנזכר דף קכ"ח ע"ב.

קלג) והנה התחלקותם הוא ע"ד התחלקות הי"ג חוורתי, ד' לכל סטר. ופירוש נימין, ר"ל: קבוצים ואגודות של שערות הם י"ג, אך השערות הם אלף אלפין כו', כנזכר שם דף קכ"ח ע"ב, תאנא בגולגלתא דרישא תליין אלף אלפים רבוא כו'. וא"ת, כי הרי בדף קכ"ט ע"א אמרו, ותאנא כל נימא, ונימא איקרי משיכא דמבועא דנפקין ממוחא סתימאה, הרי כי אלו הנימין נפקי ממוחא סתימאה, שהוא הראש הג' ולא מאוירא שהוא הראש הב'.

אור פנימי

מתלבש מעט גם בפנימיות הכלים, אבל הנמשך מן השערות אינו מאיר רק בבחינת מקיפים, כנ"ל בדיבור הסמוך. והבא בבחינת התלבשות הוא יותר חשוב, מן הבא בבחינת מקיפים המאיר בבחינת הארה מרחוק.

קל) ג"כ מאירים הי"ג חוורתי בז"א וכו' ומשלמת לו י"ג תיקוני דיקנא לז"א. כלומר, כשנחשוב מבחינת שורשו של ז"א, שהוא בחינת גופא כנ"ל, נמצא שאינו

מקבל אלא מחד ארחא דכליל להון, שהוא ג"כ בחינת גופא. כנ"ל. אמנם נודע, שאע"פ שז"א הוא בחינת גופא לאו"א, מ"מ מתפשט בעצמו ג"כ לראש וגוף בשעת גדלותו, והנה אז ודאי שמקבל ג"כ מ"ב ארחין שממטה למעלה, כי כל בחינה מקבלת תמיד מבחינה שכנגדה בעליון, וע"כ בחינת הראש שלו מקבלת מתיקונים שממטה למעלה בהכרח. ועוד כי כל י"ב חוורתי כלולים בהאי אורחא כנ"ל.

* מבוא שערים ש"ג ח"ב פרק י'.

קלד) וי"ל, כי בודאי אית הארות דנפקי ממוחא סתימאה ג"כ לחוץ, ואמנם האוירא מקיף למוחא סתימאה כנ"ל, וי"ג נימין דשערי, לא נפקי אלא מרישא תניינא הנקרא אוירא, אלא שבעלות האורות מגו מוחא סתימאה, ועוברין דרך אוירא המקיף עליו, בהכרח שמתערבין האורות יחד ומתלבשין תוך הנימין דשערי, אע"פ שהנימין הם יותר מעולים מהם, להיותם יוצאין ממוחא תניינא, ולא מן הג'.

קלה) אמנם אין אורותיהם מתערבין, כי אורות המקיף גדולים מאור הפנימי, והם דמיון הירדן שמימיו עוברים בים טבריא ואינם מתערבין יחד, וכן בכאן יוצאים אותם האורות עם אורות רישא תניינא, ומאירים למטה לז"א, ואינם מתערבין יחד, אך עוברים בתוכם, ויוצאים אחר כך לחוץ, להאיר לז"א.

קלו) ונמצא כי מ"ש, כי כל נימא איהו מבועא דנפיק מן מוחא סתימאה, לאו בעיקר אור שלהם עצמם קאמר, אלא על אורות היוצאים ממוחא ועוברים בתוכם. ואמנם היותם נקרא שערין וקוצין ונימין כו' בארנום בענין ז"א היטב ומשם תוכל להבין ולדמות דבר מתוך דבר, וע"ש היטב.

* קלז) דע, כי מרישא דא"א, נמשך, חד קוצא דשערי דתליא עד רישא דז"א. כנזכר באדרת נשא בדף קכ"ט ע"א וקל"א ע"ב, והנה הוא מאיר במוחין דז"א ומוציא הארתם לחוץ, כנודע.

אור פנימי

קלד) בודאי אית הארות דנפקי ממו"ס ג"כ לחוץ וכו' שמתערבין האורות יחד ומתלבשין תוך הנימין דשערי אע"פ שהנימין הם יותר מעולים מהם: כמ"ש לעיל, שג' הויות שיש בחיורתי הוא, מפני שג' רישין כלולים בהם יחד, אשר ב' הויות דימין ושמאל שכנגד הפנים, הם בחינת ב' ל', שהם נמשכים מגלגלתא ומוחא דאוירא. והויה שבאחורי רישא, היא בחינת צ' שנמשכת ממו"ס, כנ"ל. הרי שגם בחי' מו"ס כלולה בנימין וחיותי.

קלז) חד קוצא דשערי דתליא עד רישא דז"א והנה הוא מאיר במוחין דז"א ומוציא

קלח) וגם בז"א נמשך מן רישיה חד קוצי דשערי, ותליא עד רישא דנוקביה. וקוצא דשערי דא"א, הם שערות לבנות. ושל ז"א הם שערות שחורות. כנוכר באדרת נשא בדף קמ"ח ע"ב.

קלט) ושם בפרשת שלח לך ביארו, דאית ציץ ואית ציצית. כי ציץ הוא דכורא, והוא קוצי דשערי דא"א. ונקרא ציץ דכורא, משום דאתפשט עד רישא דז"א, דהוי דכורא. אבל קוצי דשערי דז"א, אקרי ציצית נקבה, משום דאתפשט עד רישא דנוקבא.

אור פנימי

במוחין דז"א ומוציא הארתם לחוץ" דהיינו שמאיר למוחין בבחינת חכמה, וזה החלק המקבל הארת חכמה אינו יכול לעמוד בפנים המצח, אלא יוצא לחוץ. קלח) קוצא דשערי דא"א הם שערות לבנות ושל ז"א הם שערות שחורות: כבר ידעת, ששערות רישא הם בחינת החכמה, שהיתה ראוי להתפשט בכלים דגלגלתא, לולא האי קרומא דאוריא היה מתקן אותה בבחינת מים עליונים כמו הג"ר דבינה. ולפיכך הם נקראים מקיף חוזר, שפירושו שהיה ראוי להכנס בכלים ונדחה מהם. וחומר של השערות עצמם, הם אותו חלק או"ח העולה מן המסך בעת הזווג והוא צריך להלביש את האו"י בבחינת חכמה של הגלגלתא, ואינו יכול להלביש אותה מבפנים הגלגלתא, כי איננה שם כנ"ל, ע"כ הוא מלביש אותה בבחינת מקיף מעל הגלגלתא מלמעלה בבחינת שערות רישא.

וכבר נתבאר לעיל בביאור ט"ס המקוריות דא"א, הטעם שאין בכל פרצוף מפרצופי אצילות יותר מג' כלים, שהם: בינה, ז"א, מלכות, משום שכל תחתון לקח רק בחינת און חוטם פה העליון, והעליון הוא בחינת גו"ע של התחתון. (בדף א' ש"ו ד"ה ותבין) עש"ה. אמנם מבחינה זו יש עוד הפרש מג' פרצופים: א"א, ואו"א דאצילות, אל זו"ן. כי בא"א ואו"א יש גם ג"ר דבינה בבחינת הכלים שלהם. אבל

הארתם לחוץ: היינו הארת ד' נימין דשערי שבאחורי רישא דא"א, שהיא מבחינת מו"ס, כנ"ל, הנבחן לעיקר המקיף דבחינת אור החכמה, כי ט' נימין דשערי העומדים מימין ושמאל דפנים דא"א, הם מבחי' גלגלתא ואוריא, שהם בחינת ג"ר וז"ת דבינה, שאינם צריכים לעצמם הארת חכמה, כי אפילו ד' נימין דשערי שבשמאל דרישא, שהם בחינת אוריא שהיא בחי' ל' דצל"ם, גם היא אינה צריכה להארת חכמה אלא כדי להשפיע למו"ס, כנ"ל. וד' נימין דשערי אלו דאחורי רישא דא"א, הם נמשכים עד החוץ, ששם עומד הז"א בעת הגדלות שלו, ונמצאים אלו הד' נימין דשערי מגיעים לרישא דז"א, ומשפיעים בו הארת חכמה. והנה השפעה זו דקוצא דשערי תוך המוחין דז"א. נבחנת בשם הכאה ובטישא, מפני שהמה הפוכים מבחינת המוחין דז"א, שהם בבחינת חסדים מכוסים. ולכן כשהארה זו באה במוחין דז"א המה מכים זה בזה, כלומר, שאינו יכולים לעמוד ולהמצא בכלי אחד, שהוא המצח דז"א שהוא בבחינת ב' דצל"ם, המגביל את המוחין במדת ג"ר דבינה, כנ"ל. כי גלגלתא דז"א, שבחינת הפנים שלה נקראת מצח, היא מקבלת מבחינה שכנגדה מגלגלתא דא"א, ומתוקנת בבחינת ב' דצל"ם כמותה, ולפיכך היא מוכרתת לצאת מכלי דמצח לחוץ בבחינת או"מ, הנקרא תפילין של ראש. וז"ש "מאיר

קמ) ונמצא, כי ב' אלו: ציץ, וציצית, נקראים כך, על שם, ויקחני בעיצית ראשי, שהם בחינת השערות. וגם ענין ציצית, הוא לשון הסתכלות כנ"ל, והטעם הוא, מפני שאלו השערות אשר בקוצי דשערי דא"א או דז"א, היו נמשכים ותלויים לקבל אנפיהו דא"א או דז"א, והווי מכסיין עיניהו דלא יסתכלון לא א"א בז"א, ולא ז"א בנוקביה, להאיר זה בזה. ועיי מעשינו במצות הציצית, רמינן ושדינן להו להנהו שערי באחוריהו דא"א וז"א, כי היכי דיסתכלון א"א בז"א וז"א בנוקביה.

אור פנימי

דא"א, אז חלף עבר כל כח הדין שבהם, כנודע, וא"כ היו צריכים השערות להתלבן כמו השערות דא"א. אלא לפי שאין הארת חכמה באה בפנימית הגלגלתא, מחמת שנתקנה בבחי' ס' דצל"ם, כנ"ל, אלא בבחינת או"מ על המצח, ע"כ נשארים גם אז השערות שחורות, ורק בחינת סופי השערות המגיעים מחוזה ולמטה דז"א, ששם מקום גילוי הארת חכמה, שם בלבד הם מתלבנות ובמקום הזה, דהיינו מחוזה ולמטה דשערות אלו, הם נקראים בשם ציצית לבנות. כי שם הם מתלבשים כמבואר.

ז"א, אין לו שורש בג"ר דבינה, אלא בז"ת דבינה, כי כל התחלקות הבינה לב' מדרגות הוא מפאת ז"א, כי להיות ז"א צריך להארת חכמה, שהוא בהיפך מטבע הבינה שהיא בסוד כי חפץ חסד הוא, ע"כ נבחן עצמותה לבד, שהיא בחינתה בחסדים מכוסים. ובחינת מה שמפסקת האחורים שלה שעל החכמה, ומוזוגת עם החכמה פב"פ להוציא את ז"א, כבר בחינה זו נבחנת לז"ת שלה, וכבר אינה בחי' עצמותה של הבינה. הרי שאין לז"א שורש בג"ר דבינה אלא בז"ת שלה. כמבואר.

וע"כ יש הפרש גדול בין גלגלתא דא"א לגלגלתא דז"א, כי גלגלתא דא"א הוא ג"ר דבינה ממש משורשה, שאין שום צמצום רכיב עליה, והמסך דפה שברדל"א, אין לו שום פעולה עליה להרחיק אותה מבחינת רדל"א, אחר שנתקנה להיות בבחי' הירכין שלמעלה מיסוד. כנ"ל. אמנם גלגלתא דז"א אע"פ שגם היא מתוקנת כעין ג"ר דבינה, אמנם מבחינת שורשה כבר היא בחינת ז"ת דבינה, כי אין ז"א מתחיל אלא מז"ת כנ"ל. ולפיכך אין התיקון הזה דם' דצל"ם עושה אותה לבחינת לבן לגמרי. שפירשו, שאין שום מסך וצמצום שולט שם, אלא נבחן בה כח המסך המצמצם הנמצא בהעליון, ולפיכך השערות שלו שחורות, להורות שיש בהם כחות צמצום מה"ת שבמסך. אמנם ודאי, בעת גדלות, שז"א מקבל הארת חכמה ע"י קוצי דשערי

קמ) השערות אשר בקוצא דשערי דא"א או דז"א היו נמשכין ותלויין לקבל אנפיהו דא"א או דז"א והווי מכסיין עיניהו דלא יסתכלו, לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקבא וכו', ושדינן להו להני שערי באחוריהו דאריך אנפין ודזעיר אנפין כי היכי דיסתכלון זה בזה: פירוש, כבר נתבאר, שאלו השערות דאחורי רישא המשפיעים חכמה, אינם יכולים להאיר בפנימיות הכלים דגלגלתא, משום שהמה מלובשים בבחינת הקרומא דאורא, שסילק את ראשי הירכין דנה"י דעתיק למעלה מיסוד, באופן שאינם מתמעטים ואינם מתגדלים מכחו לעולם ע"ש. כי ע"כ השערות אינן מבחינת הכלים של הפרצוף, אלא כדבר זר להם התלויות על הגלגלתא. וכל זה הגיע להם מתוך ההתלבשות בקרומא

קמא) ודא איהו לישנא דציין וציצית: ציין, אסתכלותא דא"א בז"א, וציצית, אסתכלותא דז"א בנוקביה. והנה ע"י הכאת ההוא קוצא דשערי במוחין דז"א, יוצא הארתם לחוץ וכולטת במצחו, ונקרא ציין דכורא, וההארת מוחין דרישא דנוקבא הכולטת ע"י הכאת ההוא קוצי דשערי, נקרא ציצית נקבה.

אור פנימי

דאזירא, כמ"ש הרב לעיל דף א' שלי"ב אות פ'. אמנם יש ענין נוסף בכח הקרומא דאזירא הו' שעליה רמז בוהר נשא באדרא רבא, תיו רשים רשימא לעתיק יומין דלית כוותיה (אד"ר דף קכ"ט ע"ב) והוא כי קרומא הו' ה"ס מסך דהוי"ה דע"ב, שה"ס ד' יודין שיש במילוי דהוי"ה הו', שכ"א כלולה מ' הוא בגימטריא ת' כנ"ל בדברי הרב (דף א' שנ"א אות קע"ד) שהוא סוד ארבע מאות שקל כסף. ע"ש. וכבר ידעת שכל ההפרש מסיום דפרצוף ע"ב לסיום של ה"ס"ג, דהיינו בין אבא לאמא, הוא, דיסוד אבא צר ואריך, ונמצא המסך המסיים את הפרצוף שלו, שאין בו מבחינת כח הצמצום המפסיק להארת הפרצוף תמיד, אלא מבחינת הפסק החסדים לבד, שה"ס צר הנבחן ביסוד אבא, אמנם הוא אריך, שפירשו, שיש בו הארת חכמה בכל שלמותו, שמבחינת החכמה לא היה הפרצוף מסתיים, כי אין שם הצמצום דה"ת העושה סוף וסיום, אלא שנפסק רק מבחינת צר בלבד, ולפיכך צורת המילוי דהוי"ה דע"ב הוא בבחי' יודין, כי הוראתה של ה' היא כי היא בחינת ראש, ועם זה אין בה לבנונית כלל, והיינו החסרון חסדים הסותם שם, ועושה סיום על הארת הפרצוף. אמנם הסיום דאמא הוא בחינת קצר שפירשו, מסך ממש מבחינת כח הצמצום של המלכות, המפסיק על הארת אור חכמה, ומכחה נפסק הפרצוף דאמא. אמנם מבחינת חסדים לא היה שם שום הפסק כלל, ומבחי' חסדים עוד הי' יכול הפרצוף להמשיך

וע"כ נבחת בבחינת קצר ורחב. וכבר נתבאר ענין זה היטב בחלקים הקודמים, שהוא נמשך מבחינת יסוד דע"ב דא"ק, וכן מבחינת בינה אשר שם, כי עד הוד נתפשטה שם ולא יותר. עש"ה. ואין להאריך כאן. ולפיכך כיון שקומת א"א נתקנה בע"ב דמ"ה, דהיינו בבחי"ג, ע"כ לא היה צריך להיות בבחינת המסך שלו מבחינת הצמצום כלל, אלא מבחי' הסיתום וחסדים לבד, כנ"ל, אלא משום שבאצילות יצאו הפרצופים בב' מדרגות: בקטנות, וגדלות. ע"כ נבחן שנשאר עוד שם בחינת רשימו מזמן הקטנות, בעוד שהיה בבחינת עיבור שה"ת היתה בנקבי עינים, דהיינו בחינת המסך דצמצום על הארת חכמה, וכה הוה דרשימו דקטנות נמצא ג"כ בקרומא דאזירא המכסה על מו"ס.

ווי"ס ת' אשר רגל השמאל שלה יש בה מעט עיבוי נוסף על צורת הרגל עצמה. שעבוי זו מורה על בחינת כח צמצום שנשאר בד' יודין דע"ב מעט העיבור. ונמצא שהגם שד' יודין ההם דמילוי ע"ב, שפירושם, בחינת מסך המסיים לפרצוף רק מכח הסיתום החסדים שבו, אבל מבחינת הארת חכמה אין שם שום מיעוט, כנ"ל, הנה נוסף עליהם בחינת רשימו של צמצום דהארת חכמה ג"כ, ומשום שהיא רק רשימו בעלמא ואינה ניכרת כל כך ע"כ נבחת במעט עיבוי על הרגל השמאלי של ה' כנ"ל. ווי"ש תיו רשים רישומא לעתיק יומין דלית דכוותיה, כלומר, שאין דוגמתו לטהרה מבחינת הצמצום. ומשום זה האי קרומא לא אתפסק כמו באו"א וז"א, כי

קמב) ועתה נבאר ענין השערות דרישא דז"א. דע, כי ברישא דז"א יש שלש מיני שערות, ונקראים: קוצין, ונימין, ושערות. ופשר הדבר הוא, כי כבר ביארנו שיש בז"א ג' בחינות, והם: עיבור ראשון, ויניקה, ועיבור שני דגדלות. והמוחין דעיבור א' ויניקה הם שמות של אלקים, ומוחין דגדלות הם שמות של הויות.

קמג) גם נתבאר, כי בבא המוחין דגדלות בראש ז"א, נדחין המוחין דקטנות למטה, אלא שעכ"ז עולה הארתם למעלה מתתא לעילא. ונמצא, כי מכל ג' בחינות המוחין הנזכרים, צומחין בראש ז"א: הקוצין שהם תקיפין יוצאים ממוחין דעיבור. והנימין דאינון שעיען יתיר, אינון ממוחין דזמן היניקה. והשערות דאינון שעיען יתיר מכלהו, אינון ממוחין דגדלות.

אור פנימי

אינו תלוי בכח הצמצום הנוהג בו עליה וירידה כמבאר. ע"ש באד"ר. וזה אמרו "מפני שאלו השערות וכו", מכסיין עיניהו דלא יסתכלון לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקביה" כלומר, דכל תיקונם של הקוצא דשערי הוא, רק במשכנם באחורי רישא, ובפנים דרישא יהיה בחינת המצח מגולה, המשפיע חסדים מכוסים מבחינת ג"ר דבינה. אמנם בשעה שהם מאירים גם בבחינת הפנים את ההארת חכמה שבהם, הנה אז מתכסיין עיניהו ולא יוכל ז"א להסתכל בא"א, כי אז נעשה בהם סיתום חסדים מכח ה"ת' דבקרוםא דאורא, שהיא בחינת ד' יודין שהם סותאים החסדים, ונפסק הארת הפרצוף אפילו מבחינת חכמה. כי זה הכלל, שאין אור א"ס אתלבש תוך הפרצוף אלא במלבוש של אור חכמה, ואין אור חכמה מתלבש בפרצוף אלא במלבוש של אור חסדים, ועתה שהני קוצי דשערי האירו בפנים דא"א ונפסק משום זה האור החסדים, הנה נפסק משם גם אור חכמה, שהוא בחי' הסתכלות עינים של הפרצופים זה בזה.

קמב) קוצין ונימין ושערות וכו' והם עיבור א' ויניקה ועיבור ב' דגדלות: הנה דברי הרב בביאור אלו השערות רישא, נראים לכאורה שסותרים זה לזה, וראוי

וזה אמרו "וע"י מעשינו במצות הציצית רמינן ושדינן להו להנהו שערי

קמד) וטעם הדבר הוא, כי שער הם אותיות עשר, והוא בחינת המוחין דגדלות שהם הויות במילויים, שבכל אחת יש בה י' אותיות, שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, גם שער הוא אותיות עשר בסוד י' אות ראשון של הוי"ה.

קמה) והנה השערות הנקראין קוצין, שהם ממוחין דעיבור, יוצאים בתחילה, ולכן הם ארוכים, ונמשכים עד החזה דז"א, עד רישא דנוקבא הנקרא רחל. ואחר כך בזמן היניקה, צומחין שערות אחרות, בין השערות הנקראים קוצין ואלו נקראים נימין, אבל הם יותר קצרים ונמשכים עד הגרון דז"א, עד רישא דנוקבא עלאה, הנקראת לאה. ואחר כך צומחים ביניהם שערות אחרות ממוחין דגדלות, והם יותר קצרים מכולם, ואינם נמשכים רק עד גלגלתא דרישא דז"א בלבד, והם לצורך עצמו, ולא לזולתו.

קמו) והנה עוד שמעתי דרוש אחר ממורי ז"ל בזה, כי קוצין הם נמשכין ויוצאין ממוח חכמה דז"א. נימין, ממוח בינה דז"א. ושערות, מן הדעת דז"א, הכולל חסדים וגבורות. ונימא בגימטריא מאה, שהוא סוד הוי"ה דס"ג, ומילוייה שהוא בגימטריא ל"ז, בהסירך אותיות הפשוטות, וס"ג ול"ז הם ק'. ונודע כי הוי"ה זו היא בבינה.

אור פנימי

לקבצם במקום אחד ולבאר אותם. כי פעם אומר שהשערות גרועים ממוחין הפנימים. ופעם אומר שרק או"מ דתפילין גרועים מפנימים אבל השערות עדיפים הרבה על המוחין פנימים. ופעם אומר שהשערות הם בחי' הבל המקיף ומלביש היוצא מיסוד. (בספר עולת תמיד דף מ"ה ע"א ד"ה והנה) ופעם אומר שהשערות הם בחינת מקיף חוזר, דהיינו האורות שכבר נכנסו ונתלבשו בכלים, ולא יכלו הכלים לסובלם מחמת גדלותם, ע"כ חזרו ויצאו משם, בסוד שערות רישא, ונעשו בזה לאו"מ. הרי שאינם בחינת הבל המקיף ומלביש היוצא מיסוד, שפירשו בחינת או"ח בלבד. וכן פעם אומר שהקוצי דשערי הם מבחינת חכמה, והנימין הם מבחינת בינה, ושערות הזקופין לעילא הם

מהדעת. ופעם אומר להיפך ממש, אשר הקוצי דשערי הם מדעת, והנימין הם מבינה והשערות הקצרות הזקופין הם מחכמה. וכן אומר שהקוצי דשערי הם מעיבור א', ונימין הם מיניקה ושערות הקצרות הם מעיבור ב' דגדלות. וא"כ איך יוצאים הקוצין ממוח הדעת והלא אין דעת לעובר. ועוד רבות כהנה. ואם תזכור כל המתבאר לעיל בביאור השערות רישא, תבין שכל הדברים האלו עולים בקנה אחד, ואין כאן סתירה אלא אדרבא שבא זה ולימד על זה. כי נתבאר לעיל (בדף א' ש"ב ד"ה ועדיין) ענין נה"י דעתיק המתלבשים בהראש דא"א, שהם הע"ס דאו"ח שיצאו בעת התכללות התחתון בהווג שבצליון בסוד העיבור, והלבישו הע"ס דאו"י, שהם המוחין דעיבור

* קמז) וכבר נתבאר לעיל, כי י"ג אלו הם ג' הויות דס"ג, האמנם פעמים רבות אחרות שמעתי ממורי ז"ל, כי כולם הם הויות דע"ב דמילוי יודין, ואמר כי כל בחי' רישא דא"א הם הויות דיודין, וצ"ע כנ"ל. ובזה תבין מ"ש באדרת נשא קכ"ח ע"ב, וכל קוצא וקוצא אית ביה ת"י נימין דשערי כחשבן קדוש וכו', והטעם, כי כיון ששורש אלו הג' הויות של הי"ג נימין, הם דיודין, לכן הנימין היוצאים מהם הם ת"י ע"ד הנ"ל, כי ד' יודין שבכל שם הם ת', ושורש הי' עצמם הרי ת"י. וכן אם תצרף י' אותיות המילוי דיודין עם הת' יהיה ת"י.

קמח) והנה היותם י"ג, הם ע"ד הנ"ל, כי הם ג' הויות, ובהם י"ב אותיות, והם י"ב נימין דשערי. וד' מהם הם בצד ימין מהפנים, וד' אחרות בשמאל מהפנים, וד' אחרות הם באחורי רישא דא"א.

קמט) ואלו הי"ב נימין הם הי"ב יודין, שהם בג' הויות הנזכר במילויים דע"ב. והי"ב יודין של ג' הויות של הי"ב חוורת, מאירים באלו הי"ב נימין, כי אלו הנימין הי"ב הם נמשכים מאותם הי"ב יודין די"ב חוורתי וכלם מתחברין יחד. ועוד יש נימא אחרת, כוללת כל הי"ב נימין, והם י"ב יודין אחרות, ונמשכות מהי"ב יודין עצמם, שנמשכו מהי"ב

אור פנימי

דא"א, ולפיכך בכניסת המוחין האלו בא"א במקומו, נמשכים ג"כ הע"ס דא"א הנ"ל, ביחד עם המוחין בראש דא"א, והם נקראים נה"י דעתיק משום שיצאו על המסך שלו, כנ"ל באורך. ולפיכך בכניסת המוחין בראש דא"א, נעשה שוב אותו הזווג על המסך שבעטרת יסוד דעתיק כמו שנעשה עליו בזמן העיבור. כנודע. ואז נבחן, כי בעת שהא"ח עולה ממסך דיסוד עתיק ולמעלה להלביש את הע"ס דא"א הנ"ל הוא צריך לעלות ולהלביש קומת חכמה, כי כאן העסק בעיבור ב' דגדלות דא"א שהשיג שם קומת ע"ב, והא"ח צריך להלביש עד חכמה, שפירשו שגם הגלגלתא שהיא בחינת ג"ר דבינה, תקבל עתה לקומת חכמה, ע"ד שהיה בפרצופי ע"ב שמקודם האצילות.

אמנם לא היה כן, כי בעת שהא"ח פגע בקרומא דאורא, המעלה לרישי ירכין דעתיק למעלה מיסוד, ומגביל לגלגלתא שלא תקבל מיסוד אור החכמה, כנ"ל. הנה נפסק כחו דאור חוזר זה העולה מיסוד ואינו יכול להמשיך חכמה לגלגלתא. וכל החלק דאור החכמה שהיה צריך להתלבש בגלגלתא, מכח המסך דבחי"ג העומד במסך דיסוד דעתיק, הרי הוא יוצא כולו לחוץ, בבחינת שערות המקיפין על גבי הגלגלתא מחוצה לה. עש"ה כל ההמשך. וזה שאומר הרב, שהשערות הם בחי' ההבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד. כי הוא מדייק להשמיענו, בחינת חומר של השערות עצמם מהיכן הם נעשים, ואומר שהוא בחינת הבל, שפירשו א"ח, היוצא

יודין די"ב חוורתי, באלו הי"ב נימין, ואחר רדתם שם, מהארתם, נמשכו י"ב יודין אחרות ומהם נעשה נימא הי"ג. ועיין בש' ח"א פ"ז כי כל אלו הנימין שהם יודין יש בהם נקודות וטעמים ג"כ, ונמשכים מהי"ב חוורתי.

(קנ) והנה הד' נימין דאחורי רישא, הם נמשכים עם הד' חוורתי דאחורי רישא ג"כ, כנ"ל, ונמשכין על העורף דא"א, ונגדין על רישא דז"א סוד הט"ל, כמ"ש שראשי נמלא ט"ל. ואינם נמשכין דרך האודנין, כי שער אפתני מע"ג אודנין דא"א, כמ"ש הטה אונך ושמע וגו' כנזכר באדרא רבא וזוטא, וכן בתיקון ע' דף קכ"ב, ולכן אינם מכסים רק העורף לבד.

אור פנימי

מיסוד ולמעלה להקיף ולהלביש האו"י, שהם המוחין. דהיינו אותו חלק הבל דהיינו או"ח, שהיה מלביש לאור החכמה באם שהיה נכנס לכלי דגלגלתא, נעשה עתה שלא נכנס שם, לבחי' החומר של השערות ולאומ"מ על הראש ממעל לגלגלתא וההבל הזה שהיה צריך להלביש אור החכמה בפנים הגלגלתא מלביש עתה את אור החכמה שנעשה למקיף, מע"ג הגלגלתא.

ומה שאומר שהשערות הם בחינת מקיף חוזר שהיה בכלי וחוזר ויצא משם, הוא מדייק להשמיענו בחי' האור עצמו המלוכש בתוך השערות. כי הוא היה ראוי ליכנס ולהתלבש תוך הכלי דגלגלתא, להיות המסך שביסוד הוא בחי"ג, כנ"ל, אלא שאין הכלי יכול לסובלו, מחמת הקרומא דאורא המגביל אותו בבחינת ס' דצלם, וע"כ חוזר ויצא משם ונעשה למקיף ע"ג הגלגלתא, הרי שהוא בחי' מקיף חוזר.

ומ"ש שהשערות הם מותרים מוחא, הכונה היא על חומר השערות, כי הם בחינת ההבל והאו"ח שהיה צריך להלביש את אור החכמה בפנימית הכלי דגלגלתא, על המוחין דחכמה. אלא אחר שהאור יצא משם מפאת הקרומא דאורא, הרי ההבל הזה נעשה למותרים מוחא, כלומר, שהמוחין אינם ומ"ש, שיש ג' מיני שערות, שהם קוצין, ונימין, ושערות, הבאים מעיבור יניקה מוחין. הכונה היא על בחינת תיקון הוא"ו שנעשה בהם מכת התלבשותם בבחינת הקרומא דרך עברם בתוכו, ונתחלקו משום זה ל"ג תיקונין, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף שמ"ט אות קי"ט) שהם ב' היות מימין ושמאל מכנגד הפנים דא"א, והויה אחת לאחורי רישא. שנתבאר לעיל שהם נתקנו בבחינת צל"ם, מכת פגישתם בקרומא דאורא, החוצה את הנו"ה לבי' בחינות: לנו"ה סתומים, שהם בחי' ס', ובחינת ב'

קנא) וטעם הדבר, במקום שכלין שערות הראש שהוא העורף, שם הוא לבן פנוי בלי שער, ועם היות שהחיצונים והקליפות כל אחיזתם באחוריים, כי לכן נקרא אלהים אחרים והבן זה, ובפרט בעורף, וז"ס כי עם קשה עורף הוא.

קנב) אמנם בא"א, א"א אל הקליפות להתאחז שם ח"ו, אמנם מרחוק אפשר להם להסתכל ולהביט ולזון עיניהם משם, ולכן הושם אלו הד' נימין דשערי, לכסות על העורף הלבן, שלא יזונו עיניהם משם. וז"ס באדרת נשא קכ"ט ע"א, דנגדי מאחורוי עד כתפוי דלא לאחזאה קדלא כו', ונמשכין עד רישא דז"א.

קנג) ואמנם ט' נימין האחרות, הם נמשכות דרך פניו דא"א, והט' חוורתי ג"כ, ונגדין עד רישיה דז"א, ומטו לדיקניה, ומתמן אתעבידו ליה ט' תיקוני דיקנא.

קנד) וטעם הדבר, כי הנה הז' תחתונים דעתיק יומין, אף על פי שמתלבשין תוך גופא דא"א, עכ"ז עיקרם אינם מתלבשות רק תוך רישא דא"א, כנ"ל והמלכות האחרונה דעתיק נתלבשה בחוטם דא"א, כנ"ל.

אור פנימי

אודנין, ולנו"ה נגלים שהם בחי' ל' ובחינת ב' עיינין כנ"ל (ודף אלף של"ח ד"ה וזה אמרו) כי ע"כ יכלו ב' היות דבחינת ב' ובחינת ל' להתקן בפנים דא"א בב' הצדדים ימין ושמאל, משום שהמה אינם צריכים להארת חכמה משורשם עצמם, וע"כ אין שום צמצום שורה עליהם, וראוים להיות בבחינת פנים דא"א. אבל הוי"ה הג', שהיא בחינת צ' דצל"ם, דהיינו בחינת מו"ס, שהיא בעצמה צריכה להארת חכמה ע"כ נתקנה באחורי רישא מפאת הקרומא דאוריא שמיעט אותם למים תחתונים. כנ"ל (ודף אלף שמ"ז ד"ה דרך ע"ש כל ההמשך, כי אין להאריך כאן). וכן נתבארו ענין ג' היות אלו לעיל בדברי הרב, בענין ג' הרישין דא"א שיש בכל אחד מהם ג' היות בבחינת המילואים והנקודות, עש"ה. כי כל זה נוהג בכל מיני י"ג תיקונים, הן ביי"ג

חיורתי, והן ביי"ג נימי דשערי. גם נתבאר לעיל, שאלו ג' היות, הם בחינת נפש רוח נשמה. כי ב' היות דפנים, הם בחינת נשמה וחרות, והויה דאחורוי ה"ס נפש. כי אלו ג' היות הם נמשכים מג' רישין: גלגלתא, אוריא, ומו"ס. וגלגלתא ואוריא הם נשמה רוח, ומ"ס הוא נפש, כנ"ל בדברי הרב. והטעם הוא, כי משום שאור החכמה אינו מגולה בגלגלתא אלא באוריא, וגלגלתא נשארה בג"ר דבינה, שהיא נשמה, ע"כ נחשב מוחא דאוריא לבחינת רוח, כי רוח מקבל מנשמה. כנודע. גם ידעת, שבחינת נפש נבחן לפרצוף נה"י שנקרא עיבור, ובחינת רוח נבחן לפרצוף תג"ת שהוא פרצוף יניקה, ובחינת נשמה נבחן לפרצוף תב"ד, שהוא גדלות. והנה כל מה שבכלל נוהג ג"כ בכל הפרטים, כנודע. כן כל הכחות שבעליון

קנה) והנה שערות רישא דא"א, מכסין על שאר תיקוני עתיק, שהם חג"ת שלו, ומעלימם. אך המצח והעינים והחוטם דא"א, שהם נהי"מ דעתיק, אין עליהם כסוי ולבוש, ולכך נמשכו אלו הטי' נימין, אשר שרשם ג"כ מהנצח והוד דעתיק עצמו, ומכסין עליהם, ואז אין אור העתיק נגלה מאד למטה בא"א, כי כל אלו הנימין בחינתם יודין, כנ"ל, ולכן סגולתם להעלים ולכסות האור.

קנו) ובהיות עת רצון, אז מאירים הי"ג חוורתי בי"ג הנימין, ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים, והנימין מסתלקין אל הצדדין דרך ב' צדדי הזקן ששם פאתי הראש כנזכר פי"ג ע"ש היטב בסופו, ואז ימשך אורותם בי"ג תיקוני דיקנא ממש, לא בפנים. גם לא יכסו על האזנים, רק בזקן עצמו יאירו אור נפלא בי"ג תיקוני דיקנא דא"א. כנזכר בשער היחודים ח"א ע"ש.

אור פנימי

בהכרח שימצאו בתחתון ממנו. ותבין בזה, אשר גם ג' פרצופי ז"א הנקראים עיבור יניקה מוחין, המלווים זה תוך זה כנורע, הנה גם הם נמשכים אחר הסדר דג' היות הנ"ל, דהיינו בבחינת התיקון של קרומא דאורא בהגבהת ראשי ירכין למעלה מיסוד, העושה ב' בחינות: ס"ל דצל"ם, הנחשבים לחב"ד חג"ת כנ"ל. ובחינת נה"י נחשב להוי"ה הג', שהיא צ' דצל"ם. באופן שבחינת הגילוי והארת חכמה אינו נמצא בחב"ד שלו שהוא בחינת ס', אלא רק בבחינת חג"ת שלו, שהוא ל' וגם שם הוא רק בבחינת השפעה לנה"י, שהוא פרצוף העיבור שלו שמחזה ולמטה של כללות ג' הפרצופים יחד, באופן שאין החכמה יכולה להאיר אלא מחזה ולמטה כמ"ש בדברי הרב, שז"א מקבל משערות רישא ולא מחירותי, אלא הצדיקים, שהם הנה"י דז"א המה המקבלים מחירותא. ע"ש באו"פ. ונודע שכל בחינה מן התחתון מוכרחת לקבל מבחינה שכנגדה בהעליון, ולפי"ו נמצא, שפרצוף הנה"י דז"א, המקבל לתוכו הארת חכמה, הוא מקבל מהוי"ה הג' דשערות רישא. וכן מן החירותי דהוי"ה

הג', שהוא מבחינת מו"ס. אמנם ב' הפרצופים הראשונים שהם פרצוף הגדלות ופרצוף היניקה, הם מקבלים מב' היות הראשונות אשר הם בימין ושמאל דרישא, שהם בגלגלתא בחינת ס"ל כמותם. וזה אמרו (באות קמ"ב) ידע כי ברישא דז"א יש שלש מיני שערות ונקראים קוצין ונימין ושערות וכו', והם עיבור א' ויניקה ועיבור ב' דגדלות. דהיינו כנ"ל, שהקוצין שהם מבחינת הוי"ה דאחורי רישא, הם בחינת שערות דמוחין דעיבור, דהיינו פרצוף נה"י דז"א המלביש מחזה ולמטה דז"א הכללי, כי פרצוף העיבור מקבל השערות מבחינה שכנגדו בשערות רישא דא"א, שהוא ד' קוצי דשערי דאחורי רישא דא"א, שהם בחינת נפש ונה"י כמו בחינתם. כי כמו שמו"ס הוא בחינת או"פ וצ' דבחינת קבלת אור החכמה, כן הפרצוף מחזה ולמטה דז"א, הוא בחי' או"פ וצ' לבחינת קבלת הארת חכמה, כי בפרצופים שלמעלה מחזה דז"א אין מקום קבלה להארת חכמה כנ"ל.

ופרצוף היניקה דז"א, מקבל מהוי"ה דחג"ת, שהוא הוי"ה השמאלית דרישא

קנז) עוד תועלת אחר, כי נולד מצחא דרעוא דא"א, אשר שם יסוד דעתיק, ואז אור הבינה דעתיק שלא נתלבשה כלל גו א"א, מאירה דרך חוץ אל המצח דא"א, וניתוסף הארה ביסוד דעתיק דלגו, וגם אורו יוצא לחוץ, ואז מסתכל א"א במצחא דאור"א ובמצחא דז"א, ומאירים אורות נפלאים לאין קץ בעיני ז"א, ואז יש כח גם בז"א להסתכל במצח דא"א, ואז נקרא עת רצון, כי נגלה מצח הרצון, והבן זה.

קנח) וז"ש באדרת נשא דף קכ"ט, וסוף דף קל"ז, כד מצחא אתגלי כו' נראה שיש זמן שהיא מכוסית, ולפעמים נגלית. והנה להיות כי כל אלו הי"ג נימין דשערי, אינם יוצאין אלא מרישא תנינא שהיא אורא, לכן האי רישא תנינא, היא הנקרא אין, כנזכר באדרת האזינו רפ"ח ע"ב, ובג"כ עתיקא קדישא איקרי איין, דביה תליא איין, וכל אינון שערי כו'.

קנט) והענין כי אעפ"י שביארנו, כי עיקר שם זה דעתיקא קדישא הוא הא"ס המתלבש תוך ע"י, ולכן גם ההיא רישא עילאה דלא אתידע, הנקרא עתיק יומין, יצדק בה שם זה של עתיקא קדישא בעצם. משא"כ

אור פנימי

דא"א, שהיא בחי' מוחא דאורא שבו יוצא ה' מאויר ואשתאר אור, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף שמ"א אות צ"ט) שפירוש, שה"ת יורדת מעינים ומחזירה אח"פ למדרגתם. וזהו בחינת ג"ר דיניקה הנקרא עיבור ב' דקטנות כמ"ש בחלק הקודם. הרי שפרצוף היניקה מקבל מבחינה שכנגדו מל' דצל"ם שבהוי"ה השמאלית דרישא דא"א, שהוא בחינת מוחא דאורא, ונמצאים השערות דיניקה, שהם בחינת הנימין שכנגד הפנים דא"א. ופרצוף הגדלות דז"א מקבל מהוי"ה הימנית דא"א, שהיא בחינת ס' דצל"ם והיא הבחינה שכנגדה דפרצוף חב"ד דז"א. כנ"ל.

אמנם כל אלו הקוצין והנימין אינם מתחברים, אלא בג"ר דפרצוף הגדלות, דהיינו בגלגלתא דפרצוף חב"ד דז"א, והמה מסודרים שם כמו הי"ג תיקוני דשערי דא"א, ב' היות בימין ושמאל דראש כנגד הפנים, והוי"ה אחת, שהיא הקוצי דשערי, הוא

באחורי רישא דז"א, משום שאלו ג' פרצופים דע"מ נחשבים לפרצוף אחד, ורק הראש דגדלות נחשב לראש דכללות כל ג' הפרצופים. וכן שלמות השערות באופן כזה, שיהיו נחשבים למקיף חזור, אינו בשלם, אלא אחר ביאת פרצוף הגדלות. אמנם תחלת הצמיחה מתחיל מעיבור א', ואע"פ שעדיין אינו או בבחינת קבלת האורות, ונחשב כולו על בחינת ירך אמו, מ"מ כיון שיש שם בחינת או"ח העולה ממסך דנה"י דאור"א, שבנה"י דאור"א כבר יש שם אלו התיקונים דצל"ם, ע"כ נעשו בו תחילת הצמיחה מכחם דאור"א. אבל הוא עוד אינו מוכשר לקבל מהם כלום, עד ביאת פרצוף הגדלות, שאז נגמרים השערות בבחינת מקיף חזור, והמה מגיעים עד החזה דז"א, ששם ראש הפרצוף העובר, ואז מתגלה בהם הארת חכמה מכח אלו הקוצי דשערי דגלגלתא דז"א המגיעים אליו. ועד"ז פרצוף היניקה מתחיל בו צמיחת

בב' רישין אחרנין דא"א. עכ"ז, כבר נתבאר שם, כי כולם נקראים ג"כ עתיקא קדישא.

קט) והנה זה הע"ק הנקרא אי"ן, הוא האי רישא הנקרא אורא, דבגין דנפקי מיניה הני נימין דשערי נקרא אי"ן, ועיקר שם זה של אי"ן הוא בהאי רישא דאורא דוקא.

אור פנימי

דעיבור ויניקה הם מתחברים ומקיפים בגלגלתא דז"א עצמו, בסוד י"ג תיקונים כמו בא"א, שב' הויות דס"ל, בימין ושמאל, והויה דצ"ל לאחורי רישא, וכמו שי"ג תיקונים דשערי יוצאים מג' רישין דא"א גלגלתא ואורא ומ"ס, כן אלו י"ג תיקוני דשערי שברישא דז"א, יוצאים ג"כ מג' המוחין שלו: חכמה בינה דעת, שהם ג"כ בחינת צל"ם, כי חכמה היא ס' דצל"ם, ובינה היא ל' דצל"ם, ודעת היא צ' דצל"ם, כמ"ש הרב. ולפי סדר זה שבגלגלתא דז"א נמצא שהקוצין דשערי שהם הויה דאחורי רישא, נמשכין מדעת שהוא הצ' דצל"ם, והנימין ממות הבינה, שהוא ל' דצל"ם, והשערות ממות חכמה, שהוא ס' דצל"ם. כי בהתחשב בבחינת הפרצופים המקבלים, נמצא שנה"י מקבל ממות חכמה, כי גילוי קבלת חכמה הוא בו ולא בפרצוף שלמעלה ממנו ובהתחשב בבחינת המוחין דז"א עצמם, הרי החכמה שבו שהיא בחינת ע"ב היא מתוקנת בס', והיא בבחינת חסדים מכוסים מג"ר דבינה. אמנם עכ"ז אין השפעת חכמה למטה אלא על ידי מוח החכמה אע"פ שהוא מתוקן בבחינת ס', אלא שאינו מקבל לעצמו אלא בדרך העברה לתחתונים, ולעצמו הוא מתוקן בבחינת ס' כנ"ל. וע"כ ע"פ הבחן המוחין דז"א נמצאים הקוצין מקבלים ממות הדעת, שהוא בחינת הצ' דמוחין כמו מו"ס בא"א. אבל בהתחשב בבחינת קבלה של הפרצוף הרי הפרצוף נה"י מקבל חכמה ממות החכמה ששם שורש השפעת חכמה, ולא ממות הדעת. והבן.

השערות מעת עיבור ב' דקטנות, שע"י התכללותו בוווג דאורא יורדת ה"י מאויר ואשתאר אור, והוא משיג אז את אח"פ שלו, כנ"ל בחלק הקודם. אמנם אינם נגמרים בכל שלימותם עד ביאת פרצוף הגדלות ולפיכך כל תיקון של השערות מתראה רק על הגלגלתא דפרצוף הגדלות.

וזה אמרו (באות קמ"ו) "קוצין הם נמשכין ויוצאים ממות החכמה דז"א, ונימין ממות בינה דז"א, ושערות מן הדעת דז"א" כי הקוצין הם המגלים הארת חכמה לפרצוף נה"י דז"א שמחזה ולמטה כנ"ל, הרי שהקוצין נמשכין ממות החכמה דז"א, שאינו מתגלה אלא בפרצוף העיבור. והנימין שהם מבחינת ל' דצל"ם המאירים ביניקה, הם נמשכים ממות בינה דז"א, שהוא ג"כ בחינת ל' דצל"ם, כמ"ש הרב שם, דצל"ם היא אבא וי' דהויה, ול' דצל"ם היא בינה וד' ראשונה דהויה. הרי שהנימין נמשכים ממות בינה דז"א, שהיא וי' דהויה, אשר בגלגלתא דז"א, הוא ד' נימי דשערי שבצד שמאל מנגד הפנים. ושערות דגדלות שהם מבחינת ס' דצל"ם נמשכין מדעת דז"א, כלומר מבחינת קו האמצעי דפרצוף הגדלות עצמו המגיע עד הגלגלתא דיליה, והוא אינו מקיף אלא לעצמו, וע"כ הן קצרות וזקופות ואינן נכפפות למטה, כי אינן מאירות כלום לבי הפרצופים התחתונים.

ומ"ש במקום אחר, שהקוצין הוא ממות הדעת והנימין מבינה והשערות מחכמה. הכונה על סידורם בגלגלתא דז"א עצמו, כי נתבאר לעיל שכל אלו הקוצין והנימין

קסא) ואמנם, גם רישא עילאה דעתיק יומין נקרא ג"כ בדרך השאלה, אי"ן, והטעם משום דביה תליא אין, ר"ל כי זו הרישא הנקרא אורא, נתלית ונאחזת בו, ועל שמה נקרא גם הוא אי"ן, כמו שגם

אור פנימי

מוחא, כי אפילו אם היה אור החכמה מקובל בגלגלתא לא היה מקובל אלא בחינת גו"ע דאור חכמה, דהיינו ו"ק דחכמה ועתה שלא קבלו, יוצא אותו החלק לחוץ ע"ג הגלגלתא, הרי שאין שם עתה בהשערות האלו רק בחינת גו"ע דקומה זו, וחסר אח"פ כמו הראש דא"א בבחינת מוחין הפנימיים שלו. כי הפנימיים והשערות שוים זה לזה לגמרי ואין הפרש ביניהם אלא שזה מקיף וזה פנימי, כנ"ל בדברי הרב.

והנה נתבאר, שבעת קטנות בעת שאין לא"א אלא גלגלתא ומ"ס בראש, באורות דו"ק, שהרות מלוכש בגלגלתא והנפש במו"ס, הנה אז יש לו כנגדם ממש גם בשערות רישא הבאים מאו"ח דמותרי מוחא, שהם ג"כ כתר וחכמה דכלים, ורוח נפש דאור חכמה. ואז השערות נבחנו בבחינת ווין, המורים על ו"ק בחוסר ג"ר, משום שחסרים אה"פ דכלים דמותרי מוחא, וג"ר דאור החכמה. כי עוד לא נגלו בפנימיות המוחין דא"א, שהיו נחשבים למותרי מוחא ולצאת לחוץ. וז"ש הרב, שהשערות רישא הם בבחינת ווין, בסוד ווי העמודים.

אמנם בעת גדלות, אחר שרדל"א אחזי נהוריה בהאי אורא שבין כתר למו"ס, ויצא בו ג' רישין כנ"ל. שאז יצא בו גם ג"ר דקומת ע"ב כי נתעלו האח"פ שלו, בסוד ה' דנפיק מאורא ואשתאר אור כדברי הרב לעיל שפירשו, שה"ת ירדה מעינים למקום הפה של אח"פ חדשים שהוחזרו, וכיון שבא המסך על מקומו יצאו בו ע"ס שלמות בקומת ע"ב כנודע, והנה אז, יצא על המסך הזה ג"ר דאור חכמה ג"כ, כנ"ל, אשר הג"ר דחכמה אלו אינם יכולים להתלבש בגלגלתא, מפאת היותה

וז"ש הרב "שבחינת סדר השערות הם שוים לפנימיות המוחין, ואין הפרש ביניהם אלא שזה פנימי וזה מקיף, כי כמו שהמוחין הם בפנים בבחינת מ"ל וצ' דצל"ם, כן מסתדרים אחריהם השערות ג"כ בג' היותם אלו. וכן כמו שמקום גילוי הארת חכמה אינו אלא במחזה ולמטה, כן הקוצין דשערי אין מתגלה בהם הארת חכמה בהיותם למעלה על הגלגלתא, אלא רק בהתארכם ומגיעים לבחינת מחזה ולמטה דז"א. וכן ביתר הסדרים.

ועם זה מובן ג"כ מה שפעם אומר שהנימין הם בחינת ווין העולים מנו"ה הנקראים ווי העמודים. ופעם אומר שהנימין הם בחינת יודין, רק שערות דיקנא הם בבחינת ווין, וע"כ הנימין שהם יודין משפיעים לשערות דיקנא שהם ווין. והענין הוא, כי מה שאומר שהם בחינת ווין, הכונה היא בעת קטנות דא"א, שאז עוד לא היה לו בחינת דיקנא, כי אין הדיקנא נגלית אלא בגדלות כנודע.

פירוש: כי ידעת כי החומר של השערות הוא, הבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד, שפירשו, אותו חלק האו"ח העולה מעטרת יסוד ולמעלה הצריך להלביש לאור החכמה, אשר הגלגלתא דא"א אינו מקבלתו להיותה ס' דצל"ם, ונעשה חלק האו"ח הזה למותרי מוחא, כי המוחין הפנימיים אינם צריכים לו, ע"כ יוצא לחוץ על גבי הגלגלתא ונתלה שם בסוד או"מ חוזר. ונמצא שבעת קטנות דא"א שלא היה לו אלא בחינת גו"ע גם במוחין הפנימיים, שהם גלגלתא ומו"ס בלבד, הנה אז גם בבחינת השערות שיצאו לחוץ לא היה בהם ג"כ אלא בחינת גו"ע דאו"ח שבמותרי

היא נקרא עתיקא קדישא, ע"ש דעתיק יומין שהוא עיקרי בשם זה דעתיקא קדישא, כנזכר.

קסב) רישא תליתאה היא חכמה סתימאה, וגם היא נחלקת ל"ג, והטעם, כמ"ש באדרת האזינו דף רפ"ח ע"ב בגין דהאי חכמתא סתימאה דביה מתפרשא לג' זימנין לארבע ארבע. פירוש: כי הנה מוחין הם ג' כנודע, שהם חו"ב ודעת, כי אעפ"י שנתבאר לעיל, שאין ברישא דא"א רק חכמה לבד, כי הבינה שלו ירדה בגרון, עכ"ז, כיון שהוא בחינת מוחא, בודאי שהוא נחלק לג' מוחין, עם שאינו רק בחי' חכמה לבד, אשר לכן, נקרא האי מוחא טלא דבדולחא, כנ"ל. והנה הם ג' היות בג' המוחין, והם י"ב אותיות שהם ג"פ ד', והבחינה הכוללת את כולם, הם י"ג.

קסג) והנה לעיל ביארנו, כי הגלגלתא והמוחא דא"א, הם ב' ספירות גמורות, משא"כ בשאר ז' תיקוני רישא, שכולם הם מבחינת הגולגלתא עצמה, זולת המוחא שהיא ספירה בפני עצמה, ולכן בהכרח שכל א' מאלו הב' תהיה כלולה מ"ס, ונתבאר זה בביאור מורי ז"ל להקדמת בראשית על הזוהר, וכבר לעיל ביארנו הי"ג דגלגלתא.

קסד) ואמנם מתחלקין ל"ס לבד, עם היותם י"ג, ע"ד שחילקנום לז' תיקוני גלגלתא עם היותם י"ג, ונמצא כי גלגלתא נחלקת ל"ס, וכן המוחא נחלקת ל"ס.

קסה) ודע כי כל אלו הי"ס, הם במקום הראש דא"א, ולא למטה, ובחי' היסוד דהאי מוחא, הוא החיך דבפומא דא"א, ובחי' המלכות דהאי

אור פנימי

בחינת ס', ונמצא האו"ח הצריך להלביש לג"ר דחכמה אלו, נעשה ג"כ למותרי מוחא, כי אינם שם שיוצרך להלבישם, כנ"ל. נמצא, שעתה יצאו גם הג"ר דאו"ח לחוץ על גבי הגלגלתא בבחינת שערות ומקיף חוזר, ואז ירדו הווין דשערות דקטנות לבחינת הי"ג תיקוני דיקנא, והג"ר דשערות שיצאו עתה בגדלות עלו על גבי הגלגלתא בבחינת שערות רישא. כמ"ש הרב, שבביאת המוחין דגדלות יורדים המוחין דקטנות

למטה. ועתה נחשבים השערות רישא בבחינת יודין, ושערות דיקנא בבחינת ווין כמ"ש הרב. וכבר ידעת כי בחינת המקיפים הם שוין בסדרם לגמרי כמו הפנימים כנ"ל.

קסב) חכמה סתימאה וגם היא נחלקת ל"ג וכו', כיון שהיא בחינת מוחא בודאי שהוא נחלק לג' מוחין וכו', והנה הם ג' היות בג' המוחין וכו': זה כבר ביאר הרב לעיל (בדף אלף שי"ב אות ל"ט) ע"ש, שביאר

מוחא היא בגרון דא"א, ואמנם בערך בחי' כל הפרצוף דא"א, נקרא בינה שלו, כנ"ל, אכן איננה רק בחינת מלכות אל האי מוחא.

קסו) וזה היסוד שהוא החיך דפומא דא"א, מזדווג עם הגרון שהיא המלכות דהאי מוחא, הנקראת בינה כנוצר, וזווג זה נקרא נשיקין, וע"י זווג זה, נתקנו אר"א שם בגרון דא"א כמ"ש.

* קסז) ודע, שגם נמשך אור זה הרישא תניינא דא"א, והאיר בהאי דיקנא דנפקא מרישא ג' שהוא מ"ס, ולכן כנגד הנהו י"ג נימין, יצאו כאן י"ג תיקוני דיקנא, כי לרוב ההעלם לא יכול להתגלות באבר עצמו אלא בדיקנא בסוד שערות, ומתגלה בהם דרך נקבים צרים.

* קסח) נבאר ענין י"ג תיקוני דיקנא דנפקי מרישא תליתאי הנקרא מוחא חכמה סתימאה, כנ"ל, ושם נתבאר, כי גם ז' תתאין דעתיק יומין נתלכשו בהם, כמו שנתלכשו בז' תיקוני רישא, הנחלקים ג"כ לי"ג, כנוצר שם, ולא קבלתי סדרם. וצריך שתדע כי ענין אלו הי"ג תיקוני דיקנא, כולם הם דינין תקיפים, והם נעשים מבירורי המלכים, שנתברר מהם ונעשו בחי' י"ג תיקונים אלו. ולכן לא נפקו הני י"ג תיקונים אלא ממוחא סתימאה, יען כל הבירורים במחשבה אתברירו, כנ"ל, כי מוחא סתימאה חכמה דא"א, איהי נוקבא לגבי כתר גלגלתא דא"א, ולהכי אתברר בה כל הני תיקוני דיקנא מבחי' המלכים.

אור פנימי

ג' היות אלו במילואיהם ונקודותיהם. ועי' בבחינת אח"פ חדשים דשערות שיצאו בדיקנא דא"א ע"ש. הרי שמוחא דאורא באר"פ שם.

משפיע אורות הי"ג תיקוני שערות רישא שלו, אל הי"ג תיקוני דיקנא. ויתבאר עוד להלן בדיבור הסמוך. גם מ"ש כי לרוב ההעלם לא יכלו להתגלות באבר עצמו, אלא בדיקנא בסוד שערות, יתבאר ג"כ בסמוך.

קסח) הי"ג תיקוני דיקנא כולם הם דינין תקיפים, והם נעשין מבירורי המלכים שנתברר מהם ונעשו בחינת י"ג תיקונים

קסז) ודע שגם נמשך אור זה הרישא תניינא דא"א והאיר בהאי דיקנא וכו' ולכן כנגד הנהו י"ג נימין, יצאו כאן י"ג תיקוני דיקנא, כי לרוב ההעלם לא יכלו להתגלות באבר עצמו: היינו כמו שנתבאר לעיל בדיבור הסמוך, שבעת גדלות, דרדל"א אחזי נהוריה בהאי אורא, והשערות רישא נעשו בסוד יודין, הנה אז יורדין הווין דקטנות

* מבוא שערים ש"ג ח"ב פרק י"א.

* מבוא שערים ש"ג ח"ב פרק י"ג.

קסט) כי לעולם, הנוקבא היא המבררת המ"ן, כנזכר שם. וגם לעיל נתבאר, איך הגבורה דעתיק, מתלבשת בהאי מוחא סתימאה, ואיהי נוקבא לגבי הכתר, די בגויה חסד דעתיקא, שהוא דכורא ולהכי כל הדינין ובירורי המלכים מינה נפקי, כי היא הנקראת בוצינא דקרדינותא.

אור פנימי

אח"פ דכלים שהיו בבי"ע המיוחדים להלבשת החכמה, ולהשלים הקומה בע"ס שלה, מלבד אח"פ השייכים לבנין הפרצוף ע"פ תיקון הצל"ם, אמנם כיון שגלגלתא לא קבלה לתוכה את אור חכמה הזה בכלי שלה, נמצא שלא יכלו לעלות מבחינת הכלים דאח"פ דחכמה מבי"ע, אלא בחינת כלים מקיפים בלבד, ואלו הכלים נקראים בשם שערות דיקנא. שהם נחשבים לבחינת אח"פ דשערות רישא. באופן, שהכלים הקודמים דשערות רישא, שהם בחינת גו"ע, כנ"ל, הם נשארו גם עתה בעת גדלות במקומם כמקודם לכן, ואלו אח"פ שנבררו עתה בעת גדלות מבחינת הכלים דבי"ע, הם לא עלו לשערות רישא, אלא שנתחברו לא"א בבחינת י"ג תיקוני דיקנא, המתחילים למטה מאזנים, ונמצאים גו"ע של השערות, הם מאזנים ולמעלה, אח"פ של השערות הם מאזנים ולמטה.

וזה אמרו "אלו הי"ג תיקוני דיקנא כולם הם דינין תקיפים והם נעשים מבירורי המלכים שנתברר מהם ונעשו י"ג תיקונים אלו": דהיינו כמבואר, שהם בחינת אח"פ דכלים, שעלו מבירורי המלכים מבי"ע, כי השערות רישא, הם בחינת גו"ע דכלים, שעלו מבירורי המלכים, ונודע שגו"ע נבחנו לכלים דפנים תמיד, שבהם לא היה השבירה מחמת עצמם, אלא מחמת שנתחברו אז בזמן הנקודים עם אח"פ בפרצוף אחד כמ"ש שם, וע"כ אחר שנבררו פעם, ונבדלו מכלים דאחור שהם אח"פ, דהיינו בזמן עיבור א', כנ"ל, הנה נשארו נקיים לגמרי מדינים, כמו שהיו בקטנות נקודים מטרם שנתחברו עם הכלים דאחור. אמנם הכלים

אלו: כבר נתבאר בהלקים הקודמים, אשר ענין העלאת הכלים וניצוצין מבי"ע לאצילות, נעשו, ע"י הווגים שנעשו על הרשימות שלהם, שעלו למ"ן אל העליון מהם, בסוד העיבור. כי כפי השיעור של הקומה שיצאה על המ"ן שהם הרשימות שעלו, כפי שיעור הזה מתבררים מן הכלים השבורים שבבי"ע ועולים ונתקנים בפרצוף שלהם באצילות כמ"ש הרב לעיל דף א' שס"ח אות קנ"ח.

גם נתבאר לעיל (דף אלף שע"א ד"ה פירוש) שתחלת שערות רישא, כמו שיצאו בעיבור א' דא"א, יצאו רק בבחינת ווין, ולא היה בהם זולת גו"ע דחומר הכלים דשערות, ובחינת נפש רוח דחכמה המלוכש בהם בבחינת או"מ. והוא מטעם כי חסר בהם אח"פ דכלים, וה"ת עומדת בנקבי עינים. וע"כ לא נתעלה אז מכלים דא"א רק בחינת גו"ע לבד, כי כפי שיעור האור הרוח שיצא על ה"ת שבעינים על המ"ן דרשימות, כפי שיעור הזה מתעלים ונבררים מכלים שבבי"ע ועולים ומתחברים אל הפרצוף. אמנם בעיבור ב' דגדלות, שירדה ה' מאויר ע"י הארת ע"ב ס"ג דרדל"א, ונתעלו אח"פ דרשימות, ויצא עליהם קומת ע"ס דע"ב, הנה אז נבררים ועולים גם הכלים מבי"ע ומתחברים לפרצוף א"א, ומתפשט קומתו בקומת ע"ב.

ונמצא, שאותו חלק דאור החכמה עם השערות המלבישים אותו, שיצא עתה בזמן הגדלות, על גבי הגלגלתא בבחינת מקיף חזור, מכח הווג דגדלות שנעשה על המסך דבחי"ג, הוא העלה כפי שיעור הזה שיש בו, גם בחינת הכלים מבי"ע, דהיינו בחינת

קע) ולא נגלה תוקף דינו שם במקום גבוה, עד שנתגלו בייג תיקוני דיקנא, שהם השערות, שכולם דינים. כנודע. וכמ"ש זה לקמן בביאור מ"ש באדרת נשא דף קל"ב ע"א ודף קל"ה ע"א, על הנהו שלשה עלמין דנפקי מההוא תיקונא קדמאה דדיקנא, ולכן אמרו באדרת נשא דף קל"א ע"ב, תאנא, כולהו שערי, בין דדיקנא בין דרישא כולהו חוורי כתלגא. ותאנא, אינון דדיקנא קשישאי כולהו כו', ע"ש.

אור פנימי

שנבררו לבחינת דיקנא, שהם בחינת אח"פ וכלים דאחור שבסבתם נשברו גם הכלים דפנים בעת הנקודים, ע"כ גם אחר שנבררו ניכרים בהם הרשימות של הדינים ההם. שו"ס ששערות דיקנא הם קשישין. ושערות רישא שעיעין יתיר. כי קושיות מורה על בחינת הרשימות דדינים הנמצאים בהם. כנ"ל.

ולכן לא נפקו הני ייג תיקונים אלא ממוחא סתימאה יען כל הברורים במחשבה אתברירו וכו' כי לעולם הנוקבא אידי המבררת המין: כבר נתבאר, שבעת קטנות דא"א אין לו אלא ב' ראשים: גלגלתא ומו"ס, שהם בחינת זכר ונקבה שבכלי דכתר, ע"ד שביאר הרב בפרצוף ע"ב דא"ק בתחלת חלק ה' ע"ש. גם נודע, שאין בחי' דיקנא יוצאת בקטנות, וזולת בגדלות הפרצוף, כי הם בחינת אח"פ דפרצוף השערות רישא, שמאזנים ולמעלה הם גו"ע דשערות, הנקרא שערות רישא, ואלו יוצאים בעת קטנות, ומאזנים ולמטה הם אח"פ דשערות המתחברים לפרצוף אחר עיבור ב' דגדלות, שאז יורדת ה"ת מעינים לפה של הרשימות דאח"פ, ואז מתעלים גם הכלים דאח"פ מביי"ע המתיתסים לרשימות הללו. ובבחנים עתה א"א ועתיק לפרצוף אחד, כי ב' רישין דא"א, הם בחינת אח"פ שיצאו מרדל"א מחמת עלית ה"ת לעינים, אשר כחה דה"ת זו הוא הקרומא דאוריא שממעל למו"ס, כנ"ל, ונמצא עתה בעיבור ב', שע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים, ירדה ה"ת מעינים דעתיק לפה דא"א, וא"א ועתיק

נעשו כללות אחת, הנה ירד ג"כ הקרומא דאוריא למקום הפה דמו"ס, להיותה בחינת הגילוי דה"ת שבמלכות דראש עתיק, כנודע. ונמצא עתה מקום הזווג דכללות הראש דעתיק וא"א יחד, שהוא במלכות דמו"ס, דהיינו הפה דא"א, ואור העליון המכה על המסך שבפה הזה, מוציא ע"ס דאוי"ח ואוי"ח בקומת ע"ב לפי העביות דבחי"ג הנמצאות במין אשר שם, כנודע. ולפי השיעור קומה של האור, כן עולים ונבררים אח"פ דכלים מביי"ע, כנ"ל. והנך רואה, אשר מקום הזווג והבירור דאח"פ וכלים הוא במלכות דמו"ס שהיא בחינת הפה דכללות א"א ועתיק. וז"ש הרב "לא נפקו הני ייג תיקונים אלא ממוחא סתימאה וכו' כי מו"ס חכמה דא"א, אידי נוקבא לגבי כתר שהיא גלגלתא דא"א ולהכי אתברר בה כל הני תיקוני דיקנא מבחינת המלכים כי לעולם הנוקבא היא המבררת המין" דהיינו כמבואר, כי המסך דזווג דגדלות הזה דקומת ע"ב, עומד במלכות דמו"ס. ושם עומדים הרשימות שהם המין, שלפי קומת הזווג כן מתברר מכלים שבביי"ע, הרי שבמלכות דמו"ס שם הבירור והעלאת האח"פ מביי"ע.

קע) ולא נגלה תוקף דינו שם במקום גבוה עד שיתגלו בייג תיקוני דיקנא שהם השערות: משמיענו בזה, להבין למה אלו אח"פ דכלים שעלו ונתבררו מביי"ע ע"י הזווג שנעשה במו"ס, לא נתחברו אל האבר דמו"ס עצמו בפנימית הכלי דראש, כדרך כל הכלים שעולים ונבררים מביי"ע ומתחברים לבנין אברי הפרצוף עצמו, אלא

קעא) והענין, כי עם היות, שכל השערות הם דינין ובירורי המלכים, עכ"ז להיותם במקום גבוה בא"א, אין הדין שבהם נגלה, ולכן, כולו שערות דא"א הויין לבנים, ולא אדומים או שחורים. אמנם עכ"ז, יש הפרש בין שערות הראש לשערות דדיקנא, כי שערות רישא שעיעין יתיר, והם יותר דינין נכפין, ומהמותר והסיגים שנשאר מבירורם, הם דינים קשים. אך ממותר בירורי שערי דדיקנא, נפקו סיגים וקליפות ממש גמורים, ולכן הו' קשישין יתיר ולא שעיעין.

קעב) ונמצא, כי אלו הי"ג תיקוני דיקנא, הם בחי' המלכים דא"א, שעלו ונתבררו בהאי מוחא סתימאה בסוד מ"ן, ונתקנו, ונתהוו מהם י"ג תיקוני דיקנא כי גם בא"א היה בו בחי' מלכים, כנ"ל. ונמצא, כי אלו השערות דיי"ג תיקוני דיקנא, הם הם בחי' המ"ן של המוחא סתימאה, והם העולים בה בבחי' מ"ן תמיד, כי היא נוקבא לגבי הכתר, כנ"ל, והבן זה היטב.

אור פנימי

שנעשו מהם בחינת שערות דיקנא. וז"ש, כי יש באח"פ אלו שעלו מבי"ע, בחי' תוקף הדין, וע"כ אין הם יכולים להתחבר לבנין אברי הפרצוף דראש דא"א.

אמנם צריכים להבין תוקף הדין הזה, הנמצא בשערות דיקנא. והנה הרב ביאר, שזה נמשך מגבורה דעתיק הגנוז במו"ס, הנקרא בוצד"ק, שבמו"ס עצמו אין כח הדין שבבוצד"ק מתגלה, אלא שהוא מתגלה בשערות דיקנא. ועדיין הדברים צריכים ביאור, מה גרם לזה שיתגלו תוקף הדין בשערות דיקנא דו"ק, ולא במקום אחר. וכבר נתבאר לעיל ענין הבוצינא דקרדוניתא הזה הגנוז במו"ס, שהוא בחינת המלכות דמדת הדין מצמצום א' המשמשת רק לרדל"א בלבד, ואינה מתגלית יותר בכל האצילות מפני שלצורך אצילות דא"א משמש רדל"א במלכות הממותקת במדת הרחמים, שהיא המלכות דצמצום ב', שגילוייה מתחיל בקרומא דאוריא. עש"ה. אמנם לצורך עצמו משמש במלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת, וגילוייה מתחיל בבחינת הממעלה למטה שלו

הנקרא גוף דעתיק, והיינו תכף בתחלת הקו שמאל דגוף, שנקרא גבורה דעתיק, שמוחא סתימאה מלביש אותה מבחוץ, כנודע.

והנך מוצא שב' מלכיות משמשות ברדל"א: אחת ממדת הדין, ואחת ממדת הרחמים. ומלכות דמדת הדין גנוזה במו"ס, ומלכות דמדת הרחמים בקרומא דאוריא. אמנם גם בחסד דגוף דעתיק, ששם מלביש הגלגלתא, יש בה ג"כ כח הגבלה דמלכות דמדת הדין, אלא העביות והדין נקרא קו שמאל שהוא גבורה, וע"כ נבחנת לגנוזה רק במו"ס. גם נתבאר לעיל שעל הגלגלתא אינה שולטת לגמרי המלכות דמדת הדין שברדל"א, כמו שאינה שולטת עליה המלכות דצמצום ב' הממותקת, שהוא מכח התיקון והגבהת ראשי ירכין דנה"י דעתיק המלוכשים במוחין דא"א, שתיקון זה נקרא סליצ' דצל"ם. אשר בחינת ב' דצל"ם נבחנת לג"ר דבינה, שנתקנה בראשי ירכין, שהם חב"ד דנה"י, המכונים ב' אודיין ומצחא, ובוה נתעלו מיסוד לגמרי, כלומר, מהמסך

קעג) ואלו השערות, הם בחי' נהרות המים, הנמשכין מן הים הגדול דחכמה מוחא סתימאה, כי הם צינורות מושכין המים ויוצאין דרך פיותיהם, ונמשכין אחר כך אל הבינה אמא, ונותנים בה ג"כ בסוד מ"ן, שהם חמשה גבורות של מנצפ"ך שבה, כנודע, כי או"א בהאי מזלא דדיקנא אתכלילו, ועל ידו מזדווגים, כמ"ש, וז"ס מקולות מים רבים אדירים משברי ים כו' כמבואר במקומו בפסוק.

אור פנימי

הנמצא ביסוד, שאינם מתפעלים על ידו לא מקטנות שבו ולא מגדלות שלו, להיותם תמיד בסוד כי תפץ חסד הוא ואינם מקבלים חכמה, כנ"ל. וחג"ת דנה"י נתקנו בל' דצל"ם, כי הם נתקנו בבחינת ז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה בשביל ז"א, שהם נה"י דנה"י הללו, הנקראים צ' דצל"ם, וע"כ רק ל' דצל"ם מקבלת הארת הגדלות מיסוד, בסוד י' דנפיק מאורא וע"כ הם נבחנו לנ"ה הנגלים, ונקראים ב' ירכין שלמטה מיסוד, והם בחינת ב' עיינין וחוטמא. כנ"ל ע"ש.

ונתבאר שם שבב' אודנין, גניז בהם כח המלכות דמדת הדין, דע"כ הם נבחנו לב' בעיני דוכרא הטוחנים מ"ן לצדיקים, שמכחם בא בחינת החימום שבזווג. אלא שצריכים להבין גניזו זו למה, אחר שהיא כבר מלובשת תוך מו"ס, למה היא צריכה להיות גנוזה באודנין. אמנם תבין, שגניזו היא תיקון גדול מיוחד, ואינו דומה להתלבשות גבורה דעתיק שבמו"ס. כי הגניזו הוו היא מבחינת נה"י דעתיק עצמם, כי אלו נה"י דעתיק פירושם, ע"ס דאו"ת, שעלו על המ"ן דא"א בהיותם נכללים במסך דעתיק, והנה המסך הזה הוא ממלכות הממותקת במדת הרחמים, כי רק עמה משמש לצורך התחתונים כנ"ל, אמנם מתוך שהווג יצא בפה דרדל"א גופיה, ששם עומדת המלכות דצמצום א', הנה בהכרח נכלל ממנה ג"כ, והתכללות זו ממלכות דמדת הדין שיש בנה"י דעתיק, נגנוזה בב' אודנין, שהם בחי' נר"ה שלמעלה מיסוד,

ונתבאר שם שבב' אודנין, גניז בהם כח המלכות דמדת הדין, דע"כ הם נבחנו לב' בעיני דוכרא הטוחנים מ"ן לצדיקים, שמכחם בא בחינת החימום שבזווג. אלא שצריכים להבין גניזו זו למה, אחר שהיא כבר מלובשת תוך מו"ס, למה היא צריכה להיות גנוזה באודנין. אמנם תבין, שגניזו היא תיקון גדול מיוחד, ואינו דומה להתלבשות גבורה דעתיק שבמו"ס. כי הגניזו הוו היא מבחינת נה"י דעתיק עצמם, כי אלו נה"י דעתיק פירושם, ע"ס דאו"ת, שעלו על המ"ן דא"א בהיותם נכללים במסך דעתיק, והנה המסך הזה הוא ממלכות הממותקת במדת הרחמים, כי רק עמה משמש לצורך התחתונים כנ"ל, אמנם מתוך שהווג יצא בפה דרדל"א גופיה, ששם עומדת המלכות דצמצום א', הנה בהכרח נכלל ממנה ג"כ, והתכללות זו ממלכות דמדת הדין שיש בנה"י דעתיק, נגנוזה בב' אודנין, שהם בחי' נר"ה שלמעלה מיסוד,

והבן זה היטב, כי הגם שה"ת יורדת מעינים לפה רק בהארת ע"ב ס"ג העליונים דא"ק, מטעם שהארת ע"ב דא"ק שייכת רק לצמצום א' וע"כ הוא דוחה ה"ת ממקום עינים שנתחדש בצמצום ב', כנ"ל בחלקים הקודמים, אמנם כל זה הוא מבחי' מיין דוכרין. אבל צריכים מקודם למיין נוקבין שגם הם יהיו מצמצום א', והו' שנעשה ע"י התיקון דב' בעיני דוכרא הנ"ל ששמה גנוזה המלכות דצמצום א', ושם נטחנת יחד עם המלכות דצמצום ב', כנ"ל, ואז הם מוכשרים להעלות כלים דאח"פ מבי"ע לאצילות מצורת המ"ן, ואז יורדת ספת מ"ד ע"י זווג ע"ב ס"ג העליונים.

קעד) והנה הכתר אתתקן לעילא ברישא, בסוד י"ג תיקוני גולגלתא כנ"ל, ואחריהם נתקנה החכמה שהיא מוחא סתימאה, ביי"ג תיקוניה, למטה מהם בסיומם, שהוא מתחת המצח, אשר בתוכו הם המוחין, ומתחת פאתי הראש, כמ"ש כי החכמה לתתא מכתר היא.

קעה) וסיבה היותם י"ג, כי גם המוחין, הם ג' חב"ד, והם שלשה היות, ונחלקים ליי"ג אותיות עם הכולל, כנ"ל, ולכן גם תיקוני דיקנא

אור פנימי

ואז יוצאים ע"ס שלמות, הן מצד האור, והן מצד הכלים. וז"ס אין טפה יורדת מלמעלה אלא א"כ טפיים עולות מלמטה. כי טפת המ"ן צריכה להיות נכללת מב' טפות תמיד: א' ממלכות דמדת הדין, וב' ממלכות דמדת הרחמים. כי מן המלכות דמדת הדין לבדה אי אפשר שיספיק על מ"ן, כי אז היה נתקנים אח"פ במקומם בבי"ע, והיו מטים רגלים דאצילות בשוה עם רגלי א"ק, שזה יהיה לאחר גמר התיקון, אמנם מקודם לכן, נעשה תיקון הפרסא קבוע באצילות, כנ"ל, בחלקים הקודמים, שז"ס שנגנוה המלכות ברדל"א. הרי שמלכות דצמצום א', אינה מוכשרת למ"ן. וכן המלכות דצמצום ב' בלבד, ג"כ אינה מוכשרת למיין נוקבין, כי היא אינה צריכה לאח"פ אלו, כי כן יצאה משורשה בגו"ע בלבד, ע"כ אין לה התעוררות להעלות אח"פ. אלא בסוד הטחינה דשניהם יחד, מוכשרים להיות מ"ן לצדיקים, דהיינו למסך שביסודות המעלים מ"ן. הרי שהכרח הוא שטפים יעלו מלמטה, כי מתוך התכללותם יחד, ראויים לחימום ולהתעוררות להעלות אח"פ ומכל מקום אין הם מתקנים ביי"ע במקומם, כי כח המלכות דצמצום ב' מעכב על התפשטות זו. והנה נתבאר שעיקר כח העלאת אח"פ מבי"ע לאצילות, תלוי בבוצד"ק הגניז במו"ס, דהיינו בסוד טחינת המ"ן

בב' ביעי דוכרא. ונמצא שאלו אח"פ דדיקנא שנתעלו בעת הגדלות דא"א, לא נתעלו אלא בכח הבוצד"ק הגניז במו"ס. גם ידעת, שב' קומות של ע"ב יוצאות על הזווג הזה, א' קומת ע"ב המתוקנת בצל"ם, אשר החכמה אינה מגולה בחב"ד שלה שהם הם' אלא בהג"ת שלה שהם הל'. כנ"ל, וקומה זו מתלבשת בפנימיות המוחין שהם ג' הראשים: גלגלתא אוירא ומו"ס: הם' בגלגלתא, והל' באוירא, והצ' במו"ס. וקומה שניה של ע"ב, היוצאת על אותו הזווג, הוא קומה שאינה מתחלקת על מל"צ הנ"ל, אלא גם בחב"ד שלה מגולה החכמה, ע"ד שהיה בפרצוף גדלות דנקודים וכמו בפרצופי א"ק, וקומה זו, לא יכלה להשאר תוך הכלים והמוחין, מאחר שהמה מתוקנים בבחינת הצל"ם, וע"כ יצאה לחוץ בסוד שערות רישא כנ"ל. שגו"ע דאותה קומה, נעשו לאו"מ על הגלגלתא מאזנים ולמעלה. ואח"פ של הקומה נעשו למקיף בסוד הדיקנא ממקום אונים ולמטה.

והנה עיקר כחו של הבוצד"ק הגניז במו"ס, שהוא מבחינת המלכות דמדת הדין, המשותף בהעאלת אח"פ, כנ"ל, אינו מתגלה באותם אח"פ שנתעלו בקומת ע"ב המתוקנת בצל"ם, המתחבר לג' הראשים, שהמו"ס נחשב לבחינת אח"פ של גו"ע. והוא, משום שתיקון הם' דצל"ם, אשר בחב"ד של הקומת ע"ב הזו, ממעט בחינת

היו י"ג, והנה כמש"ל ענין הי"ג חורין והי"ג נימין, כי הם י"ב, והחזורתי הי"ג כולל כל הי"ב, וכן נימת הי"ג כוללת כל הי"ב, כן תיקון י"ג דדיקנא כוללת כל הי"ב תיקונין, וכן הוא בתיקון הח'. וז"ש באדרת נשא דף קל"ד ע"ב, תאנא אלין תיקונין אקרין ימי קדם כו' והאי דתליסר כליל לון.

אור פנימי

החכמה בכללות המוחין האלו, כי להיותה עצמה מתוקנת רק בג"ר דבינה, ואע"פ שהוא משפעת אור החכמה לל' דצל"ם שהוא מותא דאורא, מ"מ, כיון שאורא ומו"ס הם ענפים שלה, א"כ המה מוכרחים ליטול לבושים מהגלגלתא, המכסים ומתקנים אור חכמה שבהם, באופן שלא יוכל להתגלות שום דין בהם, כי הלבושים דגלגלתא, שהיא ג"ר דבינה מגנת עליהם. וע"כ אין שום גילוי לכח הדין שבבוצד"ק בבחי' אח"פ המתחברים אל הכלים הפנימים דראש א"א. כמבואר.

אמנם קומה הב' של השערות, שבהם אינו נוהג זה התיקון של הצל"ם, ואור החכמה מגולה גם בחב"ד שלהם, ע"ד הסתכלות עיינין דאורא שבזמן הגדלות דנקודים, שבאופן זה אין להתג"ת נה"י שבקומה הזו שום כיסוי על אור חכמה, ע"כ אלו האח"פ שנתעלו בכה הבוצד"ק, מתגלים בהם הדינים שלו להיותו בלתי ממותק במדת הרחמים. וכבר נתבאר בנקודים שסבת השבירה היתה מטעם שאור החכמה היה בגלוי בלי שום כיסוי מג"ר דבינה הנקרא שם אור האון. ואין להאריך.

וזה אמרו (באות קס"ט) "הגבורה דעתיק מתלבשת במו"ס וכו' כי היא בוצינא דקרדנותא ולא נגלה תוקף דינו שם במקום גבוה, אלא נתגלו ב"ג תיקוני דיקנא שהם השערות, שכולם דינים" כי מתוך התלבשות חסד וגבורה דעתיק בכתרא ומו"ס דא"א, נתקנו שניהם בקומה שוה, זה בסוד עזקא דכ"א, וזה בסוד עזקא רבא

כנ"ל (דף א' שכ"א אות ס"ב) וע"י באו"פ שם, שפירושו שאו"א הפנימים נגנוזו שם משום שהגבורה דעתיק, שה"ס המלכות דצמצום ב', אינה נמשכת לבא בקו האמצעי בסוד הזווג, ולפיכך נעשו השערות דיקנא רק בבחינת כלים מקיפים, כי האו"פ שבהם נסתלק מהם, מחמת תוקף הדין שבבוצד"ק שאינו מקבל זווג, וע"כ נשארים השערות דיקנא ריקנים מאורם, אלא שנבחנו לאו"מ, כלומר שבשעת הזווג על ידי הארת ע"ב ס"ג העליונים, שמתבטלים הפרסאות לשעתם או מקבלים השערות דיקנא את האור הגדול שלהם, ומשפיעים לתחתונים בסוד טפת הזווג, ותיכף לאחר הזווג מתרוקנים מאורותיהם, משום שאין פרצופי אצילות מוכנים לקבל את אורותיהם, להיותם בחינת או"א הפנימים ששמשו בנקודים, דהיינו בלי התיקון של סל"צ דצל"ם, כנ"ל. וז"ש הרב שכח הבוצד"ק שבמו"ס מתגלה בתוקף הדין שבו ומצמצם את השערות דיקנא שלא יוכלו להחזיק את אורותיהם שלא בשעת הזווג. אמנם בעת הזווג שמלכות דצמצום א' נמתקת במלכות דצמצום ב' בסוד טחינת המ"ן לצדיקים, כנ"ל, אז יכול להתגלות אור חכמה הגלוי דרך השערות רישא ודיקנא, כנזכר לעיל, אכן טחינה זו אינה מספקת אלא לשעתה, ותכף אחר הזווג שוב מגלה כח תוקף הדין שבבוצד"ק ואורותיהם מסתלקים בסוד או"מ. וז"ס שהשערות דיקנא פיותיהם קצרות וע"כ אינם משפיעים אלא טפין טפין. כלומר שאינם משפיעים רק

קעו) נבאר תחלה היאך מתאחזין אלו הי"ג תיקוני דיקנא, עם תיקוני רישא כנ"ל, שהי"ס דרישא משפיעים ומאירים ביי"ס דדיקנא, כי ממקום שמסתיימין י"ס דרישא, מתחילין תיקוני דיקנא כנזכר שם. גם נתבאר שם כי הי"ס דרישא הם י"ס פנימים וי"ס מקיפים ג"כ, ולא קבלתי סדרן.

אור פנימי

בשעת הזווג, בסוד טפת הזווג, ותכף הם מתעלמים, ולכן מכונה השפעה זו בשם טפין טפין. והבן. וזה אמרו באות (קע"א) "שערות רישא שעיעין יתיר והם יותר דינן נכפין וממותר וסיגים שנשאר מבירורם הם דינן קשים, אך ממותר ברורי שערי דדיקנא, נפקי סיגים וקליפות ממש גמורים, ולכן הו' קשישין יתיר" כבר ידעת ההפרש מדינים לקליפות, כי דינים פרושם: שהם פסולת כלפי פרצוף זה שנברר עתה, אמנם כלפי פרצוף שלאחריו, יש עוד בחינת קדושה לברר מהם. וקליפות פירושם: שאין עוד בהם שום קדושה, וע"כ יצאו לגמרי מבחינת בירורים, כי לא יצלחו לכולם. כמ"ש בחלק הקודם. גם ידעת ההפרש משערות רישא לשערות דיקנא, כי שערות רישא הם בחינת הכלים דפנים, שהם גו"ע שלמעלה ממסך, הנבררים בעיבור א'. ושערות דיקנא הם הכלים דאחורים שהם אח"פ שלמטה ממסך שבעינים, שאינם נבררים אלא בעבור ב'. גם ידעת שהם בחינת הכלים דאחוריים ששמשו באבא ואמא הפנימיים בקומה דהסתכלות עיינין, שבחינת הממעלה למטה שלהם, היה מלך הדעת, שהכלים שלו נפלו לתחתית ביי"ע, כי כלים דראש, נפלו למלכות דבריאה, ודתוך שלו נפלו למלכות דיצירה, ודסוף שלו נפל למלכות דעשיה. ובזה תבין, כי בחינת גו"ע, שנתבררו בשערות רישא בעת הקטנות, הנה מה שנשאר אחריהם בבחינת פסולת, שהם אח"פ שעוד לא נבררו בקטנות, הם

בחינת דינים קשים, להיותם נמצאים בתחתית ביי"ע באחרית כל המדרגות השבורות, ועם כל זה אינם קליפות גמורות, כי עדיין יש בהם קדושה שתתברר לעת גדלות בעיבור ב'. אבל בעיבור ב' אחר שנברר גם אח"פ שהם השערות דיקנא, הנה המותר שנשאר מאח"פ אלו, הם קליפות ממש, כי אין בהם עוד שום ניצוצין שיהיו ראויים להתתברר לקדושה. כמבואר.

וזה אמרו (באות קע"ב) "ונמצא כי אלו השערות די"ג תיקוני דיקנא, הם בחינת המין של מו"ס, והם העולים בה בבחי' מין תמיד" כמ"ש לעיל, שהשערות האלו אינם כלים אמיתיים להתלבשות האור בתוכם, אלא שמשמשים רק בעת הזווג, שאז נמשכו המקיפים לתוכם, ואחר הזווג תכף מתרוקנים, הרי שכל תיקונם אינם אלא בבחינת מין, כדי להמשיך המיד שלהם, שהם האו"מ, וז"ש "והם עולים בה בבחינת מין תמיד" כי כן דרכם בכל זווג וזווג, לעלות ולהתחבר לפנימים בעת הזווג בבחינת מין, כדי להמשיך בחי' המקיף חוזר המיוחס להם, הנבנתים לבחינת מיד אליהם, ואחר הזווג חוזרים למקומם כמקודם לכן. וז"ש (באות קע"ג) "ואלו השערות הם בחינת נהרות המים הנמשכים מן הים הגדול חכמה סתימאה כי הם צנורות מושכים המים ויוצאים דרך פיותיהם" דהיינו כמבואר, שאין בחינת החכמה סתימאה נפתחת, זולת ע"י עליתם שם בבחינת מין, שאז העזקא רבה שבמו"ס נפתחת, ויוכלו האורות דאו"א הפנימים

קעז) אך מה שקבלתי הוא, כי הי"ס דרישא, הם כסדרן מכתר עד מלכות, ומלכות בסוף כולם, אף בבחי' המקיפים, ואינן כמו מקיפי הדיקנא שהם מתתא לעילא, ונמצא כי הספירה האחרונה שבגלגלתא, שהיא מלכות, היא בפאתי הראש, ואף אם הם ב', נקראו א', כנ"ל בתיקון קדמאה דדיקנא.

אור פנימי

ובחינות אלו החסרות להם כלולות במזלין דדיקנא, כי אינם משיגים אותם אלא ע"י עליתם לג"ר דא"א ומקבלים המ"ן דדיקנא. כמבואר.

קעז) הי"ס דרישא הם כסדרם מכתר עד מלכות ומלכות בסוף כולם, אף בבחינת המקיפין ונמצא וכו' מלכות היא בפאתי הראש: וצריך שתדע היטב, ההפרש בין שערות רישא לשערות דיקנא. כי באמת הם שניהם פרוץ אחד, כלומר בחינת קומה אחת דע"ב מגולה, שלא יכלה להתלבש בכלים הפנימיים גלגלתא ומו"ס, מחמת שהמה נתקנו בבחינת עוקא דכ"א דס', דצל"ם דב"ש עלאין דנה"י דעתיק שלמעלה מיסוד שלו, שע"כ נגנו בהם או"א הפנימיים ששמשו בנקודים, להיותם תמיד בחסדים מכוסים, כנ"ל, שמכחם נאצלו גם או"א האצילות בסוד עוקא דכ"א ועוקא רבה כנ"ל בדברי הרב עש"ה. וע"כ חלק הזה של האור הגדול דא"א הפנימיים יצא לחוץ מא"א בסוד שערות רישא ודיקנא, כנ"ל באורך.

אמנם נתבאר לעיל בדברי הרב, שבעת שיצאו לחוץ, פגעו בג' רישין דא"א: גלגלתא, אוירא, ומו"ס, ונתערבו עמהם ולפי תערובתם בהי' ג' רישין כן אשתני שמייהו. (כנ"ל באות ע"ט) ע"ש. דהיינו שקבלו לתוכם בחינת התיקון דסל"צ דצל"ם, כמו ג' רישין דא"א, וע"כ נשתנה בחינתם ממה שהיו מקודם לכן, כלומר שאינם כ"כ מגולים כמו או"א הפנימיים. אלא שנתלבשו ג"כ באיזה שיעור של סל"צ דג' רישין דא"א. ולפיכך, כמו שעיקר גילויי החכמה בא"א

להתגלות בסוד טפת מ"ד, שהם בחינת המקיף חוזר, כמבואר לעיל, ותכף לאחר הזווג חוזר כח הבודק שבמו"ס למקומו, וחוזר ונסתם המו"ס בסוד עוקא רבה, כנ"ל, והשערות מתרוקנים וחוזרים למקומם. וז"ס שפיות של השערות נוזלים טפין טפין בלבד, כי העוקא רבה סותם עליהם ואינה נפתחת רק בסוד טפות טפות של הזווגים. ועל שם זה הם נקראים מזלין, מלשון נוזלים מן לבנון. כמבואר.

וזה אמרו "ונמשכים אח"כ אל הבינה ונותנים בה ג"כ בסוד מ"ן שהם ה"ג של מנצפ"ך שבה כנודע כי או"א במזלא אתכלילו וע"י מזווגים, כי או"א דאצילות הם בקומת בינה דמ"ה, אמנם מבחינת עצמם, שהם בחינת חו"ב דנקודים, הם רק בחינת ו"ק, וחסרי ג"ר, כי הם מלבישים לא"א מחסד ולמטה, וא"א הוא קומת ע"ב דמ"ה, הרי שחסר להם בחינת ג"ר דא"א. ולכן אינם ראויים לזווג במוחין דהולדה, עד ששיגו בחינת ג"ר דא"א, דהיינו ג"ר דע"ב, אכן ע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים באצילות, שאז נפתחו כל הפרסאות כנודע, עולים או"א לג"ר דע"ב, כמ"ש בחלק י', ואז נמשכין המזלין דדיקנא דא"א בבחינת מ"ן גם לאו"א, דהיינו לאמא עלאה שהיא הנקבה המקבלת מ"ן. וז"ש הרב "ונותנים בה ג"כ בסוד מ"ן שהם ה"ג של מנצפ"ך כלומר, שאז משגת אמא בחינת ה"ג דגדלות, שה"ס יין המשמה כמ"ש בחלה י' ע"ש. וז"ש בוהר דא"א במזלא אתכלילו. כי מבחינתם עצמם דא"א שהיא קומת ע"ב, המה חסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות כנ"ל,

קעח) והנה תיקונא קדמאה דדיקנא, המתחיל מסיום פאתי הראש כנ"ל, היא מלכות דחכמה, כנזכר שם. והרי נמצא, כי המלכות דרישא שהיא הפאה, משפעת ונאחזת עם המלכות דבתיקון א' דדיקנא, מלכות במלכות, ומאותם השערות שבפאתי הראש מלכות דגלגלתא יורד שפע אל השערות דבתיקון קדמאה דדיקנא מלכות שבה, ומשם לשאר הי"ג תיקונין.

קעט) ואמנם היות מלכות דגלגלתא נקראת פיאה, זה נודע, מסוד לא תכלה פאת שדך לקצור לעני ולגר תעזוב אותם, כי המלכות האחרונה שבכולם, היא כדמיון, פאת השדה הנשאר באחרית הקצירה. וכן עד"ז, אחר התגלח שערות הראש, שהם דמיון קצירת השדה צריך להניח ג"כ הפיאה, שהיא בחי' המלכות דשערי כמבואר במקומו ע"ש, נמצא כי לעולם פאה היא בחי' המלכות.

אור פנימי

דיקנא, שדרכם לבא ולהתלבש בבחינת מוחין פנימים לאו"א, כנ"ל, לא נתקנו כן בקביעות, כי אם בעת הזווג בלבד, כלומר, בעת שא"א עולה לעתיק ואו"א עולים לא"א, או משפיעים השערות דיקנא בחינת חכמה ממקיפים שלהם, ולאחר הזווג תכף מסתלק האור הזה מהם, ושוב נשארים בלי אור אלא בבחינת כלים מקיפים.

ולפיכך נבחן עמידת השערות דיקנא שלא בעת הזווג, דהיינו בשעה שהם ריקנים מאור, שעומדים בסדר הפוך, מלכות בראשונה וכתר באחרונה, כלומר, כי בעת הזווג נבחן שכל העב ביותר קומתו גבוה יותר, שבחי"ד יש לה קומת כתר, ובחי"ג קומת חכמה, ובחי"ב קומת בינה, ובחי"א קומת ז"א, ובחינת כתר קומת מלכות. הרי שכל העב יותר הוא ראשון בעמידה. אבל שלא בשעת הזווג, בעת שאלו הקומות ריקנות מאורותיהם, הנה אז נבחן העביות שבהם לחסרון ולא למעלה, וע"כ נמצא העביות דכתר שהיא בחי"ד שהוא בשפל המדרגה יותר מכולם, ולמעלה ממנה בחי"ג, שהיא מיוחדת לחכמה, ולמעלה ממנה בחי"ב שהיא מיוחדת לבינה, ולמעלה ממנה בחי"א

הוא במו"ס, אבל מחמת התיקון דעוקא רבה אינה מגלה החכמה שלו, שז"ס דלא פסיק קרומא במו"ס לעלמין. הנה עד"ז גם בחינת החכמה דשערות רישא, שהיא גבוה הרבה ממו"ס, אינה מתגלה משם לעולם זולת בסוד או"מ דתפילין, כמ"ש במקומו, אבל אינם באים בהתלבשות הכלים הפנימים לעולם. וכל מה שבא בהתלבשות הכלים הפנימים מבחינת או"מ החזור של השערות, הוא רק מן בחינת השערות דיקנא בלבד. כי ע"י הגילוי שלהם באו"א נפסק הקרום של החכמה דאו"א, ומתפשטת החכמה שלהם בסוד ל"ב נתיבות החכמה ובאים למוחין דז"א, ואז נפסק הקרום גם ממוחין דז"א, ומתגלה החכמה בחסדים מחזה ולמטה דז"א. כמ"ש במקומו.

ומטעם זה נבחן, כי אחר הזווג דגדלות דא"א, שיצא קומתו ע"ב דמ"ה, שאז נתקנו השערות רישא ודיקנא שלו כנ"ל, הנה השערות רישא קבלו כל תיקונם תכף, דהיינו בחי' התיקון דמו"ס, שלא יתלבשו בכלים הפנימים, זולת בדרך מקיפים תמיד בסוד מוחין דתפילין שעל המצח מחוץ, ומבחינה זו באו בכל תיקונם. אבל שערות

קפ) גם טעם אחר, הוא כי הנה נתבאר, כי גבורת עתיק יומין הנקראת אלהים, נתלבשה בהאי מוחא סתימאה דמינה נפקי כל הני שערי ממותרי מוחא, כנזכר באדרת נשא דף קל"ד ע"א גבי תיקונא תשיעאה. ונודע, כי הגבורה נקרא אלהים, וגם המלכות נקראת אלהים. כנזכר בפרשת בראשית דף ע"א. והנה הפיאה של הראש היא בחי' המלכות של הגלגלתא, ושמה אלהים, וכן פאה בגימטריא אלהים. וגם כי היא נמשכת מהגבורה דעתיק שבגו מוחא סתימאה הנקרא אלהים, ולכן ג"כ נקרא פיאה, שהוא בגימטריא אלהים.

קפא) והנה הם ב' פיאות בב' צדדי הראש, נמצאו ב' שמות: אלהים אלהים. אמנם צריך שתדע, כי להיותם במקום גבוה, שהוא רישא דא"א, שהדינים מתכסים ונעלמים בו א"א שיהיו ממש שמות אלהים, אמנם הם ב' שמות של מצפ"ץ מצפ"ץ, שהם חילוף הויה, כי אלהים במילוי ביודי"ן, הוא בגימטריא ש' כמנין מצפ"ץ, וכן שם ההויה בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ.

אור פנימי

מיוחסת לו"א, וממעל לכולם עביות דכתר המיוחסת למלכות. וכ"ז הוא רק בשערות דיקנא, שהם נשארו אחר הווג בהתרוקנות מאורות שלהם ע"כ נהפך בהם הסדר. משא"כ בשערות רישא, שהם לא נתרוקנו מן האורות שלהם לאחר הווג כנ"ל, כי הם בלאו הכי אינם באים בהתלבשות הפנימיות דמוחין, ע"כ הם עומדים כסדרם תמיד, כתר למעלה ומלכות למטה כדברי הרב, שמלכות דשערות רישא היא בפאתי הראש. ומ"ש שמאותם השערות דפאתי הראש יורד שפע אל השערות דבתיקון קדמאה דדיקנא ומשם לשאר התיקונים דדיקנא, יתבאר להלן.

קפא) מצפ"ץ מצפ"ץ שהם חילוף הויה כי אלקים במילוי ביודי"ן הוא בגי' ש' כמנין מצפ"ץ, וכן שם הויה בא"ת ב"ש הוא מצפ"ץ: אלפא ביתא דא"ת ב"ש מורה על בחינת עביות הנולדים ויוצאים מהאורות גופייהו. כי א' שהיא בחינת אור משפיע

ומאציל את הת', וכן ב' לש' וכו', כלומר, שאין העביות מכח צמצום ודין, אלא מכח האורות בעצמם. ונודע, שכל שהעביות גדולה יותר היא מוציאה קומה גבוה יותר, ע"כ נבחן שהאור היותר גדול, שהוא א', מתחבר עם העביות היותר גדולה שהיא הת', אבל ב' שהוא אור קטן מן א', גם העביות שלו יותר קטן, דהיינו רק ש', וכן ג' היותר קטן גם מן הב', מוציא עביות קטנה ממנו, שהיא רק ר' וכו'. עד"ו.

והנה נתבאר, ששערות רישא אחר שנתקנו, נשארו בתיקונם בקביעות, אלא לפי הדרכים של הג' הרישין בפנימיות המוחין, כנ"ל, דהיינו שאין הארתם יכולה להתלבש בפנימיות הכלים, כמו מו"ס שאינו משפיע לפנימיות הכלים, בסוד דלא פסיק הקרום ממנו לעלמין כנ"ל. ותיקון זה שלא יוכל להשפיע לפנימיות הכלים, הוא בבחינת המלכות דשערות רישא, הנקרא פאתי הראש, שהוא בחינת מסך המעכב על השפעת חכמה דשערות רישא,

קפב) ונמצא, כי אינו אלהים ממש להיותו בא"א, ואינו רחמים ממש שהוא שם ההוי"ה, אמנם הוא שם מצפ"ן ממוצע ביניהם, כי אינו לא הויה ממש ולא אלהים ממש, אלא ממוצע ביניהם, כנזכר, והוא תמורתם. ולהלן נשלים לבאר טעם זה באמיתות ע"ש.

קפג) וז"ס ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, כי פסוק זה נאמר על א"א, הנקרא אני ואי"ן, ונקרא הו"א. להורות: כי הדכר הנקרא אי"ן, והנוקבא הנקראת אני, הכל א'. ונקרא הו"א, כי אין בחי' נוקבא גלויה בו כנ"ל, להיותה דינין. ולסיבה זו אין אלהים עמדי, כי כל הבחי' של אלהים בז"א, הם בא"א שמות מצפ"ן, וזכור זה.

קפד) האמנם היותם ב' פאות, הטעם הוא, כי הלא השערות ממותר מוחא נפקי, כנזכר, והנה המוח יש בו בחי' הדעת הכולל הו"ג, כנ"ל, וידוע כי הזכר נוטל החסדים, והנקבה נוטלת הגבורות, ואז יוצא הארתם לחוץ, הארת החסדים בפאה שמימין, והארת הגבורות בפיאה השמאלית. וזו"ן, הם יונקים ונשפעים מאלו הב' פאות: הז"א, חסדים מהימנית. ונוקבא, מהשמאלית גבורות. וזהו פירוש מ"ש פרשת בראשית ד"כ ע"א, על ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים, שהם מצפ"ן מצפ"ן. שמהן עילאין די"ג מכילן דרחמי כו'.

אור פנימי

ע"ד ה"ת בעינים, אבל לא מטעם צמצום, אלא מטעם פיות הצרים שבשערות אלו, שאינם משפיעים חסדים, ובהיות שאין אור החכמה יכול להתלבש בפנימיות הכלים זולת ע"י מלבוש דחסדים, ע"כ נבחנים כמו שחסרים חכמה ג"כ. ולפיכך הנימין מכסים על אור הפנים דא"א, שלא יהיה נשפע ממנו לתחתונים, כי המלכות דאלו הנימין עושים הכיסוי הזו כמבואר. ולפיכך נקראים הנימין בשם ווין בסוד ווי העמודים, משום שהם בחינת ו"ק בלי ג"ר, המכונה תמיד בשם ווין, ומהם מקבל ז"א מטרם שהוא במחוץ דגדלות, שהוא מטרם שיהיה בן ט' שנים ויום א'.

וזה אמרו באות קפ"א ב' פאות בב' צדדי הראש, נמצאו ב' שמות אלקים, אמנם צריך שתדע כי להיותם במקום גבוה וכו' אי אפשר שיהיו ממש שמות אלקים, אמנם הם ב' שמות של מצפ"ן דהיינו כמבואר שהם בחינת המלכות הסותמת את הארת חכמה, שלא יושפעו אל הכלים הפנימים, וע"כ ה"ס אלקים המורה על קטנות. אלא בבחינת א"א, נקרא בשם מצפ"ן, שהוא הוי"ה בחילוף א"ת ב"ש: שי' מתחלף על מ', וה' מתחלף על צ' וו' על פ', וה"ת על צ'. שזה מורה בחינת עביות הנמשכת מאורות עצמם, ולא משום דין שבהם. כנ"ל.

וזה אמרו (באות קפ"ג) "וז"ס ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלקים עמדי וכו', כי אין בחינת נוקבא גלויה בו" כ' כי צמצום ההארה אינה מחמת דין שנקרא אלקים, אלא מטעם שהמסך והמלכות זו, אינה במקומה, להיותה במקום פאתי הראש, שבערך הקומה הכללית דשערות, הוא בחינת נקודת החזה,

קפה) ביאור הענין, כי אלו הב' שמות מצפ"ן מצפ"ן, שבשתי הפאות, משם יונקים זו"ן, שמש וירח, והם שוין בהשוואה א' בב' פאתי הראש, ושניהם שמות של מצפ"ן, ואינם זה הויה וזה אלהים, כי זהו בחי' מאור גדול ומאור קטן, אמנם שרש זו"ן בהיותם פה באלו הב' פאות, כי מכאן שרשם מחו"ג דמוחא דא"א, הם שוין, מאורות הגדולים, ושניהם בחי' הויות שהם מצפ"ן מצפ"ן, ואין ביניהם הפרש, זולתי שזה מימין וזה משמאל, כנודע, כי נוקבא משמאלא. גם להלן למטה יש טעם אחר.

אור פנימי

עומד במקומו המותאם, שהוא בד"ת דדיקנא, כנ"ל, ע"כ השמאל הוא חשוב ממש כמו הימין, כי השמאל אינו צריך לימין שימתיק אותו, כי כבר הוא ממותק מכת עצמו. ולכן הם שניהם שוים כאן. אע"פ שהם בחינת קטנות, כמבואר.

ותדע שמכאן מקבלים זו"ן גם בחינת מוחין דעיבור ב' דקטנות, הנבחן להשלמת כלים, שהם בחינת ג"ר דרוח הנקרא מוחין דו"ק, שהם שמות אלקים במילואיהם, אשר מוח חכמה דז"א הוא אלקים במילוי יודין, ושם נוהג ענין ע"ב בחדד ורי"ו בגבורה וכ"ו בת"ת שבג"י שד"י, שה"ס שד"י הרפה. כי עדיין אינו מוכשר לזווג דגדלות, עד שאלו המוחין יורדים מבחינת חג"ת שלו אל נה"י שלו, וכשהם יורדים לנה"י נעשו בבחי' שד"י בדגש, ואז באים מוחין דגדלות אל חב"ד חג"ת דז"א, כמ"ש בחלק י"ב (אות ר"צ רצ"א ובאור"פ ד"ה ג"פ ע"ש בכל ההמשך) כי כל זה שביאר הרב אצל ז"א נמשך מכאן, כי בעת שרק הנימין משפיעים אל המוחין דז"א, מסוד ב' פאות דמצפ"ן, הנה אז אע"פ שמצד הכלים הוא בתכלית השלימות, כי אין כאן שום דין, בסוד ואין אלקים עמדי, מ"מ אצל ז"א נחשב עוד למוחין דאלקים, משום שעוד אין גילוי למוחין דהויות עד שירד המסך מבחינת המלכיות דנימין לנה"י דדיקנא, שאז נעשין הנימין בבחינת יודין, ובחינת המוחין דווין שהיה בהם מקודם יורדים אל הדיקנא ואז מתגלה

כי ב' הויות דע"ב ס"ג דנימין הם בחינת גו"ע, שהם חב"ד חג"ת עד החזה, ונמצא פאתי הראש שהם המלכות במקום חג"ת, ובחי' חזה. וע"כ היא סותמת שם האורות כנ"ל. אלא בעת הזווג אז יורד המסך הנה למקום ד' תיקוני תתאין דדיקנא, ואז מתפתחים השערות רישא ונעשים ליודין, וההארת חכמה מושפעת אל הדיקנא, כמ"ש להלן. הרי שאין הצמצום כאן משום איוה דין אלא משום שהמסך אינו במקומו, שזה נבחן שהצמצום בא מכת האורות עצמם, ולא משום דין. וז"ס אין אלקים עמדי כמ"ש הרב.

וזה אמרו (באות קפ"ד) "זו"ן הם יונקים ונשפעים מאלו ב' הפאות, הז"א חסדים מהימנית, ונוקבא מהשמאלית גבורות, וז"ס ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים, שהם מצפ"ן מצפ"ן וכו', ואין ביניהם הפרש זולתי שזה בימין וזה משמאל" כי להיות אז הנימין בבחינת ווין כנ"ל, ע"כ הם נחשבים לבחינת זו"ן, שאין בהם בחינת י"ה, ונמצא הפאה הימנית שהיא מלכות דהו"ה דע"ב, שהיא בחינת מלכות דז"א, וכן מלכות דהו"ה דס"ג, שהיא בחינת מלכות דנוקבא, כמ"ש הרב שהשמאל הוא בחינת נוקבא. אמנם כיון שאין חסרון ג"ר שלהם בא מחמת דין או צמצום על חכמה, להיותם בחינת א"א שהוא בקומת ע"ב, ואין ה"ת בעינים שלו כנ"ל אלא שכל חסרון שבהם הוא מחמת המסך דמלכות שאינו

קפו) והנה מאלו השני פאות שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, משם נמשכים י"ג תיקוני דיקנא, שהם י"ג מכילין דרחמי, שהתחלתן מן אל רחום כו', כנ"ל. ולכן נזכר שני היות ה' ה' קודם אל רחום כו', כי ב' ההיות ההם, הם ב' שמות מצפ"ץ מצפ"ץ, שהם ה' ה' בא"ת ב"ש כנ"ל, ומהם נמשכו י"ג מכילין דרחמי, שהם אל רחום כו' ומהם נשפעים. וז"ס ה' ה' אל רחום כו' והבן זה.

קפו) והנה טעם התחלף שני שמות אלו של אלהים ונעשים מצפ"ץ מצפ"ץ, כבר התחלנו לבארו לעיל. וזה עניינו בשלימות, דע, כי הנה ח' אורחין חורין הם נמשכין מרישא דרך צדדי הפנים, כנ"ל, והם ב' היות, ואותם ב' היות מאירות בב' פאות האלו, ובפרט כשמסתלקות אל הצדדין כנ"ל, ואז אע"פ שהפאות הם אלהים, נעשות היות"ת כמו החורתי אלא שמתחלפות במצפ"ץ מצפ"ץ, ולא היות ממש, להיותם הם מבחי' אלהים כנזכר לעיל.

אור פנימי

ההיות דע"ב ס"ג בשערות רישא. ואז מגיע לז"א דרך הדיקנא ודרך או"א, המוחין וגדלות וזכור זה. וגדלות שלו שהם ג"כ מוחין דהיות.

קפו) ח' אורחין חורין הם נמשכין מרישא

דרך צדדי הפנים והם ב' היות מאירות בב' פאות האלו: כמ"ש בדיבור הסמוך, שבעת הווג כשא"א ורדל"א נעשים לראש אחד אז עולים שערות הדיקנא ומתחברים עם שערות רישא לקומה אחת, ואז מקבלים ממקיף חוזר, ונמצא עתה שחירותי ושערות רישא נעשים לבחי' אחת ממש, ונבחן שהחירותי משפיע אל הנימין ונעשו ליודין, והוויין יורדים לי"ג תקוני דיקנא, כנ"ל. ומ"ש שהפאות נשארים בבחינת מצפ"ץ, הכונה היא לאחר הווג הזה, כי אז חוזרים לבחינתם הקבועה, שהם בחינת וויין, וחוזרים הפאות לבחינת מצפ"ץ. כמ"ש במקומות אחרים.

קפח) מוחא לחוד דלא אתפליג לג' מוחין, רק חד לחוד והאי מוחא ה"ס חכמה דא"א ונקרא מו"ס: אין מכאן סתירה על מ"ש לעיל שיש ג' מוחין תב"ד במו"ס. כי אלו ג' מוחין דתב"ד שבמו"ס. הוא מבחינת

קפו) מאלו השני פאות שהם מצפ"ץ מצפ"ץ, משם נמשכים י"ג תיקוני דיקנא וכו' ומהם נשפעים: כמבואר בדיבור הסמוך, שבחינת המוחין דקטנות שהיו מקודם בב' היות דנימין שבימין ושמאל דשערות רישא דא"א, הרי הם יורדים משם בעת הווג אל י"ג תיקוני דיקנא, דהיינו הוויין שהיו בנימין ההם. ואז מתגלה החירותי תוך הנימין ההם ונעשו ליודין, והם מתחברים לקומה אחת, של גו"ע ואח"פ, ע"ד שא"א ועתיק, וכן או"א וישו"ת מתחברים לפרצוף אחד, והתארת חכמה מתגלה בדיקנא. והבן היטב, כי אין הכונה בזה שאומר שהוויין יורדין לדיקנא, שהם נעשים בבחינת קטנות, אלא ע"ד שאומר בכל ביאת נה"י חדשים שמוחין דתב"ד באים לתג"ת, ובחינת אור הרוח שהיה בתג"ת, יורד לנה"י, ואור הנפש שהיה בנה"י יורד לנה"י חדשים, אמנם כל

* קפח) ועתה נבאר מציאות דיקנא דא"א מה הוא, הנה נודע, כי א"א מלביש לעתיק כנ"ל, וכבר ביארנו כי בא"א יש גלגלתא, והוא סוד הכתר דא"א, ובגווה חד מוחא לחוד דלא אתפליג לג' מוחין, כמו בז"א, רק חד לחוד. והאי מוחא הוא סוד חכמה דא"א, ונקרא מ"ס.

אור פנימי

ובשעת הזווג, שג' רישין דא"א נכללים ברדל"א, ונעשים לדעת דרדל"א כנ"ל, ומתגלה אור החכמה בג' רישין להשפיע לתחתונים, הנה גם אז נתבאר לעיל, שאין הדעת הוה מאיר אלא רק במוחא דאורא שה"ס ל' דצל"ם ובחינת בינה, כנ"ל. אבל בם' דצל"ם, שהיא גלגלתא ובחינת ס', אין אור החכמה מתגלה שם, להיותה מתוקן בסוד עוקא דכיא. וע"ד זה גם מו"ס עצמו כלול מחב"ד אלו, שהם מכלל ג' הראשים ונמצא גם הוא מקבל בחינת חכמה רק לבחינת בינה שלו, שהיא בחינת ס"ג ומוחא דאורא הכלול בו, כנ"ל ומבחינת בינה זו הכלולה בו, הוא משפיע הארת חכמה ל"ג תיקוני דיקנא. אבל מבחינת חכמה שבו, שהיא בחינת ס' דצל"ם שבו, אינו משפיע כלום, כי מבחינה זו נקרא גם המו"ס עוקא דכיא, כנ"ל בדברי הרב. הרי שבחינת חכמה דמו"ס אינה נפתחת לעולם, ואפילו בשעת הזווג. וז"ש הרב, דלא אתפליג לג' מוחין, כי חכמה שבו אינה מזדווגת עם בינה ואינה משפיע אליה. כמבואר.

וזה אמרו (באות קפ"ט) "אמנם שינוי זה יש בא"א יותר מבשאר פרצופים כי בגלגלתא שלו יש כתר וחכמה, אבל בינה ודעת אין בגלגלתא שלו" דהיינו כמבואר, שחכמה שבמו"ס נתקנה בבחי' עוקא דכיא, ואינו מזדווג עם הבינה, כי הקרומא דיליה לא פסיק כמו באו"א וזו"ן. ולפיכך יצאה בינה לגמרי מראש שהוא חכמה. אמנם חכמה דאו"א, היא מאירה

ג' רישין שהם כלולים זה בזה, כמ"ש הרב לעיל (אות מ"ז) כי על כן יש בכל אחד מהם ג' היות ע"ב ס"ג מ"ה, שהם שורש התיקון של סל"צ דצל"ם, כנ"ל באורך, אשר ס' דצל"ם נקרא הוי"ה דע"ב וחכמה, ול' דצל"ם נקרא הוי"ה דס"ג ובינה, וצ' דצל"ם נקרא הוי"ה דמ"ה ודעת. ומבחינה זו נבחן המו"ס שהוא כלול מג' מוחין חב"ד. ואלו ג' מוחין חב"ד נבחנים שהם זה למטה מזה, ס' למעלה. ואחריה ל' שהיא בינה, ואחריה צ' שהיא דעת. ע"ד שנתבאר לעיל. אמנם התחלקות המוחין לחב"ד, היא בחינת הזווג דחכמה ובינה, ע"י הדעת המכריע ביניהם, ומוציא הארת חכמה לחוץ, והדעת מקבלת הארת חכמה לחסדים שלו, שאז מתפשט ממעלה למטה, וממלא לאדרין ואכסדראין דגופא. כנ"ל. ועל בחינה זו דחב"ד אומר הרב, דמוחא דא"א לא אתפליג לג' מוחין. והוא מטעם כי האי קרומא דאתחפא על מו"ס לא נפסק משם לעלמין, כלומר אפילו בעת הזווג והארת ע"ב ס"ג העליונים, המבטלת ובוקעת לכל הפרסאות אינה מבטלת ואינה בוקעת להאי קרומא דמו"ס, ואין אור החכמה מושפע ממנו לתחתונים, וכל בחינת החכמה שיש באצילות, הוא מבחינת חכמה דאו"א, שבהם מזדווגים חו"ב ע"י הדעת העולה ממטה למעלה, ומוציא הארת חכמה לבינה. שזווג הוה אינו נוהג במו"ס, שהוא אינו מזדווג עם הבינה שלו להאיר בה הארת חכמה, אלא שהוציא אותה לבר מראש. כנודע כי קרומא דיליה אינו נפסק. כמבואר.

* ע"ת ח"א שער א"א פרק ח'.

קפט) אמנם שינוי זה יש בא"א יותר מבשאר פרצופים, כי בגלגלתא שלו יש כתר וחכמה, אבל בינה ודעת אין בגלגלתא שלו, ואמנם בינה דא"א הוא סוד הגרון דא"א, ותמן נחתת ולא קיימא ברישא. ומכאן תבין איך בינה נקרא גרון, ונקרא כתר, ונקרא שופר, כי הלא הגרון דא"א נעשה כתר לאו"א.

קצ) נמצא כי ג"ר דא"א יתבי דא על דא: כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה. ואינם בסוד קוין: כתר למעלה, וחור"ב למטה מב' צדדי הכתר, ועיקר התיקון הזה, הוא להיות קוין, כנ"ל בכמה מקומות.

אור פנימי

ומבחי' זו נבחנים הגלגלתא ומו"ס שהם ג"כ כחדא נפקין מפה דראש דעתיק, ואינם נאצלים זה מזה, וע"כ הם מלישים לחדס וגבורה דעתיק בקומה שוה. אמנם ודאי הגלגלתא גבוה ממו"ס, וכן אבא גבוה מאמא אע"פ שיוצאים שניהם מקומה אחת דבינה דמ"ה. אמנם מ"ש הרב כאן שהם בחינת קו אחד זה למטה מזה, זה ענין אחר לגמרי, והוא כמ"ש לעיל שאין חכמה ובינה עומדים בראש דא"א בימין ושמאל כמו באו"א וזו"ן כי בינה אינה נחשבת לנוקבא דמו"ס שיאיר לה מאור תחכמה שבו, משום שחכמה שבו נתקנה בסוד עוקא רבה וע"כ הבינה יצאה מהראש, ואין בראש אלא קו אחד זה למטה מזה. וכן מבחינה זו, נבחן גם הגלגלתא בסוד עוקא דכיא ובחינת ב' דצל"ם, ואינו משפיע מהו"ה דע"ב שלו אל המו"ס, כנ"ל, וע"כ הוא למעלה ממו"ס כי אינו בא עמה בזווג, והוא ג"כ בבחינת קו אחד. אמנם מבחינת הו"ה דס"ג, שהוא ל' דצל"ם, הם משפיעים זה לזה, ומבחינה זו אינם נחשבים לקו אחד, אלא גלגלתא ומו"ס הם זכר ונקבה, ודעת דרדל"א אחזי נהוריה ביניהם, כנ"ל בדברי הרב. וזכור ההבחן הזה בין החכמה המושפעת ע"י או"רא, הנחשבת רק לבינה דחכמה, שאינה בחינת ראש דא"א עצמו. ובין חכמה דע"ב שהיא חכמה דא"א עצמו. וכשהמדובר היא מבחינת

באצילות וקרומא שלה פסיק. והוא, כי חכמה דאו"א, אינה בחינת חכמה ממש כמו ראש דא"א, אלא שהיא חכמה המקובלת ממותא דאו"רא, שהיא בחינת בינה דחכמה ולא חכמה ממש, כי היא בחינת הו"ה דע"ב. כנ"ל. וזכור זה.

קצ) ג"ר דא"א יתבי דא על דא, כתר ותחתיו חכמה ותחתיו בינה, ואינם בסוד קוין: ולכאורה זה סותר למ"ש לעיל, דכיון שגלגלתא ומו"ס מלישים לחדס וגבורה דעתיק, ע"כ הם נפקין כחדא כמו או"א הנמשך מהם. שכתרא ומו"ס הם זה כנגד זה, ולא זה תחת זה. עש"ה. אמנם ענין כחדא נפקין וקומתם שוה הנאמר אפילו באו"א, אין הפירוש שקומתם שוה ממש זה לזה, כי נודע שכתר דאבא גבוה מקומת אמא, ואין אמא מגעת לכתר של אבא, כמ"ש הרב להלן, וא"כ איך הם בקומה שוה. אלא הפירוש הוא בעיקר שהם נפקין כחדא, כלומר, שאינם נאצלים זה מזה, אלא ששניהם נאצלים בבת אחת בהעליון מהם, כי הם בחינת ב' הרשימות דזכר ונקבה העולים תמיד ביחד לפה העליון ונכללים שם בזווג דעליון, שהזכר הוא בחינת רשימו דהתלבשות, והנקבה היא בחינת הרשימו דעביות, כמ"ש לעיל בדברי הרב בתחילת חלק ה', אצל זכר ונקבה דע"ב דא"ק שה"ס י"ה דכלי דכתר. עש"ה.

קצא) וטעם שינוי זה דא"א היה, כי כבר הודעתין סוד המלכים שמתו הם סוד הנקודות, ואחר כך נתקנו. ואמנם ברישא דעתיק לא היה בו שום בחינת מלכים שמתו כמבואר אצלינו, אך מאריך אנפין ולמטה היה בו בירור ד' מלכים, לכן א"א המלביש ומקבל אור דע"י עצמו, לא היה כח אל הבינה שבו לקבל אורו, ולכן ירדה בגרון, כי ממקום רחוק תוכל לקבל הארה.

קצב) והטעם לפי שבינה דינין מתערין מינה לכן אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה, והבינה ירדה בגרון ואמנם בשאר פרצופים, כגון או"א וזו"ן, כולם מקבלים אור דעתיק ע"י לבוש א"א, ויש בה יכולת להשיגו ואין צורך להבינה שלהם לירד ולהתרחק.

אור פנימי

חכמה דא"א עצמו, נבחנים לקו אחד, ונבחן שאין שום השפעה ממנו באצילות וכדומה מן הלשונות. אמנם כשהמדובר הוא מבחינת החכמה המאירה באוירא, שהיא בחינת בינה דחכמה כנ"ל, נמצא להיפך ממש, שאין שום הארה באצילות אלא משם. וזכור.

וזה אמרו "הבינה אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק כמו החכמה וכו' והבינה ירדה בגרון", כמבואר, כי החכמה שקבלה חלקה מאור הגדול של הראש דעתיק, נתקנה בסוד עזקא רבה שלא להשפיע אל הבינה, וע"כ בינה יצאה מראש דא"א, ואינה נכללת עם הראש דעתיק כמו חכמה דא"א. ומה שבינה מקבלת ע"י מוחא דאוירא אינה נחשב לראש דא"א, שהוא חכמה בעיקר ואוירא היא בינה דחכמה.

וזה אמרו "ואמנם בשאר הפרצופין כגון או"א וזו"ן, כולם מקבלים אור דעתיק ע"י לבוש א"א ויש בה יכולת להשיגו ואין צורך להבינה שלהם לירד ולהתרחק" דהיינו כנ"ל, כי או"א הם מקבלים ע"י תיקון הצל"ם דא"א, ששמה כבר נגנוה החכמה, וכל הארת חכמה הוא ע"י ל' דצל"ם, שהיא בינה דחכמה, אשר גם היא מלוכשת בלבוש של ס' דצל"ם, שהיא שורשה, ובינה יכולה

קצב) אין בה כח לקבל החלק של אור דעתיק כמו החכמה וכו' או"א וזו"ן כולם מקבלים אור עתיק ע"י לבוש: כמבואר לעיל, כי זה התיקון של מל"צ דצל"ם מתחיל בנה"י דעתיק, המלוכשים במוחין דא"א, שבסוד הגבהת ירכין למעלה מיסוד, תיקון ג"ר דע"ב דא"א בסוד ס' דצל"ם, שע"י תיקון זה, נגנוז או"א הפנימים, כנ"ל באורך. אבל בחכמה דעתיק עצמו אין שום כיסוי, ושמה מגולים ג"ר דחכמה בלי שום כיסוי של ס' דצל"ם. ולפיכך א"א שהוא בחינת אח"פ דעתיק, הנה בעת הזווג, הוא נכלל עם עתיק לראש אחד, כנודע, ונמצא שמאירים בו ג"ר דחכמה שבעתיק, מתוך התכללות הזו עם ראש דעתיק, אלא הוא אינו משפיע מאור הגדול הזה לתחתונים, כי בו נתקן תיקון דס' דצל"ם בסוד עזקא דכ"א, שלא ישפיע כי אם חסדים מכוסים,

קצג) ואמנם אחר שירדה הבינה בגרון, ירד הדעת ונתלבש בור"ק דא"א עצמם, והיה רוחניות אליהם, ואין לו מקום מקובץ, כי אם בין תרין כתפוי דא"א הוא עומד, כנזכר במקום אחר.

קצד) ונחזור לענין, כי ברישא דא"א יש כתר וחכמה לבד, והנה כל זה הוא בבחי' הכללות, אבל כבר ידעת. כי כל מדה ומדה מנהון כלולה מי', וא"כ כתר וחכמה יש בכ"א י"ס. והנה כל שיעור הראש שהוא עד המצח, שהוא מקום השערות, שם יש כללות י"ס מן הכתר וי"ס מן חכמה, וכן למטה מן המצח עד הגרון ששם הבינה, יש ג"כ כללות י"ס מן הכתר וי"ס מן חכמה, וכל זה בבחי' פנימיות.

אור פנימי

אשר בחינת הגופות דעתיק וא"א ואו"א, דהיינו בחינת הממעלה למטה שלהם, כולם נבררו מבי"ע, כי לא היה להם מנקודים רק בחינת ראשים בלבד, כמבואר. והנך מוצא רק הראש דעתיק שאין בו מברורי בי"ע, אבל מבחינת הגוף שלו ולמטה, הכולל כל פרצופי אצילות, יש בהם מברורי המלכים דבי"ע שנשברו ומתו, כי כל בחינת ממעלה למטה אינם באים אלא מן הז"ת דנקודים.

קצג) אחר שירדה הבינה בגרון ירד הדעת ונתלבש בור"ק דא"א וכו' ואין לו מקום מקובץ כי אם בין תרין כתפין דא"א הוא עומד: כבר נתבאר בחלק ה', כי שורש הדעת הוא בחי' החסד שבבינה, כי בינה עצמה היא עצמות חכמה, ואור החסדים שממשיכה נחשב בה לבחי' בן ומ"ן, כמ"ש שם הרב. ע"ש. אמנם הכונה היא על בחי' ז"ת דחסד שנשאר בה, ולא על ג"ר, כי ג"ר הן בחינתה עצמה. עש"ה.

וע"כ נבחן החסד שבה הנ"ל לבחי' מ"ן, משום שחסד הוה הוא שורש ז"א, שהוא צריך להארת חכמה, וע"כ הוא מעורר אותה להפסיק האתורים שלה ולהודווג עם החכמה פב"פ, כדי להאיר אותו בהארת חכמה. וע"כ המ"ן הוה נקרא בשם דעת, כי על ידו מזדווג

לקבל להארת חכמה זו, להיותה בחינת מוחא דאוריא, וע"כ יכולה הבינה להיות בווג עם חכמה בראש דא"א ובזו"ן.

ומ"ש (באות קצ"א) "שברישא דעתיק לא היו בו בחינת מלכים שמתו, הוא משום דעתיק לקח רק בחינת ג"ע דג"ר דנקודים, ואין ברישא דעתיק מבחינת אח"פ של הג"ר שנתעלו שם בעת גדלות, ואותם אח"פ שהעלה בעת הגדלות להשלמת הע"ס שלו, באו מבחינת הביטול שהיה בנקודים, ולא מבחינת השבירה, ומשום שהוא בחינת ראש שהמסך שלו משמש ממטה למעלה, אין בחינת הביטול הזה נחשב לשום מיעוט אצלו בראש, אלא בגופא דיליה המלוכש בא"א. אמנם א"א, אשר אפילו בחינת הקטנות שלו, דהיינו גו"ע שלו, באו ג"כ מבחינת הביטול דנקודים, דהיינו בחינת נה"י דכתר שנתבטלו, ומכ"ש הגדלות שלו. ומה גם שגוף דעתיק מלוכש בו ששם יש ג"כ בחינת ז"ת דכתרים דב"ן שהם מבחינת ממעלה למטה, אשר כל הבחינות שממעלה למטה נשברו פנים ואחור, כמ"ש בחלק ז', כי רק בחי' הראשים דנקודים לא היה בהם שבירה אלא ביטול לבד, ונשארו עכ"פ באצילות אבל כל המדרגות שממעלה למטה שיצא בנקודים, החל מהדעת עד המלכות, כולם נשברו פו"א וירדו לבי"ע. וע"ז תבין,

קצה) והנה ג"כ בבחי' או"מ, יש י' מקיפים מן הכתר וי' מקיפין מן החכמה בראש וכן יוד מקיפין מהכתר ויוד מקיפין מהחכמה יש ממקום המצח עד הגרון, ועתה אין אנו עסוקין במקיפי הראש, ונדבר במקיפי הפנים.

קצו) הנה סוד י"ג ת"ד, הם סוד מקיפי פנים, ע"ד שנבאר בע"ה. והענין כי אמת הוא שבבחי' או"פ יש י"ס מן הכתר וי"ס מן החכמה, אך בסוד מקיף לא יש רק י"ג מקיפים מכתר וחכמה לבדם, כי השאר אינן יכולין להתגלות.

אור פנימי

ממדרגת ראש, אמנם בעת הזווג עולים י"ג תיקוני דיקנא, ונכללים בבחינת ראש ביחד עם השערות רישא, כי בחינת המסך דפאתי הראש יורד לסיום הדיקנא, ונעשו שניהם לע"ס דראש אחד. ואז נעשו השערות דיקנא למ"ן, הממשיכים זוג דח"ב עלאין דעתיק, בסוד דעת דרדל"א, כי גם ג' הרישין נתחברו לרדל"א, כנ"ל, הרי שהשערות דיקנא נעשו לדעת דא"א הממשיכים לו הזווג דח"ב.

אלא ההפרש הוא בין דעת דכלים פנימים דא"א שירד לגופא בקביעות, ובין הדעת דכללות הדיקנא, הוא, כי אם הדעת דכלים פנימים היה עולה לזווג דח"ב דא"א, היה מזווג בחי' ע"ב דמו"ס גופיה, שזה אי אפשר לו כנ"ל, וע"כ אינו יכול לעלות לראש, אמנם הדיקנא מתוקנת מהוי"ה דס"ג שבמו"ס, באופן, אע"פ שהוא עולה לזווג דח"ב, אינו מזווגת רק בחינת בינה דחכמה עם הבינה, שהיא בחי' ל' דצל"ם, ולא ע"ב דמו"ס, וע"כ יכולה לעלות לראש. באופן שכל הזווגים דח"ב שבראש דא"א, אינם באים מן הדעת דכלים הפנימים, אלא מן הדעת דשערות דיקנא. כמבואר.

קצו) אמת הוא שבבחינת או"פ יש י"ס מן הכתר וי"ס מן החכמה אך בסוד מקיף לא יש רק י"ג מקיפין מכתר וחכמה לבדם כי השאר אינם יכולים להתגלות: ההפרש

הבינה עם החכמה. והזווג נקרא ידיעה. כנודע.

והנה נתבאר לעיל בסמוך, שחכמה סתימאה דא"א, אינו מזווג עם הבינה שלו לעולם, כי קרומא דאתחפא עליה לא פסיק לעלמין, ע"ש. כי משום זה נחשבת הבינה שיצאה לבר מראש דא"א. ולפיכך נחשב גם הדעת שיצא מראש דא"א יחד עם הבינה, ונעשה בקביעות לבחינת ו"ק, ולבחינת אחורים, הנקרא כתפין דא"א, כי אחורים, פירוש, שאינה בא בבחינת הזווג הממשיך אורות דפנים, והוא שקט בלי פעולה. וזה שאומר שאין לו מקום קבוץ בראש דא"א, כי בחינת הזווג הנעשה על המ"ן הזה נקרא מקום קבוץ, כי מתמת שהוא גורם הזווג דח"ב הנה מתקבצים בו עצמו ג"כ חו"ב ודעת יחד, ונעשה לבחינת ראש ממש. אע"פ שהוא חסדים ובחינת ו"ק, מ"מ מתוך שמושו לחו"ב דראש, הוא נמשך ג"כ לשם, כנ"ל. אמנם בא"א שאין לדעת פעולה זו לזווג חו"ב, ע"כ יורד לבחינת ו"ק ולבחינת אחורים, כי נתבטל פעולתו.

ותדע, שתמורת הדעת הנה שירד לו"ק דא"א ונתבטל פעולתו, יש לו לא"א תמורתו בחינת דעת בסוד הדיקנא שלו והגם שאף הדיקנא עומדת מצד הקביעות שבה בבחי' ו"ק, כי המסך שבשערות דרישא הוציא אותה לחוץ מראש בבחינת אח"פ היוצאים

קצו) ואמנם עשר פנימים עומדין זה ע"ג זה, כסדרן, כתר חכמה בינה כו', עד המלכות האחרונה ומחזיקים שיעור המקום המחזיק וסובל ל"ג אורות מקיפין, ושיעורם שוה. וז"ס שערות הדיקנא שיוצאין האורות דרך נקבי השערות ומאירים בסוד מקיפים.

קצח) ואמנם יש חילוק א' בין פנימים למקיפים, והוא, כי י"ס הפנימיות דכתר הם זעג"ז, וכן י"ס של פנימיות החכמה הם ג"כ כסדרן זעג"ז, אמנם המקיפים הם להיפך. כי הם מתחילין ממטה למעלה, מלכות בראש כל י"ג ת"ד, והכתר בסופם. וכן הי"ס מקיפין של חכמה הם ע"ז הדרך ג"כ, ולא די בזה, אלא שג"כ כל הספירות מקיפים של חכמה, הם עליונים מכל י"ס מקיפים של הכתר.

אור פנימי

מאופ לאו"מ שבשערות דיקנא הוא, כי בקביעות נבחנת רק לאו"מ, כלומר שהאורות אינם מתלבשים בה אלא מאירים מרחוק. אמנם בעת הזווג, שהדיקנא מתחברת אל הראש שלה, דהיינו לשערות רישא, ונעשית לבחי' דעת ומ"ן המזווג לחו"ב דכללות רדל"א וא"א, הנה אז מתלבשים בה האו"מ, ונעשים לפנימים. כנ"ל.

ולפיכך בעת הזווג שהדיקנא משלמת האח"פ לשערות רישא, הרי יש בה ע"ס שלימות מגלגלתא ומותא סתימאה כמו הראש דא"א, ואין ביניהם הפרש, אלא שהראש דא"א הוא כלים פנימים, ואלו הם כלים חיצונים בבחינת שערות, אמנם לאחר הזווג, שוב עולה המסך לפאתי הראש, ומוציא השערות דיקנא לחוץ מן הראש, כי נעשים אז לבחינת ממעלה למטה, כי המסך שבפאתי הראש עושה אותם לבחינת גוף. כבודע.

ותדע, שהמסך העומד בפאתי הראש, המוציא הדיקנא לחוץ, בבחינת אח"פ היוצאים מן הראש, הוא מכוון כנגד הקרומא דאוריא, המוציא למו"ס לחוץ מראש דגלגלתא, וגלגלתא עצמה נתקנה בסוד ב' דצל"ם, כנ"ל. כי זה הכלל, שהפנימים והמקיפים שוים זה לזה, ואין ביניהם הפרש אלא שזה פנימי וזה מקיף. כמ"ש הרב,

וכבר ידעת שהשערות הם קומה שלימה דע"ב המגולה, שלא יכלה להתלבש תוך הכלים פנימים דג' ראשים, מחמת התיקון דב' דצל"ם בגלגלתא, וע"כ יצא כל האור הזה לחוץ בבחינת מקיף חוור, ובחינת האורח המלביש לקומה זו, נעשו ג"כ למותרי מותא, והם יצאו ג"כ לחוץ, ונעשו בבחינת שערות רישא ודיקנא שהם גו"ע ואח"פ. ולפיכך כמו שכלים הפנימים דא"א, נחלקו לג' רישין: גלגלתא אוריא, ומו"ס. כן הקומה דשערות, נחלקה לג' רישין אלו, בסוד ג' היות: ע"ב, ס"ג, מ"ה. וכמו שהקרומא דאוריא אתחפאי על מו"ס והוציאה אותו לחוץ מראש דגלגלתא, כן המסך דפאתי הראש, שהוא למטה מב' היות ע"ב ס"ג שברישא, הוציא את השערות דיקנא, לחוץ מראש דקומת השערות ונעשו בערכו לבחינת אח"פ דגופא, כלומר, שהמסך שולט עליהם ואינם יכולים לקבל מגו"ע דשערות שנשארו ברישא. ונעשו לבחינת ו"ק.

והנה בענין יציאה זו מן הראש, יש חילוק בין הגלגלתא, שהוא הראש הא', ובין האוריא שהוא הראש הב'. כי מגלגלתא שהוא הוי"ה דע"ב יצא מו"ס לגמרי ממנה, כי הקרומא מפסיק ביניהם, והיא עצמה נתקנה ב' סתומה ואינה

קצט) נמצא, כי האחרונה שבכולם, שהוא מלכות דחכמה, עומדת למעלה מכולם, והגבוה ומעולה שבכולם, שהוא כתר שבכתר, עומד למטה מכולם. והטעם כי להיותו אור מגולה מקיף, לא היה כח בתחתונים לסבלו, ולכן אורות העליונים לא נתגלו רק למטה ממדרגתו.

אור פנימי

באה לעולם בווג עם מו"ס מבחינת הוי"ה דע"ב שבה. וע"ד זה פרצוף השערות דיקנא יצא לגמרי מבחינת גלגלתא דשערות רישא, ולא נשאר בה אלא ו"ק גמורים מבחינת גלגלתא, דהיינו גופא, מחסד ולמטה כנ"ל. אמנם מבחינת הראש הב' שהיא מוחא דאוריא, שהיא בחינת בינה, אשר היא עצמה נכללת ג"כ מכל ג' הראשים, כנ"ל, ויש בה ג"כ בחינת גלגלתא, שהיא הוי"ה דע"ב, הנה נבחן שמו"ס לא יצא לגמרי מראש הוה, כי יצא רק מבחינת גלגלתא הכלול בה, אבל מבחינתה עצמה שהיא בחי' בינה, לא יצא ממנה, כי כל בחינת הקרומא, מפריש המו"ס רק מבחינת ג"ר דחכמה שהיא ע"ב, אבל לא מבחינת בינה דחכמה שהיא ס"ג דע"ב, שהיא מוחא דאוריא, כי ע"כ הוא ראוי ג"כ לקבל ממנה חכמה, כנ"ל. ועד"ו גם בחינת הדיקנא, שיצאה מבחי' הגלגלתא ואוריא דשערות רישא, מחמת המסך שבפאתי הראש, נבחן ג"כ, שלא יצאה אלא מבחינת הע"ב שבאוריא, אבל מבחי' עצמה, שהיא בינה דחכמה, לא נתמעטה, וע"כ יש לה גם עתה בחינת הבינה של החכמה. אמנם מגלגלתא נתמעטה לגמרי ואין לה אלא ו"ק.

הרי שאחר הווג, שעלה שוב המסך לפאתי הראש, והוציא הדיקנא לחוץ ושוב נעשית לבחינת מקיפים, אין בה אז מן הגלגלתא אלא בחינת ו"ק גמורים, דהיינו מחסד ולמטה, אבל מבחינת חכמה דראש, יש לה מבינה ולמטה. כמבואר. הרי שלא נשאר יותר בשערות דיקנא מבחינת המקיפים רק י"ג ספירות, שהם ו"ס מכתר,

וח"ס מחכמה. והיא חסרה כל הג"ר דכתרא דא"א, וב' עליונות כתר וחכמה של המו"ס דא"א, דהיינו בחינת ג"ר דחכמה שבו, שהיא בחינת הוי"ה דע"ב שבו. ומלבד זה חסרה ג"כ המלכות דגלגלתא, כי היא עצמות המלכות דצמצום א', שהיא נגזות ברדל"א, כנ"ל. אלא כיון שמסך דפה דרדל"א אינו מתחיל רק בקרומא דאוריא, נמצא הגלגלתא כמעט במעלה אחת עם רדל"א כי המסך שבפה דרדל"א, אינו מתחיל להגלות רק למטה מן הגלגלתא. ולפיכך בעת שהדיקנא הוא בבחינת מקיפים, דהיינו שהיא נמצאת מתחת המסך הוה, היא חסרה לגמרי ממלכות דגלגלתא. ונתבאר היטב, שאין בדיקנא יותר משש ספירות תג"ת נה"י דכתרא, ושמונה ספירות מבינה עד מלכות מן מו"ס. שהם י"ג ספירות. אבל הפנימים דדיקנא, שפירשו, בעת שעולה לראש והמסך דפאתי הראש, שהוא בחינת הקרומא דאוריא, יורד לסיום הדיקנא, ונעשית אחד עם השערות רישא, הנה אז יש לה כל י"ס דכתרא וכל י"ס דמו"ס, כי הקרומא כבר ממטה למעלה גם אצלה, ואינה ממעטת אותם.

וענין עמידת המקיפים שלא כסדרם כבר נתבאר לעיל, שהוא משום שבעת הווג, נבחן העב יותר לגדול יותר, משא"כ שלא בעת הווג, שנשארו ריקנים מאורותיהם, הרי העב יותר גרוע יותר, ונמצא מלכות שהיא זכה מכולם, עומדת מעל כולם, וכתר שהוא עב מכולם, עומד למטה מכולם. ומה שהם נבחנים לריקנים מאורותיהם, היינו רק מאותן הבחינות

(ו) ולפיכך, כתר שבכתר, שהוא מדרגה עליונה יותר, נתגלה במדרגה היותר תחתונה שבכולם. וכן המלכות שבחכמה, שהיא היותר קטנה שבכולם, נגלית למעלה מכולם. כי יש כח בתחתונים לקבלה, וכיוצא בזה בשאר הספירות.

(רא) ומה שאני אומר, שכתר שבכתר נתגלה במדרגה התחתונה, לא דייקת למילתי, שהרי אינם רק י"ג ת"ד לבד, ואינם כ', אך הכוונה לומר כי המדרגה היותר עליונה שבכתר, שהוא נקרא ונקוה, שהוא החסד, נתגלה במדרגה תחתונה כמ"ש בע"ה.

(רב) גם דע, כי אין גדר המקומות כמו שנראה בעיניך לסדרם זעג"ז ממש, כי אין סדר המדרגות כפי היות המקום עליון או תחתון, כי הלא יש מקום למטה ונקרא עליון, ויש מקום למעלה ונקרא תחתון, כי הלא המקום שתחת הפה הוא יותר תחתון מכולם, ואמנם הוא מכלל המקומות העליונים, להיותו סמוך אל הפה, ומקבל האור וההבל היוצא משם, יותר מכמה מקומות העליונים להיותו סמוך לפה. וכן הסמוך לעינים, וכן הסמוך אל החוטם, כי גם מהם יוצא הארה.

(ג) וא"ת, מקום שתחת הפה היה ראוי לקראו תיקון ראשון. אך דע, כי אין הדבר תלוי בזה, רק ראוי להעריך המקום עצמו, אם הוא עליון אם לאו, וקרוב למקום ההבל. ולפעמים יש מקומות עליונים שהם גבוהים ממקום ההבל, ודבר זה תלוי בהערכה, שהעריך המאציל יתברך, המקומות בסדר י"ג תיקוני דיקנא על דרך שנבאר.

* (רד) ונבאר תחילה מקום אלו הי"ג תיקונים דדיקנא, כפי מ"ש באדרת נשא דף קל"א ע"א, ואחר כך נבאר מציאותם. הנה ב' פאתי הראש, הם בחינת המלכות העשירית דיי"ס דגולגלתא כמ"ש, ותחתיהם הם מתחילות תיקוני חכמה סתימאה שהם י"ג תיקוני דיקנא.

אור פנימי

החסרות להם עתה, אמנם מהבחינות שיש העשירית דיי"ס דגולגלתא, ותחתיהם הם לה גם עתה, אינה נבחנת למקיפים, אלא מתחילות תיקוני חכמה סתימאה שהם לפנימים, והוא פשוט. י"ג תי"ד: כבר נתבאר בדיבור הסמוך, (ו) ב' פאתי הראש, הם בחי' מלכות שהמקיפין והפנימים שוים זה לזה, וכמו

* מבוא שערים ש"ג ח"ב אמצע פרק י"א.

רה) ומתחילין מתחת כל בחינת הגולגלת מתחת לב' הפאות, שהם בב' צדעי המצח סמוכים אל האזנים, ולמטה מהם, דבוק בהם ממש,

אור פנימי

שקרומא דאוריא מוציא את מו"ס מחוץ לראש דגלגלתא, כן פאתי הראש, שהם בחינת המלכות דשערות רישא, הם מוציאים השערות דיקנא מחוץ למדרגת שערות רישא. כי שערות רישא הם למעלה ממסך שבמלכות שלהם ואין עביות המסך פועלת בהם, משא"כ השערות דיקנא שכבר נמצאים מתחת המסך, הוה, וכל אורות שלהם הם מקבלים דרך המסך הוה דפאתי הראש, ע"כ הם נחשבים לבחינת גוף וו"ק, ולא יכלו לעלות ביחד עם השערות רישא ממטה למעלה על הגלגלתא, אלא שיצאו מפאתי הראש ולמטה על לחי התחתון, הנבדל מעצם הגלגלתא.

ולפי"ז תבין, איך שערות גלגלתא הם בחינת ב' רישין גלגלתא ואוריא, שהם מקרומא ולמעלה, ושערות דיקנא הם בחינת מו"ס, שהוא מקרומא ולמטה. וו"ש הרב, שי"ג תיקוני דיקנא הם תיקוני מו"ס.

רה) מתחיל הזקן מב' צדדי הפנים מתחת הפיאות והוא צרות הזקן ואינו רחב כמו למטה וב' הצדדים האלו נקראים תיקון ראשון: הנה הרב קיצר מאד בביאור הי"ג תיקוני דיקנא, בסדר מקום אחיזתן וצורתם, ולא הביא מהם אלא קיצור דקיצור מלשון הוזהר בספד"צ ואדרא רבה, וכפי הנראה, סמך עצמו על ביאורי הוזהר, שהמה גילויים לכל מעיין. ובאמת האריך הרחיב הוזהר עצמו לפרשם היטב לכל פרטיהם ודקדוקיהם, ולכן ראוי להביא אחר דברי הרב בכל תיקון ותיקון, את סיום דברי הוזהר השייכים לביאור אותו התקון גם לבארו היטב עם דברי הרב, והקדמות המובאים בחלק שלפנינו. וז"ל הוזהר נשא (דף קל"א ע"א.

ובוזהר ע"פ הסולם אד"ר אות ע"ד) תיקנא קדמא: מתתקן שערי מלעילא, ושארי מההוא תקנא דשער רישיה דסליק בתיקוני לעילא, מאודניו, ונחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא, עד רישא דפומא. עכ"ל. אנו מוצאים כאן ג' דברים: א' הגורם והמסבב לתיקון א', שהוא התיקון דשערות הראש העומד באודנין, כמ"ש שארי מההוא תיקנא דשער רישא דהיינו פאתי הראש הסמוכים לאזנים. ב' מקום אחיזת תיקון א', שהוא נחית מקמי פתחא דאודנין, שפירושו, במקום התיבור של ראש לחי התחתון בסוף העצם דגלגלתא, שהוא בדיוק מול הנקב של האזנים, הנקרא פתחא דאודנין. ג', צורת גידולם של שערות תיקון א', שהוא מפתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, דהיינו שמנקב האזנים הוא מתפשט ונמשך עד השערות דרישא דפומא, שהם השערות דשפה

עלאה. ויש להבין היטב ג' דברים אלו. והנה החומר של השערות עצמם, כבר ביאר לנו הרב היטב שהם בחינת הבל המקיף ומלביש היוצא מן היסוד, שפירושו, ההבל ואו"ח המקיף ומלביש את קומת ע"ב המגולה, שהוא הג"ר דחכמה שלא יכלו להתלבש בגלגלתא מחמת הכיסוי דם' אשר בה, הנקרא עזקא דכיא, שע"כ נעלם משם ויצא לחוץ, והאו"ח המלביש אינו יכול לעלות עם האו"י, שנסתלק, כמ"ש הרב (דף רמ"ו אות ב') כי להיותו בחינת אור עב, ע"כ בהסתלק האור ישר ממנו, נתוסף עביות על עביותו ונשאר למטה, ע"ש. נמצא שאו"ח המלביש לקומת ע"ב המגולה, לא נסתלק עמו, אלא נשאר במקומו בראש

מתחיל הזקן מב' צדדי הפנים מתחת הפיאות דבוק בהם, והוא צרות

אור פנימי

עצמו, אלא הוא מחובר בו מבחינת בשר גידין ועור, כי מבינה ולמטה אינו נחשב ליוצא מראש, כמו שנתבאר לעיל אצל מו"ס, כי כל המיעוט והיציאה מראש דגלגלתא, הוא מכח ה"ב שנתקן בגלגלתא, שהיא בחינת ע"ב, וע"כ הע"ב דמו"ס אין לו זוג עם הבינה, אפילו בעת עליה אמנם הבינה דחכמה סתימאה מזדווגת עם הבינה, להיותה בחינת ל' דצל"ם. וע"כ האי קרומא לא הוציא המו"ס מגלגלתא, אלא מבחינת הע"ב שבה, ולא מבחינת הס"ג שבה, ועד"ז לא נבדל הלחי התחתון מהראש מבחינת הס"ג ולמטה, הנקרא גידין בשר ועור אלא מבחינת הע"ב שנקרא עצמות. כי מבחינת כלים דפרצוף נקראים הע"ס בשם מוחא עצמות גידין בשר עור, כנודע. נמצא שהגורם ליציאת שערות דיקנא הוא, המסך שבפאתי הראש, כי הוא הבדיל אותן משערות רישא ומבחי' עצם הגלגלתא, והוציא אותם בלחי תחתון, בבחינת לבר מרישא, שהם נבחנים משום זה לקשישין, שפירושם דינים, כי כח המסך שולט עליהם.

ובחינת המקום דתיקון א' הוא, בראש הלחי התחתון למעלה באותו מקום שהגידין מחברים אותו עם עצם הגלגלתא, שהוא בסמוך לפאתי הראש, כי משם הוא יוצא, ובחינת פאתי הראש היא בחינת מלכות דעליון, המתלבשת בתחתון, דהיינו בתיקון א', וי"ש דנחית מקמי פתחא דאודנין. וצורת גידולו של תיקון הא' הוא, מפתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, דהיינו שמנקב האזנים, שהוא תחלת לחי התחתון, הוא נמשך עד רישא דשערות השפה שעל הפה מתחת החוטם. וביאור הדבר הוא: כי החומר של השערות דיקנא, כמו שיוצא מפאתי

למטה. ואו"ח זה הוא קומה שלימה: גו"ע ואח"פ, כנודע והנה גו"ע של הקומה, להיותם בחי' ראש, מפאת שהמסך משמש בהם ממטה למעלה, הם בבחינת השערות שבקעו ויצאו ממעל לגלגלתא, כי המסך שלהם העומד בפאתי הראש, אינו מעבה אותם כלום. אמנם אח"פ דקומה זו, שהם כבר ממטה למסך הזה, וכל קבלתם הוא מהמסך הזה שבפאתי הראש, נבחנים לבחינת גוף, ואינם יכולים להתפשט עוד בגלגלתא, והמה יוצאים בלחי התחתון, שהוא לבר מגלגלתא.

גם ידעת, שמלבד האו"ח הנזכר, יש גם כן בהשערות, בחינת כלים הנבררים מבי"ע. כי ביציאת הקומה דע"ב הנזכר נבררים עמה בשיעורה, כל בחינות הכלים דבי"ע, הראויים להלביש אותה הקומה, שהם אותם שכבר הלבישו קומה זו בעת הנקודים, שהיא הקומה דהסתכלות עיינין דאויא שיצא שם, שהממעלה למטה שלהם נקרא מלך הדעת, ובחינת נה"י דעליון שהיו מלובשים במלך הזה, נפלו ג"כ עמו לבי"ע, ונה"י אלו, הם שעלו מבי"ע עתה בעת יציאת הקומה דע"ב המגולה דא"א, שהיו צריכים להלביש לקומה זו, ואחר שנסתלקה, נמצאים גם הם נשארים בהראש למטה יחד עם אור החזר הנזכר.

והנה נתבאר, החומר של השערות דיקנא בכללם, שהם בחינת האו"ח וכלים מבירורי בי"ע, שהיו צריכים להלביש לקומת ע"ב המגולה, לולא היה מסתלק מן הראש, אשר בחינת גו"ע שלמעלה ממסך, יצאו על הגלגלתא בסוד שערות רישא, ובחינת אח"פ שלהם שהם למטה ממסך, שיצאו מבחינת ראש, הם שיצאו על לחי התחתון, שמבחינת העצמות, הוא נבדל מן הגלגלתא, כי הוא עצם בפני

הזקן, ואינו רחב כמו למטה. וב' הצדדים האלו נקראים תיקון ראשון

אור פנימי

עלו לה"ר דהיינו לשפה עלאה, ששם מקום בינה. אמנם בתיקון זה עדיין לא עלו ממש, אלא רק שנמשכו עד רישא דשפה עילאה ושם נשארים עומדים, עד שהגיע תיקון הב' ודיקנא, שאז עלו ונתפשטו על השפה עלאה כמ"ש להלן.

וזה שם בווהר (דף קל"ב: ובאד"ר ע"פ הסולם אות ק"ו) אמאי עד פומא, משום דכתיב, ודינא יתיב וספרין פתיחין, מאי דינא יתיב, יתיב לאתריה דלא שלטא כלומר שהוא שב למקומו, כמו שהוא נמצא בכלים הפנימים דראש, דהיינו במקום בינה, וזה"ש "ייתב לאתריה" וע"כ מדת הדין לא שלטה, כי נמתקים שם במדת הרחמים. הרי שפניית השערות דתיקון א' עד פומא, הוא כדי להמתיק אותם במדת הרחמים, שאז אין לה שליטה למדת הדין הקשה. כמבואר.

וזה עוד שם (באות ק"ב) "בהאי דיקנא, אשתמורע אלף עלמין דחתימין בעזקא דכ"א" כי הע"ב המגולה, שהם בחינת או"א דנקודים, דקומת הסתכלות עיינין זה בזה, נקרא אלף עלמין, מלשון ואאלפך חכמה, והם חתומים בעזקא דכ"א, דהיינו שנגנוו בבחינת מ' דצ"ל שגלגלתא דא"א קבלה מנה"י דעתיק, כנ"ל, כי ע"כ נגנוו הבוצד"ק במו"ס ואין עליו זוג עוד, כמ"ש לעיל בדברי הרב. ובוצד"ק הזה, ה"ס מלכות דצמצום א', שבה שמשו או"א דנקודים, וכיון שאין זוג במלכות ההיא, ע"כ אין עוד מציאות שיתגלה קומתם. ומטעם זה נעלם קומה זו בסוד מקיף חוזר, ובחינת הכלים שעלו לקומה זו, הם השערות רישא ודיקנא, כנ"ל. אלא כמו שאין הבוצד"ק שולט בגלגלתא דא"א, מפני שעומדת אצלה ממטה למעלה, אלא ששולט במו"ס, שהוא מקרומא דאדירא ולמטה,

הראש, הוא מבחינת מלכות דצמצום א', שפירושה מלכות דמדת הדין, שעוד לא נמתקה בה"ר, שהיא מדת הרחמים, כנודע. וע"כ מקומה קבועה בלחי התחתון, שהוא בחינת אח"פ שיצא לבר מראש, דהיינו גלגלתא כנ"ל. אמנם עיקר התיקון דשערות דיקנא הוא, להמתיק את המלכות הזו דמדת הדין במדת הרחמים, דהיינו להעלותה למקום בינה בה"ר.

וזה שנמשכו השערות דתיקון הא' ממקומו, דהיינו מלחי התחתון, עד שעלו ללחי העליון, ונשרשו בבחינת הבשר של לחי העליון, שנקרא שפה עלאה. והלחי העליון הוא מעצם הגלגלתא, שהיא בחינת בינה, כנ"ל, שבי' הרישין דא"א הם אח"פ דעתיק, שגלגלתא היא בחינת בינה ואזן, ומו"ס הוא בחינת זו"ן וחור"פ. הרי שהגלגלתא היא בחינת בינה. וע"כ נמצא, ששערות דתיקון הא', שהם בחינת מלכות דמדת הדין מצמצום א', עלו למקום בינה, דהיינו בשפה עלאה שעל גבי לחי העליון, השייך לעצם הגלגלתא הנבחנת לבינה, והיא נמתקה בה בסוד הרחמים שבה.

ואין להקשות, איך אפשר לשערות הללו לשנות מקומם, ולעלות מלחי התחתון ללחי העליון. והענין הוא, כמ"ש לעיל, שכל ההבדל של לחי התחתון, הוא רק מבחינת העצמות לבד, אבל מבחינת גידין בשר ועור, הוא מחובר לגמרי בלחי העליון, ולפיכך יכולו השערות לעלות מהבשר שעל גבי הלחי התחתון, אל הבשר שעל גבי הלחי העליון. והגורם להמשכה זו, הוא בחינת הכלים הפנימים דראש א"א, דהיינו בחינת הקרומא דאדירא שלו, שהיא בחינת המלכות דצמצום ב' שכבר ממותקת בבינה, ומתוך שהשערות תלוים ויונקים מכלים הפנימים, ע"כ קבלו ג"כ תיקונם, וגם הם

דדיקנא, ואע"פ שנחלק לשני צדדים הכל הוא בחינת תיקון א', דוגמת

אור פנימי

אמנם אינו כן, אלא שכל קוצא כלול מש"צ בחינות, כמ"ש בזהר. והטעם הוא, משום שבקומה הד', שהוא המלכות. חסר בה הבחינה האחרונה העקרית שבה, דהיינו בחי' עצמותה הגנוזה ברדל"א, שעצמות העביות שבה, גנוזה שמה בסוד ראש פנה, כנ"ל. וע"כ, אפילו בתיקון א' דדיקנא, ששם עומדת המלכות הזו בלי חיבור עם מדת הרחמים, מ"מ אין שם אלא ת' בחינות חסר עשר, המורה על חסרון עצמותה. כמבואר. והשם של תיקון הא' הזה, הוא שם א"ל. ופירושו שם בזהר (אות ק"ה), "ל"א קוצי שקילין תקיפין כחושבן א"ל, מהו א"ל תקיף יכול" פירוש: כי ה' אותיות דאלקים, ה"ס כח"ב זו"ן כסדרם. וב' אותיות הראשונות שבו, שהם א"ל, ה"ס הראש שבו, שהם כתר חכמה, וז"ס שחסד, נקרא בשם א"ל, והיינו מבחי' מה שחסד כולל כחב"ד, כלומר מבחינת ראש שבז"ת. וכבר ידעת פירושו של ראש הוא, שהמסך משמש בו ממטה למעלה, שהוא מכה על אור העליון מבלי לעבור דרך בו, שהוא בחינת התנגדות להתלבשות בכלים, אלא שאח"כ מתפשט המסך מיניה וביה לע"ס בכל חכמות שהלביש ממטה למעלה, לתוך התלבשות בכלים שנקרא גוף, כמ"ש בחלקים הקודמים. והנה זה נוהג רק בגדלות. אמנם בקטנות עדיין אין התהפכות הזו של המסך נוהג שם, ואין מתפשט להתלבש בכלים זולת בחי' חסדים בלבד שהוא בחינת ו"ק. כנודע. והנה המוחין דקטנות נקראים אלקים, ונמצא השם א"ל, שהוא בחינת הראש, כנ"ל, שאינו מתפשט לבחינת התלבשות בכלים, אלא רק בבחינת אור חסדים לבד, שאינו נבחן להתלבשות כנודע. ולפיכך השם א"ל מורה על בחינת התנגדות להתלבשות דהאורות חכמה, דהיינו מבחינת המסך שבו שהוא דוחה את אור

כן אין הבוצד"ק שולט בשערות רישא שעל הגלגלתא, להיותה עומדת בפאתי הראש למטה בסופם, אלא שהוא שולט בדיקנא, שהוא למטה ממסך דפאתי הראש, כנ"ל. ונמצא שכן המלכות דצמצום א', הנקרא בוצד"ק, הוא מתגלה בשערות דיקנא, הרי שאותו הבוצד"ק דגניז במו"ס, יצא ונתגלה להדיא בשערות דיקנא. שהם נעשו למ"ן דבחינת בוצד"ק הזה, שע"י עלייתם לראש, מתגלה לאט לאט קומת או"א דנקודים דבחינת הסתכלות עיינין, אלא לא בפעם אחת, רק ע"י כל הזווגים המרובים שבשתא אלפי שני, והוא משום שצריכים להתחבר ולהתערב ג"כ בבחינת המתקה דה"ר, כנ"ל. אלא לפי ששורשם היא המלכות דצמצום א' המגולה מפאתי הראש ולמטה, כנ"ל. ע"כ סופם לגלות אותה הקומה דאו"א דנקודים, הנקרא אלף עלמין, וז"ש "בהאי דיקנא אשתמודע אלף עלמין דחתימין בעזקא דכ"א" דהיינו שהם מגלים אותם בהמשך שתא אלפי שני, כמבואר.

ואע"פ שנאמר, שמלכות דצמצום א', צמחה ויצאה בתיקון הא' מפאתי הראש ולמטה, מ"מ אין זו עצמותה של המלכות הזו, כי עצמותה נגנו ברדל"א כמ"ש הרב, בסוד אבן מאסר הבונים היתה לראש פנה. אלא הכונה היא לבחינת הארתה, ולא לבחינת עצמותה. וז"ש שם "ש"צ נימין אשתכחו בכל קוצא" כי ד' יודין הם במסך הזה דצמצום א', ששימש באו"א דנקודים, דהיינו ד' יודין שבמילוי הוי"ה דע"ב המגולה שלהם, הרומזים לד' הקומות שבהם: חכמה, בינה, ז"א, מלכות. וכל קומה כלולה מע"ס ועשר מעשר, הם סוד ד' מאות. ולפי"ז, כל קוצא וקוצא היה צריך להיות כלול מכל הד' מאות בחינות, כנודע, שכל פרט שאפשר להפרט מוכרח להיות כלול מכל הכלל כולו.

פאתי הראש משני צדדיו שהכל הוא בחינת המלכות דגולגלתא הנ"ל,

אור פנימי

העליון מלהתלבש בו. וע"ז רמזו בזה, "ל"א קוצי שקילין תקיפין כחושבן א"ל" כי להיותם מבחינת התפשטות המלכות דצמצום א', ע"כ בחינת העביות שבהם תקיפין מאד, ואין משמשים לבחינת מ"ן שיהיו מתפשטים לבחינת התלבשות, וע"כ מפרשים את השם א"ל כאן, בבחי' תקיף יכול, כלומר, ששולט בתוקף גדול במקום הזה, ואינו נותן את אור העליון לעבור דרכו.

וזה שם "כולא סתים ברישא ודיקנא דכליל תקיפא וכלילין בהאי א"ל" סתים, פירושו: שאינו מתפשט להתלבשות בכלים, ואומר שבמקום זה, שהוא רישא ודיקנא, כולא סתים, להיותם כלולים בבחינת תקיפות המסך ועביות דצמצום א', שנמנע מהם הזווג, עד שתתחבר בבחינת הבינה, ותהיה נמתקת במדת הרחמים. כנ"ל. אמנם אח"כ כשהיא נמתקת במדת הרחמים, אז היא ראויה לעלות למ"ן, שע"י הזווגים הנעשים עליה, "אשתמודע הני אלף עלמין דחתימין בעזקא דכ"א". כנ"ל.

וזה עוד שם "וכל עלמא מינייהו מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבה" פי': כי בחינת חכמה סתימאה, נקרא עידונא רבה, דהיינו עדן הגדול, כי עדן הוא שם החכמה, כנודע. והוא אינה מגולה באצילות, וכל החכמה המגולה באצילות היא בחי' בינה דחכמה זו, כנ"ל, שהיא מכונה עדן התחתון. אמנם ע"י כל הזווגים היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, נמצא שבסופם מתגלה עדן הגדול, שהוא מו"ס, ששם גנוזים או"א דבחי' הסתכלות עיינין דנקודים, כנ"ל.

וזה עוד שם (אות ק"ז ק"ח ק"ט) כי ג' עלמין נפקין מהאי תיקונא קדמאה, עלמא קדמאה סליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין. עלמא תנינא סליק לדין

עלמין מארי דיבבא. עלמא תליתאי סליק לצ"ז אלפין מארי דיללה וכו" פירוש: שמטרם דאתפשטו שאר התיקונים למטה בבי"ע, ורק תקון הא' התחיל להתפשט שם, אז יוצאים ממנו ג' עלמין אלו. כי תיקון הא' כלול בו אח"פ כנ"ל, שהם בינה ו"א ומלכות. וע"כ כשמתפשט בבי"ע, מתפשט הבינה בבריאה. וז"א ביצירה ומלכות בעשיה כנודע. והנה בינה, יכולה לקבל אלא בבחינת מארי תריסין, שה"ס ממש ולמעלה, שהמסך מגין כתרס ומגן, שלא תתפשט ההארץ חכמה ממנו ולמטה, והגם שאין זווג במסך הזה מבחינתו עצמו כנ"ל, אמנם יש זווג מבחינת פנימיות הכלים, שהוא המסך דמו"ס עצמו, אשר תיקון הא' מקבל ממנו מבחינת ממשות למעלה, כמו במו"ס עצמו, וע"כ מתפשטים ממנו אלף אלפין מארי תריסין, כי מתוך שבחינת הבוצד"ק כליל במוחא סתימאה, הנמשך מבחינת רדל"א, ששם משמש המסך הזה דמדת הדין, מבחינת צמצום א', כנ"ל, ע"כ מקבל המו"ס וגם השערות דיקנא מהזווג שיש במלכות דראש דעתיק, כי בבחינת ממשות למעלה יכול הוא לקבל, שזה מורה, מבלי התפשטות לכלים והזווג הזה דעתיק, מכונה אלף אלפין, על שם שהממעלה למטה שלו נגנו בסוד אלף עלמין דחתימין בעזקא דכ"א. ובמו"ס נקרא רבוא רבבן, על שם הזווגים דדיקנא שמתגלים ויוצאים הימנו, כנ"ל, כי זווגי הדיקנא מכונים רבבות, שמהם יוצאים או"א עלאין בבחינת אלפים, וישו"ת בסוד מאות, וז"א בסוד עשרות, ונוקבא בסוד יחידות.

וטעם המספרים האלו, הוא, כי העליון כלול מכל התחתונים. והנה בצאת המדרגה, היא בהכרח כלולה מע"ס יחידות, כנודע. וכשהמדרגה הזאת מאצלת מדרגה שניה,

וזה עוד שם "וכל עלמא מינייהו מתפרש לאלף עלמין דכסיפין לעדונא רבה" פי': כי בחינת חכמה סתימאה, נקרא עידונא רבה, דהיינו עדן הגדול, כי עדן הוא שם החכמה, כנודע. והוא אינה מגולה באצילות, וכל החכמה המגולה באצילות היא בחי' בינה דחכמה זו, כנ"ל, שהיא מכונה עדן התחתון. אמנם ע"י כל הזווגים היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, נמצא שבסופם מתגלה עדן הגדול, שהוא מו"ס, ששם גנוזים או"א דבחי' הסתכלות עיינין דנקודים, כנ"ל.

וזה עוד שם (אות ק"ז ק"ח ק"ט) כי ג' עלמין נפקין מהאי תיקונא קדמאה, עלמא קדמאה סליק לאלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין. עלמא תנינא סליק לדין

וכל הצרות ההוא הוא תיקון א', עד למטה במקום שמתחיל הזקן להתרחב,

אור פנימי

מוכרחת העליונה להתפרט לע"ס שבכ"א עשר, והמדרגה הג' לע"ס דמאות, והמדרגה הב' לע"ס דאלפים, והמדרגה הא' לע"ס דרבוא. וכשהמדרגה הה' מאצלת למדרגה הו', שוב נכפלות כל המדרגות בעשר פעמים, ונמצא המדרגה ו' בע"ס דיחידות. והה' בע"ס דעשרות והד' בע"ס דמאות. והג' בע"ס דאלפים. והב' בע"ס דרבוא, והא' מע"ס דרבוא רבבות.

וכשהמדרגה הו' מאצלת למדרגה ו' שוב נכפלות כל המדרגות לעשר פעמים כנ"ל, עד שהמדרגה הא' הוא עתה באלף אלפין, והב' במאה אלפים, שהם רבוא רבבן. והג' ברבוא. והד' באלפים, והה' במאות. והו' בעשרות והו' ביחידות. והנה יש כאן מעתיק עד מלכות ז' מדרגות. ונמצא לפי הנ"ל: שעתיק הוא בבחינת אלף אלפין. ומו"ס הוא רבוא רבבן, והדיקנא הוא רבבות, ואו"א הם אלפים. וישו"ת הם מאות. וז"א הוא עשיריות, ונוקבא היא ע"ס דיחידות. ועם זה תבין ג"כ סוד הכתוב, ועתיק יומין יתיב וכו' אלף אלפין ישמשינה וכו'. כי ע"ס דעתיק הם מאלף אלפין. כמבואר. וז"ש הוזהר בבחינת הזווג דמארי תריסין, שהזווג הזה נמשך מפה דעתיק, כנ"ל, אשר הם אלף אלפין ורבוא רבבן, שזה רומז, שהדיקנא שהיא בחינת התיקון הא' מקבל מזווג דמו"ס שהוא בחינת רבוא רבבן ומו"ס מקבל מפה דעתיק, שהוא בחינת אלף אלפין, כמבואר.

ועלמא תנינא מתפשט מבחינת ז"א, שהוא בחינת חג"ת וגופא, שהוא בחי' עולם היצירה, ולפי שהם מבחינת ממעלה למטה, לא יוכלו לקבל מתיקון הזה דשם א"ל, כי הוא אינו מתפשט ממעלה למטה, משום שבבחינתו גופיה שהיא המלכות דצמצום א', אין זווג כלל, וע"כ הם נשארים

הנה היא מתכפלת ונעשית למאה ספירות. והוא מטעם, כי אין התחתון יוצא אלא ממלכות דעליון, ונמצאים שע"ס של התחתון הם עשר מלכיות של ע"ס דעליון, הרי בהכרח שכל ספירה דעליון נחלקת לע"ס, אשר התחתון קבל ממלכות של אותה הספירה, ונמצא עתה שהעליון הוא בסוד עשרות, שהם ע"ס שכל אחת כלולה מעשר. והתחתון בע"ס יחידות. וכשהמדרגה הב' מאצלת מדרגה שלישית בע"ס יחידות, נעשתה גם המדרגה הב' בסוד ע"ס שבכ"א כלולה מע"ס, מטעם הנ"ל, שבהכרח יוצא התחתון מעשר מלכיות דעליון. וכיון שהמדרגה הב' נעשתה למאה ספירות, שבעליון אינם אלא עשר מלכיות, נמצא שבמדרגה הא' יש עתה אלף ספירות, דהיינו ע"ס שכל אחת כלולה ממאה, שהרי המדרגה הב' שיש לה רק עשר מלכיות ממנה, נעשה עתה כל אחת מאה, ומדרגה הא' שגדולה ממנה בט' ספירות ראשונות, הנה יש לה בהכרח עשר פעמים על מדת התחתון ממנה, ונמצא עתה שלמדרגה העליונה יש לה ע"ס דמאות ולמדרגה הב' יש לה עשר דעשירית ולמדרגה הג' יש לה ע"ס דיחידות.

וכשהמדרגה הג' מאצלת מדרגה ד' שוב נכפלים כל העליונים. כי המדרגה הד' ע"ס שלה הם בהכרח מעשר מלכיות שבעליונה ממנה, ונעשתה גם מדרגה הג' בהכרח לע"ס שכל אחת מתפרטת לע"ס, שהמלכות ממנה לקחה התחתונה. ונמצא מדרגה הב' שהיא עשר פעמים גדולה ממדרגה הג', שיש לה עתה ע"ס שכל אחת כלולה ממאות, ומדרגה הא' הגדולה עשר פעמים ממדרגה הב', יש עתה ע"ס שכל אחת כלולה מאלפים.

וכשהמדרגה הד' מאצלת מדרגה ה', שוב נכפלים המדרגות כולם בעשר פעמים. כי המדרגה הה' יוצאת בע"ס יחידות, שאז

שהוא במקום התחלת זויות נצבות של הלחי התחתון, שמשם מתחיל להתרחב הזקן.

אור פנימי

במדת הרחמים דבינה, וע"כ רק התיקון הא' בלבד, שהוא בחינת מלכות דצמצום א' בלי שום חיבור עם הה"ר, כנ"ל. ע"כ הוא ראוי לקבל מפה דעתיק יומין, ששם משמשת בחינת המלכות הזו, כנ"ל.

ותדע, ההפרש מן השמות די"ג מדות של רחמים שבתורה, אל השמות די"ג מדות הרחמים שבמיכה, הוא, כי התורה היא בחינת ז"א, וע"כ מתבארים השמות האלו, כמו שהם מקובלים לז"א, כי אע"פ שאין בז"א אלא ט' תיקוני דיקנא, הנה זה שלא בשעת גדלות. אבל בשעת גדלות, יש לו כל י"ג תיקוני דיקנא כמו א"א, כי הוא מקבל מהם, כמ"ש הרב לעיל, ואלה מתפרשים לפי בחינת המקבל, כי ז"א מקבל אותם מיי"ג דא"א. אבל י"ג מדות שבמיכה, מתפרשים בא"א עצמו, וע"כ הם מתבארים לפי מדת המשפיע. ולפיכך בתורה נקרא התיקון הא' בשם א"ל, שהוא מלשון תקיף, כנ"ל בזה, והוא משום שמתפשטים ממנו ג' עלמין, שרק עלמא קדמא יכול לקבל הרחמי דרחמי המגולה בתיקון הזה, להיותו בחינת ממטה למעלה, וע"כ המה מתפשטים, בסוד אלף אלפין ורבוז רבבן מארי תריסין, הרומזים על הווג דפה עתיק ועל מו"ס כנ"ל. אמנם ב' עלמין תתאין, שהם יצירה ועשיה, אינם יכולים לקבל כלום מהווג הגדול ההוא, כי ע"כ מתפרשים שם מארי דיבבא ומארי דיללה, כנ"ל. וע"כ מכונה בשם א"ל מלשון תקיף, אמנם בא"א במקומו, אין שום גילוי לתקיפות הדינים אשר בו, כנ"ל, וע"כ רק בחינת האור דווג עתיק מגולה שם, שעל שם זה הוא נקרא מי אל כמוך. שמורה על הווג דעתיק, כנ"ל, שאין כמהו בכל האצילות.

בלי אור וע"כ נאטוים שם בעולם היצירה, בחינת הדינין הנקראים מארי דיבבא, שהם מיבבים מחוסר חסדים. וז"ס שהם ז"ן עלמין, שהוא מלשון מזונות, כי הם מיבבים אחר מזונות, שכן נקרא אורות החסדים. ובעולם עשיה, שהוא מתפשט מבחינת מלכות ונה"י, שהם צריכים גם להארת חכמה, מתאחזים שם הקליפות מב' צדדים, שמיבבים אחר מזונות שהוא חסדים, ומיללים אחר הארת חכמה, כי עיקרם להארת חכמה צריכים, להיותם בחינת נה"י ונוקבא. וע"כ יש לקליפות שם אחיזה גדולה מאד מימין ומשמאל, שז"ס המספר צ"ו עלמין. בסוד שאין צ"ו אלא ע"ו. וכל זה נמשך מטרם שנתפשטו שאר התיקונים כמ"ש להלן.

וז"ש עוד שם "ועם כל דא האי א"ל אתכפא לרחמי דרחמי, דעתיק יומין אתכלל ואתפשט ביה" דהיינו כמבואר כי הוא מקבל מזווג הגדול דפה דעתיק, שהוא הווג היותר גדול שאין למעלה ממנו. וז"ש, דע"י אתכלל ונתפשט ביה.

והשם של התיקון הא' הזה במיכה, הוא, מי אל כמוך. שזה רומז על רחמי דרחמי דעתיק יומין דאתפשט ביה, שאין דומה לו בכל האצילות. וז"ש שם בזה, "ורוא דכתיב, מי אל כמוך, בעתיק יומין אתמר בתיקונא קדמא דדיקנא קדישא עלאה" דהיינו כמבואר, שהשם הזה רומז על שפע הווג, שעתיק יומין משפיע לתיקון הזה. והבן, כי שאר התיקונים אינם יכולים לקבל מזווג הגדול הזה דפה דעתיק, משום ששם משמשת המלכות דצמצום א', כנ"ל, ומתיקון ב' ואילך כבר אין בדיקנא מבחינת המלכות דצמצום א' לבדה, אלא שכבר ממותקת

(רו) ב', הוא שורת השערות הגדילין בשפה העליונה ברוחב, ע"ג הפה. ג' הוא ההוא ארחא, פנוי בלתי שער, היורד מכנגד תחת אמצע החוטם, ועובר ומפסיק בתוך השפה העליונה, ויורד עד הפה.

אור פנימי

וזה דומה ממש לעלית ה"ת בה"ר בסוד ותלכנה שתיהן, שמשום זה נעשה צמצום גם בה"ר, כנודע. ומצמצום החדש הזה יצאו גם שערות בשפה עלאה מבחינת הבינה עצמה, באופן שיש כאן בשפה עלאה ב' מיני שערות: א' מבחינת מלכות דצמצום א', שנמתקו במקום בינה. וב' בחינת השערות שיצאו מבינה עצמה, ע"י כח הצמצום שקבלה מעלית המלכות דצמצום א' במקומה, הכל כמ"ש אצל עלית ה"ת לעינים. וענין זה נתבאר שם בזהר (אות קי"ז קי"ח וקי"ט וז"ל, קם רבי חזקיה וכו' מסתכל הוינא, וארו חמית נהורא יקירא דבוצינא עלאה נהיר וסליק לשכ"ה עיבר, וחד חשוך הוה אתסחי בההוא נהורא, כמאן דאתסחי בההוא נהרא עמיקא, דמימיו מתפלגין ונהרין ונגדין לכל עיבר, ממה דעלוי. וסליק ההוא נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא, דכל פתחין טבין ויקירין בההוא פתחא אתפתחן, אנא שאיל מהם מהו פשרא דחמית, פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא, אמר, דא הוא תקנא תנינא. ע"כ. פירוש הדברים: כי ראה נהורא יקירא דבוצינא עלאה, היינו האי נהורא דרחמי דרחמי, שנתגלה עם יציאת תיקון הא' כנ"ל, וכיון שנמשך מעתיק, ע"כ נקרא בוצינא עלאה. נהיר וסליק לשכ"ה עיבר, פירוש: שהיה מאיר ועולה לשכך ולאכפיא הדינים ולהפכם לרחמים. כנ"ל ועם כל דא, האי א"ל, אתכפיא לרחמי, דרחמי דעתיק יומין אתכליל ואתפשט ביה. כמ"ש לעיל, ע"ש. וע"כ אומר לשכ"ה עיבר, כי שכ"ה, מלשון וחמת המלך שככה, דהיינו לשכך הדינים ולאכפיא לון. וחד חשוך אתסחי בהאי נהורא כמאן דאתסחי וכו' " פירוש: כי בחינת

(רו) תיקון ב' הוא שורת השערות הגדילים בשפה עליונה ברוחב ע"ג הפה: ונביא דברי הוזהר במילואו וז"ל (בפרשת נשא דף קל"ב ע"ב ובאדר ע"פ הסולם אות קט"ז) תיקנא תנינא: ממתקן שער א מרישא דפומא, עד רישא אחרא דפומא בתקנא שקיל עכ"ל. פירוש: כי נתבאר בתיקון הא', דנחית מקמי פתחא דאודנין בחד חוטא בשקולא טבא עד רישא דפומא, שפירשו, שהולך ונמשך ממקום אחיותו, שהוא בלחי התחתון, הנבחן לבחינת זון שיצא מראש דהיינו מעצם הגלגלתא, ונבדל לעצם מיוחד לעצמו, בדוגמת השערות, שמפאת המסך שבפאתי הראש, נבדלו ויצאו מבחינת גו"ע דשערות שהם שערות רישא, ונעשו לבחינת גוף המוגבל בכח המסך שממעל לו, כנ"ל. שהוא בחינת זו"ן. אמנם נמשך משם ועלה ללחי העליון בסופו, כי נמשך עד רישא דפומא, ששם מתחיל מקום סיום דלחי העליון. והנה בתיקון א' נבחן, שנשאר עומד שם ברישא דפומא, ולא נמשך עוד על השפה ממש, כנ"ל. וכאן בתיקון ב', הוא עלה ונתפשט לגמרי, מרישא חדא דפומא, לרישא אחרא דפומא, דהיינו ששערות דיקנא נתישבו ונאחו לגמרי במקום לחי העליון, שהוא בחינת השפה עלאה בכל הקיפה. והנה החומר של השערות אלו של תיקון ב', הוא אותו החומר שבתיקון א', דהיינו מבחינת מלכות דצמצום א', אלא מתוך ששינה מקומו ועלה ללחי העליון, שהוא בינה, ובחינת עצם הגלגלתא ובחינת ראש, הנה גרם בזה בחינת צמצום גם בסיומא דלחי העליון, עד שגם המקום הזה יצא מבחינת ראש ונעשה לו"ק בלי ראש,

אור פנימי

כלפי ז"א המקבל אותם התיקונים מא"א, והשמות שבמיכה מתבארים כלפי א"א עצמו איך הוא נתתקן בעצמו כדי להשפיע לז"א. וע"כ השם של התיקון הב' הזה בתורה הוא השם רחום שהארתו, שז"א מקבל מהתיקון הזה רחמים מרובים, והוא מתבאר בפירוש חז"ל על הפסוק, כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף וכו' שפירושו, שהנשר הזה רחמני הוא על בניו, ואינו נושא אותם ברגליו אלא על גבי כנפיו, כי אומר מוטב שיכנס החץ בי ואל יכנס בבני, ע"ש בפירש"י. ודברים אלו רומזים לעליה זו של מלכות במקום בינה, שבסבתה יצא חלק מבינה לבר מראש, ונעשה כמו מלכות, שה"ס מה שאמרה, מוטב שיכנס החץ בי ואל יכנס בבני, כי בהיות המלכות במקומה בלחי התחתון במקום תיקון א', ובחינת כח הדין וצמצום היה רכיב על הבנים, שהם זו"ן בני הבינה, או לא היה שום מציאות מוחין לז"א, משום שעל מלכות דצמצום א' אין שום זווג באצילות, ואור הזה שנתגלה שם מהזווג דעתיק עצמו, אינו ראוי להתפשט למוחין לזו"ן אלא לבינה, בסוד אלף אלפין ורבוא רבבן מארי תריסין, כנ"ל, אבל העולמות המתפשטים מן זו"ן, לא קבלו כלום מאור הגדול הזה, כי ע"כ נתפשטו מהם מארי דיבבה ומארי דיללה, כנ"ל. וע"כ עתה כשהשערות דתיקון א' שינוי מקומם ועלו בשפה עלאה במקום בינה, הוכן בזה הפתח לכל פתחין טבין ויקירין, שיוכל ז"א לקבל דרכיהם כל המוחין דגדלות שלו, אשר אז נכפין כל אלו מארי דיבבא ויללא, כמ"ש להלן. וע"כ נבחת יציאה זו של הבינה לחוץ, מכח שקבלה לתוכה את המלכות, בבחינת רחמים על הבנים, כי קבלה לתוכה את החץ, שהוא כח הצמצום והדין, כדי שלא יכנס בהבנים העביות דמלכות דצמצום א', הנקראת חד חשוק, כי הצמצום הא' רכיב עלה, היה

העביות דמלכות דצמצום א' הנקראת חד חשוק, כי צמצום הא' רכיב עלה, רוחץ עצמו בהאור הגדול הזה שנתגלה עם הופעתו כנ"ל, כלומר, שנסתלקו ממנו כל הדינים מכח האור הגדול שנתגלה עם הופעתו, שזה דומה לרחיצה במים, כי אור חסדים נקרא מים, כנודע. יסליק האי נהורא בשפתא דימא עלאה עמיקא. דכל פתחין טבין ויקירין בהאי פתחא אתפתחין היינו ענין עלית השערות דתיקון הא', ממקום לחי התחתון, אל מקום השפה עלאה שבלחי העליון, שהוא מקום בינה, כנ"ל, "בשפתא דימא עלאה עמיקא" כי בינה נקראת ים העליון, ושפת הים הזה, פירוש, מלכות דבינה, כי השפה עלאה עומדת בסיום הלחי העליון. וכבר ידעת, שעליה זו של המלכות במקום בינה, היא הגורם לכלהו מוחין דגדלות של זו"ן, שולת זה, לא היה מציאות מוחין דגדלות בשבילו, וע"כ נבחן עליה זו דמלכות דצמצום א' למקום בינה, לבחינת פתח לכל האורות אשר בהעולמות, המקבלים מזו"ן. וז"ש "דכל פתחין טבין ויקירין בהאי פתחא אתפתחין" כלומר, שע"י עליה זו לשפתא דימא עלאה, נעשה הפתח המקורי, שעל ידו נפתחים הפתחים טבין ויקירין בשביל זו"ן, שיוכל לקבל המוחין דגדלות דרך שם. וזה כמ"ש הרב, שלולא יצאה הבינה לחוץ, לא היה מציאות לז"א להשיג שום מוח (כנ"ל דף תתפ"ג אות ל"ג) וענין המשכת השערות דתיקון א', לתיקון ב' ע"ג השפה עלאה שהיא בינה, הוציא זה החלק מן הבינה, לחוץ מן בחינת הראש, מחמת שקבלה לתוכה בחינת כח הצמצום שיש במלכות והשערות דתיקון הא', כנ"ל באורך. וז"ש "אנא שאיל מהם מהו פשרא דחמית, פתחו ואמרו, נושא עון חמיתא" כבר ידעת, שהשמות שבתורה, מתבארים

אור פנימי

עד הפה: ונביא דברי הוזהר שבוה התיקון. (בנשא דף קל"א. ובאד"ר ע"פ הסולם אות ע"ו) וז"ל, "תיקונא תליתאי: מאמצעיתא דתחת חוטמא, מתחת תרין נוקבין, נפיק חד אורחא, ושערי אתפסק בהווא אורחא, ומלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא מתיקונא שלימ, סוחרניה דהווא אורחא" עכ"ל. וצריכים לזכור, מ"ש הרב בשער מאמרי רשב"י בדברי הוזהר (באד"ר דק"ל ובאד"ר ע"פ הסולם אות ס"ג) וז"ל, "דא מארי דחוטמא, מחד רוחא חיין, ומחד רוחא חיין דחיין, האי חוטמא הוא פירושא, דביה נשיב רוחא דחיי לז"א, וקרינן ליה סליחה. וכו'. חד רוחא נפיק לז"א לאתערא ליה בגנתא דעדן, וחד רוחא דחיי, דביה זמינן לאתערא לזמנא דבריה דדוד, למנדע חכמתא" עכ"ל הוזהר. ופירש שם הרב, שמנקב הימני נמשך רוחא דחיי לז"א, גם בזמן הזה. אבל מנקב שמאלי, אין האור יוצא רק בסיתום גמור, וע"כ אין גבורות המלכות יכולים להתבסס עתה, עד לעתיד בזמן מלכא משיחא, כי אז מקבלת המלכות מנקב שמאלי הוזהר, ולא בשתא אלפי שני, עכ"ל בקיצור לשון.

פירוש: כי ע"ס דראש א"א, הן קומת ע"ב, המקבלת מבחינה שכנגדה מע"ב דא"ק, והחוסם הוא יסוד דראש, כמ"ש הרב לעיל. ונודע, שיסוד דע"ב הוא צר ואריך, שפירושו, צר וסתום מאור דחסדים. אבל הוא אריך באור החכמה, כי להיותו בחי' ע"ב אין בו שום מיעוט מאור חכמה לעולם, אלא שבחינת המסך דיסוד שלו מצומצם עם סיתום גדול מאד מחסדים. כמ"ש היטב בחלקים הקודמים. ולפיכך אין ע"ב יכול להאיר לתחתונים וזולת ע"י זיווג ביסוד דאמא, שבחינתה להיפך ממש מהקצה אל הקצה, שהיא בחינת קצר מהחכמה, אבל רחב בחסדים מרובים, ונמצא

עצמם, כי אז תוכל הבינה להאירם, ולהעביר מהם מארי דיבבה ויללה ולהשפיע בהם כל המוחין הגדולים. הרי שז"א מקבל רחמים מרובים, מכח התיקון הזה, שלולא זה היו העולמות התחתונים מתבטלים לגמרי, כמ"ש שם בזהר, (אות קי"ב) "אי עתיק דעתיקין קדישא דקדישין, לא אתתקן באלין תקונין, לא אשכחו עלאין ותתאין, וכלא הוי כלא הוי" כי לא היה פתח להשפיע לזו"ן, ומכ"ש לבי"ע. כנ"ל. וע"כ נקרא התיקון הזה בשם רחום. כי הוא שורש כל הרחמים.

אבל במיכה, שהשמות הם מבחינת א"א עצמו, דהיינו מצד המתקן, הוא נקרא בשם "נושא עון" שזה סובב על בחינת שפה עלאה גופה, שהיא בחינת בינה, ואין לה שום ענין עם הצמצום, ומ"מ קבלה לתוכה מלכות המצומצמת ובחינת הדינים שבה, הנחשב לבחינת עון וקלקול, כי עון הוא מלשון מעוות, המורה שהיה ישר ונעשה למעוות. כן הבינה היא ישרה מצד עצמה, ומחמת נשיאתה כח הדין של המלכות, נעשתה למעוות, וז"ס נושא עון, והוא עשתה זה בשביל הרחמים על הבנים שהם זו"ן, כנ"ל, ע"כ מצד הז"א, נקרא התיקון, רחום. ומצד הבינה נקרא התיקון, נושא עון.

ודע, שהפגמים של התחתונים, הנמשכים ממלכות דצמצום א' מטרם מיתוקה במדת הרחמים, נקראים בשם פשעים, להיותם פשע אמיתי, כי עליה היה הצמצום האמיתי, כנודע. אבל הפגמים הנמשכים ממלכות הנמתקת במדת הרחמים, דהיינו מבחינת בינה שיצאה לחוץ וקבלה לצורת המלכות הזאת, הם מכונים בשם עונות, המורה, שמשורשם הם ישירים, אלא שנתעוו, כנ"ל. תיקון ג' הוא האי ארחא פנוי בלתי שער, היורד מכנגד תחת אמצע החוטם, ועובר ומפסיק בתוך השפה העליונה, ויורד

אור פנימי

ו"ש הרב, "אין רוחא דחיי דנקב שמאלי יוצא אל המלכות רק בסיתום גמור" כי זה הרוחא דנקב שמאל, אינו נושב כאן בא"א, כי הוא כולא ימינא, אלא הוא מתעורר פעם למטה בז"א, ואז נפיק מניה אל המלכות סיתום גמור. עד אשר אותם הדבוקים אז במלכות זו, נאמר עליהם ורוח נשבה בו ואיננו. אמנם שורשו הוא מבחינת נקב שמאל דחוטמא דא"א, כנ"ל, אלא שאינו מתגלה שם, רק למטה במלכות. ו"ש הרב בפירוש הוהר, שרוחא דא דנקב שמאלי לא יתגלה רק לע"ל, ביומי דמלכא משיחא, שאז יתבסמו הדינים ההם. ע"ש.

ו"ש בוהר (נשא קל"א). תיקונא תליתאה מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין, נפיק חד אורחא ושערי אתפסק" כי תיקון הג' הזה אינו מבחינת נקב הימיני דחוטמא לבדו, אלא מתחות תרין נוקבין ביחד. והכוונה היא, כי עדיין לא נגלו כאן השע"ה נהורין, הבאים מרוחא דחיי דנשיב מנקב ימין בלבד, כנ"ל, כי הם מתגלים אח"כ בתיקון הששי. וכאן נגלה בחינת רוחא דנשיב מתחות ב' נקבין ביחד דוקא. להורות: שגם נקב השמאל משמש כאן. וכבר ידעת ההפרש מנקב ימין לנקב שמאל, כי הנקב הימין עיקר הארתו הוא שע"ה עלמין, שפירושו אור חסדים דבינה בהעלם החכמה, אלא מקבל גם הארת חכמה מבחינת אורכא דחוטמא עצמו, כנ"ל. משא"כ נקב השמאל הוא אור החוטמא בעצם, ואין בו מבחינת חסדי הבינה כלום, כי ע"כ הוא צר וסתום מחסדים. כנ"ל. והנה כאן צריכים להורדת ה"ת מעינים, דהיינו לאעברא הני שערי מעל גבי השפה עלאה, שהיא בחינת מלכות דבינה שיצאה מראש דא"א, בסבת השערות דתיקון הא' שעלו ונכללו בה, ואבדה בחינת ג"ר שבה מחמת השערות האלו, כנ"ל, ולפיכך צריכים לאעברא הני שער אמשפה עלאה, ואז יחזור אליה בחינת ג"ר שלה. ולכן היא צריכה

הטפה היוצאת מבין שניהם שהיא בתכלית השלמות, כי מצטרף בה האריך מחכמה דאבא, עם הרחבה דחסדים דאמא, שז"ס המוחין דגדלות דאור"א ודו"א, המקבלים מזווג ע"ב ס"ג העליונים שבראש דא"א, שאז הם מקבלים ממנו סוד שע"ה נהורין, בסו"ה ואל הבל ומנחתו שע"ה. שפירושו, הארת פנים דא"א, כמ"ש הרב להלן.

ו"ש שם בוהר (דף ק"ל ע"ב, ובאד"ר ע"פ הסולם אות ע"א) אורכא דחוטמא תלת מאה וע"ה עלמין אתמליין מההוא חוטמא וכלהו מתדבקן בז"א. עכ"ל פ"י: אורך פירושו, חכמה, וז"ש אורכא דהאי חוטמא, כלומר, מתי האי חוטמא, שהוא יסוד דקומת ע"ב, משפיע חכמה, ואומר, תלת מאה וע"ה עלמין וכו' דהיינו רק בבחינת שע"ה נהורין, כנ"ל, שזה יוצא רק ע"י זווג עם בינה, כי אז בינה דרדלי"א מאירה תוך המצח דא"א, ומתגלים השע"ה נהורין. כמ"ש הרב לעיל (דף א' ש"מ אות צ"ח) ואז נשיב רוחא דחיי לז"א דרך נקב הימיני, ואז אתמליין שע"ה עלמין באורכא דהאי חוטמא, כלומר, אלו השע"ה נהורין היוצאים מבינה, שהם בעיקר אור החסדים, שיוצאים דרך יסודה, שהוא רחב וקצר מחכמה, כנ"ל, נקרא שע"ה עלמין ועלמין, פירושו: העלם, דהיינו על שם העלם חכמה מהם. אמנם כשעוברים דרך אורכא דחוטמא, הם מתמלאים באור חכמה שבחוטם, ואז שע"ה עלמין מתגלים בז"א, כי ההעלם עובר מהם, כי עתה הם נשלמים הן מחכמה והן מחסדים כנ"ל.

והנה נתבאר היטב, בחינת נקב ימין דחוטמא דא"א, שהיא בחינת יסוד דע"ב, מבחינת הווג עם בינה, שאז נמשכים מבינה שע"ה עלמין בשפע גדולה, והם מתמלאים בהארת חכמה מאורכא דחוטמא עצמו. וענין נקב השמאל דחוטמא, הוא הארת יסוד דע"ב בלי זווג עם הבינה, שאז מושפע ממנו סיתום גדול וצר מאד, בסו"ה ורוח נשבה בו ואיננו.

אור פנימי

אות קכ"ו/ב) ז"ל מאמצעיתא דתחות חוטמא, מתחות תרין נוקבין נפיק חד אורחא ושערי אתפסק בהוא אורחא. אמאי אתפסק, משום דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה. ובגין כך יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא. עכ"ל. פי': כי שואל, אמאי אתפסק רק באמצע שערות השפה, ולא עברו משם כל שערות השפה, מאחר דנשיב שם רוחא דחוטמא, שהוא בחינת חכמה המחזירה את בינה לבחינת ג"ר שלה. וע"ז תירץ, "משום דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה" כלומר, דלא אתתקן שם החכמה בקביעות, כדרך הרוחא דחיי דנשיב מנקב שמאל דחוטמא, כי אם היה כן, היו עוברים משם כל שערות השפה. אמנם הוא נתקן רק בבחינת דרך בלבד, כי אורחא פירושו דרך, דהיינו לא לעמוד שם, אלא רק לעבור בו לבד, כדי שאח"כ יוכלו להתגלות החסדים מבחינת העביות הנשארות שם בשערות השפה בבחינת מ"ן. כי אז הוי תיקונא שלים, כנ"ל. וזה שממשיך "ובגין כך יתיב תחות נוקבי חוטמא האי אורחא" כלומר, שהתיקון הזה בא מתחת ב' נוקבין דהיינו גם מנקב הימיני, שדרכו להשפיע חסדים, וע"כ נתפסק רק בבחינת דרך באמצע השערות, וכל השערות מהאי גיסא ומהאי גיסא נשארים כדי שלא יופסק שפע החסדים כנ"ל.

וזה עוד שם "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא, משום דכתיב ועובר על פשע, למיהב מעברא על פומא קדישא, דיימא סלחתי" פירוש: כי אין צורך להגלות כאן, אלא בחינת סליחת עון בלבד, שפירושו, להעביר הקטנות מעל בחינת המלכות דבינה, שיצאה לחוץ מחמת נשיאת השערות בסוד נושא עון, כנ"ל. ולזה מספיק בחי' אורחא באמצעיתא דשערי, כנ"ל, וזה למיהב מעברא על פומא קדישא דיימא סלחתי, כי ע"י העברה בלבד, נגלה סליחת עון. וזה מקודם, "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא, משום שכתוב ועובר על פשע" כי נתבאר

בעיקר לנקב השמאל דחוטמא דא"א, שהרוח שלו הוא אור חכמה בעצם, אלא לפי שבא"א כולא ימינא, ע"כ נבחן שהרוח מוכרח לצאת מב' הנקבים יחד, וכיון שרוח הזה נשיב ע"ג השפה, הוא מסתיר שם את הבינה, ומעביר השערות שנתישבו בה. וזה שם בוזהר "ושערא אתפסק מהאי אורחא" כי רוחא דא דנשיב שם מתחות ב' נוקבין דא"א מעביר השערות משם.

אמנם עינין החיבור דנקב ימין בתיקון הזה, גורם שלא יתפסקו השערות כולם מעל גבי שפה עלאה, אלא שעושה אורחא באמצעותא בלבד. כי אם היה נושב נקב שמאל לבדו, הנה ודאי שכל שערות השפה היו עוברים משם. אלא משום שנתחבר גם נקב הימין בתיקון הזה הג', דמניה נשיב רוחא דחיי, שעיקרו אור חסדים כנ"ל, ע"כ הוא מחזיק השערות בימין ושמאל השפה עלאה, משום שהשערות אלו משמשים למ"ן בשביל החסדים שלו היוצאים דרך הנקב הזה.

וזה שם בוזהר "ומלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא בתיקונא שלים, סותרניה דהאי אורחא", כי זהו בכח הרוחא דנשיב מנקב ימין, שהוא המחזיק שערות אלו סותרניה דהאי אורחא שבאמצעיתא, כי העביות שבהם נחוצים לו לזווג החסדים, שמתפקידו להשפיע תמיד בסוד רוחא דחיי. וזה שם "בתיקונא שלים" כי עתה שנגלה האי אורחא שבאמצעיתא, בהארת חכמה דנקב השמאל, הנה חורה הבינה בזה לבחינת ג"ר שלה, ומעתה אין שום פגם בהני שערות השפה הנשארים, להיות נחוצים להמשכת חסדים, כי אז יהיה "התיקון שלם", כי יהיה חכמה עם חסדים, ובלתי חסדים אין התיקון שלם, כי אדרבה היה בסו"ה ורוח עברה בו ואיננו, כנ"ל. וזה שם בתיקונא שלים.

וענין זה מבואר יותר בדברי הוזהר שם (דף קל"ג ע"א. ובאד"ר ע"פ הסולם

אור פנימי

באורך. ונודע דעיקר כל התיקונים הוא, רק לתקן המלכות דצמצום א', בסוד דא"ס לא נחית יחודיה עליה, עד דיהבין ליה בת זוגיה, והנה היא נגנוזה לגמרי בעולם האצילות, ואיך יהיה בה תיקון בעת שאין בה שום זווג, והיא גנוזה במו"ס. וז"ס שערות דיקנא, אשר כל שורשה הוא תיקון א' דדיקנא, ששם נגלה בחינת המלכות דגניז במו"ס, כנ"ל באורך, והיא שהצמיחה והולידה לכל השערות דיקנא, כמ"ש לפנינו. אמנם בה בעצמותה גם כאן בדיקנא, אי אפשר שתהיה, בה זווג, כי אם בדרך התכללותה וביאתה בהתכללות הבינה, שהיא מדת הרחמים, דהיינו בחינת תיקון הב' שנקרא ורחום, כנ"ל שמכח השערות דתיקון א' שעלו לשם, יצאו ונצמחו שערות גם מבחינת בינה הנקרא שפה עלאה, וגם השערות של תיקון א' עצמו עלו ונתערבו עמהם, כנ"ל. אמנם עדיין לא נגלה שום המתקה בזה התיקון הב', ואדרבה, כי נגלה מיעוט נוסף על מיעוט הא', אלא אח"ז שנגלה התיקון הג', שהוא האורחא דאתפני משערא, הנמשך לפומא בסוד סליחת העון, שפירשו שהעון דבינה חוזר ונתיישר והשיגה את ג"ר שלה, אשר עי"ז נעשה גם בחי' עובר על פשע, כי גם בחי' השערות השייכים לתיקון א' קבלו ג"כ אותם המוחין, ואז נתגלה כל התיקון, של יציאת המלכות דצמצום א' לחוץ בבחינת שערות דיקנא, כי עתה בתיקון ג' הזה, נתקנה בחינת המלכות דצמצום א'. והגיע בחינת תיקון להבוצד"ק דגניז במוחא סתימאה, והאלף עלמין דחתימין שמה, התחילו להתירע באיזה שיעור. וז"ש בוזהר "דתיקונא קדמאה ותנינא דדיקנא, לא היו אלא לאתבא לתליתאה" כמבואר. כי עד עתה לא היו אלא רק צמצומים נוספים, אלא עתה שחזרו הג"ר לבינה, התחיל התיקון דמלכות זו דצמצום א', שזה כל הנרצה. והבין כי משום זה נקראים י"ג תיקוני דיקנא בשם י"ג

לעיל, שבחינת הפגם דצמצום א' נקרא פשע, ובחינת המיעוט דבינה מחמת שנעשתה לנושא להמלכות הזו, נקרא עון, ולא פשע. אמנם עתה, אשר בחינת מלכות דצמצום א', דהיינו התיקון הא'. עלה ונתחבר בבינה, נמצא שעם סליחת העון דבינה, נתכפר ג"כ בחינת הפשע אשר עלה שם. וז"ש "ושערא לא אתרבי בהאי אורחא" כי יש שם ב' מיני שערות: הא' הבאים מחומר דתיקון א' עצמו שעלה שם, וב' השערות שיצאו מכח הבינה שיצאה לחוץ ואבדה הג"ר שלה, כנ"ל ע"ש. וא"כ יש לשאול אמאי לא אתרבי השערות, שבאו מתיקון הא', גם בהאי אורחא, כי לא היה כאן אלא בחינת סליחת העון, הנוגע רק לשערות דבינה עצמה, ולא לבחינת פשע. ועי' אומר "משום דכתיב ועובר על פשע" כלומר, כיון שלא נתקן אלא בבחינת אורחא למעברא ביה, ע"כ בשעה שעובר דרך שם לפומא, לומר סלחתי לעון דבינה, נמצא גם הפשע נעלם משם, וע"כ גם השערות דבחינת פשע ג"כ אינם גדילים שם בהאי אורחא. באופן שנמתקים שניהם ביחד, כי זהו כל כח של תיקון הב', שה"ס נושא עון, דהיינו שקבלה בחינת הפשע לתוכה, ונתמעטה גם היא, כדי שאח"ז כשיגיע לה התיקון הג' שהיא האורחא לאעברא ביה, יגיע התיקון הזה גם לבחינת פשע, הנמשך מתיקון א'. וע"כ נקרא במיכה התיקון הזה ועובר על פשע, כי ענין סליחת עון אין בו משום רבותא, כי הוא ישר משורשו, אלא עיקר רבותא היא, שעבר ג"כ על הפשע. כמבואר. וז"ש שם (אות קכו-א) ותאנא, תיקונא קדמאה דדיקנא ותנינא, לאתבא לתליתאה" פירוש: כי כל עיקר הדיקנא הוא, לתיקון הבוצד"ק דגניז במו"ס, שה"ס אלף עלמין דחתימין בעוקא דכיא, שהוא בחינת העביות דצמצום א', שעליה יצאו או"א דנקודים, וכיון שהיא גנוזה שם, אין בה זווג, וע"כ נגנוז עמה גם קומת או"א הפנימים, הנקרא אלף עלמין, להיותם בחינת ע"ב הגלוי כנ"ל

אור פנימי

המובא לעיל, שאומר, אם זכו עובר אם לא זכו פשע. דהיינו אם התחתונים אינם מקבלים משם בבחינת העברה, מתגלה להם פשע. כנ"ל. וע"ז פרשו בוור, דהאי ב"א דוקא, ולא בא"א. ורק ב"א אפשר להתחתונים להתאחו בהאי אורחא בבחינת עמידה, דהיינו לקבל מבחינת נקב שמאל לבד דנשיב בהאי אורחא, ואז נאמר בהם, ויתר אף ה' בם וילך, כי אז מתגלה להם בחינת השערות דצמצום א' המעורבים שם, שהם נקראים פשע, ואור העליון המלוכש בנשמות ההם, מסתלק מהם, שו"ס וילך, "דמאן דאשכח קמיה אויל ולא אשתכח, כי רוח ה' נשבה בו ואיננו" כי החיות נסתלק מהם לגמרי, כי הסיתום דאור חסדים גורם הסתלקות אור חכמה ג"כ, כי אין אור חכמה מתלבש אלא בחסדים, כנ"ל.

מה שאין כן "באריך אנפין, כתיב, ועובר על פשע. וכתב ורוח עברה בהם ותטהרם" דהיינו כנזכר לעיל, דלית שמאלא בהאי עתיקא, ושם נשבין רוחא דחיי מכללות ב' הנקבים, אשר הרוחא דחיי הנושב מהם, הוא רק בבחי' ועובר על פשע, שאין הפשע, מתגלה, אלא אדרבה הוא מתכפר שם, כי נכלל לגמרי במדת הרחמים, וגם הוא מקבל מהאי אורחא כמו השערות דבינה עצמם. כנ"ל באורך. וז"ש "ורות עברה בם ותטהרם", כי אפילו השערות דבחינת פשע, נטהרו ג"כ. כמ"ש לעיל דשערא לא אתרביא בהאי אורחא. ע"ש.

וזה עוד שם (אות קכ"ט) "תאנא, בשעתא דאתגלי ההוא אורחא דיקנא דעתיק יומין, כולחו מארי דיבבא ויללה ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין וכו'" כי אלו מארי דיבבה ויללה, נמשכין מכת התיקון הא', שה"ס פשע. שנתפשטו ממנו ז"ן עלמין דיבבה, וצ"ו עלמין דיללה. כמ"ש לעיל ע"ש. ונמצא עתה, שהפשע נתכפר בהאי אורחא דתתות חוטמא דא"א, בסוד ועובר על פשע, ובסו"ה ורות עברה בהם ותטהרם.

מדות הרחמים, כי כל עיקרם הוא להמתיק המלכות דצמצום א', שהיא מדת הדין, בבינה, שהיא מדת הרחמים וזכור זה בכל ההמשך.

וזה עוד שם (באות קכו-ג) תאנא בצניעותא דספרא, מהו דכתיב פשע: זכו עובר, לא זכו, פשע" פירוש: כמ"ש לעיל, ד"ה וענין זה. על דברי הוור, דהאי אורחא אתתקן לאעברא ביה, שלא נתקן שם החכמה בקביעות, שהיא בחינת הרוחא דנשיב מנקב שמאל דחוטמא, אלא בבחינת דרך לעבור בו, ולא לעמוד שם. ע"ש. וז"ש כאן, זכו עובר: כלומר, שהצדיקים הזוכים, הם מקבלים הרוחא דחיי מבחינת ב' הנוקבין דחוטמא, שאז היא בבחינת עובר על פשע, כמ"ש שם, שהוא תיקונא שלים, שיש להם חכמה וחסדים, חכמה מכת העברת הרוחא דחיי בהאי אורחא, וחסדים מכת הני שערין דאשאריו שמה סותרני דהאי אורחא. אבל אם "לא זכו" דהיינו אם הם עומדים בהאי אורחא דהיינו שמקבלים הרוחא דחיי דנשיב מנקב שמאל, המאיר בקביעות, אז מתגלה להם "פשע" כלומר, שהשערות שנתערבו שם מהחומר דתיקון א' הנקרא פשע, כנ"ל המה מראים כח הצמצום שבהם. ואז גם הארת חכמה מסתלקת מהם, כי אין חכמה מתקבלת בפרצוף מבלי התלבשות באור חסדים. כנודע. וז"ש "זכו עובר, לא זכו, פשע" אכן אין זה אמור אלא בהצדיקים המקבלים מאורחא דתתות חוטמא דו"א, ולא באורחא דא"א, כי לית שמאלא בהאי עתיקא, כנ"ל. וזה שממשיך שם (אות קכ"ז) "האי ב"א, מאי בין האי להאי, ב"א כד נחית ההוא אורחא מתחות נוקבי חוטמא, כתיב ויתר אף ה' בם וילך. מאי וילך, דנפיק רוחא דרוגזא מאינן נוקבי, ומאן דאשכח קמיה אויל ולא אשתכח. הה"ד כי רוח ה' נשבה בו ואיננו. באריך אנפין כתיב, ועובר על פשע, וכתב, ורוח עברה ותטהרם": פ"י: כי הדברים האלו, סובבים על הצניעותא דספרא

(רו) ד', הוא, שורת השערות הגדילים בשפה התחתונה ברוחב, תחת הפה. ה', ההוא ארחא תניינא, פנוי בלתי שער, היורד מן הפה מן

אור פנימי

שזה האורחא, הוא גילוי הארת חכמה רק לבינה, להיותו בשפה עלאה שהיא בינה, וא"כ הוא מספיק רק לבחינת סליחת עון, ולא לכפרת פשע, שהיא בחינת המלכות דצמצום א'. ועכ"ז מספיק התיקון הזה גם לכפרת פשע, בסוד ועובר על פשע, כנ"ל. וע"ז נקרא בשם חנון, דהיינו אע"פ שאינו הגון ואע"פ שאינו כדאי, מ"מ הוא מתכפר ע"י התכללות בבינה. ונמצא השם שבמיכה הוא, ועובר על פשע, כי מצד העליון נבחן שהוא עובר עם הרוחא דחיי ומכפר גם הפשע, ומצד התחתון המקבל התיקון נקרא וחנון, להורות, שעדיין אינו כדאי להרוחא דחיי, ומ"מ מקבל, אותו, כמי שהוא כדאי לו. (רו) תיקון ד' הוא שורת השערות הגדילים בשפה תחתונה ברוחב תחת הפה. תיקון ה', ההוא אורחא תניינא פנוי בלתי שער, היורד מן הפה מן אמצעו ומפסיק באמצע השפה התחתונה, ויורד עד שכולת הזקן. והוא מכון תחת ההוא אורחא אחרא עלאה שעל הפה: אלו הב' התיקונים מובאים בזהר נשא (דף קל"א). ובזהר ע"פ הסולם אות ע"ז וע"ח וז"ל. תיקונא רביעאה: מתתקן שער ונחית תחות פומא, מרישא חדא לרישא חדא, בתקונא שלים. תיקונא חמישאה: תחות פומא נפיק אורחא אחרא בשקולא דאורחא דלעילא, ואלין תרין אורחין רשימין על פומא מכאן ומכאן עכ"ל. פירוש: אחר שכבר נגמר תיקון הב' והג' והשערות דתיקון א', שהם מבחינת מלכות דצמצום א' עלו ממקומם מלחי התחתון למקום בינה, שהיא השפה עלאה שבלחי העליון, והוציא מכחו, בחינות שערות, גם ממקום בינה, שהם השערות דשפה עלאה הנקרא נושא עון, כנ"ל, שהוא תיקון ב', שגם שערותיו עצמו נתערבו בהם, כנ"ל, אשר משום זה, קבל ג"כ את הרוחא דחיי

ותחזרו ונגלו החכמה וחסדים ותיקונא שלים, אז נשתקו מארי דיבבא ומארי דיללה ג"כ, כי גם בחינת הפשע, נכלל במוחין אלו, כנ"ל. אמנם רק בבחינת "סתימין ושתיקין" דוקא, כי אינם רשאים לקבל משם, אלא בבחינת אורחא לאעברא ביה, שפירושו בחינת הארת חכמה בחסדים, הבא מחמת ההעברה בהאי אורחא, אבל לא בבחינת עמידה, שפירושו, לקבל חכמה דרך נקב שמאל, כי אז יחזרו הני מארי דיבבה ויללה שביצירה ועשיה לקדמותם, כנ"ל, "לא זכו פשע" כי הפשע יחזור ויתגלה להם מתיקון הא' כנ"ל באורך. וזה שמדייק מזהר "ומאריהון דדינא סתימין ושתיקין" כי לית שמאלא בא"א, וכשמתגלה אורחא דא"א, מקבלים הכל רק מבחינת אורחא לאעברא, "ולית מאן דיפתח פטרא לאבאשא" שאין עוד מציאות למי שהוא שיוכל להתאחו בנקב השמאלי. כמבואר. וזה שממשיך "ומהאי, מאן דאחיד ואזהיר לשתקאה, להאי אורחא רשים, דהוא סמנא דעתיקא קדישא" כי שורשים העליונים, מכים בכחם על השתלשלות כל הענפים שלהם עד עולם התחתון, ולפיכך אנו רואים, כשאדם רוצה להשתיק למי שהוא בהקפדה, הוא מזהיר אותו, בדרך הנחת אצבע על האי אורחא דתחות החוטם שלו. ואומר הוזהר, שזה בא לנו משורש העליון שבעתיקא קדישא, כי בהגלות האי אורחא דתחות חוטמא בעתיקא קדישא, נמצאים כל מאריהון דדינא סתימין ושתיקין, כנ"ל. וז"ש "דהוא סמנא דעתיקא קדישא" דהיינו כמבואר. והנה ב"ג מדות הרחמים שבתורה, נקרא התיקון הג' הזה בשם, וחנון. שפרשו ז"ל, עושה חסד חנם ואע"פ שאינו הגון ואינו כדאי. ונודע, שהשמות שבתורה הם בערך המקבל את התיקון, והנה נתבאר לעיל,

אמצעו, ומפסיק באמצע השפה התחתונה, ויורד עד שבולת הזקן, והוא מכון תחת ההוא ארחא אחרא עלאה, שעל הפה כנזכר.

אור פנימי

היה, מקום בינה. אבל החומר השערות דשפה תתאה, הוא חומר של מלכות דצמצום א', שהיו מעורבים בשערות דשפה עלאה, שיצאו משם ונתקנו בשפה תתאה. והמקום דשפה תתאה הוא בלחי התחתון, שהוא מקום מלכות עצמה.

וזה שם בזהר "מתתקן שער ונחית תחות פומא" דהיינו כמבואר, שאלו השערות השפה עלאה נתקנו ונבררו מחדש, כדי שיתגלו לעצמם אלו השערות המעורבים שם מבחינת תיקון הא', ואחר שנמצאו ונגלו, ירדו למקומם מתחת השפה תתאה, כי לא יכלו עוד לעמוד שם, מחמת שנתגלה שוב כח הצמצום שבהם, והיו מוכרחים לירד למקומם. וע"כ נחתי תחות פומא.

ובזהר שם (דף קל"ג ע"א ובהר ע"פ הסולם אות ק"ל) מבואר יותר, וז"ל, תקנא רביעאה: מתתקן שערי ונחית תחות פומא מרישא חדא לרישא חדא, הה"ד לשארית נחלתו, כד"א, ונשאת תפלה בעד שארית הנמצאה, הנמצאה ממש. שארית, דכתיב שארית ישראל לא יעשו עולה. עכ"ל. פירוש: כי בחינת הנחלה והמנוחה, שנעשה ע"י ב' התיקונים שבשפה עלאה, נתתקן ונתברר מחדש, ונמצא בהם, אלו שארית השערות שנתערבו בשערות של שפה עלאה, שעלו לשם מתיקון הא' דמצר הזקן, כי האי אורחא שבמקום בינה אינו מספיק בשבילם, כנ"ל, וז"ס שארית נחלתו, וז"ס שארית הנמצאה, כי מה שהיה מתחלה ועובר על פשע, חזר ונתגלה ונמצא, וז"ס "הנמצאה ממש" כלומר, שמתחלה היתה נעלמה, בסוד ועובר על פשע, ועתה נמצאה. וזה שאמר "שארית ישראל לא יעשו עולה", כלומר, שזה התיקון הד', שהוא גילוי השארית והבאתו לשפה תתאה, הוא בא, כדי שאלו הנשמות הנמשכות מבחינת

שנתגלה בהאי אורחא שעל גבי שפה עלאה, בסוד ועובר על פשע, כנ"ל שהוא תיקון הג', הנה מיתוק זה הספיק רק לשעתו, עד שנשתתקו מחמתו מארי דיבבה ויללה, כנ"ל. אמנם מתוך שכל התיקון הגדול הזה נעשה במקום בינה עצמה, דהיינו בשפה עלאה, ולא במקום אחיותם של השערות דתיקון הא', שהיא לחי התחתון, ע"כ עוד נשאר מקום לאלו מארי דיבבה ויללה, לחזור ולהתעורר ולהתאחד בשערות דתיקון הא', וכדי לתקן זה, נתקנו אלו ב' התיקונים שבשפה עלאה, גם בשפה תתאה, דהיינו בלחי התחתון במקום אחיותם האמיתיות של השערות דתיקון א', ובהן נשתתקו מאריהון דדינא לנצח. ואלו ב' התיקונים הם: א' שבולת הזקן שמתחת השפה תתאה, שנמשכו כאן, מן השערות דתיקון א', שהיו מעורבים בשערות דשפה עלאה, שכל תיקונם היה רק בסוד ועובר על פשע, כנ"ל, שעתה הם נתעוררו מחדש בכח הצמצום שבהם מתיקון הא', וכיון שהשערה שמבחי' הבינה כבר נגלה בהם בחינת ג"ר, ע"י האי אורחא, ע"כ הוכרחו לירד משם ולבא למקומם עצמם שהוא בשפה תתאה. וב' הוא, נשיב רוחא דחיי דחוטמא דא"א באורחא דתחות חוטמא, ומשם עבר ובא לשפה תתאה, והוציא שם ג"כ בחינת אורחא בדוגמא לאורחא עלאה, ונמשכה הארת ג"ר גם בשערות דשפה תתאה, וזה תיקון החמישי. הרי שאלו ב' התיקונים: הרביעי והחמישי הם העתקת ב' תיקונים העליונים משפה עלאה, על שפה תתאה, ונעשה התיקונים האלו, בהחומר ובהמקום של השערות דתיקון הא' בעצמו. באופן שכל ההבחן מב' התיקונים שבשפה עלאה, לב' התיקונים שבשפה תתאה הוא, כי חומר השערות דשפה עלאה היו מהמעטות הבינה, וכן מקום אחיות השערות

אור פנימי

ישתתקו הדינים לנצח, ונמצא שמה שהאריך אפו, ושוב ניתן כח לדינים ולמארי דיבבא ויללה, לא היה זה אלא לפליטה גדולה, שע"ז יהיה בטחון שלא יוכלו עוד להתעורר לעולם. ולפיכך השם הזה אך אפים כולל ב' ביחד, שהם השבולת שבשפה תתאה, שהוא תיקון ד' עם אורחא תתאה המקיף לשבולת, שהוא תקון ה', מטעם שלא נגלה הטובה הגדולה שבאריכת אפים, מטרם שחזר ונגלה גם האורחא תתאה. כנ"ל. וכל זה הוא רק בהבחן המקבל, שהוא ז"א, שבו אי אפשר לחשוב את גילוי השבולת לתיקון מטרם שנתגלה גם האורחא, כי עם גילוי השבולת, נגלה בו כמו קלקול, כנ"ל, אלא אח"כ שנגלה גם האורחא, אגלאי מלתא מלתא למפרע, שגם השבולת שירד בשפה תתאה היה לתיקון גדול, כדי להכניע מארי דדינן במקומם עצמם, כנ"ל. ולפיכך ב"ג מדות שבתורה נחשבים שניהם בשם אחד, כמ"ש הרב.

אמנם בשמות ד"ג מדות שבמיכה, שהם מתבארים בערך המשפיע והמתקן אותם, כנ"ל. הנה הם ב' שמות מיוחדים, כי כלפי המתקן נחשבים גם השערות דשפה תתאה שנתגלו אצלו, לתיקון גדול ולמדה של רחמים, כי עשה זה כדי למתקן בהמתקה של קיימא כנ"ל. וע"כ התיקון הד' נקרא לשארית נחלתו, ע"ש בירור השארית מתוך שערות השפה עלאה, השייכים להחומר של תיקון א', ולהורידו לשפה תתאה, שהוא בלחי התחתון, ומקום המלכות עצמה. כנ"ל בוזהר. ולכן התיקון הה' נקרא "לא החזיק לעד אפו" כי זה האף שנגלה מחמת גילוי השארית במקום שפה תתאה, לא החזיק אותו לעד ח"ו, אלא חזר והשפיע הרוחא דחיי דרך אורחא שע"ג שפה עלאה, והביא הרוחא דחיי גם לשפה תתאה. וע"ז רומזים ב' החקיקות שבאמצע השפתים, המכוונים זה כנגד זה, כמ"ש שם שם בוזהר "ואלין תרין אורחין,

השערות האלו, לא יעשו עולה, כלומר, שלא יפלו לידי מארי דיבבא ויללה, היכולים עוד אחר ב' התיקונים הראשונים להתעורר פעם, וע"כ חזרו ויצאו אלו התיקונים פעם שנית, בחומר ובמקום של התיקון הא' עצמו. כנ"ל. ואז יש בטחון, ששארית ישראל לא יעשו עולה כנ"ל. כי אחר שנתקנו השערות דתיקון הא' בבחינתם עצמם, ובמקומם, יש בטחון שישתתקו מארי דדינא לנצח.

והנה צורת גידולם של השערות, גם כאן כמו בשפה עלאה, הוא מרישא חדא לרישא חדא. שהם בחינת ימין ושמאל, ואע"פ דלית שמאלא בהאי עתיקא, מ"מ הם נרשמו כאן בבחינת שרשים שאינם מתגלים במקומם, אלא שהם מתגלים כן בתחתונים, בדומה לב' פאתי הראש וב' תפוחין קדישין, וב' נוקבי דחוטמא, שבא"א עצמו נחשבים לא', ולא לב' תיקונים מיוחדים, ומה שנרשמו בשנים, הוא משום שכן מתפשטים ונגלים למטה בז"א.

והשמות של תיקון ד' וה' שבתורה, הוא אך אפים. שזה מורה: כי אחר שכבר נתקן אורחא עלאה בסוד ועובר על פשע, וגם השערות דתיקון א' כבר קבלו תיקונם ע"י אורחא עלאה, ונשתתקו כל מארי דיבבא ויללה כנ"ל, מ"מ חזר הבירור על שערות השפה עלאה, כדי לברר מהם השערות דתיקון א' המעורבים שם, הנקראים פשע, ולהוציא אותם מכלל התיקון דשפה עלאה, ולהחזירם לבחינת צמצומם הקודם, ונגלה עליהם האף והדינים פעם שנית, כי ע"כ ירדו משם ובאו לשפה תתאה, כנ"ל באורך. ולפיכך הם נקראים אך אפים, כי בעת שנתגלה תיקון הד' מטרם שבא תיקון הה', חזר ונגלה כח האף למטה בז"א, ובב' עלמין יצירה ועשיה, חזרו ונתעוררו שם מארי דיבבא ומארי דיללה, שזה נבחן להארכת אפים, שע"ז רמזו ז"ל מאריך אפו וגבה דליה, כי ע"י אריכת אפים חזר ג"כ האי אורחא דלעילא ובא לשפה תתאה, שע"י זה

אור פנימי

השערות דשפה עלאה עיקרם הם בינה, ומלכות שבהם היא רק בחינת התכללות לבד. והשערות דשפה תתאה עיקרם הם מלכות, ובחינת בינה שבהם היא רק בחי' התכללות בלבד.

ולפיכך הם נקראים בתורה בשם אפים, להורות על בחינת ב' ההין הכלולות בהן, שעצמותה היא ה"ת, וכלולה ג"כ מה"ר כנ"ל. וכבר נתבאר לעיל (דף א' שע"ז ד"ה ונתבאר) שכן הוא בכל המין שבעולמות, שהם כלולים מב' מלכיות, אשר החימום בא בהכרח מבחינת מלכות דצמצום א'. אמנם הווג, הוא רק על בחינת מלכות דצמצום ב', משום שאין זווג במסך דצמצום א' באצילות, מחמת הגניזה של המלכות הזו ברדל"א. כמ"ש שם. שז"ס טוחנות מ"ן לצדיקים, וז"ס אין טפה א' יורדת מלמעלה אא"כ טפים עולות כנגדה מלמטה. כי אע"פ שהם נטחנו ונתערבו יחד, מ"מ טפת המ"ד באה בעיקר על הטפה דצמצום ב'. ע"ש. וז"ס מה שתיקון ה' נקרא במיכה בלשון יחיד "לא החזיק לעד אפוא" כי השמות שבמיכה הוא כלפי המשפיע, כנ"ל, ומן המשפיע אינו יורד אלא טפה א'. משא"כ בתורה שהוא כלפי המקבל, נקרא בשם "אפים" כי יש שם במין ב' בחינות מלכיות, שהן ב' ההין כנ"ל. והבן היטב.

ונתבאר היטב, כי בחינת התיקון דאורחא זו, אי אפשר שתתגלה בבחי' השערות דמצר הזקן, שהם תיקון הא' משום שאין זווג במלכות דצמצום א' כנ"ל. אלא רק השפה תתאה, אע"פ שהיא ג"כ מבחינת השערות דמצר הזקן, אמנם הם כבר עלו ונתמתקו פעם בשפה עלאה במדת הרחמים, כנ"ל, וע"כ גם בירידתם למטה בשפה תתאה הם ג"כ כלולים בה"ר, וע"כ יתכן בהם זווג, שתתגלה בהם האי אורחא.

וזה שם בווהר (דף קל"ג ע"ב ובווהר ע"פ הסולם אד"ר אות קל"ה) תנא ככל אתר דבהאי עתיקא טמירא דכלא,

רשימין על פומא מכאן ומכאן" שהם רומזים על העברת אורחא עלאה דתחות חוטמא באמצע השפה עלאה, דרך האמצע דשפה תתאה המכוון כנגדו, ועושה אורחא גם בשפה תתאה מסביב השבולת. וע"כ ב' החקיקות מזדמנים זה אל זה.

וצריכים עוד להבין, למה בתורה נקרא אפים, לשון רבים, ובמיכה נקרא לא החזיק לעד אפוא לשון יחיד. ולא כתיב אפיו, לשון רבים. והענין הוא, כי הני שערות השפה תתאה הנקרא שבולת הזקן, שה"ס שארית הנמצאה, כנ"ל, שהשערות דתיקון הא' שנתערבו בשפה עלאה, נתבררו וירדו לשפה תתאה. כנ"ל. אין הפירוש, שחזרו השערות דמלכות דצמצום א' בלבד והיינו בלי שום מיתוק וחיבור עם הבינה, רק כמות שהם בתיקון הא' באו בשפה תתאה. כי אם היה כן, לא היו צריכים אלו השערות דתיקון הא' לבא לשפה תתאה, אלא שהיו יכולים להתקן במקומם במצר הזקן עצמו. אלא אלו השערות שעלו מתיקון א' ע"ג שפה עלאה ונתערבו שם, כבר קבלו לתוכם השיתוף דמדת הרחמים, על ידי עלייתם ויניקתם ממקום בינה, וע"י תערובתם בהשערות דשפה עלאה, באופן שאפילו אחר שנבררו לעצמם, וירדו משם לשפה תתאה, נמצאים ג"כ ממותקים עוד במדת הרחמים, כי אין העדר ברוחני, וכיון שנתערבו ונתחברו פעם עם ה"ר, שוב אין מתפרדים זה מזה לעולם. אלא שיש להבחין כאן ב' בחינות בחיבור הזה: א', התכללות מלכות בבינה, וב', התכללות בינה במלכות. וזה כל ההפרש בין השפה עלאה לתתאה, כי השערות דשפה עלאה, אע"פ שנבחנים שיצאו מבחינת בינה עצמה, יש בהם גם התכללות המלכות, כי מבינה לבדה לא יתכן כלל שיצאו ממנה שערות. וכן אלו השערות שירדו לשפה תתאה כלולים ג"כ מבחינת בינה, כי במלכות לבדה לא יתכן שום זווג, אלא ההפרש הוא, כי

אור פנימי

לעלמא קדמאה הנמשך מבינה, אבל לב' עלמין תתאין לא היה שום עצה, כי נעשו אז למארי דיבבא ויללה. כנ"ל. וזה שממשיכים "ולית מאן דידע ליה אלא הוא בלחודו" כלומר שאין שם ידיעה, שפירושו זווג, אלא רק לעתיק בלבד, כי מלכות דצמצום א' אינה משמשת רק בעתיק, כנ"ל, וז"ש "כמא דעדן עלאה לית דידע ליה אלא הוא עתיקא דעתיקי" כי ע"כ נגזרו או"א הפנימים בעדן עלאה, שהוא מו"ס, ולית דידע ליה אלא עתיקא דעתיקי, כי ע"כ נקרא המו"ס אלף עלמין דחתמין בעזקא דכ"א. משום שאין ידיעה וזווג בהמלכות הזו, רק בעתיקא. כנ"ל. אמנם ע"י עברם דרך שפה עלאה נעשה עצה למעבד טב לכלא. כי נעשה עליה זווג מבחינת השתתפותה במדת הרחמים, שהוא ה"ר. כנ"ל.

והנה כל הנאמר לעיל בהאי אורחא שבשפה עלאה, נוהג ג"כ בשפה תתאה, בלי שום הפרש כל שהוא. כמ"ש שם בוותר (אות קל"ד) "דתניא אורחא עלאה דדיקנא קדישא, דאיהו נחית תחות נוקבי דחוטמא דעתיקא, והאי אורחא דלתתא שקילין אינון בכלא, דא לעילא ודא לתתא, לעילא עובר על פשע, לתתא לא החזיק לעד אפו. ותניין, לא החזיק, דלא אית אתר למיתב, כמא דלעילא יחייב אתרא לאעברא, כך לתתא יחייב אתר לאעברא" פירוש: דהאי אורחא דלתתא, מקבל ג"כ מהרוחא דחיי דנשיב מתחות ב' נוקבי דחוטמא דא"א כמו האורחא עלאה, (ומה גם שהוא מקבל אותו דרך האורחא עלאה, כנ"ל), וע"כ הם שקילין כחדא, וכל מה שנתבאר לעיל בתיקון הג' באורחא עלאה, נוהג הכל גם בהאי אורחא תתאה. וכמו דאורחא עלאה אתתקן רק בבחינת דרך לעבור בו, ולא בבחינת עמידה, כמ"ש לעיל בתיקון ג' עש"ה. כן האי אורחא דלתתא נתקן רק בבחינת דרך לעבור בו, ולא בבחינת עמידה.

אורחא אתגלייא, טב לכלהו דלתתא, דהא אתחזי עיטא למעבד טב לכלא. מאן דסתים ולא אתגליא לית עיטא, ולית מאן דידע ליה, אלא הוא בלחודו, כמא דעדן עלאה, לית דידע ליה אלא הוא עתיקא דעתיקי. ועל האי כתיב, מה גדלו מעשיך ה'. עכ"ל. פירוש: כי ענין הגילוי של אורחא בשפה תתאה, נבחן לעצה עמוקה מצד המאציל, כדי להעביר בחינת הדינים גם מבחינת הנשמות הנמשכות ממלכות דצמצום א', אשר אין שום זווג נוהג עליה באצילות, כנ"ל. כי ע"כ נמשכו מארי דיבבא ויללה מהתיקון הא', כנ"ל, אמנם המאציל העליון המציא עצה בעדם, והוא, כי העלה השערות דמצר הוקן על השפה עלאה, בתיקון הב', ואח"כ בתיקון הג' שנתמתקו בהאי אורחא דתחות חוטמא, ואח"כ בתיקון הדר', שירדו לשפה תתאה, וקבלו מיתוקם בתיקון הא', אשר אז נשתתקו גם מארי דיבבא ויללה הנאחזים בנשמות דצמצום א'. כנ"ל. וז"ש "אורחא אתגלייא טב לכלהו דלתתא, דהא אתחזי עטא למעבד טב לכלא", כלומר, כי עתה נתגלה עצה למעבד טב, גם עם אותם הנשמות הבאות ממלכות דצמצום א', וז"ש למעבד טב לכלא. כי לולא האי עיטא, לא היה שום תיקון לאותן הנשמות, משום שבחי' מלכות דצמצום א' שהיא שורשם, אינה באה לעולם לכלל זווג, והיו הנשמות הן נידחות ח"ו אמנם עתה אחר שנתמתקו פעם בשפה עלאה תוך ה"ר, ואח"כ באו למקומם בשפה תתאה הנה נעשה המלכות דצמצום א' ראויה שיהיה עליה זווג, מחמת השתתפותה בה"ר, כנ"ל. וקבלו הנשמות הנ"ל תקונם השלם.

וזה שממשיכים שם, "מאן דסתים ולא אתגלייא, לית עיטא" כלומר, בבחינת מצר הוקן, שהוא תיקון א', דסתים ולא אתגלייא, כי לא היה שם זווג, רק שקבלו מהווג הגדול דפה דעתיק דרך מו"ס כנ"ל, לית עיטא שם, כי הזווג הזה לא הועיל אלא

רח) ו', הוא המקום אשר תחת התיקון הא', מראשית זויות נצבות של הלחי התחתון, שמשם מתחיל התרחבות הזקן, ומסתיים עד כנגד מקום הפה, וכל אותם ב' צדדין, נקראין תיקון א', כנ"ל בתיקון הא'.

אור פנימי

מתפרשים מהן, משום שלא יוכלו לקבל משם ולהאחוז שם, כי הרוחא דנקב שמאל נושב עליהם ומכלה אותם. וז"ש "שכיך ברוגזיה" כלומר, שהרוגז הגדול עצמו הוא משכך כל הדינים. וז"ש "לא החזיק דלא אית אתר למיתב" כי אין מקום לדינים להתאחוז שם, משום הרוגז הגדול המכלה אותם, כנ"ל. וז"ש "כמא דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כן לתתא יהיב אתר לאעברא" כי ע"י זה נעשה שם מקום לחסדים לעבור דרך שם ולקבל חכמה בדרך העברה, והחסדים המגולים ההם מושפעים גם לנשמות הנמשכות ממלכות דצמצום א'. ואין שום פחד שיתקרבו אליהן הדינים לינק מהן, כי כבר נתרחקו מכל בחי' הרוחא דחיי ההוא, ופחד ה' עליהם שלא יתמו ויגורעו לגמרי, מפאת רוחא דנשיב עליהם מנקב השמאל. ועם זה תבין ביותר, למה נתקן האורחא דא, מתחות ב' נוקבי דוקא, כי שניהם באים בתיקון האורחא ההוא, מנקב שמאל הנכלל בימינא, נעשה האורחא להפסיק השערות משם, ובחינת נקב השמאלי מכלה כל מארי דדינא משם. רח) תיקון ו': הוא המקום אשר תחת התיקון הא', מראשית זויות נצבות של הלחי התחתון, שמשם מתחיל התרחבות הזקן, ומסתיים עד כנגד מקום הפה. וכל אותם ב' צדדים נקראין תיקון אחד, כנ"ל בתיקון הא': דברים אלו מובאים בוחר נשא (דקל"א ע"א. ובוחר ע"פ הסולם אד"ר אות ע"ט) וז"ל תקנא שתיתא ממיתקן שערי וסליק, ונפיק מלרע לעיל לרישא דפומא, וחפי תקרובתא, דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעילא, ונחית שערא לרישא דפתחא דאורחא תתא דפומא, עכ"ל.

וז"ש "ותנינן לא החזיק, דלא אית אתר למיתב" פי': כי המקום הזה נתקן רק בבחינת דרך להעביר החסדים שמה, והחסדים מקבלים הארת חכמה דרך העברה, שה"ס הזווג דב' נוקבי חוטמא בא"א, כנ"ל באורך, אבל לא נתקן למיתב שמה, שהוא בחינת נקב שמאל בלבד, שמשם נמשך בנקב שמאל דחוטמא דו"א, בסו"ה ורוח נשבה בו ואיננו, כנ"ל. ולכן, הרוח דנקב שמאל עצמו, לא יהיב אתר למיתב שם, כי בזה היו המקבלים מתבטלים לגמרי, ורוח נשבה בהם ואינם. וז"ש שם (אות קל"א) "כד"א וחמת המלך שככה, שכיך מרוגזיה. דבר אחר, שכיך ברוגזיה" פי': כי הני דלתתא בבי"ע, שרצו לקבל מהאי אורחא בבחינת עמידה, הנמשך מנקב שמאל בלבד, נאמר עליהם ויתר אף ה' מאד. שאז אמר משה, הרגני נא הרוג ואל אראה ברעתי, שהוא דיני דדינא, שאין עוד במציאות דין יותר קשה בהעולמות, כמ"ש שם בוחר, (אות קל"ב) ע"ש. וכל זה נמשך מהרוחא דחיי דחיי דנקב שמאל, כנ"ל. ועי' נשתתקו כל מארי דדינא, שלא יתאחוז שם, כי לא יוכלו לסבול הדין הקשה הנ"ל, דנשיב מנקב שמאל. וז"ש שם, "לעילא עובר על פשע, לתתא לא החזיק לעד אפו, ותנינן, לא החזיק דלא אית אתר למיתב, כמא דלעילא יהיב אתרא לאעברא, כך לתתא יהיב אתר לאעברא" כי ע"י הרוגז הגדול המגלה לכל הני הרוצים להתאחוז שם בבחינת ישיבה ועמידה, משתתקים כל מארי דדינא, והנשמות שבבי"ע יכולות לקבל חסדים מגולים בהארת חכמה אפילו אותן הנשמות מבחי' מלכות דצמצום א', כי הדינים

אור פנימי

בינה, ובשערות של בינה, אלא השערות דמצר הזקן מתחברים עמהם בהווג כמו עיבור במעי אמו, בבחינת אוכל מה שאמו אוכלת, שפירוש, שמקבל השפע היוצא בהווג דאמו. ואח"כ שנתגלה תיקון הג', שהוא האורחא דתמות חוטמא, ששם יצאו הג"ר ע"י הרוחא דחיי דנשיב מתחות ב' נוקבי דחוטמא דא"א, כנ"ל. הנה גם הג"ר האלו, היו בחינת ג"ר לצורך השערות דבינה, אלא כיון שגם השערות דמצר הזקן היו שם, קבלו הם ג"כ בחינת ג"ר אלו, דהיינו ג"כ בסוד אוכל מה שאמו אוכלת, כי עדיין הם נמצאים בלחי העליון ששם מקום בינה.

ואח"כ בתיקון הד', נולדו וירדו למקומם עצמם, שהוא, דומה ללידת ז"א ויציאתו ממעי הבינה למקומו עצמו. וע"י יניקה ב' שנים, הוא מקבל בחי' ו"ק דרוח מאמא. כן אלו השערות דמצר הזקן גברו מתוך השערות דשפה עלאה וירדו למקומם לחי התחתון, תחות שפה תתאה, הנקרא שבולת הזקן, ושם קבלו בחינת ו"ק דרוח. ואח"כ בתיקון ה', שנתגלה האורחא גם לתתא בשפה תתאה, קבלו גם הם בחינת ג"ר, אלא שזה הוא ג"ר דרוח. שזה דומה לעיבור ב' דיניקה דז"א, הבא לאחר ב' שנים דיניקה, עד היותו בן ט' שנים ויום א', שאז מקבל ג"ר דרוח הנבחים עוד למוחין דקטנות. וז"ס שהאי רוחא דנשיב מתחות ב' נוקבי דא"א, נקרא רוחא דחיי, כי הוא רק בחינת רוח, אלא שהוא ג"ר דרוח המוריד בחינת ה"ת מעינים, ומחזיר אח"פ אל המדרגה, שבוה נשלמים הכלים בבחינת ע"ס שלמות, ואז ראוי לעיבור ג' כמ"ש בז"א, לאחר ט' שנים ויום א'. שאז מקבל ו"ק וג"ר דמוחין דהולדה. שהם שמות דהויות.

ולפי"ז תבין גם כאן, כי לאחר שנשלמו השערות בהאי אורחא דתחות חוטמא, וקבלו השלמת כלים וג"ר הגיע הזמן לעלות לעיבור ג' לצורך המוחין דגדלות, דהויות. וזהו ענין

וכדי להבין התיקון הו' והו' צריכים להבין היטב, כל בחינת המוחין שנתקנו בה' התיקונים הראשונים בדרך כללות. וכדי שלא להאריך בזה, נדמה זה, לסדר גידולם של המדרגות דז"א, שנתבארו היטב בדברי הרב לעיל, בחלקים י' ו"א וי"ב. ומתחתון ילמד העליון. כי תיקון א' דדיקנא, הוא עצם החומר של הדיקנא, שנתגלה מבחינת הבודד"ק הגנוז במו"ס כמ"ש הרב לעיל (דף א' שס"ה אות קמ"ט וק"ע) שפירוש, מגבורה דעתיק שהיא בחינת מלכות דצמצום א', המלוכשת במו"ס, שאין שום זווג נוהג עליה באצילות, מכח שנגנוה ברדל"א, כנ"ל באורך, ושם כלולים ג"כ בחינות הכלים דאח"פ שעלו ונבררו בעת יציאת קומת הע"ב הגלוי, כנ"ל, ע"ש. ונמצא ששערות דיקנא בעת יציאתם שם במצר הזקן, היו חסרי תיקון לגמרי, להיותם מבחי' המלכות דצמצום א' שאינה ראויה לזווג. ולפיכך היו צריכים לכל הפרטים שנתבארו בעיבור יניקה מוחין דז"א. והוא להיפך, שכל עניני עיבור יניקה מוחין דז"א, נמשכו מכאן. והנה תחילה הם צריכים להכלל במדת הרחמים בבחינת הקטנות, דהיינו במדרגת העבור, שפירוש, לעלות ולהכלל בהווג של העליון במקום העליון, משום שאין לו עוד מציאות תיקון באנפי נפשיה. וז"ס תיקון ב' וג', ששערות דמצר הזקן, נמשכו ממקומם מלחי התחתון ועלו על השפה עלאה תחות חוטמא, במקום לחי העליון. שהוא בחינת בינה, כנ"ל, שזה דומה לעלית ז"א בסוד העיבור למעי הבינה, וקבל שם ו"ק וג"ר דנפש, כמבואר היטב בחלק י' ע"ש. כן ממש כאן, כי בתיקון ב' קבלו השערות דמצר הזקן בחינת ו"ק דעיבור, מתוך חיבורם ותערובתם בשערות דשפה עלאה, שהשערות האלו הם מבחינת בינה עצמה, והיו לבחי' מין דז"ק, כנ"ל באורך, הרי שהווג דבחינת ו"ק אלו נעשה במקום

אור פנימי

קמ"א) וז"ל "קם ר' ייסא פתח ואמר, וחסדי מאתך לא ימוש, וכתיב, ובחסד עולם רחמתך. הני קראי קשיין אהדדי, ולא אקשו, דתנינן, אית חסד ואית חסד, אית חסד דלגו, ואית חסד דלבר, חסד דלגו הא דאמרן, דעתיקא דעתיקין והוא סתים בסטרא דא דדיקנא, דאקרי פאת הזקן וכו'. והאי דכתיב וחסדי מאתך לא ימוש, חסד דעתיק יומין. ובחסד עולם, חסד דאקרי חסד עולם, והאי הוא אחרא דז"א, דכתיב, אמרתי עולם חסד יבנה. והאי חסד דעתיק דעתיקין הוא חסד דקשוט, וחסד דקשוט לאו בחיי גופא אתמר, אלא בחיי דנשמתא, ובגין כך כתיב, כי חפץ חסד הוא" עכ"ל.

פירוש: כי מקשה, שבפסוק אחד אומר וחסדי מאתך לא ימוש, שהמשמעות שאור החסד הוא בחינת נצחיות, שלא ימוש לעולם. ובפסוק אחר כתיב ובחסד עולם רחמתך, שמשמע, שאינו נוהג אלא בימי עולם, שהוא בחינת שתא אלפי שני, ואינם נצחיות, גם נודע, שעולם הוא מלשון העלם, שרומז על בחינת ו' קצוות והסרון ג"ר, ועל שם העלם הג"ר נקרא עולם. ונודע, שההפך הוא מג"ר אל ו"ק, אשר ו"ק הם מטולטלים מרחמים לדין ומדין לרחמים, כמ"ש הרב בחלק י"ב. ונמצא חסד עולם, שהוא בחי' ו"ק, והוא ההיפך מהכתוב וחסדי מאתך לא ימוש, שהוא בחינת ג"ר, שאין בהם דין כלל, ואינם מטולטלים כמו הו"ק. וזה שתרץ כי יש חסד פנימי ויש חסד חיצון, אשר החסד הפנימי הוא חיי דנשמתא, שהוא בחינת הג"ר דבינה, שהיא אור נשמה וג"ר, ששום דין אין בה, בהיותה תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ועל החסד הזה כתיב וחסדי מאתך לא ימוש, כי הוא בחינת נצחיות וג"ר, שאין לו הפסק. וחסד הזה הוא בחינת חסדים מכוסים, שפירושם שאינם מקבלים לתוכם הארת חכמה, ע"ד שנתבאר לעיל בסוד ה"ם דצל"ם ע"ש. וז"ש "חסד דלגו הא דאמרן דעתיקא דעתיקין הוא סתים בסטרא דא

תיקון הו", כי כאן מקבלים השערות דיקנא בחינת הו"ק דמוחין דגדלות שלהם, כמ"ש לפנינו.

וז"ש בזוהר "מתתקן שער א וסליק ונפיק מלרע לעיל לרישא דפומא" דהיינו כמו בתיקון הב', שעלו מבחי' לחי התחתון ובאו בבחינת עיבור בלחי העליון בשערות השפה עלאה, כן כאן באו שוב בבחינת עיבור ג' ועלו עד רישא דפומא לעילא, ששם מקום לחי העליון. וז"ש "וחפי תקרבותא דבוסמא טבא עד רישא דפומא דלעלא" דהיינו, שנעשו שם ברישא דשפה עלאה לבחינת מ"ן, המכונה תקרבותא דבוסמא טבא, וז"ש "ונחית שער א לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא" כי אחר שקבלו הווג במקום לחי העליון, דהיינו ברישא דפומא דלעילא, יצאו משם וירדו למקומם בלחי התחתון, ונתפשטו במרחב גדול, ונתאחו שוב באורחא תתאה שמתחת השפה תתאה, וז"ש "ונחית שערי לרישא דפתחא דאורחא תתאה דפומא" כי קבלו שם שוב בחינת הג"ר שלהם ממקומם. אמנם הרייתו כאן בחינת התפשטות השערות במרחב גדול על כל הלחי התחתון, מן זויות הנצבת של הלחי הזה, עד רישא דפומא דלעילא ועד תחתית הלחי. וענין התפשטות הו"מורה על ריבוי החסדים שקבלו מבחינת בינה מבחינת החסדים המכוסים שלה, דהיינו מג"ר דבינה, כי מקודם לכן, מטרם שנשלמו הע"ס דכלים שלהם ע"י האורחא תתאה. לא יכלו לקבל החסדים כי אם מו"ק דבינה דהיינו רק בחינת רוח, אבל עתה כיון שכבר נשלמו בעשרה כלים יכולים לקבל החסדים מג"ר דבינה עצמה, דהיינו בסוד כי חפץ חסד הוא. וע"כ נקרא תיקון הזה בשם מרחב הזקן, כי הם בעיקר בחינת הרחבה דג"ר דאמא, שהם חסדים מכוסים כנ"ל. והם ו"ק דגדלות ונשמה.

ודברים אלו מבוארים שם בזוהר ודף קל"ג ע"ב. ובוהר ע"פ הסולם מאות קל"ז-

(רט) ז', הוא ב' תפוחין קדישין, הם שני הפנים אשר תחת העינים, משני צדדי החוטם, והם פנויים בלי שער כלל, והם עצמם אינם אלא

אור פנימי

כנ"ל. לע"כ נקרא ורב חסד, שהוא לשון גדלות דחסדים. ובמיכה שהשמות מתבארים על בחינת המשפיע, נקרא "כי חפץ חסד הוא", שהוא מדת ג"ר דאמא, כמ"ש בדברי הרב לעיל בחלק ה', כי בינה נקרא "הוא" והיא משתוקקת תמיד רק אחר החסד. וכמ"ש לעיל באורך. ועל שמה נקרא התיקון הזה בשם, כי חפץ חסד הוא.

(רט) תיקון ז': הוא ב' תפוחין קדישין, הם שני הפנים אשר תחת העינים משני צדדי החוטם, והם פנויים בלי שער כלל וכו', היותם פנויים בלי שער הם הנקרא תיקון הד' דדיקנא, כי הפנים בעצמם הם מ"ג דגלגלתא. ודברים אלו מובאים בזהר נשא (דף קל"ג ע"ב. ובהר"ק ע"פ הסולם אות קמ"א קמ"ב) וזה לשונו, תיקנא שביעאה: פסיק שער, ואתחזן ב' תפוחין בתקובתא דבוסמא, שפירן ויאן למחזי וכו' ותרין תפוחין אלין דאינון תיקנא ז', אינון כללא דכל שיתא תיקונין דאמינא ובגיניהון אתקיים באור פני מלך חיים עכ"ל.

פירוש: כי אחר שנתקנו השערות דיקנא דמרחב הזקן, מבחינת השלימות דחיי דנשמתא, בתיקון הו', כנ"ל שנמשך עליהם בחינת הג"ר דבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, הנה אז, פסיק שער, דהיינו שנפסק לגמרי בחינת התפשטותם על הלחי. כי אור הבינה דוחה כל בחינת הצמצום, להיותם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינה מקבלת לתוכה הארת חכמה, כנודע, וכיון שאין צמצום נהג על אור דחסדים, ע"כ אין עוד מקום להתפשטות השערות דיקנא, וז"ש "דפסיק שער" וזה נמשך מהגמר דתיקון ו' עצמו, כמבואר, ואז "אתחזן ב' תפוחין בתקובתא דבוסמא" דהיינו שנעשה זווג מחדש על בחינת המ"ן דכללות שתא תיקונים הקודמים,

דדיקנא דאקרי פאת הזקן" פירוש: שחסד זה הנצחי, שהוא בחינת ג"ר ונשמה, הוא מתגלה בבחינת פאת הזקן דהיינו בתיקון הו', אשר בחינת החכמה דעתיק נסתמת בהאי פאת הזקן, כי להיותם בחינת חסדים מכוסים אינם מקבלים לתוכם חכמה דעתיק. וז"ש "דעתיקא דעתיקין הוא סתים בסטרא דא דדיקנא" אלא שמאיר שם בחינת ג"ר דבינה, בסוד כי חפץ חסד הוא, עכ"ל.

וכן יש חסד חיצון, הנמשך מן ו"ק דבינה, שהם צריכים להארת חכמה, וע"כ המה סובלים מצמצום, והוא בחי' חסד דז"א בעת שאין לו אלא ו"ק, והוא בחינת חיי דגופא, כלומר, שהוא בחינת גוף חסד ראש, והוא הנקרא חסד עולם, אשר חסד הזה אינו חסד דקשוט, כלומר, שאינו נצחי, אלא הוא מטולטל מרחמים לדין ומדין לרחמים. וכל זה הוא משום שנמשך מו"ק דבינה הצריכים להארת חכמה, וע"כ בחינת הדין וצמצום שולט בו, כנודע. ובה תבין ההפרש מבחינת השערות דתיקון הב' והד', לשערות דתיקון הו'. כי תיקון הב' והד' נתקנו בבחינת חסד עולם, שנמשכו מו"ק דבינה, וע"כ נחשבו לבחינת חיי דגופא, ובחינת אור הרוח, משא"כ מרחב השערות שנתקן בתיקון ו' הוא בחינת חיי דנשמתא, דהיינו בחינת ראש ונשמה, אע"פ שהם שערות כמו תיקון הב' והד', שמורים על העלם חכמה מבחינת היציאה מראש, כנ"ל, מ"מ כיון שכבר נשלמו בע"ס מבחינת הכלים, יכלו לעלות למ"ן לבחינת ג"ר דאמא ולקבל משם חיי דנשמתא, שהם ג"ר גמורים. והשם של התיקון הזה בתורה הוא ורב חסד, שמורה, על בחינת חסד הפנימי, המקובל לז"א ע"י תיקון הזה שהוא חיי דנשמתא, בסו"ה וחסדי מאתך לא ימוש.

מי"ג תיקוני גולגלתא כנ"ל, אמנם היותם פנויים מבלי שער הם הנקרא תיקון הז' דדיקנא, כי הפנים בעצמם, הם מכלל י"ג דגולגלתא.

אור פנימי

אל"ך, יאר פניו אתנו סלה. מכלל, דלא הוי תדירא אלא כד אתגלין תפוחין דלעילא. תאנא אל"ך תפוחין דסתימין נהירין וחורין תדירא, ומנהון נהירין לש"ע עיבר וכל שיתא תיקונין קדמאין דבדיקנא ביה כלילין. הה"ד ישוב ירחמנו. ישוב מכלל דזמנין טמירין וזמנין אתגליין, הכא הוא ישוב ירחמנו. ובהאי דלתתא הוא ואמת.

פירוש: כי כל התיקון הזה הו', הוא רק להאיר למטה לתחתונים, כמ"ש שם "פסיק שער אמתחין ב' תפוחין" שפירשו, שמטרים זה התיקון, לא היה מתגלים הפנים לתחתונים, ועתה ע"י המ"ן דתקרבא דבוסמא, נתגלה אור הפנים לתחתונים. אבל ענין גילוי הפנים אינו משמש כלום לצורך עצמו, כמוכח. וז"ש "אל"ך תפוחין דסתימין נהירין וחורין תדירא, ומנהון נהירין לש"ע עיבר" כלומר, כי הפנים הזה דא"א נהירין וחורין תדיר, אפילו מטרים העלאת מ"ן הנ"ל, אלא שהם סתומים ואינם מתגלים לתחתונים. וע"כ ע"י התקרבא דבוסמא הם נהירין לתחתונים בש"ע עיבר, פירוש: ש"ע בעיבר הימין דפנים, וש"ע בעיבר השמאל דפנים, והם שעשע, מב' הצדדים דפנים, שהוא מלשון שעשועים ושמותה "וז"ש ומנהון נהירין לש"ע עיבר" דהיינו ע"י התקרבא דבוסמא דוקא, מתגלים נהירין דשעשועים לתחתונים, וזה לא תמיד, אלא בעת העלאת המ"ן. וע"כ אומר "ומנהון" כלומר שזה לא תמיד. אלא בעת "דכל שיתא תקונין קדמאין כלילין ביה" דהיינו בעת שעולין למ"ן בבחינת תקרבא דבוסמא.

וזה שממשיך "הה"ד ישוב ירחמנו ישוב, מכלל דזמנין טמירין וזמנין אתגליין" כלומר כי ע"כ נקרא תיקון הזה בשם ישוב ירחמנו, להורות שאינו נוהג תדיר. כנ"ל. ואומר

הנקרא תקרבא דבוסמא להיותם עולים דרך החוסם, בסו"ה וירח ה' את ריח הניחות. שפירשו גייתא דרומא: רומא הוא חסדים. וגייתא דרומא ה"ס הארת חכמה שבחסדים ואז "ובגייתא אתקיים, באור פני מלך חיים" כי נגלה הארת הג"ר במקומו בפנים, הנקרא חיים.

והנך רואה, איך ב' תיקונים אלו הו' והו' דומים למוחין דגדלות דז"א דהויות, שבתיקון הו' נתגלו ו"ק דגדלות, ע"י השערות עצמם, שהוא בחינת הארת הג"ר דבינה, אלא בבחינת הדיקנא, נבחן עוד אור הזה רק לו"ק דגדלות, משום שכל הי"ג תיקוני דיקנא המה בחינת חכמה, להיותם בחינת או"ה וכלים שהיו צריכים להלביש את הע"ב הגלוי שיצא החוץ בסוד מקיף חוזר, כנ"ל ע"ש. וכיון שאורות דג"ר דבינה הם רק בחינת חסדים, אינם נחשבים בהתיקוני דיקנא, רק לבחינת ו"ק דגדלות. אלא אח"כ, שעלו כללות שתא תיקוני דיקנא למ"ן, בסוד תקרבא דבוסמא, והמשיכו הארת חכמה בחסדים שלהם, אז השיגו הג"ר שלהם, בסוד באור פני מלך חיים, כמבואר.

ואע"פ שב' תפוחין קדישין, הם בחינת הפנים דא"א עצמו, השייך לכלים הפנימיים שלו, מ"מ הם נחשבים לתיקון של הדיקנא, כי אין המדובר בבחינת עצם הפנים של א"א, אלא בבחינת השערות הסובבים על הפנים ומעלים מ"ן תמיד בסוד תקרבא דבוסמא, ואלו האורות המגולים בב' תפוחין קדישין, מכח המ"ן האלו, אינם שייכים לכלים הפנימיים אלא לשערות דיקנא בלבד, כי הוא נמשך ומתגלה ע"י מ"ן שלהם.

וז"ש עוד שם, (באות קמ"ו קמ"ז) תא חזי, פנים דלבר אית זמן דנהירין, ואית זמן דלא נהירין. ובגין כך כתיב, יאר ה' פניו

(רי) ח', הוא בהתרחבות הזקן. וביאור הענין, כי הזקן מלמעלה נחלק לב': צד ימין, וצד שמאל, כנזכר. ונמשכים עד כנגד הפה, ומשם ולמטה אין שום התחלקות בזקן לשני הצדדין, כי הכל בחינה אחת ממקום הפה ולמטה, ומשם ואילך הכל א'. אמנם מתחלק באופן אחר,

אור פנימי

שמשיגים הארת הפנים, וכיון שמדבר מבחינת אחרים, ע"כ קורא אותם שע"ה, עם ה' באחרונה, המורה על בחינת נוקבא ואחרים, כנודע. אבל כאן כשמדבר בבחינת הגילוי של הארת פנים בעצמו, הוא מכנה אותו בשם ש"ע, בלי ה', וכן תמצא גם בהכתוב הנ"ל, כי בבחינת הגילוי כתיב וישע ה' אל הבל וכו', ולא וישעה. אבל בבחינת ההסתר כתיב, ואל קין ומנחתו לא שעה, דהיינו עם ה' בסוף.

(רי) תיקון ח': הוא בהתרחבות הזקן וכו' וצד עובי העליון שהוא המגולה יש בו שערות ארוכים וכו' ונמשכים ומגיעים עד טבורא דא"א עד חצי ת"ת שלו, ששם התחלת רישא דז"א ולכן נקרא מזל, כי הם נוזלים ונמשכים עד למטה, ומזילים טפי שפע: וז"ל הוזהר (דף קל"ד ע"א) ובוזהר ע"פ הסולם מן אות קמ"ח עד קנ"א) "תיקונא תמינא: נפיק חד חוטמא דשערא סוחרניה דדיקנא, ותליין בשקולא עד טבורא וכו' ותאנא, הכל תלוי במזל, וכו' האי חוטא יקירא קדישא, דכל שערי תליין ביה. אמאי איקרי מזל, משום דמיניה תליין מזלי, ומזלי מיניה עלאין ותתאין, ובגין כן אייה תליא, וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין ואפילו ס"ת שבהיכל וכו'" עכ"ל.

הנה אחר שכבר נתקנו כל השלמות בתיקון ה', כמ"ש לעיל בוזהר, "וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן ושלימין מכל שלימותא" עכ"ו לא נסתלקו משם ח"ו השערות והתיקונים הקודמים, מחמת גילוי השלימות הגדול הזה, אלא אדרבא,

"ובהאי דלתתא הוא ואמת" פירוש: כמ"ש לעיל, שהשמות דמיכה מתבארים כלפי המשפיע והמתקן, שהוא א"א עצמו, והשמות שבתורה מתבארים כלפי המקבל מא"א שהוא ז"א, דהיינו באתר דדיקנא אשתכח, (כמ"ש שם בוזהר דף קל"א ע"ב. ובוזהר ע"פ הסולם אות צ"ח) ולפיכך נקרא אצלו זה התיקון בשם "ואמת" כי בהתגלות אלו ב' תפוחין קדישין למטה, הנה אז מתגלה אמיתיות השגחתו יתברך לתחתונים כמ"ש שם (אות קמ"ה) "תניא, כד אתגליין תרין תפוחין אלין, אתחזי ז"א בחדוותא, וכל אינון בוצינין דלתתא בחדוותא, וכל אינון דלתתא נהרין, וכל עלמין חדאן ושלימין מכל שלימותא, וכלא חדאן ונהרין, וכל טיבו לא פסיק, כלאו אתמליין בשעתא חדא, כלאו חדאן בשעתא חדא" לכן נקרא גילוי השגחתו בשם ואמת, כי היא אמיתיות הרצון שלו ית', אשר כל מיני הסתרות הנמצאים בהעולמות, באים רק לגלות אמיתיות הוזהר שבהשגחתו, שהוא להיטיב לנבראיו. כנודע. ולפיכך נקרא תיקון הזה בז"א בשם, ואמת. והבן ההפרש משע"ה עלמין לש"ע עיבר. כי לעיל אמר "אורכא דחוטמא שע"ה עלמין אתמליין מהאי חוטמא" (נשא ק"ל: ובוזהר ע"פ הסולם אות ע"א) וכאן אומר ש"ע עיבר. כי זה וזה פירושם אחד שהוא מלשון הכתוב, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה. שהוא מלשון הארת הפנים בסבר פנים יפות. אלא שם מדבר מבחינת עלמין, שפירושו העלם, ע"כ הוא מכנה אותם שע"ה עלמין, כלומר, שאותן העלמין החסרים בחינת סבר הפנים העליון הם מתמלאים ע"י אורכא דחוטמא דהיינו

והוא בעוביו. כי כולו שערות ע"ג שערות וצד עובי העליון של הזקן שהוא המגולה יש בו שערות ארוכים, וכנגדו בצד עובי התחתון של הזקן במקום המכוסה, שהוא אצל הגרון, יש ג"כ שערות ארוכים.

אור פנימי

מכח האורחא תתאה, שהוריד כל בחינת הדינים מהם, כנ"ל בתיקון ה', ע"כ עתה בתיקון ו' כשחזרו ועלו ללחי העליון למקום בינה, נמצאים נכללים שם לגמרי בבחינת בינה, ונעלם בחינתם עצמם מהם, וע"כ נעשו ראויים למ"ן לגדלות כנ"ל, והמשיכו ו"ק דגדלות מבינה שהיא חיי דנשמתא, כי נודככו ונעשו כמדרגת בינה. ומכ"ש אח"כ שהמשיכו גם המוחין דג"ר בתיקון ה' כנ"ל.

ולפיכך נתארכו עתה השערות דיקנא והשיגו חשיבות גדול, משום שכל אלו המוחין הגדולים באו על ידיהם, ונעשו לבחינת לבושים לא"א עד הטבורא דלבא, שהוא מקום החזה, שעד שם מתפשטים הג"ר דבינה, דהיינו לפי בחינת המוחין שלהם הבאים משם, כנ"ל. ושם עמדו. כי כמדת הפנימים כן מדת החיצונים, וכמו שאו"א שהם בקומת ג"ר דבינה נפסקים משום זה על החזה דא"א, כמ"ש בחלק י', עש"ה. כן הדיקנא לא יכלה להלביש לא"א למטה מבחינת החזה שלו, משום ולמטה הוא בחינת ו"ק ולא ג"ר, כמ"ש שם.

והנה תיקון חו' הזה, שהוא חד חוטא דשערי סוחרניה דדיקנא, הוא הכולל כל השבח והמוחין שיצאו בו' תיקונים הקודמים, וע"כ נבחן כמו חוט מקיף סביב כל הדיקנא מתחילתה עד סופה, ואפילו הד' תיקוני דיקנא האחרונים נכללים ג"כ בה, משום שהמה מקבלים מיתוקם ממנה. ואינם עולים בשם בפני עצמם, מטעם שאין בהם תוספות מוחין עוד, כי כל המוחין דדיקנא נגמרו בתיקון הו' בב' תפוחין קדישין, שאריכת השערות הבא בתיקון ח' נבחן לבחינת מקבל את השבח הגדול הזה שיצא בתיקון

השערות נתארכו ונתרחבו עד טבורא דא"א, כלומר, שגם בחינת הצמצומים שיצאו בקטנות מטרם שנגלו תיקונם, נשארו ג"כ תלויים ועומדים, כמ"ש, בזוהר שם (דף קמ"א ע"א ובוהר ע"פ הסולם אות רפ"ט) "נושא עון מהאי גיסא, ועובר על פשע בהאי גיסא" כי נושא עון הוא תיקון הב', שהוא בחינת הקטנות הנעשה במלכות דבינה, מכח עלית שערות דמצר הזקן הבאים מצמצום א' על השפה עלאה שהיא מלכות דבינה, וע"כ נתצמצמה ואבדה בחינת הג"ר שלה, כמ"ש לעיל, שעיי"ן נקרא נושא עון, שבינה נעשתה לנושא, אל עון שקבלה ממלכות ע"ש. ולפי"ז היה צריך להיות, שאח"כ, שהגיע תיקון הג', הנקרא ועובר על פשע, שהוא בחי' הרוחא דחיי שעשה האורחא דתחות נקבי החוטם, והחזיר הג"ר אל הבינה כמ"ש לעיל, הרי התיקון דנושא עון צריך להתבטל, כי כבר חזרה לקדמותה ונמחק העון. אמנם לא היה כן, אלא תיקון הג' עשה אורחא בלבד באמצע שערות השפה, והשערות מהאי גיסא ומהאי גיסא נשארו כמקודם ביאת התיקון דעובר על פשע. ולא עוד אלא "דמלי מהאי גיסא ומהאי גיסא שערא בתיקונא שלים" כמ"ש לעיל. וכן היה בכל תיקון ותיקון, שאחר התיקון והגדלות לא נתבטל הקטנות שמקודם, אלא שניהם נשארו זה בצד זה. ועד"ז כאן אחר התיקון הו' שהוא בכל שלמותו, הנה עוד השערות נתארכו עד הטבור.

אמנם נתבאר, שבתיקון הו' קנו השערות עצמם שלימות גדול ע"י עלייתם פעם ב' ללחי העליון לרישא דפומא וכיון שכבר היה בהם בחינת ג"ר דהשלמת כלים

(ריא) ואלו הם ב' תיקוני השערות: העליונים, תיקון א' שהוא הח', והתחתונים המתכסים בהם הם תיקון ב' אחר, והוא תיקון הי"ג האחרון שבכולם. והנה אלו השערות ארוכים מאד ונמשכים ומגיעים עד טבורא דא"א, עד חצי הת"ת שלו, ששם התחלת רישא דז"א כמ"ש.

(ריב) ולכן נקרא מזל, כי הם נזולים ונמשכים עד למטה, ומזילים טיפי שפע. כמשי"ה, תז"ל כטל אמרתי. כי השערות הם המשכת צינורות

אור פנימי

הו', ומטעם זה נבחן לכולל את כל הדיקנא. ונקרא מזל עליון, כי יש עוד כולל אחר המקבל ממנו, שהוא נקרא מזל תחתון, שהוא התיקון י"ג, שהוא כולל ג"כ כל י"ב תיקוני דיקנא כמו המזל העליון, כמ"ש אח"כ במקומו.

וזה שם בוהר (אות ק"ג) "האי חוטא יקרא קדישא, דכל שערי דדיקנא תליין ביה אתקרי מזל, מ"ט, משום דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין פ"י: כי או"א נקראים קודש, וכשעולים לג"ר דא"א, שהוא השורש אל הקודש שלהם נקראים קודש קדשים כמהו, דהיינו שורש הקדשים שהם המוחין דאו"א. ובחינת האלף עלמין הגנוזין במו"ס, שהם בחינת או"א הפנימיים, דהיינו קומת הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה ששמשו בנקודים, שגם א"א אינו מלביש אותם, כנ"ל, כי המה בחינת ענפי ע"ב שיצאו בסוד מקיף חוור, הנה הם נבחנים לשורש גם לא"א הנקרא קודש קדשים, ונמצאים נבחנים משום זה לקדשי קודשין דקודשיא, דהיינו השורש לקדשי קודשין שהוא א"א. ונודע שהני אלף עלמין דגניזין אשתמודעו ע"י שערות הדיקנא הנקראים מזל, וע"כ אומר "דכל קדשי קודשין דקודשיא בהאי מזלא תליין, כי לא יתודעו זולת ע"י המזלין, כמבואר. כי המה בחינת הבל המקיף שהיו כבר בבחינת מלבישים למוחין ההם דאו"א הפנימיים, מטרם שנסתלקו ויצאו מן הראש דא"א,

וע"כ אין המוחין הללו מתגלים אלא על ידיהם, כנ"ל.

וזה שם "אמאי אקרי מזל, משום דמניה תליין מזלי, ומזלי מיניה עלאין ותתאין" כי המה נקראים מזל, מב' טעמים: א', משום שכל השפעתם הוא בבחינת מ"ן לזווגים עליונים, שבדרך זו ע"י זווגים מרובים הנעשים על ידם במשך השתא אלפי שני, המה מגלים האלף עלמין דחתמין בעזקא. וכיון שהשלמה הזאת באה ע"י טפות הזווג לאט לאט, ע"כ נקראו מזלין, מלשון יול מים מדליו. ויש עוד טעם ב' והוא מלשון זלוול, והוא מכח השיתוף דמדת הדין ברחמים, שמלכות עולה לבינה, ובינה מתזלזלת משום זה ואובדת הג"ר שלה, כי נעשית מעוברת מבחינת הצמצום דמלכות שעלתה ונכללה בה, כנ"ל. בתיקון ב' ובתיקון ו', וע"כ נקרא ג"כ מזל. וזה שם "אמאי אקרי מזל, משום דמניה תליא מזלי" וזה הוא טעם הא' הנ"ל, אשר בחינת טפות הזווג המצטרפות כולן בסוף השתא אלפי שני ביחד, ומגלים האלף אלפין דגניזין, הם תלויים ביחוד רק בהמ"ן דדיקנא, וזה שם דמיניה תליין מזלי, ואח"כ אומר טעם ב', "ומזלי מיניה עלאין ותתאין" דהיינו מלשון זלוול, כי עלמין עלאין שהם בחי' בינה מזלין מיניה, מחמת עלית המלכות בהם כנ"ל, וכן עלמין תתאין דהיינו בחינת המלכיות הנקרא עלמין תתאין, ג"כ מזלין מיניה, דהיינו אחר

השפע כנודע, וכל אחד מאלו השני תיקונים, שהם: הח', והי"ג, כל אחד מהם נקרא מזל.

ריג) וז"ש באדרת נשא דף קל"ד ע"א, תיקונא ח' כו', ותאנא, הכל תלוי במזל דאיהו האי חוטא כו'. וכן בדף הנזכר בתיקון י"ג אמר, והאי

אור פנימי

ונוצר חסד, שמורה שהוא נוצר ושומר את מדת החסד שלא יגרע בעולם, כי בהיותו כללות השערות דיקנא, והוא תלוי ועומד גם לאחר שנגלה הארת הפנים בתיקון הו', שהוא כדי להיות בבחי' מ"ן לאור חסדים דבינה בסוד חיי דנשמתא, באופן, שמדות אלו תלויים בהמקבל, אם הוא צריך להארת חכמה, הוא מקבל מתיקון הו' ואם צריך לאור חסדים, הוא מקבל מתיקון זה דנוצר חסד. שז"ס שנקרא מדות של רחמים, כי כל תיקון ותיקון עומד באנפיה נפשיה, כמו מדה מיוחדת ואין אחת מכישה לחברתה, והשפעתם, תלוי לפי צרכיו של המקבל, ולפי המ"ן שהוא מעלה.

וז"ש שם בווהר "ומאן דחמי להאי תיקונא, אתכבשן חוביהון מקמיה ומתכפיין, הה"ד יכבוש עונותינו" כלומר, מאן דמקבל להאי תיקונא, אפילו מי שנשמתו היא מבחי' מלכות דצמצום א', מ"מ מתכבשן חוביהון מכח הארת תיקון זה הח', כי להיות שורשו גם הוא בא ממלכות דצמצום א', דהיינו מתיקון א' דדיקנא, אלא שנתמתק ונעשה לבחינת שערות דבינה, ע"י ב' העיבורים, שהם בתיקון ב' ובתיקון חוביהון מקמיה. ויש עוד לפרש השם, ו' כנ"ל, ע"כ הארתו מספיקה לכבוש יכבוש עונותינו, שהוא מלשון החזקת העונות דהיינו כנ"ל בפירוש השם שבתורה. נוצר חסד, שע"כ נשארו השערות תלויים ועומדים כדי להשפיע חסדים מרובים, ועד"ז הוא כובש העונות, שכובש ומחזיק לבחינת השערות האלו דתיקון ח' שהם מבחינת בינה, המכונה עונות, כנ"ל בתיקון

שהמלכיות ההן כבר נמתקות לגמרי בבינה, ויש להן המוחין מבינה, נמצאים בחינות נמוכות מהן עולות גם בהן, ומאבד מהם בחינת הג"ר שכבר קבלו, ונמצאים מזולזלים על ידם גם התתאין. ועל שם ב' הטעמים האלו, נקראים מזלין.

וז"ש עוד שם "ובגין כן איהו תליא וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין ואפילו ס"ת שבהיכל" פירוש: כיון שהוא עומד לגלות האלף עלמין דחתימין בעזקא דכיא, כנ"ל, בגין כן הוא תלוי ועומד, גם אחר שנתגלה כל המוחין עילאין בתיקון הו', וז"ש "בגין כן איהו תליא". ועוד כי הוא עומד לגלות כל השמות הקדושים שהם מדותיו ית' עם כל באי העולם, וז"ש "וביה תליין כל מילי דעלמא עלאין ותתאין, ואפילו ספר תורה שבהיכל" כי כל התורה כולה הוא שמותיו ית' כנודע, והם אינם מתגלים זולת ע"י הזווגים הנעשים על המ"ן שבמזלין. הרי שאפילו ס"ת שבהיכל תלוי בהאי מזלא, וכן כל מילי דעלמא, דהיינו כל בחינת השכר ועונש והנהגותיו יתברך עם הבריות, כל אלו תלויים על פי הזווגים שבמזלין. שאם התחתונים זכאים, הם מעלין מ"ן, ונעשים זווגים עליונים, והמוחין הגדולים יורדים לזו"ן, וכולא עלמא מתנהג במדת הרחמים, ואם אינם זכאים ח"ו, ואינם מעלים מ"ן נמצאים מדותיו ית' בהעלם, ואינם מתגלים. והכל לפי רוב המעשה, כנודע. הרי שעלאין ותתאין תלויים בהאי מזלא, כי גם המוחין דפרצופים עליונים תלויים בו כנ"ל.

והשם של התיקון הזה, הוא בתורה,

דתליסר כליל לון כו', וביה כלילן בהאי מזלא, כו', הרי כי תיקון הח' והי"ג נקראים מזלות.

(יד) ט', הם השערות הקטנים וקצרים הצומחים תוך אלו ב'

אור פנימי

ב' בשם נושא עון, ע"ש. באופן, שמבחינת המקבל, נבחן לנוצר חסד, ומבחינת המשפיע, ליכבוש עונותינו.

והנה נתבאר לעיל, איך עם תיקון הזה הח' נשלם הדיקנא מבחי' הגדלות שלה, שנתגלה בתיקון הו', בבחינת הב' תפוחין קדישין, ומזל הח' הוא הכולל כל הדיקנא, מבחי' השבח הגדול שנתגלה על השערות דיקנא מכללות הו' תיקונים. וכבר נתבאר, שהשערות דיקנא נבחנו ג"כ על בחי' גלגלתא ומו"ס כמו הראש דא"א, כלומר, כיון שהיו נכללים בראש דא"א מטרם שיצא הע"ב הגלוי לחוץ, ע"כ יש בהם מאז ב' הבחינות שבראש, שהם גולגלתא ומו"ס. אמנם אחר שהמסך הוציא אותם לבר מראש דא"א, נבחן שרק מבחינת גלגלתא דא"א בלבד יצאו לגמרי מראש דא"א ונעשו לגוף בלי ראש, אבל מבחינת חכמה סתימאה דא"א, לא יצאו מראש לגמרי, אלא שיש להם עדיין בחינת בינה דמו"ס, דוגמת לחי התחתון שהוא דבוק בראש מבחינת גידין ובשר ועור, שהם בינה ז"א ומלכות, ואינו נפרד מראש זולת מבחינת עצמות בלבד. כנ"ל באורך. ולפיכך נבחן הדיקנא, שיש בה ח' ספירות מן החכמה סתימאה, דהיינו מבינה ולמטה, אבל מכתרא אין לה אלא ו"ק, שמורה שיצאה מצדו לגמרי מראש, וע"כ הה"ס דדיקנא הנמשכים מגלגלתא, שהם הה' תיקונים שלאחר התיקון הח', כבר אינם תלויים בלחי התחתון, כמו הח' תיקונים הראשונים, הנמשכים מחכמה סתימאה דא"א, אלא תלויים מעל הגרון, כלומר מן המקום שתחת הלחי התחתון, ששם

בחינת גוף לגמרי, והוא להיותם נמשכים מגלגלתא דא"א, שמצדו אין להם שום חלק בראש, וע"כ אין להם אחיזה בלחי התחתון. (יד) תיקון ט': הם השערות הקטנים וקצרים הצומחים תוך אלו ב' המזלות שהם השערות הארוכים הנקראים מזלא ומובלעים בתוכם בין ב' המזלות בין זה לזה, ואינם ארוכים כמותם: זה מובא בזוהר נשא (דף קל"ד. וזוהר ע"פ הסולם אות קנ"ב) וז"ל תיקנא תשיעאה: מתערבין שערי עם אינון שערין דתליין, ולא נפקין דא מן דא, וכו', אלין שערי דמתערבי עם אינון דתליין אקרין מצולות ים משום דנפקי ממותרי מוחא, ומהאי אתרא רמיו כל מארי דתבעין חובין דבני נשא, ומתכפיין. עכ"ל.

פירוש: כי נודע, שהשערות בכללם הם בחינת או"ח וכלים שעלו מבי"ע להלביש קומת ע"ב הגלוי ששיצא בראש דא"א, ונסתלק משם בבחינת מקיף חוור. והנה ג' בחינות יש באלו השערות: א' הם גו"ע שמלמעלה ממסך, שהמה נקיים לגמרי משורשם, כי לא ירדו לבי"ע, אלא משום התחברותם עם הכלים דאח"פ, ועתה שנבררו ועלו, כבר נגמר בעליה עצמו כל בירורם. וב' הוא בחינת אח"פ דשערות אלו, אשר המסך עומד עליהם מלמעלה למטה, שעלו בעת הזווג ע"י קומת ע"ב הגלוי שהעלה אותם מפאת שהוריד הה"ת מעינים וגם הפרסא דבי"ע, והעלה אותם, אמנם כיון שקומה זו לא נתקיימה, כי לא נתלבשה בא"א, כי אם היתה מתלבשה בו, היה המלמעלה למטה שלה צריך להתלבש בבי"ע כמו מלך הדעת דנקודים, שאז היה

המזלות, שהם השערות הארוכים הנקראים מזלא, ומובלעים בתוכן בין ב' המזלות, בין זה לזה, ואינם ארוכים כמותם.

אור פנימי

ונמצא שהמסך אינו יורד מהם לעולם. וכל תיקונם הוא ע"י מה שמקבלים מהחלק העליון דדיקנא, שהם בחינת בינה דחכמה של הדיקנא, המקבלים מבינה דמו"ס. כמ"ש להלן. אמנם אין האורות הללו שייכים לבחינת גלגלתא, ששיגו על ידיהם בחי' הג"ר שבהם, ונמצא שהם נמצאים תמיד בבחינת מותרי מוחא. ואלו הם ה' התקונים התחתונים שבדיקנא, שהוזהר קורא אותם בשם מותרי מוחא. והם אינם יכולים לאחוז בהלחי העליון. אלא בבשר שממעל לגרון, ששם בחי' גוף דא"א.

והנה אלו התיקונים דיקנא יצאו בסדר הפוך, התחתונים למעלה והעליונים למטה, כנ"ל בדברי הרב, וע"כ, אחר שנגמרו תיקונם של בחינות השערות הנמשכות מחכמה דא"א, התחיל התיקון של השערות הנמשכות מבחינת כתר דא"א. כי השערות דבחינת כתר דא"א, שהם צריכים לבחינת ע"ב כנ"ל, עדיין לא קבלו שום תיקון ע"י ח' התיקונים שנתקנו עד הנה, שכל תיקונים אלו היו מבחינת חכמה סתימאה דא"א כנ"ל. ולפיכך, אחר שנתקן תיקון הח', שעמו נשלמו כל בחינות השערות שבספירת החכמה דא"א, התחילו לצמוח ולהגלות מפאתי הראש דא"א, שערות חדשות מבחינת מלכות דצמצום א', שהם הנמשכות מבחינת גלגלתא דא"א, שעדיין לא קבלו שום תיקון. כנ"ל.

ו"ש בוזהר "תיקונא תשיעאה, מתערבין שיערא עם אינון שערי דתליין ולא נפקין דא מן דא" דהיינו כנ"ל, כי נצמחו שערות חדשות מבחי' ספירת גלגלתא דא"א, שגם הם מבחינת מלכות דצמצום א' כמו התיקון הא', אל, והם עלו ונתערבו בשטח העליון דדיקנא דתליין עד

תיקון גמור לאלו אח"פ דשערות שהעלה בכח הווג שבראש, אמנם לא היה כן, אלא קומה זו נסתלקה בסוד מקיף חוזר, כי הפרסא דאצילות לא נתבטלה, ונמצאים האח"פ האלו דשערות, שהיו צריכים לחזור ולירד לבי"ע, אכן נשארו בראש דא"א, ולא ירדו בחזרה לבי"ע, מטעם, שהם עוד לא נתפשטו מלמעלה למטה, אלא שהם עלו לבחינת זווג של ראש בלבד, שהוא ממש למעלה, וע"כ עדיין לא נגלה בהם העביות דבי"ע, עד שיתהוו בחזרה לבחינת בי"ע, אמנם יצאו לחוץ מראש דא"א בבחינת פסולת ומותרי מוחא.

וגם באח"פ אלו יש ב' בחינות: א' הוא בחינת כתר שבהם, וב' הוא בחינת מו"ס שבהם. כי מבחינת מו"ס יש להם עוד בירור ע"י עליה למ"ן לבחינת הווג דבינה דמו"ס, כמ"ש לעיל, שדעת דרדל"א אחזי נהוריה בין כתר דמו"ס, ובינה דמו"ס מקבלת חכמה ממוחא דאורא ומשפעת לדיקנא. ומבחינה זו יצאו ח' תיקונים הראשונים דדיקנא. אשר בתיקון ה' הנקרא ואמת, נגלה הווג הזה, ובינה דמו"ס האירה בדיקנא. אמנם בחינת גלגלתא שבאח"פ אלו דשערות, שהם צריכים לקבל מגלגלתא דא"א, שהיא בחינת ע"ב דא"א, שהוא ישפיע לע"ב דמו"ס, והע"ב דמו"ס ישפיע לשערות דיקנא, הנה הווג הזה אינו נוהג לגמרי באצילות, כי האי קרומא דאתחפייא על מו"ס אינו מתפתח לעולם שידווג מבחינת ע"ב שלו, כנ"ל. ונמצא משום זה, שאלו אח"פ דשערות דיקנא הצריכים לקבל מבחינה שכנגדם מע"ב דמו"ס ומן הגלגלתא עצמה, אינם יכולים לעלות למ"ן ולווג הכתר דמו"ס עצמם מבחינת ע"ב שבהם,

אור פנימי

טבורא, שהוא תיקון הח', וז"ש "ולא נפקין דא מן דא" כלומר, שהם אינם יוצאים מהשערות הקודמות דתליין, אלא הם שערות חדשות שירדו מן פאתי הראש, הנבדלות לעצמן מן השערות שבתיקונים הקודמים, שהם מן ספירת חכמה דא"א. והני שערי הם מן גלגלתא דא"א.

וז"ש עוד שם "אלין שערין דמתערבין עם איגון דתליין, אקרון מצולות ים, משום דנפקי ממותרי מותא" פירוש: כי ענין עלית שערות אלו החדשים, שהם מצמצום א', והתערבותם תוך איגון שערות דתליין שהם תיקון הח', שכבר נודרך לבחינת בינה, כנ"ל, זה דומה, כמו עלית השערות דתיקון א' דמיצר הזקן, להתערבות בהשערות דתיקון ב' שהם השערות דשפה עלאה, שע"י זה המה נתכללו שם במדת הרחמים, שהיא בינה, כנ"ל. כן השערות החדשות נמתקו בכח התערבותם בהשערות דתליין שהם בחי' בינה, ונעשים ראויים למ". והנה השערות אלו כשהם לעצמם, אינם נקראים מצולות ים, אלא מבחי' תערובתם תוך השערות דשטח העליון דדיקנא שע"י עיבורם בהשערות דשטח העליון, שהוא בחינת בינה, נעלם מהם כל כח הדין שבהם, כמ"ש. ותשליך במצולות ים כל חטאתם במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. דהיינו לגמרי כמ"ש בתיקון הא', שכח הדין שבו נעלם על ידי עליתו ועירובו בשערות השפה עלאה. עש"ה.

אלא שהמיתוק שבכאן הוא יותר חשוב ממיתוק התיקון הא', שאז המיתוק לא היה עוד מיתוק שלם אל מלכות דצמצום א', שהרי עדיין לא היה כלול בו המלכות דצמצום א' השייכת לגלגלתא, אלא המלכות השייכת לספירת החכמה דא"א כנ"ל. אמנם עתה אחר שנתגלה גם המלכות דבחינת גלגלתא, וגם היא עלתה ונתערבה בבחינת הבינה, כבר נמחה כח הדין מן המלכות

הזו לגמרי, ובוה יפה כחו של התיקון הט' מתיקון הב'. וע"כ נאמר כאן, במקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם. כי עתה נשלם מיתוקה של המלכות דמדת הדין לגמרי. כמבואר. ונקרא "מצולות ים" משום שבינה נקרא ים, כנודע, וההעברה והעלמה דמדת הדין מתוך עלית המלכות בה, דומה כמו שמדת הדין נפלה שם במעמקי הים, דוגמת אבן במים עמוקים, באופן שלא יזכר ולא יפקד עוד. כי מצולות פירושו עומק, כנודע.

וז"ש עוד "משום דנפקי ממותרי מותא, ומהאי אתרא, רמיו כל מארי דתבעין חובא מבני נשא, ומתכפיין" כלומר, כי השערות החדשות האלו הם באים ממותרי מותא, שהם האו"ח וכלים דבי"ע השייכים לצמצום א', שהיו צריכים להלביש הע"ב הגלוי, ולא להבישו אותו, כי נסתלק למקו"ף חוור, כנ"ל, ולפיכך אינם ראויים עוד לשום זוג באצילות, כנ"ל באורך, וא"כ לא היה ח"ו שום תקומה לנשמות אלו הנמשכות משם, והיו נופלות ברשת מארי דיבבא ומארי דיללה, כנ"ל בתיקון א'. אמנם עתה ע"י עירובם באלין שערות דתליין, נשלכו למצולות ים כל בחינת הדינים שבהם, כנ"ל. וז"ש "ומהאי אתרא" דהיינו ממקום בינה ששם עלו ונתערבו נמצא "רמיו כל מארי דתבעין חובא מבני נשא, ומתכפיין" רמיו, פירושו הושלך, דהיינו שהושלכו שם במצולות ים כל בחינת הדינים ומקטריגים, שהם מארי דיבבא ויללה הנ"ל, שהם תבעין חובין מבני אדם, ומתכפיין, כי אין להם במה להתאחז עוד.

ובשמות שבתורה נקרא תיקון זה בשם "לא לפים" כי תיקון הזה ביחוד שהוא השורש דה' תיקונים תחתונים הנמשכים מכתרא דא"א, כנ"ל, הנה רק בו נמצא הסגולה הזאת לגלות הני אלף עלמין דחתמין בעזקא דכיא. כי כל עיקר העלם הע"ב הגלוי, שה"ס האלף עלמין, היה

רטו) י', הם השערות הצומחות במקום הדיקנא, הסמוך בתחלת הגרון והם צומחים מלמטה של התיקון הי"ג, ושערות ההם דמזל הי"ג שוכבים ומחפים על אלו, ואלו הם תיקון הי', ואינם מובלעים עמהם תוך שניהם, כמו השערות של תיקון הט'. אמנם חפיין בגרונא, כנזכר באדרת

אור פנימי

לגרון מתחת לחי התחתון, וחפיין על גרונא שם מתחת כל הדיקנא, כי שם מקומם, כמ"ש לעיל, אשר רק השערות הנמשכות מבחינת החכמה דא"א המקבלים מבינה דמו"ס, נבחן מקומם בלחי התחתון, כי גם הוא מחובר בראש מבינה ולמטה, אבל השערות הנמשכות מבחינת גלגלתא דא"א, שאין להם חלק בראש דא"א כי על בחינתם, שהוא ג"ר דחכמה, דהיינו גלגלתא דא"א, אין שם עוד שום זווג באצילות, וע"כ הם בבחינת גופא לגמרי, ולא ראש, ואינם יכולים להתאחו בלחי התחתון, אלא בגופא דא"א ממש, דהיינו מתחת לחי התחתון וממעל לגרון. וע"כ אחר עיבורם דשערות אלו בשטח העליון דדיקנא, ירדו למקומם לבחי' גוף ממעל לגרון דהיינו מתחת שטח התחתון של הדיקנא, כי שטח התחתון של הדיקנא, כלול גם מח' תיקונים עלאין, כי הוא כלול מכל י"ב תיקוני דיקנא, כמ"ש להלן, וע"כ הוא נאחו קצתו גם בלחי התחתון. משא"כ אלו השערות שהם כולם מגלגלתא, אין להם שום אחיזה בלחי התחתון וע"כ מקומם עוד למטה ממזל הי"ג, שהוא שטח התחתון דדיקנא. וז"ש נחתין שערי תחות דיקנא.

והנה התיקון הזה נק' ב"ג מדות שבתורה בשם "נושא עון" והוא משום העיבור שקבל במזל העליון מבחינת בינה, וירד משם בבחינת ו"ק בלי ראש, ע"ד השבולת הזקן שירד וגולד משערות השפה עלאה, ע"ש בתיקון ג'. וכיון שהמיעוט הזה אינו אלא כמיעוט הבינה, שנקרא עון, כנ"ל, לפיכך נקרא התיקון ע"ש נושא עון, כלומר שהוא נושא בחינת עון של בינה, שהיא מיתוק

מחמת שגלגלתא דא"א נתקנה בם' דצל"ם ולא קבלה אותו, כנ"ל באורך, כי בהיות שגלגלתא לא קבלה אותו, אע"פ שבחי' חג"ת דגלגלתא קבלה חכמה, מ"מ אין כאן אלא בחינת חג"ת דחכמה וג"ר חסדים, שאלו הג"ר החסדים, הם בחי' קומת הסתכלות עיינין דנקודים, והם האלף עלמין דחתימין בעזקא, כנ"ל באורך. ונמצא שאלו השערות דתיקון הט' שהם מבחינת הגלגלתא, הם עיקר בחינת המ"ן העתידיים לגלות האלף עלמין, וע"כ נקרא התיקון הזה בשם "לאלפים" כי ע"י גלוי מיתוק הזה הנקרא מצולות ים, וביתר התיקונים הנמשכים ע"י זה התיקון, יש בטחון שיתגלו האלף עלמין. ולכן מצד העליון המשפיע, נקרא מצולות ים, ומצד התחתון המקבל, נקרא לאלפים.

רטו) תיקון י': הם השערות הצומחות במקום הדיקנא הסמוך בתחלת הגרון, והם צומחות מלמטה של התיקון הי"ג, ושערות ההם דמזל הי"ג שוכבים ומחפים על אלו ואלו הם תיקון הי', ואינם מובלעים עמהם תוך שניהם כמו השערות של תיקון הט'. אמנם חפיין בגרונא, כי הגרון עצמו הוא מקום הבינה דא"א, ואין שם דיקנא: וזה מובא בוהר נשא (דף קל"ד ע"א. ובוהר ע"פ הסולם אות קנ"ג). וז"ל: תיקונא עשיראה: נחתין שער א תחות דיקנא, וחפיין בגרונא תחות דיקנא עכ"ל. פירוש: אחר העליה והעירוב דשערות החדשות דמלכות דצמצום א' בבינה, דהיינו בשטח העליון דדיקנא כנ"ל בתיקון הט', ירדו משם וחזרו למקומם, שהוא בבשר שממעל

נשא דף קל"ד ע"א, כי הגרון עצמו הוא מקום הבינה דא"א, ואין שם דיקנא כנ"ל.

רטז) י"א, הוא תיקון נוסף על השערות הנזכר בתיקון ה', כי מלבד היותם שם במקום ההוא, כי לכך נקרא תיקון ה', עוד נוסף בהם תיקון, וכולהו שקולין כחדא, ושויין בהתפשטות א', לא נפקי דא מן דא,

אור פנימי

גדול בשבילו כי ע"י זה הוא ראוי לזווג עכ"פ מבחי' ו"ק להמשכת חסדים אבל מטרים שקבל לתוכו העון דבינה על ידי העבור, לא היה ראוי לזווג כלל, כנ"ל. ובמיכה נקרא תיקון הזה בשם "תתן אמת ליעקב" כי ע"י זה שקבל לתוכו בחינת המיתוק דבינה, נעשה ראוי לזווג שע"י המ"ן שהוא מעלה נגלה המוחין הגדולים שנקרא אמת, ליעקב שהוא ז"א, והיינו כמ"ש לעיל, אשר במיכה נקרא על בחינת המשפיע והמתקן ע"כ נקרא אמת ליעקב, ובתורה נקרא על שם המקבל שהוא ז"א, ע"כ נקרא נושא עון, ע"ש, המוחין דאלף עלמין שיתגלו בו על ידו.

רטז) תיקון י"א: הוא תיקון נוסף על השערות הנזכר בתיקון ה', כי מלבד היותם שם במקום ההוא, עוד נוסף בהם תיקון וכולהו שקולין כחדא, ושויין בהתפשטות אחת, לא נפקי דא מן דא, וכלהו בחד שיקולא שוין באורכם, ונמצאו כי באלו השערות עצמם יש ב' תיקונים: דברים אלו מובאים בוהר נשא (דף קל"ד ע"א. ובוהר ע"פ הסולם אות קנ"ג) וז"ל קם ר' יהודה פתח ואמר, ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאווה, וגומר. מפני פחד ה', הא אתידע, דמאן דאיהו לבר, פחד ה' אתקרי. ומהדר גאווה, אינון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאווה, תרי: תיקנא עשיראה, תתן אמת ליעקב. וחד סר, דלא נפקי נימא מן נימא. חסד לאברהם. עכ"ל. פירוש הדברים: כי נתבאר לעיל

בתיקון י', שע"י התכללותם בשערות דמול דמול העליון, קבלו המיתוק דנושא עון, ונעשו ראויים לזווג לבחינת אור דחסדים. אמנם נתבאר לעיל בתיקון ד', שאפילו אחר המיתוק והעיבור נשארים תמיד ב' ההין כלולות יחד, בסוד טפיים עולות מלמטה, עש"ה. ולפי"ז גם אלו השערות דבחינת כתר דא"א, שנמתקו במול העליון, וירדו למקומם בבחינת נושא עון, אין הפירוש שקבלו בחינת ה"ר ולא נשאר בהם מבחינת עצמם כלום, אלא הפירוש הוא, שנעשו ראויים לזווג כמדת נושא עון, אמנם בחינת הפשע של עצמם ג"כ נמצא בהם, דהיינו בסוד ותלכנה שתיהן. וע"כ כמ"ש בתיקון ד' הנקרא שבולת הזקן, שהוא כלול מב' בחינות שערות: משערות דבינה, ושערות דמלכות. כן הוא גם בתיקון ה', שהוא כלול משערות דבינה, דהיינו ממול העליון, ומשערות דעצמו, דהיינו ממלכות דצמצום א'.

וזה ש"ומהדר גאווה, אנון שערי דתחות דיקנא, ואתקרון הדר גאווה, תרי" דהיינו כנ"ל, כי כלול בוהר תיקון ה' הנקרא נושא עון, תרי בחינות: שערות דבינה ממול העליון הנכלל בהם מכת עיבורם, ושערות של עצמם שהם ממלכות דצמצום א', וע"כ נקרא הדר גאווה, כי מלכות דבחינת עצמם, נקראת גאווה, שהיא עקרים ועצמותם שבאו ממותרי מותא, ובחינת שערות דבינה שיש בהם, מתוך התכללות מעת העיבור, נקרא הדר, כי זה כל הדרם ותפארתם, כי ע"י זה נעשו ראויים לזווג. באופן, שיש בתיקון י',

וכלהו בחד שיקולא שוין באורכם. ונמצאו כי באלו השערות עצמן, יש ב' תיקונים.

אור פנימי

ממקור דצמצום א', שמשם נמשך הפשע, כנ"ל, שהם בחינת השערות הנקראים גאווה. ולפי שהשמות שבתורה רומזים על ז"א המקבל מא"א, נבחן בו עיקר המעלה, התיקון דנושא עון, שהכשירו לבחינת זווג, וע"כ מקדים הנושא מתחילה. ואח"כ הפשע, העתיד לגלות האלף עלמין כנ"ל. אבל במיכה, שהם כלפי המשפיע והמתקן שהוא א"א, עיקר המעלה נבחן בחינת הגילוי דאלף עלמין, שהם נעלמים גם ממנו כנ"ל, וע"כ מקדים מקודם, בחינת נתינת אמת ליעקב.

וזהו "תיקון חד סר דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם" והיינו כמ"ש הרב, "וכלהו שקולין כחדא ושיוין בהתפשטות אחת, לא נפקא דא מן דא, וכלהו בחד שקולא שוין באורכם" פ"י: כי תיקון הזה כולל ב' תיקונים שהם: נושא עון, ופשע, שהם בחינת בינה ובחינת מלכות, כנ"ל, ואומר שהם שקולין ושנים באורכם "דלא נפקי נימא מן נימא" וכלהו בחד שקולא שוין באורכם. כי אם היה ניכר בחי' הפשע שבהם לא היו ראויים לזווג, כנ"ל, וכן אם היה בחינת נושא עון ארוך יותר והיה מבטל הפשע שבהם, אז לא היה בהם חימום, ולא היו ראויים לגלות האלף עלמין, ולפיכך שניהם שוים באורכם, ושקילין אהדדי. וזהו תיקון הנוסף בהם כאן בבחי' השערות הנמשכים מבחינת גלגלתא דא"א, כי למעלה בהשערות הנמשכים מחכמה סתימאה דא"א היו השערות מבחינת נושא עון מבטלות להשערות המקורית דצמצום א', כמ"ש לעיל בתיקון דמזל עליון, שמגודל המוחין שיצאו על המ"ן שלהם, נאבד מהם בחינת צמצום א', ונעשו כמו שערות דבינה בלבד. משא"כ כאן נעשה תיקון נוסף דשניהם שקולים

ב' בחינות של תיקונים: א' שתהיה ראויה לזווג, ונקרא הדר, וב' הוא בחינת עצמה מצמצום א' שמשם בא החימום להעלאת מ"ן, כנ"ל. (דף א' שער"ח ד"ה וז"ס) וע"כ נקרא גאווה, מלשון גאון יעקב אשר אהב סלה, כי ע"י כח החימום שבהם, המה מסוגלים להעלות מ"ן, עד שיתגלו האלף עלמין דחתימין בעזקא דכ"א, שהם גאון יעקב.

וזהו "ואתקרון הדר גאווה, תרי: תיקונא עשיראה, תתן אמת ליעקב. וחד סר דלא נפקי נימא מן נימא, חסד לאברהם". דהיינו כמבואר, שיש בהם ב' בחינות שערות: הנקראים הדר גאווה, וע"כ כלול תיקון הי' מב' תיקונים יחד, שהם י' וי"א, אשר אחד מהם הוא בחינת הדר, שפירושו שנעשה מוכשר לזווג ע"י התכללות במדת הרחמים, והוא יכול להמשיך חסדים וע"כ נקרא חסד לאברהם. וב' הוא בחינת גאווה, שהיא בחינת המלכות בעצמותה ממקורה, שהיא מדת הדין, שע"י כח החימום שבהם, הם מעלים מ"ן לגילוי האלף עלמין, והוא נקרא תתן אמת ליעקב. ואין לשאול, למה בפסוק הדר גאווה, מוקדם תיקון י"א שהוא חסד לאברהם שהוא הדר, לתיקון י' שהוא תתן אמת ליעקב, שהוא גאווה. והוא, משום ששניהם הם באמת תיקון א', היוצאים בבת אחת, ואין מוקדם ומאוחר בהם, ולכן אין הכתוב חושש לדייק בהמוקדם, וע"כ כאן קורא אותם הדר גאווה, וכאן מקדים אמת ליעקב.

ובתורה, נקראים ב' התיקונים האלו תיקון הי' ותיקון הי"א, בשם נושא עון, ופשע" כי בחינת נושא עון, הוא הדר, שהם כח הזווג אשר בהם, ובחינת פשע, הם השערות דבחינת עצמותם, שהם

ריז) י"ב, הוא הפה עצמו, ועם היות כי הוא מכלל הי"ג דגולגלתא כנ"ל, עכ"ז, היותו פנוי מבלי שערות, זה נקרא תיקון אחר, ונמנה בכלל

אור פנימי

כחדא, ולא נפקי דא מן דא, וע"כ נקרא נושא עון, וגם פשע, והוא מטעם הנ"ל, אשר רק על שערות אלו הנמשכים מגלגלתא אשתמודעו הני אלף עלמין דחתימין בעוקא דכיא. ולפיכך שניהם שקולים, כנ"ל. הרי שעיקר התחלקותם לב' תיקונים מיוחדים, לאמת ליעקב, ולחסד לאברהם, הוא מכה תיקון הנוסף האמור, דהיינו שנתקנו להיות שניהם שקולים, ואין מלכות נוגעת בתברתה כמלא נימא, כלומר שאין כח האחת מבטל לכח חברתה, ולפיכך, יש כח בכל אחת לגלות את תפקידה, זו לחסדים, וזו לגילוי האלפין.

ריז) תיקון י"ב: הוא הפה עצמו, ועם היות כי הוא מכלל הי"ג דגולגלתא, עכ"ז היותו פנוי בלי שערות זה נקרא תיקון אחר, ונמנה בכלל תיקוני דיקנא: ומובא בזהר נשא (דף קל"ד ע"א, ובוהר ע"פ הסולם אות קנ"ד) וז"ל 'תיקנא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטריין, ויאין שערי סחור סחור ליה, בגין דלא אשתכח טרחותא. עכ"ל. הנה תיקון הזה הי"ב, דומה לבחינת תיקון ה' שייך אל השערות הנמשכים מחכמה דא"א, שנתבאר לעיל, שאין זה התיקון ה' מתגלה רק ע"י עליית מ"ן דכללות השערות דיקנא, בעת שא"א ועתיק נעשו פרצוף אחד, שאז נמשכים המוחין הגדולים ההם הנקראים ב' תפוחין קדישין, עש"ה. ועד"ז כאן בשערות הנמשכים מגלגלתא דא"א, נמצא שבעת הארת ע"ב ס"ג העליונים דא"ק, שאז מתבטלים כל הפרסאות, ובחינת ה"ת העומדת בנקבי עינים דעתיק, היא הוציאה א"א לחוץ, שהוא אח"פ דעתיק כנודע, הנה עתה יורד ה"ת זו מנקבי עינים דעתיק

למקום הפה דא"א, וחוזרים ג' הראשים לבחינת ראש דעתיק ונעשים לבחי' דעת שלו כנ"ל, ונמצא אז, שגם בחינת המסך העומד בפאתי הראש דא"א, המוציא את השערות דיקנא לבר משערות רישא, כנ"ל, ומוריד אותם ללחי התחתון, ולמעלה מגרון, הנה עתה יורד גם המסך הזה דפאתי הראש, ובא בבחינת מלכות דדיקנא, ונמצאים השערות דיקנא כולם עולים ונעשים למדרגה אחת עם ראש דא"א, כמו השערות רישא שלו. ואז נעשה הדיקנא למ"ן בהווג הזה, בסוד תקרובתא דבוסמא, כנ"ל. ולפי שהשערות דיקנא נחלקים לב' בחינות: לח' תיקונים הראשונים המיוחדים למו"ס דא"א, ולח' תיקונים תחתונים המיוחדים לכתרא דא"א, ולפיכך מתחלק ג"כ בחינת המ"ד והמוחין שהם מקבלים: שח' התיקונים עליונים שהם בחינת חכמה, יכולים לקבל מדעת דרדל"א דאחזי נהוריה בהאי אוירא, שהוא בחינת ל' דצל"ם, ובחינת בינה, כי המוחא דאוירא משפיעה הארתה לבינה דמו"ס, והדיקנא מקבלת מבינה דמו"ס. אמנם בחינת ה' תיקונים תחתונים הנמשכים מגלגלתא דא"א, שהיא מתוקנת בבחינת ס' דצל"ם, והיא אינה מקבלת אור חכמה מבינה דרדל"א וי' לא נפיק ממנה, אלא דאשתאר תמיד בבחינת אוירא, שפירושו חסדים מכוסים, כנ"ל. שנקראת רוחא דכיא. נמצא, שהשערות דיקנא מבחינת ה' תיקונים תחתונים המיוחדים לגלגלתא ומקבלים הימנה, אין להם בחינת מ"ד ומוחין אלא מבחינת אוירא, רוחא דכיא, כמו הגלגלתא עצמה, ואינם יכולים לקבל הארת חכמה ממוחא דאוירא, שהם אינם מתיחסים אליה כלל. כי רק ח' התיקוני דיקנא העליונים, שהם

תיקוני דיקנא, ע"ד שנת"ל בתיקון השביעי, וכן בתיקון הי' והי"א. י"ג, הוא מזל תחתון, כמ"ש בתיקון השמיני.

אור פנימי

ומכ"ש בעת הזווג הנה ודאי שמעלת הגלגלתא גדולה מאוד, וע"כ כשהארתה מתגלה על המ"ן דשערות דיקנא המיוחסים לה, שהם ה' תיקוני דיקנא תחתונים, נמצא הארה זו מפסיקה השערות לגמרי, כי היא בבחינת הגבהת ירכין שלמעלה מיסוד, שאין שום צמצום שבעולם יכול לשלוט עליה, וע"כ אין יכולת לשערות שיתגלה במקום גילוי הארתה, שהוא הפה, וע"כ אתפני פומא משערות.

ו"ש "תקונא דתריסר, דלא תליין שערי על פומא, ופומא אתפני מכל סטריין" פירוש: לא כמו האורחין שבשפה עלאה ותתאה, וכן הב' תפוחין קדישין, שהמה אתפני משערות ומאירים מכת הארת חכמה דפסיק יתהון, שאין זה מכל הצדדים, כי השערות צריכים אל התיקון שלהם דהארת חכמה, ואם יעלם משם הארת חכמה, כגון ב"א המקבל מהם, שלפעמים אין בו הארת חכמה, הרי הדרא השערות ומליין שוב להני אורחין, כמבואר בט' תי"ד דו"א. אמנם התיקון הי"ב שהוא פומא דאתפני משערות, אינו כן, והם אינם צריכים לשום מוחין דהארת חכמה, אלא דפסיק משם השערות מכל הצדדים בין אם יהיה לו מוחין, ובין אם לא יהיה לו מוחין דחכמה, כי נעקרו משם משורשם, מבחינת ה"ב דצל"ם, בסוד רוחא דכיא, שהמה חסדים בלי חכמה, ומ"מ אין ענין של צמצום יכול לשלוט עליהם, ונמצא שהמקבל מהאי פומא, אין לו צורך לשום מוחין דבחינת הארת חכמה. ו"ש "פומא אתפני מכל סטריין" דהיינו מכל הצדדים, ואינו תלוי עוד בשום דבר.

ו"ש "ויאין שערי סחור סחור ליה בגין דלא ישתכח טרחותא" כלומר, שמעתה

מבחינת ח"ס דא"א המתיחס למוחא דאוריא, מקבל ממנו, להיותו בחינת צ' דצל"ם, המקבל מבחי' ל' דצל"ם, משא"כ השערות דה' תיקוני דיקנא תחתונים שהם בחינת גלגלתא ו"ב דצל"ם, הגבוהים ממוחא דאוריא, אינם, ראויים לקבל אלא מגלגלתא דא"א, שהוא רק בחינת רוחא דכיא.

אמנם ודאי, שבחינת רוחא דכיא של הגלגלתא דא"א, חשובה באין ערך יותר מבחינת הארת חכמה שבאוריא, כי מוחא דאוריא, הוא בחינת חג"ת של הגלגלתא, כנודע. וערכם זה אל זה כערך השורש אל ענף שלו. ונמצא לפי האמור, שבשעה שעולים כל הי"ג תיקוני דיקנא לבחינת מ"ן בסוד תקרובתא דבוסמא, נמשכים שם ב' מיני מוחין מיוחדים: א' הם בבחינת הארת חכמה ממוח דאוריא, והם מתגלים בתיקון ה' שנק' תיקון ואמת, שהם הב' תפוחין קדישין. וב' הם בבחינת רוחא דכיא מגלגלתא דא"א, והם מתגלים בתיקון הי"ב, שנקרא אשר נשבעת לאבותינו. דהיינו הפה דא"א דאתפני משערות.

ומה שהפה אתפני משערות ע"י האי רוחא דכיא הנמשך מגלגלתא דא"א, הוא כמ"ש לעיל. (דף א' שמ"א ד"ה ותיקון) אשר כל ענין התיקון של ה' דצל"ם שנתקן בגלגלתא, הוא ע"י נה"י דעתיק המלוכשים במוחין דא"א, שעתיק תיקון את נה"י אלו מבחינת הגבהת ראשי ירכין למעלה מיסוד, שפירשו, שאינם מקבלים ממסך של היסוד שלו, לא קטנות ולא גדלות, וע"י כן העלה את הגלגלתא דא"א למעלה ממסך שלו הנקרא קרומא דאוריא, והיא נחשבת תמיד כמו מחוברת ברדל"א, כי המסך שבפה דרדל"א אינו שולט עליה, עש"ה.

ריח) ואחר שנתבאר מקומם, נבאר שמותם בפסוקים. והם רמוזים, במי אל כמוך כו'. ובה' ה' אל רחום וחנון כו'. וזה עניינם. א', מי אל כמוך. ב', נושא עון. ג', ועובר על פשע. ד', לשארית נחלתו. ה', לא החזיק לעד אפו. ו', כי חפץ חסד הוא. ז', ישוב ירחמנו. ח', יכבוש עונותינו. ט', ותשליך במצולות ים כל חטאתם. י', תתן אמת ליעקב. י"א, חסד

אור פנימי

חסדים מכוסים, כנ"ל. וז"ש "והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע" דהיינו כמבואר, שאור הגלגלתא הוא סתים בסתימא דסתימין, כי ה' לא נפיק לעולם מאויר שלה, וע"כ לא אתידע, שאינה לגמרי בבחינת זווג הזה כדי לקבל חכמה. וז"ש שם "דא הוא דלא אתתקן, ולא הוי ביה תיקונא" כמ"ש לעיל כי כל מעלתה של הגלגלתא הוא, להיותה בבחי' הגבוהה ירכין למעלה מיסוד, שפירשו שאינו מתמעטת ע"י הצמצום שבמסך של היסוד, ולכן איננה מקבלת גם הגדלות של הזווג הנעשה על מסך הזה. וז"ש "דא הוא דלא אתתקן", כלומר, שלא נתקן במסך דקטנות של היסוד, וע"כ "לא הוי ביה תיקונא" כי ע"כ איננה מקבלת גם הגדלות שנתקן אח"כ בו בעת הזווג שלו בגדלות. וכבר ידעת שכל הנוהג בגלגלתא נוהג ג"כ בפומא דאתפני משערות, כי הרוח דגלגלתא מלובש שם כנ"ל.

וז"ש שם "ובגין כך רוח נפיק לבר ומתלבשין ביה נביאי מהימני, אתקרי פה ה', אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש" כלומר, שבחינת חג"ת של הרוח הזה, דהיינו בחינת ל' דצל"ם, "דנפיק לבר" שהוא יוצא מבחינת ה"ם להיותו צריך להארת חכמה, וע"כ כבר המסך דעליון שולט עליו, כנ"ל, הנה מתלבשין ביה נביאי מהימני, כלומר שבו נפיק י' מאויר ואשתאר אור. כמ"ש הרב לעיל במוחא דאוריא (דף אלף שמ"א אות צ"ט) "אבל בהאי עתיקא דעתיקין לא אתפרש" דהיינו בבחינת הגלגלתא עצמה, שהיא

אין צורך להעלות מ"ן ולהמשיך הארת חכמה, כדי להמתיק השערות בבחינת האורחין כנ"ל, כי מבחינת האי פומא, אין שום אחיזה וצמצום אפילו בחסדים בלי חכמה, כנ"ל. ונמצא שנפטר מעתה מכל טרחא, כי ענין העלאת מ"ן להמשיך מוחין נבחן לטרחא. וז"ש "ויאין שערי סחור סחור ליה" כי בכח האי פומא נמתקים השערות מאד, כי המה ממשיכים תמיד חסדים, גם אין צורך להאירם ולטהר אותם מצמצום, ע"י הארת חכמה, כי האור דרוחא דכיא מטהר אותם משורשם לגמרי, כנ"ל. וז"ש (באות קנ"ה) "וכי שערי דדיקנא טרחא אינון, או דינא אינון והא כלא רחמי אתחזן, אלא דלא אתטרח בישובא דרוחא דז"א" כלומר, שמכאן ואילך, אין עוד צורך לטרוח להעלות מ"ן, ע"ד ישובא דרוחא דז"א, שפירשו, להמשיך הארת חכמה בחסדים כי רוחא הוא חסדים, וישובא שלו, המשכת חכמה. ועתה לא נצרך עוד לזה כמבואר.

וז"ש (באות קנ"ז) "ודא הוא טמירותא דכלא, דלא אתדבק לא לעילא ולא לתתא, והוא סתים בסתימא דסתימין דלא אתידע" פירוש: כי אין לחשוב האור הגדול הזה הנמשך מגלגלתא לפומא, לא לעילא, שפי' חכמה. ולא לתתא שפירושו, חסדים. כי אינו חכמה, שהרי הגלגלתא אינה מקבלת חכמה, ועם זה אינו חסדים, שהרי הענף שלה שהוא מוחא דאוריא, מקבל על ידה חכמה, ונודע, שכל מה שקנה הענף שייך בהכרח לשורש שלו. אמנם היא עצמה אינה מקבלת חכמה, והוא תמיד בבחינת

לאברהם. י"ב, אשר נשבעת לאבותינו. י"ג, מימי קדם. וכנגדם בי"ג מידות דויעבור, ומתחילים מן אל רחום וחנון, וכמ"ש באדרת נשא דף קל"א ע"ב, לקבל דא אל רחום וחנון כו', ואינון לתתא. ובביאור התפילות נתבאר היטב ע"ש. וקצתו יתבאר לקמן.

אור פנימי

למעלה מקרומא, והמסך שבפה דעתיק אינו עומד ושולט רק מתחתיו, וע"כ הוא נחשב עוד לבחינת רדל"א, ונקרא עתיקא דעתיקין, הנה בו "לא אתפרש" כי בו אין ה' יוצא מאויר שלו, שישתאר בבחינת אור חכמה, אלא שנשאר תמיד בחינת אוירא דכיא. וז"ש לא אתפרש.

וז"ש שם (באות קנ"ח) "ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא" הכוונה היא על או"א דאצילות, שהם ג"כ בחינת ב' דצל"ם, כנ"ל בדברי הרב (דף א' שני אות קכ"ז) ע"ש. והם מקבלים ג"כ מבחינת הרוחא דכיא דגלגלתא, הנמשך לבחינת פומא דאתפני משערות, ומתלבשים בהאי רוחא, ונמצאים משום זה ג"כ תמיד בבחינת חסדים מכוסים, כנ"ל בדברי הרב. וז"ש ובהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא, דהיינו או"א עלאין, כמבואר. וז"ש "הה"ד אשר נשבעת לאבותינו" דהיינו שתיקון זה עומד לבחינת המוחין של או"א עלאין דאצילות, ועל שמם נקרא תיקון זה בשם, אשר נשבעת לאבותינו. אבל בתורה נקרא "וחטאה" כי התורה מדברת מז"א, ולא מאו"א, כנ"ל, ונודע, שז"א צריך להארת חכמה, שהיא בחינת צ' דצל"ם, וע"כ הוא כבר מבחינת הרוחא דנפיק לבר מבחי' ה', כי הוא מצומצם בבחינת המסך דיסוד דעליון, וע"כ אינו יכול לקבל בחינת ג"ר ממש מהאי רוחא דכיא, שבפומא דא"א. אלא אצלו הוא בבחינת ו"ק, ולפיכך אין בו עדיין מיתוק שלם, אלא שנמתק העון ופשע, לבחינת חטאה, שאינו כל כך קשה, אבל עדיין הוא צריך לתיקון וטרחא, כמ"ש

והוהר לעיל, בישובא דרוחא דז"א. אמנם כלפי או"א עלאין הוא תיקון גמור לגמרי, וע"כ במיכה נקרא רק "אשר נשבעת לאבותינו" כי זה סובב על או"א עלאין, שהם ג"כ בחינת ב' דצל"ם ואינם צריכים להארת חכמה, וע"כ נקרא התיקון רק על שמם. וע"ד שנתבאר בז"א, שאינו מקבל בחינת ג"ר מהאי פומא, בהיותו צריך להארת חכמה, הנה עד"ז גם ה' התיקונים התחתונים שהם בחינת לבושים וכלים דע"ב הגלוי, שהם בחינת ג"ר דנקודים דקומת הסתכלות עיינין, שגם הם צריכים לאור חכמה דוקא, ובלי הכיסוי דב' דצל"ם, כנ"ל. א"כ גם הם כמו הז"א, אינם מקבלים בחי' ג"ר מהאי פומא דאתפני משערות. ולפיכך אפילו אחר התיקון הי"ב, שהם בחינת המוחין דה' התיקונים התחתונים, מ"מ נחשבים עוד תיקונים הללו בבחינת ו"ק, וע"כ אין בהשערות האלו הנמשכים מגלגלתא, אלא בחינת ה' ספירות, שהם חג"ת נ"ה, כי האור דפומא דא"א, אינו מספיק בשביל ג"ר שלהם, כי המה צריכים לאור חכמה ממש. וע"כ המה נמצאים תמיד בבחינת מ"ן, עד שהמה ממשיכים לאור חכמה כמ"ש בע"ב דנקודים, שה"ס האלף עלמין כנ"ל.

תיקון י"ג: הוא מזל התחתון. כמ"ש בתיקון השמיני. וז"ל הוהר נשא (דף קל"ד ע"ב ובוהר ע"פ הסולם אות קנ"ט) תיקונא דתליסר, תליין שערי תחות דיקנא מכאן ומכאן, ביקרא יאה, וביקרא שפירא, וחפיין עד טבורא, ולא אתחזון מאנפי תקרובא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן

(ריט) וזה סדרן: אי, אל, ב', רחום. ג', וחנון. ד', וה', ארך אפים. ולכן לא נאמר ארך אף, אלא אפים, שנים, וכמשז"ל, לצדיקים ולרשעים. ונמצא, כי באומרו ארך הוא תיקון א', שהוא אריכות א', ובאומרו אפים הוא תיקון אחר.

אור פנימי

לבחינת הדיקנא, אבל בחינת פומא דאתפני משערות אינם נחשבים לגילוי מוחין בשביל הדיקנא, להיותו בחינת חסדים מכוסים כנ"ל, והדיקנא צריכה רק לבחינת חכמה. וע"כ לא אתחזי רק מזל העליון בכללות הדיקנא, אבל כל השערות דה' תיקונים תחתונים הנכללים במזל תחתון אינם נראים, אלא שמתכסים תחת מזל העליון, והוא, כי האור הצריך להם, אינו מגולה בהם, וע"כ המה מכוסים.

ווי"ש עוד שם (אות קס"ב) "ותאנא אלין ימי קדם, כלוה מתתקנן בתיקונא דדיקנא דעתיקא דעתיקין סמיא דסמיון, והאי דתליסר כליל להון" פירוש: כי עיקר הכללות שבדיקנא, הוא מזל התחתון, והוא בחינת מלכות שבהם. כי כמו שגלגלתא ומ"ס דא"א: הם בחינת ראש אחד דא"א, והפה הוא המלכות דכללות שניהם, כן גלגלתא וחכמה דשערות דיקנא הם בחינת קומה אחת, ומזל התחתון הוא המלכות דכללות שניהם, ונמצא שהיא בחינת הנקבה שבדיקנא, המקבלת מבחינת ט"ס הראשונות דדיקנא, הכוללים י"ב תיקונים. והיא המתפשטת עם המוחין של י"ב תיקונים דדיקנא ומשפעת אל המדרגה שלמטה ממנה, שהם או"א דאצילות. וכיון שכל המוחין דדיקנא כלולים רק בח' התקונים הראשונים, שעיקרם הוא התיקון ה' שהם ב' תפוחין קדישין, כנ"ל "ולא אתחזיין מאנפי תקרובתא דבוסמא בר אינון תפוחין שפירן חורין" לכן נבחן תיקון הח' לכללות כל הי"ב תיקונים שהם ט"ס ראשונות דדיקנא, והוא נבחן לבחינת הזכר של הדיקנא, כי הט"ס ראשונות

חורין" פירוש: אחר שנתגלו בחינת המוחין שיצאו על המ"ן של אלו השערות דיקנא הנמשכים מן גלגלתא דא"א, שהם בחינת תיקון הי"ב, שהוא הפה דאתפני משערות, מחמת גילוי הארת הרוחא דכ"א של הגלגלתא, כנ"ל. הנה נתגלו בפה שבת גדול לאלו השערות, ע"ד שנתבאר לעיל בתיקון הח', אחר דפסיק שערי מב' תפוחין קדישין, עש"ה, וכמו שהשערות הנמשכות מחכמה דא"א, נתפשטו בשבחם והלבישו עד הטבור דא"א, שהוא מכח הארת הב' תפוחין קדישין, שיצאו בסבתם. כן עד"ו השערות הנמשכות מגלגלתא דא"א, נתפשטו ג"כ מכח שבחם שהשיגו ע"י האי פומא דאתפני משערות, והלבישו לא"א עד הטבור. והתפשטות זו נקרא מזל התחתון, כמו שהתפשטות דשערות דחכמה נקרא מזל עליון. כי מזל העליון הוא כללות כל השערות הנמשכות מחכמה. ומזל התחתון הנה שהוא תיקון י"ג, הוא ג"כ כללות כל השערות הנמשכות מגלגלתא דא"א.

אמנם נתבאר לעיל, בתיקון הי"ב שבחינת המוחין דהאי פומא דאתפני משערות, אינם מספיקים להארת ג"ר בשביל ה' תיקונים תחתונים האלו, כי הם צריכים לגילוי חכמה דוקא, כי כל הי"ג תיקונים דיקנא לבושי חכמה המה. ולפיכך, המה מתכסים תחת מזל העליון, ואין להם גילוי לחוץ.

ווי"ש "ולא אתחזון מאנפי תקרובתא דבוסמא, בר אינון תפוחין שפירן חורין" דהיינו המוחין על בחינת המ"ן, שנקרא תקרובתא דבוסמא, מבחי' מזל העליון. כי הם נחשבים לבחינת גילוי של מוחין

(רכ) ו', ורב חסד. ז', ואמת. ח', נוצר חסד. ט', לאלפים. כי היה אפשר להיות נוצר חסד לבד, אך היותו גם לאלפים דורות, הוא תיקון

אור פנימי

עלמין דחתימין ביה, ואינם מתגלים אלא בגמר התיקון כנ"ל.

ותיקון הזה נקרא במיכה, בשם ימי קדם. והוא משום שהיא כללות כל י"ב תי"ד, כנ"ל, ונתבאר שהם בחינת לבושים וכלים שעלו מבי"ע, שהיו צריכים להלביש לקומת הע"ב הגלוי בא"א, וכיון שקומה זו נסתלקה בסוד מקיף חוזר, ע"כ יצאו האו"ח והכלים האלו בסוד שערות דיקנא, כנ"ל באורך. והנה קומה זו, היא קומת או"א דנקודים, שיצאה פעם אחת בתחילת אצילות דקומת ע"ב בא"א, ונסתלקה. ומשם ואילך אין עוד שום זווה לבחי' עשר הספירות דקומה זו, כי על שם זה נקרא גלגלתא דא"א בשם עזקא דכיא, כי בו נגנזה קומה זו, כנ"ל בדברי הרב. ונודע שהספירות נקראות בשם ימים, ולפי שהם יצאו רק פעם אחת בראש דא"א בתחילת אצילותם ושוב לא יצאו עוד בכל שתא אלפי שני, ע"כ הם נקראים "ימי קדם" כלומר, שהם אינם נכללים בשתא אלפי שני, שנקראים ימי עולם, אלא ששייכים לימי קדם, שהם קומה דהסתכלות עיינין דאו"א זה בזה, ובשתא אלפי שני דעולם התיקון אינם מתגלים עוד. והם כולם נכללים במזל התחתון, שהוא תיקון י"ג, שהם הלבושים והכלים השייכים לקומה זו דהסתכלות עיינין דאו"א, כנ"ל. וע"כ נקרא תיקון זה בשם ימי קדם.

ו"ש שם (אות קס"ב) "תאנא אלין תקונין אקרון ימי קדם, יומין קדמאי דקדמאי, ואינון דאשתכחו בו"א, אקרון ימי עולם", כמבואר שתקונים אלו הם לבושים וכלים המתיחסים לאבא ואמא דנקודים, וזולת התיקונים הללו, אין מהם עוד שום גילוי בשתא אלפי שני,

נבחנות לבחינת זכר המשפיע למלכות שהיא העשירית. ונתבאר, כי תיקון הח' הנקרא מזל עליון, היא בחינת הזכר של הדיקנא, והוא כולל כל הי"ב תיקונים דדיקנא הן השערות דגלגלתא, והן השערות דחכמה. ותיקון י"ב, הוא בחינת נקבה של הדיקנא, והיא מקבלת כל הי"ב תיקונים ממזל העליון. וע"כ גם היא בעצמה כוללת י"ב תיקונים. וז"ש "והאי דתליסר כליל להון", כי בו עצמו מתגלים כל י"ב התיקונים כנ"ל.

ויש להבחין ההפרש הגדול בין הזכר דדיקנא, שהוא מזל העליון. ובין הנקבא דדיקנא, שהוא מזל תחתון כי הזכר שהוא תיקון הח', הרי נבחן, שהשערות שלו נודככו לבחינת בינה, כנ"ל בתיקון הח' ע"ש. אבל הנקבה של הדיקנא שהיא תיקון הי"ג, הרי השערות שלה מבחינת גלגלתא, שהמה יצאו לגמרי לבר מראש, ואינם יכולים לקבל בחינת ג"ר וראש לעולם, כי המה מוכרחים לקבל מבחי' שכנגדם בראש דא"א, שהוא גלגלתא דא"א, והיא נתתקנת בבחינת עזקא דכיא, ואינה מקבלת לתוכה בחינת חכמה, ומשום זה נמנע בחינת הג"ר לתיקון הי"ג, שהוא מזל התחתון, ונחשב למלכות.

ו"ש עוד שם (אות קס"א) "והאי תיקונא דתליסר הוא תיקונא יאה דביה אחידן כלא, כלוהו מתכספין למזקף רישא לקבליה" כלומר, שכל המדרגות שלמטה ממנו, מתכספין ומשתוקקים לקבל ממנו בחי' ראש, אמנם הוא אינו יכול להשפיע להם בחינת ראש, עד לע"ל, כי בחינת הראש שלו, הם ג"ר דחכמה הצריכים להתלבש בגלגלתא דא"א, שהם האלף

אחר, והוא ע"ד מ"ש בארך אפים. י', נושא עון. י"א, ופשע. י"ב, וחטאה. י"ג, ונקה. הרי י"ג תיקונים אלו בפנים דא"א עד הגרון, כי משם ואילך בינה דא"א, אך אלו י"ג הם מחכמה דא"א.

אור פנימי

שהם הנקראים ימי עולם. כנ"ל. וז"ש, נמשך שתא אלפי שני, עד שמלכות דצמצום "ואינון דאשתכחון בז"א נקראים ימי עולם", א' מקבלת כל דתיקונים הצריכה לה, והיא כלומר, כל שתא אלפי שני, שהם בחינת נשארת נקיה מכל הדינים שבה, בסוד ז"א בערך הנקודים, נקראים ימי עולם. א"ס לא נחית יחודא עליה, עד דיהבינן ובתורה נקרא התיקון הזה בשם "ונקה" ליה בת זוגיה, שהכוונה היא על מלכות דצמצום א'. כנודע. וע"כ היא נקראת בשם ונקה. לבחינת מ"ן לזווגים עליונים המרובים

הסתכלות פנימית

חכמה, כמ"ש אצל ע"ב דא"ק, נעשה בו מחמת התיקון דקרומא דאורא הנ"ל, מיעוט גדול מאוד, כי בחי' ג"ר דחכמה, שהיו צריכים להתלבש בגלגלתא דא"א, ולא יכלו להתלבש בו, מחמת התיקון דחסדים מכוסים שקבל מקרומא דאורא, כנ"ל, הנה יצא ונסתלק ממנו, ונעשה לסוד מקיף חוזר. שהם סוד השערות רישא שנקראים ענפי ע"ב, כנודע. ועל שם זה נקרא הגלגלתא בשם עזקא דכ"א, כי בחינת ע"ב דנקודים, דהיינו ג"ר דע"ב שגלגלתא לא קבלה אותם, נגנזו בה בסבת תיקון דס' דצל"ם שקבלה, כלומר כי ס' זו מקיף אותה בגבול שלא תקבל ג"ר שלה, ולא תגלה בחינת אורא הגדולים דנקודים, דהיינו ג"ר דע"ב. וע"כ נקראת ס' זו בשם עזקא.

ב) אמנם מ"ש שהשערות הם בחינת מקיף חוזר, אין הכוונה שהם בחי' אור"י דג"ר דע"ב עצמו, כי האור הזה יצא ונעלם ונתרחק מן הכלים, ואין אור מתהפך להיות שערות. אלא הכונה היא על בחינת האור"ח העולה מהמסך דבחי"ג בעת הזווג, הצריך להלביש את הג"ר דע"ב אלו השייכים לגלגלתא, ועתה שהגלגלתא לא קבלה אותם, יצאו ונסתלקו מראש, ונודע שרק באור"י נוהג בו הסתלקות, אבל אין הסתלקות נוהג באור"ח, להיותו בחינת אור עב, כמ"ש הרב לעיל (דף רמ"ו אות ב') ונמצא שהאור"ח הזה נשאר במקומו תוך הכלים דראש, וגם נודע, שלפי מדת קומת הזווג כן נבררים ועולים הכלים מבי"ע, המיוחסים להלביש אותה הקומה, וודאי שגם הם לא נסתלקו עם האור, אלא שנשארו במקום יציאתם תוך הראש, וב' בחינות הללו נבחנים למותרי מוחא, שאין להם שום יחס עם האורות וכלים הפנימים דמוחין דא"א, כי

א) צריכים להבין מאד עניני שערות רישא ודיקנא, שהרב האריך בביאורם בחלק שלפנינו, להיותם השורש של כל המוחין דזו"ן, ואם לא תהיה לנו הבנה בהירה בשרשים האלו, לא תהיה לנו שום הבנה במוחין דזו"ן.

והנה שורש של כל השערות האלו, הוא הקרומא דאורא, שנתקנה בתוך הגלגלתא, והוציאה חלק ממנה בבחינת מוח סתום, הנקרא מוחא דאורא. וקרומא זו, ה"ס האלף שבתוך הואו של הוי"ה דס"ג, אשר קו האלכסון שבא' ה"ס הקרום, שהוא בחינת רקיע המבדיל בין ג"ר דבינה ובין ו"ק דבינה, של' העליונה היא בחינת ג"ר דבינה הנקרא מים עליונים, משום שהם בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם מקבלים משום זה שום מיעוט וצמצום כלל מכח המסך הזה, ולי' התחתונה, הם ו"ת דבינה, שהם שורשי זו"ן וצריכים ע"כ בשביל זו"ן להאיר לו בהארת חכמה, וע"כ הם מרגישים סיתום מחמת המסך, שהוא הקרומא דאורא וע"כ נפרשו ונבדלו מגלגלתא ונעשו לבחי' מוח סתום ובחינת ו"ק, הצריכים לתיקון דירידת ה"י מאויר, שהעביות שבקרומא תרד לפה למטה, ואז מתחברים ו"ת דבינה עם ג"ר דבינה לבחינת ראש, וז"ת דבינה יוכלו לקבל בחי' חכמה החסר להם, כמ"ש הרב לעיל (דף אלף שמ"א אות צ"ט) שמ"ש בזה דוד נפיק מאויר ואשתאר אור רק על מוחא דאורא נאמר זה, עש"ה. אמנם גלגלתא עצמה, נשארת בבחינת אורא, כלומר בבחינת חסדים מכוסים לעולם, כי היא תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינה מקבלת בחינת הארת חכמה. וז"ס סל"צ דצל"ם, כמ"ש באו"פ באורך. ולפיכך בעת אצילות א"א בבחינת הגדלות שבו, דהיינו בקומת ע"ב דמ"ה, דהיינו על מסך דבחי"ג המוציא ע"ס בקומת

המוחין שלו הם מבחינת ע"ב דמ"ה שהוא נבחן לע"ב המלוכש ב"ב דצל"ם ואינו מאיר זולת דרך החג"ת שלו שהוא ל' דצל"ם, משא"כ אלו הכלים שעלו מבי"ע האו"ח שהם לבושים של קומת ע"ב הגלוי, המלוכש גם בג"ר דראש, כמו ע"ב דנקודים וא"ק, וע"כ יצאו לחוץ מגלגלתא, ונעשו בבחינת כלים חיצונים הנקראים שערות. והנה נתבאר היטב החומר של השערות, שהם בחינת האו"ח והכלים שהיו צריכים להלביש את קומת הע"ב הגלוי, וכיון שקומה זו נעלמה מן הראש, מכח תיקון ה"ב' שבגלגלתא, ע"כ לא היה מקום ללבושים שלו להשאר עוד תוך הכלים הפנימיים דמוחין דא"א, וגם הם יצאו משם, ונדבקו על הגלגלתא בבחינת כלים חיצונים.

ואין להקשות, מאין באו כאן לא"א כלים מבי"ע, מאחר שהוא בחינת כתר נקודים, ונודע, שבכל הג"ר דנקודים לא היה שום שבירה וירידה לבי"ע, אלא בז"ת דנקודים בלבד, ובבחינת ג"ר לא היה אלא ביטול בעלמא, אבל נשארו באצילות. כנודע. והענין הוא, כי מ"ש הרב שלא היה שבירה בג"ר דנקודים, היינו משום שהם בחינת ראשים, שהמסך משמש בהם ממטה למעלה וע"כ אין עביות המסך יכולה להתעלות למעלה ממקום מציאותה, וכיון שאין שום כח ממסך שולט בראש, ע"כ לא שייך בהם שבירה וירידה לבי"ע, אלא ביטול בעלמא, דהיינו שירדו מבחינת ראש לבחינת ו"ק, כמ"ש שם באו"פ באורך. אמנם הז"ת שהם בחינת הממעלה למטה שנתפשט מראשים אלו, ע"כ כח המסך שולט בהם וע"כ נפלו ונעשו לבחינת בי"ע. כמ"ש שם. ונודע שאין התחתון מקבל האורות אלא

הנקראים נה"י דעליון, והנה נה"י הללו אשר נתפשטו תוך הז"ת ממעלה למטה, נשברו ג"כ ביחד עם הז"ת, אע"פ שהם נה"י דג"ר, והוא, משום שירדו למטה ממסך כבר המסך שולט עליהם כמו ששולט על הז"ת. כמ"ש הרב אצל נה"י דכתר שנתבטלו, משום שנעשו לבושי מוחין לאו"א, כן נה"י דאו"א שנעשו לבושי מוחין לז"ת נשברו מחמת שנתלבשו תוך הז"ת. כי זה הכלל, שכל עליון הבא למקום התחתון נעשה כמהו ממש, וכל הצמצומים שבתחתון שורים עליו כמו שהם שורים על התחתון.

ג) ונודע, שקומת כתר דנקודים נקרא הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה, שהם בחי' ראש, והממעלה למטה דקומה זו, נקרא מלך הדעת דנקודים ונמצא שנה"י דכתר מלבישים המוחין דמלך הדעת הזה, ובהכרח שנה"י אלו נשברו פו"א ביחד עם המלך הדעת ונפלו עמו לבי"ע. והמה הם הכלים דא"א שנפלו לבי"ע ונשברו פו"א יחד עם מלך הדעת כמבואר.

ומכאן תדע בדיוק, איזה כלים שעלו ונתבררו עם יציאת קומת ע"ב בא"א. דהיינו עם הזווג דמסך דבחי"ג השהו לבחינת הסתכלות עיינין דאו"א זה בזה, כי הכלים האלו אינם לא פחות ולא יותר מבחינת נה"י אלו ששמשו ללבושי מוחין תוך מלך הדעת דנקודים, כי עתה שהמסך שלהם נתקן בפה דראש דא"א, והעלה או"ח להלביש המוחין דע"ב, שהם שוים לאותו האו"ח שהלביש המוחין דהסתכלות עיינין דאו"א, ולפיכך עלה תכף גם האו"ח דקומת הסתכלות עיינין מבי"ע. והוא נתחבר עם האו"ח החדש שיצא עתה ממסך שבפה דא"א, כי שניהם בחי' אחת ממש לכל פרטיהם ודקדוקיהם. והבן זה היטב. כי מטעם זה כתב הרב שלפי קומת האור, כן מתבררים ועולים כלים מבי"ע. וכבר ידעת, שמגלגלתא דא"ק ולמטה אין לפרצוף שלא יהיה בו ב' מיני כלים: א' הם כלים הישנים מפרצוף העליון, שהאור נסתלק מהם

בהכרח את התיקון של מל"צ דצ"ס הגוהג בכלים דראש, ולכן נתחלקו גם הע"ס דשערות, ל"ס' ל"צ. ובחי' ס' שבהם, שאינה מקבלת שום צמצום, והיא שוה לבחינת גלגלתא, עלה ויצא על הגלגלתא ונאחו שם, ונקרא עמר נקי. כי בבחינת ס' אין נרגש שום צמצום, ונקי לגמרי מדינים. ובחי' ל' וצ' דשערות, שהם כבר צריכים להארת חכמה וסובלים מצמצום כנודע, הנה הם לא יכלו לעלות ולהאחו בגלגלתא כי הקרומא דאוריא הוציאם מחוץ לגלגלתא, ועל כן יצאו ונאחו בלחי התחתון, ב"ג תיקוני דיקנא, הנכללים בב' המולין, שנקראים: מזל עליון ונוצר, ומזל תחתון ונקח.

ה) ונודע, שאלו ב' המזלות נעשו לדעת לאו"א, שאין או"א מזווגים אלא על ידיהם. כמ"ש הרב (בעץ חיים שער ט"ז פרק ו') וצריכים להבין זה, איך אפשר זה שבחינת דיקנא דא"א, הגבוה הרבה מבחינת או"א, ישמש להם לבחינת דעת והלא נודע, שהדעת הוא בחינה תחתונה המזווג לחו"ב ממשה למעלה, ונחשב תמיד לבחינת ז"ת שלהם. וכאן אומר, שדיקנא דא"א הוא דעת לאו"א, ונמצא הדעת גבוה מהם, שלכאורה הוא תמוה.

והענין הוא, כי יש ב' זווגים באו"א: א' הוא להחיות העולמות, וזווג זה נמשך מקומתם הקבועה, שהוא ס"ג, וזווג זה לא פסיק מהם לעלמין. וב' הוא, זווג להולדת נשמות, וזווג זה אינו קבוע בהם, כי הם צריכים לקומת ע"ב, שאי אפשר בהם זווג הוה, זולת בעת שעולים לג"ר דא"א, שאז משיגים קומת ע"ב, וראוים להולדה. כנודע. ובוה תבין, כי מ"ש הרב שם, שאין או"א יכולים להזווג כי אם ע"י מזל דדיקנא, אין הכוונה על זווגם הקבוע דלא פסיק, דהיינו בהיותם בקומתם הקבועה, אלא הכוונה היא בזווג להולדת נשמות, שהם עולים אז לג"ר דא"א, וכשהם בבחינת ג"ר דא"א, אז נבחן הדיקנא לדעת שלהם, כי

מקודם לכן, והם מקבלים עתה מקומה החדשה שבפרצוף התחתון, ואלו הם עיקר הכלים דתחתון. וב' הם הכלים החדשים הבאים בשוה עם אצילות התחתון, דהיינו האו"ח המלביש אל הע"ס דאו"י דקומה החדשה דתחתון. כי האו"ח הזה נעשה ג"כ לבחינת כלים, הן בהראש והן בגוף כנודע. ועיין בהסתכלות פנימית בחלק ד'. וע"כ גם כאן בהזווג דקומת ע"ב דא"א, יש גם כן ב' מיני כלים, הן בכלים הפנימיים שהם המוחין, והן בכלים החיצונים שהם השערות. כי האו"ח שעולה עתה בעת הזווג ומלביש על האו"י, הוא בחינת כלים חדשים, והכלים שעולים ונבררים מבי"ע כנ"ל, הם בחינת כלים הישנים, הבאים מן פרצוף העליון, שהם הנקודים.

והנה נתבאר היטב, שאלו השערות הם בחינת הכלים דנה"י דכתר דאו"א דנקודים, אשר נתלבשו בבחינת לבושי מוחין, תוך מלך הדעת דנקודים, שעלו עתה בעת הזווג דע"ב ממקום נפילתם בבי"ע, ונתחברו לראש דא"א, כמו שהיו מחוברים בהמוחין ההם בקומה דהסתכלות עיינין דאו"א דנקודים. אמנם צריכים לזכור, כי אע"פ שהם נה"י דעליון לבד, עכ"ז הם קומה שלמה של ע"ס, אלא לפי שכל היחס שיש להם עם המוחין דתחתון אינו אלא משום שיצאו על המסך דעליון, כי עיקר המוחין יצאו על הרשימות והעביות דתחתון הנקרא מ"ן, אלא כדי להתקן במסך, הוכרחו לעלות ולהכלל במסך דעליון. כנודע. וע"כ נמצא שכל החלק שיש לעליון באלו הע"ס דאו"ח המלביש אל המוחין, אינו רק בחינת המסך שלו, שהוא בחינת מלכות שלו, הנקרא נה"י, וע"כ הם נקראים מלכות דעליון המתלבש בתחתון, או נה"י דעליון המתלבש בתחתון, אמנם הם ע"ס שלמות של או"ח המלביש לע"ס דאו"י שהם המוחין, וזכור זה.

ד) אמנם, כיון שכל מציאות השערות שיהיו בבחינת כלים, הוא מתוך אחיזתם ויניקתם מכלים דראש, ע"כ קבלו גם הם

אז הדיקנא משמש להם ממטה למעלה כמו שנוהג בכל הפרצופים.

(ו) אמנם עדיין צריכים להבין, למה צריך להיות הדעת הזה דא"א מבחינת השערות דיקנא דוקא, שלא מצינו דומה לזה בשום פרצוף. וכדי להבין זה, צריכים להבין ד' הבחינות של דעת, שהרב מביא בראש דא"א: א' הוא הדעת שבאורא, שאומר כאן (דף אלף שכ"ו אות ע"ג) שדעת דעתיק מתלבש במוחא דאורא. הבחינה הב' של דעת, היא הדעת דא"א המלוּבש במצחא שלו. כמ"ש כאן (דף אלף של"ו אות צ') שסוד דעתיק מלוּבש בדעת דא"א, ודעת דא"א גו מצחא דיליה. ג' הוא הדעת דא"א, העומד בין תרין כתפוי, שהוא בחינת ו"ק. ד' הוא המזלין דדיקנא, שהוא בחינת דעת עליון דא"א, כמ"ש הרב (במבוא שערים שער ג' חלק ב' פרק א') וז"ל, הדעת עליון דא"א צריך שיהיה באמצע בין החכמה שבו, שהיא מוחא סתימאה דיליה, ובין הבינה שבו שהוא בגרון, והנה זה הוא המזלא הי"ג דדיקנא, ונקרא דעת עליון דא"א, שהוא למעלה מהבינה שבו ששם מתחילין אורא. עכ"ל. הרי שיש כאן בא"א ד' מיני דעת: דעת שבמוחא דאורא, ודעת המלוּבש במצח, ודעת שבדיקנא, ודעת שבין הכתפין.

ולהבין זה צריכים להעמיק בדברים, ובעיקר צריכים להבין היטב, ענין מל"צ דצ"לם, שנתחדש בפרצופי אצילות. והנה מקורו של התחלקות הע"ס על ג' אותיות סל"צ, הוא מכח לבושי מוחין דא"א, שהם נה"י דעתיק, שנעשו בהם ב' בחינות: א', בחינות נו"ה שלמעלה מיסוד, שפירשו שאינם מקבלים לא קטנות ולא גדלות ממסך דיסוד, מחמת שנתקנו בבחינת החסדים דג"ר דבינה, שאין שום צמצום שולט עליהם. והם עושים ב' דצ"לם על המוחין, שהם תמיד בחסדים מכוסים, כמו ג"ר דבינה. ובחינת נו"ה דעתיק שלמטה מיסוד שלו, שהם מתמעטים ע"י המסך דיסוד

עושים ל', צ' במוחין דא"א, שבהם יוצא ה"י מאורא ומקבלים חכמה. כמו שהארכנו בזה באו"פ. וסבת התחלקות הזו דנה"י דעתיק, היא, משום שלצורך אצילות אין עתיק משמש במסך דצמצום א', אלא במסך דצמצום ב', שהוא בחינת ה"ת בעינים, שחכמה נתקנה בעצמה בבחינת נוקבא, והוציאה בינה וזו"ן למטה ממסך, ולפי שהמסך הזה המוציא הבינה לחוץ אינו שולט על ג"ר דבינה, ע"כ נתחלקה הבינה בהכרח על ג"ר וז"ת, שג"ר שלה עדיין דבוקים במדרגה, ורק ו"ת שלה יצאו לחוץ. באופן, שעלית ה"ת בעינים, גרמו ב' דברים: א' שלא השאיר במדרגה רק גו"ע בלבד, ואח"פ הוציא לחוץ. וב', כי חילק הגלגלתא בעצמותה לב' מדרגות, לב' הג"ר שלה, ולל' הז"ת שלה. כי הגלגלתא ועינים דתחתון הם אח"פ דעליון שגלגלתא דתחתון הוא בינה דעליון, והעינים דתחתון הוא זו"ן דעליון, כנודע. וע"כ נתחלקה הגלגלתא כמדת הבינה, כי היא בינה ממש דעליון.

ועד"ז נמצא ג"כ, שבעת הזווג, שע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים מתבטל המסך דצמצום ב' לשעתו, נמצאים חוזרים ומתתקנים ב' המיעוטים הנ"ל, שהצמצום ב' גרם אותם, כי בטל התחלקות של הבינה על ב' ול', כי לא יצאו ונחלקו הז"ת דבינה שהם ל' מג"ר דבינה שהם ב', רק מבחי' צמצום ב', שה"ת עלתה ונכללה בבינה, ונמצא עתה, שה"ת ירדה משם, הנה חזרו הז"ת והג"ר דבינה למדרגה אחת בלי הפרש ביניהם. וכן אח"פ שירדו למדרגת התחתון, חזרו עם התחתון ונעשה למדרגת העליון, כי נתבטל המסך שחילק אותם זה מזה. הרי שביטול המסך דצמצום ב' עושה ב' תיקונים שמחזיר הז"ת דבינה לג"ר, ומחזיר אח"פ, שהוא הראש דתחתון, למדרגת העליון. והנה נתבאר, שענין יציאת אח"פ מן המדרגה, וענין התחלקות המוחין על מל"צ, הם באים כאחד, וכן מתתקנים כאחד.

יצאו לבר מראש. כנודע. והם נעשו ג"כ בתיקון סל"צ: שעד החזה שלו, הוא בחינת ג"ר דבינה, ובחינת ס', ששמה מלבישים או"א עלאין. ומחזה עד הסבור דא"א, נעשה בבחינת ז"ת דבינה שהוא בחי' ל'. ששם מלבישים ישסו"ת. ומטבור ולמטה נעשה בבחינת צ', ששם מלבישים זו"ן. כנודע.

והנה יציאה זו דבינה, לבר מראש דא"א, עדיין אינה עושה אותה בבחינת ו"ק גמורים, והוא מכח תיקונה של ה"ם בג"ר שלה, שמגרון עד החזה, עדיין נחשבת שם בבחינת ג"ר גמורים, כי ג"ר דבינה אינה מתמעטת כלום מכח צמצום ומסך. אמנם כלפי א"א, שקומתו היא ע"ב וחכמה, נחשבת הבינה לבחינת ו"ק וגופא, כי היא חסרה גם מבחינת חכמה דע"ב דאצילות, ואין בה אלא אור דחסדים לבד.

ויציאה הג' שבאצילות, היא יציאת הלי' והצ' מראש דבינה גם כן. כי הם צריכים להארת חכמה, ע"כ כח המסך שבפה דא"א שולט עליהם, כי נעשו מצומצמים על ידו, וע"כ הם נבחנו לוי"ק גמורים בחסר ראש. והנה נתבאר היטב ג' היציאות שבאצילות: א' היא לבר מחכמה קדומה. ב' היא לבר מע"ב דאצילות. ג' היא לבר מס"ג דאצילות, דהיינו לבר מג"ר דבינה. ואע"פ שכל הממין הם בבחינת חסדים מכוסים, מ"מ ההפרש ניכר בלי' וצ' של כל אחד. כי לי' וצ' דם' דגלגלתא דא"א, הרי בהם מאיר חכמה ממש. אבל לי' וצ' היוצאים מם' של הבינה דא"א, כבר הם בחינת ו"ק בלי ראש.

ח) ואחר שזכינו לדעת היטב, ההבחן שבין עתיק לא"א, כי עתיק הוא בבחינת הווגו שעל המסך דצמצום א' שעליו יוצא החכמה קדומה, כמו בע"ב דא"ק ובהסתכלות עיינין דאו"א דנקודים. אבל בא"א, אין מלכות זו דצמצום א' משמשת עוד, כי נגנזה בראש דעתיק. הנה עדיין צריכים להבין היטב, בחינת ב' רישין: גלגלתא ומו"ס דא"א.

ז) והנה ג' מיני יציאות הם באצילות מכח צמצום הב' הנ"ל, שכל אחת כוללת ב' המיעוטים הנ"ל. יציאה א' היא, יציאה מראש דעתיק, שהוא נעשה ע"י קרומא דאוריא, ופירושה של יציאה זו, הוא כי נודע שע"ס דעתיק הם בבחינת ימי קדם, דהיינו כמו הספירות דאדם קדמון, אשר מסך דצמצום א' משמש בהם, כי ע"כ רגלי עתיק מתפשטים לבי"ע, כמו רגלי א"ק, ועיקר ההבחן הוא בבחי' החכמה שבו, כי בהיותו מצמצום א', הרי אין בו התיקון דסל"צ, ונמצא ג"ר דחכמה שלו מגולים בלי שום כיוון, כמו ע"ב דא"ק, וכמו או"א דנקודים, והוא נקרא חכמה קדומה, כי חכמה מגולה כזו לא נמצא עוד בכל פרצופי אצילות מחמת שהמה כולם נתקנו בצמצום ב', ומתוקנים ע"כ במל"צ, אשר הג"ר שבהם מכוסה ע"י תיקון ה"ם שאינו מקבל לתוכו חכמה, וזלת התג"ת שלו, שהם הלי' מקבלים חכמה, ונמצא הג"ר דחכמה נעלמים בע"ב דאצילות, ואינה נמצאת אלא ברדליא. וע"כ מכונה חכמה קדומה, כמו כל הספירות דרדליא הנקראים ימי קדם, כנודע.

ונמצא, שגו"ע דא"א, דהיינו גלגלתא ומו"ס שבו, שהם בחינת אח"פ שיצאו לחוץ ממדרגת עתיק, נתמעטו ע"י יציאה זו מבחינת חכמה קדומה הנוהג בעתיק. וכן נעשה בהם עצמם בחינת תיקון המל"צ מחמת יציאה הזו, כי כח הה"ת שבפה דעתיק המוציא א"א לחוץ, חילק את הגלגלתא שהיא בינה דעתיק שיצאה לחוץ, לב' בחי': ג"ר שבה לם', וז"ת שבה. ללי'. שע"י זה אין בו בחינת ג"ר דע"ב, מחמת הכיסוי דם' שבגלגלתא, כנ"ל. והוא בחינת הע"ב דאצילות, שנתקן בא"א. וזה נבחן ליציאה ראשונה באצילות. שראש דא"א יצא מבחינת ראש דעתיק, ונבחן לבחינת ו"ק בערך עתיק.

ויציאה ב' היא, יציאת הבינה לבר מראש דא"א, כי אין בראש דא"א אלא גו"ע, שהם גלגלתא ומו"ס, ובינה וזו"ן

והנה הרב ביאר אותם לעיל (דף אלף שי"ז אות נ"א ונ"ב) שאין מו"ס יוצאת מבחינת גלגלתא, אלא שמו"ס מתגלית מבחינת עתיק בהשואה אחת עם הגלגלתא, עש"ה. וצריכים להבין טעם הדבר, כיון שהם ב' מדרגות, א"כ הם צריכים להשתלשל ולצאת זו מזו, כמו כל תחתון היוצא מן העליון. וכדי להבין זה צריכים לזכור מ"ש הרב לעיל (דף רצ"ב אות ד' ובאור פנימי שם) בענין זכר ונקבה דכלי דכתר דע"ב דא"ק, כי בסדר השתלשלות המדרגות, שכל תחתון יוצא אחר הסתלקות אורות דגוף דעליון, נבחר שנשארו ב' מיני רשימות אחר הודככות המסך דעליון. אחת היא דבחינה אחרונה דעליון. שאינה משאירה אחריה רשימו של עביות, זולת מבחינת התלבשות לבד. וב' היא הרשימו שלמעלה מבחינה האחרונה, שבה יש ג"כ עביות. וב' הרשימות האלו נכללות זו בזו, ע"י עלייתם והתכללותם במסך דעליון, דהיינו במלכות של ראש דעליון. ואז יוצא קומה מיוחדת על בחינת הרשימו דהתלבשות הנקרא זכר, שנכלל עם הרשימו דעביות הנקרא נקבה. וכן יוצא במלכות דעליון קומה מיוחדת על הרשימו דעביות, שהיא נקבה, הנכללת ברשימו דהתלבשות, שהוא זכר. ואחר שיצאו עליהם ב' קומות מיוחדות בהיותם במסך דראש העליון נולדים ובאים במקומם. וכבר הארכנו בזה בענין זכר ונקבה דכלי דכתר דע"ב דא"ק, וכן בענין זכר ונקבה דנקודים שהם: כתר דנקודים, ואו"א דנקודים. כנ"ל (דף תי"ב ד"ה הכתר) עש"ה, כי אי אפשר להכפיל כאן כל האריכות ההיא.

ותדע, כי כאן בא"א, שהוא בחינת ע"ב דאצילות, יוצאים בו ג"כ ב' קומות מיוחדות על ב' בחינות הרשימות הנ"ל, בהיותו נכלל במלכות דראש דעתיק שמרשימו דהתלבשות הנקרא זכר, יוצא הראש דגלגלתא, דהיינו ע"י התכללותו בהרשימו דעביות ממ"ס, שהיא נקבה. ועד"ז מרשימו דעביות שהיא נקבה, ע"י התכללותה ברשימו דזכר, יוצא ראש הב' שהוא מו"ס. ושניהם יצאו בבחינת

עיבור במלכות דראש דעתיק בהשואה אחת, כמבואר, ואינם משתלשלים זה מזה, משום שהזכר אין בו עביות מספיק ראוי לזווג, זולת ע"י התכללותו עם הנקבה, כנ"ל. וע"כ אינו נחשב לבחינת עליון אליה, אלא שהם בהשואה אחת, וראש דעתיק הוא המאציל את שניהם, ע"י התכללותם במלכות שלו.

ט) גם נתבאר שם, שעיקר הקומה שהיא מתפשטת ממעלה למטה לבחינת גוף, יוצאה רק מן הנקבה להיות בה בחי' עביות מבחינת עצמה. אבל מן הזכר שאין בו עביות מבחינת עצמו אלא מהתכללותו עם הנקבה, אין המסך שלו ראוי להתפשט ממעלה למטה, וע"כ הוא משמש רק בבחינת מטה למעלה בראש, עש"ה. ואחר שידענו זה, יש להבין שענין אח"פ שיצא לבר מרישא דא"א לבחינת גוף, הוא רק מבחינת מו"ס, ולא מבחינת גלגלתא, כי הגלגלתא מתגלה רק בראש דא"א בלבד. וענין יציאת אח"פ דגלגלתא הוא בבחינת הראש גופיה, והוא בחינת האוירא של הגלגלתא, שהוא בחינת הל' דצל"ם, שמסבת כח צמצום דמסך דעתיק בהאי קרומא דמו"ס, יצאו הו"ת דגלגלתא, שהוא בחינת אח"פ שלו, ונפלו לדרגת מו"ס. וע"כ נקרא אוירא בחינת מוח סתום דגלגלתא, כי נפל לבחינת מו"ס.

ועם זה תבין מה שבחינת אוירא מתיחסת לדעת דרדל"א, כנ"ל (דף אלף שכ"ז אות ע"ב) כי ענין התיקון של ה' דצל"ם שהגלגלתא נתקנה בו, עושה אותה למחוברת עם רדל"א, כי המסך שבפה דרדל"א אינו גורם בה שום מיעוט, מחמת תיקונה בג"ר דבינה, המתוקנת בחסדים מכוסים, שתיקון זה נקרא ה' כנודע. אלא האוירא, שהוא בחינת אח"פ שלה, דהיינו הו"ת שהם צריכים להארת חכמה, היא שהתמעטה מחמת המסך שבפה דרדל"א ויצאה לחוץ מרדל"א. ונמצא, שבעת הזווג שאז ה' נפיק מאויר שלה, שפירושה שבחי' המסך יורד למקום הפה דא"א, וג"ר דא"א מתחברים להיות לג"ר דעתיק, כמ"ש הרב

הם באים. הרי שאלו אח"פ דגוף דא"א המוחזרים אל ראש דא"א, הם מבחינת מו"ס.

(י) והנה נתבאר ב' מיני עליות: א' היא עלית ג' רישין דא"א, אל ראש דעתיק, שע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק, ירדה ה"ת מעינים שלו, שפירושו כח המסך שבקרומא דא"א, ירד לפומא דא"א, שהוא מקום החזה דעתיק, כנודע, שג' רישין דא"א מלבישין לחג"ת דעתיק עד החזה, ונמצא הפה דא"א במקום חזה דעתיק. וע"כ נבחן, שמתחלה עלו הגרון וחג"ת דעתיק, ונעשו לחב"ד דעתיק, כי מחמת ירידת המסך למקום החזה דעתיק, נעשה המקום שמחזה ולמעלה לבחינת ראש וג"ר דעתיק. ואז נעשה החד דעתיק לבחינת חכמה שלו, וגבורה דעתיק לבחינת בינה שלו, ות"ת דעתיק לבחינת דעת שלו. והוא ממש ע"ד שנתבאר בחלק י', בענין ו"ק דז"א שנעשו לע"ס, ובענין ו"ק דא"א שנעשו לע"ס, שחג"ת עולים לחב"ד, ונה"י לחג"ת ונעשו לו נה"י חדשים, שעד"ז גם כאן, ואין להאריך.

וכיון שחג"ת דעתיק, שמחזה ולמעלה שלו, נעשו לבחינת חב"ד שלו, נמצא גם ג' רישין דא"א, שהיו מלבישים תג"ת הללו, הנה גם הם עלו והיו לג"ר דעתיק, כי הגלגלתא המלבשת החדש שלו, נעשה עתה לחכמה דעתיק, ומו"ס המלבשת הגבורה שלו נעשה עתה בינה דעתיק, ובחינת הקרומא והמסך שהיה מלוכש בשליש עליון דת"ת דעתיק, נעשה עתה לדעת דעתיק. ומכאן תבין, שענין עלית א"א לג"ר דעתיק, אין פירושו, שהם עולים לרדל"א ממש, כי זה לא יארע לעולם, שפירצוף תחתון ילביש ויהיה לבחינת ראש דעליון שלו. אלא הפירוש הוא, שחג"ת דעתיק עצמו עולים מקודם ונעשים לחב"ד, שהוא ע"י ירידת ה"ת ממקום הפה למקום החזה, כנ"ל. ואז עולים עמהם גם הג"ר דא"א שהם מלבישים החג"ת הללו. ועד"ז תבין בעלית כל תחתון לראש דעליון. והנה נתבאר ענין עליה הא',

באות ק"ג דף אלף שמ"ב, "שדעת דעתיק נתלבש תחלה באוירא" דהיינו בעת קטנות, "ושם עדיין מכוסה ונעלם ע"י הקרומא", כי הקרומא דא"א מוציא אותו מחוץ לגלגלתא למדרגת מו"ס כנ"ל "וירד ונתלבש בפומא דא"א" כלומר, שכח המסך שבקרומא דא"א, ירד לפה דא"א, ואז עלו ג' רישין דא"א למדרגתם בעתיק, דהיינו לאח"פ דראש עתיק. כי בעת ירידת המסך דקרומא לפה, נעשו א"א ועתיק לראש אחד. ואז נמצא מתבטל בחינת מל"צ דצ"ל"ם, ונעשו אוירא עם גלגלתא למדרגה אחת, כי יצא כח המסך דעתיק הימנו, וע"כ נחשב אוירא עתה לבחינת דעת דרדל"א אשר היה מכוסה ונעלם ממנו בעת קטנות ועתה חזר למדרגתו כבתחלה, ונתחבר שוב עם גלגלתא ועם רדל"א למדרגה אחת, וע"כ הוא מתיחס לדעת דרדל"א. ונתבאר היטב ענין חזרת אח"פ של קומת גלגלתא דא"א, שהוא חזרתו של מוחא דא"א, לאחד עם גלגלתא ע"י ירידת המסך לפומא דא"א, המחזיר גם כל ג"ר דא"א למדרגת עתיק, ואז מתגלה דעת דעתיק במוחא דא"א.

והנה ע"י עלית ג"ר דא"א לבחינת עתיק, ומקבל שם הארת ע"ב ס"ג דא"ק, יורדת ה"ת מעינים דא"א גם כן, ומעלה אליו אח"פ שלו. שפירושו, שמסך דמו"ס שהוציא הגרון וחג"ת לבר ממדרגת ראש, להיותו מתוקן בצמצום ב', הנה עתה אחר שקבלו ג"ר דא"א הארת הע"ב ס"ג מסבת עליתם לעתיק, הנה יורד המסך שבפה דא"א לבחינת החזה שלו, ומעלה אליו את הגרון וחג"ת לבחינת ג' רישין שלו. שאז גם א"א שהם מלבישים את הגרון וחג"ת דא"א, עולים ג"כ לג"ר דא"א, ביחד עם עלית התג"ת דא"א. והנה עליה זו מיוחסת למו"ס, ולא לגלגלתא. כמ"ש לעיל, שבחינת אח"פ שירדו לגוף דא"א, אינם אח"פ של גלגלתא, משום שאין הגלגלתא מתפשטת לגוף, להיותה בחינת רשימו דהתלבשות מעיקרה, עיין לעיל. וכל בחינת הכלים המתפשטים ממעלה למטה הנקראים גוף דא"א, ממו"ס

שהיא עלית ג' רישין דא"א לג"ר דעתיק. שעליה זאת מיוחסת לגלגלתא דא"א. ועליה ב' שהיתה כאן, היא עלית הגרון ותג"ת דא"א, המלוכשים תוך או"א עלאין, שהם עולים ע"י ירידת ה"ת מפה דא"א לבחינת החזה שלו ונעשה כל המקום שמחזה ולמעלה דא"א לבחינת ג"ר שלו, ונעשה חסד דא"א לחכמה שלו, וגבורה דא"א לבינה שלו, ות"ת דא"א לדעת שלו. אשר עמהם עולים ג"כ המלוכשים שלהם שהם או"א. כנודע. והנה עליה זו מיוחסת למו"ס דא"א, אשר הגרון ותג"ת הם אח"פ שלו שחזרו אליו. הרי גם כאן, אין או"א עולים לג"ר דא"א ממש, שהרי הם עלו מקודם לג"ר דעתיק, כנ"ל, אלא שהם מלבישים את תג"ת דא"א שנעשו עתה לחב"ד שלו. ואין להקשות איך אנו מיתסים עליה זו למו"ס, אחר שמו"ס כבר עלה למעלה לג"ר דעתיק, הענין הוא, כי רשימתו דמו"ס נשאר גם במקומו אחר עליתו לג"ר דעתיק. כמ"ש לעיל דף תתקי"ט אות פ"ו. ובדף א' ח' תשובה קע"ה עש"ה.

(יא) ויש להקשות, כיון שכל הורדת ה"ת מעינים, והחזרת אח"פ אל המדרגה, הגורם כל העליות וג"ר של פרצופי האצילות, הנה זה נעשה רק ע"י הארת הע"ב ס"ג דא"ק, שבהיות ע"ב דא"ק למעלה משורש דצמצום ב', ע"כ בכל מקום שמגיעה הארתו, נמצא מבטל הפרסאות שנעשו מכח הצמצום ב', כנודע. אמנם, איך אפשר לפרצופי אצילות, שכל בנינם נעשה ממסך דצמצום ב', כנ"ל, שיוכלו לקבל משהו מאורות דפרצופי א"ק, שהכלים שלו הם מצמצום א'. כי ע"כ הוא נבחן לבחינת א"ס לגבי האצילות, משום שאין לפרצופי אצילות כלים לקבל את הארתו, ואין השגה באור בלי כלי. כנודע. וא"כ איך הם מקבלים הארת ע"ב דא"ק שיוכלו להוריד הה"ת מעינים ולהשיג ג"ר. והן אמת, שכבר העיר לנו הרב שאין א"ס מתלבש אלא ברישא דעתיק בלבד. (לעיל דף אלף ש"א אות ט') ונמצא רישא

דעתיק שהוא אמצעי בין א"ס שהוא א"ק, לבין פרצופי אצילות (כנ"ל דף אלף ש"א ד"ה אין) אכן יש להבין הדבר, איך נעשה עתיק לאמצעי, כיון שגם עתיק הוא מבחינת המסך דצמצום א' כמו א"ק, נמצא שאין הם יכולים לקבל מעתיק, כמו שאינם יכולים לקבל מא"ק.

ובמתבאר תבין היטב, כי באמת אין הארת ע"ב ס"ג דא"ק מגיע אלא לעתיק, ואז מוריד עתיק בחינת ה"ת מקרומא דאורא, ששם בחי' העינים שלו אל החזה, ומעלה את תג"ת שלו, שהם אח"פ שיצאו לבר מראש שלו, כי שם עומדים ג' רישין דא"א, והוא מעלה אותם לבחינת חב"ד שלו, כנ"ל. ונעשה שם הוויג הגדול דע"ב על המסך דחזה העומד עתה בבחינת מלכות דראש דעתיק, ומסך זה הוא מסך דצמצום א', כי חזה דעתיק הוא בחי' מסך דצמצום א', וע"כ יוצאים שם ע"ס דראש בקומת ע"ב המגולה, שהם כבחינת הסתכלות עיינין דאורא דנקודים, וכע"ב דא"ק, שאין בהם בחינת הכיסוי של ס' דצל"ם. וכיון שג' רישין דא"א מלבישים עתה את חב"ד דעתיק, נמצאים נכללים בוויג הזה, ומקבלים ג"כ בחינת הע"ב המגולה, בכלים דראש דעתיק. ואחר שקבלו קומת ע"ב הגלויה בהתכללותם בחב"ד דעתיק, אז יורדת גם בהם בחינת המסך דה"ת שבמלכות דמו"ס, שהוציאה הגרון ותג"ת לבר מראש, יורד עתה המסך הזה לחזה דא"א, מכח המוחין דע"ב הגלוי, שקבל בכלים דראש דעתיק. וגם תג"ת דא"א נעשו לג"ר דא"א, ולבחינת חב"ד דא"א. ואז גם או"א שהיו מלבישים לתג"ת אלו, עולים עמהם יחד, ונבחנו גם הם לבחינת חב"ד דא"א.

(יב) אלא שיש לשאול, התינת בג' רישין דא"א, שעלו לג"ר דעתיק, כי יכלו להכלל במסך דצמצום א' שבדעתיק, שיקבלו על ידו קומת ע"ב הגלוי, כנ"ל. אמנם או"א שעלו לחב"ד דא"א, שת"ת דא"א נעשו לדעת שם, והרי גם ת"ת דא"א הוא רק

דא"א לעתיק, שבאו השערות רישא ודיקנא בבחינת כלים פנימים דראש דא"א, כנ"ל, וכיון שאו"א קבלו עתה בחינת ג"ר דא"א ע"י עלייתם עם חג"ת דא"א, כנ"ל. הנה נכנס הדיקנא גם בפנימיות הכלים דא"א, כנ"ל בראש דא"א, וע"כ המה יכולים לשמש עם המסך דדיקנא שידווגו עליהם, כי הוא נמצא עתה בבחינת מלכות דראשייהו דא"א דהיינו בבחינת המסך שירד ממו"ס למקום החוזה, והחזה נעשה עתה למסך דא"א, ולפה דראש דא"א, כנ"ל, והנה תיקון הי"ג דדיקנא הוא מסתיים בחוזה, כנודע, נמצא שתיקון הי"ג עלה יחד עם החוזה דא"א, עם שליש עליון דת"ת דא"א, ונעשה לדעת המזווג לאו"א, וכיון שמסך דמזל הי"ג דדיקנא, הוא בחינת מסך דצמצום א' כנ"ל, (דף אלף תליד ד"ה ו"ש). ע"כ יוצא עליו קומת ע"ב הגלוי כמו בעתיק. וע"כ נקרא התיקון הי"ג הזה, בשם ימי קדם, משום שהוא הנושא של המסך דצמצום א', שאינו משמש זולת בעתיק שהספירות שלו נקראות ימי קדם, להיותם מבחינת צמצום א', כמו הספירות דאדם קדמון, כנ"ל.

יג) וזה אמרו "ולכן אינם יכולים או"א להתדווג אלא ע"י דעת עלאה שהוא מזל תחתון ותיקון י"ג" (עץ חיים שער ט"ז פרק ו') שהוא סובב על בחי' הווג דע"ב המוריד ה"ת מעינים, שאז הם עולים לחב"ד דא"א, כנ"ל, והם צריכים לקבל בחינת ע"ב הגלוי, אמנם אין להם שם בחי' המסך דצמצום א', ואיך יכולים שם להתדווג ולקבל קומת ע"ב המגולה, הרי בהכרח שהמה מזווגים ע"י המסך דשערות דיקנא, שהוא תיקון הי"ג, כמבואר. גם מובן היטב מה שעמדנו באות ו', למה צריך הדעת דא"א להיות מבחינת שערות דוקא, מה שאין דומה לו בשאר פרצופים. ובמתבאר מובן היטב, כי המסך דצמצום א', שאו"א צריכים אליו בעת עלייתם לחב"ד דא"א, אינו מצוי עוד באצילות, זולת בשערות דיקנא, כנ"ל. ובהכרח שהוא נעשה לדעת שלהם שידווגו

מצמצום ב', ואיך יוצא על ידי הדעת הזה קומת ע"ב הגלוי, ואיך הם מקבלים הארת ע"ב שיוכלו להוריד הה"ת מעינים שלהם ולהעלות אח"פ. כיון שאין להם שם בחינת מסך דצמצום א', שידווגו על ידו.

והענין הוא, כי הם משמשים שם עם המסך דשערות דיקנא שבמזל התחתון, שהוא התיקון הי"ג. כי ידעת, ששערות דיקנא הם בחינת האו"ח וכלים המלבישים לע"ב המגולה שהוא חכמה קדומה, שבסבת התיקון דם' דצל"ם, הנעשה בגלגלתא, שאינו מקבל משום זה בחי' אור חכמה, ע"כ הוכרח הע"ב הזה להסתלק בבחינת מקיף חוזר, ואז יצאו ג"כ האו"ח והכלים דקומה זו לחוץ מראש דא"א, בבחינת שערות רישא ודיקנא. ונמצא עתה, אחר שעלו ג' רישין דא"א לחב"ד דעתיק, וקבלו שם בחינת המסך דצמצום א', וכל הפרסאות דצמצום ב' בטלו לשעתם, ומקבלים שם שוב בחינת הקומה דע"ב המגולה, כנ"ל, הנה אז, גם אלו השערות רישא ודיקנא, מוצאים שוב את קומת חכמה קדומה שלהם שנכנסה לראש דא"א, וגם הם נכנסים לראש דא"א להלבישו כמקודם לכן.

ובזה תבין, למה נקראים השערות שם כלים מקיפים, כי הם משמשים רק בעת עליית א"א לחב"ד דעתיק דהיינו בעת הווג אבל לאחר הווג שוב יורד א"א למקומו, וחוזר ונתקן בבחינת מל"צ דצל"ם, וע"כ חוזר ומסתלק קומת הע"ב המגולה והשערות חוזרים ויוצאים מראש. ולפי שבקביעות הם לבר מרישא, ע"כ הם נקראים כלים מקיפים, כלומר שעתידיים להיות כלים פנימים בעת הווג. וכן הע"ב המגולה המסתלק נקרא מקיף חוזר, כי בכל עליה ועליה של א"א לחב"ד דעתיק, הוא חוזר ומתלבש בפנימיות הראש דא"א, ואחר הווג הוא חוזר ומסתלק, ולכן נקרא מקיף חוזר.

ונודע, שאו"א במזלאת אתכלילו, כי השערות דיקנא דא"א, הם אורות מקיפים להם בפנים, ושערות רישא מקיפים להם באחור, ונמצא עתה אחר שעלו ג' רישין

עליו, כי זולתו אין להם בחינת כלים לקבל הארת ע"ב ס"ג דא"ק, כנ"ל. ומכ"ש להוציא ע"י זווגם עצמם קומת ע"ב הגלוי שאינו מכוסה בם' דצל"ם, כנ"ל.

וזהו אמרו (לעיל אות ו') "הדעת עליון דא"א צריך שיהיה באמצע בין החכמה שבו, שהוא מו"ס דיליה, ובין הבינה שבו שהיא הגרון, והנה זה הוא המזל דא"א, ודיקנא, ונקרא דעת דעליון דא"א, שהוא למעלה מהבינה שבו, ששם מתחילין או"א, אך הדעת תחתון הוא מתפשט בגופא דא"א (מבוא שערים שער ג' חלק ב' פרק א') שלכאורה הוא כולו מוקשה, א', דמשמע שהמזל הוא דעת עליון דא"א גופיה, וכאן באות צ', אומר דדעת של א"א הוא במצחא שלו. וב', דמשמע שעמידת הדעת היא תחת חכמה סתימאה ולמעלה מבינה שלו שהוא הגרון, שכן אומר "ונקרא דעת עליון דא"א שהוא למעלה מהבינה שלו" שהוא תמוה מאד, כי נודע שאין עמידת הדעת אלא למטה מחכמה ובינה והוא מזווג אותם ממטה למעלה. ג' איך אומר, שהמזל הוא דעת עליון דא"א, וכאן אומר (בעץ חיים שער ט"ז פרק ו') שהמזל הוא דעת דא"א, ואיך הוא מזכה שטרא לבי תרי.

יד) אמנם עם המתבאר תבין הדברים היטב ובפשיטות. כי הכוונה היא בשעת הזווג ועלית הפרצופים, שאז עולים ג' רישין דא"א לחב"ד דעתיק, ותג"ת דא"א נעשים לחב"ד, כנ"ל באות י"ב, עש"ה. ונעשה חסד דא"א לבחינת חכמה סתימאה דיליה, כי הגם שמו"ס עלה לבינה דעתיק, מ"מ נשאר רשימתו למטה במקומו, כנ"ל. גם נתבאר שאח"פ דגופא הם רק מבחי' מו"ס כנ"ל באות ט'. וגבורה דא"א נעשה לבחי' בינה שלו, ששם נכלל ג"כ הגרון דא"א. ות"ת דא"א עד החזה, נעשה לדעת שלו, כנ"ל. אלא משום שבנין קו אמצעי דא"א הוא מצמצום ב', ע"כ אין הת"ת ראוי להיות לבחינת דעת להמשיך בחינת ע"ב המגולה, הנצרך להורדת הה"ת מעינים דא"א, כנ"ל,

באות י"ב, וע"כ משמש או במקומו של הת"ת, בחינת המסך של שערות דיקנא, העומד בתיקון הי"ג דדיקנא, כי הוא נכנס עתה תוך הכלים פנימים דא"א, מטעם הנ"ל, ע"ש, ועל המסך הזה דדיקנא נעשה הזווג הגדול הזה דע"ב המגולה, ונמצא המזל שנעשה עתה לבחינת דעת דא"א, והוא המזווג הבינה שעלה לראש עם החכמה דא"א. הרי שהדעת הזה דמזל עומד עתה למטה מחכמה ובינה דא"א, כי הוא נכלל בשליש ת"ת דא"א שעלה ונעשה לדעת. ומ"ש שעומד באמצע בין החכמה שבו שהוא מו"ס ולמעלה מבינה שבו שהוא הגרון, הכוונה היא בערך הקביעות שלא בשעת הזווג וכדי לצייר בדיוק מקום עמידתו של המזל שעומד תחת המו"ס, לכן אומר שהמקום הזה הוא למעלה מן הבינה דא"א, כי בקביעות נמצא הגרון שהוא בינה דא"א, כנודע, אמנם עתה נבחן שבינה זו שבגרון כבר עלתה לראש, מכח המוחין, שא"א כבר קבל מעתיק, כנ"ל, ונמצאים חו"ב דא"א בקומה שוה, כי הם בחינת חסד וגבורה דא"א שנעשו לחכמה ובינה, כנ"ל, והדעת שהוא מזל, הנכלל בת"ת דא"א, עומד באמצע תחתיהם. ומתורץ בזה קושיא הב'. וכן מובן בזה קושיא הא', שהקשינו הלא אומר כאן שדעת דא"א הוא במצחא שלו, ולא תחת מו"ס ולמעלה מן הגרון. ובמתבאר מובן זה היטב, כי כאן מיירי בדעת דא"א עצמו, דהיינו בחי' הדעת דג' רישין שלו שעלו ונעשו לחב"ד דעתיק, כי מאחר שחג"ת דעתיק נעשו לחב"ד, נמצא גלגלתא ואוירא מלבישים לחכמה דעתיק, ומו"ס לבינה דעתיק, וקרומא דאוירא המלוכש בשליש עליון דת"ת דעתיק עד החזה, נעשה עתה לדעת המזווג את חכמה בינה דעתיק, וכן לגלגלתא ומו"ס דא"א המלבישים אותם. ודעת הזה שהוא ת"ת דעתיק, מלוכש במצח דא"א, כמ"ש הרב כאן באות צ'. הרי שהרב מיירי כאן בדעת של ג' רישין דא"א עצמו, הנמצאים במקום חב"ד דעתיק.

בבחינת ו"ק, כי אין לו מקום מקובץ בראש, שפירושו זווג של חו"ב, כנודע.

טז) וזה אמרו כאן דף אלף ש"צ אות קצ"ג, "ואמנם אחר שירדה הבינה בגרון ירד הדעת ונתלבש בו"ק דא"א עצמם, והיה רוחניות אליהם, ואין לו מקום מקובץ, כי אם בין תרין כתפוי דא"א הוא עומד" דהיינו כנ"ל כי בעודו בבחינת עליה, שאז נעשו השערות דיקנא לבחינת פנימים, יכול אז המזל להיות לבחינת דעת המזווג לחו"ב שלו, משא"כ בחזרתו דא"א למקומו, וחזור ומקבל התיקון של צ"ס, יוצאים השערות דיקנא והראש ושוב נעשו למקיפים, וע"כ לא נשאר ממנו בחינת מסך מזווג לחו"ב דראש, הנקרא מקום קיבוץ, כנודע, וע"כ ירדה קומת הדעת שיצאה בעת עליה, ונעשה לבחינת ו"ק וגוף, ונבחן שהוא עומד באחורים דשליש עליון דת"ת, שנקרא כתפין דא"א. והוא מטעם, כי בפנים דשליש עליון דת"ת הזה עומדת ומתפשטת ג"ר דבינה דגרון, וכיון שהדעת נעשה לו"ק ע"כ עומד באחורי הת"ת, הנקרא כתפין.

והנה נתבאר היטב הטעם, שאין לו לא"א דעת תחתון בראש כמו או"א וד"א, שהוא מטעם חזרת היציאה של המזל לבחינת מקיפים. וכדי להשמיענו זאת, ביאר הרב את הדעת הזה דמזל איך הוא משמש לא"א גופיה, אע"פ שבאמת שייכים אלו חב"ד דא"א רק לאו"א המלבישים אותם, כי הג"ר של א"א עצמו, כבר עלו והלבישו לחב"ד דעתיק, ואין לו שום צורך בחג"ת של עצמו שנעשו לחב"ד, וכל שבחם הוא רק לאו"א, וע"כ נבחן הדעת של מזל לדעת דא"א, כמ"ש הרב בעץ חיים שער ט"ז פרק ו', המובא לעיל. ומובן היטב הקושיא ג' הנ"ל.

יז) ואנו מוצאים כאן ד' בחינות של דעת בא"א, כנ"ל באות ו': ב' בחינות הראשונות, שהם הדעת שבאורא, והדעת שבמצח דא"א, הם בג' רישין דא"א, שעלו ונעשו לחב"ד דעתיק, כי ע"י ירידת כח

טו) אמנם שם במבוא שערים, שאומר שדעת עליון דא"א עומד תחת המו"ס למעלה מהגרון, שהוא המזל, מיירי בחג"ת דא"א שנעשו לחב"ד, שעמהם עולים גם או"א לחב"ד אלו דא"א, כנ"ל, ובאמת נחשבים החב"ד האלו, לבחינת חב"ד וג"ר של או"א, כי המה מלבישים אותם, על דרך שאנו חושבים את חב"ד דעתיק לבחינת ג' רישין דא"א, מפני שהם מלבישים שם, אלא שהרב רוצה לדייק שם ענין אחד של א"א, שיש להבחין בדעת הזה, והוא, כי הדעת הזה שהוא מזל, אינו יכול להתפשט לתוך הגוף דא"א, כמו הדעת דא"א וד"א להיותו רק בבחינת שערות דיקנא, שהם כלים מקיפים, ואינם עולים להכלל בפנימיות א"א אלא בעת הזווג, כנ"ל, אבל לאחר הזווג, יורדים ג' רישין למקומם, ושוב מקבלים את התיקון דמליצ, והשערות מוכרחים שוב לצאת מראש דא"א לבחינת כלים מקיפים, כנ"ל באות י"ב ד"ה וכוה. וע"כ הדעת דמזל הכלול בת"ת דא"א, המזווג לחו"ב דא"א, אינו יכול להתפשט תוך פנימיות הכלים אל הגוף דא"א, כי הם נעשו שוב לבחינת מקיפים. וע"כ קורא אותו הרב בשם דעת עליון, כלומר, שרק בהיות הפרצוף בבחינת עליה לעליון, אז הוא משמש לדעת המזווג לחו"ב דא"א, אבל בביאתו למקומו, נמצא דעת הזה שוב יוצא מן הכלים הפנימים דא"א, ואין בו זווג בראש, וע"כ אינו יכול להתפשט ממעלה למטה אל הגוף דא"א.

וכיון שבחי' הממעלה למטה של הדעת הזה, דמזל, אין בו זווג, הוא נבחן לבחינת אחורים וו"ק. וזה שמסיים שם "אך הדעת תחתון הוא מתפשט בגופא דא"א" כלומר, שבירידת א"א אחר הזווג למקומו הקבוע, אין בו עוד זווג מכח הדעת דמזל, והוא שיווג החו"ב דא"א, כי כבר נעשה לכלים מקיפים. וע"כ, קומת הדעת הזה ששימש בראש דא"א בעת העליה דחג"ת שלו לחב"ד נמצא אחר ביאתו למקומו, שכל הקומה הזו יורדת מראש דא"א למקום הגוף שלו,

וב' הבחינות של דעת דא"א האחרות, שהם: דעת עליון דמזלא, ודעת שבכתפין דא"א, הם באים בעליה הב' הנ"ל שבאות ו', שהיא עלית חג"ת דא"א לבחינת חב"ד שלו, שת"ת דא"א אינה יכולה לשמש שם לבחינת הדעת לזווג החו"ב, להיותם מבחינת המסך דצמצום ב', וע"כ צריכים לבחינת המסך שבמזלא, שהוא מבחינת צמצום א' כנ"ל באות י"ג. והוא נבחן לדעת עליון בלבד, כי אין ממנו התפשטות ממעלה למטה, כי אין בו זווג בעת שא"א יורד למקומו, כי אז חוזר ויוצא המזלא לבחינת מקיפים, (כנ"ל באות ט"ו ד"ה אמנם) ע"ש, ובחי' הדעת שבכתפין דא"א, הוא מאותה הקומה של הדעת שיצא במזלא במצב העליה, אשר ברדת א"א למקומו, אין בו עוד זווג, ונעשה משום זה לבחינת ו"ק, והוא יורד מראש לבחי' אחורי ת"ת שנקרא כתפין. כנ"ל באות ט"ו ד"ה וע"כ, ע"ש.

המסך מקרומא דאורא למקום הפה דא"א, חוזר אורא לבחינת גלגלתא, כי ירדה ה' מאויר, ונעשה אור, ובחינת אורא זו ששבה לגלגלתא נחשבת לדעת דרדל"א, מטעם שגלגלתא אפילו מבחינת הקביעות נחשבת לבחי' רדל"א, כנ"ל (באות ט' ד"ה ועם זה) ע"ש. ומבחינת כללות הראש דא"א שעלה עתה לתב"ד דעתיק, נמצא בחינת ת"ת דעתיק שהיא נעשה לדעת דכללות שבג' רישין: כי גלגלתא ואורא שנעשו לבחינה אחת מלבישים החדש דעתיק שנעשו עתה לחכמה שלו, ומו"ס לגבורה דעתיק שנעשית לבינה שלו, ות"ת דעתיק המלוכש בקרומא שמתחת מוחא סתימאה, נעשה לדעת שלו, שהוא מלוכש במצח דא"א. (כנ"ל באות י' ד"ה והנה) הרי שב' בחינות דעת אלו שהם: אורא, והדעת שבמצחא דא"א. הם שניהם בהעליה הא' הנ"ל שבאות ו', דהיינו בג' רישין דא"א שעלו לג"ר דעתיק, כמבואר.

לוח השאלות לפירוש המלות

- (א) מהו אורא דכיא. (כ) מהן ג' בחי' של י"ג.
- (ב) מהו אורא שעל מו"ס. (כא) מהן ג' רישין דא"א.
- (ג) מהי אורחא דפלגותא דשערי. (כב) מהי גילוי מצתא דא"א.
- (ד) מהו אודכך וסתים. (כג) מהי גלגלתא דא"א.
- (ה) מהו אין. (כד) מהם גלגלתא ופנים דא"א.
- (ו) מהם אלף עלמין דחתימין בעזקא. (כה) מהן ד' אורחין חורין.
- (ז) מהי אני. (כו) מהם ד' מאות אלף עלמין.
- (ח) מהם ארבע מאות שקל כסף. (כז) מהן ד' נימין דשערי.
- (ט) מהי אשגחא פקחא. (כח) מהן ד' בחי' דעת בא"א.
- (י) מהן ב' אודנין. (כט) מהי דעת דא"א ממזל התחתון.
- (יא) מהן ב' בחי' שבנו"ה. (ל) מהי דעת שבכתפוי דא"א.
- (יב) מהם ב' ביעי דוכרא. (לא) מהי דעת שבראש דא"א.
- (יג) מהם ב' לחיים. (לב) מהי דעת עליון דא"א.
- (יד) מהן ב' עיינין. (לג) מהי דעת דעתיק.
- (טו) מהן ב' רישין. (לד) מהי התעבות האור ומיעוטו.
- (טז) מהי בוצינא דקרדנותא. (לה) מהם ו' תיקוני גלגלתא.
- (יז) מהי בוצד"ק דגניז במו"ס. (לה/ב) מהו חוטמא דא"א.
- (יח) מהו ביטוש דבוצינא דקרדנותא. (לו) מהם חב"ד דמו"ס.
- (יט) מהו בישול המ"ן. (לז) מהי חורתי.

לח) מהי חכמה עלאה סתימא.	נט) מהו מו"ס עלאה.
לט) מהי טורגא בסימא יאי.	ס) מהן מותרי מוחא.
מ) מהן טוחנות מ"ן לצדיקים.	סא) מהן מילוי דהויות.
מא) מהו טל.	סב) מהו מצח.
מב) מהו טלא דבדולחא.	סג) מהו מצפ"ץ.
מג) מהן ט"ס המקוריות.	סד) מהי נוקבא דפרדשקא.
מד) מהן טפיים מלמטה.	סה) מהי נימא הי"ג.
מה) מהן י"ג אורחין חורין.	סו) מהן ניקוד האותיות.
מו) מהן י"ג נימין דשערי.	סז) מהן ניקוד כתנועת האותיות.
מז) מהם י"ג תיקוני גלגלתא.	סח) מהן נקודות.
מח) מהם י"ג תיקוני דיקנא.	סט) מהו סגול.
מט) מהם י"ג תיקוני מו"ס.	ע) מהם סיגים משערות דיקנא.
נ) מהם ימי קדם.	עא) מהם סיגים משערות רישא.
נא) מהם ירכין שלמטה מיסוד.	עב) מהו סתרא גו סתרא.
נב) מהם ירכין שלמעלה מיסוד.	עג) מהו עורף.
נג) מהם כתר חכמה דדיקנא.	עד) מהי עזקא.
נד) מהי ל' דצל"ם.	עה) מהי עזקא דכיא.
נה) מהי ם' סתומה דלסרבה המשרה.	עו) מהי עזקא דכליל כל עזקין.
נו) מהי ם' דצל"ם.	עז) מהי עזקא רבה.
נז) מהו מוח סתום.	עח) מהי עמר נקי.
נח) מהו מו"ס דא"א.	עט) מהן ע"ס דמו"ס.

פ) מהן ע"ס דגלגלתא.	קא) מהן קוצי דשערי.
פא) מהן ע"ס דדיקנא ממו"ס.	קב) מהן קוצין נימין ושערות.
פב) מהן ע"ס דדיקנא מבחי' הגלגלתא.	קג) מהו קמץ.
פג) מהן ע"ס מקיפין של הדיקנא.	קד) מהו קרומא דאורא.
פד) מהן ע"ס פנימים של הדיקנא.	קה) מהן ראשי ירכין שלמעלה מיסוד.
פה) מהן ע"ס פנימים ומקיפים דשערות רישא.	קו) מהו רוחא דגניז בעתיק יומין.
פו) מהי עת רצון.	קז) מהו רדל"א.
פז) מהו עתיקא דכל עתיקין.	קח) מהו רעוא דרעוין.
פח) מהו עתיקא קדישא.	קט) מהו רקיע המבדיל.
פט) מהי פאה.	קי) מהו שורש הגבורות.
צ) מהן פאתי הראש.	קיא) מהו שמרי היין.
צא) מהן פנים דא"א.	קיב) מהן שערות.
צב) מהי פנימיות הנו"ה שלמעלה מיסוד.	קיג) מהן שערות אדומות.
צג) מהי פתח.	קיד) מהן שערות דיקנא.
צד) מהם פו"מ דדיקנא.	קטו) מהן שערות לבנות.
צה) מהם פו"מ דשערות רישא.	קטז) מהן שערות קשישין.
צו) מהי צ' דצל"ם.	קיז) מהן שערות רישא.
צז) מהי צירי.	קיח) מהן שערות שתורות.
צח) מהו ציץ.	קיט) מהן שערות שעיעין.
צט) מהי ציצית.	קכ) מהן שערות דעי"מ.
ק) מהי קדלא.	קכא) מהו שקיט כחמר טב על דורדיא.
	קכב) מהם ת' אלף עלמין.
	קכג) מהם ת' שקל כסף.

לוח התשובות לפירוש המלות

אורא דכיא :

(א) חסד דעתיק המלובש בג"ר דגלגלתא נקרא אורא דכיא. והוא להיות הגלגלתא מתוקנת בבחינת עוקא שהוא ס' דצל"ם, אין שום כח מסך וצמצום יכול לשלוט עליה, ע"כ נקראת דכיא, שפירושו נקיה מכל צמצום. ובהיותה בבחינת חסדים, על כן נקראת אורא, כי אור פירושו, אור הרוח, שהוא חסדים. עיין תשובה ס"ט. (א' שכ"א אות ס"ב).

אורא שעל מו"ס :

(ב) מתוך שהגלגלתא נתקנה בבחינת עוקא, דהיינו בחסדים מכוסים דג"ר דבינה, ע"כ אין כח המסך שבפנה דעתיק שולט עליה, רק מו"ת שלה ולמטה שהם בחינת ישו"ת הצריכים להארת חכמה בשביל זו"ן. ולפיכך נתחלקו ויצאו הו"ת האלו מבחינת הגלגלתא וירדו למדרגת מו"ס, והם נקראים מו"ס עלאה שבגו גלגלתא, או אורא דיתבא על מו"ס, כי ירדו למדרגת מו"ס, אמנם ג"ר דגלגלתא נקראו אורא דכיא, כי עליהם אין כח המסך שורה כלל, ונקיים מכח צמצום. כנ"ל בתשובה א'. (דף אלף ש"י אות ל"ה).

אורחא דפלגותא דשערי :

(ג) הראש דא"א והחורתי והשערות, כל אחד נכלל מג' הויות, שהם הו"ה דמ"ה שהוא או"פ וצ" דצל"ם. והו"ה דס"ג והו"ה דע"ב, שהם ב' המקיפים ל"ם דצל"ם, שהו"ה דס"ג הוא מקיף קטן, והו"ה דע"ב הוא מקיף גדול. כנ"ל דף אלף ש"א אות ל"ה. ע"ש באו"פ. ובג' הויות אלו יש י"ב אותיות, וחד דכליל להון. דהיינו בחינת

המסך והמלכות שבהם, שנעשה בה הזווג, שהיא מעלית או"ח ומלכשת אותם, וכן היא מתפשטת ממעלה למטה, ומשפעת אלו י"ב אל התחתונים, לכן היא נקראת חד דכליל להון, כי יש בהמלכות הזו כל הי"ב אותיות דהויות האלו. ולפיכך יש י"ב חוורתי, שהם י"ב אורחין חוורין המתראים בין השערות, שהם ג' הויות הנ"ל, וחד אורחא חוורא דכליל להון. שהיא בחינת מלכות שבהם, כנ"ל. וכן יש י"ב נימין, ונימא י"ג דכליל להון. וכן י"ב תיקונא דיקנא וחד דכליל להון. כי כולם נכללים ומתחלקים על בחינת מל"צ דצל"ם. שהם י"ב בחינות, וחד דכליל להון שהוא המלכות, וזה האורחא דפלגותא דשערי דהיינו הקו הלבן החוצה בין השערות שמשם מתחלקים השערות לצד ימין ולצד שמאל של הראש, הוא האי חד אורחא חוורא דכליל להון. (אלף שני' אות קכ"ז. אות קע"ה).

אודרך וסתיים :

(ד) הוא תיקון הג' דו' תיקוני גלגלתא, דקרוםא דאורא אודרך וסתיים, שפירושו, שכולל ב' דברים כאחד: זיכוך למוחא דאורא, וסיתום למו"ס. כי קרום הוה הוא כח צמצום שבמסך דצמצום ב' שבמלכות דראש דעתיק, המוציא לא"א לבר מחכמה קדומה, כי החכמה שלו אינה יכולה לירד למטה ממלכות דראש שלו, אלא שהמלכות הזו אינו מראית כחה רק בקרום שעל גבי מו"ס, והוא מתמעט מבחינת חכמה זו לגמרי, כי האי קרוםא לא פסיק ממנו לעלמין. והנה בקטנות דא"א, שולט הקרום גם על מוחא דאורא, שהוא בחינת ז"ת של הגלגלתא, אמנם בגדלות: אודרך האי קרוםא, כי אז יורד ה' מאויר ואשתאר אור, וגם אז הוא

דראש עתיק היא שורש לקרומא דאורא, נקרא גם הוא בשם אין. אבל עיקר השם הוא במוחא דאורא, כי אין שליטתו של המסך הזה מתגלה רק מקרומא דאורא ולמטה. (דף א' שס"ט אות קנ"ח. א' שע"א אות קס"א).

אלף עלמין דחתימין בעזקא:

ו) החכמה מכונה בשם אלף, בסו"ה ואאלפך חכמה וכו'. והעלם חכמה, נקרא בשם עלמין, מלשון העלם. וזה סובב על העלם חכמה קדומה בסכת המסך דצמצום ב' שעתיק נתתקן בו, שהוציא הג"ר דא"א לחוץ ממדרגתו, ותיקן ג"ר דגלגלתא שלו בבחינת עזקא, שה"ס ב' דצל"ם, המגבילה את הג"ר דגלגלתא כמו עזקא סביב סביב, שישאר לעולם בבחינת חסדים מכוסים. ואין החכמה מגולה בו אלא בות' שבו, שהוא מוחא דאורא, אשר קומה זו, היא בחינת ע"ב, שהג"ר שלו מכוסה בעזקא. כנ"ל. הרי שבחינת העזקא שהג"ר דגלגלתא נתקנו בה, גורם אל העליות חכמה קדומה. וז"ס אלף עלמין דחתימין בעזקא. כי מסבת העזקא הווי' אין עוד גילוי לחכמה זו בכלהו פרצופים דאצילות (א' שכ"ד אות ס"ו).

אני:

ז) מלכות בהיותה נגלית, היא רמוזה בשם אני, ובהיותה נסתרת היא רמוזה בשם הוא, ובמלכות דפאתי הראש, נקראת בשם הוא, משום שאין בחינת נוקבא גלויה שם. והוא מטעם כי השערות רישא הם מתוקנים בבחינת ב' דצל"ם, (עיין תשובה יו"ד) ולפיכך אין כח נוקבא וצמצום יכולים להיות מגולים שם. (א' שפ"ד אות קפ"ג).

ארבע מאות שקל כסף:

ח) המסך דבחי"ג מרמוז בהוי"ה במילוי יודין, כנודע. ויש בה ד' יודין, דד' ספירות חו"ב תו"מ שבה. ובחינת החוורתי הנמשכים מאחורי הגלגלתא דא"א אל הו"א, המה

סותם את המו"ס, כי בחינת הג"ר דע"ב נשארים מכוסים בגלגלתא, בבחינת העזקא שבה, שהוא ה"ב דצל"ם, וע"כ אין המוחא דאורא משפעת אל המו"ס רק מבחינת חג"ת דחכמה, אבל סותם אותו מבחינת ג"ר דחכמה, הנקרא חכמה קדומה, שאינה מאירה אלא בספירות דעתיק, הנקראות ימי קדם. וזה שאומר "אודרך וסתים" כי קרומא אודרך להשפיע לו מבחינת חג"ת דחכמה, והוא סותם אותו מג"ר דחכמה. ואלו ב' הדברים נמצאים בפעולת הקרומא דאורא כמבואר. (א' שכ"ט אות ע"א).

אין:

ה) נודע שאור החכמה נקרא יש והעלמו נקרא אין. אמנם המדובר הוא בבחינת המקיף החוור, היוצא ונכנס ע"י התיקון דשערות רישא ודיקנא. וע"כ נקרא רישא דאורא בשם אין, כי הוא כח המסך דעתיק המוציא לג' רישין דא"א מבחינת חכמה קדומה (הסתכלות פנימית דף אלף תל"ו אות א'). שנקרא קרומא דאורא והוא הגורם ליציאת ג"ר דחכמה בבחינת מקיף חוור, כמ"ש הרב לעיל (דף א' שמ"ח אות קי"ז) שהשערות יוצאים מכח הקרומא דאורא. כי בהסתלקות המקיף חוור מראש, נעשים השערות, שהם האו"ח המלבישים לאור הזה, לבחינת מותרי מוחא כי האור שהם מלבישים אותו, נסתלק, ואין להם עוד מה להלביש שם, שיוכלו להשאר שם בהמוחין, וע"כ יוצאים לחוץ מכלים דראש, בבחינות שערות כנודע. הרי שהשערות והמקיף חוור, דהיינו העלם החכמה קדומה, כל זה בא מקרומא דאורא, וע"כ נקרא מוחא דאורא בשם "אין" כי ביה תליא אין, כי כל העלם חכמה ממנו באה. אמנם גם ראש דעתיק נקרא ג"כ בשם אין, בדרך השאלה, והוא משום כי האי קרומא דאורא, הוא באמת בחי' המסך דמלכות דראש דעתיק, אלא כיון שאינו שולט על ג"ר דגלגלתא ע"כ מתחיל כחו בקרומא דאורא, כנודע. ומכח שמלכות

נמשכים מהו"ה דע"ב אשר שם, ואורות האלו נקראים ארבע מאות שקל כסף, לפי שהם נמשכים בלבושים דבינה, וספירות הבינה הם מאות, וע"כ הם ד' מאות. ובמקומם בא"א עצמו, הם ארבע מאות אלף עלמין כי הספירות דשערות והחזרותא הם בסוד מאה אלף, ודעתיק באלף אלפין. כמ"ש באו"פ (דף אלף שצ"ט ד"ה וטעם).

אשגחא פקחא:

ט) נה"י דעתיק שנעשו ללבושי מוחין דא"א, נחלקים למל"צ דצל"ם: אשר בחינת ה"ם שבהם הם הירכין הגבוהים מיסוד, המלוכשים בב' אודנין, והם נשארים תמיד בבחינת אוריא, כי מהם לא נפיק ה' מאויר. ובחינת ה' שבהם, מלוכשים בב' עיינין, שהם בחי' הירכין שלמטה מיסוד, הנקראים נו"ה דעתיק הנגלים, כלומר שבהם החסדים מתגלים, כי בגדלות יוצא ה' מאויר שלהם, ונעשו לבחינת אור, כנודע. והוא תיקון הששי דז' תיקוני גלגלתא הנקרא אשגחא פקחא דלא נאים ונטיר תדירא. כי אחר דנפיק ה' מאויר ונפקחו העיינין בהארת חכמה, המה נשארו כן בקביעות, וז"ש דלא נאים ונטיר תדירא. אבל בז"א אין תיקון זה נוהג בו בקביעות, כי אין מוחין דגדלות קבועים בו. וז"ס התפלה, פקח עיניך וראה וכו', שהוא להמשיך תיקון הזה בז"א. (דף אלף של"ד אות פ"ד).

אלא שהזוהר חושב במקומם בחינת השערות היוצאות מהם ע"י תיקונם ב"ם דצל"ם, כי השערות הם בחינת אור"ה שהלביש לע"ב המגולה בעת יציאת המוחין בראש דעתיק לצורך א"א, כנודע. (עיי' הסתכלות פנימית דף אלף תמ"ד ד"ה והענין) וע"כ אחר ביאת א"א למקומו, שחזור ונתקן במל"צ דצל"ם ע"י נה"י דעתיק, מסתלק ע"ב המגולה בבחינת מקיף חוזר, והאור"ה שהלביש אותו נשארים בנה"י דעתיק, שהם הנקראים שערות ומותרי מוחא, כמ"ש שם (בדף אלף תל"ז אות ב' וג') והנה גם השערות מקבלים מנה"י דעתיק את התיקון דמל"צ, אשר ה' שבשערות יוצאים ונאחזים על הגלגלתא שגם היא מתוקן בבחינת ה' כנודע, ול' וצ' שבשערות יורדים ונאחזים בלחי התחתון, שהוא לבר מבחינת גלגלתא, כנודע. ולפיכך, חושב הזוהר את תיקון הזה ד"ם שנתקנו בשערות במקומם של ב' אודנין, כי שם מלוכשים בחינת נו"ה הסתימין דעתיק, שהם ה"ם כנ"ל, וקבלו מהם התיקון הזה ונעשו בבחינת "עמר נקי" כי תיקון זה נמשך מג"ר דבינה, שאין הצמצום יכול למעט אותה במשהו, וע"כ המה נקיים מכל צמצום ודין, וע"ש זה נקראים עמר נקי, ולפיכך הם יכולים להאחו בגלגלתא, שהוא ג"כ בסוד אוריא דכיא מאותו הטעם, כנודע. (אלף של"ד אות פ"ד א' שכ"ט אות ע"ה).

ב' בחינות שבנו"ה:

יא) ענין ב' הבחינות שבו נתחלקן נו"ה דעתיק, הוא השורש לכל בחינת מל"צ דלבושי המוחין שנוהגים בכל פרצופי אצילות. כי תיקן אותם, לבחינת נו"ה שלמעלה מיסוד, ובבחינת נו"ה שלמטה מיסוד. פירוש: כי באלו נה"י דעתיק, שהם לבושי מוחין דא"א, יש בהם ט"ס, כי הם בחי' האור"ה שיצאו על המ"ן דא"א בהיותו כלול במסך דראש דעתיק, וכמו שיש במוחין שיצאו בשביל א"א, ע"ס דאו"י, כן

ב' אודנין:

י) ב' אודנין הם תיקון הרביעי של ז' תיקוני גלגלתא. ובהם מלוכשים בחינת נו"ה דעתיק הגבוהים מן היסוד, שהם בחינת ה' דצל"ם, כמ"ש להלן בתשובה י"א. והם בחינת חסדים מכוסים, כנ"ל בתשובה ט'. וע"כ לא נזכרו בהזוהר, אודנין בא"א, בין ז' תיקוני גלגלתא, משום שמבחינה זו אין בהם משום חידוש, כי כבר נזכר תיקון זה ד"ם דצל"ם אצל גלגלתא שהוא תיקון הא'.

וכיון שנה"י דעתיק שהם לבושי מוחין דא"א, נתקנו בתיקון זה דצל"ם נעשו לשורש לכלהו לבושי מוחין דאצילות, שבעת לידתם הם מתחלקים ומתלבשים באלו מל"צ ע"ד הנ"ל. כמ"ש במקומם. (כנ"ל דף אלף ס' אות ק"ה. עיין שם כל ההמשך) ומכאן נתחלקו ונתתקנו כל ג' הראשים דא"א וכן החורתי והשערת רישא ודיקנא, בבחינת י"ג, שפירושם, ג' היות דג' אותיות דצל"ם, שהם י"ב אותיות וחד דכליל להון. כמ"ש לעיל בתשובה ג' ע"ש. (אלף שכ"ח אות ע"ד).

ב' ביצי דוכרא:

(יב) נודע, שמלכות ששמשו בפרצופי א"ק, דהיינו מלכות דצמצום א' נגנזה בפה דרדל"א, ואין עליה עוד שום זווג בכל פרצופי אצילות. אמנם עכ"ז הארתה של המלכות הזו, נמצאת בהכרח גם באצילות, דאל"כ, לא היה מציאות להעלאת מ"ן עד כדי להחזיר אח"פ להמדרגות, כי למסך דמלכות דצמצום ב', שיצאה מתחילתה בחסרון של אלו אח"פ, לא נמצא בחינת מ"ן, שפירושו התעוררות, להמשיך שוב את אח"פ שהיו נוהגים בצמצום א', להיות מחוסרת אח"פ מתחילת אצילותו וז"ס ההכרח שבכל מ"ן יש ב' טפות, בסוד טפיים עולות מלמטה, דהיינו שצריך להכלל בהם ב' בחינת המלכיות כי בחינת המלכות דצמצום א' גורם החימום וההתעוררות להמשיך את אח"פ החסרים למדרגה. ובחינת מלכות דצמצום ב' מקבלת הזווג והורדת המ"ד, כי אין בחינת זווג על מלכות דצמצום א' באצילות לאחר שנגנזה ברדל"א, כנ"ל. וז"ס טפה א' יורדת מלמעלה, דהיינו טפת מ"ד המקובלת למלכות דצמצום ב' בלבד.

ושורשה של הארת המלכות דצמצום א' הנמצאת באצילות, הוא במו"ס המלבשת לגבורה דעתיק. כי כח העביות שבמסך שבמלכות, אינו מגולה בראש בהיותה משמשת שם ממטה למעלה, אלא כחה

בהכרח עלו ממסך שבפה דעתיק ע"ס דא"ח, המלבישים לאותם הע"ס דא"י, כנודע, והע"ס דא"ח אלו, נקראות בשם נה"י דעתיק, משום שיצאו על בחינת מסך דעתיק, שהוא בחינת מלכות, והתכללותה של המלכות הזו בג' קוים, נקרא נה"י, כנודע. ואלו ע"ס דנה"י דעתיק, שורשם הם בינה ז"א מלכות, שג' קוים דבינה הם חב"ד, וג' קוים דז"א הם חג"ת, וג' קוים שבמלכות הם נה"י, כנודע.

וכדי לטהר את ג"ר דאלו המוחין מכל בחינת צמצום ודין, חילק אותם לב' בחינות בינה: כי ג"ר דבינה הם תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם מקבלים חכמה, ולפיכך אין שום צמצום נוהג בהם, כי אין צמצום נוהג רק על אור חכמה לבד, כנודע, ותיקון זה נקרא בשם, הגבהת ירכין למעלה מיסוד, כי החלק זה של החב"ד דנה"י שנתקן בג"ר דבינה בבחינת חסדים מכוסים, נתעלו לגמרי מן המסך של היסוד, ואינו מתמעט מסיבתו בעת קטנות, וכן אין מתגדל על ידו בעת גדלות, כי אינו מתמעט על ידי המסך דיסוד, משום דג"ר דבינה, הם שאין שום צמצום שולט עליהם, כנ"ל. ואינם מתגדלים על ידו, כי הג"ר דבינה אינם מקבלים חכמה לעולם, אפילו בעת גדלות, בעת שהמסך דיסוד ממשיך חכמה. ותיקון זה נקרא בשם ב' דצל"ם כנודע.

וחלק הב' של חב"ד דנה"י דעתיק, נתקנו בבחינת ז"ת דבינה, הצריכים להארת חכמה בשביל שהם שורש לזו"ן, וע"כ הם נבחנו לנ"ה נגלים, כי הם צריכים לחסדים מגולים, ונבחנו לנ"ה שלמטה מיסוד, כי הם מתמעטים ע"י מסך דיסוד בעת הקטנות, שחסרון דחכמה פוגם אותה, כי הם צריכים לה כנ"ל. וכן מתגדלים על ידו בעת גדלות, כי אז מקבלים ע"י הזווג דמסך היסוד, בחינת הארת חכמה. ותיקון זה נקרא ל' דצל"ם. ובחינת חג"ת נה"י, שבנה"י דעתיק, המקבלים מל' דצל"ם, נקראים בשם צ' דצל"ם.

שבח"ב, ובחינת ל' וע"כ הם נבחנו לחג"ת כי מחמת שג"ר דח"ב קבלו לבחינת ס' נמצאים העינין שיצאו לבר מבחינת ג"ר, ונעשו לחג"ת. וע"כ נשתנו בחינת העינין בפרצופי אצילות, שאינם בחינת חו"ב כמו בא"ק, כי זהו מסבת תיקון הצל"ם שנתחדש בפרצופי אצילות שהתב"ד נתחלקו בהם, לג"ר וז"ת, כמבואר. וע"כ נעשו כאן ב' בחי' תג"ת: א' היא בחינת ל', שבאמת הם חב"ד, אלא ע"י תיקון ה"ם יצאו לבר מג"ר ונעשו לחג"ת. וב' הם תג"ת האמיתיים, שהם צ' דצל"ם.

וזהו ג' ספירות הנוספות כאן על הע"ס הקודמים שבפרצופי א"ק, ונעשו בסוד י"ג, (כנ"ל אלף שלי"ט אות צ"ו) כי נעשה כאן ב' בחינות תג"ת, כנ"ל, כי נעשה תג"ת בג"ר עצמו ג"כ, שהם ל' דצל"ם. הרי שנתוספו ג' ספירות חדשות שלא היו בפרצופי א"ק. וע"כ יש כאן בע"ס דראש ב' מיני חו"ג: א' הם, ב' עיינין. וב' הם, ב' לחיים, שהם ב' תפוחין קדישין. שב' העיינין הם חו"ג דבחינת ג"ר, וב' תפוחין קדישין הם חו"ג האמיתיים דבחינת ו"ק. באופן שיש כאן י"ג ספירות: גלגלתא כתר, וב' אודנין ומצחא חב"ד, וב' עיינין ושורש חוטמא, הם תג"ת דג"ר, דהיינו ל' דצל"ם. וב' תפוחין וחוטמא תג"ת ממש, וב' שפון ולשון נה"י. והפה מלכות. וכל אלו מגולים רק בעת גדלות אבל בקטנות, אין הדעת מגולה במצחא, וכן אין החו"ג מגולה בב' תפוחין, כי אז אין בהם יותר מרוח נפש, אשר רוח מלוכש בב' אודנין ומצחא, וע"כ הם נחשבים לחג"ת, ונפש מגולה בב' עיינין וחוטמא, ונחשבים לנה"י, ומשם ולמטה אין שום גילוי בכלים התחתונים שהם ב' תפוחין ופומא וכו', (אלף שלי"ד אות פ"ד, א' שלי"ט אות צ"ו).

ב' רישין:

טו) ראש דא"א יש בו בחינת זכר ונקבה, והם מב' הרשימות שעלו בעת

מתגלה בגוף, כלומר, בהיותה משפעת ממעלה למטה שמלכות נעשה לשורש עליהם מלמעלה, אז נעשו מוגבלים בהארתה. וע"כ אותה המלכות דצמצום א' המשמשת בפה דרדל"א, אין כחה מגולה ברדל"א אלא בגוף שלו דהיינו בחג"ת נה"י דרדל"א, והוא בקו שמאל דגוף, דהיינו בגבורה והוד דגוף, כי בקו השמאל משכן הגבורות, כנודע ונמצא שגבורה דעתיק, הוא תחילת הגילוי דכח המלכות דצמצום א' הגנוזה ברדל"א. וכיון שהיא מלוכשת במו"ס, ע"כ נמצא שם שורש המלכות הו". ושורש הזה נקרא בוצינא דקרדנותא.

ולפיכך גם בנה"י דעתיק יש הארתה בהוד דעתיק, כנ"ל. ובחינה זו נקרא נו"ה הפנימים דעתיק הגנוזים בב' אודנין דא"א, כי להיותם למעלה מיסוד דעתיק, שפירשו שנתקנו בבחינת ס' דצל"ם, אין שורש הדין שבה, ממעט כלום שם בא"א, והם הנקראים ב' ביצי דוכרא המבשלים הזרע, כלומר שנותנים כח החימום וההתעוררות להמשיך אח"פ החסרים, שכת החימום הזה אינה נמצא במלכות דצמצום ב' כנ"ל. וכן הם נמצאים גם בבחי' הנוקבא בסוד שטוחנות מ"ן לצדיקים, ובסוד טפים עולות מלמטה כנ"ל. (א' שכ"ח אות ע"ד).

ב' לחיים:

יג) עיין להלן בתשובה י"ד. (דף אלף א' שמ"ב אות ק"ד).

ב' עיינין:

יד) הם בחינת חו"ג דע"ס דראש. ואף ע"פ שבפרצופי א"ק נבחנו העיינין לחו"ב, אמנם נתבאר לעיל בתשובה י"ב, שחב"ד דע"ס דנה"י דעתיק נתחלקו לב' בחינות ס' ול' ע"פ התחלקות הבינה לג"ר וז"ת, ועל פיהם נתחלקו ג"כ הע"ס דראש, וע"כ נתחלקו גם חו"ב דראש לב' בחינות: שב' אודנין הם ג"ר שבהם, ובחינת ס' והם נבחנו לחו"ב. וב' עיינין הם בחינת ו"ק

דעתיק מלובש בב' אודנין, בסוד ב' ביעי דוכרין. כמ"ש כל זה לעיל תשובה י"ב. ע"ש. (אלף שי"ט אות נ"ז).

בוצד"ק דגניז במו"ס:

יז גבורה דעתיק נקראת בוצד"ק, וכיון שמו"ס מלבשת אותו, כי גלגלתא דא"א מלביש לחסד דעתיק, ומו"ס מלביש לגבורה דעתיק, כנודע. ע"כ נמצא, שבוצד"ק גניז במו"ס, כנ"ל (בתשובה ט"ז) אלף שי"ט אות נ"ח אלף שע"ד אות קס"ט).

ביטוש דבוצינא דקרדנותא:

יח מלכות דצמצום א' המאירה באצילות מכח התלבשות הגבורה דעתיק במו"ס, נקראת בוצד"ק, כנ"ל בתשובה ט"ז. ונתבאר בתשובה י"ב, שכל בחי' ההתעוררות והחימום של המ"ן, נמשכת רק ממלכות דצמצום א', והתעוררות הזאת נקראת בשם בשם בטישה, שהבוצד"ק בוטש ומעורר המוחין לברר ולהעלות מ"ן (אלף שי"ט אות נ"ח).

בישול המ"ן:

יט כבר נתבאר זה בתשובה י"ב, כי הוא כח המלכות דצמצום א', הנמצא בנו"ה הפנימים שלמעלה מיסוד הנקראים ב' ביעי דוכרא, שבה כח חימום הגורם להעלות מ"ן להמשיך אח"פ החסדים, ובחימום הזה משתלם בחינת מ"ן שיהיו ראויים להולדת נשמות, דהיינו להמשיך בחינת טפה מע"ס הנשלמות עם אח"פ, כי זולתה לא היה שום התעוררות במלכות דצמצום ב', שממנה כל בחינת הווגים דאצילות, שתוכל להעלות מ"ן להמשיך אלו אח"פ החסדים לה, כי מתוך שנאצלה כן מתחלתה, אינה מרגשת בחסרונה. ולכן נקרא הסיוע הזה של מלכות דצמצום א' בשם בישול הזרע, או בישול המ"ן, כי מכחה בא שלמות הזו שתהיה ראוי לזרע ולמ"ן שיספיק להמשיך מ"ד להולדת נשמות, אמנם עצם המ"ן, שעליה

העיבור שלו לפה דראש דעתיק, ע"ד זכר ונקבה שבראש דע"ב דא"ק, שנתבאר לעיל בדברי הרב (דף רצ"ב אות ד' וכו') וכן ע"ד זכר ונקבה שבג"ר דנקודים, שהזכר נקרא כתר, והנקבה או"א, כמ"ש בחלק ו'. שהזכר הוא בחינת רשימו דהתלבשות והנקבה היא בחינת רשימו דעביות, והם מחויבים להכלל זה מזה, כי על רשימו דהתלבשות אין יוצא שום זווג, אלא שהוא נכלל ברשימות דעביות דנקבה, ויוצא עליו קומת הזכר, וכן הנקבה נכללת ברשימו דזכר ויוצא עליה קומת הנקבה, כמ"ש שם באורך.

ואלו הם ב' ראשים הנכללים בראש דא"א, שהזכר נקרא גלגלתא, והנקבה נקראת מו"ס. ובחינת הזכר מאיר רק בראש, מטעם היותו מעיקרו רק בחי' רשימו דהתלבשות, ע"כ אין בו כח להתפשט לבחינת כלים דגופא, ובחינת הנקבה, שהיא בחינת מו"ס שיש בה בחינת עביות מעיקרה היא המתפשטת לבחינת כלים ובחינת גוף. וע"כ כל הע"ס שבראש אנו מבחינים להארת הזכר שהוא הגלגלתא, להיותו בחינה העליונה, שהתחתון ממנו, שהיא מו"ס אינה עולה בשם, כנודע. ולפיכך כל י"ג ספירות שבראש, הנ"ל בתשובה י"ד, נחשבים לבחינת גלגלתא לבד. אלא אחר שנפסק הארת הגלגלתא, שהוא בלחי התחתון, משם מתחיל להתגלות בחינת מו"ס, דהיינו בי"ג תיקוני דיקנא וכל הגוף דא"א. ועיין היטב בהסתכלות פנימית א' ת"מ אות ח' וט', שנתבאר כל זה באורך. (דף אלף של"ח אות צ"ד).

בוצינא דקרדנותא:

טז הארת מלכות דצמצום א' נקראת בוצינא דקרדנותא, ותחלתה היא בגבורה דעתיק, כי אין מלכות זו מצויה אלא בעתיק, והיא שורש הגבורות שבעולמות, כי הגבורות שבאבי"ע, הם רק מצמצום ב', שהוא רק ענף מצמצום א', כנודע. וגבורה זו דעתיק מלובשת במו"ס, ובחינת הוד

שם מאירה הגלגלתא הגבוה ממנה, ואין הארת מו"ס עולה שם בשם, אלא במקום שנסתיים הארת הגלגלתא, שם מתחיל הארת מו"ס, וכיון של"צ דשערות שהם י"ג תיקוני דיקנא, אינם יכולים לקבל מהגלגלתא, כנ"ל לכן מתגלה בהם הארת מו"ס, וע"כ הי"ג תיקוני דיקנא מיוחסים למו"ס.

וענין היותם כל אחד בבחי' י"ג, כבר נתבאר לעיל בתשובה ג' ע"ש. ודף אלף שליט אות צ"ו. דף אלף שמ"ג אות ק"ו ק"ו ק"ח.

ג' רישין דא"א:

כא) כבר ידעת, שעקרו דא"א הוא רק ב' רישין שהם בחינת זכר ונקבה שבראש, שהזכר נקרא גלגלתא, והנקבה נקראת מו"ס. כנ"ל בתשובה ט"ו עש"ה. אלא שהזכר שהוא גלגלתא, נחלק בעצמו לב' רישין, מסכת התיקון של מל"צ דצל"ם, שנתקנו בהם המוחין דא"א כי ג"ר דגלגלתא קבלה בחי' התיקון של ב' דצל"ם, שאין המסך דפה דעתיק יכול לשלוט עליה, רק על ז"ת שבה, ונעשה מסך דעתיק לבחינת רקיע המבדיל בינה ובין ז"ת שלה, שהמסך הזה נקרא קרומא דאורא, כנודע. ולפיכך יצאו ז"ת דגלגלתא לבר מבחינת הגלגלתא, ונעשה לבחינת מו"ס, דהיינו בסוד מים תחתונים שמתחת לרקיע. ובעת הגדלות יורדת ה' מאויר שלה, ואשתאר אור, כי בה מתגלה הארת החכמה, אבל בגלגלתא שהיא נתקנה ב' דצל"ם, אין ה' יוצא מאויר שלה, ואפילו בגדלות הוא בבחינת אורא, שפירושו חסדים. הרי שהגלגלתא נתחלקה לב' רישין נבדלים זה מזה, ועם מו"ס שהיא הנקבה הרי הם ג' רישין, שהם: גלגלתא, מוחא דאורא, ומו"ס. (אלף ש"ו אות כ"ה).

גילוי מצחא דא"א:

כב) עקרו דא"א הם ב' רישין: גלגלתא ומו"ס, שגלגלתא מאיר בראש לבד והם י"ג

נעשה הווג והורדת המ"ד, אינה מבחינת המלכות הווג דצמצום א', כי אין עליה וווג בכלהו פרצופי אבי"ע, כנודע. ולכן מכוונה בחי' השתתפותה במ"ן רק בשם בישול הורע בלבד, כלומר, שמכינה ומשלמת את המ"ן, אבל איננה בחינת עצמות המ"ן, והבן. (א' שכת אות ע"ד).

ג' בחי' של י"ג:

כ) ד' בחינות של י"ג נבחנו בראש דא"א: א' י"ג דגלגלתא, שהם מתגלים במצח ובפנים. כמ"ש בדף אלף שליט אות צ"ו. ב' הם י"ג אורחין חוורין. ג' הם י"ג נימין דשערי. ד' הם י"ג תיקוני דיקנא. כמו שממשיך שם הרב באות ק"ה ק"ו וכו', והנה הי"ג חוורתי מיוחסים לגלגלתא משום שהם מתלבשים ברישא דגלגלתא. והי"ג נימין דשערי מיוחסים למוחא דאורא, משום שהשערות הם צמצומים, שהתחלתם מתחיל רק מהקרומא דאורא, ששם פועל כח המסך דצמצום ב', שמסכתו, נתקנו המוחין במל"צ דצל"ם ואין הגלגלתא מקבל את ג"ר דחכמה הראוים לה לקבל מקומת ע"ב, כי ב' דצל"ם אינה מקבלת לתוכה זולת חסדים מכוסים בלבד, בסוד כי חפץ חסד הוא, כטבע ג"ר דבינה, כנודע. וע"כ יוצא אותו חלק דג"ר דע"ב לחוץ מראש, ונעלם בסוד מקיף חוור. אשר האו"ח והלבושים של ג"ר דע"ב הללו, נקראים בשם שעירות, כנודע. הרי שכל יציאת הע"ב לחוץ, והשערות שנתהוו בבחינת מוחא, כל זה בא מכח התיקון דקרומא דאורא, ולכן מיוחסים השערות למוחא דאורא דהיינו מבחינת הקרומא דאיתקן בו. והי"ג תיקוני דיקנא מיוחסים למו"ס, כי גם השערות קבלו התיקון של צל"ם אשר ב' שבהם נתקבלו על הגלגלתא בבחינת עמר נקי, אמנם ל"צ שבהם, שאינם ראויים להתאחו על הגלגלתא שהיא בחינת ב', הם יוצאים מבחינת ראש דגלגלתא, ומקבלים רק הארת מו"ס בלבד. כי במקום הראש, אין הארת מו"ס יכולה להתגלות, כי

שבפנים, החלקים בלי שערות, הם מבחינת מותא דאורא כנ"ל בתשובה כ"ב ע"ש. אלא מבחינת ב' רישין, נקראים ג"כ תיקוני הפנים על שם הגלגלתא. (אלף שי"ח אות נ"ה אלף ש"ח אות ל' ול"א).

גלגלתא ופנים דא"א:

כד' חלק הראש המכוסה בשערות נקרא גלגלתא, והוא בחינת ה' דצ"ם, שבו אין ה' נפיק מאורא. וחלק הראש שהוא חלק בלי שערות, דהיינו ממצח ולמטה, נקרא פנים של הראש, והוא בחינת ל' דצ"ם, שבו נפיק ל' מאור ואשתאר אור. וגם הפנים עצמו מתחלק במל"צ. כי כל ג' הבחינות דצ"ם כלולים זה מזה, כנ"ל בדברי הרב (אלף שי"ב אות ל"ט) וב' אודנין ומצחא הם בחינת ה' שבו, וב' עיינין הם בחינת ל' שבו וב' תפוחין וחוטמא עם ה' שפון ולשון ופומא הם בחינת ה' שבו. עיין לעיל בתשובה כ"ג. (דף א' של"ט אות צ"ו).

ד' אורחין חורין:

כה' עיין תשובה ל"ו ומ"ה. (דף אלף ש"ז אות כ"ו).

ד' מאות אלף עלמין:

כו' עיין תשובה ח'. (אלף ש"ג אות קכ"ב אלף שס"ב ד"ה אמנם).

ד' נימין דשער:

כז' עיין בתשובה מ"ו. (אלף שנ"ד קכ"ו).

ד' בחינות דעת בא"א:

כח' נודע, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק באצילות, מתבטלים הפרסאות שבין הפרצופים, שהם הגבולים דצמצום ב', שבא מחמת עלית ה"ת לעינים כי אז יורדת ה"ת

תקונים כנ"ל בתשובה כ' שהם גלגלתא וב' אודנין ומצחא, וב' עיינין וכו'. ומו"ס מאיר לבר מראש ב"ג תיקוני דיקנא וגופא. ע"ש. וגלגלתא עצמו מחולק לב' רישין, ע"פ התחלקות ה"ל, שגלגלתא הוא בחינת ה' בחסדים מכוסים, שבו אין ה' נפיק מאורא, ול' היא מותא דאורא, שהוא בחינת חסדים מגולים, שבו נפיק ל' מאורא ואשתאר אור. כנודע. ולפיכך נחלק הראש לב' בחינות אלו, כי מקום השערות הוא בחינת גלגלתא, שבו אין ה' נפיק מאורא, וע"כ השערות קבועים שם ומקום המגולה הוא בחינת מותא דאורא, דהיינו ממצח ולמטה, ששם חלק בלי שערות, דהיינו בכל שטח הפנים.

אמנם בבחינות קטנות, מטרם דנפיק ל' מאורא, נמצאים השערות גם בבחי' ממצח ולמטה, אלא מתוך שה' עתיד לצאת משם בעת גדלות, ע"כ אינם נבחנו לאחוריים בו כמו בגלגלתא, אלא שנבחנו שהשערות מכסים אותו שם, באופן שבעת הגדלות, אשר ה' נפיק מאור ואשתאר אור, אז מסתלקים השערות מלכסות על הפנים והמצח, ומצחא דא"א אתגלי. וגדלות זו היא תיקון החמישי, הנקרא רעוא דרעוין שהוא גילוי המצח, כי השערות נסתלקו משם, כנ"ל. ואז נקרא המצח בשם הזה, של מצח הרצון, כמ"ש בזהר מצחא דאתגלי מעתיקא קדישא, רצון אקרי. (אלף של"ה אות פ"ו. ואלף שס"ח אות קנ"ו וקנ"ז וקנ"ח).

גלגלתא דא"א:

כג' גלגלתא דא"א הוא קומת הזכר שבראשו, ומו"ס הוא קומת הנקבה שבראש. כנ"ל בתשובה ט"ו. ע"ש. וכל ההארות שבראש הם מגלגלתא, להיותו הבחינה העליונה שבראש, שהקטנה ממנה, שהיא מו"ס אינה עולה שם בשם. אלא שהגלגלתא עצמו, מחולק לב' רישין שהם גלגלתא ואורא, ומקום המכוסה בשערות, נקרא גלגלתא, וממצח ולמטה שהם הי"ב תיקונים

מעינים לפה, ואח"פ חוזרים למדרגתם. והנה אז יש ב' בחינות עליות בא"א: א' שג"ר דא"א עולים לעתיק, והוא להיותם בחינת אח"פ דעתיק, וכיון שה"ת ירדה לפה דעתיק, הרי נתחברו ג' רישין עם גו"ע דעתיק למדרגה אחת. ועליה הב' היא, מבחינת אח"פ של עצמו, כי גם בו החכמה סתימאה, שהוא בחינת עינים, נתקנה במסך דה"ת, והוציאה הבינה וזו"ן לגוף, שהם הגרון ותג"ת כנודע, ועתה שנתבטל הפרסא, וירדה ה"ת לפה, עלו הגרון ותג"ת ונתחברו עם הראש דא"א. ונמצאו החג"ת שנעשו לחב"ד שלו.

ומלבישים לחב"ד אלו דעתיק, יש להבחין שם עוד, כי נתבטל המסך שבין הגלגלתא למוחא דאורא, דהיינו בין ה' והל' ושניהם נעשו לבחינה אחת. ואז נבחן המוחא דאורא בבחינת דעת דרדל"א, כי להיות המוחא דאורא בחינת ז"ת, ע"כ נקרא דעת. ובהיות הגלגלתא עצמה, לא יצאה מעולם מבחי' רדל"א, כי אין המסך דרדל"א שולט עליה, להיותה בבחי' ה', ונמצא עתה, שמוחא דאורא נעשה לאחת עם הגלגלתא נעשה גם האורא לבחינת רדל"א, וז"ס דעת דרדל"א, אחי נהורא בהאי אורא. כי נעשה לדעת דעתיק ממש.

והנה העליה הא', שהיא עלית ג' רישין לרדל"א, נבחנת לעלית הגלגלתא דא"א, כי כל ההארות דראש דא"א הם רק מגלגלתא, כנ"ל בתשובה ט"ו ע"ש. ועליה הב' שהיא עלית חג"ת דא"א לבחינת חב"ד שלו, נבחן רק למו"ס בלבד, כי אלו אח"פ שיצאו מראש לחג"ת דגוף, הם רק ממו"ס, כי בחינת הגלגלתא אינה מתפשטת לגוף, כמ"ש שם.

ומלבד זה, יש ג"כ שם בחינת דעת בכללות הראש דא"א, והוא הת"ת דעתיק עצמו, המלוּבש בקרומא דתחת מו"ס. כי בהיות שגלגלתא מלביש לחד דעתיק שנעשה לחכמה שלו, ומו"ס מלביש לגבורה דעתיק שנעשה לבינה שלו, נמצא הת"ת דעתיק המלוּבש בקרומא שתחת המו"ס, נעשה לדעת המזווג לחו"ב שלו, שעליהם מלבישים הגלגלתא ומו"ס, והנך מוצא כאן ב' דעות בעליה זו: א' המוחא דאורא עצמו שנעשה לדעת דעתיק משום שנעשה לבחינה אחת עם רדל"א, ודעת ב' הוא ת"ת דעתיק המלוּבש בקרומא שתחת מו"ס תוך המצח דאריך אנפין, דהיינו בבחינת קו אמצעי דא"א, אבל המוחא דאורא, כבר נתחבר עם בחינת גלגלתא לאחת, ונעשה לקו ימין דראש א"א, והוא נבחן לדעת רק מבחינת רדל"א. כנ"ל. והנה נתבאר ב' מיני דעת שבעליה דבחינה א' דא"א, דהיינו בעלית ג' רישין שלו לעתיק.

ונודע, שע"י ירידת ה"ת מעינים, נעשים ב' דברים, א' ענין החזרת אח"פ אל המדרגה וב' ענין הביטול של ההתחלקות של ה' ל', כי כל ענין ההתחלקות דמ"ל, בא מחמת המסך דה"ת שבעינים שממעל הבינה, שאז נמצאים הג"ר דבינה מתתקנים בם' כדי שלא יסבלו כלום ממסך שעליהם, וז"ת דבינה הצריכים להארת חכמה, מוכרחים להתחלק ולצאת מג"ר, כי מתמעטים ע"י המסך שממעל הבינה, ונעשים לו"ק. כנודע. אבל בעת הזווג שאז יורדת הה"ת מעינים, ממקום שממעל הבינה, ובינה וזו"ן חוזרים לראש, שוב אין חילוק בין ג"ר לו"ק, כי גם הו"ק הם בחינת ראש כמו הג"ר, ונמצא מתבטל כל ההבחן שביניהם, והל' מתחברת עם ה' לבחינה אחת.

וכן יש ב' מיני דעות גם בעליה דבחינה הב', דהיינו בעלית חג"ת דא"א לבחינת חב"ד שלו, ע"י חיבורם עם הראש דא"א, כי המסך דמו"ס, שהוציא הגרון ותג"ת דא"א לבחינת גוף, כבר נתבטל, ונעשו לבחינת ראש בשוה עם המו"ס, כנ"ל. כי בעליה זו נעשה חסד דא"א לחכמה, וגבורה לבינה, ות"ת שלו לדעת אמנם כיון שצריכים

ולפי"ז נמצא בעלית חג"ת דעתיק לחב"ד שלו, שאז עולים עמהם ג' הרישין

הוא דעת דמזלא, המזווג לחו"ג דא"א שנעשו לחו"ב שלו. וב' הוא אחר ירידתו למקומו, שקומת דעת זו שיצאה בעת הזווג בעליון, ירדה ונעשתה עתה לבחינת ו"ק, ועומדת בין כתפוי דא"א, כמבואר. (אלף רצ"ט אות ו' בכל ההמשך עד אות י"ז).

דעת דא"א ממזל התחתון:

כט) בעת עלית הפרצופים שחג"ת דא"א נעשו לחב"ד שלו, אז אין הת"ת מספיק להיות הדעת שלו, אלא בחינת המסך שבתיקון הי"ג הוא המזווג לחו"ב שלו, הנקרא מזלא, כמ"ש לעיל בתשובה כ"ח באורך ע"ש. (אלף שב אות י"ג. מבוא שער שער ג' חלק ב' פרק א').

דעת שבכתפוי דא"א:

ל) כיון שהדעת המזווג לחו"ב דא"א, בעת העליה, הוא בחינת המזלא, כי ת"ת שלו אינו מספיק, כנ"ל בתשובה כ"ח. נמצא שבעת ירידתו דא"א למקומו שאז נעשה המזלא שוב לבחי' המקיפים נמצא שחסר בחינת המסך הראוי לזווג ההוא, וע"כ אין לדעת בחינת זווג בראש, וקומה זו שיצאה בעת העליה, יורדת לבחינת ו"ק, שעמידתה באחורי הת"ת, כי הפנים דת"ת הוא בחינת ג"ר דבינה, ששם מלבישים או"א בקומת ס"ג, כנודע, ע"כ נבחן הדעת לאחוריים דת"ת, שנקרא כתפין. כנ"ל בתשובה כ"ח ע"ש. (אלף ש"ג אות ט"ו וט"ז ודף אלף ש"צ אות קצ"ג).

דעת שבראש דא"א:

לא) אין לא"א דעת בראשו, וזלת בעת עלית הפרצופים, שאז עולים ג' רישין לג"ר דעתיק, כי חג"ת דעתיק נעשו לחב"ד שלו, ונמצאים ג' רישין דא"א מלבושי חג"ת אלו, שגם המה עלו לג"ר הללו. ואז נבחן הת"ת דעתיק שנעשה לדעת דא"א, ות"ת הוה

כאן לבחינת מסך דצמצום א' כמו שכתבתי בהסתכלות פנימית דף אלף תמ"ג אות י"ב, לכן אין הת"ת מספיק להיות לבחי' דעת, כי אין בו בחי' המסך והעביות הראוי לזווג. ולפיכך נעשה כאן המסך דבחינת מזלא, דהיינו התיקון הי"ג דדיקנא, לבחינת דעת המזווג, כמ"ש שם, שבעת הזווג שבחי' הקומה של ע"ב המגולה חוזר ויוצא בג"ר דא"א, כי מל"צ שבו נתבטלו, ע"ש לכן נבחן, שהמקיף חוזר נכנס לראש, ונעשה לפנימי, וכיון שהשערות הם המלבישים שלו, נמצאים גם הם נכנסים לראש ונעשים לפנימים. וע"כ המסך שבתיקון הי"ג המגיע לחוה דא"א, שעלה עם הת"ת ונעשה לדעת דא"א כמו הש"ע דת"ת, הוא המזווג בין החו"ג דא"א שנעשו לחו"ב. כי בחינת הת"ת עצמו אינו מספיק, להיותו בחינת כלי דצמצום ב' כמ"ש בהסתכלות פנימית ע"ש.

ולפיכך אחר הזווג בירידת א"א למקומו שאז חוזרים התיקונים של מל"צ, והמקיף חוזר שוב יוצא מן הראש דא"א וכן השערות שוב נעשו למקיפים, נמצא כל קומת הדעת שיצאה על מסך דמזלא, אינה יכולה להיות בראש, כי אין לו שם בחינת זווג, כי המסך שלו, שהוא המזלא כבר יצא מבחינת הפנימים ונעשה למקיף. וע"כ יורד הדעת מן הראש לתוך המקום שבין הכתפין דגוף א"א, כי נעשה לבחינת ו"ק בלי ראש, כי אין לו שם זווג, כנ"ל. וכיון שבחינת הפנים דת"ת הוא בחינת ג"ר דבינה כי קומת או"א מלבישים שם, שהם קומת ס"ג, ע"כ אין הו"ק הוה של הדעת יכול לעמוד בפנים דת"ת אלא באחוריו, שהם הנקראים כתפין דא"א.

והנה נתבאר ד' מיני דעת: ב' מיני דעת בעליה דבחינה א', דהיינו בג' רישין דא"א שנעשו לחב"ד דעתיק, שא' הוא, המוחא דאורא, שנעשה לאחד עם הגלגלתא. וב' הוא הת"ת דעתיק המלוּבש בקרומא שתחת מו"ס, והמלוּבש במצחא דא"א. ועוד ב' מיני דעת, בעליה דבחינה הב': שא'

מלובש במצחא דא"א. כנ"ל תשובה כ"ח ע"ש (א' של"ו אות צ'. א' תמ"ב אות י').

דעת עליון דא"א:

לב) המזלא שנעשה לדעת דא"א המזווג לחסד וגבורה שלו שעלו ונעשה לחו"ב, כנ"ל באות כ"ט, הוא הנקרא דעת עליון דא"א. והוא משום שאין לו זווג בהראש דא"א אחר שיורד א"א למקומו, כנ"ל בתשובה ל' וכ"ח. (מבוא שערים שער ג' חלק ב' פרק א'. אלף תמו אות ט"ז).

דעת דעתיק:

לג) בעת עלית א"א לג"ר דעתיק, שאז מתבטל בחינת התיקון דמל"צ שבמוחין דא"א, ונעשה האוירא עם הגלגלתא למדרגה אחת, אז נבחן מוחא דאוירא לבחינת דעת דעתיק, משום שבחינת הגלגלתא דא"א, אינה נבדלת מבחינת רדל"א גם במצח הקביעות דא"א, מחמת התיקון דם' אשר בה, כנודע. וע"כ עתה בשעת עליה לעתיק, נבחנת האוירא להדעת דעתיק. כנכתב לעיל בתשובה כ"ח ע"ש. (אלף תמ"א אות ט'). אלף שכ"ז אות ע"ג).

התעבות האור ומיעוטו:

לד) ע"י התיקון של התלבשות במל"צ שנעשה באצילות, נתמעט האור חכמה מהג"ר דכל פרצוף, שנתקן במ' דצל"ם, וגם נתעבה בהשפעתו ע"י ה' דצל"ם, להיותו רק בחי' ו"ק דחכמה. כנ"ל בתשובה יא. א' ש"ד אות כ"א).

ד' תיקוני גלגלתא:

לה) ד' תיקוני גלגלתא הם: בר"ת ג"ט קר"ע פ"ח. שהם: גלגלתא, טלא בדולחא, קרומא דאוירא, רעוא דרעוין, עמר נקי, פקיוו דעיינין, חוטמא. פירוש: תיקון א': שגלגלתא דא"א נתקן בבחינת רישא חורא, פירוש, שאין בו שום גוון של דין

כלל, והוא כולו רחמים. כי הוא נתקן בבחינת ב' דצל"ם, ע"י הגבהת ראשי ירכין דנה"י דעתיק, כנ"ל בתשובה י"א ע"ש. תיקון ב': הוא טלא בדולחא, שהוא מו"ס דא"א, והוא עיקר הראש דא"א המתפשט ממעלה למטה בבחינת גוף. כי גלגלתא ומו"ס הם זכר ונקבה דראש, הבאים מב' הרשימות דהתלבשות ועביות הכלולות זו בזו, כנ"ל בהסתכלות פנימית אלף ת"מ אות ח' ע"ש וכיון שקומת גלגלתא באה בעיקר מרשימו דהתלבשות, ע"כ אין ממנה התפשטות לגוף, אלא ממו"ס הבאה מרשימו דעביות. והוא נקרא טלא, ע"ש שיש בה השורש דהוי"ה דאלפין, שפירושה בחינת צמצום ב', כי הקרומא דאוירא שהוא בחינת המסך דצמצום ב', אין שליטתו על גלגלתא דא"א, משום שנתקנה בבחינת ב' סתומה שהיא בחי' ג"ר דבינה, שאין שום מסך וצמצום שולט עליה, ותחילת כח המסך דצמצום ב' מתחיל לפעול על מו"ס, וקרומא זו נעשה בסוד רקיע המבדיל בין גלגלתא למו"ס, כי הוציא המו"ס בבחינת מים תחתונים, כמ"ש הרב לעיל (אלף שכ"ז אות ע"ב) הרי שתחלת כחו דצמצום ב' נרשם במו"ס, וע"כ רמוז בו השורש דהוי"ה דאלפין, גם נודע, שמלכות דצמצום א' נגנזה ברדל"א, ואין בא"א אלא ט"ס (כנ"ל אלף ש"ב אות י"ד ט"ו) ונמצא חסר ה"ת בערך רדל"א. וב' אלו נרמזו בבחינת טל, כי יוד הא ואו הא, בגימטריא מ"ה, ובחוסר ה"ת הוא בגימטריא "טל", שזה מורה על ב' חידושים שנתחדשו במו"ס: א' שנחסר מה"ת ואין בו אלא ט"ס. ב' הוא, שהוא השורש הראשון שנתרשם מן המסך דצמצום ב', שהוא מילוי אלפין, כנ"ל. וע"כ נקרא בשם טלא, והוא נקרא בשם בדולחא, על שם ההתלבשות של גבורה דעתיק בתוכו, אשר גבורה זו היא בחינת ה"ת דצמצום א' הגנוזה ברדל"א, שכחה מתגלה בעתיק רק ממעלה למטה, דהיינו בגוף דעתיק, ובבחינת קו שמאל שבו, דהיינו בגבורה והוד, וגבורה מלובשת במו"ס, אלא שאינה בו בבחינת

התלבשות המוחין במל"צ דצל"ם, הנוהג בפרצופי אצילות, כי הקרומא לא אודרך אלא מבחינת ל' שהיא מותא דאורא, ואינו פועל כלום על בחי' ה' שהיא גלגלתא, מטעם כי כח זה של הקרום אינו פועל על ה' גם בשעת קטנותו מטרם דאודרך, כנ"ל, וע"כ אינו פועל עליו כלום גם בעת גדלותו אחר שנודרך, ונמצא תמיד בכל המוחין דאצילות, אשר בחינת ה' של המוחין אין להם שום גדלות וגילוי חכמה מכח הורדת ה"ת מעינים, משום שגם הקטנות אינם מקבלים ממנה. שו"ס הגבהת ראשי ירכין דנו"ה דעתיק למעלה מיסוד. כנ"ל בתשובה י"א, ע"א.

תיקון ד': נקרא רעוא דרעיון. והוא שנקרא גילוי מצח הרצון דא"א, פירוש: כי בקטנות דא"א, בזמן שאין בו אלא נפש רוח, שרוח מלוכש בגלגלתא, ונפש במוחא דאוריא, נבחן אז שהשערות מכסים על המצח והפנים דא"א ובגדלות נפיק י' מאוריא ואשתאר אור, ואז מסתלקים השערות מעל המצח והפנים דא"א, ונולד בזה בחינת מצח הרצון הנקרא "רעוא דרעיון" כלומר, הרצון שבו תלויים כל הרצונות כי ע"י גילוי מצחא דא"א מתגלה גם מצח הרצון באו"א ובז"א. ונודע כי בחינת ב' אודנין ומצחא, היא בחינת ה' דצל"ם, שהם תמיד בחסדים מכוסים כנ"ל בתשובה י' וי"א. אמנם להיותם השורש להארת חכמה המתגלה בל' שהם ב' עיינין וחוטמא, ע"כ נבחנים לבחינת רצון אל ז"א, כי ז"א נשרש בז"ת דבינה, הצריך להארת חכמה, וכשהוא מקבל מבחינת מצח הרצון לבחינת ה' שלו, נמצא הארת החכמה מתגלה בל' שבו, ואז כל דינין דיליה מתכפין, וע"כ נקרא גילוי הרצון, או עת רצון, כי אז נגלה הטבה השלמה בכל העולמות. אבל מטרם דנפיק י' מאור, שאז נמצאים החסדים בלי הארת חכמה כלל, אין הדינין מתכפין בז"א, ויש שם במצח דז"א סוד כ"ד בתי דינין כמ"ש לעיל (דף אלף של"ח אות פ"ט). ע"ש. כי אין ז"א נתתקן לגמרי מג"ר דבינה, משום שהוא

זווג, אלא בטמירו, כי ע"כ אין בו אלא ט"ס, משום שמלכות דצמצום א' איננה בו בבחינת זווג, כנ"ל. וגבורה דעתיק זו הגנוזה במו"ס, היא שורש לכל הגבורות דאצילות, שממנה בא סוד החימום ובישול הורע כנ"ל בתשובה י"ב, ע"ש. שפירשו, רק בחינת הכנה לעלית מ"ן אבל בחינת זווג אין עליה, ע"ש. וע"כ הוא כחמר טב על דורדיא. כי הוא שקיט על שמריו, כי כח מלכות זו שבגבורה דעתיק, אין מתגלה בו כלל. ועל כן נקרא "טלא דבדולחא" מלשון הכתוב כעין הבדולח, כי הראש דא"א כולו רחמים, ואין בו שום גוון של דין, כנודע, אמנם האי גבורה דעתיק הגנוזה בו בטמירו, עושה בו בחינת נצנוץ של גוונים, כדוגמת הבדולח, שהוא לבן, ועכ"ז, מתנוצצים גוונים צהובים, אבל בעיקרו הוא לבן לגמרי כמבואר. כי הוא שקיט על שמריו. וע"כ נקרא טלא דבדולחא, טלא נקרא על שם ב' עינים, א' להורות שהוא חסר מלכות, והוא רק בבחינת יה"ו. ב' הוא, להורות שהוא המקבל הראשון לבחינת התיקון דצמצום ב' וע"כ הוא במילוי אלפין, שבגימטריא ט"ל. ובדולחא נקרא, ע"ש הטמירו דגבורה דעתיק, שהוא שורש הגבורות, דאתמר בתוכו, וע"כ אף על פי שכולו לבן, מ"מ יש בו התנוצצות של גוונים, כדוגמת הבדולח.

תיקון ג': הוא קרומא דאוריא דאודרך וסתים. פירוש: שע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק, לעת גדלותו דא"א, המורידה ה"ת מעינים, ומחזירה אח"פ, ומתגלה קומת חכמה בא"א, שה"ס שה"י נפיק מאור דמותא דאוריא והוא נעשה אור, כנ"ל (דף א' שמ"א אות צ"ט). אבל מבחינת גלגלתא דא"א אין ה' נפיק מאור דילה, משום שנתקנה בה' דצל"ם, שבוה נעלם בחינת הג"ר דחכמה, כנ"ל בתשובה ל"ד. וע"כ כשהוא מאיר למו"ס, אינו מאיר אלא מבחינת תג"ת דחכמה ונמצא סותם אותו מבחי' ג"ר דחכמה וזהו "אודרך" כי ה' נפיק מקרומא דאוריא, "וסתים" כי אינו משפיע מבחי' ג"ר דחכמה. ותיקון זה הוא השורש, לכל בחינת

חוטמא דא"א:

לה/ב) חוטמא הוא מלשון הכתוב, ותהלתי אחטם לך. שהוא לשון חתימה ותכלה, כמו אחתם לך, עם ת'. והוא כי שם מלוכש מלכות דנה"י דעתיק, שהוא חותמת לאורות דגלגלתא. ופירושו עיין לעיל בתשובה לה בתיקון ז'. אלף של"ו אות צ"א.

חב"ד דמו"ס:

לו) חב"ד דמו"ס אינו כמו חב"ד דא"א ודו"א, שדעת מכריע באמצע בין חו"ב, כי בינה דמו"ס יצאה מראש, כנודע. אלא בחינת המל"צ דצל"ם הכלול בו נקרא בשם חב"ד, כי ה' נקראת חכמה, ול' נקראת בינה, וצ' נקראת דעת. כמ"ש הרב לעיל דף א' ע"ו אות קל"ט. ואע"פ שמו"ס הוא רק צ' דצל"ם, מ"מ כלול בו כל ג' הבחינות דצל"ם, כנ"ל דף אלף שיב אות ל"ט כי גלגלתא כלולה מכל ג' בחינות הצל"ם, וכן אירא כלולה מכל הג', וכן מו"ס. ע"ש. (אלף שע"ב אות קס"ב).

חורתי:

לו) החורתי והשערות, הם שניהם בחי' או"ח שהלביש לע"ב הגלוי מטרם יציאתו מראש בבחינת מקיף חוזר, אלא בעת שנעשה זווג העליון ההוא על המסך דבחי"ג, ויצא בו קומת הע"ב המגולה, יש להבחין בו בחינת כתר דא"ח, והיינו בעודו דבוק במסך מטרם עליתו ממסך ולמעלה להלביש את תשע ספירות דא"ח, שאז עוד לא נתלבש במל"צ דצל"ם, הדוחה ג"ר דחכמה לבחינת מקיף חוזר, וע"כ נבחן בחינה זו, שיש בה עוד התלבשות בראש, בבחינה הגדולה דע"ב המגולה והיא הנקראת חורתי, שיש לה בחינת התלבשות בעור דגלגלתא ג"כ. וחלק ב' הוא, אחר שהא"ח התחיל להלביש את ט"ס דא"ח, שאז נתקן תכף במל"ץ דצל"ם, ותכף נסתלקו הג"ר

צריך להארת חכמה, כי עקרו של ז"א דא"ח הוא בחינת הארת חכמה, כי רק בזה הוא נבדל מבינה, כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם.

תיקון ה': נקרא עמר נקי. והוא תיקון השערות שיהיו נקיים מכל מסך וצמצום ודין. כי השערות הם בחינת הלבושים דע"ב המגולה, היוצא על בחינת מסך דצמצום א', כנ"ל בהסתכלות פנימית דף אלף תמ"ג אות י"ב ע"ש. שאחר שנסתלק הע"ב המגולה בבחינת מקיף חוזר, נשאר לבושו שהם הע"ס דא"ח שהיו מלבישים אותו, בתוך הראש בבחינת מותרי מוחא, כי אורותיהם נסתלקו מהם, ונודע שבעת שהלבושים נשארים בלי אור הנה כח הדין מתגלה בהם. ולפיכך נעשה בהם התיקון של מל"צ כמו בכלים הפנימים ובחינת ה' שבהם שנתקנו ע"י הגבהת ירכין דנו"ה דעתיק למעלה מיסוד, דהיינו בבחינת ג"ר דבינה, נעשו אז בבחינת "עמר נקי" כי על ג"ר דבינה אין שום דין וצמצום יכול לשלוט עליה, ואז יצאו ונתאחו על הגלגלתא דא"א, שהוא ג"כ בחינת ה' דצל"ם. ולפיכך כמו שבחינת הגלגלתא נקרא אירא דכיא, כן השערות נקראים עמר נקי. והוא תיקון ה'.

תיקון ו': הוא פקיתו דעיינין. והוא בחינת התיקון דל' דצל"ם בב' עיינין וחוטמא, דנפיק י' מאויר של ל' ואשתאר אור, ונפקחו העינים בהארת חכמה בחסדים. כנ"ל בתשובה י"ד. ע"ש. וזה תיקון הששי. תיקון ז': הוא חוטמא, שה"ס מלכות דנה"י דעתיק, המתלבשת בחוטמא, שממנה מתגלה הארת חכמה בסוד ב' נקבי דפרדשקי מחד נשיב רוחא דחיין, שהוא הארת חכמה, כי ב' עיינין וחוטמא מלבישים לנה"י המגולים של העתיק, כנ"ל, שהם בחינת ל' דצל"ם המשפיעים הארת חכמה ועיקרו הוא החוטם, שהוא קו האמצעי ששם מקום המלכות והזווג כנודע. ומנקב הב' דחוטמא מושפע חיין דחיין, וזה לעתיד לבא, ביומי דמלכא משיחא. כמ"ש לעיל דף א' ת"ד בד"ה תיקון ג'. עיין שם כל ההמשך. (דף א' שט"ו אות נ' עד א' של"ו אות צ"ב).

הגילוי דהארת חכמה בחסדים שלו, שה"ס היופי, בסו"ה ויהי יוסף יפה תואר, כי חכמת אדם תאיר פניו. ואומר הוזהר באדרא זוטא, מצחא דאתגלי רצון אקרי, דהא רדל"א פשיט חד טורנא בסימא יאי דאתכליל במצחא, פירוש: כי נה"י דעתיק המתלבשים במוחין דא"א, מתחלקים לט"ס: חב"ד חג"ת נה"י, וכן מתחלקים לסל"צ, שבחי' ה' שבהם, שה"ס ב' פרקין עליונים דעתיק שלמעלה מיסוד, שהם בחינת חב"ד, מלובשים באודנין ומצחא, ונמצא פרק עליון דיסוד דעתיק גנוז במצחא דא"א, ופרק התחתון שנקרא עטרה מלובש בחוטם דא"א. ונודע שבב' דצל"ם אין ה' נפיק מאויר, והוא נשאר תמיד בחסדים מכוסים, וע"כ נקרא שם היסוד דעתיק בלשון גניזו כי אור החסד שבו גנוז ומכוסה, וגילוי הארת חכמה אינו נוהג שם. אמנם בל' דצל"ם, שהיא ב' עיינין וחוטמא, שם המקום של גילוי החכמה בחסדים, כי שם נפיק י' מאויר ואשתאר אור, כנודע. ונמצא שמקום גילוי החסדים, הוא בעטרת יסוד דעתיק המלובשת בחוטם דא"א. וע"כ מכנה הוזהר הארה זו דגילוי חכמה בחסדים בשם, טורנא, שפירושו עטרה, כי אין גילוי חסדים ביסוד דעתיק המלובש במצחא, אלא בעטרה דעתיק המלובשת בחוטמא, הנקרא פומא דיסוד. ולפי שכל הארת עטרת היסוד כלולה ביסוד, ע"כ אע"פ שאין ביסוד שום גילוי, הנה כח הגילוי של העטרה עולה אליו ממטה למעלה מאליו, ולכן מכח גילוי הארה זו, נקרא אז המצח בשם מצח הרצון, מכח הארת האי טורנא בסימא יאי דאתכליל ביה, כמ"ש בווהר. והבן. כי אינו אומר דטורנא בסימא יאי אתגלי ביה, לפי שבמצח עצמו אין שום גילוי לחסדים, כי שם גנוז היסוד, אלא שאומר דהאי טורנא בסימא יאי אתכליל ביה, דהיינו כמבואר, כי הארת העטרה דיסוד עולה ומאיר ביסוד שבמצח ממטה למעלה, מחמת שיסוד הוא שורש האור הזה הנגלה בעטרה, וכל הארות העטרה אתכללו ביסוד, כמבואר. ועם זה תבין שאור המצח עצמו,

דחכמה בבחינת מקיף חוור, ונמצא שחלק האו"ח הזה, תכף נתרוקן מן האורות שלו, ונשאר בבחינת שערות. וע"כ אין להם שום התלבשות בהגלגלתא, אלא שיש להם רק אחיזה בלבד, והם גוף נפרד מן הגלגלתא. משא"כ החוורתי שהם מטרם שהלבישו לט"ר דאו"י, שעוד לא נגלה בראש בחינת המל"צ הדוחים לאור הזה לבר מראש, ע"כ יש בו עוד בחינת התלבשות בעורה של הגלגלתא. (אלף שמ"ח אות קי"ז).

חכמה עילאה סתימא:

לח נודע, שמסך דעתיק אינו שולט על ג"ר דגלגלתא, משום שנתקנה בבחינת ה' דצל"ם, שהיא ג"ר דבינה, ושליטתו מתחיל בבחינת ז"ת שלה, והמסך דמלכות דראש דעתיק, הוא קרומא דאוירא החוצה בין גלגלתא ובין מו"ס, כי הוא קרומא דאתחפא על מו"ס. וקרומא זו מוציא ג"כ את ז"ת דגלגלתא מבחינת מלכות דראש דעתיק, וסותם אותו, משום שז"ת דבינה, כבר צריכים להארת חכמה, והמה מתמעטים ע"י המסך הזה דמלכות דראש דעתיק, ולפיכך נקרא ז"ת אלו בשם "מוח סתום שבגלגלתא" או "חכמה סתימא עלאה" דהיינו להבחין בין מו"ס דא"א, שהוא בחינת צ' דצל"ם, ובין ז"ת דגלגלתא שהם באמת בחינת גלגלתא, אלא שנתמעטו מחמת שהם שרשי זו"ן, ע"כ נקרא ז"ת דגלגלתא ח"ס עלאה, ומו"ס נקרא ח"ס תתאה. וההבחן ביניהם רב הוא, כי חכמה עלאה סתימא, מודרך בעת גדלות, כי נפיק י' מאויר דיליה ואשתאר אור. אבל מו"ס דא"א, נשאר סתים בקרומא, כנ"ל בתשובה ד', ע"ש. (מבוא שערים שער ג' חלק ב' פרק ד'. א' שכ"ב אות ס"ג).

טורנא בסימא יאי:

לט) טורנא, פירושו עטרה, והאי חסד דמתגלי אפומא דיסוד דעתיק, נקרא טורנא בסימא יאי. בסימא נקרא משום שמבסס הגבורות וממתיק אותם. ויאי נקרא, ע"ש

הוא בחינת ם' דצל"ם, שהוא ג"ר דבינה, שחושקת בחסדים יותר מבחכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא. ועל שם אור החסד הזה נקרא מצח הרצון, כי רצון הוא אותיות נוצר שהוא בחינת כי חפץ חסד הוא, כמ"ש בזהר שהארה זו מגיעה למזל עליון דדיקנא, שנקרא ונוצר חסד. אלא שאין הרצון מתגלה במצח מטרם דאתפשט האי טורנא בסימא יאי, כי על שם התכללותו בו, מתגלה הרצון בחדש שבמצח, והבן היטב (דף אלף של"ח אות פ"ו פ"ח).

טוחנות מ"ן לצדיקים:

(מ) עיין לעיל תשובה י"ב.

טל:

(מא) נודע, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק המגיעה לאצילות, מתבטלים הפרסאות דצמצום ב', ואח"פ שנפלו מכל מדרגה לבחינת תחתון ממנה, חוזרים אל המדרגה, עם התחתון המלביש לאותם אח"פ, ונמצא אז א"א עולה עם חג"ת דעתיק שנעשו לראש וחב"ד, ואז מקבל א"א ע"י התכללותו בעתיק, את הקומה דע"ב המגולה, כנ"ל דף א' תמ"ב אות י'. ע"ש ונמצא או שהשערות שהם הלבושים דע"ב המגולה, חוזרים ונעשים לבושים לקומת הע"ב הזה. אמנם אחר ההתכללות והזווג הזה, יורד א"א למקומו, ואז שוב מתלבשים המוחין שלו במל"צ דצל"ם, והע"ב המגולה שוב יוצא לחוץ בבחינת מקיף חוזר, ע"ש. והנה ענין עליה זו והתכללות זו של א"א בעתיק, נהג בכל פעם שז"א צריך להשיג מוחין, דהיינו בכל המדרגות דז"א במשך דשתא אלפי שני, כי המוחין אינם קבועים בז"א כנודע. ונתבאר לעיל בתשובה לה/ב שאחר יציאת קומת הע"ב המגולה בבחינת מקיף חוזר, נשארים אחריו הלבושים שלו דע"ס דאוי"ח, שהם ב' בחינות: שערות וחזרות, שמבחינת כתר דאוי"ח יוצאים החזרות, ומבחינת הט"ס העליונות דאוי"ח יוצאים

השערות. ע"ש. ונמצא שב' בחינות אלו שערות וחזרות, מתחדשים ויוצאים אחר כל עליה של א"א בעתיק, והם נתוספים תמיד. ואלו החזרות המתחדש ונתוסף אחר כל עליה, עולה ג"כ על הגלגלתא דא"א, על בחינת החזרות אשר שם. ונקרא "טל" ע"ש הכתוב כי טל אורות וכו' והטל הזה מושפע לז"א, בסו"ה שראשי נמלא טל וכו'. כי הוא נתוסף ובא אחר כל זווג וזווג ונסיף לרישיה דז"א, וראשו מתמלא מהטל הזה. וז"ש שם בזהר, ומההוא טלא דאנער מרישיה ההוא דאיהו לבר, יתערון מתייא לעלמא דאתי. (באדרא רבא דף קכ"ח ע"ב ובזהר ע"פ הסולם אד"ר אות י"ז) כי מזה הטל הנתוסף והולך בכל זווג וזווג במשך שתא אלפי שני מתקבץ אותו שיעור האורות המספיק לתחית המתים, ואז ז"א מנער את הטל ההוא מראשו בבת אחת, שמן האור הגדול ההוא עומדים המתים לתחיה. כי הוא האור דחכמה קדומה מע"ב המגולה שאינו נגלה אלא בגמר התקין כנודע, ואור החכמה הזה ה"ס תחית המתים, כי אור החכמה נקרא חיה, כנודע, (דף א' שני"ז אות קכ"ט).

טלא דבדולחא:

(מב) מו"ס דא"א, נקרא טלא דבדולחא. כי נקרא טל ע"ש יה"ו דהוי"ה דאלפין הנשרש בו, שהוא בגימטריא טל. ונקרא בדולחא, מלשון הכתוב, ומראהו כעין הבדלח כי הבדולח לבן הוא, ועם זה מתנוצצים בו גוונים, הגם שבו עצמו אין שום גוון. כן מו"ס כולו רחמים, המכונה לבן, ומ"מ מתנוצצים בו גוונים, מחמת הגבורה דעתיק המלוכשת בו. כנ"ל בתשובה ל"ה עש"ה. (אלף שי"ט אות ג"ז).

ט"ס המקוריות:

(מג) נודע, שאין בע"ס דאצילות רק בינה וזו"ן, שהם ג' כלים. אבל בחינת כתר חכמה דהתלבשות חסרים באצילות. ובג'

י"ג תיקונין גלגלתא :

מזו י"ג תיקונים יש בגלגלתא, יוד הם ע"ס שבה, ועוד ג' נוספים, כמ"ש לעיל בתשובה י"ד ד"ה וזהו. ע"ש. (אלף של"ט אות צ"ו).

י"ג תיקוני דיקנא :

מזו בכל ראש מג' רישין דא"א יש י"ג בחינות : שהם נגד ג' היות וחד דכליל להון. וי"ג בחינות שבמו"ס אינם יכולים להתגלות בראש דא"א, כי שם מאיר הגלגלתא שהיא בחינה עליונה ממנה, ואינה עולית בשם, וע"כ המה מאירים בשערות דיקנא דא"א, שהם נקראים י"ג תיקוני דיקנא. ופירושם יתבאר בלוח התשובות לענינים. (אלף שע"ח אות קע"ד).

י"ג תיקוני מו"ס :

מזו עיקר א"א הם ב' רישין לבד, שהם גלגלתא ומו"ס. אבל מוחא דאוריא, הוא בחינת ז"ת דגלגלתא. ולפיכך נבחנו הגלגלתא ומוחא דאוריא ביחד, לע"ס שהם י"ג, כנ"ל דף אלף של"ט אות צ"ו. שהם כוללים הארת ב' רישין יחד. ומו"ס לבדו כולל ג"כ ע"ס וג' ספירות נוספות, כמו הגלגלתא, שהם י"ג תיקוני מו"ס. (אלף שע"ב אות קס"ג קס"ד).

ימי קדם :

ג) הספירות דעתיק נקראות ימי קדם, משום מלכות דצמצום א' המשמשת בו. כי בעולם התיקון מא"א ולמשה, כבר מלכות זו אינה משמשת, כי נגנזה ברדל"א, ורק מלכות דצמצום ב' משמשת בהם, דהיינו הממותקת במדת הרחמים, כנודע. וע"כ נקראות הספירות דעתיק ימי קדם, כלומר, מקודם מיתוק המלכות במדת הרחמים. וכן מטעם זה נקרא אדם קדמון, להיות בו המלכות דצמצום א'. שאין זה נוהג באדם דאבי"ע.

כלים אלו יש ט"ס כי יש בכל אחד ג' קוים, וג' קוים שבבינה נקראים חב"ד. וג' קוים שבז"א, נקראים חג"ת. וג' קוים שבמלכות נקראים נה"י. וטעם החסרון הזה שנעשה בפרצופי אצילות, הוא מכח הגניזו דמלכות דצמצום א' שנגנזה ברדל"א, ואינו משמש עמה לצורך אצילות, זולת במלכות דצמצום ב' שהוא בחינת ה"ת שעלתה בנקבי העינים, המוציאה את בינה וזו"ן לבר ממדרגה, ונמצא א"א שהוא בינה וזו"ן דעתיק, כי גו"ע שלו נשארות ברדל"א, וכן הוא מבחינת עצמו רק גו"ע, ואו"א הם בחינת בינה וזו"ן שהוציאם החוצה. וכו' עד"ז. ונמצא משום זה שאין יתר בכל התחתון זולת בחינת אח"פ מן העליון, שהם הכלים שלו, וגו"ע שלו חסרים אליו לגמרי. והט"ס האלו נעשו מתחלה בא"א, שעתיק הוציא אותו לחוץ מגו"ע שלו, וע"כ נקראו ט"ס אלו דא"א, בשם ט"ס המקוריות, כי הם המקוריות לכלהו פרצופים שלא יהיה בהם יותר מג' כלים אלו, שהם חב"ד חג"ת נה"י. (א' ש"ד אות י"ט וכ').

טיפים מלמטה :

מד) עי' לעיל תשובה י"ב.

י"ג אורחין חורין :

מזו החירותא שבין שערות רישא דא"א מתחלקים לי"ג אורחין חורין שבין השערות. והתחלקות זו הוא ע"פ י"ב אותיות דג' היות וחד דכליל להון. כנ"ל בתשובה כ'. ע"ש (אלף שמ"ד אות ק"ט).

י"ג נימין דשערי :

מזו גם השערות מתחלקים על י"ג בחינות, ע"פ ג' היות וחד דכליל להון. כנ"ל בתשובה כ' ע"ש. והם נקראים י"ג נימין דשערי ונימא פירוש קבוצה של שערות (אלף שס"ה אות קמ"ח).

ל' דצלם:

נד) עי' תשובה י"א.

ם' סתומה דלסרבה:

נה) ם' סתומה של פסוק לסרבה המשרה רומות על בחינת ג"ר דמוחין שנתקנו בם' דצלם, בסוד עזקא. שהוא התיקון של ג"ר דבינה, להיותו תמיד בבחינת חסדים מכוסים. כנ"ל בתשובה י"א. (אלף שכ"ז אות ס"ח).

ם' דצלם:

נו) עי' תשובה י"א.

מוח סתום:

נו) עי' תשובה ל"ח. (אלף ש"ח אות ל"א).

מו"ס דא"א:

נח) עי' תשובה ל"ט. (אלף ש"ה אות כ"ד).

מו"ס עלאה:

נט) מוחא דאורא, שהוא ראש הב' דא"א, נקרא מו"ס עלאה, או חכמה עלאה סתימאה. כמ"ש בתשובה ל"ח.

מותרי מוחא:

ס) השערות נבחנים למותרי מוחא, דהיינו שאינם בני מינם, ואין המוח יכול לסובלם, וע"כ פולט אותם לחוץ ממנו, ע"ג הגלגלתא. וטעם הדבר, כי בעת יציאת המוחין דא"א בעליון שלו שהוא עתיק, על המסך דבחי"ג, יצאו בשלמות כמו קומת ע"ב דא"ק, דהיינו בלי שום לבוש על הג"ר של ם' דצלם. אלא בעת ירידת המוחין במקומם בא"א, אז נתלבשו בתיקוני מל"צ שבנה"י דעתיק, שג"ר דמוחין נתקנו בם' וכן הי"ג תיקוני דיקנא, נקראים ימי קדם, מטעם הנ"ל. כי להיותם לבושים במקיף חוזר, נמצא גם בהם משמשת המלכות דצמצום א'. כמ"ש לעיל דף אלף שצ"ו ד"ה וצורת. ובהסתכלות פנימית דף אלף תמ"ג אות י"ב. עש"ה. (אלף שע"ח אות קע"ה).

ירכין שלמטה מיסוד:

נא) לעיל אות י"א. (אלף שע"ח אות קע"ד).

ירכין שלמעלה מיסוד:

נב) עי' לעיל אות י"א.

כתר חכמה דדיקנא:

נג) נודע, שעקרו של א"א הם ב' רישין: גלגלתא ומו"ס. אלא מבחינת התחלקות לבושי המוחין בבחינת מל"צ דצלם, הוא מתחלק לג' רישין: גלגלתא, אורא, ומו"ס. כנ"ל בתשובה ט"ו. ע"ש. וכמו שג' הרישין נכללין זה מזה, ובכל אחד מהם נבחן בחינת מל"צ דג' רישין, כנ"ל דף אלף ש"ב אות ל"ט. כן בהתבונן דב' רישין, הם כלולים זה מזה, ויש בראש דגלגלתא, גלגלתא ומו"ס, שהם כתר וחכמה, שבכל אחד מהם ע"ס. וכן יש בראש דמו"ס גלגלתא ומו"ס, שהם כתר וחכמה, שבכל אחד מהם יש ע"ס. וזה נוהג בהם, הן בכלים פנימים, דהיינו בבחינת הפרצוף עצמו, והן בשערות רישא שהם מקיפי הגלגלתא, והן בשערות דיקנא, שהם מקיפים מבחינת מו"ס. וכן, באו"פ שבכלים פנימים דשערות רישא ודיקנא, והן באו"מ שבכלים פנימים דשערות רישא ודיקנא, כי גם בהשערות הנבחנים בקביעות לכלים מקיפים, נבחן בהם בחינת פנימים, והיינו רק בעת עליית הפרצופים שא"א עולה לעתיק, נבחנים אז השערות לבחינות כלים פנימים. כנ"ל דף אלף ש"ב אות י"ב. (אלף שצ"ז אות קצ"ד).

ואשתאר אור אז מתגלה המצח, כי השערות מסתלקים משם, כנ"ל דף אלף שס"ח אות קנ"ה עד קנ"ח, ע"ש. ועי' היטב לעיל בתשובה כ"ב.

ולפיכך נתחלק הראש לב' בחינות: למקום השערות שהוא גלגלתא, ולמקום פנוי בלי שערות, שהוא ממצח ולמטה. והוא ע"פ התחלקות דמ"ל דצ"ל: כי בחינת ג"ר דגלגלתא, שנתקנה בבחינת ג"ר דבינה דאורי, בסוד כי חפץ חסד הוא, שאין ה' נפיק מאויר שלה ולעולם שם נאחזים השערות היטב. כי אין שם שינוי לעולם, והן בקטנות והן בגדלות הם בחסדים מכוסים. אבל בחינת המוחא דאורא המאיר ממצח ולמטה, שהוא בבחינת ל' דצ"ל דהיינו מבחינת ז"ת דבינה דאורי, ששם נשרש ז"א, והם צריכים להארת חכמה, אשר ע"כ בקטנות הם מתכסים ונעשים לז"ק, ובגדלות נפיק יוד מאויר ונעשים אור ובחינת ג"ר. כנ"ל. וע"כ אין בחינת השערות יכולים להתאחז בהם, גם בקטנותם, מחמת שהם עומדים לדחות בחינת ה' מאויר ולהתגלות בהארת חכמה. אלא בעת קטנות נוהג בהם רק כיסוי של השערות, באופן שבעת גדלות יוכלו להסתלק משם.

ויו"ש באד"ר דף קל"ו. מצח ונצח כולא חד באתוון רצופין. כלומר, שאות מ' דמצח, מתחלף באות נ', דנצח, להיותם סמוכים זה אחר זה באלפא ביתא. שזה רומז, על בחינת תיקון ה' שבה. שתיקון זה הוא, מכח שהם השורש אל הו"א, שכל עיקרו הוא רק הארת חכמה שבו, כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם. ונודע, שנצח דאורי הוא בחינת ז"א, כמ"ש בחלק י'. וע"ז רמז כי מצח ונצח חד הוא באתוון רצופין. דהיינו על פי ההבחן הקודם ונמשך המכונה זה אחר זה, כי כמו שם' היא קודם ושורש לנ' הבאה אחריו, כן השם מצח, רומז, שהוא שורש לז"א שהוא נצח. ולפיכך הוא מתמעט מחמת המסך דעתיק ונעשה לבחינת ו"ק שהיא דין בעת קטנותו. וכן נוהג בו ענין הגדלות, שאז נפיק י' מאויר

ואינם מקבלים אלא חסדים בלבד, בסוד כי חפץ חסד הוא. ואז נסתלקו ממנו ג"ר דע"ב בבחינת מקיף חוזר, ולבושיהם דג"ר דע"ב שהם בחינת ע"ס דאורי המלבישים לאורי דג"ר אלו, שאין דרכם להסתלק, כנודע, הנה הם נשארו תוך הראש במקומם. ונבחנו ע"כ שם לבחי' מותרי מוחא. כי הכלים של המוחין הם בבחינת כיסוי דתיקוני מל"צ, וכמו שדוחים המוחין דע"ב הגלוי כן הם דוחים את לבושיהם לחוץ, כי הם אינם סובלים את כח הגילוי שבהם. שהוא להיפך מטבעם. (אלף שפ"ג אות ק"פ).

מילוי דהויות:

סא) השם הוי"ה הוא ע"ס, שי"ה הם כח"ב, והו"ה הם זו"ן, כנודע ועדיין לא נודע בזה מאיזו קומה הן הע"ס האלו, אם בקומת נפש, אם רוח, נשמה וכו'. וע"ז באים המילואים שהם המבארים את הע"ס שבהו"ה מבחי' שיעור קומה שבהם: שבקומת נפש הם מתמלאים בהיין שהם בגימטריא ב"ן. ובקומת רוח הם מתמלאים באלפין, שבגימטריא מ"ה. ובקומת נשמה הם מתמלאים ביודין, חוץ מן הואו שבה שמתמלאת בא', שהיא בגימטריא ס"ג. ובקומת חיה היא מתמלאת לגמרי ביודין ואפילו בהווי שבה, שהיא בגימטריא ע"ב. (אלף שי"ג אות מ"א. וע"ח שי"ח פ"א).

מצח:

סב) כל האורות דראש מאירים מבחי' הגלגלתא, כי האורות דמו"ס אינם עולים שם בשם, להיותו בחינה נמוכה ממנו כנודע. והנה הגלגלתא נחלקה לב' רישין, שהם: גלגלתא, ואוירא. משום שהמסך דעתיק אינו שולט על הגלגלתא, כי נתקנה בבחינת ה' בחסדים מכוסים שאין ה' נפיק מאויר דילה לעולם. ואוירא, הוא ל' דצ"ל, וע"כ נוהג בה כיסוי וגילוי, כי בקטנות, השערות מכסים אותה, שהוא מטרם דנפיק י' מאויר דילה, ובגדלות אחר דנפיק ה' מאויר דילה

דיליה ואשתאר אור. ועל שם זה הוא מכונה מצת. אמנם בעת גדלות שהמותא דאורא נעשה אור ובחינת ג"ר, הנה גם הוא עצמו מתחלק למל"צ, שב' אודין עם המצח, הוא בחינת ס' של ה', וב' עינין וחוטמא, הם בחינת ל' של ה', וכו' כנ"ל בתשובה י"ד. ע"ש. (אלף של"ה אות פ"ו. אלף שס"ח אות קנ"ה).

מצפ"ץ:

סג) מצפ"ץ, הוא חילוף הוי"ה בא"ת ב"ש, והוא מורה על בחינת מסך ומלכות אשר בהוי"ה, אשר בו"א, הוא בחינת שם אלקים, ובא"א הוא מצפ"ץ, מפני שאין בחינת נקבה ודין גלוי בו. (אלף שפ"ד אות קפ"ד. ועי' באו"פ שם).

נוקבא דפרדשקא:

סד) נוקבא דפרדשקא, הוא בחי' מלכות, דהיינו עטרת יסוד דנה"י דעתיק המתלבשים בא"א, כמ"ש לעיל בתשובה ל"ה. ועי' באו"פ דף אלף ת"ד ד"ה תקון ג'. (אלף של"ו אות צ"א).

נימא הי"ג:

סה) כל הבחינות בא"א מתחלקות על י"ג, שהם ג' היות דמל"צ, שבהם י"ב אותיות, ובחינת המלכות דכליל לג' היות, שיש בה כל י"ב הבחינות די"ב האותיות שבג' היות. והתחלקות השערות על י"ג בחינות הנ"ל, נקרא י"ב נימין דשערי דהיינו י"ב קבוצות של שערות, ונימא י"ג דכליל להון. (אלף שס"ה אות קמ"ט).

נקוד האתיות:

סו) המילוי דשמות מורה על שיעור קומה של המדרגה. והניקוד, מורה על מקורה של כל מדרגה פרטיות שבשם, אם הוא מהתכללות העליונים בתוכה, או מן

התחתונים, או מבחינתה עצמה. (אלף שי"ג אות מ"א. ובע"ח שי"ח סוף פ"א).

נקוד כתנועת האותיות:

סז) הכלים מכונים אותיות, וניקוד כתנועת האותיות, פירוש, שבחינת האורות המנענעת את הכלים הם רק בחינת הארת הכלים בלבד, כלומר, שאין בהם הארת חכמה, אלא מבחי' בינה ולמטה, הנקרא הארת כלים כנודע. והם ניקוד הוי"ה בחולם צירי קמץ צירי: חולם מורה: על האורות דיחידה חיה שבשם, שהם אינם מתלבשים בכלים אלא ממעל להם, כדוגמת החולם, העומד ממעל לאותיות. וצירי מורה: על חסדים מכוסים, כי ב' הנקודות שבצירי מורים על חו"ב, בעת שבינה באחורים על החכמה, וע"כ אין בהם נקודה ג' תחתיהם שהיא הדעת המזווג לחו"ב אלו. ונמצא ה' דהוי"ה המנוקדת בצירי, שמורה על בחינת חסדים מכוסים ונעלמים מבחי' הארת חכמה. והקמץ שתחת הוא דהוי"ה, מורה: על ז"א שהוא מקומן מהארת חכמה. וה"ת עם צירי מורה: ג"כ על חסדים מכוסים כמו ה"ר. (אלף שי"ג אות מ"ב. ובאו"פ ד"ה מנוקד).

נקודות:

סח) עי' תשובה ס"ו.

פגול:

סט) ב' נקודות הצירי, רומזים על חו"ב בעת שבינה היא באחורים על חכמה, ואין להם נקודת הדעת תחתיהם שיוזוג אותם. כנ"ל בתשובה ס"ו. וסגול רומז שיש נקודת הדעת תחת החו"ב המזווג את חו"ב פב"פ. (אלף שי"ג אות מ"ב. ובאו"פ ד"ה מנוקד).

סוגים משערות דיקנא:

ע) נודע, שגם ע"ס דשערות נתקנו במל"צ דצל"ם, אשר ה' שבהם, נבררה ועלה לשערות רישא, ול"צ שבהם, נעשו

ממנו, כי לא יוכלו לקבל ממנו בלי התלבשות בחסדים, ואם יקבלו יתאחזו החיצונים בהשפע, כי כל הארה שיש בה חסרון, מתאחזים החיצונים במקום החסרון, כנודע. וע"כ השערות רישא מכסין העורף ומגבילין אותו שלא ישפיע אלא דרך השערות, כמ"ש בקוצי דשערא. (אלף שס"ז אות קנ"ב).

עזקא:

עד) ג"ר דמוחין, המתוקנים בם' דצל"ם, וע"כ אין ה' נפיק מאויר דלהון, ונשארים תמיד בחסדים מכוסים, הם נקראים משום זה בשם עזקא, כי תיקון ה' דצל"ם סותם אותם ומגבילם, שלא יקבלו לתוכם חכמה, כמו בעזקא סביב סביב. ועזקא פירושו טבעת. וס' דצל"ם זו, ה"ס ה' הבאה במסורה, בכתוב דלמרבה המשרה וכו'. כי אע"פ שהיא באמצע התיבה, ואין ס' סופית ראוי לבא שם, שהוראתה שפוסקת ומסיימת אל השפע, מ"מ יש שם ס' סופית. וכן ג"ר דמוחין, אע"פ שהם ראויים לאור החכמה, להיותם ג"ר מ"מ אין מקבלים חכמה, מחמת תיקון ה' בהם, כנ"ל. (אלף שכ"ד אות ס"ח).

עזקא דכיא:

עה) בחינת ס' דצל"ם שנתקן בג"ר דמוחין, שמגבילם סביב כמו עם טבעת, שלא יקבלו חכמה, נקרא עזקא. כנ"ל בתשובה ע"ד. ומסיבת התיקון הזה במוחין דא"א, שגלגלתא דא"א נתקנה בם' דצל"ם, נגנזו בהם המוחין דא"א דנקודים, שאין להם עוד אפשרות להתגלות בעולם אצילות, כי א"א דנקודים היו מקבלים חכמה גם לבחי' ג"ר דמוחין שלהם, כי שם עוד לא היה תיקון זה דמל"צ, ועל שם גניזו זו נקראים המוחין דא"א בשם עזקא. וגניזו דאבא שהוא בגלגלתא דא"א, נקרא בשם "עזקא דכיא". וגניזו דאמא, שהוא במו"ס

לשערות דיקנא. ונמצא שבחינת ל"צ דשערות נחשבים לסיגים ופסולת של השערות רישא, כי הם רק בחינת ס' דצל"ם כי ע"כ נתאחזו בגלגלתא, שהיא ג"כ בחינת ס' כנודע. והנה סיגים אלו דשערות רישא נחשבים לדינים קשים, כי שערות דיקנא הם דינים קשים כנודע. והנה אחר שנבררו גם השערות דיקנא ונתחברו במקומם, נמצאים הסיגים שנשארו אחריהם שהם בחינת פסולת לגמרי, שאינם מוצלחים עוד לכולם, כי כבר נברר מהם כל הקדושה. כנ"ל דף שי"ג אות מ"א, שאחר שנתברר מהם כל הקדושה נבחנים לקליפות שאין בהם כל תועלת. ע"ש. (אלף שע"ו אות קע"א).

סיגים משערות רישא:

עא) עי' לעיל בתשובה ע'.

סתר גו סתרא:

עב) המסך שבכלי מלכות נקרא סתרא, על שם שהוא מגביל ומכסה על האורות וכיון שנתוסף באצילות מסך חדש מבחינת מלכות דצמצום ב', נמצא שעתיק האציל לא"א בבחינת סתרא גו סתרא, כי מלבד הסתרא דעצמו מבחינת המלכות דצמצום א', הוסיף עוד סתרא דמלכות דצמצום ב', ונמצא שא"א מוגבל מב' בחינות מסכים, שהם נבחנים בסתרא גו סתרא. (אלף רצ"ו אות א').

עורף:

עג) א"א כולו הוא בחינת חכמה, אכן להשפיע, צריך להלביש החכמה בחסדים, כי אין התחתונים מקבלים חכמה זולת בלבוש דחסדים. והשפעה זו דהארת חכמה בחסדים נקרא פנים דא"א, כי מקום השפעה נקרא פנים. אמנם באחורים שלו, שאין החכמה מלובשת בחסדים, נקרא עורף, או קדלא. כלומר, שאין משם מקום השפעה לתחתונים

שם מציאות ע"ס דמו"ס, אלא שאינו ניכר הארתן שם, זולת בגוף. דהיינו מאחר שאין הארת גלגלתא מגיעה לגוף, מתחיל שם הגילוי דמו"ס. אמנם מציאותם של הע"ס דמו"ס ודאי הוא שהם בראש. (אלף שע"ב אות קס"ה. ואלף שע"ו אות קע"ה).

ע"ס דגלגלתא:

פ) ע"ס דגלגלתא דא"א אינן מאירות אלא בראש דא"א, כנ"ל בתשובה ע"ט. ונודע, שהגלגלתא מתחלק לב' ראשים: גלגלתא ואוירא. שג"ר נקראו גלגלתא, וז"ת נקראו אוירא. ועל פיהם מתחלק הראש דא"א, לב' בחינות: למקום שערות שהוא עד המצח ועד העורף, ששם בחינת הגלגלתא עצמה, שהשערות אינם פוסקים משם לעולם, מחמת שנתקנה בם' דצ"ל"ם, ואין ה' נפיק מאויר דיליה. ובחי' ב' דראש, היא חלק בלי שערות, והיא הארת מוחא דאוירא, שהוא הז"ת של הגלגלתא, המתקן בל' דצ"ל"ם, ומקומם מתחיל ממצח ולמטה וכל הפנים. ואין השערות יכולים להתאחו שם, כי בגדלות יוצא ה' מאויר ואשתאר שם אור, וע"כ גם בקטנות מטרם שיצא ה', מאויר, השערות רק מכסים המצח והפנים ואינם מתאחים, באופן שבגדלות הם מסתלקים, ובקטנות הם מתכסים. וע"ס דגלגלתא אלו הם: הכתר הוא מקום השערות, שנקרא גלגלתא. ב' אודנין ומצחא, הם חב"ד. ב' עיינין וחוטמא, הם חג"ת. ב' שפון ולשון, הם נה"י והפה הוא מלכות. וב' תפוחין הם חלק העליון של נה"י, דהיינו חג"ת שבהם. כנ"ל בתשובה י"ד ע"ש. (אלף של"ט אות צ"ו).

ע"ס דדיקנא ממו"ס:

פא) עיקרו של א"א הם ב' רישין, שהם גלגלתא ומו"ס. והם כלולים זה מזה כנודע. ונמצא הגלגלתא כלולה מב' רישין: כתר וחכמה סתימאה. וכן המו"ס כלולה מב' רישין כתר ומו"ס. ונודע, שהארת מו"ס

דא"א, נקרא בשם "עוקא רבה" (אלף שכ"ד אות ס"ו וס"ח).

עוקא דכליל כל עוקין:

עו) מו"ס דא"א, נקרא עוקא דכליל כל עוקין. כי מתוך התיקון דם' דצ"ל"ם בגלגלתא דא"א, נעשה מוקף בקרומא סביב כמו עם טבעת, שלא יודווג עם הבינה לגלות בחינת ג"ר דחכמה. וקרומא דא לא אתפסק ממנו לעלמין, כנודע. והוא הגורם לבחי' ג"ר דאורא וזו"ן שיתוקנו ג"כ עם עוקא כמוהו, וע"כ נקרא עוקא דכליל כל עוקין. (אלף שכ"ד אות ס"ח).

עוקא רבה:

עו) ע"י תשובה ע"ה. (אלף שכ"ד אות ס"ח).

עמר נקי:

עח) ע"ס דשערות, שהם הלבושים דע"ב המגולה, שנשארו בראש אחר הסתלקותו בבחינת מקיף חוור, כנודע. הנה גם הם קבלו התיקון דמל"צ, כמו הכלים הפנימיים דא"א, אשר בחינת ס' שבהם, יצאו על הגלגלתא בבחי' שערות רישא, ובחינת ל"צ שבהם, יצאו בבחינת שערות דיקנא. ולפיכך נקראו שערות רישא בשם "עמר נקי" כי תיקון ה' שהוא בחי' ג"ר דבינה, שאין שום צמצום ודין יכולים לשלוט עליה, כנודע. עושים אותם נקיים מכל צמצום ודין. והוא ע"ד הגלגלתא עצמה, שנקרא אוירא דכיא, מאותו הסעם כנודע, (אלף שכ"ח אות ע"ד ופ"ז).

ע"ס דמו"ס:

עט) ע"ס דמו"ס הן בראש דא"א, אשר החיך הוא יסוד שבהם, והגרון הוא מלכות שבהם. ואע"פ שאין הארת מו"ס יכולה להתגלות בראש, מחמת שליטת הארתה של הגלגלתא הגדולה ממנה, כנודע. מ"מ יש

ש"ב אות י"ב ע"ש. ואז יש בהם ע"ס מן הכתר, וע"ס מן החכמה. וכן ע"ס דכתר חוזרים להיות למעלה, וע"ס דחכמה חוזרים להיות למטה. דהיינו שכל העב יותר גבוה יותר. (אלף שצ"א אות קצ"ו).

ע"ס פנימיים ומקיפים דשערות רישא:

פה) מבחינת הקביעות נבחנים השערות רישא ודיקנא, לבחינת כלים מקיפים, כי האורות המיוחסים להם שהוא הע"ב המגולה, יצאו לחוץ מראש דא"א בבחינת מקיף חוזר, ולבושיהם שהם השערות נעשו לכלים מקיפים. ובעת עלית א"א לעתיק בהתכללות אחת, הנה אז שוב יוצא שם בא"א קומת ע"ב הגלוי, והמקיף חוזר נכנס לפנימיות הראש, וכן השערות שוב נעשים לכלים פנימיים. ואז נבחנים ע"ס דשערות רישא ודיקנא לבחינת פנימיים. אמנם זה נוגח רק בעת הזווג, אבל לאחר הזווג חוזרים המוחין דא"א ומתלבשים במל"צ, ושוב מסתלק הע"ב המגולה מהם בבחינת מקיף חוזר, ולבושיו שהם השערות שוב יוצאים מפנימיות ונעשים לכלים מקיפים. (אלף שצ"א אות קצ"ד).

עת רצון:

פו) בעת הזווג דגדלות, שע"י הארת ע"ב ס"ג העליונים יורדת ה' מאויר דמוחא דאורא, והוא אשתאר אור, שאז מסתלקים השערות מעל גבי המצח והפנים, ומצחא אתגלי, כנ"ל בתשובה כ"ב. ע"ש. נקרא זה "עת רצון" כי אז מתגלה מצח הרצון, כמ"ש שם. (אלף שס"ח אות קנ"ו וקנ"ז).

עתיקא דכל עתיקין:

פז) בחינת א"ק המתלבשת מטבור ולמטה שלו, תוך ג' רישין דעתיק וא"א נקרא א"ס, ונקרא עתיקא דכל עתיקין. (אלף ש"א אות ח' וט').

אינה יכולה להתגלות בראש עצמה, וע"כ הארת ב' רישין שבה מתגלה בדיקנא. והנה לפי זה היו צריכים להיות בדיקנא ב"פ ע"ס: ע"ס דכתר וע"ס דחכמה, אמנם לפי שהשערות דיקנא יצאו מבחינת ראש, לא יכלו לקבל אלא ה"ת מבחי' כתר שהם מגבורה ולמטה, וח"ס מבחי' חכמה, שהם מבינה ולמטה. כמ"ש בדף אלף שצ"ג ד"ה הרי. ע"ש. (אלף שצ"א אות קצ"ו).

ע"ס דדיקנא מבחי' הגלגלתא:

פב) ע"י לעיל בתשובה פ"א.

ע"ס מקיפים של הדיקנא:

פג) מע"ס דמקיפים אין בדיקנא רק י"ג ספירות: ה"ס מן הכתר, וח"ס מן החכמה, כנ"ל בתשובה פ"א. ועמידתם הוא, שכל העב יותר מקומו יותר למטה דהיינו להיפך מן הפנימיים, כי בעת שהספירות מאירות בקומתם, נמצא שכל העב יותר קומתו גבוה יותר, והוא יותר עליון, והוא רק בהפנימים דהיינו בעת שהאורות מתלבשים בכלים. אבל במקיפים, שפירושם שהאורות נתרחקו מהכלים, ואין העביות גורמת גדלות קומה, ע"כ כל העב יותר גרוע יותר והוא יותר תחתון. וע"כ נמצאים ה' ספירות דכתר הבאות מקומה גבוה מח"ס דחכמה, עומדות למטה מח"ס דחכמה. וכן תחתון הוא יותר תחתון מכולם, ומלכות דחכמה יותר עליונה מכולם. (אלף שצ"ב אות קצ"ח. ובאו"פ שם ד"ה הרי).

ע"ס פנימיים של הדיקנא:

פד) בעת שא"א עולה לחב"ד דעתיק, שמקבל שם הזווג בקומת עתיק, שהוא בחינת ע"ב המגולה, מבלי תיקון ה' בג"ר שלו, שאז נכנס המקיף חוזר בפנימיות המוחין, ועמו גם השערות רישא ודיקנא, הנה אז נעשו גם השערות לכלים פנימיים, דהיינו לע"ס פנימיים. כמ"ש לעיל דף אלף

עתיקא קדישא:

פתח:

פתח רדל"א, וכן ג' רישין דא"א, נקראים בשם עתיקא קדישא. (אלף ש"א אות ח').

פאה:

פט) עי' לקמן תשובה צ'.

פאתי הראש:

צ) מלכות נקראת פאה, משום שמלכות היא אחרונה שבע"ס, דוגמת פאת השדה הנשארת באחרית הקצירה. וע"כ המלכות דע"ס דשערות רישא, נקראת פאתי הראש. ומלכות זו דפאתי הראש היא כמו הקרומא דאוריא המבדיל בין גלגלתא, שהיא ב' דצל"ם, לבין אוריא ומו"ס שהם ל"צ דצל"ם. כי כן מלכות דשערות רישא, מבדלת בין שערות רישא שהם בחי' ב' דצל"ם, לבין שערות דיקנא שהם בחינת ל"צ דצל"ם. ונמצא שהשערות דיקנא מפאתי הראש נפקי. גם היא נבחנת שיש בה מבחינת מלכות דצמצום א', כי בחינת השערות הם לבושים דע"ב הגלוי, שהוא יוצא על בחינת מלכות דצמצום א', כנודע. (אלף שפ"ב אות קע"ח).

פנים דא"א:

צא) הפנים דא"א הוא ממצח ולמטה, שמשם מתחיל ז"ת דגלגלתא, שהוא בחינת ל' דצל"ם ומוחא דאוריא, שבה נפיק י' מאויר ואשתאר אור, וע"כ הפנים חלק משערות, כנ"ל בתשובה כ"ד, ע"ש. (אלף שמ"א אות צ"ט. ואלף שס"ט אות קנ"ח).

פנימיות נו"ה שלמעלה מיסוד:

צב) פנימיות נו"ה שלמעלה מיסוד, הם בחינת ב' ביעי דוכרא, עי' לעיל בתשובה י"ב. (אלף שכ"ח אות ע"ד).

ציץ:

צח) קוצא דשערי דא"א, המגיע עד החוזה שלו מלאחוריו, ששם עומד רישא דו"א, המאיר בו ומוציא במצח שלו הארת

פר"מ דדיקנא:

צד) עי' לעיל בתשובה פ"ג ופ"ד.

פר"מ דשערות רישא:

צה) עי' לעיל בתשובת פ"ה.

צ' דצל"ם:

צו) עי' תשובה י"א.

צירי:

צז) עי' תשובה ס"ז.

ששם עומד פרצוף חג"ת, נבחנים לבחינת בינה כי הארת חכמה אינה מתגלה בחג"ת, כנודע. והשערות העומדים במקומם ואינם נמשכים למטה, נבחנים לבחי' דעת, דהיינו בחינת דעת עליון, שאין ממנו השפעה למטה, כנ"ל בדעת עליון דא"א (בדף אלף תמ"ד אות י"ג ד"ה וזה) הרי שהקוצין הם בחינת חכמה, ונימין הם בחינת בינה, ושערות הם בחינת דעת עליון, כלומר שאין בו זווה להשפיע הארת חכמה למטה.

גם יש הבחן אחר בהם. אשר השערות הבאים בגדלות, הם בחי' ס' דצל"ם, שהיא בחינת כתב"ד. והנימין הבאים בפרצוף חג"ת, הם בחינת ל' דצל"ם, הנבחן לחג"ת. והקוצין הבאים בפרצוף נה"י, הנקרא עיבור, הם בחינת צ' דצל"ם. והענין, כי כל אלו השערות דג' פרצופים. עיבור, יניקה, ומוחין, אינם מתגלים בשום אחד מהם, רק על בחינת הגלגלתא דפרצוף הגדלות לבד, ושם הם מסתדרין בג' הויות, על פי התחלקות דמל"צ, שב' הויות דמ"ל הם בימין ושמאל דפנים: הויה דס' בימין, והויה דל' בשמאל. והם בחינת השערות והנימין, כנ"ל, והויה ג' היא צ', והוא בחינת הקוצין, שהיא עומדת באחורי רישא. הרי שג' בחינות האלו קוצין נימין שערות, הם ג' הויות דמל"צ. ונודע, שס' נבחנת לאו"א עלאין וחכמה, ולי' דהויה. ולי' נבחנת לישסו"ת ובינה וה"ר. וצ' נבחנת לז"א ולדעת. כנ"ל בדברי הרב (דף אלף ע"ו אות קל"ט) ונמצא אשר שערות הם חכמה, ונימין הם בינה וקוצין הם דעת. וזה מבחינת סידורם בהגלגלתא, אבל מבחינת השפעה הוא להיפך: כי שערות הם בחינת דעת עליון, שאינם משפיעים למטה, וע"כ הם עומדים וקופין במקומם. ונימין הבאים ממוחין דחג"ת ומשפיעים לחג"ת שמגרון ולמטה, ששם החסדים מכוסים נבחנים לבחינת בינה. אבל הקוצין הבאים ממוחין דעיבור ומשפיעים לפרצוף נה"י העומד מחוה ולמטה, ששם מקום החסדים המגולים,

תפילין, הוא נקרא בשם ציץ, וקוצי דשערי דז"א, המאיר בראש הנוקבא העומדת בחוה שלו, ומוציא במצחא שלה בחינת תפילין, נקרא בשם ציצית. (אלף ש"ס אות קל"ט).

ציצית:

צט) ציצית פירושו שערות, מלשון הכתוב ויקחני בציצית ראשי וכו' והוא מבחינת קוצי דשערי דז"א המאיר בראש הנוקבא ומוציא במצח שלה בחי' תפילין. עי' לעיל בתשובה ע"ת. (אלף ש"ס אות קל"ט).

קדלא:

ק) קדלא, פירושו, עורף, עי' בתשובה ע"ג. (אלף שס"ו אות קנ"ב).

קוצי דשערי:

קא) שערות רישא דא"א הם י"ג נימין שהם ג' הויות, ב' הויות שהם ט' נימין בימין ושמאל דפנים. והם בחי' ס' דצל"ם הכלול בם. והויה אחת מאחורי רישא, שהם ד' נימין נגד ד' אותיות הויה ההוא, והיא בחינת צ' הכלול בם דצל"ם. ואלו הד' נימין שבאחורי רישא נקראים בשם קוצא דשערי. (אלף שנ"ט אות קל"ח).

קוצין נימין ושערות:

קב) השערות היוצאים מן המוחין דעיבור נקראים קוצין. והיוצאים מן המוחין דיניקה נקראים נימין. והיוצאים מהמוחין דגדלות נקראים שערות. והשערות דעיבור נמשכים עד החוה, ששם עומדת נוקבא דז"א. רחל. ודיניקה נמשכין עד הגרון ששם עומדת לאה. ודגדלות עומדין במקומם ואינם נמשכין למטה, משום שאינם משפיעים לוולתו. וקוצין שהם נמשכים לפרצוף נה"י, הם בחינת חכמה, כלומר, שהם מגלים שם הארת חכמה מחוה ולמטה, ששם מתחיל פרצוף נה"י. ונימין שהם נמשכין עד הגרון,

הם משפיעים שם הארת חכמה. והבן היטב. (אלף שס"ג אות קמ"ג. וקמ"ה וקמ"ו).
ומרעווא דיליה מתגלה רעווא בכולם. (אלף של"ז אות פ"ה).

קמץ:

רקיע המבדיל:

קג) ע"י לעיל בתשובה צ"ג (אלף שי"ד אות מ"ד).

קרומא דאורא:

קט) קרומא דאורא נבחן לרקיע המבדיל בין גלגלתא שנתקנה ב' דצל"ם, שאין מסך דפה דעתיק שולט עליה, לבין מו"ס, שכבר נתמעטה מכח המסך דעתיק. וכן ז"ת דגלגלתא יצאו לבחינת מו"ס, כי ז"ת שלה לא יכלו לקבל תיקון ב' דצל"ם, להיותם שורשי זו"ן, וע"כ נעשו לראש מיוחד שהוא מוחא דאורא. ע"י לעיל בתשובה ל"ח. ונמצא שקרומא דאורא נעשה לרקיע המבדיל בין גלגלתא שהוא בחינת מים עליונים שאין שום מסך בינה לעתיק, ובין אורא ומו"ס שהם מים תחתונים, כי כח המסך דעתיק שולט עליהם ומתמעטים על ידו. (אלף שכ"ז אות ע"ב).

כד) ע"י לעיל תשובה ד'. (אלף שכ"ו אות ע"א).

ראשי ירכין שלמעלה מיסוד:

קה) ע"י לעיל תשובה י"א וי"ב. (אלף שכ"ח אות ע"ד).

רוחא דגניז בעתיק יומין:

שורש הגבורות:

קי) הבוצינא דקרדינותא הוא שורש כל הגבורות כולם. ע"י לעיל תשובה י"ז ט"ז. (אלף שכ"ה אות ע').

קו) רוחא, פירוש, אור הרוח שהוא ו"ק, וחסד דעתיק המלוכש בגלגלתא דא"א, נקרא רוחא דגניז בעתיק יומין. להיותו בחינת גוף דעתיק וו"ק שלו. והוא נקרא אורא דכ"א, משום דה"ל לא נפיק מאויר דילה, משום שהגלגלתא נתקנה בבחינת ב' דצל"ם, כנודע. (אלף שכ"ב אות ס"ג).

רדל"א:

שמרי היין:

קיא) מלכות דצמצום א', שאחר שהיא נגנזה ברדל"א, כבר אין בה עוד שום זווג בכל פרצופי אצילות, כנודע. ועכ"ז נמצאת כחה בכל זווג בבחינת החימום, כנ"ל בתשובה י"ב. היא נבחת שם בבחינת "שמרי היין", כי המוחין נקראים בשם יין המשמח, וחלקי עביות המלכות דצמצום א' שאינם עולים עם הזווג ההוא, נשארים בעביותם למטה בבחינת שמרי היין, והגם שעביות הו מוכרח להמצא שם בבחינת חימום, מ"מ כיון שאין הזווג נעשה עליהם המה מקלקלים טעם היין, וצריכים להעבירם משם. (אלף שי"ח אות נ"ו).

קז) ע"ס דראש עתיק נקראו רישא דלא אתיידע, והטעם משום שבהם משמש מלכות דצמצום א' כמו בא"ק, ושם נגנזה המלכות הזו, כי לצורך א"א הוא משמש במלכות דצמצום ב'. וע"כ נקרא רדל"א, כי ידיעה פירוש, זווג, ומורה, שעל המלכות שלו אין עוד זווג בכל הפרצופים דאבי"ע (אלף ש"א אות ט').

רעוא דרעוין:

קח) גילוי מצחא דא"א בעת רצון (ע"י תשובה כ"ב) נקרא רעוא דרעוין, להיותו השורש לגילוי מצח הרצון דכלהו פרצופים,

שערות:

דנקודים שנקראת ארץ אדום. ע"ש. והוא משום שנעשתה שם לשורש לצמצום ב'. וע"כ נבחנים השערות דנקבא לשערות אדומות, שמורה, שאין בה עוד גוון הדין אלא ממלכות דצמצום ב'. אבל דז"א, הם שחורות, שהוא גוון דצמצום א' שבשערות. ודא"א הם לבנות מכת המיתוק דב' דצל"ם, שאין שום צמצום ודין נרשם עליהם, בסו"ה ושער רישיה כעמר נקי. (אלף שע"ו אות קע"א).

שערות דיקנא:

קיד) ע"י לעיל בתשובה פ"א פ"ב פ"ג פ"ד.

שערות לבנות:

קטו) ע"י לעיל בתשובה קי"ג. (אלף שע"ו אות קע"א).

שערות קשישין:

קטז) אע"פ ששערות הם מבחינת ע"ב הגלוי, דהיינו מטרם שנעשה בו התיקון דמל"צ, מ"מ כיון שהם נתאחו בכלים דראש דא"א, נעשה גם בהם זה התיקון דמל"צ, אשר בחינת ה' שבהם נעשה לשערות רישא, ומכת זה אין שום צמצום עליהם, שם' היא בחינת ג"ר דבינה, שאינם סובלים מצמצום וע"כ נעשו לעמר נקי, והם נבחנים "לשערות שעיעין" כלומר שאין בהם שום קושיות ודינים. ובחינת הל"צ שבהם שיצאו בבחינת שערות דיקנא (ע"י לעיל תשובה כ' וכ"ח) הם בחינת דינים, ואינם מתוקנים אלא בגדלות בעת יציאת י' מאויר, כנ"ל בתשובה ס"ב. וע"כ הם נבחנים ל"שערות קשישין" כלומר שיש בהם קושיות ודינים. (אלף שע"ו אות קע"א).

שערות רישא:

קיו) ע"י לעיל בתשובה פ"ה.

קיב) בהיות שגלגלתא דא"א נתקנה בם' דצל"ם, ואינה מקבלת אלא חסדים מכוסים, נמצא שאינה יכולה לקבל מוחין דע"ב כמו שיצאו בעתיק שג"ר דע"ב שהיו צריכים להתלבש בגלגלתא דא"א יצאו לחוץ בבחינת מקיף חוור, והאו"ח המלביש לאלו המוחין שיצאו, נשארו בראש דא"א בבחינת מותרי מוחא, שאין להם למה להלביש, וע"כ גם המה יצאו לחוץ מראש, ונעשו לכלים חיצונים הנקראים שערות. ע"י לעיל בתשובה פ"ג פ"ד פ"ה. ונקראים שערות, מלשון הכתוב, אשר בשערה יושפני, שפירושו סערה. ונקראים כן, משום חוזק הדינים הנמצא בהם, להיותם באים ממלכות דצמצום א', כנ"ל בתשובה כ"ה. (אלף ש"ל אות ע"ת. ואלף תל"ו אות א').

שערות אדומות:

קיג) שערות הם דינים להיותם באים ממלכות דצמצום א', שאין עליה זווג בכל פרצופי אצילות, כנ"ל בתשובה קי"ב. ועכ"ז בא"א הם לבנות, שאין שום גוון נראה בהם, כי גוונים מורה על דינים, כנודע. והוא משום שהם נתקנו בם' דצל"ם, שפירושו מבחי' ג"ר דבינה, שאין שום צמצום ודין חלים עליה, כנודע. אמנם בז"א, שכל שורשו מתחיל מבחינת ז"ת דבינה, ע"כ הדין מתגלה בהם, כי לא יוכלו להתמתק בם' דצל"ם כמו א"א, משום שאין שורשו משם, אלא מז"ת דבינה. ולכן שערותיו שחורות, כי כח הדין הבא ממלכות דצמצום א' מכונה בשם גוון שחור. אמנם נוקבא דז"א, אשר המוחין שלה באים מנה"י דז"א, כבר פסיק כח מלכות דצמצום א' משערות שלה, משום שנה"י דז"א באים מאריכת רגלים דאמא, שפירושם צמצום ב', כנודע. ולכן גוון הדין שיש בשערות דנקבא, הם רק מצמצום ב', שגוון הדין שלה נקרא בשם אדום, כי מלכות דצמצום ב' נקראת ארץ אדום, כמ"ש הרב בבינה

שערות שחורות:

קית) עי' לעיל בתשובה קי"ג. (אלף שע"ו אות קע"א).

שערות שעיעין:

קית) עי' לעיל בתשובה קט"ו. (אלף שע"ו אות קע"א).

שערות דעי"מ:

קכ) כמו שיש ג' בחינות: עיבור, יניקה, מוחין, בכל הפרצופים, כן יש בחינת עי"מ גם בשערות שלהם. כמו שביאר הרב אצל מוחין דו"א, אשר אפילו בחינת עיבור א' שלו אינו יוצא זולת עי' עלית הפרצופים, שישסו"ת נעשה אחד עם או"א, וכן א"א עולה ונעשה אחד עם עתיק, כנ"ל דף תתקי"ד אות פ"ד. ע"ש כל ההמשך. וגודע שבעת עלית הפרצופים מתבטלים בחינת הלבושים דמל"צ, ויוצאים קומות הזווג בבחינת עי"ב הגלוי, אלא אחר כך כשחוזרים הפרצופים למקומם חוזרים ומתלבשים במל"צ, וקומת עי"ב הגלוי חוזר ומסתלק מהם בבחינת מקיף חוזר, אשר האו"ח של העי"ב הגלוי הזה שנסתלק, הוא בחינת השערות (עי' היטב לעיל דף אלף תל"ט אות ו'. ואלף תמ"ג אות י"ב) הרי שאפילו במוחין דעיבור, יש ג"כ בחי' הסתלקות דמקיף חוזר ובחינת שערות. ועד"ו במוחין דיניקה וגדלות. והנה שערות דעיבור נקראו קוצין. ושערות דיניקה נקראו נימין. ושערות דגדלות נקראו שערות. כמ"ש לעיל בתשובה ק"ב ע"ש. (אלף שס"ג אות קמ"ב).

מ"ן בבחינת חימום, הנה אע"פ שאין הזווג נעשה אלא במסך של מלכות דצמצום ב', מ"מ כיון שמלכות דצמצום א' נתחברה מתחילה בעת החימום, ע"כ היא משאירה כחה שם בהמוחין. וכח זה נבחן בבחינת שמרי היין. כי כמו השמרים שהם מוכרחים להתהוות היין, ומ"מ צריכים להוציאם מן היין, שלא יקלקלו טעמו, כן בחינת כח המלכות הזו, אע"פ שהיא מוכרחת בהמוחין, כי אין חימום להעלאת מ"ן זולתה, מ"מ צריכים להפרישה משם. וכן המוחין נקראים בשם יין המשמח, כנודע.

והנה גם בא"א יש בחינת מלכות דצמצום א' שממנה שמרי היין, והיא בחינת הגבורה דעתיק הגנוה תוך מו"ס, כנודע. אמנם שם אינה נבחנת לבחינת שמרים שצריכים להפרישם מן המוחין, כי א"א הוא כולו רחמים, וגבורה דעתיק זו המלוכשת בתוכו, באה בהארת זווג דעתיק עצמו, שבו יש זווג גם במלכות דצמצום א' וע"כ נבחן המוח דא"א שהוא שוקט על שמריו, והוא משתבח על ידיהם, ואין בהם שום גילוי לדינים ח"ו. וי"ש בזה, שמו"ס דא"א "שקט כחמר טב על דורדיא". ודורדיא, פירושו שמרים. כי כמו שיין הטוב משתבח עי' השמרים שנצללו מתחתיו, כן מוחא דא"א משתבח עי' כח מלכות דצמצום א' הגנוי בו, כמבואר. עי' לעיל תשובה קי"א. (אלף שי"ח אות נ"ו).

ת' אלף עלמין:

קכב) עי' לעיל תשובה ח'. (אלף ש"ג אות קכ"ב).

ת' שקל כסף:

קכג) עי' לעיל תשובה ח'. (אלף שנ"א אות קכ"ד)

שקט כחמר טב על דורדיא:

קכא) בחינת מלכות דצמצום א', שהיא מתחברת במלכות דצמצום ב' בעת עלית

לוח השאלות לענינים

קכד) מהו הפרש העיקרי בין עתיק לשאר פרצופי אצילות.	קלז) מה פירושם של הנקודות דג' היות שבגלגלתא.
קכה) למה נבחן א"ק לא"ס לכל אצילות.	קלח) מה הם המילואים והנקודות דג' שמות הוי"ה שבמוחא דאורא.
קכו) למה אין א"ס מתלבש באמיתיות רק ברדל"א.	קלט) מה פירושם של הנקודות דג' היות שבמוחא דאורא.
קכז) מהי ההעלמה שבראש דעתיק, יותר משאר ראשים עד להקרא רדל"א.	קמ) מה הם המילואים והנקודות דג' שמות הוי"ה שבמו"ס.
קכח) למה נבחנים כתר חכמה דא"א לב' ראשים, ולזכר ונקבה.	קמא) מה פירושם של הנקודות דג' היות שבמו"ס.
קכט) מה הן ט"ס המקוריות, וענין התחלקותם לג'.	קמב) למה ב' ראשין דא"א נמשכין כחדא מעתיק, ולא זה מזה.
קל) איפה הוא הכתר דט"ס המקוריות.	קמג) מהו בוצינא דקרדוניתא בסתם.
קלא) למה מתחלקים ב' ראשים דא"א לג' ראשים.	קמד) למה בוצינא דקרדוניתא הוא שורש לכל הגבורות כולם.
קלב) למה נמשכת הארת רדל"א רק למוחא דאורא, ולא לגלגלתא.	קמה) למה נקרא הגבורה דעתיק אלף עלמין דחתימין בעזקא.
קלג) איך ג' רישין דא"א הם רק נר"ן, והלא קומתו ע"ב שהוא חיה.	קמו) למה כל בחינת מוחין נקראים עזקא.
קלד) למה נבחנים כל האורות לג' בחינות: או"פ, ואו"מ, ומקיף עליון.	קמז) למה נבחן הקרומא דאורא לבחי' רקיע המבדיל, ולצורת ו' שבא'.
קלה) מה פירושם של המילואים ושל הנקודות שבשמות הוי"ה.	קמח) כיצד נעשים שערות דיקנא לבחי' מ"ן בג"ר דא"א.
קלו) מהו המילוי וניקוד דג' שמות הוי"ה שבגלגלתא.	קמט) מה הפירוש, דא"א במזלא אתכלילו.

- קנ) למה אין או"א מזדווגים זולת ע"י
מזלא.
קנד) למה יצאו תיקון הח' ותיקון הי"ג
הנקראים בשם מזל בשינוי משאר תיקוני
דיקנא.
- קנא) למה הם י"ג תיקוני דיקנא.
קנה) מה פירושם של השמות די"ג
מדות הרחמים שבתורה.
- קנב) מה פירושם די"ג תיקוני דיקנא
דא"א.
קנז) איך מתבארים י"ג הספירות פנימים
ומקיפים דדיקנא בהשואה ליי"ג תיקוני השערות
דדיקנא לפי מקומם וסדר יציאתם.

לוח התשובות לענינים

דרדל"א הם ממלכות דצמצום א', כנ"ל בתשובה קכ"ד. ובחינת כלי קבלה דא"א, הם ממלכות דצמצום ב', וע"כ רדל"א נעלם מא"א לגמרי, שאין לו שום דמיון עמו. משא"כ בשאר פרצופים, אע"פ שאין התחתון מלביש לראש דעליון, אמנם מלכות דראש דעליון מתפשטת בו, עם כלי קבלה שלה, שעי"ז הוא מלביש אל האורות המתפשטים מראש דעליון, משום שאין שום שינוי בכלי קבלה שלהם, וע"כ אינם נבחנים לבחינת רדל"א כלפי התחתון שלהם. ועי' דף אלף רצ"ז ד"ה סתרא. (אלף ש"ב אות י"א).

קכח) כתר וחכמה דא"א שנעשו לב' ראשים, אינם כתר וחכמה דקומה אחת היוצאים על מסך אחד, אלא שהם ב' בחינות מסכים נבדלים זה מזה, כי הם ב' מיני רשימות שנשארו אחר הזדככות וביטול דפרצוף הנקודים: א' הוא בחינת זכר, דהיינו בחי' רשימה דהתלבשות, הנשאר מן העליון אחר הזדככותו. וב' היא רשימה דעביות הנשאר מגוף דעליון אחר הזדככותו, והיא בחינת הנקבה. וב' רשימות אלו נכללות זו מזו, ועל הרשימו דזכר יוצאת קומת כתר, ועל הרשימו דנקבה יוצאת קומת חכמה, כמ"ש הרב כל זה באורך לעיל בתחלת חלק ה', ועי' באו"פ שם. ושם המדובר הוא בע"ב דא"ק, אמנם גם א"א הוא בחינת ע"ב דאצילות, וע"כ הם שוין זה לזה, עש"ה. ואין להאריך. (אלף ש"ב אות י"ב).

קכט) הע"ס הראשונות מבחינת מלכות דצמצום ב', שהם מתחילים מא"א כנ"ל בתשובה כ"ה, הם נקראים ה"ס המקוריות. והם רק ג' ספירות: בינה וז"א, ומלכות.

קכד) בעתיק משמשת עוד מלכות דצמצום א', כמו בפרצופי א"ק. אמנם מא"א ולמטה, כבר משמשת מלכות דצמצום ב', כי מלכות דצמצום א' נגזזה ברדל"א, ואינה מתגלית יותר. (אלף רצ"ז ד"ה סתרא).

קכה) אין אור העליון יוצא מבחינת א"ס, אלא ע"י התלבשותו בכלי קבלה. ומתוך שכלי קבלה דא"ק הם מבחינת או"ח העולה ממלכות דצמצום א', שהיא אינה מתגלית עוד בפרצופי אצילות מא"א ולמטה, כנ"ל בתשובה הקודמת נמצא שאינם יכולים לקבל מאורות דא"ק עם כלי קבלה שלו, אלא מבחי' אור בלי כלי, שהוא מכונה בשם א"ס. כנ"ל. (אלף ש"א אות ט' ובאו"פ שם).

קכו) א"ס שפירושו א"ק, אין האורות שלו יכולים להתלבש בכלי קבלה דאצילות, שהם מבחינת או"ח דמלכות דצמצום ב', כנ"ל בתשובה קכ"ה. אלא שהוא מתלבש בכלי קבלה דעתיק, שהם ג"כ מאו"ח דמלכות דצמצום א' כמו א"ק. הרי שא"ס שהוא א"ק אינו יכול להתלבש באמיתיות אלא ברדל"א, השווה עמו בבחינת הכלים. (אלף ש"א אות ט').

קכז) כיון שאין א"א מלביש לעתיק אלא מפה דראשו ולמטה, ע"כ נבחן הראש דעתיק לנעלם מא"א שאינו משיגו, ונקרא משום זה רישא דלא אתיידע. כמ"ש הרב דף אלף ש"ב אות י"א. ואע"פ שכן הוא בכל הפרצופים שאין התחתון מלביש לראש דעליון אלא הגוף שלו לבד, ומ"מ לא נקרא שום ראש בשם רדל"א, אלא ראש דעתיק בלבד. אמנם הכונה היא, שאין לא"א בחינת הכלי קבלה של רדל"א לגמרי, כי כלי קבלה

כי המלכות הווי היא ה"ת שעלה בעינים, וחצה את הע"ס דכתר לב' פרצופים, כי כתר וחכמה נטל עתיק, ובינה וזו"ן יצאו לחוץ מעתיק ונעשו לס"ס דא"א, דהיינו ע"י תיקון קוים, כי ג' קוים דבינה נקראים חב"ד, וג' קוים דז"א נקראים חג"ת, וג' קוים דנוקבא נקראים נה"י. ונמצאים ג' כלים: בינה ז"א ונוקבא, נעשו לס"ס. ומכאן השורש שאין בכל פרצוף יותר מג' כלים: בינה ז"א ומלכות. כי מתוך שאין בא"א רק ג' כלים אלו, שהוא הכתר והשורש דכל אצילות, ע"כ אין יותר מג' אלו בכל פרצופים התחתונים ממנו, שהם ענפיו. הרי שכתר וחכמה דע"ס המקורית הם בעתיק, ובינה וזו"ן הם בא"א. (אלף ש"ד אות י"ח).

קל) כתר דע"ס המקוריות הוא ברדל"א, כי כתר וחכמה מהם נטיל רדל"א ואין בא"א אלא בינה וזו"ן, כנ"ל בתשובה קכ"ט ע"ש. (אלף ש"ה אות כ"ב).

קלא) עקרו של א"א הם רק ב' רישין, הנקראים כתר ומו"ס, והם בינה וזו"ן מבחינת ע"ס המקוריות, כנ"ל בתשובה קכ"ט. אמנם מבחינת התלבשות בנה"י דעתיק המתחלקים בג' בחינות סליצ דצל"ם, מתחלק הגלגלתא לב' ראשים: שג"ר שבה בלבד, נבחן לבחי' ס' דצל"ם, ובחינת ראש הא'. אבל ז"ת דגלגלתא נבחן לבחינת ל' דצל"ם, ולראש ב' שיצא לבר מבחינת גלגלתא, ונקרא מוחא דאורא. ומו"ס נבחן בשביל זה לראש הג', ולבחינת צ' דצל"ם. (אלף שז אות כ"ה).

קלב) היינו בעת גדלות, שהארת חכמה מרדל"א נמשך בא"א, כי מוריד י' מאויר ואשתאר אור, הנה הארה זו אין הגלגלתא מקבלתו, משום שנתקנה ב' דצל"ם, שהיא בחינת חסדים מכוסים וע"כ הוא נשאר תמיד בבחי' אורא דכיא, רק מוחא דאורא, שהוא בחינת ל' דצל"ם, נוהג בה בחינת חסדים

מגולים, והארת רדל"א מוריד ה"י מאויר דילה ואשתאר אור, שפירושו הארת חכמה כנודע. הרי שרק מוחא דאורא מקבלת הארת רדל"א דגדלות ולא הראש דגלגלתא. (אלף ש"י אות ל"ה).

קלג) מבחינת ס"ס המקוריות, הם רק נר"ן, דהיינו בינה וזו"ן, כי כתר וחכמה לקח עתיק, כנ"ל בתשובה קכ"ט. אמנם אחר דנפיק י' מאויר יש שם קומת ע"ב, שהיא חיה, אלא שאור החיה מתלבשת בכלי דבינה שהוא בחי' ל' דצל"ם, הנבחן לז"ת דבינה, כנודע, וכיון שבג"ר דבינה לא נעשה שום השתנות, ונשארת באור הבינה גם בעת גדלות, ע"כ נחשבת גם עתה רק לאור נשמה, כי אור החיה אינה מתגלית רק בז"ת דבינה, כנ"ל בתשובה קל"ב. ולפיכך אע"פ שיש שם אור החיה. מ"מ יש להבחין אותה שהם אינם רק נר"ן, כמבואר. (אלף ש"ב אות ל"ט. ומ"א ומ"ו ומ"ז).

קלד) הם ג' הבחינות, המכונות מל"צ דצל"ם, שאו"פ הוא צ' דצל"ם. ומקיף הא' הוא ל' דצל"ם. ומקיף עליון, הוא ס' דצל"ם. והם ג' בחי' בינה וז"א ומלכות, שאו"פ הוא זו"ן. ומקיף א' הוא ז"ת דבינה. ומקיף עליון הוא ג"ר דבינה. כמ"ש כאן באו"פ. גם המקיף עליון שהוא ס' נבחן לאו"א עלאין, ויוד דהויה, וחכמה, וע"ב, ובחינת חסדים מכוסים דהיינו אורא דכיא, כי ה"י לא נפיק מאויר שלה לעולם. ומקיף א' הקטן שנקרא ל' דצל"ם נבחן לישסו"ת, ולה' דהויה, ומילוי ס"ג, ובינה, ולבחינת חסדים מגולים, דהיינו שבה נוהג ירידת ה"י מאויר ואשתאר אור, דהיינו בחינת הארת חכמה בחסדים, כנודע, הנקרא חסדים מגולים. ואו"פ שהוא צ' דצל"ם נבחן לזו"ן. ולואו דהויה, ולמילוי מ"ה, ולדעת. כמבואר היטב לעיל בדברי הרב דף אלף ע"ה אות קכ"ז. וקל"ו. וקל"ז. עש"ה. ואין להאריך כאן. (אלף ש"א אות ל"ז ול"ח).

צירי: חולם מורה על חיה יחידה שבה, שאינם מתלבשים בכלים, דוגמת החולם שהוא ממעל לאותיות ולא בתוכם, כי האותיות הן הכלים. וצירי מורה על בחינת חו"ג שבבינה, בעת שהיא באחרים על חכמה, ולכן הם רק ב' נקודות: חסד, גבורה. אמנם בעת שמפסקת האחרים שלה ומדווגת עם החכמה או נבחנת בנקודת סגול, כי ב' נקודות עליונות מרמזות לחו"ב, דהיינו על הבינה שמדווגת עם חכמה, ונקודה הג' מורה על הדעת המזווג אותם. ונמצא בשעה שאין עוד שם זווג דחו"ב ואין בה אלא חסדים מכוסים, הנה אין בה חו"ב אלא חו"ג, והם מרומזים בצירי, כנ"ל. וע"כ ה"ר מנוקדת בצירי, להורות שעוד אין בה זווג עם החכמה, כמבואר. ולפיכך הו' שבהו"ה הפשוטה, מנוקדת בקמץ, שזה מורה על הקמיצו שבז"א, כי ו' היא ז"א, כנודע, וכיון שהוא צריך להארת חכמה ואין לו, כי אין עוד בבינה, כנ"ל, ע"כ נקודת הו' הוא עם קמץ. וה"ת מנוקדת ג"כ בצירי, כמו ה"ר, שמורה על החסדים מכוסים, כנ"ל. והנה נתבאר הניקוד של הויות הפשוטות שאין בהם רק הארת חסדים מכוסים, שהם בחינת הארת כלים.

ונודע שט' הויות אלו שבג' רישין הם מהתכללותם זה בזה, כי הג' רישין הם ע"ב ס"ג מ"ה, שבהתכללות זה בזה יש בכל אחד ג' הויות, וע"כ הם נבחנו: באו"פ, ומקיף, ומקיף עליון שאו"פ הוא מו"ס, ואו"מ הוא מוחא דאוריא, ומקיף עליון הוא גלגלתא. ולפיכך ג' הויות דגלגלתא כולם ע"ב, דהיינו במילוי יודין, וכדי להבחין בין מה שמבחינת עצמה, ובין מה שהיא לקחה מן התחתונים ממנה בדרך התכללות, באים ע"ו הנקודות, כי הו"ה דא"פ שבה, שלקחה מהתכללות במו"ס, שהוא בחינת נפש, אין בה ניקוד אלא על אותיות הפשוטות בלבד, כי אותיות הפשוטות מרמזים על בחי' נפש, כנ"ל. והו"ה הב' שלקחה מן ההתכללות שבאוריא, שהוא מקיף הא', מנוקד בכל עשר

קלה המילוי שבהו"ה מורה על שיעור קומה שבפרצוף. שבמילוי ע"ב הוא קומת חכמה. וס"ג קומת בינה. ומ"ה קומת ז"א. וב"ן קומת נוקבא. והנקודות מורות על התיחסות כל מדרגה פרטית שבאותה הקומה, אל המקור שלה. כי כל קומה כלולה מע"ס, אמנם מבחינת עצמה אין שם אלא ספירה אחת, והשאר הוא רק מבחינת התכללות של הספירות העליונות ממנה ושל הספירות התחתונות ממנה, כנודע, ועל זה באות הנקודות על כל אות שבהו"ה ובמילוי, להורות עליה מאיזה מקור בא שם אותה המדרגה המרומזת באות ההיא, אם היא מבחינת עצמה, או מהתכללות העליונים, או מהתכללות התחתונים ממנה. (אלף שי"ג אות מ"א).

קלו המילואים הם ג' שמות הויה במילוי יודין שבג' ע"ב. וההפרש שבהם הוא רק בסדר הניקוד: והו"ה דאו"פ אינו מנוקד רק ד' אותיות הפשוטות שבה בלבד, יוד עם חולם, וה"ר בצירי, ו' בקמץ, וה"ת בצירי. והו"ה דאו"מ הא', מנוקדת בכל עשר אותיותיה, והניקוד של המילוי, שזה להפשוט שלו, ג' נקודות ביוד, וב' נקודות של צירי בה', וג' קמצין בואו, וב' נקודות צירי בהי תתאה. והו"ה הג' דאו"מ העליון, הנה ד' אותיותיה הפשוטות מנוקדות בחולם צירי קמץ צירי כמו שאר הב' הויות, ושש אותיות של המילוי כולן מנוקדות בקמצין. (אלף שי"ג אות מ"ב מ"ג ומ"ד).

קלו הניקוד חולם צירי קמץ צירי שבהויות הפשוטות, מורה על בחי' הארת כלים עצמם, כי הויה הפשוטה בלי המילוי, מורה על שורש המדרגה, שהוא בחינת עביות הדק דבחינת כתר, שעביות זו עוד אינה מספיקה לזווג עם אור העליון מבחינתה עצמה אלא צריכה לקבל אורותיה מעליון, והיא בחינת אור הנפש, כי אור הנפש מתלבש בכלי דכתר, ולפיכך הנקודות שבה הן כתנועת האותיות, חולם צירי קמץ

אותיותיה, כלומר גם באותיות המילוי שבה. כי המילוי מורה על המסך שבה המזדווג עם אור העליון, וכיון שכאן יש זווג, כי הוא בחינת המוחא דאורא, ע"כ גם אותיות המילוי מנוקדות, שניקוד הזה מורה על זווג בבחינת עצמו כנ"ל. ועכ"ז אין ניקוד המילוי משתנה מניקוד הויה הפשוט, כי גם אותיות המילוי מנוקדות בחולם צירי קמץ צירי כמו הפשוט, שזה מורה על חסדים מכוסים, כנ"ל, ואו"פ שבמוחא דאורא במקומה כבר יש בה זווג חו"ב פב"פ, והצירי מתהפך שם לסגול, כנ"ל, מ"מ כאן במקום הגלגלתא שהוא בחי' ה' דצל"ם שאינו מקבל חכמה, ע"כ אין חילוק בין הויה הפשוט למילוי שלה, וגם המילוי הוא בחולם צירי קמץ צירי המורה על חסדים מכוסים, כנ"ל.

והו"ה הג' שבגלגלתא, דהיינו בחי' מקיף עליון שבה, הוא בחינת הגלגלתא עצמה, וע"כ אותיות המילוי שבה כולם מנוקדים בקמץ, כי הם מורים על בחינת הזווג שבה, שהוא בחינת כתר, וראש, ששם זווג דהכאה על העביות שבמסך המתנגד להתלבשות, ונודע, שלפי תוקף ההתנגדות להתלבשות שיש בראש, כן שיעור הקומה המתפשטת להתלבשות בגוף, וב' בחינות אלו נקראות קמץ פתח, כי כח ההכאה הנוהג בכתר נקרא קמץ, להיותו מקמץ האורות מלבא לכלל התלבשות, ובחינה השניה דהיינו ההתפשטות בגוף ממעלה למטה נקרא פתח מלשון פתיחות האורות לבא לכלל התלבשות. והם נבחנים לכתר חכמה, כי כתר הוא ראש ונקודתו קמץ, וחכמה היא בחינת התפשטות ממעלה למטה, וע"כ נקודתו פתח. ולפיכך כל אותיות המילוי שבהו"ה זו הם בקמץ, להיותו בחינת כתר וראש. אבל אותיות הפשוט שבהו"ה נקודתן כתנועות האותיות, שהם חולם צירי קמץ צירי, כי אינם מורים על בחינת המסך והזווג, אלא על בחינת הכלי עצמה, כנ"ל, וע"כ תנועתם כתנועת האותיות, שהם הארת כלים. (אלף שי"ג אות מ"ב מ"ג מ"ד).

קלח) המילואים דג' שמות שבאורא, הם מילוי ס"ג, כי הוא בחינת ל' דצל"ם, הנבחן לס"ג ובינה, כנודע. והנקודות שבהם, הן דומות לג' הויות שבגלגלתא. לבד, שבמקום כל נקודת צירי, יש כאן נקודת סגול תמורתם: והו"ה דאו"פ מנוקדים רק אותיות הפשוט בלבד, בחולם סגול קמץ סגול, אבל אותיות המילוי אין בהם שום ניקוד. והו"ה דמקיף הא' מנוקד בכל עשר אותיות: בג' אותיות יוד בחולם, וב' נקודות סגול בב' אותיות ה"י, וג' קמץ בג' אותיות ואו. וב' סגלין בב' אותיות ה"י אחרונה. והו"ה דמקיף עליון הוא כמו הויה הג' שבגלגלתא, מלבד שצירי מתהפך כאן לסגול.

קלט) שינוי אחד יש בנקודות דג' הויות דאורא, שצירי שבהם מקבל צורת סגול, והוא מטעם הנ"ל בתשובה קל"ז, שסגול מורה על זווג חו"ב, בסוד דנפיק יוד מאויר ואשתאר אור, שזה נוהג באורא ומו"ס, ולא בגלגלתא, וע"כ ההין שבגלגלתא שהם בבחינת ה' דצל"ם הם בצירי, אבל כל ההין שבמוחא דאורא שהם מבחינת ל"צ דצל"ם, שהם בהארת חכמה ע"כ הם כלם בסגול. וע"כ הו"ה דאו"פ, שהוא מהתכללות מו"ס בה, אין שם ניקוד רק בד' אותיות הפשוטות: י' בחולם, וה' בסגול, וו' בקמץ, וה"ת בסגול. דהיינו כמו בהו"ה דאו"פ דגלגלתא, אלא הצירי נתהפך לסגול, מטעם הנ"ל. והו"ה דמקיף הא' שהוא מבחינת עצמה, מנוקדות בה גם אותיות המילוי, כנ"ל בתשובה קל"ז, אלא בחילוק אחד, שכל צירי נתהפך לסגול, מטעם הנ"ל, וע"כ ג' אותיות יו"ד מנוקדות בחולם וב' אותיות ה"י מנוקדות בב' סגלין. וג' אותיות ואו מנוקדות בקמץ. וב' אותיות ה"י ג"כ בסגול. ומה שמילוי דוא"ו הוא ג"כ בקמץ, הגם שכאן יש הארת חכמה, והיה צריכה להנקד בפתחין. הטעם הוא, כי המוחא דאורא הוא בחינת ס"ג, שוא"ו שבה נעשה כתר לז"א שהוא מו"ס, וע"כ מנוקדת עם קמץ בבחינת כתר, כמ"ש בתשובה קל"ז.

בתשובה קכ"ח (אלף שי"ז אות נ"א ואת נ"ה).

קמג) סתם בוצינא דקרדינותא הכוונה היא על גבורה דעתיק המתלבשת במו"ס, הנמשכת ממלכות דצמצום א' הגנוזה בראש דעתיק. וע"כ היא נחשבת לשורש כל הגבורות שבעולמות, כי כל הגבורות דאבי"ע כולם הם מצמצום ב' שהם ענפים של מלכות דצמצום א' כנודע. (אלף שי"ט אות נ"ח).

קמד) עי' לעיל בתשובה קמ"ג.

קמה) קומת ע"ב היוצאת על מלכות דצמצום א', שהיא קומת או"א דנקודים, שנתבטלה בעת שביה"כ, הוא הנקרא אלף עלמין דחתימין בעזקא, כי עזקא הוא בחינת ס' דצל"ם הסותם את ג"ר דע"ב מבחינת חכמה, ומתקן אותה בבחינת חסדים מכוסים, כנודע. ונמצא שמחמת התיקון דס' דצל"ם, שנעשה על המוחין, נחתמה ונגנוה קומה זו דאו"א דנקודים, הנקראת אלף עלמין. והם נקראים כן מטעם הכתוב ואאלפך חכמה וכו'. (אלף שכ"ג אות ס"ה).

קמו) עזקא הוא ס' דצל"ם, שפירושו ד' מוחין חו"ב חו"ג, כי אין זווג בחו"ג להמשיך הארת חכמה אל הבינה, ונחשבים לב' מוחין, וה"ס הם' סתומה דלסרבה המשרה הבאה במסורה. וזה נוהג רק בג"ר דמוחין, הנקראים או"א וי' דהוי"ה, אבל בוי"ק דמוחין, שהם ישו"ת וד' דהוי"ה, הם נבחנים לג' מוחין, משום שח"ג נחשב בהם למוח אחד, מחמת שמזדווגים יחד להמשיך הארת חכמה אל הבינה, וע"כ הם נקראים ל' דצל"ם, דהיינו ג' מוחין: חב"ד, שבכל אחד יוד, הוא בגימטריא ל'. כנ"ל בדברי הרב דף א' ע"א אות קכ"ז וקל"ז וקל"ז (אלף שכ"ג אות ס"ה).

קמז) קרומא דאירא, הוא בחי' המסך

והוי"ה הג' שבה שהוא מקיף עליון שאינה מבחינתה עצמה אלא מהתכללות הגלגלתא, ע"כ מנוקדת כולה כמו הוי"ה הג' שבגלגלתא, אלא רק הצירי שתחת ההין נתהפך לסגול, כי זה כל ההבחן בין הגלגלתא, שהוא חסדים מכוסים ע"כ מנוקדת הבינה שהוא ה' דהוי"ה עם צירי, אבל מוחא דאירא שהוא חסדים מגולים, ע"כ מנוקדות ההין בסגול. כנ"ל. וע"כ אותיות יו"ד מנוקדות בחולם וב' קמציין, ואותיות ה"י מנוקדות בסגול וקמץ. ואותיות וא"ו בג' קמציין. ואותיות ה"י בסגול וקמץ. כמבואר. (אלף שט"ו אות מ"ו).

קמ) הוי"ה דאו"פ שבה, אינו מנוקד אלא ד' אותיות הפשוטות: י' בחולם ה' בסגול, ו' בפתח, ה"ת בסגול. והוי"ה דמקיף א' מנוקד: ג' נקודות חולם באותיות יו"ד. וב' נקודות סגול באותיות ה"א, וג' פתחין באותיות וא"ו, וב' סגלין באותיות ה"א. והוי"ה דמקיף עליון, בג' אותיות יו"ד ג' פתחין, ובב' אותיות ה"א סגול פתח, ובג' אותיות וא"ו ג' פתחין, ובב' אותיות ה"א סגול פתח. (אלף שט"ז אות מ"ז).

קמא) הנה בג' היות שבמו"ס יש בהם ב' שינויים על הג' דגלגלתא, א' בצירי שנהפך לסגול, שזה מורה על זווג חו"ב והארת חכמה כנ"ל. שזה לא היה בגלגלתא, וע"כ נקודתן של הההין בצירי, וכאן שנוהג הארת חכמה נקודתן בסגול. ושינוי ב' הוא שהקמציין שיש בג' השמות דמוחא דאירא נהפכו כאן לפתחין. והוא מטעם הנ"ל, שקמץ הוא בחינת כתר ופתח הוא בחינת חכמה, וע"כ הקמציין שבמוחא דאירא המורים על בחינת כתר, נהפכו כאן לפתחין לבחי' חכמה. (אלף שט"ז אות מ"ז).

קמב) כי הם בחינת זכר ונקבה שיצאו על ב' מיני מסכים, שהזכר הוא מרשימו דהתלבשות, והנקבה היא מרשימו דעביות, שהם שניהם קבלן קומתם בשוה בפה דעתיק, ואינם יוצאים זה מזה. עי' לעיל

המבדיל בין חסדים מכוסים לחסדים מגולים, הנקראים מים עליונים ומים תחתונים, אשר בראש נקרא קרומא דאורא, ומבדיל בין גלגלתא המתוקנת ב' דצל"ם, דהיינו בחסדים מכוסים, שהם מים עליונים. לבין אורא ומו"ס, המתוקנים בל"צ דצל"ם, דהיינו בחסדים מגולים, שהם מים תחתונים. וכן הפרסא שבגוף הוא מבדיל בין התג"ת עד החוזה, שהם בחי' ב' דצל"ם, וחסדים מכוסים. לבין מחוזה ולמטה, שהם בחינת ל"צ דצל"ם וחסדים מגולים. וזה נוהג בראש וגוף דכל הפרצופים. וטעם הדבר הוא, כי בהיות ב' דצל"ם בחינת חסדים מכוסים, אינו שולט עליה כח המסך שבפני דעליון, ואינו ממעט אותה כלום וע"כ היא נחשבת עוד כמדת העליון בלי שום מיעוט, וע"כ נקראת מים עליונים, כי עדיין לעליון היא נחשבת. אבל ל"צ דצל"ם שהם חסדים מגולים, דהיינו שצריכים להארת חכמה, הנה כבר שולט עליהם מסך דעליון המוציא אותם לחוץ ממדרגתו לבחינת תחתון, וע"כ נקראים מים תחתונים. וכח המסך דעליון עצמו נבחן לרקיע המבדיל ביניהם, בדומה לקו העקום שבא', החוזה, ומבדיל בין י' עלאה ל' תתאה. (אלף שכ"ז אות ע"ב).

קמח) אי אפשר שימשכו אורות חדשים באצילות, דהיינו בחינה יתירה במשהו על מדת המוחין הקבועים שבהם, הנקרא תוספות מוחין, זולת ע"י עלית א"א והתכללותו בעתיק, וכן כל תחתון בעליון שלו. אשר אז נמשך בחינת מקיף החוזה לראש דא"א, להיותו נכלל בזווג שבפני דעתיק, ששם משמשת מלכות דצמצום א', אשר עליה מתגלה הקומה דע"ב המגולה, שפירשו, שאין הג"ר דמוחין מכוסים בתיקון ד' דצל"ם הנקרא עוקא, שהוא שוה לקומת אורא דנקודים.

ונודע, שכל יציאת המוחין דא"א, הם ע"י התכללותו דא"א בפה דעתיק, ונמצא מקבל שם בחינת ע"ב המגולה, הנקרא מקיף חוזה, אלא בשוהו למקומו הוא מתתקן

בצל"ם, שג"ר דמוחין מתלבישים ב', המכסים ודוחים חכמה, ונמצא קומת ג"ר דע"ב שקבל בפה דעתיק, יוצאים לחוץ ממנו בבחינת מקיף, והאור"ח המלביש לאלו המוחין שיצאו לחוץ, יוצאים ג"כ לחוץ מראש בבחינת שערות רישא ודיקנא. וכן הוא תמיד, שבשעה שא"א עולה ונכלל בעתיק, הוא מקבל שם בחוזה את מקיף חוזה לפנימיותו, וכן הלוכשים שלו, שהם השערות רישא ודיקנא שיצאו לחוץ מראש, נמצאים אז שחוזרים ונכנסים לפנימיות הראש, ואז הם נכללים במלכות דצמצום שבפה דעתיק, ונעשים לבחינת מ"ן דא"א, שמה, ואור"ח היוצא עליהם, מלביש שוב את קומת הע"ב הגלוי כמו בפעם הא', ואח"כ כשא"א יורד עם המוחין ההם למקומם, חוזר ונתקן בצל"ם, ונמצא בחינת הג"ר דמוחין מוכרחים לחזור ולהסתלק בסוד מקיף חוזה, וכן השערות חוזרים ומסתלקים ויוצאים לחוץ מהראש בבחינת כלים חיצונים ומקיפים.

הרי ששערות רישא ודיקנא הם משמשים לבחינת מ"ן לא"א, דהיינו בעת עליתו להכלל בזווג דפה דעתיק, נכנסים אז השערות ונעשים לבחינת מ"ן לקומת ע"ב המגולה, שע"י הם חוזרים ומלבישים לע"ב המגולה, כמו בפעם הראשון, דהיינו בתחילת אצילותו דא"א, כנ"ל. וע"י בהסתכלות פנימית כאן, שנתבאר זה באורך. (אלף שע"ז אות קע"ב).

קמט) תיקון הח' דדיקנא ותיקון הי"ג, שהם השערות דיקנא דשטח עליון ותחתון שלה, הארוכים עד החוזה ומלבישים בבחינת מקיפים על תג"ת דא"א עד החוזה, הם נקראים מזלא. ופרצוף אורא המלבישים את תג"ת דא"א לפנימיותם, הם נכללים ג"כ בבי' המזלין מבחינת המקיפים, כלומר, ששערות אלו משמשים לאורא בבחינת מקיפים כמו שמשמשים לא"א וזהו שאמרו, שאורא במזלא אתכללילו. (אלף שע"ז אות קע"ג).

עצמה, אינם יכולים לקבל, כי היא מתוקנת ב' דצ"לם וגנוזה שם בסוד אלף עלמין דחתימין בעזקא. ונמצא שלא יש מע"ס דמו"ס אלא ח' ספירות מבינה ולמטה. ומן ע"ס דגלגלתא הכלול במו"ס אין מגיע אל הדיקנא זולת ה"ס, מחסד עד יסוד, וחסד כלול במזל הח'. והטעם הוא, כי מגלגלתא שהיא בחינת ב' דצ"לם, אינם יכולים לקבל אלא ו"ק לבד, להיותה מתוקנת בעזקא. כנודע. וע"כ המה רק י"ג תיקונים ולא עשרים כי לא יש בהם אלא ח"ס מח"ס וה"ס מגלגלתא. (אלף שצ"א אות קצ"ו).

קנב) נודע שכל בחינת תוספות מוחין היוצאים באצילות, אינם יוצאים זולת על המ"ן דשערות דיקנא, כנ"ל בתשובה קמ"ח וקמ"ט, כי המה הם השוירין ממלכות דצמצום א' שנשתירו בא"א, שהוא יכול להכליל על ידיהם במלכות שבפה דעתיק, שהוא מצמצום א', שזולתם אין בא"א אלא מבחינת מלכות דצמצום ב', שאין לה יחס עם מלכות שבפה דעתיק. כנודע, ונמצא שכל המוחין היוצאים באצילות הם מבחינת שערות דיקנא, וכל התיקונים תלויים בה. והנה כמו שיצאו השערות בתיקון הראשון, לא היו ראויים לזווג כלל, כי היו לגמרי מבחינת מלכות דצמצום א', שהיא אינה מקבלת שום זווג באצילות, מחמת גניזתה ברדל"א, ולפיכך הם צריכים למיתוק במדת הרחמים, כי אז הם ראויים לעלית מ"ן ולהמשיך ממוחין דע"ב המגולה, כמה שאפשר גם בפרצופי אצילות.

ועל המיתוק הזה דמלכות דצמצום א' שבתיקון הא' דדיקנא, סובבים כל תיקוני דיקנא כולם, שח' תיקוני דיקנא הראשונים, הם המיתוקים של המלכות מיחס המו"ס. וה' תיקונים האחרונים, הם מיתוקים של המלכות מיחס הגלגלתא הכלול במו"ס.

ונודע, שאחר גילוי תיקון הא' לא נתקנו על ידה, אלא בחינת מארי תריסין, שהיא בחינת בינה, אבל בחי' זו"ן שבהם,

קנ) אין הכוונה על מוחין הקבועים שבאצילות, דהיינו בעת שאו"א מלבישים לתג"ת דא"א והם בקומת ס"ג, כי אז אין הם צריכים למזל שיהיה להם למ"ן, כי הם מזדווגים על המ"ן של עצמם, שהוא מבחינת צמצום ב', כנודע. אלא הכוונה היא בעת עלית הפרצופים לתוספות מוחין, שאינם נמשכים אלא מע"ב המגולה, כנ"ל בתשובה קמ"ח ע"ש. שאז עולה א"א לג"ר דעתיק, ואו"א לג"ר דא"א, ואז אין המסך ועביות דאו"א עצמם מספיק למ"ן, להיותם מבחינת מלכות דצמצום ב', ואין ע"ב המגולה יוצא, אלא ע"י מ"ן דמלכות דצמצום א', כנודע, ולכן הם צריכים למ"ן דדיקנא, שמקור עביותם הם מבחינת עביות מלכות דצמצום א'. וענין זה נעשה על ידי העליה עצמה, כי אז מקבל א"א ע"י עליתו לג"ר דעתיק, את הקומה דמקיף חוור, והשערות נכנסים שוב לראש, ונעשים לפנימים, נמצא שגם המזלין שהם מקיפים דחג"ת דא"א, נכנסים ג"כ לפנימיות חג"ת שלו, ואז יכולים או"א לשמש עם השערות אלו של המזל לבחינת מ"ן, להמשיך מקומת ע"ב המגולה. כי כמו שהמזלין משמשים לאו"א בבחינת הקביעות שבהם לכלים מקיפים, כנ"ל בתשובה קמ"ט, כן בעת עליה המה נעשו להם לפנימים ויכולים לשמש במ"ן שלהם. וע"כ כל זה בהסתכלות פנימית כאן, שנתבאר שם באורך. (אלף שע"ז אות קע"ג).

קנא) הנה שערות דיקנא הם נמשכים מהארת מו"ס, כנ"ל בתשובה כ' ע"ש. אמנם ב' הרישין: גלגלתא, ומו"ס, כלולים זה מזה, ונמצא שמו"ס עצמו כלול ג"כ מגלגלתא, באופן שיש במו"ס ב"פ ע"ס: ע"ס דגלגלתא, וע"ס דמו"ס, ושניהם צריכים להגלות בדיקנא. אמנם מע"ס דמו"ס אינם יכולים להתגלות, כי אם מבינה ולמטה דהיינו מבחינת ל' דצ"לם שהיא בחי' בינה, שממנה באים כל המוחין, אחר דנפיק ה' מאוירא ואשתאר אור, אבל מבחינת חכמה

לא קבלו שום תיקון, וע"כ נמשך בעולם היצירה ועשיה מארי דיבבא ומארי דיללה. ונמצא שעיקר המיתוקים צריכים לבחינת זו"ן אלו, ונודע שכל תיקוני הזו"ן הם ע"י עיבור במעי בינה, ואינו נשלם זולת ע"י ג' עיבורים ולידות, כמ"ש בחלק י"ב, ותדע ששורש כל אלו ג' עיבורים הם מכאן.

כי תיקון הב' דדיקנא, שהוא שערות השפה העומדים בסוף לחי העליון, שהוא בינה, נבחן לבחינת עיבור א' דזו"ן אלו, שלא קבלו תיקונם בתיקון הא' דדיקנא, וז"ס התפשטות השערות דתיקון א' שהוא מצר הזקן, עד לרישא דפומא, שהוא בחינת לחי עליון שהוא בינה, כי זו"ן דמלכות דצמצום א', שבמצר הזקן, עלו לבינה בבחי' עיבור א'. והנה תיקון הב', הוא השגת ו"ק דעיבור. ואח"כ בתיקון הג', שהוא אורחא עלאה תחות חוטמא, קבלו שם רוחא דחיי מחוטמא, שהוא בחינת ג"ר דעיבור א'.

ואחר שנשלמו בו"ק וג"ר דעיבור, שהם כל הנרנח"י דעיבור הזה, נולדו ובאו למקומם, דהיינו בלחי התחתון במקום שפה תתאה, ומתחילה נגלה שם ו"ק שהם אורות נ"ר, הנקרא תיקון ד' דדיקנא, שהוא שבולת הזקן. ואח"כ נגלה הג"ר, שהוא תיקון ה', דהיינו אורחא תתאה שבאמצע שבולת הזקן, וג"ר אלו נבחנו לעיבור ב', כי הם ג"ר דרוח, הבאים בעיבור ב' אחר ב' שנים. כנודע בז"א דאצילות, ומן התחתון ילמד העליון. באופן שתיקון הד' הנקרא שבולת הזקן, הוא בחינת נ"ר דרוח, הנקנה בב' שנים דיניקה, ותיקון ה' הוא בחינת עיבור ב' שלאחר ב' שנים דיניקה, שעל ידו קונה ג"ר דרוח, והשלמת עשרה כלים כמבואר בז"א באצילות.

ולאחר שנשלם בו"ק וג"ר דרוח, שהוא בחינת השלמת כלים, הגיע זמנו לעיבור ג' דגדלות, וזהו ג"כ בב"פ, דהיינו בתיקון הששי ותיקון השביעי שבתיקון ה' קונה ו"ק דגדלות, שהוא התיקון דהתרחבות הזקן

בב' הצדדים הנמצאים תחת תיקון הא', שמתחילה מתפשטים עד רישא דפומא, שזהו בחי' העיבור בבינה, שהיא שפה עלאה, ואח"ז חוזרים ויורדים ללחי התחתון, שהוא בחינת הלידה, כמ"ש בזוהר, (ע"י באו"פ דף אלף תט"ז ד"ה וז"ש) ואח"כ מקבל ג"ר דגדלות בתיקון ה', שהוא הארת ב' תפוחין קדישין דאתפנו משערות, שהוא בחינת המוחין וג"ר דכללות דדיקנא, בבחינת באור פני מלך חיים כמ"ש בזוהר.

ואחר שנגלו כל המוחין ע"י ג' עיבורים הנ"ל, ונגמרו כל המוחין דדיקנא בתיקון ה' כנ"ל, נגלה עתה תיקון הח' דדיקנא, שהוא בחינת שבחא דשערות דיקנא, כלומר, כי עתה מקבלים עצם השערות דיקנא כל השבח הגדול של כל המוחין שנגלו עם ה' תיקונים ראשונים, ונתפשטו ע"כ השערות לרחבם ולארבם עד החוה, כי בחינת העביות דמלכות דצמצום א' נשאב מתיקון ח' הזה לגמרי, מכאן ג' עיבורים הנ"ל, ונודעו ונעשו כמו בחינת השערות דשפה עלאה, המתפשטים מבחינת בינה. וע"כ הוא נקרא בשם מזל, כי תיקון הזה מקבץ בתוכו כללות כל ז' התיקונים להשפיע לתחתונים ממנו. ונקרא מזל עליון, מטעם שנבחן כמו בחינת שערות דבינה שהיא בחינת העליון.

והנה עתה נגמר כל תיקונם של השערות דיקנא הבאים מחלק המלכות דצמצום א', המיוחדים לבחינת חכמה דמו"ס, אמנם השערות דיקנא המיוחדים לבחינת גלגלתא שבמו"ס, עדיין לא קבלו שום תיקון בח' תיקונים הנ"ל. ותחלת תקונם מתחיל עתה בתיקון ה"ט, כי עתה יצאו ונצמחו השערות מבחינת הגלגלתא שבמו"ס, ועלו ונתערבו תוך השערות דבינה שבשטח העליון דדיקנא, ונתמתקו שם בבינה במדת הרחמים שבה, כנ"ל בתיקון ב', שקבלו בזה בחינת עיבור א' שלהם. ואחר שנגמר עיבורם שם, נולדו וירדו למקומם, שהוא הגרון שמתחת הלחי התחתון, ויש בזה ב' תיקונים, יור, וי"א,

הח' הוא הכולל של ז' תיקוני דיקנא הקודמים לו, ע"כ הוא ראוי להשפעה ונקרא מזל. וכן תיקון י"ג הוא כלל השלימות שבד' תיקונים הקודמים לו, וגם הוא ראוי להשפעה וגם הוא בקרא מזל. אלא שמזל הח' להיותו כללות השלמות שבד' תיקונים עליונים דחכמה נקרא מזל עליון. ומזל הי"ג להיותו כללות השלמות שבד' תיקונים התחתונים הנמשכים מגלגלתא ע"כ נקרא מזל תחתון. (אות רי"ב).

קנה הי"ג שמות דמה"ר שבמיכה מורים על י"ג תיקוני דיקנא מבחינת עמידתם בא"א, דהיינו מצד המתקן והמשפיע אותם לתחתונים, וי"ג שמות דמה"ר שבתורה הם על קבלתם של התיקוני דיקנא בנ"א ובתחתונים.

תיקון א' שהוא מצר הזקן, נקרא במיכה בשם "מי אל כמוך" על שם הארת עתיק המקובל שם ממטה למעלה, שאין דומה לו בכל אצילות, והוא כי שם מגולה עצם המלכות דצמצום א' כמות שהיא בעתיק. אבל בתורה נקרא שם "אל" שפירושו תקיף יכול, מפני שאין הארתו מתפשטת ממעלה למטה, ונפקין מיניה ביצירה ועשיה מארי דיבבא ומארי דיללה, ומתגלה בהם תוקף הדינים.

תיקון ב', שהוא השערות שבשפה עלאה, שגם השערות דמצד הזקן עלו ונתערבו בהם, נקרא במיכה בשם "נושא עון" כי השפה עלאה מקום בינה הוא, ונקיה מכל דין ועביות, אלא מפני עלית השערות דמצד הזקן שמה, נתמעטה גם הבינה בסבתה, ויצאו שערות במקום בינה, וע"כ נקרא עון, כי ישר הוא מבחינת עצמו, אלא נתעוות מחמת עלית המלכות אליו. אמנם הבינה עשתה זה, כדי להמתיק את המלכות במדת הרחמים שלה, ולתקנה לזווג, ולשם זה היא נושאת בקרבה העון, וע"כ נקרא נושא עון. וזכור שבחינת הצמצומים ודינים שבבחי' בינה נקראים עון, אבל בחינת

כי הגם שנתערבו בשטח העליון דדיקנא בבחי' בינה, מ"מ לא נעלם מהם בחינתם עצמם לגמרי, שהיא בחינת מלכות דצמצום א', וע"כ נבחן בהם בחינת בינה ובחינת מלכות: ובחינת בינה שבהם, היא תיקון ה' ובחינת מלכות שבהם, היא תיקון הי"א.

והנה מעיבור א' הזה אין בהם אלא בחינת ו"ק, ועתה הם צריכים לעלות ולקבל בחינת ג"ר, אמנם נודע ששערות דבחינת כתר דמו"ס, אינם יכולים לקבל ג"ר מהארת חכמה, כי בחינת הגלגלתא הם חסדים מכוסים, כנ"ל, ולפיכך המה מקבלים רק בחינת אורא דכיא, הנוהג בהארת גלגלתא, והארה זו שמקבלים היא תיקון הי"ב דהיינו פה דאתפני משערות. ויותר מזה אינם ראויים לקבל.

ותיקון הי"ג, הוא כל שטח התחתון דדיקנא, דהיינו כללות השבחה דד' הקודמים, שקבלו אלו השערות דבחינת גלגלתא שבמו"ס, ובשבח הזה קבלו כח התפשטות לארכם ולרחבם עד החוזה. וע"כ נקרא זה התיקון בשם מזל תחתון כי כמו שתיקון הח' מקבל ומתפשט מבחינת השבח שבד' תיקונים הקודמים לו, ונקרא משום זה מזל עליון, כן תיקון הי"ג מקבל ומתפשט מבחינת השבח שבד' תיקונים הקודמים לו, וע"כ נקרא מזל תחתון. אמנם גם מזל העליון משפיע מן הח' תיקונים שבו אל מזל התחתון, וע"כ נבחן המזל תחתון שהוא מקבל מכל י"ב תיקוני דיקנא. (באו"פ מדף אלף צ"ה אות ר"ה עד סוף החלק).

קנה כי השערות מתחלקים ג"כ על מל"צ כמו הכלים הפנימים, ובחינת ה' דשערות יצאה למעלה על הגלגלתא, שהיא בחינת ה' דכלים פנימים, ובחינת ל"צ דשערות יצאו בבחינת שערות דיקנא בהארת מו"ס, שהוא בחינת צ', דכלים פנימים. ועי' לעיל בדף אלף תשובה כ'. קנה מזל, הוא מלשון הכתוב יול מים מדליו, שהוא לשון השפעה. ולפי שתיקון

וניכר שאינם מבחינת בינה לגמרי כמו השערות דשפה עלאה, שיוכלו לקבל מהווג שבהם, וע"כ הוכרחו לרדת למקום המלכות שהוא השפה תתאה שבלחי התחתון, ונעשה עליהם הווג במקומם בבחי' ו"ק בחוסר ג"ר. ואע"פ שעתה נתמעטו מג"ר ע"י תיקון זה, מ"מ הוא הכנה טובה לתיקון ה' כמ"ש להלן. ובתורה נקרא "ארץ אפים" שהוא כולל ג"כ את תיקון הה' כמ"ש לפנינו.

תיקון ה' שהוא המשכת הרוחא דחיי מארחא דשפה עלאה, לשבולת הזקן שבשפה תתאה, נקרא במיכה בשם "לא החזיק לעד אפו" שפירושו כי אע"פ שנגלה בחינת אף ודינים ע"י בירור השערות דמלכות מתוך שפה עלאה וירידתם לשפה תתאה, כי חזרו לבחינת חסרי ג"ר, מ"מ לא החזיק שם האף הזה, אלא שחזר והמשיך בחינת ג"ר ורוחא דחיי גם לשפה תתאה. ובתורה נקרא תיקון הזה ביחד עם תיקון ד' הנ"ל, בשם "ארץ אפים" שפירושו: מאריך אפו וגבה דיליה. כלומר, שאע"פ שבתיקון ד' האריך אפו, כי חזר ונגלה האף בשערות דמלכות, מ"מ גבה דיליה, כי אח"כ המשיך הרוחא דחיי גם לשפה תתאה וחזר בהם הג"ר כמקודם. ואדרבא כי עתה נתתקנו ביותר, כי בתיקון ג', הגם שעבר על הפשע, ונסתרו גם השערות דמלכות, אמנם זה היה משום שלא ניכרו שמה, כנ"ל, אבל עתה אחר שירדו למקומם, ועכ"ז הגיע להם הרוחא דחיי, הרי תיקונם קבוע, כי נעשה התיקון בבחינתם עצמם.

תיקון ו' שהוא התרחבות הזקן בזויות דלחי התחתון, נקרא במיכה בשם "כי חפץ חסד הוא" שהוא המשכת חיי דנשמתא בתיקון זה מג"ר דבינה כי ג"ר דבינה ה"ס כי חפץ חסד הוא, שפירושו שחפצה ומשתוקקת אחר חסד ולא אחר חכמה, כנודע. ובתורה נקרא בשם "ורב חסד" כי רב הוא לשון גדלות, ומורה על בחינת חסדי הבינה שהם בחינת גדלות וג"ר. שהם נקראים ו"ק דגדלות, כנודע.

הדינים שבמלכות נקראים פשע, כי היא מצומצמת מחמת עצמה, אבל בבינה אינם מחמת עצמה, אלא מכח עלית המלכות אליה, והיא מעוות בעלמא. ובתורה נקרא בשם "ורחום" כי תיקון הזה, הוא מקור הרחמים שבבינה, כמ"ש חז"ל כנשר הזה שהוא רחמני על בניו, ואומר מוטב שיכנס החץ בי, ואל יכנס בבני. כי על כן הבינה מקבלת את המלכות לתוכה, ונעשתה מצומצמת על ידה, כדי שיגיע בזה תיקון אל הזו"ן שהם בניה, כי מכשירה בזה לקבל הווג ולגלות כל המוחין דו"א. וע"כ נקרא תיקון זה רחום, כי היא נושאת העון בשביל הרחמים על הזו"ן.

תיקון ג' שהוא אורחא דתחת ב' נוקבי חוטמא דאתפני משערות, נקרא במיכה בשם "ועובר על פשע" כי ע"י רוחא דחיי דנשיב מב' נוקבי חוטמא, יוצאים הדינים מבחינת שערות השפה ומקבלים שוב הארת ג"ר, בבחינת רוחא דחיי, כי חיה היא חכמה כנודע, ואע"פ שטהרת הדינים אלו נעשה רק בבחינת שערות דבינה, הנקראים עון, מ"מ מגיע הטהרה גם לשערות דמלכות שבאו ממצר הזקן ונתערבו שם, שהם נקראים פשע, והוא, מטעם היותה מעורבת שם ואין לה הכר בפני עצמה. ולכן נקרא תיקון הזה בשם ועובר על פשע, כי עובר ומטהר גם הפשע שאינו ראוי לטהרה מבחינת עצמו, להיותו מלכות דצמצום א' שעליה היה עיקר הצמצום. ובתורה נקרא בשם "ותנון" שפירושו עושה חסד חנם, ואע"פ שאינו הגון ואינו כדאי, שהכוונה ג"כ על בחינת הפשע המעורבת שם שאינה הגון ואינה כדאי להשגת רוחא דחיי, מ"מ נעשה עמה החסד שתקבל אותו אגב עירובה בשערות הבינה, כנ"ל.

תיקון ד' שהוא בירור השערות דמלכות, שנתערבו בהשערות דשפה עלאה וירידתם משם לתחת השפה תתאה, הנקרא שבולת הזקן, נקרא במיכה בשם "לשארית נחלתו" כי הוברר שארית משערות דשפה עלאה,

תיקון ד' שהוא ב' תפוחין קדישין דאתפני משערות, בסוד באור פני מלך חיים, נקרא במיכה בשם "שוב ירחמנו" ונקרא כן, להורות שאין הארת הפנים הוה לתחתונים נוהג תדיר, אלא רק בשעה שהתחתונים הם כדאים לקבל אור הגדול הוה, כמ"ש בזהר, הה"ד ישוב ירחמנו, ישוב, מכלל דומנין טמירין וזמנין מתגלין ע"ש. ובתורה נקרא התיקון הוה בשם "ואמת" כי בהתגלות אור הגדול הוה דב' תפוחין קדישין למטה מתגלה אז אמיתיות השגחתו יתברך לתחתונים.

תיקון ח' שהוא התרחבות הזקן בכל השטח העליון דדיקנא, והתארכותו עד החזה, נקרא במיכה בשם "יכבוש עונותינו" שפירושו שכובש ומחזיק לאלו השערות דבינה, שהעביות שבהם נקראים עונות כנ"ל, כדי להרחיב על ידיהם מדת החסדים לתחתונים בבחינת מעיין דלא פסיק, כי ע"כ נקרא ג"כ תיקון הוה בשם "מזל עליון" כי הולך ונוזל השפע שבהם לתחתונים. ובתורה נקרא בשם "ונוצר חסד" שיש לו ג"כ אותו הפירוש, כי הוא נוצר החסד שיושפע תמיד לתחתונים. ע"י תיקון זה הנ"ל.

תיקון ט' שהם השערות הקטנים היוצאים ומתערבים בין השערות הארוכים דשטח עליון דדיקנא, נקרא במיכה בשם "מצולות ים" כי השערות החדשות שיצאו מבחינת תור הכולל במו"ס, שהם בחינת מלכות שעדיין לא קבלו שום מיתוק במדת הרחמים, יצאו עתה ונתערבו ונצללו בשערות דבינה שבשטח עליון דדיקנא, ונתמתקו בהם, וע"כ נקראו מצולות ים, כי הנה נצללו בבינה, שנקראת ים. ובתורה נקרא התיקון הוה בשם "לאלפים" כי ע"י גילוי המיתוק הוה דמצולות ים הנ"ל נעשה בשערות אלו הסגולה שיתגלה על ידיהם האלף עלמין דחתימין בעזקא. ולכן נקרא לאלפים.

תיקון י' ותיקון י"א, שהם יציאת השערות מבחינת עירובם בשטח העליון דדיקנא, וביאתם למקומם שהוא בגרון תחות דיקנא, נקרא במיכה בשם "תתן אמת ליעקב" "חסד לאברהם" כי ע"י עירובם בבינה נמצאים נכללים בהם ב' בחינות, שהם בחינת בינה ובחינת מלכות. ובחינת הבינה שבהם, שהיא המקבלת הזווג, נקרא חסד לאברהם, שעליה מתגלים החסדים, ובחינת המלכות שבהם, העומדת לבחי' חימום להעלאת מ"ן, נקרא תתן אמת ליעקב, כי ע"י כך מתגלים המוחין הגדולים מאמיתיות השגחתו יתברך. ובתורה נקרא התיקון הי', שהוא בחינת בינה שבהם, בשם "נושא עון" כי העביות דבינה נקרא בשם עון, כנ"ל ותיקון הי"א, שהיא בחינת מלכות שבשערות, נקרא בשם "ופשע" כי בחינת עביות דמלכות נקראת פשע, כמ"ש לעיל.

תיקון י"ב שהוא הפה דאתפני משערות, נקרא במיכה בשם "אשר נשבעת לאבותינו" כמו שפרשו בזהר, דבהאי אתרחיצו אבהתנא לאתלבשא בהאי רוחא. כי תיקון הוה נמשך מבחינת רוחא דכיא דגלגלתא הנמשך לפומא, וע"כ אתפני משערות, ומכאן מקבלים ג"כ או"א דאצילות, וע"כ נקרא אשר נשבעת לאבותינו. ובתורה נקרא תיקון זה בשם "וחטאה" כי תיקון, זה מספיק לגמרי בשביל או"א, אבל לא לבחינת ז"א שהוא אינו יכול לקבל ממנו כל שלמותו, משום שהוא צריך להארת חכמה, כגודע. וכיון שהתורה מדברת בז"א, כמ"ש לעיל, ע"כ נקרא וחסאה, כלומר שהפשע נמתק לחטאה, אבל לא לגמרי.

תיקון י"ג, שהוא שטח התחתון דדיקנא, נקרא במיכה בשם "מימי קדם" כי תיקון הוה הוא כללות המקובץ מכל הדיקנא, כי הוא מקבל מכל י"ב תיקונים הקודמים ומשפיע אותם לתחתונים שע"כ נקרא בשם מזל תחתון כנ"ל, לכן נקרא בשם ימי קדם, כי שורש הדיקנא הוא בחינת מלכות

דכתר למטה מכולם, דהיינו כסדרם שכל קומה היותר גבוהה, הוא למעלה יותר.

וב' הסדרים הנ"ל נוהגים כן בכל הפרצופים, שמתחלה כשהכלים בלי אורות, דהיינו מטרם שקבלו שום זווג על העביות שבמסך שלהם, נמצא העביות שהיא חסרון אצלם, וע"כ כל היותר עב הוא בחסרון יותר והוא יותר למטה. אמנם בעת שהאורות כבר התלבשו בהם, שזהו ע"י זווגו דאור העליון על העביות שבמסך שלהם, נמצא כל היותר עב קומתו יותר גבוה והוא עליון יותר, כנ"ל בתשובה פ"ג. ואלו הם ב' הסדרים הנ"ל של המקיפים ושל הפנימים. אמנם נודע, שאין הפרצוף נגדל בבת אחת בכל המדרגות שלו, אלא לאט לאט על סדר המדרגה: שמתחלה בא הנפש בכלי דכתר, וכשבא הרוח יורדת הנפש אל כלי דחכמה, והרוח מתלבש בכלי דכתר. וכשבא הנשמה, יורדת הנפש אל כלי דבינה והרוח מתלבש בכלי דחכמה והנשמה מתלבשת בכלי דכתר. וכו' עד"ו. כנודע. וזה סדר הג' הנ"ל של יציאת הי"ג תיקוני דיקנא. כי גם כאן מתחלה נתגלה הנפש בתיקון הא' בעת ביאתו לתיקון הב' בעיבור א', דהיינו ו"ק דנפש, וכשנגלה תיקון ג', שאז יצאו ג"ר דנפש, נתלבשו ג"ר דנפש בתיקון הא', וו"ק דנפש ירדו לתיקון הב'. ואחר כך בתיקון הד' כשנגלה ו"ק דרוח, ירדו ו"ק דנפש לתיקון הג', וג"ר דנפש לתיקון הב' וו"ק דרוח נתלבש בתיקון הא'. ואח"כ בתיקון ה' שנגלה ג"ר דרוח, ירדו ו"ק דנפש לתיקון הד', וג"ר דנפש לתיקון הב', וו"ק דרוח נתלבש בתיקון הא'. ואח"כ בתיקון הו' שנגלה ו"ק דרוח, ירדו ו"ק דנפש לתיקון הה', וג"ר דנפש לתיקון הב', וו"ק דרוח נתלבש בתיקון הא'. ואח"כ בתיקון הו', שיצאו ג"ר דגדלות, ירדו הו"ק דנפש, לתיקון הו', וג"ר דנפש לתיקון ה', וו"ק

דצמצום א'. ובדומה לעתיק וא"ק, שספירותיהם נקראים ימי קדם מאותו הטעם, שעל בחי' המלכות שלהם אין עוד זווג מא"א ולמטה, ואינה נמצאת בכל אבי"ע, שמשום זה נקראות הספירות שלמעלה מא"א בשם ימי קדם, וכן הוא הדיקנא. ובתורה נקרא תיקון זה בשם "ונקה" כי ע"י כללות התיקונים המקובלים בו והשפעתם לתחתונים, נעשה מלכות דצמצום א' נקיה מכל בחינת צמצום ודין. ע"ד שאמרו בזהר א"ס לא נחית יחודיה עליה עד דיהבינן ליה בת זוגיה.

קנו) ע' לעיל תשובה קנה.

קנו) יש כאן שלשה סדרים מיוחדים, שאין להשוותם זה אל זה. סדר א' הוא י"ג הספירות דמקיפי דיקנא, שבו מלכות למעלה מכולם, ובינה למטה, וזהו מבחי' חכמה דמו"ס. ומבחינת כתר דמו"ס יסוד למעלה וחסד למטה. וזהו תכף עם יציאתם בבחינת מותרי מוחא מראש דא"א מטרם שקבלו שום אור, או מה שנשאר מן הספירות שלא נתקנו בי"ג הפנימים שהם נשארים ג"כ בלי אור ועומדים בבחינת מקיפים. שמשום זה כל היותר עב הוא יותר למטה, ונמצא מלכות הזכה מכולם שהיא למעלה מכולם וכו' כנ"ל תשובה פ"ג ע"ש. ואחר זה התחילו הזווגים שהם התיקונים להתתקן לאט לאט על סדר המדרגה: בעיבור, וקטנות, וו"ק דגדלות, וג"ר דגדלות, על הסדר שנתבאר לעיל תשובה קנ"א ע"ש. עד שנגמרו כל הי"ג תיקוני דיקנא על שלימותם. וכיון שנגמרו על שלימותם נעשה הסדר של י"ג הספירות פנימים, אשר בינה דחכמה דמו"ס עומדת עתה מלמעלה מכולם, להיותה קומה הגבוהה מכולם, והיא עומדת בתיקון הא' בשם אל. ואחריה חסד בתיקון הב' וכו' ומלכות דחכמה דמו"ס בתיקון הח' בשם ונוצר חסד, ששם נכלל ג"כ חסד דכתר דמו"ס, וגבורה דכתר בתיקון ט' וכו', ויסוד

שנתלבש בתיקון ד' נבחן לת"ת, וו"ק דרוח, שנתלבש בתיקון ה' נבחן לנצח, וג"ר דנפש, שנתלבש בתיקון ו' נבחן להוד, וו"ק דנפש שנתלבש בתיקון ז', נבחן לבחי' יסוד, ותיקון הח' נבחן למלכות, שהיא מקבלת מכולם.

ואל תתמה איך ג"ר דחכמה נבחן לספירת חסד, וו"ק דחכמה לבחינת גבורה, וג"ר דרוח לבחינת ת"ת וכו', כי כבר נתבאר זה היטב לעיל בדברי הרב במטי ולא מטי, ובאו"פ שם בדף שכ"ט ד"ה עתה תבין. ע"ש בכל סדר אצילות הו"ק, ותראה שם, כי החסד הוא ג"ר דהארת חכמה וגבורה הוא ו"ק דהארת חכמה. ות"ת הוא ג"ר דרוח, ע"ש ואין כאן המקום להאריך עוד. ועד"ז מתבארים ג"כ ה' הספירות דכתר בג' הסדרים הנ"ל. והבן היטב.

דרוח לתיקון ד', וג"ר דרוח לתיקון ג', וו"ק דגדלות לתיקון ב' וג"ר דגדלות בתיקון הא'. ואח"ז יצא בחינת הכללות בתיקון הח', שהוא בחינת הגובה של המוחין, ואז ירדו הו"ק דנפש לתיקון הו' וג"ר דנפש לתיקון הו' וו"ק דרוח לתיקון ה'. וג"ר דרוח לתיקון ד', וו"ק דגדלות לתיקון ג', וג"ר דגדלות לתיקון ב', וכללות הדיקנא, שהוא גובה המוחין נתלבש בתיקון הא'. ונגמרו עתה כניסת כל האורות בכלים שלהם כהלכתם, כסדר הי"ג פנימים, שהוא בינה למעלה בתיקון הא', ומלכות למטה בתיקון ח'. כי בחינת הכללות שנתלבש בתיקון הא' נבחן לבחינת בינה. ובחינת ג"ר דגדלות, שהוא חכמה שנתלבש בתיקון ב' נבחן לספירת חסד, וו"ק דגדלות, שנתלבש בתיקון ג' נבחן לבחינת גבורה, וג"ר דרוח,

חלק י"ד

מוחין דגדלות של זעיר אנפין

* (א) ונבאר עתה ענין העיבור השני לצורך מוחין דהולדה. ובוה יובן מ"ש בפרשת אחרי מות דס"ה ע"ב שורה כ"ד וז"ל, ותרין בנין דינקא להו אמא, ואתעברת מנייהו, ואפיקת לון לבתר וכו'. והנה הלשון הזה קשה מאד להלמו, דהיה לו לומר, ואתעברת מנייהו בקדמיתא, ולבתר דינקא להו, כי העיבור קדם אל היניקה. ועוד דמשמע, דלבתר דהו בנין ממש בפועל, חזרה להתעבר מהם. וצריך להבין כל זה.

(ב) אך הענין יובן עם הנ"ל, כי כבר נולדו בראשונה, וינקא להון, ולבתר הכי אחר תשעה שנים, חזרה ואתעברת מנייהו, בסוד עיבור שני לצורך המוחין דהולדה, ואח"כ אפיקת לון וכו', ותחלה נבאר עיבור השני לזה איך אפשר להיות כי הרי בצלם אלקים עשה את האדם, ומבשרי אחזה אלוה, ואין ענין הזה יכול להיות באדם התחתון, שיחזור בסוד עיבור בבטן אמו אחר שנולד. ואמנם להבין זה, צריך שנבאר ענין מיין נוקבין ועליתם הנזכרים בכל מקום, מה ענינם.

(ג) דע, כי בחינת המיין נוקבין של ז"א ונוקביה, הם נשמות הצדיקים שהם נקראים בנין שלהם, בסוד בנין אתם לה' אלקיכם.

אור פנימי

(א) העיבור השני לצורך המוחין דהולדה: הוא העיבור הבא לאחר ט' שנים ויום א', שאז ראוי למוחין דהולדה. ועיבור הזה נקרא לפעמים בדברי הרב בשם עיבור ג', והוא מטעם שיש עיבור הבא אחר ב' שנים דיניקה להשגת ג"ר דרות, שהוא העיבור הב' כנ"ל. (בחלק י"ב אות ק"ב)

וזה העיבור הבא לצורך מוחין דגדלות, נקרא עיבור ג', או עיבור ב' דמוחין והוא לאפוקי מעיבור ב' הבא לאחר ב' שנים שאינו לבחינת מוחין, אלא להשלמת ג"ר דרות. כמ"ש שם, עש"ה.

(ג) המין של ז"א ונוקביה הם נשמות הצדיקים וכו' המין של אר"א הם זרין. כבר

* שער מאמרי רשב"י באדרא זוטא דף רס"ב.

ובחינת המ"ן של או"א הם ז"א ונוקביה, בנים שלהם. וכמו שבארנו, כי בכל לילה ולילה עולים נשמות התחתונים, בסוד בידך אפקיד רוחי,

אור פנימי

ואז נתחדשה הה"ת בעביות דבחי"ד, ואור העליון שהכה עליה, הוציא קומת גרנח"י דיחידה, כמדת גלגלתא דא"ק, ובחינת הגוף שלהם, דהיינו ממעלה למטה, נתפשט במלך הדעת עד העשיה, שע"י הע"ב ס"ג, נתבטל גם הפרסא שמתחת החכמה דע"ס דנה"י, ונתחברו בינה וזו"ן שנפלו לבי"ע, לבחינת ע"ס דנה"י דמלך הדעת. ואח"ז התחיל ההודככות והשבירה, ואחר שנודככה בחי"ד, נשבר מלך הדעת וירד לגמרי לבי"ע, כי אפילו בחי' כתר חכמה שבראש תוך סוף, שלו, שהם ראויים לעמוד באצילות גם מבחינת צמצום ב', מ"מ גם המה נפלו לבי"ע. מכח התחברותם דכל אחד בבחינת אח"פ שלו, כמ"ש בחלק ז'. ואח"כ שוב עלו הרשימות שנשארו אחר ביטול הראש דיחידה, הנקרא בשם הסתכלות עיינין דאו"א, ונתחדשו בבחינה ג' דעביות: שהראש נקרא גופא דאבא, והגוף נקרא מלך החסד. ואחר שנודכך ונשבר, יצאו ראש וגוף מבחי"ב, הנקרא גופא דאמא, ומלך הגבורה. ואחר שגם הוא נשבר, יצאו ראש וגוף דבחי"א, שהראש הוא זיווג יסודות דאו"א, והגוף הוא מלך ש"ע דת"ת עד החזה. ואחר שבירת מלך זה, חזרו כל הרשימות ונתחדשו בזווג דראש, כי חזר עליהם העביות דבחי"ג דהתלבשות ובחי"ב דעביות וגם בהם יצאו ד' ראשים בזה אחר זה, עם ד' גופות שהם ד' מלכי תנה"ים דנקודים שמחזה ולמטה, ואחר שנשברו חזרו הרשימות להתחדשות בזווג דראש, ועתה לא נשתייר באותן הרשימות זולת העביות דבחי"א, והוציאו ראש בלי גוף. כמ"ש בחלק ז' באורך, ע"ש בהסתכלות פנימית. והנך מוצא כאן ה"פ שלמים, שיצאו בסבת התחדשות צמצום הא' בה"ת, מכח הארת ע"ב ס"ג, שהם דומים לגמרי כמו

נתבאר זה בחלקים הקודמים, שכל תחתון נבחן לחצי פרצוף של העליון ממנו, משום שבחינת אח"פ דעליון, שהם בינה וזו"ן שלו, נפלו למדרגת התחתון ממנו. ולפיכך אין העליון יכול להיות בשלמות, זולת ע"י עליתו של התחתון המשלים את פרצופו, ואז הוא ראוי לזווג עם אור העליון. ושורש דבר זה מתחיל מצמצום ב', שהיה להכנת עולם הנקודים, שה"ת עלתה בעינים, והוציאה אח"פ מכלהו המדרגות, שאח"פ דראש נפלו לבחי' תוך, ואח"פ דתוך נפלו לבחינת סוף, ואח"פ דסוף נפלו לבחי' בי"ע, כלומר שכלים אלו נעשו למקום בי"ע: בינה נעשתה למקום בריאה, וז"א למקום יצירה, ומלכות למקום עשיה. ואז נתפשט ויצא אור העינים בע"ס דנקודים, שנסתיימו בנקבי עינים דפרצוף נה"י, כלומר במקום החזה דפרצוף הסוף שנקרא נה"י, כי לא נשתיירו שם אלא גו"ע, שהם כתר חכמה, ובינה וזו"ן כבר היו למטה מסיומא דצמצום ב' שנקרא פרסא דאצילות, וע"כ לא יכלו לקבל שום אור. הרי שבמצב הזה היה כל חצי פרצוף עליון, תוך פנימיותו דפרצוף התחתון ממנו, כי אח"פ דג"ר נקודים היו בתג"ת דנקודים, ובינה וזו"ן דתג"ת, היו בנה"י דנקודים, ובינה וזו"ן דנה"י היו בבי"ע. כי לא היה בכל אחד מהם אלא כתר חכמה בלבד, מסבת הה"ת שסיימה לכל מדרגה בנקבי עינים שלה, דהיינו בחכמה, ונמצאו בינה וזו"ן דאותה מדרגה תחת סיומה, דהיינו במדרגה שמתחתיה. ואח"ז, ע"י עלית מ"ן דנה"י דא"ק הפנימיים לע"ב ס"ג, יצא אור חדש מהם לג"ר דנקודים והוריד הה"ת מנקבי עינים למקומה לפה, ונתעלו אח"פ דג"ר נקודים ממקום תג"ת וחזרו לג"ר דנקודים, והשלימו אותם לע"ס ונעשו ראויים לזווג עם אור העליון,

בעת השכיבה, ומתעברת בהם נוקבא עלאה דז"א, בסוד חדשים לבקרים רבה אמונתך.

אור פנימי

ה"פ א"ק שיצאו לפני צמצום ב'. כי קומת הסתכלות עינין דאז"א זה בזה, היא כקומת גלגלתא דא"ק, כי עינים פירושם חכמה, והסתכלות עינין דאז"א, פירושם זווג דחכמה דאבא, עם חכמה דאמא, דהיינו אור חכמה בכלי דחכמה, שאין זה נוהג רק בגלגלתא דא"ק, כי בע"ב דא"ק כבר ירדה החכמה למדרגת בינה, הרי שקומה זו היא מדתו של פרצוף גלגלתא דא"ק, ואחר זה, יצאו ג' קומות: גופא דאבא וגופא דאמא ויסודות דאז"א, שגופות שלהם הם תג"ת עד החזה, והם קומת ע"ב דא"ק, שהוציאו ג' מדרגות אלו דרך זיכוכם עד שנתבטלו לגמרי. ואח"כ, כל ד' הקומות דישסות הם כמדת הס"ג דא"ק, כי באו מקומת הסתכלות עינין דישסות זה בזה, שפירושם זווג הבינות, כלומר שחכמה שלהם שנקרא עינין, ירדה למדרגת בינה, שהיא קומת ס"ג דא"ק, שיש לה בחי"ג דהתלבשות. ובדרך זיכוכה של קומה זו יצאו ד' מלכי תנהי"ם עד שנתבטלה כל הקומה הזו דס"ג. ואח"ז יצאה הקומה דבחי"א, הנקרא מ"ה ובין וגם היא נתבטלה. הרי שיש כאן ה"פ: גלגלתא, ע"ב, ס"ג מ"ה, ובין. והנה אלו הגעסמ"ב, בשעת אצילותם, נבנו מחזרת אח"פ לכל אחד, כי הארת הע"ב ס"ג שהורידה ה"ת לפה, חזרה וביטלה הסיומים דצמצום ב', והעמידם על סיומא דצמצום א', כנ"ל, וע"כ כלוהו אח"פ שיצאו למדרגת תחתון מחמת הה"ת בעינים, חזרו עתה לגו"ע דמדרגתם כמסרם צמצום ב'. ונמצא אלו כתר חכמה בינה דנקודים שהיו מקודם בבחינת אב"א, מחמת שהיו חסרים אח"פ שלהם, הנה עתה אחר שהארת ע"ב ס"ג ביטלה הסיום דה"ת בעינים, וכח"ב דנקודים השיג כל אחד אח"פ שלו, הנה נתפשטו לג' פרצופים שלמים, ראש וגוף,

עד לבי"ע, ולפיכך, אחר שבירת הכלים דגופות שלהם, מחמת הביטול דהארת ע"ב ס"ג, שחזר הסיום בעינים, והפרסא דבי"ע חזרה למקומה, הנה שוב נפלו כל בחי' אח"פ דג"ר דנקודים, כל אחד למדרגה תחתונה שלו, כמסרם יציאת הגדלות שלהם, ואח"פ דכתר, נפלו לגוף שלו שהוא מלך הדעת, וכן אח"פ דחכמה, שנתפשטו לפרצוף שלם דע"ב בג' קומות זו למטה מזו כנ"ל, נפל כל מין של אח"פ למדרגה התחתונה שלו, כי אח"פ דבחינת חיה דע"ב, הנקרא גופא דאבא, נפלו למקום מלך החסד. ואח"פ דבחינת נשמה דע"ב, הנקרא גופא דאמא, נפלו למקום מלך הגבורה, שהוא הגוף דנשמה. ואח"פ דבחינת רוח נפש, הנקרא יסודות דאז"א, נפלו למקום ש"ע דת"ת עד החזה, שהוא הגוף שלו, כי כל גוף נחשב למדרגה תחתונה של הראש שלו. הרי לך בדיוק, איך כל בחינת אח"פ של כל ראש וראש דה' בחי' נרנח"י דע"ב נפלו כל אחד לבחינת ז"א שהם הגוף שלו.

וכן אח"פ של הראשים דה' בחינות נרנח"י דס"ג, שנתפשטו מבינה דנקודים, נפלו ג"כ כל אחד למדרגה תחתונה שלו שהיא הגוף שלו. כי אח"פ של הראש דיחידה חיה דס"ג, הנקרא הסתכלות עינין דישסות זה בזה, נפלו לבחינת הגוף שלו הנקרא ב"ש ת"ת מחזה ולמטה. ואח"פ דראש דנשמה דס"ג הנקרא גופא דישסות, נפלו למקום הגוף שלהם, הנקרא נו"ה. ואח"פ דראש דרוח דס"ג, הנקרא זווג יסודות דישסות, נפל לגוף שלו הנקרא מלך היסוד. ואח"פ דראש של נפש דס"ג, הנקרא מלכיות דישסות, נפלו למקום מלכות דנקודים. הרי איך אח"פ של כל פרט דנרנח"י דס"ג, נפלו כל אחד לבחינת מדרגה תחתונה שלו, שהיא ז"ת שנקרא גוף שלו, כנ"ל.

אור פנימי

ולפיכך נר"ן דצדיקים, שהם פנימיות ב"ע, צריכים להעלות את אח"פ דגוף ממקומם, אל מקום זו"ן דאצילות ואז מלכות דאצילות, מעלית את אח"פ דראש לזווג של ישו"ת, שהיא אחי' בינה דנקודים, ואו"א דאצילות, וכן או"א מעלים בחינת אח"פ ממקומם השייך לבחינת נפש דנשמה, אל א"א דאצילות, שהוא בחינת ע"ב דנקודים, אשר אח"פ שלו נפלו למקום ס"ג דנקודים, שהלביש במקום מלכי תג"ת עד החזה, כנודע. וכן א"א מעלה מבחינת אח"פ דעתיק, המיוחדים לאותה בחינה דנפש דנשמה, שהיא בחינת כתר דנקודים. וכן למעלה עד ע"ב ס"ג דא"ק, שאז יורד הארת הזווג מע"ב, ומורידה הה"ת מעינים למקום הפה, דהיינו מאותה בחינה השייך לנפש דנשמה, ואז נעשה הזווג מאור העליון על בחינת המלכות, ויוצאת קומת נפש הנשמה בכתר, וכן בא"א וכן באו"א, וכן בישו"ת, ומהם באה הקומה לזו"ן ומוז"ן לנר"ן דצדיקים. כמ"ש לפנינו באורך.

ועד"ז ברוח שנשמה ובנח"י דנשמה, שברוח מעלים אח"פ דראש וגוף של היסודות דס"ג שיצא בנקודים, שנר"ן דצדיקים מעלים אח"פ דגוף, וזו"ן מעלים אח"פ דראש לאו"א. וכלהו ע"ד הנ"ל. וכן בנשמה דנשמה, מעלים נר"ן דצדיקים אח"פ דגוף לזו"ן, וזו"ן מעלים אח"פ דראש לאו"א, מבחינת הראש וגוף של קומת גופא דישו"ת שיצאה בנקודים. וכן ביחידה חיה דנשמה, מעלים נר"ן דצדיקים אח"פ דגוף מבי"ע לזו"ן, וזו"ן, אח"פ דראש לאו"א, וכן למעלה, מבחינת ראש וגוף של קומת הסתכלות עיינין של ישו"ת זה בזה. ועד"ז בפרטיות נרנח"י דקומת חיה, צריכים נר"ן דצדיקים להעלות אח"פ דגופות וזו"ן צריכים להעלות אח"פ דראשים, מכל ג' הקומות דע"ב דנקודים, ועד"ז בנרנח"י דיחידה לבחינת כתר דנקודים. וזה הכלל שכל אחד אינו יכול להעלות אלא האח"פ שהם

אמנם הכלים של הגופות עצמם, נפלו כולם לבי"ע, דהיינו לא לבד אח"פ שלהם, שנמשכו ועלו להם בשעת מלכותם ונתחברו לפרצופיהם, שהיו בחינת ב"ע מעצמותם, אלא אפילו גו"ע של כל גוף, שהם משורשם בחינת אצילות מ"מ נפלו ג"כ לבי"ע. אמנם בחינת כלים אלו דגו"ע של כל מלך, נתעלו תכף בתחילת התיקון ע"י עיבור ויניקה, שהם קומת נפש רוח שנתקן מהגופות דה"פ אצילות עם הז"א. אמנם בחינת אח"פ שלהם שנפלו לבי"ע, שהם צריכים להשלים כל בחינת הכלים של הגופות דגלגלתא ע"ב ס"ג שיצאו בנקודים בעת הגדלות שתהיה קומתם שוה לגע"ס דא"ק, כמקודם, הנה הם מתבררים בסוד מ"ן לאט לאט, במשך כל שתא אלפי שני, עד שבגמר התיקון, דהיינו אחר שכל אלו אח"פ שנפלו מהגופות דנקודים לבי"ע, יחזרו למקומם ויתחברו לפרצופי אצילות, כמו שהיו בזמן מלכותם מטרם שנשברו, וימצאו שוב מלבישים בקומה שוה לגע"ס דא"ק, שיתפשטו עד לעולם הזה, הנה אז יהיה גמר התיקון וע"ז אמרו בוהר, דכד מטי רגלין ברגלין ייתי מלכא משיחא. שפירושו שיתפשטו רגלין דפרצופי אצילות ויסתיימו בשוה עם רגלין דא"ק, שהוא בנקודת העולם הזה.

והנה נתבאר בזה כל בחינת מ"ן הנוהג בשתא אלפי שני, שהם רק אחי' אח"פ, שנפלו מכל מדרגה למדרגה התחתונה אליה, שקרה בעת השבירה, החל מראש פרצוף הכתר, שהוא הקומה דהסתכלות עיינין דאו"א עד לאח"פ דכלים דכלהו בחינות הנרנח"י דזו"ן, שהם ג' בחינות: נרנח"י דיחידה, ונרנח"י דחיה, ונרנח"י דנשמה. כי נפש רוח כבר נתקנו בעת התיקון, כנ"ל. ונמצא בעת שז"א צריך לקבל נפש דנשמה, הנה צריכים מקודם להעלות אח"פ השייכים לקומת מלכות דישו"ת ראש וגוף. אשר אח"פ דגוף נמצאים בבי"ע, ואח"פ דראש נמצאים במקום מלכות דאצילות, כנ"ל.

(ד) ותועלת העליה ענינה הוא, כדי לחדש את הנשמות ההם, ולתת כח בהם ולהאיר בהם. וענין החידוש הזה, הוא מה שמחדש ומתקן את המוחין שלו, שהוא בחינת הנשמה שלו היושבת במוח, כנודע. וכן ז"א

אור פנימי

כי הרב מחלק בעיקר את העבורים דו"א על ב' בחינות: עיבור א', ועיבור ב'. שעבור א' כולל ב' הקומות דעיבור ויניקה עד סוף ב' שנים דיניקה, הנקרא נפש רוח דו"א. ועיבור ב' כולל כל בחינות ג"ר של ז"א, החל מג"ר דרוח, הנקרא מוחין דו"ק, עד ג"ר דשלימות המוחין, הנקרא עיבור ג'. ובאמת כל זווג דעליון לצורך התחתון נקרא עיבור, שהם בחינות הרבה, הן בעיבור א' והן בב' והן בג'. אלא עיקר ההבחן בשם הכללי של ב' עיבורים, הוא ע"פ ההבחן של ב' מיני בירורים: שא' הוא לבירורי דכלים דפנים מכלים הנשברים אשר בבי"ע, שנקרא גו"ע, הנבחנו לכלים דחב"ד תג"ת דו"א עד החזה, כפי מה שיצאו בנקודים בב' חלוקות הראשונות, הנקראים אבי"א ופב"א, שאח"פ, שבהם, דהיינו מחזה ולמטה עדיין היו אז בבי"ע וזהו שנבררו בכל הווגים דעיבור א' ויניקה עד סיום ב' שנים, ונכללו בשם עיבור א'.

אמנם עיבור ב', הוא לבירור הכלים דאתורים מכלים הנשברים שבבי"ע, שנקראים אח"פ, הנבחנו לכלים דנה"י דז"א מחזה ולמטה, שתחלת בירורם הוא לאחר ב' שנים ויום א', שאז עולה ז"א לעיבור ב', לקבל הארת ע"ב ס"ג המורידה ה"ת מעינים לפה, שעייז מתעלים כלים דאח"פ מכל תחתון וחוזרים למדרגתם בעליון כסדר השבירה, עד שגם אח"פ דו"ן שהם בבי"ע עולים עם נשמת הצדיקים ובאים למדרגת זו"ן, ואז נשלם זו"ן בבחינת כלים, כי השיג נה"י, שהם אח"פ שהיו חסרים לו, והוא יכול לקבל ג"ר דאורות. אלא המדרגות אלו דג"ר, נכנסים לאט לאט, ועתה שהוא בביאה קדמאה, הוא מקבל רק בחינת כלי המעלה

במקומו. וע"כ גר"ן דצדיקים יכולים להעלות כלהו אח"פ שנפלו לבי"ע, להיותם במקום אחיותם. וכן זו"ן יכולים להעלות רק אח"פ דאו"א, להיותם במקומו. וכן או"א אח"פ דא"א, וכו' כל אחד מעלה מה שברשותו.

והנה נתבאר היטב דברי הרב, אשר בחינת המ"ן דזו"ן הם נשמות הצדיקים ובחינת המ"ן דאו"א הם זו"ן. כמ"ש שמ"ן דזו"ן הם בבי"ע, ורק נשמות הצדיקים שהם בחינת בי"ע יכולים להעלות אותם. וכן המ"ן דאו"א שהם במקום זו"ן, רק זו"ן יכולים להעלות אותם. ועד"ז המ"ן דא"א, שהם במקום או"א, רק או"א יכולים להעלות אותם. ועד"ז המ"ן דעתיק שהם במקום א"א רק א"א יכולים להעלותם. וכן למעלה. וזכור כל המתבאר כאן, כי תצטרך לו להלן בכל המשך דברי הרב.

(ד) וזו ההעלאה היא מה שקוראין אותה עיבור ב' למוחין דהולדה. הנה הרב עוסק עתה מעלית המ"ן דלילה, דנשמת הצדיקים ודזו"ן, שעלית המ"ן הו"ו היא רק לעשית כלי בביאה קדמאה לאו"א וזו"ן, כמ"ש לעיל בחלק י"ב בדברי הרב אות קל"ט, ע"ש. שאינו כלל לצורך עיבור למוחין דהולדה ממש, אלא ביום, בק"ש דשחרית יש זווג דאו"א למוחין דהולדה, ובשים שלום יש הווג דזו"ן למוחין דהולדה. כמ"ש באורך. ולפי"ז איך אומר כאן הרב שבהעלאת מ"ן דלילה הוא עיבור ב' למוחין דהולדה. אמנם תראה שהרב מדייק שם לומר, על המ"ן דלילה, שאינם לצורך הולדה "ממש". והמשמעות היא, כי הם באמת לצורך הולדה, אלא לא על מילואה, כי זה נעשה ביום, בק"ש ובשים שלום. והענין הוא,

ונוקביה בני או"א, עולין בסוד מ"ן למעלה באו"א, כדי לחדש המוחין שלהם ולהוסיף בהם הארה. וזו ההעלאה היא מה שקוראין אותה עיבור שני של המוחין דהולדה. והבן זה.

(ה) והנה יש חילוק בין נשמות הצדיקים אל זו"ן, כי נשמות הצדיקים אינם עולות בסוד מ"ן למעלה בזו"ן אלא בלילה בזמן השכיבה כנ"ל, לפי שאין שליטת המלכות העליונה אלא בלילה. אבל זו"ן עולין בסוד מ"ן ביום ובלילה, בסוד קריאת שמע דערבית ודשחרית עד אמא עלאה. כמבואר אצלינו. והטעם הוא. לפי שזווגא דאו"א לא פסיק לעלמין, ולא מתפרשאן, ושליטת אמא עלאה הוא ביום ובלילה, דתדיר אידי ביחודא כחדא עם אבא.

(ו) עוד יש חילוק אחר, והוא כי נשמות התחתונים אינן יכולות לעלות בסוד מ"ן בלילה, אלא עד שיהיה מבין י"ג שנים ויום א' ומעלה. אבל ז"א ונוקביה, יכולים לעלות כיון שיש להם תשעה שנים ויום א', כי אז כבר הוא שלם בכל פרצופו, ואינו חסר ממנו אלא בחינת כח במוחין שלהם שיהיו ראויים להוליד, ולכן עולים אז בסוד מיין נוקבין, ונוספת הארה וכח במוחין שלהם, ונתקנים, ואז יכולים להוליד.

(ז) והטעם הוא, לפי שז"א, מכיון שנשלם פרצופו בט' שנים ויום א' עולה למעלה בסוד נה"י דאבא ואמא, ושם פוגע תכף בסוד המילה העליונה, יסוד דאבא, ונעשים לו מוחין משם, וראוי להוליד. אבל

אור פנימי

מ"ן, ובחינת ג"ר דרוח הכולל מקיפי או"א, וז"ק דגדלות דאמא, שזה תחילת המוחין דהולדה. ואח"כ אחר ט' שנים, מקבל ו"ק וג"ר דמוחין דהולדה עד י"ג שנים ויום אחד, והמקיפים דמ"ל דצל"ם דאו"א, עד תשלום עשרים שנה, כמ"ש לפנינו הרי שהבירורים דכלים דאחורים מתחילים לאחר ב' שנים דיניקה, ונגמר בכ' שנה, שכל זה נחשב למוחין דהולדה.

ועם זה תבין ג"כ כאן, כי הרב פתח במוחין דהולדה הבאים לאחר ט' שנים ויום א', כמ"ש באות ב', וסיים במ"ן דלילה, שהוא רק לבחינת כלי ורוחא, ולא לבחינת נשמה, כמ"ש כאן אות י"ד וט"ו, שמוחין

אלו באים לז"א אחר ב' שנים דיניקה. ותבין זה עם הנ"ל, כי המוחין המתבררים ע"י העלאת אח"פ נחשבים כולם למוחין דהולדה, ונכללים בשם עיבור ב', שהם מתחילים בכלי ורוחא הבאים בביאה קדמאה, ונגמרים עד י"ג שנים ויום א' מבחינת הפנימים, ועד עשרים שנה מבחינת המקיפים. ולפיכך אינו עושה הפרש ביניהם וכוללם יחד.

(ה) נשמות הצדיקים אינם עולות בסוד מ"ן למעלה אלא בלילה וכו', אבל זו"ן עולים בסוד מ"ן בין ביום ובין בלילה. זה יתבאר לקמן דף א' תקי"ז ד"ה ובזה.

(ז) הערלה העליונה החופפת על המילה הקדושה. נודע, שכל פרצופי אצילות, הם

התינוק התחתון, אע"פ שכיון שעברו עליו ט' שנים ויום א' נשלם פרצופו, עכ"ז עדיין הוא צריך לעלות למעלה לקבל המוחין הראוים להוליד, ובעלותו פוגע תחלה במקום הערלה העליונה החופפת על המילה הקדושה.

(ח) והנה הם שלשה ערלות, כנגד שלש שנים יהיה לכם ערלים כו', וצריך שיעברו עליו עוד שלש שני ערלה, ואז הוא בן י"ב שנים ויום אחד, ואחר כך צריך עוד השנה הרביעית, להיות פרו קדש הלולים, כנודע, ובמלאת השנה ההיא, הרי הוא בן י"ג ויום אחד, ואז עולה בסוד מ"ן אל המלכות העליונה כשאר נשמות התחתונים. אבל בפחות מזמן י"ג שנים ויום אחד, אין שום נשמה יכולה לעלות בסוד מ"ן כלל.

(ט) ונתחיל מנשמות התחתונים, שהם מ"ן אל המלכות. הנה כבר ביארנו כי על ידי היניקה התחילו זו"ן לתקן פרצופם עד תשלום ט' שנים, ונגדלו כל צרכם, אבל בחינת המוחין היו חסרים להם, ולא היו ראויים לביאה. ולכן צריכין נשמות התחתונים להשלים בחינה זו, כמו שנבאר.

(י) והוא כי הנה המלאכים שרשם מן היצירה, אשר שם הוא שרש ששה קצוות ולא עוד, כנודע, כי שית ספירן מקננן במטטרון, ולכן אין המלכות צריכה להתעבר עם נשמות המלאכים, לפי שאינה צריכה אליהם, כי כבר יש בה ו"ק ע"י היניקה, אשר משם הוא שורש המלאכים מבחינת ו"ק.

אור פנימי

חסרי המלכות דצמצום א' ששמשה בא"ק, ומבחינה זו אין בהם אלא ט' ספירות עד היסוד, ועטרת היסוד היא המלכות שלהם, דהיינו המלכות דצמצום ב' הממותקת במדת הרחמים, המכונה עטרת יסוד, ומלכות דמדת הדין נגנזה ברדל"א, ואין עליה שום זווה בפרצופי אצילות, ובכל מקום שכח עביותה נמצאת, נמנע משם הזווה לגמרי. והנה הפרצופים העליונים א"א ואו"א וישסו"ת, הם רחוקים לגמרי מבחינת העביות דמלכות זו דמדת הדין, להיותם בחינת ג"ר, שהם בחינת שורש, ובחי"א ובחי"ב דאו"י, וכל בחינת המלכיות שבהם הוא מהתכללות התחתונים בהם, ולכן אי אפשר שיהיה בהם אחיזה לבחינת העביות דבחי"ד שהיא המלכות דצמצום א'. משא"כ ו"א, שהוא, ביחס האו"י, בחי"ג דעביות, הנה בהכרח שבחי"ד מתאחות בסיומו, כמו שהם יוצאים זה מזה בע"ס דאו"י. וכח הזה של העביות דבחי"ד דאו"י, הדבוקה בסיום הו"א, על עטרת יסוד שלו, נקרא ערלה. אכן אין הענין אמור כלפי זו"ן עצמו, כי הוא עצמו כבר נטהר לגמרי מכח הערלה הזו, ע"י ל"ב נתיבות דאבא ונש"ב דאמא בעת העיבור, כמ"ש בחלק י', ע"ש. כי לולא זה, לא היה ראוי לשום התפשטות באצילות. אלא הדבר אמור כלפי התחתונים, דהיינו נשמת הצדיקים, שאינם יכולים לעלות

(יא) אבל נשמות הצדיקים, וסתם נשמה היא מן הבריאה, ויש נשמות יותר גבוהות הם מן האצילות כנודע, אמנם היותר קטנות במעלה הן מן הבריאה, והבריאה הוא בסוד ג"ר שהם המוחין, ולכן המלכות העליונה, היא צריכה להתעבר מן נשמות הצדיקים, אשר שרשם מן הבריאה מקום המוחין, ואז תוכל לעלות על ידיהם למעלה לאו"א ולקחת המוחין הראוים אליה, וזה סוד טעם העלאת מ"ן על ידי הנשמות התחתונות, והבן זה.

(יב) עוד יש טעם אחר, והוא קרוב ונמשך עם הטעם הנזכר. והוא כי הנה ז"א עדיין אין בו רק שש קצוות, כי הנה הוא סוד ו' דשמה קדישא, וכדי להוליד נשמות, צריך שיתן בתחילה בביאה ראשונה בחינת ההוא רוחא דשביק בה בעלה בביאה קדמאה, כנודע אצלנו, אשר על ידו תוכל הנקבה להעלות מיין נוקבין. והנה איננו יכול עדיין לתת בה כי אם רוחא כליל משש קצוות שלו לבד, ולכן איננו יכול להוליד, כי עדיין אין בו רק המוחין הצריכין לעצמו ולא לאחרים. כי זהו סוד טעם מ"ש רז"ל בגמרא, קטן זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים.

(יג) וכדי שיוכל להוליד נשמות התחתונים, צריך שיתחדש בו תוספת כח במוחין שלו מצד המוחין העליונים, שהם או"א, ואז יכול

אור פנימי

ולהכלל בנה"י ז"א בהווג אשר בהם, כי כח העביות דמדת הדין חופפת תחת יסוד דז"א, הנקרא ערלה, שהתחתונים נפגמים על ידיה, ולכן צריכים להסיר כחה משם, ואז יוכלו הנשמות לעלות ולהכלל שם בהווג דנה"י ז"א. וע"כ צריכים לג' תיקונים נוספים, שנקראים ג' שני ערלה, דהיינו להסיר כח המדת הדין מג' הספירות נה"י, ואח"כ שנה הדי' לסוד המתקתם במדת הרחמים, שה"ס קדש הלולים, ואז יוכלו לעלות אליו בסוד מ"ן.

(יא) נשמות הצדיקים אשר שרשם מן הבריאה מקום המוחין ואז תוכל לעלות על ידיהם לאו"א. כבר נתבאר זה לעיל דף א' תצ"ג ד"ה המ"ן. איך המ"ן דכל בחינה מנרנח"י, מתיחס אל הבחי' שכנגדה, ע"ש. ולכן כדי שהנוקבא תקבל בחינת נשמה, היא צריכה לבחי' מ"ן שיעלו אליה האח"פ המיוחסים לבחינת נשמה, אם לנשמה דס"ג היא צריכה למ"ן דאח"פ, שנפלו בעת שבירה ממלך ההוד, ואם לנשמה דחיה, דע"ב, הוא צריכה לאח"פ שנפלו ממלך הגבורה, ע"ש. ולכן היא צריכה לנשמת הצדיקים דבחינת הבריאה, שהמה יעלו את אח"פ האלו, כי ברשותם הם נמצאים, כמ"ש שם.

(יב) רוחא כליל מו"ק לבד ולכן אינו יכול להוליד. כי מטרם הביאה קדמאה, אין לו אלא ו"ק דרוח, שהוא אז בבחינת גו"ע וחסר אח"פ, וע"י עיבור ב' קונה אח"פ ונשלמים הכלים שלו לע"ס, וקונה בחינת ג"ר דרוח, כנודע, ועד"ז הוא בנוקבא שלו, שמטרם עיבור ב' היא בבחינת אב"א עם ז"א, ואין לה אלא ו"ק דרוח, וע"י הווג דלילה בחצות, שאז הוא בחינת הביאה קדמאה, היא משגת ג"ר דרוח, הנקרא רוחא דשביק בה בעלה בביאה קדמאה, ואז היא

להוליד נשמות ולזכות לאחרים. ולסבה זו הוכרח עלית מ"ן של הנשמות בכל לילה אל המלכות העליונה, כי על ידי הנשמות התחתונים עולים גם הם זו"ן, ולוקחים בחינת המוחין הראוין להוליד.

* (יד) והנה הזווג של הלילה, בין הזווג דא"א ובין הזווג דזו"ן, כיון שהוא גרוע מזווג של היום, מוכרח הוא, שיהיה לצורך התחלת תיקון לזווג של היום. כי זה הזווג הנעשה בלילה גורם תיקון וכוננות כלי היסוד דנוקבא, כדי שתוכל אח"כ להעלות מ"ן בכלי ההוא בזווג הנעשה ביום.

(טו) והנה כבר ידעת כי בכל יום ויום חוזרין להסתלק המוחין העליונים מזו"ן, והנה המוחין ההם הם תוך הנה"י דאמא כנודע, וכיון שהנה"י מסתלקים, מכ"ש שגם הידים דאמא, שהם יותר גבוהים מן הנה"י שיסתלקו גם הם למעלה, ונתבטל הכלי שלה.

(טז) ולכן אנו צריכים לעשות בכל יום תמיד ב' בחי': הא', להמשיך לה בלילה ע"י זווג אותם הידים העליונים כדי לכווננה ולעשותה כלי ביסוד שבה. וזה לצורך בחינה השנית שהיא אח"כ בזווג היום תוכל להעלות מ"ן ולצייר ולדות כנזכר.

אור פנימי

ראויה להעלות מ"ן לצורך הולדה בזווג של יום, בשים שלום, כנודע.

מע"ס דכלים, אינה יכולה לקבל שום ג"ר. אמנם בעלית מ"ן דז"א בלילה, שאז מקבל מזווג ע"ב ס"ג המוריד ה"ת מעינים לפה, ואח"פ חוזרים לכלהו המדרגות, שאז נה"י נעשים לחג"ת כנודע, ונמצא הנוקבא מקבלת עתה מן חג"ת דנה"י דאמא, הנקראים ידים, ואז יוצאים בה נה"י חדשים, דהיינו שמשגת אח"פ שלה, ונשלמת בע"ס דכלים. ולכן נבחנו הנה"ג דגדלות בשם ידים דאמא, כמבואר. ואלו אח"פ הנ"ל הם בחי' הכלי שאמא כוננת ביסוד שלה ע"י לעיל דף תשמ"ד אות י"ג תשמ"ח אות כ"א ודף תש"צ אות פ"ו, עש"ה ועוד יבאר לפנינו להלן.

(טו) הידים דאמא וכו' ונתבטל הכלי שלה. ה"ג דגדלות שהנוקבא מקבלת מאמא, נבחנו לידיים דאמא, דהיינו לבחינת חג"ת הנקראים ידים, שה"ס ה' אצבעות הרומזות לה"ג דגדלות. וטעם הדבר, כי בהיותה דבוקה בנה"י דז"א אב"א, אז אין לה רק ה"ג דקטנות מנה"י דאמא שבתוך ז"א, שהם נה"י דנה"י דאמא, כלומר, שהם בחינת ו"ק חסר ראש, ואפילו ג"ר דרוח אין לה, משום שאין בה אלא גו"ע, והיא חסרת אז אח"פ שלה הנקראים נה"י. וכל עוד שהיא חסרה

* שער הכוונות ח"א ענין דרושי הלילה אמצע דרוש ג'.

יז) וכיון שכן הוא, נמצא שאין זווג הלילה מועיל להוציא נשמות חדשות, כיון שעדיין אין שם כלי, אמנם יועיל לחדש הנשמות הישנות, כדוגמת הכלי שבה שגם הוא נתחדש עתה בזווג של הלילה, בפסוק הזה של בשכמל"ו של הק"ש כמבואר אצלנו.

יח) ואחר אשר נתקן הכלי בפסוק בשכמל"ו, אז אנו אומרים אח"כ פסוק בידך אפקיד רוחי כו', להעלות שם תוך הכלי ההוא שנתחדש עתה, את נשמותינו, כדי שיתחדשו גם הם עתה בלילה, ואח"כ בזווג היום, אז כבר נתקן הכלי כנזכר, ואז מוציאים נשמות חדשות, אלא שאין רק בסוד אחר באחר כנ"ל, כי אחר החרבן אינו אלא באופן זה.

יט) ועד"ז הוא ג"כ בזווג העליון דא"א, כי בפסוק א' דק"ש שהוא שמע ישראל של הלילה, אז נעשה בחי' תיקון כלי דיסוד דאמא עצמה ע"י ידיים אחרות יותר עליונות ואחר שהיא נעשית כלי בפסוק א' דשמע ישראל כו', הנה אח"כ בפסוק הב' של בשכמל"ו היא מכוננת כלי הנוקבא דז"א, ע"י הידים שלה שמורידה אותם למטה ביסוד שבה.

כ) ואח"כ בק"ש דשחרית אז בפסוק הראשון דשמע ישראל, מזדווגים אר"א זווג גמור. ואח"כ בפסוק הב' דבשכמל"ו, מורידה אמא כח ושפע היוצא מן הזווג הגמור שלה כנזכר, אל הנוקבא דז"א, כדי שיהיה בה כח להעלות מ"ן של המוחין ההם להוציא נשמות חדשות בזווג העמידה כנ"ל. וכבר נתבאר זה, כי בפסוק שמע הוא כנגד אמא, ובשכמל"ו הוא כנגד מלכות.

* (כא) והנה ענין שבח העוסק בתורה אחר חצות לילה, הענין הוא

אור פנימי

יז) אין זווג הלילה מועיל להוציא נשמות חדשות כיון שעדיין אין שם כלי. כלומר, אפילו נשמות חדשות מבחינת אב"א אינם יוצאים בזווג הלילה, אלא בחינת השלמת הכלים בלבד, כי כל עוד שאין לה אלא גו"ע והיא חסרת נה"י, אינה ראוי לזווג, וע"כ צריכים לביאה קדמאה בלילה, כדי להוריד הנה"ת מעינים שלה לפה, שבוה מתעלים כמ"ש הרב לפנינו.

אח"פ שלה ומתחברים לפרצופה, ונשלמת בעשרה כלים. ואח"כ בזווג דיום, אחר שכבר יש לה ע"ס דכלים, שהם בחינת ג"ר דרוח, יכולה להעלות מ"ן, ולקבל הזווג דנשמות, ואז מוציאה נשמות חדשות מבחינת אב"א. אבל נשמות חדשות מבחינת פכ"פ, אינם יוצאים לגמרי מאחר חורבן הבית ואילך.

* שער הכוונות ח"א ענין דרושי הלילה אמצע דרוש ד'.

זה. כי הנה הזווג הנעשה בח"ל ה"ס זווג יעקב עם לאה, כמבואר אצלנו פעמים הרבה בענין ביאור ק"ש דשחרית ובדרושים שכתבנו לעיל.

(כב) ואמנם רחל הנקראת עקרת הבית, נוקבא האמיתית דז"א, אין לה זווג אז. כמו שנבאר עניינה והיכן מקומה עתה בלילה, כי ירדה אל הבריא, ושם היא צועקת ושואלת להשי"ת על חורבן בית מקדש, וכמשי"ה קול ברמה נשמע כו' רחל מבכה על בניה כו'. וגם היא נותנת זמירות והודאות אליו כל הלילה, בסוד אלהים אל דמי לך, כנזכר בזוהר פרשת לך לך. והענין הוא, כי רחל נקראת אלהים, ונקראת אל, ואינה שוקטת ושותקת כל הלילה, ותמיד משבחת אליו יתברך.

(כג) וביאור דברים אלו הוא. כי הנה נודע מ"ש בש' הפסוקים בפרשת ויצא על פסוק ותגנוב רחל את התרפים, ובפסוק עקב ענוה יראת ה', וע"ש היטב מאד, כי שם נתבאר, איך רגלי לאה ועקביים שלה, הם

אור פנימי

שהיא נקודת החזה, ומצד האורות היא עטרת היסוד, כמבואר.

ולפיכך בעת גדלות דז"א דאצילות, שחג"ת שלו נעשו לחב"ד, ונה"י שלו נעשו לחג"ת, נמצא נקודת המלכות דז"א, שהיתה במקום עטרת יסוד שלו, עלתה עם נה"י דז"א שנעשו לחג"ת, ונעשתה עתה לנקודת החזה, והיא מתפשטת עד סיום נה"י החדשים דז"א הרי שנקודת החזה הוא כתר של הנוקבא דז"א, וט"ת שלה נמשכים בנה"י דז"א. ופרצוף לאה דז"א, המלבשת תמיד לחג"ת שלו, ומסתיימת בנקודת החזה, שהיא כתר רחל כנ"ל, נמצאים העקביים שלה וכתר דרחל, הם בחינה אחת, כי נקודה זו משמשת לב' בחי' שמסיימת ללאה, והיא כתר לרחל. וזה שאומר הרב, שרגלי לאה נכנסים בכתר רחל, להיותם שניהם במקום אחד, כמבואר.

וזכור היטב היחס הזה דנוקבא דז"א, שהיא רחל, משורשה בנקודים, שמבחינת הכלים, היא נבחנת לנקודת החזה דז"א, ומבחינת האורות דקטנות דז"א, היא נבחנת לעטרת יסוד דז"א, כנ"ל. גם תבין עם זה

(כג) רגלי לאה ועקביים שלה הם נכנסים ומתלבשים תוך כתר רחל. צריכים להבין זה משורשו, מז"א דנקודים, מעת יציאתו מנקבי העינים בעת הקטנות דנקודים, שהכלים דנקודים היו מס"ג דא"ק שהודרך, אשר נמשך בשוה עם סיום רגלי א"ק, דהיינו בנקודה דעולם הזה, וקומת הבין שיצאה מנקבי עינים, שהוציאה כלתו אח"פ לחוץ מן המדרגה, שאח"פ דראש נעשו לבחינת תוך, ואח"פ דתוך נעשו לבחי' סוף, ואח"פ דסוף נעשו לבי"ע, ונמצא ז"א דנקודים, שלא נתמלא באור הבין כי אם בראש תוך, דהיינו בחב"ד חג"ת דכלים עד החזה, ומחזה ולמטה היה במקום בי"ע, כמ"ש בחלק ז'. ונמצא סיום ז"א דנקודים אז, שהיה במקום נקודת החזה ממש, והוא מבחי' הכלים, אמנם מבחינת האורות הוא להיפך, שהיה לו האורות דרוח נפש, שהם חג"ת נה"י, שהאורות דחג"ת נתלבשו בכלים דחב"ד, ואורות דנה"י נתלבשו בכלים דחג"ת. כנודע. ונמצא שביחס האורות הוא מסתיים בנקודת עטרת יסוד, באופן שמלכות דז"א המסיימת פרצופו, נבחנת מצד הכלים,

נכנסים ומתלבשים תוך כתר דרחל וכל מקום הזה הוא בשליש אמצעי דת"ת דז"א.

(כד) ונמצא כי שיעור קומת לאה ורחל הם זו ע"ג זו, והתחלתם מן הדעת דז"א עד סיום נה"י שלו. אבל הם בעצמם יותר ארוכות וגבוהות משיעור זה, לפי שאם הכתר דרחל לא היה מלביש את רגלי לאה, אלא שהיה מקומו למטה מרגלי לאה, היו רגלי רחל צריכים להתפשט יותר למטה מרגלי ז"א, ובהכרח היתה נכנסת בגבול עולם הבריאה.

(כה) ולכך נעשה הדבר הזה, שכתר שלה ילביש את רגלי לאה ולא יצטרך מקום בפני עצמו אל כתר רחל, ועי"כ לא תצטרך להתפשט ולהכנס בעולם הבריאה, אמנם תעמוד בעולם האצילות ויהיו רגליה ורגלי ז"א שוים.

(כו) והנה נודע שבתפלת ערבית הזווג הוא מיעקב ולאה, ולפי שבהיות לאה באחורי ז"א היא עד החזה שלו בלבד, א"כ גם בחזרתה פב"פ, להזדווג עם יעקב, אינה מתפשטת רק עד החזה דז"א בלבד.

(כז) ואחר תפלת ערבית חוזרת לאה למקומה אחר באחור

אור פנימי

ענין הזווג דז"א עם לאה העומדת מנקודת החזה ולמעלה, כנ"ל, כי לכאורה קשה, איך נמצא בחינת יסוד לז"א מחזה ולמעלה שיוכל להזדווג עם לאה, ובאמור מתבאר היטב, כי אותם תג"ת דגדלות ז"א, היו מקודם בחינת נה"י דז"א, כי נה"י דקטנות נעשו לתג"ת, ויצאו לו נה"י חדשים, נמצא שבחינת ש"ע דת"ת, היא בחינת יסוד דז"א מזמן הקטנות, ותדע שמשם הוא מזדווג עם לאה. ועם זה תבין ג"כ שזווג ז"א עם לאה מחזה ולמעלה, אע"פ שהוא בבחינת גדלות מ"מ אין הזווג אלא מבחינת ו"ק לבד ואינו בחינת ג"ר, שהרי ז"א משמש אז עם יסוד דקטנות, דהיינו יסוד שעלה ונעשה לת"ת, כנ"ל.

וזה אמרו "שאם הכתר דרחל לא היה מלביש את רגלי לאה, אלא שהיה למטה מרגלי לאה היו רגלי רחל צריכים להתפשט

וכו' בגבול עולם הבריאה" כי נתבאר, שכתר דרחל ועקביים דלאה מקושרים במקום אחד בנקודת החזה מב' טעמים: א', ששורש רחל מצד הכלים הוא מנקודת החזה עוד מזמן הנקודים מלפני השבירה. וב', כי נקודת החזה דגדלות, ששם מסתיים לאה, הוא באמת בחינת יסוד מזמן קטנותו דז"א, כנ"ל. וע"כ יש מקום התפשטות לפרצוף רחל באצילות, מנקודת החזה דז"א עד סיום פרצופו, דהיינו עד הפרסא דאצילות. אמנם אם לא היה כן, אלא הכתר דרחל היה מתחיל ממקום עטרת יסוד דז"א, דהיינו ממקום שורשה שמצד האורות א"כ לא היה לה מקום להתפשט באצילות, כי הכתר שלה היה מתחיל במקום סיום האצילות שהוא עטרת היסוד, והיתה צריכה להתפשט פרצופה למטה מגבול האצילות, בעולם הבריאה.

כבתחילה עם ז"א, ונמצא אז לאה ורחל שתיהן אחור באחור עם ז"א. לפי שרחל עמדה עם ז"א אחור באחור גם בעת תפלת ערבית, כי הזווג לא היה רק יעקב בלאה כנזכר.

(כח) והנה אחר שנפלה עליו השינה והתרדמה, וכבר נתבאר עניינה לעיל, שהוא שהנה"י דאמא עם המוחין דז"א אשר בתוכם מסתלקים מז"א ונכנסים בתוך נוקבא דז"א, והיא לאה, והבן זה. אבל אמיתות הענין הזה נתבאר בדרוש השופר.

(כט) והטעם הוא, לפי שהמוחין נכנסין מעילא לתתא, ובתחלה פוגעין בלאה ונכנסין בה. אמנם דע, כי לפעמים כאשר המוחין נכנסין

אור פנימי

נעלמים בהם, ואינה מגולה רק בחינת הכותל דפנים מבחינת או"א המספיק לחג"ת דז"א, ולא נה"י שלו כי מחזה ולמטה לחסדים מגולים הוא צריך. כמ"ש באורך.

ובזה תבין ההפרש בין פרצוף לאה לפרצוף רחל. כי פרצוף לאה נמשכת מאחורים דאמא, כלומר, שאינה צריכה רק לחסדים מכוסים כמו אמא עלאה, וע"כ היא מלבשת לז"א מחזה ולמעלה, ששם תמיד החסדים מכוסים, וע"כ יש להזיז זווג עם לאה, גם מטרם הנסירה, דהיינו בשעה שאין לו עוד מוחין דחיה עם הכותל הב', כי לזווג ז"א ולאה מחזה ולמעלה די לו כותל אחד כמו שמספיק לאו"א, כי גם לאה היא בסוד כי חפץ חסד הוא, כמו אמא עלאה, וחושקת רק לחסדים ולא לחכמה כמ"ש באמא עלאה. וזהו שהזוהר קורא לפרצוף לאה בשם עלמא דאתכסיא, כי הוא תמיד בחסדים מכוסים, ואין הארת חכמה מתגלה בה. וע"כ אין פרצוף לאה נחשבת לעיקר הנוקבא של ז"א, כי ז"א אינו נשלם זולת בהארת חכמה, כי זהו מקורו בבחינת ע"ס דאו"י, כי בינה דאו"י היא בחינת חסדים מכוסים, וכשחסדים של בינה מקבלים הארת חכמה, נבחנים בשם ז"א דאו"י, כמ"ש בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם ע"ש. הרי שעיקרו של ז"א הוא רק

(כט) שהמוחין נכנסין מעילא לתתא ובתחילה פוגעין בלאה ונכנסין בה וכו' צריכים הם להתפשט בשתי הנקבות לאה ורחל, כי נוקבא אחת לא תספיק להלבישם. וצריך שתזכור מה שנתבאר לעיל (בדף תרמ"ט ודף תרנ"ג אות נ"ג. ובאו"פ שם ד"ה ואז). אשר לפני הנסירה, הגם שז"א הוא בגדלות, מ"מ נבחן שאין לו אלא כותל אחד עם נוקביה, כמו או"א עלאין, שהם תמיד ככותל אחד פנים בפנים. אמנם ז"א, אינו מספיק לו כותל אחד להעמידו פב"פ עם רחל, כי כותל אחד פירושו, אחורים דאמא המכסים על הארת חכמה, וע"כ או"א עלאין שהם בחי' חסדים מכוסים, מספיק להם כותל אחד להעמידם פב"פ, כי הם בחינת תג"ת דז"א עד החזה, ששם החסדים מכוסים, כנודע. אמנם ז"א, שכל עיקרו הוא חסדים מגולים מחזה ולמטה, ע"כ הוא צריך לכותל ב' מאחורים דיסוד דאבא, שמכחו מתגלים החסדים מחזה ולמטה, וכל עוד שאין לו כותל הב', דהיינו במוחין דנשמה, נבחן שהוא דבוק עם רחל אב"א באותו הכותל האחד, דהיינו בבחינת אחוריהם מכוסים ונעלמים בפנימיותם, ופניהם מגולים כלפי חוץ, שפירושו, שכותל שלהם אשר מחזה ולמטה השייך לנה"י שנקרא אחורים,

להגדיל את רחל, אז מתערבות ומתחברות שתיהן יחד רחל ולאה. לפי שהנה אורך נה"י דאמא הם ארוכות כשיעור אורך ז"א כולו, אשר אורכו

אור פנימי

לחסדים מגולים, המה מגולים כלפי חוץ, כי יש להם הספקה שלימה ע"י כותל הא'. כי אח"פ דבחינת נשמה משלימים אותה בשלמות בכל צרכה.

וזה אמרו "שהמוחין נכנסין מעילא לתתא ובתחילה פוגעין בלאה ונכנסין בה" כי המוחין האלו דחצות לילה, הם הארת ע"ב ס"ג הדוחים ה"ת מנקבי עינים לפה, ומחזירים אח"פ שנפלו מן המדרגות למקומם הראשון, כל אחד לגו"ע שלו, שע"י זה נשלמים עשרה כלים גם לרחל, וגם לז"א. כי אע"פ שכבר יש לז"א עשרה כלים גם במוחין דנשמה, כי בלאו הכי לא היה יכול להודווג עם לאה גם מחוזה ולמעלה. אמנם נתבאר לעיל (בד"א תצ"ג ד"ה המ"ן), שלכל מדרגה יש לה בחינת אח"פ משלה, ע"ש. וע"כ אע"פ שיש לז"א אח"פ, דהיינו נה"י מבחינת מוחין דנשמה, מ"מ כלפי מוחין דחיה הוא נבחן עוד שאין לו רק גו"ע עד החוזה, והוא חסר נה"י דכלים וג"ד דאורות. שע"כ גם ז"א צריך מבחינת מוחין דחיה שהם, המוחין דהולדה, לבחינת העלאת אח"פ כמו הנוקבא רחל. שזמן השלמת כלים שלהם הוא ע"י זווג דח"ל דאז"א.

אמנם איך אפשר שרחל תקבל אלו המוחין דאז"א שתוריד ה"ת מעינים שלה לפה, בשעה שהיא חסרה לגמרי מהכלים האלו, ועדיין אין לה בחינת הכלי דפה, שה"ת תרד לשם. אמנם האמת הוא, שאין המוחין נכנסים עתה אל רחל, כי היא אינה יכולה לקבלם, כאמור, אלא הם נכנסים מתחילה אל פרצוף לאה, אשר יש לה כבר עשרה כלים בשלמות עכ"פ מבחינת מוחין דנשמה, ויש לה בחי' ראש כנ"ל, וע"כ היא המקבלת אלו המוחין דחצות לילה, והיא המזדווגת אז עם ז"א עד הבוקר.

הארת חכמה שבתוך החסדים, וע"כ אין הזווג שלו עם לאה מספיק בעדו, להיותה בחי' חסדים מכוסים כמו בינה, שאינה אוהבת כלל בחינת הארת חכמה.

אבל פרצוף רחל, הוא עיקר הנוקבא דז"א, שעל הכותל שלה ז"א ממשיך חסדים מגולים. שז"ס ויאהב יעקב את רחל וכו', כי היא ממשכת לו חסדים מגולים, כמקורו ובחינתו, ואינו אוהב את לאה, משום שעל הכותל שלה אינם נמשכים רק חסדים מכוסים, האהובים לבינה, בסוד כי חפץ חסד הוא, ואינם אהובים על ז"א, שהוא רק להארת חכמה צריך. כמבואר. אמנם אין הכונה שלאה היא בחינת בינה עצמה, שהרי היא נוקבא דז"א, ואין נוקבא דז"א, אלא המלכות, כנודע. אלא הכונה היא, שיש ב' בחינות מלכיות לז"א, אחת נמשכת ממלכות דג"ר דבינה, וע"כ דרכה בחסדים מכוסים, ושנית נמשכת ממלכות דז"א דבינה, שהם שורשי זו"ן, שהם חסדים מגולים. וע"כ גם היא ממשכת חסדים מגולים. וז"ס שלאה נקראת בשם הבכירה, להיותה מבחי' ג"ר, ורחל נקראת בשם הצעירה, להיותה מבחינת ז"ת.

והנה נתבאר, שלווג ז"א ולאה מחוזה ולמעלה, אינו צריך לנסירה, כי גם כותל אחד מספיק לו לפכ"פ כמו לאז"א, ומה שאומר הרב שבזמן שאין לז"א כותל הב', נמצא דבוק אב"א עם נוקבא, משום שאחוריהם נעלמים ופניהם מגולים כלפי חוץ, דהיינו שאין גילוי לנה"י שלהם אלא לחג"ת בלבד, שנקראים פניהם, להיותם בחי' כלים דפנים, כנודע. הנה זה אמור רק על רחל, שנה"י שלה הם בחי' חסדים מגולים, וע"כ אין להם גילוי ע"י הכותל הא', כי אדרבה כותל זה מעלים לגמרי בחינת נה"י אלו, כנ"ל. אמנם נה"י דלאה שאינם צריכים

כאורך לאה ורחל, א"כ בהכנס הנה"י תוך הנוקבא, צריכין הם להתפשט בשתי הנקבות לאה ורחל להיותם מתלבשים בתוכם, כי נוקבא א' לא תספיק להלבישם.

(ל) ואז כיון שהנה"י דאמא הם בחי' א' בלבד ארוכה, א"כ בהתלבשם תוך לאה ורחל, מוכרח הוא שיתחברו שניהם ויתערבו ויעשו פרצוף אחד בלבד גבוה הקומה, ע"ד מה שנתבאר אצלינו בענין התחברות בינה עם תבונה, שנעשות שתיהן פרצוף א' וע"ש.

(לא) אבל יש בזה הפרש א', כי אם עיקר הזווג בזמן ההוא לרחל, אז אעפ"י ששתיהן מתחברות ונעשו פרצוף א', עכ"ז, אז לאה נותנת בדרך הלואה והשאלה את הגוף ואת הכלים שלה לרחל כדי שתתארך על ידם, ואז כל הפרצוף ההוא נקרא בשם רחל. ואם הזווג הוא בלאה, אז הוא להיפך, כי רחל נותנת ללאה בדרך השאלה והלואה את הגוף והכלים שלה להגדילם, ואז הכל נקרא פרצוף לאה. אמנם עתה הוא זווג דלאה, כנודע, ולוקחת בהלואה מן רחל כמשי"ת.

אור פנימי

וזה אמרו "בהכנס הנצח הוד יסוד תוך הנוקבא צריכים הם להתפשט בשתי הנקבות לאה ורחל להיותם מתלבשים בתוכם כי נוקבא אחת לא תספיק להלבישם" פירוש: כי נתבאר לעיל, שבהיות ב' נקבות לז"א: לאה ורחל, נחשבו שתיהן לבחינת ו"ק, שהרי אפילו לאה בהיותה פב"פ עם ז"א אינה משמשת אלא בבחינת יסוד הקטנות הכלול בז"א בנקודת החזה, הרי שאין לה אלא בחינת תג"ת נה"י דז"א. ומכ"ש רחל העומדת עמו אב"א. ונמצא עתה בחצות לילה, בביאת המוחין דגדלות בנה"י דאמא להתלבש בלאה, לא יוכלו אלו המוחין להסתיים בחזה, אלא צריכים להתפשט עד יסוד דגדלות דז"א העומד בסיום האצילות, דהיינו גם במקום רחל, הרי שאין המוחין אלו יכולים להתלבש בנוקבא אחת, כי צריכים למקום ב' הנוקבין. וזה אמרו (באות ל') "כיון שהנה"י דאמא הם בחינה אחת לבד ארוכה, א"כ בהתלבשם תוך לאה ורחל, מוכרח הוא

שיתחברו שניהם ויתערבו, ויעשו פרצוף אחד בלבד גבוה הקומה" פירוש: כי ידעת ההפרש מלאה לרחל, הוא, כי לאה משמשת עם הכותל העליון דחג"ת דז"א, שהוא בחינת אחוריים דאמא, ורחל צריכה רק לכותל התחתון שמחזה ולמטה דז"א, שהוא בחינת אחוריים דיסוד אבא שבז"א, שעל ידו החסדים מתגלים בהארת חכמה. ע"י לעיל דף (א' תק"ה ד"ה שהמוחין) ונמצאות לאה ורחל, כל עוד שהן מחולקות לב' פרצופים, שהן כמו הפכות זו לזו, שהרי לאה המשמשת בכותל דחג"ת, ששם האחורים דיסוד דאמא, שהם בחינת חפץ חסד הוא, הנה הם דוחין חכמה, כנודע. אבל רחל משמשת רק בכותל דנה"י, ששם האחורים דיסוד דאבא, שהוא בבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, כי לולא הארת חכמה, אין לנה"י דז"א ודנוקבא רחל שום גילוי, כנ"ל. הרי שרחל דוחה בחינת הכותל העליון דאמא שמטבעה לדחות חכמה. הרי שבחינתן של אלו ב' נוקבין כהפכות זו לזו.

לב) והענין הוא שעתה קודם ח"ל, נכנסין נה"י דאמא תוך לאה להגדילה בהיותה עדיין באחור, והם נכנסין מעט מעט, והשלמת זמן כניסתם הוא בחצות לילה ממש, כי אז נתפשטו עד סיום רגלי רחל, ונגמר הכל להעשות פרצוף אחד, כנזכר. והכל נקרא ע"ש לאה, ובח"ל חוזרת לאה פב"פ, והנה היא ארוכה בכל שיעור קומת ז"א, ע"י מה שלוקחת בהלואה מן רחל כנזכר, ואז מזדווגת עם יעקב, כמבואר לעיל וכן ית"ל בע"ה.

לג) ונחזור לבאר ענין הלואה והשאלה זו מה עניינה. הנה נתבאר אצלינו במקומות רבים, שבתחלת אצילות רחל נוקבא דז"א, שהיא ספירת מלכות שבי"ס דאצילות, לא נאצלה רק בבחינת נקודה אחת בלבד, והנקודה ההיא, היא שרשה ומציאותה.

לד) ואח"כ ע"י כניסת המוחין בז"א, נמשכין אליה בדרך תוספת ט' נקודות אחרות, ואז נגמרת ונעשית בת י"ס שלימות, ואז יכולה להזדווג עם ז"א. ונמצא כי שרש רחל ועיקרה, אינה רק נקודה א' בלבד, וכל ה'ט' נקודות אחרות הם בסוד תוספות ואינה משרשה ומציאותה.

אור פנימי

וזה שאמר הרב, איך אפשר שנה"י דאמא עם המוחין שהם בחינה אחת ארוכה, יוכלו להתלבש ב' הנוקבין האלו, שהם ב' בחינות מתנגדות זו לזו, כי לאה מקרבת חסדים ודוחית הארת חכמה, ורחל מקרבת הארת חכמה ודוחית חסדים המכוסים מחכמה. ועוד, שהמוחין האלו שבנה"י דאמא, הם בחי' "ארוכה" שפירוש, שכבר המה בהארת חכמה, כי מזווג ע"ב ס"ג באים שהארתם מורידה ה"ת לפה כנ"ל, וא"כ איך תוכל הראש דלאה לקבל אלו המוחין, שהם היפך טבעה. ומכאן אלו ב' קושיות מוכיח הרב, שבהכרח שב' הנוקבות לאה ורחל מתערבות עתה ע"י התלבשות המוחין ההם, ונעשות לבחינה אחת ולפרצוף אחד, דהיינו שגם לאה מבטלת עתה את הכותל שלה לשעתו, ומסגלת לעצמה בחינת הכותל הב' דרחל, דהיינו הכותל דנה"י. וזה נבחן כמו שלוקחת הגוף וכלים דרחל בדרך שאלה והלואה, משום שהוא רק לשעתו לבד, כי

לא תוכל לעמוד בהם תמיד, להיותם הפוכה מטבעה, כנ"ל. אלא עתה כדי שתוכל לקבל המוחין דהולדה בשביל רחל לבחינת כלי ורוחא בעדה, בעת שרחל היא חסרת ראש ואין לה מקום לקבל מוחין, כנ"ל, מוכרחת לאה לשאול גוף וכלים דרחל, שפירוש, בחינת הכותל דנה"י, שע"י מתגלית הארת חכמה, כדי שתוכל לקבל המוחין בשביל רחל, ורחל תוכל להעלות ע"י הארת לאה את אח"פ שלה מבי"ע, להשלים הע"ס דכלים שלה, ועי"ז תוכל רחל בעצמה לקבל המוחין שלה, בלי עזרת לאה, שהוא בבוקר בעת תפלת שחרית, ואז עולית רחל לזווג עם ז"א בכל קומתו, והיא נושלת אז הגוף וכלים של לאה, שנכללים בבנין פרצופה דרחל. והוא, מפני שבהכרח גם רחל צריכה לכותל עליון דחג"ת, כי אין המשכת חסדים בפרצוף לולא כותל זה דאחורים דאמא, וע"כ היא מחויבת לבנין לאה ג"כ, אמנם עתה החסדים ההם הנמשכים בכותל דחג"ת

לה) והנה עתה אחר ח"ל, לוקחת לאה לעצמה אלו ה' נקודות של התוספות, וע"י נגדלת כשיעור אורך ז"א בהיותה אחור באחור, ונמצאת לאה נגדלת ורחל מתמעטת והולכת, עד שנשארת בסוד נקודה אחת בלבד.

אור פנימי

וביטול כותל של עצמה, הנבחן לשאלת גוף וכלים דרחל כמ"ש לעיל. וזהו בחי' הגדלת האחרים של לאה.

וזה אמרו (אות ל"ג) רחל נוקבא דז"א לא נאצלה רק בבחינת נקודה אחת בלבד, והנקודה ההיא היא שורשה ומציאותה" פירוש: כי מקורם של ז"ן דאצילות הוא בז"ת דנקודים, כנודע, והיינו מבחינת הקטנות של הנקודים, בבי' החלוקות הראשונות שהיו או"א: אב"א, ופב"א, שאז לא היה בז"א אלא חב"ד חג"ת עד החזה מבחינת הכלים, ונבחנת המלכות לנקודת החזה. ומצד האורות היו חג"ת נה"י, ונבחנת המלכות לעטרת יסוד, כנ"ל דף אלף תק"ג ד"ה רגלי. והנה זו הקטנות של ז"ת דנקודים, הם נבחנים לעיקר עצמותם דז"ן, כלומר, שבחינתם זו, היא שנתקנה בעולם האצילות שתהיה בהם בקביעות, שהם בחינת רוח נפש דז"א, והמוחין שהם גבוהים מבחינה זו, אינם אלא בחינת תוספות בעלמא ולא קביעות, כנודע. גם אלו הו"ת דקטנות נקודים נבחנים לכלים דפנים שפירושם, שאין בהם מבחינת בי"ע ולא כלום, כי לא נתמעטה ע"י עלית ה"ת לעינים אלא מחזה ולמטה דז"א דנקודים, והם שיצאו לבחינת בי"ע ונקראו כלים דאחרים. אבל מחזה ולמעלה דז"א, הם בחינת אצילות גמור אפילו לאחר עלית ה"ת לעינים, ולכן הם מכונים כלים דפנים.

הרי שמקור הנוקבא מבחינת הקביעות אינה אלא נקודה אחת, שמבחינת הכלים היא נקודת החזה, ומבחינת התלבשות האורות בכלים היא בחי' נקודת עטרת יסוד דז"א. ונודע, שכל פרצוף נגדלים בו מתחילה הכלים העליונים שבו ואח"כ התחתונים,

מתגלים בהארת חכמה במקום נה"י מחזה ולמטה, וא"כ גם בחינת לאה מקבלת צורת חסדים מגולים כטבעה של רחל, ולפיכך נבחן שרחל יורשת מקום לאה. וז"ש הרב, שבזווג הלילה, נבחן שלאה שאלה גוף וכלים דרחל, ובי' הנוקבין, נחשבים לבנין לאה, כי אע"פ שלאה לקחה הכותל דנה"י, מ"מ עדיין אין החסדים מתגלים כראוי להיות ע"י זווג רחל, משום שעדיין חסרים שם נה"י דחיה שהם בחינת אח"פ דרחל, שהיא מעלית מבי"ע בבקר, כמ"ש להלן. וע"כ לבנין לאה נחשב ולא לבנין רחל. משא"כ בבוקר בתפלת שחרית אחר שרחל העלתה הנה"י דחיה מבי"ע, אז יורשת רחל מקום לאה, כי אפילו הכותל דחג"ת המשפעת חסדים מכוסים, הנה החסדים הם מתגלים ע"י הכותל דנה"י. כנ"ל, שזה מדת רחל. וע"כ גם לאה לרחל תחשב.

וזה אמרו (באות ל"ב) "קודם חצות לילה נכנסין נה"י דאמא תוך לאה להגדילה בהיותה עדיין באחור" דהיינו כנ"ל, שמתחילה צריכה לאה לסגלת לעצמה בחינת הכותל דנה"י, שהוא בחינת אחורים דיסוד דאבא, שלולא זה אינה ראויה לקבל המוחין דע"ב ס"ג שבנה"י דאמא, וזה נבחן להגדלת הכלים דאחרים של לאה. כי בהיותה מחזה ולמעלה, היא משמשת ביסוד דקטנות דז"א, כנ"ל, כי אין יסוד דגדלות אלא מחזה ולמטה, המקבל מבחינת אחורים דיסוד דאבא המגולה שם. ובחינה זו דהגדלת אחורים דלאה נעשית בהכרח קודם חצות, כלומר, מטרם הזווג דגדלות בכל קומת ז"א הנעשה בחצות לילה פב"פ. כנ"ל. וז"ש שקודם חצות לילה נכנסים נה"י דאמא להגדילה בהיותה עדיין "באחור", שהוא קבלת הכותל דנה"י

לו) אבל פחות מאותה הנקודה, שהיא שרשה ומציאותה בעת האצילות, אינה מתמעטת בשום אופן בעולם. וכבר נת"ל שהכתר דרחל מלביש רגלי לאה, כדי שיספיק להם המקום ההוא, ולא תצטרך רחל לרדת למטה מן האצילות כנ"ל.

אור פנימי

לפי"ז נמצא, שנקודה זו דעטרת יסוד דז"א, היא בחינת הכתר דנוקבא, והיא חסרת ט"ת שלה, שהם עינים ואח"פ. ונמצא שמשונה הנוקבא מכל הפרצופים. כי בכל הפרצופים אחר עלית ה"ת בעינים, לא נתמעטו אלא מאח"פ, אבל גו"ע שבהם נשאר במדרגה, כנודע. משא"כ הנוקבא, לא נשאר בה זולת הגלגלתא שבה, וגם בחינת עינים שבה נפלה לבי"ע. וטעם הדבר, כי בחינת הנוקבא היא נקודת המלכות שהיא בחי"ד דאו"י, שעליה היה הצמצום א', וכל תשמישה בפרצוף היא רק לזווג דהכאה ולהעלאת או"ח, כנודע, וע"כ כל הספירות שבה אינם אלא בחינת או"ח בלבד, שנקודתה עצמה דאו"י, היא בחינת הכתר דאו"ח, ומה שמלבשת לאור העליון המכה עליה, נבחן לט"ס דאו"ח שלה. ואלו הם הע"ס דנוקבא, שמהם נבנה כל פרצופה. ונמצא שלעולם אין בנוקבא מבחינתה עצמה דאו"י אלא בחינת כתר שבה, ושאר הט"ס היא נוטלת מז"א בעלה, כלומר ע"י זווג עם אור העליון שבז"א, שאז היא מעלית או"ח על ט"ס דאו"י שלו ואלו הט"ס שהיא מלבשת, מתפשטות אליה לחלקה ולבניה, הרי שהט"ס שלה הם ע"י ז"א, ואינם של עצמה. וזכור זה תמיד.

ולפיכך בעת הע"ס דקטנות דנקודים שאז עדיין לא היה שום זווג בז"א עצמו, כי היה חסר נה"י, נמצא שהנוקבא לא היה לה מה לקבל מן ז"א בעלה, כי לא נדווג עמה, וא"כ לא היה לה שם רק נקודתה עצמה דאו"י, שהיא נקודת עטרת היסוד, הנבחן לבחינת הגלגלתא שבה בלבד. ומה שאנו אומרים שהט"ס שלה נפלו לבי"ע, הדבר אמור, רק לאחר יציאת הגדלות של הו"ת דנקודים, אחר שהאור חדש דע"ב

ס"ג ביטל לסיום החדש דה"ת בעינים, שנתבטל ג"כ הפרסא דאצילות ואח"פ דז"א, ומחזה ולמטה שהיו בבי"ע חזרו לבחינת אצילות, הנה אז קבלה הנוקבא הט"ס תחתונות שלה מז"א בעלה, ע"ד הנ"ל, דהיינו עד כמה שהאו"ח שלה הלביש נחשב לבניה של הנוקבא, כנודע. ואלו הט"ס אפשר לקראם ט"ס ראשונות, והוא בחשבון האו"י, שמבחינה זו היא נחשבת רק למלכות דאו"י, והיא מרויחה מז"א בעלה הט"ס ראשונות דאו"י ע"פ הארת האו"ח. ואפשר לכנותם ט"ת, והיינו בחשבון האו"ח מבחינתו עצמו שיש לו סדר הפוך מהע"ס דאו"י כמ"ש הרב בכמה מקומות. שהכתר דאו"י מתלבש במלכות דאו"ח וחכמה בז"א דאו"ח ובינה בבינה דאו"ח, וז"א דאו"י בחכמה דאו"ח, ומלכות דאו"י בכתר דאו"ח. הרי שמבחינת או"ח נבחן הנקודה השורשית לבחינת כתר, וכל הט"ס שמרויחה מז"א, נחשבים לט"ת.

וזה אמרו (באות ל"ד) ע"י כניסת המוחין בז"א נמשכין אליה בדרך תוספות ט' נקודות אחרות ואז נגמרת ונעשית י"ס שלימות ואז יכולה להזדווג עם ז"א דהיינו כמבואר שבשעה שהו"א מקבל המוחין ע"י זווג דהכאה בנקודה דנוקבא, דהיינו ע"י האו"ח שהנקודה מעלית ע"י הכאת אור העליון בה, נמצאת גם הנוקבא מקבלת אותו שיעור הקומה שנתנה מאו"ח שלה להלביש האורות דז"א. אכן יש כאן הבחנה, כי יש בחינת נוקבא שבגופו דז"א, שעליה הו"א מקבל את המוחין שלו, ע"ד הזווג דהכאה כנ"ל. ויש בחינת נוקבא הנפרדת מז"א, דהיינו שיש לה בנין גמור בפני עצמה, שהיא הנקראת נוקבא דז"א. אמנם שתיהן הן

לז) ואמנם א"א להיות כך, אלא כאשר לאה ורחל עומדות באחורי ז"א בבחי' ב' פרצופים זה למטה מזה, ואז תדחוק העליונה את רגליה ותכניסם בתחום התחתונה וישבו שם דחוקות. אמנם עתה שמתחברות ונעשות פרצוף א', א"א שהמקום שהוא כנגד שליש האמצעי דת"ת דז"א, שיהיו שם אורות כפולים אלו בתוך אלו, לפי שא"א לחלק א' מהגוף להתפשט ולהתלבש תוך חלק אחר שבו, משא"כ בהיותם גופים מחולקים כנודע.

אור פנימי

אבא, שע"י מתגלה הארת חכמה, כנ"ל. שזה נקרא בשם הגדלת האחרים דלאה, ופעולה ב' היא, שאחר שכבר השיגה בחינת הכותל דנה"י דאחור דז"א, אז מתלבשים בה המוחין דאז"א בתוך פרצופה, והיא חוזרת עם הז"א פב"פ בכל קומתו עד סיום רגלי דז"א, וכיון שלאה היא עתה מחזה ולמטה דז"א, נמצאת משמשת עם יסוד דגדלות הז"א, שהוא סיומא דז"א.

אמנם יש להבין, שבאמת עדיין לאה עומדת במקום החזה דז"א, ולא שינתה מקומה כלל, אלא אחר שהז"א קבל המוחין דאז"א מבחינת הגדלות, הרי אז הכלים מתעלים, שנה"י הקודמים עולים ונעשים לתג"ת, ותג"ת הקודמים עולים ונעשים לתב"ד, ויוצאים לו נה"י חדשים מבחינת העלאת אח"פ דבי"ע. אמנם עליה זו נעשית ביום בעת הזווג דז"א ורחל, אמנם עתה בלילה, שלאה מחויבת לקבל המוחין האלו, נבחן רק שתג"ת דז"א מקום עמידת לאה נעשו לתב"ד, ונה"י דז"א מקום עמידת רחל נעשו לתג"ת עד החזה, ונמצא לאה שעמדה מקודם למעלה מחזה וסיום רגליה בנקודת החזה, הנה נמצאת שירדה עתה לסיום אצילות, כי נה"י הללו נעשו לתג"ת עד החזה, הרי שמקומה של לאה לא נשתנה כלל, כי גם עתה מסתיימים רגליה על נקודת החזה כמקודם לכן.

וזה אמרו (אות מ'), רחל בעת ההיא נגמר ענין התמעטותה עד שנשארה בסוד נקודה אחת ורגלי לאה דחו אותה והוכרחה

בחינה אחת לגמרי, אלא מתחילה מקבל הז"א אורותיו על בחינת הנוקבא שבגופו, והיא מקבלת קומת הט"ס מן הז"א בזמן קבלת מוחותיו, וכל אותם הט"ס שהרויחה הנוקבא שבגופו דז"א, מקבלת הנוקבא הנפרדת לעצמה לבנינה כי הן בחינה אחת. וזה נתבאר היטב לעיל באו"פ בחלק ט' ע"ש. הרי שהט"ס דנוקבא מתקבלת מתחלה בנוקבא שבגופו דז"א, ומשם הם עוברים אל הנוקבא הנפרדת הנבנית על ידיהם לפרצוף מיוחד בפני עצמה, והיא המזדווגת עם הז"א פב"פ, וזה שמסיים "ואז היא יכולה להזדווג עם ז"א".

וזה אמרו (באות ל"ה) "אחר חצות לילה לוקחת לאה לעצמה אלו הט' נקודות של התוספות וע"י נגדלת כשיעור אורך ז"א בהיותה אחר באחור ונמצאת לאה נגדלת ורחל הולכת ומתמעטת עד שנשארה בסוד נקודה אחת לבד וכו', כי בעת חצות לילה חוזרת לאה פב"פ עם יעקב וקומתה בכל אורך ז"א ואמנם רחל בעת ההיא נגמר ענין התמעטותה עד שנשארה בסוד נקודה אחת ורגלי לאה דחו אותה, והוכרחה לכנס ולירד למטה בעולם הבריאה" פירוש: כי אלו המוחין דחצות לילה המקובלים מאז"א, גורמים בלאה ב' פעולות: א' שהם מאירים ללאה עוד בהיותה באחורי ז"א, שתירד ותתפשט מחזה ולמטה דז"א, שפירשו, שתעזוב בחינת המסך שלה דאחורים דאמא שהם דוחים חכמה, ותקבל בחינת הכותל של המחזה ולמטה, מבחינת אחורים דיסוד

לח) ונמצא, שמוכרח הוא, שעתה תרד רחל ותתפשט בעולם הבריאה. והנה מוכרח הוא שהנקודה העשירית התחתונה היא המתפשטת בבריאה, והיא המלכות של רחל, וזכור זה. אמנם דע כי מ"כ בקונטריסי היפך מזה ששמעתי ממוז"ל פ"א, שהט' נקודות הבאות לרחל דרך תוספות, אלו נתקשרו ונתחברו עם לאה ונעשו פרצוף א', ונשארו למעלה באצילות, אבל הנקודה השרשית של רחל שהיתה בה בעת אצילות, אינה מתחברת עם לאה, והיא היורדת למטה בבריאה בח"ל.

לט) ופעם אחרת שמעתי כי הט' נקודות הבאים לה דרך תוספות, הם היורדות למטה בבריאה. אבל הנקודה השרשית א"א לה לירד בבריאה בשום אופן, וע"י הקרבנות והזמירות ותפלת יוצר ושחרית, אז אנו מעלין כל ניצוצי האצילות שירדו בעולמות אלו, וגם הט' נקודות של נוקבא דאצילות עצמה, כמבואר אצלנו באורך בסדר תפלת השחר,

אור פנימי

נשאר רק בנקודתה השורשית. וז"ש "שאלו הט' הבאות לרחל דרך תוספות אלו נתקשרו ונתחברו עם לאה ונעשו פרצוף אחד ונשארו באצילות" כמבואר. וז"ש "והנה מוכרח הוא, שהנקודה העשירית התחתונה היא המתפשטת בבריאה, והיא המלכות של רחל" הכוונה היא על בחינת היחס דא"י, שאז נבחנת נקודה שלה השורשית לבחינת מלכות. אמנם ביחס האו"ת, נבחנת לבחינת כתר. וכן אפשר לקרוא בחינת מלכות, מיחס התלבשות האורות בכלים, שנודע שמלכות דאורות, מתלבשת בכתר דכלים, כי אור הנפש מלוּבש בכלי דכתר. וע"כ נקודה זו שהיא בחי' גלגלתא דא"י ודכלים, מלוּבש בה אור הנפש דרחל.

לכנוס ולירד למטה בעולם הבריאה" דהיינו כמבואר, כי מתוך שלאה נתגדלת ונתארכת עד סיום האצילות, שהיא עטרת יסוד שנעשתה עתה לנקודת החזה, כנ"ל, נמצאת רחל שכתר שלה מתחיל בנקודת החזה דכלים דז"א, ובנקודת עטרת יסוד מבחינת התלבשות האורות בכלים, הנה כתר זה עומד עתה בסיום אצילות מתחת רגלי לאה, שהרי שם נעשה עתה בחינת נקודת החזה דכלים, וכן עטרת יסוד דאורות המדוּוּג עם לאה פב"פ. הרי שהוכרחה רחל לירד לבי"ע, כי אין בחינה יכולה להתעלות למעלה ממקום שורשה, ואיך תוכל רחל להתעלות למעלה ממקום החזה דכלים, שמשם שורשה עוד מו"ת דנקודים כנ"ל. ונבחנת עתה שהיא נשארה בסוד נקודה אחת, שהיא בחינת נקודת החזה דכלים שמזמן הנקודים, שהיא בחינת המלכות דא"י ובחינת הכתר דא"י, כנ"ל אבל הס"ר דא"י, והט"ת דא"י נשארו בלאה, כי היא נטלה כל הוּוּג דנוקבא שבגופו דז"א, אבל רחל שהיא עתה בסיום האצילות למטה, כבר אינה יכולה לקבל שום אור מן המוחין דגדלות דז"א, כי אז היה האור יורד למטה מפרסא דאצילות, וזה לא יארע עוד אחר התיקון, כנודע. וע"כ

לט) הט' נקודות הבאים לה דרך תוספות הם היורדות למטה בבריאה אבל הנקודה השורשית אי אפשר לה לירד בבריאה בשום אופן. הנה כאן אין המדובר בט"ס דא"י שהיא מקבלת מז"א מבחי' ווּוּג דהכאה, כי ע"כ מדייק ואומר ט' נקודות, ואינו אומר ט' ספירות, כי הכונה היא על בחינת עינים ואח"פ שלה, המוחזרים אליה מבי"ע להשלים בנין פרצופה, שהם משברי

ואמנם אמיתות ענין זה נתבאר באורך בדרושי התפילין, בטעם למה תפילין נוהגים ביום ולא בלילה, ושם נתבאר היטב הדרוש הזה כולו, מתחלה ע"ס בכל דרושי הלילה, ושם הוא אמיתות ענין זה.

אור פנימי

הכלים שבזמן שביה"כ, ואין להם ענין עם ט"ס שנוטלת מז"א ע"י הזווג דנוקבא שבגופו, כנ"ל.

והנה אלו ט' הנקודות שבבי"ע, הם מלוכשים בגו"ע דנשמת הצדיקים, וכל עוד שאינם מוחזרים לבנין פרצופה דרחל, הנה הן שבויים בין הקליפות. ונמצא עתה בעת קבלת המוחין דאז"א דח"ל, שהם מבטלים לשעתם כל הפרסאות, כי ע"כ נעשו תג"ת דז"א לחב"ד, ונה"י דז"א לחב"ד, ונה"י דז"א לחג"ת, ולא נתארכה עד סיום האצילות, נמצא שגם הארה נתפשטה לבי"ע, כי גם הפרסא דבי"ע מתבטלת לשעתה, ששם נמצאים המחזה ולמטה דז"א שמזמן גדלות הנקודים, שנשברו ונפלו שמה, כנ"ל דף אלף תצ"ג ד"ה המ"ן, ע"ש. הרי גם הם מתחברים להארת הזווג דח"ל. ויחד עמהם מתחברים ג"כ אלו ט' הנקודות וגו"ע דנשמת הצדיקים המלבישים אותה, ומתחברות עם רחל לפרצוף אחד, והיא משגת את עשרה כלים שלה, ונבנה פרצופה בשלמות גם היא. וז"ס השעשועים של רחל בנשמות הצדיקים, שעתה בחצות לילה קנתה אותן והוציאה אותן מבין הקליפות ונתחברו לנה"י שלה, כמבואר.

אמנם לפי זה, נמצא שגם המחזה ולמטה דז"א שמזמן הנקודים נתחברו לפרצופו כמו שהיה בעת גדלות נקודים בזמן השבירה, שזה נבחן למטי רגלין ברגלין, ונודע שזה לא יארע כלל בכל משך שתא אלפי שני, רק בגמר התיקון כנ"ל. אמנם הענין הוא, כי הארת ע"ב ס"ג לא נמשכה כלל מסיום אצילות ולמטה, אלא שנמשכה רק הארת כלים דזווג דח"ל מז"א ולא, שעי בקיעת הפרסא, יכולה לעבור רק הארת כלים לבי"ע, ולא אורות דגדלות. ומכאן זה נתקנו לגמרי

העינים ואח"פ שלקטה לה רחל מבין הקליפות, עם נשמות הצדיקים הדבוקות בהם. אמנם מאורות האצילות אינם יכולים לקבל. באופן, שעי זווג דחצות לילה, יצא לז"א פרצוף שלם מבחי' מוחין דחיה מערך הכלים, שהרי תג"ת נעשו לו לחב"ד, ונה"י דאצילות נעשו לחג"ת עד החזה, ועלו לו נה"י חדשים מחזה ולמטה מבי"ע, שעליהם מלבישים גם ט' הנקודות דנוקבא, עם נשמות הצדיקים כמבואר. אמנם מצד האורות דמוחין אלו, אין לו אלא מבחינת ו"ק, כי האורות אינם נמשכים לתוך אלו נה"י החדשים שקנה הז"א, כל עוד שהם בבי"ע כנ"ל. וא"כ כלפי האורות הוא עדיין חסר נה"י דכלים, וכיון שכן הוא חסר גם ג"ר דאורות, כנודע. וע"כ כל המוחין האלו דחצות לילה אינם נבחינים אלא לו"ק, כלומר למוחין דו"ק, הנקראים ג"ר דרות, שהוא מטעם חסרון נה"י, שהם נמצאים עוד בבי"ע.

ואע"פ שחג"ת דז"א נעשו לחב"ד ונה"י דז"א לחג"ת כנ"ל, כי ע"כ ירדה לאה לסיום האצילות, ואיך נאמר שאין לו אלא מוחין דו"ק. אכן חב"ד אלו עוד לא קנו שום מעלה, כי אינם יכולים לקבל הג"ר דאורות שלהם, מטעם שנה"י החדשים מתעלים מבי"ע לאצילות, שזה נעשה ביום בתפלת שחרית, ע"כ נבחן עתה עיקר המעלה לבחינת נה"י דאצילות הז"א, כי הם נעשו לחג"ת, והם קבלו גם עתה בלילה כל בחינת האור הראוי להם, דהיינו בחינת ג"ר דרות, ובה תבין ביותר מ"ש הרב לעיל במוחין דו"ק, אשר חג"ת נה"י מתחלקים לששה שלישים, וד' שלישים נוטלים חג"ת, וב"ש נשארים בנה"י (דף א' קצ"ט אות קצ"ד) כי ב"ש שנטלו חב"ד, וב"ש שנטלו חג"ת, אינם נחשבים רק לבחינת חג"ת בלבד, כי חב"ד עדיין אינם

(מ) ונחזור לענין ראשון, כי בעת ח"ל, חוזרת לאה פב"פ להזדווג עם יעקב, וקומתה בכל אורך ז"א, ואמנם רחל בעת ההיא נגמר ענין התמעטותה עד שנשארה בסוד נקודה אחת, ורגלי לאה דחו אותה, והוכרחה לכנס ולירד למטה בעולם הבריאה.

(מא) ונודע כי מדור הנשמות הוא בעולם הבריאה, הנקרא כסא הכבוד, וה"ס גן עדן העליון, כמבואר אצלנו בדרוש חטא אדה"ר, כי ג"ע העליון הוא כנגד עולם הבריאה, שהיא בינה גן עליון, בסוד נקודת יסוד שבה. וגן עדן תחתון הוא בעשייה בנקודת יסוד דמלכות.

(מב) וז"ס מ"ש רז"ל, שבח"ל נכנס הקב"ה בג"ע להשתעשע שם בנשמות הצדיקים, והוא בחי' נקודה השרשית של רחל אשר אין לה זוג, אמנם ירדה אל הבריאה ושם משתעשע בנשמותיהן של צדיקים.

(מג) וז"ס משה, ויהי בחצי הלילה כו' והנה אשה שוכבת מרגלותיו כו', כי קודם ח"ל עומדת עמו באחוריו, ובח"ל ירדה למטה ממרגלותיו של ז"א, שהוא בעולם הבריאה, כי עד סיום מרגלותיו נקרא אצילות, ואז ויחרד האיש וילפת, על שנטרדה בת זוגו מאצלו ונפלה בעולם

אור פנימי

יכולים לקבל ג"ר שלהם, מפני שנה"י בקליפות, מתעלים עתה מהארת הזווג דז"א החדשים עוד לא נתעלו מבי"ע בזווג הזה דהשלמת הכלים, אלא אח"כ ביום שנעשה זווג חדש דז"א ורחל.

(מב) וז"ס מ"ש רז"ל, שבחצות לילה נכנס הקב"ה בג"ע להשתעשע שם בנשמות הצדיקים. והוא בחינת נקודה השרשית של רחל אשר אין לה זוג אמנם ירדה אל הבריאה ושם משתעשע בנשמותיהן של הצדיקים. דהיינו כמבואר, שע"י המוחין דחצות, משתלמים הכלים כולם דז"א ורחל עד לבי"ע, שהחג"ת דז"א נעשו לחב"ד, ונה"י לחג"ת, ומפרסא ולמטה לנה"י חדשים.

(מג) וז"ס ויהי בחצי הלילה וכו', והנה אשה שוכבת מרגלותיו כי קודם ח"ל עומדת עמו באחוריו ובחצות לילה למטה ממרגלותיו ואז ויחרד האיש וילפת על שנטרדה בת זוגו מאצלו ונפלה בעולם הבריאה: פי',

שוכתה עתה להוציא ט' הנקודות שלה ונשמות הצדיקים היא משתעשעת עמהם מאד, שהוציאה אותם ממקום הטומאה, והביאם למקום הקדושה. וכבר ידעת שגם הנה"י דז"א שבבי"ע מתחברים ג"כ לז"א ונשלמים מבחינת הכלים, וז"א נקרא הקב"ה, וז"ש שהקב"ה נכנס בג"ע להשתעשע עם נשמות הצדיקים.

ונמצאת הנקבא הנאחזת עתה בנקודת הסיים דז"א דאצילות, דהיינו בנקודת החזה דכלים ונקודת עטרת יסוד דאורות, שהיא נמצאת בבחינת הפרסא ממש, וגם ט' הנקודות שלה, שהם עינים ואח"פ שהיו

הבריא, כי כל זה הוא מחמת עונותיהם של ישראל, שאל"כ היו שניהם זרין פב"פ תמיד לעולם כנודע.

(מד) וכמו שהקב"ה יושב ושואג על בת זוגו שנטרדה ממנו, כמו כן הנוקבא בוכה וצועקת ושואגת לבעלה, הוא מבפנים באצילות, והיא מבחוץ בבריא. וז"ס אלהים אל דמי לך אל כו', הנדרש בזוהר לך לך כנ"ל, בעניו השכינה הנקרא אלהים, ונקראת אל, כי אל דומה אליה, ואל תחרש ולא תשקוט בקול צעקה אל דודה יעלנה מבור שאון אל מקומה הראשון, אצלו בעולם האצילות.

(מה) והנה במה שביארנו, יתבאר לך כמה דרושים ומאמרי רז"ל מזוהר שנראים כסותרים זה את זה, כי הנה בזוהר לך לך ובהרבה מקומות נתבאר, שאחר ח"ל הקב"ה משתעשע בנשמותיהן של צדיקים שבעוה"ז, העוסקים בתורה בח"ל וכמשה"ה חברים מקשיבים כו', ובמ"א מהזוהר משמע, שבח"ל הוא זמן זוג עליון דזרין, ובמקומות אחרים משמע כי זה הזוג דח"ל הוא זוג דא"א, ולסיבה זו הוא סתום ונעלם, ונעשה מעצמו שלא ע"י מעשה התחתונים ובתפלתם, והרי ג' מקומות וג' סותרים זה א"ז.

אור פנימי

כי בחצות לילה, רחל שוכבת במקום הרגלים החדשים דז"א שהם בבריא, בלי אור דאצילות כלל, וזהו שוכבת מרגלותיו, שהם בבריא, וע"כ ויחרד האיש וילפת, כי ראה שאינו יכול להושיע לה בעודה שמה בבריא, ואינו יכול להזדווג עמה אלא אחר חזירתה לאצילות. וענין החרדה היה, שלא להשפיע לה לבי"ע, מחמת שלא יתאחזו החיצונים בהארתו.

(מד) וכמו שהקב"ה יושב ושואג על בת זוגו שנטרדה ממנו, כמו כן הנוקבא בוכה וצועקת ושואגת לבעלה, הוא מבפנים באצילות והיא מבחוץ מבריא. כלומר, כי יש להבחין כאן ב' ענינים כאחד: מצד אחד יש שעשועים גדולים, הן לז"א באצילות, מתוך זוג עם לאה פב"פ בכל קומתו. והן לנוקבא רחל, שיש לה שעשועים גדולים עם נשמות הצדיקים, שהצילם מתוך עומק

הקליפות וחיברה אותם לקדושתה ועצמותה, כנ"ל. ומצד ב' יש כאן בכיה ושאהג עצומה מאד, כי אחר שכבר השיגה הנוקבא את אבידתה היקרה, שהיא נשמות הצדיקים, ונמצאת עמם במחיצה אחת, הנה היא מתחלת להמשיך למקומה את ז"א בעלה כדי להזדווג עמה במקום ב"ע בסוד מטי רגלין ברגלין, כדי שישב ב"ע להיות אצילות, ותתבטל הטומאה מן הארץ. וז"ס קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו. ולכאורה היה לו לומר כי אינם בלשון רבים, ולא כי איננו בלשון יחיד. ובמבואר תבין היטב, כי הבכיה היא על בניה, שהם נשמות הצדיקים שנתחברו אליה בסוד מ"ן, כנ"ל, ואין לה שום אור דאצילות לפרנס אותם ולהשלימם לגמרי, משום שז"א בעלה לא יוכל לעבור את הגבול דאצילות ולהזדווג עמה בבי"ע על המ"ן דנשמות שבה, כנ"ל.

מו) אך במה שנת"ל, שלשתם הם אמת, כי בבחי' רחל שירדה למטה בבריאה, ואין לה זיווג עם בעלה ז"א, אמרו, שהנה הם משתעשעות בנשמותיהם של צדיקים, ושומעים קול העוסקים בתורה בח"ל. ובבחי' לאה המזדווגת עם יעקב אמרו, כי זו"ן מזדווגים בח"ל, וגם זה נקרא שעשוע עם הנשמות, כנ"ל בתחילת דרוש זה, כי הוא עניין עליית הנשמות בסוד מ"ן אל לאה, ולהיות כי יעקב ולאה ה"ס אחורים עצמו

אור פנימי

וזה שהוא בוכית על בניה כי איננו, כי ז"א בעלה אינו עמה במחיצתה בזווג. וז"ש הרב "שרחל שואגת מבחון דהיינו ממקומה בבריאה" כלומר, שהיא שואגת שז"א יבא אליה בבחינת אצילות שבו, למקומה בבריאה. אמנם הז"א הוא להיפך, שהוא בוכה ושואג שהיא תעלה אליו למקום אצילות ושם ישפיע לה כל טוב. אמנם רחל "מיאנה להנחם" אלא חושקת אחריו שיבא למקומה. וזה נוהג עד אור הבקר, שאז היא שומעת לו ע"י הריבוי דשפע החסדים, ועולית לאצילות כמ"ש בתפלת שחרית. הרי נתבאר היטב, שמצד אחד יש שעשועים גדולים בין לז"א ובין לרחל, ומצד ב' יש שאגות ובכיות בין לז"א ובין לרחל. וכל אלו באים עם המוחין דחצות לילה בבת אחת.

ומ"ש, שזווג ז"א ולאה אפשר לקראו זווג או"א, משום שהם בחינה אחת, צריך ביאור. וכבר נתבאר לעיל ההפך מלאה לרחל, כי לאה היא בחינת כותל העליון מאחורים דאמא, וע"כ היא מסתיימת בנקודת החזה ששם מסתיימת יסוד דאמא, שע"כ בחינת לאה היא חסדים מכוסים כמו בחינת ג"ר דאמא, כנ"ל ע"ש. ובה תבין למה עמידת לאה היא באחור דז"א. כי פניה היא בחינת האחור דז"א, משום שהפנים דז"א הוא בחינת חסדים מגולים, שהרי כל עיקר הז"א משורשו באו"י הוא בחינת גילוי חכמה בחסדים, כנודע. וע"כ בחינת החסדים מכוסים נבחן לבחינת אחורים בערכו המקורי. אמנם אחורים זה דוקא, הוא כל

מו) שלשתם הם אמת כי בבחינת רחל שירדה למטה בבריאה ואין לה זיווג עם בעלה ז"א, אמרו, שהנה הם משתעשעות בנשמותיהם של צדיקים ושומעים קול העוסקים בתורה בחצות לילה. ובבחי' לאה המזדווגת עם יעקב, אמרו כי זו"ן מזדווגים בחצות לילה וגם זה נקרא שעשוע עם הנשמות כי הוא ענין עליית הנשמות בסוד מ"ן אל לאה. ולהיות כי יעקב ולאה ה"ס אחורים עצמו דאור"א, כי לכן נקראת לאה עלמא דאתכסיא, לכן הזכירוהו בשט זיווג אור"א אבל איננו אלא זיווג יעקב ולאה" פירוש כי ב' מיני מ"ן דנשמות הצדיקים נמצאים בעלית מ"ן דזווג הלילה. א' הוא,

דאו"א, כמבואר אצלינו, כי לכן נקראת לאה עלמא דאתכסייא, לכן הזכירוהו בשם זווג או"א. אבל איננו אלא זווג יעקב ולאה.

אור פנימי

בחינת הפנים דלאה, כי היא דוחית חכמה ואינה מרוצה בגילוי חסדים, כי היא בסוד כי חפץ חסד הוא כמו אמא עלאה. ולפיכך היא עומדת פנים באחור תמיד כלומר, שהאחור דז"א הוא הפנים שלה.

אכן יש זווג ז"א ולאה גם בבחי' פב"פ מחזה ולמעלה כנודע. אמנם הוא בחינת זווג דקטנות בבחינת הו"א, שהרי הוא משמש עם היסוד של זמן הו"ק שלו, דהיינו בנקודת היסוד דקטנות, שנעשה לנקודת החזה בגדלות. כי בנקודת החזה עצמו אין שם יסוד, שיהיה ראוי לזווג עם לאה שמה. אמנם

נחשב לו"ק דנשמה, משום שהוא בחינת ג"ר דבינה, שפירושה נשמה. אמנם בזווג חצות לילה אחר שמקבלת המוחין דאו"א דחצות, שלאה מתפשטת למקום נה"י דז"א, כנ"ל, הנה היא משמשת שם בבחינת יסוד דגדלות דז"א במקומו בנה"י, הנה המוחין היוצאים מזווג הזה הוא בחינת ג"ר דנשמה, שהוא קומת ס"ג, השהו לגמרי לקומת או"א עלאין שזווגם לא פסיק, הרי שבזווג דחצות לילה, נבחנו קומת הזווג דז"א ולאה כמו קומת או"א עלאין ממש. וזה שאומר הרב, שזווג יעקב ולאה אחר חצות, אפשר לקראו בשם זווג או"א, כי הם בחינה אחת כמבואר.

וזה אמרו (באות י"א) ולכן המלכות העליונה היא צריכה להתעבר מן נשמות הצדיקים ששרשם מבריא מקום המוחין, ואז תוכל לעלות למ"ן על ידיהם למעלה לאו"א, ולוקחת המוחין הראוים אליה דהיינו כמבואר, שלאה עצמה היא בחינת חסדים מכוסים דוקא, כי ע"כ אחורי ז"א הם פניה, וא"כ מי המכריח אותה לעלות למ"ן לאו"א כדי לקבל ו"ק דמוחין דחיה וג"ר דמוחין דנשמה, ותתפשט במקום נה"י דז"א, שכל זה הוא בחינת חסדים מגולים, הבאים ממוחין דע"ב ס"ג, הדוחים ה"ת

מעינים לפה, כנ"ל. וז"ש הרב, שבאמת אינה עולה למ"ן זולת ע"י נשמת הצדיקים, שכבר השיגו בחי' הקטנות שלהם, וצריכים לג"ר, והמה עולים מעצמם לבחינת מ"ן ללאה, שהיא המלכות העליונה, ואז בשביל תיקון הבנים שהם הנשמות שעלו אליה, היא מבטלת האחורים שלה העליון שבמקום חג"ת, ויורדת לאחור דנה"י, שע"י זה עולית למ"ן לאו"א, ומקבלת ג"ר דנשמה וז"ק דחיה. ואז קונים הבנים שלה בחינת הג"ר שלהם, ע"י זווגה עם ז"א ביסוד דגדלות. כנ"ל.

ובזה תבין מ"ש (באות ה') "כי נשמות הצדיקים אינן עולות בסוד מ"ן אלא בלילה בזמן השכיבה לפי שאין שליטת מלכות העליונה אלא בלילה, אבל זו"ן עולים בסוד מ"ן ביום ובלילה, בסוד ק"ש דשחרית וערבית עד אמא עלאה, לפי שזווג דאו"א לא פסיק לעלמין, ושליטת אמא עלאה היא ביום ובלילה" וצריכים להבין הדבר, שהרי בכל זווג זו"ן ביום יש ענין עליות מ"ן דנשמות ג"כ, ואיך אומר שאין הנשמות עולים אלא בלילה.

אמנם המדובר הוא בזווג דנשמות, בענין עליתם לאחר שיהיו בני י"ג שנים ויום א', שהם עולים למלכות העליונה, שהיא לאה, ונתבאר שאין זווג ז"א ולאה ביסוד דגדלות, דהיינו שתתפשט למקום נה"י דז"א, אלא בלילה, ע"י המוחין דו"ק דחיה וג"ר דנשמה שהיא מקבלת מאו"א עלאין. משא"כ ביום, עומדת לאה תמיד מחזה ולמעלה, כי מחזה ולמטה הוא מקום רחל. הרי שאין שליטת לאה שתהיה במקום יסוד דגדלות דז"א אלא בלילה דוקא, ששם עולים הנשמות למ"ן והם מקבלים הג"ר דנשמה ע"י זווגה זה. משא"כ ביום אין לה אלא זווג דקטנות דז"א, ואין לה מוחין דג"ר. משא"כ זו"ן

* (מז) ואחר שבארנו איך על ידי עלית מ"ו של הנשמות במלכות נותנין כח בזו"ן לעלות גם הם בסוד מ"ן עד או"א, נבאר עתה מה התכלית של עליה זו. דע כי על דרך שבארנו כי ז"א אינו יכול לתת רוחא בגו נוקביה רק כפי כחו, שהם ו"ק, והנה גם אבא אינו יכול ליתן אלא כפי מה שיש בכחו, והנה גם הוא איננו שלם, כי הרי אין בו רק בחינת כח חסד וגבורה וחצי עליון דת"ת דא"א, ועדיין אין בהם אחיזה ותפיסה במוחין דא"א כלל.

אור פנימי

שלם, שהרי כל תחתון אינו מלביש המוחין דעליון שלו, אלא רק חג"ת בלבד, כי אפילו ז"א אינו מלביש המוחין דעתיק, אלא רק חג"ת שלו כנודע.

אמנם הענין הוא, כי אין הולדת נשמות אלא במוחין דע"ב, הנקראים מוחין דחיה. והנה או"א מבחינת הקביעות שבהם, אינם אלא קומת ס"ג, כמ"ש הרב שאו"א לקחו ס"ג דמ"ה, וא"כ אין בהם רק בחינת נשמה, וחסרים ממוחין דחיה, וז"ש הרב שגם אפילו אבא עלאה, שהוא חכמה, אינו שלם שיהיה נחשב לבחינת מוחין דחיה, מטרם שילביש לג"ר דא"א, שקומתו הוא ע"ב, משום שמבחינת הקביעות אין לאבא עלאה אלא מוחין דנשמה דהיינו קומת ס"ג לבד, ואינו שלם שיוכל להשפיע מוחין דהולדה אל זו"ן מטרם שיהיה לו אחיזה במוחין דא"א. ומבחינה זו דקומת א"א, הרי אין לו אלא מה שמלביש לא"א, דהיינו רק חג"ת לבד, וחסר נה"י דכלים וג"ר דאורות. אבל א"א נחשב תמיד לשלם לגמרי, אע"פ שאינו מלביש רק חג"ת דעתיק, מ"מ הרי יש לו קומת ע"ב שהוא מוחין דחיה, הנחשב לעיקר שלימות הפרצוף, כנ"ל. ואינו חסר רק בחינת יחידה, מפאת שאינו מלביש למקום ג"ר דעתיק, וזה אינו גורע כל כך מעיקר שלימותו של הפרצוף.

בעת שצריכים לקבל מוחין דג"ר דנשמה מאו"א, שיכולים לעלות תמיד אפילו ביום, כי או"א עלאין הם תמיד בבחינת ג"ר דנשמה בקביעות וזווגם לא פסיק לעלמין מבחינה זו כנודע, שאו"א לקחו בקביעות ס"ג דמ"ה. וע"כ יכולים גם זו"ן לעלות להם תמיד.

אמנם גם בחינת המ"ן הראשונים דנשמות, שהוא תחלת יציאתם מן הקליפות, אינו נוהג ג"כ אלא בלילה, דהיינו בזמן שליטת מלכות התחתונה בבי"ע. שאז היא מחברת אליה האח"פ שלה מהקליפות, ונמצאים גם גו"ע דנשמות הדבוקים באח"פ אלו דרחל, גם הם עולים עמהם יחד ומתחברים ביסוד דרחל. אבל ביום נמצאת רחל כולה באצילות, ואינה יכולה ללקט הנשמות מתוך הקליפות. והרב מדבר כאן מענין השכיבה, שהוא בחינת עלית מ"ן שלאחר י"ג שנים, דהיינו שכבר יש להם בחינת ו"ק דנשמה ואינו חסר להם אלא ג"ר, שענין עלייתם הוא בזמן השינה דוקא, דהיינו בלילה. ולא בזמן אחר כנ"ל.

(מז) גם אבא וכו' אין בו רק בחינת כח חסד וגבורה, וחצי עליון דת"ת דא"א ועדיין אין בהם אחיזה ותפיסה במוחין דא"א. וצריכין להבין למה נתלה שלימותם דאו"א, בערך המוחין דא"א, דא"כ אין לך פרצוף שיהיה

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רס"ג סוף ט"ב. ע"ח ח"ב שער הנסירה פרק ג'.

מח) ולכן צריך שבתחילה יקבלו גם הם או"א כח ממוחין דא"א, כדי שאח"כ יתנו גם הם כח במוחין דזו"ן. ולכן על דרך שבארנו כי זו"ן הוצרכו אל נשמות הצדיקים שיעלו בסוד מ"ן לקבל הם המוחין שלהם כן או"א צריכים לזו"ן שיעלו בסוד מ"ן כדי שיוכלו גם הם לקבל המוחין שלהם מן א"א.

מט) ופקח עיניך וראה טעם הדבר הזה וסודו מה הוא, ואיך הדבר הזה הוא מוכרח. והענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, כי היסוד דא"א, הוא נשמה תוך זו"ן ומתלבש בתוכם, ולכן צריך שיעלו זו"ן למעלה באו"א, ואז יעלה גם היסוד דא"א למעלה עמהם באו"א, והנה הוא זכר ונקבה

אור פנימי

באים מעילא לתתא, והוויג דנשיקין מוקדמים בהכרח לזווג היסוד. כנודע. אכן זווג זה שאומר כאן ביסוד דא"א לעורר המו"ס, הפירוש הוא, בחינת חימום להעלאת מ"ן, בסוד טפים העולות מלמטה, שהן קודמות למ"ד, כנודע.

וטעם הדבר הוא, כי הפרצופים מצד מוחין הקבועים דאצילות, נמצאים או"א דמוחין תמיד בבחינת פב"א, אשר אמא מחזרת אחוריה אל הפנים של אבא בסו"ה וחכם באחור ישבחנה. כי אמא נמצאת תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, שפירוש, שחושקת בחסדים ולא בחכמה. כנודע. ולפיכך אי אפשר שיהיה זווג בהמוחין העליונים זולת ע"י העלאת מ"ן מבחינת זו"ן, והוא, כי הבינה דמוחין, יש לה קשר עם הזו"ן להשפיע להם הארת חכמה, מכח הע"ס דאו"י, שבחי"ב מאצלת לבחי"ג עם הארת חכמה בחסדים, (כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם) ולפיכך, בעת שזו"ן צריכים להארת חכמה, שהיא ג"ר שלהם, הם עולים ומעלים עמהם את היסוד דא"א לחג"ת דאו"א ואז נעשה בחינת החימום הן בבחי' הדכר ונקבא שביסוד דא"א, והן באו"א גופייהו, ע"י המ"ן דזו"ן הנכללים בהם, וחימום זה פירוש, ענין התעוררות של עביות וקטנות שבחינת המ"ן דזו"ן גורמים לאו"א מלבושי החג"ת דא"א, כי באמת הם נמצאים למטה

מט) צריך שיעלו זו"ן למעלה באו"א ואז יעלה גם היסוד דא"א עמהם למעלה באו"א. ואין מכאן סתירה למ"ש לעיל בחלק י' שנה"י דא"א העולים לחג"ת דאו"א, מעלים עמהם את הזו"ן לאו"א, הרי שיסוד דא"א מעלה את הזו"ן. וכאן אומר להיפך, שהזו"ן מעלים את היסוד דא"א לאו"א. והענין הוא, כי שם עוסק בעיבור א' דז"א, שעוד אין לזו"ן שום מציאות בפ"ע שיוכל לעלות למ"ן, וע"כ הוא צריך לעליון שיעלה אותו, שמתוך שגו"ע דתחתון דבוקים על אח"פ דעליון, ע"כ כשהעליון מעלה את אח"פ של עצמו, עולה עמהם יחד גו"ע דתחתון. כנודע. משא"כ כאן עוסק הרב בעיבור ב' דזו"ן, שכבר יש לו מציאות של קטנות עכ"פ וע"כ הוא עולה מעצמו ואין צריך לעליון שיעלה אותו, ואדרבה, התחתון מעלה כאן את העליון וזה נוהג בכל המדרגות, שלעיבור א' צריך העליון להעלות את התחתון, אבל בעיבור ב', התחתון עולה מעצמו והוא מעלה גם את העליון. כמ"ש בחלקים ח' וט', ע"ש.

והנה הוא זכר ונקבה ומדווג מיניה וביה ואז מתעורר המו"ס דא"א וכו' ואז מו"ס דא"א מתעורר ונותן כח טפה במוחין דאו"א. אין לסעות מכאן, שהמוחין באים מתחילה מזווג יסוד דא"א מיניה וביה, ואח"כ הם יוצאים במו"ס, כי זה א"א כלל, כי המוחין

כנ"ל, ומזדווג מיניה וביה, ואז מתעורר המוחא סתימאה דא"א, כי מבשרי אחזה אלוה, שהתעוררות היסוד דתחתון גורם התעוררות במוח האדם להמשיך טפת ההולדה. ואז מוחא עלאה סתימאה דא"א מתעורר ונותן כח טפה במוחין דא"א.

אור פנימי

וכן המו"ס מעלה מ"ן לנוקבא דג"ר דעתיק, שהיא בחי' או"א דנקודים, כנודע, והיא מעלית מ"ן לע"ב ס"ג שבס"ג דא"ק, ואז נעשה הזווג בע"ב ס"ג דא"ק, על המ"ן ובחינת החימום שעלו לשם, כי כל החימום והעביות ההיא שבהמ"ן, הוא מכח צמצום ב', שפירושו ה"ת שעלתה בעינים והוציאה אח"פ לחוץ, כנודע. נמצא עתה אחר שנעשה הזווג על המ"ן אלו, בפה דראש הס"ג דא"ק, הנה ע"ב דראש הזה שאין לו שום חלק ונגיעה בבחינת צמצום ב', להיות ענין עלית ה"ת בעינים מתחיל רק בנקודת דס"ג שלמטה מסבור, ולא בע"ב דס"ג המסתיים למעלה מסבור כנודע. וע"כ המ"ד שלו, שהוא בחי' אור העליון העובר דרך בחינת הכלים שלו ומכה על המסך דבחינת ה"ת שבעינים הכלולה במ"ן האלו, מוריד תכף את הה"ת למקומה למקום הפה דס"ג. ואז עולים ג"ר דעתיק, ונכללים בג"ר דס"ג דא"ק, כי אחר שהמ"ן דג"ר דעתיק נכללים שם בזווג הזה דע"ב ס"ג, כנ"ל, נמצאים אלו המוחין מגיעים ג"כ אל הג"ר דעתיק, שהם בחי' ג"ר דנקודים, כי ג"ר דעתיק לקחו מקום הזה דג"ר דנקודים כנודע. וא"כ יורדת כל בחינת ההפרש שיש מן הג"ר דנקודים לג"ר דס"ג, כי כל ההפרש מג"ר דנקודים לג"ר דס"ג דא"ק היה ע"י צמצום הב' דה"ת שבנקבי עינים, כי ע"כ ירדו למטה מסבור דס"ג דא"ק כנודע. ועתה שנתבטל ההפרש הזה מחמת המוחין דע"ב דא"ק, הנה שוב אין חילוק בין ג"ר דנקודים לראש הס"ג, ואז עולים ג"ר דעתיק ומלבישים אל הס"ג, ומזדווגים שם על המ"ן שהעלה להם המו"ס דא"א, וכיון שגם א"א מקבל המוחין אלו דיירדת ה"ת לפה, הנה

ממסך דפה דראש דא"א, וכמו שבינה יצאה מבחינת ראש דא"א הנה מכ"ש שאו"א מלבושי התג"ת שכבר היה להם להיות בחינת גוף וחסר ראש אלא מתוך שג"ר דבינה הם בבחינת חפץ חסד הוא, ע"כ אינה סובלת משום גבול וצמצום, כנודע. לפיכך עתה שבניה הזו"ן עלו לה למ"ן, ובינה להיותה אם הבנים עוד מצד הע"ס דא"י, מרגשת הצורך להשפיע הארת חכמה, הנה תכף מרגשת בחינת המסך העומד בפה דראש דא"א, ואמא עלאה נעשה צומצמת כמו התבונה, שהרי גם היא צריכה להארת חכמה כמותה.

וענין החימום הזה שנתבאר באמא עלאה, גורם ג"כ חימום יותר למעלה דהיינו בג' רישין דא"א, כי נתבאר בחלק י"ג שגלגלתא ומו"ס, הם בחי' זכר ונקבה שבראש דא"א, גם נתבאר שם שבחינת גלגלתא דא"א, אינה סובלת כלום מן המסך שבפה דראש דעתיק, וכדבוקה בראש דעתיק דמיא, והוא מטעם שהם דצל"ם היא בחינת התיקון של ג"ר דבינה בסוד כי חפץ חסד הוא, וע"כ אינם מרגישים שום הרחקה וצמצום כלל מבחינת המסך שבראש דעתיק. הרי שבחינת הגלגלתא דא"א יש לה אותה היחס כלפי ג' הרישין דא"א, כמו הגרון, שהוא בחינת גלגלתא כלפי או"א. ונמצא עתה כמו שאמא הרגישה חימום ומיעוט מחמת עלית זו"ן אליה, הנה אותו המיעוט מגיע ג"כ לכללות הראש דא"א, כי עתה מרגישים גם הם בבחינת ההרחקה מראש דעתיק, מה שלא הרגישו כלל מקודם לכן. וע"כ נבחן זה כמו אמא עלאה מעלה מ"ן למו"ס, שהיא הנוקבא של ראש דא"א, כי כלו מ"ן עולים רק אל הנוקבין, כנודע.

(ג) ולא שהמוחא סתימאה נותן הוא בעצמו כח לאו"א, כי גדול מעלתו מאד. אבל הענין הוא, במה שמתבאר למעלה, כי כל גילוי המוחא סתימאה הוא ב"ג תיקוני דיקנא דא"א, ואז ע"י התעוררות יסוד תחתון דאריך מתעורר המו"ס, ואז נמשך הכח של מו"ס בדיקנא. ושם יש שני המזלות: הח', והי"ג, והח' הוא בחינת ת"ת שבזקן, והי"ג הוא בחינת היסוד הכלול מזכר ונקבה, ואז משפיע המזל הח' שהוא זכר הנקרא דעת שבו, אל מזל הי"ג שהיא נקבה, ואח"כ נותנת הטפה ההיא אל או"א, המושפעים משתי המזלות האלו. ואז בהיות זו"ן בסוד עיבור באו"א, מתעורר מזל דדיקנא בהתלבשותו תוך או"א, ואז מורישין מוחין הראוין להוליד, ברישיהון דז"א ונוקביה. ובסמוך נבאר כי גם נצח והוד דעתיק יומין מתעוררין גם הם, וע"ש.

אור פנימי

תי"ד דא"א. פירוש, כי המו"ס דא"א, הוא סתים בקרומא, ואין הקרום הזה נפסק גם בשעת הזווג, וכל גליו בשעת הזווג הוא מבחינת מוחא דאורא, שהיא בחי' ל' דצל"ם המשפיע ג"כ לבחינת ל' דצל"ם שבמו"ס, שפירשו בינה דמו"ס, ולא חכמה עצמו, והארתו זו מתפשטת ב"ג תי"ד דא"א. וז"ש, שהמו"ס אינו משפיע בעצמו לאו"א, כי גדל מעלתו מאד, ואין החכמה שבו נגלה באצילות, זולת מה שמקבל ממוחא דאורא ומשפיע דרך הדיקנא לאו"א. כמ"ש באורך בחלק י"ג. ע"ש.

והח' הוא בחינת הת"ת שבזקן, והי"ג הוא בחינת היסוד שבזקן. פירוש, שמזל הח' כולל כל הי"ב תיקוני דיקנא, ונבחן לבחינת הזכר, שהוא ת"ת. ומזל התחתון ונקבה, כולל ג"כ כל הי"ב תיקוני דיקנא, ונבחן לבחי' הנוקבא שבדיקנא, כלומר לבחינת המסך שביסוד המקבל הזווג מהזכר. ומה שמכנה את הזכר ונקבה דדיקנא בשם ת"ת ויסוד, הוא, כי הוא סובב על בחינת עלית הדיקנא לבחינת דעת דא"א בעת כניסתם לבחינת פנימים, שאז הם נבחנים לבחינת ה"ח וה"ג, אשר מזל הח' הוא בחינת ה"ח אשר כללותם נקרא ת"ת. ומזל הי"ג, הוא בחינת ה"ג, אשר כללותם נקרא יסוד או מלכות כנודע.

גם הם עולים למקום דג"ר דעתיק, כי נתבטל ההפרש שלהם ובחינת המסך שהוציאו אותם לבר מראש דעתיק, ועד"ו חוזרים ומזווגים גם ג"ר דא"א שהם במקום ג"ר דעתיק, על המ"ן שהעלו עליהם או"א, ואז מגיעים מוחין ההם גם לאו"א, וגם בהם מתבטל ההפרש והמסך שבפנה דא"א שהיה מוציא אותם לבר מראש דא"א, ונמצאים גם הם עולים לראש דא"א, ואז מזווגים גם או"א שבמקום הראש דא"א, על המ"ן דו"ן שבהם, ונמצאים המוחין מגיעים גם לזו"ן, ויורד גם מהם בחינת ה"ת מעינים, וגם הם מעלים האח"פ שלהם, שעמהם עולים גם בחינת גו"ע דנשמת הצדיקים הדבוקים באח"פ דו"ן כנודע. וכבר נתבאר שעיקר הפעולה דירידת ה"ת מעינים, מעלה האח"פ דכל מדרגה עם התחתון המלבישים למדרגת העליון, כי אח"פ שירדו מן העליון מחמת צמצום הב', המה חוזרים לאחר ביטולו, ועמהם עולה גם התחתון למקום העליון. הרי לפניך, איך שהיסוד דא"א ע"י עליתו עם הזו"ן לאו"א, הוא מעורר למו"ס דא"א, שגם הוא יעלה מ"ן לעתיק, ואז יורדים המוחין לאו"א כדברי הרב.

(ג) ולא שהמו"ס נותן הוא בעצמו כח לאו"א. וכו' כי כל גילוי מו"ס הוא ב"ג

(נא) גם בזה תבין ענין הסריס שאין לו הדרת פנים זקן, שהרי היסוד הזה דא"א בהתעוררותו גרם התעוררות שתי המזלות דדיקנא עלאה כנזכר. וזכור דרוש זה של מ"ן, של נשמות הצדיקים ושל זו"ן, מה תועלתם, ואיך הכל נקשר, ומעורר התחתון לעליון וחוזר העליון להשפיע לתחתון מדרגה אחר מדרגה. וגם הדרוש הזה הוא שרש לכל הדרושים הנאמרים בענין מ"ן, ושמרהו והבינהו היטב. אבל מהות המ"ן מה הם, נתבארו באדרת נשא דקל"ה ע"ב.

* (נב) וז"ש בפרשת אחרי מות דף סא: וז"ל, ת"ח, כתיב ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. האי נהרא אתפשט בסטרוי בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן, כו', כדין כתיב עד שהמלך במסיבו כו', ומתברכאן עלאין ותתאין כו' עכ"ל. ביאור הדברים: כי הבינה מתפשטת בשש קצוותיה לעטר הבן הנעים, וזה, כשהזווג העליון שלם בשני מיני השפע.

אור פנימי

מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך אור"א, ואז מורישין מוחין הראים להוליד ברישיהון דזו"ן. כבר נתבאר ענין זה באורך בהסתכלות פנימית חלק י"ג. שאין בחינת זווג לאור"א אלא ע"י המ"ן מבחינת שערות דיקנא, כי בעלותם לג"ר דא"א, שהם תג"ת דא"א שנעשו לחב"ד, לא יוכלו להזדווג על המ"ן דת"ת דא"א, לפי שאין שם בחינת ה"ת דצמצום א', אלא בחינת הדיקנא המקפת לת"ת דא"א, היא הנעשה לבחינת מ"ן ודעת לאור"א, להיותה משורשה עכ"פ בחינת המלכות דצמצום א', וע"כ ע"י הארת המוחין יורדת מהם בחינת העיבורים וצמצום הב', וה"ת מתגלה בהם למ"ן, ואז מזדווגים עליהם אור"א, ומוציאים קומת ע"ב, ומשפיעים מן המוחין האלו לזו"ן וגם הם ראויים לזווג דהולדה. וזה אמרו "מתעורר מזלא דדיקנא בהתלבשותו תוך אור"א" דהיינו בתוכיותם ופנימיותם ממש, ולא בבחינת מקיפים כבעת הקביעות, וזהו בעת עלייתם למקום ג"ר דא"א. ע"י בהסתכלות

פנימית חלק י"ג אות י"ד. כי אי אפשר להאריך כאן.

(נא) ומעורר התחתון לעליון וחוזר העליון ומשפיע לתחתון מדרגה אחר מדרגה. דהיינו כמ"ש לעיל ברה"צ צריך, איך הזו"ן ע"י עליותו עם היסוד דא"א לאור"א, גורם שם חימום עם המ"ן שלו, שע"י גם אור"א מעלים מ"ן לג"ר דא"א, וג"ר דא"א יותר למעלה עד ג"ר דס"ג דא"ק, ואז מתחיל השפעת המ"ד, שע"ב משפיע המ"ד לס"ג דא"ק, ומשם לעתיק, ומשם לא"א ומשם לאור"א, ומהם לזו"ן. עש"ה.

(נב) הבינה מתפשטת בשש קצוותיה לעטר הבן הנעים וזהו כשהזווג העליון שלם בשני מיני השפע. שהם בחינת ברכה ובחינת קיום, כמ"ש הרב להלן. כי מזווג התחתון התמידי דאור"א, לא נמשך אלא בחינת קיום לבד, כדי להחיות העולמות, אמנם בעת שאור"א עולים למקום ג"ר דא"א, והם

* שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה דף קמ"א טור ב'.

(נג) וזמ"ש, בשעתא דמזדווג עמיה בזווגא שלים האי עדן. כי כדי שיהיה הזווג שלם לברכה וקיום, הזווג השלם הוא, כשהוא בהאי נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא.

אור פנימי

ואז מתגלים נה"י דז"א בהארת חכמה, ויכול להזדווג עם רחל פב"פ להוליד נשמות. כמ"ש לעיל באורך. והבן זה היטב, אשר בחינת מוחין דנשמה ז"א מקבל מבחינת ג"ר דבינה. אבל במוחין דחיה הנה יכול לקבל גם מז"ת דבינה. וע"כ יש לו עתה ב' מיני שפע, כי שפע דברכה להולדת בנים הוא מקבל מז"ת דבינה, ושפע של קיום והעמדה הוא מקבל מג"ר דבינה.

(נג) הזווג השלם הוא בהאי נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא. כבר נתבאר בחלק העבר, כי כל המוחין מא"א ולמטה נתקנו בעזקא, שה"ס ב' דצל"ם וסוד ה"ם דלסרבה המשרה, שפירשו, שאין גילוי לג"ר דחכמה המתוקנת ב"ב אלא מבחינת בינה דחכמה, המתוקנת בל', וכבר הארכנו הרבה בזה בחלק העבר, גם נתבאר שם, שתיקון זה דמליצ' נמשך מכת הגניזו של המלכות דצמצום א' ששמשה בכל פרצופי א"ק, כי היא נגנוזה ברדל"א, בסוד ראש פנה. וע"כ נקרא רישא דעתיק, בשם רישא דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, כי הוא לא שימש עמה בפה דראש שלו כדי להאציל את א"א, אלא ששימש במלכות דצמצום ב', וע"כ אין בא"א יותר מט' ספירות, והוא חסר מלכות. וכן לתתא מא"א לא אתידע המלכות הזו, כי אין עליה זווג בשום פרצוף באב"ע. ולכן נקרא רישא דעתיק, בשם רישא דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא. וכבר ידעת, שדעת פירושן זווג, כמו וידע אדם וכו'.

ועצם המלכות שנגנוזה ברדל"א, נקרא נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, דהיינו ג"כ מטעם הנ"ל, שאין עליה זווג, לא בפרצופי הג"ר ולא בפרצופי הז"ת. גם נתבאר בחלק העבר, שבחינת השערות רישא

מזדווגים על המ"ן שבמזלא, אז נבחן לזווג שלים דאז"א, ונמשך משם בחי' ברכה גם כן, דהיינו ברכת הזרע, כי אחר שזו"ן מקבלים המוחין ההם הם ראויים להוליד, כנודע. וע"כ נבחן שיש בזווג שלים הוה דאז"א ב' מיני שפע, שהם: ברכה, וקיום. כי כל בחינה עליונה כוללת ג"כ התחתונה ממנה, וע"כ גם בחינת הקיום שפירשו, אורות דחסדים, המיוחסים לזווג התחתון דאז"א, באים ג"כ בזווג העליון.

ומוחין אלו מזווג שלים הוה כשנמשכים לז"א, נבחן להתפשטות ו"ק דבינה בתוך הדעת דז"א. כי המוחין דזווג התמידי, הם מבחינת ג"ר דבינה, דהיינו מקומת אז"א עלאין המלבישין על תג"ת דא"א, שכתר שלהם הוא הגרון דא"א שיצא לחוץ מן העדן העליון, שהוא חכמה סתימאה, ומ"מ הם נבחנים לג"ר ובחי' ראש, משום שג"ר דבינה אינם סובלים שום צמצום, כנודע. ומהם אינם באים מוחין דהולדה לז"א, כי אין מוחין דהולדה אלא מקומת ע"ב, אלא שנמשכים בחינת מוחין של קיום והעמדה לבד, ובמצב ההוא נבחנים ז"א ורחל בבחי' אב"א מחזה ולמטה, כי אחוריהם ביתה, כי לא יכול להיות גילוי אלא לבחינת תג"ת שלהם, שאינם צריכים להארת חכמה, אבל לא לכלים דאחורים שלהם, דהיינו נה"י, שהם צריכים לחסדים מגולים בהארת חכמה, ואלו אינם נמשכים מבחינת ג"ר דבינה אלא מבחינת ז"ת דבינה, כנודע, ואלו ז"ת דבינה הם עתה מחוסרי ראש, להיותם תחת הראש דע"ב. אמנם בעת שאז"א עולים לג"ר דא"א, ומקבלים מוחין דע"ב כמו א"א, אז גם ז"ת דאז"א הם בבחינת ראש כמו הג"ר, וע"כ יכול זו"ן עתה לקבל משש קצוותיה דבינה בחינת ג"ר שלו, שהם בחינת הארת חכמה,

(נד) והענין הוא כי צריך התעוררות תחתונים כדרך הזווג התחתון להעלות מ"ן, ולכן צריך לכוון בתפלתו עד שם, ואז הנתיב ההוא יעלה מיין נקבות לקבל מיין זכרים, ונתיב זה לא אתידע לא לעילא ולא לתתא לא בסוד מיין נוקבין ולא בסוד מיין דכורין. ואין הזווג שלם אלא ע"י נתיב זה.

(נה) וכאשר אין התעוררות תחתון אין הזווג ע"י נתיב זה, כי אין מיין נוקבין, ונתיב זה למטה הוא סוד מ"ן כדכתיבנא לעיל. ואין הזווג לצורך ברכה וחירות, אלא לשפע השני, שהוא קיום והעמדה לבד. וזה היה כשנחרב ביהמ"ק, דאתתרכת ה' עלאה, כנזכר בתיקונים, לענין מין שפע זה בלבד, כי אין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו.

אור פנימי

מהמוחין דע"ב דא"ק, שהם המוחין דהולדה. כמבאר שם.

(נד) ונתיב זה לא אתידע לא לעילא ולא לתתא לא בסוד מ"ן ולא בסוד מ"ד ואין הזווג שלם אלא ע"י נתיב זה. פירוש, אע"פ שאין זווג נוהג כלל על מלכות זו דצמצום א' בכלהו פרצופים דאב"ע מא"א ולמטה, ואינו נכלל לא במ"ן ולא במ"ד, כנ"ל, עם כל זה, אין זווג שלם לאוי"א דאצילות זולת כשנכללים בנתיב הזה, דהיינו ע"י עלייתם לג' רישין דא"א, שג' רישין אלו כבר נתחברו עם רדל"א לראש אחד, ע"י ביטול הפרסאות, שאז המזל משמש למ"ן בשביל או"א, ואז יכולים לקבל המוחין דהולדה.

(נה) וכאשר אין התעוררות תחתון אין הזווג על ידי נתיב זה, וכו' ונתיב זה למטה הוא סוד מ"ן. ענין התעוררות פירוש, עלית מ"ן, שע"י עלית מ"ן דתחתון בעליון, גורם חימום ומיעוט גם בעליון, וזה דוחף את העליון ומעורר אותו לזווג ועליה לעלי עליון, כמ"ש לעיל (דף א' תקי"ט ד"ה והנה) ונודע שבכל הפרצופים, עומדים או"א דמוחין שלהם, במצב דפכ"א, אשר הבינה מחזרת אחוריה לחכמה, וכל חפצה וחשקה

ודיקנא דא"א, הם ממקורם מבחינת המלכות דצמצום א', להיותם בחינת לבושים ואו"ח מן המוחין דגדלות דא"א מעת התכללות א"א ברדל"א, ששם במקום רדל"א עצמו יש זווג למלכות זו, אלא בעת לידת המוחין וירידתם לא"א אז משמשת המלכות דצמצום ב', והמוחין מתלבשים בעוקא דב' דצל"ם, וקומת הע"ב המגולה מסתלק משם לחוץ בסוד מקיף חוזר. כמ"ש שם באורך. ובחינת הלבושים דע"ב המגולה הוא יוצאים ג"כ לחוץ מהמוחין בסוד מותרי מוחא, ונעשו ג"כ לבחינת מקיפים דכלים, הנקראים שערות רישא ודיקנא. עש"ה.

גם נתבאר שם, שאין זווג לאוי"א דקומת ע"ב, אלא ע"י המ"ן דשערות דיקנא, להיות המלכות דצמצום א' כלולה בהם, וע"כ הם מזדווגים עליהם בעת התכללותם בא"א, וא"א ברדל"א, דהיינו בעת הזווג ועלית כל פרצוף לעליון, ואז ממנו, יכולים גם הם לקבל המוחין דע"ב דא"ק, שאין מוחין דהולדה אלא ממנו (ע"י היטב בהסתכלות פנימית חלק י"ג אות י"ד).

וזה אמרו "הזווג השלם הוא, כשהוא בהאי נתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא" דהיינו בבחינת המלכות דצמצום א' דוקא, שהיא כלולה בשערות דיקנא הנקרא מזל. כי בלעדיה לא יוכלו לקבל כלום

(נו) אבל לעולם יש זווג עליון, ולפיכך לא פסיק י' מאתר דא לעלמין, כי השפע השני, אי אפשר זולתו, אלא שאין הזווג שלם לברכה וחירות לעטר הבן הנעים לשיזדווג בכלתו על ידי היסוד, כי הצדיק אבד משחרב בהמ"ק ונשבע השי"ת שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס, בירושלים של מטה.

אור פנימי

קיום והעמדה לבד, דהיינו במוחין דס"ג, כנ"ל ואינו לברכה וחירות, שזה אינו נמשך אלא ממוחין דע"ב.

לעטר הבן הנעים לשיזדווג בכלתו על ידי היסוד כי הצדיק אבד משחרב ביהמ"ק. כי מטרם שהוא משיג המוחין דע"ב, הרי ז"א ורחל בבחי' אחוריהם ביתה, ופניהם מגולים כלפי חוץ, שפירשו, שנה"י שלו אינם יכולים להתגלות, ועיקרם הוא קו אמצעי שהוא היסוד, הרי שהצדיק, שהוא היסוד אבד, כלומר שנעלם, כנ"ל כי לא יוכל להתגלות זולת בהארת חכמה. ואין לשאול הרי כל יום הוא מקבל מוחין דחיה המוליד נשמות, ואיך אומר שהצדיק אבד. אמנם גם במוחין דחיה יש הפרש, כי מטרם החורבן היו המוחין דחיה דו"א מספיקים להולדות נשמות חדשות מבחי' פב"פ, אבל לאחר החורבן, נבחנים הנשמות חדשות שהם רק מבחינת אב"א, ולא בחי' פב"פ. (כנ"ל דף אלף תק"ב אות י"ח), ומבחינה זו נבחן שהצדיק אבד.

וטעם הדבר, כי אותם הנשמות שזו"ן מולידים, אין להם בחינת פב"פ, אלא בשעת התכלותם בזווג זו"ן דאצילות, משא"כ בירידתם למקומם בבריאה, נאבד מהם בחינת הפנים בפנים, כי אין הארת חכמה באה בבריאה שלמטה מפרסא דאצילות כנודע. וענין זה נוגע ג"כ בפרצופים העליונים, כי כל המוחין מאירים בכל שלימותם רק בעת הזווג, אבל לאחר הזווג, חוזרים הלבושים דמליצ' והמוחין מתלבשים בעזקא, כנ"ל, כי אין ביטול פרסאות נוהג רק בעת הזווג, כנודע. אמנם בזמן הבית היו זו"ן מלבישים תמיד לאו"א, ונמצא עולם

היא רק באור דחסדים. ומכ"ש או"א דאצילות, מלבושי חג"ת דא"א בקביעות, שכל קומתם היא ס"ג, שפירשו, חסדים מכוסים, כנודע, נמצאים או"א אלו שאין להם שום ענין במוחין דהארת חכמה, כי טבעם הקבוע הוא בהיפך, דהיינו בחסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא. וז"ש הרב, "וכשאר התעוררות תחתון אין הזווג על ידי נתיב זה" אלא בזווגם הקבוע דלא פסיק, מבחינת ג"ר דבינה, אלא בעת שזו"ן עולים למ"ן לאו"א, שאז מתעורר הקשר של בינה דאו"י עם זו"ן דאו"י, דהיינו להשפיע הארת חכמה אל הבנים שלה, ואז גם או"א מוכרחים לעלות למ"ן לג"ר דא"א. וכו' כנ"ל, ואז הם מזדווגים על בחינת המזלא, שה"ס הנתיב דלא אתידע, כנ"ל. וז"ש "ונתיב זה למטה הוא סוד מ"ן" כלומר, שאין הנתיב הזה מתעורר אלא מלמטה בסוד מ"ן, כמבואר, שעלית מ"ן דזו"ן הם מעוררים לאו"א שיזדווגו על הנתיב הזה, אכן גם הזו"ן הם בבחינת המוחין דג"ר דבינה, שאינם צריכים להארת חכמה, ואינם מתעוררים לעלית מ"ן זולת ע"י נשמות התחתונים, כנ"ל, ונמצא שאין התעוררות לאו"א להזדווג בנתיב הזה זולת ע"י עלית מ"ן של נשמות התחתונים. כי מצד עצמם אין להם חפץ רק בחסדים מכוסים כמבואר.

(נו) אבל לעולם יש זווג עליון ולפיכך לא פסיק י' מאתר דא לעלמין. זווג עליון, היינו או"א עלאין מלבושי חג"ת דא"א, שהם בחי' ג"ר דבינה. י' דהוי"ה ה"ס אבא, ולא פסיק זווג דיליה מאמא לעלמין. כי או"א עלאין זוגיהו לא פסיק לעלמין, אלא בסוד

(נז) ונמצא שיש זווג אלא שאינו שלם. וזמ"ש בפרשת לך לך, לא תימא כד מתחברין, אלא מתחברין ודאי. לומר, שלעולם לא מתפרשאן, כי נקראים רעים, כדאיתא בפרשת ויקרא, ולא שייך לומר כד מתחבראן, שנראה שיש זמן שאינם מחוברין, דודאי מחוברים הם תמיד, ולא נקט כד מתחברין, אלא לומר כשמתחברין חיבור שלם, שיש זמן שאינם שלם.

(נח) וכאשר הזווג שלם אשתכחו ברעותא, דהיינו הרצון המתגלה במצח ומתפשט עד המזל, אשר על ידו הוא זווג חכמה ובינה, דבמזלא תליא זווגא דלהון. כנזכר בפרשת אחרי מות.

(נט) ואפשר דברכה וחירות ולקיימא כולא, שלשה אלו הם, בני חיי ומזוני: בני, היינו ברכה, לאפקא ברכאן למטרוניתא על ידי היסוד. כדקתני הכא. מזוני, היינו חירו. חיי, היינו לקיימא כולא. ושלשה אלו לאו בזכותא תליא מילתא, דהיינו חסד, אלא במזלא תליא מילתא דחיבורא דלהון לאפקא בני חיי ומזוני לעלמא דאתי, ומשם נמשכים למלכא קדישא, וכדין כתיב בעטרה שעטרה לו אמו, בסוד ששה קצוותיה המתפשטים ומאירים בו בכל שש קצוותיו. וזה ענין אתפשט בסטרוי ונפקין מבויעין ונחלין שבתוך הבינה, והאי בן ירית אחסנתא דאבוי ואמיה, ותרין עטרין דהוו גניזין באו"א, והשתא ירית לון. כדאיתא באדרא זוטא.

אור פנימי

הבריאה בבחינת אצילות, וע"כ היו הנשמות הנולדים מזו"ן יכולים להיות בחינת פב"פ גם בבריאה במקומם מחמת שהיתה אז בבחינת אצילות. ונשבע ה' שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שיכנס בירושלים של מטה. פירוש, כי בעת לידת המוחין דכלהו פרצופים, חוזר עליהם בחינת צמצום ב', והם מתתקנים בעזקא, שבחי' הג"ר דחכמה מתעלמים בם' דצל"ם, ואין הבינה דא"א נשארת בראש אחר הזווג, וכל הזווג דחו"ב דא"א, היה רק בבחינת בינה דחכמה סתימאה, אמנם הג"ר דח"ס המה תמיד סתומים בקרומא הרי שאין הזווג שלם בחו"ב דא"א אפילו בעת הזווג, ומכ"ש לאחר ירידת המוחין למקומם. וכ"ז הוא מחמת הפרסא דצמצום ב', שאינה מתבטלת לגמרי, וע"כ אין המוחין מתפשטין לרחל בעת זווג הלילה כנ"ל דף

(נט) לאו בזכותא תליא מילתא דהיינו חסד אלא במזלא וכו' בסוד ששה קצוותיה המתפשטים ומאירים בו. כמ"ש לעיל בד"ה הבינה מתפשטת. שבחינת מוחין דנשמה שהם לקיום והעמדה, נמשכים מג"ר דבינה,

(ס) והענין הוא, כי סדר אצילות ת"ת למטה מחדס וגבורה, ועל ידי זווג זה, יורש את אביו ואמו, לעלות למעלה על חסד וגבורה, בסוד שרשם הגנוז בהם, עיטרא דאקרי חסד ועיטרא דאיקרי גבורה, ונמצא למעלה מהם ויונק משרשיהם הגנוזים בתוך הת"ת, אשר ירשם עתה מאביו ואמו וירש מקומם, ואז יקרא בן חורין, כי אינו משועבד לחסד

אור פנימי

אחיזה לשום דינים וקליפות כלל, וזה אמרו "ואז יקרא בן חורין כי אינו משועבד לחסד וגבורה אלא לאו"א, בעלותו למעלה עליהם, ואין מגיעין שם הקליפות" כי בז"ת דבינה, שהם ב' העטרין, שהם שורשי החדס וגבורה דז"א, יש בחינת שעבוד כי על ז"ת דבינה אמרו, שדינין מתערין מינה, וזה ודאי שעבוד גדול לז"א, אבל בג"ר דבינה, אין אחיזה לשום דינים וקליפות לעולם, כנודע, וע"כ בעלותו למעלה עליהם הוא נקרא בן חורין, בסוד היובל.

סא) נהר יוצא מעדן כי ה' שהוא העדן, נתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה וכו' והשני צדדים הם חסד וגבורה הגנוזים וכו'. פירוש, כי ה' דהויה הוא או"א עלאין, ש' היא אבא, והמילוי ו"ד דמילוי י' הוא אמא עלאה. וד' דהויה היא ישו"ת, אשר ה' שבקין זויות של ה' מלמעלה הוא ישראל סבא, והד' עצמה, היא תבונה. כמ"ש בדף תתפ"ט אות מ' ע"ש. ועדן הוא אבא עלאה שהוא י'. ונהר יוצא מעדן, היא ישו"ת, שהם ד' דהויה, כנ"ל. ומובא מזהר ויקרא דף י' ע"א בסופו, בענין כתיבת השם הו"ה, שמתחילה כותבים ה' שבקין זויות של ה', ואח"כ כותבים קו מושכב למעלה, וכן קו מוקם ועומד למטה מן ה', ואח"כ מחברים ה' אל הקו המושכב לרוחבו למעלה, ולאחר זה מחברים ה' עם הקו העומד מוקם לארכו למטה מה', ואז נעשה ד' והיא סוד ישו"ת, ואח"כ כותבים ו' בלי ראש תוך הד' שהם ז"א בעיבור הבינה שהיא ישו"ת, ואח"כ נולד ויוצא מהד', שהיא ה' בראש דשם הו"ה, וכו'. ע"ש. וביאור הדברים: כי ישו"ת שהוא ה'

שהם בחינת אור חסד, דהיינו חסדים מכוסים מהארת חכמה, והם, בחינת זכותא, להיות המוחין ההם זכים מאוד ואין שום צמצום יכול לפגוע בהם, אמנם בני חיי ומוזני, הכוללים ב' מיני השפע שהם ברכה וחירות, ולקיימא כולא. לא יוכלו לבוא מג"ר דבינה, אלא מבחינת עלית או"א לג"ר דא"א, ששם הם מזדווגים על המ"ן דמזלא, כנ"ל, ואז יכול ז"א לקבל גם מז"ת דבינה, שהם המשפיעים הארת חכמה, וע"כ יש לו ב' מיני השפע, עש"ה.

(ס) יורש את או"א לעלות למעלה על חסד וגבורה, בסוד שרשם הגנוז בהם וכו' ואז יקרא בן חורין כי אינו משועבד לחורג כו'. פירוש, כי המוחין האלו דע"ב, כשנמשכים לז"א במקומו, המה מתלבשים בו בלבושים דמל"צ, שג"ר דמוחין, שהם חו"ב מתלבשים בם' דצל"ם, וז"ת דמוחין שהם הדעת, הנקרא ב' עטרין, הם בחי' ל' דצל"ם. ונודע, שמבחינת ב' דצל"ם לא יוכל לקבל בחינת הארת חכמה, כי שם ה' לא נפיק מאויר לעולם, אלא הוא מקבל מל' דצל"ם, שהם ז"ת דמוחין, הנקרא ב' עטרין. כנודע.

וזה אמרו "שע"י זווג זה יורש את אביו ואמו לעלות למעלה על חסד וגבורה בסוד שרשם הגנוז בהם" פי': כי ב' העטרין הם השרשים דחורג הגנוזים באו"א, דהיינו ז"ת שלהם שהם שרשים לחסד וגבורה דז"א, ועתה ע"י הזווג, הוא עולה עוד למעלה מב' עטרין, דהיינו לחו"ב שלהם, הנקרא אחסנתא דאו"א, המתוקנים בם' דצל"ם, שפירשו, כמו חסדים דג"ר דבינה, שאין שם

וגבורה אלא לאבא ואמא בעלותו למעלה עליהם. ואין מגיעים שם הקליפות, אלא חירות בסוד היוכל.

סא) ואפשר שב' עטרין אלו, הם הנהר המתפשט בצדדיו, שהיא הד' אשר בהי', שנתפשטה למעלה ולמטה בשני צדדים. והיינו נהר יוצא מעדן, כי הי' שהוא העדן, נתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשה ד', כדאיתא בפ' ויקרא. והצד השלישי אשר בהי', הוא הת"ת שנתעברה והיה בתוך מעיה ואח"כ יצא לחוץ בסוד ו' שבשם. והשני צדדיו הם חסד וגבורה הגנוזים, ואתפשט בסטרוי והורישם לבן הנחמד.

סב) ונמצאו לבן, שני ענינים, אם הארת שש קצוותיו על ידי המבועין והנחלים היוצאים מהנהר, והם שש קצוות הבינה המאירים בשש קצותיו, וזה יקרא ברכה, לריבוי בריכות המים הנמשכות מהנהר, ויקרא ג"כ, תפנוקא ותפנוקי מלכים, שהם השש קצוות. ואם, אחסנתא דאבוי ואמיה, לרשת מקום חסד וגבורה, בקחתו את שרשם הגנוז למעלה, וזה יקרא חירו, בן חורין, ויקרא ענוגא, כד"א, אז תתענג על ה', והיינו דאמר התם, בפרשת ויחי, כל ברכאן וכל חירו.

אור פנימי

דהוי"ה, מלביש על נה"י דאו"א, כנודע, ולפיכך נבחן לנהר יוצא מעדן, כי המסך דחזה מוציא אותם לחוץ ממדרגת או"א. והנה עיקר הנה"י הוא היסוד, ונמצא שישסו"ת כוללים ב' היסודות דאו"א, ונודע, שבחינת היסוד דאמא היא קצר ורחב, וז"ס הקו המושכב למעלה בגג הד' לרחבו, ובחינת יסוד דאבא היא צר וארוך, וז"ס הקו המוקם לארכו מצד הימין דה'. וזה אמרו ה"י מתפשטת לכאן ולכאן מלמעלה ולמטה ונעשה דלת" כי ה"י שהוא ישראל סבא, נתפשט בב' צדדים: נתפשט למעלה בקו המושכב לרחבו, בבחי' חסדים, מכונים הרחבה, אבל הם בבחינת קצר מהארת חכמה, כי חכמה מכונה אריך, כנודע. ומצד ה' נתפשט בבחינת גבורה, שהוא הקו המוקם לארכו מחמת ה', ואע"פ שהוא אריך, דהיינו בחינת חכמה, מ"מ כיון שהוא קו צר ואין בו הרחבה, כלל, שפירשו חסדים ע"כ נקרא גבורה, והבן.

סב) שני ענינים, אם הארת שש קצוותיו על ידי המבועין והנחלים היוצאים מהנהר

(סג) והכא נמי אמרינן, כדין הוא אשתעשע בהאי ענוגא ותפנוקא. ושעשוע זה הוא לצורך הזווג להוציא מיין דכורין מלמעלה למטה. כי כשם שיש שעשוע בנשמות הצדיקים התחתונים למיין נוקבין, כן צריך שעשוע להתענג ולהוציא מיין דכורין, בסוד היין המשמח. ומבשרנו נחזה, כי השמחה והתענוג ירבו תאוה. ואז באותה שעה שהוא עומד בתפנוקי מלכים בהארץ שש קצוותיו, ויתייב בעטריו, דהיינו אחסנתא דאבוי דאמיה, אז ברית קודש פועל פעולתו, ומפיק ברכאן למטרוניתא, וכל הנחלים הולכים אל הים.

אור פנימי

למיין נוקבין כן צריך שעשוע להתענג ולהוציא מיין דכורים בסוד יין המשמח. כי לכאורה יש להקשות, כיון שמדתו של ז"א עצמו הוא בחינת חג"ת וחסדים מכוסים, כי בעת הזווג דפב"פ איהו נקיט חסדים, ובחינת הגבורות המשמחות שה"ס הארת חכמה המשלמת את הגבורות ומגדלת אותם בסוד יין המשמח, הנה זה חלק הנוקבא. כי איהי נטלה גבורות, כנודע. וא"כ איך אומר הוזהר שז"א משתעשע בהאי עינוגא ותפנוקא, והרי נתבאר שתפנוקא היא בחינת מיתוק הגבורות בסוד הזווג דב' עטרין, שמשם כל שעשוע ושמחה, שזו מדת הנוקבא, שמשתעשעת בנשמות הצדיקים שקבלו הגדלות דגבורות על ידי המ"ן שלה. וע"ז מתרץ הרב, כי כמו שהנוקבא משתעשעת ע"י השלמת נשמת הצדיקים ע"י המ"ן דגבורות המשמחות שלה, הנה בהכרח שגם הו"א צריך לקבל מהנוקבא בחינת השמחה והשעשועים מן ה"ג דגדלות שלה המכונים יין המשמח, דאל"כ לא היה יכול לאפיק ברכאן אל הנוקבא, שהם בחינת הגדלות דנשמות הצדיקים כנ"ל. ועמקות הדבר הוא, כי נתבאר לעיל, שאותו הזווג שז"א ונוקבא הנפרדת מזווגים פב"פ, נעשה מקודם הזווג בבחינת ז"א עצמו בהנוקבא שבגופו, שה"ס עטרה שלו, ואח"כ הוא משפיע כל קומת הזווג שלו אל הנוקבא הנפרדת, בסוד איהי נקיט חסדים ואיהי נקטא גבורות. וזה שמסיים

והם ר"ק הבינה, וזה יקרא כרכה וכו'. ואם אחסנתא דאבוי ואמיה, וזה יקרא חירו וכן חורין ויקרא עינוגא. דהיינו כמ"ש לעיל (דף אלף תקכ"ז ד"ה יורש), שבזווג השלם, צריך לקבל מכל קומת או"א, מג"ד וז"ת, שג"ד נקרא אחסנתא, והם בחינת חירות וכן חורין, להיותם מתוקנים בם' דצל"ם, שאין שום דינים וקליפות יכולים להאחז בהם, והם סוד העונג, בסו"ה אז תתענג על ה'. וענין הב' הוא בחינת ברכה, שהיא המוחין דהולדה, שהם מקובלים מז"ת דאו"א, הנקראים ב' עיטרין, שהם בחי' נהר המתפשט בצדדיו: צד החדס מקו של הד' המושכב לרחבו, שה"ס שפע החסדים בהרחבה מיסוד אמא הרחב וקצר, ונקרא עיטרא דחדס. וצד הגבורה הוא מקו של הד', המוקם לארכו של הד', שה"ס גבורה בסוד שביל הצר דיסוד אבא שהוא צר מחסדים אבל ארוך בחכמה, ונקרא עיטרא דגבורה. וה"ס הד' מוחין: חכמה בינה, חסד וגבורה. שח"ב, הם: האחסנתא, וחירו ועינוגא. וחז"ג, הם: ב' עיטרין, וברכה, ותפנוקי מלכים. וכשז"א מעוטר בד' מוחין אלו, הוא ראוי לזווג פב"פ עם נוקביה להולדת נשמות. והנה נתבאר כאן בדברי הרב אמיתיות הענין של ד' המוחין חו"ב חו"ג. וזכרוהו לכל המקומות.

(סג) אשתעשע בהאי עינוגא ותפנוקא וכו' כי כשם שיש שעשוע בנשמות התחתונים

(סד) ומשמע לי, מדקאמר, לאזדווגא מלכא קדישא במטרוניתא, דהיינו מיין נוקבין היוצאין על ידי היסוד, מבועי דבירא ויסודא, והם מעוררים הזווג לאזדווגא מלכא במטרוניתא, היינו דקאמר נרדי, שהוא היסוד שבה, והיינו נתן ריחו, מלמטה למעלה, כענין הריח.

* (סה) כללות הדברים, כי תחילת האצילות ז"א מאבא נפק ונתעבר גו אמא בסוד ה': ד' ו'. והואו זעירא, כי לא היה לו כי אם ששה קצוות שלאחר חכמה בינה, כדרך שאר הספירות. ובבחינה זו יקרא אבא אב לאבהן, כי ממנו יצאו האבות שהם חג"ת. ואז לא היה לו ראש, כמו הו' שבתוך ה' שאין לה ראש.

אור פנימי

"באותה שעה שהוא עומד בתפנוקי מלכים ויתיב בעטרות דהיינו אחסנתא דאבוי ואמיה או ברית קודש פועל פעולתו ומפיק ברכאן למטרוניתא וכל הנחלים הולכים אל הי"ם דהיינו כמבואר, שמתחילה נעשו הזווג בעצמו בנוקבא שבגופו, ומתגלה ההארת חכמה הנקראת תפנוקי מלכים, תוך נה"י דעצמו, ואח"כ "כל הנחלים הולכים אל הי"ם" כלומר, שאח"כ נוטלת הנוקבא כל בחינות הגבורות המשמחת מן ז"א, וז"א נשאר בבחינת חסדים מכוסים בלבד, והבן זה היטב.

(סה) תחלת אצילות ז"א מאבא נפיק ונתעבר גו אמא וכו'. כבר נתבאר זה לעיל בדף תת"ע שבחינת הלובן שבו שפירשו, עצם מהותם של ספירות הבנין דז"א, בלי שום דינים, הוא מקבל מאבא, ע"י הברור דל"ב נתיבות החכמה, המוריד בחי' המלכות דצמצום א' שהיתה נכללת בו מזמן שבירת הכלים, שמבחינה זו הוא כלול מש"ך ניצוצין, שהם שמונה המלכים דנקודים, שבכל אחד מ' בחינות כי כל אחד כלול מד' בחינות שבכל בחינה ע"ס. וח' פעמים מ' הרי ש"ך בחינות. ואבא בירד מהם רק ט"ס מכל בחינה שבד' הבחינות של כל מלך, דהיינו רק ל"ו מכל מלך, שח' פעמים ל"ו הם רפ"ח בחינות, ול"ב המלכיות הוריד מהם בבחינות פסולת. ונמצא הספירות דז"א

(סד) מבועי דבירא ויסודא וכו' היינו דקאמר נרדי, שהוא היסוד שבה והיינו נתן ריחו ממטה למעלה. כאן מפרש ענין הנ"ל של אשתעשע בהאי ענוגא ותפנוקא, לא על בחינת זווג המוקדם של ז"א עצמו, אלא על עת הזווגים עם הנוקבא הנפרדת, ומדייק ממש שם הזוהר, נרדי נתן ריחו, שהיא יסוד של הנוקבא הנפרדת ממנו, כי כן משמע לשון נרדי, שהוא הגבורות אשר כבר נפרשו וירדו ממנו, ועתה מקבל מהם סוד הריח ממטה למעלה, שה"ס ההארת חכמה שהוא מקבל מנוקבא שלו ממטה למעלה, ואז יש

* שער מאמרי רשב"י זיע"א פרשת תרומה דף קל"ח טור ב'.

(סו) וכאשר נולד הבן הנעים נעשו לו שלשה מוחות על ידי הנחל העליון, מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש, ולכן ו' שבשם כנגדו יש לה ראש. ותקח האשה את הילד ותניקהו בסוד כונן שמים בתבונה, כי הוא המכרעת אותו, כי כל השלשה מוחות על ידה באו לו, האמנם מוח שבו המתפשט לחמשים שערים ממנה ומעצמה נכנס בראש ז"א, בסוד חלב אמו, וזה על ידי אבא שהוציא הבינה לחוץ בסוד ס' סתומה, להניק את בנה, והנטיעות שהיו כקרני חגבים הגדילו.

אור פנימי

בבחינת לובן לגמרי. דהיינו בלי שום מלכיות ועביות. וז"ס שלובן שכולד נותן אבא. ואמא נותנת את האודם שבו, דהיינו מבחינת ה"ת בעינים, דהיינו המלכות דצמצום ב' הממותקת במדת הרחמים, והשלימה בזה את ל"ב המלכיות דמדת הדין שהוריד אבא, וחזר ז"א להיות בבחינת ש"ך ניצוצין, אלא ממותקים במדת הרחמים דאמא. וז"ס שהאודם שכולד הוא מאמא. וז"ש "תחלת אצילות ז"א מאבא נפק" דהיינו בבחינת הלובן שבו, שהם רפ"ח ניצוצין. ובבחינת האודם שבו לקח ע"י עיבורו גוי מעוהי דאמא, כמבואר.

דהיינו בבחינת הקטנות דה"ת בעינים, הנקרא ה"ג דקטנות, שהוא בבחינת ו"ק בחוסר ראש, וזה מקבל מעצמות הקטנות דאמא. וז"ש וזה ע"י אבא שהוציא הבינה לחוץ בסוד ס' סתומה" כי או"א עלאין הם סוד ס' שהם בבחינת שש ספירות שמחזה ולמעלה דאו"א, הנקראות חב"ד תג"ת, ואו"א עלאין שניהם נבחנו ל' דהוי"ה, ולבחי' אבא לבד כנודע. ולפי שהוציא את אמא לחוץ בסוד אח"פ היורדים למטה ממסך דה"ת, נמצאים הנח"י דאו"א לבר ממדרגתו, ונעשו בבחינת ו"ק בלי ראש. שה"ס ס' סתומה, שהם ד' ספירות שמחזה ולמטה הנקראות ישסו"ת.

אמנם תחילת יציאת הבינה לחוץ נעשה בראש דא"א, כי ע"י התיקון דה"ת בנקבי עינים שלו, דהיינו בח"ס, שהוציא הבינה לחוץ מראש שלו לבחינת גרון, אלא שבינה זו דא"א, עדיין אינה נחשבת למחוסרת ראש, מטעם שג"ר דבינה אינם סובלים משום כח של צמצום, וע"כ בבחינת גו"ע שלה עד החזה, שהם בבחינת ג"ר, נחשבים עוד לבחינת ראש, משא"כ אח"פ שלה, שהם מחזה ולמטה, כבר מרגישים את כח המסך שבפה דא"א, שהוציא הבינה לבר מראש, וע"כ ישסו"ת שמלבישים שמה מחזה ולמטה דאו"א עלאין, נבחנו שכבר יצאו לחוץ, ונעשו ו"ק בלי ראש. ואת הקטנות של ישסו"ת ההיא, מקבל ז"א ע"י המוחין דיניקה. וענין זה נתבאר בהרחבה לעיל דף תתע"ט ד"ה באמא עש"ה.

(סו) כל הג' מוחות על ידה באו לו, האמנם מוח שבו המתפשט לחמשים שערים, ממנה ומעצמה נכנס בראש ז"א, בסוד חלב אמו. וזה ע"י אבא, שהוציא הבינה לחוץ. כלומר, כי אפילו מוח החכמה שמאבא, אינו נמשך לז"א אלא ע"י אמא, אמנם מוח הבינה, נמשך לו מעצמותה של אמא, ע"י יניקת החלב, שמשיג את הה"ג דקטנות דאמא גופה, אשר בעיבור היו כקרני חגבים, בסוד האודם שנטל מאמא, וע"י יניקת החלב הגדילו. אבל מוח החכמה בא לז"א מאבא, ורק עוברת דרך מעבר באמא. ואלו הה"ג הם חמשים שערי בינה, כי כל גבורה כלולה מעשר, וה"פ עשר הרי חמשים.

וזה אמרו "מוח המתפשט לחמשים שערים ממנה ומעצמה נכנס בראש ז"א"

סז) ולפיכך נקרא יוצא מעדן, שהיתה דבוקה בחכמה ויצאה להניק את הבן. כי בתחלה עד עת לידה, היו דבוקים זה עם זה פב"פ כמעט איש ולויות ולא יתפרדו, כדרך שיצא אדם הראשון, אלא שהיו תואמים פב"פ. בתר דאתתקן עתיקא, כדי להניק את הבן הוכרחה החכמה להתחלק בתבנית זכר ונקבה זה בולט וזה שוקע, והוציאה לחוץ על אודות בנה. וזה ענין אתגליף האי חוכמתא.

אור פנימי

למטה, כי כבר חזרה בחינת ה"ת והוציאה האח"פ מן המדרגה. ואם לא היה תיקון הוה הנ"ל בעתיקא, להחזיר את ה"ת למקום העינים עם כל הפרסאות, היה הו"א מתפשט במקומו ממעלה למטה עד סיום ב"ע, כמו שהיה בזמן שביה"כ, כמ"ש זה באורך בחלקים י"ב וי"ג.

וזה אמרו "בתר דאתתקן עתיקא" דהיינו אחר שרישא דעתיק חזר ותיקן בחינת המסך דצמצום ב' בפה שלו, שאז הוכרחה גם ח"ס דא"א להתתקן שוב בבחי' מסך, ולהוציא הבינה דא"א לבחינת גרון לבר מראש, שזה גרם אשר ישסו"ת ירד ג"כ לחוץ מראש דא"א, ונעשה בסוד רובצת חסר ראש, הנה בזה נעשה התיקון להניק את הבן, דהיינו להשפיע לו בחינת ה"ג דקטנות שהשיג עתה ישסו"ת. וכיון שיציאה זו דישסו"ת לבחינת הקטנות גרמה לז"א שיקבל גם את הגדלות דישסו"ת, ולולא זה לא היה ז"א ראוי לגדלות לעולם כמ"ש שם, ע"כ מיוחס יציאתה של הבינה לחוץ, שהיא לטובת בנה הו"א, כדי שז"א יוכל לקבל מוחין דגדלות. וז"ש, "והוציאה לחוץ אודות בנה" כמבואר. ועי' בחלק י"ב. ובחלק י' דף תתפ"ב אות ל"ב, ל"ג.

וענין זה בולט וזה שוקע, עי' לעיל דף תתפ"א ד"ה דהאי, שפירש שם הרב, שהחכמה נחקקה בעצמה ועשה לו בית קבול כעין זכר ונקבה והוציא הבינה שהיא אמא לחוץ, ע"ש באות כ"ט ופירוש, שנתקן המסך בעינים שהיא חכמה, ונמצא החכמה נתקנה לעצמה בבית קבול המכונה שקיעה וחקיקה, כי האו"ח שהמסך מעלה הוא בית קבול המקיף

סז) בתחלה עד עת לידה היו דבוקים זה עם זה פב"פ וכו'. זה נתבאר באורך בחלק י"ב, ע"ש. כי עת העיבור כולו, הוא בחי' זווג דא"א, שאז או"א וישסו"ת פרצוף אחד, ובעת לידה חוזרים ומתחלקים לב' פרצופים, וישסו"ת יורדים למטה מחוזה בסוד רובצת, שפירוש, ו"ק בלי ראש. ע"ש.

בתר דאתתקן עתיקא כדי להניק את הבן, הוכרחה החכמה להתחלק בתבנית זכר ונקבה וכו' והוציאה לחוץ אודות בנה. פירוש, כי בעת העיבור, שהוא זמן הזווג, נתבטלו כל הפרסאות שבין הפרצופים, וכל תחתון עולה עם אח"פ דעליון שבפנימית שלו אל מדרגת הראש דעליון, כי נה"י דא"א עם גו"ע דו"ן עולים ונעשים לבחינת חג"ת דא"א, וכן חג"ת דא"א עם או"א המלבישים עליהם עולים ונעשים לחב"ד דא"א, וע"ד זה המדרגות דעתיק, שנה"י שלו נעשו לחג"ת וחג"ת שלו עם הג' רישין דא"א המלבישים עליהם, עולים ונעשים חב"ד דעתיק. ואז יוצא הזווג בבחי' צמצום א', כי ה"ת ירדה ממקום נקבי עינים למקום הפה כמו בצמצום א'. ובדרך זו יצאו כל הראשים של המדרגות, הנקראים מוחין, וכשהגיע זמן הלידה, דהיינו ההתפשטות מלמעלה למטה, חזרה בחינת הפרסאות דצמצום ב' למקומם, ועתיקא נתקן שוב בצמצום ב' שע"י זה הוציא שוב החכמה סתימאה דא"א, את הבינה לחוץ מראש, ושוב נעשו או"א וישסו"ת לב' פרצופים. ונמצא כל פרצוף לקח רק בחינת הממטה למעלה מן העליון אבל לא יכול להתפשט במקומו לזווג כדי להוציא בחינת הממעלה

סח) ודע כי תקוני אמא עלאה כולם נכנסו בגופא דז"א, ונעשו כנשמה לו. וזה מה שכתב, ומתמן אתמשך ונגיד בכל גופא, ולפיכך הם נעלמים. וגם זה פירוש, כונן שמים בתבונה. ולפיכך נקראת בינה: בן י"ה, שמה כשם בנה, ושש קצוותיה נשמה לשש קצוותיו.

סט) ויעקב מרכבה לשש חיצוניות, ומשה להפנימיות, דא מלגאו ודא מלבר, כדאיתא בפרשת בלק ובתקונין. והיינו דאמרינן משה זכה לבינה, כדאיתא ברעיא מהימנא, שזכה לקצוות הפנימיות, שהם מבינה, והתפשטותה עד הוד, בסוד חמשים שערי בינה. וזהו מהלך עץ החיים ת"ק שנה.

ע) ויסוד הוא זכר, ואינו מצד הבינה, כי היא נקבה, ולכן התפשטותה אינו בתוכו, אלא עד הוד, והוד ניתן למשה, כדאיתא בתקונים, וברע"מ ומ"מ נקודת ציון עליונה שבבינה היא בתוכו, אע"פ שאינה ניכרת, ונמצא בו כח זכרות נגלה וכח נקבות נעלם. ובבינה זו יקרא היסוד ציון בהרבה מקומות.

עא) ושתי בחינות אלו, הם יוסף ובנימין: אחד מיין נוקבין, והוא מקורא דבירא דלא אתפרש מן בירא לעלמין. ואחד מיין דכורין, בסוד

אור פנימי

ומקבל את האו"י, וזהו ג"כ הפירוש של זה בולט וזה שוקע, אשר היסוד דנוקבא, שהוא המסך שהחכמה נתקנה בו, נעשה בית קבול ליסוד הזכר, לקבל האו"י בכח האו"ח שהוא מעלה. וכיון שחכמה נתקנה לעצמה במסך, נמצאו בינה וזו"ן של הע"ס שיצאו לחוץ ממדרגה, ונעשה מחוסרי ראש.

ע) נקודת ציון עליונה שבבינה היא בתוכו אע"פ שאינה ניכרת ונמצא בו כח זכרות נגלה, וכח נקבות נעלם. פירוש, כי מה שאומר שיסוד אינו מן הבינה משום שהוא זכר, הוא בחינת הזכרות שבו, שהוא בחינת האור ישר שביסוד, אמנם בחינת המסך שבו, שעליו נעשה הזווג דהכאה, הוא נמשך מבינה, ונקרא כח נקבות נעלם כלומר, בחינת המסך הדוחה האור לאחוריו ומעלימו, שעיי"ז עולה האו"ח ומלביש האור ישר, כנודע.

עא) יוסף ובנימין אחד מיין נוקבין והוא מקורא דבירא דלא אתפרש מן בירא לעלמין, וא' מיין דכורין. כנ"ל בדיבור הסמוך, שכן

סט) ויעקב מרכבה לשש חיצוניות, ומשה לפנימיות דא מלגאו ודא מלבר. זה נתבאר לעיל בדברי הרב דף תתצ"ט אות נ"ב, תתק"ב אות נ"ט ס'. אשר משה זכה לאחורים דבינה עלאה, שה"ס ד' פעמים ל' צירופי אלקים, ואחורים דתבונה, הם ה' פעמים כ"ד צירופים, והתבונה היא חיצוניות והבינה היא פנימיות. וז"ש שיעקב זכה לחיצוניות, והיינו לאחורים דתבונה המלובשים בז"א. ומשה זכה לפנימיות, והיינו לאחורים דבינה

יוסף הצדיק איהו לעילא ואיהו לתתא עייל ונפיק: עייל להכניס מיין דכורין, ונפיק להוציא מיין נוקבין לקבל מיין דכורין, וזהו כל פעם שיש זווג. וכמ"ש בפרשת ויצא דף קנ"ה ע"א, וז"ל, אבל תא חזי רזא דמלה, בכל זמנא צדיק מעלמא תתאה נפיק ועייל, ביה עייל ומניה נפיק, כו' עכ"ל.

* (עב) בזוהר בד"ב ע"א, ואלה שמות וכו', והמשכילים: אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא. יזהירו: נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה כו'. הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים, הם יודעי מדין המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא.

(עג) וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה, הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה, והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף. יוד משם בן ארבע, יו"ד משם אדני, כנודע.

אור פנימי

זכרות שבו דהיינו בחינת האו"י היורד ממעלה למטה, נבחן לבחינת יוסף, ובחינת כח הרוחה על אור העליון המעלימו לאחריו, המעלה או"ת להלביש האו"י, הוא בחינת בנימין הצדיק. ויוסף הצדיק עייל בה האו"י, ובנימין הצדיק איהו בחינת דנפיק מינה, כי הוא מחזיר האור לאחור, והבן זה, ויתבאר עוד לפנינו.

ביה עייל ומניה נפיק. כמ"ש לעיל, בדיבור הסמוך ע"ש. ואלו ב' הבחינות נקשרים כאחת, כי אינו מעייל בה או"י, אלא לפי שיעור האו"ת דנפיק מינה, וז"ש ביה עייל ומניה נפיק. והאו"י נבחן לכת זכרות, ואו"ת לכת נוקבות.

(עג) נשמת חכמה התחתונה הוא זיו וזוהר חכמה העליונה בסוד כלת משה. מלכות נוקבא דז"א, נקראת חכמה תתאה, בשביל שעל ידיה נגלה חכמה עלאה דאבא, בסוד ל"ב נתיבות החכמה. כי אין גילוי

חכמה אלא מחזה ולמטה בנה"י דז"א, ונה"י אלו הם בחינת הנוקבא שלו, כי עצם הז"א נחשב לחג"ת, כנודע, הרי שעיקר גילוי חכמה הוא ע"י הנוקבא, וע"כ נקראת חכמה תתאה, כי על ידיה נגלית חכמה עלאה. כמבואר. ומבחינת זו, נקראת הנוקבא כלת משה, כי משה הוא יסוד דאבא, וכשנוקבא מקבלת הארתו דיסוד דאבא, המגולה מחזה ולמטה דז"א, אז מתגלה על ידיה חכמה עלאה. שז"ס אבא יסוד ברתא, וע"כ נקראת כלת משה.

הצלע נקודת י' בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ד' י' משם אדני. סובב על הכתוב, ויקח צלע אחת מצלעותיו וכו', כי ב' צלעות יש לז"א, שהם בחינת ב' הכותלים המתבארים לעיל (דף אלף תק"ה ד"ה ובה) שהם כותל דתג"ת, וכותל דנה"י, ואז"א לקחו את הכותל דנה"י, שהוא בחינת יסוד אבא, כנ"ל, כי ע"כ נבנה פרצופה שתוכל להודווג עם ז"א בקומה שוה פב"פ, כנ"ל.

* שער מאמרי רשב"י זיע"א תחלת פרשת שמות דף ע"ט טור ב'.

(עד) וענין נהרין ונצצין, הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה, ממטה למעלה, וזהו ונצצין.

(עה) ולכן אמר יזהירו, יזהירו לאחרים, דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין. וזה כדוגמת יסוד, שיש לו שתי בחינות אלו, בסוד יוסף

אור פנימי

אתתקן עצמה בדכר ונוקבא, והוציא הבינה לחוץ כנ"ל בכמה מקומות. וכאן פירש שהוא יסוד, שזה תמוה, דמה ענין של יסוד לצאת מעדן, שהוא חכמה.

אכן זה ענין עמוק מאד, וראוי להאריך בו, כי זולתו לא יובן כלל המשך דברי הרב בביאור הכוכבים ומזלות ושמשא וסיהרא המתגלים מתוך היסוד. וכבר נודע, שמה' בחינות דאורי, כח"ב תו"מ, מתפשטים ה"פ, גלגלתא ע"ב ס"ג מ"ה וב"ן, שבכל אחד מהם יש ע"ס שלמות. ועכ"ז נודע שאינם יוצאים בזה מגדרם שבאורי, כי פרצוף גלגלתא, שהוא הכתר, אע"פ שיש בו ע"ס, מכל מקום עיקרו הוא בחינת הכתר, וכן ע"ב עיקרו הוא חכמה. וכן ס"ג עיקרה היא בינה. וכן ת"ת שהוא מ"ה, עיקרו הוא בחינת ת"ת. וכן ב"ן עיקרו היא מלכות. ומה שכל אחד מהם כלול מע"ס בהכרח. הנה הם רק בדרך התכללות מעליונים ותחתונים, אמנם השליטה בהפרצוף הוא לפי גדרו של האורי שבו, אם כתר או חכמה וכו' כנ"ל. גם נודע, שמלכות נגזרה ברדל"א ואין בא"א רק ט"ס חסר מלכות, ועטרת יסוד משלימותו לע"ס. וכן הוא בכל פרצופי אצילות, כנודע. ולפיכך נבחנים ה' הבחינות דאורי בפרצופי אצילות מא"א ואילך רק לכח"ב ת"ת ויסוד. כי מלכות נגזרה.

ועם זה מובן, ה"פ אצילות מיחס המוחין הקבועים בהם, אשר עתיק הוא בחינת כתר דאצילות. וא"א הוא חכמה דאצילות והיא עקרו, וחסר בחי' כתר דאורי. ואו"א הם

הרי שהצלע אשר לקח, הוא בחינת כלת משה, כנ"ל בדיבור הסמוך. וה"ס הוי"ה אדני בשילוב, דהיינו על שם זווגם פב"פ בקומה שוה, כנ"ל כזה: יאהדונה"י, שהשילוב מורה על זווגם ויתודם זה בזה. ויש כאן י' בראש, שהוא י' דהוי"ה, וי' בסוף שהוא י' דאדני, וי' דהוי"ה הוא חכמה עלאה שבראש הז"א, וי' דאדני הוא חכמה תתאה המתגלית ע"י יסוד הנוקבא דז"א, וזיו וזוהר החכמה עלאה מתגלית בחכמה תתאה, ע"י יסוד הנוקבא שנקרא אדני. כמבואר.

(עד) אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישתה ממטה למעלה. פירוש כי כל ענין הנוקבא, היא רק או"ה, שבשיעור האו"ה שהיא מעלית, כן מלבשת ונבנית פרצופה כנודע. וע"כ ענין הי' הזאת דאדני היא בחינת מראה מלוטש, הדוחית אור העליון להתלבש בה, שע"י דחיתה זו היא מעלית או"ה עד י' עלאה דהוי"ה, וממשכת ומגלית הארת חכמה בחסדים למטה. כמ"ש באורך לעיל, בחלקים הקודמים. והארות הבאים מאו"ה נקראים תמיד בשם נצוצין. כנודע.

(עה) נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס יסוד הנקרא נהר יוצא מעדן. ולכאורה תמוה מכמה מקומות, שביאר הרב כי בינה נקראת נהר היוצא מעדן, שעדן שהוא חכמה

הצדיק ובנימין הצדיק: זה מיין דכורין, וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו, והשני נקרא נציצו. וזמ"ש בזוהר, נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן, שהוא סוד יסוד, הנקרא נהר היוצא מעדן.

עו) ודעי כ עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו כדפרישית, והם יוסף הצדיק למעלה, ובנימין הצדיק למטה בתוך הנקבה העליונה כד"א בצאת נפשה כי מתה, עוד יש ביסוד עצמו למעל שתי בחינות אלו, ולפיכך נקרא חי העולמים, בסוד תשעה מלמטה למעלה ותשעה מלמעלה למטה, העולים חי, וח"י הוא בתרין עלמין, כי גם הוא חי בעולם הנקבה, בסוד בנימין הצדיק, וזמ"ש חי חי הוא יודוך וכדכתיבנא.

אור פנימי

בינה דאצילות והיא עיקרם, וחסרים מבחינת כתר חכמה דא"י. וז"א הוא בחינת ת"ת בעיקר, וחסר בחינת כח"ב דא"י. ויסוד חסר ט"ר דא"י. ותדע שזוהו גדרם של ה' הפרצופים תמיד, והגם שיעלו עליות אחרי עליות מ"מ בחינתם לא תשתנה. כי כל אחד מהם תופס תמיד את הגדר של עיקרו ועצמותו באור ישר כמבואר.

וכבר נתבאר היטב לעיל בחלק א' גדר שלכל ספירה וספירה דא"י, כי כתר הוא בחינת השורש. וחכמה הוא כללות חיותו של הנאצל. ובינה היא אור דחסדים. וז"א הוא הארת חכמה בחסדים. ומלכות היא בעלת המסך שבה נעשית זווג דהכאה. (ע"ש בדף ה' ד"ה וטעם). ועם זה מובן, שבחינת כתר חכמה, נמצא רק בעתיק וא"א דאצילות, אבל באו"א וישסו"ת וזו"ן אינם אלא בחינת אור החסדים, כי או"א הם ג"ר דבינה, שהם בחינת חסדים מכוסים בסוד כי חפץ חסד הוא, וישסו"ת הם ז"ת דבינה, דהיינו שרשי הזו"ן, וז"א הוא בחינת הארת חכמה, ומלכות נתעלה באצילות לבחינת יסוד, כנ"ל, והוא בעל המסך. והנך מוצא, שאין בחינת חכמה קדומה באו"א ואילך, אלא בחינת הארת חכמה בלבד, ונודע, כי בחי' חכמה דא"א הוא מותא סתימא, ואינה מאירה למטה מראש דא"א, הרי שכל המוחין מאו"א ואילך

אינם אלא הארת חכמה בחסדים, שהם בחינת המוחין דע"ב דא"א, הנקראים חיה, ומוחין דס"ג הנקראים נשמה, הם בחינת חסדים לבד, דוגמת הג"ר דבינה. ונודע שמצד הקביעות, אין באו"א עלאין אלא מוחין דס"ג, ונשמה.

ועפ"ז יש להבין, כיון שישסו"ת הם ז"ת דא"א, שהם ת"ת ויסוד מצד ה' הבחינות, כנ"ל, א"כ איך נאצלו ונעשו לפרצוף נבדל מאו"א, ויהיו נחשבים ג"כ לבחינת בינה, הלא כל עיקר ב' בחינות תחתונות הללו אינם בבינה אלא מהתכללות התחתונים בבינה, ולא כלל מבחינת עצמותה של הבינה, כנ"ל. ועוד יש להבין מהו הגדר של או"י שיש להגדיר את ישסו"ת, בעת שאין בו אלא ת"ת ויסוד בלבד, ונודע שת"ת הוא הגדר של הז"א מצד האו"י, ואיך אפשר לזכות שטרא לבי תרי.

אכן גם זה יש להבין מהסדר אצילות דע"ס דא"י, כי נודע, שבינה דא"י, נאצלה באחורים לחכמה ופניה לחסדים מכוסים מחכמה. וזה נחשב גם כן לבחינת יציאה לחוץ מספירת חכמה דא"י, לפי ערך, כי האחורים שלה מוציאתה לחוץ מחכמה. ונמצא, בעת שהתחילה להאציל לת"ת דא"י, שהוא הז"א, שאז השיבה פניה לחכמה כדי להאיר הארת חכמה בת"ת, נמצאה בזה

(עו) ושורש הדבר הוא, כי ביסוד נסתיים הזכר העליון, והוא הרקיע המבדיל בין מים למים, והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה, כדמות המראה המלוטשת המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה, כי עומדת כנגד אור השמש, כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה, ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו: ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה.

אור פנימי

שחזרת ונעשית עם החכמה דאו"י לספירה אחת דאו"י, ונמצא שת"ת גרם להחזרת הבינה עם החכמה לספירה אחת, שהיא חכמה דאו"י, ולבינה עצמה מעצם אצילותה אין לה שום מציאות שתתיחד עם חכמה לספירה אחת, ואדרבה שהוא עוד כנגד טבעה, ולפיכך מוגדר הת"ת הזה שהוא הנושא של בחי' הארת חכמה, ולא הבינה עצמה, והתבונן בדבר, אע"פ שבינה נעשית בעת ההיא לחכמה ממש דאו"י, מפאת הסרת אחרים שלה, כנ"ל, עכ"ז אינה נחשבת לנושא אל הארת חכמה, מטעם הנ"ל, אלא הת"ת נחשב לנושא להארת חכמה תמיד. וזכור זה.

אמנם מצד התכללות התחתונים בהעליונים, הנה נמצא בה עצמה גם בחינת הת"ת הזה שהוא נושא החכמה. אכן בחינת התכללות של ת"ת הזה יש בבינה, רק בשעה שיש בה קומת ע"ב, דהיינו בעת שאו"א עולים לג"ר דא"א, שזה נבחן ליחס אחד עם עלית בינה דאו"י לספירת חכמה דאו"י, שנתמזגה עמה לספירה אחת בעת אצילות הת"ת דאו"י. כי ג"ר דא"א הם חכמה, וקומת או"א דקביעות הם ס"ג שהיא בינה. אבל בחיות או"א בקביעותם, אין בהם כלל התכללות הזה של ת"ת שהוא בחינת הנושא להארת חכמה, כי הם אז בבחינת הבינה דאו"י שאחוריה דוחים חכמה, ואין בה שום גילוי לת"ת הזה שתוכל להכלל ממנו, אלא בעת עליתה לג"ר דא"א, שהוא חכמה, רק

או מתגלה בה התכללות הת"ת הזה. עתה תבין בפשטות ענין התחלקות ישויות מעל הבינה, שהם או"א עלאין דקומת ס"ג, כי הבינה, שכבר נתכללה בת"ת הזה הנושא להארת חכמה, דהיינו בזמן הנקודים, הנה עתה בעולם התיקון, שנתקנה בקביעות רק בקומת ס"ג, שהיא בחינת בינה שאחוריה דוחים חכמה, לא יכלה לקבל בתוכה את התכללות ב' בחינות התחתונות שלה מזמן הנקודים, שהם ת"ת ויסוד, להיותם נושאים של הארת חכמה, והיא מלוכשת עתה בבחינת אחרים הדוחים הארת חכמה. ולפיכך הוכרחו אלו ב' הבחינות: ת"ת, ויסוד, להתחלק ממנה ולצאת בפרצוף נבדל הנקרא ישויות ולפיכך בהגיע העת שהיא עולה לג"ר דא"א ונעשית לחכמה, אז אלו ב' הבחי' ת"ת ויסוד הנקראים ישויות, באים אז ונכללים בה מאליהם, כמו שהם נכללים בה ביחס האו"י בעת שנעשתה ספירה אחת עם החכמה דאו"י, וז"ס שאומר הרב, שבעת עלית או"א לא"א, נעשים ישויות עם או"א לפרצוף אחד. כי כל ההבדל של ישויות להיות לפרצוף נבדל, הוא, מפני שהם בחינת ת"ת ויסוד הנכללים בבינה בעת שהיא קומת ע"ב, אשר או"א דקומת ס"ג אין להם שום חלק בהתכללותם, שמשום זה נפרדו לפרצוף נבדל, נמצא שבעת שהיא מקבלת קומת ע"ב, אין עוד שום סבה שיהיו ישויות בחי' נבדלת בפני עצמם, והמה נעשים עתה לת"ת ויסוד

עח) וזמ"ש, ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע, כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה, כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה, ולפיכך יש בו נהירו ונציצו, מש"כ בכל השאר.

אור פנימי

הנכללים בע"ס דבינה בקומת ע"ב, כי אז חזר להתגלות בה בחי' הת"ת הנושא להארת חכמה. ונודע, שקומת ס"ג שבאו"א מצד הקביעות, נקראים בשם ס', משום שאין הארתם נמשך אלא בחב"ד תג"ת שלהם, שהם שש ספירות שכ"א כלולה מעשר, שבג"י ס'. והוא משום שבאמת נמצאים או"א מתחת למסך דפה דא"א, וא"כ היו צריכים להיות ו"ק בחוסר ראש, אלא מטעם שג"ר דבינה שהם חסדים מכוסים אינם סובלים משום צמצום ודין, שהם בסוד חירות, ע"כ אינם מרגישים כלל בחינת המסך וצמצום אשר בפה דראש דא"א, שהיא בחי' הנוקבא שמו"ס אתתקן בה, והיא נחשבת עוד כמו שלא יצאו כלל מבחינת ראש דא"א, כנודע, וע"כ אין לה אלא חב"ד תג"ת עד החוזה בלבד, כי עד שם נמשכים הארת ג"ר דבינה, משא"כ מחוזה ולמטה, ששם בחינת נה"י, הם אינם נשלמים מחסדים מכוסים דג"ר דבינה, אלא שצריכים להארת חכמה, וע"כ הם כבר מרגישים בחי' המסך שבפה דא"א ונחשבים לבחינת יציאה לחוץ מבחינת ראש, כי מסך וצמצום דפה דא"א רוכב עליהם, ואין להם תיקון אלא ע"י עלית או"א לג"ר דא"א לקומת ע"ב, שאז מקבלים הנה"י דא"א את תיקונם המוכרח להם, שהיא הארת חכמה. וכבר נתבאר זה באורך לעיל ע"ש.

הד' הוא בחינת יסוד אמא עלאה דרחב וקצר, וקו המוקם לאורך הד' הוא בחינת יסוד דאבא שהוא צר וארוך. עש"ה. ועליהם אומר שם שה"ס נהר היוצא מעדן, שהוא נהר המתפשט בצדדיו ע"ש. והנך רואה, איך בחינת יסודות דא"א, הם בחינה אחת, ועל שניהם נאמר ונהר יוצא מעדן. ויש אמנם להבין זה, כיון שישויות הוא בחי' ז"ת דא"א כנודע, איך אפשר להשוותם לבחינות היסודות דא"א, והלא יש הבדל רב בין ת"ת הכולל ו"ק, ובין יסוד.

והענין הוא, כי גם אחר שאו"א עולים לג"ר דא"א, ומתגלה בהם ספירת הת"ת הנושא להארת חכמה, עכ"ז אינו מושפע לבחינת יסודות דא"א, כי אם בחינת הארת חכמה הנמדדת בשיעורם של היסודות דא"א לבד, ולא בשיעורו של הת"ת דא"א. והוא משום שהם מלבישים היסודות דא"א, אינם יכולים לקבל הארת חכמה של ת"ת דא"א דא"א מבחינת היותו בפני עצמו, אלא מבחי' התלבשותו ביסודות דא"א, שזה הכלל, אשר כל תחתון אינו מקבל אלא דרך המסך דעליון.

ואע"פ שבעת עלית או"א לע"ב, נעשה ישויות לפרצוף אחד עם או"א, כנ"ל, כי הם עצמם הם הת"ת דא"א שהוא הנושא להארת חכמה, כנ"ל. אכן אין התאחדותם לפרצוף אחד מושלם, אלא בעלות או"א לג"ר דעתיק, שבהם נמצאים האורות מתלבשים בהכלים כתיקונם, שאור הכתר בכלי דכתר, ואור חכמה בכלי דחכמה. משא"כ בעת עליתם לג"ר דא"א, שהוא ע"ב, ונודע שבע"ב נתחלפו האורות ובא אור חכמה בכלי דכתר, ואור בינה בכלי דחכמה וכו',

והנה תמצא בדברי הרב לעיל (א' תקכ"ח אות ס"א) שפירש צורת היסודות בסוד ה' עטרין שבהם, שהם סוד ה' שנתפשטה לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשית ד'. שזה סובב על בחינת הלבשתם לנה"י דא"א, שעקרים הם ב' היסודות שלהם, ונתבאר שם באו"פ ד"ה נהר, שהקו המושכב לרוחב

ע"ט) ולפיכך יש ברקיע הזה: ככביא, ומזלי, שמשא, וסיהרא, כי ככבים הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון, ועומדין שם, ומשם יורדין למלכות, והמזלות, הם שנים עשר, בסוד שש קצוות מן

אור פנימי

אינו יכול להמשיך הארתו במשהו, והפרצוף נסתיים.

ולפיכך, בעת שיסוד דאבא מתאחד ומזווג עם יסוד דאמא, שאז אין לו עוד חוסר חסדים, בהיות יסוד דאמא קצר ורחב, שפירושו, קצר מחכמה אבל רחב בחסדים בשפע גדולה, הנה היסוד דאבא יכול להמשיך הארת החכמה שלו, כי נשתלם בחסדים מכת יסוד דאמא, ונמצא הארת חכמה דאבא מתלבשת בלבוש חסדים דאמא, ובוה ממשיך הארתו לתחתונים. אכן כיון שיסוד דאמא דוחה חכמה מכת בחינת הקצר שבה, שהוא בחינת מסך בכח צמצום, ע"כ אין הארת חכמה דאבא מקובלת רק בבחינת אורתא למעברא ביה בלבד, ע"ד שנתבאר לעיל (דף א' ת"ו ד"ה ו"ש) בתקון ג' ד"ג תיקוני דיקנא, עש"ה, שפירושו, שהוא בחינת הארת ראש בלבד, שאין לו התפשטות ממעלה למטה לגוף, וגם שמחזה ולמטה בגוף הוא מקום של גילוי הארת חכמה, אכן גם שם היא מקובלת כן, דהיינו בבחי' הארה שממטה למעלה, בלי שום התפשטות ממעלה למטה, וזכור זה.

משא"כ בחינת הת"ת מבחינת היותו בפני עצמו, דהיינו באו"א עלאין גופייהו, אחר שחזרו לבחינת חכמה, הנה הת"ת הזה יש בו התפשטות שלם גם ממעלה למטה, ואינו כלל בבחינת אורתא למעברא ביה, כמו בחינת ת"ת המקובל דרך היסודות דאו"א, כמבואר, שענין זה של אורתא למעברא ביה, הוא מכת השתתפות יסוד דאבא עם יסוד דאמא, משא"כ באו"א עלאין עצמם, מאיר הת"ת כתיקונו שהרי אינם צריכים אל המעבר של היסודות שלהם, וזה פשוט.

ובזה תבין ההפרש הגדול, מאחסנתא

עד אור המלכות בכלי דיסוד, ונמצא ע"כ בעלית או"א שהם ג"ר דבינה, לא"א, אינה נחשבת עוד ששבה לספירת חכמה דאו"י, כי בע"ב ירדה מדרגת הכתר לחכמה, ומדרגת חכמה לבינה, כנ"ל, ומשום זה, אין עוד גילוי שלם לת"ת דאו"א תוך ישו"ת, עד שיחזור לבינה להיות עמה לפרצוף אחד ממש כנ"ל, אלא לענין קבלת הארת החכמה עדיין נחשבים כמו ב' פרצופים, דהיינו שמחויבים לקבל דרך מסך של היסודות דאו"א, ות"ת דאו"י לא יוכל להתגלות בהם בעצמם. אלא בעת עלית או"א לג"ר דעתיק, שאז משגת בינה מדרגת חכמה דאו"י כתיקונה, מתגלה היסודות לבחינת ת"ת ויסוד דאו"י של או"א עצמם, ונעשים פרצוף אחד בכל פרטיהם. ואז נבחן ישו"ת שהם מלבישים לג"ר דא"א ונעשים בעצמם לקומת ע"ב.

וההפרש מבין קבלת בחינת הת"ת מבחינת היותו בפני עצמו, לבין קבלת הת"ת מבחי' התלבשותו ביסודות דאו"א, הוא מרחק גדול מאד, והוא: כי נודע, שיסוד דאבא הוא צר ואריך, שפירושו, שצר וסתיים מהארת חסדים אלא שהוא אריך מבחינת חכמה, שמבחי' חכמה אין בו שום חסרון כלל ועיקר, ועכ"ז הוא מסיים לפרצוף אבא, שפירושו, שאינו מעביר וממשיך להאיר בחינת חכמה שבו, כי כל יסוד הוא סיום הפרצוף כנודע. ולכאורה הוא בלתי מובן, כיון שלא נמצא בו שום כח של צמצום או חסרון מבחי' חכמה א"כ מה גרם לו להפסיק המשכת האורותיו. והענין הוא, כי אין הארת חכמה מקובלת לפרצופים אלא ע"י התלבשותה באור החסדים כנודע, וע"כ כיון שאור החסדים חסר לגמרי ביסוד דאבא, ע"כ

חסד ולמטה: שש ממטה למעלה, ושש מלמעלה למטה, כנוזר בתקונין. כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה, אין דומה הכאת השש קצוות לשאר, כי כל אחד, בחינה בפני עצמה יש לו, ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות.

אור פנימי

לב' עטרין: כי אחסנתא, הם בחינת ג"ר דבינה עצמם, שבעת עליתם לג"ר דא"א ונעשים חכמה, הנה מאיר בהם בחינת הת"ת בהיותו בפני עצמו, שאז הוא מאיר בהם גם בבחי' ממעלה למטה ולא רק בבחינת אורחא למעברא ביה. משא"כ ב' עטרין, שהם בחינת נהר היוצא מעדן ומתפשט בצדדיו, כנ"ל (דף אלף תקכ"ח אות ס"א). שהם ישו"ת המלבישים ליסודות דא"א, בבחינת י' המתפשטת לכאן ולכאן למעלה ולמטה ונעשית ד' כנ"ל. הנה הם מוכרחים לקבל דרך היסודות דא"א, וההארת חכמה שלהם, מוגבלת במידתו דיסוד, שהוא רק בבחינת אורחא למעברא ביה, כמבואר.

וזה אמרו "נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן" הכוונה היא לישו"ת בהיותו מקבל הארת חכמה דא"א, שגם אז עדיין נבחן בהם, בחינת נהר היוצא מעדן, שהוא בחינת מחזה ולמטה דא"א, שכל המסך דפה דא"א דרכב עליהם מטרם עלית או"א לג"ר דא"א, שאז נחשבו למחוסרי ראש לגמרי כנ"ל, והנה כן גם עתה אחר עלית או"א לג"ר דא"א, שגם הנה"י דא"א אלו המלוכשים תוך ישו"ת, מקבלים בחינת ראש, דהיינו הארת חכמה, מ"מ עדיין חותם היציאה רכיב עליהם, שהרי אינם מקבלים אלא כמדת היסוד, דהיינו בחינת אורחא למעברא ביה, ואינם יכולים לקבל מבחינת ת"ת דא"א בהיותו בפני עצמו למעלה מן היסוד, וע"כ הם בבחינת נהר היוצא מעדן, כי עדן שהוא חכמה, דהיינו או"א עלאין עצמם, שעלו ונעשו לג"ר דא"א, הנה בהם מאיר הת"ת בהיותו בפני עצמו, משא"כ ישו"ת יצא מעדן כמו יסודות דא"א, שאין קבלתם גבוה

במשהו יותר מיסודות דא"א, כמבואר. באופן שהיוצא האמיתי הוא רק ישו"ת, אכן הם נקראים על שם יסוד דא"א, כי הם נמדדים בערכו של היסודות: הן בשעת קטנותם, שיהיו מחוסרי ראש כמותם, והן בשעת גדלותם, להיות בבחינת אורחא למעברא ביה כמותם. וע"כ מבחינת הפנימיות של ישו"ת, נקרא נהר היוצא מעדן על בחינת היסוד דא"א. כמבואר.

וזה אמרו (באות ע"ו) עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו והם: יוסף הצדיק למעלה, ובנימין הצדיק תוך הנקבה וכו' עוד יש ביסוד עצמו למעלה שתי בחינות אלו" כי נתבאר, לעיל, שבחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה אינו מקובל לישו"ת לזו"ן, אלא בבחינת המדירו דיסוד, שהוא השיתוף דיסודות או"א, דהיינו צר דאבא, הדוחה חכמה מתחתונים משום חסרון חסדים, והקצר דאמא שהיא דוחית חכמה מכח צמצום, שבהיותם משתתפים שניהם, נמצאים ממשיכים לתוכם בחי' הת"ת הנושא להארת חכמה, אלא רק בבחינת אורחא למעברא ביה, כנ"ל. וע"כ נבחן כאן בהשפעת היסוד, ב' בחינות: א' הוא המסכים דב' היסודות דא"א, שהם שניהם נמצאים ביסוד דז"א, והם נבחנים לעטרא דגבורה, ולבחינת או"ח, המעלים ט"ס ממטה למעלה. ובחינה ב' היא, בחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה הנמשך מלמעלה מאו"א עלאין ומתלבש תוך היסוד דז"א, ונבחן לעטרא דחסד, ולבחינת ט"ס דא"א הנמשך מלמעלה למטה. ואלו ב' בחינות נמצאות גם בז"א עצמו ביסוד שלו, כי המוחין יוצאים מתחילה בז"א עצמו, על בחינת הנוקבא שבגופו, וע"כ בהכרח שיש לו בחינת המסכים דיסודות דא"א,

(פ) ומת"ת ומלכות נעלמים, יצאו שמשא וסיהרא, וזה מצד הנשמות שבו, כי כמו שבמלכות, מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע, כן

אור פנימי

שיש להם הארת חכמה בבחי' אורחא למעברא ביה כמדתם של היסודות, אבל אין בהם בחינת הת"ת דא"א, שהוא למעלה מיסוד בפני עצמו, ואינו מוגבל כלל שיהיה בבחינת אורחא למעברא ביה. וכן ז"א אינו יכול לקבל בחינת הת"ת מצד היותו בפני עצמו, אלא ע"י יסודות דישו"ת שהוא במדת היסוד כמבואר.

ובאלו מתחלק השפעת יסוד דז"א, כי השפעתו כולל כל הט"ס דא"י, כנ"ל בסוד יוסף הצדיק. ויש בו השפעת ג"ר דבינה, שהם בחינת אורות מכוסים שנתגלו ע"י התכללות הת"ת כנ"ל, והם הנקראים כוכבים, שהם בחינת הנשמות הנולדים מיסוד הו"א, שהם בחינת ג"ר ממש. ונקראים כוכבים על שם הנאמר בברכת חורע, הבט נא השמימה וספור הכוכבים וכו', והבט נא השמימה מורה על בחינת ג"ר, שנקראו שמים בסוד ז"א, ואז נאמר כה יהיה זרעך, הרי שגם הנשמות הם בבחינת ג"ר אם נמשכים משם. ובסוד זה נקרא בחינת הג"ר דנשמות הצדיקים בשם כוכבים. והבן זה, ובחינה זו נקראת אחסנתא דא"א, דהיינו כח"ב שלהם.

אמנם השפעת היסוד מבחינת ב' עטרין, שעטרא דחסד היא הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, ועטרא דגבורה שהיא בחי' ב' המסכים: צר מאבא וקצר מאמא עם האו"ח שהם מעלים, שהם נקראים בחינת היסוד עצמו, כנ"ל, הנה הם רק בחינת ו"ק בערך ג"ר דבינה, כי הם נמשכים מת"ת ויסוד שבהם, שהם ו"ק. והם הנקראים בשם י"ב מזלות, שהם ו"ק דא"י וו"ק דא"ת. ונקראים מזלות, על שם בחינת הצרות שביסוד, המשותף בקצר דאמא, שזה גורם שאינו יכול להיות בחינת בית קבול לחכמה כמו ת"ת שבבחינת אחסנתא דא"א, אלא מחויב להיות בחינת מזל וצנור דהיינו בחינת

שעליהם מושפעת בחינת האו"ח המלביש אל הט"ס דא"י. אמנם אח"כ הוא משפיע אותם אל הנוקבא הנפרדת, ואז נבחן היסוד דז"א שהוא הנושא לעטרא דחסד, שהם הט"ס שממעלה למטה, כלומר בחינת ת"ת שהוא הנושא לבחינת ג"ר שהיא הארת חכמה. ובחינת יסוד הנקבה נבחן לבחינת המסכים המעלים או"ח, שהוא בחינת בנימין. באופן שיש בחי' יוסף הצדיק ובנימין הצדיק ביסוד ז"א עצמו. אמנם בכללות נבחן יסוד דז"א ליוסף הצדיק, ויסוד דנוקבא לבנימין הצדיק. ושעליו אמר הכתוב בצאת נפשה כי מתה. שבחינת בנימין שביסוד הנוקבא היא בחינת נפש המלכות וכל חיותה, כי כל עיקרה היא העלאת האו"ח, וע"כ בצאת ממנה בחינה זו, נבחנת ליציאת נפשה ממנה. וכבר נתבאר שבבחינה זו היא מעלה או"ח עד החכמה, ועש"ו נקראת חכמה תתאה. כנ"ל.

וזה אמרו (באות ע"ט) "ויש ברקיע הזה ככביא ומולי שמשא וסיהרא וכו'" פירוש: כי נתבאר לעיל בחינת ה"פ דאצילות, עתיק וא"א, ואו"א, וז"א ונוקבא, שהם ט"ס דא"י, כתר חכמה בינה ת"ת ויסוד. ועיקר המוחין הם מאו"א ולמטה, שהם: אורות חסדים מג"ר דבינה, והארת חכמה מת"ת, ובחינת הצרות מיסוד. גם נתבאר, שאע"פ שהפרצופים משנים בחינתם עם העליות, מ"מ אינם יוצאים מגדרם שלהם שבאו"י, ונמצא, שאפילו בעלית או"א לג"ר דא"א, ונעשים שם חכמה, מ"מ בחינת עצמם, שהוא אורות חסדים משמש בהם לעיקר, ובחינת חכמה שבהם המה מקבלים ע"י התכללות של הת"ת בהם, שהוא נושא להארת חכמה, כנ"ל. גם נתבאר, שבחינת ישו"ת הם בחי' אחת עם היסודות דא"א: הן בקטנות שהם מחוסרי ראש, והן בגדלות

ביסוד, נשמות צדיקים שבו, שהם הכוכבים כדפרישית, הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה.

פא) ואע"פ שהת"ת הוא מהשש קצוות הנזכר, מ"מ יש בת"ת שתי בחינות: אם בחינות היותו בכלל השש קצוות, ואם בחינת היותו בפני עצמו. וכל אלו נקבעין ביסוד.

אור פנימי

אורחא למעברא ביה בלבד. וע"כ נקרא יסוד בשם מזל.

אמנם בבחי' נשמות שמוליד היסוד, יש בהם ג"כ בחינת הת"ת, בהיותו בפני עצמו, הנקרא שמשא ומאור הגדול. וכן סיהרא, שהיא בחינת היסוד של בחינה ב' שיש בו, שנקרא בנימין, ששם באחסנתא דאו"א, עומד היסוד מתחת הת"ת, ואינו מגביל אותו כלל ועיקר, אלא שהם נעלמים בהנשמות, ואינם מתגלים בהם להדיא, והוא כי מבחינת אחסנתא נבחן אפילו הו"א עצמו שהוא נוטל מהם רק הארה בעלמא, ולא כלל עצמותם, ומכ"ש הנשמות שהוא מוליד.

וזה אמרו "ומת"ת ומלכות נעלמים יוצאים שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמות שבו וכו' כן ביסוד נשמות הצדיקים שבו מעלים ט' מלמעלה למטה" דהיינו כמבואר, שנשמות מקבלים ג"כ מג"ר דאו"א שהם אחסנתא, וע"כ הם מעלים לעצמם תשע ספירות מלמעלה למטה, דהיינו ט"ס דאו"א, וכיון שיש בהם בחינת ג"ר ואחסנתא דאו"א, הנה בהכרח שיש בהם גם בחינת שמשא וסיהרא, שהם ת"ת ומלכות, אלא שהם נעלמים, כי אין להם משם אלא הארה בעלמא.

פא) ואע"פ שהת"ת הוא משש קצוות הנזכר מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל ה' קצוות, ואם בבחינת היותו בפני עצמו. נשמר בזה שלא יקשה לך, כיון שבחי' ת"ת ומלכות, הם ב' העטרין שביסוד, שמשם נשפעים המולות כנ"ל, שהם בחינת ו"ק, ואיך אומר זה על הנשמות שהם

בחינת ג"ר. ולזה תירץ, כי יש ב' בחי' ת"ת: א', הוא מבחינת ב' עטרין, שאו הת"ת מלוכש במדתו של היסוד, ואין הארת החכמה שלו יכולה להתגלות בבחינת התלבשות ממש, אלא בבחינת אורחא למעברא ביה. ובחינה זו נבחן לת"ת הכלול בו"ק, שהם ב' העטרין. וכן יש בחינה שניה של ת"ת "שהיא בחינת היותו בפני עצמו" דהיינו כמו שהוא מאיר באחסנתא דאו"א, ששם אינו מלוכש בסייהרא, אלא הוא מאיר בפני עצמו בבחינת התלבשות גמור. והוא אינו ו"ק אלא הוא בחינת ג"ר.

וזה אמרו (לעיל אות ע"ו) "ביסוד מסתיים הזכר העליון וכו', ואינו מניח לעבור האור למטה וע"כ מכה סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאים ממנו ניצוצות כמנין האורות המכים בו, ט' מלמלה למטה, וט' ממשלה למעלה" הנה מחלק כאן בין הכאה בפנימיות היסוד, לבין הכאה דחיצונית היסוד. כי נתבאר, שיש ב' מיני מסכים המחזירים האור לאחוריו שהם כלולים ביסוד דו"א: א' בחינת צר דיסוד אבא, וב' בחינת קצר דיסוד אמא. והם תמיד כלולים זה בזה, הן במוחין דנשמה, והן במוחין דחיה, וההפרש הוא, כי במוחין דנשמה נבחן הכאת אור העליון בעיקר על בחינת המסך דיסוד אמא הכלול שם, ומסך דיסוד אבא הוא טפל, וע"כ שולטת בעיקר בחינת חסדים מכוסים דאמא, ואין הארת חכמה מתגלה שם. אבל אם אור העליון מכה בעיקר על פנימיות של היסוד דהיינו בבחינת הצר דיסוד אבא, ומסך דיסוד אמא הוא טפל, הנה אז יוצאים מוחין דחיה, שמהם מדבר כאז הרב. וע"כ

(פב) וסיהרא, עם היות כי היא למטה מן היסוד, עכ"ז שרשה בסוד ה' ד"ו, ובסוד יו"ד: י', ו', ד', ו', ד', נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד.

(פג) ושאר בוציני דנהורא הם ה' ככבי לכת הנשארים, וכנגדם ז' ספירת הבנין, כי חמה ולבנה עם ה' כוכבי לכת הם ז'. ואל יקשה בעיניך, כי ז"ס הם הם השש קצוות, שהם המזלות כדפרישית. כי שש קצות אלו הם ביסוד עצמו, בסוד שוקיו עמודי שש, כי הוא מקבלם מלמעלה, ונעשים בו שנים עשר בסוד אור ישר ואור חוזר, ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית, ולכן נקראים מזלות, כי היסוד נקרא מזל, להיות מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון.

(פד) ואמנם שמשא וסיהרא, ושאר בוציני נהורא שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית, הם שבעה ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד, ומשפיעים בו, ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות, ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות, כי אלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם, וזה בבנין עצמו, ודי בזה.

אור פנימי

מדייק ואומר, שאור העליון מכה בו בפנימיותו.

שמלכות דצמצום א' מראית כחה באמא עלאה, שה"ס הנוקבא של ה' דשם הוי"ה, דהיינו שהיא כלולה בו בוד' דמילוי ה'. וזה כמ"ש הרב לעיל, בסוד בוצד"ק דכליל באמא עלאה, המגיע אליה מגבורה דעתיק ומדיקנא, בעת עלית או"א לג"ר דא"א, וה"ס ו"ד דמילוי יו"ד, והמלכות דצמצום ב' בלבד, נבחת רק בתבונה, שה"ס ד' דשם הוי"ה, ד' על ו' ומלכות זו אין בה שום כח של גילוי דצמצום א'. ואומר הרב שבחי' שמשא וסיהרא הנעלמים הנמשכים מן אחסנתא דאו"א כנ"ל, הנה יש בהם בחינת מלכות דו' ד' של מילוי ה' כי הם בחינת או"א עלאין, ומהם היא נמשכה לבחינת שמשא וסיהרא נעלמים אל היסוד.

וזה אמרו (באות פ"ג) ושאר בוצינא דנהורא הם ה' כוכבי לכת שעם חכמה ולבנה הם ז' וכו' כי כל המדובר בענין שמשא וסיהרא הנעלמים וכוכבים ומזלות, היינו

(פב) וסיהרא עם היות כי היא למטה מהיסוד עכ"ז שרשה בסוד ה': ד', ו', ובסוד יו"ד: י', ו', ד', ו', ד', נחקק ביסוד, ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד פירוש: כי בחי' סיהרא בשורשה, היא מבחינת מלכות דצמצום א', שהיא בחי' דאו"י ששמשא בא"ק וה"ס הנתיב דלא אתידע לא לעילא ולא לתתא, (כנ"ל בדף אלף תקכ"ג אות נ"ג, ע"ש) וע"כ מקשה הלא היא בחינת פרוצוף נוקבא שהיא למטה מיסוד דו"א, וא"כ איך נאמר שהוא כלולה ביסוד דו"א. ויותר קשה, הלא מלכות זו אינה משמשת כלל בפרצופי אצילות, ואיך נאמר שהיא כלולה ביסוד דו"א, בבחינת שמשא וסיהרא נעלמים. וע"ז מתרץ, שגם באצילות נבחנים ב' שורשי המלכות,

פה) ודע כי כמו שהמלכות נקרא חכמה תתא, כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה. ואליה כיון באומרו, אלן אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא, שמסתכלין בפנימיות החכמה, זו שבז"א בסוד נשמתא, שהיא חכמה העליונה, בסוד הדעת.

אור פנימי

למטה תוך הסי' שממטה למעלה שהיא מעלית אליו. כנ"ל, בסוד יוסף ובנימין. כן הדבר גם בז"א, כי גם הוא צריך לקבל המוחין שלו מן העליון של עצמו ע"ד הנוקבא המקבלת מז"א, דהיינו שמתחילה נעשה זיווג והוא המוחין דאז"א עלאין בהיותם מלבישים לג"ר דא"א, שאבא הוא במקום גלגלתא דא"א, ואמא היא במקום מו"ס, ואז מושפעים המוחין דל"ב נתיבות אל הז"א, ע"י זיווג דחך וגרון דא"א, שהם בחינות יסודות דאז"א הכלולים במו"ס דא"א, שסדר זיווגם הוא על אותו הדרך ממש המבואר ביסודות דז"א ונוקבא דיליה, דהיינו בסוד זיווג דהכאה מאור העליון שבחך על בחינת ב' המסכים הכלולים בגרון, והם מעלים או"ח המגיע עד הח"ס, ואז משפעת אמא דמו"ס ט"ס דאז"א וט"ס דאז"א שקבלה מיסוד דאבא שהוא החך, אל המוחין דז"א.

באופן, שכל הפרטים שנתבארו לעיל בזיווג זו"ן, דהיינו: כוכבים ומזלות וז' כוכבי לכת וכו', הכל נוהג גם בזיווג או"א שבמו"ס, וכן מתחילה נעשה הזיווג בחך עצמו, דהיינו ביסוד דאבא, שהוא לפי עצמו ג"כ כולל ב' הבחינות של יוסף ובנימין, ואח"כ נעשה הזיווג של או"א יחד, והוא משפיע מחך שהוא בחינת יסודו עצמו, אל הגרון שהוא בחינת יסוד דאמא, כל פרטי המוחין שיצאו בזיווג עצמו. אכן אין הזיווג הזה ממשיך בחינת חכמה קדומה מעצמותו דמו"ס, אלא מבחינת הדעת דרדל"א, ששם עלה המוחא דאז"א, שהוא בחינת ל' דצל"ם כמ"ש בחלק י"ג.

שמסתכלין בפנימיות החכמה זו שבז"א בסוד נשמתא, שהיא חכמה עליונה בסוד

מבחינת מה שהיסוד מושך מלמעלה בבחינת השפעה. אבל ענין ז' כוכבי לכת שבכללם חמה ולבנה, אינם ענין לבחינת השפעת היסוד, אלא הכונה מבנין היסוד בעצם, כי כלי היסוד כולל בבנינו כל ה' הקצוות, ומדתו עצמו, וגם מדת הנקבה, שהיא מלכות. וע"כ יש בו בבנינו ז' כוכבי לכת.

פה) החכמה העליונה הקדומה וכו' בפנימיות החכמה זו שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת. פי' כבר נודע, שיש ב' מיני חכמה באצילות. אחת, היא חכמה סתימאה דא"א, שהיא חכמה אמיתית, כלומר החכמה דה' בחינות כח"ב תו"מ. השניה, היא חכמה דל"ב נתיבות, שהיא בחינת חכמה דז"א, כלומר, שהיא הת"ת שנעשה נושא להארת חכמה, בשביל או"א עלאין הנקרא שמשא, לעיל בדף א' תקמ"ג (אות פ"ד), ע"ש. ולפיכך נקרא חכמה זו דל"ב נתיבות שבאז"א דקומת ע"ב, על שם ז"א, שהוא ת"ת הכולל, להיותו הגורם אליה, כנ"ל. וח"ס שבא"א נקראת חכמה קדומה. והוא להיותה הקודם אל החכמה דז"א, כי אין חכמה דל"ב נתיבות נגלית, רק ע"י עלית הבינה לבחינה אחת עם חכמה סתימאה, ואז היא ממשכת אל הת"ת הארת חכמה, דהיינו ע"י עלית או"א לג"ר דא"א, כנ"ל, הרי שחכמה דל"ב נתיבות נמשכת מחכמה סתימאה, וע"כ נקראת ח"ס בשם חכמה קדומה.

וזה אמרו "כמו שהמלכות נקרא חכמה תתא: ביחס החכמה דל"ב נתיבות של הז"א, בהיות האז"א שהיא מעלית מגיע עד החכמה שלו, וע"כ נמשך לה ט' ממעלה

(פו) וזמ"ש נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה. וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו וזמ"ש בזוהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליון ונכנס במוח ז"א ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרישית.

אור פנימי

הדעת. דהיינו כנ"ל, שאין החכמה העליונה, שהיא מו"ס משפעת שם מבחינת עצמותה, אלא בסוד הדעת, דהיינו מה שהמו"ס מקבלת מדעת רד"א שבמותא דאורא. ולכן מדייק "שהיא חכמה עליונה בסוד הדעת" ולא מעצמותו דמו"ס.

וכן הוא מחלק לעיל, שחכמה דא"א קורא בשם חכמה קדומה, ולחכמה דז"א קורא בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושה שיעור חכמה שבינה דא"א ממשכת לצורך הז"א דא"א, וע"כ עיקר הנושא אל חכמה זו, הוא הת"ת שהוא בחינת חסדים שבדעת, המתיחד עם גבורה שבדעת ולפיכך קורא אותה כאן בשם, חכמה בסוד הדעת.

הדעת. דהיינו כנ"ל, שאין החכמה העליונה, שהיא מו"ס משפעת שם מבחינת עצמותה, אלא בסוד הדעת, דהיינו מה שהמו"ס מקבלת מדעת רד"א שבמותא דאורא. ולכן מדייק "שהיא חכמה עליונה בסוד הדעת" ולא מעצמותו דמו"ס.

וכן הוא מחלק לעיל, שחכמה דא"א קורא בשם חכמה קדומה, ולחכמה דז"א קורא בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושה שיעור חכמה שבינה דא"א ממשכת לצורך הז"א דא"א, וע"כ עיקר הנושא אל חכמה זו, הוא הת"ת שהוא בחינת חסדים שבדעת, המתיחד עם גבורה שבדעת ולפיכך קורא אותה כאן בשם, חכמה בסוד הדעת.

(פו) דעת המפסיק בין א"א לז"א וכו' נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת היוצא מעדן העליון ונכנס תוך ז"א. כי בחינת יסוד דמו"ס שבחך דא"א, שהוא יסוד דאבא, כנ"ל, הנה יש שם בחינת יוסף ובנימין, כנ"ל, שהם בחינת ב' עטרין: עטרא דת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה והוא בחינת ג"ר דא"א, ועטרא דגבורה שהם בחינת ב' המסכים. צרות דיסוד אבא, וקצר דיסוד אמא, כנ"ל (דף א' תקמ"ב ד"ה אמנם). ע"ש. וע"כ נקראים בשם דעת, כי ב' העטרין הם בחינת הדעת בכל הפרצופים, כנודע. אמנם גילוי זו של הדעת נוהג רק בעת הווג והעליה דא"א לג"ר דא"א, אמנם מטרם הווג, בבחינת מוחין הקבועים שבאצילות, נבחן הדעת הזה הכלול שם בחך, לבחינת דעת מפסיק בין א"א, שהוא בחינת חכמה קדומה, לבין ז"א, שהוא בחינת

חכמה דל"ב נתיבות, כלומר שהמסך דחך, מעכב ומעלים את החכמה זו דל"ב נתיבות, ואינו נותן אותה להגלות, ונמצא שמפסיק את החכמה מן הז"א.

וענין הפסק הזה הוא, מפאת שח"ס דא"א נתקן לעצמו במסך ונוקבא, והוציא הבינה לחוץ מראש בבחינת גרון, ונתמעטה מבחינת ראש וג"ר, ונודע, שהפסק הזה אינו מראה כחו בג"ר דבינה הנמשכים עד החזה דא"א, להיותם בחינת חסדים מכוסים, אמנם מחזה דא"א ולמטה נגלה הפסק הזה בכל תוקפו, וז"ת דבינה המלישים שם בשליש אמצעי דת"ת, נעשו לבחינת גוף בחוסר ראש. כי לשליש אמצעי דת"ת דא"א, שהוא מקורו של הז"א, אין לו תיקון אלא בחכמה דל"ב נתיבות, ולפי שהוציא הבינה לחוץ מראש, וכל תיקונה הוא בבחינת האחורים שלה על חכמה, דהיינו בחסדים מכוסים, הנה הפסיק בפעולה זו את זווג חו"ב פב"פ, ואין שום דרך שיתגלו ל"ב נתיבות החכמה. הרי שמו"ס הפסיק והעלים את החכמה דל"ב נתיבות, עם זה שהוציא הבינה לחוץ מראש. וזה אמרו "כמו שיש ביסוד תחתון ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה, כן בסוד דעת המפסיק בין א"א לז"א יש אלו, וזמ"ש בזוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת היוצא מעדן עליון" כי בחינת המסכים אשר בחך, שה"ס הנוקבא דמו"ס ובחינת יסוד שלו, הנקרא דעת, כנ"ל, דומה לגמרי לבחינת יסוד התחתון, כי גם הוא מסיים בחינת החכמה שלו, מבלי להשפיע את החכמה דל"ב נתיבות מחמת העיכוב שבמסכים שלו, וע"כ אותו זווג דהכאה

וכן הוא מחלק לעיל, שחכמה דא"א קורא בשם חכמה קדומה, ולחכמה דז"א קורא בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושה שיעור חכמה שבינה דא"א ממשכת לצורך הז"א דא"א, וע"כ עיקר הנושא אל חכמה זו, הוא הת"ת שהוא בחינת חסדים שבדעת, המתיחד עם גבורה שבדעת ולפיכך קורא אותה כאן בשם, חכמה בסוד הדעת.

(פו) דעת המפסיק בין א"א לז"א וכו' נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת היוצא מעדן העליון ונכנס תוך ז"א. כי בחינת יסוד דמו"ס שבחך דא"א, שהוא יסוד דאבא, כנ"ל, הנה יש שם בחינת יוסף ובנימין, כנ"ל, שהם בחינת ב' עטרין: עטרא דת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה והוא בחינת ג"ר דא"א, ועטרא דגבורה שהם בחינת ב' המסכים. צרות דיסוד אבא, וקצר דיסוד אמא, כנ"ל (דף א' תקמ"ב ד"ה אמנם). ע"ש. וע"כ נקראים בשם דעת, כי ב' העטרין הם בחינת הדעת בכל הפרצופים, כנודע. אמנם גילוי זו של הדעת נוהג רק בעת הווג והעליה דא"א לג"ר דא"א, אמנם מטרם הווג, בבחינת מוחין הקבועים שבאצילות, נבחן הדעת הזה הכלול שם בחך, לבחינת דעת מפסיק בין א"א, שהוא בחינת חכמה קדומה, לבין ז"א, שהוא בחינת

(פו) והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ונצצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע, ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א, יש בו נהירו ונציצו כדפרישית.

(פח) ולפיכך נקרא רזא סתימא כי זה נעלם מאד, ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם שרשם בסוד עלמא דאתי, וכן י"ב מזלי בסוד מזל, שכאן מתפשט, וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה, בסוד ויבנהו שבע שנים והדברים עתיקים.

* (פט) ונמצא שהוצאת בינה לחוץ, הוא ע"י תיקונים האמורים בשיר השירים, והם הנכנסים בתוך ז"א ונעשה לו מוח, ומשם מתפשט בכל הגוף. והחכמה עצמה, מתתקנת מצד עצמה, ומוציאה לו מוח ב' ע"י הבינה,

אור פנימי

שיש בבחינת זווג דוכר ונקבה, שהזכר נבחן, לבחינת, יוסף, ויסוד הנקבה לבחינת בנימין. ע"י לעיל.

וזה אמרו "ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע" דהיינו כנ"ל, שגם בבחי' בינה עצמה נבחן אותה בחינת הדעת שבחך, שהוא יסוד דאבא, והוזהר עוסק ביסוד הבינה, שגם היא נקרא רקיע מטעם ההפסק שלה על הארת חכמה, ונוהג בה נהירו ונציצו. כנ"ל. וזה אמרו "לפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות וכו' וסוד י"ב מזלי וכו'" דהיינו כמ"ש לעיל, שכל מה שנתבאר ביסודות דו"א ונוקבא בענין כוכבים ומזלות וז' כוכבי לכת וכו' הכל נהג גם בדעת דראש א"א שבסוד היסודות הנקראים חך וגרון, כמבואר.

(פט) והחכמה עצמה מתתקנת מצד עצמה ומוציאה לו מוח ב'. וצריך שתדע ההפרש ממות החכמה למוח הבינה של הז"א, כי יש בחינת גדלות וקטנות מצד הבינה,

שנתבאר על המסכים של היסוד דו"א, נהג ג"כ בדעת זה דחך דא"א, וגם כאן יש נהירו ונציצו כמו בזווג דיסוד דו"א. וז"ש הוזהר "נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שה"ס הדעת" כי בחינת הגרון שהוא בחינת הנושא אל המסכים בעת הזווג דאורא דמו"ס כנ"ל, היא הנהר דנפיק מעדן שהוא ח"ס, והוא הדעת, דהיינו בבחינת בנימין, כמו היסוד דנוקבא. דו"א, שהיא המעלית האו"ח ומקבלת ה"ט דאור"י מן החך ומשפעת אל הז"א. וז"ש "שה"ס הדעת היוצא מעדן העליון ונכנס במוח ז"א" סובב על לשון הוזהר, שקורא את נהרא דנפיק מעדן בשם דעת, שהוא הגרון, וע"ז פירש שהם עוסקים בבחי' יסוד הנקבה, שהוא יסוד דאמא שבמו"ס, אשר הדעת שלה נכנס ומתלבש תוך ז"א וע"כ מדייקים על בחינת הדעת דנהרא דנפיק מעדן, שהוא הגרון שמשם מקבל הז"א. אמנם כבר פירש לעיל, שבחינת יסוד הנקבה, נכלל בהכרח בזכר עצמו, כי יש יוסף ובנימין ביסוד הזכר עצמו, כמו

* שער מאמרי רשב"י פרשת תרומה דף קל"ט סוף טור א'.

ומוח זה אין לו התפשטות בכל הגוף מרוב העלמו, ולפיכך נקרא בן רבקה ולא בן יצחק, כדאיתא באדרא זוטא, כי עיקרו מהבינה והוא חיי המלך, ולפיכך קדם המוח שלה למוח המתפשט מהחכמה.

(צ) ודע, כי מפני שכבר היו לו לז"א חג"ת ונעשו חב"ד לכך גם במוח הראשון קתני, אתעביד מוחא אחרא, לומר, שהוא גבורה ונעשה בינה, ונעשה מוח אחר ממה שהיה. ומוח שני זה של חכמה לא נתלבש בבינה, אלא שנמשך מן החכמה ועבר דרך הבינה מעבר בעלמא, ונכנס בראש ז"א. וזמ"ש ההוא אחרא, ההוא נהירו דאתמשכא מיניה, מיניה לבד, כדפרשית.

(צא) וממוח זה נמשכו ל"ב נתיבות, על ידי האור הבא דרך שערות הראש העליון, למוח זה כדלעיל. ונמצא שהתפשטות מוח הבינה הוא על ידה, ומוח החכמה אינו מתפשט לל"ב שבילין, אלא ע"י השערות העליונות.

(צב) וב' מוחות אלו בהמשכם ליכנס לז"א, טרם יכנסו, מתחברים בסוד זווג. כי המשך שני מוחות אלו הוא תיקון חכמה ובינה, והתיקון הוא היות להם דמות אדם, רישא וגופא ודרועין ושוקין וברית קדש. וזה ענין אתגליף באמיתות, להחזיק בדמות בית קבול גוף ונשמה: גוף, בית קבול לנשמה, וכל אחד נחקק בתיקוניה. ובינה נכנסו כל תיקוניה

אור פנימי

ויש בחינת גדלות וקטנות מצד החכמה. והנה עיקר התיקון הוא קבלת הקטנות דבינה, שהיא בחינת ה"ת בעינים, דהיינו מלכות הממותקת במדת הרחמים דבינה, כי משורשו עצמו, דהיינו מן עת הנקודים, אין לו אלא מלכות דמדת הדין, שעליה אין שום זווג נהג באצילות, כי מלכות זו נגנזה ברדל"א, כנודע. ולפיכך תחילת תיקונו היא לקבל המלכות הממותקת הראויה לזווג, ואותה הוא מקבל מקטנות דאמא, מבחינת ה"ת מעינים שהוא בחינת גוף בלי ראש.

אכן כדי שיהיה ראוי לקבל בחינת גדלות, הוא צריך גם לקטנות דאבא, שקטנות זו מקובל לו מבחינת שערות רישא דא"א כמ"ש הרב לפנינו. כי הגדלות דאמא, שהוא בחינת

ג"ר דבינה אינה מספיק לז"א, להיותו צריך לחסדים מגולים, ונמצא שהוא צריך לקבל לתוכו קטנות דבחינת ע"ב, שהוא מקומת א"א, וזה דומה לבחינת או"א עצמם שמצד הקביעות הם מוחין דס"ג, דהיינו מג"ר דבינה כנודע, ובחינת הקטנות דע"ב הם מקבלים משערות רישא ודיקנא דא"א, שמקיפים אותם מפנים ואחור, שע"כ המה ראויים לעליה לג"ר דא"א ולקבל קומת ע"ב דגדלות. כמ"ש בחלק י"ג ע"ש.

ועד"ז צריך הז"א לקבל בחינת קטנות דבחינת ע"ב משערות רישא דא"א כמו או"א, שע"ז יהיה ראוי לקבל גם הגדלות שלו. וז"ש "והחכמה מתתקנת מצד עצמה,

בו"א, ואין כן חכמה, כי נהירו דידה בא עד המוח לבד, כי נעלמת היא להשיגה.

צג) ודע כי מן המוח היוצא מבינה לז"א, נחלק לנוקביה גם כן. ולפיכך נקראת תבונה, בסוד בן ובת ו"ה, כדאיתא באדרא זוטא. ואמרינן בתיקונים נפש מלכות תבונה, ע"ש. וזמ"ש חד נהרא דנגיד ונפיק לאשקאה גינתא, דהיינו נוקבא דז"א שהיא גנתא. ולפיכך אמרו דמסטרא דאימא נפקת בת, ומ"מ אין הלשון מוכרח כאן, דאפשר דקרי גנתא לואו, כדאמרינן באדרא, להשקות את הגן דא ו'.

צד) ואמנם המוח היוצא מהחכמה, אין לו התפשטות רק עד מוחא, והתפשטותו על ידי שערות הראש העליון, כי על ידו נתפשט לל"ב נתיבות. וזה הוא, כי האור עובר מהשערות העליונים דרך השערות התחתונים למוח ז"א. וכדאמרינן באדרא רבא. ונהיר ונגיד בהנהו נימין לנימין דז"א, ומהאי מתתקן מוחיה, וכדין נגיד ההוא מוחא לל"ב שבילין. וזה יורה על מיעוט אור מאד לרוב העלמה.

אור פנימי

ומוציאה לו מוח ב' דהיינו שהחכמה מתתקנת בעצמה מבחינת הקטנות שלה, ממה שמקבלת משערות רישא דא"א, ואז הוא משפעת לז"א את הקטנות דע"ב, וכן הגדלות. וזה אמרו "ומוח זה אין לו התפשטות בכל הגוף מרוב העלמו ולפיכך נקרא בן רבקה ולא בן יצחק כי עקרו מהבינה והוא חיי המלך" דהיינו כמבואר, שעקרו דז"א הוא מהבינה, וכי בחינת הז"א הוא בעיקר מאור החסדים של הבינה אלא להארת חכמה תוך החסדים הוא צריך, דהיינו להגדלות שלו למוחין דחיה, וזה הוא מקבל מאבא. וע"כ אין אור חכמה מתפשטת בו בהתלבשות הגוף, דהיינו בבחי' ממעלה למטה שנקרא גוף, אלא בבחינת הזווג דב' עטרין, שהוא בחינת אורחא למעברא ביה, שאין זה אלא בחינת הארה בעלמא מחכמה, ולא בחינת התפשטות בגוף. ולפיכך נקרא בן רבקה, כי הארת אמא מתפשטת בו בראש וגוף, ולא בן יצחק, שהארתו אינה מתפשטת בו, אלא נשארת בו בבחינת ממטה למעלה

צד) והתפשטותו ע"י שערות הראש העליון כי על ידו נתפשט לל"ב נתיבות וכו'. כמבואר בדיבור הסמוך, שכל הכנתו של הז"א לקבל החכמה הוא ע"י הקטנות שמקבל משערות רישא, שבזה הוכן הגדלות שלו לקבל מוחין דע"ב. כמ"ש לפנינו.

* (צה) והנה אחר הראש הג' נסתם העצמות העליון בקרומא דאורא, ויורד האור דרך השערות כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים, וזה לאבא, דאבא לבד מתפשט בו העצמות העליון מבלי לבוש, משום

אור פנימי

אין הת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה, מאיר עם חכמה שלו, אלא בהתלבשות של היסודות דאורא, שאין זה הארה גמורה של חכמה, אלא בבחינת אורחא למעברא ביה בלבד. אמנם באורא עלאין עצמם, בשעת עלייתם לג"ר דא"א ונכללים בו עם המ"ן של הדיקנא, שאז הת"ת מאיר מבחינת היותו בפני עצמו, בלי שום כסות של היסוד, שזה גורם שיבת הבינה לחכמה ממש, ע"ד שבינה שבה לחכמה, בעת שבינה דאורי האצילה לז"א דאורי. שאז החכמה מאירה בפרצוף בכל שלימותה והדרה.

ותדע, שזה כל ההפרש מע"ב המגולה בלי התלבשות בעזקא דכיא, שהוא ה' דצל"ם, אל ע"ב המתכסה בעזקא דכיא. כי בע"ב המגולה, נמצא הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, מאיר שם בג"ר דע"ב, מבחינת היותו בפני עצמו בלי הנרתק של היסוד, ונמצאת הבינה דבחינת אורא עלאין, שהם הג"ר דע"ב, ששבה להיות חכמה ממש, כנ"ל. משא"כ בע"ב המלוכש בעזקא, שהוא ה', אין הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה יכול להתגלות לגמרי, שהעזקא מעכבת עליו ואינה נותנת לו להגלות שם, אלא בהל' דצל"ם, שהיא בחינת ישו"ת ובחינת ו"ק דמוחין דע"ב, אשר הגם שהל' נפיק שם מאורא, ואור החכמה מתגלה בת"ת, אכן אין הת"ת ההוא מאיר מבחינת היותו בפני עצמו, אלא מבחינת הלבוש של היסוד, שה"ס חמה בנרתיקה, שאין השמש מאיר לפי כחו עצמו, אלא לפי שיעור של הנרתק, שהוא הלבוש אליו, שהם המסכים דצר וקצר

(צה) אחר הראש הג' נסתם עצמות העליון בקרומא דאורא ויורד האור דרך השערות וכו' וזה לאבא וכו' אבל הז"א ע"י אבא נעשה. ולכאורה תמוה, שהרי לעיל אומר, שמוח החכמה דז"א מקבל משערות רישא דא"א, וכן בכ"מ. אכן יש כאן ענין עמוק, שאנו מחויבים להבין היטב. ומתחילה נבין מהי הסתימא שנעשה אחר הראש הג' בקרומא דאורא שאומר הרב. וצריכים לזכור כאן היטב כל המתבאר בחלק י"ג, בענין ההפרש של ע"ב דא"א בעת יציאתו בהעליון שלו, שהוא רדל"א. אל בחינת ע"ב דא"א הנשאר בו אחר שנולד ובא למקומו עצמו. כי בעת יציאת המוחין דע"ב דא"א בעת התכללותו ברדל"א, לא היו הג"ר שלו מלוכשים בם' דצל"ם, הנקרא עזקא דכיא, אלא היה מגולה כמו ע"ב דא"ק וע"ב דנקודים, שאין שם כלל התלבשות הוו דסל"צ דצל"ם, אלא אחר שנולדו המוחין האלו ובאו לא"א למקומו עצמו, המה נתכסו בלבושי מל"ץ, בסוד עזקא דכיא, שפירושו שג"ר דע"ב שהם בחינת גלגלתא דא"א, נקבעו להיות בבחינת אורא, שאין הלי' נפיק מאור שלהם, וכל גילוי חכמה אינה אלא בלי' דצל"ם, שבו נפיק י' מאורא ואשתאר אור, ונמצאים הג"ר שהם בחינת אורא עלאין ועצם חכמה, שהם בבחינת חסדים מכוסים גם עתה כמקודם לכן, אלא הלי' דצל"ם שהיא בחינת ישו"ת ובינה, בהם נפיק הלי' מאור, והארת חכמה מאירה שמה. וכבר ידעת ההפרש מהארת חכמה של ישו"ת, להארת חכמה דאורא עלאין, כי בישו"ת

דאתכלל במזלא ונחשב כעתיקא, אבל הז"א ע"י אבא נעשה, כי נתפשט העצמות ונתלבש בו, ועל ידו נעשה בו שלשה מוחות.

אור פנימי

ומיעוט הב' שנעשה בסבת התלבשות המל"צ שנתחדש בא"א, הוא יציאת הבינה לחוץ מראש דא"א לגמרי ונעשית לבחינת גרון, לגוף. כי אחר שנתקן הגלגלתא דא"א בבחינת ב' דצל"ם, נמצא הזווג דאמא עלאה עם החכמה הכלולים בגלגלתא. כי כח העזקא רוכב עליהם שלא יזדווגו לגלות חכמה, כנ"ל, וזה גרם לבינה דא"א עצמו, שתתפרד לגמרי ממו"ס דא"א ולהתלבש ג"כ בבחינת אחורים הדוחים חכמה, שמבחינה זו גם אמא עלאה דאצילות, חסרת ראש, כי אין לה בחינת הזווג עם אבא עלאה, להיותם שניהם כלולים בבחינת ג"ר דע"ב, שהוא הגלגלתא, ומוכרחים לקבל רק משם, ואפילו אמא עלאה אינה יכולה לקבל מן ה' דצל"ם, שהיא בחינת ישו"ת, ולא אמא עלאה. וזהו שנבחן לבחינת המיעוט של יציאת אמא לחוץ, שהוא מיעוט הב', שהמ"ן שלה הם הבנים, דהיינו הזו"ן.

והנה נתבארו היטב ענין הקטנות דא"א דאצילות, שאע"פ שיש להם קומת ס"ג בקביעות, מ"מ כיון שהם משורשם בחינת ע"ב, הם סובלים את ב' המיעוטים שנעשו ע"י התלבשות הג"ר דא"א במל"ץ דצל"ם, שמיעוט הא' מיוחס לאבא עלאה, שהוא חכמה דע"ב, והמ"ן של החזרת קומתו הם בחינות שערות רישא ודיקנא, כלומר, שבהיות השערות רישא ודיקנא מבחוץ לפרצוף דראש א"א, אין בהם אלא בחינת ו"ק של הע"ב המגולה, כי ע"כ אינם יכולים להכלל בהפרצוף, אחר שהג"ר דע"ב נעלמו בבחי' מקיף חזור. וע"כ שערות רישא ודיקנא אלו אינם משפיעים לאבא עלאה רק קטנות דע"ב, ומעמידים אותו בבחינת חסר ראש, ואין לו תיקונו רק ע"י עליתו אל הג"ר דא"א בעת שא"א מחובר עם

דיסודות דא"א, הנקראים עיטרא דגבורה, כנ"ל. (דף אלף תקמ"ב ד"ה אמנם ע"ש). ועם זה תבין בבהירות, את הקטנות דאבא והקטנות דאמא, מבחינת קטנות דקומת ע"ב. כי מתמת התיקון של מל"ץ הנ"ל, שנתקנו בו נה"י דעתיק ללבושי מוחין לא"א, כנ"ל, שגרם לכיסוי דג"ר דע"ב בעזקא דכ"א, שזה היה מחמת השימוש דרדל"א עם המסך דצמצום ב' לצורך אצילות ולידת א"א, כנודע. הנה נעשה בזה ב' מיעוטים: א' הוא העלם האור דג"ר דע"ב המגולה, מחמת שהג"ר נתקנו בעזקא, שהיא בחינת אחורים דאמא הדוחים חכמה. ובחינת המסכים ששמשו בקומת ע"ב המגולה, יצאו מבחינת ראש דא"א, בבחינת מותרי מוחא, ונעשו לשערות רישא ודיקנא. ומיעוט הזה גרם לאבא דאצילות שישאר בבחי' ו"ק בלי ראש. כי במוחין דא"א עצמו, אין הכיסוי דעזקא דכ"א, נחשבת לשום מיעוט, משום שהכיסוי הזה מחבר את הגלגלתא עם הרדל"א שיהיו כמו ראש אחד, מטעם, שהמסך שבפה דרדל"א אינו שולט על בחינת ג"ר דבינה שיוציא אותה מבחינת ראש, וע"כ משיגה הגלגלתא מתוך הלבוש של העזקא מעלה גדולה מאד, כי זה מדביק אותה אל הראש דעתיק. כמבואר. אכן לפרצוף תחתון מא"א, דהיינו אבא עלאה, שהוא מוכרח לקבל מבחינה שכנגדו בראש דא"א, דהיינו מבחינת גלגלתא שלו, שהם בחינת ג"ר דע"ב ואו"א עלאין, ואחר שהגלגלתא נתכסה בעזקא בחסדים מכוסים דג"ר דבינה, אין לאבא ג"כ, אלא בחינת חסדים מכוסים בלי חכמה, שבערך אבא הוא ו"ק בלי ראש. והנך מוצא שזה המיעוט של הגלגלתא שנתכסה ב' דצל"ם, גרם לאבא דאצילות להיות לבחי' ו"ק. ונתבאר מיעוט הא', שה"ס המ"ן דדיקנא.

אור פנימי

שבזקן הכלול מזכר ונקבה" דהיינו כמבואר, שמזל הח' הוא עטרא דחסד, ומזל הי"ג הוא עטרא דגבורה שהוא בחינת המסכים שביסוד, שהם בחינת זכר ונקבה, דהיינו בחינת צר שהוא התכללות מן יסוד אבא, ובחינת קצר שהוא מסך דיסוד אמא שהיא נקבה. וז"ש, שהוא בחינת יסוד הכלול מזכר ונקבה. וע"כ אומר, שמזל הח' משפיע למזל הי"ג.

וזה שמסיים שם "ואז להיות שם זו"ן בסוד עיבור באו"א מתעורר מזל דדיקנא בהתלבשותו תוך או"א ואז מורישין מוחין הראים להוליד ברישיתו דזו"ן והנך רואה איך הרב מדייק לומר, שמזל דדיקנא מתעורר בעת התלבשותו באו"א, שרק אז מושפע המוחין דהולדה. ודיוק הזה הוא, כי אין מוחין דהולדה באים אלא מע"ב המגולה, להיותם בו בחי' הת"ת, המאיר בהארת חכמה שלו בהיותו בפני עצמו מחוץ לנרתק דיסוד, שזה נחשב להארת חכמה שלמה. ונתבאר לעיל שאין זה נוהג אלא בעת שאו"א מלבישים לג"ר דא"א שב' המזלין הח' וי"ג משמשים לדעת שלהם, שאז נמצא מזל ונוצר למעלה בפני עצמו. מחוץ למזל ונקבה שהוא נרתקו, כי חיבורם של או"א הם בבחינת היסודות שלהם הכלולים שניהם במזל ונקבה, אבל בחינת הת"ת עצמו מגולה לחוץ מנרתקו, ואז דוקא, דהיינו מבחינת הת"ת המגולה, מושפעים המוחין דהולדה לזו"ן.

אמנם הזו"ן עצמם, אינם מקבלים אלו המוחין דע"ב רק ממזל ונקבה לבד, כלומר מבחינת ב' היסודות דאו"א שהם כלולים שם, כנ"ל, ולפיכך כבר אין בחינת הת"ת מגולה שם מבחינת עצמו אלא ממדת היסודות מתוך הנרתק שבהם, שע"כ אין בו אלא בחינת הארת חכמה מבחינת אורחא למעברא ביה, כנ"ל. וזה נוהג בכל השתא אלפי שני שאין בחינת הת"ת של המוחין דע"ב מגולה בזו"ן מבחינת היותו בפני עצמו

רדל"א, שאז נכנסים שוב השערות רישא ודיקנא לבחינת מסכים ומ"ן אל קומת ע"ב המגולה היוצאת עתה מחמת התכללותם ברדל"א, שאין מל"ץ דצל"ם נוהג שם, והעזקא נפתחת ובינה חזרה להיות חכמה, ות"ת דמוחין שב להיות הנושא להארת חכמה כמו בהע"ס דאו"י, דהיינו בבחינת היותו בפני עצמו, להיותו בבחינת ג"ר דע"ב, דהיינו באו"א עלאין, ששם מקום גילוי הת"ת בבחינת עצמו. כנ"ל ע"ש. ועד"ו מתתקן ג"כ מיעוט הב' דאמא עלאה, שע"י עלית הז"א למ"ן, וע"כ גילוי המוחין דע"ב המגולה, כנ"ל, חוזרת לראש דא"א, ומזדווגת שם עם אבא עלאה. והבן היטב אלו ב' מיעוטים ובחינת תיקונם ע"י המ"ן דשערות.

ועם זה תבין היטב ענין ב' המזלות שהם: תיקון ח' שנקרא ונוצר חסד, ותיקון י"ג שנקרא ונקבה. שהם בחי' ו"ק דע"ב המגולה, כנ"ל, וע"כ נקראו דעת דאו"א, ומזל ונוצר הוא בחינת עטרא דחסד, דהיינו בחינת ת"ת, והוא בחינת ת"ת מבחינת היותו בפני עצמו מחוץ לנרתק, כמו בע"ס דאו"י, והוא משמש לאבא עלאה. והוא בחינת ה' דאו"י ממעלה למטה. ומזל ונקבה הוא עטרא דגבורה דהיינו המסכים שביסוד, המעלים ט' דאו"ת ממטה למעלה, והיא משמשת לאמא עלאה. ונודע, שעיקר הנושא להארת חכמה הוא הת"ת, שהוא מזל ונוצר, ולפיכך הוא מיוחס לה' דאו"י שממעלה למטה, שהוא בחינת יוסף, דהיינו צדיק דעייל בה, כנ"ל. ומזל ונקבה הוא הנושא לבחינת המסכים, ולפיכך הוא בחינת ה' דאו"ת שממטה למעלה, והוא בחינת בנימין, דהיינו צדיק דנפיק מינה. ולפיכך מזל ונוצר הוא עטרא דחסד שבאבא. ומזל ונקבה הוא עטרא דגבורה שבאמא. והבן היטב.

ועם זה תבין בנותר דברי הרב (דף אלף תקכ"א אות נ') שאומר שמזל הח' הוא בחי' הת"ת שבזקן, ומזל הי"ג הוא בחינת יסוד

אור פנימי

העליון בקרומא דאורא ויורד האור דרך השערות כאור השמש העובר דרך נקבין קטנים" כי חכמה דא"א נסתם בקרומא מתחתיו, מחמת תיקון ה' בגלגלתא, ואבא אינו יכול לקבל חכמה ממנו, אלא דרך השערות רישא ודיקנא, שהם שנשארו בראש דא"א בבחינת כלים דו"ק וחיצונים לראש דא"א, שיש עוד בהם הקטנות דע"ב המגולה להשפיע לאבא. שזה מכונה נקבים קטנים, כלומר רק בחינת קטנות ולא גדלות.

וע"כ אין לו בחינת ג"ר וראש אל או"א עלאין, שהוא בחינת ע"ב וחכמה, רק בעלית או"א לרדל"א, ואו"א עצמם לא"א, שאז נכנסו שוב השערות לפנימיות הכלים דא"א, כי הם עתה בבחינת רדל"א עצמו מחמת העליה, ושוב משמשת שם בחי' מלכות דצמצום א' בלי שום לבושים של מל"צ, כנ"ל, ונתגלו ג"ר דע"ב, ונעשים לבחינת ראש לאבא ואמא עלאין, הרי שאין אבא מקבל בחינת ראש וג"ר, אלא בעת שנכלל בג"ר דעתיק, ולפיכך אומר הרב, דאבא "נכלל במזל ונחשב לעתיקא" כי המזל משמש לדעת דא"א, רק בהיותם נכללים בעתיק, כנ"ל, וע"כ בעת שהמזל הוא בקטנות נחשבים ג"כ לבחינת ו"ק דעתיקא, כי מקומת ע"ב המגולה שמשמה במקום ג"ר דעתיק הם באים, וכן הם מוחזרים לג"ר דעתיק בעת יציאת מוחין דהולדה. הרי שבחינת מזל ועתיקא הם כמעט בחינה אחת, וכן המזל עם או"א הם בחינת אחת ממש. כמבואר. וזה שמדייק "אבל הז"א ע"י אבא נעשה כי נתפשט העצמות והתלבש בו" כי ע"כ יש בו"א הפרש גדול מאד ממוחין דא"א עצמם, כי או"א שהם במקום ג"ר דא"א שבמקום עתיקא, והמזלין משמש להם לדעת ממטה למעלה הרי מזל הח' שהוא ת"ת דדיקנא, נמצא שם בבחינת היותו בפני עצמו מגולה ומאיר בתכלית השלימות. כנ"ל. אמנם ז"א שמוכרח לקבל מיסודות דא"א שהם בחינת מזל ונקא, אין השמש מאיר

מחוץ לנרתק, אלא מתוך נרתיקו, כמבואר. ובאלף הז'. אחר גמר תיקונם דשתא אלפי שני, אז יתגלה הארת הת"ת בז"א מחוץ לנרתיקו, ואז יתגלה האלף הז', שה"ס וחד חרוב. כי אז יוציא הקב"ה חמה מנרתיקה, כי הת"ת הזה, ה"ס חמה, כנ"ל בדברי הרב, בסוד שמשא וסיהרא הנעלמים, ע"ש. וכשהוא מאיר בבחינת היותו בפני עצמו, כמו במזל הח' דדיקנא, נבחן ליציאת חמה מנרתיקה, שהצדיקים מתרפאים בה וכו'. כמ"ש בדברי רז"ל. ועם זה תבין מ"ש הרב, שאפילו בשבת במנחה שז"א עולה לא"א, אינו עולה למזל ונוצר, אלא לד' תיקוני דיקנא תתאין שלמטה ממזל ונוצר, כנודע. דהיינו כנ"ל, שבמשך שתא אלפי שני, הוא מקבל מוחין דע"ב מבחינת חמה בנרתיקה, דהיינו מהארת הת"ת המלוכשת ביסודות דא"א במקום המזל ונקא. ששם עומדים היסודות דא"א, ואינו עולה למזל ונוצר, שהוא ת"ת בהיותו מחוץ לנרתיקו, אלא באלף הז' כנ"ל.

וזה אמרו "אחר ראש הג' בסתם עצמות העליון בקרומא דאורא, ויורד האור דרך השערות כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים, וזה לאבא, כי באבא לבד מתפשט בו אור העליון מבלי לבוש משום דאכליל במזל ונחשב לעתיקא" שלכאורה קשה, למה זה נחשב אבא לעתיקא, ולשם מה הוא משמיענו זה. והענין תבין עם הנ"ל, כי נתבאר, שמוחין דאבא מבחינת ע"ב לא יוכלו להיות מגולים אלא בג"ר דעתיק, משא"כ בג"ר דא"א, כבר ג"ר דע"ב שהם או"א עלאין דמוחין, באים מכוסים בעזקא דכ"א, שבחינת ו"ק דמוחין ההם המגולים, באים בתיקוני שערות רישא ודיקנא, שמשום זה גם אבא עלאה דאצילות מכוסה בעזקא דכ"א, ואינו מקבל חכמה מראש דא"א, שהם בבחי' ה', אלא מקבל בהכרח מן שערות רישא ודיקנא, שאין לו מהם אלא ו"ק לבד, כנ"ל ע"ש. וז"ש הרב "שנסתם עצמות

צו) וזמ"ש האי חכמתא שירותא דכולא, כי על ידו נעשה ונאצל כל אשר למטה הימנו בהתלבש העצמות בה. וזהו פירוש שירותא, וממנה מתפשט מוחא דז"א לל"ב שבילין, כי בה אין התפשטות כלל עד רדתה לז"א. ואף בז"א הם שבילין צרים, ולא אורחין רחבים. כי עדיין נעלמים להיותם קרובים לאבא דנפיק מעתיק קדישא, ואורייתא בחכמה זו נכללה בכ"ב אותיות ועשר מאמרות ואח"כ למטה בז"א נתגלית יותר, אבל נכללה כאן בהעלם.

אור פנימי

בצורת עצמו, אלא בצורת הנרתק, דהיינו לפי מדת היסודות. כנ"ל.

צו) האי חכמה שירותא דכולא, כי על ידו נעשה ונאצל כל אשר למטה הימנו בהתלבש העצמות בה. דהיינו כמבואר, שאין גילוי של הארת חכמה, אלא ע"י עלית או"א עלאין לג"ר דא"א ודעתיק, שאז משמשת קומת ע"ב הגלויה באו"א עלאין, שממנה באים מוחין דהולדה לזו"ן. כנ"ל. הרי שהאי חכמה, דהיינו או"א עלאין, הם תחלת הגילוי של המוחין, הן לעצמם והם לזו"ן, והן לנשמות הנולדות מזו"ן. וז"ש הוזהר שהוא שירותא דכולא.

וממנה מתפשט מוחא דז"א לל"ב שבילין כי בה אין התפשטות כלל עד רדתה לז"א. ואף בז"א הם שבילין צרים ולא אורחין רחבים פ"י: כי מוחין אלו היוצאים באו"א עלאין, הם בעיקר בשביל הז"א, שיוכל להזדווג עם הנוקבא פב"פ למוחין דהולדה, וע"כ נקראים המוחין האלו בשם חכמה דל"ב נתיבות, שפירושם כ"ב אתון ועשרה מאמרות, כמ"ש הרב להלן. כי כ"ב אתון הם בנין הבינה עצמה, ועשרה מאמרות הם ע"ס דו"ן בעת שנכללים בבינה בסוד העיבור. וע"כ הם מכונים בשם ל"ב, להורות שכל חכמה זו, היא באה ע"י עלית מ"ן דו"ן המעורר את הבינה לקבל חכמה בשבילו, ע"ד הבינה דאו"י שקבלה חכמה בשביל ז"א דאו"י כנ"ל, וע"כ הוא מחויבת לז"א, כי אין בינה מקבלת חכמה אלא לפי

שיעורו של ז"א, שהוא רק להאיר הארת חכמה בחסדים, ולא בחי' חכמה בפ"ע, וע"כ נקראו ל"ב נתיבות, המורה על ז"א בעיבור הבינה יחד. וז"ש "כי בה אין התפשטות כלל עד רדתה לז"א" כי אחר לידת המוחין דז"א, חוזרין או"א למקומם, וכל המוחין דא"א ואו"א חוזרים ומתלבשים במל"צ, ונמצאים או"א שוב בבחינת אורא, כמו גלגלתא דא"א, אלא אלו המוחין באים לז"א, שהוא צריך להם, להיותו מבחינת הארת חכמה בחסדים, ואין מוחין דאו"א עלאין מספיקים לו, להיותם חסדים מכוסים. וזה אמרו "ואף בז"א הם שבילין צרים ולא אורחין רחבין" פירוש: כי ז"א מקבל אלו המוחין, דרך היסודות דאו"א, שת"ת שהוא הנושא להארת חכמה, אינו מגולה בבחינת היותו בפני עצמו, אלא מתוך הצרות של היסודות כנ"ל, ולפיכך מכונים הכלים שהמוחין מתלבשים בהם, שהם שבילים צרים, ואין בהם אלא בחינת אורתא למעברא ביה, ולא אורחין רחבין, כי אין שם בחי' ת"ת מצד היותו בפני עצמו, המאיר בהרחבה גדולה, ומכונה כמו אורחין רחבין. אלא ת"ת המאיר במדת הצר של היסוד. ולכן אין הארת חכמה יכולה להתגלות בת"ת דז"א. דהיינו בתג"ת שלו, אלא בנה"י דז"א, שהם בחינת יסוד שלו, שהם בחינת אורחין צרים, שמתגלה שם יסוד דאבא בלי יסוד אמא. אבל אם היו מאירים בת"ת היו אורחים רחבין כי שם מלוכש יסוד אמא המשפעת חסדים בהרחבה.

צו) והענין הוא כי בכלל חכמה זו היא הבינה דהיינו אמא, והאותיות מבינה, נמצאו כ"ב אותיות כלולים בבינה שבחכמה זו, ועשרה מאמרות שנתעברה בהם אמא, והולידתם בסוד ויאמר אלקים שהיא בינה, והם עשרה: ט' דז"א, ומלכות, הרי עשרה. ונמצא שגם מלכות שהיא סיומא, כלולה בחכמה זו. וזמ"ש ובהאי חכמה שירותא וסיומא אשתכח, ובג"כ: חכמה עלאה, חכמה תתאה שהיא חכמת שלמה.

צח) וכד אתפשט חכמה ונתגלית בינה, שהיא אמא שהיתה כלולה בו, דאז הולידו חב"ד שהם אבהן דבז"א, אז נקראת החכמה אבא לאבהן. ודע, כי אע"פ שהם מוחא דז"א, ונקראים חב"ד אליו, בערך או"א הם חג"ת והם אבהן ממשי, וכדבעינא למימר לקמן, והבן זה. וזמ"ש בפרשת משפטים, רישא דמלכא בחדסד וגבורה אתתקן, ודי בזה.

צט) וז"ש, כולא בהאי חכמה אשתכלל, כדפרישית, שהעצמות העליון נתלכשה בה, וירדה עד סוף המדרגות. וזמ"ש כולם בחכמה עשית. ונמצא, כמו שהחכמה העליונה, מוחא סתימאה, סתמה האור והעצמות, שלא ירד כי אם דרך השערות, והוא התחלת תיקון העתיקא להעלימו

אור פנימי

כי עדיין נעלמים להיות קרובים לאבא דנפיק מעתיקא קדישא" כלומר. כמו שאבא נתקן בם' דצל"ם משום שמקבל מבחינה שכנגדו בעתיקא, שהיא הגלגלתא המלוכשת ג"כ בם' דצל"ם, כנ"ל. לפיכך גם בחינת חג"ת דז"א עד החוזה, מיוחסים ג"כ לבחינת ג"ר, הצריכים ללבוש דם' דצל"ם, דוגמת חג"ת דא"א עד החוזה, וע"כ צריכים הם תמיד להיות בבחי' חסדים מכוסים, ואין המוחין דהארת חכמה יכולים להתגלות בהם. וז"ש "כי עדיין נעלמים להיותם קרובים לאבא" כלומר, שהם בחינת חסדים מכוסים כמו או"א עלאין.

ואח"כ למטה בז"א נתגלית יותר. פי' ממקום החוזה ולמטה דז"א, נתגלה הארת חכמה, כי שם מקום גילוי של החסדים כנודע. אכן עיקר הגילוי הוא במלכות, דהיינו בנקבא דז"א, שהיא הלוקחת מקום הזה דנה"י דז"א, כמ"ש במקומו.

צו) כ"ב אותיות כלולים בבינה שבחכמה זו ועשרה מאמרות וכו' ונמצא שגם מלכות שהיא סיומא כלולה בחכמה זו וכו', חכמה עלאה חכמה תתאה. דהיינו כנ"ל, שעיקר גילוי החכמה הוא למלכות לנקבא דז"א, וע"כ גם בחינת מלכות מרומות במנין ל"ב הנתיבות, וע"כ נקראת הנקבא חכמה תתאה, כי בה נגלית החכמה עלאה דל"ב נתיבות. וז"ש הוזהר ובהאי "חכמה שירותא וסיומא אשתכח" שירותא היא חכמה דל"ב נתיבות, אשר תחילת גילוייה היא באבא עלאה. וסיומא, היא המלכות, שנקראת חכמה תתאה, שמוחין אלו מגיעים אליה.

צח) חב"ד שהם אבהן דבז"א וכו', בערך או"א הם חג"ת והם אבהן ממשי. כלומר, שאע"פ שהמוחין באים מאו"א עלאין שעלו לג"ר דא"א, כנ"ל מ"מ ז"א אינם מקבלים מג"ר שהם או"א עלאין. אלא מוחג"ת שלהם, ולכן הם חג"ת בערך או"א. ומ"ש "והבן

כדי שיתגלה, כי העלמו הוא הגילוי, כן זאת החכמה סתמה האור שלא יתגלה כי אם מלובש בה, והוא סבת הגילוי והתחלה, ולפיכך נקרא שירותא.

(ק) וזמ"ש, אתר דשירותא אשתכח, מעתיקא, מקום תחלת הגילוי הנמצא ויורד מעתיקא, שהעצמות מתפשט בו, כדפרישית, וזה על ידי שערות דיקנא הנקרא מזל, כי דרך המזל יורד העצמות העליון ומאיר לו. וזהו דאתנהיר ממזל, הוא נהירו דחכמתא דמתפשט אח"כ בז"א לל"ב עיבר. אי נמי ביה גופיה מתפשט לל"ב עיבר, דהא חוורא דגלגלתא נמי מתפשט ל"ג עיבר, כדלעיל ובז"א נעשים שבילין.

(קא) ונפקא ממוחא סתימאה מנהירו דביה, דהיינו מהאור והעצמות שבו, והוא חסד עלאה, כי האור והעצמות שבכתר וחכמה ובינה נתפשט בשלשה ראשים העליונים, ובמצחא ודיקנא, ונפק אור עצמות חסד והוא חסד עלאה, והוא הנקרא בצאתו משם אורא דכיא, ונגנו בתוך רוחא דגניז בעתיק יומין, והוא כדמות גוף וכלי להאי אורא דכיא. והיינו דאמרינן באדרא זוטא. דרצ"ב ע"ב וז"ל, והוא אב הוא רוחא דגניז

אור פנימי

זה"ה הוא לרמוז שמשום זה אין החכמה מקובלת, אלא דרך היסודות דאורא, וכל גילוי החכמה הוא במדת היסוד, שהם אורחין צרים. כי אפילו בעלית ז"א לא"א, אינו עולה שם למזל ונוצר שהוא בחינת אורא עלאין, שהת"ת מגולה בהיותו בפני עצמו, אלא במזל ונקה, שהיא בחינת ישסו"ת, שאינו מקבל אלא במדת היסודות כנ"ל באורך, ע"ש.

(ק) אי נמי ביה גופיה מתפשט לל"ב עיבר, דהא חוורא דגלגלתא נמי מתפשט ל"ג עיבר. פי', שמתחילה פירש, שהוא מקבל רק נהירו דחכמתא דל"ב נתיבות דהיינו הארת חכמה, ולא חכמה עצמה, כי ז"א מקבל בעיקר רק מב' עטרין, שנקראים דעת, ולא מחו"ב גופיה, שמהם אינו מקבל רק הארה ולא עצמות. כנודע, ועתה מפרש כונת הוזהר, שאפשר לומר שגם בחינת

(קא) ונפקא ממור"ס מנהירו דביה דהיינו מאור ועצמות שבו, והוא חסד עלאה כי האור והעצמות שבכתר נתפשט בג' ראשים העליונים. פירוש, שמראה כאן השורש

בעתיק יומין, וביה אתגניז האי אוירא ואכליל לניצוצא דנפיק מבוצינא כו' עכ"ל. ועוד שנינו בא"ר דקל"א ע"ב וז"ל, והאי אוירא הוא טמיר דטמירין דעתיק יומי רוחא דגניז בהאי גלגלתא כו' עכ"ל.

קב) ומה דעתיקא נהיר בקדמיתא, דא הוא, כי בשלשה ראשים אשתכח, ועצמותו נראה בהם בלי שום מחיצה, אבל בהאי נהיר דרך השערות לבד, וזהו הקודם לאור זה ושירותא ממה דאתגליא הוי, כי אע"פ שהוא מכוסה, הואיל והוא תחלה ממה שהוא מתגלה למטה, כי בז"א מתגלה חכמה זו והיא מתפשטת לל"ב שבילין, יצדק בה שם שירותא, כי הוא תחלת החכמה המתגלה בז"א, והיינו דקאמר, שירותא

אור פנימי

דעתיק, מחמת שחסד דעתיק נעשה לחכמה שלו כנ"ל, ועמהם מתחבר גם אבא עלאה, שעלה עם החסד דא"א, ונעשה לבחינת גלגלתא דא"א, וכל אלו הם בחינת הדכורין של הזווג, ועד"ז גם מו"ס נעשה עתה לבינה דעתיק, מכח שגבורה דעתיק עלתה ונעשה לבינה דעתיק, ועמהם מתחבר אמא עלאה שהיא עלתה עם הגבורה דא"א ונעשית למו"ס שלו, והם הנוקבין של הזווג. ועד"ז מוחא דאוריא דא"א, נעשה עתה לדעת דעתיק, מכח עליתו עם ת"ת דעתיק שנעשה עתה לדעת שלו, ועמהם עולים ב' המזלין ונוצר ונקח. שהיו מלבישים לת"ת דא"א שנעשה עתה למוחא דאוריא שהוא נעשה עתה לדעת דעתיק כנ"ל. והם בחינת המכריעים של הזווג.

כי האור ועצמות שבכח"ב נתפשט בג' ראשים העליונים" כלומר: שג"ר דרדל"א, נמצאים עתה בבחינת אחת עם ג' הראשים העליונים דא"א שהם: גלגלתא ואוריא ומו"ס. וכן מתפשטים "במצחא ודיקנא דא"א" כי מוחא דאוריא, שבו מלובש דעת דעתיק, הם שניהם מלובשים עתה במצחא דא"א וגם בדיקנא שלו, כי גם המזלין עלו עם הת"ת דא"א ונעשו לדעת. הרי שג"ר דעתיק מתפשטים עתה בג"ר דא"א ובדיקנא שלו, וע"כ נמצא קומת הזווג בבחינת עתיק

שמשים יוצאת חכמה זו דל"ב נתיבות, ואומר שהיא יוצאת מחסד עלאה, והיינו חסד דעתיק, שהוא מלובש גו גלגלתא דא"א, ומשם מושפע למו"ס. ומפרש "כי האור והעצמות דכח"ב מתפשטים בג' רישין דא"א" והיינו כמבואר לעיל, שאין החכמה דע"ב מתגלה, אלא ע"י עלית הפרצופים לג"ר דעתיק, וכבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, כי ע"י הארת ע"ב ס"ג יורדת ה"ת מעינים דכל פרצוף ומעלית אח"פ שירדו אל התחתון, בחזרה למקומם הראשון, כי כל אח"פ דראש דעליון, מלובשים בגו"ע דתוך, ודחוק בגו"ע דסוף, וכן מפרצוף לפרצוף, כנודע. ונמצא שאח"פ דראש עתיק המלובשים בחג"ת שלו, חוזרים עתה לבחינת ג"ר שלו, ונמצא שחג"ת דעתיק עם ג' הרישין דא"א, נעשו לחב"ד דעתיק. וכן אח"פ שבחג"ת דא"א, חוזרים לבחינת ג"ר שלהם, ונמצאים חג"ת דא"א עם או"א המלבישים עליהם, עולים ונעשים לחב"ד דא"א. ואז גם הדיקנא שהיתה מלבישת לחג"ת דא"א, עולית לחב"ד דא"א, ולחב"ד דעתיק, שנעשו עתה לבחי' אחת. ואז נעשה הזווג בחב"ד דעתיק על המ"ן דדיקנא שנכנס לפנימיות, ויוצאת הקומה דע"ב המגולה בחב"ד דעתיק, ומשם מתפשטת לאו"א וזו"ן. כי גלגלתא דא"א, נעשה עתה לחכמה

ממה דאתגלייא, ולא קאמר שירותא דאתגלייא. מה שאין כן בחכמה סתימאה דלא אתגלייא כלל, כדלעיל. ואתעביד לתלת רישין, ורישא חדא כליל לון, והם חכמה ובינה ומזלא דכליל לון. ודע דהאי מזלא אתעביד מיניה רישא חדא ממש דכליל לחור"ב.

* (קג) דע כי כמו שאנו רוצים להמשיך נה"י לז"א, אנו עושים זווג לחור"ב, כדי שיתנו מוחין לז"א, ואז ע"י כח זה נתוספים לו נה"י, גם אר"א להיות להם נה"י הם צריכים תחלה לזווג א"א.

אור פנימי

עצמו, דהיינו בלי לבושי מל"צ, אלא בבחינת ע"ב המגולה, וכבר ידעת שמתחילה מזווג הזכר בבחינת היסוד של עצמו, הכלול מזכר ונקבה ג"כ. ואח"כ הוא משפיע אותה הקומה אל הנקבה, כנ"ל. וע"כ הדכורין הכלולים בחסד עליון דעתיק שנעשה לחכמה שלו, מזווגים על המ"ן שבנוצר חסד, ויוצאת קומת הע"ב המגולה, ואחר כך משפיעים הדכורין הכלולין בחסד דעתיק אל הנקבין הכלולין בגבורה דעתיק שנעשה לבינה שלו, שעליה מלבשת מו"ס, על המ"ן של מזל ונקבה, ומקבלים הנקבות את המוחין ההם, ומשם משפיעים אל הזו"ן שהם בעיבור באמא עלאה.

ונפק אור עצמות חסד והוא חסד עלאה, והוא הנקרא בצאתו משם אוריא דכ"א. כאן מדבר אחר לידת המוחין, שאז חוזרים הפרסאות למקומם, כנודע, וז"ש "והוא הנקרא בצאתו משם אוריא דכ"א" דהיינו בעת שאור החסד העליון שהוא חסד דעתיק שנעשה לחכמה, יצא משם, כי ירד להתלבש באבא עלאה, הנה נקרא אז אוריא דכ"א, משום שאז חזרו בחינת הלבושים דמל"צ על המוחין ההם, ונמצא מוח החכמה הנמשך מחסד דעתיק אל אור"א עלאין, חזר ונתלבש בם' דצ"ל, שהיא בחינת אוריא דכ"א, דהיינו חסדים מכוסים, מכח התלבשותו בעזקא דכ"א, כנ"ל. ועזקא זו נקרא רוחא

דגניז בעתיק יומין, כי בעת התלבשותו בעזקא, שוב יורד החכמה ונעשה לחסד שבו"ק דעתיק, ונמצא אור החיה שנעשה שוב לבחינת אור הרוח. וע"כ נקרא העזקא בשם רוחא דגניז בעתיק יומין. וזה אמרו "ונגנו תוך רוחא דגניז בעתיק יומין" והוא כדמות גוף וכלי להאי אוריא דכ"א כלומר, שבחינת העזקא נעשה לכלי שהוריד האוריא דכ"א לבחינת גוף. כי בסבתה שוב ירדו המדרגות זו מזו, וחב"ד דעתיק שוב נעשו לגוף וחג"ת, ועמהם הג"ר דא"א נעשו שוב ללבושי גוף דעתיק, וכן חב"ד דא"א שוב ירדו ונעשו לחג"ת דגוף דא"א, ועמהם אור"א ומזלין נעשו שוב ללבושים דגוף של א"א. וכ"ז בא מכח התלבשות ג"ר דע"ב בם' דצ"ל, שהיא העזקא הנקרא רוחא דגניז בעתיק יומין. והבן.

(קג) זווג לחור"ב כדי שיתנו מוחין לז"א ואז ע"י כח זה נתוספים לו נה"י. כבר נתבאר בחלקים הקודמים זה החידוש שנעשה באצילות, שאין הפרצוף נשלם בבת אחת כמו בפרצופי א"ק, אלא מתחילה נתקן הכלים דפנים שלו ומתבררים מן ביי"ע, שהם הכלים דגו"ע עד החוה, שכוללים חב"ד חג"ת. ובפעם שנית לעת גדלות הוצרך שנית לזווג העליון שלו שימשיך לו מהארת ע"ב ס"ג דא"ק, שע"י הארה זו מוריד ה"ת

* ע"ח ח"א שער הולדת אור"א וזו"ן פרק ד'.

קד) ואמנם איך יצאו או"א מזווג זה, הוא כי כבר נתבאר לעיל, כי לא הוצרך זווג זה רק לצורך מוחין ונה"י שלהם לבד, לכן הספיק להם זווג הפה, כי הלא תמיד או"א הם נכללים במזל, תיקון הח' וי"ג דדיקנא, כי הלא תליין בשקולא עד טבורא.

קה) והנה יש הפרש אחד, והוא כי לפעמים אין או"א שלימים, רק חסרים מנה"י, אע"פ דאתכלילו במזל. אך כאשר נעשה הזווג הזה של הפה דא"א אז נעשו כל התקונים של הד' העומדין בין תיקון ח' לתיקון י"ג ונתחברו כולם יחד, ונכללים בהם או"א.

אור פנימי

קד) לא הוצרך זווג זה רק לצורך מוחין ונה"י שלהם לבד וכו', כי הלא תמיד או"א הם נכללים במזל. כלומר, כיון שיש להם מוחין דס"ג בקביעות, והם מלבישים על תג"ת דא"א, ששם מקיפים שערות דיקנא דא"א, הנה הם מקבלים המוחין דקטנות משערות דיקנא דא"א, וע"כ אין להם צורך לבי' זווגים: קטנות וגדלות הנוהגים בכל מדרגה, (כנ"ל ד"ה זווג). כי בחינת ו"ק דע"ב, הנה מקבלים עם הלבשתם לחג"ת דא"א ממקיפי שערות דיקנא, שנקראים מזלין, ולפיכך אין חוסר להם מצד הקביעות אלא ג"ר דאורות דע"ב ונה"י דכלים דע"ב, דהיינו רק הגדלות לבד, ומספיק להם זווג אחד. ומ"ש "תמיד או"א נכללים במזל" הכונה היא, הן בעת קטנות והן בעת הגדלות, כי בקטנות הם מקבלים מהם הו"ק, כנ"ל, וכן בגדלות כשעולים לא"א ומשיגים קומת ע"ב, הרי זה גם בכח התכללותם בבי' המזלין, שהם בחינת הדעת שלהם, כמ"ש לעיל באורך. הרי שהן בקטנות והן בגדלות הם כלולים במזלין. וע"כ אומר, תמיד נכללים במזל.

קה) לפעמים אין או"א שלימים רק חסרים מנה"י אע"פ דאתכלילו במזל. היינו בעת שהם מלבישים רק לחג"ת דא"א, שאין הם מקבלים רק בחי' ו"ק בלי ראש מן

מעינים, ומעלה אח"פ שלו מבי"ע, שהם כלים דאחרים שמחזה ולמטה הנקראים נה"י. וזה נוהג בכל מדרגה ומדרגה הנברת מחדש מבי"ע.

גם או"א להיות להם נה"י הם צריכים תחלה לזווג א"א. היינו או"א דקומת ע"ב, שנבחנים מצד הקביעות לבחינת ו"ק ומחוסרי נה"י דכלים וג"ר דאורות. ואע"פ שהם תמיד בזווג דלא פסיק ומחזירים בכותל אחד פב"פ כנודע, נמצא שיש להם נה"י דכלים וגם מוחין. אלא ג"ר אלו הם מבחינת ס"ג דמ"ה, דהיינו המוחין הקבועים שיצאו בה"פ אצילות. אמנם נודע שאו"א אלו הם הברורים דאו"א של הנקודים, שהיו שם בקומת ע"ב, ומבחינה זו אין בהם אלא ו"ק לבד, כי ג"ר שלהם נטיל עתיק, כנודע. והם חסרים בקביעות את נה"י דכלים ותבי"ד דאורות. וכבר נתבאר זה בחלק ט' שאין באו"א מבחינת ב"ן אלא ז"ת דע"ב לבד. וקומת ס"ג שיש להם בקביעות, אע"פ שמספיק להם להיות פב"פ בזווג דלא פסיק, מ"מ אינו מספיק כלום לבחינת ג"ר דע"ב החסרים להם, וכן אין קומת ס"ג יכולה לברר כלום מנה"י דכלים השייכים לע"ב, להיותם מבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, וקומת ס"ג כולה היא חסדים מכוסים, כנודע.

קו) כי כבר ידעת כי הגרון הוא סוד גלגלת דילהון. והנה אם תביט באדם כשכופף ראשו, אז הגרון מכוסה ונכלל בסיום לחיי הראש, אך כשזוקף ראשו אז מתראה הגרון, וכשהזווג עליון דפה דא"א נעשה

אור פנימי

המזלין. כנ"ל בדיבור הסמוך. והם חסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות מבחינת ע"ב. אלא בשעת התכללותם במזל בעת עליהם לג"ר דא"א, אז יש להם מוחין ונה"י דע"ב. כנ"ל.

נעשו כל התיקונים של הד' העומדים בין תיקון הח' לתיקון י"ג ונתחברו כולם יחד, ונכללים בהם אר"א. וצריכים להבין, מה ענין עשית אלו ד' התיקונים דדיקנא עתה בא"א, הלא יש לו לא"א תמיד י"ג תי"ד בקביעות. וכן מה הענין של התחברות מכל התיקונים יחד, שיהיו נכללים בהם אר"א. ובעיקר, איך נעשה כל זה ע"י הזווג של הפה דא"א.

והנה צריכים לזכור כאן כל המתבאר לעיל בענין עלית הפרצופים בעת הזווג למוחין דהולדה. כי נתבאר שע"י הארת ע"ב ס"ג דא"ק מתבטלים כל הפרסאות שבאו עם צמצום ב', ואח"פ של כל המדרגות שנפלו לבחי' התחתון שלהם, חזרו אל המדרגה כסרם צמצום הב', ונתחברו לאחד עם גו"ע המיוחס למדרגתם. באופן, שנה"י דא"א, שבפנימיותם אח"פ דחג"ת שלו, עלו ונעשו לחג"ת. וכן חג"ת שבפנימיותם אח"פ דראש א"א, עלו ונעשו לראש דא"א, וכן הראש דא"א, שבפנימיותו אח"פ דראש עתיק, עלה ונעשה לראש דעתיק. ומתוך שחג"ת דא"א עלו ונעשו לבחינת ראש שלו, שהם ג' רישין: גלגלתא, אוירא, ומו"ס, הרי גם אר"א עלאין הדבוקים בחג"ת הללו, עולים גם הם עמהם ונעשים לבחינת ג"ר דא"א. כי זה הכלל, שכל אותו המקום, שתחתון מלביש לעליון הוא נבחן עמו לבחינה אחת ממש, ולכן, כיון שחג"ת דא"א נעשו עתה ע"י ירידת ה"ת מענים, לבחינת

ג' רישין שלו, הנה גם אר"א שהם לבושיהם, עולים ונעשים גם הם לג' רישין דא"א. ולא עוד, אלא שהם משיגים חיבור גם עם ראש דעתיק. והוא משום, שגם ג' הרישין עצמם עלו ונתחברו לראש דעתיק, כנ"ל, ולפיכך אר"א עלאין הנמצאים עתה בעת העליה במקום הרשימות שהניחו ג' הרישין במקומם, שמשום זה השיגו אר"א בחינת ג' הרישין, הרי יש להם חיבור עם הראש דעתיק כמו עצמותם של ג' הרישין שעומדים עתה שם, והבן היטב, כי זה הכלל, שאין העדר ברוחני, וכל שינוי מקום, אין הפירוש, שעזבו המקום הראשון, אלא הפירוש הוא שנתוסף להם מקום עליון בנוסף על מקום הראשון. ומקומם הראשון לא נעזב מהם כלל.

ונמצא, שע"י עלית חג"ת דא"א לג' רישין דא"א, נמצא הגרון שלו שהיה מקודם בחינת גלגלתא דאר"א שבחג"ת דא"א, נעשה עתה בחינת ראש הא' דא"א, שהוא גלגלתא שלו עצמו, ובחינת הפה דא"א שלמעלה מגרון, עומד עתה במקום פה דעתיק עצמו. ונמצא שאותו זווג הפה שנאמר כאן בדברי הרב, הוא בחינת פה דרדל"א, שהרי הפה דא"א לקח עתה מקומו שם.

ונתבאר בחלק י"ג, שח' תיקונים הראשונים דדיקנא, באים ממו"ס דא"א. וע"כ יש להם בחינת תיקון דג"ר מבחי' בינה, דהיינו שיש להם בחינת אורות פנימים מבינה ולמטה. אמנם ה' תיקונים האחרונים הדבוקים בגרון, באים מראש הא' דא"א, מגלגלתא שלו, שהוא מתוקן בם' דצל"ם, וע"כ הה' תיקונים התחתונים, נשארו בבחינת ו"ק, כי להיותם בחינת או"ח ולבושים של קומת ע"ב המגולה שנעלם מא"א בסוד מקיף חוזר, ע"כ הם צריכים

בסוד נשיקין, אז יורד למטה מסיום הפה, בסוד כפיפת ראש, ואז נכלל הגרון בהם ממש, והוא סוד ראש דאו"א ויורד עד נה"י דאו"א שנכללו בראש ז"א.

אור פנימי

והזווג של מזל הח', שהוא ונוצר שבחך, עם מזל הי"ג הכולל ד' התיקונים התחתונים, העומדים בגרון כנ"ל, הרי סוד הזווג שבפה דא"א הוא עצמו החיבור של מזל ונוצר עם מזל ונקא. והבן היטב. וזה אמרו "ונכללים בהם או"א" כי אבא בכלל במזל ונוצר, שהוא בחינת עטרא דחסד השייך לאבא. ואמא נכללת במזל ונקא שהוא בחינת עטרא דגבורה השייך לאמא. כנ"ל דף א' תקנ"א ד"ה ועם זה וענין אחה"ע וגיכ"ק יתבאר במקומו.

וכשהזווג עליון דפה דא"א נעשה בסוד נשיקין אז יורד למטה מסיום הפה בסוד כפיפת ראש ואז נכלל בהם הגרון ממש. כבר נתבאר בדיבור הסמוך, שהזווג הזה העליון דפה דא"א בסוד הנשיקין, נעשה בפה דראש דעתיק ממש, כי הראש דא"א עלה אז לג"ר דעתיק, ע"ש. אבל הפה דאו"א נמצא עתה רק בפה דראש דא"א שמזמן הקביעות, כי הם עלו רק עם חג"ת דא"א שנעשו לג"ר שלו, ונמצא הפה שלהם, במקום חזה דא"א שעלה עתה ונעשה לפה דראש דא"א. ולפי"ז יש לשאול, איך נכללו או"א בזווג הזה דנשיקין דא"א, שהרי גם עתה המרחק רב ביניהם, שפה דראש דא"א הוא בפה דרדל"א, ופה דראשיהו דאו"א הוא בפה דא"א שמקודם לכן.

אכן נתבאר לעיל, שמטעם שאין העדר ברוחני, נבחן עוד הראש דא"א כמו שהוא במקומו גם כן, ולפיכך אותו הזווג הנעשה בפה דא"א שעלה לפה דעתיק, גורם עמו יחד גם זווג בפה דא"א שמקודם לכן, ששם עומד הפה דאו"א, ונמצאים או"א נכללים גם בזווג העליון שבפה דא"א, שמטעם אין

לחסדים מגולים, ואינם מתגדלים כלום מבחי' גלגלתא דא"א, שהיא עתה בבחינת חסדים מכוסים מכת ה"ס דצל"ם, וע"כ נשארות בלי שום גדלות. עש"ה.

וזה אמרו "כאשר נעשה הזווג הזה של הפה דא"א, אז נעשו כל התיקונים של הד' העומדין בין תיקון ח' לתיקון י"ג" כי עתה בעת הזווג עולים הגרון וחג"ת דא"א לג' רישין שלו, וג' הרישין עולים לג"ר דרדל"א ונמצא הגרון במקום הגלגלתא דא"א הקודם, והפה נמצא במקום הפה דעתיק ששם יש זווג על בחינת מלכות של צמצום א', כנודע. ונמצא עתה שד' התיקונים התחתונים עומדים עתה במקום הגלגלתא דא"א, כי הגרון עומד עתה שם, כנ"ל. ואז ד' התיקונים הללו, מקבלים כל תיקוניהם, כי עתה חוזרים להיות בחינת פנימים דג"ר דא"א, והם משמשים שם למ"ן לצורך יציאת קומת ע"ב המגולה, שה"ס המ"ן אשר בגרון, שנקרא אחה"ע, ובחינת החיך הוא בחינת יסוד הזכר, דחכמה סתימאה העומר עתה במקום רדל"א, ובפה שלו הוא החיך, שבו בחינת גיכ"ק, כמ"ש בדברי הרב. הרי שזווג הפה מתקן את ד' התיקונים התחתונים בכל תיקונם דהיינו בסוד הזווג דחיך וגרון, אשר ד' התיקונים הם נעשים למ"ן ומקבלים המ"ד מהחיך שבפה, והם מקבלים קומת ע"ב המגולה, שממנו נמשכים כל המוחין דהולדה. וזה אמרו "שנתחברו כולם יחד ונכללים בהם או"א" כי בחינת גיכ"ק שהוא המ"ד שבחך, הוא בחינת המזל של ונוצר חסד, הכולל לח' תיקוני דיקנא עלאין, וע"כ המ"ד והמ"ן אלו הבאים עם הזווג דחיך וגרון, הם כלולים מכל הי"ג תיקוני דיקנא. וז"ש "ונתחברו כולם יחד" כי נעשה החיבור

קז) גם אלו הד' תיקונים שבין ב' מזלות תיקון ח' וי"ג, הם מתחברים ונכללים ברישא דאו"א שהוא הגרון, ונעשים שם מוחין. ובעבור אותו שפע המתרבה אז מכחם, מתארך גוף או"א ונהי' שבהם. כי אותו החלק הג' מת"ת דא"א שנשאר מב' חלקי הת"ת שנעשו ב' דעות לאו"א, נעשה ממנו חלק הגוף לאבא הכולל חג"ת, וחלק הגוף לאמא כוללת חג"ת, וזה סוד הגוף. ומריבוי השפע נעשו ג' אחרים: נהי' לאבא ונהי' לאמא.

אור פנימי

העדר ברוחני, כבחינה אחת נחשבים. ומאירים יחד. וזה אמרו "אז יורד למטה מסיום הפה בסוד כפיפת ראש ואז נכלל הגרון בהם ממש" דהיינו באותו העת שנעשה למעלה בפה דעתיק הווג דנשיקין בפה דא"א, הנה הפה הזה יורד ג"כ למקומו שמקודם לכן, מטעם שאין העדר ברוחני "ואז נכלל הגרון בהם ממש" דהיינו הגרון שעלה למעלה לגלגלתא דא"א, נמצא נכלל באו"א ממש על דרך ששימש להם לגלגלתא בהיותם למטה בגוף דא"א, ונעשה אותו וווג העליון דנשיקין דא"א גם בפה שבמקום או"א, ויוצאת אותה הקומה דע"ב המגולה גם באו"א כמו בפה העליון דא"א שבמקום עתיק. וזה מכונה "כפיפת ראש" כי ראשו דא"א האמיתי נמצא עתה במקום רדל"א, ונבחן ע"כ התפשטות ראש דא"א עם פה שלו למקומו שמקודם לכן, כמו שכופף ראשו ומוריד אותו למטה מדרגתו. כי עתה דרגתו מבחינת רדל"א, ומורידו לבחי' א"א. וע"כ נקרא כפיפת ראש.

קז) החלק הג' מת"ת דא"א שנשאר מב' חלקי הת"ת שנעשו לב' דעות לאו"א נעשה ממנו חלק הגוף לאבא וכו', ומריבוי השפע נעשו ג' אחרים נהי' וכו'. ענין הגדלות הכלים דו"ק דאו"א הבאים מע"ב, עם הנהי' חדשים שמשגיגים ע"י המוחין הע"ב, דומים לגמרי, לגדלות הכלים דו"א עם נהי' חדשים הבאים לו עם המוחין

דגדלות, כמ"ש הרב לעיל בדף א' קצ"ב אות קפ"ח. וז"ל "חג"ת שלו נעשים לו לחב"ד ונהי' נעשין לו חג"ת וזה ע"י המשכת שפע דאו"א וה"ס התפשטות ב' עטרין וכו'" עו"ש באות ק"צ וז"ל "נגמר לייס גמורות באופן זה קו ימין הוא חסד ונצח, ובהם שש פרקין, ואז ב"פ עלאין דחסד מתחברים עם פרק עליון דנצח דאמא, ונעשה חכמה מג' פרקין וכו'" עש"ה. ועד"ו ממש הוא הגדלת כלים דע"ס דע"ב דאו"א, אלא כאן מסתייעים עם נהי' דא"א עצמו אחר שא"א נתחבר לבחינת עתיק.

והנה או"א היה להם מקודם חג"ת נהי' דא"א, שהרי מלבישים החג"ת שלו, וגם נהי' כלולים בהם. וע"כ חסד ונצח דא"א מתחלקים לשש פרקים, שב' פרקים עליונים שבחסד, נעשים לחכמה דאבא, וש"ת דחסד עם שליש עליון דנצח, נעשה לחסד דאבא. וב"ש הנשארים מנצח נעשים לנצח דאבא. וכן הגבורה והוד שבקו שמאל נחלקים לששה פרקים: ב"פ העליונים דגבורה נעשה לחכמה דאמא. וש"ת שנשאר מן הגבורה עם שליש עליון מהוד, נעשה לגבורה דאמא. וב"ש הנשארים מהוד נעשו להוד דאמא. וכן בקו האמצעי שיש להם שם, מקודם רק ש"ע דת"ת, הנחשב לת"ת שלהם, נמצא עתה שב"ש עליונים מן השליש עליון דת"ת ההוא, עלו ונעשו לדעת דאו"א, ונשאר ש"ת מן השליש עליון דת"ת דא"א, וזה השליש שנשאר מתחבר עם כל מחצית הת"ת הנשאר, ונעשה לגופא דאו"א, דהיינו לכל

קח) והנה נמצא, כי זווג זה דפה הוא לצורך או"א, ואינו לצורך עצמותו, רק למוחין ונה"י שלהם. והטעם כי ב' המזלות דיקנא נחתי בשקולא עד טבורא מצד פנים, ובאחור, יש המשך שערות הראש היורדין דרך אחור עד ראש ז"א, ומאותן האורות דשערות נעשים או"א. כי בהכרח שיעשה שם בנתיים מציאות אור אחד ע"י ב' מיני שערות אלו דדיקנא ודרישא, מצד אורם הגדול המקיף פנים ואחור. ולכן הספיק להם זווג הפה לבד. אך זו"ן, אין להם שום מציאות כלל, ולכן הוצרך להאציל מציאותו ממש בעיבור א', וכדי לעשות לו מוחין ונה"י הוצרך זווג ב'. משא"כ באו"א.

* קט) והרי נתבאר לעיל, איך ז"א בהיותו בן ט' שנים ויום א' כבר הוא ראוי לביאה, כי כבר עלה אז תכף בתחלת שנה עשירית בסוד מיין נוקבין, ואז מתחילין המוחין ליכנס בו. אבל לענין היותו נקרא איש גמור, אינו נקרא עד היותו בן י"ג שנים ויום א', כי אז עברו עליו ד' שנים אחרות, ונכנסו בו ארבע מוחין, שהם כתר חכמה בינה ודעת, ואז נקרא איש שלם לגמרי, כנודע, כי אין איש פחות מבן י"ג שנים ויום א'.

אור פנימי

דגבורה דא"א שנעשו שם לב' חכמות דאו"א, כי הם שניהם משיגים שם קומת חכמה. ואלו שלשים תחתונים שנשאר מחו"ג ומשליש עליון דת"ת, מצטרפים עם הנה"י הכלולים בתג"ת, ונעשה כל אחד לב' שלישים ועם ריבוי השפע הם נעשים לחג"ת נה"י של כל אחד בג"ש שלימים, הכל כמ"ש הרב אצל הז"א. וכאן לא חש הרב להאריך הענין בפרטיותו.

בחינת הת"ת שלהם. וב"ש של היסוד דא"א נעשה ליסודות שלהם. והשלישים עליונים החסרים עוד לכל כלי שלהם, באים להם מריבוי השפע שמקבלים מן העליון שלהם דהיינו מן קומת הזווג דא"א. אמנם אלו הנה"י שמצטרפים לאו"א, אין הכונה לנה"י דא"א ממש, כי אותם אינם, לוקחים, כי אינם מבחינתם, אלא הכונה היא אל הנה"י הכלולים בתג"ת דא"א כנודע.

וזה אמרו "אותו חלק הג' שנשאר מב' חלקי הת"ת שנעשו לב' דעות לאו"א, נעשו ממנו חלק הגוף לאבא הכולל תג"ת וחלק הגוף לאמא הכולל תג"ת" דהיינו כמבואר, שחלק שלישי עליון דת"ת שאו"א הלבשו מקודם לכן, זה עצמו נחלק לג' שלישים, שב"ש עליונים עלו ונעשו לדעת בראש דא"א שהוא עתה או"א, והם עלו יחד עם ב"ש עליונים דחסד דא"א, וב"ש עליונים

קח) בהכרח שיעשה שם בינתים מציאות אור אחד ע"י ב' מיני שערות אלו דדיקנא ודרישא וכו'. ומן האור הזה המקיף אותם, הם משיגים בחי' הקטנות דפריצוף ע"ב, כנ"ל באורך. אבל זו"ן עדיין אין להם מבחינת ע"ב כלום, ע"כ הם צריכים מקודם לקבל בחינת הקטנות דע"ב ואח"כ הגדלות שלו, כי זה הכלל, אין שום מדרגה יוצאת

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רס"ד טור ב'.

ק) ובוזה תבין, ענין שתי שערות, שצריך שיביא אחר י"ג שנים ויום א', והוא כמ"ש לעיל בענין עלית זרין בסוד מ"ן לאו"א, כי אז פוגע בנה"י דאו"א, אשר משם נעשים לו המוחין כמ"ש בע"ה, ולהיות שכבר עלה ביסוד דאו"א, ולכן ג"כ מתחיל אז בז"א בחינת זקן התחתון שבמתום דיסוד של ז"א, עצמו, והם בחינת שתי השערות הנזכר בדברי רז"ל. אבל זקן העליון דז"א אינו מתחיל עד היותו בן עשרים שנה. כמ"ש לקמן בע"ה.

קיא) ולכן נבאר עתה בחינת הד' מוחין האלו הבאים בד' שנים הנזכר, שהם מט' ויום א' עד י"ג ויום א'. הנה ביארנו למעלה כי נתעורר יסוד דא"א מיניה וביה, כי הוא כלול מזכר ונקבה, והנה גם הנה"י דעתיק יומין הגנוזים בסוד נשמה תוך חג"ת דא"א הגנוזים תוך או"א, כנ"ל, גם הם מתעוררים ומזדווגים, ואז נכללים נצח דעתיק בהוד שלו, והוד שלו בנצח שלו, ואז יורדת הטפה ההוא הכלולה מנצח והוד דעתיק הגנוזים בחור"ג דא"א וגורמים זוג גם אל א"א כנ"ל.

קיב) ואז נמשך ממור"ס דא"א, דרך תרי מזלות דדיקנא אל מוחין דאו"א המלבישים את חור"ג דא"א, הגנוזים תוך חור"ב שלהם, כי תרין פרקין עלאין, שהם בחינת הידים דא"א, הם בחינת חכמה דאבא וחכמה דאמא. ואלו הב' פרקין עלאין נקראים אחסנתא דאבוי ואמיה, לפי

אור פנימי

בפעם אחת אלא בב"פ, מתחלה הקטנות ואח"כ הגדלות. כנ"ל.

באים אלא בגדלות, שבבחינת המוחין של הצ' דצ"ל"ם דגדלות, שהם אחר י"ג שנה הוא משיג בחינת שערות דעיבור שהם שערות היסוד הנקרא זקן התחתון שהוא ג"כ בחינת צ', ואח"ז כשמשיג הלי"מ דגדלות, שהוא בהמשך דכ' שנים, כמ"ש לפנינו, אז הוא משיג גם דיקנא עלאה דראש, שהוא בחינת אח"פ דשערות דגדלות. ועי' היטב באו"פ הנ"ל בדף אלף שס"ח כי אין כאן המקום להאריך.

ק) זקן התחתון שבמקום היסוד של ז"א עצמו וכו'. נודע, שיש ג' מיני שערות, היוצאים בג' פרצופים: בעיבור, יניקה, מוחין, כמ"ש לעיל בדף אלף שס"ח ד"ה וזה ע"ש. גם נודע, שמבחינת הכלים, נמצאים תמיד שעליונים נגדלים מתחילה. ולפיכך, אין השערות דפרצוף העיבור, שהם השערות דיסוד, באים, אלא אחר שנשלמו לו המוחין דגדלות, דהיינו אחר י"ג שנה. באופן שבעיבור ויניקה אין לו אלא הכלים העליונים של השערות, דהיינו שערות רישא בלבד, שהם בחינת גו"ע דשערות, כנ"ל בחלק י"ג, ובחינת אח"פ דשערות, אינם

קיב) תרין פרקין עלאין שהם בחינת הידים דא"א הם בחינת חכמה דאבא וחכמה דאמא וכו' נקראים אחסנתא דאו"א. כבר נתבאר זה לעיל, בד"ה והנה, איך התג"ת נה"י דא"א, מתחלקים לעשרה כלים בשביל

שאלו התרין פרקין הגיעו לחלקם ונחלתם, ומשם נמשכת טפה אחת מאו"א כלולה משתי טיפות, ומהם נעשין תרין מוחין דחכמה ובינה בז"א.

קיג) ואמנם תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך, שהם בחינת הזרועות המחוברות בשתי הכתפין, אלו נשארו לחלקו דז"א, ונעשין נשמה אליו, ואלו נקראים ב' עטרין, ואלו ירדו למטה ונתהוו שניהם בסוד מוח השלישי של דעת דז"א הכלול מחסד וגבורה, שהם התרין פרקין הנזכר. ולפי שהתרין עטרין הם מב' פרקין תתאין, וחכמה ובינה שבו נמשכו מתרין פרקין עלאין. לכן מקום הדעת הוא תחת חכמה ובינה.

קיד) וא"ת והרי אלו תרין עטרין הם תרין פרקין תתאים עצמם דא"א, שירדו בתוך הדעת דז"א. וחכמה ובינה הם נמשכין מטפה הנמשכת מאחסנתא דאבוי ואמיה ואינם הם עצמם, אלא טפה נמשכת מהם, א"כ גדול כח הדעת מכח דחור"ב.

אור פנימי

הז"א, כבר ת"ת מלובש בנרתיקו. שהוא בחי' הצרות שביסוד, והארתו של הת"ת מתמעטת, בבחינת אורחא למעברא ביה. וכבר הארכנו הרבה בענין הזה לעיל דף א' תקל"ט ד"ה ובוזה. עש"ה בכל ההמשך שהוא נחוץ כולו לזכור כאן. וע"כ רק בבחינת הראש דאו"א מאיר בחינת הארת חכמה בכל שלימותה, אבל התג"ת דאו"א, שהם צריכים לקבל המוחין של ראש דרך היסודות שלהם שבפה, הנה או הת"ת משה הארתו למדת היסודות שהיא מצומצמת בהם, ע"ש. וזה אמרו "תרין פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך ואלו נקראים ב' עטרין, ואלו ירדו למטה וכו' לדעת דז"א" כי משלישים העליונים דחסד וגבורה שעלו ונעשו לראש דא"א ששם עלו או"א. נמשך מהם רק טפה אחת מהיסודות שבפה, שטפה זו ה"ס הארת חכמה דאו"א המצומצמת בהמסכים של יסודות שלהם שבפה. וע"כ אין מגיע לז"א משם רק הארה לבד, ולא עצמות, שהרי אין הארת חכמה זו יכולה להאיר בז"א אלא במדת הצרות שביסוד. כמ"ש שם, אמנם מדת הב' עטרין עצמם, שהם בחינת הת"ת

פרצוף ע"ב דאו"א, שב"ש עליונים דיד ימין שהוא חסד דא"א, נעשה לחכמה דאבא, הכולל ג"כ הבינה דאבא, אלא לפי שהוא ע"ב, ע"כ אינו חושב אלא הבחינה העליונה. וע"ד זה ב"ש עליונים דיד שמאל דא"א, נעשו לחכמה דאמא וגם הבינה שלה בכלל. ע"ש.

אחסנתא דאו"א לפי שאלו התרין פרקין הגיעו לחלקם ונחלתם. כלומר, לפיכך קורא אותם הוזהר בשם אחסנתא דאו"א, משום שהגיעו להם מן ג' הרישין דא"א ומג"ר דעתיק, ע"י עלייתם והתכללותם שמה, כנ"ל דף אלף תקנ"ט ד"ה נעשו ע"ש. ונבחן כמו שלקחו אותם מבחינה שלמעלה ממדרגתם, וע"ש זה נקראים אחסנתא.

קיג) פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך וכו', אלו נשארו לחלקו דז"א וכו', ואלו נקראים ב' עטרין. ודע שכל ההפרש מבחינת אחסנתא, לבי עטרין הוא בענין הארת חכמה שבת"ת, שנקרא שמש, אשר בבחינת אחסנתא הוא מאיר בלי שום נרתק, ואורו גדול מאד, משא"כ בבחינת ב' עטרין שנוטל

קטו) והתשובה היא, כי אלו שני עטרין. אינם בז"א כמו שהם, בלי התלבשות אבל בתחלה נתלבשו במוחין דאו"א. ובהיותם מלובשים שם ירדו למטה. אבל חכמה ובינה שלו הם טיפין ממש שירדו מאותם תרין פרקין הנקראים אחסנתא דאבוי ואמיה. שהם יותר עליונים. ובודאי כי יותר מאירים אלו העליונים מאותן תרין עטרין כיון שירדו מלובשים. אע"פ שירדו הם עצמם ולא טפות בלבד.

קטז) הכלל העולה הוא, כי תרין מוחין חכמה ובינה דז"א הם טיפין הנמשכים מתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א. והם הארה שלהם ולא הם עצמם ותוך אלו הטיפין מלובשין גם כן הארת תרין פרקין עלאין דנצח והוד דעתיק יומין הגנוזין בתרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דא"א כנ"ל. ולא הם עצמם. אבל הדעת מוח הג' דז"א הוא מב' פרקין תתאין דחסד וגבורה דא"א, הם עצמם ולא הארתם אלא שהם מלובשים במוחין דאו"א. ובתוך אלו התרין פרקין דחסד וגבורה דא"א ירדו ג"כ ב' פרקין תתאין דנר"ה דעת"י גנוזין בתוכם, הם עצמם ולא הארתם.

קיז) והרי נתבאר, איך ז"א נקשר גם עם עת"י בבחינת תרין פרקין תתאין דנצח הוד שלו, והם עצמם נשמה אליו בתוך הדעת דז"א,

אור פנימי

ויסוד שבשלישים תחתונים דחו"ג, שהם כבר בחינת חג"ת דאו"א ולא ג"ר שלמעלה ממסכים, יכול הז"א לקבל אותם כמות שהם. באופן שאלו המוחין דע"ב שז"א מקבל. נחלקים לג"ר וז"ת. קומה שלימה של ע"ס, אמנם הג"ר שהם הארת חו"ב, נבחנים למצומצמים מאד מחמת עברם דרך היסודות שבפה, וז"ת שבהם שהם בחי' חסדים. הוא מקבל מב' עטרין עצמם. ומגיעים לו בכל השלימות שלהם כמות שהם בחג"ת דאו"א. שהם שליש תחתון דחסד ושליש תחתון דגבורה, הנבחנים לחג"ת דאו"א, שהם ב' כתפין דא"א. כי הכתפין הם שלישים תחתונים ידין.

קטז) חכמה ובינה דז"א הם טיפין הנמשכין מתרין פרקין עלאין דחו"ג דא"א

והם הארה ולא עצמותם וכו', אבל הדעת וכו', הוא מב' פרקין תתאין דחו"ג דא"א הם עצמם ולא הארתם. כמבואר בדיבור הסמוך ע"ש. אמנם מ"ש שחו"ב הם הב' פרקין עלאין דחו"ג, הכונה היא על ב"פ עלאין דכל אחד מהם, כי ב"פ דחסד, נעשו לחכמה דאבא ובינה שלו. וכן ב"פ עלאין דגבורה, נעשו לחכמה דאמא ובינה שלה, והם שניהם בחינת ראשיהו דאו"א, ומשם נמשך האחסנתא. ומ"ש ב"פ תתאין דחו"ג שנעשו לדעת, הכונה היא על פרק אחד לבד, דהיינו פ"ת של החסד ופ"ת של הגבורה. כי הם נשארו בחג"ת, ולא עלו לראשיהו דאו"א, כנ"ל, וע"כ נוטל הז"א עצמותם ממש, שהם בחינתו עצמו, כי הז"א הוא תמיד בחינת חג"ת, כנודע.

גם נאחז עמו על ידי חצי יסוד התחתון דעתיק יומין, הגנוז תוך חצי התחתון דת"ת דא"א, אשר ממנו נעשה הגלגלתא והכתר דז"א, וכמו שנבאר בע"ה.

קיד) ובה תבין מ"ש באדרת האזינו דף רצ"ג ע"א בענין מצחא דז"א וז"ל, וכד האי מצחא אתגליא אתערין מאריהון דדינין כו' ומצח אוקימנא דאקרי נצח באתוון רצופין, והענין הוא כי להיות ב' פרקין תתאין דנצח והוד דעת"י בבחינת נשמה אל הדעת דז"א, לכן אתערו תמן במצחא דיליה, שהוא נגד מקום הדעת, בחינת הדינין, כי כל בחינות נצח והוד בכל מקום שהם הם דינין, ונמצא כי הנצח נגלה במצח.

קיט) והנה נתבאר ענין הד' מוחין דז"א שהם אחסנתא וב' עטרין בדרך קצרה, ואמנם להרחיב הדרוש הזה צריך שנבאר סוד התפילין, וכדי לבארם צריך להבין דברי המאמר הנזכר באדרת האזינו דרצ"ב ע"ב וז"ל, בחללא דגלגלתא, נהירין תלת נהורין, ואי תימא תלת, ארבע אינון, כמא דאמינא אחסנתא דאבוי ואימיה ותרין גניזין דלהון דמעטרין כולהו ברישיה, ואינון תפילין דרישא, לבתר מתחברין בסטרוי ונהירין, ועאלין בתלת חללי דגלגלתא. כו' עכ"ל.

קכ) והענין הוא זה. דע כי באלו המוחין דז"א יש ששה בחינות: הבחינה הראשונה היא, בהיות המוחין האלו למעלה במקומם תוך אר"א במוחין פנימים שלהם.

אור פנימי

קיו) חצי יסוד התחתון דעתיק יומין הגנוז תוך חצי תחתון דת"ת דא"א. היינו בשעת עליית הפרצופים, חצי תחתון דת"ת, עולה ומלביש על חצי עליון של הת"ת שלו, נמצא גם חצי תחתון דת"ת דא"א, שמלביש על יסוד דעתיק. כמ"ש הרב לעיל דף תתקי"ט אות פ"ו. מה שא"כ בסדר של הקביעות, כי אז מסתיים היסוד דעתיק בחזה דא"א, ואינו מגיע אל חצי תחתון דת"ת דא"א.

קכ) ששה בחינות, הבחי' הא' בהיות המוחין למעלה במקומם תוך אר"א וכו', הבחינה הב' שע"י אותה הארה דמזלא וכו', ויוצא לחוץ בסוד אר"מ וכו'. פ"י כי אלו

המוחין דע"ב המגולה שיצאו על המ"ן דמזלא בעת התכללות אר"א בג"ר דא"א, לא יכלו כלים הפנימים דאר"א להכיל אותם אחר שיצאו מג"ר דא"א ונולדו ובאו למקומם, כי בעת לידת הפרצופים חוזרים הפרסאות למקומם, והמוחין מתלבשים שוב בג' תיקוני מל"צ דצלם כנודע, וכיון שג"ר דמוחין מתלבשים בם' דצל"ם, א"כ נעלמים משם הג"ר דע"ב בסוד מקיף חוזר, כנ"ל באורך. וע"כ נבחן במוחין דע"ב דאר"א ב' בחינות מוחין: א' הם מוחין פנימים, דהיינו כמה שיכלו להכיל אחר התלבשות במל"צ. וב' אר"מ דמוחין אלו, דהיינו אותם ג"ר דע"ב שנעלמו מן הג"ר דמוחין מסבת

קכא) הבחינה השניה היא, כי על ידי אותה ההארה דמזל קדישא המאיר בהם נתוספה בהם הארה ומתנוצץ אורם ויוצא לחוץ בסוד אור המקיף כנגד המוחין הפנימיים. כי כבר הודעתך, כי כל אור כלול מפנימי וממקיף.

קכב) הבחינה השלישית היא, כי עוד נמשך הארתם עד למטה בנה"י דאמא, ושם נכנסים בפנימיותם ומתלבשים שם בתוכם. הבחינה הרביעית היא, כי שם נתנוצצה הארתם בחוץ בסוד אר"מ ע"ד הנ"ל.

אור פנימי

בריש כתפין כמו נה"י דא"א. אמנם מקודם צריכים המוחין להתלבש בנה"י דא"א, שהם המלבישים הקבועים על רישי כתפין אלו דא"א, ואח"כ מתלבשים המוחין עם לבושים מנה"י דא"א תוך ראש דז"א עצמו. הרי, שהגם שהמוחין דז"א דקומת ע"ב מוכרחים לצאת בראשיהו דא"א, בעת שמלבישים הג"ר דא"א, שאז המזל משמש להם לדעת, אכן ז"א לא יקבלם שם וצריכים לעבור ג' מדרגות עד ביאתם לראש הו"א. א', הוא מקום יציאת המוחין על המזל, שהוא בראשיהו דא"א עצמם. ב', הוא, התפשטות המוחין משם למקום נה"י דא"א שהם במקום אחד עם הו"א בעת הווג, שהם שניהם נכללים ברישי כתפין דא"א. ג', הוא, התפשטות המוחין מנה"י דא"א אל ראש דז"א עצמו.

וכבר נתבאר לעיל, שאחר לידת המוחין חוזרים הפרסאות למקומם והמוחין שוב מתלבשים כל אחד בבחי' מל"צ דצל"ם, וג"ר דע"ב המגולה נעלמים לחול בסוד מקיף חוזר, ע"כ נמצא בכל מדרגה פנימי ומקיף, וע"כ יש באלו המוחין שש בחינות, כי הם ג' מדרגות, ובכל מדרגה בחי' פנימי ובחינת מקיף, הרי שש בחינות בג' מדרגות. ונמצא שהתלבשות המוחין בראש דז"א היא המדרגה החמישית, והאר"מ שלו הוא המדרגה הששית.

אמנם צריכים להבין ההפרש הגדול שיש בין אלו ג' המדרגות. וכבר נודע שאלו

התלבשותם ב', כנ"ל, הנה לא נעלמו לגמרי, אלא שנשארו חופפים בסוד אר"מ אל המוחין.

ואע"פ שהמוחין האלו יצאו בעיקר בשביל ז"א וגם ע"י מ"ן דז"א, מ"מ אין ז"א יכול ליקח אלו המוחין ממקום ג"ר דא"א המלבישים לג"ר דא"א בעת הווג, כי ז"א אין לו חלק, אלא בנה"י דא"א, וגם זה רק בכח עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו בעת הווג, שנמצא הו"א המלביש לנה"י דא"א, שמלביש עתה לחג"ת דא"א. אמנם נודע, שאז גם חג"ת דא"א עם אר"א המלבישים אותם עלו ונעשו לג"ר דא"א, דהיינו הב"ש העליונים דכל אחד מהחג"ת עלו ונעשו לג"ר שלו, ולא נשאר מן החג"ת למטה בגוף, במקום עלית הו"א, אלא רק השלישים התחתונים דכל אחד מהחג"ת, הרי שאפילו בעת הווג לא נכלל הו"א אלא בשלישים התחתונים דחג"ת דא"א, שהם נה"י דא"א, ולא ב' השלישים העליונים שלהם, שנעשו לג"ר דע"ב ודא"א. הרי שאין לו שום חלק בג"ר דא"א.

ולפיכך צריכים המוחין לירד ולהתפשט לבחינת נה"י דא"א, דהיינו למקום שמחזה ולמטה שלהם, שנשארו עומדים למטה מפה דא"א, בבחינת חג"ת שלו, שהם בחינת רישי כתפין דא"א, ששם נכלל הו"א בעת הווג מכח עלית נה"י דא"א לחג"ת שלו, כנ"ל. ואחר שהמוחין יורדים לנה"י אלו דא"א יכול ז"א לקבל מהם, כי גם הוא נכלל שם

והנה האור המקיף הזה הוא עיקר מציאות של האו"מ דז"א העצמי שבו, והוא עומד כאן למעלה בחוץ נה"י דאמא, ומכאן הוא בחינת או"מ אל רישא דז"א.

קכג) הבחינה החמישית היא, ברדתם למטה, ונכנסים הארתם בתוך פנימיות תלת חללי גלגלתא דרישא דז"א. והנה כל אלו הבחינות אין בנו כח להשיגם אבל הבחינה הששית יש בנו כח להשיגה. וענינה היא,

אור פנימי

הת"ת שהוא עטרא דחסד, כי אין שום מסך יכול להעלות מעביותו למעלה ממקום מציאותו אף משהו, כי רק או"מ בלבד הוא מעלה, ולא שום עביות כלל.

משא"כ המדרגה השניה, שהיא בחינת התפשטות המוחין לנה"י דאו"א, שהם נמצאים למטה מפה דא"א, אפילו בעת הזווג, להיותם בחינת ס' סתומה שבהם ק"כ צירופי אלקים, ואינם בחינת ג"ר כמו או"א. כמ"ש בחלק י', שחב"ד תג"ת דאו"א עד החוזה, נבחנים בסוד ס' להיותם בחינת ג"ר דאמא, שאינם מרגישים כלל בחינת יציאתם מראש דא"א, וע"כ הם יכולים לעלות לראש בעת הזווג, משא"כ מחוזה ולמטה דאו"א, כבר המסך רובץ עליהם ונחשבו לז"ק בלי ראש, וע"כ הם נקראים בשמות אלקים, עש"ה, וע"כ אין הם יכולים לעלות לראש גם בשעת עליית הפרצופים. וזה הטעם, שרק ב"ש עליונים דכל אחת מחג"ת עולים לג"ר דא"א. כי על ג"ש עליונים דחג"ת דא"א, מלבישים חב"ד דאו"א. ועל ג"ש אמצעים דחג"ת דא"א מלבישים חג"ת דאו"א עד החוזה שלהם ועל ג"ש תחתונים דחג"ת דא"א, מלבישים נה"י דאו"א שמחוזה ולמטה. ונמצא בחינת הס' דאו"א הראויים לעלות לראש דא"א, שהם מלבישים על ב"ש עליונים שבכל אחת מן התג"ת, וע"כ רק הם עולים ונעשים לג"ר דא"א. אבל ג"ש התחתונים דחג"ת, שעליהם מלביש הס' סתומה דאו"א, מוכרחים להשאר בגוף מתחת הפה דא"א. וכן תחת הפה דאו"א.

המוחין דע"ב המגולה, אינם יוצאים אלא בפנה דעתיק, דהיינו ע"י עליית ג"ר דא"א לג"ר דעתיק, וג"ר דאו"א לג"ר דא"א, שרק אז משמשת המזלזל לבחינת דעת לראשיהו דאו"א, שמזלזל ונוצר הוא עטרא דחסד, ומזלזל ונקה הוא עטרא דגבורה, ואז יוצאים אלו המוחין דע"ב המגולה, שהם מוחין דע"ב הראויים לז"א. גם ידעת שהמוחין האלו כמו כל מוחין יצאו בזווג דהכאה על עטרא דגבורה, שהם ט' ממש למעלה וט' ממעלה למטה, כנ"ל (דף אלף תקל"ו אות ע"ו ע"ז). עש"ה ולכן נבחן הפרש גדול ממוחין הראשונים במקום יציאתם, דהיינו באו"א שהם במקום ג"ר דא"א, ומחוברים עם ג"ר דעתיק, אשר מזלזל ונקה, שהוא עטרא דגבורה, משמש להם ממש למעלה, נמצא שם העיטרא דחסד, שהוא מזלזל ונוצר ות"ת, שהוא עומד מגולה לגמרי בלי שום התלבשות בנרתק דעטרא דגבורה, שהוא ב' המסכים דצר וקצר הכלולים במזלזל ונקה, כנ"ל באורך. ונודע אשר עיקר הנושא להארת חכמה, והמאיר ומשיב את הבינה להיות חכמה, הוא עטרא דחסד שהוא הת"ת, דהיינו מזלזל ונוצר, וכיון שהוא שם מגולה בלי שום נרתק, הרי הארתו בכל השלימות. ואור הגדול הזה של הת"ת בהיותו בפ"ע מחוץ לנרתק, אינו מקובל אלא בפנימי ומקיף של המדרגה הראשונה, דהיינו בראשיהו דאו"א גופייהו, שהם המדרגה הראשונה ליציאת המוחין, וע"כ העטרא דגבורה משמשת בהם ממש למעלה, ואין המסכים שלהם יכולים להאפיל כלום על

כי גם שם מתנוצצת הארת המוחין שבתוך שלשה חללי גלגלתא ויוצא הארתם לחוץ בסוד או"מ ג"כ מבוהין. וזו הבחינה הששית שאנו משיגים אותה ה"ס מצות תפילין. ולכן נתחייבנו במצוה זו כי יש בנו כח להשיגה.

קכד) ונמצא כי ששת בחינות אלו הם ג' פנימים וכנגדם ג' מקיפין. ואל תחשוב כי ח"ו נעקרים ממקומם ויורדים למטה מדרגה אחר מדרגה, אבל הכונה היא, כי מחמת ריבוי ההארה הנפלאה אשר בהם, נתוסף

אור פנימי

ונמצא שאלו נה"י דאו"א, שהם ב' תומוה כנ"ל, אינם נכללים בזווג דנשיקין דפה דאו"א, ששם משמש העטרא דגבורה ממטה למעלה, אלא שהם צריכים לקבל מזווג דחין וגרון דפה דאו"א, דהיינו דרך היסוד דמזל ונקה, שהיא עטרא דגבורה, ונמצאים המסכים דעטרא דגבורה שולטים על התפשטות המוחין האלו למדרגה ב', ואין עטרא דחסד שהיא הת"ת יכול להיות מגולה בהם כמו באו"א בג"ר שלהם, אלא שהוא מלוכש תוך הנרתק, שהם המסכים דעטרא דגבורה. הרי ההפרש הגדול ממדרגה הא' אל הב', אפילו בעת הזווג ועלית הפרצופים, ומכ"ש אחר לידת המוחין, שבחינת הג"ר דע"ב יוצאים לגמרי מחוץ לכלים הפנימים, ואינו נשאר בפנימית אלא ו"ק דמוחין דע"ב, הנה ודאי שההפרש גדול בהם הרבה.

וכן יש הפרש גדול ממדרגה ב' אל מדרגה הג'. כי מדרגה הב' היא על כל פנים בחינת חג"ת דאו"א, כי נה"י דאו"א הם ג"ש תחתונים דחג"ת דאו"א, כנ"ל. משא"כ מדרגה הג' שהיא ראש דז"א, הנה הוא רק מלוכש של הנה"י דאו"א, אלא רק בעת הזווג הוא נכלל ברישי כתפין, שהם חג"ת, אמנם אחר הזווג הוא יורד למקומו למקום נה"י דאו"א, ובחינת רישי כתפין המלוכשים בנה"י דאו"א, הם מאירים לו רק בבחינת מקיפים בלבד, דהיינו זה האו"מ שעל מדרגה הב', הנחשב לבחינה רביעית דמוחין, הנה

הוא עומד שם במקום רישי כתפין דאו"א, ומשם מאיר למוחין דז"א בבחינת או"מ. הרי נתבאר ההפרש הגדול מפנימי ומקיף דמדרגה ב', אל פנימי ומקיף דמדרגה ג', שהוא כהפרש החג"ת דאו"א אל הנה"י דאו"א, שיש בהם מרחק גדול מאד, כי עד החזה דאו"א הוא נבחן בכל השלימות מיחס דגלגלתא ע"ב ס"ג דא"ק המאירים לו עד שם. משא"כ מחזה ולמטה, שמקבל מנה"י דא"ק שגם הם לא נשלמו בנקודים, וכן באצילות עד גמר שתא אלפי שני.

וזה אמרו (באות קכ"ו) "נמצא כי מחג"ת דאו"א עצמו, כשמתלבשים תוך או"א, נעשו מוחין אל הז"א בסוד או"מ למעלה. ומנה"י דאו"א נעשו בז"א מוחין פנימים שנכנסו תוך ראשו" דהיינו כמבואר, כי אינו מקבל מב' כתפין דאו"א, אלא בעת הזווג, שאז הפרצופים בסוד עליה, ונמצאו נה"י דאו"א כלולים בחג"ת, דהיינו בשלישים תחתונים דחג"ת שהם ב' הכתפין. אמנם אינו נשאר שם, אלא יורד למקומו, למקום נה"י דאו"א, ואז אין לו משם אלא או"מ של נה"י דאו"א המלבישים שם, ולא או"פ. כי אינו מלביש אלא נה"י דאו"א, ומשם באים לו הפנימים. ומה שאומר לעיל שלוקח הב' כתפין דאו"א מבחינת עצמותם, הוא ענין אחר כמ"ש לפנינו.

וזה שתוור ומוזכר כאן הב' עטרין (באות קכ"ה) ואומר "ואמנם בענין הד' מוחין עצמם יש הפרש בין אלו לאלו כי תרין מוחין חו"ב הם נמשכים בו מן הארה

בהם כח ומאירים בכל ששת הבחינות הנזכרים, ושרש כולם קיים במקומם. כי דרך הקדושה להשאיר שורש במקומה אע"פ שיורדת למטה. ונמצא כי ששת הבחינות הנזכר כולם קימות ועומדות כאחד יחד כולם.

תכה) ואמנם בענין הארבע מוחין עצמם יש הפרש בין אלו לאלו כי תרין מוחין הנקראים חו"ב דז"א, הם נמשכים בו מן הארה הנמשכת בהם מן אותם תרין פרקין עלאין דחסד וגבורה דאריך, הגנוזין גו חכמה וחכמה דאו"א, והם עצמם עומדים למעלה במקומם. אבל בחינת המוח הג' הנקרא דעת כלול תרין עטרין, הם עצמם יוצאים ונמשכים עד רישא דז"א, הם עצמם עצמותם ממש ולא הארתם בלבד, אבל בהיותם תוך או"א, נתלבשו שם מכח או"א, ואחר התלבשם שם ירדו למטה ונתלבשו תוך רישא דז"א.

קכו) נמצא, כי מחג"ת דא"א עצמו, כשמתלבשים תור או"א כנודע,

אור פנימי

הנמשכת בהם מן תרין פרקין עלאין דחו"ג דאריך וכו', אבל בחינת מוח הג' הנקרא דעת כלול תרין עטרין וכו' הם עצמם עצמותם ממש ולא הארתם בלבד וכו' ואחר התלבשם ירדו למטה ונתלבשו תוך רישא דז"א" מדייק ומכפיל הדברים להשמיענו, לבל נטעה לומר שחו"ב שהם ג"ר דמוחין דז"א הוא מקבל מג"ר דאו"א עצמם, ובחינת הב' עטרין הוא מקבל מנה"י דאו"א המלבישין לרישי כתפין דא"א. לזה אומר שאינו כן, אלא גם ב' המוחין חו"ב הבאים מג"ר דאו"א, אינו מקבל מהם מבחינתם שלמעלה בגו רישיהו דאו"א עצמם, אלא שהוא מקבל אותם רק מבחינת ההארה בסוד טפת היסוד היורדת ומתפשטת בנה"י דאו"א, כי כל ד' המוחין חו"ב ודעת ישנם ברישיהו דאו"א עצמם, ודרך זווג היסודות דחין וגרון דאו"א יורדים מפה שלהם ולמטה לנה"י שלהם המלבישים לרישי כתפין דא"א, ולכן יש גם במדרגה הב' שהיא נה"י דאו"א, כל הד' מוחין חו"ב חו"ג, כמו בראשיהו דאו"א, אלא שז"א אינו יכול לקבלם רק מנה"י דאו"א, כמבואר לעיל, וכיון שמקבלם

מנה"י דאו"א, הרי אין לו מבחינת חו"ב אלא הארה לבד, כלומר רק בחינת טפה הבאה דרך היסודות שבפה, ששם אין הת"ת מגולה בפני עצמו, אלא בתוך הנרתק דעטרא דגבורה, כנ"ל באורך. משא"כ בחינת הב' עטרין עצמם, הוא נוטל מבחינת עצמותם ממש, כלומר, לא בדרך זווג היסודות, שידווגו פעם שנית הנה"י דאו"א וישפיעו לו בחינת טפת הזווג, כי אינו צריך לזה בהיותו עמהם במדרגה אחת, שהרי גם הז"א כלול בעת הזווג ברישי כתפין דא"א כמו נה"י דאו"א מכח עלית נה"י לחג"ת, ואין ביניהם הבדל מדרגה כמו מראשיהו דאו"א לחג"ת דא"א, ולפיכך נבחן שמקבל הב' עטרין אלו במדה שוה כמו שהם בנה"י דאו"א, שזה נבחן לעצמות המוחין, שאינם צריכים לעבור דרך יסודות. כמבואר.

והבן היטב, שהשם ב' עטרין שהחוג דמוחין מכונים בו, אינו נוהג בחו"ג שבמוחין דאו"א, אלא רק בחו"ג שבמוחין דמדרגה הב', דהיינו רק בנה"י דאו"א. כי השם הזה בא ללמדנו אשר בחינת הת"ת הנושא להארת חכמה, אינו מגולה מבחינת עצמו,

הנה מהם נעשו מוחין אל הז"א בסוד אר"מ למעלה. ומנה"י דא"א, נעשו בז"א מוחין פנימים, שנכנסו תוך ראשו.

קכו) וזכור אל תשכח, כי כל אור הפנימי נכנס בתחילה, ואח"כ מכחו נתנוצץ האור ויצא בסוד מקיף, ונמצא, כי הפנימי הראשון קדם אל המקיף הראשון, ואחר המקיף הא' נעשה הפנימי השני, ואח"כ נעשה המקיף שבו, ואח"כ הפנימי הג', ואח"כ המקיף הג' שהוא סוד התפילין, כמו שנבאר למטה בע"ה.

אור פנימי

אלא שנוטלים לגמרי כמו שהם בנה"י דא"א, משום שהוא עמהם במדרגה אחת. וזה שמדייק הרב לומר שנוטל עצמותם דב' עטרין, אכן שיעור זה של עצמותם סובב ג"כ על התו"ב שמקבל מהנה"י דא"א, שהרי הוא עמהם במדרגה אחת, אלא התו"ב האלו נחשבים כבר למצומצמים גם בנהה"י דא"א, כי אין שם אלא בחינת טפת הזווג דרך יסודות. אלא משום שהז"א יורד משם לאחר הזווג למקום נה"י דא"א, ע"כ נבחנים המוחין ההם, שהם נתלכשו בנה"י דא"א וירדו למקום הז"א, דהיינו למקום נה"י דא"א.

אלא מבחינת המסכים שביסוד, שמבחינת הזווג נבחן לעטרת היסוד, וכיון שת"ת אינו מאיר אלא כמדת העטרה, ע"כ מכונה גם הת"ת בשם עטרה, דהיינו שנקרא עטרה דחסד. וזכור הפירוש הזה. ולכן, כיון שענין התלכשות הת"ת בנרתיקו זה מתחיל רק בנה"י דא"א, להיותם מקבלים דרך היסודות דפה דא"א, כנ"ל, ע"כ אין השם ב' עטרין חל אלא על הת"ת ויסוד, שהם התו"ג אשר בד' מוחין המקובלים לנה"י דא"א. משא"כ בד' מוחין שבראשיהו דא"א, שעטרא דגבורה משמש שם ממה למעלה, ואין העביות שבמסכים דגבורה עולה כלל ממה למעלה, ונמצא הת"ת שהוא מגולה בלי שום נרתק, אלא לפי מדת עצמו, ע"כ אינו נקרא בשם עטרה כלל. וזכור זה. והנה נתבאר, שבאמת יש ד' מוחין תו"ב תו"ג בראשיהו דא"א גופיהו כמו בנה"י דא"א, אלא שבמוחין דא"א אינם נקראים ב' עטרין רק התו"ג שבמוחין שירדו לנה"י דא"א, בהם נבחן התו"ג לב' עטרין, משום שהחסד שבמוחין שהוא הת"ת, אינו מאיר אלא כמדת העטרה, כנ"ל. ועם זה תבין בפשטות, שאותם המוחין דתו"ב תו"ג שבראשיהו דא"א אחר שמתפשטים בנה"י דא"א, הם נקראים תו"ב וב' עטרין, וז"א לא נתמעט אלא מבחינת המוחין שהתו"ג שבהם אינם נקראים ב' עטרין, דהיינו מבחינת ראש א"א, אבל מבחינת המוחין דתו"ב וב' עטרין שהם בנה"י דא"א, לא נתמעט כלום,

קכו) אור הפנימי נכנס בתחילה ואח"כ מכחו מתנוצץ האור ויצא בסוד מקיף, ונמצא כי הפנימי הראשון קדם אל המקיף הראשון ואחר המקיף הא' נעשה הפנימי השני וכו'. הנה דברים אלו, הם מפתח מקורי להבין המוחין דהולדה על בורים, וע"כ צריכים להרחבת ביאור, כדי להבין אלו שש בחינות מכל צדדיהן, ודע, שאלו שש בחינות הנ"ל, שביארם כאן הרב במוחין דז"א, נוהגים ג"כ במוחין דנוקבא דז"א, וכן אפילו באו"א עצמם. באופן שיש להבין ג' סדרים של שש בחינות, שהם: באו"א, בז"א, ובנוקבא. והוא משום שאלו המוחין דהולדה הם בחינת חכמה דל"ב נתיבות, שפירושם, כ"ב אתון ועשרה מאמרות, כנ"ל בדברי הרב (דף אלף תקנ"ד אות צ"ו) ע"ש. כי בינה מעצם בנינה

קכח) וכל אלו הבחינות, הם הארות הנמשכות זו מזו וזו מזו, וכולם קיימות, וכבר ביארתי במקום אחר שלשה בחינות הראשונות, ולא אוכל עתה להאריך בהם.

אור פנימי

מכונה בשם כ"ב אתוון, ובחינת זו"ן בעיבור במעיה נבחן לעשרה מאמרות, שהם ע"ס דו"ן שבתוך מעיה, כמ"ש הרב. ע"ש. שהכונה היא, על בחינת הארת חכמה שז"א ממשיך מן בינה ע"י עלית מ"ן שנקרא עיבור, שמתוך שיש לבינה קשר עם ז"א מע"ס דאו"י, אשר להאציל את ז"א דאו"י הפסיקה את אחורים שלה מן החכמה, וחזרה להיות חכמה, כדי להמשיך הארת חכמה בחסדים, שהמשכה זו דהארת חכמה בחסדים נבחן לז"א דאו"י, (כנ"ל דף ה' ד"ה וטעם) ע"כ בכל פעם שז"א עולה למ"ן אל הבינה נתעורר בבינה הקשר הזה דאו"י, והיא מפסקת אחורים שלה מחכמה, והיא מתאחדת עם חכמה כדי להשפיע הארת חכמה לז"א. ובחינת החכמה המחודשת ע"י עיבור ז"א נבחנת לבחינת חכמה דל"ב נתיבות, ונקרא ג"כ חכמה שבסוד הדעת, שאין זאת בחינת חכמה ממש דאו"י, אלא בחינת בינה דאו"י שחזרה להיות חכמה מכח עיבורו של הז"א. וזכור היטב ההפרש של חכמה אמיתית, שהיא חכמה ממש, ואינה נמצאת אלא בראש דא"א בלבד. אמנם או"א מעיקר אצילותם מצד המ"ה החדש, הם רק בינה דאו"י, כי בחינה עליונה דקומת ס"ג היא בינה דאו"י. כמ"ש בזה לעיל באורך.

ויש בחכמה זו דל"ב נתיבות, ג"ר וז"ת, הנקראים חו"ב וחו"ג. כי באמת אין כאן רק כ"ב אתוון, שהם בינה, ועשרה אמירן שהם זו"ן בעיבור. אכן כיון שז"א גורם שתשוב הבינה להיות חכמה, הרי יש כאן חו"ב, וז"א הוא בחינת החסדים שבקומה, שהוא המקבל להתארת חכמה, גם המשפיע והמשיב את בינה לחכמה. והנוקבא דז"א, שהיא הנושאת אל המסכים שעליהם נעשה הזווג דהכאה, והנה נתבאר לעיל, שאחר לידת המוחין, הם מתלבשים שוב במל"צ דצל"ם, ונמצא הג"ר דע"ב המגולה, דהיינו הג"ר דחכמה דל"ב נתיבות, שיוצאים מן הכלים פנימים של המוחין ונעשים למקיפים על המצח מבחוץ למוחין, שע"כ נעשה בכל מדרגה ב' בחינות, כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש. ותדע שאור מקיף זה הנעשה מחוץ למוחין על המצח דכל מדרגה, הם מאירים מהארתם בפנימיות המוחין, ומהם נמשך כל בחינת

ויש בחכמה זו דל"ב נתיבות, ג"ר וז"ת, הנקראים חו"ב וחו"ג. כי באמת אין כאן רק כ"ב אתוון, שהם בינה, ועשרה אמירן שהם זו"ן בעיבור. אכן כיון שז"א גורם שתשוב הבינה להיות חכמה, הרי יש כאן חו"ב, וז"א הוא בחינת החסדים שבקומה, שהוא המקבל להתארת חכמה, גם המשפיע והמשיב את בינה לחכמה. והנוקבא דז"א, שהיא הנושאת אל המסכים שעליהם נעשה הזווג דהכאה,

קכט) כי אם נבאר עתה שלשה הבחינות התחתונות, שהם אור המקיף מחוץ לנה"י דאמא, אשר משם ממקומם, נעשין בחינת אור המקיף האמתי על רישא דז"א. ובהיותם שם למעלה, מקיפים מלמעלה על כל הגלגלת דז"א, ועל המוחין הפנימים שבגו חללי גלגלתא שהם הבחינה החמשית, והוא מקיף וחופף על כלם מבחוץ. ובהיותם שם, הם בחינת ארבעה מוחין נפרדים זה מזה, וניכר בהם היותם ארבעה מוחין, ונקראים: חכמה, בינה, חסד, וגבורה. הנזכרים בהקדמת בראשית ובפרשת ואתחנן.

קל) ובפרשת נשא דקל"ה ע"ב, בענין אורא דכייא ואשא דכייא, ביארתי באורך לשון המאמר ההוא. איך בסוד אור המקיף העליון הזה, הם ארבע מוחין כנזכר, ובהכנסם אח"כ בבחינה החמשית, גו תלת חללי גלגלתא דז"א, נעשין שלשה מוחין בלבד, כי נתחברו תרין עטרין ונעשו חד מוחא דדעת.

אור פנימי

המוחין דל"ב נתיבות בהפרצוף, שבחלוקה הא' שהם האורות, בליט במצח דאורא המקיף דבינה השב להיות חכמה. ובחלוקה הב' בליט הת"ת הנושא להארת חכמה במצח דז"א דאצילות, שהוא בחינת התפילין דז"א, ובחלוקה הג' בליט מעלת היסוד, שבהמסכים שלו גילה לכל הקומה דחכמה זו, במצח של הנוקבא דאצילות. שה"ס המקיפים דכל מדרגה, אמנם הארה זו שעל המצח צריכה להמשיך ממקיף העליון שעל אותה המדרגה. וכדי להבין ענין הארת המקיף של העליון לפנימי ומקיף דתחתון, נעתיק דברי הרב המובאים לעיל (בדף אלף של"ט אות צ"ז) וז"ל "אמנם סוד הדעת דרדל"א הוא גנוז מאד, ולכן הוא בסוד הפה דע"ק אך ג"ר שלו הם בסוד או"מ, בינה דעתיק לא נתלבשה כלל אמנם נמשכת הארה מבחוץ עד מצח דא"א, גם ברישא דא"א הוא דעת ידיה ובתוכו יסוד דעתיק וגם יוצא הארה מיסוד הג"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר מבחוץ, ומכים זה בזה, וזה שמבפנים יוצא לחוץ וזה שבחוץ נכנס לפנים" עכ"ל.

פירוש, כי כמ"ש הרב שש מדרגות בהמוחין המקובלים לועיר אנפין, כן גם כאן שש מדרגות בהמוחין המקובלים לאו"א. כי המוחין אלו דל"ב נתיבות יוצאים בפה דעתיק, ששם עלו הג' רישין דא"א, גם הג"ר דאורא נכללו עמהם, כנ"ל, אמנם בעת לידת המוחין הגה הפרצופים יורדים למקומם ויורד א"א למקומו, גם או"א יורדים למקומם, והם ג' מדרגות זו תחת זו. גם נודע שהם מתלבשים במל"צ דצל"ם, והג"ר דמוחין אלו יוצאים לחוץ בבחינת אורות מקיפים, כנ"ל. וזה אמרו שם "הדעת דרדל"א גנוז מאד אך ג"ר שלו הם בסוד אור המקיף כי אינם יכולים להתלבש" כי בעת הזווג נתבטלו הפרסאות וה"ת ירדה לפה דעתיק, והעלו אח"פ שלהם, שהם חג"ת דעתיק עם ג' רישין דא"א, ונתחבר אל גו"ע דעתיק, ואז יצאה קומה שלימה של ע"ס בצירוף אח"פ שבא"א עם גו"ע דעתיק, דהיינו הקומה דל"ב נתיבות, שבינה דעתיק שבה לחכמה ע"י המ"ן דב' מולות ונוצר ונקה, שנעשו לדעת כנ"ל. אמנם בלידת המוחין, שא"א ירד משם למקומו וכן או"א, נמצא שג"ר

קלא) ואל זה רמז מאמר אדרת האזינו הנ"ל בדרצ"ב ע"ב, שהזכיר שתי בחינות: האחת הוא, ענין המקיף הנקרא בשם תפילין דרישא, אעפ"י שהוא יותר עליון, עכ"ז כיון שדומה אל אור המקיף התחתון דתפילין כנ"ל, והוא המושג אלינו, לכן קראו בשם תפילין דרישא. ואח"כ כנגד הפנימי אמר לבתר מתחבראן בסטרוי, ונהרין ועאלין בתלת חללי גלגלתא כו', והיא הבחינה הה' הנ"ל.

אור פנימי

אלו דחכמה דל"ב נתיבות, שא"א קבלם במוחא דאורא דיליה בהיותו במקום רדל"א, הנה עתה אחר שירד משם ונתלבש במל"צ דצל"ם, נעלמו ג"ר דרדל"א אלו ששמשו בדעת דעתיק לא"א. וי"ש שג"ר דיליה אינם יכולים להתלבש בא"א, כי אחר שגלגלתא שלו נתלבש בם' דצל"ם, ונעשה לחסדים מכוסים, הנה ג"ר דע"ב המגולה שיצאו ברדל"א בעת הוויג, יצאו לחוץ לאו"מ, כי אינם יכולים להתלבש בגלגלתא, שחורה בעזקא דכ"א. ונמצא שלא נשארו במוחא דאורא אלא בחינת ו"ק דקומת ע"ב המגולה שיצאה ברדל"א. ומקיף הוה נשאר במקום רדל"א למעלה מא"א, דהיינו במקום יציאתו של המוחין.

וזה אמרו "בינה דעתיק לא נתלבשה כלל" היינו אותה הבינה השבה להיות חכמה בקומת הע"ב המגולה שיצאה בעתיק, היא לא נתלבשה כלל בא"א, כי הג"ר נעלמו ממנה בעת ירדת א"א למקומו כנ"ל. ובינה זו נשארה בלי חכמה כי חזרה לבחינתה הקודמת שהוא חסדים מכוסים, והיא מאירה החסדים שלה תוך מצח דא"א.

ווי"ש שם עוד "גם ברישא דא"א הוא דעת ידיה ובתוכו יסוד דעתיק, וגם יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק שבחוץ ומכ"ם זה בזה" כאן מבאר סדר הארת המקיפים הנוהג בעת רצון, שאז נולד מצחא דרעוא דא"א, ששם יסוד דעתיק, כמו שביאר (בדף אלף שס"ט אות קנ"ז), וז"ל שם, "ובהיות עם רצון וכו', נולד מצחא דרעוא דא"א, ששם יסוד

דעתיק, ואז אור בינה דעתיק שלא נתלבשה כלל גו א"א, מאירה דרך חוץ אל המצח שלו ונתוסף הארה ביסוד דעתיק דמלגאז וגם אורו יוצא לחוץ וכו', ואז יש כח גם בוי"א להסתכל במצח דא"א ואז נקרא עת רצון, כי נגלה מצח הרצון. וכאן בדף אלף של"ט מבאר סדר הוויג ללידת מצח הרצון, שהוא הארת המקיפים, ואמר שבא ג"כ בדרך זווג דהכאה, שיסוד דעתיק שבדעת דא"א מכה בבינה של המקיפים אשר בחוץ, ובינה שבחוץ מכה ביסוד דעתיק שבפנים, ואז מתגדלים שניהם ומאירים זה בזה.

וביאר הדברים: כי נתבאר שאלו המקיפים שיצאו לחוץ מראש, הם הג"ר דקומת החכמה דל"ב נתיבות שיצאו בראש דעתיק בשביל א"א ואו"א שנתכללו שם, אשר בחזרתם למקומם עם לידת המוחין, לא יכלו לקבל הג"ר דמוחין, מכח שחזרו ונתלבשו בהעזקא דם' דצל"ם, ולא נשאר בהמוחין רק הו"ק דקומת חכמה זו בחוסר ג"ר. שו"ק אלו נשארו מלוכשים במוחא דאורא בלבד, שה"ס ל' דצל"ם, וה"ס הדעת דא"א המלוכש במצחא שלו, ששם מלוכש יסוד דעתיק, כלומר, בחינת ו"ק דמוחין דחכמה דל"ב נתיבות, שהם באמת ת"ת ויסוד, הנקראים חו"ג, כנ"ל, אלא לפי שאין שם ג"ר דחכמה, אין מדת הת"ת מגולה כלל במוחא דאורא, כי מדת הת"ת היא להיות נושא להארת חכמה הנמשך מן הבינה השבה להיות חכמה שהיא הג"ר, וכיון שבינה חזרה לאחוריים שלה, והג"ר נעלמו מן הראש, אין הת"ת נושא לשום הארת

קלב) ונבאר עתה ענין זו הבחינה החמישית, שהם המוחין הפנימיים האמתים דז"א, ובו יתבאר למה נעשו שלשה מוחין בלבד, הנה ביארנו לעיל, כי כל אלו הבחינות קיימות יחד כולן. והנה מן הבחינה הרביעית, שהיא אור מקיף האמתי של כל רישא דז"א, בהיותם למעלה מבוהין של נה"י דאמא עלאה כנ"ל.

אור פנימי

אמנם לעתים יש כאן בחינת זווג מפנים לחוץ, שזה הנקרא עת רצון. והיינו שיסוד של המוחין האלו, הנשאר בכלים הפנימיים במוחא דאורא דא"א, כנ"ל, מתעורר ע"י החוורתי ושערות רישא דא"א, והארתם יוצא לחוץ, ומזווג לחו"ב דמקיפים, ובינה דמקיפים חורה לקבל חכמה, ומאירה בפנימיות המוחין למקום היסוד שבמוחא דאורא, שכן סדר הזווג, כיון שהארת אור"ח של היסוד שבמוחא דאורא יוצא לחוץ ומזווג החכמה ובינה, הנה חוור האור"י של החו"ב ומאיר בפנימיות המוחין אל היסוד אשר שם, ואז נפיק ה' ממוחא דאורא, ואשתאר אור, כלומר שמקבל אז המוחין דג"ר דחכמה לתוכו. אכן הג"ר האלו אין להם מקום להתלבש בכלים הפנימיים דמוחין, משום שהעזקא דגלגלתא אינה נפתחת, וע"כ הם יוצאים ומתגלים על המצח דא"א. וזה נקרא לידת המצח הרצון. ואע"פ שגם במצח אין לו גילוי אלא מבוהין לכלי, אמנם זה הוא כיון שגם המצח הוא בחינת ס' דצל"ם, כמ"ש בחלק י"ג, אבל הארתו נמשכת באתגליא לבחינת ל' דצל"ם שבפנים, שהם העינים דא"א שז"ס פקחת העינים דא"א. כמ"ש שם (בדף אלף שס"ט אות קנ"ז). "אז מסתכל א"א במצחא דאורא ובמצחא דז"א וכו' ואז יש גם כח בז"א להסתכל במצח דא"א ואז נקרא עת רצון" הרי שאז נפקחו העינים דכל הפרצופים.

והנה נתבאר, שאע"פ שבעת לידת המוחין דע"ב, נעלמים הג"ר שבהם מהראשים, ויוצאים לחוץ בבחינת מקיפים מ"מ בעת רצון יש זווג בין היסוד הנשאר

חכמה, ואינו ניכר מכל קומה הווא אלא מדת היסוד בלבד, שהוא בחינת המסך דצרות שבו בלבד. אלא שנקרא על שם יסוד דעתיק, משום שנשאר מקומת החכמה דל"ב נתיבות שיצאה בראש דעתיק. והבן זה היטב, כי באמת יש שם כל הו"ק שהם ת"ת ויסוד, שהרי לא נעלם אלא בחי' הג"ר דגלגלתא מחמת ה', אלא שהת"ת אינו ניכר כל כמה שאין שם בחינת ג"ר, וע"כ נקרא גם הת"ת על שם היסוד.

אמנם אלו המקיפים, אע"פ שמצד שרשם אין בהם אלא חו"ב, שהם בחינת הג"ר שיצאו מן הגלגלתא דא"א, כנ"ל עכ"ו הם כוללים בהכרח גם החו"ג, כי לא יצויר כלל שיהיה בחינת ג"ר דחכמה דל"ב נתיבות בלי החו"ג שלהם, משום שהם המעמידים הג"ר דחכמה, כי לא יצויר בינה במדרגת חכמה בלי התקשרותה בת"ת ויסוד, כי זולתם היא תמיד בחסדים מכוסים. ולכן בכל מקום שנזכר הג"ר דחכמה דל"ב נתיבות בהכרח שיש שם גם חו"ג. וזכור זה. נמצא שאלו המקיפים דג"ר שיצאו לחוץ הם ד' מוחין חו"ב חו"ג, אמנם אין זווג בהחו"ג שימשיכו הארת חו"ב, כי אם היה כן, היו נחשבים לפנימיים ולא למקיפים, אלא שאין שם בחוץ שום זווג, שאין זווג אלא ע"י כלים פנימיים, וע"כ נמצא שם הבינה כמו בבחינת הקטנות שלה, כלומר, שאין בה אלא הארת חסדים מכוסים, מפני שהחו"ג נפרדים בלי שום זווג ביניהם.

ואין לשאול, אי"כ במה הם נבחנו למקיפים דג"ר דחכמה, מאחר שהבינה אינה ממשיכה רק חסדים לתוך המוחין הפנימיים.

קלג) והנה זה האור המקיף הנזכר, נשאר שם תמיד, ונמשכה קצת הארה ממנו מכל ארבעה המוחין, אשר שם מקיפים, ורצו להימשך ולהיכנס בסוד אור פנימי דמוחין דז"א, והם עצמם נשארו למעלה, ואז ירדו ונמשכו ונשתלשלו שלשה נה"י של אמא, למטה, והלבישו את המוחין הפנימיים האלו שנמשכו מן האור המקיף כנזכר.

אור פנימי

דאז"א, וע"כ גם המצח דאז"א יכול להשפיע הארת חכמה למצחא דז"א, וכן המצחא דז"א משפיע הארת חכמה לעיינין של עצמו. אמנם אז חוזרין העיינין דז"א ומקבלים ממצחא של עצמו ושל העליונים. ונמצא עיקר השפע הוא דבחינת המצח, אלא שיש בהם הארת חכמה מחמת שמושפעים דרך העינים דכל אחד. כמבואר. והבן זה. כי זה התמצית של בחינת המצחא דאתגלי בעת רצון.

ובזה תבין סדר הווג שמפרש כאן הרב (בדף אלף של"ט אות צ"ו). שאומר "יוצא הארה מיסוד הנ"ל ובוקע ויוצא לחוץ ופוגע באור בינה דעתיק אשר בחוץ ומכים זה בזה וזה שבפנים יוצא לחוץ וזה שמבחוץ נכנס לפנים" פירוש: כי נתבאר שבינה דמקיפים שעל גבי א"א, אין לה שם זווג עם החכמה דמקיפים, שאין זווג אלא מבחינת פנימים. ונמצא בינה זו דרדלי"א, שהוא מאירה מבחינת הווג דלא פסיק שלה, את הארת החסדים שלה בשפע גדול כדרכה אל המוחין דא"א. אמנם עתה, שיוצאת ההארה מיסוד שבמוחין דאוריא ופוגע בבינה דמקיפים, שמשום זה חוזרת להזווג עם החכמה דמקיפים, הנה נגרע מחמת זה בחינת שפע החסדים אשר לה עצמה, וזה נבחן להכאה בבחינת הבינה, כי אבדה אז בחינת החסדים של בחינתה. וכן אח"ז שאור דחכמה נמשך ממנה למוחא דאוריא, נבחן ג"כ להכאה וגרעון, כי אז נפסקו הארת חסדים שבגלגלתא מלאיר במוחא דאוריא, כי העזקא שהגלגלתא מלוכש בה, שהיא בחינת ב' אינה יכולה להשפיע החסדים שבה בעת שהל' נפתחה באור חכמה, כי אין דרכה

בפנימים ומוזוג אל המקיפים והארתם נמשך לפנים, ואור החכמה מתגלה בל' של המוחין. ולפי"ז יש לשאול הרי יש כאן זווג גמור, ולמה יהיו נקראים עוד בשם מקיפים, מאחר שהארתם נכנסת לפנים. והענין תבין מתוך הדיוק שבדברי הרב שם, שאומר שעיינין דא"א מסתכלין במצחא דאז"א ודז"א, וכן עיינין דז"א מסתכלים במצחא דא"א. ואינו אומר שעיינין דא"א מסתכלין בעיינין דאז"א ודז"א ועיינין דז"א מסתכלין בעיינין דא"א. ומשמיענו בדיוק הזה כל ההבדל שיש בין זווג העליון שנעשה במקום עתיק, ששם יצא קומת ע"ב במגולה מן העזקא, ובין קומת ע"ב היוצאת בעת רצון, שקומה זו נבחינת לע"ב המלוכש בעזקא, כי ה' שעל הג"ר דמוחין אינה נפתחת ע"י זווג הזה, אלא רק הל' של המוחין מקבלים אור הג"ר דע"ב הזה. וזה גורם שעיקר הארת המוחין הם חופפין על המצח, שהוא בחינת חסדים מכוסים בעיקרו, שהוא בחינת ב' דמוחא דאוריא המתגלה בפנים והעיינין דז"א שהם בחינת ל' שהם מקבלים הארת חכמה, הם מקבלים זה רק מבחינת הסתכלותם במצחא דא"א ולא בעיינין שלו. באופן שהזווג משפיע חכמה בעיינין דא"א, אלא ששורשם במצחא שלו, וע"כ יש כאן השפעה רק מעיינין למצחא דאז"א ודז"א, וכן דרך הקבלה של הז"א הוא, שהעיינין שלו מקבלים ממצחא דאז"א וממצחא דא"א, ונמצא שעיקר המוחין הם בחינת חסדים של הבינה, ושל המצח, אלא שיש בהם הארת חכמה משום שהשפע עוברת דרך העיינין דעליון, כי עיינין דא"א משפיעים למצחא

קלד) ובהיותם מלובשים אותם הארבעה מוחין, חזרו להעשות שלשה בלבד. כי תרין מוחין הנקראים חכמה ובינה אחסנתא דאבוי ואימיה, נכנסו החכמה בנצח דאמא, והבינה בהוד דאמא. ותרין עטרין גניזין, נתלבשו יחד שניהם ביסוד הבינה. וכיון שהוגבלו בתוך הכלי הזה, נתאחדו ונעשו מוח אחד בלבד הנקרא דעת, כלול מתרין עטרין, הנקראים חסד וגבורה כנ"ל.

אור פנימי

הארת הפנים שמבחוץ אל המוחין שנקרא עיינין, כנודע. אמנם עדיין אין בזה שלימות הווג, כי לא נעשה עתה רק בחינת התנוצצות המוציא החסדים דמותא דאוריא לחוץ ע"ג המצח בבחי' ד' מוחין חו"ב חו"ג, כנ"ל. ואחר שנתגלו ונולדו אלו הד' מוחין ע"ג המצח לחוץ, חוזרים המוחין הפנימיים ומתישבים כהלכתם, כי המוחא דאוריא אינה צריכה עוד לינק מחו"ב של המקיפים, כי כבר עשו פעולתם בלידת ד' המוחין שעל המצחא, הע"כ חוזרת לקבל חסדים מגלגלתא מ" דצלי"ם שבמוחין, שע"י שוב נשלמים החסדים במוחא דאוריא כמקודם הווג. ויחד עם זה, נעשה אותו הדבר גם בהארות דפנים דא"א, אשר העיינין שהם ל' דצלי"ם אשר בפנים שלו, חוזרים ומקבלים הארת חסדים ממצחא דא"א, שהוא בחינת מ' של הארת הפנים שלו. כנ"ל. הרי, שמקור ד' המוחין שעל גבי המצח באים מל' דצלי"ם שבמוחין שנקרא אוריא, וכן מל' דצלי"ם שבפנים שהם בחינה אחת. אמנם מקום גילויים הוא ע"ג המצח. אלא בעת שהמוחין מתפשטים מעליון לתחתון, הנה בהכרח שמצח דעליון משפיע המוחין מקודם אל העיינין תחתון, כלומר למוחא דאוריא שהוא ל' דצלי"ם, ואז נעשה בו התנוצצות, ומוציא ד' מוחין לחוץ כנ"ל. הרי שעיינין תחתון מוכרחים לקבל ממצח דעליון, ואח"כ מתגלים ג"כ על המצח דעצמו.

ובכל האמור מובנים דברי הרב כאן שאומר (באות קכ"ז) "וזכור ואל תשכח כי כל או"פ נכנס בתחילה, ואח"כ מכחו מתנוצץ

להתחבר באור חכמה, כנודע. הרי שיש כאן שתי הכאות: אחת בבינה דמקיפים, ושניה במוחא דאוריא עצמו. אמנם נעשה כאן בחינת התנוצצות של האורות, שפירוש, שזה החלק של החסדים שנגרע ממוחא דאוריא בעת זווג היסוד עם החו"ב דמקיפים, שהוא בהכרח כבר מעורב ומחובר בהארת חכמה זו שהכה בה והוציאה משם, היא שיצאה לחוץ ממוחא דאוריא ומתחברת על המצח דא"א מבחוץ. (נ"ב הענין: כי נתגלה כאן מעלת החסדים מאד, אשר הם שגרמו להמשכת הארת החכמה, וזולתם לא היתה מגולה החכמה כלל, נמצא שהחסדים נעשו לקומה שלימה חו"ב וחו"ג). וע"כ היא נבחנת לקומה שלימה של חו"ב וחו"ג, כי בחי' הכאה שקבלה מחו"ב דמקיפים הם נעשו בה חכמה ובינה, ובחינת עצמה שהוא חלק החסדים שנגרעה משם בסכת הכאת חו"ב הם שנעשו לחו"ג. הרי שהתנוצצות זו שנעשה בסכת ב' הכאות שבאו ע"י זווג חו"ב דמקיפים, הוציאו חלק חסדים ממוחא דאוריא לחוץ ע"ג המצח, שיש בה ד' מוחין שלימים חו"ב וחו"ג. שזה נקרא לידת מצחא דרעוא דא"א, ובו"א נקרא הארה זו בשם תפילין. והבן היטב.

ובזה תבין הדברים הנ"ל, שההארה יוצאת ע"י העיינין, אמנם הגילוי שלה היא רק במצחא. והוא, כי זה הווג שנעשה מבפנים לחוץ, נעשה ע"י היסוד שבמוחא דאוריא, כנ"ל, והוא המקבל ג"כ להארת חו"ב דמקיפים להיות, הלי' דמוחין, ובחינת הלי' זו דמוחין מתגלה תכף בלי' דבחינת

קלה) ונמצא כי עיקרם ושרשם של אלו המוחין נשארו בסוד אור המקיף הנ"ל. ואלו המוחין אינם רק בחינת הארה בלבד נמשכת מהם תוך הארבע מוחין עצמם ההם, ובאו מלובשים תוך נה"י דאמא. ובהיותם מלובשים בתוכם, הם נכנסים תוך רישא דז"א, בתלת חללי גלגלתא דיליה.

* קלו) ואחר שביארנו כללות כל ז"א נחזור עתה לבאר בחינה השישית של המוחין דז"א, הנקרא או"מ שלהם התחתון, ובו נבאר גם כן בחינת דיקנא דז"א, כי גם היא בחינת אור המקיף.

קלו) ובתחילה צריך שנודיעך מה שנתבאר לעיל בענין או"א, שהם מכוסים ומחופין תוך שתי מיני שערות דא"א, שהם: שערות דרישא

אור פנימי

האור ויוצא בסוד מקיף, ונמצא כי הפנימי הראשון קדם אל המקיף הראשון, ואחר מקיף הא' נעשה הפנימי השני, ואח"כ נעשה המקיף שבו, ואח"כ הפנימי הג', ואח"כ המקיף הג' שהוא התפילין" דהיינו כמבואר, שענין זה של הארת המקיפים מתחילים ממקיפים דרדל"א, ששם שורש של כל אלו המקיפים, כי שם יצא מתחילה קומת הע"ב המגולה, שבעת לידת המוחין, שנתלבשו שוב בג' בחינות צל"ם הוכרחו ג"ר דע"ב הזה להסתלק מן הראש דכל אחד בסוד מקיף, כנ"ל. ונמצא שהפנימי, דהיינו בחינת ו"ק שנשארו מן המוחין הוא בודאי קודם בפרצוף, לבחינת הארת המקיפים בהפרצוף, שבאה לאח"כ בסוד התנוצצות, כמ"ש לעיל. והנה מתחילה נעשה ההתנוצצות ע"י יציאת הארת יסוד מדעת שבפנימיות דא"א לבינה דמקיפים שנשארו ברדל"א, שע"י הווג הזה דחו"ב שנעשו במקיפים ע"י יציאת הארת יסוד דמוחא דאוריא, נמשכה הארת חכמה למוחא דאוריא, דנפיק ה"ל מאויר ואשתאר אור, כמו שמסיים שם הרב (בדף אלף שמ"א אות צ"ט). ואז נעשה

ההתנוצצות במוחא דאוריא, ויצאו משם לחוץ ע"ג המצח הד' מוחין חו"ב חו"ג, כנ"ל. הרי שמתחילה נתקנו המוחין הפנימים בהארת חכמה ואח"כ הוציאו הארת המקיפים לחוץ ע"ג המצח, ונמצאו המקיפים האלו שהם תולדה מן הפנימים, והפנימים חסובים מהם. וכן משם הגיעה הארת המוחין לפנימים דא"א, ונעשה התנוצצות בבחינת ל' דצל"ם של מוחין דא"א, ומשם יצאו לחוץ ע"ג מצחא דא"א ד' המוחין חו"ב חו"ג בסוד מקיפים. ומהם הגיעה הארה אל נה"י דא"א שהם בחינת יסודות כנודע, ונעשה גם בהם ההתנוצצות בבחינת ל' דצל"ם שבמוחין הפנימים והוציאו ד' מוחין בסוד מקיפים ע"ג מצחא שלהם. וממצחא דישו"ת נתפשטה הארה אל ל' דצל"ם שבפנימיות המוחין דז"א, ונעשה גם בו התנוצצות ויצאו ד' מוחין חו"ב חו"ג ע"ג מצחא דז"א. וכשתדייק תמצא כאן שש בחינות עד שמתגלים המקיפים על מצחא דא"א, כי בחינה א' וב' הן פנימים ומקיפים שנשארו ברדל"א עצמו אחר לידת המוחין, כי אחר ירידת א"א משם עם המזלין, נסתלק הווג

* שער מאמרי רשב"י באדרא זוטא דף רע"ב טור א'.

דאריך, אותם ארבע נימין דשערין דתליין מצד אחורי רישא, ונגדין עד רישא דז"א. ושערות דיקנא דא"א, של שתי המזלות הנמשכים דרך פנים עד טבורא דלבא דא"א, אשר שם התחלת רישא דז"א.

קלח) ונמצא כי שערות דארבע נימין המתפשטים עם ארבע חוורת דאחורי רישא דא"א, נמשכין ברישא דז"א מאחוריו עד מקום העורף, שהוא אחורי מוח השלישי הנקרא דעת דז"א. וגם שערות דיקנא דאריך מתפשטין דרך פנים ומתחברין בפני ז"א, ושם נעשית דיקנא דז"א. ושתי בחינות אלו נזכרו באדרת נשא, בחינה ראשונה בדקל"ה, ובחינה השנית בדקכ"ט ע"א.

אור פנימי

הזה גם מראש דעתיק, ולא נשאר שם אלא הפנימים, וג"ר דאותה הקומה יצאו לחוץ. הרי ב' בחינות במקום יציאת המוחין שהוא הראש דעתיק, ומבינה דרדל"א שבג"ר שיצאו לחוץ, נמשך לפנימים דא"א, ונעשה התנוצצות ויצאו ד' המוחין על המצח בסוד מקיפים, הרי שהמקיפים שעל המצח דא"א, הם בחינה הרביעית של המוחין, ומשם האירו אל מוחין הפנימים דא"א, ונעשה גם בהם התנוצצות והוציאו ד' מוחין לחוץ ע"ג המצח. כנ"ל. הרי המקיפים אלו שבמצח דא"א כבר הם בחינה ששית. אמנם הרב חושב הפנימי ומקיף דא"א לבחינה א' וב', והטעם הוא, מפני שאלו המוחין הם מבחינת חכמה דל"ב נתיבות. שעתיק וא"א אין להם שום צורך בהם, משום שבהם מאיר בחי' חכמה האמיתית דא"י, וע"כ תחילת ההכר של אלו המוחין מתחיל רק בא"א עלאין, מפני שהבחינה העליונה שבהם היא בינה דא"י, כנ"ל, וע"כ יש להם צורך וחשיבות בחכמה זו דל"ב נתיבות, שפירושו, שבינה עצמה שבה להיות חכמה, כנ"ל, וע"כ מתחיל הרב למנות שש הבחינות רק מא"א עלאין, דהיינו פו"מ בהם עצמם, ופו"מ בנה"י שלהם שהם יסו"ת ופו"מ בז"א, שמקיף דז"א הוא בחי' הששית, דהיינו התפילין שבמצח שלו.

וכן חושב הרב להלן שש בחינות בהתפשטות המוחין מז"א אל הנוקבא. שב' הבחינות הראשונות הם פו"מ אשר בראש ז"א, אלא שמקיף זה אינו בחי' המקיף של התפילין דז"א, כי המקיף הזה הוא בחינת ז"א עצמו, כלומר מאיר בחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה שהיא בחינת עטרא דחסד, ואין שורש הנוקבא אלא בעטרא דגבורה בלבד, כנ"ל. ולפיכך נעשה בז"א התנוצצות שניה, דהיינו שד' המוחין דתפילין שבמצח האירו במוחין הפנימים שלו, בל' דמוחין, ואז יצאה בחינת עטרא דגבורה דמוחין לחוץ על גבי העורף בסוד קשר של תפילין, ונעשה שם לבחינת מקיף, ע"ד שדרשו חז"ל על הכתוב וראית את אחורי וכו', שהוא קשר של תפילין. והוא בחינת המקיף שמשם נתפשטו המוחין אל הנוקבא, כמ"ש במקומו. והם נתפשטו בסוד הרצועות עד שבאו ונתלבשו מחוזה ולמטה דז"א בנה"י שלו, ונעשה גם שם בחי' התנוצצות ויצאו מקיפים לחוץ, וממקיפין אלו דנה"י שהוא בחינה ה', מקבלת נוקבא בחינת פו"מ שלה. באופן שבחינת המקיף דנוקבא, היא בחינה הששית.

ונתבאר ג' מיני התפשטות של המוחין בדרך שש בחינות, שש הראשונות הם לאו"א עצמם, שבהם נבחנים המקיפים לבחינת

קלט) ואע"פ שלמעלה ביארנו, כי כל השערות נמשכין מן הגבורות ודינן עכ"ז, בערך ז"א הם רחמים גמורים, יותר מן הרחמים והחסדים שבז"א, ולכן מאלו השערות שבא"א נמשכת השפעה והארה אל רישא דז"א, אבל אינן מגיעין רק לרישיה בלבד, ושאר כל גופו דז"א אין שערות דא"א מכסין עליו, כמו שמכסין על או"א. וזהו סוד, ואנכי איש חלק.

קמ) ובזה תבין מ"ש באדרת האזינו דרצ"ב ע"א וז"ל, אב ואם מהאי מוחא נפקו, וביה תליין וביה אחידן. ז"א בעתיקא קדישא תליין ואחיד. כו' וכבר בענין או"א התחלנו לבאר זה, וכאן נשלים ענין זה.

קמא) כי או"א, עיקר השפעתם הנמשכת להם מן א"א, הוא ע"י שתי המזלות דדיקנא דיליה, כנ"ל. ואותם המזלות נמשכים ממור"ס חכמה דא"א, כי י"ג תיקוני דיקנא ממוחא סתימאה נפקי, כנ"ל. אבל ז"א בעתיקא קדישא עצמו תליין ואחיד, ר"ל, כי הנה בערך מה שהוא מלביש את א"א מחצי התחתון דת"ת שבו ולמטה, נמצא כי הוא אחיד ממש בו. ובערך היות הי"ג נימין והי"ג חוורתי דרישא חוורא שהוא סוד הכתר עצמו דא"א, נמשכין עד רישא דיליה להשפיע בו, נמצא כי תליין ביה, שאינה אחיזה ממש, רק הוא נתלה בסוד השערות והחוורתי ההם.

אור פנימי

האורות, דהיינו לבינה שחורה להיות חכמה. ואח"כ שש שניות למוחין דז"א, שבו נבחנים המקיפים לבחינת עטרא דחסד, אבל בחינת האורות אינם בו בבחינת עצמות אלא בבחינת טפת הזווג, כנ"ל. ואח"כ יש שש שלישיות למוחין של הנוקבא, שבה נבחנים המקיפים רק לבחינת עטרא דגבורה לבד, כי אין לה בחינת עצמות מבחינת עטרא דחסד להיות שורשה היא בחינת המסכים אשר ביסוד, כנ"ל. ונמצאת שבחינת עטרא דחסד אין מגיעה לה אלא בסוד טפת הזווג דרך היסודות דז"א. וכבר ידעת שקוטב השש בחינות האלו, הוא מפאת שצריכים לקבל מנה"י דעליין דרך המסכים שביסודות. וע"כ נתמעטו האורות דאחסנתא דאו"א מז"א משום שמקבל מבחינה הד' שלהם. וכן מתמעט הנוקבא מבחינת עטרא דחסד,

קלט) גופו דז"א אין שערות דא"א מכסים עליו כמו שמכסים על או"א. כי אין שערות אלא מבחינת ע"ב, כמ"ש בחלק י"ג, שהם בחינת האו"ח של קומת הע"ב המגולה, שנעלם בסוד מקיף חוור, וע"כ יצא האו"ח הזה לחוץ בסוד מותרי מוחא. ע"ש. הרי שאין שערות אלא מבחינת ע"ב, דהיינו חכמה. וכיון שאו"א הם בחינת ע"ב משורשם בנקודים, לכן השערות דא"א מכסים עליהם על ראשם וגופם בבחי' מקיפים, שע"כ הם עולים לג"ר דא"א ואלו השערות חוורים ומשמים להם למ"ן ואו"ח, כמו ששמשו לא"א בעת שקבל לקומת ע"ב. מה שאין כן

קמב) ונמצא כי בבחינה זו גדלה מעלת ז"א, כי הוא יונק מן הכתר עצמו דא"א, על ידי הי"ג חוורתי דנפקי מיניה. אבל או"א יונקים מחכמה דא"א בלבד, ע"י י"ג תיקוני דיקנא הנמשכים ממנה. אבל עכ"ז בערך שאינו מקבל שפע א"א עצמו רק ע"י או"א המלבישין את אריך, והוא מלביש אותם, בבחינה זו או"א גדולים מז"א.

אור פנימי

התיקון שלו תליא בהשלמת הנה"י דכתר, מבחינת שערות ראש הנקראים ד' גימין וד' חוורתי דאחורי רישא, כי השערות רישא נחלקים לג' הויות, חב"ד חג"ת נה"י, שחב"ד חג"ת הם בב' צדדי הפנים, והו"ה דנה"י הם באחורי רישא.

ומבחינה זו נבחן מעלת הז"א שהוא יותר חשוב מאו"א, כי או"א אינם מיוחסים כלל לכתר, אלא לפרצוף ע"ב המסתיים למעלה מטבור דפרצוף הכתר, אבל ז"א מיוחס לנה"י דכתר כנ"ל. אמנם כיון שאין לז"א שום תיקון אלא ע"י או"א, כמ"ש לעיל, בסוד מנחל בדרך ישתה ע"כ ירים ראש, נמצא שהוא פחות מהם, שהרי כל תיקונו תלוי באו"א.

וזה הרב שהשלמת או"א הוא ע"י הי"ג תיקוני דיקנא, דהיינו ע"י עלייתם לא"א ומקבלים שם קומת ע"ב על המ"ן דמזלין ונוצר ונקה, כנ"ל. ואין להם שום יחס אל החוורתי שהוא עצמות הגלגלתא דא"א, אלא רק לבחינת השערות רישא ודיקנא לבד, דהיינו לקומת ע"ב וחכמה דא"א היוצאת על המ"ן דשערות. אבל הז"א, שהוא אחיד בנה"י דא"א שלמטה מטבור, שהוא למטה מבחינת ע"ב דא"ק הנשלם על הטבור, ע"כ אין תיקון הע"ב מספיק לו, והוא צריך לקבל מבחינת החוורתי שהוא עצמות גלגלתא דא"א, המקבל מבחי"י שכנגדו מגלגלתא דא"ק, והיינו רק מבחינת נה"י דגלגלתא ששם שורשו, כנ"ל, שהם ד' החוורתי שבאחורי רישא. ונמצא שעיקר השלמתו של הז"א תלוי בד' חוורתי ההם.

ז"א, שעצמותו הוא מקבל מאמא, ובחינת חכמה אין מתפשט בגופו, וכל בחינת ע"ב שמקבל, אינו אלא בבחינת הראש שלו לבד, כנ"ל (דף אלף תקמ"ח אות צ"ד) וע"כ רק הראש שלו מקבל מא"א בחינת השערות, אבל לא הגוף שלו. כי החכמה אינה מתפשטת לגופו כמו באו"א. עש"ה, ואין לשאול הרי יש לו לז"א גם שערות בגוף, (כנ"ל דף אלף תקס"ג אות ק"י) אמנם המדובר כאן הוא משערות דא"א המתפשטים מחכמה סתימאה שלו, דהיינו מקומת ע"ב המגולה כנ"ל. ואלו השערות דז"א הם מבחינת דעת לבד, כמ"ש במקומו.

קמב) גדלה מעלת ז"א כי הוא יונק מן הכתר עצמו דא"א ע"י הי"ג חוורתי וכו' או"א יונקים מחכמה דא"א בלבד ע"י י"ג תי"ד. כבר נתבאר זה בחלקים הקודמים, כי ג' שותפין יש באצילות של הז"א: א"א, ואו"א. ומקור הדבר הוא בשורשו בנקודים, כי לא נאצלו ז"ת דנקודים, אלא ע"י ו' ונקודה שהשפיע יסוד דא"ק הפנימי, שהוא פרצוף כתר, אל או"א דנקודים. וטעם הדבר, כי עקרו של ז"א מצד או"י אינו אלא נצח, ואין לו חלק בחג"ת שלמעלה מטבור, ונמצא או"א, המיוחסים לע"ב דא"ק המסתיים למעלה מטבור, שאין לו שום חיבור עם הז"א המקורי דבחינת כתר, שהוא מתחיל מנצח. ולפיכך עיקר התיקון דז"א ותחילתו הוא רק מנה"י דכתר. וז"ש בזהר שז"א בעתיקא קדישא תליא ואחיד, כי הוא אחיד בנה"י דעתיקא כי שם שורשו מנצח ולמטה, וע"כ הוא מלביש לנה"י דא"א, וזה נקרא אחיד, כלומר ששם עצמותו. וכן כל עיקר

קמג) ונתחיל לבאר ענין אותם הארבעה נימין דשערין הנמשכין מאחורי רישא על רישי כתפין למיגד ברישא דז"א, מה ענינם. ואח"כ נבאר שאר הט' חוורתי דרך פנים, וענין דיקנא דא"א הנמשכת דרך פנים. וענין אלו הד' נימין דאחורי רישא הם גורמין בחינה הששית דאור מקיף דמוחין דז"א, שהם סוד התפילין.

קמד) וזה ענינם, דע, כי אור המקיף הזה של הבחינה הששית דומה אל האו"מ דבחינה הרביעית, כי אותו או"מ הוא מקיף מכנגד נה"י דאמא, אשר המוחין דז"א מלוכשים בתוכם בפנים, והנה הוא למעלה מעל רישא דז"א, ומקיף כל ראשו וגלגלתא וכל המוחין פנימים אשר בתוכו. אבל אור המקיף הזה דבחינה ששית, הוא יוצא מן הארת המוחין הפנימים שבגו רישא עצמה דז"א, ואם מן המוחין יצא והוא גרוע מהם, איך יקיף אותם בבחינת או"מ אשר הוא גדול מן או"פ, ולכן איננו מקיף כי אם בחינת פנים דז"א בלבד, ויוצא מן המצח בין העינים ומשם עומד ומקיף את הפנים אשר תחת העינים, והם בחינת תפילין ממש. וזמ"ש באדרת האזינו דף רצ"ב, ונהיר אנפוי ואסהיד באו"א, וכו'. וז"ס והיו לטוטפות בין עיניך.

אור פנימי

קמד) או"מ הזה דבחינה ששית הוא יוצא מהארת המוחין הפנימים דז"א, וכו' והוא גרוע מהם וכו' ולכן אינו מקיף אלא בחינת פנים דז"א. כבר נתבאר לעיל בחלק י"ג, כי מ' דמוחין מאירה בהקף הגלגלתא דראש ששם נאחזים השערות. ול' דמוחין מאירה רק בפנים דראש. דהיינו ממצח ולמטה, אחר שנפסק צמיחת השערות. וטעם הדבר, כי ב' דמוחין שהיא קימת תמיד בבחינת אוירא, כי ה' לא נפיק מאויר דיליה, ע"כ יש שם אחיזה אל השערות בקביעות. משא"כ ל' דמוחין, שבעת רצון יורדת ה' מאויר הרי אז אין שם אחיזה לשערות שהם דינן כנודע. וע"כ נתקנו שם בחי' השערות רק באופן של כיסוי וגילוי, שבקטנות השערות מכסים על הפנים, ובעת רצון, מאירים י"ג החוורתי ב"ג הנימין, ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים, כנ"ל (דף אלף שס"ח אות קנ"ו)

כי אז יורדת ה' מאויר ואשתאר אור. וע"כ אין שם אחיזה לשערות בקביעות, כמו בגלגלתא שהוא מ' דצל"ם. ונתבאר לעיל (בדף אלף תקע"ז ד"ה ובזה) שגם הארת המקיף העליון ע"י התנוצצות אינה מגיעה ל' דמוחין, שהם בחינת גלגלתא, אלא ל' דמוחין שהם בחינת אוירא. ע"ש. וז"ש הרב שאו"מ דבחי' ששית הוא גרוע ממוחין הפנימים, ואינו מקיף אלא הפנים דז"א לבד. כי או"מ הזה דבחינה ששית בא מחלק החסדים שבמוחא דאוירא שבתוכם הארת חכמה ע"י הכאה, אשר לא יכלו להיות בפנימית מחמת צמצום החסדים דגלגלתא, ויצאו לחוץ מע"ג המצח כנ"ל (אלף תקע"ז ד"ה ובזה) עש"ה הרי שהם באים כבחינת חלק וענף מן מוחא דאוירא, ע"כ אין הארתם מגיעה אלא לסלק השערות מע"ג המצח ועינים שמטרם הארת המקיפים היו השערות מכסיין עיניהם דלא

קמה) ואע"פ שבאדרא נראה שאינו מדבר אלא בבחינת הדעת, זה יתבאר לקמן, כי עיקר יציאת אור המקיף הוא במצחא מכנגד הדעת, כי שם מקום הבקיעה לצאת האור מבפנים ע"י הכאת קוצא דשערי דאריך מן האחור, כמ"ש.

אור פנימי

מקום הבקיעה לצאת האור מבפנים על ידי הכאת קוצי דשערי. כמ"ש בדיבור הסמוך, שכל הגילוי הזה של התנוצצות ע"י הארת המקיפים, המוציאים או"מ דתפילין לחוץ ע"ג המצח, אינו בבחי' ה' דצל"ם דמוחין, שהם הג"ר דמוחין אלא בל' דצל"ם, שהם בחינת הדעת דמוחין, שבא"א נקרא מוחא דאורא. וז"ש שמקום הבקיעה הוא מכנגד הדעת ששם מאירים הקוצי דשערי וממשיכים הארת המקיפים. אמנם בחינת ה' דצל"ם שהם הג"ר דמוחין, אינם מקבלים לתוכם הארתם זו, משום דל' לא נפיק מאורי שלהם לעלמין, והם תמיד בחסדים מכוסים כמ"ש בחלק י"ג.

השערות דאריך הם צנורות ומבועין דנגדין שפע ואור גדול ממור"ם דביה למטה בז"א וכו' במקום סיומם. הנה נתבאר לעיל באורך, סדר המשכת הארת המקיפים, אשר בחינת היסוד שבדעת דמוחין, יוצא לחוץ אל הבינה שבמקיף העליון שלו, ומזווג שם את החו"ב דמקיפין בבחינת הכאה של זה בזה. כנ"ל בדברי הרב (דף אלף שליט אות צ"ז וע"י לעיל באו"פ דף אלף תקע"ד ד"ה וז"ש) אמנם, מי הוא הגורם ליסוד שבמוחין לבקוע המצח ולצאת לחוץ אל המקיף העליון ולזווג שם החו"ב דמקיפין. והנה זה ביאר הרב לעיל (דף אלף שס"ח אות קנ"ו) וז"ל, "ובחיות עת רצון או מאירים הי"ג חוורתי ב"ג נימין ואז מסתלקין הנימין מע"ג המצח והפנים וכו', כי נולד מצחא דרעוא דא"א ששם יסוד דעתיק ואז אור הבינה שלא נתלבשה כלל בא"א מאירה וכו', ונתוסף הארה ביסוד דעתיק דלגאו וגם אורו יוצא לחוץ" הרי שאין הזווג הזה דיסוד

יסתכלון לא א"א בז"א ולא ז"א בנוקביה, כנ"ל (דף אלף שס"א אות ק"מ) ועתה נסתלקו השערות ונגלו העיינין ויכול הז"א להסתכל במצחא דא"א כנ"ל. וגילוי זה אין לו מקום אלא בפנים דז"א ששם מקום הארת ה' דצל"ם, ואין לו מקום גילוי למעלה ממצח שהוא הגלגלתא, כי שם שליטת ה' דצל"ם, שמשם לא נפיק ה' מאורא לעולם. כמ"ש בחלק י"ג ע"ש.

וזה שמסיים הרב "ויוצא מן המצח בין העינים ומשם עומד ומקיף את הפנים אשר מתחת העינים והם בחינת תפילין, וז"ס והיו לטוטפות בין עיניך" כי כל זה הוא גילוי הארת חכמה, הנקרא עינים, וע"כ תולה הכתוב בחי' התפילין, בסוד בין עיניך. וכן דרשו חז"ל על הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו', שהם התפילין של ראש, כי כל הארתם בראיה תליא, כי חכמה נקראת ראיה, כנודע. ועם זה תבין סוד התפילין של יד שצריכים לכסות אותם, והוא משום שהם בחינה השנית דנוקבא, שהיא נמשכת ממקיף העליון דקשר של תפילין דראש, ונתבאר לעיל שהיא בחינת המסכים, שביסוד דמוחין שעליהם נעשה הזווג דהכאה, שה"ס הנרתק, עש"ה וע"כ כל עיקרה של המקיף הזה בכיסוי תלוי, כי אז יש זווג דהכאה המגלה להארת חכמה ע"י קומת הע"ב המגולה כנ"ל. באופן שהכיסוי דתפילין של יד גורמת לכל הגילוי דתפילין של ראש. כמבואר. וע"י לעיל דף אלף תקנ"א ד"ה אמנם עשה.

קמה) במצחא שהוא מכנגד הדעת ששם

קמו) וצריך להבין, למה אלו השערות נמשכין דרך האחור ולא דרך פנים, או למעלה ע"ג רישא ממש באמצע הראש דיליה. ועוד כי הרי נתבאר לעיל, כי אין מתחיל ז"א רק מטבורא דלבא דאריך ולמטה, וא"כ איך אותם הנימין מתפשטין עד רישא דכתפין, והרי היה ראוי שיתפשטו עד למטה בטבורא דלבא, כדי שימשכו שפע ברישא דז"א המתחיל שם.

קמו) גם צריך שנבאר מ"ש באדרת נשא דק"מ ע"א וז"ל, תלת מוחין דהוו בז"א ואשתכחו בג' חללי דגלגלתא דרישא, וחד מוחא שקיט על בוריה דכליל כל תלת מוחי דאתמשך מיניה משיכאן שקילן בשערי חוורי להאי ז"א לתלת מוחין דביה וכו'. וצריך לדעת, מהו זה המוח הד' הכולל שלשתם ונמשך בשערי חוורי עד רישא דז"א.

אור פנימי

דעתיק עם הבינה שבחוץ נעשה, אלא אחר שמאירים החוורתי ב"ג הנימין דשערות רישא, שהם בוקעים בעורף כנגד הדעת ששם היסוד, וע"י הארתם יכול גם הוא לבקוע במצח דרך הפנים ולהודווג עם הבינה דמקיפים.

וע"ש בדברי הרב, ותמצא שמביא שם ב' מיני זווגים בסוד עת רצון: א' באות קנ"ו שאומר "ואז ימשך אורותיה ב"ג תיקוני דיקנא ממש לא בפנים רק בזקן עצמו יאירו אור נפלא ב"ג תיקוני דיקנא דא"א. וב' הוא באות קנ"ז, שאומר "עוד תועלת אחר, כי נולד מצחא דרעוא דא"א אשר שם יסוד דעתיק וכו', ואז מסתכל א"א במצחא דא"א ובמצחא דז"א ומאירים אורות נפלאים בעיני ז"א עש"ה. הרי שהוא מבאר שם ב' זווגים משונים זה מזה, כי בזווג הראשון באים האורות החוורתי והשערות ב"ג תיקוני דיקנא, ומדגיש "לא בפנים" שפירושו לאפוקי מהארת המקיפים שמאירים רק במקום הפנים במצחא ועיינין כנ"ל, אלא שמאירים בכל הראש דהיינו גם בבחינת הגלגלתא וכו' דצל"ם, שהוא ע"י הזווג שעל המזלין כנודע. אמנם בזווג הב' שמביא באות קנ"ז, מדגיש להדיא, שהארת הזווג מגיעה

אל בחינת העינים דז"א ולמצחא, שהוא הארת פנים לבד, ומכנה את ההארה, כי נולד מצח הרצון. דהיינו בחינת פנים לבד. ויש להבין זה, איך באים ב' זווגים אלו ע"י הארת העת רצון. ומה הוא הגורם לשינוי הזה ביניהם.

וכבר נתבאר לעיל, (דף א' תקע"ג ד"ה וזה) כי בשעת הזווג לגילוי קומת החכמה דל"ב נתיבות, הבאה ע"י עלית מ"ן דז"א, עולים א"א למקום ג"ר דא"א, ובחינת הדיקנא נכנסת בסוד מ"ן, ואז יוצאת הארת הע"ב המגולה, שפירושו, שנתבטלו הפרסאות עם לבושי הצל"ם שבאו מחמת עלית ה"ת לעינים, וגם הם דצל"ם, כלומר גם הג"ר דמוחין מקבלים חכמה בלי שום כיסוי. והנה מזווג הזה מדבר הרב שם באות קנ"ו. וע"כ מדגיש, "ואז ימשכו אורותיהם ב"ג תיקוני דיקנא ממש לא בפנים" כלומר שה"ג תיקוני דיקנא נעשים שם לבחינת דעת של קומה זו, שמול ונוצר חסד הוא בחינת ת"ת, שהוא עיקר הנושא ומגלה הארת החכמה בג"ר של הקומה, דהיינו שמשכיב את בינה דג"ר שתשוב להיות חכמה, כנ"ל. ומול ונקמה היא בחינת יסוד שבדעת, שעליה נעשה הזווג דהכאה על ב' המסכים שבה, הנקראים

קמח) אבל הענין הוא, כי הנה נתבאר לעיל, שאע"פ שז"א מלביש את א"א מחצי הת"ת שבו ולמטה, אינו מלביש אותו בעצמו אלא אחר היות א"א מתלבש עם הבחינות הנזכר תוך נה"י דאבא שנתפשטו עד שם, ונה"י דאבא מלובשים בנה"י דאמא, ואז ז"א מלביש את נה"י דאמא.

קמט) והנה אותו קוצא דשערי דרישא דא"א, הנמשך דרך האחור מבחוץ, הוא מתפשט עד למטה ונוגע ברישא עצמה דז"א המלבשת את נה"י דאז"א, ודאריך עצמו, כי גופא דא"א הוא בפנים בתוך כולם, ואין ז"א נדבק ונוגע בו כלל. ואותם השערות דאריך, הם צנורות ומבועין דנגדין שפע ואור גדול ממז"ס דביה למטה בז"א, ואותם ההארות יוצאות דרך פיות השערות לחוץ במקום סיומם למטה.

קנ) ואז אותם הקצוות של השערות המסתיימים ומגיעים אחורי העורף דז"א, שהוא באחורי הדעת שבו, אותם ההארות היוצאים משם מכים שם בחוזק בעורף דז"א, ובוקעים המקום ההוא ונכנסים אל תוך המוחין.

אור פנימי

צר וקצר, כנ"ל. ונמצא הארת הזווג הזה, כי אותם הג"ר הוא בכל הראש, דהיינו גם בגלגלתא ולא דוקא בפנים, וזה שמדגיש שם, "ולא בפנים", כי אז אין הגלגלתא מלובשת בעזקא שלה, והיא מקבלת חכמה כמו ה' דצל"ם. אמנם זה נוהג רק בעת הזווג בלבד, דהיינו בעת שהפרצופין נכללים זה בזה, שאז"א הם במקום ג"ר דא"א וא"א במקום ג"ר דעתיק כנ"ל. אכן לאחר לידת המוחין, חוזרים הפרסאות למקומם, וכל פרצוף יורד למקומו, והמוחין חוזרים להתלבש בל"צ דצל"ם ונמצאים הג"ר דמוחין חוזרים לבחי' חסדים מכוסים, ובחינת ג"ר דע"ב שהיו שם בגלגלתא דא"א מוכרחה להסתלק ולצאת משם בסוד אומ"מ, כנ"ל. ועתה מתחיל זווג ה' שהרב מביא שם באות קנ"ז. שהארתו אינה מגיעה לגלגלתא וג"ר דמוחין, אלא רק לז"ת דמוחין שהם הדעת, שממנו נמשך רק הארת פנים ממצח ולמטה לבד משום שהגלגלתא מלובשת בל"צ דצל"ם.

וענין הזווג הזה הוא, כי אותם הג"ר דע"ב המגולה, המיוחסים לגלגלתא דא"א שלא יכלה לקבלם מכח התלבשותה בל"צ דצל"ם, הנה הם נשארו בהעליון שלה, דהיינו ברדל"א עצמה, כי לא קבלה אותם בעת יציאתה למקום עצמה. לפיכך נבחן האומ"מ הזה של הג"ר דע"ב המגולה שעומד תמיד במקום העליון. והבן היטב, כי אומ"מ הזה הוא באמת בחינת ג"ר של התחתון, ולא של העליון, אלא כיון שלא לקחה אותם המדרגה התחתונה ע"כ נשארה בעליונה. וזה נוהג בכל המקיפים של הע"ב החזור. גם נתבאר לעיל בחלק י"ג, בענין החזורי דגלגלתא, שהוא בחינת שירי הארת הע"ב המגולה שנשארו בגלגלתא דא"א גם אחר ירידתה למקומה ואחר התלבשותה בל"צ דצל"ם. ע"ש. ולפיכך החזורי ההיא מאירה בחינת הג"ר דמקיפים שנשארו בה, אל השערות רישא, והשערות רישא מאירים

קנא) ומ"ש באדרא דמתפשטין הנהו נימין עד רישי כתפין דאריך, אין הכוונה למעלה באריך עצמו, דא"כ היכי קאמר, בגין לנגדא למוחא דז"א, והרי הוא רחוק מהם מאד. אבל יובן עם מ"ש לעיל, כי תרי פרקין תתאין דחסד וגבורה דאריך, הם הנקראים רישי כתפין דיליה, שהם

אור פנימי

יש לו כח לעלות למקום העליון ולזווג שם את החו"ב דמקיפים, והארת חכמה מגיעה מהם לפנימיות הדעת דא"א, ויוצאת הארה לחוץ על המצח דא"א כנ"ל. הנה אותו הענין והסדר נוהג ג"כ בז"א, כי החוורתי משפיעים הארתם, שהיא שירי ע"ב המגולה כנ"ל, אל השערות רישא דא"א, וסיומם דשערות רישא משפיעים ובוקעים העורף דז"א עד שמביאים הארתם זו לתוך היסוד שבמוחין דז"א, והוא משיג כח לעלות ולזווג את המקיפים שהם למעלה ע"ג נה"י דאז"א, כי שם נשארו הג"ר מחלקו בע"ב המגולה, וע"י הארת חוורתי בהשערות מקבל כח לעלות אליהם, כנ"ל בא"א, ואז מאירים החו"ב דמקיפים בחזרה את הארתם תוך הדעת דז"א, ומשום שאינם יכולים להיות בפנים מכח העזקא דג"ר שלו, הם יוצאים לחוץ בסוד ד' מוחין חו"ב חו"ג ע"ג המצח, בסוד תפילין. ע"ש באו"פ בדף תקע"ה בכלל ההמשך, כי אין להכפיל דברים.

קנא) רישי כתפין דיליה שהם תרין עטרין דבדעת דז"א ושם בדעת מקום עמידת דתרין רישי כתפין שער שם מגיע הנהו קוצי דשערי. והנה לעיל אומר, שאין הכוונה למעלה באריך עצמו. וכאן אומר שהם עומדים בדעת דז"א. אכן צריך שתזכור מ"ש לעיל (בדף אלף תקס"ט ד"ה וזה) כי בעת הזווג נמצא הז"א כלול בג"ש תחתונים דתג"ת דא"א, שהם רישי כתפין שלו, ולכן גם אחר שיוורד למקומו הוא נוטל עמו את בחינתם, וע"כ כשא"א מאיר למעלה ברישי כתפין שלו נמצא ההארה מגיעה לדעת דז"א במקומו עצמו, כי בחינת דת"ת ויסוד דדעת

הארה זו אל הדעת דא"א, ונבחן שהארה זו דחוורתי בקצה את העורף דא"א ונכנסה תוך הדעת אל היסוד דעתיק העומד שם, דהיינו בחינת היסוד שהוא הנושא להמסכים, ואז קונה היסוד כח לבקוע את המצח ולעלות לבינה דמקיפים שנשארה ברדל"א, ומזווג אותה עם החכמה דמקיפים. ובוזה מובן איך אפשר ליסוד דדעת שבא"א לעלות להמקיפים שבמקום רדל"א למעלה ממקומו ודרגתו. אכן זה השיג מחמת שקבל חלק מאותה ההארה דג"ר דע"ב המגולה, ע"י הארת החוורתי דרך השערות. כי החוורתי היא ממש אותה הבחינה של הג"ר דע"ב המגולה, אלא הארה מועטת, שנשאר ממנה אחר הסתלקותו, אמנם מספקת לעורר את היסוד דדעת שיחזור ויחדש את הזווג הזה שכבר עשה אותו בעת התכללותו בהעליון. והבן היטב.

אמנם יש עדיין הפרש גדול מן זווג זה דיסוד דמוחין עם המקיפים, אל הזווג שנעשה בפנימית העליון ע"י התכללותו דתחתון בעליון. כי הארה זו אינה מגיעה כלל לבחינת הג"ר דמוחין, אלא לבחינת הדעת לבד, שז"ס הארת עיינין ומצחא כמ"ש שם בדברי הרב אות קנ"ז. וטעם הדבר נתבאר לעיל באו"פ דף אלף תקע"ה ד"ה ואין עש"ה.

ועם המתבאר מובן היטב גם ענין הכאת קוצי דשערי דא"א בעורף של ז"א, שע"י זה מוציא שם האו"מ על המצח שנקרא תפילין. כי הוא ממש על אותו הסדר שנתבאר לעיל בחוורתי ושערות דא"א עצמו, שמאירים ליסוד דדעת שלו, שע"י הארה זו

תרין עטרין דבדעת דז"א, ושם בדעת, מקום עמידת דתרין רישי כתפין, עד שם מגיע הנהו קוצין דשערי, ויוצאים האורות משם, ומכים ובוקעים, ונכנסים תוך המוחין דז"א. ואמנם אמיתות ביאור לשון זה, נתבאר בברכת אבות די"ט בראש השנה, במלת אלקינו ואלקי אבותינו. עש"ה.

קנב) ודע כי יש הפרש בין הדעת דז"א אל הדעת דנוקביה, כי דעת דז"א עומד למעלה בראשו מכריע בין חכמה ובינה שלו, והטעם הוא במה שנתבאר אצלנו, כי נה"י דאמא, הכלים הם דאמא, והמוחין שבתוכם, הם אורות דז"א עצמו. אבל הכתר דז"א, הכלי שלו והאורות שבתוכו הם חצי תחתון דת"ת דאמא, והם מושאלין לז"א להיותם כתר בו.

קנג) וכיון שהם אורות מעולים מן אמא, לכן יש בהם כח להמשיך מן הדעת ההוא למעלה בראש, אע"פ ששרשו הוא מן תרין כתפין דא"א, שהם מבחינת ו"ק גופא, אבל בנוקביה דז"א שהכתר שלה הוא מת"ת

אור פנימי

לעיל (דף תקע"א ד"ה אור) כי לא יצויר קומת חכמה דל"ב נתיבות זולת בד' הבחינות יחד: חו"ב חו"ג. כי אין הבינה שבה להיות חכמה זולת ע"י הת"ת העולה לעיבור ומחזיר פניה לחכמה, והאור"ח העולה ומלביש האו"י הוא העולה ע"י המסכים דעטרא דגבורה. כי ע"כ מפרש הוזהר את הקומה דל"ב נתיבות בבחי' כ"ב אתון וי' אמירן, שענינם זו"ן בעיבור הבינה כמ"ש הרב לעיל. כי אפילו אחר שנולדו הזו"ן ובאו למקומם משאירים בחינתם במוחין דאז"א, כי אין למוחין אלו קיום והעמדה זולת במציאות הזו"ן שמה בהמוחין, מטעם הנ"ל, ואותה השארה של זו"ן במוחין דאז"א נקראת בשם דעת דאז"א.

ולפיכך נקשרים ג' הפרצופים: או"א וז"א ונוקבא זה בזה, דהיינו כמו שהמוחין דל"ב נתיבות חכמה שבאז"א קשורים בז"א ונוקבא כנ"ל, אשר חכמה שבהם קשורה בת"ת, שהוא הנושא להארת חכמה, ומשיב האמא להיות חכמה כנ"ל. והת"ת קשור בנוקבא, שהיא עטרא דגבורה המעלה האז"א. הנה אז גורם גם בג' הפרצופים דכללות, שהם

הז"א הוא ממש בחינת הרישי כתפין דא"א, כנ"ל, וכיון שהם בחינה אחת ע"כ הארת א"א למעלה מגיעה ביחד גם לדעת דז"א. קנג) אורות מעולים מן אמא לכן יש בהם כח להמשיך מוח הדעת ההוא למעלה בראש, אע"פ ששרשו מב' כתפין. ולכאורה קשה, הלא ת"ת דאמא הוא ג"כ בחינת גופא, כמו הרישי כתפין דא"א, ולא עוד אלא שת"ת דאמא עוד הוא למטה מבחינת רישי כתפין דא"א. והענין הוא, כי מ"ש הרב, שעלית הדעת לראש הז"א הוא משום שנוטל האורות וכלים דת"ת דאמא לכתר שלו, רומז בזה שיש לז"א שורש בראשיהו דאז"א גופייהו, שזוהי הסבה שאורות וכלים דת"ת דאמא יכלו לשמש לכתר דז"א. פירוש: כי כבר נתבאר לעיל (א' תקע"א ד"ה אור) כי כמו שיש בפרטות כל ראש חו"ב וב' עטרין כן הם בכללות אצילות ג' פרצופים: או"א, הם חו"ב, ופרצוף ז"א הוא עטרא דחסד, דהיינו הת"ת הנושא להארת חכמה. ופרצוף הנוקבא היא עטרא דגבורה, דהיינו בחינת המסכים שביסודה שעליהם נעשה הזווג דקומת חכמה דל"ב נתיבות. ע"ש. גם נתבאר

דז"א בלבד, אין בו כח להעלותו למעלה בראש שלה. כיון ששרשו הוא מבחינת גופא. ולכן נשאר דעתה למטה בין שתי הכתפות שלה, כמ"ש במקומו.

* קנדה) ונבאר עתה ענין הקשר של תפלה של ראש מה ענינה. כבר הודעתין ענין יעקב שנשא רחל ולא, והוא בחינת ז"א שיש לו שתי נשים לאה ורחל, זו למעלה וזו למטה, כי רחל מתחלת מן החזה שבו ולמטה ולא, מתחלת מאחורי הדעת שבו עד החזה שבו.

קנה) והנה ענין זו העליונה הנקראת לאה, היא בחינת הקשר של תפלה של ראש, וטעם אצילותה שם, הוא כמ"ש למעלה, כי המוחין דז"א ירדו מלובשין בתוך נה"י דאמא, תוך שלשה חללי גלגלתא דז"א.

אור פנימי

וממשיך הב' עטרין להיות דעת ולשמש לו להמשכת הארת חכמה. משא"כ הנוקבא, כיון שאינה מלבשת אלא הת"ת דז"א לבד, כלומר, שמשמשת רק בבחינת או"ח לבד בשביל הז"א, ועיקר הוויג נעשה בז"א, הנה הב' עטרין אינם צריכים להיות בראש שלה, כי הוויג נעשה ביסוד ז"א.

ויש טעם ב', כי עיקר הנוקבא הוא עטרא דגבורה, שהיא ממשכת רק בחינת או"ח, והיא איננה שום נושא להארת חכמה שבמוחין, כי אדרבה המסכים שלה דוחים חכמה. הן מבחינת צר, והן מבחינת קצר. אלא עיקרה ללבוש דחסדים עומדת, והגם שאין החכמה נמשכת רק בלבוש דחסדים, מ"מ אינם חשובים שיתמשכו מגוף לראש בשביל זה. ורק ז"א שהוא הנושא האמיתי להארת חכמה משורשו באו"י, ובינה מחזקת אותו בראשה לקיים ולהעמיד המוחין שלה, ע"כ יש לו כח להמשיך הב' עטרין גם לראשו, כדי לקיים הארת חכמה שלו, שהיא בחינת עצמותו מאו"י. משא"כ הנוקבא, שבה אין שורש כזה מאו"י. והבן.

קשורים ומלבישים זה לזה, כי פרצוף ז"א שהוא בחינת ת"ת, המעמיד עם שורש הת"ת שלו שהשאר בראש דאו"א, את החכמה אשר שם, נמצא משום זה גם פרצופו למטה יורש את הת"ת דאמא לחלקו עצמו, דהיינו באותו השיעור שיש לו החלק במוחין דאו"א, באותו השיעור נוטל חלקו בגוף דאו"א, שהוא רק מת"ת ולמטה. וכן הנוקבא קשורה ויורשת את הת"ת דז"א לחלקה עצמה, משום שת"ת לא היה יכול לקבל את הארת חכמה שלו במוחין דאו"א לולא היותה שם, כנ"ל וע"כ יש לה חלק בת"ת דז"א ג"כ. הרי שכל הטעם שז"א נוטל ויורש את אורות וכלים דת"ת דאמא להיות לכתר שלו, הוא מטעם שהשאר שורשו בראש דאו"א.

וז"ש הרב כיון שהכתר דז"א הוא מאורות וכלים דאמא עצמה, שהוא מכת שורשו שהשאר בדעת דאו"א, זה גורם ג"כ לז"א עצמו שיעלה הב' עטרין להיות דעת בראשו עצמו, כי גם הוא בחינת גופא ומ"מ המשיכו אותו או"א לבחינת ראש שלהם כדי לקיים ולהעמיד המוחין דחכמה שלהם, כן הז"א עצמו קונה הכת הזה

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רע"ה טור א'.

קנו) והנה אין ספק, כי המלכות דאמא שהיא למטה מן היסוד דאמא, גם היא ירדה ונכנסה לתוכו, והיא שם דבוקה ומחוברת בדעת דז"א, אבל אינה בכלל מוחין שלו.

קנו) גם ידעת, כי כל אור שבעולם יש לו בחינת אור חוזר, ואם כן זה האור שבלט במצת, ויצא בסוד תפלה של ראש, מוכרח הוא שיהיה לו אור חוזר דרך אחוריו, שהוא בעורף, אשר שם עומדים הנהו קוצי דשערי דא"א, ומכים ומאירין שם כנ"ל, כי מכחם יצא אור תפלה של ראש, ועתה יש לו אור חוזר עד שם.

קנח) ונמצא, כי אור ארבע פרשיות תפלה של ראש, חוזר ונכנס לפנים בשלשה המוחין הפנימיים, ובלטו אורן לחוץ דרך אחור במקום העורף, ונעשה האור ההוא בחינת קשר של תפילין דראש, בצורת ד', שהיא סוד ד' דאחד.

אור פנימי

דברי הרב בענין יוסף ובנימין באורך. ע"ש. וזה אמרו כאן "המלכות דאמא שהוא למטה מיסוד דאמא גם היא נכנסה לתוכו" דהיינו בחינת עטרא דגבורה האמיתית שהיא בחינת הנקבה עצמה, הנקראת בשם מלכות, הנה גם היא נכנסה בו עם הנה"י דאמא. וע"כ מרמז עליה שהיא למטה מן היסוד, כלומר, לא אותה עטרא דגבורה הכלולה ביסוד אלא עטרא דגבורה אמיתית הנחשבת לבחינה נפרדת מן היסוד, והיא למטה מיסוד. וז"ש "והיא שם דבוקה בדעת דז"א אבל אינה בכלל המוחין שלו" דהיינו כנ"ל, שמתחלה נעשה הזווג בבחינת העטרא דגבורה הכלולה בזכר עצמו, והיא העטרא דגבורה של המוחין דז"א. אבל על עטרא דגבורה האמיתית שהיא בחינת הנקבה שלו, נעשה הזווג אח"כ. וזה שאומר שמלכות זו היא בחינת נוקבא העליונה דז"א. דהיינו כמבואר, שהיא בחינת עטרא דגבורה האמיתית הנחשבת לנוקבא דז"א ולא בחינת עטרא דגבורה דבחינתו עצמו.

קנו) המלכות דאמא שהיא למטה מן היסוד דאמא, גם היא ירדה ונכנסה לתוכו, והיא שם דבוקה ומחוברת בדעת דז"א, אבל אינה בכלל המוחין שלו. כבר ביאר זה הרב לעיל (דף א' תקל"ה אות ע"ה וע"ו) שכמו שיש מ"ד ומ"ן בדכר ובנוקבא, כן יש מ"ד ומ"ן בבחינת הדכר עצמו. ע"ש. ונתבאר שם באו"פ שהמ"ד הוא בחינת ת"ת עטרא דחסד, והוא בחינת יוסף. והמ"ן הוא בחי' עטרא דגבורה, שהוא בחינת בנימין, ע"ש.

וע"כ גם כאן יש להבחין בחינת עטרא דגבורה הכלולה ביסוד דאמא עצמו, שהוא בחינת עטרא דגבורה הכלולה בדכר עצמו. ומלבד זה יש להבחין בחינת הנקבה עצמה אשר שם בהמוחין, כי עטרא דגבורה היא בחי' הנקבה, כנ"ל בדיבור הסמוך, אלא שהיא כלולה גם ביסוד, שע"כ מזדווג מקודם הדכר על עטרא דגבורה הכלולה ביסוד שלו עצמו, ואח"כ הוא מזדווג עם עטרא דגבורה המיוחדת שהוא בחי' הנקבה. כמ"ש לעיל

קנט) והענין הוא, כי בהכנס אור החוזר אל תוך המוחין הפנימיים, אז האירו ארבעה אורות אלו שם בפנים, ונתלבשו באותה ד', שהיא המלכות דאמא, ולכן נקראת ד', כנגד ארבעה אורות אלו המתלבשין בה, ואז נוקב הארתם לחוץ בעורף, ונעשה שמה אותו הקשר של תפלה דראש, ושם מתגלית בחינת אותה המלכות דאמא, ובתוכה מלובשין ארבעה האורות הנזכר, של הארבע מוחין.

קס) ולפי שאין שם רק מציאות אותה המלכות לבד, לכן אין הקשר ההוא אלא בחינת עור אחד לבד, ואין שם שום פרשה וכתובה כלל, לפי שהפרשיות הם בסוד מוחין, והעור בסוד המלכות, והואיל ואין שם מוחין ממש, לא יש שם רק בחינת עור בלבד.

קסא) (והנלע"ד בזה הוא כי זה הקשר הוא אור מקיף דמוחין דלאה, ואינו לאה עצמה, והוא כדמיון תפלה של יד, שהוא אור מקיף דמוחין דרחל. וזה מוכרח לעניות דעתי, וכמו שביארתי לקמן בתפלה של יד, שיוצאת מהכאת קוצא דשערי דעיבור דז"א, שהם ד' הציציות. וכן יש ארבע ציציות דנימין דמוחין דיניקה המכים בראש לאה, ומוציאין

אור פנימי

קנט) בהכנס א"ח אל תוך המוחין הפנימיים האירו ד' אורות אלו בפנים ונתלבשו באותה ד' שהיא המלכות וכו', ואז נוקב הארתם לחוץ בעורף וכו'. פירוש: כי זה דומה לגמרי אל הזווג של היסוד דמוחין עם החו"ב שבמקיף העליון שע"ג נה"י דא"א, שע"י הכאתם זה בזה יצאו ד' המוחין דתפילין כנ"ל (בדף א' תקפ"ו ד"ה ועם) עש"ה. כן נעשה זווג זה הב' על בחי' המלכות דמוחין. אלא ההפרש הוא ששם נעשה הזווג של יסוד דמוחין עם מקיף העליון שלמעלה מו"א, וכאן נעשה הזווג במקיף דתפילין שע"ג המצח דז"א. כי הנוקבא אינה מקבלת רק ממוחין דדכר. ועל כן גם כאן ע"י קבלת הארת הקוצי דשערי קבלה המלכות כח לבקוע המצח ולצאת לחוץ לזווג עם האו"ח שלה את חו"ב של המקיף דתפילין, ואז נכנסה הארתם תוך המוחין הפנימיים וד' המוחין חו"ב חו"ג שנתגלו

ענה מחדש תוך המוחין הפנימיים שייכים לזקבא, שהיא המלכות הנ"ל, וע"כ מוחין אלו גם הם בוקעים את העורף ויוצאים לחוץ, כי משום הארת העזקא אינם יכולים להיות בפנים, כנ"ל בהזווג של יסוד דמוחין. והם נעשים שם סוד קשר של תפילין, שהוא בחינת ד' מוחין מקיפים על מקום העורף, כמו המקיפים של המצח. אלא ד' המקיפים של הדכר שהוא הז"א, הם מבחינת ת"ת בעיקר, כנ"ל, שחו"ב דא"י בולטים במצח דא"א, ות"ת דא"י בולט במצח דז"א. וע"כ מקומם על המצח, דהיינו בבחינת פנים. משא"כ הנוקבא שאין לה אלא בחי' עטרא דגבורה משורשה עצמה, שהם בחינת המסכים, כנ"ל, ע"כ מקומם בעורף הז"א, כי הם בחינת אחרים ולא פנים. וע"י היטב לעיל (דף אלף תקע"ב ד"ה והנה) בענין ג' הבליטות דא"א וז"א ונוקבא. ומהו הסעם אין בה אלא בחינת עור בלבד, ואין בה

בה אור מקיף דמוחין בסוד קשר וכמ"ש בדרוש הציציות, בענין נימין דיניקה שנמשכין על רישא דלאה. מהרח"ו ז"ל).

קסב) ונבאר ענין הרצועות של תפלה של ראש, איך נמשכות מן הקשר הנזכר, ואיך מתחברות למטה עם התפלה של יד. דע כי כל מה שיש בתפלה של ראש שהיא ברישא דז"א, יש גם כן בתפלה של יד שהיא ברישא דרחל נוקבא דז"א.

קסג) וכמו שאמרנו, שיש מקיף עליון על רישא דז"א והיא הבחינה השנית שבמוחין דיליה, כך זה הקשר דתפלה של ראש הנקרא לאה, היא בחי' אור המקיף העצמי והעקריי של נוקבא דז"א, הנקראת רחל, ולכן זו הקשר עומדת כאן למעלה, והיא למטה, ומכאן היא נעשית אור מקיף העצמי אליה והבן זה.

קסד) והנה ענין הרצועות הם בחינת המשכת הארבע מוחין למטה, ונודע, כי הארבע מוחין נתלבשו בנה"י של אמא כנ"ל. והנה הם נחלקים

אור פנימי

שום פרשה. משום שעיקר בחינתה היא רק עטרא דגבורה לבד, שהיא בחינת או"ת ואין בה או"י.

קסג) הבחינה השנית שבמוחין דיליה כך זה הקשר דתפילין וכו', או"מ העצמי והעקרי של נוקבא דז"א, הנקראת רחל. כבר נתבאר זה לעיל (א' תקצ"ח ד"ה כשתדייק) שיש ג' חלוקות של שש בחינות: דאז"א, ודז"א, ודנוקבא. עש"ה הטעם, וענין שש הבחינות הם ג' מדרגות דאז"מ ואז"מ, כי בעת הזווג כשנכללו הפרצופים זה בזה, נכלל כל אחד בעלי עליון שלו: או"א בראש דעתיק, וז"א באז"א, ונוקבא בראש ז"א. וזהו מחמת שכל אחד עלה לעליון שלו, והעליון לעלי עליון, ונמצא העליון כמו שמשמש בב' מקומות כאחד, כי הוא עצמו אע"פ שעלה למעלה הניח הרשימות שלו למטה במקומו הקודם, וע"כ התחתון מקבל גם מעלי עליון. כנ"ל דף א' תקנ"ט ד"ה נעשו. עש"ה.

וע"כ יש לכל אחד ב' שרשים: שורש אחד בעלי עליון, ושורש אחד בעליון שלו, ובחינת עצמו ע"כ יש ג' מדרגות ובכל אחד פנימי ומקיף, הרי שש מדרגות. ונמצא שורש העצמי דאז"א, הוא בעלי עליונם, דהיינו בראש דעתיק כי עד שם נכלל בעת הזווג, ושם בחי' א' והשניה דמוחין שלהם. אמנם משם אינם יכולים לקבל המוחין, כי לפי המדרגה לא נכללו בעת הזווג רק בעליון שלהם שהיא אז"א. וע"כ אינם מקבלים אלא מבחינה הרביעית דמוחין שהיא אז"מ שהניחו בא"א. וכן ז"א נבחן השורש העצמי שלו באז"מ דעלי עליונו שהם אז"א, הנבחן לבחינה השניה דמוחין. אמנם אינו יכול לקבל משם, כי בדרך המדרגה נכלל רק בנה"י דאז"א, דהיינו בישוס"ת המלבישים לנה"י דאז"א, וע"כ הוא מקבל רק מאז"מ שהניח בנה"י דאז"א, שהוא בחינה הרביעית דמוחין שלו. ועד"ז נוקבא דז"א רחל, הנה המקיף העצמי שלה, דהיינו בחינה השניה דמוחין שלה היא בראש ז"א בקשר של

לשתי חלקים ימין ושמאל, תהיה חלוקתם כך, כי בבחינת הנה"י דאמא. הנה היסוד כולל תרין עטרין דדעת, שהם חסדים וגבורות.

קסה) ולקמן יתבאר, כי עטרא דגבורה כולו או רובו ניתן בנוקבא, ועטרא דחסד כולו או רובו, ניתן בז"א, ומה שנשאר מעטרא דחסד, נמשך ביסוד שבו וניתן שם. ושם עומד אותו החסד שירד שם, לכן אין היסוד של הבינה נזכר כאן, רק הנצח וההוד שלה בלבד, ואלו הן תרין רצועין ימנית ושמאלית.

קסו) וצריך שתדע, כי בכל מקום שיש בחינות נצח והוד בכל מקום שהם, עליהם נאמר, והקרנים גבוהות והאחת גבוהה מן השנית, כמבואר בהקדמת התקונין ד"ט ע"א. ובפרשת פנחס בר"מ דרכ"ח ע"ב.

קסז) והענין הוא, כי ספירת הנצח, של א"א ושל אבא ואמא ושל ז"א, כולם הם יותר קצרות משיעור ספירת ההוד שבהם, כי ספירת ההוד מתפשטת למטה מן הנצח, ונמצאת ספירת הנצח הקצרה, שהיא גבוהה יותר למעלה מספירת ההוד.

קסח) וטעם הדבר הוא במה שנודע, כי הנצח הוא בסוד התפארת, וההוד בסוד המלכות, כמ"ש בספר התקונין איהו בנצח ואיהי בהוד. וזהו סוד שנקראים הנצח וההוד שחקים, שהם שתי ריחיים זו על גב זו, הטוחנות מן לצדיקים שהם צדיק וצדק.

אור פנימי

תפילין, אמנם אינה יכולה לקבל משם ששמה נבחן לעלי עליונה, כי אין שרשה אלא בנה"י דז"א. וע"כ אינה מקבלת רק מבחינה הרביעית דמוחין, דהיינו באו"מ של הנה"י דז"א. וכבר הארכנו בזה.

קסח) הנצח הוא בסוד הת"ת, וההוד הוא בסוד המלכות. זה נתבאר היטב בחלקים הקודמים, שכמו שיש ה' בחינות בע"ס השלימות בחכמה, שהם כח"ב זו"ן, כן יש ה' בחינות בע"ס דקומה דבחי"א, דהיינו בקומת החסדים לבד, שהם תג"ת נ"ה, ששם יורדים הכח"ב להיות תג"ת, וע"כ נבחנים התג"ת לג' הבחינות הראשונות כח"ב. ונצח הוא בחינת ז"א, והוד הוא בחינה אחרונה שהיא הנוקבא. וענין זה נוהג בכלהו ז"ת דה"פ. כי כל ז"ת הם קומת חסדים דבחי"א.

אמנם אינה יכולה לקבל משם ששמה נבחן לעלי עליונה, כי אין שרשה אלא בנה"י דז"א. וע"כ אינה מקבלת רק מבחינה הרביעית דמוחין, דהיינו באו"מ של הנה"י דז"א. וכבר הארכנו בזה.

וזה אמרו שקשר של התפילין נחשב לבחינה השניה דמוחין דרחל, כי בחינה הא' היא ד' המוחין שיצאו בפנימיות המוחין דז"א, כנ"ל. ובחי' השניה היא האו"מ שיצא על העורף בסוד קשר של תפילין. ומשם נמשכו דרך ב' הרצועות ונתלבשו בנה"י דז"א ג"כ בב' בחינות: באו"פ, ובאו"מ, ומבחינה הרביעית שהיא המקיף של הנה"י

קסט) והרי איך הם זו על גב זו, לפי שזו גבוהה מזו. ונמצא כי כאשר אמא עלאה המשיכה הנצח שלה בתוך ז"א לתת בו מוחין כנזכר, והנה הנצח שבה נכנסה תחילה, ולא המשיכה רק עד טיבורא דליבא דז"א.

קע) וזהו הטעם של רצועה הימנית, שתהיה קצרה ושיעורא עד החזה בלבד, לפי כי הרצועה הזו שהיא רצועת נצח, היא לצורך זעיר אפין עצמו, כנזכר דאיהו בנצח, ועיקר מציאות ז"א הוא עד החזה שבו, כי משם ואילך מתחיל בנין נוקביה.

אור פנימי

וזה אמרו "ספירת הנצח של א"א ושל או"א ושל ז"א כולם הם יותר קצרות משיעור ההוד שבהם וכו', כי הנצח הוא בסוד הת"ת, והוד הוא בסוד המלכות" כי הג"ר שבכל גוף מה"פ הם בחינת כח"ב שנכללו וירדו לבחינת תג"ת, וזו"ה הם זין, כמבואר, וע"כ הנצח הוא יותר עליון מן ההוד כי המלכות היא תמיד מתחת ז"א. וכמ"ש בדיבור הסמוך.

קפ) רצועת נצח הוא לצורך ז"א עצמו ועיקר מציאות ז"א הוא עד החזה שבו, כי משם ואילך מתחיל בנין נוקביה. כבר נתבאר לעיל בסמוך, ענין התקשרות הפרצופים דאו"א ז"א ונוקבא זה בזה, שנמשך מן התקשרות המוחין דאו"א גופייהו, כי נבחן במוחין שלהם שלש בחינות: א' הם עצם האורות, וב' הוא הנושא להמשכת חכמה. ג' הוא הנושא לבחינת הכאה להעלאת או"ת.

שבחינה הא' הם חו"ב שבמוחין, שהם עצם האורות. ובחי' הב' הוא עטרא דחסד שבמוחין, שהוא ת"ת וז"א הנושא להארת חכמה, שזולתו עוזבת תכף הבינה בחינת החכמה שבמוחין, וחזרת לבחי' חסדים מכוסים כטבעה. וג' היא עטרא דגבורה שבמוחין, שהיא בחינת היסוד הנושא לבחינת המסכים להעלאת או"ת, שזולתו לא היה נמשך כלל האו"י בהמוחין. וקוטבם

של ג' בחינות האלו הוא הת"ת, דהיינו העטרא דחסדים, כי הבחינה העליונה שבמוחין אלו דאו"א היא חכמה, וחכמה זו אינה מתקיימת שם זולת על ידו, כמבואר, וע"כ נבחן הת"ת דמוחין לעיקר האו"י אשר שם. אמנם בלי או"ת אינו יכול כלל להתלבש בהמוחין, ונמצא הת"ת דמוחין שקשור ותלוי בעטרא דגבורה, שהיא הנוקבא דמוחין. הרי שת"ת קנה מקומו בקביעות תוך המוחין דע"ב של או"א בראשיהו ממש אע"פ שהוא בעצמו הוא רק בחינת גוף, וע"ד זה גם הנוקבא דז"א קנתה מקומה שם בראשיהו דאו"א. ולפיכך כשנתפשטו הפרצופים, ונתפשטו או"א לפרצוף בראש וגוף, ירש ז"א לחלקו את ת"ת דאו"א, כי אין בגוף אלא מה שבראש, וכיון שבמוחין דראשיהו נבחן ת"ת דמוחין לחלקו דז"א, כנ"ל, הנה כן גם בגוף שלהם, קבל ז"א את ת"ת שלהם לחלקו, וע"כ הוא מלביש עליהם מת"ת שלהם ולמטה.

ואין לשאול לפי"ז היתה צריכה גם הנוקבא להלביש את או"א כמו ז"א, שהרי גם לה יש שורש בראשיהו דאו"א, כנ"ל. אמנם הענין הוא כי לא נעשה שם הזווג אלא בבחינת העטרא דגבורה הכלולה בהדכר עצמו, דהיינו במסכים הכלולים ביסוד דמוחין, שפירושה בחינת הנוקבא הכלולה

קעא) ואח"כ נכנס הוד דאמא, ונתפשטה עד למטה בהוד דז"א, כדי להשלים בנין המלכות. כי הנה מוח הבינה של הנקבה, נעשה מן הוד זעיר אפין כנודע. ונמצא, כי אמא עלאה הנקראת בינה, נמשכה עד מוח הבינה שבמלכות.

קעב) ולפי שבטבורא שלים, כנזכר באדרת נשא דף קמ"א ע"א, לכן שיעור הרצועה הזו היא עד טבורא. וזמ"ש בתקונין דף ט' ע"ב, ואתפשטותה דבינה עד הוד אתפשטת. כי לשון הזה מורה על מה שאמרנו, כי ההוד שבה, היא אשר נתפשטה יותר משיעור הנצח.

קעג) גם בזה תבין טעם שיעור הנזכר בהקדמת התקונין בדף ט' ע"א בענין הרצועות ושיעורן. גם תבין, כי מאמר זה לכאורה חולק עם מאמר ר"מ דפרשת פנחס דף רכ"ח ע"ב, כי כאן נאמר דרצועת ימין קצרה והשמאל ארוכה. ושם אומר להיפך. והענין כי שם מדבר בבחי' מניח את התפילין כי הארוכה מימינו ושל שמאלו קצרה, אבל בבחי' אמא עלאה עצמה היא להיפך, כי הנה הימין שבה הוא השמאל שבו, והשמאל שבה ימין שבו.

אור פנימי

בז"א עצמו, שהיא בחינת בנימין שבו, כנ"ל בדברי הרב. אמנם בבחינת עטרא דגבורה האמיתית לא נעשה שם שום זיווג בראשייהו דאז"א, כי היא אינה יכולה להתגלות אלא אחר גדלות ז"א עצמו, דהיינו ע"י עלית אח"פ שלו כנודע.

ולפיכך יש לז"א ב' נוקבין: א' נבחנת כבחינת הנוקבא הכלולה בז"א בעת היותו בשורשו בראשייהו דאז"א, אמנם לא בעטרא דגבורה ממש, כי היא בחינת יסוד ושייכת לגמרי אל ז"א, אלא בחינת המלכות דאמא עצמה שגם היא כלולה ביסוד הזה, ולה יש כבר אצילות שלם שאינה צריכה לז"א כמו רחל. ומלכות זו דאמא לא שמשה שם בפני עצמה אלא בדרך התכללות בעטרא דגבורה דז"א.

ובזה תבין ביותר מ"ש הרב לעיל (באות קנ"ו) "שהמלכות דאמא שהיא למטה מהיסוד דאמא גם היא ירדה ונכנסה לתוכו והיא שם

דבוקה ומחוברת בדעת דז"א אבל אינה בכלל מוחין שלו" דהיינו בשעה שהוא יורש את תנה"י דאמא לחלקו, מחמת שנשרשו בה בראשייהו, כנ"ל, הנה הוא יורש ג"כ בחינת מלכות דאמא שלמשה מבחי' עטרא דגבורה של המוחין שלהם, כי עטרא דגבורה היא ביסוד של המוחין שהוא דכר, אמנם מלכות דאמא כלולה ג"כ בהדכר, רק הזיווג לא נעשה עליה אלא בבחינת הדכר, כנ"ל, אמנם זה מספיק שגם מלכות זו דאמא תתפשט לתוך המוחין דז"א. ועל המלכות הזו נעשה זיווג מיוחד אחר יציאת המוחין דז"א, שמשם יצאה פרצוף לאה, הנקראת קשר של תפילין, דהיינו נוקבא עליונה דז"א שלמעלה מחזה, אשר גם היא מלבשת על הת"ת דאמא כמו הז"א כי יש לה קשר עכ"פ בראשייהו דאז"א בבחינת עטרא דגבורה שגם היא כלולה שם כנ"ל, אלא כיון שלא נעשה עליה שם הזיווג להדיא, כנ"ל

קעד) ונבאר ענין הרצועות בבחינת המוחין, כי עד עתה ביארנום בבחינת הנצח וההוד דאמא, שהם לבושי המוחין. ועתה נדבר בבחינת המוחין, הנה מן קשר התפילין של ראש שהיא אות ד' כנזכר, נמשכין שתי רצועות, אחת נגד הימין ואחת כנגד השמאל, וברצועת הימין יש שם בחינת חכמה וחסד דז"א, ובשמאלית גבורה ובינה דז"א, שהם בארבעה מוחין, והרי הם שתי רצועות הכוללות ארבע המוחין כסדר הנזכר.

אור פנימי

הוד, ופעם אומר שכל המחזה ולמטה דז"א שייך לחלקה של הנוקבא וז"א הוא רק חג"ת לבד, שעיקרו הוא ת"ת, ונמצא מזכה שטרא לבי. תרי אמנם כבר נתבאר זה בחלקים הקודמים שבבחינת ע"ב נחשב ז"א לת"ת, כי בע"ב דא"ק נתחלפו האורות, וירד הכתר למדרגת חכמה וחכמה למדרגת בינה, וכו' ות"ת למדרגת נצח וכו' ויסוד למדרגת מלכות, כנ"ל בחלק ה'. ע"ש. ולפיכך עצם הז"א מבחינת אצילות של א"א שהוא מדרגת כתר דב"ן, נבחן עיקרו של הז"א לנצח, אמנם ממדרגת המוחין, שזה מקבל מבחינת אור"א, שהם ע"ב דב"ן המקבל מבחינה שכנגדו מע"ב דא"ק, נבחן עיקר הז"א לבחינת הת"ת, שהוא חג"ת. וכבר הארכנו בזה. וכיון שכל הקשר שבין התלבשות הפרצופים נמשך ממוחין דאור"א, ע"כ נחשב הז"א לבחי' ת"ת, שהוא חג"ת, וכל מקום הנה"י נוטל הנוקבא, כי הנצח ירד לבחינת הוד, ושייך ע"כ אל הנוקבא.

ובאמור מתבאר עוד ביותר למה אין זווג במלכות דאמא שבמוחין, אלא רק ביסוד שלה, וכן מה הדיק שאומר "המלכות דאמא שלמטה מיסוד שלה" כי נתבאר, שבבחינת ע"ב ירדו המדרגות, שירד ת"ת לבחינת נצח, ונצח נעשה לבחינת הוד, ויסוד לבחינת מלכות, כנ"ל, הרי שאין המלכות כלל נכללת בזווג המוחין דע"ב, כי היסוד נטל בחינתה. וז"ש הרב שאין מלכות דאמא בכלל המוחין דז"א (ע"י לעיל אות קנ"ו) הרי, שאין

ע"כ צריכה כאן לצאת אחר גמר הזווג דמוחין דז"א עצמו, והיא מקבלת מן המוחין דז"א. והבן היטב שורש הזה של פרצוף לאה.

אמנם נוקבא זו העליונה אינה בחי' עטרא דגבורה האמיתית, שמשם נכלל ז"א בעת שימוש בדעת דאור"א, כי הוא כלול בנוקבא שלו עצמו, שיצאה עמו בעת הנקודים בסוד ו' ונקודה. אלא הנוקבא הזו אין לה גילוי עדיין בפני עצמה, כי היא נאצלת תמיד ע"י הז"א. ולנוקבא זו אין שום שורש בראשיהו דאור"א, כי עדיין לא נגלה דרגתה שם, כנ"ל, וכל שורשה בעטרא דגבורה של המוחין משם, היינו רק במה שנכללה ביסוד דז"א, וע"כ אחר גמר גדלותו של ז"א היא מתפשטת משם לפרצוף בפני עצמה. וכל אחיזתה היא רק בת"ת דז"א, שמשם הכתר שלה. והוא מטעם, שכל שבחו של הת"ת דראשיהו דאור"א להמשיך מוחין דהארת חכמה היתה מטעם התכללותו בעטרא דגבורה שלה, כנ"ל, וע"כ היא יורשת ג"כ בז"א מקום הת"ת שלו, אבל עיקר מקומה היא בנה"י דז"א, שעיקרם דנה"י הוא קו אמצעי, דהיינו היסוד דז"א, שהרי גם למעלה בהמוחין דאור"א אינה כלולה רק ביסוד דמוחין שהיא עטרא דגבורה, ולא בת"ת של המוחין, שהוא בחינת האו"י דמוחין שהוא עצם הז"א.

ולכאורה נראה כמו סתירה בהדברים כי פעם אומר שז"א הוא נצח, ונוקבא היא

קעה) וכדוגמת הדלת עצמה, שהיא הקשר, שאיננה אלא בחי' עור בלבד, גם הרצועות, הם בחי' עור בלתי בחי' פנימיות ופרשיות בתוכן, כמו שיש בתוך עור ארבעה בתי התפילין.

קעו) ואמנם בחינת הרצועות האלו, הם גם כן בבחינת אור המקיף ונמשכין מצד חוץ ולא בפנים, והימנית היא היותר קצרה, כמו שביארנו בריש הקדמת התקונין דף ט' ע"א, והיא מסתיימת בטבורא דליבא דז"א, ושם נגנזת ונכנסת בפנים.

אור פנימי

דאמא ונתפשטה עד למטה בהוד דז"א כדי להשלים בנין המלכות כי מוח הנקבה נעשה מהוד דז"א כי אלו הרצועות שהם נמשכים מלבושי המוחין דאמא, מבחינת עור, שהיא המלכות שאינה בע"ב, אלא רק במציאות הכלים דכתר, כנ"ל. הנה הרצועה הימנית, שבה מלובשת עטרא דחסדים, שהיא בחינת ז"א, הרי הרצועה הזו נבחת לבחינת נצח, ולא לבחינת ת"ת, משום שבכלים דכתר אין ז"א אלא בחינת נצח כנ"ל. וכן עטרא דגבורה שהיא הרצועה השמאלית אינה נבחת לכל נה"י כמו בכלים דע"ב, שהנוקבא היא שם בחינת נצח, כנ"ל, אלא היא נבחת רק לבחינת הוד, כמו מציאותה בכלים דכתר, שמשם באים הרצועות כמבואר.

וזהו אמרו באות (ק"ע) "וזהו הטעם של רצועה הימנית שתהיה קצרה ושיעורה עד החזה בלבד, לפי שרצועה זו שהיא רצועת נצח היא לצורך ז"א פ"י: כי נתבאר לעיל, שחז"ב וב' עטרין שיצאו במוחין דחכמה דל"ב נתיבות על המ"ן דמזלין, הם מתחלקים בג' הפרצופים: או"א, וז"א ונוקבא. שחז"ב מבחינת עצמותם הם רק באו"א. ות"ת הוא עטרא דחסדים, היא נמצאת מבחינת עצמותה רק בז"א. ועטרא דגבורה נמצאת רק בנוקבא מבחינת עצמותה. ע"ש. וז"ש "שרצועה הימנית שיעורה עד החזה לבד, לפי שרצועה זו

המלכות דאמא בכלל העטרא דגבורה שבראשיהו דאו"א, ונמצא כשז"א יורש מאמא בחינת תנה"י שלה ללבושי מוחין. אין המלכות דאמא צריכה להיות בכללם, כי אינו יורש אלא מה שיצא בע"ס דמוחין האלו על ידי מציאותה שם בבחינת העמדה וקיום להמוחין כנ"ל, והמלכות דאמא לא נכללה שם, מאחר שיסוד ירד לדרגתה. אמנם נתבאר לעיל שעכ"ז יש לה בחינת התכללות ביסוד שעליו נעשה הזווג, וע"י התכללות זו ירדה ג"כ למוחין דז"א עם תנה"י שלה.

ונתבאר לעיל (א' תקצ"ז ד"ה בהכנס) שאחר שנעשה זווג במוחין דז"א בבחי' עצמו, שהוא על העטרא דגבורה דבחי' היסוד דמוחין, נעשה אח"כ זווג מיוחד על בחי' המלכות דאמא, ויצאו ד' המוחין דקשר של תפילין, ע"ש. הנה נמצא שמוחין אלו הם בבחינת הכלים דכתר, כי נתפשטו על המלכות דאמא, שמלכות זו אינה בע"ב, שהרי מוחין דע"ב מסתיימים ביסוד, כנ"ל. הרי שבנין המוחין דמלכות דאמא הם בהכרח מבחינת הכלים דכתר, דהיינו מטרם שירדו המדרגות, שנמצא שם הז"א במדרגת הנצח, והנוקבא ממדרגת ההוד, דהיינו כמו שהם ראויים להיות כנ"ל, דאי לאו הכי, לא היה יוצא על מלכות דאמא שום בנין, כמבואר. וזה אמרו "רצועת נצח הוא לצורך ז"א עצמו, כנוכח דאיהו בנצח, ואח"כ נכנס הוד

קעז) והטעם הוא, כי כבר נתבאר, כי תרין עטרין יש בדעת, חד אקרי חסד, וחד אקרי גבורה. והנה ז"א רובו הוא מצד החסד ונוקביה הוא מצד הגבורה, ולכן הזכר הוא לוקח כל בחי' עטרא דחסד לעצמו, ואין נשאר ממנו אל נוקביה רק מעט מזער בתכלית, וזהו הטעם שהת"ת מטה כלפי חסד.

קעח) ולטעם זה הרצועה הימנית ששם הוא העטרא דחסד, הנה היא נגנזת בתוך טבורא דליבא כנ"ל, שהוא במקום החזה, לפי שמשם ולמטה הוא התחלת בנין הנקבה, והיא כלה ונפסק שם בחזה, ומה שנכנס בפנים אינו רק דבר מועט מאד, שנכנס ויורד עד היסוד דז"א עצמו, כנודע, כי שם עומד ומתקבץ.

קעט) האמנם עיטרא דגבורה עם מוח הבינה דז"א, שהיא ברצועת השמאל אינה נגנזת בחזה, אבל נמשכת בחוץ בסוד אור מקיף גם את הנקבה עד טבורא דז"א, לפי ששם הוא התחלת נה"י דז"א, ונכנסת שם כדי להיותם אותם המוחין מתלבשים שם בתוך נה"י דז"א, להיותם מוחין לנוקביה, ע"ד מוחין דז"א שנתלבשו בנה"י דאמא כנ"ל. והנה לפי שהז"א לקח לעצמו רוב עטרא דחסד, לכן לא הוצרך לקחת מעטרא דגבורה רק דבר מועט, ונשארה כולה או רובה אל נוקביה כנזכר.

קפ) ודע כי אעפ"י שאמרנו, כי עטרא דחסד נפסק במקום החזה ונגנז שם בפנים, עכ"ז בחינת מוח החכמה דז"א, שגם היא ברצועה הימנית כנ"ל, לא נפסקה גם היא, לרוב גודל הארתה.

קפא) אמנם גם היא נמשכה ונתפשטה למטה עד הטיבור, והקיפה גם את נוקבא דז"א המתחלת מן החזה, ונכנסה גם היא בטיבורא מבפנים, ואז נמצאו שם ג' מוחין, שהם: חכמה, ובינה, ועיטרא דגבורה. ואלו שלשה נתלבשו בנצח והוד דז"א, חכמה בנצח, ובינה וגבורה בהוד.

אור פנימי

הוא לצורך ז"א דהיינו כמבואר, שאין לנוקבא חלק בעצמות העטרא דחסד, כמו שאין לז"א חלק בעצמותם של החו"ב, וע"כ רצועת הנצח שהיא עטרא דחסד מסתיימת בחזה, שעד שם בחינת הז"א, ואינה נמשכת כלל מחזה ולמטה ששם מקום הנוקבא. אמנם אין לטעות בזה שאינה מקבלת מכל הד'

מוחין חו"ב חו"ג, כמו או"א וזו"ן, אלא המדובר הוא בבחינת העצמות לבד, ע"ד שנתבאר בז"א, שמבחינת אחסנתא אין לו רק הארה ולא עצמות, אלא מב' עטרין יש לו עצמות. ע"ש. כן בנוקבא, אין לה מג' מוחין ראשונים חו"ב ועטרא דחסד רק בחינת הארה ולא עצמות. ובחינת עצמות

קפב) ושם עמדו מלובשין, כדוגמת הבחינה השלישית, שביארנו במוחין דז"א בסוד אור פנימי. ואז יצאו גם שם בחינת אור המקיף שלהם לחוץ מהם, כדמיון הבחינה הרביעית דז"א. ואח"כ נכנסו בחללי גלגלתא דנוקביה, בסוד מוחין פנימים, שהיא בחינה החמישית.

קפג) ובחיותם שם, נקראים שני מוחין בלבד. וטעם הדבר הוא, לפי שעטרא דחסד שבדעת, כולו לקחו הז"א לעצמו, ואותו המועט שנשאר, נשאר ביסוד דז"א, ונשארו בה תרין מוחין בלבד, באופן זה, מוח חכמה שבה, מלובש בנצח דז"א בחלל גלגלתא הימני, ומוח בינה עם עטרא דגבורה, מלובשין בהוד דז"א בקו שמאל.

קפד) ובזה תבין, איך הנקבה היא תמיד אתכלילת בשמאלא, כי הרי רובא היא מן השמאל, כי בימינא, אין בה רק חכמה, ובשמאלא, יש בה גבורה ובינה וצריך שתדע כי גם היסוד דז"א נכנס בה בסוד מוח הדעת, אלא שאין בו רק בחינת עטרא דגבורה לבד, כי בחינת החסד שבו הוא דבר מועט הנשאר בו כנ"ל, ועיקר מה שיש בו היא זאת העטרא דגבורה.

אור פנימי

אין לה רק מעטרא דגבורה לבד. מטעם הנ"ל, וזה שאומר שרצועת הנצח מסתיימת בחוזה ואינה נמשכת לנוקבא. והבן.

ששם היא עטרא דחסד וכו', ונפסקת שם בחוזה ומה שנכנס בפנים אינו רק דבר מועט מאד שנכנס ויורד עד היסוד דז"א דהיינו כמבואר שבחי' עטרא דחסד אינו מגיע לנוקבא אלא ע"י הזווג, דהיינו ע"י היסוד דז"א כמ"ש, "כי שם עומד ומתקבץ" ונודע, שקיבוץ פירושו זווג.

וזה אמרו (באות קע"ט) האמנם עטרא דגבורה עם מוח הבינה דז"א שהוא ברצועת השמאל אינה נגגזת בחוזה אלא נמשכת בחוץ בסוד או"מ גם את הנקבה עד טבורא דז"א וכו', ונכנסת שם כדי להיות המוחין מתלבשים שם בתוך נה"י דז"א להיות מוחין לנוקביה" דהיינו כמבואר, שרצועת ההוד שהיא עטרא דגבורה, נוסלת אותה הז"א גם מבחינת עצמותה, וע"כ נמשכת עד הטבור ששם המוחין דנוקבא. משא"כ רצועה הימנית שהיא עטרא דחסד שאין הנקבא נוסלת רק הארתה, אין הרצועה זו נמשכת כלל בעצמותה למקום הנקבא, אלא הנקבא לוקחת הארתה מבחינת הזווג דז"א בלבד. וזה אמרו (באות קע"ח) "הרצועה הימנית

קפב) אוה"מ שלהם מוחין מהם כדמיון הבחינה הרביעית דז"א ואח"כ נכנסו בחללי גלגלתא דנוקבא וכו' שהיא בחינה החמישית וכו'. כבר נת' לעיל ענין שש הבחינות הללו, שהם נוהגים באו"א ובז"א ובנוקבא. ע"ש.

קפג) שני מוחין בלבד, וכו' מוח חכמה שבה מלובש בנצח דז"א וכו' ומוח בינה עם עטרא דגבורה מלובשין בהוד דז"א וכו' גם היסוד דז"א נכנס בה בסוד מוח הדעת

קפה) וזהו סוד מ"ש בתקונין, כי היסוד הוא גבורה בסוד יצחק ק"ץ ח"י. דנטיל לשמאלא, ומכאן נתפשטו אח"כ הגבורה במלכות, ביסוד נקודת ציון שבה כנודע, ומכאן באו שם כל הגבורות ההם, וזהו סוד מ"ש בפרשת בשלח דף ק"ע, דנשים דעתן קלה. ולא אמרו שאין בהם דעת כלל, והכונה היא, כי אין להם רק מחצית הדעת, שהוא עטרא דגבורה. ובפסוק בלחם הקלוקל נתבאר ענין הגבורה הנקראת ק"ל, וע"ש. גם עיין בפרשת שלח כנזכר.

קפו) גם זהו סוד האדרת האזינו דרצ"ו ע"א, ונהירו דתרי מוחי גליפן בה הרי, שאין בה רק שני מוחין, והם נמשכים מנהירו דמוחין דז"א בלבד, ולכן נקרא נהירו דתרי מוחין, כי הם אור נמשך מתרי מוחי דז"א. ואעפ"י שאנו אומרים, כי אלו התרין עטרין הם ביסוד. עכ"ז שרשם ועיקרם תלויים בחכמה ובינה שבנצח והוד דז"א, רק שאח"כ מתחברין ביסוד לצורך הדעת שבה, כמו שנבאר, אבל עיקרה אינה רק שני מוחין בלבד, שהם חכמה ובינה, בנצח והוד דז"א כנ"ל.

קפו) עוד צריך טעם אחר אל מ"ש באדרת האזינו, שאין בה רק נהירו דתרי מוחי בלבד, והענין הוא במה שנתבאר למעלה בענין התפלה של ראש, כי הדעת דז"א הוא כלול מתרין עטרין, שהם חסדים וגבורות שנמשכו מן המוח הדעת דאז"א, שנתפשט בגופא דילהון, ובר' קצוות שלהם, ואינן מן הדעת שבראש עצמו דאז"א. משא"כ בתרי מוחין דחכמה ובינה שנמשכו מן המוח עצמו דאבא ואמא.

קפח) וכפי זה היה מן הראוי, שבז"א יהיה הדעת שלה למטה בגופיה ולא בראשו, ושם ביארנו טעם הדבר, שהוא כי הכתר שבו הוא הת"ת עצמו דאמא בבחינת כלי ואור שכתוכו, ולהיות הכתר שלו גדול בתכלית המעלה, לפי שהוא מאמא, היה בו כח להימשך ולהעלות את הדעת בראשו דז"א תחות תרין מוחין דחכמה ובינה שבו, אבל בנוקבא דז"א, שהכתר שלה איננו רק מת"ת דז"א, אין בו כל כך כח להעלות את הדעת שבה למעלה בראשה, ואין בראשה רק תרין מוחין בלבד כנ"ל.

אור פנימי

אלא שאין בו רק עטרא דגבורה לבד כי ע"ש. ומה שחושב הרב את העטרא דגבורה בחינת החסד שבו הוא דבר מועט. כבר ב' מקומות, כי חושב אותה בקו שמאל, נתבאר זה שכל מה שיש לה מבחי' העצמות וגם בקו אמצעי, הוא כי מציאות הגבורות הוא רק עטרא דגבורה, אבל ג' מוחין חו"ב הוא תמיד בקו שמאל. אמנם בחינת הזווג וחסד באים לה בדרך הארה ולא עצמות שבהם הוא בקו אמצעי שנקרא דעת. אמנם

קפט) אבל הדעת שלהם חמש הגבורות דעטרא דגבורה, ירדו למטה בגופא דילה כפי השורש אשר משם חוצבו כנ"ל, והם באמצע בין שתי הכתפים שלה באמצע ממש, בין זרוע חסד לזרוע הגבורה. וכדרך שביארנו לך בענין חטאו של אדם הראשון, שהוריד גם את הדעת דז"א בין תרין כתפין דיליה, כדוגמת נוקבא בשליש הראשון של הת"ת שבה. והרי נתבאר, כי שלשה מוחין יש לנקבה, כנמצא בספר הזוהר, אבל החכמה והבינה שבה הם לבדם בראשה, והדעת הוא למטה בגופא כנזכר.

* קצ) בתיקונים דף ט' ע"ב בהקדמה וז"ל, ואתפשטותא דה' עלאה עד הוד, באות י' איהו וכו'. גם בשאר מקומות מצינו בזהר דאמא עלאה עד הוד אתפשטות והענין עם הנ"ל, כי התפשטות נה"י דאמא תוך ז"א בסוד המוחין הנ"ל, לא הגיע התפשטותה רק עד ההוד דז"א, אבל היסוד דז"א לא נעשה מן אמא כי לא נתפשט יסוד שלה אלא עד שם כנ"ל, כי היסוד דאמא נקרא אורא בסוד מגדל הפורח באויר, שהזכרנו למעלה.

קצא) והענין הוא, כי יסוד הזכר הוא ארוך וכולט וממשיי, והוא מפני שהזכר הוא בסוד החסד המתפשט בתוכו, וריבוי הארת החסדים

אור פנימי

כיון שעיקר עצמות שבדעת הוא עטרא דגבורה, ע"כ יורד משם הדעת לגוף לבין רישי כתפין שלה, דהיינו ג"כ בקו אמצעי בלבד, כמ"ש הרב להלן. כי כל הבא בדרך זווג נבחן לקו אמצעי. וענין התפשטות הגבורות ההם בגופא, יתבאר במקומם בע"ה.

קצ) היסוד דז"א לא נעשה מן אמא כי לא נתפשט היסוד שלה וכו' היסוד דאמא נקרא מגדל הפורח באויר. בחינת הבינה דא"א שיצאה לחוץ מראש ונעשה כתר לא"א, נקראת מגדל הפורח באויר, כי מגדל הוא לשון גדלות וג"ר, ואויר פירושו חסדים, דהיינו אור הרוח שהוא חסדים, ומתוך שהיא בחינת חסדים מכוסים, ע"כ נבחנת גם הגדלות שלה בסוד מגדל הפורח באויר. (עי'

לעיל בדברי הרב דף א' מ"ח אות ע"ג. וע"ה. ובדף א' קט"ו תשובה קכ"ט. ובדף א' ע"ה אות קל"ה). ולפיכך עד המקום שנתפשט יסוד דאמא בז"א אין הארת חכמה יכולה להתגלות שם, דהיינו עד החזה. כנודע. גם נתבאר בחלקים הקודמים, שכל עיקרם דנה"י דגדלות דז"א הם לבחינת חסדים מגולים בהארת חכמה, שהם מתגלים בקו אמצעי מחזה ולמטה. וכן כל עיקרו של יסוד דגדלות הוא בחינת חסד דאתגלי אפומא דאמה, שפירושו חסדים מגולים בהארת חכמה, לפיכך יסוד דז"א אינו נעשה מאמא עלאה, אלא ע"י המשכת א"א, כמ"ש לפנינו.

קצא) יסוד הזכר ארוך וכולט וממשי,

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף ר"ע טור א'.

גורמין שפע גדול ביסוד שלו ובולט לחוץ מרוב הארתו. אבל יסוד הנקבה הוא קצר מאד, והוא בסוד אויר וחלל ואינו ממשי, לפי שהנקבה היא בסוד הגבורות המתפשטין בתוכה כנודע, ואין הגבורות מאירות כמו החסדים, כי הנקבה נקראת חשך, כנודע, ואין בה כח להיות היסוד שלה בולט, ולכן נשאר בסוד אויר. ולכן נפסק בחזה דז"א, ולא נתפשט עד היסוד דז"א לתקנו בשאר הספירות שבו.

קצב) וצריכין אנו עתה לבאר, איך נתקן היסוד דז"א. כי כבר ביארנו שהת"ת והיסוד הראשונים שבו נתעלו ונעשו בחינת דעת ות"ת, וא"כ מהיכן נאצל היסוד דז"א. אבל הענין יובן במ"ש למעלה בענין זווג עליון דא"א הנקרא זווג דנשיקין, שנזדווג לתת מוחין אל א"א, ולהוסיף בהם נה"י חדשים. ושם ביארנו קצת הענין, וכאן נרחיב בו קצת יותר.

קצג) דע, כי שלשה בחינות יש בא"א: האחת היא, כאשר ראשו נתקנה לא זקופה ולא כפופה. השניה היא, כשראשו זקופה מאד, שאז הדיקנא דיליה נגבהת למעלה, השלישית היא, כאשר כופף ראשו למטה, כי אז דיקנא דיליה נשפלת ויורדת למטה עד רישא דז"א, כמ"ש לקמן.

אור פנימי

בהמסך שלה, כמדה זו ממש היא מדת גודלו של האו"י שהאור"ח שלה עולה ומלביש, כי עביות דבחי"א היא קומת ז"א, ועביות דבחי"ב, היא קומת בינה, וכו'. הרי שזה שקוע וזה בולט, ומדתם שוה ממש, שלפי גדלה של השקיעה כן מדת גדלו של הבליטה. ואורך, פירושו הארת חכמה, כי אור החכמה מכונה ארוך. ובלים פירושו אור ישר, כנ"ל. ולפיכך אין בחינת יסוד דאמא מספקת להמשכת היסוד דז"א, כי בחינת היסוד דז"א היא הפוכה מבחינת יסוד דאמא, כמבואר, שיסוד דאמא היא קצר שפירושו, שהיא מכה ודוחה לאור חכמה, ע"י העביות שבמסך שלה. ויסוד דז"א הוא ארוך, דהיינו שיש בו הארת חכמה, שהיא אור החיה, וע"כ הוא ראוי להוליד נשמות. כנודע.

קצג) שלשה בחינות בא"א, האחת היא כאשר ראשו נתקנה לא זקופה ולא כפופה.

והוא מפני שהזכר הוא בסוד החסד המתפשט בתוכו וכו'. יסוד הנקבה היא קצר מאד והיא בסוד אויר וחלל. פירוש, כי מדת הזכר הוא המשכת האור ישר, שהוא עצם אור העליון. ומדת הנקבה היא, שהיא נושאת המסך, שעליו נעשה זווג דהכאה. כמ"ש לעיל בדברי הרב (דף אלף תקל"ו אות ע"ו) בסוד יוסף ובנימין. עש"ה. וע"כ הנקבה נבחנת לבחי' חלל ובית קבול על אור העליון המושפע מיסוד הזכר, כי ע"י שהיא מכה באור העליון ומחזירה אותו לאחוריו, נולד מזה אור"ח העולה ומלביש הע"ס דאו"י, ונמצא האור של יסוד הזכר במדת בליטה להיותו או"י, והאור דיסוד הנקבה במדת שקיעה וחסיקה ובית קבול, כי האור"ח שלה הוא הממשיך ומקבל או"י. ויש עוד כאן הבחנה יתירה, כי לפי מדת השקיעה והחושך שביסוד הנקבה, דהיינו לפי גודל דחית אור העליון שהנקבה דוחה ע"י העביות הכלולה

ואז או"א, שהכתר שלהם הוא מן הגרון דא"א, הנה אז הוא נכלל בכלל רישא דא"א ממש, ועי"ז נעשה להם בחינת מוחין ובחינת נה"י שלהם החדשים.

קצד) וכמו שהוא ענין כפיפת ראש דא"א כדי להוסיף נה"י באו"א, כן על ידי כפיפת ראש, א"א מוסיף בחינת יסוד בז"א. אבל יש הפרש

אור פנימי

להתלבש במקום או"א שהוא מקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים התלויין שם בגרון, שעלה ונעשה עתה לבחי' גלגלתא דחב"ד דא"א כנ"ל, וע"כ נבחן מצב הזה לכופף ראשו למטה.

מצב ג' הוא, ג"כ בעת הזווג, אלא בעת שרוצה לתת בחינת היסוד לז"א. וצריך שתזכור המתבאר לעיל בדף א' תקפ"א ד"ה גדלה. שיש לז"א מעלה על או"א, משום שהוא מיוחס לנה"י דכתר עצמו, המקבל מבחינה שכנגדו מנה"י דא"ק, שמשם נמשך שורש הז"א בסוד ו' ונקודה שהשפיע יסוד דא"ק לאו"א דנקודים. משא"כ או"א אין להם שורש בפרצוף כתר, זולת בע"ב לבד. עש"ה. ולפיכך אין היסוד דגדלות דז"א יכול להשתלם מצד או"א, אלא צריך להמשך ולקבל מן פרצוף הכתר שהוא עתיק וא"א דאצילות. ולפיכך בעת שא"א רוצה לתת יסוד לז"א, הוא עושה הזווג בעדו כשהוא במקומו בג"ר דעתיק, דהיינו בבחינת כתר, ששם מקום הח' תיקוני דיקנא העליונים, כנ"ל, ואינו יורד למקום או"א. ששם מקום הד' תיקוני דיקנא התחתונים, וע"כ נבחן מצב הזה, שראשו נתקנה לא כפוף ולא זקוף, כלומר, שאינו זקוף ומסולק מן התחתונים, אלא הוא מודקק להשפיע להם. אמנם לא בכפיפת ראש למטה, דהיינו שירד לבחינת תג"ת שנעשו לתב"ד שלו, אלא עומד במקומו במקום ראש דעתיק, שהוא עתה נמצא שמה. הרי שאינו כפוף אבל גם לא זקוף שהרי מזדווג לצורך ז"א.

השניה היא כשראשו זקופה מאד. וכו'. הג' הוא, כשכופף ראשו למטה. פירוש, כי נתבאר לעיל שבעת הזווג דנשיקין עולים או"א לג"ר דא"א, וג"ר דא"א עולים לג"ר דעתיק. אשר אז נעשה הדיקנא בבחי' מ"ן שע"י יוצא הזווג דקומת ע"ב המגולה. והנה אז נמצאים הח' תיקונים עליונים התלויים בלחיים דראש, שהם עתה בבחינת ג"ר דעתיק, ששם עלה הראש דא"א. ובחינת ד' תיקוני תחתונים התלויים בגוף, דהיינו בגרון דעתיק, נמצאים עתה במקום או"א, דהיינו במקום ג"ר דא"א הקודמים, שעתה עלו לשם או"א ביחד עם התג"ת דא"א. כמ"ש באורך לעיל דף א' תק"ס ד"ה וכשהזווג. עש"ה.

ולפיכך יש להבין ג' מצבים בראש דא"א. א' הוא, שלא בזמן הזווג, שאז או"א מלבישים את תג"ת שלו בלבד, ונמצא אז הראש דא"א מסתלק מן התחתונים שהם או"א, כי הם מלבישים לגוף שלו בלבד. וזה נבחן שראשו זקוף לגמרי, כלומר שאין לו עסק עם או"א המלבישים לגוף שלו, ונמצא ראשו זקופה מאד.

מצב ב' הוא, בעת הזווג להוציא נה"י חדשים ומוחין דע"ב לאו"א, שאז יורד הפה דא"א ממקום הפה דרדל"א, ויורד לבחינת החזה שלו שנעשה לפה דתב"ד שלו ששם מלבישים או"א, כנ"ל בדף א' תקע"ד ד"ה וזה שנתבאר שם שזה נבחן לכפיפת ראש דא"א למטה ממקומו. כי מקום הראש דא"א הוא עתה בג"ר דעתיק, והוא כופף ראשו

ביניהם, כי לתת נה"י באו"א, צריך שא"א יכוף את ראשו, וכל התיקונים שיש מן המזל הח' עד מזל הי"ג. אבל לתת בחינת היסוד לבדו בז"א, אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת אותו המזל הי"ג האחרון לבדו, שהוא ג"כ בחינת יסוד של דיקנא דא"א, ונחית עד רישא דז"א ממש, ואז משפיע שפע אור גדול למוחין דז"א, ומשם נמשך אור רב למטה, ונתוסף בו בחינת היסוד.

אור פנימי

קצת יכוף את ראשו וכל התיקונים שיש מן המזל הח' עד מזל הי"ג. כלומר שצריך להוריד ראשו ממקום ג"ר דעתיק, ששם עתה בחינת הח' תיקוני דיקנא עליונים אל מקום חג"ת שלו שנעשו לחב"ד, ששם בחינת ד' תיקוני דיקנא תחתונים כנ"ל בדיבור הסמוך, וז"ש "שלתת נה"י באו"א צריך שא"א יכוף ראשו וכל התיקונים שיש מהמזל הח' עד הי"ג" כי ע"י כפיפת ראשו שפירושו שמזדווג במקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים כנ"ל, הוא מוציא נה"י חדשים לאו"א, דהיינו ע"י זווג חיך וגרון שלו שבמקום חב"ד שלו, ונכללים הד' תי"ד בהווג. כנ"ל בדיבור הסמוך ע"ש.

אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת אותו המזל הי"ג האחרון לבדו שהוא ג"כ יסוד של הדיקנא ונחית עד רישא דז"א. כבר נתבאר לעיל בסמוך, כי שלא בשעת הווג לצורך התחתונים, נמצא א"א שראשו זקופה מאד, שפירושו שאין לו שום חיבור עם התחתונים, והוא לגמרי מסולק מהם, כי אז כל השפעתו לתחתונים רק מבחינת חג"ת שלו בלבד, דהיינו הבינה שיצאה לחוץ מראשו. וכיון שכתר דאו"א שהוא הגרון יצא לחוץ מראשו, הרי שראשו זקוף לעצמו לבדו ומסולק לגמרי מן התחתונים. ושעם הדבר, משום שהחכמה שבראשו דא"א, היא בחינת חכמה דאו"י והיא נסתמה בקרומא, ואינה משפעת מבחינתה כלום לתחתונים. כמ"ש הרב לעיל (בחלק זה אות צ"ה). שאחר הראש הג' נסתם העצמות העליון בקרומא דאוריא, ויורד האור דרך השערות. ע"ש.

שפירושו, שמבחי' חכמה עצמה אין השפעה עוד מא"א, וכל בחינת חכמה המושפעת לאו"א וזו"ן, היא רק בחינת חכמה דל"ב נתיבות היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, כמ"ש שם, כאור השמש העובר דרך נקבים קטנים. דהיינו בחינת היסוד דדיקנא, שהוא מזל הי"ג, שהוא נושא המסכים דבחי' צר וקצר, וע"כ מכנה הפיות דשערות נקבים קטנים, כלומר שהם צרים מאד. אמנם מבחינת עצמות העליון דחכמה, שהיא חכמה דאו"י, אינו משפיע עוד לתחתונים. וע"כ נבחן ראש דא"א שהיא זקופה מאד. כלומר רחוק מאד מן התחתונים ממנו.

וזה אמרו "לתת בחינת היסוד לבדו בז"א אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת המזל הי"ג שהוא ג"כ בחינת היסוד דדיקנא" כלומר, שהוא עושה הווג הזה במקום עמידתו עתה, שהוא בג"ר דעתיק, ונמצא הפה שלו במקום הפה דרדל"א, ושם עושה הווג דנשיקין. חיך וגרון, לצורך יסוד דז"א. ומ"מ נבחן זה לבחינת כפיפת ראש במקצת, שהרי אינו משמש שם מבחינת עצמותו דהיינו חכמה דאו"י אלא רק על בחינת המ"ן דשערות, שהוא המזל הי"ג. שהיא חכמה דל"ב נתיבות וז"ש "אין צורך רק שיכוף את ראשו בבחינת המזל הי"ג" כלומר, לא כמו באו"א שירד לגמרי ממקומו בג"ר דעתיק, למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים, שהוא למקום עמידת או"א. ששם קומת ע"ב בלבד. אלא שעומד כאן במקומו בעתיק ששם קומת כתר, ואין זה כפיפת ראש גמור, אלא כיון שמשמש במ"ן דמזל

קצה) ולא עוד אלא שאינו שוקע כיסוד הנקבה, אשר אורה מועט לפי שהיא אורות גבורה כנ"ל, אבל זה, שהוא אור חסד גדול, נעשה יסוד בולט וארוך, מרוב האור הנוסף בו מן המזל עצמו דדיקנא דאריך המגיע עד ראשו, שלא ע"י או"א, אלא מן המזל עצמו. ודבר זה הוא אור נפלא מאד.

קצו) וענין זה נרמז אצלינו בביאור פרכת אבות במלת קונה הכל, כי ע"י ירידת המזל הי"ג הנקרא ונקה, מדה אחרונה מן הי"ג מדות, והוא בגימטריא אהי"ה במילוי יודין, כמספר קונה, וכמספר ונקה. וע"י זה המזל קונה הכ"ל שהוא היסוד דז"א, ובורא אותו קנין חדש ממש.

קצז) והענין הוא באופן הזה, כי הנה נתבאר לעיל, כי החסד והגבורה דז"א נתעלו, ונעשו בו בחינת חכמה ובינה שבו שהם המוחין, ונמצא כי כשא"א כופף ראשו והמזל הי"ג נחית עד רישא דז"א, הנה הוא מאיר בחכמה שבו שהוא הראשון המקבל שפע אור המזל הנזכר, והחכמה זו היא סוד החסד הראשון כנזכר, והוא הנקרא אברהם, וממנו נמשך

אור פנימי

י"ג, ולא בבחינת עצמותו נבחן זה לכפיפת ראש במקצת, שהרי הסתלק מקומת חכמה דאוי לקומת חכמה דל"ב נתיבות.

קצה) יסוד בולט וארוך מרוב האור הנוסף בו מן המזל וכו' שלא על ידי או"א אלא מן המזל עצמו. כבר נתבאר בסמוך, שאין השלמה ליסוד דז"א אלא ע"י נה"י דכתר, ואין בחינת ע"ב מספקת לו, שזהו מכת שורשו הא' שהוא נמשך שם מנה"י דא"ק הפנימי, שהוא פרצוף הכתר דא"א, בסוד ו' ונקודה לאו"א הנקודים, כנודע. ולפיכך, נעשה הזווג דנשיקין שלו בפה דא"א המלביש לפה דעתיק, ולא כפף פה דראשו למטה למקום פה החדש דחב"ד שלו, כנ"ל, משום שצריך להשפיע ליסוד דגדלות דז"א רק מבחינת כתר, שהוא פה דעתיק. וז"ש "זה שהוא אור חסד גדול נעשה יסוד בולט וארוך וכו', שלא ע"י או"א אלא מהמזל עצמו" דהיינו שלא ירד לפה דחב"ד

קצו) החסד הראשון והוא הנקרא

האור בשאר ספירות דז"א עד הגיעו אל ספירת היסוד שבו, וקונה אותו מחדש. וזמ"ש, ברוך אברם לאל עליון קונה שמים וארץ. כי ע"י אברהם הנזכר, קונה המאציל העליון את השמים ואת הארץ, כי זה הוא על ידי זה היסוד שקנה והאציל מחדש בז"א כנזכר.

קצח) וזמ"ש בפרשת בראשית, דכד אתא אברהם אתהדר בר"א לאבר, ואתגליא האי אבר. והענין הוא כי ע"י השפע שנשפע באברהם שהוא חכמת ז"א, שהוא סוד החסד הראשון, מזה נתקן אבר היסוד, ונתגלה בז"א. ולזהיות כי ע"י היסוד הזה מזדווג ז"א עם המלכות הנקרא מ"ה, לכן נקרא אברהם אב"ר מ"ה, שהוא גורם החיבור יסוד במלכות.

* קצט) גם דע כי מן ב' מוחין חו"ב הנקרא אחסנתא דאור"א, נמשך לו הארה בב' פנים שלו, כמ"ש יאר ה' פניו אליך. ב' פנים ימין ושמאל, מצד החכמה ומצד הבינה. אך מדעת הוא נמשך לגו גופא בגו אדריין

אור פנימי

החושך של היסוד נתהפך ונעשה לאור חוזר הממשיך אור החיה לנשמות הצדיקים, שז"ס חסד דאתגליא אפומא דאמה. שהחסדים מתגלים בהארת חכמה. וזה אמרו "ואתגליא האי אבר" כלומר, שהחסדים נתגלו על ידו. שז"ס נוטריקון של אברהם: אבר, מ"ה. לרמוז, שע"י קומת ע"ב דמ"ה החדש, מתגלה אור החיה ביסוד ונעשה אבר ח"י ט' ממעלה למטה, וט' ממטה למעלה, להשפיע נשמות הצדיקים אל הנוקבא. וז"ש "ולזהיות כי ע"י היסוד הזה מזדווג הז"א עם המלכות, הנקרא מ"ה, לכן נקרא אברהם אבר מ"ה" דהיינו כמבואר, שיסוד דז"א נקרא מ"ה, ע"ש מ"ה החדש, וע"כ מרומז בהווג אב"ר מ"ה כנ"ל.

קצט) אחסנתא דאור"א נמשך לו הארה בב' פנים שלו וכו' אך מדעת נמשך לגו גופא בגו אדריין ואכסדראין שהם ו"ק. דהיינו כמ"ש לעיל (בחלק זה אות צ"ד). שהמוח דחכמה אין לו התפשטות אלא עד מותא, וזה מורה על מיעוט אור מאד לרב העלמה.

אברהם וכו', עד הגיע אל היסוד שבו וקונה אותו מחדש. השם אברהם, הוא על החסד דז"א בעת שנתעלה ונעשה חכמה דז"א. דהיינו בחינה העליונה דקומת ע"ב שז"א משיג ע"י זווג הנ"ל דא"א כי אחר שמשיג קומת ע"ב זו יוצאים לו נה"י חדשים דהולדה, הנקראים יסוד דגדלות. הרי שע"י קומת חכמה שהשיג מא"א, שנקראת אברהם, קנה ז"א את יסוד דגדלות שלו.

קצח) אתהדר ברא לאבר ואתגליא האי אבר וכו', שהוא חכמה דז"א שה"ס חסד הראשון, מזה נתקן אבר היסוד. ברא, ענינו בחינת חושך, בסו"ה ובורא חושך, גם ענינו בחי' חיצוניות כמו פוק תני לברא. ונודע, שבחינת המסכים הם ביסוד, כמ"ש לעיל בדברי הרב (בחלק זה אות ע"ז). שה"ס בנימין הכולל ביסוד הזכר, ונתבאר שם שבסוד הווג עם הנוקבא נעשה בו נהירו ונציצו שמשם נולדים נשמות הצדיקים בבחינת ג"ר. ע"ש באו"פ. הרי שבחינת

* עץ חיים ח"ב שער הנסירה פרק ט'.

ואכסדראין, שהם הו"ק. והרי נשלם פרצוף ז"א בבחינת פנימיותו, שהיא בחינה חמשית.

ו) והנה זה היה בד' שנים, כנגד התפשטות הד' מוחין. ואם תצרפם עם ט' שנים ויום א', שעד אז נקרא זמן היניקה כנ"ל, יהיה לו עתה י"ג שנה ויום א'. וכבר הוא אדם שלם בכל דבר החייב במצות, ואז נקרא איש גמור מי"ג שנים ויום א' ולמעלה.

רא) והנה אחר שז"א ע"י עיבור הזה הב' שעלה בסוד מ"ן ליסוד דאמא העליון, אז היה בו שערות ביסוד שבו הנקרא זקן תחתון ג"כ, שהם ב' שערות, והם סימן באיש אחרי היותו בן י"ג שנה ויום א'.

אור פנימי

שעולה לג"ר דא"א למקום הד' תיקוני דיקנא התחתונים נבחנום לם' דצל"ם. והתחלקות זו היא על פי המוחין דע"ב של או"א עלאין. כי אין מוחין דע"ב באו"א עלאין, אלא בעלותם לחב"ד דא"א למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים שבא"א, בזמן עלית א"א לעתיק, כנ"ל. ואלו המוחין דע"ב שייכים כולם אל הו"א, אלא שהוא צריך לג' עליות עד שמשיג אותם, שהם: חב"ד, חג"ת, נה"י, של המוחין ההם. שבעליה א' עולה לנה"י דאו"א דע"ב, שהם ישו"ת ומוחין דחול. ובעליה ב' עולה אל חג"ת של המוחין אלו, שהם או"א דקביעות, בעת שהם בקומת ס"ג, שאז הם מלבישים על חג"ת דא"א, ועליה זו הוא במוסף של שבת. ובעליה ג' הוא עולה לחב"ד דמוחין אלו דע"ב, שהם מקום הג"ר דא"א ששם עומדים או"א בזמן יציאת המוחין אלו דע"ב, כנ"ל, ועליה זו היא במנחה דשבת, שאז עולה לחב"ד דא"א, למקום הד' תיקוני דיקנא תחתונים, כמו או"א דע"ב בעת הזווג דנשיקין, כנ"ל. וחב"ד נקראים ס' דצל"ם, וחג"ת נקראים ל' ונה"י נקראים צ' כנ"ל. ועליה האחרונה של מנחה דשבת היא לכ' שנה.

וזה אמרו "אחר היותו כ' שנה שנכנסו בו מקיפי ס"ל דצל"ם דאבא, אז נעשה לו

ע"ש. והוא משום שהמוחין דחו"ב מתוקנים בם' דצל"ם, כנודע. וכל גילוייה של חכמה דו"א הוא בדעת, שהוא מתפשט ממעלה למטה לתוך הגוף ומליא לאדרין ואכסדראין. אדרין פירושם חדרים פנימים, ורומזים לחג"ת דו"א עד החזה שלו, שם עוד החסדים באתכס"א. ואכסדרין פירושם חדרים חיצונים, ורומזים לנה"י שמחזה שלו ולמטה, ששם מתגלים החסדים בהאר"ת חכמה. וע"כ מחלק התפשטות הדעת על ב' בחינות: לאדרין ואכסדרין, להיותם ב' השפעות נבדלות, כמבואר.

רא) זקן תחתון ג"כ שהם ב' שערות וכו'. נתבאר לעיל דף אלף תקס"ב ד"ה בהכרת. ע"ש.

הדיקנא דו"א וכו', בתחילה יש לו ט' תיקוני דיקנא בלבד אחר היות לו י"ג שנים ואח"כ אחר היותו כ' שנים שנכנסו מקיפי אבא ל"מ דצל"ם וכו', זקן גמור ב"ג תי"ד. פי' המוחין דגדלות בכללותם, מתחלקים ג"כ על מל"צ דצל"ם, אשר המוחין דחול שהם נרנח"י מבחינת ישו"ת, נבחנום לצ' דצל"ם, והם המוחין שמשיג בסוד י"ג שנה ויום א'. ובחינת הנרנח"י דאו"א עלאין נבחנום לל' דצל"ם, שהם המוחין דשבת בתפלת מוסף. ובחי' המוחין שבמנחה דשבת,

(רב) ובענין הדיקנא דז"א, לא נתבאר לי היטב זמן היותה. אמנם מה שקבלתי ממורי זלה"ה הוא, כי בתחלה יש לו ט' תיקוני דיקנא בלבד אחר היות לו י"ג שנים, ואח"כ אחר היות לו כ' שנים, שנכנסו מקיפי אבא דל"מ דצל"ם, אז נעשה לו זקן גמור בי"ג תי"ד. וזה פירוש עד שנתמלא זקנו כי זהו ג"כ כונת ברכת כהנים שהם מקיפי אבא. וע"ש.

(רג) ונמצא כי מילוי הזקן אינו רק עד כ' שנים. אמנם היות בו ט' תי"ד לא ידעתי פרטיות זמן היותם, אם הוא תכף אחר שנכנסו בו מוחין פנימים דאז"א, שהוא צ' דצל"ם שהוא אחר שנת י"ג שנים ויום א', או אחר שנכנסו מקיפי אמא. וצ"ע.

(רד) אמנם הכלל העולה, כי הדיקנא דז"א, וגם התפילין, כולם הם אורות מקיפים היוצאים מפנימיות ז"א, ואינם כמו המקיפים ל"מ דצל"ם, שהם מקודם שנכנסו כלל תוך ז"א. אמנם אלו המקיפים הם

אור פנימי

אז"מ. כבר נתבאר לעיל, שענין המקיפים דשערות רישא ודיקנא, הם מבחינת או"ח שהלבישו את קומת ע"ב המגולה בעת יציאתו בג"ר דעתיק, אשר אחר לידת המוחין והתלבשותם בסוד מל"צ דצל"ם, הוכרחו הג"ר של המוחין ההם לצאת לחוץ, מכח ה"ם שנתקנה בג"ר דכל המוחין, ואינה יכולה לקבלם, כנודע, וכן המקיפים של התפילין באים ג"כ מבחי' הע"ב הנ"ל המגולה שלא יכול להתלבש בהכלים הפנימים אחר התלבשותם במל"צ, כנ"ל דף אלף תקס"ו ד"ה ששה בחינות. הרי שאלו המקיפים כבר היו בפנימיות הקומה, דהיינו בעת שיצאו בג"ר דא"א שהיה אז במקום ג"ר דעתיק, ששם אין תיקון מל"צ נוהג כלל, אלא אחר לידת הפרצופים וביאתם למקומם הוכרחו לצאת מהפנימים ולהיות למקיפים אליהם. משא"כ הל"ם דצל"ם, שהם המוחין דשבת שבמוסף, וכן המוחין דמנחה דשבת, הנה הם עדיין לא היו בפנימיות הפרצוף מעולם, והוא צריך לבידורים חדשים ולמ"ן חדשים. וע"כ אינם דומים כלל אל המקיפים של הדיקנא והתפילין. ותדע, שאלו המקיפין דשערות

זקן גמור בי"ג תי"ד" כי עתה בזמן היותו י"ג שנה אין לו אלא פנימים דקומת אבא, דהיינו קומת ע"ב, שהיא נקראת צ' דצל"ם, כנ"ל. ול"ם דקומה זו דאבא, המה עתה בסוד מקיפים, כנ"ל. רק בעת מנחה דשבת שאז כבר עלה לג"ר דא"א, ול"ם דמקיפי אבא כבר נכנסו בו בבחינת פנימים, כי הוא מלביש אותם החב"ד דא"א, שאז"א דע"ב שנקראים אבא, הלביש אותם בעת שהשיגו קומת ע"ב הו", הנה אז קונה גם הי"ג תי"ד שלו. אמנם בעת היותו י"ג שנה, שאין לו אלא בחינת צ' דצל"ם, אין לו אלא ט' תי"ד, והוא חסר נה"י דדיקנא, שהם ד' תי"ד התחתונים ונודע, שבחסר נה"י דכלים, הוא חסר ג"ר דאורות, ונמצא שאין לו אז אלא רק בחינת ו"ק של אורות דדיקנא, בדומה לשיעור המוחין שלו, כי אין לו גם ממוחין דאז"א דע"ב אלא בחינת ו"ק, שהיא צ' דצל"ם, כנודע.

(רד) ל"ם דצל"ם שהם מקודם שנכנסו כלל תוך ז"א, אמנם אלו המקיפים הם מאורות פנימים בעצמם שחזרו לצאת בסוד

מאורות פנימים עצמם שחזרו לצאת בסוד אורות מקיפים. והבן זה ההפרש. כמ"ש במ"א.

(רה) ובודאי בתחלה התחילו לצאת המקיפין של התפילין, שהם יותר גבוהים מאלו של הדיקנא, ולכן נבאר אלו המקיפין של התפילין, ואח"כ של הדיקנא. כי הרי האיש חייב במצות תפילין תכף אחר היותו בן י"ג שנים ויום אחד, והדיקנא מתאחר לצמוח יותר אחר כך. ואלו ב' המקיפים שהם התפילין והדיקנא, הם בחינה ששית הנ"ל.

(רו) ואמנם תחלה אבאר בקיצור ענין הז' שנים שיש מי"ג עד כ' שנים. הנה כבר נתבאר במקום אחר איך נכנסים מקיפי ל"מ דצל"ם בפנימיות דז"א באלו הז' שנים, כן יש בחינה אחרת הנעשה באלו הז' שנים כנגדן, דוק ותשכח זה.

(רז) והענין כמ"ש בא"א, אחר שנתקן כל פרצוף, נתקן ראשו יותר במילוי, בסוד ז' תיקוני גלגלתא, שנתלבשו בהם והאירו בהם ז"ת דעתיק. כן בז"א אחר התיקון, צריך שיתוקנו ז' תיקוני הגלגלתא מבחינת עתיק. ונודע כי אין עתיק מתפשט אלא בהתלבשות א"א, נמצא כי ז' תיקוני דגלגלתא דא"א אשר בתוכם ז"ת דעתיק, יאירו בתוך ז' דגלגלתא דז"א ויושלמו ז' דגלגלתא בז"א ג"כ.

(רח) אמנם אי אפשר שיהיו הם עצמן, כי הרי אין ז"א מלביש לא"א רק מטבורו ולמטה. אך הענין, כי מאותו אור עליון שבז' דגלגלתא דא"א וז"ת דעתיק ישתלשל ממדרגה למדרגה עד שיכנוס האור ויאיר בז' דגלגלתא דז"א.

אור פנימי

רישא ודיקנא ובחי' התפילין, מכונים משום זה בדברי הרב בשם מקיף חזור, להורות, שכבר היו בכלים פנימים בשעת הזווג, אלא אחר הלידה חזרו לצאת. כמבואר.

(רז) ז' תיקוני דגלגלתא דא"א שבתוכם ז"ת דעתיק יאירו בתוך ז' דגלגלתא דז"א. פירוש, כי נתבאר לעיל בחלק י"ג, אשר ז' תיקוני גלגלתא דא"א, שהם: ג"ט קר"ע פ"ח, באים ע"י הלבשת ג' רישין דא"א את

הז"ת דעתיק, שאז החדס דעתיק מתלבש בגלגלתא, וגבורה דעתיק במו"ס, ות"ת דעתיק בקרומא דאורא, וכו'. שע"י אלו התאורות נתקנו הג"ר דא"א. ע"ש. וכבר נתבאר בסמוך, שאין השלמה גמורה לז"א, אלא בעליתו לג"ר דא"א, דהיינו בשעת תפלת המנחה דשבת, ע"ש. ונמצא אז שהוא מקבל מז"ת דעתיק, שהג"ר דא"א מלבישים עליהם, ואותם הארת ז' תיקוני גלגלתא שא"א מקבל מז"ת דעתיק, מקבלם עתה

רט) וסוד הענין, כי הנה נת"ל, כי חצי יסוד עתיק, מתלבש תוך חצי ת"ת התחתון דא"א, והוא מתלבש ממש תוך רישא דז"א, ומאותו יסוד דעתיק יצאו אלו האורות הנ"ל, אחר שנתפשטו מלמעלה עד מקומו, וממנו יצאו אלו ז' דגלגלתא דז"א.

אור פנימי

ז"א. ונתבאר לעיל שזה נעשה עד כ' שנה, דהיינו בהמשך ז' שנים אחר הי"ג. והוא מטעם שהוא צריך לקבל הז"ת דעתיק, שה"ס ז' שנים. דע שכל המקובל מפה דעתיק נבחן לבחינת ז"ת דעתיק.

ועתה מלביש שם ז"א. הרי שגם בעת שז"א משיג קומת או"א דקביעות שהוא ל' דצל"ם, עדיין הוא מלביש למטבור ולמטה דא"א כמתחילה. ואח"כ במנחה, כשמשיג ה"ס דצל"ם, נמצא עתיק במקום גלגלתא דא"ק, וא"א במקום ע"ב דא"ק, וחג"ת שלו עם או"א במקום ס"ג דא"ק, ונה"י שלו עם הז"א במקום ג"ר דא"א. הרי שגם עתה בעת עלית ז"א לג"ר דא"א, אינו מלביש אלא רק נה"י דא"ק, וא"א עצמו מלביש אז בחינת הע"ב דא"ק.

וזה שחצי יסוד דעתיק המלוכש תוך חצי תחתון דת"ת וכו', ומאותו יסוד דעתיק יצאו, כמבואר בעלותם לג"ר דא"א נמצא עוד מלביש על תנה"י דא"א כמתחילה, וע"כ הוא מקבל האורות הז"ת דעתיק דרך היסוד דעתיק, המשפיע בחצי ת"ת תחתון דא"א ששם עומדים הג"ר דז"א, ומקבל את הז' תיקוני גלגלתא שלו.

וכשתדייק תמצא, כי ז"א עומד עתה במנחה דשבת, באותו המקום ממש שעמד ז"א דנקודים. כי ג"ר דעתיק הקבועים נטלו מקום הג"ר דנקודים, וג"ר דא"א הקבועים, לקחו מקום חג"ת דעתיק, שהם במקום חג"ת של הנקודים. ונמצא עתה כשז"א עלה למקום ג"ר דא"א, שהוא עומד במקום חג"ת דנקודים, שהוא מפה דא"א דנקודים ולמטה, כמו שעמד ז"א דנקודים.

ועם זה תבין מ"ש הרב אשר יסוד דעתיק המלוכש בת"ת דא"א, הוא המשפיע הארת ז"ת דעתיק לז"א. ובאמת קשה, הרי יסוד דעתיק מסתיים בחזה דא"א, ואינו מגיע לחצי ת"ת תחתון דא"א ששם מלביש ז"א. אמנם הרב מדבר מבחינת הכללות,

רט) חצי יסוד עתיק מתלבש תוך חצי ת"ת דא"א התחתון, והוא מתלבש ממש תוך רישא דז"א ומאותו יסוד דעתיק יצאו אלו האורות. אע"פ שנתבאר שאין ענין הארת הז' תיקוני גלגלתא באים בז"א, אלא בעת עליתו לג"ר דא"א, שנמצא אז מלביש לז"ת דעתיק ממש. ואיך אומר כאן שהוא מקבל הארת ז"ת דעתיק דרך היסוד שלו. אמנם נודע, שאין סולם המדרגות של הפרצופים משתנה כלום מחמת עליתם כי בעת שהתחתון עולה לעליון עולה בהכרח העליון יותר למעלה. ונמצא בעת שז"א משיג הצ' דצל"ם נמצא עתיק בס"ג דא"ק, וא"א במקום עתיק, ואו"א במקום א"א, וישסו"ת במקום חג"ת דא"א. ונה"י דא"א עם הז"א במקום נה"י דא"א. הרי שגם עתה נמצא הז"א שמלביש לנה"י דא"א כמטרם שהשיג הצ' דצל"ם. ועד"ז כשמשיג ז"א את ל' דמקיפי אבא, נמצא עתיק במקום ע"ב דא"ק, וא"א במקום ס"ג דא"ק, ואו"א במקום ג"ר דעתיק. וחג"ת דא"א הם בקומה אחת עם או"א, והם ג"כ בג"ר דעתיק, ונמצאים תנה"י דא"א שמחזה ולמטה שעומדים במקום ג"ר, וחג"ת הקודמים דא"א. כי ש"ע דת"ת שלו עומד במקום ג"ר ושם מלבישים ישסו"ת. ומטבור ולמטה ששם מלביש ז"א, עומד במקום חג"ת הקודמים שלו במקום שהלבישו מקודם או"א עלאין

(רי) וטעם הדבר הוא כנודע, כי עתיק, חסד שלו נקרא יומם, כי כלולין בו כל הז"ת. והנה התלבשות חסד דעתיק הוא בגלגלתא דא"א כנודע. ואותן הז' כללות אורות שבחסד ההוא נתלכשו שם בז' דגלגלתא דא"א. וגם יסוד דעתיק נקרא כ"ל, ויש בו כללות כל ז"ת, ושמור כללים אלו. והנה אלו הז' שביסוד נמשך מן הז' שבחסד, סוד, חסד דשריא בפום אמה, ואלו הז' אורות דיסוד דעתיק הם מתלבשין בז' דגלגלתא דז"א.

(ריא) והרי בז' שנים נתקן הכתר דז"א לגמרי, כי הכתר הוא בחינת ז' דגלגלתא. והיה זה בז' שנים, והרי עתה הוא בן כ' שנים. ואח"כ נתקן גם סוד מוח דז"א הנקרא חכמה, כנודע, כי כבר ידעת, כי תיקון המוחא נתגלה בדיקנא, ואז אחר הכ' שנים מתתקן דיקנא דז"א, ואז מתנוצץ בו סוד הזקן. לכן אינו נוצר באדם הדיקנא עד כ' שנים.

* (ריב) ונבאר עתה הבחינה האחרת דשאר הי"ג חזורתי ונימין דרישא דא"א הנמשכים בז"א מצד פנים. כי אותם דצד אחר, כבר ביארנו, שהוא להוציא התפילין דרישא דז"א כנזכר לעיל.

אור פנימי

והוא, שבעת עלית הפרצופים לעיבור א' דז"א, שאז עלו נה"י דא"א לחג"ת שלו, שמשם נכלל הז"א בחג"ת דא"א, שיהיה לו בחינת חג"ת השורשיים שלו, הנה אז היה מלוכש חצי יסוד התחתון דעתיק בחצי תחתון דת"ת דא"א שעלה למעלה מחוזה והלבישו שמה. והרב מזכיר כאן את הקשר הזה של יסוד דעתיק עם חצי תחתון דת"ת, כדי לפרש איך היסוד דעתיק יכול להשפיע אל הז"א העומד למטה מטבור דא"א, ואומר שהוא מטעם התכללות הוויסוד עתיק בחצי ת"ת תחתון דא"א בזמן עיבור א'. ולפי המתבאר לעיל, שז"א עומד עתה במקום חג"ת דנקודים מתחת הפה דאז"א דנקודים. וישסו"ת עומדים עתה במקום ג"ר דעתיק שהם ג"ר דנקודים כנ"ל. נמצא עתה

שיסוד דעתיק עומד עתה ממש במקום יסוד דא"א הפנימי שהשפיע את ז' ונקודה לפה דאז"א דנקודים. כי עתיק מלביש עתה על מקום גלגלתא דא"א שהוא א"ק הפנימי כנודע, ונמצא היסוד שלו במקום יסוד דא"א הפנימי, והוא משפיע עתה לישסו"ת העומדים עתה במקום ג"ר דנקודים, והממעלה למטה של זווג הזה נוטל ז"א שעומד מפה דאז"א דנקודים ולמטה. ובוה הוא מקבל בחינת ז"ת דעתיק שבבחי" הקביעות שלהם, שהם עומדים במקום ז"ת דנקודים, ונמצא ישסו"ת וז"א, בבחינת ג"ר וז"ת דנקודים, המקבלים מיסוד דא"א הפנימי שהוא עתה יסוד דעתיק, כמבואר. ומובן היטב איך יסוד דעתיק משפיע הארת ז"ת שלו לז"א, והבן היטב.

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רפ"ג סוף טור ב'.

ריג) ואמנם עיקרם הוא לתת דיקנא בז"א. ודיקנא דיליה הם תשעה תקונין בלבד, ועמהם נשלמין לייג תיקוני דיקנא גם הוא. והנה עיקר, דרוש זה נתבאר בפירוש ויעבור, וייג מדות של רחמים וע"ש. ואמנם דרך קצרה נאמר, כי דיקנא דא"א נמשכה מן חכמה מו"ס דביה, אבל הדיקנא דז"א נמשכת מהדעת עצמו דז"א, עי' במה שבארתי בחטאו של קין והבל בהקריבם צמר ופשתים.

ריד) ושם ביארנו הטעם בזה, איך נאצלה מבחינת הצמר של הכבש העליון, שהוא הדעת דדיקנא עלאה, אשר שם הוא זקן התחתון שביסוד, אות ברית קדש דא"א, וזהו הסוד שבאדרת נשא דף קל"ט ע"ב, כי הפסוק מן המצר קראתי יה כו', נאמר על דיקנא דז"א, הנקרא מצר, על שם שנמשכה מן הצמר העליון.

רטו) ושם ביארתי ג"כ, כי היסוד דעתיקא קדישא שהוא א"א, יש בו בחינת זקן התחתון, כלולה גם הוא מן ייג מדות. ולסוד זה רמזו רז"ל ואמרו גדולה מילה שנכרתו עליה ייג בריתות. ומשם נמשכו ייג תקוני דיקנא בז"א בזקן העליון שלו.

רטז) וכבר ביארנו לעיל, כי המזל הייג דבדיקנא דא"א הוא היסוד שבדיקנא, וממנו נמשך היסוד דז"א בסוד קונה הכל כנ"ל. וכן גם הדעת של ז"א הוא בחינת היסוד דאמא כנ"ל, ולכן נמשך דיקנא דז"א מן היסוד העליון, אשר ממנו היה בחינת הדעת דז"א.

ריז) והנה מאותם הט' חוורתי וט' נימי דשערי דרישא דא"א הנמשכין בדרך פנים עד דיקנא דז"א, נעשין מכח הארתם ט' תיקונים

אור פנימי

ריג) דיקנא דא"א נמשכה מן חכמה מו"ס דביה. אבל הדיקנא דז"א נמשכת מן הדעת עצמו דז"א. כי שערות רישא ודיקנא דא"א, הם בחינת הלבושים דאורי' שיצאו על בחינת ע"ב של עצמו, בהיותו נכלל בעתיק, שיצאו לחוץ אחר ביאתו למקום עצמו כנודע. והנה ע"ב דא"א הם בחינת חכמה דאורי', כנודע, הרי שהדיקנא דא"א נמשכה ממו"ס, שהיא חכמה דאורי'. והיינו קומת ע"ב של עצמותו. אמנם דיקנא דז"א, הם מבחינת החכמה דל"ב נתיבות שיצאו במקום עתיק ע"י עליית המין דדיקנא לצורך אורי' שעלו שם, שבעת ביאתם למקומם יצאו לחוץ מטעם התלבשותם במל"צ, כנודע. ונמצא הז"א שכל חלקו במוחין ההם אינם, אלא ב' העטרין בלבד, שהם הדעת, כנ"ל (דף אלף תקע"ט ד"ה ונתבאר) נמצא שבחי' מקיף חוזר שנעלם מהמוחין, אינו אלא מבחינת ב' העטרין, וע"כ גם לבושי האורי' שהם השערות, אינם אלא מבחינתם, הרי

בלבד בדיקנא דז"א. כנזכר באדרת נשא דקל"ט. אבל אח"כ כאשר גם אותם הארבעה חוורתי וד' נימין דשערי דרישא דא"א דמצד אחור נמשכים דרך אחורי רישא דז"א, משם נמשך הארה אל דיקנא דז"א, ונשלמין בו כל י"ג תקוני דיקנא, כמבואר אצלנו בפירוש כוונת ויעבור והי"ג מדות. וע"ש.

* ריח) אמנם רוחא דרישא קדמאה, לרוב מעלתו העליונה, לא יכלה להתלבש בשום אבר, אלא בבחינת הבל היוצא מן הפה, ואף גם זה אינו מושג עתה, רק לעתיד, דרחצין אבהתנא להתלבש ביה. ורישא תנינא, אינו כל כך נעלם כמהו, ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן דדיקנא דעתיקא, שהוא יותר חומרי מהבל הפה, אבל עוד אינם בחינת אבר ממש. אבל רישא תליתאי, נתפשט עד החוטם דעתיקא, שהוא אבר עצמי, ואותו ההבל היוצא משם, הוא נמשך מרישא תליתאי הנקרא מוחא סתימאה.

אור פנימי

שכל בחינת השערות דיקנא דז"א אינו אלא מבחינת הדעת בלבד, שהם ב' העטרין. וז"ש שדיקנא דז"א נמשכת מן הדעת. כמבואר. ריח) רוחא דרישא קדמאה לרוב מעלתו העליונה לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בהבל היוצא מן הפה. צריכים לזכור כאן המתבאר לעיל בחלק י"ג, בענין הביאור דיי"ג תיקוני דיקנא שהרב מדבר בהם כאן. ונתבאר שם, שח' תיקוני עלאין דדיקנא, נמשכים ממו"ס וה' תי"ד תתאין, נמשכים מגלגלתא, שהיא רישא קדמאה. גם נתבאר שם שבח' תי"ד עלאין יש בחי' ג"ר ע"י תיקון ה' שבת"ד, שהוא תיקון ואמת, שהוא בחינת הארת ב' תפוחין קדישין דא"א. אמנם בדת"ד תתאין הנמשכים מרישא קדמאה, אין בהם בחינת ג"ר, וכל גובה המוחין שבהם הוא בחינת חסדים מכוסים הנמשך בתיקון הי"ב, הנקרא וחטאה, שהוא בחינת הפה דאתפני משערות מכל סטריין, ששם אתגלי האי רוחא דרחצין אבהתנא למלבש

ביה. שפירוש, שרוחא דא מספיק לאו"א שהם ב' דצל"ם, ודרכם בחסדים מכוסים ואינו מספיק לז"א שדרכו בחסדים מגולים. ע"ש בתיקון הי"ג באו"פ. וז"ש כאן הרב "לא יכלה להתלבש בשום אבר אלא בהבל היוצא מן הפה. ואף גם זה אינו מושג עתה אלא לעתיד, דרחצין אבהתנא למלבש ביה" דהיינו כמבואר, שכל גילוייה דרישא קדמאה הוא בתיקון הי"ב, בפה דאתפני משערות, שבחינת רוחא דאתגלי שם הוא בחינת או"א עלאין. אמנם ז"א אינו יכול להשיגו עתה, רק לעתיד דהיינו בעת שילביש לאו"א עלאין ואז יכול גם הוא לקבל מהאי רוחא. ורישא תנינא אינו כל כך נעלם כמהו ולכן נתלבש למטה בסוד שערות הזקן וכו' שהוא יותר חומרי מהבל הפה. כי רישא תנינא, שהוא מוחא דאוריא, הוא בחינת ל' דצל"ם, והארתו מגיע לתיקון ה' דשערות דיקנא הנקרא ואמת, שה"ס הארת פנים דא"א. הרי שמוחא תנינא מתלבש ובא

* שער מאמרי רשב"י פרשת נשא דף רכ"ב סוף טור ב'.

(ריט) והנה חוטם הוא בגימטריא ס"ג. והענין הוא, כי אע"פ שיצא מרישא תליתאי שהוא שם מ"ה דאלפין, וס"ג הוא לעילא מיניה ברישא

אור פנימי

שהיא מו"ס. וז"ס מה שאומר הרב, שהבל הפה דא"א אין לה גילוי אלא לעתיד. כי הפה הוא בחי"ד שהיא משמשת רק לגלגלתא דא"א, והוא מבחינת בחי"ד דהתלבשות, וע"כ הבל היוצא מהפה יכול רק להלביש בחי' האוי"י של הע"ס דראש, אבל אין לה התפשטות מינה ובה לע"ס דגופא, משום היותה מבחינת התלבשות לבד.

אבל מו"ס, שהיא בחינת הנקבה דראש דא"א, שיש במסך שלה בחי"ג של עביות, המכונה חוטם, כנ"ל בדברי הרב בתחילת חלק ה'. הרי יש שם בחינת התפשטות מראש לגוף, כי המלכות דמו"ס מתפשטת מינה ובה לע"ס דגופא ומביאה האורות דראש אל הגוף. הרי שהבל היוצא מן החוטם יש לו התפשטות גמור לגוף, ובסוד זה נקרא עצמי. והוא שייך רק למו"ס, שהוא משמש במלכות דבחי"ג שנקראת חוטם. אבל הבל הפה, אין לו התפשטות מראש לגוף, להיותה מלכות דבחי"ד השייך לגלגלתא, שאין שם עביות עצמית אלא בחי' התכללות לבד, וע"כ אינה מושגת עתה אלא לעתיד, דהיינו אחר שתתגלה הזווג על מלכות דבחי"ד בבחינת העביות העצמית שלה, בסו"ה היתה לראש פנה. שהוא הגילוי מראש דעתיק שיש לו בחי"ד דעביות, אמנם עתה נגזות בו, ואין לה גילוי הנ"ל רק אחר גמר התיקון. כנודע. והנה נתבאר היטב סוד ההבל היוצא מן הפה. וזכור.

(ריט) אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאי אבל הוא בגי' ס"ג לרימוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא וכו' ומשם יצא לרישא תליתאי. כבר נתבאר זה היטב בחלק י"ג. בסוד קרומא דאוריא אודרך

בשערות דיקנא בבחינת ג"ר. אמנם אינו נחשב לאבר ממש, שפירושו יסוד דכלים פנימים, כי השערות הם מבחינת מקיפים בלבד, ואינם כלים פנימים. כנודע. וז"ש "שהוא יותר חומרי מהבל הפה" כי הבל הפה אין בו הארת השערות, אלא רק בחינת דאתפני משערות מכל סטרין, והוא משום שנמשך מרישא קדמאה, שהיא בחינת ס' דצל"ם, שמשם אין ה' יורדת מאויר להיותה מתוקנת בסוד עזקא דכיא, ואין שם ענין ירידת העביות, משום שאין עביות מורגשת שם, כי העזקא ה"ס התיקון דג"ר דבינה שאינה סובלת משום צמצום ועביות לעולם, וע"כ נבחן הבל הפה לרוחני מאד. אבל מותא דאוריא שכבר בחינת צמצום נוהג בו, כמ"ש שם, ע"כ נוהג בו ענין של ירידת עביות ממנו, שה"ס ה' דנפיק מאוריא דיליה ונעשה אור. וז"ש "שהוא חומרי יותר מהבל הפה" כי כבר בחינת צמצום נוהג בו כמבואר.

רישא תליתאי נתפשט עד החוטם דעתיקא שהוא אבר עצמי ואותו ההבל היוצא משם נמשך מרישא תליתאי. הבל פירושו או"ח, והיינו ע"י בחינת נוקבא שחכמה סתימאה אתתקנת ביה, שהיא מעלית או"ח ממש בבחינת הזווג דכלים הפנימים וע"כ נבחן החוטם לבחינת אבר עצמי וממשי, שממנו מתפשטים כל אורות של הפרצוף מראש לגוף. ונחוץ לזכור כאן מ"ש שם בחלק י"ג. כי גלגלתא ומו"ס הם בחינת זכר ונקבה שבראש דא"א, הבאים מרשימו דהתלבשות ורשימו דעביות, שהזכר הוא בחי' רשימו דבחי"ד דהתלבשות ויש לו קומת תר, אבל אינו יכול להתפשט לגוף, משום שאין לו בחינת עביות משורשו עצמו, אלא מתוך התכללות עם בחי"ג דנקבה,

תנינא. עכ"ז הענין הוא, כי אמת הוא שהחוטם הוא ברישא תליתאי, אבל הוא בגימטריא ס"ג לרמוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא שהוא למעלה ממנו, ומשם יצא לרישא תליתאי.

(רכ) וגם לטעם זה חוטם הוא בגימטריא ג' שמות של אהי"ה, לפי שהחוטם הוא בינה, ולכן נרמז בו שם אהי"ה שהוא בבינה. וטעם הדבר

אור פנימי

וסתים, שפירשו, אע"פ דאזדכך, והי' נפקא מאויר דיליה ואשתאר אור, מ"מ הוא סתים למו"ס דלא תתגלה הארת חכמה שבו לתחתונים. ונמצא כל מה שמו"ס משפיע אינו משפיע מבחינת עצמו, אלא מבחינת מוחא דאורא בלבד. וההפרש הוא רב מאד, כי חכמה סתימאה הוא עצם החכמה דאו"י, אבל החכמה המושפעת ממוחא דאורא, היא בחינת חכמה דל"ב נתיבות, שענינה היא בחינת בינה השבה להיות חכמה, אשר הגם שנבחנת לקומת ע"ב וחכמה, מ"מ משורשה היא ס"ג ובינה, שבערך מו"ס נבחנת כמו בינה דחכמה, ולא חכמה ממש. עש"ה.

וזה אמרו הוא בגי' ס"ג לרמוז כי משם נמשך ס"ג אשר ברישא תנינא שהוא למעלה ממו"ס, ומשם יצא לרישא תליתאי" כי הג' רישין נקראים ע"ב ס"ג מ"ה, וזהו רק בערך שהם אח"פ של הראש דרדל"א, כי א"א הוא מחצית הכתר התחתון דנקודים, דהיינו בינה וזו"ן שיצאו לחוץ ממדרגה, ונבחנת הגלגלתא לג"ר דבינה, ומוחא דאורא לז"ת דבינה, ומו"ס לזו"ן. וע"כ נבחנים הג"ר דבינה שהיא הגלגלתא, לבחי' ע"ב להיותם מתוקנים בם' דצל"ם. וז"ת דבינה נבחנים בשם ס"ג, כי הם ל' דצל"ם וישסו"ת שהם הוי"ה דס"ג. ומו"ס שהם זו"ן ובחינת צ' דצל"ם, נבחנים לשם מ"ה דאלפין כמדת הו"ן. וכל הערך הזה הוא ערך בחינת הכתר דב"ן שבא"א, דהיינו מבחינת מחצית הכתר התחתון. אמנם מצד המ"ה הוא כולו הוי"ה דע"ב דיודין, אפילו המו"ס שבו, כי ע"כ

נקרא חכמה סתימאה להיותו הוי"ה דיודין שהוא חכמה וע"ב. ובוזה תבין שמה שחוטם בגי' ס"ג, המרמז להארת מוחא דאורא, במו"ס שהוא הוי"ה דאלפין, הנה כל זה רק בערך שהם אח"פ דעתיק. ועל זה אומר הרב, שע"כ הוא בגי' ס"ג אע"פ שהיא בחינת המלכות דמו"ס שהיא הוי"ה דאלפין, שהוא להורות, שאין המו"ס מאיר דרך החוטם הנה מבחינת חכמה של עצמו, אלא מבחינת הס"ג שבמוחא דאורא שהוא הל' דצל"ם, המאיר דרך בו בחינת החכמה דל"ב נתיבות, אבל בחינת ג"ר דמו"ס עצמו אין לו שום גילוי עם זה, והארת חכמה של הל' דצל"ם נבחן רק לבחינת החג"ת של עצמו, שהוא בערכו רק זו"ן שלו, וע"כ מרומז בהוי"ה דאלפין.

וזה אמרו "חוטם הוא בגי' ג' שמות של אהי"ה, לפי שהחוטם הוא בינה, כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה דאלפין, וכנגד הג' יודין שבשם ס"ג יש ג' אלפין בשם מ"ה שה"ס ג' שמות אהי"ה המתחילין בא', וכל זה להורות שהם נמשכים משם ס"ג אשר ברישא תנינא" דהיינו כמבואר, אשר הארת מוחא דאורא שהיא ל' דצל"ם, מתלבשת ומאירה בבחינת זו"ן דמו"ס, ולא בבחינת ג"ר דמו"ס, כי הג"ר דמו"ס סתומים ואינם מתגלים, וזהו הרמז דג' אלפין שבשם מ"ה, שבחינת הג"ר אשר הו"ן דמו"ס מקבלים הם בחינת ג' אלפין שבג' שמות אהי"ה, להיות חכמה זו אינה חכמה דע"ב דא"א, אלא דס"ג לבד, שהם ל' דצל"ם

הוא כמו שידעת כי שם ס"ג מתלבש בשם מ"ה דאלפין, כנזכר בתיקונים דקכ"א. וכנגד הג' יודין שבשם ס"ג, יש ג' אלפים במילוי מ"ה, שה"ס ג' שמות אהי"ה, שמתחילין באות א', והם בגימטריא ס"ג. וכל זה להורות, כי הם נמשכין מן שם ס"ג אשר ברישא תנינא. וז"ס פסוק הכל ס"ג כי אפי' שם מ"ה דאלפין נרמז בו ענין שם ס"ג.

רכא) והנה מזה החוטם דעתיקא, אשר נמשך מרישא תליתאי מו"ס ועתיקא, הנה ממנו נמשך אל דיקנא יקירא דז"א. והנה כבר הודעתין כי דיקנא דז"א אינו אלא שית תקונין, לפי ששרשו הוא ו' קדישא של הוי"ה, ואין בו רק ו"ק, אבל אח"כ נתוספו לו נה"י, ואז נשלמו בדיקנא דיליה ט' תיקונין. וזמ"ש באד"ז שתא אינון תשעה אקרון וכו'. וכאשר עולה ז"א בתפלת מנחה דשבת עד דיקנא דעתיקא, שעולה עד תיקון הח' הנקרא מזל עליון, ולא עד בכלל, הנה אז נשלמו בו י"ג תקונין דדיקנא דיליה. כי הרי עלה באותם הד' תקונים תתאין דדיקנא דעתיקא שהם: הט' והי' והי"א והי"ב. כי התיקון י"ג הנקרא מזל תתאה, כבר ביארנו שהוא כללות כל הי"ב העליונים.

אור פנימי

וישסו"ת, שהם מקבלים מן ס' דצל"ם, שהם אור"א עלאין ששם ג' שמות אהיה. שמשם באים המוחין מבחינת חכמה דל"ב נתיבות. אבל לא מבחינת היודין עצמם, שהם חכמה סתימאה. וזה אמרו "וכל זה להורות שהם נמשכין משם ס"ג שברישא תניינא" דהיינו מבחינת מה שהמוחא סתימאה מקבל ממנו, אבל לא מבחינתו עצמו דמו"ס, כי הוא עצמו אינו מתפתח מן הקרומא שלו, כמבואר.

רכא) החוטם דעתיקא אשר נמשך וכו' נמשך אל דיקנא יקירא דז"א. כמ"ש בחלק י"ג, שעיקר התיקונים דדיקנא נמשכים מרוחא דחיי אשר יוצא מתרין נוקבי דפרדשקא, דרך אורחא דשפה עלאה ואורחא דשפה תתאה ע"ש בתיקון ב' וד' די"ג תי"ד דא"א, וכן מאיר החוטמא אל הדיקנא דז"א. דיקנא דז"א אינו אלא שית תיקונין, לפי ששרשו הוא ו' קדישא של הוי"ה ואין

בו רק ו"ק. כלומר, כמו ששרש ז"א ובחינת עצמותו אינו אלא ו"ק, וכל מה שהוא יותר מבחי' ו"ק, אינם בו עיקר אלא תוספות, כן מבחינת דיקנא, איך לו בבחינת עיקר רק ו' תיקוני דיקנא הראשונים, שהם בחינת ו"ק, כי תיקון ב' וג' שהם השערות שעל שפה עלאה, ואורחא דתחת תוסמא, הם בחינת עיבור א'. שהיא נפש. ותיקון הד' והה', שהם השערות שעל שפה תתאה, ואורחא שבהם, הם בחינת ו"ק דרוח וג"ר דרוח, כמ"ש שם בחלק י"ג. הרי שה' התיקונים הראשונים דדיקנא הם בחינת נפש רוח שהם ו"ק. ועם בחינת חד דכליל להון הם ששה תיקונים. וז"ש שדיקנא הז"א אינו אלא שית תיקונין, לפי שאין לו רק ו"ק משרשו. והנה ביאור זה עולה יפה לפי שיטת המפורשים, שיש לז"א בקביעות נרנח"י דנפש ונרנח"י דרוח. אמנם הרב עצמו מבאר לפנינו שמן בחי' הרוח אינו מקבל הג"ר אלא רק הנפש רוח דרוח. עי'

(רכב) וז"ס אותיות יו"ד במילואה, אשר יש בה אותיות ד"ו ד' על ו', הנזכר בפרשת ויקרא ד"י ע"ב. ואות ד' הם ד' תקונין דעתיקא, הנמשכין על אות ו' שהוא ז"א. אשר מתחילה היה ו"ק לבד, ואח"כ נתוספו לו ונעשה תשעה ע"י נה"י האחרים שנתחדשו לו, ועתה נשלם ל"ג תיקוני דיקנא, אשר הם סוד ג' פעמים אהי"ה הנ"ל שבג' אלפין דמילוי מ"ה דרישא תליתאה. ותיקון הי"ג כולל את כל הי"ב. כדמיון מה שביארנו בדיקנא דעתיקא.

* (רכב) עוד דע, כי אלו תיקוני דיקנא דז"א נזכרים בפרשת שלח לך, והם באופן זה: ארך א', אפים ב', ורב חסד ג', נושא עון ד', ופשע ה', ונקה ו'. נמצא ששיתא אינון. אבל תשעה אקרון עם שלשה האחרים, שהם: לא ינקה, פוקד וכו', על שלישים. הרי שלשה אחרים, נמצאו כולם תשעה.

אור פנימי

דיקנא, הם ג' היות וחד כליל להון, דהיינו כמו השערות רישא. ונודע, שפירושם דג' היות אלו, הם ג' בחינות מל"ץ כמ"ש שם, שב' היות דמ"ל דשערות רישא הם בימין ושמאל כלפי הפנים. והוי"ה דצ' דשערות רישא הוא באחורי רישא. וכן ב' היות דמ"ל דשערות דיקנא, הם בח' תיקונים הראשונים. והוי"ה דצ' של השערות דיקנא הם בד' תיקוני דיקנא תתאין. נמצא שבי"ג שנה ויום אחד, בשעה שמשגיג נה"י דמוחין דהולדה, וקנה ט' תיקוני דיקנא, הוא מקבל כנגדם גם מב' היות מ"ל דשערות רישא. כי השערות רישא משפיעים אל שערות דיקנא. ועם זה תבין מה שאומר לעיל שהט' תיקוני דיקנא דז"א נמשכים מט' חוורתא ומט' נימין דשערות רישא דא"א, אינו חולק על מ"ש כאן וכן להלן חלק זה אות רכ"ד שהם נמשכים מט' תיקוני דיקנא דא"א, שהוא משום שהשערות דיקנא מקבלים תמיד משערות רישא, כי הם קומה אחת, כמ"ש בחלק י"ג. אמנם עדיין חסר לו הד' תיקונים תתאין דא"א, שהם בחינת הצ' דשערות

לקמן באות רכ"ז ויש משם הוכחה ברורה שאין לז"א בבחינת עיקר אלא רק גרנח"י דנפש וו"ק דרוח, עש"ה. נתוספו לו נה"י, ואז נשלמו בדיקנא דיליה ט' תיקונים. והיינו ע"י עיבור ג' למוחין דהולדה, שאז באים לו נה"י דגדלות, כנודע. ואז יש לו עוד ג' תיקונים, שהם הששי שה"ס מרחב השערות שעל זויות הלחי שהוא עיבור ג' ובחינת ו"ק דגדלות ותיקון השביעי, שהוא הארת ב' תפוחין קדישין דא"א, ותיקון השמיני שהוא שטח השערות העליון, שהם כללות ג"ר דדיקנא, כמ"ש היטב בחלק י"ג באורך ע"ש. אמנם ז"א אינו מקבלם ממש באותם הדרכים כמו בא"א, אלא על אופנים אחרים כמ"ש באד"ר. והנה נתבאר. שמשתא תיקונים דדיקנא הראשונים שהם חמשה תיקונים וחד דכליל לון, נמשכים לו בחינת ו"ק לבד. ומבחינת ג' תיקונים שלאחר מזה, שהם הששי והשביעי, והשמיני, נמשכים לו הג"ר דהולדה. ואז יש לו ט' תיקוני דיקנא. ונתבאר שם בדברי הרב, שיי"ג תיקוני

* שער מאמרי רשב"י זיע"א באדרא זוטא דף רצ"ה טור ב'.

רכד) ואלו הם התשעה ראשונים שבדיקנא דז"א. ומאירים מלמעלה. אל, רחום, וחנן, שהם ג' מן הי"ג דרישא, שהם יה"ו העליון של הדיקנא דא"א, בארך, אפים, ורב חסד, שהם שלשה. נמצאו ג' עלאין מאירים באלו הג'. גם השלשה אחרים, שהם: ואמת, נוצר חסד, לאלפים. הם מאירים בשנים תחתונים דז"א, שהם: נשא עון, ופשע.

אור פנימי

דיקנא, המקבלים מהארת הד' נימין וחזורתי של הוי"ה דצ' דשערות רישא. וזה מגיע לו בכ' שנים, אחר שמשיג מ"ל דצ"ם דמקיפי אבא. כי אז נתמלא זקנו כנודע. מנחה דשבת עד דיקנא דעתיקא וכו' נשלמו בו י"ג תיקונים דדיקנא דיליה כי הרי עלה באותם הד' תקונים תתאין וכו'. כי אז עולה ומלביש אל הג"ר דא"א, ולא אל הג' רישין ממש, שבהם תלויים הח' תיקוני דיקנא עלאין, כי הג' רישין אינם נכללים בקומת ע"ב, שהם עלו אז לג"ר דעתיק לקומת כתר, אלא רק בחינת התג"ת דא"א שעלו עם או"א המלבישים אותם ונעשו לחב"ד דא"א, הם שקבלו לקומת ע"ב. באופן שגם בעת עליית או"א לחב"ד דא"א, אינם במקום הח' תיקוני דיקנא עלאין, אלא במקום הד' תיקונים תתאין התלויין בגרון דא"א, כי הג' רישין עצמם דא"א עלו אז יותר למעלה שהם אז בג"ר דעתיק, כנ"ל.

וזה אמרו, "שהג' ראשונים דז"א, הנקראים בתורה: ארך, אפים, ורב חסד. מקבלים הארתם מהג' ראשונים דא"א, שהם: אל, רחום, וחנן. שהם יה"ו של הוי"ה קדמאה דתי"ד דא"א. וכבר נתבאר לעיל בסמוך, שג' תיקוני דיקנא אלו דא"א, הם הארת גרנח"י דנפש שמאיר בבחינת העיבור, שתיקון רחום הם ו"ק דעיבור, ותיקון וחנן הם ג"ר דעיבור. ע"ש. הרי שג' תי"ד דז"א מקבלים מכאן גרנח"י שלימים דעיבור, שהם גרנח"י דנפש. והם יה"ו דהוי"ה הא' דתי"ד דא"א.

ואמת נוצר חסד לאלפים, הם מאירים בשנים תחתונים דז"א, שהם נשא עון ופשע. כאן מפרש, הארת הרוח של הז"א של בחינת הדיקנא. כי הוי"ה האמצעית דתי"ד דא"א היא בחינת חג"ת כנ"ל, שהוא רוח. ומשמיענו, שאינו מקבל מכל היה"ו של הוי"ה זו, אלא רק מן ו"ה שלה בלבד, שפירושה הוא, ו"ק דרוח לבד. כי י"ה דהוי"ה אמצעית, שהם אפים ורב חסד דתי"ד דא"א, אינם מאירים לתי"ד דז"א, אלא ו"ה בלבד, שהם, ואמת עם ונוצר חסד. וזה להורות שאינו מקבל מהוי"ה זו רק ו"ק בלבד, שהם ו"ה. אלא ש"י דהוי"ה תתאה דתי"ד דא"א מתחברת עמהם, שהוא התיקון

ונמצא שגם בעת שז"א השיג הלי"מ דמקיפי אבא, שפירושה, כל קומת ע"ב שיצאו באו"א בעת עלייתם לג"ר דא"א, עדיין אינו נוגע כלום בח' תיקוני דיקנא עלאין דא"א, אלא שנמצא בד' תיקוני דיקנא תתאין התלויים בגרון דא"א. וז"ש "שעולה עד תיקון הח' ולא עד בכלל" כי התיקון הח' כבר עלה יותר למעלה מקומת ע"ב, והם בבחי' הג' רישין דא"א עצמו, שאפילו או"א לא הלבישו אותם, כנ"ל.

רכד) אל רחום וחנן שהם ג' מן הי"ג דרישא שהם יה"ו העליון של הדיקנא דא"א, בארך, אפים, ורב חסד, שהם ג'. הרב מבאר

רכה) ולפי שהשלשה עלאין הם אותיות יה"ו של ההוי"ה דבחר כתפוי דא"א, ואין שם כ"כ הארה גדולה, לכן אין בהם כדי להאיר זולתי בשנים תחתונים ולא בשלשה כמספרם. נשאר עתה ה' אחרונה שבהוי"ה עליונה דא"א, וה' תתאה שבהוי"ה תתאה דבחר כתפוי דא"א, ואלו הם מאירים כאן בז"א במדת ונקה.

אור פנימי

מבחינת נפש, וא"כ היה לו לקבל בחינת רוח מהוי"ה קדמאה, ובחינת נפש מהוי"ה האמצעית. כי נודע שמבחינת הכלים נבחן תמיד שהעליונים נגדלים מתחילה ולכן, תחילה נוטל בחינת נפש בג"ר דכלים, וע"כ נתלה הארת העיבור בהוי"ה קדמאה דדיקנא, ששם בחינת חב"ד דדיקנא, אמנם מבחינת הארה אין זה אלא הארת נה"י, אבל הארה זו יש לו בשלמות עם הג"ר, ע"כ נוטל משם כל היה"ו. ובחינת רוח נבחן תמיד בהוי"ה האמצעית, הן מאורות והן מכלים, כנודע. ומבחינה זו אין לו בקביעות אלא ו"ק דרוח, וע"כ אינו נוטל משם אלא ו"ה בלבד ולא י"ה שהם הג"ר.

נשאר עתה ה' עליונה דהוי"ה עליונה דא"א וה' תתאה שבהוי"ה תתאה דבחר כתפוי דא"א ואלו הם מאירים כאן בא"א במדת ונקה. כבר נתבאר שהרב מדבר כאן בו"ק דז"א, שיש לו בקביעות, שהם באים מעיבור א' דז"א ויניקה דב' שנים, כנודע. שאז אין לו רק גרנח"י דנפש וו"ק דרוח. ומבחינת הכלים אין לו אלא חב"ד תג"ת וחסר נה"י, שהוא מטעם שעדיין הה"ת שלו בעינים, וחסר אח"פ. ונבחן אור הרוח בכלי דגלגלתא, שמבחינת תיקון קוים נקראים חב"ד. ואור הנפש בכלים דעינים, שבג' הקוים נקראים תג"ת עד החזה. ונמצא שבחזה זו שהיא בחינת עינים, כלולים שמה ב' ההין יחדיו, שהם: ה' דבחינת מלכות דחב"ד, וה' דבחינת מלכות דתג"ת אשר אח"כ כשהוא משיג הכלים דאח"פ, יורדת ה' דתג"ת לבחינת נה"י חדשים. ואז קונה ג"ר דאורות. כנודע. וזה אמרו "ה' עליונה

לאלפים. כי ד' אותיות דהוי"ה תתאה של הדיקנא הם הד' תיקונים תתאין: לאלפים, נושא עון, ופשע, וחטאה. ונמצא התיקון לאלפים, הוא י' דהוי"ה זו. וענין התחברות זו, הוא מפני שעיקר הו"א שייך לד' תי"ד תתאין דא"א, להיותם נמשכים מגלגלתא, שז"א תליא ואחיד בה, כנ"ל (דף אלף תק"פ אות קמ"א) ע"ש באו"פ. וע"כ הוא צריך להארת הוי"ה תתאה גם בקטנותו. ונמצא, שגם בבחינת רוח דדיקנא דז"א, מאירים לו יה"ו מתי"ד דא"א, שהם, ו"ה מהוי"ה האמצעית, וי' מן הוי"ה תתאה.

רכה) יה"ו דהוי"ה דבחר כתפוי דא"א ואין שם כל כך הארה גדולה, לכן אין בהם כח להאיר זולתי בשנים תחתונים ולא בשלשה כמספרם. כלומר, אע"פ שיש כאן ג' הארות: י' דהוי"ה תתאה, עם ו"ה דהוי"ה אמצעית, אינם אלא לב' תיקונים דתי"ד דז"א, שהם ונושא עון, ופשע. והוא מטעם כיון שהוא מקבל בחינת רוח שלו מן ו"ה דתג"ת, שהוא בחר כתפוי דא"א, כי מבחי' רוח אין לז"א מעצם אצילותו אלא ו"ק בלבד, וע"כ אינו יכול אז לקבל מבחינת ג"ר דהוי"ה דתג"ת, שהם אפים ורב חסד, שהם י"ה וראש, אלא מו"ה, שהם ו"ק דלבתר כתפוי, שהם, ואמת, ונוצר חסד. נמצא כי אין שם אלא הארה קטנה, שהיא נפש רוח מנרנח"י דרוח, וע"כ אינו מאיר לו רק בב' תיקונים בלבד. אמנם מהוי"ה ראשונה המאירה לו בעיבור, הוא נוטל כל ה' בחינות גרנח"י דנפש, כנ"ל, וע"כ מאירים לו בג' תיקונים. כנ"ל. ואין לשאול, הלא הרוח גבוה

(רכו) והטעם, למה נצרכו שתי הההין הנזכר להאיר כאן, הוא מפני להאיר בג' אחרונים, שהם פוקד עון אבות וכו' כנ"ל. והנה הם דינין וצריכים מיתוק והארה גדולה להמתיקם. והנה עם אלו השלשה הם ששה עשר, אלא שאלו נדחים מפני שהם דינים.

(רכז) והנה ההוי"ה העליונה דא"א, שמאיר בז"א בשנים מהם, אעפ"י שמקבלים הארה מהם אין הארתם שוה לעליונים, ולכן למטה בשמותם, אין בהם אותיות וא"ו ה"א, אבל אותיות י"ה יש כאן למטה.

אור פנימי

דהוי"ה עליונה, וה"ת שבהוי"ה תתאה וכו', מאירים במדת ונקמה כי מדת ונקמה, היא נקודת החוזה, שהיא בחינת מלכות שבו, והיא כלולה עתה בעת שחסר לו אח"פ, מן ב' ההין יחד, כי גם ה"ת שצריכה לשמש בו בנה"י כלולה עתה שמה עם המלכות דראש. הרי שמלכות דהוי"ה קדמאה, שהיא מבחינת הכלים דחב"ד, העתידים להיות בראש שלו, כלולה עתה בנקודת החוזה, שהיא בחינת ה' דו"ה דהוי"ה דחג"ת, דהיינו ה' מן הו"ה דביתר כתפוי דהוי"ה זו, כנ"ל. והם כלולים שמה ביחד.

ואין לשאול איך חושב ה' זו דביתר כתפוי דהוי"ה דחג"ת, לב' תיקונים, כי חשב אותה לתיקון של ופשע, ועתה חושב אותה גם לתיקון ונקמה דז"א. והוא, משום שם בבי' התקונים ונושא עון ופשע, נחשבת ה' זו לבחינת קו שמאל, אכן מבחינת מקום הזווג היא נחשבת לקו אמצעי, וע"כ היא משמשת לב' תיקונים, כאן לקו שמאל, וכאן לנקודת החוזה, שהיא נקראת ונקמה. כי שם מקום הזווג אח"כ, אחר שקונה הנה"י החדשים, שהיא יורדת משם לבחינת עטרת היסוד.

(רכז) ההוי"ה העליונה דא"א שמאיר בז"א בשנים מהם וכו' למטה בשמותם אין בהם אותיות ו"ה אבל אותיות י"ה יש כאן למטה. נזוהר בזה, שלא תחשוב כי מה שפירש לעיל שז"א נוטל מן ו"ה דהוי"ה דביתר כתפוי, שהוא סובב על בחינת כלים. לזה אומר כאן, שמבחינת כלים, נבחנים ו"ה

(רכו) למה נצטרכו שתי הההין להאיר כאן, הוא כדי להאיר בג' אחרונים, שהם פוקד עון אבות וכו'. הנה ג' אחרונים אלו, שהם: לא ינקה, פוקד וכו', על שלשים. הרי הוא משיג אותם אחר שהוא משיג נה"י

רכח) וכמו שיש למעלה בתיקון ראשון דא"א, מי אל כמוך, ג"כ פה בז"א יש בו, אל, ג"כ בתיקון ראשון ממש. ותיקון השני דא"א, שהוא נושא עון, הוא התיקון העשירי בז"א.

אור פנימי

אלו דהוי"ה דחג"ת שנעשו בתי"ד דז"א לבחינת י"ה דכלים, באופן שנפש רוח דאורות דרוח, מתלבשים בחב"ד חג"ת דכלים דרוח, ונמצא, שמבחינת האור נוטל ו"ה דהוי"ה דרוח, ומבחי' כלים, הוא נוטל י"ה דהוי"ה דרוח. כנודע, שיש ערך הפוך בין אורות לכלים. וזה אמרו "למטה בשמותם אין בהם אותיות ו"ה אלא אותיות י"ה" כי בבחינת הכלים הם י"ה כמבואר.

רכח) ותיקון השני דא"א שהוא נושא עון הוא תיקון העשירי בז"א. היינו ע"פ השמות שבמיכה, שתיקון א' הוא מי אל כמוך, וב' הוא נושא עון, וכו'. והוא תיקון העשירי בשמות שבתורה בי"ג מדות, שנושא עון עשירי, ופשע י"א, וחטאה י"ב, ונקה י"ג, כנודע. ומה שחושב אותם ע"ש ו"א, הוא כמ"ש הזוהר, שי"ג מדות שבתורה הם מבחינת קבלתם בז"א, וז"ל באד"ר דף קל"א ע"ב. תליסר מכילן דרחמי עתיקא קדישא. מי אל כמוך חד, נושא עון תרי וכו', לקביל דא אל רחום וחנון וגו' ואיגון לתתא. דהיינו בז"א. עש"ה. וכבר הארכנו בזה בחלק י"ג.

לוח השאלות לפירוש המלות

- (א) מהו אב לאבהן.
 (ב) מהו אור הבא דרך שערות.
 (ג) מהו אור עובר דרך נקבים קטנים.
 (ד) מהם אורות כפולים.
 (ה) מהם אורות דחוקים.
 (ו) מהו או"מ העצמי דו"א.
 (ז) מהו או"מ השורשי דנוקבא.
 (ח) מהו או"פ שיצא ונעשה לאו"מ.
 (ט) מהם אורחין רחבין.
 (י) מהי אחסנתא דאו"א.
 (יא) מהו אין דעת אין בינה.
 (יב) מהו אין בינה אין דעת.
 (יג) מהם ב' מיני שפע.
 (יד) מהם ב' עטרין.
 (טו) מהי בחינה ארוכה.
 (טז) מהי בינה שהיתה כלולה בחכמה.
 (יז) מהי בינה הנקראת רקיע.
 (יח) מהי בליטת אור בעורף.
 (יט) מהו בן חורין.
 (כ) מהם בני חיי ומזוני.
 (כא) מהו בנימין.
 (כב) מהו ברא אתהדר לאבר.
 (כג) מהי ברכה.
 (כד) מהו גן עדן עליון.
 (כה) מהו גן עדן תחתון.
 (כו) מהי דיקנא נגבהת למעלה.
 (כז) מהי דיקנא נשפלת למטה.
 (כח) מהי דעת דו"א שבראש.
 (כט) מהי דעת היוצא מעדן העליון.
 (ל) מהי דעת המפסיק מא"א לו"א.
 (לא) מהי דעת דנוקבא שבין כתפיה.
 (לב) מהו הבל היוצא מחוטם דא"א.
 (לג) מהו הבל היוצא מפה דא"א.
 (לד) מהו הגדלת האחרים.
 (לה) מהו הוי"ה דבתר כתפוי דא"א.
 (לו) מהו הוצאת חמה מנרתיקה.
 (לז) מהן הלואה ושאלה.
 (לח) מהי התחדשות הנשמות.
 (לט) מהי התכללות או"א במזלא.
 (מ) מהי התכללות הגרון בסיום לחיי הראש.
 (מא) מהי התנוצצות המוחין לחוץ.
 (מב) מהן ו' בחינות במוחין דו"א.
 (מג) מהן ו' בחינות במוחין דנוקבא.
 (מד) מהם ו' תיקוני דיקנא. דו"א.

מהם ז' תיקוני גלגלתא דו"א.

סח) מהם י"ג בריתות.

מו) מהם זכותא ומזלא.

סט) מהם י"ג תיקוני דיקנא דו"א.

מז) מהו זקוף ראשו ודיקנא נגבהת למעלה.

ע) מהו יוסף.

מח) מהו זקן התחתון דא"א.

עא) מהם כ"ב אתוון וי' אמירן.

מט) מהו זקן התחתון דו"א.

עב) מהו כופף ראשו למטה והדיקנא נשפלת.

נ) מהו חוטם בגי' ס"ג.

עג) מהו כח זכרות נגלה.

נא) מהו חי העולמים.

עד) מהו כח נוקבות נעלם.

נב) מהו ח"י ח"י.

עה) מהם ככבים.

נג) מהו חידוש נשמות ישנות.

עו) מהי כלת משה.

נד) מהי חירות.

עז) מהי כניסת הקב"ה לג"ע.

נה) מהי חכמה שבסוד הדעת.

עח) מהי כפיפת ראש למטה.

נו) מהי חכמה דל"ב נתיבות.

עט) מהי כפיפת ראש בבחי' המזל ונקיה.

נז) מהי חכמה הנכללת בכ"ב אתוון וי' אמירן.

נח) מהי חכמה קדומה.

פ) מהי לאה נגדלת ורחל מתמעטת.

נט) מהו חמה בנרתיקה.

פא) מהו לא זקוף ולא כפוף.

ס) חסד הא' דו"א הנקרא אברהם.

פב) מהו מבוע דבירא.

סא) מהם ט' תיקוני דיקנא דו"א.

פג) מהם מבועין ונחלין.

סב) מהן טפין נמשכין מחו"ב.

פד) מהם מוחין דהולדה.

סג) מהן ט"ת דתוספות דרחל.

פה) מהו מזל.

פו) מהם מזלות.

סד) מהי י' דאדנ"י.

פז) מהו מזל ונוצר.

סה) מהי י' מתפשטת לכאן ולכאן ונעשה ד'.

פח) מהו מזל ונקיה.

פט) מהו מילוי חוקן.

סו) מהי י' בראש י' בסוף דיאהדונה"י.

צ) מהי מלכות דאמא שאינה בכלל מוחין דו"א.

סז) מהם י"ב מזלות.

צא) מהו מקורא דבירא.

צב) מהו מקיף חוור.

צג) מהם מקיפי ל"מ דו"א הכוללים.

צד) מהו משועבד לחו"ג.

צה) מהו נהירו.

צו) מהו נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן.

צז) מהו נהר יוצא מעדן.

צח) מהו נהר המתפשט בצדדיו.

צט) מהו נציצו.

ק) מהי נקודה השורשית דרחל.

קא) מהן נשמות חדשות.

קב) מהן נשמות חדשות אב"א.

קג) מהן נשמות חדשות פב"פ.

קד) מהו נתיב דלא אתידע.

קה) מהו עדן העליון.

קו) מהו עדן התחתון.

קז) מהי עטרא דגבורה.

קח) מהי עטרא דחסד.

קט) מהם עיבור א' וב'.

קי) מהו עיבור ג'.

קיא) מהו עלמא דאתכסיא.

קיב) מהו עלמא דאתגליא.

קיג) מהו ענוגא.

קיד) מהו עצמות העליון.

קטו) מהו עצמות העליון ע"י התלבשות.

קטז) מהו עצמות העליון בלי לבוש.

קיז) מהם עקבים דלאה בכתר רחל.

קיח) מהי ערלה החופפת על היסוד.

קיט) מהי פנימית חכמה שבסוד הדעת.

קכ) מהו צדיק אבד.

קכא) מהו צדיק דנפיק מינה.

קכב) מהו צדיק דעייל בה.

קכג) מהו ציון.

קכד) מהו צלע.

קכה) מהו קיום והעמדה.

קכו) מהו קשר דתפילין של ראש.

קכז) מהן רחל ולאה.

קכח) מהם רישי כתפין דא"א.

קכט) מהו רקיע.

קל) מהו רקיע עליון בסוד הבינה.

קלא) מהי שאילת כלים דלאה מרחל.

קלב) מהי שאילת כלים דרחל מלאה.

קלג) מהם שבילין צרין.

קלד) מהו שורש רחל ועיקרה.

קלה) מהי שליטת המלכות.

קלו) מהם שלשה ערלות.

קלז) מהם שמשא וסיהרא נעלמים.

קלח) מהם שערות היותר חומרים מהבל
הפה.

קמא) מהי תוספות ולא עיקר.

קמב) מהי תוספות כח.

קלט) מהם שעשועים במ"ן ומ"ד.

קמג) מהו תפארת בבחי' היותו בפני
עצמו.

קמ) מהם שעשועים בנשמות.

קמד) מהם תפנוקי מלכים.

לוח התשובות לפירוש המלות

מהו אב לאבהן.

(א) יש בחינת חכמה דאו"י, והיא קומת א"א. ויש בחינת חכמה וג"ר, אשר התג"ת מתעלים ונעשים חב"ד דקומת ע"ב, שהם בחינת חכמה דל"ב נתיבות, ולא חכמה דאו"י. וקומת ע"ב דאו"א באה מבחי' תג"ת דא"א שנתעלו ונעשו לחב"ד שלו, דהיינו מבחינת ע"ב דל"ב נתיבות, כנ"ל. וכשז"א מקבל אלו המוחין דע"ב מאו"א, מתעלים גם תג"ת דז"א ונעשים לחב"ד. ומבחינה זו נקרא אבא, בשם "אב לאבהן". כי תג"ת נקראים אבות, והחכמה שלו, שהיא מחסד דא"א נקרא אב. ולפי שג"ר דז"א באים ג"כ מהתעלות התג"ת לחב"ד, מכונים גם הג"ר דז"א בשם אבהן, וקומת ע"ב דאו"א בשם אב לאבהן. (אות צ"ח).

מהו אור הבא דרך שערות.

(ב) כבר נתבאר לעיל שבחינת השערות, הם מ"ן דמלכות דצמצום א', להיותם מבחינת קומת א"א, שיצאה ברדל"א, ששם משמשת המלכות דצמצום א', שהם בחינת האו"ח שהיו מלבישים שם לע"ס דאו"י, שלעת ירידת המוחין לא"א, נתתקן אז הפה דרדל"א במלכות דצמצום ב', שמכחה נתלבשו המוחין במל"צ, ובינה יצאה לחוץ מראש דא"א, וג"ר דמוחין ההם, נסתלקו בסוד מקיף חוור, והלבושים של המקיף הזה, יצאו לחוץ בסוד מותרי מוחא ונעשו לשערות רישא ודיקנא. ולפיכך נעשו השערות למקיפים לאו"א, שהם בחינת בינה שיצאה לחוץ מא"א, דהיינו הגרון שהוא הכתר שלהם. כי אין בינה חוזרת לראש דא"א להיות חכמה, זולת בחזרת השערות שמה, שהם בחינת המ"ן

דמלכות דצמצום א', אשר על ידיה חוזרת הבינה לחכמה, כי אז יורדת הה"ת מעינים, שהיא הוציאה את הבינה לחוץ, ונעשה הזווג על ה"ת שבמקום הפה, שהוא בחינת המלכות דצמצום א', הכלולה בשערות אלו.

ולפיכך, נבחן שאי אפשר לאו"א ששיגו קומת ע"ב, זולת ע"י המזלין, שהם כללות השערות דיקנא, כי קומת ע"ב דאו"א היא ע"י בינה דא"א ששבה להיות חכמה, והיא אינה חוזרת אלא ע"י המ"ן דשערות, שהם המזלין. ומכאן נתחלקו ב' מיני חכמות באצילות. א' היא חכמה דא"א עצמו שבראשו שנקראת חכמה סתימאה, והיא בחינת חכמה דאו"י האמיתי. וחכמה ב' היא חכמה המתגלית ע"י המ"ן דשערות, דהיינו בחינת בינה שחזרה לחכמה, שהיא קומת ע"ב דאו"א. כנ"ל. וכן חכמה זו מכונה בשם "אור הבא דרך השערות" דהיינו להבחין ולהוציאה מבחינת אור חכמה דא"א עצמו, שהוא חכמה דאו"י, ואינו תלוי כלום במ"ן דשערות. וכן מכונה בשם "אור עובר דרך נקבים קטנים" וזה ג"כ להגדיר החכמה דמין הב' שהיא מתגלית רק ע"י המ"ן דשערות. אלא שיש כאן עוד כונה נוספת להבחין בין חכמה זו במקום יציאתה באו"א, שאז אין השערות מצמצמים כלום אל החכמה, משום שהמסכים הכלולים בהשערות שהם בחינת צר וקצר, משמשים להם ממטה למעלה. ובין החכמה דז"א, שהוא מקבל המוחין בהתלבשות דאו"א, שהוא מקבל רק דרך נקבים קטנים, שהם המסכים דצר וקצר שהם מלמעלה ממנו באו"א, והחכמה שלו מתמעטת בהרבה על ידיהם. כמ"ש בתשובה י"ד ול"ו. (אות צ"א).

מהו אור עובר דרך נקבים קטנים.
ג) נתבאר לעיל בתשובה ב'. (אות צ"ה).

מהו אר"מ העצמי דו"א.

ו) המקיף דבחינה הרביעית דמוחין, דו"א, שהוא המקיף העומד בנה"י דא"א, שהם ישויות, נבחן למקיף העיקרי דו"א. אבל המקיף דא"א עצמם, שהוא בחינה השניה, נבחן רק למקיף שורשי, דהיינו מקיף דמקיף, כי הוא בחי' עלי עליון ואין הפרצוף מקבל אלא מן העליון שלו. עי' להלן בתשובה מ"ב. (אות קכ"ב. ואות קל"ב).

מהו אר"מ השורשי דנוקבא.

ז) בחינת הקשר דתפילין של ראש דו"א, הוא המקיף השורשי דנוקבא. דהיינו בחינת מקיף דמקיף, כנ"ל בתשובה ו' בו"א. אמנם מקיף העצמי דנוקבא, היא בחינת המקיף שע"ג הנה"י דו"א, שהיא בחינה הרביעית דמוחין דנוק. משא"כ הקשר של תפילין דו"א, הוא בחינה השניה דמוחין דנוקבא. עי' תשובה מ"ג. (אות קס"ג).

מהו אר"פ שיצא ונעשה לאר"מ.

ח) היינו הג"ר של הע"ב המגולה, שהוא נתלבש בהמוחין בעת יציאתם בג"ר דא"א המלבישים לג"ר דעתיק, אשר לעת לידת המוחין המה מתלבשים במל"ץ, והג"ר מתכסים בם' דצל"ם, שע"כ יוצאים הג"ר דע"ב המגולה לחוץ בסוד מקיף חוור, כנודע, ולבושיהם יוצאים לחוץ בבחינת שערו רישא ודיקנא. ולפיכך נבחנים השערות והתפילין, שהיו פעם בבחינת אור פנימי, דהיינו במקום יציאתם, כנ"ל, אלא לעת לידת המוחין מכח התלבשותם במל"ץ, יצאו מהמוחין ונעשו לאורות מקיפים. (אות ר"ד).

מהם אורחין רחבין.

ט) הכלים דחג"ת דו"א, ששם מתלבש

מהם אורות כפולים.

ד) ב' מדרגות שיש ביניהן שינוי צורה, אינן יכולות להיות במקום אחד, כי אז היו "אורות כפולים" שזה לא יצויר ברוחניות, כי מדת הריחוק הרוחני הוא מדת שינוי הצורה בלבד. כנודע. (אות ל"ז).

מהם אורות דחוקים.

ה) לפעמים ב' מדרגות באות במקום א' דהיינו בזמן שיש ביניהם השתוות, למשל, לאה ורחל ב' מדרגות הן, כי האורות דלאה הם בחסדים מכוסים, אבל אורות דרחל הם בחסדים מגולים, כנודע. ועם זה, בעת קטנותה של רחל, בעת שהיא אב"א עם ו"א מחזה ולמטה, שאז אחוריהם ביתה ופניהם מגולים כלפי חוץ, שפירושו, שרק אורות דחג"ת שהם חסדים מכוסים משמש בהם, אבל הנה"י שהם חסדים מגולים נעלמים אז בפנימיותם. הנה אז יש השתוות בין רחל ללאה, כי גם רחל היא בחינת חסדים מכוסים כמו לאה. וע"כ הן נקשרות זו בזו ורגלי לאה מתלבשות בכתר רחל. אמנם נבחן שהן בחינת "אורות דחוקים" כי הגם שרחל מקבלת עתה חסדים מכוסים כמו לאה, מ"מ יש בה גם עתה נטיה לחסדים מגולים, שהוא להיפך ממדרגת לאה, וכיון שרגלי לאה מתלבשות תוך הכתר שלה, הרי היא מרגשת דוחק כלפי נטיתה עצמה, כי לאה היא בחינת אחורים דאמא הדוחה להארת חכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא, אבל רחל כל חשקה היא להארת חכמה, והגם שעתה אינה ראויה לקבל הארת חכמה, והיא משתוית עם לאה בחסדים מכוסים, מ"מ מרגשת דוחק מחמת האחורים דלאה הדוחה להארת חכמה, שוהי היפך נטיתה. וע"כ נבחן הלבשה זו דכתר רחל לרגלי לאה, בשם אורות דחוקים. גם

ירשו אותם מא"א. וכן הב' עטרין שירש ו"א, ירש אותם מא"א, כנ"ל, מ"מ אינם נקראים על שמו דא"א אלא ע"ש או"א, כמ"ש בוותר, ב' עטרין דאחסינו או"א לבנייהו, הרי שנקראים על שם או"א. והוא מטעם שאין הו"א יכול לקבל אותם מא"א באופן ישר, וזולת ע"י התלבשות באו"א. והנה נתבאר שבעת הוויג, שא"א עולה לג"ר דרדל"א והתג"ת שלו נעשים לחב"ד, הנה אז אין לו צורך בהם, ואחסין אותם לאו"א ולז"א, וע"כ נקראים המוחין ההם בשם אחסנתא. (אות קי"ב).

יסוד דאמא, שנקרא אורח, נבחנים שהם מקבלי השפע באורחין רחבים. כי יסוד דאמא מאיר אור חסדים בהרחבה, כנודע, כי ע"כ מכונה יסוד דאמא שהוא קצר ורחב. אמנם לאחר שנפסק יסוד דאמא, דהיינו מנקודת החוזה ולמטה, שהם הכלים דנה"י, כבר נפסק משם שפע החסדים דיסוד אמא הבאים בהרחבה, וע"כ נקראים הנה"י בשם כלים צרים משום שכל תיקונם הוא ביסוד דאבא, שהוא בחינת צר ואריך, וע"כ נבחן שהם מקבלים השפע מבחי' שבילין צרים, כי יסוד דאבא נקרא שביל. (אות צ"ו).

מהי אחסנתא דאו"א.

י) אחסנתא, פירושו, נחלה וירושה. וסובב על מוחין דע"ב דאו"א, שהם מקבלים קומה זו, רק ע"י התג"ת דא"א שנעשו לחב"ד, וכיון שהם מלבושים של התג"ת דא"א בקביעות, ע"כ עתה שעלו התג"ת ונעשו לחב"ד שלו, עולים עמם גם או"א ומקבלים שם קומת ע"ב, כנודע וע"כ נבחנים אצלם המוחין ההם, שהם ירשו המוחין מא"א והגיע לנחלתם.

ודע, כי התג"ת האלו דא"א, מתחלקים בעת הוויג לב' מדרגות: ראש וגוף, כי ב"ש דכל אחד מהתג"ת האלו עלו לחב"ד שלו בקומת ע"ב. אבל השלישים התחתונים דכל אחד מהתג"ת, שנשאו בבחי' גוף דקומה זו שהם הנקראים ב' כתפין דא"א. והנה כל קומה זו דע"ב שיצאה בעת הוויג על המ"ן דשערות, אין לא"א צורך בהם, שהרי אפילו מבחינת הקביעות יש לו בחינת ע"ב דחכמה דאו"י, הגבוה הרבה מבחי' הע"ב הזה שהוא רק חכמה דל"ב נתיבות, כנודע. (ע"י לעיל בתשובה ב'). ולפיכך הוא מוריש כל הקומה הזו אל או"א וזו"ן. שאו"א יורשים בחינת הראש דקומה זו, דהיינו הב"ש עליונים, דתג"ת שנעשו לחב"ד. וז"א יורש בחי' הגוף דקומה זו, שהם ב' הכתפין שלו, שנשאו בבחי' גוף. ולפיכך הג"ר דע"ב דאו"א נקראים אחסנתא דאו"א. כי

מהו אין דעת אין בינה.

יא) נודע שחכמה דל"ב נתיבות, נקראת חכמה שבסוד הדעת, בדברי הרב (לעיל אות פ"ה) מטעם שאין בינה שבה להיות חכמה, וזולת ע"י המ"ן דדעת, שהם זו"ן העולים אליה בעיבור ומעוררים בה הקשר דבינה דאו"י עם הזו"ן דאו"י, ואז חוזרת עם החכמה פב"פ להשפיע הארת חכמה לזו"ן. ומטעם זה היא מכונה ג"כ חכמה דל"ב נתיבות המורה על כ"ב אתוון, שהם בינה וי' אמירן דזו"ן בעיבור, כמ"ש הרב (לעיל אות צ"ו) הרי שכל קומת ע"ב דבחינת חכמה דל"ב בתיבות תלויה בדעת, שהם זו"ן, שאין הבינה חוזרת לחכמה וזולתו. ומכאן יצא הכלל הזה: "אם אין דעת אין בינה" כלומר, אם אין הדעת מתחבר במ"ן אל הבינה אין הבינה מקבלת קומת חכמה. וכן להיפך: "אם אין בינה אין דעת" כי אם אין הבינה שבה לחכמה, אין בחינת דעת בהמוחין, כי אין לזו"ן הארת חכמה, ואין להם חלק בג"ר כלל, ואז גם הזו"ן שלמטה מחוסרי ראש. כנודע. באופן, שהדעת והבינה תולים זה בזה, שאם אין הבינה חוזרת עם חכמה פב"פ לא יצויר הארת חכמה לזו"ן, ואדרבה, הבינה מפסקת ודוחית באחוריים שלה כל הארת חכמה מן הזו"ן, כנודע. וכן לא יצויר שהבינה תקבל לקומת חכמה וזולת ע"י התחברות הדעת אליה בבחי' מ"ן. כי

מטבעה עצמה היא תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, ודוחית חכמה, (אות פ"ז).

מהו אין בינה אין דעת.

(יב) נתבאר לעיל בתשובה י"א. ע"ש.

מהם ב' מיני שפע.

(יג) ב' קומות יש לאו"א דאצילות. א' הוא קומתם הקבועה, שהיא קומת ס"ג המלבישים לתג"ת דא"א, ואין להם חלק בג"ר שלו, שהם קומת ע"ב, ואז הם משפיעים בחינת ג"ר דבינה שהם חסדים מכוסים, ושפע זו היא הכרחית לקיום העולמות והעמדתם, וע"כ מבחינה זו זווגם לא פסיק לעלמין. וב' היא קומת ע"ב שאו"א משיגים ע"י עליתם לג"ר דא"א, ונוטלים קומת ע"ב שלו, דהיינו קומת ע"ב היוצאת על המ"ן דשערות. ושפע זו היא למוחין דהולדה, הנקראים ברכה וחירות, ובאלו מתחלקים עיקרי השפעה בהעולמות. הא' שפע של קיום והעמדה. והב' שפע של ברכה וחירות, שהם מוחין דהולדה. וע"י להלן בתשובה י"ט שגם במוחין דהולדה עצמם נוהגים ב' מיני שפע אלו. (אות נ"ב ונ"ה).

מהם ב' עטרין.

(יד) ב' עטרין הם הדעת המשיב הבינה עם החכמה פב"פ. כנ"ל בתשובה י"א ע"ש. והם בחינת ז"ת דמוחין שהם זו"ן. שעטרא דחסד היא ז"א דמוחין, שהוא ת"ת הכולל ו"ק, ונבחנת לה"ת. ועטרא דגבורה היא בחינת הנוקבא דמוחין הנבחנת לה"ג, והיא נקראת יסוד דמוחין, משום שאין מלכות דצמצום א' משמשת באצילות, שהיא נגזרה ברדל"א, ומלכות דצמצום ב' נבחנת בשם עטרת יסוד, משום שכל שורשה היא נקודת החוה דנקודים, שמבחינת האורות היא עטרת יסוד. ע"י להלן בתשובה ק'. ונתבאר שהב' עטרין הם ת"ת ויסוד, שת"ת כולל ו"ק, והוא

ה"ח, ונקרא בכללו עטרא דחסד. ויסוד הוא בחינת הנוקבא בלבד, דהיינו בחינת המסכים המעלים או"ח, וע"כ הוא ה"ג המלבישים לה"ח, ונבחנת בכללה לעטרא דגבורה. וב' עטרין יחד הם זו"ן דמוחין הנקראים דעת. אמנם זה אמור רק בדעת דזו"ן, אבל הדעת דאו"א עצמם, דהיינו המשמש לזווג חו"ב דאו"א, אינם נקראים ב' עטרין. כי השם ב' עטרין מורה על מיעוט מיוחד, שהוא מדת העטרה, דהיינו כח המסכים שבה, הרבוץ על ה"ח וה"ג אלו, ומצמצם התארת חכמה שלא תתגלה בהם כמדת הה"ח עצמם, שהם מדת הת"ת הנושא העיקרי להתארת חכמה, אלא כמדת העטרת יסוד. פירוש כי יסוד כולל ב' מסכים: דכר ודנוקבא. שהם בחינת צר דיסוד אבא, ובחינת קצר דיסוד אמא, אשר בחי' הדכר הוא מדת היסוד עצמו, שהוא צר, ובחינת הנוקבא היא מדת העטרה שעל היסוד, שהוא קצר דיסוד אמא הנכלל ביסוד. אמנם נכללים שניהם בעטרת יסוד, וע"כ מכח מדת העטרת היסוד המלבישה על היסוד, אין הארת חכמה העוברת דרך בה, יכולה להאיר זולת בבחינת אורחא למעברא ביה, כמ"ש בחלק י"ג, אבל לא במדת הת"ת עצמו שהיא עטרא דחסד הנושא להתארת חכמה בגילוי גמור. ולפי שבו"א אין העטרא דחסד מאירה לפי מדתו עצמו, אלא כמדת העטרת יסוד, כנ"ל, ע"כ נקרא גם הת"ת בשם עטרא, כמו היסוד משום שאינו מאיר במדתו אלא כמדת עטרת היסוד, ומכאן בא השם ב' עטרין אל הזו"ן דמוחין, שהם הדעת. אמנם זה נוהג רק בזו"ן המקבלים קומת ע"ב ע"י התלבשות היסודות דאו"א שכיון שאין יסוד אבא יכול להאיר משהו לתחתונים בלי מדת הצר שבו ומדת הקצר שביסוד אמא, ע"כ מוגבלת הארתם במדת צר וקצר דיסודות או"א שהוא בחינת עטרת יסוד דמוחין, כנ"ל. אבל באו"א עצמם, שהם מקבלים המוחין דע"ב במקום יציאתו בג"ר דא"א, אשר המזלין משמשים להם ממטה למעלה, אין הת"ת שהוא ה"ח הנושא להתארת חכמה, מוגבל

דא"א, כדי להורות ההבדל הגדול הנ"ל, הבא מסבת ירידת המוחין ממדרגה למדרגה. כמבואר. (אות קט"ו).

מהי בחינה ארוכה.

טו) אורך פירושו בחינת חכמה. ונה"י דאמא, בעת שהם לבושי מוחין והולדה, דהיינו שהם בהארת חכמה, נבחנים לבחינה ארוכה. (אות ל').

מהי בינה שהיתה כלולה בחכמה.

טז) נודע, שיש ב' מיני חכמות באצילות, א' היא חכמה דא"א, שהיא חכמה אמיתית דאו"י. וב' היא חכמה דל"ב נתיבות, שעיקרה היא רק בינה דאו"י, אלא משום שכדי. להאציל לזו"ן דאו"י היא חזרה לבחינת חכמה דאו"י, כלומר שחזרה החכמה דאו"י להתפשט בה, ע"כ נבחנת לחכמה מבחינת הבינה, ולא חכמה ממש דאו"י, וכמו שהוא באו"י, כן הוא בפרצופים, ורק בעתיק וא"א יש בחינת חכמה דאו"י, שהם לקחו קומת כתר דמ"ה וקומת חכמה דמ"ה, אמנם מאו"א ואילך, אין עוד חכמה דאו"י, כי או"א לקחו קומת בינה דמ"ה, וע"כ נוהג בהם רק בחינת חכמה דל"ב נתיבות שהוא בחינת הבינה ששבה להיות חכמה, דהיינו ע"י מ"ן דזו"ן, שאז מתעוררת בחינת "בינה דאו"י שהיתה כלולה בחכמה" דאו"י בעת אצילותה לזו"ן דאו"י, ואז עולים או"א הכלולים בגרון דא"א, שהיא הבינה שיצאה לחוץ מחכמה דא"א, ועולים עמה לג"ר דא"א, דהיינו שבינה דא"א חזרה להיות חכמה, בשיעור הבינה דאו"י שחזרה לחכמה בעת אצילותה לזו"ן דאו"י.

ולפיכך מוגדרים אלו המוחין דע"ב הבאים ע"י חזרת הבינה דא"א לראשו, בבחינת "גילוי של הבינה שהיתה כבר כלולה בחכמה" דהיינו שכל ענין של קומת חכמה זו, נמשכת מכח שכבר היתה בבחינת חכמה בע"ס דאו"י בעת שהאצילה לזו"ן דאו"י, וע"כ יש לה אותה המדה תמיד,

במשהו ע"י היסוד דמוחין, כי אין שום מסך יכול לפעול עם כחו ממטה למעלה, כנודע, וע"כ הת"ת מאיר בהם בגילוי גמור, ואין הוא נבחן בשם עטרא דחסד, כי אינו מצמצם כלום ע"י עטרת היסוד.

והנה המוחין הללו דחכמה דל"ב נתיבות, אע"פ שאו"א לוקחים אותם מג"ר דא"א, מ"מ אינם מיוחסים אלא לתג"ת דא"א, משום שאפילו בעת עליה אין אבא ואמא מלבישים לג' רישין דא"א ממש, אלא רק לתג"ת דא"א כמקודם לכן, אלא משום שהתג"ת דא"א עצמו עלו ונעשו לתב"ד שלו ולקומת ע"ב כמו הג' רישין, ע"כ נוטלים או"א קומת ע"ב החדש הזה דא"א, הנעשה מן התג"ת שלו, שהם חכמה דל"ב נתיבות, אשר א"א אין לו צורך בהם שלפיכך אחסין אותם לאו"א. כנ"ל בתשובה י' ונתבאר שם, שרק ב"ש עליונים דכל אחד מהתג"ת אחסין לאו"א, אבל השלישים התחתונים דכ"א מהתג"ת לא עלו לראש שלו, והוא אחסין אותם לזו"ן, שהם הנקראים ב' כתפין דא"א, ע"ש.

ותדע, שזה ההבחן הנ"ל, אשר ת"ת שבאו"א נבחן לנושא הארת חכמה בגילוי גמור בלי שום נרתק, זוהי מדת הב"ש עליונים דכ"א מהתג"ת דא"א, דאחסין אותם לאו"א. ובחינת ב' עטרין הנ"ל, דהיינו בחינת צמצום של הת"ת שלא להאיר אלא כמדת העטרה של היסוד, זוהי מדת ב' הכתפין דא"א שהם השלישים התחתונים דכ"א מהתג"ת. והוא מטעם שהם מדת גוף, כי לא עלו לראש דא"א, ואינם מקבלים המוחין במקום יציאתם, אלא ע"י התלבשות ביסודות דאו"א שבראש, וע"כ אין הת"ת מאיר אלא בנרתיקו, שהוא מדת העטרה. כנ"ל. ובאמת גם מוחין אלו אחסין א"א לאו"א, כי הם באים בנה"י דאו"א המלבישים לב' הכתפין, אלא כיון שאין לאו"א צורך בהם, כי יש להם המוחין הגדולים שבמקום יציאתם, שהת"ת מאיר בלי ברתק, כנ"ל, ע"כ או"א אחסינו אותם לזו"ן. ולפיכך מגדיר הרב תמיד הב' עטרין אל הב' כתפין

שבשעה שזוין עולים לה למין, חוזרת לחכמה דראש דא"א. באופן שאין כאן שום חידוש בבינה, אלא גילוי מלתא בעלמא. (אות צ"ח).

מהי בינה הנקראת רקיע.

יו) בינה שיצאה לחוץ מראש דא"א לבחינת גרון ותגית שלו, נבחנת לרקיע המפסיק בין א"א אל הזוין, והוא מסבת האחורים שלה הדוחים להארת חכמה, ואין זוין יכולים לקבל בחינת מוחין דע"ב מא"א. כמ"ש לעיל בתשובה י"א, שאם אין בינה חוזרת לראש דא"א לבחינת חכמה אין בחינת דעת בהמוחין, שמשם באים מוחין דהולדה וע"ב לזוין, וע"כ נמצאים אז ז"א ורחל בבחינת אב"א, שנה"י שלהם נעלמים, בסוד ואחוריהם ביתה. הרי שבינה שיצאה לחוץ מעלימה נה"י דכלים וג"ר דע"ב מזוין, ומבחינה זו נבחנת "הבינה בסוד רקיע המפסיק בין א"א לזוין" וכן תלוי בה מדת החיבור של הזוין במוחין דע"ב מא"א, דהיינו בעת שחוזרת לראש, שאז ירית ז"א ב' העטרין דמוחין דע"ב מא"א, כנ"ל בתשובה י"ד. (אות פ"ז).

מהי בליטת אור בעורף.

יח) נתבאר לעיל בתשובה ט"ו, שמאז"א ואילך אין בחינת ע"ב מחכמה דאז"י, אלא מחכמה דל"ב נתיבות, שהיא רק בינה דאז"י החוזרת לחכמה, ע"ש. ולפיכך אין במוחין אלו אלא ג' בחינות: א' בינה שחזרה לחכמה, שהיא הג"ר שבמוחין. ב' היא בחינת ת"ת שהיא הנושא להארת חכמה. ג' היא יסוד, שהיא בחינת הנוקבא של המוחין האלו, שהוא הנושא לבחינת המסכים, המעלים האז"ח להלביש לאז"י, כנודע. וכנגד ג' הבחינות הנ"ל אשר בהמוחין, יצאו ג' פרצופים: או"א, וז"א, ונוקבא, אשר ע"י התנוצצות המוחין לחוץ (ע"י תשובה מ"א להלן) יוצאים ג' בליטות לחוץ. א' על מצח דאז"א, שהם בחינת ג"ר של אלו המוחין

שבולטין שם. ב' הוא על מצח דז"א, ששם בולט בחי' הת"ת שבמוחין, שהוא בחינת הנושא להארת חכמה. וב' בליטות אלו הם בבחינת פנים, דהיינו על המצח, להיותם בחינת אז"י של המוחין. ובליטה הג' שהיא בחינת המסכים של המוחין, הנה תחלת יציאתה היא בעורף הז"א, להיותה בחינת אז"ח לבד, שהיא בחינת אחור ולא פנים. ובליטה זו נקראת קשר של תפילין, והיא בחינת המקיף השורשי של הנוקבא. ע"י לעיל תשובה ז'. אמנם עיקר מקומה היא במצח הנוקבא, בסוד תפילין של יד. כמ"ש להלן בתשובה מ"ג. (אות קנ"ח).

מהו בן חורין.

יט) ב' מיני שפע יש במוחין דע"ב של ז"א. א' הוא בחינת חו"ב של המוחין, המתקנים ב"ב דצל"ם, ומשם נמשך עינוגא וחירות, להיותם מתקנים בג"ר דבינה, שאין שום אחיזה לקליפות ודינים בהם. וב' הוא בחינת ב' עטרין שבו, שהם בחינת ל' דצל"ם, שמשם נמשך שפע של ברכה ותפנוקי מלכים, שהם מוחין דהולדה. ואין הז"א נבחן לשלם זולת ע"י ההשלמה בב' מיני שפע הללו. כי הוא צריך לעונג וחירות להיות בן חורין גמור, וזה מקבל מבחינת אחסנתא דאז"א, והם בחינת חו"ב שלו. וצריך ג"כ לגילוי דהארת חכמה שיהיה ראוי להוליד, וזה מקבל בסוד הב' עטרין שלו, הנקרא מוח הדעת. (אות ס"ב).

מהם בני חיי ומזוני.

כ) בני חיי ומזוני, הם כוללים ב' מיני השפע הנ"ל בתשובה י"ט. כי שפע דענוגא וחירות היא בחי' "חיי" שאין קיום והעמדה לפרצוף זולתם. ושפע דברכה ותפנוקי מלכים, הם בחי' "בני ומזוני" להיותם בחינת מוחין דהולדה נשמות. וכן הם מזוני בסוד המשכות אור החיה. כי ע"י מזונות נמשכים החיים העליונים. וזהו בחי' תוספות על

קיומו העיקרי, כי קיומו העיקרי נמשך משפע
דמין הא' כנ"ל. (אות נ"ט).

מהו בנימין.

כא) ב' בחינות נבחנו בסוד הזווג:
א' בחי' צדיק דעייל בה, שהוא בחינת האו"י
המכה על המסך, וזה נבחן לבחי' יוסף,
ולבחי' כח זכרות שבזווג. וב' היא בחינת
צדיק דנפיק מינה, שהוא בחינת כח הדחיה
על אור העליון שיש בהמסכים, שע"י זה
הם מעלים אור"ח ומלבישים על אור"י כנודע,
וזהו בחינת בנימין, שהוא כח הנקביות
שביסוד, ומתוך שאין אחיזה לפרצוף באו"י
זולת האור"ח המלבישו, ע"כ נבחנו שניהם
כמו בחינה אחת, כמ"ש בזוהר, ביה עייל
ומניה נפיק. כי לולא כח המסכים שהם
בחינת צדיק דנפיק מינה, לא היה האו"י
נאחו בפרצוף, שה"ס צדיק דעייל בה. (אות
ע"א).

מהו ברא אתהדר לאבר.

כב) מלת ברא מורה על חושך. בסו"ה
ובורא חושך. ובחינת המסכים שביסוד טרם
הגיעה הארת חכמה לז"א, הם בחינת חושך,
שהם בחינת צר וקצר הנמשכים בו, הדוחים
האור. אמנם בעת הגיע המוחין דהארת
חכמה לז"א, הגה כל גילויים הוא דוקא
בהמסכים, אשר ביסוד, בסוד חסד דאתגליא
אפומיה דאמה, דהיינו ע"י האור"ח העולה
מן כל המסכים ההם, ונמצא אשר "ברא
אתהדר לאבר" כי זה החושך שהיה שם
ביסוד נתהפך ונעשה לכח מושך לאור החיה
שה"ס הארת חכמה, ונעשה אבר ח"י בסוד
ט' ממעלה למטה וט' ממטה למעלה, ומוליד
ג"ר דנשמות הצדיקים. (אות פ"ו. ואות
קצ"ח).

מהי ברכה.

כג) נתבאר בתשובה י"ט. (אות נ"ט).

מהו גן עדן עליון.

כד) גן עדן עליון הוא בעולם הבריאה,
שהוא בינה. (אות מ"א).

מהו גן עדן תחתון.

כה) גן עדן תחתון, הוא בעולם עשיה
בבחינת יסוד דמלכות, שהוא הנוקבא. (אות
מ"א).

מהי דיקנא נגבהת למעלה.

כו) כשא"א הוא בבחינת הקביעות,
נבחן שדיקנא דיליה נגבהת למעלה כלומר,
שהם נגבהים בבחינת מקיפים על אור"א, ואין
אור"א יכולים לקבל מוחין דע"ב המושפעים
על ידיהם. אמנם בעת שזו"ן עולה להם
למ"ן, עולים נה"י דא"א לחג"ת וחג"ת
עולים ונעשים לחב"ד שלו, ואז עולים גם
אור"א עם החג"ת דא"א, ועומדים עתה במקום
ג"ר דא"א. אמנם לא במקום הג' רישין
שלו, כי הג' רישין עלו ג"כ למקום ג"ר
דדל"א, אלא במקום הגרון וחג"ת דא"א
שעלו עתה למקום הג"ר. ונבחן עתה
שהדיקנא נתחלקה לב', כי ח' התיקונים
הראשונים שלה התלולים בלחיי הראש,
נמצאים עתה במקום הג"ר דעתיק, ששם
עומד הראש דא"א. אבל ד' תיקוני תתאין
התלולים בגרון, נמצאים למטה במקום חב"ד
שלו, שהם הגרון וחג"ת דא"א שנתעלו שמה.
ולפיכך כדי להמשיך קומת ע"ב לאור"א,
יורד הראש דא"א עם הח' תי"ד העליונים
שלו למקום חב"ד ששם עומדים אור"א
ומוציא על ידי המ"ן דדיקנא קומת ע"ב
לאור"א. שמזל ונוצר נעשה לבחינת ה"ח,
ומזל ונקה נעשה לה"ג, כנודע. ולפיכך נבחן
זה "שהדיקנא דא"א נשפלת למטה" כי ח'
התיקונים העליונים שעומדים בעת הזווג
במקום ג"ר דעתיק, נשפלים ובאים למקום
אור"א ונעשים לבחינת ה"ח שלהם. (אות
קצ"ג).

מהי דיקנא נשפלת למטה.

מהי דעת היוצא מעדן העליון.

כט) יתבאר להלן בתשובה ל'.

מהי דעת המפסיק מא"א לז"א.

ל) הנה נתבאר לעיל בתשובה י"ז שבינה היא בחינת רקיע המפסיק בין א"א לז"א, בהיותה נתקנה באחורים הדוחים להארת ע"ב מז"א. אמנם באמת שורש ההפסק הזה הוא יותר עליון, והיינו בח"ס גופיה, כי נתקן בנוקבא והוציא הבינה לחוץ מראש, שהרי בינה זו היתה כלולה במוחין דא"א בעת יציאתם בג"ר דעתיק, אלא משום שבעת לידה שימש הרדל"א במסך דצמצום ב', ע"כ לא נשאר בראש דא"א כי אם גו"ע בלבד, שהם כתרא ומ"ס, ובינה יצאה לחוץ. הרי שבינה דגרון היתה כלולה בחכמה דא"א, אלא יצאה לחוץ מסבת הנוקבא דמו"ס אתתקן בה, שהיא המסך שבחך שלו.

ולפיכך נבחן החך דא"א בבחינת "דעת המפסיק בין א"א לז"א" כי לולא מסך שביסוד דמו"ס שהוא החך, לא היתה בינה יצאה לחוץ, ולא היתה נתקנת באחורים הדוחים חכמה מז"א. וכן בעת הווג, כשא"א מזדווג בחך וגרון שלו על המ"ן דמולין, ומוציא קומת ע"ב לאו"א, נעשה היסוד הזה שבחך לבחינת "דעת היוצא מעדן העליון ונכנס במוח ז"א" כי נעשה בו הווג בבחינת ט' דאו"י שממעלה למטה ובחי' ט' דאו"ח שממטה למעלה, ומושפעים המוחין לאו"א ומאו"א לז"א, כנודע. אמנם אין עדן העליון, שהוא מו"ס, משפיע מבחי' עצמו, אלא ממה שמקבל ממותא דאוירא, כמ"ש לקמן בתשובה נ' ע"ש. (אות פ"ו).

מהי דעת דנוקבא שבין כתפיה.

לא) כבר נתבאר לעיל בתשובה כ"ח. אשר ז"א שיש לו שורש בדעת דראש של או"א, יכול להמשיך גם לעצמו את הדעת לראשו, משא"כ הנוקבא, שבחינת גבורה שלה לא שימשה בדעת דאו"א, ושורשה

כז) היינו בעת הווג דפה דא"א כדי להוציא קומת ע"ב לאו"א, שאז יורד המול ונוצר, שבו כלולים הח' תיקוני דיקנא עלאין, ממקום הג"ר דעתיק, ששם עומד הראש דא"א, אל מקום או"א המלבישים על חב"ד דא"א ששם עומדים או"א, והם נעשים לה"ח שלהם. כנ"ל בתשובה כ"ו ע"ש. (אות קצ"ג).

מהי דעת דז"א שבראש.

כח) אע"פ שכל דעת הם ז"ת, והיינו בחי' זו"ן שעולים למ"ן לאו"א כנ"ל בתשובה י"א. מ"מ הם נאחזים בראש דאו"א ונשארים שם, כי אין קיום והעמדה למוחין דע"ב דאו"א וזולתם, בסוד אם אין דעת אין בינה בבחינת חכמה כמ"ש שם. ומכאן זה מלביש ז"א לתנה"י דאו"א, וכתר שלו נעשה מן ת"ת דאמא מחזה ולמטה בבחי' אורות וכלים דאמא, כי כמו שז"א נשרש במוחין בסוד מ"ן הנשארים שם, כנ"ל, כן נוטל חלק הת"ת שלהם בגוף לחלקו, כי לולא התלבשותם בבחי' ז"א עצמו לא היה בהם בחינת חסדים מגולים, כי בחינתם עצמם הוא חסדים מכוסים, כנודע. ומאותו הטעם ממשיך גם הז"א בבחינת ב' העטרין לבחינת ג"ר שלו, אע"פ שהם באים מבחי' שלישים תתאין דתג"ת דא"א, שהם בבחינת גוף ולא ראש כנ"ל בתשובה י"ד. כי זולתם אין גם בז"א בבחינת מוחין אלו דע"ב. וכמו שאו"א המשיכו בחי' ז"ת דגופא לראשם, כדי לשמש להם למ"ן בראש, כן גם ז"א ממשיך אותם לבחינת ראש.

אבל הנוקבא, כיון שבחינת הגבורה שלה, לא נכללה בזווג או"א במקום יציאתם, אלא בבחינת בנמין הכלול ביסוד דוכרא שימש שם. כמ"ש להלן בתשובה צ'. ע"כ אינה יכולה להמשיך הדעת שלה לראשה, כי אין לה שורש בראשיהו דאו"א. (קנ"ב).

ולפיכך נבחן כאן בראש דא"א, ב' הבלים: א' הוא הבל דבחי"ד דהתלבשות, המשמש לגלגלתא דא"א, שנקרא הבל הפה, כי הפה הוא בחי"ד דראש. ב', האו"ח העולה מבחי"ג דעביות המשמש לחכמה סתימאה דא"א, שנקרא הבל החוטם, כי החוטם הוא בחי"ג דראש. כמ"ש הרב כל זה בחלק ה' בתחילתו ע"ש. גם נתבאר שם, שבחינת הזכר דראש שהוא קומת הכתר אין לו התפשטות ממעלה למטה לבחינת גוף, כי אע"פ שהוא מוציא קומת כתר בראש ממטה למעלה ע"י התכללותו עם הנקבה, מ"מ כיון שאין בחינת עביות משורשו עצמו, אין בו בחינת או"ח מספיק שיוכל להתפשט ממעלה למטה לע"ס דכלים דגוף. וכל האורות המגיעים מראש לגוף, באים רק מבחינת הווג ואו"ח של הנקבה, שיש לה בחינת עביות משורשה עצמה. ע"ש.

מתחיל מראש דו"א מבחינת הווג הב' אשר שם, שהמקיף יצא בבחי' קשר של תפילין דראש דו"א, ע"כ אינה יכולה להמשיך הדעת לבחינת ראש שלה, והוא נשאר בגוף שלה ברישי כתפין.

ומה שדעת שלה עומד בין כתפיה, הוא מפני ששם שורשו האמיתי של הדעת כמ"ש לעיל בתשובה י"ד, ששורש של ד' המוחין אלו דחכמה דל"ב נתיבות, הוא תג"ת דא"א, שבי' המוחין חו"ב, נעשו מב"ש עלאין דכ"א מתג"ת, וב' העטרין שהם ה"ח וה"ג, נמשכו מב' כתפין דא"א. ע"ש. הרי שהשורש הוא מבחינת ב' כתפין, אלא ז"א המשיכו לראש מכח הארת או"א, כנ"ל, ונמצא הנוקבא שלא המשיכו לראש, נשאר עומד כמו בשורשו, דהיינו ברישי כתפין שלה. (אות קנ"ג).

מהו הבל היוצא מחוטם דא"א.

לב' האו"ח העולה מהמסך ע"י הווג דהכאה עם אור העליון, נקרא בשם הבל. כמ"ש בחלק ג' ע"ש. גם נודע, ענין ב' הרשימות הנשארות אחר הודככות של העליון, שהן רשימו דהתלבשות מן בחינה אחרונה שאינה מניחה רשימה דעביות. ורשימו דעביות שלמעלה מן בחינה אחרונה. ונודע, שפרצופי אצילות נמשכו מפרצופי נקודים, שיצאו בזה אחר זה מסבת הודככות כמ"ש בחלק ז'. ע"ש. והנה עתיק דאצילות הוא פרצוף הכתר האמיתי דאצילות. כי בו משמש בחי"ד דעביות, כנודע. אמנם א"א דאצילות יש בו ב' הרשימות הנ"ל המשמשים ביציאת קומתו ע"י התכללותם זה בזה, שבחי"ד דהתלבשות נבחנת לזכר, והוא נכלל עם בחי"ג דעביות ויוצא עליו קומת כתר, והוא הנקרא גלגלתא דא"א. ובחי"ג דעביות נבחנת לנקבה, והיא נכללת עם בחי"ד דזכר, ויוצא עליה רק קומת חכמה. כמ"ש בדברי הרב בתחילת חלק ה' עש"ה. וקומת חכמה זו נקראת חכמה סתימאה דא"א.

ולפיכך גם כאן בא"א, הנה הזכר של ראש שהוא קומת גלגלתא, שהאו"ח שלה הוא הבל הפה, כנ"ל, אינו יכול להאיר לגוף ולתחתונים מהארתו, משום שהבל הפה מספיק רק להלביש האו"י ממטה למעלה, דהיינו במקום הראש לבדו, אבל אין כח בהבל הזה שיתפשט לע"ס דכלים דגוף, להיותו זך יותר מדאי, משום שבא מבחי"ד דהתלבשות שאין בה עביות כלל. וכל האורות המגיעים מראש לגוף דא"א וכן לתחתונים, הוא ע"י הבל החוטם, להיותו בחינת מסך דבחי"ג דעביות, וע"כ הוא מתפשט ג"כ לכלים דגוף דא"א, כי יש בו ווג שלם כראוי. באופן, שכל האורות דראש א"א המגיעים לתחתונים, הם באים רק ממו"ס לבד, ולא מגלגלתא דא"א, משום שהבל הפה אין לו התפשטות למטה מן הראש. (אות רי"ח).

מהו הבל היוצא מפה דא"א.

לג' נתבאר לעיל בסמוך בתשובה ל"ב.

מהו הגדלת האחורים.

לד' הנה ב' מיני אחורים יש בז"א: א' הוא אחורים דחג"ת שלו, שהוא בחינת אחורים דיסוד אמא, הדוחים חכמה, בסוד כי חפץ חסד הוא. ב' הם אחורים דנה"י שלו, שהם בחינת אחורים דיסוד אבא, שע"י אחורים אלו מתגלה החכמה בהיותם בבחי' צר ואריך. כנודע. והנה לאה נטלה בחי' אחורים דחג"ת, בהיות פניה באחור דז"א מחזה שלו ולמעלה. וע"כ נקראת לאה בשם עלמא דאתכסיא, כי מדתה היא חסדים מכוסים מהארת חכמה. והיפוכה היא רחל, כי בעת גדולתה יורשת את אחורים דנה"י דז"א וע"כ נבחנת רחל לבחינת חסדים מגולים והיא נקראת עלמא דאתגליא.

והנה בחצות לילה, נעשה זוווג לז"א ולאה, לקבל בחינת כלי ורוחא מהארת ע"ב ס"ג העליונים לצורך רחל. וזווג זה צריך להיות בבחי' אחורים דנה"י, הראויים לקבל הארת ע"ב, אמנם לאה אין לה רק אחורים דאמא הדוחים הארת ע"ב, כנ"ל. וע"כ היא צריכה אל "הגדלת אחורים" שלה, דהיינו שתקבל את אחורים דנה"י הראויים לקבל הארת ע"ב לצורך רחל. והגדלה זו נעשה לה ע"י אריכת רגלין דאמא, פי': כי אמא מלבשת בה את נה"י דגדלות שלה שהם בחינת ארוכה, דהיינו מזווג פב"פ עם החכמה שנקראת ארוך, וע"י התלבשות נה"י דאמא אלו בלאה, נגדלת אחורים שלה כמדת אחורים דנה"י דז"א, ואז נעשה קומתה שוה לגמרי עם ז"א, ואז ע"י זווג דפב"פ עם ז"א, היא ממשכת בחינת כלי ורוחא לצורך רחל. (אות ל"ב. א' תק"ח ד"ה וזה).

מהו הוי"ה דבתר כתפוי דא"א.

לה נודע, שהמוחין דע"ב שאו"א וז"א מקבלים, באים מחג"ת דא"א העולים ונעשים לחב"ד. כנ"ל בתשובה י"ד. גם נודע, שהם מתחלקים לבחינת ראש וגוף. שב"ש עלאין דכ"א מחג"ת נעשים לבחי' ראש. והשלישים התחתונים שהם הכתפין נעשים לבחינת גוף

וחג"ת. גם נודע. שהי"ג תי"ד דא"א, נחלקים בעצמם כמדתם של המוחין פנימים, למל"ץ שהם ג' הויות וחד דכליל להון. שהויה הא' היא ס' דצל"ם, ובחי' ראש וחב"ד דדיקנא. והוי"ה שניה שהם ד' תיקונים אמצעים דדיקנא, הם בחינת ל' דצל"ם וחג"ת. והוי"ה תתאה, שהם ד' תיקוני דיקנא תתאין, הם בחינת צ' ונה"י. וכיון שתג"ת דמוחין דע"ב אלו הם בחינת הכתפין דא"א, כנ"ל, ע"כ נבחן הוי"ה האמצעי דדיקנא להוי"ה דבתר כתפוי דא"א, כלומר שאינו בחינת ראש כמו הב"ש עלאין דדיקנא, שהם חב"ד וס' דצל"ם, אלא הם בחינת חג"ת כמו השלישים התחתונים הנקראים כתפין, והם ל' דצל"ם, ולפיכך מוגדרים בשם הוי"ה דבתר כתפוי (אות רכ"ה).

מהו הוצאת חמה מנרתיקה.

לו הנה בחינת הז"א דמוח הדעת, שעקרו הוא מדת הת"ת הכולל לה"ת, יש לו ב' בחינות: א' בדעת דאו"א עלאין, שהם בחינת המוחין במקום יציאתם בג"ר דא"א. ששם הוא מאיר במדתו, שהוא הת"ת הנושא להארת חכמה בגילוי גמור. אמנם במוחין דז"א עצמו אינו מאיר במדתו עצמו בגלוי, אלא רק ע"י התלבשות במדת העטרא שביסוד, שהם בחינת המסכים דצר ואריך. ועי"ז הארתו מתמעטת למדת העטרה, וקנה משום זה את השם, עטרא דחסד. כנ"ל בתשובה י"ד. ובחינת עטרא דחסד הוה, נקראת בשם הארת חמה בנרתיקה, כי הת"ת הוה נבחן בשם חמה, להיותו עיקר הנושא להארת חכמה שב"ע"ב דל"ב נתיבות, שאין קומת ע"ב אחרת אחר המו"ס דא"א הנסתם בקרומא דאוי"א. וע"כ נמשל לשמש, כלומר לשורש כל האורות. ובהיותו מלוכש ומאיר רק כמדת המסכים דעטרת יסוד, שהוא הנרתק שלו, ע"כ נבחנת הארתו לבחינת הארת חמה תוך נרתיקה. וכל זה נוהג רק בשתא אלפי שני, אמנם באלף הו' דמטי רגלין ברגלין, או יאיר הת"ת הוה כמדתו

עצמו, דהיינו כמו בדעת דא"א עלאין, וזה נבחן להוצאת חמה מנרתיקה. (א' תקנ"א ד"ה וזה).

מהו הלואה ושאלה.

(ל) יתבאר להלן בתשובה קל"א וקל"ב. (אות ל"ג).

מהי התחדשות הנשמות.

(לח) השפעת המוחין דג"ר אל הנשמות נבחן להתחדשות נשמות, משום שכבר היו בהם אלו המוחין בעת הגדלות דנקודים, ולפני חטאו של אדם הראשון אלא שנסתלקו המוחין מהם שנית באדה"ר, שחזרו ונסתלקו ממנו בסוד נשירת אברים דנשמתו. כמבואר בחלק ח' בסופו ע"ש. (אות ד').

מהי התכללות א"א במזלא.

(לט) הנה א"א דאצילות נשרשים בבינה דא"א, דהיינו בגרון שלו, להיותם בקומת ס"ג שבחינה עליונה היא בינה דאורות. כנודע. והנה בינה זו שא"א נשרשים בה, היתה בראש דא"א בעת יציאת המוחין שלו ברדל"א, אלא לעת לידה נתתקן הרדל"א במלכות דצמצום ב', וע"כ נתקן הח"ס דא"א בנוקבא בסוד נוקבי עינים, והוציא הבינה לחוץ מראש אל הגרון. ונודע, שאין בינה דא"א זו חוזרת לראש ואינה משגת שוב קומת חכמה זולת ע"י המ"ן דשערות, הבאים מבחי' המלכות דצמצום א', שהם היו משמשים לקומת א"א בעת יציאתם ברדל"א בסוד מ"ן ולבושי מוחין, אלא שיצאו משם לעת לידה בסבת המלכות, דצמצום ב', שנתקן בהם הרדל"א, כנ"ל. ועתה שבינה חוזרת לראש, הנה בהכרח שגם השערות חוזרים למקומם הקודם, לשמש למ"ן וללבושי מוחין כמקודם לכן. הרי שיציאת השערות מן הכלים דמוחין להיות למקיפים ויציאת הבינה מראש דא"א להגרון, הם ענין אחד, הן בעת קטנות, והן בעת גדלות. כי בקטנות ירדה הבינה לבחי' גרון וגוף דא"א,

וכן השערות יוצאים ונעשים לכלים חיצונים ומקיפים, וכן בגדלות כשחוזרים השערות לראש חוזרת גם הבינה למעלתה הקודמת להכלל עם החכמה פב"פ. וענין זה מגיע ג"כ אל א"א דאצילות, שקומתם תלויה בבינה זו דא"א, לפיכך, נמצאים גם הם בחינה אחת עם השערות הן בקטנותם והן בגדלותם, כנ"ל בבינה דא"א. וז"ס דא"א בדיקנא אתכלילו, כי קומת ע"ב שלהם תלויה לגמרי בדיקנא, שבקטנותם, הדיקנא נבחנת להם לבחינת מקיפים בלבד, ואין להם אלא בחינת גוף דא"א בלי שום אחיזה בראש שלו, מחמת בינה דא"א שיצאה לגרון שהיא בחינת גוף. וכשעולים המזלין לשמש למ"ן בעת חזרת הבינה לראש דא"א, אז משיגים א"א קומת ע"ב שלהם. הרי שבחינת ע"ב שלהם כלולה לגמרי בדיקנא. (אות ק"ה).

מהי התכללות הגרון בסיום לחיי הראש.

(מ) בעת הווג דנשיקין דא"א בפה שלו להוציא קומת ע"ב לאו"א, שנבחן אז שהדיקנא שלו התלויה בסיום לחיי הראש שלו העומד במקום ג"ר דעתיק, היא נשפלת ובאה למקום התב"ד שלו הנעשים מגרון וחג"ת, כנ"ל בתשובה כ"ו. ע"ש. הנה ירידת הדיקנא הווג נבחן ג"כ לבחינת התכללות הגרון בסיום לחיי הראש דא"א, כלומר שכלפי התב"ד דא"א שהם הגרון וחג"ת שעלו, נבחן הווג הזה דא"א לבחינת עליה והתכללות בהח' תיקוני דיקנא התלויים בלחיי הראש דא"א העומד במקום ג"ר דעתיק. כי בהתחשב כלפי הח' תי"ד נבחן שיורדים ממעלה למטה, מקומה כתר שבג"ר דעתיק, לקומת ע"ב שבגרון וחג"ת הנעשים לתב"ד. וכלפי הגרון וחג"ת הוא עליה, כי עלו מקומת ע"ב שבמקומם ונכללו בסיום לחיי הראש דא"א הנמצא בקומת כתר במקום ג"ר דעתיק. (אות ק"ו).

מהי התנוצצות המוחין לחוץ.

(מא) ב' בחינות זווגים יש בהארת מוחין

בהם בחי' חו"ב דמקיפים. ובחינת עצמם הם חו"ג והם בחי' ד' פרשיות שלתפילין של ראש, וזווג הוה כיון שבא בדרך הכאות, ע"כ נקרא התנוצצות המוחין. כמ"ש באו"פ באורך. (אות קכ"א, וקכ"ג ובאו"פ א' תקע"ו ד"ה ובוה).

מהן ר' בחינות במוחין דו"א.

מב) מתוך שאין העדר ברוחני, נמצא, שבהעתקת האור ממקום למקום אינו נאבד משום זה ממקומו הראשון, אלא כל העתקה ממקום למקום, פירושו רק תוספות על הבחינה הראשונה, כנודע, וע"כ יש להבחין, שש בחינות במוחין דו"א: א' במקום יציאתם, שהוא בעלי עליון שלו, דהיינו בראשיהו דאו"א. ב' במקום קבלתו אל המוחין, שבאים בעליון שלו, דהיינו בנה"י דאו"א שהם בחינת ישו"ת, שהוא בחי' העליון דו"א. וג' הוא בביאתם לו"א עצמו. ונודע שבעת לידת המוחין נעלם משם הג"ר דע"ב למקיף חוור, מכח התלבשות ה' על הג"ר דמוחין, ע"כ נבחן בכל בחי' שיש שם או"פ ואו"מ. דהיינו ב' בחינות: או"פ ואו"מ, באו"א במקום יציאת המוחין. וב' בחינת או"פ, ואו"מ, בנה"י שלהם, שבהם נכלל הו"א בעת עיבורו ומקבל מהם המוחין, וב' בחינות או"פ ואו"מ בז"א עצמו. הרי שיש כאן שש בחינות במוחין דו"א. (אות ק"כ).

מהן ר' בחינות במוחין דנוקבא.

מג) המוחין דנוקבא יוצאים על עטרא דגבורה של הנוקבא עצמה, ואינם בכלל המוחין דו"א שיוצאים באו"א, כי העטרא דגבורה אשר שם, היא בחינת בנימין הכלולה ביסוד הזכר, ולא בחי' הנקבה ממש. וע"כ יש לה זווג מיוחד בראש דו"א אחר יציאת ו' הבחי' דמוחין שלו, וע"כ מתחילים משם ב' בחינות הראשונות של המוחין שלה. שהם, האו"פ שיצא בראש הו"א עצמו, והאו"מ שיצא לחוץ בסוד קשר של תפילין מאחורי ראשו. אמנם הנוקבא אין מקבלת אותם משם,

דע"ב דל"ב נתיבות, בסוד עת רצון: א' הוא בעת יציאת המוחין ההם, שאז ע"י הארת ע"ב ס"ג יורדים הפרסאות לשעתם, והפרצופים עולים ונכללים זה בזה, שאו"א נכללים בג"ר דא"א וברדל"א, ע"י התכללות הגרון בסיום לחיי הראש דא"א העומד במקום רדל"א, כנ"ל בתשובה הסמוכה. שאז יורדת ה"ת למקום הפה, לבחינת מלכות דצמצום א' שבה דרדל"א, ויוצאת על ידיה קומת ע"ב המגולה, דהיינו שהג"ר שלו אינם מתכסים ב' דצל"ם הבאה רק ממלכות דצמצום ב' כנודע. אבל לעת לידת המוחין האלו, הנה חוורת המלכות דצמצום ב' למקומה, וכן הפרסאות חוורים למקומם, והמוחין מתלבשים שוב במל"ץ כנודע. אמנם בהיותם במקומם נוהג זווג ב' הממשיך להארת הע"ב ההיא, אלא בדרך אחר, שנקרא התנוצצות המוחין מפנים לחוץ. כי אותם הג"ר דע"ב שנעלמו לעת לידה מסבת התלבשות המוחין ב' דצל"ם, המה נעשו לבחינת מקיפים מחוץ לפרצוף, באופן שהג"ר דא"א שלא יצאו עמו בעת לידה, נשארו במקום הג"ר דעתיק מבחוץ ונעשו למקיפים למוחין דא"א. וכן הג"ר דע"ב דאו"א שלא יצאו עמהם בעת לידה, נשארו שם בא"א מבחוץ לבחינת מקיפים לאו"א. וכו' עד"ו עד הנוקבא דו"א. כמ"ש בתשובה מ"ב ומ"ג.

ובעת רצון, מאירים החוורתי והשערות לבחי' העטרא דגבורה שבמוחין, ואז יוצא הארתם לחוץ, ומכים בבינה דמקיפים שבעליון, שע"י זה נעשה זווג בחו"ב דמקיפים ומאירים הארתם לפנימיות המוחין לבחינת ה' שבהם, דהיינו לדעת דמוחין, וכיון שהג"ר מלובשים ב' דצל"ם אינם יכולים בעת הזאת להאיר את החסדים שלהם אל הדעת ואז חלק זה של החסדים שאין מוח הדעת יכול לקבלו, יוצא לחוץ מפנימיות הראש ומאיר על המצח של הפרצוף, בסוד תפילין של ראש. ויש בהם בחינת ד' מוחין חו"ב חו"ג, כי ענין הכאת הארת חכמה בחסדים ההם בעת שדחו אותם לחוץ, האיר

לחג"ת דא"ק הפנימי, ונה"י שלו לנה"י דא"ק הפנימי, העומדים במקום ג"ר דנקודים, וכמו שיסוד דא"ק הפנימי השפיע אל או"א דנקודים, נמצא עתה גם יסוד דעתיק המלביש אותו שמשפיע לישסו"ת העומדים עתה במנחה דשבת במקום ג"ר דעתיק הקבועים, שהם ג"כ במקום ג"ר דנקודים, והממעלה למטה דהשפעת יסוד דעתיק מקבל עתה ו"א המלביש לחג"ת דעתיק שהם במקום ג"ר דא"א הקבועים. ונמצא שז"א מקבל ו"ת דעתיק מפי יסוד דעתיק, בדומה לז"א דנקודים שקבל מפי יסוד דא"ק הפנימי שבאו"א דנקודים, והיינו בחי' הממעלה למטה דיסוד דעתיק, כנ"ל, והם עושים ו"ת גלגלתא דז"א, ואז נשלם הכתר דז"א. (אות ר"ז ור"ח. ובאו"פ שם ד"ה וחצי).

מהם זכותא ומזל.

מו) האורות המושפעים מג"ר דבינה דהיינו ממוחין הקבועים דאו"א נקראים "זכותא" משום שהם זכים מאד ואין שום צמצום ודינים יכולים להאחו באורות ההם, כנודע. והאורות המושפעים ממוחין דע"ב דאו"א נקראים "מזל", משום שאין המוחין ההם מתגלים באו"א זולת ע"י המ"ן של המזלין. וז"ס בני חיי ומוזני, לאו בזכותא תליא מילתא אלא במזל, כי למוחין דהולדה צריכים להארת ע"ב דאו"א הבאים ממזל, שאז הו"א שלם בבי' מיני השפע שנקראים בני חיי ומוזני, כנ"ל בתשובה י"ג וכו'. ע"ש. (אות נ"ט).

מהו זקוף ראשו ודיקנא נגבהת למעלה.

מז) א"א מצד מוחין הקבועים שבאצילות נבחן לזקוף ראשו והדיקנא נגבהת למעלה. שפירשו, שאין לאו"א ותחתונים שום אחיזה בראש דא"א, ודיקנא שלו נגבהת למעלה, כלומר, שהיא משפעת לתחתונים רק מלמעלה מרחוק בסוד מקיפים בלבד, אבל בעת הזווג, הדיקנא נשפלת למטה, כנ"ל בתשובה כ"ו. (אות קצ"ג).

כי אין לה אחיזה בראש הו"א, אלא, רק בנה"י שלו, במקום החסדים המגולים. וע"כ יורדים משם המוחין לנה"י דז"א, ונעשו שם ב' בחינות: או"פ, ואו"מ, השניות של המוחין דנוקבא. ומשם באים המוחין אל הנוקבא עצמה לראש שלה, ונעשה בה ג"כ ב' בחינות: או"מ, ואו"פ. ונמצאים שם בחינות גם במוחין דנוקבא דז"א, כמו בז"א. כנ"ל בתשובה מ"ב ע"ש. (אות קס"ג. ואות קפ"ב).

מהם ו' תיקוני דיקנא דז"א.

מד) בהיות ז"א בבחינת ו"ק חסר ראש, אינו מקבל הארה רק בבחינת ו' תיקוני דיקנא מדיקנא דא"א. הנקראים ארך אפים, ורב חסד, נשא עון, ופסע, ונקה. פירוש: כי נרנח"י דנפש דדיקנא מקבל מג' תיקוני דיקנא דא"א הראשונים, שהם בחינת יה"ו של הוי"ה ראשונה דדיקנא. ונפש רוח דרוח הוא מקבל מו"ה של הוי"ה אמצעית דדיקנא דא"א ומי' דהוי"ה תתאה, שהם: ואמת, ונוצר חסד, לאלפים. וג' הראשונים מאירים לג' מדות דז"א שהם: ארך, אפים, ורב חסד. וג' השנים דא"א, מאירים רק לבי' מדות דז"א, שהם: נשא עון, ופסע. וה' דהוי"ה עלאה שהיא תיקון ד' דא"א, ארך, עם הה' דהוי"ה אמצעית שהוא תיקון ח' דא"א, מאירים לתיקון ו' דז"א, ונקה. (אות רכ"א. ואות רכ"ג רכ"ד רכ"ה).

מהם ד' תיקוני גלגלתא דז"א.

מה) ו' תיקוני דגלגלתא דז"א, הם שלמות הכתר דז"א, שמקבל אותם מז"ת דעתיק, שהם ז"א דכתר, כי עתיק הוא קומת כתר דאצילות. וזמן השגתו אותם הוא לכ' שנים, או בשבת במנחה, שעולה אז לג"ר דא"א המלבישין לז"ת דעתיק. ושיעור זה הוא מבחינת מוחין הקבועים דאצילות, אבל מבחינת עלית הפרצופים, נמצא בעת שז"א עולה לג"ר דא"א, שעתיק עלה לגלגלתא דא"ק, ונמצאים חג"ת דעתיק מלבישים

מהו זקן התחתון דא"א.

אלא נה"י דא"א, ששם בחינת זקן התחתון שהוא צ' דצל"ם שהוא דעת. הרי שכל בחינת דיקנא דז"א אינו אלא בחינת שערות דמוח הדעת. אמנם גם הם נחלקים לפי עצמם על ב' ל"צ, כי בבחינת ב' כתפין יש חו"ב ג"כ אלא שהם בחינת טפות הנמשכות דרך היסודות דאז"א ולא בחינת עצמות, כמ"ש להלן בתשובה ס"ב. ולכן בחינת דיקנא עלאה שלו הם מ"ל כמו בא"א ודיקנא תתאה הם צ' שלו.

ולפיכך זמן ביאתו דזקן התחתון דז"א הוא ב"ג שנה, דהיינו אחר שמשיג בחינת צ' דצל"ם דמוחין דע"ב, דהיינו שנעשו לו המוחין מן נה"י דאז"א, שהם בחינת ישסו"ת, שאז משיג צ' דאלו המוחין. ובשבת במוסף משיג ל' שהיא בחינת ד' תיקוני דיקנא תתאין התלויים במול ונקה. אמנם נכללים בה כל הי"ב תי"ד כנודע, אלא שהם בחינת ל' ותג"ת. ובכ' שנים, או בשבת במנחה, אז הוא משיג י"ג תי"ד שלימים, דהיינו שמשיג גם ב' דשערות דיקנא. ואין להקשות הלא גם ב"ג שנה הוא משיג ט' תי"ד. אמנם זה הוא רק בחינת הארתם בלבד, ולא עצמותם. ועצמותם מתחיל בהשגתו את ה' דצל"ם, ומתמלא לגמרי בהשגתו את ה' דצל"ם, דהיינו בכ' שנה. כנ"ל. והיינו לגמרי כפי ערכם של המוחין חו"ב חו"ג שהוא משיג: שבי"ג שנה אינו משיג מחו"ב אלא הארה בלי עצמות, אלא רק ה' לבד הוא בו בחינת עצמות. ובשבת במוסף, הוא משיג בחינת עצמות דבינה שהיא ל' דצל"ם ותג"ת. ובמנחה הוא משיג בחינת עצמות גם מחו"ב, כי אז מקבל המוחין במקום יציאתם. ועד"ז נמשכים לו ג"כ המל"צ דדיקנא. (אות ק"י).

מהו חוטם בגי' ס"ג.

ג) החוטם הוא בחינת מלכות דמו"ס, שהוא בחי"ג דעביות ששם נעשה הוויג דקומת חכמה דא"א, כנ"ל בתשובה ל"ב. ע"ש. ובחינת הוי"ה דס"ג הוא מוחא

מח) השערות דיקנא דא"א בכללם נחלקים על ג' בחי': מל"צ, ע"ד שנחלקים מוחין דע"ב בג' העליות דז"א. כמ"ש להלן בתשובה ס"ח וס"ט. אשר ח' תיקוני דיקנא עלאין, התלויים בלחי הראש דא"א, הם בחינת ב' דצל"ם וחב"ד. וד' תי"ד תתאין התלויים בגרון, הם בחינת ל' ותג"ת. ושערות שביסוד דא"א הם בחינת צ' ונה"י, ונקראים זקן התחתון דא"א. ונודע, שכל אלו המוחין היוצאים על השערות דיקנא, אין לא"א עצמו שום צורך בהם, להיותו בחינת חכמה דאז"א. אלא שנחלקים בין אר"א לזו"ן, שבחי' ב' ל' דשערות דיקנא, שהם ב' המזלין, לוקחים אר"א, ובחינת צ' דשערות שהוא זקן התחתון, לוקח ז"א להיותו בחינת נה"י דכתר, כנודע. באופן שכל י"ג תיקוני דיקנא דז"א באים מזקן התחתון דא"א. ואע"פ שאין לז"א י"ג תיקוני דיקנא רק בעלותו לג"ר דא"א, אמנם סולם המדרגות אינו משתנה לעולם, כי בעת עלות ז"א לג"ר דא"א, נמצא אז ג"ר דא"א עצמם שכבר עלו לע"ב דא"ק, ונה"י שלהם עם ז"א, נמצאים במקום ג"ר דא"א שמבחינת הקביעות, הרי שאפילו בעלות ז"א לג"ר דא"א עוד הוא מלביש על יסוד דא"א כמו במדרגתו הראשונה, וע"כ מקבל הי"ג תי"ד עלאה רק מבחינת יסוד דא"א, שהוא מדיקנא תתאה שלו. (אות ק"י).

מהו זקן התחתון דז"א.

מט) אין בחינת דיקנא דז"א שוה אל בחינת דיקנא דא"א, כי דיקנא דא"א כוללת כל המוחין: חכמה בינה דעת, שהם מל"צ דשערות דיקנא שלו שח' עלאין הכלולים במול ונוצר, הם חכמה, והתלויין בגרון וכלולים במול ונקה, הם בינה, וזקן התחתון הוא דעת. כנ"ל בדיבור הסמוך, כי ג' בחינות מל"צ הם חב"ד. אמנם ז"א אין לו אחיזה אלא בב' עטרין של המוחין שהם ב' כתפין דא"א, שהם מוח הדעת, וכן אינו מלביש

דדוכרא דהיינו שמתחילה מוציא הקומה במוחין של עצמו בסוד ח"י כנ"ל, שהוא עלמא דדוכרא. ואח"ז משפיע אותה הקומה לנקבה, שנקראת עלמא דנוקבא, ומוציא גם שם ט' ממעלה למטה וט' ממטה למעלה בבחינת המסכים שלה עצמה. ואז נבחן ז"א לבדו לבחינת יוסף, והנקבה לבדה לבחי' בנימין, שבין שניהם יוצאים ח"י ספירות השניות: וז"ס ח"י ח"י הוא יודך. דהיינו ח"י בעלמא דדוכרא וח"י בעלמא דנוקבא. (אות ע"ז).

מהו ח"י ח"י.

נב) נתבאר בתשובה הסמוכה.

מהו חידוש נשמות ישנות.

נג) ע"י לעיל בתשובה ל"ח. (אות י"ז).

מהי חירות.

נד) נתבאר לעיל בתשובה י"ט. (אות נ"ט).

מהי חכמה שבסוד הדעת.

נה) ב' מיני חכמות נבחנו באצילות: א' היא חכמה קדומה, שהיא חכמה דא"א הנסתמת בקרומא דלא לאתפתחא. ב' היא חכמה שבסוד הדעת שפירושה, שאינה נמשכת אלא ע"י המ"ן דזו"ן שהוא הדעת, דהיינו ע"י ב' המזלין: ונוצר ונקח. שהם ת"ת ויסוד הנקראים דעת, הנעשים למ"ן לאו"א, בעת עלייתם לג"ר דא"א. וכיון שאין חכמה זו נמשכת רק ע"י ב' המזלין שהם בחינת דעת, שהם בחינת מ"ן דזו"ן, ע"כ היא מוגדרת בשם "חכמה בסוד הדעת. וכבר נתבאר ענין זה לעיל בתשובה י"א בביאור אם אין דעת אין בינה, ואם אין בינה אין דעת. ע"ש. (אות פ"ה).

מהי חכמה דל"ב נתיבות.

נו) חכמה דל"ב נתיבות היא חכמה

דאוריא דא"א, ששם מתלבש הדעת דרדל"א בעת עליית הג"ר דא"א לג"ר דעתיק ומוריד ה' מאויר ואשתאר אור, שהוא בחינת יציאת המוחין דע"ב דל"ב נתיבות, ונודע, שחכמה דא"א עצמו היא חכמה דאו"י, והוא נסתם בקרומא ואינו מאיר כלל למטה לתחתונים, אלא שמאיר רק בחינת החכמה דל"ב נתיבות לאו"א ולזו"ן, ועל זה בא הרמז שחוטם בגי' ס"ג, להורות שאין החוטם מאיר מבחינת חכמה סתימאה עצמו, שהוא ע"ב דאו"י, אלא שמאיר ממוחין החדשים שיצאו על המ"ן דשערות ברדל"א שמוחין אלו מתגלים במוחא דאוריא בבחינת דעת דרדל"א, ומשם מקבל מו"ס דא"א, ויורד למטה במקום חב"ד שלו, ששם עומדים או"א וע"י זווג חיך וגרון, מו"ס משפיע קומה זו לאו"א, בסוד השפלת הדיקנא למטה. הרי שכל הארת החוטם דרך החיך לאו"א, הוא רק מבחי' הוי"ה דס"ג, שהוא מוחא דאוריא, ולא מקומת עצמו דמו"ס. וע"כ החוטם בגי' ס"ג, לרמז על ענין החשוב הזה שאין הח"ס מתפתח בשתא אלפי שני להשפיע מחכמה שלו לתחתונים ממנו. (אות ר"כ).

מהו חי העולמים.

נא) יסוד דז"א נבחן בשם יוסף, שהוא בחינת צדיק דעייל ביה, דהיינו ט"ס דאו"י שהוא ממשין. אמנם הוא כלול גם מבחינת בנימין, דהיינו בחינת המסכים המעלים ט"ס דאו"י, כי מטרם שז"א משפיע המוחין לנוקבא, צריכים אותם המוחין להתגלות בו בעצמו, ואח"כ משפיעם לנוקבא שלו. ולכן הכרח הוא שיש לו גם בחינת בנימין המעלה ט"ס דאו"י, שזולתו אין שום זווג במציאות כלל, כנודע. וז"ס שיסוד נקרא ח"י, לרמז שהוא כולל גם בחינת המסכים דבנימין, וע"כ הוא מעלה בעצמו ט"ס דאו"י ממעלה למטה וט"ס דאו"י ממטה למעלה, שהם בגי' ח"י. וע"ש זה נקרא היסוד "חי העולמים" להיותו ח"י בתרין עלמין, מתחילה בעלמא

מהו חסד הא' דז"א הנקרא אברהם.

ס) בחינת חכמה דז"א, היא מעיקרה קצה הראשון מו"ק שלו שהוא חסד, ובגדלות דז"א שהחסד הזה שב להיות חכמה הוא נקרא אברהם. והוא הנוטריקון של אב"ר מ"ה, כי בעת שתג"ת דז"א נעשים חב"ד, נעשים נה"י לתג"ת, והוא קונה נה"י חדשים, שאז נעשה היסוד שלו לבחינת אב"ר, שפירושו, שקונה כח ההולדה. וכיון שזהו רק בעת שקונה בחינת חכמה שנקרא אברהם, ע"כ מרומז בו אב"ר מ"ה, אב"ר ע"ש יסוד החדש שקונה או, ומ"ה, על שם מ"ה החדש, כי קומת חכמה זו היא חכמה דמ"ה. (אות קצ"ח).

מהם ט' תיקוני דיקנא דז"א.

סא) אחר י"ג שנה, שז"א קונה מוחין ונה"י דגדלות, אז נשלמו בדיקנא דיליה ט' תיקונים, כי נתוספו לו עוד ג' תיקונים על הנ"ל בתשובה מ"ד. שהם: לא ינקה, פוקד וכו', על שלשים וכו'. (אות רכ"א. ואות רכ"ו).

מהן טפין נמשכין מחו"ב.

סב) כיון שאין ז"א מקבל המוחין דע"ב ממקום יציאתם בג"ר דא"א, אלא ע"י התלבשות המוחין ההם תוך היסודות דאז"א, להיותו עומד רק במקום רישי כתפין דא"א, שהם שלישי תתאין דחג"ת שלא נתעלו לחב"ד ששם מקום הזווג. לפיכך אינו מקבל מחו"ב דע"ב אלא בחינת טפין לבד, כי כל העובר דרך התלבשות יסודות, נקרא בשם טפין. והוא מטעם שהמוחין מוגבלים במסכים שבעטרת יסוד, ואינם מאירים אלא כמדת עטרת יסוד, דהיינו רק בבחינת אורחא למעברא ביה בלבד, כמ"ש לעיל בתשובה י"ד. עש"ה. וע"כ נקרא היסוד בשם מזל, ע"ש שהוא מזל רק בחינת טפין לבד, כי זה השיעור של הארת חכמה בבחינת אורחא למעברא ביה נבחן כמו הציור של טפה. (אות קי"ד, קט"ו, וקט"ז).

שבסוד הדעת, שנתבאר לעיל בתשובה נ"ה. ע"ש. וענין ל"ב נתיבות שהחכמה הזו נקראת, הוא מרמז על כ"ב אתון וי' אמירן שהיא תמיד כלולה מהם. כמ"ש הרב, שכ"ב אתון הן בינה. וי' אמירן הם י"ס דזו"ן בעיבור הבינה. (עי' אות צ"ו) כי לא יצויר מציאותה של חכמה זו, וולת בצירוף זו"ן בעיבור הבינה, כי אז חוזרת הבינה לחכמה בשביל להאיר הארת חכמה לזו"ן. ולכן כל זמן שיש לבינה קומת חכמה צריך זו"ן להשאר בראשה בבחינת מ"ן של העמדה וקיום המוחין, ששם הוא משמש לדעת שלה. אבל לולא זו"ן, היא חוזרת תכף לבחי' עצמה, שהיא חסדים מכוסים, בסוד כי חפץ חסד הוא. ועל שם זה מוגדרת חכמה זו בשם חכמה דל"ב נתיבות. (אות צ"א. ואות צ"ו. ואות ק"ב).

מהי חכמה הנכללת בכ"ב אתון וי' אמירן.

נז) כבר נתבאר לעיל בתשובה נ"ו. (אות צ"ו).

מהי חכמה קדומה.

נח) חכמה דא"א נבחת לחכמה קדומה, בשביל שאינה מאירה באצילות מא"א ולמטה, משום שחכמה זו נתקנה בקדומא דלא פסיק לעלמין, כלומר, שאפילו בעת הארת ע"ב ס"ג העליונים שכל הפרסאות נפסקות, וכל תחתון עולה לעליון שלו, וכו'. גם אז אין הקיום שתחת החכמה סתימאה דא"א נפסק, וכל בחינת החכמה המושפעת לאז"א וזו"ן היא רק מבחינת חכמה שבסוד הדעת, הנקראת ג"כ חכמה דל"ב נתיבות. כנ"ל בתשובה נ"ה ונ"ו. (אות פ"ה).

מהו חמה בנתיקה.

נט) נתבאר לעיל תשובה ל"ו.

מהן ט"ת דתוספות דרחל.

סג) אין בנוקבא דז"א הנקראת רחל, רק נקודה אחת בבחינת הקביעות, דהיינו מבחינת הכלים דפנים, שאינם מתמעטים עוד אחר תיקונם. כי בחינת ז"ת דקטנות נקודים, לא יצאו שם אלא תב"ד תג"ת דכלים עד החזה, ונקודת החזה היתה המלכות שבהם, שמבחינת האורות הם נבחים לתג"ת נה"י, ועטרת יסוד היא המלכות שבהם כנודע, בערך ההפוך שבין הכלים לאורות, ולעת תיקון הזית באצילות, לא יכלו להתקן בקביעות רק הכלים אלו דקטנות נקודים, הנבחים לכלים דפנים, שהם תב"ד תג"ת עד החזה, לז"א. ונקודת החזה למלכות. אבל מבחינת הכלים שמחזה ולמטה דנקודים שיצאו לעת הגדלות שלהם, אע"פ שגם מהם נבררים ונתקנים באצילות לצורך הווי"ן, שהם כל המוחין דג"ר שלו, אמנם אינם בו בקביעות אלא בעולה ויורד, לפי מעשי דתחתונים. כנודע ולפיכך כל היוצא בז"א יתר על ו"ק הנ"ל, ובנוקבא יתר על נקודת כתר שלה, נקרא תוספת, ואינם עיקר בהם, כי אינם בהם בקביעות. ויש ברחל ב' בחי' ט"ס דתוספות, א' הם רק מבחינת הארת כלים, והם ט"ס דתוספות שרחל קונה אותם ע"י זווג דיעקב ולאחזקת חצות לילה. והם בבחינת הבריאה כל הלילה, ואינם עולים לאצילות רק בבוקר בעת התפלה ויש עוד ט"ס דתוספות שהם ספירות שלמות מתוקנות באצילות, והם אינם באים בבריאה, אלא בעת שרחל יורדת לבריאה נוטלת אותם לאה. (אות ל"ה).

מהי י' דאדנ"י.

סד) זווג דפב"פ דז"א ונוקביה, מרומים בב' שמות הוי"ה אדנ"י בשילוב, כזה, יאהדונה"י, ש"י של הוי"ה שהוא ז"א הוא בראש, ורומז לחכמה שלו, חכמה עלאה. וי' דאדנ"י הוא בסוף, ורומז לחכמה דנוקבא. הנקראת חכמה תתאה. והטעם הוא, כי ה' הוא בחינת המסך שבנוקבא המעלה או"ח

עד החכמה וממשיך חכמה עלאה בז"א, שהוא ה' דהוי"ה, וע"כ יש לנוק' קומה שוה דחכמה עם ז"א, כי לולא האו"ח שלה לא היה ז"א משיג קומת חכמה, וזה שעושה שניהם במדה שוה. וכיון שה' דאדנ"י שהוא בחינת המסך שבה, גורמת לכל זה, ע"כ היא נקראת בשם חכמה תתאה. (אות ע"ג).

מהי י' מתפשטת לכאן ולכאן ונעשה ד'.

סה) ה' ראשונה של שם הוי"ה, רומזת לישו"ט, שהם בינה בעיבור זו"ן, שבה מרומות החכמה דל"ב נתיבות, בסוד כ"ב אתון ויוד אמירן, שכ"ב אתון הם בינה, ויוד אמירן הם זו"ן. ונודע, שישו"ט אלו מלבישים על נה"י דאו"א, שעיקרם הם היסודות דאו"א.

לפיכך נרמז בצירוף של ה' זו ענין הלי"ב נתיבות, כמו שפרשה בזהר, אשר ה' שבקין זויות הימיני של ד' זו, הי"ס עדן, שפירושו חכמה, וי' זו מתפשטת לכאן ולכאן ונעשית ד' ובתוכה ו' הרומז על ז"א בעיבור. פירוש: כי י' שהיא בחינת חכמה מתפשטת תחילה למעלה בהגג בצירוף קו מושכב לרחבו, כי שם מתגלה תחלה בחינת יסוד אמא דקצר ורחב, וע"כ הקו מושכב למעלה בלי התפשטות למטה, להורות על בחינת הקצר שבו, וע"כ הוא נמשך לרוחב להורות על בחינת שפע החסדים בהרחבה שבו. ואחר שה' עשאה התפשטות זו על הגג ברוחב, היא מתפשטת בצירוף קו זקוף למטה באורכו, ונעשה לרגל של הד', וזהו הגילוי של יסוד דאבא הצר וארוך, כי ע"כ הוא קו צר, להורות על חוסר החסדים שבו, וע"כ הוא זקוף לאורך, להורות על שלמות החכמה שבו המכונה אורך, ובצירוף שני הקוין האלו נעשה צורת ד' שהיא בינה, ובתוכה ציור ו' המורה על ז"א הנמצא אז בעיבור של הבינה, ונעשה ע"י שלשתם ציור ד'. והנך רואה איך העיבור שהוא ו' שבבינה, גורם שידווגו ע"י ה', ב' היסודות דאו"א, שהם קו המושכב וקו הזקוף,

שממשיכים הארת ה' שהיא חכמה אל העובר שהוא ז"א. (אות ס"א).

מהי י' בראש י' בסוף דיאהדונה י'.

סו) נתבאר לעיל בתשובה ס"ד. (אות ע"ג).

מהם י"ב מזלות.

סו) יסוד דז"א נקרא רקיע, וכל רקיע פירוש, מבדיל ומחבר וכיון שיסוד דז"א, הוא הסיום שלו, נמצא מבדיל בין עלמא דדוכרא לעלמא דנוקבא, וע"כ נקרא רקיע. אמנם גם בו תלוי החיבור שלהם, בסוד ח"י העולמים, שהוא חי בב' עלמין, בסוד ט' דאוי' שממעה למטה המתלבשים בט' דאוי' שממטה למעלה, כנ"ל בתשובה נ"א. ע"ש. ונודע, שאין העדר ברוחני ואין העתקה ממקום למקום נוהג בו, ונמצא שאותה הקומה דט' ספירות שהוא משפיע לנוקבא, נשארים קבועים ביסוד דז"א, מאחר שעברו דרך שם. וע"ז רמזו בזוהר, שברקיע זה קבועים ככבים ומזלות ושמשא וסיהרא, שהם בחינות מסתעפים בקומת ט"ס שלו המושפעים לנוקבא. כוכבים, פירושם: ג"ר של הקומה הנמשכים מבחינת אחסנתא דאוי' מבחינת ט' דצ"ל, שהם בחי' חו"ב העליונים של המוחין, לפי שמחו"ב אלו אין ז"א מקבל אלא טפין טפין, כנ"ל בתשובה ס"ב, ע"כ נבחנים בבחינת כוכבים, שמתראים כדמיון ניצוצי אורות. וי"ב מזלות, פירושם: בחינת הזווג דב' עטרין של המוחין הנקראים דעת, שהם בחינת ו"ק שלהם: שעטרא דחסד היא ת"ת, ועטרא דגבורה היא יסוד, כנ"ל בתשובה י"ד ע"ש. ונקראים מזלות, על שם עטרא דגבורה, שהיא יסוד הנקרא מזל, והוא משום שאין עטרא דחסד שהוא ת"ת מתגלה מבחינת עצמו, כמו שהוא מאיר בהמוחין במקום יציאתם באוי' עלאין, ששם הת"ת נושא להארת חכמה בלי שום נרתק, אלא שמאיר כמדת המזל, שהוא היסוד הנושא להמסכים

דצר וקצר, ולפיכך נקרא גם הת"ת בשם מזל. והיותם במספר י"ב מזלות, הוא לרמז שאין בהם אלא ששה ממעה למטה וששה ממטה למעלה, שהם י"ב. ואין זה אומר שהם חסרי ג"ר, שהרי כל המדובר כאן הוא בקומת ע"ב דז"א, דחינו במוחין דהולדה. אלא הכונה היא להבחין בין חו"ב ובין ב' העטרין, אשר מב' עטרין שהם ו"ק, נוטל בחינת עצמותם ממש, כי הם שורשי הז"א בעיקר, ואין לאוי' חלק בהם אלא רק מבחינת עלית מ"ן בלבד. ומבחינה זו הם י"ב המזלות. אבל הכוכבים, שהם הטפין הנמשכים מחו"ב הם לגמרי חלקם ועצמותם של או"א, ואין לז"א חלק בהם אלא מה שהמ"ן שלו גורם להם קומת חכמה, כי אין בינה מקבלת חכמה, וזולת ע"י הת"ת המתחבר אליה, כמו בע"ס דאוי', ע"כ נוטל ז"א חלק בחו"ב שלהם, ומבחינה זו הם הכוכבים. ולפיכך יש בבחינת הכוכבים קומה שלמה של ט"ס, בהיותם בחינות חו"ב, אבל במזלות ששורשם מתחיל מת"ת שהוא ז"א, אין הג"ר נחשבים בהם לעיקר. אמנם ודאי שגם בהמזלות יש הארת הג"ר. ובחינת שמשא וסיהרא, הם בחינת הב' עטרין למעלה בשורשם במקום יציאת המוחין בא"א, ששם מאיר הת"ת שנקרא שמש, בכל השלימות הגמורה, בלי שום נרתק, וע"כ אינו נבחן שם בשם עטרא דחסד, הרומז לצמצומו במדת המסכים שביסוד כנ"ל, אלא נקרא שמש. להורות שהוא השורש היחידי שכל האורות שבעולמות נמשכים ממנו. ובחינת העטרא דגבורה עומדת שם למטה ממנו ואינה מכסית עליו, וע"כ היא נקראת שם בשם סיהרא. אמנם שמשא וסיהרא אלו אינם מאירים ברקיע זה בגלוי, אלא בבחינת העלם, וע"כ הם מכונים בו בשם שמשא וסיהרא הנעלמים. כי אין גילוי להשמם בלי נרתק, אלא לאחר התיקון באלף הו' כנודע. (אות ע"ט).

מהם י"ג בריתות.

סו) נודע, שכל אחיזתו של ז"א בא"א,

מל"צ, כי עומד עתה במקום ה' ונעשה
הדיקנא תתאה ב"ג תי"ד, כמו הדיקנא
עלאה. והבן את זה. (אות רט"ו).

מהם י"ג תיקוני דיקנא דז"א.

סט) בזמן שז"א עולה לג"ר דא"א,
דהיינו בכ' שנה, או בשבת במנחה, או
נכללו דיקנא תתאה דא"א בדיקנא עלאה,
וז"א קונה שם י"ג תי"ד כמו הדיקנא עלאה
דא"א, כנ"ל בתשובה ס"ח ע"ש. ואות
רט"ו).

מהו יוסף.

ע) ע"י לעיל תשובה כ"א. (אות ע"א).

מהם כ"ב אתון וי' אמירן.

עא) ע"י לעיל תשובה ג"ו.

מהו כופף ראשו למטה והדיקנא נשפלת.

עב) בעת עלית או"א לג"ר דא"א,
נמצאים הג"ר דא"א שעולים לג"ר דעתיק
לקומת כתר, אמנם כדי להמשיך מוחין דע"ב
לאו"א, כופף בחי' ראשו ויורד למקומו
שמקודם לכן, דהיינו לקומת ע"ב, ששם
עומדים או"א, ומוציא להם קומת ע"ב.
ונבחן שגם הדיקנא נשפלת למטה, כי אין
קומת ע"ב זו יוצאת אלא במ"ן דמזלין,
והנה מזל העליון עם החי' תי"ד נמצאים
עתה תלויים בסיום לחיי הראש דא"א, שעלה
לקומת כתר לג"ר דעתיק, וע"כ הם צריכים
לירד מדרגתם שבעתיק, ולבא לבחינת סיום
לחיי הראש דקומת ע"ב, דהיינו למקום ג"ר
דא"א שמקודם לכן, ועי"ז נמצאים נשפלים.
ע"י לעיל תשובה כ"ו. (אות קצ"ג).

מהו כח זכרות נגלה.

עג) בחינת יוסף שביסוד דז"א, הוא כח
זכרות נגלה שבז"א, שהוא בחינת האו"י
שבקומה, דהיינו כח הגילוי הבא ע"י הזווג.

הוא רק בנה"י שלו, שעקרו הוא יסוד, קו
האמצעי. ועד"ז גם בקבלתו משערות דא"א,
כלומר בחינת הע"ב המתגלה ע"י השערות
דא"א, (כנ"ל בתשובה ב') אינו מקבל רק
מבחינת נה"י דשערות שלו, הנקראים זקן
התחתון. והטעם הוא, מפני ששורשו של
ז"א מבחינת הע"ס דכתר אינו מן הת"ת,
אלא מן הנצח, וע"כ אין לו אחיזה למעלה
מבחינת נצח. והנה תחילת השגתו משערות
דא"א, הוא בעת שהוא משיג הצ' דצל"ם
דמוחין דע"ב, שהוא ב"ג שנה, וע"כ מתחיל
בו אז צמיחת השערות זקן התחתון של
הז"א, שהוא בחינת צ' דצל"ם של עצמו.
אבל מילוי הדיקנא עלאה דז"א, דהיינו הי"ג
תיקוני דיקנא אינם אלא בעת עליתו לג"ר
דא"א, שאז משיג ה' דצל"ם דמוחין דע"ב,
וע"כ קונה כל ג' הבחינות מל"צ של
השערות דא"א. אמנם גם אז אינו מקבל
הי"ג תי"ד שלו, אלא רק מזקן התחתון של
א"א, שהוא בחינת צ' של א"א, ואע"פ
שעולה אז למקום ג"ר דא"א, אין סולם
המדרגות משתנה לעולם, כי ג"ר דא"א
עולים אז לע"ב דא"ק, ונה"י שלו נשארים
במקום הג"ר שלו, ששם עומד הז"א, ונמצא
גם אז ז"א מליש רק על נה"י דא"א ולא
על הג"ר שלו ממש. הרי שאינו יכול לקבל
גם אז אלא מן השערות דיסוד דא"א. ומ"ש
הרב שהוא מקבל מ"ג תי"ד דא"א, הוא
משום שגם הג"ר דא"א נמצאים שם במקום
נה"י שלו, אע"פ שעלו לע"ב דא"ק, משום
שאינן העדר ברוחני. וע"כ הוא מקבל גם
מדיקנא עלאה, אמנם דוקא בדרך התלבשות
בדיקנא תתאה, כי אז הם נכללים זה מזה.
והבן.

וז"ס גדולה מילה שנכתרו עליה י"ג
בריתות, כי בעת עלית ז"א אל ג"ר דא"א,
הוא מעלה עמו גם היסוד דא"א עם הדיקנא
תתאה, ונכלל שם עם הדיקנא עלאה, ואז
נתתקן היסוד עצמו בכל הג' בחינות מל"צ,
כמן שנתקנו הג"ר דא"א, שה"ס ג' היות
וחד דכליל להון, ונמצא אע"פ שיסוד עצמו
אינו אלא צ' בלבד, מ"מ קנה כל ג' הבחינות

מהי כפיפת ראש בבחי' המזל ונקה.

עט) ג' מצבים יש בא"א: א' כדרכו, דהיינו במצב הקביעות שלו, שאז זקוף ראשו לגמרי, דהיינו שאין לתחתונים אחיזה בראש שלו, כי אם בחג"ת שלו לבד. מצב ב' כשמזדווג ליתן מוחין דע"ב לאו"א, שאז נעשים תג"ת שלו לחב"ד, ונמצאים או"א עולים ג"כ לחב"ד, אבל א"א עצמו נמצא בעת עליה זו בג"ר דעתיק, ואז כופף את ראשו שבמקום עתיק ויורד אל מקום עמידת או"א דהיינו בחב"ד החדשים שלו, ואז מזדווג שם על ב' המזלין ונוצר ונקה ונותן מוחין לאו"א. מצב ג' הוא כשמזדווג ליתן מוחין ונה"י חדשים לו"א, שאז אינו יורד למקום התב"ד החדשים שלו, אלא עושה הווג במקומו במקום ג"ר דעתיק, אלא שאינו עושה הווג על המ"ן דעצמותו, אלא על המ"ן דמזל ונקה, משום שאין בחינת חכמה דעצמו יכול להיות מושפעה לתחתונים מכח הקרומא דאתחפא על המו"ס, ורק בחי' חכמה המתגלה על המ"ן דשערות הוא משפיע לתחתונים, וע"כ כופף ראשו למזל ונקה, שעל המ"ן שלה הוא משפיע מוחין דע"ב אל הו"א. ומצב הזה נבחן לבחינת "לא זקוף ולא כפוף" כי אינו כפוף למטה דהיינו במקום התב"ד חדשים שלו כמו באו"א, אלא עושה הווג במקומו בג"ר דעתיק, והוא כי הו"א הוא בחינת נה"י דכתר משורשו, כי הוא משורש נה"י דא"ק הפנימי, אשר השפיע ה' ונקודה לאו"א דנקודים, וע"כ גם באצילות הוא נמשך מזווג דא"א שבמקום עתיק, ששם הוא קומת כתר, ולפיכך אין א"א כופף ראשו למטה כמו באו"א, שאין להם אחיזה אלא בקומת ע"ב. ולכן נבחן הווג הזה שהוא לא כפוף. אמנם מצד שאינו מזדווג על המ"ן דבחינת עצמו, אלא במ"ן דמזל ונקה, כנ"ל, ע"כ נבחן ללא זקוף, כי הוא משפיל את בחינת הווג שלו לבחי' חכמה דל"ב נתיבות היוצאים על מ"ן דשערות, השפל הרבה מבחינת חכמה של עצמו שהוא או"י, כנודע.

וע"כ נקרא כח זכרות נגלה. ובחינת בנימין הכלול ביסוד דו"א, נבחן לכה נוקבות נעלם, כלומר כח ההעלמה אשר במסך, המעלים ודוחה האור לאחוריו, שע"ז הוא מעלה או"ת ומלביש את האו"י. כנודע. (אות ע').

מהו כח נוקבות נעלם.

עד) נתבאר לעיל בתשובה ע"ג.

מהם ככבים.

עה) נתבאר לעיל תשובה ס"ו.

מהי כלת משה.

עו) נוקבא דו"א נקראת כלת משה, והיא רק מאותה הבחי' שהיא נקראת חכמה תתאה, דהיינו בעת שעל ידיה נגלה חכמה עלאה. כי משה הוא יסוד דאבא המגולה מחזה ולמטה דו"א, ואין הנוקבא ראויה להמשיך בחינת חכמה מטרם שמקבלת הארתו דיסוד אבא, בסוד אבא יסד ברתא, וע"כ, נקראת בבחינה זו כלת משה. (אות ע"ג).

מהי כניסת הקב"ה לג"ע.

עז) כתר דרחל שמחזיר את הט"ס שלו למדרגתו בחצות לילה, אשר על ט"ת אלו דבוקים הגו"ע דנשמות הצדיקים שמוציאים בזה מתוך הקליפות לקדושה. נבחן לכניסת הקב"ה בגן עדן להשתעשע עם נשמות הצדיקים. כי הכתר ה"ס הקב"ה, והחיבור עם ט"ס שלו שהם בבריא, נבחן לכניסה בג"ע, כי ג"ע ה"ס הבריא. והוא משתעשע שם עם הנשמות שהוחזרו לקדושה, כנ"ל, (אות מ"ב).

מהי כפיפת ראש למטה.

עח) ירידת הפה דא"א ממקומו, שהוא בפה דעתיק, אל הפה דחב"ד שלו כדי להזדווג וליתן מוחין לאו"א העומדים שם, נבחן לכפיפת ראש למטה. ע"י לעיל בתשובה ע"ב ולהלן. (אות קצ"ג).

הכתוב, באר חפרוה שרים וכו'. ומבוע, פירושו: מקור. שהוא יסוד הזכר, שהוא המקור של הע"ס דאו"י, שממנו מושפעים לבירא הנוקבא. (אות ס"ד).

מהם מבויעין ונחלין.

פג) יסוד הזכר נקרא מבוע, שהוא מקור השפע, ובחינת או"י. ויסוד דנוקבא עלאה, נקרא נחל, בס"ה מנחל בדרך ישתה ע"כ ירום ראש, וכמו שביאר חרב, שכל המוחין דו"א באים מכח שמקבל מיסוד דאמא הנקרא נחל. וע"כ ההארות הנמשכות מיסוד דאבא לו"א נקראים מבויעין, וההארות הנמשכות מיסוד דאמא נקראות נחלין. (אות ס"ב).

מהם מוחין דהולדה.

פד) מוחין דחכמה, הנקרא אור החיה, שו"א מקבל מאו"א שבקומת ע"ב, הם מוחין דהולדה, שעל ידיהם הוא מוליד הג"ר דנשמות. אמנם כשאין לו מוחין אלו דאור החיה, אין הו"א ראוי להוליד ג"ר דנשמות, כי אין בחי' עצמות נמשך אלא מאור החכמה. (אות ד').

מהו מזל.

פה) יסוד נקרא מזל, משום שהוא משפיע הארת חכמה בבחינת אורחא למעברא ביה, ושיעור חכמה בבחינה זו משוער כמו טפה, כלומר שאין בה המשך, וה"ס טפה זרעית של אור החיה, ולכן נקרא מזל, ע"ש השפעתו הבאה רק בשיעור של טפין טפין, כנ"ל. (אות פ"ג).

מהם מזלות.

פו) נתבאר לעיל בתשובה ס"ו.

מהו מזל ונוצר.

פז) תיקון הח' של י"ג תיקוני דיקנא, נקרא מזל ונוצר חסד. כי כן נקרא ב"ג

אמנם ו"א אינו מקבל המוחין מקומת כתר, אלא רק בהתלבשות דאו"א, בסוד ג' שותפים: כתר ואו"א, כנודע. (אות קצ"ג). מהי לאה נגדלת ורחל מתמעטת.

פ) בחצות לילה ע"י המוחין דע"ב ס"ג העליונים, הנמשכים לו"א ולאה, המורידים ה"ת מעינים לפה, שאז מתעלים תג"ת לחב"ד, ונה"י, לתג"ת, נמצא לאה שסיום רגליה היה בנקודת החזה שמקודם לכן, יורדת עתה לסיום היסוד דו"א, משום שנה"י דו"א נעשו לתג"ת הרי ירדה נקודת החזה למקום היסוד ועמם רגליה של לאה, כי הנה"י האלו נעשו לתג"ת שהוא מקום לאה. וכן הכתר דרחל אשר הוא ג"כ בנקודת החזה, נמצא עתה שכתר דרחל ירד לסיום יסוד דו"א שהוא סיום האצילות, וט"ס דרחל שהיו נמשכים ומלבישים על נה"י דו"א שמקודם לכן, לקחם עתה לאה לחלקה, שהרי עתה נעשו לתג"ת, שהם חלקם של לאה ולא של רחל. והנה כל השינוי הזה בא, ע"י כניסת המוחין דאמא, שהם מהארת ע"ב ס"ג העליונים, שהם מורידים הה"ת מעינים לפה, כנ"ל, ע"כ נבחן, אשר עם כניסת המוחין האלו "לאה נגדלת ורחל נשפלת" בהיות המוחין מעלים הנה"י שהם חלקה של רחל, אל בחינת תג"ת שהם חלקה של לאה, הרי נמצא שעם שיעורם של כניסת המוחין נגדלת לאה וכפי שיעור לקיחת לאה מן הנה"י, כן ירידתה של רחל לבריאה, למקום נה"י חדשים שרחל מקבלת שם ע"י המוחין האלו. כי כפי שיעור הנה"י המתעלים להיות תג"ת כן שיעור החיבור דנה"י חדשים מבריאה. אשר אח"כ ביום, כשרחל עולה לאצילות, היא מעלית עמה את נה"י חדשים האלו מבריאה אל אצילות. (אות ל"ה).

מהו לא זקוף ולא כפוף.

פא) נתבאר לעיל אות ע"ט.

מהו מבוע דבירא.

פב) יסוד דנוקבא נקרא בירא, בסוד

מהי מלכות דאמא שאינה בכלל מוחין דו"א.

צ) באלו המוחין דע"ב שו"א מקבלם מאו"א דע"ב, היוצאים על המ"ן דמזלין, אין לנוקבא חלק בהם רק הם שייכים לז"א לבדו. ומוחין דנוקבא מתחילים לצאת בראש הו"א, ושם הוא תחילת יציאתם, ואין להם אחיזה בעצמות המוחין דו"א, אלא שיוצאים שם על זווג חדש שנעשה בבחינת מלכות דאמא שלא נכללה במוחין דו"א, ולא על בחינת עטרא דגבורה דמוחין דו"א עצמו.

פירוש הדברים: כי אע"פ שמ"ן דמזלין הם מבחינת מלכות דצמצום א', המיוחסים למוחין דע"ב המגולה שיצאו ברדל"א לצורך א"א, כנודע, עכ"ז, אינם מבחינת המלכות האמיתית דצמצום א' בעצמותה, כי עצמות העביות שבה נגזזה ברדל"א בסוד ראש פנה, ואלו השערות הם מבחינת יסוד שבמלכות זו דצמצום א', ולא המלכות דמלכות שבה. וכבר נתבאר זה לעיל (דף א' שצ"ח באו"פ ד"ה ואע"פ). בפירוש דברי הוזהר, שאמרו "ש"צ נימין אשתכחו בכל קוצא" שזה מרמו על בחי"ד שבבחי"ד, החסרה מהמסך הוזהר דשערות דיקנא. עש"ה.

וע"כ כתב הרב לעיל אות נ', שמזל ונוצר הוא בחינת ת"ת שבדיקנא, ומזל ונקא הוא בחינת יסוד דדיקנא, ע"ש. ולכאורה יש לשאול, ואיפה המלכות דדיקנא, והיה לו לומר שהמזל ונקא היא מלכות דדיקנא. אמנם בכונה דייק לומר שהמזל ונקא, שהוא בעל המסכים שעליהם נעשה הזווג, הוא רק יסוד שבדיקנא, ובחינת המסך כלול ביסוד הוזהר, ע"ד בנימין הכלול ביוסף, אבל בחינת מלכות עצמה אין שם לגמרי, כי המלכות דמלכות דצמצום א' גנוזה ברדל"א בסוד ראש פנה, ואינה נכללת אפילו בשערות דיקנא, וע"כ אין בחי' מלכות במזל ונקא, כי אם בחינת יסוד דמלכות, דהיינו בחינת בנימין הכלולה ביוסף. ונמצא שכל אלו המוחין היוצאים על המ"ן דמזל, הם בחינת מוחין דכורא לבד, ע"ד שכתב הרב

מדות הרחמים שבתורה, כנ"ל בחלק י"ג. והוא כולל כל הי"ב תיקוני דיקנא דא"א, ונבחן לבחי' ת"ת דדיקנא. כי שערות רישא הם ג"ר ושערות דיקנא הם ז"ת שלהם, כנ"ל בחלק י"ג. וע"כ כמו שהת"ת כולל כל הו"ק, כן מזל ונוצר כולל כל הדיקנא מבחינת ה"ח שבה. ומזל ונקא, שהוא תיקון הי"ג, כוללת כל הדיקנא מבחינת ה"ג שלה. וכבר נתבאר זה, שבחינת הת"ת הוא הנושא העקרי להארת חכמה. ובחינת המזל ונקא, שהוא יסוד דדיקנא, הוא רק נושא למדת המסכים, שעליהם נעשה זווג להעלות או"ת.

ומה שתיקון ח' שהוא בחינת ת"ת דדיקנא, נקרא בשם מזל, אע"פ ששם מזל הוא בחינת יסוד בלבד, כנ"ל בתשובה מ"ה. הטעם הוא, כלפי השפעתם לתחתונים, כי ז"א אינו מקבל השפע של תיקון הח' שהוא ת"ת, מבחינת היותו בפני עצמו, אלא רק אחר התלבשותו במזל ונקא, ואז גם הוא אינו מאיר אלא כפי מדת המזל ונקא. כנ"ל בתשובה י"ד. ולפיכך ביחס התחתונים נקרא גם ונוצר חסד, בשם מזל, כי גם ממנו אינו נשפע אלא טפין טפין. וזהו רק בערך ז"א. אמנם או"א עצמו, שב' המזלין משמשים להם ממש להמלה, נבחן להם הת"ת דדיקנא, שהוא מאיר בהם מבחינת עצמו בלי שום כיסוי בהגרתק של מזל ונקא. כנ"ל בתשובה ל"ו (א' תקנ"א ד"ה ואם זה).

מהו מזל ונקא.

פח) נתבאר לעיל תשובה פ"ו.

מהו מילוי הזקן.

פט) כשז"א הוא בבחינת ו"ק יש לו ו' תיקוני דיקנא, וכשיש לו ע"ס שלמות שהם מבחינת צ' דצל"ם, דהיינו ב"ג שנה ויום א', יש לו ט' תי"ד. וכשקונה ל"מ דמקיפי אבא, דהיינו ככ' שנה, הוא נשלם ב"ג תי"ד כמו א"א, ואז נבחן שנתמלא זקנו. (אות ר"ג).

לעיל שזכר עצמו יש בחינת נוקבא, בסוד בנימין הכלול ביוסף, (עי' אות ע"ו). אמנם בחינת בנימין האמיתי, שהוא בחינת הנוקבא עצמה, אינה משמשת במוחין אלו כלום.

ונמצא, אחר שא"א משפיעים המוחין אלו לזו"ן, בהתלבשות היסודות שלהם, הנה מלכות דאמא, שהיא כח נוקבות שבה, אינה נכללת בהתלבשות זו. כי כמו שאין בחינת נוקביות בהמוחין כי אין בחינת מלכות במזל ונקא, כן אין ענין למלכות דאמא להכלל בהתלבשות המוחין. ועל זה רומז הרב שאלו המוחין דנוקבא דז"א, יוצאים על "המלכות דאמא שהיא למטה מן היסוד דאמא שאינה בכלל המוחין שלו" כי אחר שנסתיימו כל השש בחינות דמוחין דדכורא, דהיינו היוצאים על בחינת יוסף לבד, אלא שבנימין נכלל בו, כנ"ל. הנה אחר זה נעשה הווג בראש הז"א על המלכות דאמא שלמטה מיסוד, שהיא לא היתה נכללת עד הנה בשום וווג מבחינתה עצמה, ונעשה עתה הווג עליה, שהיא בבחינת בנימין ממש, שהיא בחינת מוחין דנוקבא. ומראש הז"א מתחילים שש בחינות דמוחין דנוקבא: ב' בחי' פו"מ בראש הז"א. וב' שניים פו"מ בנה"י דז"א. וב' שלישים פו"מ בראש הנוקבא עצמה. כנודע.

ועם זה תבין הטעם, שהנוקבא דעתה קלה משום שחסר לה בחינת העצמות דעטרא דגבורה ואין לה אלא הארה לבד של עטרא דגבורה, ובחינת עטרא דחסד חסרה לה לגמרי, שאין לה ממנה אלא הארה מועטת מאד. כנ"ל חלק ט' אות מ"א ע"ש. כי זהו מטעם הנ"ל, כי אותה עטרא דגבורה שעליה יוצאים המוחין דע"ב באו"א, דהיינו בחינת מזל ונקא, הוא בחינת בנימין הכלול ביוסף, שהוא בחינת זכר, ואין שם שום גילוי מבחינת המלכות עצמה, ועיקר הגבורה, שמוחין דע"ב דנוקבא יצאו עליה, הוא המלכות דאמא, שהיא בחינת מלכות דצמצום ב', שאינה כלל מבחינת ע"ב הנ"ל, אלא מתוך שמלכות זו דאמא דבוקה ביסוד דאמא

שבמוחין דז"א, ששם יש עטרא דגבורה ממש מבחינת המזל ונקא, ע"כ קבלה גם המלכות דאמא הארה מעטרא דגבורה זו של המזל ונקא, וע"כ יצאו שם מוחין דע"ב בשביל הנוקבא. הרי שאין אל הנוקבא עטרא דגבורה האמיתית אלא בחינת הארה לבד מעטרא דגבורה שבז"א, וע"כ דעתה קלה, וע"כ אין הדעת משמש בראשה כמו בז"א, להיותה חסרה העצמות דעטרא דגבורה, כי עטרא דגבורה זו לא נגלה אלא במדת הזכר, דהיינו בנימין הכלול ביוסף. ולא בבחינת בנימין בפ"ע, שהוא המלכות, מטעם שמלכות דמלכות דצמצום א' אינה באה גם בהשערות דיקנא, כי נגנוה ברדל"א. וזכור זה.

ועם זה תבין מה שמדייק שם הרב בחלק ט' (אות מ"ב) וז"ל "שאלו הגבורות שיש בזכר נקראים אשת חיל עטרת בעלה, ושם מעלתם גדולה מן החסדים, כי הם עדיין בתוקף הארתם והם גבוהות מהארת החסדים וכו' כי כל זמן שלא תשש כח הארתה, והיא בהיותה תוך הזכר, אז היא גדולה ממנו, ובהיות הגבורות ניתנין בה ומתפשטים בגופה שלה, ואח"כ נעשים מ"ן ביסוד שלה, הנה נשמות הנוצרות משם הם נשמות הנשים הנקבות, והם גרועות מן הזכרים, כי הארתם חלושה וזכור כלל זה היטב ואל תשכחנה, עשה. דהיינו כמבואר, שכל חלקה של הנוקבא בעטרא דגבורה שהיא בחינת מזל ונקא, שעליה יוצאים הע"ב דל"ב נתיבות, אינה בחינת עצמות שלה, כי עטרא זו הוא בחינת בנימין הכלול ביוסף, והוא בחינת זכר, ורק על עטרא זו נאמר אשת חיל עטרת בעלה, כי רק עליה יצאו המוחין דע"ב בשרשם למעלה באו"א, וע"כ הם גבוהים מן החסדים הבאים בעיקר ממלכות דצמצום ב'. משא"כ בהיות הגבורות ניתנים מן הז"א אל הנוקבא, הנה הם באים רק ממלכות דאמא בעצמותם, שהיא בחינת מלכות דצמצום ב', אלא שיש להם הארה מעטרא דגבורה הדכורי שהוא בחינת המזל ונקא, אבל לא עצמות. וע"כ בהיות גבורה זו עוד כלולה בהזכר, נמצאת מקבלת הארה זו

ומתעלם מהכלים פנימים ונעשה למקיף ממעל להם, ע"י לעיל תשובה ח'. (אות ר"ד).

מהם מקיפי ל"מ דו"א הכוללים.

צג) נודע, שכל המוחין בכל המדרגות מתחלקים על ג' בחינות: מל"צ, שהם: חב"ד, חג"ת, נה"י. הנבחנים: לחכמה, בינה, דעת. גם לאו"א, ישסו"ת וזו"ן. אמנם יש ג' בחינת מל"צ הכוללים כל מדת המוחין שז"א אפשר לו להשיגם, שהם שיעור קומת המוחין דע"ב מבחינת מקום יציאתם באו"א עלאין, בעת שעלו לג"ר דא"א, שכל מדת המוחין ההם שייכים לו"א. אשר בחינת המוחין ההם במקום יציאתם באו"א שבמקום ג"ר דא"א, הם בחינת ה' של אלו המוחין, והם בחינת חכמה דמוחין, להיותם במקום א"א שהוא קומת ע"ב וחכמה. ובחינת המוחין ההם אחר שנתפשטו לנה"י דאו"א שהם במקום ב' כתפין דא"א בעת הזווג, ואשר שם עומדים או"א עלאין בעת הקביעות, הנה שם בחינת ה' של המוחין, שהם חג"ת דא"א, והם קומת בינה דאו"א הקבועים. ובחינת ביאת המוחין לו"א המלביש על נה"י דא"א, נבחנים לצ' של אלו המוחין, שהם בחינת נה"י ובחינת דעת. כנודע.

ובחיות ז"א בבחינת י"ג שנה ויום א', וכן במוחין דהולדה שבבחי' חול, הוא מקבל רק בחי' צ' דמוחין. ובמוחין דיום השבת במוסף, הוא מקבל בחינת המקיף דל' שלו, שהם בחינת או"א עלאין דקביעות, ונעשים בו פנימיות. ובכ' שנה, וכן בשבת בעת המנחה, הוא עולה לג"ר דא"א, למקום יציאת המוחין כנ"ל, ואז משיג המקיף דם' דאלו המוחין. וכל זה הוא רק בכללות, אבל בפרטות, יש בבחי' צ' דמוחין ההם, ג' בחי' מל"צ, וכן בל"מ, וכן בכל פרט. (ר"ב ור"ו).

מהו משועבד לחו"ג.

צד) בחינת חסדים מגולים שז"א מקבל

בשיעור המספיק, אמנם בהיותם באים במוחין דנוקבא עצמה, שכבר נפרשה מהעטרא דגבורה הדכורי, מתחלשת הארתם בסוד נשמות נקבות, והם גרועים מן החסדים, כי אינם עטרת בעלה, כי על הגבורת דמלכות, מבחינתה עצמה לבדה אינם יוצאים מוחין דע"ב, כי היא מלכות דצמצום ב', דהיינו מלכות דאמא, ואינה נמשכת משערו דיקנא, שהם בחי' מלכות דצמצום א'. והבן זה מאד. (אות קנ"ו וקנ"ח).

מהו מקורא דבירא.

צא) בחינת בנימין שביסוד הנוקבא, דהיינו בחינת המסך המעלה מ"ן להלביש הע"ס דאו"י, שהנוקבא קונה אותו בנה"י דגדלות החדשים שלה, הוא נבחן למקורא דבירא דלא אתפרש מן בירא לעלמין. כי הוא כל מעלת הנוקבא שהיא מעלית או"ח על האו"י, וע"כ היא נוטלת במדתו גם מבחינת הע"ס דאו"י, כנודע. וכמו שבחינת יוסף הוא המקור לבחינת או"י, הנמשך בזכר, כן בחינת בנימין המקור אל האו"ח הדבוק בנוקבא. (אות ע"א).

מהו מקיף חזור.

צב) יש ב' מיני מקיפים: א' הוא מקיף שעוד לא היה מעולם בחי' או"פ, דהיינו שלא היה מלוכש בכלים פנימים, ע"ד מקיפי ל"מ דצל"ם של הז"א. ויש בחינת מקיף שבאים בכלים פנימים, בעת יציאת המוחין, אלא שהם חוזרים לצאת בעת ביאת המוחין אל מקומם, והם הג"ר דע"ב המגולה, שבעת יציאת המוחין, אין שם הלבושים דג' בחי' מל"צ, והג"ר דע"ב מגולים שם, אמנם לעת לידת המוחין חוזרים הג"ר של המוחין להתלבש בם' דצל"ם, שהם בחינת חסדים מכוסים, והג"ר מוכרחים להסתלק משם לבחינת מקיפים. וכן נוהג תמיד באלו המוחין דע"ב, וע"ב נבחנים המקיפים ההם לבחינת מקיף חזור, כי תמיד בעת לידה הוא חוזר

ונעשה לדעת ע"י המזלין בשביל המוחין דא"א, שע"י הדעת הזה מתפשטים המוחין האלו לזו"ן העומד בעיבור. ובחינת היסוד דמו"ס, הוא בחינת נהירו, שפירושו או"י, ובחינת יוסף. ובחינת המסך הכלול שם בבחינת בנימין הכלול ביוסף, הוא בחינת נציצו, שפירושו או"ה, שע"י בחינת היסוד יוצאים ה"ט שממעלה למטה. וע"י בחינת המסך, יוצאים ה"ט שממטה למעלה. ונהירו ונציצו, האלו מיוחסים לנהרא דנפיק מעדן, שהיא הבינה שיצאה מח"ס הנקרא עדן, ועתה חזרה לשם ומקבלת מוחין מסוד הדעת הזה. וכבר מובא לעיל בתשובה ט"ז, שמוחין אלו דע"ב דל"ב נתיבות, נבחנים על שם הבינה שהיתה בחכמה ונפקא משם. ע"ש. והיינו נהרא דנפיק מעדן, שאליה מיחס הוהר הנהירו ונציצו המוציא קומת חכמה זו, כמ"ש הרב. (אות פ"ו).

מהו נהר יוצא מעדן.

צו בינה שהיתה כלולה בחכמה דא"א בעת יציאתם במקום רדל"א, שאחר כך לעת לידה נתלבש הרדל"א במלכות דצמצום ב', שע"י גם הח"ס דא"א נתקן בנוקבא והוציא הבינה לחוץ אל בחינת גרון וגוף. הנה בינה זו שבגרון נבחת לנהר יוצא מעדן, כי עדן הוא מו"ס, ובינה שהיתה כלולה בו נפיק ממנו לחוץ לבחינת גוף שלו. אמנם עיקר יציאה זו של בינה דא"א, אינה נרגשת בג"ר של הבינה, דהיינו מחזה ולמעלה דא"א ששם עומדים או"א עלאין, אלא רק מחזה ולמטה ששם עומדים ישסו"ת שהם בחינת ז"ת דבינה, כי בג"ר דבינה שהיא בסוד כי חפץ חסד הוא, אין מקום לשום מסך וצמצום לפגוע בה, שלא היה הצמצום רק על בחינת חכמה ולא על בחינת חסדים כנודע. אבל בנה"י דא"א, וכן ביססו"ת שהם בחינת ז"ת הצריכים להארת חכמה, ואינם יכולים לקבל בהיותם בבחינת גוף, ע"כ בחי' המיעוט של הנהר דנפיק מעדן רוכב עליהם, והם בלבד נבחנים

מב' עטרין דא"א, אינו עושה אותו בן חורין לגמרי, להיותו משועבד לזווג דחוג"ג הממשיכים הארת חכמה, ואז אין לחיצונים אחיזה בנה"י שלו המגולים, אמנם בלי זווג הזה, יש פחד מחיצונים שלא יתאחו בנה"י שלו, כנודע. אמנם בחינת חו"ב שז"א מקבל מאחסנתא דא"א, עושה אותו בן חורין לגמרי, כי אפילו בלי זווג החוג"ג אין אחיזה לחיצונים באורות אלו, כי הם מתוקנים ב"ס דצל"ם, שאין לשום דין וצמצום אחיזה שם, להיותם בחינת ג"ר דבינה. כנודע. (אות ס').

מהו נהירו.

צה) נהירו, פירושו: או"י. ונציצו, פירושו: או"ה. (אות ע"ד).

מהו נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן.

צו) נודע, שח"ס דא"א נתקן בנוקבא, והוציא הבינה לבר מראש, לבחי' גרון ותג"ת. ונמצא היסוד דח"ס, שבו המסך דנוקבא שלו, דהיינו בחינת בנימין הכלול ביוסף, הוא המוציא את הבינה לחוץ, שבוה נפסקה הארת ע"ב וחכמה מן הזו"ן, כי הבינה אינה יכולה להשפיע לו חכמה אחר שיצאה מן הראש. וע"כ נבחן היסוד דמו"ס לבחינת דעת המפסיק בין א"א לזו"ן. אמנם בעת הזווג, יורד המסך דח"ס משם לבחינת הפה, דהיינו במקום החזה דא"א, והתג"ת דא"א עולים ונעשים לחב"ד שלו, ונעשה הזווג דחך וגרון דא"א בסוד כפיפת ראשו למטה, והפה יורד למקום החזה שמקודם לכן, ונכלל מזל ונוצר בחיך דא"א שבמקום החזה שמקודם לכן, ומזל ונקה נכלל בגרון דא"א העומד בנקודת החזה הזו, ואז יוצאים מוחין דע"ב לאו"א. הרי שבעת חזרת בינה דא"א לראשו, נעשה היסוד דא"א בצירוף המזלין בחינת דעת לאו"א, שהם הבינה שחזרה לראש.

וע"ז רומז הוהר "נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן" שהוא סוד הדעת הנ"ל שבחיך וגרון דמו"ס שירד לחזה בסוד כפיפת ראש,

שיצאו מעדן ונתמעטו ע"י הנוקבא שמו"ס נתתקן בה, להיותם חסרים מבחינת הארתם המיוחדת להם. וה"ס הו"י ראשונה של שם הו"י"ה שהקדן זויות שלה הוא י' ובחינת ישראל סבא, שהוא מתפשט לכאן ולכאן ונעשה ד'. ע"י להלן בתשובה צ"ח.

מהו נהר המתפשט בצדדיו.

צח) ישו"ת המלבישים על נה"י דאוי"א, נבחנו"ס לבחינת נהר יוצא מעדן. כנ"ל בתשובה הסמוכה. וכן נבחנו"ס לבחינת נהר המתפשט בצדדיו, להיות שם בחינת זווג היסודות דאוי"א. כי ה"י שהיא בחינת חכמה וישראל סבא, מתפשטת לצד מעלה בבחינת יסוד דאמא, ומתפשטת לצד מטה בבחינת יסוד דאבא, שע"י מושפעה הארת חכמה לו' שבתוך הו"י שה"ס ז"א בעיבור העומד שם בנה"י דאוי"א אלו. כי הם המלבישים לב' כתפין דא"א, שנה"י דאוי"א עם הז"א נכללים שם. כנודע. וע"י לעיל בתשובה ס"ה. (אות ס"א).

מהו נציצו.

צט) ע"י לעיל בתשובה צ"ה.

מהי נקודה השורשית דרחל.

ק) נודע ששורשי הזו"ן הם בז"ת של הנקודים. ויש בהם כלים דפנים וכלים דאחורים. כי בחינת חב"ד חג"ת דכלים שלהם עד החזה, שיצאו מבחינת הסתכלות עינים באח"פ נבחנו"ס לכלים דפנים, ובחינת מחזה ולמטה שהשיגו לעת גדלות, מכח הזווג דיסוד א"ק באוי"א דנקודים הם נבחנו"ס לכלים דאחורים. גם נודע שבחינת השבירה היתה רק בכלים דאחורים, מחמת שכבר יצאו לבחינת ב"ע, ע"י הפרסא דצמצום ב', ולא היו ראויים לקבל האור דאצילות, וע"כ נשברו. משא"כ בכלים שמחזה ולמעלה, שהם היו בבחינת אצילות גם מבחינת הצמצום ב', ע"כ לא היו צריכים להשבר, אמנם גם

הם נשברו, והוא מטעם התחברותם והתערבותם עם הכלים דאחורים. ולפיכך כשנתקנו אותם הכלים דפנים דז"ת באצילות, ונבררו מן הכלים דאחורים פעם אחת. שוב אין ענין מיעוט ונפילה נוהג בהם, כי לולא התערבותם עם הכלים דאחורים לא היו נשברו גם בנקודים, ועכשיו שנבררו מהם, כבר הם נשארים נקיים מכל פגם, ונעשו לבחי' אצילות בקביעות. אמנם כל מה שנברר מכלים דאחורים דז"ת אלו, אין זה אלא ע"י עלית מ"ן מתחתונים, ולכן מעלתם תלוי בתחתונים, ואם התחתונים מקלקלים מעשיהם, חוזרים ונופלים לבי"ע.

והנה מז"ת אלו דנקודים מכלים דפנים, יש לז"א ששה כלים חב"ד חג"ת עד החזה, שמבחינת האורות הם נבחנו"ס לחג"ת נה"י. ולנוקבא יש שם רק בחינת נקודת החזה בלבד, שהיא הכתר שלה מצד הכלים, ובחינת מלכות שלה מצד האורות. ונמצא לפי הנ"ל, שרק נקודה זו לבדה יכולה להתתקן בנוקבא בקביעות, להיותה מבחינת כלים דפנים, אבל הט"ת שלה שהם מנקודת החזה ולמטה, הם כולם כלים דאחורים, ואינם יכולים להתקן בקביעות באצילות. וע"כ נבחנו"ס נקודת החזה הו", לבחינת "נקודה השורשית של הנוקבא" כי אין לנוקבא שורש קבוע באצילות וזולת נקודת החזה זו. ומבחינת האורות אשר הו"א נבחן לחג"ת נה"י, נבחנו"ס הנוקבא לעשרת היסוד. (אות ל"ז).

מהן נשמות חדשות.

קא) יש ב' בחינות נשמות חדשות: א' הן חדשות ממש, הנמשכות מתחמה דאוי"א, ואלו אינן באות כלל בעולם התיקון, בסוד הגנן דלא נחית לגנתא מזמן הנקודים ואילך ויש בחינת התחדשות הנשמות, הבאים מבחינת חכמה דל"ב נתיבות, הנבחנו"ס לבחינת בינה שהיתה כלולה בחכמה, שאין זה חדש ממש, כי כבר היתה כלולה בחכמה, והבן. ע"י לעיל. בתשובה ט"ז.

אמנם גם הן נקראות נשמות חדשות, וזהו רק כלפי הבין, כי הן נמשכות ממ"ה החדש, וע"כ נקראות חדשות, לאפוקי מבחינת נשמות דבין שהן ישנות. ובאלו הנשמות הבאות בדרך התחדשות יש ג"כ ב' בחינות: א' נשמות חדשות פב"פ, שזה היה נוהג בזמן הבית, כי אז היו או"א בקומת ע"ב בקביעות, וזו"ן במקום או"א, ובריאה שהיא בחינת הנשמות, היתה אז במקום עולם אצילות, וע"כ גם בלידתן של הנשמות היו במקום אצילות, ונחשבו לבחינת פב"פ. משא"כ אחר החורבן, שבריאה ירדה למקומה תחת אצילות, נמצאות הנשמות בעת לידתן, שעומדות בבריאה, ואין המוחין דאצילות יכולים להאיר שם זולת אב"א, וע"כ נבחנות אלו הנשמות שהן נשמות חדשות מבחינת אב"א. ולא מבחינת פנים בפנים. (אות י"ח).

מהן נשמות חדשות אב"א.

קב) נתבאר לעיל בתשובה הסמוכה.

מהן נשמות חדשות פב"פ.

קג) נתבאר לעיל תשובה ק"א.

מהו נתיב דלא אתידע.

קד) בחינת מלכות דצמצום א' נקראת נתיב דלא אתידע. משום שאין שום זווה נוהג עליה באצילות מרדל"א ולמטה. ובחינת השערות דיקנא הם מבחינת המלכות הזו, ואין מוחין דע"ב יוצאים זולת על בחינת המלכות הזו הכלולה בשערות דיקנא, דהיינו ע"י עלית ג"ר דא"א לרדל"א, ושם נעשה הזווה הזה, הנבחן, לנתיב דלא אתידע. (אות ג"ג).

מהו עדן העליון.

קה) בחינת היסוד שבבריאה שהוא בינה נקרא עדן העליון. ובחינת היסוד

שבעשיה, שהוא בחינת מלכות נקרא עדן התחתון. (אות פ"ו).

מהו עדן התחתון.

קו) ע"י לעיל תשובה ק"ה.

מהי עטרא דגבורה.

קז) ע"י תשובה י"ד. ותשובה צ'.

מהי עטרא דחסד.

קח) ע"י תשובה י"ד.

מהם עיבור א' וב'.

קט) הבירורים דזו"ן דאצילות נחלקים לב' בחינות: א' הבירורים דבחינת כלים דפנים, שהם בחינת חב"ד חג"ת עד החזה, שיצאו בקטנות נקודים. כנ"ל בתשובה ק' ע"ש. ובירורים אלו נקראים עיבור א', וזהו בחינת הקביעות שלו, כמ"ש שם. ב', הוא הבירורים דכלים דאחורים, שהם מבחינת מחזה ולמטה שנתחברו לז"א דנקודים בעת גדלות, וכל אלו הבירורים נבחנים לעיבור ב' שהם כוללים כל המוחין כולם דז"א. אמנם לפעמים קורא הרב לבחינת העיבור הבא אחר שתי שנים דיניקה להשלמת הכלים שלו, בשם עיבור ב'. ובחינת עלית מ"ן לצורך מוחין דהולדה, שהוא אחר ט' שנים ויום א', קורא בשם עיבור ג'. (אות ז'). ובאור"פ שם ד"ה וזו. ואות ב' ובאור"פ שם ד"ה העיבור).

מהו עיבור ג'.

קי) ע"י תשובה ק"ט.

מהו עלמא דאתכסיא.

קי"א) לאה נקראת בשם עלמא דאתכסיא. והוא מטעם להיותה עומדת במקום חג"ת, והיא נתוקנת באחורים דאמא, והיא חושקת בחסדים מכוסים ודוחית להארת חכמה.

והיפוכה היא רחל, כי היא עומדת בנה"י דו"א, וכל עיקרה היא הארת חכמה בהחסדים, וע"כ היא נקראת עלמא דאתגליא. על שם החסדים המתגלים על ידיה. (אות ס"ו).

מהו עלמא דאתגליא.

קיב) ע"י לעיל תשובה קי"א.

מהו ענוגא.

קיג) נתבאר לעיל אות י"ט. (אות ס"ג).

מהו עצמות העליון.

קיד) עצמות פירשו חכמה, ועצמות העליון מורה על מו"ס, שנסתמה בקרומא דלא לאתפחתא. ומה שמו"ס משפיע לתתא, הוא מבחינת חכמה דל"ב נתיבות שמקבלת ממזותא דאוריא, ששם מתלבש דעת דרדל"א, ולא מבחינת עצמותה ממש. (אות צ"ה).

מהו עצמות העליון ע"י התלבשות.

קטו) המוחין דחכמה דל"ב נתיבות, כשהם במקום יציאתם באו"א, הם מאירים בלי לבוש של המסכים שבדיקנא להיות המסכים אלו משמשים בהם ממטה למעלה ואין עביות של המסכים יכולה למעט כלום למעלה ממציאותה. אמנם כשהמוחין מקובלים לזו"ן, הם באים להם בהתלבשות היסודות דאו"א, ואז מתמעט בהם העצמות העליון דחכמה זו, ואינה מאירה בהם אלא כמדת המסכים, בסוד חמה בנרתיקה. כמ"ש לעיל בתשובה י"ד באורך ע"ש. (אות צ"ה).

מהו עצמות העליון בלי לבוש.

קטז) זה הכלל, כי אחר ראש הג' דא"א, אין החכמה דא"א מאירה מבחינת עצמותה, אלא מבחינת חכמה דרך המ"ן דשערות, שמשם מקבלים או"א. ואין או"א מאירים חכמה לזו"ן אלא בהתלבשות ביסודות

שלהם, שע"י זה אין הת"ת שהוא ה"ח מאיר מבחינת עצמותו, שהוא הנושא להארת חכמה, אלא שמאיר לפי מדת עטרת היסוד, שהוא בחינת ה"ג. כנ"ל בתשובה י"ד. (אות צ"ה).

מהם עקבים דלאה בכתר רחל.

קיז) נקודת החזה דז"א, היא המסיימת לרגלי לאה, מפני ששם מסתיים בחינת חסדים מכוסים, שהם בחינת לאה. ואותה נקודת החזה היא ג"כ כתר רחל ונמצא שעקבים דלאה וכתר רחל הם מבחינה אחת והם אורות דחוקים. ע"י לעיל תשובה ה'. (אות כ"ג).

מהי ערלה החופפת על היסוד.

קיח) בחי"ד שאין עליה זווג בפרצוף אצילות נקראת ערלה, משום שהאור מתרחק ממקום מציאותה. והנה באו"א שהם בחי"ב דאו"י, אין שם מציאות ערלה, כי בחי"ב רחוקה היא מן הבחי"ד. אבל ז"א, שהוא בחי"ג דאו"י שבחי"ד מתחלת אחר סיומו, ע"כ נבחן שאחר סיום הפרצוף דז"א, דהיינו אחר עטרת יסוד שלו, מתחיל בחינת ערלה הנ"ל, אכן אין הפגם הזה יכול להתעלות למעלה ממקום מציאותו, דהיינו בז"א גופו, אלא הפגם הזה נוגע לנשמות שהם למטה מזו"ן, שהם צריכים לקבל מעטרת יסוד דז"א, ונמצא שהם פוגעים בערלה החופפת שם למטה מן היסוד כנ"ל, ולכן צריכים תיקונים מיוחדים אל הנשמות, כדי להעביר משם בחינת הערלה. והם ג' שני ערלה כי היסוד כולל ג' קוים נה"י, וע"כ יש שם ג' בחינות לטהר אותם מבחינת הערלה. (אות ד').

מהי פנימית חכמה שבסוד הדעת.

קיט) גודע, שעיקר הנושא להארת חכמה זו דל"ב נתיבות, הוא הת"ת, דהיינו ז"א הכולל ה"ח. כי לעולם אין הבינה חוזרת

בשם ציון. והוא מלשון יציאה, דהיינו ע"ש הצדיק דנפיק מינה. עש"ה. (אות ע').

מהו צלע.

קכד) בחינת הכותל דנה"י דו"א, ששם בחינת יסוד דאבא, היא נקראת צלע. בסוה"כ ויבן ה' אלקים את הצלע וכו', והיא נקראת כלת משה, כי משה יסוד דאבא, כנודע. (אות ע"ג).

מהו קיום והעמדה.

קכה) יש ב' שפע מאו"א: א' הוא מבחינת להחיות העולמות, ונקראת ג"כ שפע של קיום והעמדה, ושפע זו באה מבחינת זיווג דלא פסיק דאו"א, דהיינו מאו"א דקומת ס"ג. וב' הוא שפע של ברכה ותפנוקי מלכים, דהיינו מוחין דהולדה, ושפע זו באה מאו"א דקומת ע"ב, שזווג הזה פסיק ואינו בקביעות, אלא בזמן שזו"ן עולים להם למ"ן, כנודע. וכן בחינת המ"ן שזו"ן משאירים בראש דאו"א, כדי לקיים המוחין בהם, נקרא ג"כ בשם "קיום והעמדה" ויש שם מובן אחר, דהיינו, שאין קיום קומת חכמה באו"א בלי המ"ן של הזו"ן, כי או"א עצמם הם מתוקנים בבחינת ג"ר דבינה, בסוד כי תפץ חסד הוא, וע"כ אין להם נטיה לחכמה, זולת להשפיע לזו"ן, וע"כ צריכים גם הזו"ן להשאיר בראשיהם דאו"א, כדי לקיים בהם אלו המוחין. עי' לעיל בחלק ז' אות ל"ט. (אות נ"ה).

מהו קשר דתפילין של ראש.

קכו) המוחין דנוקבא אינם נכללים בשש הבחינות דמוחין דו"א, משום שעטרא דגבורה שעליה יוצאים המוחין דאו"א, היו מבחינת גבורות דזכר, דהיינו מבחינת בנימין הכלול ביוסף, ולא מבחינת גבורות דנוקבא, שהיא בחינת בנימין גופיה. כנ"ל בתשובה צ'. וב' בחינות הראשונות של המוחין דנוקבא הם יוצאים בראש הז"א

להיות חכמה זולת בכח הת"ת, שבצירוף עטרא דגבורה הוא נקרא דעת, וע"כ נבחן פנימיות חכמה זו, שהיא נשקפת מתוך הדעת, דהיינו מתוך הת"ת שהוא הנושא אותה גם בבחינת החכמה של הבינה עצמה, כי הן מצד המשכחה וגילוייה, והן מבחינת העמדה וקיום המוחין דחכמה אצלה, אינה נסמכת זולת על הת"ת, שה"ס הדעת. (אות פ"ז).

מהו צדיק אבד.

קכ) בימי הבית, היו או"א בקביעות בקומת ע"ב, וזו"ן היו במדרגת או"א והנשמות הנולדות מזו"ן היו בבחינת פב"פ. אמנם לאחר חורבן הבית, נעלם זיווג הזה הגדול מבחינת הקביעות, ואין בקביעות אלא הזיווג דלהחיות העולמות בלבד, אבל זיווג העליון פסיק, ואינו בקביעות. ועל יסוד גדלות ההוא שנעלם מבחינת הקביעות, נאמר הצדיק אבד וכו'. (אות נ"ו).

מהו צדיק דנפיק מינה.

קכא) יסוד הזכר, הוא בחינת הנושא אל אור העליון, הנקרא או"י, ונקרא צדיק דעייל בה, כלומר, המכניס אור העליון אל הנוקבא, והוא נקרא גם כן בשם יוסף. ובחינת המסך שביסוד דנוקבא, שעליו מכה אור העליון, היות המסך דוחה ומחזיר לאור העליון לאחוריו, נבחן לצדיק דנפיק מינה, כלומר, שאור העליון יוצא ונדחה לחוץ הימנו, כי אינו נותנו להתלבש בו אשר עם הכאה זו הוא מעלה או"ת המלביש ומקיים את או"י כנודע. וכן הוא נקרא בשם בנימין. (אות ע"א).

מהו צדיק דעייל בה.

קכב) נתבאר לעיל בתשובה הסמוכה.

מהו ציון.

קכג) יסוד דנוקבא, שהוא בחינת צדיק דנפיק מינה, כנ"ל בתשובה קכ"א. נקרא

מהו רקיע.

קכט) יסוד דו"א נקרא רקיע, כי יסוד הוא סיומו של ז"א, שהוא מפסיק בחינת האורות דעלמא דדוכרא, שלא יאירו ממנו ואילך, וע"כ נבחן לרקיע המבדיל בין מים עליונים שהם זכרים, ובין מים תחתונים שהם נקבות, כי ממנו ולמטה מתחיל עלמא דנוקבא. ועל המסך שביסוד הזה המפסיק הארת הדכר, נהג שם זווג דהכאה עם האור העליון, להיותו דוחה את האור העליון מלהתפשט דרך בו, וע"כ הוא מעלה או"ת. (אות ע"ט).

מהו רקיע עליון בסוד הבינה.

קל) עי' לעיל תשובה י"ז.

מהי שאילת כלים דלאה מרחל.

קלא) הנה בחצות לילה, כשהגיעו המוחין דאו"א לזו"ן מהארת ע"ב ס"ג העליונים, המורידים ה"ת מעינים לפה, אשר אז חג"ת דו"א נעשים לחב"ד, ונה"י דו"א נעשו לחג"ת, ויוצאים לו נה"י חדשים הנבררים מבריא, נמצא אשר לאה שהיתה מסתיימת בנקודת החזה דקטנות מסתיימת עתה במקום היסוד, כי נה"י דו"א נעשו לחג"ת, ונמצא נקודת החזה שירדה למקום עטרת יסוד שמקודם לכן, שעמהם ירדו רגלי לאה עד סיום הו"א. ואז נבחן "שלאה שאלה הכלים דרחל" כי אלו הנה"י הם מקום רחל, כנ"ל בתשובה קכ"ז. ועתה שאלה אותם לאה, כנ"ל. ורחל ירדה לבריא, כי הכתר שלה שהוא נקודת החזה שמקודם לכן, עומד עתה בסיום הו"א. ונבחנת בלשון שאלה, משום שאין זה אלא רק לשעתו בלילה, כדי להמשיך בחינת כלי ורוחא לצורך רחל, אמנם בבוקר חוזרת לאה למקומה ומחזרת המקום הזה לרחל. ולכן הוא כדמיון שאלה. ויש עוד טעם בדבר, כי זה המקום של רחל שלקחה לאה, לא נשארה בבחינת רחל, דהיינו בחסדים

בזווג מיוחד על המלכות דאמא, שהאו"פ יצא בראש דו"א בפנימיותו והאו"מ יצא לאחריו הראש בעורף, בסוד קשר של תפילין. (אות קנ"ח).

מהו רחל ולאה.

קכו) נודע, שז"א כולו הוא נבנה ממוחין דאמא. וכמו שאמא שהיא בינה נחלקה לג"ר ולז"ת, שג"ר שלה הם בחינת או"א עלאין, שהם חסדים מכוסים ודוחים חכמה. וז"ת שלה הם בחינת ישו"ת, וחסדים מגולים בהארת חכמה. כן ז"א הנבנה מאמא, הוא בסו"ה ואנכי איש חלק, שמחזה ולמעלה מאירים בו בחינת ג"ר דאמא, דהיינו בחינת חסדים מכוסים, ומחזה ולמטה מאירים בו בחינת ז"ת דבינה, שהם חסדים מגולים. ולהיותם כמעט ב' בחינות הפכות זו לזו, ע"כ קראו הכתוב בשם איש חלק, וכן נקרא חלק על שהוא חלק משערות, כנודע. והנה מטעם הנ"ל, גם בחינת הנוקבא של ז"א, נחלקת ג"כ לשנים. כי יש נוקבא עליונה מבחינת מלכות דג"ר דאמא, שהיא בחינת חסדים מכוסים, הנקראת לאה, והיא מלבשת על חג"ת שלו עד החזה, דהיינו במקום החסדים מכוסים שלו. ויש לו נוקבא שניה מבחינת מלכות דז"ת דבינה, שהיא בחינת חסדים מגולים, הנקראת בשם רחל, והיא מלבשת במקום מחזה ולמטה שלו, דהיינו במקום החסדים המגולים שלו. וע"כ לאה מקבלת רק מבחינת אחורים דיסוד אמא, המסתיימת במקום החזה, כי היא דוחית חכמה כמו ג"ר דאמא, ואינה יכולה לבא מחזה ולמטה ששם משמש בו"א יסוד דאבא בגילוי. ורחל בהיפך, כי כל אחיזתה היא רק ביסוד דאבא, בסוד אבא יסוד ברתא, וע"כ אינה יכולה לינק מלמעלה מחזה דו"א, ששם יסוד דאבא טמיר ונעלם ביסוד דאמא. (א' תק"ה ד"ה ובוז).

מהם רישי כתפין דא"א.

קכח) עי' בתשובה י"ד.

מהו שורש רחל ועיקרה.

קלד) ע"י לעיל בתשובה ק'.

מהי שליטת המלכות.

קלה) ענין שליטת המלכות מובן בעיקר על השלמת הכלים שלה לע"ס, שהם עיקר התיקון של הב"ן, שהוא המלכות. כי אחר שיש לה עשרה כלים, הרי כל השפע כבר מגיע לה מז"א בעלה, ע"י הזווג של יום. אמנם השלמת הכלים דרחל באים רק בלילה, שאז עולים חג"ת דו"א ונעשים לחב"ד, ונה"י לחג"ת, וקונה נה"י חדשים הנבררים ע"י רחל בלילה בבריאה. ושליטה זו של רחל בבריאה אינה אלא בלילה, כי ביום היא חוזרת לאצילות. (אות ה').

מהם שלשה ערלות.

קלו) נתבאר לעיל בתשובה קי"ח.

מהם שמשא וסיהרא נעלמים.

קלו) נתבאר לעיל בתשובה ס"ו.

מהם שערות היותר חומרים מהבל הפה.

קלח) האו"ח העולה מן המסך שבמלכות של הגלגלתא דא"א שהוא בחי"ד דהתלבשות הכלולה מבחי"ג דעביות שבמו"ס, אין לאו"ח הזה שום התפשטות למטה מראש, והוא מטעם שבחי"ד הו"ו שנקרא פה, הוא וך לגמרי מבחינתה עצמה, וכל בחינת העביות שבה הגיע לה מבחי"ג, שהיא בחינת הבל החוסם, וע"כ הבל הפה עצמה נעלם מתחתונים. אמנם השערות, הם ג"כ בחי"ד כמו הפה, אבל הם יותר חומרים מהבל הפה, כי יש בהם גם מבחינת עביות של מלכות דצמצום א', מטעם שהם אינם משמשים אלא במקום רדל"א, כנודע. וה"ס דעת דרדל"א המתלבש באוירא, שמהם מושפעים קומת חכמה דל"ב נתיבות דרך מו"ס אל או"א. ונמצא עיקר המשפיע הוא מו"ס, ע"י הבל

מגולים, אלא שבאו בבחינת לאה לחסדים מכוסים, שהרי נעשו לחג"ת. ודומה, כמי ששואל דבר מחבירו ועושה בו חפציו עצמו, ולא באותו התשמיש שעשה בו חבירו המשאיל. (אות ל"ג. א' תק"ה ד"ה ובזה).

מהי שאילת כלים דרחל מלאה.

קלב) נתבאר לעיל בסמוך, שבלילה אחר חצות, שואלת לאה כלים דרחל לרשותה. אמנם ביום לאחר שכבר נשלמו הארת כלים דרחל בלילה, הנה רחל עולה שוב באצילות עם ט' נקודות דתוספות שנתחברו אליה בבריאה, שה"ס נה"י חדשים, כנ"ל בתשובה קל"א. ואז נעשה הזווג דפכ"פ עם ז"א בכל קומתו, ונמצא "רחל שואלת אז הכלים דלאה", כי אז נעשה גם מחזה ולמעלה דו"א לבחינת חסדים מגולים, וע"כ נדחית לאה משם לבחינת אחור דו"א, משום שהוא נגד טבעה ונסיתה, כי היא תמיד בסוד כי חפץ חסד הוא, כמו ג"ר דאמא. אמנם גם זה נבחן בשם שאלה לפי שעה, כי אינו נוהג רק בעת הזווג בלבד. אבל לאחר הזווג היא מחזרת שוב המקום הזה אל לאה, ורחל יורדת למטה מחזה. (אות ל"ג. א' תק"ה ד"ה ובזה).

מהם שבילין צרין.

קלג) יסוד דאבא נקרא שביל. ועל שם ששליטת יסוד דאבא מתגלה במקום נה"י, שהוא צר וארוך, ע"כ מכונים הארת הנה"י בשם שבילין צרין, כי המה חסרי חסדים מבחינת עצמם, משום שיסוד אמא שהוא מקום החסדים כבר נפסק בחזה, ויסוד אבא המאיר שם הוא צר מחסדים, וכל בחינת החסדים שבהם יורדים אליהם מלמעלה מן חג"ת, שהארות חג"ת נבחנים לאורחין רחבין, ע"ש יסוד הבינה, המשפעת שם חסדים בהרחבה כמדתה. ויסוד הבינה אשר שם נקראת אורח. (אות צ"ו).

דאורות, כל אלו נבחנו לתוספות ואינם עיקר בפרצוף משום שאינם בקביעות בהם, אלא תלויים במעשים טובים של התחתונים. (אות ל"ד).

מהי תוספות כח.

קמב) מבחינת מוחין הקבועים של או"א וזו"ן, אין בהם כח להוליד נשמות. וכדי שיהיו להם כח להולדת נשמות, צריכים או"א לקבל תוספות כח על מדת קביעותם, דהיינו שצריכים לקבל מא"א מוחין דע"ב. ג"ר דאורות ונה"י דכלים. וכן זו"ן מאו"א. וכיון שאינם עיקר בפרצוף, ע"כ הם מכוונים תוספות כח. (אות י"ג).

מהו ת"ת בבחי' היותו בפני עצמו.

קמג) נודע, שדעת נחלק לחסד וגבורה הנקראים: ת"ת, ויסוד. גם נודע שעיקר הנושא לחכמה זו דל"ב נתיבות הוא הת"ת, כי ע"כ נקרא בשם שמש, להיותו השורש לכל האורות המתגלים אחר א"א, מבחינת עצמות העליון, כי עצמות דא"א נסתם בקרומא, ואין גילוי עצמות ממנו ולמטה, וזולת ע"י החכמה דל"ב נתיבות. וכיון שת"ת הוא עיקר הנושא להארת חכמה הזו, ע"כ נקרא בשם שמש, דהיינו, כמו השמש הוא השורש לכל האורות שבעולם הזה, כן ז"א הוא השורש לכל האורות אשר מא"א. אמנם הוא נבחן בב' בחי' אם היותו בפני עצמו, דהיינו מוחין לנרתק של המסכים שבעטרא דגבורה, שאז מאיר בחינת החכמה שלו בגילוי גמור. וזה אינו נוהג אלא במוחין במקום יציאתם, דהיינו במקום ג"ר דא"א, ששם עלו או"א בעת הווג. ויש בחינה ב', שת"ת מלוכש בנרתק של עטרא דגבורה, ואז נקרא גם הת"ת בשם עטרא. כי אינו משמש במדתו עצמו אלא במדת עטרת היסוד. והוא מכוונה בשם חמה בנרתיקה, שכל המוחין דשתא אלפי שני הם מבחינת ב' עטרין שהם בחינת חמה בנרתיקה. אמנם

החוטם, שהוא בחי' המסך שביסוד דמו"ס, כי הוא המקבל מן השערות ויורד למקום או"א שבחב"ד דא"א, ועושה שם הווג על בחינת דעת דשערות הכלולים במסך דיסוד דבחי"ג שלו שנקרא חוטם, וע"ד זה משפיע המוחין דע"ב לאו"א, כנ"ל בתשובה ע"ח וע"ט, בענין כפיפת ראש. עשה. וע"י בתשובה ל"ב ול"ג בענין הבל הפה והחוטם. (אות רי"ח).

מהם שעשועים במ"ן ומ"ד.

קלט) בשעת הווג, שהנשמות שבנוקבא עולות במ"ן שלה ומקבלים בחי' ג"ר שלהם ע"י הג"ר שלה המשמחות, יש בחי' שעשועים אל המזדווגים בהשלימות הגדולה שהשיגו הנשמות ע"י המ"ן ומ"ד של הווג. כמ"ש בוהר, פוק חזי במאי ברא דאתינא לגבך. (אות ס"ג).

מהם שעשועים בנשמות.

קמ) כתר רחל היורד בחצות לילה בבריא, ומחברת אליה את הט"ת שלה, שעמהם מתחברים ג"כ גו"ע של נשמות הצדיקים הדבוקים בט"ת אלו, אז הקב"ה, שהוא כתר דרחל, משתעשע עם הנשמות האלו, על יציאתן מתוך הקליפות והתחברותן בקדושה. (אות מ"ב).

מהי תוספות ולא עיקר.

קמא) מה שנתקן בהפרצופים בקביעות נבחן לעיקר הפרצוף, והם ששה כלים חג"ת נה"י דו"א, ובחינת מלכות דנוקבא, שהיא עטרת יסוד דו"א. אשר מבחינת הכלים הם נבחנו, לחב"ד חג"ת דו"א עד החוה, ובחינת כתר דנוקבא, שהיא נקודת החוה. וכל מה שזו"ן משיגים יותר מבחינת אלו, דהיינו בחינת נה"י דכלים דנשמה חיה יחידה דו"א, עם ג"ר דאורות. וכן כל הט"ת דכלים דנרנ"ח של הנוקבא, עם הט"ר

לעתיד יאירו אלו המוחין כמו שמאירים
 באו"א עלאין במקום יציאתם, דהיינו שת"ת
 יאיר מבחינת היותו בפני עצמו מחוץ לנרתק,
 כנ"ל. וע"ז רמזו ז"ל עתיד הקב"ה להוציא
 חמה מנרתיקה, וכו'. (אות פ"א).

מהם תפנוקי מלכים.
 קמד) המוחין המגולים בהארת חכמה
 נקראים תפנוקי מלכים, משום שמקום הגילוי
 דהארת חכמה הוא במלכות, שהיא נוקבא
 דו"א. כנודע. (אות ס"ב).

לוח השאלות לענינים

קמח) מתי העיבור ב' לצורך מוחין דהולדה.	קנו) איפה עולים הנשמות למ"ן בלילה ללאה או לרחל.
קמו) מהו ההפרש מבירורים דעיבור א' לבירורים דעיבור ב' ואילך.	קנח) לכמה שנים עולים הנשמות למ"ן בלילה בעת השכיבה.
קמז) מה הם מוחין דהולדה.	קנט) למה באו"א אין ערלה ובזו"ן יש ערלה.
קמח) למה נקרא עלית מ"ן דלילה, שהיא לצורך מוחין דהולדה, אחר שהיא לצורך כלי ורוחא לבד.	קס) מי סובל מהפגם של הערלה החופף על היסוד.
קמט) למה זו"ן עולים לאו"א למ"ן גם ביום, ונשמות רק בלילה.	קסא) למה אין מלאכים עולים למ"ן.
קנ) איך אומר, שע"כ זו"ן עולים למ"ן תמיד משום דזווג או"א לא פסיק. הרי לצורך מוחין גם הזווג או"א פסיק.	קסב) למה אין זו"ן ואו"א ראויים למוחין דהולדה אלא ע"י תוספת כת.
קנא) מהו הפירוש שאין שליטת המלכות אלא בלילה.	קסג) פעם אומר שאו"א הם בזווגא דלא פסיק, ופ"א, שהם חסרי נה"י ומוחין.
קנב) מה הן נשמות חדשות ומה הן נשמות ישנות.	קסד) למה אין או"א עולים למ"ן לא"א זולת בהקדם עלית זו"ן.
קנג) מהו חידוש נשמות ישנות כדוגמת הכלי.	קסה) פעם אומר שנה"י דא"א מעלים הזו"ן לאו"א, ופ"א, שזו"ן מעלה היסוד דא"א לאו"א.
קנד) מהו ההפרש מנשמות חדשות פב"פ, לנשמות חדשות אב"א.	קסו) איך אומר שמתחילה מזדווג היסוד דא"א ואח"כ המו"ס, הלא המוחין באים מעילא לתתא.
קנה) למה בזמן הבית יצאו נשמות חדשות פב"פ, ולאחר החורבן רק אב"א.	קסז) איך הקשר שכל תחתון מעורר לעליונו עד ראש המדרגות ואז חוזר כל עליון להשפיע לתחתון מדרגה אחר מדרגה עד זו"ן.
קנו) לאיזה מוחין מועיל הזווג דחצות לילה.	

קסח) מה הם ב' מיני השפע המחויבים לזווג שלים.	קפג) מהו ההפרש מפרצוף לאה לרחל.
קסט) למה מחויב הזווג שלים לב' מיני השפע.	קפד) מהו ההפרש בין רחל השואלת כלים דלאה, לבין לאה השואלת כלים דרחל.
קע) למה אין זווג שלים זולת ע"י האי נתיב דלא אתידע.	קפה) מה הפירוש שנה"י דאמא היא בחי' ארוכה.
קעא) למה תלוי הזווג דנתיב דלא אתידע, בהתעוררות התחתון.	קפו) למה אין הנקבא מתמעטת פחות מנקודת הכתר.
קעב) מה הם ב' הענינים המחויבים במוחין דהולדה.	קפז) למה נה"י דאמא מגדילים ללאה בכל קומתו דו"א, בעודה באחור.
קעג) למה נשמת חכמה תתאה, היא זיו וזוהר דחכמה עלאה.	קפח) למה לוקחת לאה הט"ס דתוספות דרחל.
קעד) מה הם ב' הבחינות שביסוד דו"א.	קפט) למה לאה דוחקת רגליה לתחום רחל, ויושבות דחוקות.
קעה) מהו הפירוש שיסוד ח"י בב' עלמין.	קצ) מה הפירוש שע"כ יורדת רחל לבריאה משום שא"א לחלק א' מן הגוף להתפשט ולהתלבש בחלק אחר שבו.
קעו) למה נוהג הכאת אור העליון גם במסך דיסוד.	קצא) פעם אומר, שט"ס דתוספת דרחל לוקחת לאה, ומלכות דרחל יורדת לבריאה. ופ"א, שט"ס דתוספת ירדו לבריאה, וכתר שלה נשאר באצילות. ופ"א שגם הכתר יורד לבריאה, אלא הט"ס שלה לוקחת לאה.
קעז) מהו ההכנה שנעשה בזווג דחצות לילה לצורך הזווג דהולדה אשר ביום.	קצב) פעם אומר שהקב"ה יושב ושואג על בת זוגו שנפרדה ממנו וכן הנקבא שואגת על ז"א שנפרד ממנה, מח"ל עד הבוקר. ופ"א, שז"א ורחל משתעשעים עם נשמות הצדיקים.
קעת) מא הן ב' הבחי' שצריכין להמשיך בכל יום לצורך מוחין דהולדה.	קצג) למה לאה ורחל יותר ארוכות מסיום רגלי ז"א.
קעט) למה אין הזווג דו"א עם רחל בח"ל. אלא בלאה.	קצד) למה הלבשת כתר רחל לרגלי לאה, גורמת לרחל שתשאר באצילות ולא תרד לבריאה.
קפ) למה אין נקבא אחת מספקת להתלבשות נה"י דאמא.	קצה) למה רחל לקום לאה.
קפא) מתי לוקחת לאה מקום רחל, ומתי לוקחת רחל לקום לאה.	קפב) למה אין רחל ראויה לקבל הזווג דחצות לילה.

- קצו) למה אין דעת בראש הנוקבא, כמו שהיא ב"א.
(רט) מהו הפירוש דאתעביד ממזלא רישא חדא דכליל לחו"ב.
- קצו) איפה הוא מקום יציאת המוחין דנוקבא.
(רי) למה או"א חסרי ראש לפעמים אע"פ דאתכלילו במזלא.
- קצו) למה אין המוחין דנוקבא נכללים במקום יציאת המוחין דו"א.
(ריא) למה לצורך הקטנות דאו"א, אינם צריכים לזווג הפה דא"א.
- קצו) מהו ההפרש מעטרא דגבורה דו"א, אל הגבורה דנוקבא.
(ריב) מה הפירוש שע"י זווג הפה דא"א נעשו הד' תי"ד תתאין ומתחברים עם הח' עלאין, ואו"א נכללו בהם.
- קצט) למה גילוי מו"ס הוא רק ב"ג תי"ד דא"א.
(ריג) מי גרם שיכללו או"א במזלא.
- ר) למה מזל ונוצר הוא ת"ת דדיקנא, ומזל ונקא הוא יסוד דדיקנא.
(ריד) מה הפירוש שא"א כופף ראשו למטה מסיום הפה, והגרין נכלל בראשו ממש.
- רא) למה אין מזל ונקא נבחן למלכות דדיקנא אלא רק ליסוד.
(רטו) למה רק חלק תשיעית דת"ת נעשה לכל הגוף דאו"א.
- רב) מה הפירוש דתיקון י"ג הוא יסוד הכלול מזכר ונקבה.
(רטז) למה מתחברים הד' תי"ד תתאין ברישא דא"א.
- רג) למה זו"ן שבסוד העיבור גורמים שיתעורר המזלא בהתלבשותו באו"א.
(ריז) למה זווג הפה דא"א, אינו לצורך עצמותו, אלא ליתן ג"ר לאו"א.
- רד) למה שליש אמצעי דת"ת הוא מקום גילוי לחכמה.
(ריח) איזו מציאות אור נעשה ע"י המקיפים דשערות רישא ודיקנא.
- רה) למה נבחן חכמה לשירותא דכלא.
(ריט) למה עלית ז"א לנה"י דאו"א, גורם לו יציאת זקן התחתון.
- רו) למה אין התפשטות לחכמה במקומה אלא עד רדתה לו"א.
(ריכ) למה אינו חושב פרקים אמצעים ידידים דא"א, בעת שנעשו לתב"ד.
- ריז) למה נחשבים ב' הכתפין דא"א לחלקו של ז"א.
(ריכב) למה אין ז"א מקבל ב' העטרין מא"א עצמו, רק בהתלבשות באו"א.
- ריח) מהו הפירוש כמו שמו"ס סתמה את העצמות שלא תתגלה רק ע"י השערות, כן אבא סתם העצמות שלא תתגלה כי אם ע"י התלבשותו.

רכג) מה הפירוש כיון דח"ב דז"א הם טפין ממש, ע"כ מאירים יותר מב' העטרין.

רלו) למה צריכים להכאת קוצי דשערי כדי שיתגלה המקיף דתפילין.

רלז) איך מאירים הקוצי דשערי לראש ז"א, והם אינם מגיעים אלא לרישי כתפין דא"א.

רלח) למה האו"מ דבחינה ב' דמוחין דנוקבא הם רק בחינת עור.

רלט) מה הם ג' הבחינות הנוהגים במצב רישא ודיקנא דא"א.

רמ) מה ההפרש מכפיפת ראש א"א לצורך מוחין דאז"א, לכפיפת ראשו לצורך הו"א.

רמא) מה הפירוש כשא"א כופף ראשו בבחינת המזל הי"ג, מאיר לחכמה דז"א הנקרא אברהם.

רמב) מה הפירוש כד אתא אברהם אתהדר ברא לאבר.

רמג) מה ההפרש בין מקיפי ל"מ דצלם אל המקיפים דשש הבחינות.

רמד) למה הדיקנא דא"א הוא מחכמה, ודיקנא דז"א מדעת.

רמה) פעם אומר שהדיקנא דז"א נמשך מ"ג נימין וחורתי, ופ"א שנמשך מ"ג תי"ד, ופ"א, שנמשך מ"ג בריחות.

רמו) למה במנחה דשבת עולה ז"א, רק לד' תי"ד תתאין.

רמז) איך הוא המשכת הו"א את הו' תי"ד שלו, מ"ג תי"ד דא"א.

רמח) למה צריכים ב' ההין תתאין דב' הויות הראשונות דדיקנא דא"א להאיר בתיקון ונקא דז"א.

רמט) למה ו"ה שז"א נוטל מהו"ה הב' דא"א נעשים אצלו ל"ה.

רכד) מאחר שז"א לוקח כל ד' המוחין חו"ב חו"ג מנה"י דאז"א, שהם במקום ב' הכתפין דא"א, א"כ מהו ההפרש מחו"ב לב' עטרין.

רכה) מה הפירוש דח"ב דז"א הם טפין נמשכים מחו"ג דא"א.

רכו) מה הן ב' הבחינות שבת"ת, שהוא הה"ח שבדעת.

רכז) למה נקראים ה"ח וה"ג שבדעת בשם ב' עטרין.

רכח) מה הפירוש שז"א נעשה ע"י אבא.

רכט) למה הקדושה משארת תמיד שורשה במקומה, אע"פ שיורדת למטה.

רל) פעם אומר שמחג"ת דא"א אינם נמשכים אלא או"מ. ופ"א, אשר מב' הכתפין דא"א נמשכים לו ב' עטרין, שהם הדעת דז"א.

רלא) למה בשש הבחי' דמוחין דז"א חשובים הפנימים יותר ממקיפים.

רלב) למה מוגבלים ב' העטרין ע"י התלבשותם ביסוד הבינה, עד שנעשו שניהם לבחינה אחת.

רלג) למה ז"א יונק מכתר דא"א, ואז"א רק מחכמה דא"א.

רלד) למה המקיף דבחי' ד', מאיר לכל המוחין דז"א, והמקיף דתפילין רק לפנים שלו לבד.

לוח התשובות לענינים

קמה) ע"י לעיל תשובה ק"ט.

קמו) הברורים דעיבור א', הם רק מבחינת כלים דפנים. והברורים דעיבור ב' ואילך הם מכלים דאחורים. ע"י לעיל תשובה ק"ט. (א' תצ"ג ד"ה העיבור. אות ד').

קמו) מוחין מקומת ע"ב שהוא אור החיה, נבחנים למוחין דהולדה וכל זמן שאין בפרצוף אור החיה אינו ראוי להוליד. (אות ד').

קמח) הגם שמוזוג הלילה אינו בא רק כלי ורוחא, שהם בחינת הארת כלים והשלמתם, ואינם המוחין דע"ב עצמם, עכ"ו הם הכנה לקבל המוחין דע"ב, כי לולא השלמת הכלים, אי אפשר שיקבלו קומת ע"ב, ע"כ נבחן להתחלה למוחין דהולדה. (א' תצ"ג ד"ה וזו).

קמט) בזו"ן יש חסדים מכוסים, כגון זווג דז"א ולאח מחזה ולמעלה פב"פ, ולזה יכול לעלות תמיד למ"ן, כיון דאז"א דמוחין דס"ג הם בזווג דלא פסיק. אמנם מבחינת חסדים מגולים, אינו יכול לעלות למ"ן תמיד, כי גם אז"א זווגיהו פסיק מבחינת מוחין אלו, שהם ע"ב.

אמנם נשמות הצדיקים, אין בהם מוחין אלא מקומת ע"ב, דהיינו מבחי' חסדים מגולים, וע"כ אינם עולים למ"ן אלא בלילה, שאז שליטת המלכות, כי לאח מתפשטת עד סיום הז"א, ויש זווג עם יסוד דגדלות דז"א, ואז מקבלים הנשמות בחינת הארת כלים, ובוזוג היום הם נשלמים עם מוחין ג"כ. (אות ה'). א' תקי"ז ד"ה ובוה).

קנ) הכונה היא למוחין דחסדים מכוסים,

שהם מוחין דנשמה, אשר מהם יש זווג ז"א ולאח. ומוחין אלו באים מאז"א דס"ג דזווגיהו לא פסיק. (אות ה').

קנא) ענין התפשטות רחל לבריאה, ע"י המוחין שז"א ולאח מקבלים, שחג"ת דז"א נעשו לחב"ד, ונה"י לחג"ת, שע"כ נמשכת לאח עד סיום אצילות, ורחל יורדת למקום נה"י חדשים הנבררים ע"י זה מבריאה, והיא משגת שם ט' הנקודות דתוספות שלה, עם הארת כלים שמקבלת מזווג ז"א ולאח דאצילות. הנה זה נבחן לשליטת המלכות, כי שליטתה מתפשטת גם בבריאה, שבוה היא מבררת גם בחי' גו"ע דנשמות הצדיקים כנודע. ושליטה זו אינה ביום, כי ביום נמצאת רחל באצילות ומסולקת לגמרי מעולם הבריאה. (אות ה'). א' תקי"ז ד"ה אמנם).

קנב) יש ב' בחינות נשמות חדשות: א' הוא מבחינת חכמה דאז"י, שהם אינם באים לגמרי מנקודים ואלך, כי הגנן לא ירד לגינתא עוד, מעת הנקודים ואילך, כמ"ש בזהר. ויש בחינות נשמות חדשות, הבאות מבחינת חכמה דל"ב נתיבות, שהן נבחנות באמת לנשמות ישנות, כי המוחין אלו כבר יצאו בנקודים, אלא שנתבטלו בסבת שבירת הכלים. וכן אח"כ יצאו בבחי' אדם הראשון, ונתבטלו בסבת חטאו של אדה"ר בסוד נשירת אברים. ועתה בשתא אלפי שני הם חוזרים ומתחדשים בסוד אין משיח בן דוד בא אלא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, שפירשו, שאי אפשר להיות גמר התיקון מטרם שכל הנשמות שכבר היו בגוף דאדה"ר, יצאו פעם שנית ויתחדשו. אמנם כאשר מקבלים המוחין דמ"ה החדש באצילות, נבחנים ג"כ לבחינת נשמות חדשות, כי המוחין שלהם הם מבחינת מ"ה

החדש דעולם התיקון, ואלו הנשמות שהן מבחינת ב"ן לבד, הן נקראות נשמות ישנות. (אות י"ח).

קנ"ג) יש ב' בחינות בהתחדשות הנשמות ישנות: א' היא מבחינת הארת כלים, להחזיר להן בחינת אח"פ, להשלימן בעשרה כלים, וזה שנעשה ע"י זווג הלילה, וזה נבחן להתחדשות הנשמות כדוגמת הכלי שבה, דהיינו כמו הכלי ורוחא שנתחדשו לנוקבא, כן מתחדשים הנשמות מבחינה זו. ויש בחינת התחדשות נשמות ממש, דהיינו מבחינת המוחין דמ"ה החדש, וזהו שנעשה בזווג היום. (אות י"ז).

קנ"ד) כשהנשמות מקבלות ג"ר שלהן, נבנתים ג"ר אלו שהם פב"פ, כי הם נכללים אז בזווג זו"ן שהם פב"פ, ונקראים אז, נשמות חדשות דפב"פ. אמנם לאחר לידתם שבאים בבריאה, הם אובדים בחינת פב"פ שלהם, כי אין אצילות יכולה לעבור למטה מפרסא דאצילות, וע"כ נעשו שמה, לבחינת נשמות חדשות דאב"א. (אות י"ח. א' תקכ"ה ד"ה וטעם).

קנ"ה) בזמן הבית היו זו"ן במדרגת או"א בקביעות, ובריאה נמשכה לאצילות, וע"כ גם בעת לידתן של הנשמות לא אבדו בחינת פב"פ שלהם, כי נשארו בבחינת אצילות. אמנם לאחר החורבן, שחזרו זו"ן למקומם, ועולם הבריאה חזר למטה מפרסא דאצילות, שנמצאות הנשמות בעת לידתן בבריאה שלמטה מפרסא, ע"כ אבדו הג"ר מבחינת פב"פ, ונעשו לבחינת נשמות חדשות דאב"א. (אות י"ח. א' תקכ"ה ד"ה וטעם).

קנ"ו) המוחין דזווג דחצות לילה, הם בחינת ג"ר דרוח, דהיינו בחי' מוחין דו"ק, שהם להשלמת כלים לבד, דהיינו הכנה לזווג דהולדה שביום, וע"כ מועיל הזווג הזה רק לבחינת כלי ורוחא: כלי, מורה על נה"י דגדלות שמשגיגים אז. ורוחא מורה, על ג"ר

דרוח, שמקבל אז. והם נחשבים בעיקר לתיקון היסוד דגדלות מבחינת הכלי שבו, שיהיה ראוי להעלות מ"ן ולקבל מ"ד בעת הזווג דיום. (אות ט"ז י"ז וי"ח).

קנ"ז) הם עולים לזווג ז"א ולא הנעשים אז בבחינת פב"פ בכל קומתו דו"א, כי לאה נתפשטה אז גם מחזה ולמטה כנודע. (אות י"ג).

קנ"ח) נודע, שאין שום פרצוף יכול לעלות בעצמו למ"ן מטרם ששיג הקטנות שלו ע"י העליון. גם נודע, שאין הנשמות יכולות לקבל מוחין דג"ר, מטרם מלאת להם י"ג שנה, משום שהן פוגעין בערלה תחלה. הרי שאין הנשמות ראויות לעלות למ"ן לזווג הזה, שהוא לצורך מוחין דהולדה, אלא לאחר י"ג שנה. (אות ו').

קנ"ט) נודע, שאו"א הם מבחינת או"י, רק בחי"א ובחי"ב, ובחי"ג ובחי"ד שבהם, אינם אלא בדרך התכללות מתחתונים. אמנם ז"א הוא בחי"ג דאו"י, וע"כ באו"א אין ערלה, כי בחינת הערלה היא בחי"ד דעביות, שאין לה שום זווג בעולם האצילות, וכל מקום שהיא מופיעה, תכף אור העליון מסתלק משם, וכיון שז"א הוא בחי"ג דאו"י, הרי בחי"ד זו מתחלת עם סיום פרצופו, דהיינו אחר עטרת יסוד שלו, וע"כ לא יוכלו הנשמות לעלות למ"ן, מטרם שמעבירים בחינת הערלה משם, כי כל עוד שנמצאת ערלה זו שמה, הרי אור העליון מתרחק משם, והם צריכים לתקן ג' שני ערלה מג' הקוים נה"י דו"א, כלומר מבחי' סיומם דג' קוים, ששם עמידת הערלה, כנ"ל. ואח"כ שנה רביעית בסוד קדש הלולים, ואח"כ הם יכולים לעלות למ"ן. אבל באו"א אינו נבחן שום ערלה בסיומם, כי הם רחוקים לגמרי מבחי"ד, כי הם מסתיימים בבחי"ב דאו"י, כנ"ל. (אות ז').

קס) אין שום עביות יכולה לפגום

דג"ר לעצמם, נמצאים ז"ן מתגדלים תחילה, ובהם נשאר שורש המוחין, והנשמות אין להם אלא בחינת ענף קטן ממוחין ההם. (אות י").

קסב) אין מוחין דהולדה אלא מבחינת אור החיה, שהוא קומת ע"ב. ונודע שמבחינת הקביעות אין לאו"א אלא קומת ס"ג. ולז"ן אין להם אלא קומת ו"ק. וע"כ אינם ראויים למוחין דהולדה, אלא אחר שמקבלים תוספות כח מעליונים, כי או"א צריכים לקבל מוחין דע"ב מג"ר דא"א, ואח"כ הם משפיעים אותם לז"ן, ואז הם ראויים להוליד נשמות. (אות י"ג).

קסג) מבחי' מוחין הקבועים באצילות יש לאו"א קומת ס"ג בקביעות בוווג דלא פסיק לעלמין, ומכח הוווג הזה יש לכל העולמות בחינת קיום והעמדה. אמנם מבחינת ע"ב אין להם אלא בחי' ו"ק דע"ב, כי הם מלבישים רק לבחינת חג"ת דא"א, ואין להם אחיזה בג"ר שלו שהם ע"ב דמ"ה. וע"כ מבחינה זו המה חסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות, ואין להם השלמה וזולת כשהם עולים לג"ר דא"א ומקבלים קומת ע"ב ע"י המ"ן דשערות כנודע. (אות י"ג).

קסד) כי או"א מתקנים בקביעות בקומת ס"ג, שהם בחינת ג"ר דבינה, שאין לה חפץ אלא בחסדים מכוסים, ולא בחכמה, וע"כ אין ענין לאו"א שיעלו למ"ן לג"ר דא"א לקבל מוחין דחכמה, וזולת בעת שז"ן עולים לעיבור הבינה למ"ן, שאז מתעורר הקשר של ז"ן עם הבינה מהיחס דאו"י, כי בינה לא האצילה לז"א דאו"י, רק ע"י חזרתה פב"פ עם חכמה, כנודע. וע"כ גם עתה מתעורר בבינה החיוב הזה להשפיע חכמה אל ז"ן, ואז היא עולית לג"ר דא"א למ"ן שחוזרת שם פב"פ עם חכמה, כנודע. אבל בלי התחברותה עם ז"ן אין לה שום ענין וצורך לעלות למ"ן ולחזור פב"פ עם

למעלה ממקום מציאותה השורשי, וע"כ הגם שהעלה מתחלת תכף אחר סיום ג' הקוים דז"א, מ"מ הוא עצמו אינו סובל מזה כלום. רק נשמות הצדיקים, הצריכים לקבל מעטרת יסוד דז"א, ונמצא הערלה שהיא למעלה מהם, וע"כ היא שולטת עליהם, ואינם יכולים לעלות למ"ן, מטרים שיסירו הערלה משם. (א' תצ"ט ד"ה הערלה).

קסא) כי ב"ע במקומם, הם בינה ו"א ונוקבא, שנפרדו מאצילות, מכח צמצום ב', כנודע. וע"כ, אפילו כשהם עולים לבחינת אצילות, מקבל כל אחד מבחינה שכנגדו שמה, ובחינת הנשמות הבאות מעולם הבריאה, מקבלות בחינת ג"ר, ובחינת המלאכים שהם מעולם היצירה, מקבלים רק בחינת רוח, שזהו כל שלמותם, ובחינת האופנים דעולם העשיה, אינם מקבלים רק בחינת נפש, כי אינם חסרים יותר מזה. ולפיכך אין המלאכים עולים למ"ן לז"ן, כי אפילו אם עלו למ"ן, לא היו גורמים לז"ן שימשיכו להם מוחין דג"ר, כי המלאכים אינם חסרים מהם, ואין הם חסרים אלא מבחינת רוח דאצילות, וע"כ היו גורמים לז"ן שימשיכו להם מוחין דרוח בלבד, ולזה אין ז"ן צריכים לעלות לאו"א, כי קומת ו"ק יש להם מעצמם. ונמצא שלא היו גורמים שום עליה לז"א ע"י עלית מ"ן שלהם. אמנם נשמות הצדיקים שהם מבריאה, והם חסרים לבחינת ג"ר, ע"כ כשעולים למ"ן אל ז"ן, אין ז"ן יכולים להמשיך להם זה, וזולת ע"י עלייתם לאו"א לקבל מהם בחינת ג"ר להמשיך לנשמות, ונמצא ז"ן עצמם מתגדלים על ידיהם. וכבר ידעת הכלל הזה, שכך המוחין הנמשכים לתחתונים, הם מוכרחים לעבור דרך כל העליונים עד למדרגתו של התחתון, וע"כ נבחן שהמוחין ההם לא נעדרו מן העליונים אחר ביאתם למקום התחתון, אלא אדרבה עיקר השורש של המוחין ההם נשאר בהעליונים והתחתון אין לו אלא ענף מהם. ומובן עם זה, אשר ע"י עלית הנשמות למ"ן לז"ן לקבל מוחין

חכמה, כי כל חפצה היא רק בחסדים מכוסים. (אות י"א).

קסה) מטרם שיש לזו"ן מציאות בפני עצמו, דהיינו בעיבור ב' אי אפשר לזו"ן שיעלה מכח עצמו, ואז נבחן שהעליון מעלה אותו, והוא ע"י העלאת נה"י דא"א לתג"ת שלו עולה עמו בחינת המ"ן דז"א, כמ"ש בחלק י'. אמנם אחר שז"א כבר השיג הקטנות שלו, הוא עולה מעצמו למ"ן, ולא בכח העליון, ואז נבחן שז"א עולה למ"ן מעצמו לאו"א ומעלה עמו גם הנה"י דא"א. (אות מ"ט).

קסו) הכונה היא על בחינת עלית מ"ן שמבחינה זו היסוד עם הזו"ן שעלו לתג"ת, גורמים לעלית מ"ן דתג"ת עם או"א המלבישים אותם אל מקום ג"ר דא"א ששם מו"ס, כי אז נמצא אבא מלביש לגלגלתא דא"א, ואמא מלבישת למו"ס, הרי שיסוד העולה לתג"ת גורם לעלית אמא למו"ס וכן יותר למעלה, ויורדים מ"ד ממדרגה למדרגה עד זו"ן. (אות מ"ט).

קסז) נודע, שתחלת עלית מ"ן היא, ע"י נשמות שמבריא, כי זו"ן הם מתוקנים ע"י נה"י דאמא עלאה בבחי' אחורים דג"ר דבינה, שהם בבחינת חסדים מכוסים, כמו ג"ר דבינה, ואין להם חפץ בעת ההיא לבחינת הארת חכמה, כמו ג"ר דבינה. ולפיכך אין בהם התעוררות לעלות למ"ן לאו"א וזולת ע"י נשמות הצדיקים הצריכים דוקא לבחינת חסדים מגולים, להיותם מבחינת נה"י דנוקבא דז"א, וע"כ נתעורר החסרון הזה גם בזו"ן עצמם, כי אין האחורים מג"ר דבינה מועילים אלא בעת שנה"י דזו"ן הם בסוד ואחוריהם ביתה, דהיינו שנעלמים ואינם מורגשים. וע"כ אחר שהנשמות נתחברו עמהם בסוד מ"ן, נתעוררו גם הנה"י דז"א עצמם, שאין אחורים דבינה יכולה אז להאיר להם, וחזר על זו"ן כח המסך, וע"כ הוכרחו לעלות לאו"א למעלה

מחזה בסוד מ"ן, ואז נתעורר גם החסרון הזה דחסדים מגולים גם במקום או"א, מחמת הקשר שיש לבינה עלאה להמשיך חסדים מגולים לזו"ן מהיחס דאו"י, וכיון שנתעורר החפץ להארת חכמה נפסקו אז בזה בחינת אחורים דבינה, וכח המסך נפל עליהם, וע"כ עולים גם הם למקום ג"ר דא"א למ"ן. וכיון שהג"ר דא"א אינם יכולים להשפיע לאו"א אור חכמה מבחינת עצמותו דח"ס, כי נסתמה בקרומא, כנודע, אלא רק מבחינת חכמה דל"ב נתיבות היוצאת על המ"ן דשערות דיקנא, ע"כ גם א"א עולה למקום דל"א, וממשיך שם המ"ן דשערות שלו לפה דרדל"א, ואז יורד מ"ד מלמעלה מע"ב ס"ג העליונים לג"ר דעתיק, ונעשה הזווג על המ"ן דשערות שהמשיך שם א"א, ויוצאת עליהם קומת ע"ב, ובדרך כפיפת ראש יוצאת אותה הקומה גם במקום חב"ד שלו ששם עומדים או"א, ומקבלים גם או"א אותה הקומה, ואו"א משפיעים הקומה הזו בדרך התלבשות ביסודות שלהם אל נה"י שלהם, שנשארו במקום ב' כתפין דא"א, ששם נמצאים זו"ן בעיבור, ואז מקבלים זו"ן קומה ההיא מנה"י דאו"א, בהיותם גם הם מלבישים לב' כתפין דא"א. הרי איך מתחילה מעלה מ"ן כל תחתון אל עליון שלו, וכן העליון אל העלי עליון עד א"ס, ואז יורד אור העליון מא"ס ב"ה הנבחן לבחינת מ"ד, המזווג עם המסך הא' שבא"ק, ויוצאת קומת מוחין על המסך אשר שם, ומשם יורדת הקומה מדרגה אחר מדרגה עד שבאה למקום זו"ן, כמבואר. (אות מ"ט).

קסח) ב' מיני שפע נוהגים בעולמות. א' הוא שפע של העמדה וקיום הפרצופים, ששפע הו"ו היא מציאותו של הפרצוף עצמו ועיקרו, דהיינו בחינת הנושא שבו. וב' הוא שפע של ברכה וחרות ותפנוקי מלכים, שהם בחינת המוחין דגדלות וענין ההולדה של הפרצוף וכדומה. ושפע הו"ו היא בחינת תוספות יקר ומעלותיו של הפרצוף, דהיינו בחינת נשוא, ולא נושא. כי יש עכ"פ מציאות

של העמדה וקיום להפצוץ זולתם. וב' מיני שפע הללו באים רק מזווג שלים של או"א, דהיינו ממוחין דע"ב שלהם, ולא ממוחין דס"ג הקבוע בהם, כי ממוחין דס"ג אינו בא רק בחינת מין הא' בלבד, שהם רק להעמדה וקיום. (אות נ"ב ונ"ה).

קסט) נודע, שאין אור א"ס מתלבש בפרצוף זולת ע"י התלבשות באור החכמה, ואין אור החכמה מתלבש בפרצוף, זולת ע"י התלבשות תוך אור דחסדים. ולפיכך אין זווג שלים זולת ע"י ב' מיני שפע (כנ"ל באות קס"ח) וע"כ מתחילה צריכים לשפע של קיום והעמדה, שהם נמשכים מג"ר דבינה, שהם אור חסדים בשפע. ואז אור החכמה שהוא השפע דמין הב', הנקרא ברכה וחירות ותפנוקי מלכים, יכול להתלבש תוך החסדים שבפרצוף, הנמשך מג"ר דבינה, ואז הזווג שלים, כי אור א"ס מתלבש שם תוך אור החכמה, הרי שאין שלימות אמיתית זולת ע"י ב' מיני שפע הנ"ל. (אות נ"ב).

קע) כי אין זווג לאו"א בקומת ע"ב, זולת ע"י המ"ן דמולין, להיותם ממקורם בחינת המלכות דצמצום א', כנודע. ומלכות דצמצום א' נקראת נתיב דלא אתידע, שהיא נכללת בשערות דיקנא, כנ"ל. הרי שאין זווג שלים דאו"א, דהיינו מקומת ע"ב הנקרא זווג שלים, אלא ע"י נתיב דלא אתידע. והטעם שאין קומת ע"ב יוצאת אלא ע"י המולין שהם מלכות דצמצום א' ע"י בהסתכלות פנימית בחלק י"ג. (אות נ"ג. ואות נ"ח).

קעא) כי המוחין דס"ג של או"א בבחי' הקביעות, הם בבחינת כי חפץ חסד הוא, ולעולם לא תפסוק אמא את האחורים שלה, ולעלות לג"ר דא"א להודווג על בחינת המולין, שהם בחינת הנתיב דלא אתידע, זולת ע"י המ"ן דזו"ן המעוררים בה החפץ אחר אור החכמה. אמנם גם זו"ן אינם עולים למ"ן זולת ע"י המ"ן דנשמות הצדיקים.

כי גם הזו"ן מלוכשים באחורים דאמא, כל זמן שאין להם מוחין דחיה. הרי שאין זווג עליון בג"ר דא"א שבמקום דל"א המוציאים קומת ע"ב על המ"ן דמולין בשביל או"א, זולת ע"י התעוררות של התחתון שהם נשמות הצדיקים כי אחר עלית נשמות הצדיקים למ"ן לזו"ן, עולים זו"ן לאו"א, ואו"א לג"ר דא"א, וג"ר דא"א לרדל"א, ושם נעשה הזווג על המ"ן דשערות, שהם בחינת הנתיב דלא אתידע, וע"י כפיפת ראש הם באים ג"כ לאו"א וגם או"א מזדווגים ע"י הנתיב ההוא. (אות נ"ה).

קעב) א' היא השפע הנמשכת מאחסנתא דאו"א, שהם חו"ב שבו, ובחי' ב' דצל"ם, שע"י נעשה בן חורין ואין משועבד לזווג דחו"ג שבדעת שלו. וב' היא בחינת ב' העטרין הנמשכים מדעת דאו"א, שהם בחינת ל' דצל"ם, ומשם נמשכים ברכה ותפנוקי מלכים, שהם בחינת הולדה. (אות ס"ב).

קעג) הנוקבא נקראת חכמה תתאה, בעת שהיא פב"פ עם זו"ן במוחין דע"ב, שאז ע"י המסך שלה היא ממשכת קומת החכמה דז"א היא ממשכת קומת החכמה שהיא ע"ב, וכיון שכל בחינת המשכת המוחין היא ע"י המסך שיבסוד דנוקבא, כי לולא או"ח שלה אין קומת החכמה נמשכת לפרצוף, ע"כ נקראת גם הנוקבא בשם חכמה תתאה. כי זיו וזוהר של החכמה עלאה נמשכת על ידה ומתלבש בה. (אות ע"ג).

קעד) א' הוא בחינת יוסף, שהוא בחינתו עצמו, והוא בחינת גילוי האו"י שבקומה. וב' הוא בחינת בנימין הכלול ביוסף, שהוא בחינת המסך שבו, שעליו נעשה הזווג דהכאה עם האו"י המוציא ע"ס דאו"ח להלביש האו"י, וטרם שז"א משפיע הקומה לנוקבא, היא יוצאת מתחילה בז"א עצמו, על בחינת בנימין הכלול ביסוד שבו עצמו, ואח"כ הוא משפיע אותה הקומה

לנוקבא, דהיינו על המסך שבה, ואז נבחן יסוד דו"א רק לבחינת יוסף לבד, דהיינו לאו"י, ויסוד דנוקבא לבחינת בנימין לבד, דהיינו בחינת האו"ת. (אות ע"ו).

קעה) נתבאר לעיל בתשובה קע"ד, שמתחלה נעשה הווג ביסוד דו"א עצמו, דהיינו על בחינת בנימין הכלול ביוסף, שהוא מעלה או"ת שהם ט' ממטה למעלה, המלבישים הט' דאו"י המתגלים ע"י בחינת יוסף שביסוד, ואז נקרא היסוד חי, להיותו כולל ב' פעמים ט"ס, ט' שממעה למטה, וט' שממטה למעלה, שהם בגי' ח"י. ואח"כ שעושה הווג עם הנוקבא עצמה, שאז נבחן יסוד דו"א לבחינת יוסף, וט' דאו"י. ויסוד דנוקבא נבחן לבנימין וט' דאו"ת, הרי שוב ח"י ספירות, ונמצא ח"י בתרין עלמין, מתחילה בעלמא דדוכרא, ואח"ז בעלמא דנוקבא. שז"ס ח"י ח"י הוא יודך. (אות ע"ו).

קעו) אין בחינת וווג דהכאה אלא בבחינת מסך במלכות דראש, אבל לא במסך המסיים את הפרצוף, כי לולי היה נוהג בחינת וווג גם במסך המסיים, היה צריך כל פרצוף להתפשט בלי סוף. וכל זה אמור רק כלפי הפרצוף עצמו, אמנם לצורך התחתון, שהוא אינו יוצא אלא מאחורים דעליון כנודע, אשר בפרצופי הג"ר הוא מסך דחזה, כמו בפרצוף א"ק, וע"כ יוצא ראש כל תחתון, מחזה עד הפה דעליון ומלביש לחג"ת דעליון, כנודע. אמנם ביסודות וווג נעשה שינוי בזה, כי הם יוצאים רק מזווג יסודות דעליון ולא מפה, כי הם צריכים להארת חכמה, דהיינו לחסדים מגולים, שאין זה מושפע מג"ר דאו"א, אלא רק מנה"י שלהם, כי ג"ר דאו"א הם בחינת חסדים מכוסים, וע"כ אין ישסו"ת מקבלים בחינת המוחין שלהם אלא מנה"י דאו"א. וכן ישסו"ת עצמו אחר שנשלם בכל המוחין שלו, נמצאים ג"ר שלו ג"כ בבחינת חסדים מכוסים, כמו ג"ר דאו"א, ואינו משפיע

בחינת חסדים מגולים אלא מבחינת נה"י שלו כמו או"א, וכן אחר שז"א נשלם בכל המוחין, הנה גם הוא נמצא בחינת חסדים מכוסים בג"ר שלו כמו או"א וישסו"ת, ואינו יכול להשפיע הארת חכמה אלא בנה"י שלו כמו או"א.

ומסכה זו נמצא ביסודות ובוו"ן שאינם יוצאים מבחינת מסך דג"ר הנמשך בחב"ד חג"ת, אלא במסך דנה"י, שמשם נמשכים חסדים מגולים. וע"כ נעשה המסך דיסוד דו"א בחינת מסך של ראש לנוקבא, ע"ד הכלל שכל אחורים דעליון נעשה לפנים בתחתון, באופן שאותה הקומה היוצאת על וווג המסך היסוד אינה שייכת כלל לז"א עצמו, אלא רק לנוקבא. ולפיכך אין שום שינוי בהסיוס שלו מכח הווג, הנה, כי מבחינת עצמו הרי שם המסך המסיים לכל הארותיו, ואינו ראוי לשום המשך של וווג. אלא ענין הווג הנעשה, הוא מבחינת אחורים שלו שהוא שייך לנוקבא בלבד. ותדע שזה כל ההפרש העיקרי בין קומת ע"ב דאו"י שהוא מו"ס, ובין קומת ע"ב היוצאת על השערות דיקנא, דהיינו החכמה דל"ב נתיבות. כי קומת ע"ב דאו"י, נמשכת מג"ר דעליון, כמבואר בפרצופי א"ק, שכל תחתון מלביש לעליון מפה שלו ולמטה. אמנם החכמה דל"ב נתיבות אינה יוצאת אלא מנה"י דעליון.

אכן יש כאן עמקות יתרה, שכדאי להאריך בה, כי ידיעתה מוכרחת כדי להבין המוחין האלו על בורים. והוא, כי חכמה זו דל"ב נתיבות, אין לה שורש כלל בג"ר, אלא הת"ת הוא השורש הראשון אל חכמה זאת. ואע"פ שהבינה שבה להיות חכמה ולא הת"ת, כי הת"ת מקבל רק הארה מחכמה הזאת עכ"ז, כיון שלא נגלה אור החכמה בבינה דאו"י, זולת עם אצילותה את הבחי"ג, שהיא הת"ת, לפיכך נבחן רק ת"ת להתחלה ולשורש לחכמה זו, ולא בינה, שהרי ביחס הה' בחינות דאו"י לא נשתנה הבחי"ב שהיא הבינה, מחמת שהאצילה לבחי"ג, כי רק בחי"ג שהוא הת"ת קבל להארת חכמה,

בנה"י שלהם, כי מחזה ולמטה הם בחינת נה"י.

ולפיכך כל פרצוף הצריך לקבל מוחין דחכמה זו דל"ב נתיבות, אינו יכול לקבל אותה רק מנה"י דעליון, שהם ג' פרצופים: ישסו"ת, ו"א, ונוקבא, וע"כ הם מלבישים כל אחד לנה"י דעליון, ולא לתג"ת כפרצופי א"ק, כי רק הג"ר דפרצופי אצילות, שהם עתיק וא"א ואו"א עלאין, שהם אינם מקבלים כלל להארת חכמה דל"ב נתיבות יכולים לקבל מזווג הפה דעליון, ולהלביש משום זה מפה דעליון ולמטה. אמנם ג' הפרצופים: ישסו"ת, ו"א, ונוקבא, שהם צריכים לחכמה זו, אינם מקבלים אלא מנה"י דעליון שעיקרם הוא היסוד, וכיון שצריכים לזווג היסודות, אינם מלבישים אלא מחזה ולמטה. ונתבאר היטב ענין הזווג דהכאה הנעשה על מסך דיסוד, שהוא דומה לגמרי כמו הזווג הנעשה במסך דפה דראש, כי כמו שהמסך דפה משמש לבחינת מאציל לפרצופי ג"ר, כן מסך דיסוד משמש לבחינת מאציל לפרצופי ו"ק, שהם ישסו"ת וו"ן, כי אינם מקבלים רק מבחינת זווג היסודות כמבואר. (אות ע"ז).

קעז) הוא השגת כלי ורוחא, דהיינו בחינת הנה"י דגדלות, שהם בחי' אח"פ המוחזרים למדרגה ומשלימים ע"ס דכלים, שמטרים שיש השלמת כלים בפרצוף אינה ראויה לזווג כלל. וע"כ נחשב זה להכנה אל הזווג של יום. (אות י"ד).

קעח) הא' הוא לכוונן הנוקבא ולעשות אותה כלי ביסוד שבה, שהוא ע"י שמחזירים לה את אח"פ שלה, שזה נעשה ע"י זווג הלילה. ב' הוא הזווג של יום דהולדת נשמות. כי אחר שנשלמה בלילה הכנת הכלי דיסוד תוכל בזווג היום להעלות מ"ן ולצייר ולדות. (אות ט"ז).

קעט) כי אלו המוחין דחצות לילה, הם הארת ע"ב ס"ג, המורידה ה"ת מן נקבי

ובחי"ב נשאת בבחינת חסדים מכוסים לאחר אצילות הת"ת כמו מטרם אצילותו. כמ"ש לעיל בחלק א' דף ה' ד"ה וטעם. הרי שאין שורש לחכמה זו דל"ב נתיבות בג"ר, כי אפילו בינה לא נחשבה לשורש, כמבואר, אלא רק ת"ת הוא בלבד נחשב לשורש אל החכמה.

אמנם נודע, שת"ת כולל ה"ח. תג"ת נ"ה. שהם כנגד ה' בחינות דאו"י כח"ב וו"ן. ולפיכך נבחן שגם התג"ת דה"ח הם למעלה מבחי' השורש לחכמה דל"ב נתיבות, שהרי הם בחינת כח"ב. אמנם הת"ת דה"ח נבחן לבינה ביחס הכתר, ונבחן לו"א ביחס הע"ב, כמ"ש בחלקים הקודמים ומבחינת המוחין הבאים מע"ב נחשב ת"ת לבחינת ו"א. וע"כ ת"ת נחלק לג' שלישים, שהם: בינה, ו"א, מלכות, שמבחינת תיקון קוים הם תב"ד תג"ת נה"י, כמ"ש בחלק י"ג. אשר שליש עליון דת"ת עד החזה הוא בחי' בינה ותב"ד. ושליש אמצעי הוא בחי' ת"ת ותג"ת. ושליש תחתון הוא מלכות ונה"י. כמ"ש שם. ולפי הנ"ל אשר בג"ר אין שורש לחכמה דל"ב נתיבות, הרי גם בשליש עליון דת"ת שהוא בחי' בינה ותב"ד, אין עוד שם שום שורש לחכמה זו. אלא רק בשליש אמצעי שהוא ת"ת ותג"ת, שבו לבד נבחן השורש לחכמה זו דל"ב נתיבות. ובוזה תבין מ"ש הרב בכל מקום, שגילוי חכמה הוא רק מחזה ולמטה, שהכוונה היא על שליש האמצעי, הנבחן לת"ת שבת"ת, כנ"ל וע"כ הוא השורש לחכמה זאת. ונתבאר היטב. שאין שורש לחכמה דל"ב נתיבות, לא בג"ר האמיתיים, ולא אפילו בג"ר דה"ח שהם תג"ת עד החזה, אלא בשליש אמצע דת"ת לבד.

ועם זה תבין שגם באו"א אין ענין חכמה זו מתחלת, רק מבחינת מחזה ולמטה שלהם, כי ז"ת דאו"א הם באים מהתכללות וו"ן בהם, כנודע, וע"כ גם בהם נבחן התג"ת עד החזה לבחינת ג"ר, ואין החכמה יכולה להתגלות שם, כנ"ל, אלא רק מחזה שלהם ולמטה, שם מתחיל גילוי החכמה, דהיינו

ג"ר. הרי שאין נה"י דאמא מתלבשים בנוקבא הן ביום והן בלילה, כי נוקבא אחת היא תמיד בחינת ו"ק, אלא ששתיהן צריכות להתחבר לפרצוף אחד, ורק אז מתלבשת נה"י דאמא בהן. (אות כ"ט).

קפא) בחצות לילה לוקחת לאה מקום רחל, ובוווג של יום, לוקחת רחל מקום לאה. (אות ל"א).

קפב) ע"י לעיל תשובה קע"ט.

קפג) ז"א נבנה כולו מאמא, שהיא המאציל שלו, וכל בחינה שלו מקובלת מבחינה שכנגדה באמא, חב"ד חג"ת שלו מג"ר דאמא, שהם בחינת ס' הכוללים חב"ד חג"ת עד החוה, ונה"י שלו לוקח מחוה ולמטה דאמא, שהם בחינת ו"ק כנודע. ועד"ז הם בחינת המלכות שלו שהיא נמשכת מב' המקומות דאמא, שמלכות הנמשכת מג"ר דאמא מבחינת הס' שלה, שהם חסדים מכוסים, נקראת לאה. ומלכות הנמשכת מחוה ולמטה דאמא, שהיא בחי' ס' סתומה שלה, שהיא בחינת חסדים מגולים, היא הנקראת רחל. ולפיכך נבחנת לאה לעלמא דאתכסיא, להיותה מג"ר דבינה שהיא בחינת חסדים מכוסים. ורחל נבחנת לעלמא דאתגליא להיותה מבחינת מחוה ולמטה דאמא, ששם מקום החסדים המגולים. כנ"ל, בתשובה קע"ו. ע"ש. (א' תק"ה ד"ה וכו').

קפד) אם לאה שואלת מקום רחל, שהיא לוקחת גם נה"י דז"א שמחוה ולמטה, נעשו הנה"י לבחינת חג"ת, ולא יוכלו החסדים להתגלות שם, ונעשו הנה"י דז"א כמדת לאה. אמנם אם רחל לוקחת מקום לאה, דהיינו בזווג של יום, אז נעשו גם החג"ת שמחוה ולמעלה דז"א, לבחינת חסדים מגולים כמו הנה"י דז"א, משום שנעשו לבחינת רחל. (א' תק"ח ד"ה וכו').

קפה) ארוכה פירושה: חכמה, שמדת חכמה נקראת ארוך. וכיון שזווג או"א דחצות לילה הוא מהארת ע"ב ס"ג העליונים,

עינים לפה, ומשיב אח"פ אל המדרגה, שבוה נשלמים הכלים. אמנם איך תקבל רחל אלו המוחין, בעוד שאין לה אח"פ שלה, שעדיין אין לה בחינת יסוד, שה"ת תרד שמה. לפיכך אין רחל עצמה יכולה להוודוג עתה בלילה, אלא לאה מזווגת עם הז"א ונוטלת המוחין האלו, דהורדת ה"ת מעינים, מאו"א עלאין, שע"ז יורדת נקודת החוה למקום היסוד, ומתבררים נה"י חדשים מן ב"ע, שהם ה"ט"ת דרחל המתחברים לכתר שלה, ונשלמת שם בבריאיה מבחינת הארת כלים, ואח"כ ביום עולית עם הכלים לאצילות, ונעשית פרצוף שלם בקומה שוה עם ז"א פב"פ. ונמצא, כי באמת גם זווג הלילה הוא לצורך רחל, דהיינו כדי להעלות ה"ט"ת שלה מבריאיה, כנ"ל, אלא רחל עדיין אינה מוכנה לווג, כי אין לה אז אלא גו"ע וחסרה אח"פ, ולכן משמשת לאה במקומה. (א' תק"ו אמנם).

קפ) בזמן שלאה ורחל הן זו ע"ג זו, שלאה היא מחוה ולמעלה, ורחל היא מחוה ולמטה, נמצאים שניהם בקטנות. כי לאה אע"פ שהיא במקום ג"ר, מ"מ היא חסרה נה"י דגדלות דז"א, כי היסוד שבמקום החוה דז"א המזווג עם לאה, הוא יסוד דקטנות, דהיינו מבחינת נה"י שנעשה לחג"ת, המממשים ללאה מבחינת נה"י שמקודם לכן. וכן רחל שמחוה ולמטה נמצאת משום זה אב"א עם הז"א, שחסרה לגמרי מבחינת ראש. ולפיכך לא יוכלו נה"י דאמא שהם עתה בחינה ארוכה, דהיינו בחי' חכמה וג"ר, להתלבש בנוקבא אחת משתיהן, שהרי שתיהן הן בחינת ו"ק, כנ"ל, וע"כ צריכים שתיהן להתחבר לפרצוף אחד, דהיינו שלאה תקח מקום רחל, ואז תהיה נשלמת גם בנה"י ותוכל להלביש הנה"י דאמא, כי בזה יהיו לה ע"ס דגדלות שלה. וכן ביום לא יוכלו נה"י דאמא שהם בחינת ג"ר להתלבש ברחל כל עוד שאינה לוקחת מקום לאה, שאז היא חסרה הג"ר דז"א ואיך תלביש הנה"י דאמא, שהיא בחי' ארוכה, דהיינו בחי'

ע"כ נבחנים בבחינה ארוכה כלומר שהם ממדת ג"ר. (אות כ"ט).

קפו) כי כל הבא מבחינת כלים דפנים דנקודים, שהיו שם מבחי' אצילות גם בעת קטנות הנקודים, ולא נשברו מחמת פגם של עצמם אלא מחמת התחברותם והתערבותם עם הכלים דאחורים, הנה אחר שנבררו פעם אחת מתוך הכלים דאחורים, שוב אינם מתמעטים לעולם. ומכלים דפנים ההם, נתקנו חב"ד חג"ת דכלים דז"א עד החזה. ובחינת נקודת החזה, נתקנה לכתר של הנוקבא. אשר מבחינת האורות, נבחנים לחג"ת נה"י דז"א דהיינו ו"ק בלי ג"ר, ולבחינת מלכות דנוקבא, כי אור הנפש מתלבש בכלי דכתר. ואחר שז"ת אלו דז"א ונוקבא נבררו ונתקנו פעם באצילות, לא יארע בהם עוד שום מיעוט לעולם, כי הפרסא דנקודים שנתבטלה מחמת הארת ע"ב ס"ג. היא שגרמה שם שכלים דפנים נתערבו, עם הכלים דאחורים שמחזה ולמטה, וע"כ נשברו פנים ואחור. אמנם באצילות נתקנה הפרסא באופן כזה שלא תתבטל גם בעת הארת ע"ב ס"ג, כי בעת לידת המוחין מוליד אותם עתיק בסוד צמצום ב' ומלבישם בס"צ, כנודע. ולפיכך, לא יצויר עוד שום התערבות דכלים דפנים עם כלים דאחורים שלמטה מפרסא, וע"כ לא יארע עוד שום מיעוט הן בששה כלים חב"ד חג"ת דז"א, והן בכלי דכתר של נוקבא דז"א. (אות ל"ו).

קפו) להיות לאה מחזה ולמעלה, אין לה שם אלא בחינת יסוד דקטנות דז"א, שהרי בחזה עצמו אין שם כלל בחינת יסוד, שהרי הם חג"ת, אלא כיון שהחג"ת האלו היו מתחילה בחי' נה"י, ובעת גדלות נשמה דז"א נעשו החג"ת שלו לחב"ד, ונה"י לחג"ת, ויצאו לו נה"י חדשים דגדלות נשמה. הרי שחג"ת אלו שלא מלבישם היו בעת קטנות בחינת נה"י, וע"כ יש גם בחזה בחינת יסוד, כי אין העדר ברוחני, וגם יסוד דקטנות נשאר שם. אמנם בחצות לילה, אחר

שמתפשטים שם בלאה נה"י הארוכות דאמא, דהיינו נה"י דבחי' ע"ב, שמבחינה זו דע"ב, נבחנים כל חב"ד חג"ת נה"י דז"א, רק לחג"ת נה"י לבד, דהיינו בשוה לאז"א עלאין במוחין דס"ג, שיש להם ממוחין האלו חב"ד חג"ת נה"י בשלמות ועכ"ז מבחינת ע"ב הם חסרים נה"י דכלים וג"ר דאורות, ואין בהם אלא ו"ק דע"ב, דהיינו כמדת הששה כלים שהם מלבישים לא"א. עד"ז ממש הוא הז"א, שאע"פ שיש לו ע"ס שלמות ממוחין דנשמה הנמשכים מס"ג דאז"א, מ"מ מבחינת ע"ב אינם נחשבים רק לחג"ת נה"י לבד.

ולפיכך בח"ל, ע"י ביאת המוחין מהארת ע"ב ס"ג העליונים ע"י אז"א, נעשים החג"ת דז"א לחב"ד, ונה"י שלו לחג"ת, וכיון שנה"י נעשו לחג"ת עד החזה, הנה יכולה גם לאה להתפשט לסיום ז"א דהיינו לעטרת יסוד שלו עם התהפכותם לחג"ת. וזה נבחן אל הגדלת הכלים דלאה לע"ס שלמות דז"א מבחינת מוחין דס"ג, כי יש לה עתה בחינת יסוד דגדלות ממוחין אלו, כי עתה היא מלבשת גם לנה"י דז"א. ואין להקשות, הלא הם נעשו לחג"ת דע"ב, כנ"ל, שנקודת החזה ירדה למקום סיום היסוד. כי נודע, שאין העדר ברוחני, וכל המדרגות נבחנות יחד הן המדרגות שמקודם לכן, והן המדרגות שנתחדשו עתה. ולפיכך כלפי זווג לאה פב"פ עם הז"א, נבחנים הנה"י דקומת ס"ג שמקודם לכן, שעומדים שם עוד, גם בהתחדשותם לבחינת חג"ת דקומת ע"ב. ולכן יש עתה ללאה בחינת יסוד דגדלות דקומת ס"ג, וזה כל הריוח שלה.

אמנם עיקר הגדלה זו דלאה, אינה לצורך עצמה, אלא לצורך רחל, שהיא צריכה רק לקומת ע"ב, וכן נה"י דאמא המתלבשים בלאה, הם מבחינת ע"ב כנ"ל, וע"כ צריכה לאה לקבל בחינת האחורים של נה"י דע"ב לחלקה, שפירושו הוא, הכותל הנמשך מיסוד דאבא ששליטתו מתחיל מחזה ולמטה. וזה נבחן עתה להגדלת לאה, כי מצד עצמה אין לה רק כותל דחג"ת שהוא מאחורים

דיסוד אמא, ועתה נגדלת עם הכותל דנה"י מאחורים דיסוד אבא. והגדלה זו מכונה בשם "הגדלת לאה ע"י נה"י דאמא בעודה באחור דו"א" כלומר, שהוא מתגדלת מבחינת האחורים דו"א, כי מרוחת האחורים דנה"י, שהוא מקבלתם בשביל רחל. כמבואר. (אות ל"ה).

קפח) עיקרה דרחל היא נקודת הכתר שלה, שפירושה נקודת החזה מצד הכלים. וט"ס דכלים הנמשכות ברחל מכתר שלה ולמטה עד סיום רגלי ו"א, הם בה תוספות ולא עיקר, כלומר, שהם יכולים להסתלק ממנה. כנ"ל תשובה קפ"ו. ועתה בח"ל שהם נעשו לחג"ת, לוקחת אותם לאה עם בחינת אחורים דיסוד אבא שבהם, הנבחן לכותל דנה"י, ונמצא לאה נגדלת במחצית אחורים דנה"י דו"א, וזה נקרא שלא נגדלת בכל קומתו דו"א בהיותה עומדת באחורי ו"א. שפירושו, שנגדלת במחצית אחורים דו"א התחתון, שהוא בחינת כותל אבא שבתוך הט"ס דתוספות דרחל שבאו לרשותה של לאה. (אות ל"ה).

קפט) בהיות קומת רחל מחזה ולמטה דו"א, הרי היא אז בבחינת אחוריהם ביתה ופניהם מגולים כלפי חוץ. שפירושו, שאין בנוקבא אז אלא הארת ג"ר שהם תג"ת וחסדים מכוסים, ובחינת אחורים שלה, שהם הכלים הנה"י הכלולים בה, וכן בחינת הארת הכותל דאבא שבהם, אע"פ שבהכרח ישנם שם בנה"י דו"א, אמנם הם טמירין ונעלמים בפנימיותם, באופן שלא יתגלו בה. וענין העלמת האחורים האלו כלולים בהארת החסדים מכוסים עצמם, כי כלול בהם האחורים דיסוד אמא, שהם דוחים כל גילוי דהארת חכמה, וע"י זה נדחים ונעלמים הנה"י שבה, ואין להם כח להתגלות, אבל האחורים האלו דיסוד אמא, הם אמנם ברשותה של לאה, כי לאה היא בחינת הנוקבא דג"ר דו"א המקבלת מבחינה

שכנגדה ממלכות דג"ר דאמא, אבל לרחל שהיא בחינת מלכות דנה"י דאמא, אין לה שום חלק באחורים האלו. וע"כ מכח התלבשות רגלי לאה בכתר רחל, שפירושו, שאותו נקודת החזה שהיא כח הסיום של לאה, היא עצמה היא כתר דרחל וכל שורשה, כי נקודת החזה היא כתר שלה, ע"כ היא מקבלת דרך התלבשות הו"ו מבחינת הכותל דחג"ת דלאה, הדוחה כל גילוי חכמה, שע"י נעלמים האחורים, שלה, ונשארת באצילות. וזה נבחן שלא לאה עם הכותל שלה נתפשטה לתוך התחום של רחל, כי הגם שגדרה של רחל היא הכותל דנה"י מבחינת אחורים דיסוד אבא, עכ"ז, כח האחורים של כותל דחג"ת מתחום לאה מתפשטים בתחום רחל ומעלימים את בחינת האחורים שלה דנה"י. אכן אם לא היה שם תיקון זה דהארת רגלי לאה, אז היו מתגלים האחורים דנה"י, שאין להם סיפוק אלא בהארת חכמה, ואז היו נופלים לבריאה, כי כח המסך היה מוציא אותם מחוץ לפרסא דאצילות, כי כמו שהמסך שבפה דא"א, לא שלט על ג"ר דבינה להוציאם מבחינת ג"ר, משום התיקון דחסדים מכוסים, אבל על ישו"ת הוא שולט להוציאם מבחינת ג"ר לז"ק, מחמת שהם צריכים להארת חכמה, כמו כן ו"א שהוא בחינת נה"י דא"א, אם היה נגלה בנוקבא הצורך לחסדים מגולים כמו ישו"ת, היתה צריכה לירד לבריאה, כי אח"פ דחג"ת שהם ישו"ת, נפלו מכח גילוי המסך, אל בחינת מחזה ולמטה דא"א, דהיינו מדרגה אחת למטה, ועד"ו הנוקבא, שהיא אח"פ דנה"י דא"א, דהיינו של הו"א, שכל שיעורו הוא נה"י דא"א, הרי נפילת האח"פ שלו רק במדרגה אחת, כבר הם נמצאים בבריאה, כמ"ש בחלקים הקודמים, שגילוי המסך דצמצום ב' מוציא אח"פ דכל מדרגה למדרגה א' למטה ממנו, וע"כ כמו שישו"ת יצא מחמת המסך הזה, מחג"ת דא"א לנה"י, כן הנוקבא שהיא אח"פ דנה"י דא"א, היתה צריכה לצאת מחמת גילוי המסך הזה, לעולם הבריאה למטה מפרסא. והבן היטב.

עליה כח המסך דצמצום ב', המוציא את אח"פ דנה"י לבחינת ב"ע, כנ"ל בתשובה הסמוכה. וזה "שאי אפשר לחלק אחד מהגוף להתפשט ולהתלבש בחלק אחר שבו" כי עתה, אחר שלא לוקחה גם חלק נה"י דז"א לגופה, ונפסק כח אחורים דאמא ממנה, כנ"ל, אין לה כח עוד לעורר את אחורים שלה בשביל להסתר את בחי' אחורים דנה"י שבכתר דרחל, להיותם בה ב' בחי' הפכות זו לזו, כי אין זה מצויר ברוחניות כלל שב' בחינות משונות זו מזו שיתכפלו במקום אחד. (אות ל"ז).

קצא) יש ב' בחינות ט"ס דתוספות אל רחל: א' היא ט"ס מבחי' כלים דפנים בלבד, שרחל נוטלת אותם מז"א מכה העלאת או"ח שבה, והם בחי' פרצוף רחל אב"א מחזה ולמטה דז"א. ויש בחינת ט' נקודות דתוספות הבאים מכלים דאחורים, הנבררים מבריאה ע"י הווג דחצות לילה. ועל ה"ט דתוספות מבחינה א' אומר, שבזמן ירידת כתר רחל לבריאה, הם באים לרשותה של לאה, ומתחברים לפרצוף אחד. ועל ט' הנקודות דכלים דאחורים שנתחברו לה ע"י הווג העליון דח"ל, עליהם אומר, שירדו לבריאה, כלומר, שאע"פ שנתחברו ע"י הארת ע"ב ס"ג שנתלכשו בלאה העליונה, שמשום זה נעשו חג"ת דז"א לחב"ד, ונה"י לחג"ת, ונתפשטה לאה עם חג"ת עד סיום רגלי ז"א, דהיינו מחמת שנעשו לחג"ת, ואז נתחברו להם נה"י חדשים מבריאה, שהם ט' הנקודות דתוספות של רחל. ועל אלו אומר, שאע"פ שהם נתחברו עתה ע"י הארת ע"ב ס"ג של המוחין דז"א ולא, מ"מ הם יורדים לבריאה, כלומר, שאינם מקבלים שום אור של אצילות, משום שאין אור אצילות יכול להתפשט למטה מפרסא, והם נשארים בבחינת בריאה כל הלילה עד הבוקר, ובזמן התפילה אז עולים עם רחל לאצילות. ומה שפעם אומר שכתר דרחל ירד לבריאה, ופעם אומר שמלכות דרחל ירדה לבריאה, זה מתבאר בערך הפוך שבין כלים

הרי שכל השארתה של הנוקבא באצילות הוא מכה הלבשת הכתר שלה לרגלי לאה, שמקבלת ע"י זה כח האחורים שלה הדוחים ומעלימים הנה"י שלה ביתה, ואין לה שום צורך להארת חכמה, וע"כ יכולה לקבל מג"ד דאמא הארת החג"ת, ונשארת באצילות. ונמצא ענין התפשטות לאה לתחומה של רחל מצלת אותה מלירד לבריאה. אמנם עכ"ז נבחן שהם יושבים שם דחוקות. כלומר, כיון שנה"י דרחל ישנם שם בפנימיותה, הרי הם נדחקים וסובלים מרגלי לאה שהם דוחקים אותם להתעלם. וע"כ נבחן זה "שלאה דוחקת רגליה לתחום רחל ויושבים שם דחוקות" כמבואר. (אות ל"ז).

קצ) נתבאר בתשובה הקודמת, שכן הסיום דרגלי לאה המתפשט לתחומה של רחל, מצלת אותה מלירד לבריאה עש"ה. והנה כל זה היה אפשר רק בהיותם ב' פרצופים, דהיינו מטרם שנה"י ארוכות דאמא, היו מתפשטות בלאה, שאז היו גם או"א וישסו"ת ב' פרצופים מיוחדים, אשר או"א היו פב"פ בכותל אחד של אחורים דאמא על אור החכמה, ולא קבלה מאחורים דאמא אלו, שהיא בחינת כותל דחג"ת שלה, אשר עיקר כחם מתגלה על הסיום דלאה שנקרא רגלי לאה, ורגלים אלו נכנסו בתחומה של רחל, והחזיקו אותה באצילות כנ"ל בתשובה הסמוכה. אמנם עתה בעת הווג דחצות לילה, שאו"א וישסו"ת כבר נעשו לפרצוף אחד, ונה"י דאמא נעשו לארוכות, שפירושם שנעשו לבחינת ע"ב, נמצא שאמא עצמה כבר הפסיקה האחורים שלה הדוחים חכמה וא"כ אחר התלבשות נה"י הארוכות דאמא בלאה, והיא נתפשטה ולקחה גם מקום הנה"י דז"א, שהם ט' הספירות דתוספות דרחל, ונעשו חג"ת ונה"י לגוף אחד דלאה, הנה אז כבר פסק כל כח אחורים מרגלי לאה, ואינה יכולה לדחוק ולהעלים בחי' אחורים דרחל ביתה, וע"כ ירד עתה כתר רחל עצמה לבריאה, כי נגלה

הימנה, כי גם הוא רוצה להאיר לבי"ע ולהחיש גמר התיקון. אמנם הפרסא דאצילות מפרדת ביניהם, כל זמן שאין אתערותא דלתתא מן התחתונים כראוי לזה. (אות מ"ד. ואות מ"ו).

קצג) כי בעת שרחל ולאה הם ב' פרצופים אין לז"א אז אלא מוחין דס"ג ונשמה, שהם בחינת חסדים מכוסים, ואז ו"א ורחל הם בבחינת אב"א, דהיינו שרגלי לאה מתפשטות לתחומה של רחל, ומעלימים בחינת הנה"י שלה ביתה, ורק פניהם מגולה, שהוא בחי' חסדים מכוסים שרחל מקבלת מן ז"א, שזה נחשב לבחינת חג"ת, כנ"ל. ונבחן שאם לאה לא היתה מתפשטת לתחומה של רחל, הנה אז היו נה"י דרחל מתגלים, שהם בחינת הצורך לחסדים מגולים. ונמצאים בזה ארוכות יותר מנה"י דז"א, כי נה"י דז"א הם נבחנים לקצרים, בהיותם מבחינת מוחין דאמא, שבחינת יסוד שלה רחב וקצר, אבל נה"י דרחל אם היו מגולים הרי הם מיוחדים לאחורים דיסוד דאבא, שהם מבחינת יסוד דאבא דצר וארוך. וע"כ יש הכרח שכתר דרחל ילביש על רגלי לאה, ויקבל בחינת אחורים דאמא מיסוד אמא הקצר, שעי"ז נמצאים נה"י דרחל בפנימיות, ואין בחינת הארוך דאבא ניכר בה, ואז רחל משתוית עם ז"א, ואינה ארוכה יותר ממנו. והבן. (אות כ"ה).

קצד) עי' לעיל בתשובה קפ"ט. (אות ל"ו).

קצה) כבר נתבאר לעיל בתשובה קע"ו, שכל השורש של חכמה דל"ב נתיבות מתחלת רק מן שליש אמצעי דת"ת, דהיינו מחוזה ולמטה, אשר אפילו באו"א עלאין עצמם, נחשבים לבחינת ו"ק בלי ראש, כי רק בחינת הס' דאו"א, שהם תב"ד חג"ת שלהם, נחשבים לראש, אבל מחוזה ולמטה שלהם נבחנים ל"ס' סתומה, והם בחינת ק"ך

לאורות, כי כשמדובר הוא מכלים, נבחן לכתר, וכשמדובר הוא מאורות הרי הוא נבחן לאור הנפש שהוא בחינת מלכות. ומה שאומר פעם שכתר דרחל נשאר באצילות, הכונה שלא נתמעט כלום ע"י ירידתו זו לבריאה, כי באמת הוא עצמו לא ירד לבריאה, להיותו כבר מתוקן בבחינת כלי דפנים, שאינו מתמעט לעולם, ועכ"ז, כיון שהוא מתחבר עם ט' נקודות דתוספות שנבררו ע"י הזווג דח"ל מן הבריאה, ע"כ נבחן זה כמו שגם הוא עצמו ירד לבריאה, כלומר, שאינו מקבל שום אור מאצילות כי אם היה הוא עצמו מקבל אורות דאצילות היו גם ט' הנקודות שבבריאה מקבלים אותם האורות כי הם מחוברים יחד, וע"כ אינו מקבל אז גם הוא שום אור מאצילות, ומבחי' זו יש לחשוב כאלו ירד לבריאה, אע"פ שבאמת לא ירד, שהרי הוא בחינת נקודת החוזה דז"א, ונקודת החוזה ירדה עתה לסיום היסוד ונמצא שהכתר דרחל עומד בסיום של הז"א באצילות. והבן זה היטב. (אות ל"ח).

קצב) הנה יש כאן ב' ענינים כאחד, כי מצד אחד יש שעשועים לז"א במ"ן דנשמות בזווג פב"פ עם לאה הנמשך כל הלילה, שהנשמות מקבלות שם תיקון ג"ר, ומעלין בזה שעשועים לז"א. וכן יש שעשועים לרחל, כי באותן ט' הנקודות דתוספות שנתחברו אליה מן הבריאה, נתעלו ג"כ גו"ע דנשמות הצדיקים הדבוקים בט' נקודות שלה, והיא משתעשעת עמהם על שהוציאה אותם מן הקליפות וחיברה אותם לקדושתה. ומצד ב' יש אמנם בכיה ושאגה מאותה הבחינה עצמה. כי אחר שרחל הצילה הנשמות והוציאה אותם מן הקליפות, היא חושקת להמשיך שמה לבריאה, גם את ז"א בעלה, שיעשה שם הזווג בסוד מטי רגלין ברגלין, כדי ששיבו בי"ע להיות אצילות ותתבער כל הסומא מן הארץ ויהיה גמר התיקון. וכן ז"א שואג על רחל שנפרדה

המשמשת בגילוי חכמה זו באו"א, דהיינו במוחין במקום יציאתם, שהוא המזל ונקא, אינה בחינת מלכות ממש, אלא בחינת יסוד, ומלכות היא בה רק בבחינת התכללות לבד. וע"כ נבחן עטרא דגבורה זו, שהיא בחינת יוסף בהתכללות בנימין, דהיינו בחינת דכורא ובחינת יסוד, ואינו בחינת בנימין אמיתי, שהוא בחינת מלכות. גם נתבאר שם, שמשום זה אין המוחין דע"ב דנוקבא נמשכים ממוחין האלו שיצאו באו"א, אלא הם יוצאים בזווג מיוחד בראש ז"א על מלכות דאמא, שהיא בחינת צמצום ב', אלא ע"י התכללות בעטרא דגבורה שבראש ז"א, יצאו עליה מוחין דע"ב בשביל הנוקבא. עשה.

ולפיכך מקבלת הנוקבא אלו המוחין מנה"י דז"א כמות שהם, אמנם לא תוכל לעשות זווג בראשה עצמה כמו או"א וז"א, כי העטרא דגבורה הבאה מצמצום א' חסרה לה, שאין לה ממנה אלא הארה בדרך התכללות, שזה מספיק ליציאת המוחין כמות שהם, ואין זה מספיק לזווג. ומשום זה אין דעת בראש הנוקבא כי רק בז"א שהוא צריך אל הדעת שיהיה בו בבחינת מ"ן לקיום והעמדה, שזולתו לא היה לו מוחין דע"ב כנ"ל. ע"כ יש לדעת שלו חלק בהמוחין דע"ב שלו, מה שאין כן הנוקבא, שהיא נוטלת ד' המוחין חו"ב חו"ג מכח הזווג שנעשה בראש ז"א, ובה עצמה אין עוד שום זווג, כנ"ל, א"כ אינה צריכה לדעת שיהיה בה בבחינת מ"ן לחו"ב שלה, כי אין לדעת הזה כח של זווג, אלא החו"ב שלה מתקיימים בה ע"י הדעת שבראש ז"א. וע"כ לא יוכל הדעת שהוא בחינת נה"י וגוף כנ"ל, להשאר בבחינת ראש של הנוקבא, כי החו"ב שלה אין להם שום שימוש ממנו. (אות קפ"ט).

קצו) המוחין דנוקבא אין להם שורש במוחין דע"ב דאו"א, אלא שהם יוצאים בראש דז"א, ולא מבחי' מלכות דשערות, אלא מבחינת מלכות דאמא הנכללת בעטרא

צירופי אלקים, כנ"ל בחלק י". ונמצא שבחינת הת"ת הזה שהוא הנושא להארת חכמה, אינו נכלל כלל בראש דאו"א, כי הוא בחינת גוף בלי ראש, משום שאין אחורים דאמא שולטים עליו, להיותו צריך להארת חכמה, כנודע. וא"כ איך בחינת נה"י אלו יכולים לשמש בחינת דעת בראש דאו"א. אמנם התירוץ הוא, כי כל זה אמור רק במוחין הקבועים דאו"א, שהם בקומת ס"ג, שכל בחינת הראש שלהם הוא מכח בחינת ג"ר דבינה, שאינה סובלת ממסך וצמצום, ע"כ יצאו המחזה ולמטה שלהם לבחינת גוף בלי ראש, משום שחסדים מכוסים אינם משלימים אותם. אבל בעת שאו"א עולים לג"ר דאו"א ומשיגים שם מוחין דע"ב, נמצאים אז הנה"י שמקבלים כל הספקתם כמו התג"ת דאו"א, וע"כ יכולים לעלות ולהכלל בראשיהו דאו"א, ולשמש להם לבחינת דעת, ונמצאים שם לעיקר הנושא להארת חכמה, כנ"ל בתשובה קע"ו. גם נודע, שהם צריכים תמיד להשאר בהראש דאו"א, כי לולי היו יורדים משם היו או"א חוזרים לבחינת ס"ג, משום שהם עצמם אינם צריכים לחכמה, להיותם מבחינת ג"ר דבינה בחסדים מכוסים, ולפיכך מוכרחים נה"י אלו להשאיר המ"ן שלהם בראש דאו"א לבחינת העמדה וקיום, ומטעם הזה, גם בחינת הדעת דז"א נשאר בראש שלו, כי חו"ב שלו הם בחינת או"א עלאין ממש, והם בחינת ג"ר דבינה, שאם לא היה להם המ"ן של הנה"י הנ"ל, שהם הנושא להארת חכמה, חזרו שם לבחינת ס"ג. הרי נתבאר, שאע"פ שבחינת הת"ת שהוא הנושא להארת חכמה הוא בחי' גוף מעיקרו, הן באו"א והן בז"א, מ"מ יש לו מקום בראש דמוחין דע"ב, כי זולתו לא היו כלל מוחין דע"ב בפרצוף.

ונתבאר לעיל בתשובה ק"ד. שאין מוחין דע"ב דבחינת ל"ב נתיבות יוצאים, אלא ע"י מ"ן דשערות להיותם מבחינת מלכות דצמצום א', ע"ש. גם נתבאר לעיל בתשובה צ', אשר בחינת עטרא דגבורה

דגבורה דו"א. כנ"ל בתשובה הסמוכה. (אות קנ"ו).

קצו) מקום יציאת המוחין של המוחין דו"א הוא באו"א שעלו לג"ר דא"א, שיצאו שם המוחין על המ"ן דמזלין, שהם ונוצר ונקה, שמזל ונוצר הוא ת"ת דדיקנא, הכולל ה"ת, ומזל ונקה הוא יסוד דדיקנא, הכולל ה"ג, ונבחן בחינת המזל ונקה שהוא בחי' יסוד לבד, אלא בהתכללות המלכות, דהיינו בחינת בנימין הכלול ביוסף, אבל בחינת בנימין עצמו בלבדו, שהיא בחינת נוקבא, לא היה שם בזווג הזה דמזלין, משום שהם בחינת צמצום א' ואין מלכות דצמצום א' גלויה אפילו בהמזלין, אלא רק בחינת יסוד של מלכות זו, דהיינו מדת הזכר, כמ"ש לעיל בחלק י"ג בתיקון א' דדיקנא, דכל נימא שבה אינה כלולה אלא מש"צ נימין, שהוא משום שבחי"ד דבחי"ד חסרה מהם, כי גגנוה ברדל"א. עש"ה. וע"כ המוחין ההם, הם בחינת מוחין דזכר בלבד, כי יצאו על עטרא דגבורה דבחינת הזכר, אבל המוחין דנוקבא דו"א, צריכים לצאת על בחינת עטרא דגבורה דבחינת המלכות עצמה, שהיא בנימין, וכיון שבחינתה של המלכות איננה בשערות דיקנא, כנ"ל, ע"כ אין לנוקבא חלק במוחין ההם, והיא צריכה לזווג חדש במוחין דו"א על בחינת עטרא דגבורה נוקביי וע"כ אחר שקבל הו"א המוחין שלו עושה בראש שלו זווג חדש, על מלכות דאמא שבמוחין שלו, שהיא נכללת גם בעטרא דגבורה דו"א, ושם יוצאים המוחין דנוקבא בבחינת שורש הראשון כנ"ל בתשובה צ'. עש"ה.

קצח) עטרא דגבורה דו"א היא מבחינת יוסף בעיקר, אלא בחינת בנימין כלולה בו כדי להעלות או"ת. אמנם עטרא דגבורה דנוקבא, היא בחינת בנימין בלבדו. ע"י לעיל בתשובה הסמוכה.

דאוריא ואינו משפיע כלל למטה מבחינת עצמותו אלא מבחינת חכמה דל"ב נתיבות, היוצאים על המ"ן דשערות דיקנא, ונמצא שאין גילוי לעצמות דמו"ס אלא ב"ג תיקוני דיקנא, שהם בחינת המזלין. (אות נ').

ר) נתבאר בחלק העבר, ששערות רישא ודיקנא הם קומה אחת דאור חוור שהלבישו לע"ב המגולה, היינו למוחין דא"א במקום יציאתם ברדל"א, שהג"ר דמוחין אינם מלובשים שם ב"ב דצל"ם, והמה מגולים שם בכל הארתם. אלא לעת לידת המוחין חזר הרדל"א ונתלבש בבחינת צמצום ב' והלביש את המוחין דמל"צ, שע"כ יצאו ונעלמו ג"ר מוחין ההם בסוד מקיף חוור, וקומת האו"ח שהלבישה לע"ב המגולה במקום יציאתם, שהם בחינת אור עב שאינם יכולים להסתלק עם האו"י, נשארו בבחינת מותרי מותא, ויצאו לחוץ בבחינת שערות רישא ודיקנא. אשר בחינת גו"ע שבקומת השערות נעשו לשערות רישא, ואח"פ דשערות יצאו לבר מרישא, כי המסך דפאתי הראש הוציאם לחוץ מראש ע"ש. והנה נתבאר ששערות דיקנא הם בחינת אח"פ שיצאו מבחינת שערות ראש למטה.

ונודע שבחינת אח"פ הם נבחנים רק למחזה ולמטה, כי תב"ד חג"ת עד החזה נבחן לבחינת גו"ע למעלה ממסך, ואלו אח"פ היוצאים לחוץ מכח שליטת המסך עליהם, הם רק ב"ש ת"ת ונה"י לבד, ונחשבים לבחינת זו"ן, דהיינו לבחינת ה"ח וה"ג, שמזל ונוצר כולל כל ה"ח, שהם כל הי"ב תי"ד, ונבחן לבחינת הת"ת, שהוא השורש להארת חכמה דל"ב נתיבות כנ"ל בתשובה קצ"ו. ומזל ונקה הוא בחינת יסוד, הכולל ג"כ כל הי"ב תיקוני דיקנא, אלא מבחינת ה"ג. אמנם בחינת מלכות אינה שם בזווג הזה, כי מזל ונקה הוא בחינת יסוד, אשר בחינת בנימין כלול בו, כדי להעלות או"ת. כנ"ל בתשובה קצ"ו. ע"ש. (אות נ').

רא) המזל ונקה הוא בחינת יסוד של

קצט) כי חכמה סתימאה נסתם בקרומא

רה) כי אין מוחין והולדה בזו"ן טרם שאו"א קונים מדרגת ע"ב, דהיינו חכמה דל"ב נתיבות. וענין הולדת נשמות הוא תחילת גילוי הנעשה בהעולמות, וע"כ נקראת חכמה דל"ב נתיבות בשם שירותא דכלא. (אות צ"ו).

רו) כמ"ש בתשובה הסמוכה, שאין חכמה דל"ב נתיבות מתחלת, רק מת"ת דכל פרצוף, ורק בשליש אמצע, דת"ת, וכן הוא בדרך כללות הפרצופים, שבאו"א עצמם, שהם הבינה שחזרה להיות חכמה ע"י עיבורו של זו"ן, אין החכמה נשרשת בהם כל עיקר בדומה לבינה דאו"י, שגם באותה העת שחזרה לחכמה כדי להאציל לז"א דאו"י, נבחן בחינת השינוי שנעשה, רק על בחי"ג שהיא ז"א. וכן בפרצופים, אע"פ שאו"א קבלו הקומה דחכמה זאת, מ"מ אינה מתגלה בהם, רק בדרתה לז"א מחזה ולמטה כי שם מקומה. ע"י היטב בתשובה קצ"ו. (אות צ"ו).

ריז) כי אין זווג בשערות דיקנא, אלא בעת עלית ג"ר דא"א לעתיק, שמשם נמשכו השערות דיקנא, דהיינו ממוחין דא"א בעת יציאתם ברדל"א, ואז נכללים או"א בא"א, וא"א ברדל"א והזווג נעשה בבחינת רדל"א, כנודע. הרי שענין התכללות או"א במזלא, הוא מושך אותם לבחינת עתיקא. (אות צ"ה. א' תקנ"ב ד"ה וע"כ).

רח) נתבאר לעיל בתשובה קצ"ו, ההפרש הגדול מחכמה דל"ב נתיבות אל החכמה דא"א, כי החכמה דא"א היא חכמה דאו"י, ומושפעת דרך פה דעליון, כדרך יציאת הפרצופים דא"ק. אמנם החכמה דל"ב נתיבות, אינה מושפעת אלא דרך זווג יסודות, משום שאין להם שורש כלל בג"ר דכל פרצוף אלא רק בנה"י שלו, וע"כ נבחנת חכמה זו שהיא באה ממטה למעלה, מן הז"א אל הבינה. בסו"ה, יפה נוף וחורש מצ"ל, כנ"ל בחלק י"ב, שם' שהיא חכמה משפעת אל הצ' שהיא ז"א, ומן הצ' עולה

מלכות דצמצום א', וע"כ אין בו בחינת מלכות דמלכות דצמצום א' משום שנגנוה ברדל"א, בסוד ראש פינה. (אות נ').

רב) נודע, שמזל ונקה הוא בחינת יסוד, דהיינו בחינת זכר, אמנם כדי להעלות או"ח, הוא צריך להכלל גם בבחינת בנימין. כמ"ש הרב אצל יסוד ז"א, שהוא כלול מזכר ונקבה בסוד ח"י העולמים, ע"ש. (אות נ').

רג) כי אין או"א מזדווגים על המ"ן דמזלין להמשיך קומת ע"ב, וזלת ע"י עיבור זו"ן, כנ"ל בסוד כ"ב אתון אתון וי' אמירן, וע"כ נבחן שו"ן בעיבור הבינה גורם שיעלו או"א לג"ר דא"א ולהזדווג על המ"ן דמזלין הרי המזלין מתעוררים להיות למ"ן לאו"א מסכת עלית הו"ן. (אות נ').

רד) נודע, שענין עלית מ"ן המשיב את הבינה פכ"פ עם החכמה, נמשך מכח הקשר שיש לבינה דאו"י עם ז"א דאו"י, ששם חזרה הבינה להיות חכמה כדי להשפיע הארת חכמה בחסדים, שבוה האצילה לז"א, כנודע, ובכל פעם כשז"א עולה למ"ן אל הבינה מתעורר שוב הקשר הזה, ובינה חוזרת פכ"פ עם החכמה.

ולפיכך נבחן אשר השורש של חכמה דל"ב נתיבות, אינו בבינה אלא בת"ת, כי הבינה דאו"י נשארה אחר שהאצילה הז"א, בבחינתה שמקודם בלי שום שינוי, והארת החכמה שהמשיכה, אינה נמצאת בה, רק בז"א דאו"י, וע"כ נעשה הת"ת לשורש והתחלה ראשונה לחכמה זו. כמ"ש לעיל בתשובה קצ"ו בארוכה. באופן, שחכמה דל"ב נתיבות אינה במציאות הג"ר דשום פרצוף, גם לא בג"ר דו"ק שלו, שהם חג"ת, אלא רק מחזה ולמטה. כמ"ש שם. כי הת"ת נחלק על גיש. בינה ז"א מלכות, וש"ע שהיא בינה הוא למעלה משורש החכמה, ומסולקת ממנו, כמו הבינה דאו"י, אלא שליש אמצעי דת"ת, בו מתחיל השורש לגילוי חכמה, עש"ה.

החכמה ומושפעת לה' שהיא בינה ע"ש. גם נתבאר לעיל בתשובה ר', שהשערות דיקנא נבחנים רק לאח"פ דשערות רישא, שהם בחי' ז' ו' ו' ובחי' נה"י, ע"ש.

ונמצא "כמו שמו"ס סתמה את העצמות שלה, שלא תתגלה רק ע"י השערות, כן אבא סתם העצמות שלא יתגלה כי אם ע"י התלבשות של"ו כלומר, כמו שעיקר גילוי החכמה זו במקום יציאתו בא"א אינו מבחי' מור"ס, שהוא חכמה דאורי, אלא רק ע"י המין דשערות, שהם בחי' תנה"י, וזו"ן, שמול ונוצר הוא ת"ת, ומול ונקא הוא יסוד. כן או"א דקומת ע"ב, הנקרא אבא, סתם גם הוא את החכמה הזו, שלא תהיה מושפעת למטה, וזולת ע"י התלבשות ביסוד של"ו. באופן שיש כאן ב' סתירות: א' הוא של המול ונקא, שהוא יסוד דיקנא, שמסכתה נתמעט החכמה דאורי דמו"ס עצמו, לבחינת חכמה דל"ב נתיבות, המושפעים מנה"י אל הג"ר, וכל עיקרם אינו אלא ת"ת, שהוא כל הנושא לחכמה זו, כנ"ל בתשובה קע"ו. הרי זה מיעוט גדול מאד. ועכ"ז נבחן כאן הת"ת שהוא מאיר בלי נרתק, אלא בכל מדת שלימותו בתכלית הגילוי, כי בחינת מול ונקא שהוא היסוד עומד כאן ממטה למעלה, ואין הת"ת, שהוא ונוצר, מתכסה כלום על ידו. וזהו רק לאו"א, שהם מקבלים המוחין במקום יציאתם.

אמנם יש סתימא ב' שהיא "שגם אבא סתם את החכמה זו שלא תתגלה וזולת ע"י התלבשות ביסוד של"ו שה"ס התלבשות החמה בנרתיקה. כי מתוך שאין המוחין מושפעים מאו"א למטה אלא דרך יסוד של"ו הכלול מדכר ונקבא שהם יוסף ובנימין, נמצא המסך שביסוד שהוא נעשה לבחינת מאציל אל החכמה הזו, וזה גורם שאין הת"ת מאיר במדתו עצמו בגלוי, אלא מתוך מדת היסוד, ונעשה הגבלה גדולה למדת הת"ת, ועל שם זה קנה השם עטרא דחסד, כי אינו מאיר אלא כמדת עטרת היסוד, שהוא בחינת המסך שבו.

וכבר הארכנו בזה בתשובות הקודמות וזכור היטב אלו הב' סתירות, שזולתם אין הבנה אמיתית במוחין דע"ב. (אות צ"ט).

רט) כבר ידעת, שב' המולין הם בחי' ה"ח וה"ג, שהם נקראו מוח הדעת. כי מול ונוצר הוא ת"ת וה"ח, ומול ונקא הוא יסוד וה"ג. ונבחן מוח הדעת הזה, שהוא כליל לאו"א, כלומר, שהחכמה שיצאה באו"א באה רק מכחו, כי הוא המזווג אותם פב"פ, והוא המקבל הראשון של החכמה, ונחשב לה לשורש, כמ"ש לעיל בסוד הכתוב, חורש מצ"ל. (אות ק"ב).

רי) התכללות או"א במולא, הוא בב' בחינות: א' כשהשערות דיקנא הם בבחינת מקיפים לבד, והן מלבישים לתג"ת דא"א, ואינם אלא קומת ס"ג. ואז נבחנים או"א לוק" דע"ב, כי אין להם אחיזה בראש דא"א, שהוא ג"ר דע"ב, אלא בגוף בלבד. ב' הוא, בעת שעולים לג"ר דא"א והשערות נכנסים לפנימיות הכלים בסוד מ"ן, שאז הם משיגים הג"ר דאורות דע"ב ונה"י דכלים. הרי שאו"א הם לפעמים מחוסרי ראש אע"פ שכלולים במולא, דהיינו בעת שהם רק מקיפים לבד. (אות ק"ה).

ריא) כי בחינת הקטנות דע"ב הם משיגים משערות רישא ודיקנא בהיותם בסוד מקיפים עליהם. (אות ק"ה).

ריב) נודע, שבעת הזווג דפה דא"א להוציא קומת ע"ב, עלו הג"ר דא"א לג"ר דעתיק, ונמצא פה דא"א במקום הפה דרדל"א. והגרין עם התג"ת דא"א עלו ונעשו לתב"ד של"ו, שעמהם עלו גם או"א ומלבישים לתב"ד החדשים האלו. וכיון שהגרין ותג"ת עלו במקום ג"ר הקודמים דא"א, עומד עתה הגרין עם ד' תי"ד תתאין התלויים בו, במקום גלגלתא דא"א, ואז נכנסו ה' תי"ד תתאין בפנימיות הכלים בסוד מ"ן שבגרין שהם בחינת אחה"ע, ועלו למ"ן שבחין, שבפה

למטה מסיום הפה שלו, כי הפה שלו הוא במקום פה דרדל"א, וראשו ירד למקום הראש שמקודם לכן, שהוא למטה מסיום הפה, ואז נמצא ג"כ אשר הגרון וחג"ת שעלו למקום הראש דא"א הקודם, נמצא עתה בעת כפיפת ראש דא"א למטה, שהגרון נכלל בראש דא"א ממש, כי הוא ירד למקום עמידת הגרון וחג"ת. כמ"ש כל זה לעיל בתשובה רי"ב. עש"ה.

רטו) בעת עלית חג"ת דא"א לג"ר שלו, הנה רק הב"ש עלאין דכל אחת מחג"ת עלו לג"ר דא"א ונעשו לבחינת ראשיהו דא"א. אמנם השלישים תתאין דכל אחת מהחג"ת לא עלו שם, ונשארו בבחינת גוף לא"א. כנודע. והנה כל חלקם דא"א בת"ת דא"א הוא שליש עליון בלבד. ונמצא עתה בעת עליה, שאותו השליש עליון נחלק על ג"ש, שב"ש עליונים של השליש הזה עלו לג"ר דא"א, ושליש תחתון של השליש הזה, נשאר לבחינת גוף לא"א, הרי שלא נשאר בבחינת גוף לא"א כי אם חלק תשיעית מן הת"ת דא"א. כי גם בהיותם בחג"ת, לא היה להם, אלא שליש דת"ת, ואחר, שב"ש ממנו עלו לראש, לא נשאר כי אם שליש דשליש. שהוא תשיעית. (אות ק"ז).

רטז) כי הגרון וחג"ת דא"א עולים בעת הזווג ונעשו לחב"ד דא"א, דהיינו שעולים לג"ר שלו, הנה נמצא שד' תי"ד תתאין שהיו תלויין בגרון דא"א, עלן עתה למקום גלגלתא דא"א, הרי שנכללו ברישא דא"א. (אות ק"ז).

ריז) כי הוא עצמו יש לו ע"ב דא"א, ואין לו שום צורך בע"ב של המזלין, שהם בחינה נמוכה מאד כלפי החכמה דא"א. (אות ק"ח).

ריח) הוא בחינת ו"ק דע"ב, שא"א מקבלים מהמזלין ושערות רישא בעודם עליהם למקיפים. (אות ק"ח).

דא"א העומד סמוך להם במקום פה דרדל"א, ששם נכנסו ג"כ בחינת הח' תי"ד עלאין התלויים בסיום לחי הראש, ובאו בפנימיות הכלים בסוד מ"ן שבחין, שה"ס גיכ"ק. ונמצא החין העומד בפה דרדל"א, והגרון העומד במקום גלגלתא דא"א שמקודם לכן, שהם מזווגים זה עם זה, בסוד הזווג דחין וגרון דא"א, ונמצאים הח' תי"ד העליונים מתחברים עם הד' תי"ד תתאין ע"י זווג הזה. הרי שע"י עלית א"א לג"ר דרדל"א, נתקנו ונעשו הד' תי"ד תתאין לבחי' מ"ן ומתחברים עם הח' תי"ד עלאין שבחין דא"א כי גם הם נכנסו ממקום הסיום דלחי הראש לפנימיות הכלים, שה"ס החין דא"א. ובסוד כפיפת ראש דא"א ממקום העליה למקומו שמקודם לכן, יוצא הזווג הזה בחין וגרון דא"א שבמקום הקודם, ששם נמצא עתה הפה דא"א ג"כ, ואז מקבלים או"א בחינת הח' תי"ד שבחין דא"א, שהם בחינת גיכ"ק עם הד' תי"ד תתאין שבגרון דא"א, שהם בחי' אחה"ע, והם נעשו שם לבחינת מ"ן ולבחינת דעת דא"א, המשמש להם ממטה למעלה. ויוצא קומת ע"ב במקום הראש דא"א. והבן היטב. (אות ק"ה).

ריג) זו"ן העולים למ"ן לא"א, בעת שמרגישים החסרון דהארת חכמה ע"י עלית מ"ן דנשמות הצדיקים אליהם, הנה הם גורמים גם באמא עלאה הצורך אל הארת חכמה כדי להשפיע לזו"ן, מכח שהם בניה, כלומר, מכח הקשר שיש מבינה לזו"ן, מסוד הע"ס דא"א, אשר הבינה משפעת שם הארת חכמה לזו"ן. וע"כ גם או"א עולים לג"ר דא"א ונכללים בזווג דא"א חין וגרון בסוד המזלין, כנ"ל בתשובה רי"ב. (אות ק"ג ואות ק"ד).

ריד) בעת הזווג, עומדים הפה וראש דא"א במקום רדל"א כנודע, ונתבאר לעיל בתשובה רי"ב, שלצורך או"א כופף א"א ראשו למטה למקום ג"ר שלו שמקודם לכן, ששם עומדים או"א, הרי שהראש דא"א ירד

יצאה הקומה דע"ב על המ"ן דמולין, כנודע. וע"כ נתחלקו אז אלו החג"ת לב' בחינות: ראש, וגוף. כי ב"ש עלאין נעשו ראש, ושליש תחתון דכל אחת נעשו לגוף, ונבחנו, שבחינת ב"ש עלאין דכל אחת שנעשו לראש, הם אחסנתא דא"א, שאין לזו"ן חלק בהם, אלא שמקבלם מבחינת זווג דא"א. ובחינת שלישי תתאין שהם בחינת גוף, הם בחינת אחסנתא של הו"א, כי ע"י עליית נה"י דא"א לתג"ת שלו, נמצא ז"א נכלל באלו השלישין תתאין שנשארו בחג"ת, הנקראים רישי כתפין דא"א, וע"כ נחשבו לחלקו של ז"א עצמו, כי נכלל בהם ממש בעת הזווג. הרי שב' הכתפין דא"א הם חלקו של הו"א. (אות ק"ג).

(רכב) כי המוחין דע"ב לא יצאו במקום ב' הכתפין דא"א, כי אין זווג אלא בבחינת ראש, והם יצאו במקום ג"ר דא"א, ששם עומדים ונכללים או"א, וע"כ אחר שאו"א ירשו הקומה שלהם מג"ר שלו, אז הם משפיעים המוחין אל ז"א בדרך התלבשות היסודות שלהם, כנודע. וכל הרבותא שבב' עטרין שירש ז"א, היא רק על בחינת התכללותו של ז"א בהם, וע"כ הוא מקבל מעצמותם. כי בב"ש דכ"א מחג"ת דא"א נכללו או"א, ובשלישים תתאין נכלל הו"א, ולפיכך נתחלקו כן. אמנם המוחין אינם יוצאים במקום רישי כתפין דא"א, רק במקום הב"ש עלאין. וע"כ הו"א מוכרח לקבל מהם ע"י התלבשות היסודות דא"א, שע"יז הם מתמעטים בסתימא שניה, כנ"ל תשובה ר"ת. ע"ש. (אות קט"ו).

(רכג) כי בבחינת ב' עטרין במקומם ברישי כתפין דא"א, אין שום זווג לבחינת המוחין האלו, אלא שהם מקבלים מבחינת ב' עטרין עליונים שבאו"א, שבדעת שלהם. ולפיכך אם הו"א היה מקבל בחינת ב' העטרין במקום יציאתם, בזווג של ראש ששם עטרא דחסד מאירה בגלוי מתוך לנרתק, אז היו ב' העטרין יותר מאירים

(ריט) המוחין דע"ב דל"ב נתיבות בכללם, נחלקים לג' בחינות מל"צ: שבחינת ה' הוא במוחין במקום יציאתם בג"ר דא"א. ובחי' ל' הם אחר שנתלבשו ביסודות דא"א, ובאו למקום גרון וחג"ת דא"א, ששם מלבישים או"א מבחינת הקביעות. ובחינת הצ' היא אחר התלבשותם במוחין דו"א. שהם מתבארים ע"פ הסדר דשש הבחינות ע"י לעיל בתשובה מ"ב. והנה עד"ז ממש נחלקים ג"כ השערות דא"א, והשערות דו"א. אשר בחינת הח' תיקוני דיקנא עלאין הם בחינת ס' דשערות, והד' תי"ד תתאין התלוין בגרון וחג"ת, הם ל' דשערות. ושערות נה"י שהם דיקנא תתאה, הם צ' דשערות. ולכן מתחילה דהיינו ב"ג שנה ויום א', וכן במוחין דחול, אין הו"א מקבל רק בחינת הצ' דשערות, שהיא דיקנא תתאה, כי אז אינו מקבל עוד אלא מנה"י דאלו המוחין, דהיינו מנה"י דא"א. ובשבת במוסף. כשד"א עולה ומלביש למקום או"א על החג"ת דא"א, אז משיג ה' דשערות, ובמנחה כשעולה למקום ג"ר דא"א, אז הוא משיג ה' דשערות ומתמלא זקנו בכל הי"ג תי"ד כמו א"א. הרי שבשעה שעולה רק אל הנה"י דא"א, אין לו אלא דיקנא תתאה לבד, שהוא צ', כמבואר. (אות ק"י).

(רכ) כי ענין עליית הידים דא"א לבחינת ג"ר שלו, מגביהים לאו"א לקבל קומת ע"ב שהיא חכמה, וכיון שבחינה עליונה היא חכמה, אין כאן להתחשב עם בחינת הבינה שבפרקין האמצעים ידיים, כי אינם עולים אז בשם, אלא שנכללים בבחינה, העליונה שהיא חכמה. ולכן אינו חושב רק פרקין עלאין ידיים שנעשו לחכמות דא"א, שאבא השיג קומת ע"ב מבחי' יד ימין, ואמא השיגה קומת ע"ב מבחינת יד שמאל, ורק זהו שצריך להשמיענו. (אות ק"ב).

(רכא) שורש המוחין דע"ב דל"ב נתיבות הם החג"ת דא"א שעלו לג"ר שלו, אשר ע"י כפיפת ראש במקום החג"ת האלו שעלו,

לז"א מחו"ב שלו, מפני שקבל אותם בבחינת התכללותו בהם בעצמותם, כנ"ל בתשובה רכ"א ורכ"ב. אמנם מאחר שלא קבל ב' העטרין כמות שהם במקום יציאתם, אלא רק בדרך התלבשות ביסודות דאו"א, שאז נתמעט מדת הת"ת ואינו מאיר אלא כמדת עטרת יסוד, בסוד חמה בנרתיקה, הגה עתה אין להם חשיבות כ"כ שיאירו בו יותר מחו"ב שלו, אע"פ שאינו מקבל מהם זולת ע"י זוג דאו"א, ולא בבחינת התכללות כמו בב' עטרין מ"מ נבחנו המוחין דחו"ב בו לעיקר להיותם עליונים שורשים לב' עטרין. (אות קט"ו).

(רכד) ע"י להלן תשובה רכ"ה.

(רכה) נודע, ההפרש הגדול מב' פריקין עלאין דתג"ת, שהם עלו לראש דאו"א, ובהם נעשה הזוג דמוחין אלו דע"ב, וע"כ מאיר בהם הת"ת בגילוי גמור בלי שום נרתק, והם הנבחנו לאחסנתא דאו"א, כי א"א א"צ לאלו המוחין וירשו אותם או"א. משא"כ הרישי כתפין דאו"א, שבהם נכלל ז"א בעת עיבורו, הם צריכים לקבל המוחין דחו"ב חו"ג מן התלבשות היסודות דאו"א, שבהם אין הת"ת מאיר מבחינת עצמו, אלא כמדת היסוד שפירושו, בבחינת אורחא למעברא ביה בלבד, ולא בקביעות והמשך. אמנם צריכים להבין שאין הכונה על בחי' הת"ת בלבד, אלא הכונה על מוחין דחכמה שהוא הנושא להם, והמה נתמעטו בסבת התלבשותו בהנרתק. וע"כ נבחנו כל ד' המוחין הנמשכים דרך היסודות דאו"א, בשם טפין בלבד, שפירושו, שבחינה העליונה שבהמוחין שהיא חכמה, נתמעטה בסבת התלבשות ת"ת בנרתק דעטרת יסוד, לטפין בלבד, כי החכמה אינה מאירה אלא בבחינת אורחא למעברא ביה, ששיעור חכמה ההוא משוערת כעין טפה, כלומר, בלי המשך. והוא כעין הבחנה מנחל מים הנמשך ממקורו ועובר דרכו בלי שום הפסק, אל בחינת טפה הנפסקת מהקלות תכף עם הופעתה.

ובדמיון הזה משוער מדת ההפרש בין הת"ת בהיותו מאיר במקום יציאת המוחין באו"א, שהוא מאיר שם בבחי' נהר היוצא מעדן הנכלל בבחינת העדן. אל בחינת המוחין אחר התלבשותם ביסודות דאו"א, שהם מאירים שם רק בחינת אורחא למעברא ביה, ואין בהם המשך הארה. ועם זה תבין היטב שאין ענין המיעוט הזה נוגע לבחינת ת"ת בלבד, אלא המדובר הוא על קומת החכמה. וזה שאומר הרב שז"א מקבל מחו"ב בחינת טפה הנמשכת מאחסנתא שלהם. אמנם טפה זו כוללת כל ד' המוחין חו"ב חו"ג, שבאה מתחילה לנה"י דאו"א עצמם, ומשם מקבלם הו"א הכלול בב' כתפין דאו"א, אלא שהחו"ב חו"ג שז"א מקבל מאחסנתא דאו"א, נכללים בב' כתפין דאו"א, מפני שהם נכללו בעצמות הו"א, בהיותו דבוק בהם בעת העיבור, באופן שיש לז"א חו"ב חו"ג מבחי' אחסנתא דאו"א, ויש לו חו"ב חו"ג מבחינת רישי כתפין דאו"א. (אות קי"ד וקט"ו).

(רכו) א' הוא, ת"ת בהיותו בפני עצמו מוחין לנרתק של עטרת יסוד, שזהו רק במוחין במקום יציאתם בג"ר דאו"א. ב' הוא בהיותו מאיר במדת עטרת יסוד, שאז הוא מאיר בבחינת טפה, וגם הת"ת נקרא בשם עטרה, דהיינו עטרא דחסד. כנודע. ע"י לעיל בתשובה הסמוכה. (אות פ"א).

(רכז) משום שת"ת אינו מאיר כמדתו עצמו אלא כמדת עטרת יסוד, שהיא עטרא דגבורה. ע"י לעיל בתשובה רכ"ה ורכ"ו.

(רכח) אין ז"א מקבל המוחין דע"ב במקום יציאתם בג"ר דאו"א, אלא שמקבל אותם דרך התלבשות ביסוד דאבא, דהיינו או"א דע"ב הנקראים אבא. וההפרש ביניהם רב הוא, כנ"ל בתשובה רכ"ה. (אות צ"ה).

(רכט) כי אין העדר ברוחני, וענין שינוי מקום ברוחני, פירושו, ענין של תוספות על מקומו הראשון. (אות קכ"ד).

השפיע ו' ונקודה לפה דא"א דנקודים ומשם נולדו הו"ת דנקודים, שהם שורש הו"ן. הרי שהמ"ן שלו צריכים להיות כלולים מנה"י דכתר, ולפיכך גם באצילות אין ז"א יוצא אלא מא"א שהוא כתר דאצילות, דהיינו בעת עליתו לג"ר דעתיק, ושם בג"ר דעתיק נעשה הווג לצורך המוחין דז"א, דהיינו בחלקו הנמשך מבחינת כתר, ואח"כ ע"י כפיפת ראש דא"א למקום או"א, מתלבשים המוחין גם בווג או"א, ואז יש שם ג' שותפים במוחין דז"א, כמו בנקודים, ומשם יורדים לנה"י דא"א ומתלבשים בהם לצורך ז"א. הרי שתחילת יציאתו דז"א הוא במקום כתר דאצילות, דהיינו בג"ר דעתיק. אמנם או"א עצמם אין להם שורש בכתר כלל, אלא רק בע"ב לבד, וע"כ אינם צריכים לקבל ממקום רדל"א, אלא ממקום א"א שהוא קומת ע"ב. (אות קמ"א).

רל) ענין ב' הכתפין שז"א נוטל מא"א מבחינת עצמותם ממש, אין הכונה שרישי הכתפין עצמם ירדו לז"א כי זה אי אפשר כלל שבחינת חג"ת ירד ויעשה לנה"י, כי ז"א אינו מלביש אלא לנה"י דא"א, כנודע. אלא שהכונה היא, מבחינת התכללות בלבד, כי בעת העיבור, הנה א"א מעלה הנה"י שלו עם הו"א לחג"ת שלו, הנה נמצא אז ז"א שנכלל בש"ת דחסד וגבורה דא"א שנשארו בבחינת חג"ת בעת העליה, וכיון שנכלל בהם ע"כ הוא נוטל אותם מבחינת עצמותם, אכן אין זה אלא הארה בלבד, שהארה זו יורדת עמו למקומו לנה"י דא"א. אמנם בחינת חג"ת דא"א, הכונה היא על בחינת ל' דצל"ם, שאינו משיג אותם אלא במוסף בשבת. אשר עתה במוחין די"ג שנה אין לו אלא צ' דצל"ם, ול"מ נשארו לו בבחינת מקיפים. (אות קכ"ו).

רלד) המקיף דבחינה רביעית דמוחין דז"א, הוא מקיף אמיתי העומד במקום נה"י דא"א, שהם מקום ישו"ת, שהם בחינת ג"ר דמוחין שלו הבאים מע"ב המגולה, שלא יכול להלביש אותם עם לידתו, מכח התלבשות המוחין במל"צ, כנודע. לכן הם מקיפים כל המוחין דז"א. אבל המקיף דתפילין שעל המצח שלו, הם תולדה ממוחין הפנימים שלו, וענף שלהם, אלא שנחשב למקיף לבחינת הפנים שממצח ולמטה בלבד. (אות קמ"ד).

רלה) ענין התנוצצות המוחין, שמהם יצא המקיף דתפילין, אינו נוהג אלא בדעת של המוחין, שהם בחינת ל', ואינם נוהגים בחו"ב דמוחין שהם בחינת ס', לפיכך גם מקומו מבחוץ הוא ג"כ מנגד הדעת, שהוא מקום המצח. (אות קמ"ה).

רלו) ענין האורות דתפילין נולדים ע"י התנוצצות המוחין הפנימים, שפירשו ענין זווג של היסוד שבמוחין פנימים עם המקיפים שבעליון. כמ"ש הרב לעיל בחלק י"ג, (אות

רלא) אלו המקיפים דשש הבחינות של המוחין דז"א, אינם מקיפים ממש, אלא שהם תולדה מן המוחין הפנימים, שע"י זווג של היסוד שבמוחין פנימים עם האו"מ דעליון שלו, מתנוצצים המוחין הפנימים, וחלקם יוצא לחוץ על המצח, ונעשו שם לאו"מ על בחינת הפנים שממצח ולמטה, ולא על המוחין עצמם, כי הם תולדה מן הדעת של המוחין המלוּבש במקום המצח. (אות קכ"ז).

רלב) כי משום שז"א מקבל המוחין מיסוד דאמא, נמצא הת"ת שאינו מאיר בבחינתו עצמו אלא כמדת עטרת יסוד, כנ"ל בתשובה רכ"ה. ולפיכך נגבל הת"ת ונקרא עטרא כמו הגבורה, וע"כ נעשו שניהם למוח אחד, כי הם מאירים במדה אחת. (אות קל"ד).

רלג) כבר נתבאר בחלקים הקודמים, שג' שותפים נוהגים תמיד באצילות הו"א, שהם: א"א, ואבא, ואמא, ונתבאר שם הטעם, משום שכן יצא בשורשו בנקודים, אשר נה"י דא"ק הפנימי, שהוא פרצוף כתר דא"ק

וז"א הוא עצמות עטרא דחסד, והנוקבא היא עצמות עטרא דגבורה. אמנם מבחינת הארתם, יש אפילו אל הנוקבא ד' מוחין חו"ב חו"ג, ולפיכך הו"א שיש לו עצמות עטרא דחסדים, שהוא בחינת או"י, ע"כ יש לו מוחין בבחינת פרשיות התפילין. אבל הנוקבא, שאין לה אלא עצמות של הגבורה לבד, שהיא רק בחינת מלכות ואו"ה, ע"כ אין בה אלא בחינות עור בלבד, דהיינו רק בחינת לבוש, כמו האו"ה שאינו אלא לבוש על או"י. גם המלכות הוא בחינת עור, בערך ה"פ המלבישים זה על זה, הנקראים: מוחא, עצמות, גידין, בשר, עור. ונבנת כאן המלכות לעור, מטעם הנ"ל, להיותה רק בחינת או"ה שהוא לבוש, כמו העור המלביש על כל הפרצוף מבחוץ. (אות ק"ס).

רלט) א' הוא מצב התמידי, שאז נבחן, שראשו וקוף מאד, והדיקנא נגבהת למעלה, שפירושו, שראשו וקוף למעלה ונעלם לגמרי מן התחתונים, כי אפילו או"א אין להם אז אחיזה בראש שלו. וכן הדיקנא נגבהת למעלה, ואינה מאירה לאו"א אלא בבחינת או"מ מרחוק. מצב ב' הוא, בעת הווג דנשיקין להוציא מוחין דע"ב בשביל או"א, שאז הוא עלית הפרצופים, וג"ר דא"א עלו לג"ר דעתיק לקומת כתר, ואו"א עם הגרון והג"ת דא"א עלו למקום ג"ר דא"א שמקודם לכן ששם קומת ע"ב, ונמצאים ד' תי"ד תתאין שעלו עתה לבחינת ראש דא"א שהוא בחינת ע"ב. אמנם ח' תי"ד עלאין הם בסיום לחי הראש דא"א שבמקום עתיק, ונבחן אז שהראש דא"א עם הח' תי"ד עלאין יורדים מקומת כתר למקום או"א וד' תי"ד תתאין, ונעשה הווג במקום הפה דא"א שמקודם לכן, ששם מלביש עתה הפה דא"א, והח' תיקונים עלאין נשפלים ומאירים בחינת גיכ"ק בחיך דא"א, וד' תי"ד תתאין מאירים בחינת אחה"ע, בגרון דא"א, ויוצא עליהם קומת ע"ב לאו"א. וזה נבחן "שכופף ראשו למטה והדיקנא נשפלת למטה" כי הראש נשפל למקום עמידת או"א, כנ"ל. והדיקנא

קנ"ו). שבהיות עת רצון מאירים הי"ג חוורתי ב"ג נימין וכו', ונתוסף הארה ביסוד דעתיק דלגאו וגם אורו יוצא לחוץ, ע"כ. פירוש: שע"י הארת החוורתי בהנימין, מאירים הנימין בפנימיות המוחין, או מקבל היסוד שבמוחין כח לצאת לחוץ, ומוזוג הבינה דמקיפים עם החכמה דמקיפים, ואז הבינה משפעת הארתה לפנימיות המוחין, ומתוך שפנימיות המוחין מתוקן במל"צ, ע"כ אינם סובלים בתוכם הארה זו דחו"ב דמקיפים, והארה זו יוצאת לחוץ בבחינת אור מקיף על המצח, אשר בהתנוצצות המוחין בא"א, נקרא אור הנולד הזה בשם מצח הרצון, ובז"א נקרא תפילין. והנך רואה שאין יסוד דמוחין הפנימים יכול לצאת לחוץ לזווג את הבינה דמקיפים עם החכמה, וזולת ע"י הארת החוורתי והנימין, שבעת רצון הם מאירים אל פנימיות המוחין. והוא מטעם, כי בחינת החוורתי הם שירי ע"ב המגולה שיש להם אחיזה בפנימיות המוחין, וע"כ כשמאירים בפנימיות, מעוררים את היסוד להמשיך הארת המקיפים. וע"כ גם בז"א, לא יוכל להיות בחי' התנוצצות המוחין הנ"ל, אלא ע"י הכאת הד' חוורתי וד' נימי דשערא שבהו"ה דאחורי דא"א, כי חוורתי ונימין דאחורי דרישא, הם בחינת נה"י דשערות רישא, והם שייכים לז"א שהוא יונק מנה"י דגלגלתא. (אות קמ"ט).

רלז) כיון שז"א נכלל ברישי כתפין דא"א בעת עיבורו, ע"י עלית נה"י דא"א לחג"ת, לפיכך, כשהחוורתי והנימין מאירים למעלה ברישי כתפין דא"א, מגיעה אותה ההארה למוחין דז"א. (אות קנ"א).

רלח) כמו שיש במוחין דע"ב חו"ב חו"ג בפרטות, כן הם מתחלקים בין או"א וז"א ונוקבא בכללותם, אשר או"א הוא בחינת החו"ב דכללות. וז"א הוא בחינת עטרא דחסד דכללות. ונוקבא, היא עטרא דגבורה דכללות. ובהבחן זה, הוא מבחינת העצמות בלבד: שאו"א הם עצמות חו"ב,

הקומה שלו ע"י הוויג דא"א על המזל ונקא, נעשו חג"ת שלו לבחינת חב"ד, ונמצאים המוחין מגדילים החסד שלו לבחינת חכמה, וחכמה זו דו"א נקרא בשם אברהם. (אות קצ"ז).

רמב) הפירוש הוא, שבעת שמשיג קומת החכמה שלו, מתהפכים המסכים שביסוד דו"א הנקראים חושך, שהוא בחינת ברא, ונעשים לאבר המוליד, וקונה ע"י אלו המסכים שביסוד, כח להוליד ג"ר לנשמות הצדיקים. (אות קצ"ח).

רמג) המקיפים דל"מ לא היו בכלים פנימים מעולם, אלא שהם אורות שעוד לא השיג אותם הו"א. אבל המקיפים דשש דבחי' כולם, הם נמשכים מבחינת מקיף החוור, שהם בחינת ע"ב המגולה היוצא בבחינת או"פ בעת יציאת המוחין במקום יציאתם, אלא לעת לידה נתלבשים בסוד מקיף חוור. ונמצא שכבר היו המקיפין ההם בחינת פנימית הכלים ולעת לידה יצאו לחוץ. (אות ר"ד).

רמד) נודע, שהשערות הם הלבושים דאו"ח שהלבישו אל המקיף חוור, בעת היותו בפנימיות המוחין, דהיינו במקום יציאת המוחין. וע"כ ז"א אין לו מקיף חוור אלא מבחינת ב' עטרין בלבד, משום ששם עמידתו והתכללותו בעת הוויג ויציאת המוחין דע"ב המגולה, ומתוך שהג"ר נעלמו ממנו בעת לידתו ע"כ יש לו מהם מקיף חוור, וכן השערות שהם לבושיהם. אבל מבחינת חו"ב אין לז"א מקיף חוור. כי אין לו חלק במוחין אלו במקום יציאתם, כי הם יצאו בג"ר דא"א, ועמידת הו"א בעיבור הוא רק במקום רישי כתפין. וע"כ אין לו ג"כ שערות מבחינתם. הרי שרק שערות דיקנא דא"א, המה מבחינת חכמה, כי בו יצאו בחינת חו"ב דמוחין. אבל שערות דיקנא דו"א הם רק מבחינת דעת, שהם ב' עטרין הנמשכים מרישי

נשפלה לחיך וגרון דא"א שבמקום הפה דאו"א.

מצב ג' הוא "לא זקוף ולא כפוף" ונקרא ג"כ, "שכופף ראשו בבחינת מזל ונקא לבד" ומצב זה הוא ג"כ בעת הוויג, אלא לצורך המוחין דו"א. כי התחלת המוחין דו"א צריכים להיות מבחינת קומת כתר, להיות שורשו בנקודים מבחינת נה"י דפרצוף הכתר דא"ק. וע"כ נעשה הוויג בראש דא"א העומד במקום עליתו, דהיינו בג"ר דעתיק ששם קומת כתר, ונמצא שראשו זקוף ואינו כופף אותו למטה למקום עמידת או"א, שהוא במקום ג"ר דא"א שמקודם לכן. ששם קומת ע"ב. אמנם עכ"ז אי אפשר לחשבו לזקוף לגמרי, משום שבחינת המ"ן דוויג הזה אינם אלא המ"ן דשערות דיקנא, שהוא המזל ונקא, ונמצא קומת ע"ב זו היא שפלה הרבה מקומת ע"ב דא"א, שהוא עצמות דאו"י, ומכ"ש שהוא שפל מקומת כתר שלו, ומבחינה זו נבחן שראשו נשפל במקצת. כי אע"פ שאינו יורד למטה אלא עומד במקומו בג"ר דרדל"א, עכ"י, אין הוויג נעשה מבחי' קומתו דא"א בעצמו, אלא מבחינת הכתר דע"ב דל"ב נתיבות, וע"כ אי אפשר לחשבו לכפוף, שהרי הוא במקומו בג"ר דעתיק, ואי אפשר לחשבו לזקוף, כי הוויג נעשה על המ"ן דשערות, השפל בהרבה ממדת עצמו. וע"כ נבחן זה, שכופף ראשו בבחינת המזל ונקא, כלומר שאין כאן כפיפת ראש אמיתי אלא ממה שהוויג נעשה על המ"ן דמזל ונקא. (אות קצ"ג).

רמ) בכפיפת ראש דא"א לצורך הוויג דאו"א, כופף ראשו וגם הדיקנא שלו למקום ג"ר שלו הקודמים ששם קומת ע"ב ועמידת או"א. מה שאין כן בהוויג לצורך ז"א, נמצא באמת ראשו זקוף לגמרי, שהוא עושה הוויג במקום ג"ר דרדל"א, אלא שיש כאן השפלה רק מבחינת המ"ן, שאינם מ"ן שלו אלא המ"ן דשערות שהוא המזל ונקא. והטעם מבואר בתשובה הסמוכה לעיל. (אות קצ"ד).

רמא) הפירוש הוא, כי בעת שז"א מקבל

כתפין דא"א, ששם נכלל בעת יציאת המוחין. וכבר נתבאר לעיל שיש לז"א חו"ב חו"ג, גם מבחינת רישי כתפין דא"א, אלא שכל החו"ב חו"ג אלו נקראים בשם דעת. ורק החו"ב חו"ג שמקבל מבחינת אחסנתא דא"א נקראים חו"ב האמיתיים. (אות רי"ג).

רמה) ההפרש משערות רישא לשערות דיקנא, הוא רק בעת היותם לבחינת מקיפים, שגם הם מתחלקים אז ע"פ ג' הבחינות מל"צ. אמנם בעת הוויג, שהשערות נכנסים בפנימיות ומשמישים בסוד מ"ן, אז מתחברים שערות רישא ודיקנא לקומה אחת, שבחינת ג"ר הם בשערות רישא, ובחינת ז"ת הם בשערות דיקנא, דהיינו לפי הלבשתם לע"ב המגולה. וע"כ אפשר לומר ש"ג תיקוני דיקנא של הו"א נמשכים מן שערות רישא, כי להיותם בחינת ג"ר דשערות, הם נחשבים לעיקר המשפיעים. ואפשר לומר ש"ג תי"ד דז"א נמשכים משערות דיקנא, משום שכל בחינה שבתחתון נוטלת מבחינה שכנגדה בעליון ונמצאים השערות רישא דז"א מקבלים משערות רישא דא"א. והשערות דיקנא דז"א מקבלים מן שערות דיקנא דא"א.

אמנם ביתר דיוק, נבחן, שז"א אינו מקבל את י"ג תי"ד שלו אלא מ"ג בריתות דדיקנא תתאה דא"א. והוא מטעם שסולם המדרגות אינו משתנה לעולם, וכמו שז"א מתחילתו אינו מלביש אלא רק על נה"י דא"א, כן אפילו בתכלית עליתו, דהיינו בג"ר דא"א, אינו מלביש הג"ר דא"א ממש, אלא רק הנה"י דא"א בלבד. כי הג"ר דא"א עלו אז יותר למעלה, דהיינו לע"ב דא"ק, ורק הנה"י דא"א עומדים אז במקום הג"ר דא"א שמקודם לכן, והו"א שוב עומד במקום נה"י דא"א, כמו בתחילת קטנותו. ולפיכך גם בבחינת השערות, אשר הם נחלקים לג' בחינות מל"צ כמו הכלים הפנימיים, נמצא הו"א מלביש ומקבל תמיד רק מבחינת צ' דשערות, הנקרא דיקנא תתאה, העומדים במקום נה"י דא"א. אלא בעת עלית נה"י

דא"א למקום או"א שבמקום תג"ת שלו, דהיינו במוסף דשבת, נכלל הדיקנא תתאה מט' תי"ד עלאין, כי נכלל שם בל' דצל"ם דבחינת השערות, וכשנה"י דא"א עולים למקום ג"ר שלו, דהיינו בשבת במנחה, אז נכלל הדיקנא תתאה ב"ג תי"ד עלאה, ונתקנת הדיקנא תתאה עצמה בבחינת י"ג בריתות, ואז מקבל הו"א על ידיה את י"ג תיקוני דיקנא שלו במילואם. (אות רט"ו ואות רי"ז ואות רכ"ד).

רמו) ענין ה"ם דצל"ם שז"א מקבל במנחה דשבת בעת עליתו לג"ר דא"א, פירוש, אותה המדרגה של מקום יציאת מוחין דע"ב מתחילתם באו"א, כי אלו המוחין נחלקים למל"צ בכללות, ע"ד התחלקות ששת הבחינות, א' הוא מקום יציאתם בג"ר דא"א. ב' הוא נה"י דא"א שבמקום תג"ת דא"א, ג' הוא בחינת ז"א עצמו שהוא בנה"י דא"א. ונמצא בשבת במנחה עולה ז"א למקום או"א, שבהם יצאו המוחין בעת הלבשתם לג"ר דא"א. וע"כ כמו שאו"א לא עלו אז יותר מבחינת הד' תי"ד תתאין, כי הם עמדו במקום הגרון וחג"ת שנעשה לג"ר דא"א, אשר שם המקום דד' תי"ד התלויים בגרון, אבל לא הגיעו אל הח' תיקונים עלאין התלויים בסיום לחיי הראש דא"א, כי נתעלו אז למקום רדל"א. כן הוא ממש בז"א שעולה רק למקום הגרון וחג"ת הוה, דהיינו לד' תי"ד תתאין, ואינו נוגע כלל בח' תיקונים עלאין, שהם במדרגה אחת למעלה ממנו. (אות רכ"א).

רמו) הדיקנא דא"א נחלקת לג' בחי': מל"צ כמו השערות רישא דא"א, שהם ג' היות וחד דכליל להון. והם חב"ד תג"ת נה"י, ובחי' מלכות דכליל להון, כנודע. והנה עיקרו של הו"א הוא ו"ק, שהם חב"ד תג"ת דכלים ותג"ת נה"י דאורות, הנבחנו לנרנח"י דנפש, ונ"ר דרוח. ונודע שכפי ערך הפנימים כן ערך המקיפים, וע"כ צריך

אמצעית, כי בכלים נבחן תמיד שהעליונים נגדלים מתחלה, וע"כ ו"ק דרות מקובלים ב"ה דכלים דרות, כנודע. ותיקון ה' דו"א שהוא ונקא, מקבל מב' בחי' ה"ת שבב' היות הראשונות דתי"ד דא"א, דהיינו מה"ת דהוי"ה קדמאה, ומה"ת דהוי"ה דתג"ת. והטעם מתבאר להלן. (אות רכ"ד רכ"ה).

רמח) כי בעת גדלות נעשו הנה"י דקטנות לתג"ת דגדלות, ובאים לו נה"י חדשים. ובעת שיש לו רק ו"ק בהדיקנא, דהיינו נפש רוח, הם מתלבשים בחב"ד תג"ת דכלים דשערות דיקנא: אשר הג' הראשונים דו"א ארך, אפים, ורב חסד, שהם חב"ד דכלים, מתלבש בו אור הרוח, ונבחן משום זה לתג"ת. ובג' האחרונים, שהם: ונושא עון, ופשע, ונקא, הנבחנים לכלים דתג"ת, מתלבש בהם אור הנפש דדיקנא, והם נבחנים משום זה לבחינת נה"י. והתיקון ונקא, הוא עתה יסוד דדיקנא, שבו מסך המסיים, המקבל מה"ת שבב' היות דדיקנא דא"א. והטעם שהוא צריך לב' בחי' ה"ת, כי בעת ששיגי נה"י חדשים להשלים לו ה"ת תי"ד, הנה אז הג' תיקונים: ונושא עון ופשע ונקא, שהם עתה נה"י, ישובו להיות או תג"ת, ויהיה אז התיקון ונקא בחינת החזה שבת"ת, והמסך שבתקון ונקא, ירד או ליסוד החדש, הנקרא על שלשים, וע"כ מטרים ששיגי הנה"י חדשים, צריך שיהיה בו ב' בחי' ה"ת, א' דבחינת נקודת החזה, ב' דבחי' נקודת היסוד, כי אח"כ בגדלות הוא עתיד להוריד את נקודת היסוד שבו של עתה, אל יסוד החדש, והוא ישאר אז במסך דנקודת החזה. הרי שהתיקון ונקא בעת שאין לו אלא ו' תיקונים, הנה הוא מוכרח להיות נושא לב' הנקודות: לנקודת החזה ולנקודת היסוד. ולכן הוא צריך לקבל עתה מב' בחינת ה"ת שבדיקנא דא"א, דהיינו מה"ת דהוי"ה קדמאה, שהם בחינת תג"ת דדיקנא דו"א, ויש שם נקודת החזה, וכן צריך לקבל בחינת ה"ת מהוי"ה שניה דדיקנא דא"א, שהם בו"א בחינת נה"י, וה"ת זו הוא אצלו נקודת

שיהיה לו מבחינת השערות דיקנא גם כן אותם הבחינות: נרנח"י דנפש ונ"ר דרות. ונתבאר לעיל בחלק י"ג בביאור הי"ג תי"ד דא"א, שב' תיקונים דשפה עלאה: השערות, והאורחא. הם ו"ק וג"ר דעיבור, שהם נרנח"י דנפש, ונקראים רחום, ותנון. וב' תיקונים דשפה תתאה הנקראים: ארך, אפים, הם ו"ק וג"ר דרות. ע"ש.

ולפיכך גם הדיקנא דו"א, ממשכת בחינת הו"ק וג"ר דנפש, מבחינה שכנגדה בדיקנא דא"א. דהיינו מג' תיקונים הראשונים, שהם: אל, רחום, ותנון. הנבחנים ליה"ו דהוי"ה הראשונה דדיקנא דא"א: כי תיקון א' אל, הוא שורש הדיקנא, ותיקון רחום הוא ו"ק דנפש, ותיקון ותנון הוא ג"ר דנפש. ע"ד שהם נבחנים בא"א עצמו. הרי שמג' התיקונים הראשונים הוא משלים בחינת נפש דדיקנא שלו, והם מאירים בג' תיקונים הראשונים דדיקנא דו"א שהם ארך, אפים, ורב חסד.

ובחינת הרוח ממשכת הדיקנא דועיר אנפין, מבחינת ו"ה דהוי"ה שניה דדיקנא דא"א, הנקרא בשם, הוי"ה דבתר כתפוי דא"א, שהוא בחי' חסד גבורה ת"ת ורוח דדיקנא והוא ממשיך רק ו"ק דרוח שהם ו"ה, ולא הג"ר, כי מבחינת הקביעות אין לו"א הג"ר דרות, והם: ואמת, ונוצר חסד. כי הוי"ה שניה יש לה ד' תיקונים: אפים, ורב חסד. הם י"ה דהוי"ה שניה, ואמת, ונוצר. הם ו"ה דהוי"ה שניה. וכיון שהו"א צריך לקבל גם מגלגלתא דא"א, כי הוא צריך לג' שותפים: כתר ואו"א, ע"כ הוא מקבל ג"כ מ"י דהוי"ה תתאה, דהיינו התיקון לאלפים, שהוא מבחינת ה' תיקונים הנמשכים מגלגלתא דא"א. ונמצא שלבחינת ו"ק דרות שלו, הוא מקבל מ"י דהוי"ה תתאה הנמשכת מגלגלתא דא"א, ומן ו"ה דהוי"ה דתג"ת כנ"ל, אמנם מאלו הג' מתתקנים לו רק ב' תיקונים, שהם ו"ה דרות, הנקראים בז"א: ונושא עון, ופשע. אשר מבחינת שמות הוי"ה שבדיקנא דו"א, הם נחשבים ל"ה דהוי"ה

היסוד. ונמצא התיקון ונקה, שהוא עתה יסוד, שכלול מב' נקודות יחדיו, מחזה ויסוד, ואז כשמשיג נה"י חדשים, יורדת הנקודה דיסוד מתיקון ונקה אל תיקון של על שלשים, ונקודת החזה נשארת בתיקון ונקה. (אות רכ"ו).

רמט) כי כשמדובר הוא מהמשכת האורות, הנה הכרח הוא שמקבל מו"ה דהוי"ה דבתר כתפוי, שהוא שם תג"ת ורוח, והוא אינו מקבל מי"ה דרוח אשר שם, אלא מו"ה דהוי"ה זו, שהוא נפש רוח דרוח. אמנם

מבחינת השמות שבז"א עצמו, שהם בחינת כלים הרי ו"ק דאורות מתלבשים בג"ר דכלים, ונמצאים הנפש רוח דרוח, שהם מתלבשים בי"ה דהוי"ה. כנודע בערך ההפוך שבין הכלים לאורות. גם נודע, אשר האותיות של הוי"ה רומזות על הכלים. ולפי"ז נמצא שבז"א עצמו, שכבר יש לו גם הג"ר דרוח, הרי הג"ר מתלבשים בי"ה, והו"ק בו"ה. אבל בז"א שאין לו עוד הג"ר דרוח, הרי הו"ק דרוח מתלבשים בג"ר דכלים שהם י"ה. (אות רס"ח).